

שבוע פרשת כיירשא - פרא

(12 – 18 March 17)

ד"ד – כ' אדר תשנ"ז

ספרוי – אוצר החסידים – ליוובאויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

מאמרי דא"ח, שיחות ואגרות קודש

מאט
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שנייאורפאדן
מליוובאויטש

•

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

סניף אה"ק כפר חב"ד

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמישת אלפים שבע מאות חמשים ושתיים לבריאה

הי' תהא שנת נפלאות בכל

צד"ק שנה להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א

הוספה: כמפורט בפתח כללי עמוד ד'

סדר הנחת תפילהין

אף על פי שיכולים להניח תפilioין במשך כל היום (מנץ החמה, או עלות השחר, עד צאת הכוכבים או שקיעת החמה), הרי הזמן המובהר להנחת תפיליין הוא בזמן תפילת השחרית, כמנהג ישראל שמנוחים תפילין ומתפללים בהם. (משיחת י"א שבט תשכ"ח).

ואהבת את יי' אלהיך, בכל לבך ובכל נפשך ובכל מארך. ותהי תרbrids הָאֱלֹהִים, אשר אַנְכִי מֵצָוֶה חיומ, על לבך. ושננתם לבנייך ורבתך גם, בשבחך בבריך ובבלתך ברוך ובשבך ובគונך. וקשרתם לאות על ידה, ותהי לטופת בין עיניהם. כתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך. והיה אם שמע תשמעו אל מצותי, אשר אַנְכִי מֵצָוֶה אתכם היום, לאחבה את יי' אלהיכם ולעבדו, בכל לבכם ובכל נפשכם. ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקווש, ואספה רגניך ותירשך וצחרך. ונתתי עשב בשיך לבהמתק, ואכלתך ושבעתה. השמרו לכם פון פיטה לבכם, וסרתם ועבדתם אללהים אחרים והשתתווים להם. ותירה אף יי' בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תחנן את בזוללה, ואברךם מהרה מעלה הארץ בטבה אשר יי' נתן לכם. ושמתם את דברי אלה עלי לבכם ועל נפשכם, וקשרתם אתם לאות על ירכם ותהי לטופת בין עיניהם. ולפראתם אתם את בניכם לרברם גם, בשבחך בבריך ובבלתך ברוך ובשבך ובគונך. כתבתם על מזוזות ביריך ובשעריך. למפני ריבבו ימיכם ומי בניכם על הארץ אשר נשבע יי' לאבותיכם לחתת להם, כי יי' השמים על הארץ. ויאמר יי' אל משה לאמר. רבר אל בני ישראל ואמרות אללהם ועשו להם ציצית על בגדי נגידיהם לדורותם, וגנתנו על ציצית הבגña, פטיל תכלת. והיה לך לציצית, וראיתם אותו, וכורחות את כל מצות יי', ועשיתם אותם, ולא תתרורו אחריו לבכם ואחריו עיניכם אשר אתם נזים אחרים. למפני פניו ועשיהם את כל מצותי, והייהם קדושים לאלהיכם. אני יי' אלהיכם, אשר היצאתי אתכם, מארץ מצרים להיות לכם לאלהים, אני יי' אלהיכם (אני יי' אלהיכם) אמת.

נכון לומר קודם התפילה:

חריני מקבל עלי מצות עשו של ואהבת לרעך כמוך מצוה להתפלל בתפилиין את כל תפילה שחרית כולל שיעור תהילים כפי שמתואר לימי החדש.

יהי רצון מלפנייך, יי' אלהינו ואלקי אבותינו, שיבנה בית המקדש במרחה בימינו, ותן חלכנו בתורתך. **אך צדיקים יודו לשמח ישבו ישרים אט פניך.**

טוב להרגיל עצמו לומר ... גוסח זה מודה וכו' ועל ידי זה יזכיר את ה' הנזכר עליו:
МОודה אני לפניה, מלך חי וקם שהחורת بي נשמתי בחמלתך. רבבה אמונתך.

מצוות לומר את כל ברכות השחר

ברכת התורה

צורך לזכור מה מaud ואסור לדבר ולהוציא דברי תורה מפני עד שיברך.
ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו על דברי תורה:

וחבר נא יי' אלהינו את-ידך תורה בפיינו, ובפי כל-עמך בית ישראל, ונחיה אנחנו ונצאיםנו, עצמאי כל-עמך בית ישראל, בלבנו יודע שמקד ולומר תורתך לשמה. ברוך אתה יי', המלמד תורה לעמו וישראל:
ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם, אשר בחר לנו מכל העמים ונמננו לנו את תורה. ברוך אתה יי', נמן התורה:

ויברך יהוה אל-משה לאמר: דבר אל-אחים ואל-בני לאמור מה תברכו את-بني ישראל אמר להם: יברך יהוה וישראל: יאר יהוה פניו אליך ויחנך: ישא יהוה פניו אליך ווישם לך שלום: ושם את-שמי על-بني ישראל ואני אברכם:

ברכות הנחת תפilioין

הברכה הראשונה, (באמירתה מכונים הן על התפilioין של יד והן על התפilioין של ראש) נאמרת לפני הידוק הדזועה על שורי הקיבורות של היד השמאלית (איטר, הכותב ביד שמאל מניה את התפilioין על יד ימין) באופן שתתפilioין נוטות לעבר הגו.

ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפליין:

הברכה השנייה נאמרת (רק אם דבר בין הנחת תפilioין של-ידי לשלא-ראש) לפני הידוק הדזועה על הראש

ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות תפליין:

שמע ישראל, יי' אלהינו, יי' אחד:
ברוך שם בבוד מלכותו לעולם ועד:

קדיאות שם

כדי שלכל יד, נא או בת - גם קטני קטנים - וגם המכובדים יהיה סידור (הפילה) פרט משלה - למור תפילה לחשם, וחיש - חמשה וחמש תורה (או ספר אחר של תורה ממש) ללימוד בו כל יום תורה, וכן להבריל קפונת-צדקה משלה - שלתוכה נזון דקה (לבד משבת יום טוב). מכפפו הפרט (שנינו לו מהרו או שכלל בפרט ... שבת כל היה לknות חי נפשו, ולהשתמש בו לזכרוי האישים, ושיכתו על זה "להחם הארץ ומולאה" (או בראשיתוות "לה") בציור שמן - ודברים אלו ידו בראשתו ואחריו וויהם בהדרו, במקומות בולטים - את הקופה יש לקבע בחדר על ידי מסגר וכדומה, ועל ידו והחדר יכול יונח הפוך להדר ובית של דקה).

קמzo.

תפילה על אריכות הגלות שעשה למען שמו של איה זה:

א לא לנו יזה לא לנו כי לשבך תן בבוד על-חסידך על-אמתך: ב למה יאמרו הגויים
אייה נא אלהיהם: ג ואלהינו בשמיים כל אשר חפץ עשה: ד עציביהם כסף זהב מעשה
ידי אדם: ה פחדתם ולא ידברו עיניהם לךם ולא יראו: ו אוניכם לךם ולא ישמעו אף לךם
ולא יריחו: ז ידיהם ו לא ימשו רגליים ולא יהלכו לא-יהנו בגורונם: ח במוֹתם יהנו
עשיהם כל אשר בטה בהם: ט ישראל בטה בהזה עוזם ומגנם הוא: י בית אהרן בטחו
bihzah עוזם ומגנם הוא: א ראי יהזה בטחו בהזה עוזם ומגנם הוא: כ יהזה זכרנו יברך
יברך את בית ישראל יברך את בית אהרן: ג יברך ראי יהזה לקטנים עם-הנגלים: ד יסף
יהזה עלייכם עליכם ועל-בניכם: ט ברוכים אתם להזה עשרה שמות וארץ: ט השמיים
שמות להזה והארץ נתן לבני-אדם: י לא הפתים יהלדייה ולא כל-זרדי דומה:
ח ונאנחנו נברך זה מעתה ועד-עולם הליליה:

קמzo.

שבחים גורלים לה庫וש ברוך הוא והירך דוד אמר בדין הוא לא-אהוב אותו על כל החטבות שעשה לו כמה ניסים והוא יודע מה גמול ישלם לו שאי אפשר להשכ卜 לו על כל הנגמל שעשה עמו:

א אהבתיו כירישמע יהזה את-קולי תחנוני: ב כירחטה אונז ליבומי אקרא: ג אפפוני
חכלי-מאות ומצרי שאול מצאוני צרה ויונז אמץא: ד ובשם יהזה אקרא אנה יהזה מלטה
נפשיו: ה מעון יהזה וצדיק ואלהינו מרחם: ו שמר פתאים יהזה דלית ולי יהושיע: שובי
נפשי למנוחיכי כיריהזה גמל עלייכי: ח כי חלצת נפשי מפנות את-ענין מזדמעה את-רגלי^ל
מהחי: ט אתחלך לפני יהזה בארצות החיים: י האמנתי כי ארבך אני ענית מארד: א אני
אמרתי בחפי כל-האדם בזוב: כ מה-אשב להזה כל-תגמולו-ה עלי: ג כוס-ישועות אשא
ובשם יהזה אקרא: ד גדרי להזה אשלים נגרה-נא לכל-עמך: ט יקר בעני יהזה הפטותה
לחסידיו: ט אנה יהזה כי אני עברך אני עבדך בז-אמתך פחתת למוסרי: ז לך אובה זבח
תודה ובשם יהזה אקרא: ח גדרי להזה אשלים נגרה-נא לכל-עמך: ט בחרחות בית
יהזה בתוככי ירושלים הליליה:

ב"ה. נוסח המברך שהואיל ב"ק אדמור' שליט"א
לשLOW להאנ"ש שי' בכל מרחבי תבל
לקראת ימי הפורים, ה'תשכ"ז

פורים שמח והתועדיות פעילות.

מפתח כללי

רלא.....	כ) עין יעקב מסכת ראש השנה.....ב	א) סדר הנחת תפילין
רב.....	כא) מסכת בבא בתרא עם ביוראים מדף מט עד דף נה.....ג	ב) מזמור תהילים קטו, קט'
		ג) מאמר ד"ה זאת חוקת התורה גוי שבת פרשת כי-תשא, פרשת פרה, כי"ד, היטשכ"ו.....ה
		ד) שיחת חוג הפורים, היטשכ"ו
		ה) שיחות שבת פרשת תשא, פרשת פרה, כי"ד, היטשכ"ו
		ו) מישיות שבת פרשת תשא, ט"ז אדר היטנש"א
		ל) לקוטי שיחות פרשת כי תשא כרך ט
		מ) ילקוט לוי יצחק על התורה לכ"ק הרה"ג הרה"ח המקובל רי לוי יצחק שניירסאהן זצ"ל
		ז) ילקוט גאולה ומשיח – פרשת תשא
		ח) שיעורי חומש יומי לשבוע פרשת תשא
		ט) שיעורי תורה שבוע פרשת תשא
		י) שיעורי שמואל תרל"ב
		יא) שיעורי תהילים לשבוע פרשת תשא
		יב) שיעורים בספר התניא (МОזה) לשבוע פרשת תשא
		יב') לוח "היום יום" לשבוע פרשת תשא
		יד) הלכה יומית לעיון ברמב"ם
		שיעור רמב"ם
רעה.....	ל) ספר השיחות הי"ת-תש"א בלה"ק אדמ"ר מוהר"ץ	טו) – גי פרקים ליום לשבוע פרשת תשא
רעד.....	לא) אגרות קודש אדמ"ר מוהר"ץ	טז) – פרק אחד ליום לשבוע פרשת תשא
רעד.....	לב) חומש לקריאה הציבור	יז) – ספר המצוות לשבוע פרשת תשא
רפה.....	לא) קריאת התורה למנחת שבת קודש	
רפואו.....	لد) לוח זמנים לשבת פרשת כי-תשא	
רפואו.....	לה) סדר מצות הדלקת נרות לערב שבת קודש	
		יב) נבאים וכותבים
		ישעה פרק לח-לט, איוב פרק כ
		יג) מנניות – מסכת שבת
		ביאור קהתי
		דברי התורה שאנו מקבלים באדיבות של כל המוציאים לאור, שייכים אליהם ואסור בהחלה לעשות בהם שימוש מסחרי

ביאור בדרכ אפשר

44 מקומות, כיון שסבירות נאמר זאת حقת התורה, בלשון שלא
 45 מתייחס רק למצוות ח'רוי זה הפסוק "זאת חקמת התורה" קאי מכון גם
 46 על התורה עצמה, שבעצם גם התורה היא "חוקה" הינה, שוגם
 47 באשר המצוות ממשות ובאותם לדי' ביטוי ויגלו ב תורה שענינה
 48 הוא הבנה והשגה שלילית, שמי' התורה נלמדת ומובנת באמצעות
 49 השכל ארך להיות נרგש
 50 במצוות גם כאשר לומדים אותן בתורה
 51 שם בבחינת הרצון שלמעלה
 52 מהחכמה⁵ והשלל, וזהו
 53 הפרוש "אין לך רשות
 54 להרהר אחריך", אחרי המזויה
 55 של פרה אדומה ולמעשה אחורי כל
 56 המזויה הינה, שהכוונה היא לא
 57 רק שלילת הרהור שיש בו
 58 לגורוע חסידותם בקיום
 59 המזויה בפועל, אלא גם בסוגע
 60 להרהור במובן של פקיעתו
 61 של עגנון הוא ההשתתקות
 62 והמאמן לעמוד על הבנת
 63 ותשגת הענין (אך שוגם
 64 בלארהכי פשיטה שמקומות
 65 את המזויה בפועל ובודאי גם אם
 66 לא יידע לא בין את טעמי המזויה,
 67 עדין יקים את המזויה בפועל),
 68 שחו עגנון של תורה שענינה
 69 הוא הבנה והשגה בשלל, הנה גם
 70 עם כל ההשתתקות והמאמן, על
 71 האדם לדעת שלא יוכל לעמוד
 72 על הבנת ותשגת הענין עד
 73 תבליתו, להיוות למעלה
 74 מהשלל וההבהה⁶ כי סוף סוף
 75 מדבר ברצון העלוי, וכיוון שהרצון
 76 הוא למעלה מהשלל, הרי גם כאשר
 77 הרצון יוד ותלבש בשלל התורה
 78 עדין אי אפשר להבין ולהשיג אותו
 79 עד תכליות".

1 (1) ר"פ חוקת (יט, ב). (2) ראה לקו"ת ר"פ חוקת (נו, א). (3) ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1057 (4) תנומה חוקת ג. שם ח.
 2 במדבר ר"פ חוקת. ועוד. (5) ראה גם תורה מנהם — ספר המאמרים תמו ע' כ' הערא 21. (6) ראה גם תניאagna'ק סי"ט

ביאור בדרכ אפשר

1 זאת حقת התורה ג' ואיקחו אליך פרה אדומה וג'ו¹, ופרש
 2 בראשי"י לפי ששפטן ואמות הולמים מונין את ישראל ובאים
 3 אל בני ישראל בטעה לומר מה המזונה זו זאת של פרה אדומה ומה
 4 טעםiziaה סבר הגינוי יש בה, לפיכך בתב בה הקירוש-ברוך-הוא
 5 حقה, ככלומר גורה היא מלפני,
 6 שלא עלי-פי טעם ודעת אין לך
 7 רשות להרהר אחריך.
 8 וידיע הדיקוק השאלה הנשאלת
 9 במאמרי חסידות ובס' על פי דיקוק
 10 הלשון בפסוק במא שективות

ב"ד. שבת פרשת כי-תשב'ו
פרשת פרה, כ"ף אדר, ה'תשכ"ז

(הנחה בלתי מוגה)

1 **במציאות פרה אדומה** "זאת
 2 حقת התורה", אף שכורה היה
 3 צרייך לומר זאת חוקת הפה"ה אלא
 4 התעם שנאמר "זאת חקמת התורה"
 5 הוא לפי שמצוות פרה אדומה
 6 היא מלפני, אין לך רשות להרהר אחריך. וכן רוע
 7 כללות עגנון התורה², והגנו³,
 8 שבל המצוות שективות פרה אדומה היה
 9 יוציא מן הכלל, לא רק המצוות
 10 שנקראות حقים, כי אין להם
 11 עגנון הוא שהן רצון העליון שלמעלה מהשלל,
 12 שיזהו עגנון حقה סקקתי גורה גורתה⁴. ויש
 13 להוציא בצלל, שאר שזה שמצוות פרה אדומה
 14 שיזהו עגנון הענין החקמתו קאי בערך על מצוות
 15 החקמת התורה, מבל-מקומות, כיון שективות גורה אדומה
 16 שיזהו עגנון שלמעלה
 17 מהשלל בשם שכוחות של נפש
 18 האדם כוח הרצון הוא עגנון יותר נעל
 19 שיזהו עגנון העלוי שלמעלה
 20 החקמת התורה, ח'רוי זה קאי גם על החקמת
 21 העליון המהויח השם שלמעלה מההזהה
 22 לא רק שלילת הרהור שיש בו לגורוע חסידותם
 23 בקיום המזויה בפועל, אלא גם בסוגע להרהור
 24 ותשגת הענין (אך שוגם בלארהכי פשיטה
 25 שלמעלה מהשלל.
 26 ושיזהו שזה שאר שזה
 27 שמצוות פרה אדומה היא
 28 כללות עגנון החקמת
 29 לא יכול לאמיריו של דבר נכון
 30 לגבי כל המצוות حقה סקקתי
 31 גורה גורתה⁴, הינו הרצון
 32 שיזהו עגנון האמור בפה
 33 שלמעלה), שיזהו עגנון האמור בפה
 34 אדומה, אבל לא מיריו של דבר נכון
 35 לגבי כל המצוות حقה סקקתי
 36 גורה גורתה⁴, הינו הרצון
 37 שיזהו עגנון החקמת
 38 לא יכול לאמיריו של דבר נכון
 39 שיזהו עגנון החקמת
 40 שמצוות פרה אדומה היא
 41 כללות עגנון החקמת קאי
 42 לא יכול ממצוות החקמת
 43 היזוים לעשות או לא לעשות מפל-

לקיותו למעלה מהשלל וההבהה⁶.

28

זאת חקמת התורה ג'

ביאור בדרך אפשר

(מכובא בקבלה וחסידות השפירויות העליונות מתחוללות לשולשה קומי' ימין, שמאל ואמצע לפי החלוקה הבאה: חח"נ (חכמה, חסד, נצח) בימין, בגה (בינה, גבורה, הדר) בשמאל, ורתי' (דעת, תפארת, יסוד) באמצע) והפרה האדומה שהחיות שלה היא מקו השמאלי **הייא בבחינת גבורות** קשות ביטור¹¹, הינו שבגבורות גופא היא התגברות וקויה של מידת הרין בתוקף **ואף-על-פי-יכן**, על-זיהה דוקא אף שלכאורה היא דבר קשה ביחסו והיפך החסד בכל זאת דוקא על ידה **גענה ענין טהרתו** טמאת מות.

(ב) וילחנן זה יש לסתורים תחוללה המבואר במאמר של כ"ק אדרמור' **בצמ"ח אדרק'** (**שבשנה** שנת החסכין שבנה אמר המאמר **הייא שנת הפטה** להסתלקות-הלווא שלו ב"ג ייסון תרכ"כ) על הפסוק¹² בפרשנה השבעה, פרשת כי תשא, ויתחל משאה¹³, דאיתא במדרש¹⁴ מהו ייחל משה, (**שבקש** משה מאת הקירוש-ברוריו) **עשה את** הפרט מותוק, ולפי זה יש לפреш את המילה **ונמל לישון חוליו** (**מתקינות**¹⁵ באורתיה), ביצד, **בין** שבאו יישראל **למירה**, מה **בקחיב שם ונבאו קרחה**¹⁶, התחילה משה מהרחר בלבו על הימים המרים שהיו במרה **ואמר**, הפעמים הלווא לאטה נבראו, מה הנינה אוiso הנה ותועלת **יש לעולם בهن** ולשם מה ברاء הקירוש-ברוריו הוא מים מרים? **אמר לו** הקב"ה למשה לא תאמר כן. אל תאמר שהימים המרים נבראו לא כל תועלת וצורך **ולא מעשי ידי הן?** וכי אין הימים הללו מעשי ידי [=בהתמחה] והאם **יש דבר בעולם שלא נברא לצורך?** אלא אני מלהדר **היאך תבה**

ביאור בדרך אפשר

והנה כללות העניין ד"ז יוקחו אליו פורה אדרמה" ג' (שעל זה נאמר בתורה זאת חקמת התורה ומכאן למדנו שבעצם כל עניין התורה והמצוות הם מלعلا מהשכל) הוא כדי **לטהר מי שנטמא בטמאת מות, אכבי אבות הטמאה**⁷, מכובא בהלכה בפרטיות לגבי הדורות השונות בטומאה **שזהוי** טומאת המת **טמאה חמירה** **ויהנה כלות העניין ד"ז יוקחו אליו פורה אדרמה"** ג' (שעל זה נאמר זאת חקמת התורה) **וכךאיთא כי שוכב במדרש**⁸ **ול כל דבר ודבר שזכה אומר על כל דבר ודבר שזכה אומר מטה, אכבי הטמאה למשה, אומר לו אבות הטמאה**⁹, **שזהוי טמאה חמירה ביטור, טמאתו וטהרתו**, כאשר הקושש **וכךאיთא במדרש**¹⁰ **וכךאיთא במדרש**¹¹ **ברוך-הוא מסר למשה ובנו את התורה, אמר לו על כל דבר ודבר שזכה ברכות, כיון שהגיע לפרשנות אמר לו טמאתו וטהרתו, נטמא וכיצד אפשר לטהר אותו מטה, רפונו-של-עולם, אם נתמא זה, במה פהה מטמאו כיון שהגיע לפרשנות טהרתו. לא השיבו. באותה שעיה נתפרקכמו פניו אמר אל הנקנים, בה נאמר של משה. כיון שהגיע לפרשנות פורה אדרומה אמר לוז המשא, רפונו-של-עולם, אם נתמא זה, אם אדם נתמא בטהרתו. לא השיבו. באותה שעיה לוז טהרתו כו', אמר לפניו אמר לו על הטמא לחתן להטמאו מה שזכה בטהרתו. לא השיבו. באותה שעיה לוז טהרתו מטה, רפונו-של-עולם, אם נתמא זה, אם האדם הנקין זכה לא טהרתו לא ענה באותו זמן הקירוש-ברוריו לא ענה למשה כיוץ אשר להיטהר מטמאות נתפרקכמו פניו של משה נתפרקכילת מן שמאלא¹⁰, היא בבחינת גבורות מרובה עצה. כיון שהגיע לפרשנות ביטור ביטור, ואף-על-פי-יכן, על-זיהה דוקא **פורה אדרומה אמר לו הקב"ה כו' זוז טהרתו טמאת מות.****

(ב) וילחנן זה יש לסתורים במאמר של כ"ק אדרמור' **בצמ"ח במאמר של כ"ק אדרק'** (**שבשנה** היא כו' דכתיב זאת חקמת התורה לא ענה הנקין מהו ענין טהרתו מה שזכה בטהרתו. ואכיב טהרתה כו' זוז טהרתו כו' של המת, אמר לפניו רפונו-של-עולם, ואכיב טהרתה היא הנקיל משה רבנו והניד הנקיר האת אפר הפה האדומה מטה? אמר לפניו זוז טהרתו כו' של המת, הנקיר האת אפר הפה האדומה מטה? אמר לפניו זוז טהרתו כו' לא במדרש¹² מטה, דאיתא הנקיר היגיון דכתיב זאת חקמת הפטאות מטה מהר מותוק, ויתחל לשון חוליו (**מתקינות**¹⁵), ביצד, כיון שבאו יישראל למירה, מה כתיב שם ונבאו קרחה¹⁶, התחילה משה מהרחר בלבו ואמר, טמאת מטה על-ידי פורה אדרומה דוקא, שהרי ידוע מה הנינה יש לעולם שפהר אדרומה, עליה נאמר בוויה בchan. אמר לו הקב"ה לא תאמר כן. ולא מעשי קבילת מן שמאלא¹⁰, יקיין?²⁹ יקיין?²⁹ יקיין?²⁹ שמקבלת (חיות והשפעה) מהشمאל

קכח, א.) (7) פרשי' חקמת כ, כב. וראה אהלוות פ"ב מ"א. רמב"ם הל' טומאת מות פ"ג ה"א. (8) במדבר' פ"י"ט, ד. תנומוא חקמת ג. קה"ר פ"ח, א (ה). (9) כ"ה בקה"ר שם. (10) זה ג' קפ, ב — הובא ונתבאר בלקוט"ת חקמת ג'. (11) שם ס, ב. ובכ"מ. (12) פרשנתנו (תשא) לב, יא. (13) נדפס לאח"ז באוח"ת פרשנתנו (כרוך ו) ס"ע א'תתקצ' ואילך. ע' ב' וייד' ואילך. וראה גם אוח"ת מסעי ע' אישעה ואילך. ד"ה ויבוז בעיניו תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ע' פז ואילך). (14) שמו"ר פמ"ג, ג. (15) פ"י מת"ב. (16) בשלח טו, כג.

ביאור בדרך אפשר

לְהַשְׁמִידֵם לֹילִי מֵשָׁה בְּחִירֹו עַמֶּד בְּפֶרַץ לְפָנָיו לְהַשְׁיבֵ⁴³
 חֲמֻתוֹ מִהְשָׁחִית (כְּמַזְבֵּר בַּמְאָמֵר שְׁלַפְקִינִּיהִ¹⁹)⁴⁴ שנאמר בפורים
 45 שנה זו, תשכ"ו).⁴⁵

ג) וּמִמְשִׁיךְ בַּמְאָמֵר הנזכר של אדרוי' הצמח-צדך, שְׁעַנְנִין זֶה שֶׁל
 46 יְווֹלֵה מֵשָׁה", פָּעוֹלוֹ וְתַפְילָתוֹ שֶׁל
 47
 48 משה ו בנו להפוך את המר למתקן
 49 יְבוֹן בְּהַקְדִּים בָּאוּר לְשׁוֹן
 50 הַזְּהָרֶר²⁰ (שְׁחוֹבָא בַּתְּנִינָא²¹)⁵¹
 51 מִאֵן מִכּוֹן דֵי חַשְׁכָא
 52 מִהְפְּכִין לְנַהֲרָא וְטַעַמְיִין
 53 מְרִירָו לְמִתְקָא כֵי, מסופר
 54 בּוּהָר שָׁכָאשָׁר רַבִּי חִיאָ רַצָּה לְעַלּוֹת
 55 לְהִיכְלֹו (הַרְוָתִינִי בְּגַנְעָדוֹן) שֶׁ וְרַבִּי
 56 שְׁמַעְיָן בָּרִ יְחָאִי, שְׁמַעְיָן הַמְּכָרִינִי
 57 וְאָמָר: מִיכָּמָס אָשָׁר הַפְּכוּרָה וְשָׁרָךְ לְאוֹר
 58 וְטֻמֵּן מִרְמָר לְמִתְקָא טְרַם לְכָאָן
 59 (בְּהִיחָוָת עֲדִין בְּעוֹלָם הַזֶּה), הַמִּנְמָר
 60 הַכְּלִילִים לְהַכְּנָס אֶל הַהִיכְלָל שְׁלֵי
 61 שְׁזָהָר בְּלֵל עַנְנִין הַעֲבֹרָה הַתוֹכִינִי
 62 הַרְוָתִינִי הַפְּנִימִי שֶׁל עַבְודָה הַזֶּה
 63 שְׁנַחְלָקָת בְּכָלְלוֹת לְבִי אָוֹפְנִי
 64 עֲבֹרָה, אַתְּהַפְּכָא חַשְׁכָא
 65 לְנַהֲרָא, הַפִּיכָת חָושָׁךְ לְאוֹר
 66 וְאַתְּהַפְּכָא מְרִירָו לְמִתְקָא
 67 וְהַפִּיכָת מִרְמָר לְמִתְקָא.
 68 וּבָאוּר הַעֲנִין דְּהַפִּיכָת חַשְׁכָא
 69 לְנַהֲרָא²², חָשָׁךְ לְאוֹר, דְּהַגָּה
 70 בְּתִימָבֵד²³ בְּכָרִיאת הַעוֹלָם וְיִקְרָא
 71 אַלְכִים לְאוֹר יוֹם וְלְחַשָּׁךְ
 72 קְרָא לִילָה, שְׁיוּם הַוָּא עַנְנִין
 73 הַאוֹר וְתַגְלִילִי, וְלִילָה הַוָּא
 74 עַנְנִין הַחַשָּׁךְ וְתַהְעַלְלָם. וְעַנְנִין
 75 זֶה שֶׁאָרוֹר הוֹשֵׁךְ, גִּילֵי הַעֲלָם,
 76 יְשַׁנוּ בְּכָל הַמְּדִרגּוֹת, שְׁבָכָל
 77 דְּרָגָה וְדָרָגוֹת יִתְקַנֵּן מִצְבָּה שְׁבוֹה הַיא
 78 מְאִירָה וְמְתִגְלִילָה וְיִתְכַּן מִצְבָּה שְׁבוֹה הַיא
 79 בְּחָשָׁךְ וְבְהַעַלְם וְגַם בְּעַנְנִין
 80 הַשְׁמָוֹת, יְשָׁמוֹת שְׁעַנְנִים הַוָּא
 81 אָרוֹר וְגִילִי וְיִשְׁשָׁמוֹת שְׁעַנְנִים הַוָּא
 82 הַעַלְם וְסָתוּר שְׁזָהָר הַתְּלִוק הַבְּדָל
 83 בּין הַשְׁמָוֹת הַזּוּי וְאַלְכִים,
 84 שְׁשָׁם הַזּוּי הַוָּא עַנְנִין הַאוֹר

ביאור בדרך אפשר

1 אָמָר מה צריכה להיות התגונבה שלך כשאתה רואה מים מרום, אָמָר
 2 בְּקָה, עליך להתפלל עַשְׂה אֶת הַמְּרָמָתָק שהמים המרים יתפכו להיות
 3 מים מתוקים. ומפני שְׁלַמְדּוֹ הַקְּבָ"ה להיות אָמָר בְּקָה, מהיכן
 4 למדנו שהקדוש ברוך הוא לימד את משה רבנו לבקש שהמים המרים יתפכו
 5 למים מתוקים רְאֵה מֵה כְּתִיב
 6 בתורה בהמשך לבך שהמים היו מרים
 7 וַיַּצְאַק מֵשָׁה אֶל הַיּוֹרְהָה ה'²
 8 עַז¹⁷ וַיַּשְׁלַח אֶל המים וימתקם המים,
 9 וַיַּרְא הָאָזְנָה אֲזַנְתְּבִיב בְּקָא אֶלְאָזְנָה
 10 הַכּוֹתֵב מִדְרִיךְ ואָמָר וַיַּרְא הָאָזְנָה אֲזַנְתְּבִיב בְּקָא אֶלְאָזְנָה
 11 וַיַּרְא הָאָזְנָה אֲזַנְתְּבִיב בְּקָא לְשׁוֹן לְמוֹד כֵו. בֵין
 12 והוראה, הינו שבונוסך לבך שהקדוש
 13 בְּרוּךְ הוּא הרואה למשה את העז⁷
 14 שִׁמְתִּיק את המים, היה כאן גם לימוד
 15 והוראה אך ומה לבקש כו'. מאוחר
 16 יותר בֵין שְׁבָאו יִשְׂרָאֵל וְרַפָּא אָוֹתָן (עד בָּאָן
 17 לְמִדְרָבָר וּבְקַשׁ הָאֱלָלִים
 18 לְכָלְוָתָן (בְּגַלְל הַטָּא הַעֲגָלָם). וְזֹהוּ מָה שְׁנָאָמָר וַיַּחַל מֵשָׁה,
 19 אָמָר לוֹ מֵשָׁה, רַבּוֹנוֹ-שְׁלָל
 20 שְׁנַזְכָּרוּ בְּשֶׁאָר הַכְּתוּבִים, כִּידִי לְרַמְזָן עַל פְּעַלְתָּו
 21 בְּמִזְרָה הַיּוֹם מִתְפָּלֵל וְזֹאָמָר
 22 שְׁלַמְדּוֹ מִתְפָּלֵל
 23 עַשְׂה אֶת הַמְּרָמָתָק, וְאַף
 24 עַכְשָׁוּרוּ הַרְיִיזְה נִתְבְּטָלה
 25 שְׁלַמְדּוֹ שְׁבָאו הַרְיִיזְה כְּתִיב
 26 שְׁלַמְדּוֹ שְׁבָאו אָוֹתָן (עד בָּאָן
 27 לְשׁוֹן הַמְּדִרְשָׁן). וְזֹהוּ מָה
 28 שְׁנָאָמָר וַיַּחַל מֵשָׁה, והכתוב
 29 ג) וּמִמְשִׁיךְ בַּמְאָמֵר, שְׁעַנְנִין זֶה יְבוֹן בְּהַקְדִּים
 30 מִדְרִיךְ וּמִסְפָּר על חפילה משה לעמָן
 31 עַם יִשְׂרָאֵל בְּלִשְׁנָה "וַיְחַלְלָי" בְּקָא,
 32 וְלֹא בְּשֶׁאָר לְשׁוֹנוֹת שְׁלַמְדּוֹת
 33 שְׁנַזְכָּרוּ בְּשֶׁאָר הַכְּתוּבִים, כִּידִי לְרַמְזָן עַל פְּעַלְתָּו
 34 הַעֲבֹדָה שְׁלַמְדּוֹת
 35 לְמִתְפָּלֵל (וַיְחַלְלָי) מִלְשׁוֹן
 36 מִתְקִוָה מִרְיָוֹתָן שְׁלַמְדּוֹת
 37 שְׁלַמְדּוֹ שְׁבָאו הַיּוֹם בְּמִצְבָּה
 38 שְׁעַל-יִדְיִיזְה עַל-יִדְיִי חִילּוּוֹ
 39 וְלִילָה הַוָּא עַנְנִין הַחַשָּׁךְ וְתַהְעַלְלָם. וְעַנְנִין זֶה יְשַׁנוּ
 40 הַמְּחַשְּׁבָה לְכָלְוָתָן מס²² דְּהַגָּה בְּתִימָבֵד²³ וְיִקְרָא אַלְכִים לְאוֹר יוֹם
 41 וְשְׁלָלָם, וּכְמוֹ שְׁבָתוֹב¹⁸ בּין הַשְׁמָוֹת הַזּוּי וְאַלְכִים, שְׁשָׁם הַזּוּי הַוָּא עַנְנִין
 42 בְּתַהְלִים עַל חַטָּא הַגְּלָיִוִי, כְּמוֹ שְׁבָתוֹב²⁴ שְׁמָשׁ הַזּוּי. וְשָׁם

(17) שם, כה. (18) תהילים קו, כג. וראה גם שמואיר שם, א. (19) רד"ה ויבו בעניין גו' — דפורים שנה זו (סה"מ תשכ"ו ע' קללו). (20) ח"א ד, א. (21) פ"ז. (22) ראה גם המשך ח"ב ח"ב ע' תקפת ואילך. (23) בראשית א, ה. (24) תהילים פד, יב. וראה תניא שעיהו"א פ"ד-ה.

זאת חוקת התורה ג'

ביאור בדרך אפר

העלם וחותמר הבורא מהנברא, כי אילו האור האלקי היה גלי
42 נוראה וניכר, הנבראים היו בטלים כלפו מכל וכל ומאבדים את מציאותם
43 לחלוון וכי דתתיה מציאות מוגדרת ומוגבלת, היה צורך בזמנים, העלם
44 והסתור של האור האלקי שמצד עצמו ובמקומו הוא אינטוטי ולא מוגבל ולא
45 מוגדר ולכן נקרא הבורא בשם
46 אין לא דבר ממשמעות של לא
47 מציאות מוגדרת, לפי שאינו מוכן
48 ואינו מושג בכל ההבנה והחשגה
49 של הנבראים המוגבלים, ועוד
50 שאינו מרגש על-ידי הנבראים,
51 והנבראים שבולם זהה הגשמי לא
52 מכיריהם וכוריגישם שלא מימי ודבר
53 הם נבראו וחווים וקייםים רק בכוח
54 והתבונן עד שהচיר את בוראו והבחן
55 שיש בעלה-הניתן והוא ביראה.
56 וככלות עניין קעבודה התוכן
57 החליל של עבדות ה' והוא לתקוף
58 חשות באביהם אבינו שחקר ודרש
59 וההתבונן עד שהחיר את בוראו והבחן
60 ותמותה שחulosים יחשיך ויעלים על
61 האור האלקי מתגאה ממציאות והעלם
62 שנבע משם אלוקים, העלם והסתור
63 חשות בא להוזר, החוש לאור,
64 ותמותה שחulosים יחשיך ויעלים על
65 האור האלקי מתגאה ממציאות והעלם
66 שנבע משם אלוקים, העלם והסתור
67 ההפוך לאור הניינו, שיתיה
68 בעולם הגלוי שם ביני,
69 שעיל-ירידזה בנסיבות גלי
70 האלוקות כך שהבורא היה ניכר ונורש
71 בנבראים בגינוי ירעש שפל
72 ממציאות היש הנברא היה לאמתו
73 של דבר אלוקות והמציאות האמיתית
74 היה לא ממציאות אמיתית עצמאית.
75 אמנים, לבורה אינו מוכן,
76 אך אפשר איך יכול האדם על ידי
77 עברותו להפוך החוש לאור לעשות שיתיה גלי או ר' אלקי
78 בעולם, בשעה שבריאת העולם בששת ימי בראשית היתה
79 באפין של העלם וחותמר הבורא מהנברא וכפי שהוסבר לעיל,
80 הציאות והעלם של האור האלקי הוא הדרך שבה התהוו עולם מוגדר
81 ומוגבל?
82 אך העניין הוא, שתקליה ושלמות הבריאה היא ביום

ביאור בדרך אפר

והגלווי, כמו שכתוב²⁴ שמש הויי והרי המשם השם סמל האור.
2 ושם אלקים, "אלקים" לשון רבים²⁵, על שם העובדה שהאור
3 האלקי יורד למטה ומתחלק באופנים ובטים ושונים של חיות, לכל נברא
4 ונברא לפי עניינו המיווה, ולשם כך יש צורך בזמנים והעלם של האור
5 ג' אלקים"
6 בטבע²⁶, הוא עניין העלם
7 וחותמר האור, והתלבשו בו עלום
8 בגיימטריא הטבע²⁷, הוא עניין העלם וחותמר
9 שהוא מה שבחותב בראשית ברא אלקים,
10 מבואר שהטבע הוא לשון כסוי שזו מה טובעוabis סוף²⁸ מה
11 שכתוב²⁷ על ביראת העולם
12 בראשית ברא אלקים, מתרץ מה שהבריאת נקראת בשם יש מאין²⁹,
13 אלקים" דיקא, הכותב מדיק
14 ומזכיר לעניין הבריא את שם אלוקים
15 והיש האמתי, ולאו נברא אינו אלא מה שנמצא
16 מאמתת המזאו (ר' מאמתת המזאו נמצאו כל
17 העולם והסתור הבורא מהנברא. ובזה
18 מהנברא כך שהבראים לא רואים
19 ולא מרגישים את הבורא ועד כדי כן
20 שם טועים לחשב שם מציאות
21 עצמאית.
22 ובזה לפי האמור לעיל שהBORAO לא
23 נוראה וניכר בגלוי בעולם ובנבראים
24 מתרץ מושבת השאלה על מה
25 שהבריאת נקראת בשם יש
26 מאיין מוכן, דרכ' מל-אדר דלאכורה
27 והוא היש האמתי, מציאות
28 אמרית שקיים באמות ונחשבת באמות
29 ואלו נברא אינו מציאות
30 אמרית עצמאית אלא מה
31 שבריאת העולם בששת ימי בראשית היתה
32 שגמץ ונברא מאמתת המזאו
33 המזאות של הבורא שקיים באמות
34 (ר' מאמתת המזאו נמצאו כל
35 השמי למשה בראשית, שבו נברא אדם
36 האמיתית של הבורא היא המקור שמננו נבראו ונתחוו כל הנבראים הממצאים
37 וקיים), ואם כן, למה נברא הנטרא שלמיםו של דבר אין לו
38 מציאות אמיתית בשם יש, והboria המתהה שהוא המזאות האמיתית
39 בשם אין בודר שלכאומה נכו יתו לקרו לבורא בשם "יש" ונבראים "אין"?
40 אך העניין הוא, שהבריאת של עולמות ונבראים בעלי מציאות
41 מוגדרת ומוגבלת היא על-ידי שם אלקים דוקא, שהוא עניין

(25) ראה פרשי וישלח לה, ז. תוא' ואראנו, ב. לקו"ת אמרור לא, ג. סהמ"צ להצ"ה, ב. ועוד. (26) פרדס שער יב (שער הנתיות) כ"ב. ר' ח שער החשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכ"א, ב). של"ה פט, א. תניא שעיהוה"א רפ"ו. (27) בראשית, א. א.

(28) ראה תוא'א לך ג, א. בשלח סא, סע"ד. לקו"ת פ' ראה יט, סע"ג. כו, ד. ובכ"מ. (29) רמב"ם ריש הל' יסוה"ת.

(30) ראה ב"ר רפל"ט.

ביור בדרך אשר

האדם ולבן זה שגמישך מלמעלה להביא את אור השמה לידי גילוי
 ועל-ידייה להביא אלוקות בעולם דוא על-ידי המצוות, שזהו
 ענין דבר מצוה, וזה הסיבה לכך שהמצוות נראות בפסקוב בשם "ער",
 כי מעשה המצוות הוא המביא לאדם את הכוח מלמעלה להביא גילוי אלוקות
 בשמותם ובעולם רעל-ידי-זה.
 נטעית עבורת נשמות ישראאל
 לאתחפהכא חשוּבָא לְהַרְוָא,
 והינו, הפעולה של NAMESHEM ישראאל
 להאיר את חושך העולם היא באופן
 כוה שמלמעלה נמשך הפה
 לעובדה, וכאמור שאלמלא נתינה
 הכהה המיוונית לה ממעלה, האדם
 לא היה מסוגל לעשות את אבל
 העבורה דאתהפהכא חשוּבָא
 לְהַרְוָא הפכת החושך לאור בפועל
 שבעולם אכן היה נירג וגilio
 אלוקות עוזים NAMESHEM ישראאל
 דוקא, והוא על-ידי כללות
 העבורה דקיים המצוות,³⁷
 שהיא פעולה גשמיota בעולם על ידי
 דברים גשמיota שעיל-ידי-זה
 ממישיכים גilio או אין-סוף
 ברו-קה-הוא בברבים גשמיota
 שמקלייפת נגה, הסטוד-אה-אה,
 הצד الآخر שאינו צד הדושה נקרה
 קליפה כי הוא מכסה ומעלם על
 האור האלקי כשם שהקליפה מכסה
 על הפרי שבתוכה, ובקליפות עצמן
 יש חולקה כלית בין קליפות טماءות
 לממרי شيئا אין בהן טוב כלל לקלייפת
 נוגה שנקראת בשם שימושתו או כי
 מעורב בה גם טוב וממנה הוא הקיום
 הקיימת של הדברים הגשמיota שבهم
 הוא קיום המצוות שם כל
 דברים הטהורים ומתרים
 שגעשית בהם המצוות
 הטעשיות, בגון קלף התפלין
 שהוא מעור בהמה טהורה שהקיים
 והקיימת שלה הוא מקלייפת נוגה
 ועיל-דר-זה בשאר מצות
 (ועל-דר-זה בשאר מצות)

חכמיינו ושל שדי שהאדם יתגבר על ציוו הוא זוקק לעזרו וסיעו מלמעלה),
 התורה, שחרי אמרו חכמיינו ולל הפסוק (32) משליכ, כז. (33) ראה גם ל��'ות ואחתנן
 ב. א. אה"ת שם ע' מה. (34) שמואל-יב כב, כט. (35) משליכ, כג. (36) ראה סוכה נב. ב. קדושין ל. ב. חניא רפי"ג. (37) ראה
 בין עיניך למען תהיה תורה ה' בפק", הוקשה והשוויה כל התורה

גם רם"ז לוח"א שם — הובא באזה"ת תשא ע' ב' אלפים. (38) קידושין לה, א. (39) שבת כה, ב.

ביור בדרך אשר

הששי למשעה בראשית, שבו נברא אדם הראשון, ומהיד
 עם בריאות אמר לך כל הנבראים בוואו ונשפתה ונברעה נברכה
 לפני הוי עושנו³¹, הינו, שאדם הראשון החדר בכל הנבראים
 את ההכרה שיש בורא לעולם וצריך לעבוד אותו, להשתחוות אליו ולהתבטל
 לפני, וכך פועל גליוי אלקות
 בעולם, כמו כן אריך כל הראון, ומהיד אמר לך כל הנבראים בוואו
 אחד ואחד מישראל לפועל נשפתה ונברעה נברכה לפני הוי עושנו³¹,
 גליוי אלקות בעולם, כפי שעשה הינו, שאדם הראון פועל גליוי אלקות בעולם,
 אדם הראשון ותכל ליה הכהה ונשפתה לפני הכהה
 נתינת כל היהודי להדרו את ההכרה
 באלוקות הנבראים ולהביא לידי נשמתו
 אלוקות בעולם הוא מצד נשמה הראון, כמו שכתוב³² נר הוי נשמה אדם,
 האדם, כמו שכתוב³² נר הוי
 NAMESHEM ישראאל נקראיים בשם נר הוי, דהיינו
 נשמה אדם, והנסיבות הפנימית
 שאור הנר הגשמי מאיר את החשך, כך גם
 של המשל המורמה את נשמה האדם
 לנור היא NAMESHEM ישראאל
 נקראיים בשם נר הוי, דהיינו
 שאור הנר הגשמי מאיר את חשכת עולם הזיה³³.
 ובפרטיות יותר, הגה כתיב³⁴ כי אתה גרי הוי,
 שהאדם יוכל להאיר את חשכת העולם על-ידי
 גליוי אוור הוי שבנפשו (נר הוי) NAMESHEM אדם),
 אריכה להיות נתינת-כלה מלמעלה (ויהקב"ה
 גליוי שם הוי, למשה להאיר
 את חשכת עולם הזיה³³ שלא
 עילם ויסתו על האור האלקי היה נירג בו
 אותו אלא האור האלקי היה נירג בזיהו.
 ובפרטיות יותר, להוספה באור
 NAMESHEM ישראאל לאתחפהכא חשוּבָא לנוֹא,
 על כוחה המיחוד של הנשמה להאיר
 והינו, שמלמעלה נמשך הכה לעובדה, אבל
 העבורה דאתהפהכא חשוּבָא לְהַרְוָא בפועל
 נספכש בזיהו, וכתייב³⁵ בפסוק
 אתה גרי הוי, וכתייב³⁵ בזיהו
 ורבענו בזיהו, שבדי שהאדם
 העולם על-ידי גליוי אוור הוי
 NAMESHEM שמקלייפת נגה, שהם כל דברים
 שבנפשו (nar hoi) NAMESHEM גליוי אויר אין-סוף ברו-קה-הוא בברבים
 יכול להאיר את חשכת
 העולם על-ידי גליוי אוור הוי
 NAMESHEM גליוי אויר הוי
 NAMESHEM שבנפשו (nar hoi) NAMESHEM גליוי אויר הוי
 אדם), וכאשר האור האלקי בנפשו
 מאיר בגלוי, גם האור האלקי שנעלם
 בבריאה מתגלת ולשם כך אריכה
 להיות נתינת-כלה מלמעלה
 (ויהקב"ה עוזר³⁶ על-דרך דברי
 חמינו ושל שדי שהאדם יתגבר על ציוו הוא זוקק לעזרו וסיעו מלמעלה),
 שזהו ענין דאתה גרי הוי, ש"הו" הוא המAIR את נשמתו של

ביאור בדרך אפשר

ויש יבשה" שהוא עולם שנבראים שבו גלויים, על-דרך זה לעלה, להבדיל, יש דרגות גבוחות שבגלו הרומיות שליהם הן געלומות ומכותות ונקראות "עלמא דאטכסייא" ואילו האור האלקי המוצמצם שירוד ומוגלה לנבראים נקרא "עלמא דאטגליא" שהוא והוא משם **הוּא** ברוך הוא, שתי האותיות האחרונות של שם הוּא האותיות האחרונות של שם הוּא רומיות לדוגה יותר מוגה באלוותה, בחימתה "עלמא דאטגליא" **עלמא דאטפסיא** שהוא אור אלקי יותר מעלה הוא יתיר נעליה הוא י"ה תהי האותיות הראשוניות של שם הוּא הרומיות לאור אלקי יותר נעליה וכו'.

אמם, ענין זה שהמר הופך למתוק הדודות לעובדה שהאדם מקבל גם את היקף הטוב בשמה הוא רק באfon שהאדם מקבל את היטוֹרים בשמחתה, כאלו היה טוב גמור, הינו, שעיל-ידיד-זה שמתבונן בשרש ומקור ענן היטוֹרים למעללה באלוותה הוא טוב הגנוו שבעלמא **דאטפסיא**, וכיוון שב"עלמא דאטכסייא" הכל מכוסה, הטוב גנוו ונתר וגם כשהוא יורד למטה אין הטוב נאה ובגלו זה והוא י"סורים אך לאמינו של דבר מה כובר בטוב, ולא זו בלבד אלא שהטוב הנעלם והגונו נעללה במלואה רך באפנ שהאדים מקבל את היטוֹרים אבל מהטוב הגלו, וכאשר האדם יותר מהטוב הגנוו מתבונן במועלתו של הטוב הגנוו **אי** מקבל את היטוֹרים בשמחה, אבל במצח זה, כאשר הפcta המר למתק היא רך כתוצאה מההתבוננות בעלתה הייסורים, הרי לרמות שכחצאה מכך האדם מקבל את הייסורים בשמה, בכל זאת **למשה** בפועל מפש לעיני בשר **הרי** זה הפק הטוב, והוא יורד מלמעלה, ורק שאנינו משג **הרי** זה הפק הטוב ומדובר בייסורים ממשן לנדרלו ורב טוב) באמת נעהה הפל טוב קשים ומרים וחמנא-יליצלן. אך יישנו און נעללה יומר **46** של קבלת יסורים בשמה, והוא **כמברא ביאגרת הקדש** ששבאומונה זו (**שבאומונה אין רע יורד מלמעלה**, **וכל טוב**, **הרי** **לעוני משג** לעני בשר כהיפך הטוב, לאמינו של דבר גם הוא טוב רק **שאנינו משג** **לגדלו ורב טוב** ורק שפנוי גודל וריבוי הטובה, האדם אינו יכול להבין ולהשיג את הטוב הנעללה הזה) שהרי בשושן ומקור הדברים גם מה שבירודתו למטה נראה כייסורים, וחמנא-יליצלן, הוא באמת טוב אלא שיש טוב גם

ביאור בדרך אפשר

בליה לתפלין³⁸), כאמור רבותינו ז"ל ³⁹ לא הבהיר למלאת שמיים אלא תחורים ומתרים בפיק⁴⁰ ואין לעשות פלין מעור בהמה טמאה שאסורה באכילה. **ד) ועוד אפנ בעבודת האדם** בנוסף על עניין ההפיכה מהוחש לאור המבוואר לעיל בהרבה הוא ענן

אתהபיכא מרירו למיתקא, **הכשר למלאת שמיים אלא טהורים ומתרים בפיק**.⁴¹ הפיכת מר למתק, הינו, **שהפר יתרהף למתק**, שיזהו כלות האם הוא ענן, **הענן דעבודת הקשכה**,⁴² **אתהபיכא מרירו למיתקא**, הינו, **שעל-יזה זדונות שם דבר מר נעשו לו בזקיות**⁴³ דבר מתוק, שהמר יתהף למתק, שיזהו כלות הענן, **העבורת הקשכה**,⁴⁴ שעל-יזה זדונות נעשו לו ובאוור ענן הபיכת המר בזקיות.⁴⁵ ובאוור ענן הபיכת המר למתק, דהגה איתא בתנייא⁴⁶ איתא בתנייא מוערת זהת לכל, מאשר מר רבותינו מדעת זהת לכל, מאשר מר רבותינו רבוֹתינו ז"ל⁴⁷ **כשם שמברך על הטובה כו'**, ופרקשו בגםרא⁴⁸ (**שאיין הבונה לנפח הברכה**, שהרי על הטובה כו') רק חייב לברך את בשורות רעות אומר כו', אלא (**לקבולי בשמחה**, **כמו שמחת הטובה ופרקשו בגמרא**⁴⁹ (**שאיין הבונה לנפח הברכה**, רק שאיין הבונה נגילת ונראית לעיני בשר, כי חכמוני זל לא החכוונו לומר שנוסח הברכה על הטובה ועל היפך הטובה, **ולפערן בנטיב**, כי **הוּא שווה שערן על בשורות טובות ואומר הטוב והמטיב**, **ולפערן בנטיב**, כי **הוּא רך בנטיבת השורה על בשורות טובות רעות אומר כו'**, **אמנים**, ענן זה ברכיה בנוסח שונה ("דין האמת"), **אלא** (**לקבולי בשמחה**, כוונת חכמוני זל אמרם "כשם שמברך על הטובה..." היא כשם שהברכה על הטובה נאמרת מתח שמחה, רק הברכה על היפך הטובה צrica להיאמר בשמה כי גם את היפך הטוב, **כמברא ביאגרת הקדש** ששבאומונה זו (**שבאומונה אין רע יורד מלמעלה**, **וכל טוב**, רק שאנינו שמחת הטובה הנראית באמת נעהה הפל טוב ונגלית, כי גם זו **לטובה**, כי **לאmittio של דבר גם מה שנראה כעת היפך הטובה בעצם הוא לטובה רק שאיינה נגילת ונראית לעיני בשר**, סברבו ר' הטובה לא נראיה לעין הגשmittila לאlia היא נעלמת ומכוסה כי הטובה הטמונה בתרון היפך הטובה **היא מעלה מא דאטפסיא שלמעלה מעלה מעלה** **דאטגלא** על הכתוב "ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם" אמרו בזוהר: **עלמא דאטפסיא** (**עלמא מכוסה**) לעיל מא דאטגליא (עולם גלי). ומוסבר על כך בחרות החסידות כי כשם שביעולם זהה יש "ים" שהוא עולם שנבראים שבו מכוסים

(40) ראה בניא רפל"ז. (41) ראה גם המשך תעד"ב ח"ג ע' אישטו ואילך. (42) יומא פ"ו, ב. (43) פ"ג"ז. (44) משנה ברכות נד, שם ס. ב. (45) ראה גם לקו"ש ח"א ע' אישטו ואילך. (46) סימן יא. (47) סימן יג. (48) ראה ב"ר פנ"א, ג. של"ה קו, ב.

ביאור בדרך אפשר

זהה וככשו אותה. נכנסו לבית הגנים ומיילאו את הארגן באבני טובות 44
ומרגליות ושלחו את נהום איש גס-זו בכבוד גדול, **ובמבריך בילקוטי** 45
תורה⁵⁰ בהסביר מעלו המיחודה של נהום איש גס-זו שבגללה היפך 46
הטוב הפך להיות טוב גם בגין **שהיה מתחבון באמת שרש הרע** 47
הוא הטוב, והביאו **למעלה** 48
אל שרשו, ושם **היה יכול** 49
לעשות השגנות כו, באופן 50
ההתגלות וההמשכה מהשורש והמקור 51
לשנות ההמשכה מלמעלה 52
לטמפה שהיה נרא באמת 53
לטמפה שהוא טוב בנטמיות 54
גם בגין לעין כל. 55
אך ענין זה דרישה זו של יכולות 56
להיפך היפך הטוב לטוב גם לאחר 57
שרור והתגלגה בהיפך הטוב, על-ידי 58
שינוי המשכה וההתגלות משורה 59
ומקורה אינו **שייך לכל אחד** 60
ו**אחד מישראל**, כי-אם 61
ליהודי סגולה, כמו נחומי 62
איש גס-זו, מה-**שאיין-בן** 63
שר בני ישראל, כולל גם 64
הצדיקים, **שאפיקלו**⁵¹ **שהיה** 65
מחשבותם על זה הדרך ככיוון 66
מהשכה ווומה לה של נהום איש 67
gas-zo (להתבונן באמת שרש 68
הרע הוא הטוב הגנו), 69
הרע היה נשר (הטוב 70
התהוננות לא העלה לשני המצב 71
בפועל היה נשר, חיל 72
העליזון) למעלה כמו **שהיה** 73
בתחלתה בלוי **שהיה מMSG** כו' 74
וכירידתו למטה נהום בהיפך הטוב. 75
ונמצא, **שבדריך כלל אצל ווב** 76
בנ-אדם, למעט היהודי סגולה סדר 77
העבורה בענין זה הוא רק 78
באותן דלקבוליים קיבל את היפך 79
הטוב והויסותם, רחמנא לצלן, 80
בשלהקה עלי-ידי **ההתבוננות** 81
ששרש הרע הוא בעז טוב, 82
אל לא באין **שהרע נהפרק** 83
לטוב מפיש כפועל, בעיןبشر. 84
ו**טעם הדריך הוא, לפי שעכשו א-אפסר** 85
ושהטוב הגנו ימיש ב글וי בעולם הזה, כי-מן 86
של אברהם אביהם שכשר היה 41
משליך עפר, היה החול הופך לחיצים כתוב "ויתן עפר חרבו כקש ניד" 42
בני האדם הוא, לפי שעכשו בominator הגלוים לכבותו, ניסו את העפר 43
קשה". הייתה מדינה אחת שלא היו יכולם לכבותו אותה, ניסו את העפר

ביאור בדרך אפשר

ברידתו למטה נהום טוב ויש טוב שיורד למטה כדי שהוא בדרגה העליונה 1
למעלה וכיוון שבאותן דרגות הטוב שבו עדין לא התגלה, הוא יורד 2
למטה בלבוש של יוסרים והיפך הטוב, ובכך האמונה הוא שבעצם גם מה 3
שנראה היפך הטוב הוא טוב **באמת נעשה הרע טוב גם** 4
בגלווי, (ובכלוון ובנו הזקן בתניא, -) 5
שבאמונה זו שמאמין שהרע הנדרמה 1
בגלווי, כל חיותו הוא מ טוב העליון כו' הרי 2
מטוב העליון כו' הרי 3
באמונה זו נקל ומתקלה באמת הרע הנדרמה 4
בטוב העליון הגנו. ועל-דריך שמצינו בנחום 5
העליזון הגנו ומיילא נהום טוב 6
גם בגין טובי הנהה בעיןبشر. 7
ועל-דריך שמצינו בנחום איש 8
משמעותם בוגריהם ששלחו עמו ארגז מלא 9
אבניים טובות ומרגליות להביה דורון לקיסר, 10
שבגלווי, לעיןبشر, נהום כהיפך 11
ובחיותו במולן נטלו את האבניים טובות 12
הטוב היה אומר גם זו 13
ומרקליות ומלאו את הארגז בעפר, וקבע זאת 14
לטובה⁴⁹, ואצלו הנה וזה בודרגא כו' 15
שהיפך הטוב אכן נפקח לטוב גםו 16
בשלהקה אמרו גם זו לטובה, ואחר-רכך ראו 17
בגלווי **שגם ענין בלתי רצוי** 18
נעשה טוב מפיש, כדראיא 19
היה זכר יותר מהאבניים טובות ומרקליות, 20
ובגמרה⁴⁹ **ששלחו עמו עם נהום** 21
וכמבריך בילקוטי תוויה⁵⁰ **שהיה מתחבון באמת** 22
ששרש הרע הוא הטוב, והביאו למעלה אל 23
דורון מתה לקיסר, וביריותו 24
במולן נטלו מן גביהם את 25
באמת לטמה שהוא טוב בנטמיות. אך ענין זה 26
האבניים טובות ומרקליות 27
ומלאו את הארגז בעפר, חול 28
פשוט, אבל נהום איש גס-זו לא 29
הuczycz **וקבל זאת בשמלה** 30
באמרו גם זו לטובה, ואחר- 31
בק ראו כולם בפועל ובגלווי⁵¹ **שהיה מחשבותם על זה הדרך** 32
שהיה זה לטובה, שהעפר 33
שהביה היה זכר יותר נשר (הטוב העליון) למעלה כמו שהיה 34
מהאבניים טובות ומרקליות, 35
בסופר בגמרה שכשר נהום איש 36
גס-זו הביא למלך להרוג את 37
שהוא מלא עפה, רצה המלך להרוג את 38
היהודים באמרו שם לועגין לו. בא 39
אליהם הנביא ונראה להם כאחד מהם 40
אמר להם: אולי עפר זה הוא מעפר 41
של אברהם אביהם שכשר היה 42
בני האדם הוא, לפי שעכשו בominator הגלוים לכבותו, ניסו את העפר 43
קשה". הייתה מדינה אחת שלא היו יכולם לכבותו אותה, ניסו את העפר

זאת חוקת התורה ג'

ביאור בדרכ אפרה

דლעילא" הו' העלין (הנוי) דעטיפקה קדישא שם הו' כפי שהוא
בבחינה "עתיק קדרישה", היא בחינה "עתיק יומן" שב"כתר" של מעלה
מן הארץ (שבעלמא דאתפסיא הנעה מ"עלמא דתגלילא" ושם הו'
המאריך בו הוא "הו' דלעילא" [פמוקן גם מהמשך מאמר רץ' ל']
הניל' של עדיחיד-לבוא יה' ה' אחד"
וגם "שמו אחד" בפרק ו' שמו
אחד, לא בעולם היה זמן
הגלוות העולם היה שם הו' נכתב
ביו"ר ה' יונקרא בא"ר רץ'
דליך, גם השמות הכתובים
באותיות י"ר"ה"א"ר"ה"א נקראים
אידני אבל לעולם הבא פול'
אחד, והקרי והכתיב יהיו שווים
נקבב ביו"ר ה' יונקרא
ביו"ר ה' יונקרא זה בגל
התגלוות שם הו' כפי שהוא ב"עלמא
אתכסיא" (ובבחינה "עתיק") הכה
גם הענינים דהפק הטוב שם
טוב מכוסה ונעלם מתחפכים
לטוב הונאה וחגלה זו
המשמעות הפנימית של הפיכת מר
למתוך.
ובין שבל הענינים דלעתידה-
לבא תלויים במשמעותו
ועבורתנו כל זמן משך
בחלות⁴⁰, כי קיום המצוות בזמן
הגלוות הוא המביא וגורם המשכתי
אלוקות מלמעלה למטה אל שאכעת זה
בعلם והסתדר ולעתיד-לבוא תגללה,
וכיוון שמעשינו ובודרתו כעת הם
המביאים את היגויים לעתיד-לבוא
מובן, שהחכנה לקיום הייעוד
באים להו' יה' ה' אחד
ושמו אחד, שיהיה בפועל
הטוב והמטיב". והוא, בפיו"ר ה' יונקרא
רכ טוב הנאה והגלה היא על-
ידי מעשינו ועבורתנו ברגמת
זה, שהוא ענן לקבולי
בשמחה, על-ידי יושם
בזמן הזה יונקרא בירוח
הו' רץ' דל'ת, אבל לעולם הבא פול' אחד, נכתב
ביו"ר ה' יונקרא ביו"ר ה' יונקרא
הענינים דהפק הטוב מתחפכים לטוב הונאה
וחגלה.

שונות ובן זה בבחינת "הו'" דלהתא" (הו' התחתון) והן בבחינת "הו'"

ביאור בדרכ אפרה

ונובך עדין, וכעת עדין אין בכחו להכיל טוב מעלה כל-כך ורק
לעתיד-לבוא, באשר יקניהם הייעוד⁵² את רוח הטעמאה אעבירות
מן הארץ, וזה העולם היה טהור ומוחך וייחה כלוי לקליטת האור
והgilוי הנעה אזי גם הטוב הגנו ימשך בಗלי בועלם היה
באופן שגן בגלו, לעני בשער, היה
טוב גמור. 6
וזה גם מה שאמרו חכמיינו⁵³ 7
ז"ל⁵⁴ בוגרוא על הפסוק⁵⁵ 8
אי גם הטוב הגנו ימשך בגלי בעולם היה. וזה
בימים ההוא יה' אחד⁵⁶ 9
גם מה שאמרו חכמיינו ז"ל⁵⁷ על הפסוק⁵⁸ בימים
ושמו אחד, אטו האידנא לאו⁵⁹ 10
ההוא יה' אחד ושמו אחד, אטו האידנא לאו⁶⁰ 11
אחד הוא? וכי כתע איננו אחד,⁶¹
ומה פירוש החומר שבירום ההוא,⁶² 12
לעתיד לבוא, היה ה' אחד? ועונים:⁶³ 13
זה על בשורות טובות אומר ברוך הטוב
לא בעולם היה חמשון זמן
והמטיב, ועל בשורות רעות אומר ברוך רץ'⁶⁴ 14
הגלוות העולם הבא כעה על⁶⁵ 15
זמן הגולה, העולם היה רעות (וגם באשר
בשורות טובות אומר ברוך⁶⁶ 16
הטוב והמטיב, ועל בשורות⁶⁷ 17
מקבלים בשמחה ומברכים עליהם, הרי נפח
רעות אומר ברוך דין האמת,⁶⁸ 18
כי אינה דומה הברכה על מה שנראה⁶⁹ 19
טוב בגלוי מה שבגלו נראה היפך
הטוב, אבל לעולם הבא פול'⁷⁰ 20
ויה' רצ' בפעל ובגלו שمبرכים עליהם⁷¹ 21
הטוב והמטיב". והוא, לפי שבעולם הבא (לעתיד-לבוא)⁷² 22
יה' רצ' גלי ישן גם⁷³ 23
שבעלם היה ישן גם⁷⁴ 24
שמעות רעות (וגם באשר⁷⁵ 25
שבעלמא דאתפסיא [פמוקן גם מהמשך מאמר
ז"ל הנו' בפרק ו' מברכים עליהם⁷⁶ 26
עליהם, הרי אף שהאדס מאין⁷⁷ 27
שבעצם גם הדברים הללו טובים הם⁷⁸ 28
באל' רץ' דליך, אבל לעולם הבא אחד, נכתב
ב' רץ' ה' יונקרא ב' רץ' ה' יונקרא⁷⁹ 29
זה העולם הבא, העולם היה נכתב ב' רץ' ה' יונקרא
עליהם, הרי אף שהאדס מאין⁸⁰ 30
שטעמאות טובות טובות מוקומות יתנו גאות⁸¹ 31
הברכה על שטעמאות לא טובות
הענינים דהפק הטוב מתחפכים לטוב הונאה
וחגלה.⁸² 32
שונה מפשח הברכה על⁸³ 33
שהאנין שבל הענינים דלעתיד-לבא תלויים
בן לעולם הבא יה' אחד ורק⁸⁴ 34
במשמעותו ועבורתנו כל זמן משך
שטעמאות טובות בפעל ובגלו⁸⁵ 35
זה הוא יה' הנו' אחד ושמו אחד, שיהיה פול'⁸⁶ 36
שמברכים עליהם⁸⁷ 37
ויה' רצ' ולא יברכו כלל את
הברכה שמברכים כיוון על היפך הטוב.⁸⁸ 38
והיינו, הטעם לך לשעתיד-לבוא⁸⁹ 39
יה' רץ' רץ' גם בגלוי הוא לפי⁹⁰ 40
שהחפונות ששערש הרע הוא טוב (אף שאין זה
שבעלם הבא (לעתיד-לבא), שעיל-ידי-זה זוכים⁹¹ 41
בימות המשיח) יה' גלי שם⁹² 42
הנו' דלעילא העלין, מבואר בחסידות שם הו' קיים ופועל בدرجות⁹³ 43
גolio, וזאת עלי-ידי החרבותנות ששערש הרע הוא טוב (אף⁹⁴ 44

ביאור בדרך אפשר

והכוונה היא שהמתיק אוותם כפשו למשה מפש. והארה מבחןה זו דמשה היינו הפיכת המר למוחק בפועל ממש בעולם הזה. היתה גם אצל נחום איש גמס-זון⁵⁰, שג אצלו העפר שהביא כדוריון ל��יסר הנפק להיות חיצים בפועל ממש אף עיקר הענן של הפיכת המר למוחק בפועל ובגלו הוא במשה, קראיתא בגמרא⁵⁸ משה מן התורה מפני, היכן מצינו בתורה רמו למשה רבנו, והגמרה עונה שהרמו הוא בפסוק ("לא ידע רוחי באדם") "בשוגם" הואبشر", "בשוגם" בgmtaria משה, והינו, שמשה הוא הממשיך בבחינת עם זו לטופה, ונענין גם זו"ם מרומו במילה "בשוגם" למשה⁵⁹, שם גם זו לטופה" היהה טוכה בפועל שההפלל כדי לפעול להמתיק מירוחון של ישראל, בעקבות חטא העגל ולחשב חמתו של הקדוש ברוך הוא מהשווות ולעוזר את רחמיו על בני ישראל. והענין בזה, החוכן הפנימי של הפיכת המר למוחק על ידי משה רבו והפיכתו של האל הרא כמו שנתבאר לעיל שהபיכת המר למוחק לא מותק עליון עליידי גליוי שם הרוי דלעילא שם הו בדרגה העליונה (הרוי) דעתיקא קידישא כפי שהוא מאייר בבחינת "עהיק"). ונענין זה של המשכה והתגלות של שם הו מקורו לעיל שיק למשה רבנו שהמשיך י"ג מדות ברוחמים (המופרות כתוב בהמשך פרשת כי תשא אחורי ויחיל משה: "ה", ה' אל רחום וחנן, אור אפים ורב חסוד ואמת, נוצר חסド לאלים, נשא עון ופשע והטהה ונקה) שאינן חזורות ריקם⁶⁰, הכרוי הגמורא: "

ביאור בדרך אפשר

להגיע לבעמד ומצב דלעתיד-לבא שייהינה כולה טוב באופן שהברכה עליו היא "הטוב והמטיב" באפן הנרא ונגלה לעיני בשור. וזהו מה שכתבו בתניא בפרקן מאמר רבותינו ז"ל⁵⁵ שהשמות ביטורים עליהם הכתוב בכתוב⁵⁶ אומר ואחריו יצאת השם בגבורתו, שזוכה הכתוב מפרטקה שהיא מכפה לאת השם בגבורתו לעתיד-לבא שהיא בועלם הוה, בmoment הוה, יציאת מה מה מפרטקה שהיא מכפה בו בעולם מפטיה, והאריך לאין שיעור יותר מכפי שהיא מארה כתה, והמשמעותה של הדברים היא שאן שעלה-ידי העבורה דלקבולי בשמה, זוכים להונחתה של דאתכסייא ויורחה ואיר בגilio כו', הינו, שעלה-ידי העבורה דלקבולי בשמה, זוכים לעתיד-לבוא יתרגללה עלה מא שכעת הוא מכוסה ונעלם דאתכסייא והעולם לא יכול לקבל את אוורו הגדול (ה) לעל-פייזה יוכן גם מה שכתבו וינחל וינורח ואיר בגilio כו', פניינו, שעלה-ידי העבורה שהוועה ענן טעמין מיריו למיתקה, שהמר דלקבולי בשמה, קבלה יסורים מהתהפקה למוחק, וכמו שהיה במרה, שהימים טוב, זוכים שהטוב הנעלם, המcosa והגעלם שמעלה מא שכתוב וימתקו המים, שהמתיק אוותם למשה מטפש, כמו מתקה פך למוחק, ונעשה מותקים מטפש, כמו טוב, זוכים שהטוב הנעלם, המcosa והגעלם שמעלה מא שכתוב וימתקו המים, והארה מבחןה זו דמשה קיתה גם אצל דאתכסייא ימשך ואיר בגilio מטפש והוא הפיכת מר למוחק בדורגה למשה והוא במשה. (ה) לעל-פייזה יוכן גם מה שכתוב וינחל שכתוב ויחיל משה, ("בשוגם" בגמatriא משה, והינו, לשון מתיקות בארכאית, נ"ל) שעלה את המר מטפש, שהוא ענן "זיחיל משה", להמתיק טעמין מיריו למיתקה, טעםם מרים למוחק, שהמר מטהפקה למוחק, וכמו שהיה במרה, בימי משה רבו, כאמור, שהימים נתקפהו ונעשה מותקים דעלילא הרים למוחק, והארה מבחןה זו דמשה קיתה גם אצל דעתיקא קידישא, כמו שנתבאר לעיל שהפיכת המר למשה ריבנו לעיל שנטה פיכת המר ונטה פיכת המר, וכמו שהיה במרה, בימי משה רבו, כאמור, שהימים נתקפהו ונעשה מותקים דעתיקא קידישא, מתייקות גשמי מותקים מטפש, בתורה בפועל כמו שכתוב¹⁶ לאחר שימושה השילץ לחוץ המים את העץ ציווי ה' או יימתקו המים, ונטה פיכת המר, וכראיתא בזוהר⁶¹ שמשה

(55) שבת פח, ב. (56) ס' שופטים ה, לא. (57) ראה נדרים ח, ב. וראה "מ"מ, הଘות והערות קזרותה" לתניא שם (ע' קסג).
 (58) חולין קלט, ב (ובפרש"י). (59) ראה ד"ה ויבז בעינוי תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ס"ע צ). (60) ר"ה י"ז, ב — הובא בפרש"י פרשנותנו (תשא) לג, יט. (61) ח"ג קלח, א.

ביאור בדרך אפר

ברוגה תחthonה של שם הוא ועל-ידי משה רבינו נמשך מלמעלה
למטה ונתקבלה גם שם ה'נו'י' דלעיל'א ברגה העלינה של שם ה'נו'י'
וכיון שאצל משה רבינו היה גלי שם ה'נו'י' דלעיל'א, התגולות
אלוקות מדרגה גבוהה ונעלית ה'גה על-ידי זהה המתקתק את המר של
הימים המרים בפועל, שיחיה רק
טוב בגלווי.
(ו) ויש לך שער ענין זה עם
המבר' במאמר של אדר'ויר'
הזקן (ביבילן) ר'ך של פ'ם-
יד' 65 שיצא לאחרורה מגלה
לגאלה⁶⁶) על הפסוק
הגדה לי שאהבה נפשי
איכה תרעעה וגוי, ומבר' אדר'
באחו' מאמר ש'הגדה' הווא
לשונו המקשלה, כמו שכתוב
נהר דגניד ונפיק שנשך ווצא
כפי⁶⁸, וכן ופי יגיד כו'⁶⁹,
פירושו שהדברים שנאמרו בפי האדם
יעפעלו המשכה והתגולות של אויר אלוקי
ויהי בקשת נסחת ישראאל
מקבק'ה בפסוק הנזכר "הגדה לי"
וכו' שימשיך לה (הגדה
לי") את אהבה "שהאהבה
נעפי", לשון עבר, קיינו,
שאותה אהבה שאהבה כבר
הנפש בהיותה למעלה קדם
ירידתה לנוות, גדור וינישך
לה גם עתפה בירידתה בחומר
הגורף, למרות שומר הגוף מטבעו
מעלים ומתחיר על האוור האלוקי
וההוא ענין התגלות האור
הגןו של אהבה המסתירה

ונכתב ע"י מעתקים, בכתב' שדומה לכתב' אדר'ויר' הזקן [כפי שמספר בכתב' מוזח אדר'ויר' שמדור לדור השתרדו המעתקים
שייה' כתבירים דומה לכתבי ר' רותינו נשיאינו (ראה גם תורה מנהם — התווודויות חמ"ב ע' 140. וש"נ)], ונכתב
כנראה עוד לפני הדפסת התו"א והלקו"ת, כיוון שיש גם מאמריהם שננדפסו לאח"ז בלקו"ת. ויתכן שנכתב עוד בחו"י
אד'ויר' הזקן, או עכ"פ זמן קצר לאחרי הסתלקותו. (66) ביכיל זה הי' עד עתה ברשותו של יהודי שלעת'עטה, ב글וי עכ"פ,
אינו שומר תומ'צ, וכנראה שעוררו אותו לשולוח את הביכיל לכן. (67) שה"ש א. ז. (68) דניאל ז. י' (בשינוי לשון).
(69) תהילים נא, יז.

ביאור בדרך אפר

1 אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, מלמד שנטעט הקדוש-ברוך-הוא
2 כשליח צבורי והראה לו למשה סדר תפילה. אמר לו: כל זמן שיש ישראל חותאן
3 יעשה לפני כסדר הזה ואני מוחל להם. ה' ח' - אני הוא קודם שיחטא האדם,
4 ואני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה. אל-וחום וחנן - אמר רב
5 יהודה ברית כורואה לי"ג מדרות שאין
6 חזותות ריקם שנאמר הנה אני כורת
7 ברית" וכקדאי אגנון, שזהו ענין שם ה'נו'י' דלעיל'א
8 עניין זה של התגולות י"ג מדרות
9 הרחמים שמשה המשיך י"ג
10 מדרות הרחמים מיעטיקה במאמרי ט'צמה
11 קדישא' בחינת עתיק" שמלעה צדק' ב'אור התורה⁶³ (המיסדים על המאמר
12 מהספורות לזרע-אגנון, פנים ב'תורה אור'), בפרש הכתובות⁶⁴ וארא אל
13 זעירות הן המידות העליונות (שביחס
14 למוחין, היגייל שבמידות הוא בבחינת
15 קתנות) שזהו ענין שם ה'נו'י'
16 דלעיל'א שנמשך על-ידי
17 משה דוקא שrok בכוחו להמשין
18 ולגולות אויר עליון כל כך. וכמבר' אדר'
19 בתורה אור', פרשת זארא⁶²
20 ובארוכה במאמרי ט'צמה
21 צדק' ב'אור כתורה⁶³
22 (המיסדים על המאמר הזה
ב'תורה אור), בפרש
23 הכתובות המביא את דבר ה' אל
24 צדק' ב'אור ה'נו'י' דלעתא, ועל-ידי משה רבינו
25 משה וארא אל אברם אל
26 יצחק ואל יעקב בא'ר' זיך' 65 שיצא
27 לאחרונה מגלות לגאלה⁶⁶ על הפסוק הגדה
28 לי שאהבה נפשי איכה תרעעה וגוי, ומבר' אדר'
29 וגוי, וכן אמר לבני ישראאל
30 ש'הגדה' הויא לשון המקשלה, כמו שכתוב נהר
31 נהר, ש'ג'ר ש'ג'ר אצל אני ה'נו'י'
32 וושמי ה' לא נודעתי להם? אלא
33 ה'אבות מצינו ש'ה'י גלוי שם
34 כמו שם הויא לא הרגלה אל האבות
35 כי הגלי של שם הויא לא-ה'אבות
36 היה רק שם ה'נו'י' דלעתא,

* ביכיל מס' 757 בספריית אגודות חסידי חב"ד. נדפס לאח"ז במאמרי אדר'ויר' ה'ז' תקס"ג ח' בע' תשלו ואילן.

ביאור בדרך אפשר

של האהבה המוסורתו "אַיִלָת תְּרֵעוֹת", ביצד יוכל להיות הענין ד"ר עיטיה"⁷¹ ("תרעה") שפרושו בדברי המדרש פרנסתי⁷², ישראלי מפרנסין לאביהם שבשים⁷³, כי למועד התורה והמצוות על ידי בני ישראל מביא לקודש בורך הוא פרנסה, בכיכול רינויו, שאם לא תמשך ותתגלה האהבה המסתתרת, אלא תישאר בהעלם והסתור לא תוכל להיות הפרנסה של אבינו שבשים שנעשית על-ידי עבדים של ישראל שמהבוצעת בכוחה של האהבה. והגנו, שהבקשה שמקבשת נסota יישראלי "הגידה לי שהאהבה נפשי" (שםישך ותתגלה האהבה המסתתרת) היא לא בשבייל תועלת שתהיה מה לנסת ישראל עצמה, אלא רק בשבייל הקב"ה, שתמצאו לו מה הועלם, כביכול, שעיל-ידייזה יכול להיות הענין דישראל מפרנסין לאביהם שבשים. ומידיק אדרמור רוזן, ובמארם, שכנסת ישראל משפטיה עצמה בענוה ואומרת אני אני קדאי לך, אני עצמי, לטובי, לא רואיה לך שהאהבה המוסורתת מתגלת אצלך אבל בשביילך מען ה "הגידה לי גו, ואתה ה תגורום לי לגילוי המשכת האהבה לך, ומזה מזון, שלאמתו של דבר יכול להזין ישראל לבקשות יכולה נסota יישראלי לבקש בקשה זו בשבייל עצמה ובוכחות עצמה (שהרי בני ישראל הם הבנים לפקום⁷⁴) ובענוה ומקבשת זאת בשבייל הקב"ה. ענין זה שהארות י"ג מדות הרחמים מלובנים ומזוכרים קליפת הלב להיות התגלות או רוגאייד, ולא תהיה המשכה והתגלות

ביאור בדרך אפשר

שבגשומות ישראלי מבואר בהרבה בספר התניא שבתו כל נשמה יש אהבה מסוימת שבדרך כלל היא לא בא לידי גילוי אבל היא קיימת תמיד ובולשן ובנו הוקן בתניא פרק יח: "אהבה מסוימת שבלב כלות ישראל שהיא יורשה לנו מאבותינו" ובמארם, שאף שיבשנים ענינים הפעלים הקואור הגנו רקהבנה ומברא ברק האהבה ומתקדים ענינים הפעלים ומברא ברק האהבה ומתקדים ענינים דהאהבה המסתתרת, מבל-מקומות הרי הנשמה מלבשת בגוף גשמי וחומו, מבל-מקומות הרי זה נמושך ומתגלה על-ידי י"ג מדות הרחמים פמראפו בתบท "הגידה שיש והסתור אל היגייל על-ידי י"ג בה האותיות י"ג נהרי אפרסמן ואמותה רקהבנה רבקה⁷⁰, ומהן רבקה מלבן ומזכך כל מדות הרחמים פמראפו בתบท רבר מלךך, ושותר את כל הרקרים המיעקבים י"ג שם י"ג נהרי כו, כמו כן הארות י"ג מדות הרחמים הם אפרסמן דרביא⁷⁰, מסופר בוגרמאו שרבי אלעזר בן פדה פנה בקדש-בורך הוא בקשה על כך המלבנים ומזוכרים קלפת הלב העREL ונפתח הסתומים והגנו כו. וימשיך בפטות איכה תרעה שהוא סובל מאר בעולם הזה בענייה גודלה ואחריו דינודורים הקושש ברוך-הוא הבטיח לו שייתן לו בעולם הנטהרת, כי אם לא פגיד, "איכה תרעה", הבא שלשה עשר נהרות של שמן פיציד יוכל להיות הענין ד"ר עיטיה"⁷¹ ("תרעה") שמקבשת נסota יישראלי מפרנסין לאביהם אביהם במו בין אביהם שבשים שנעשית על-ידי עבדים של הוא מסלול תרעה ויונן במו בין אביהם שבשים שנעשית על-ידי עבדים של הארות י"ג מדות קלחמים הם המלבנים ומזוכרים קלפת מלךך, ושותר את כל הדררים המיעקבים כו, ועל כן האהבה המסתתרת, לא תוכל להיות הפרנסה של הדררים המיעקבים כו, והוא שותר קלחמים קלחם רישראלי. והגנו, שהבקשה שמקבשת נסota יישראלי "הגידה לי שאהבה נפשי" (שםישך ותתגלה האהבה המסתתרת) היא לא בשבייל והגנו כו ולכן י"ג מדות הרחמים הם המגלים את האהבה המוסורתת (וכן מבואר בתרור או"ר פרשת תרומה: תילסר נהרא אפרסמן דרביא שרומו לאור והמשכה מי"ג תיקוני דיןא) שקשרים בענין י"ג מידות הרחמים). אבל בשביילך "הגידה לי" גו. ומזה מזון, אבל בשביילך יישראלי נסota קנסת אדרמור רוזן במארם, שפטנות שבשים לאביהם ומידיק אדרמור רוזן במקצתו, בקשות קב"ה, ואילו יישראלי משפטיה עצמה ואומרת אני אני קראי ולכך, אבל בשביילך "הgidah li" גו. ומזה מזון, אבל בשביילך יישראלי נסota קנסת אדרמור רוזן במארם, שפטנות קב"ה זוז בשבייל עצמה ובזכות עצמה (שהרי גו, שזהו נתינת טעם ונימוק בני יישראלי הם הבנים לפקום⁷⁴), אבל שפטניה על הבקשה "הגידה לי" שאהבה נפשי" (שהוננה הוא, את עצמה ומבקשת זאת בשבייל הקב"ה. וענין כאמור, שםישך ותתגלה זה שהארות י"ג מדות הרחמים מלבנים ומזוכרים קלפת הלב להיות התגלות או רוגאייד, ולא תהיה המשכה והתגלות

(70) ראה תענית כה, א. זוהר חדש רות עז, סע"ג. תורא תרומה פא, א. ועוד. (71) שה"ש א, ט. (72) שהש"ר פ"א, ט. (ו).

(73) ראה זה ג, ב. (74) אבות פ"ג מ"ד.

ביאור בדרך אפר

וכו', והם שטף את הcken שלו, אמר העורך: אני זו שם עד שיהה החיים
יבשה והיבשה ים. מה עשה, נטל מים מן הים בפיו ושובך ביבשה ונטל עפר
מן היבשה ומשליך לים. **בָּא חֶבְרוֹ כִּי** ועمر על בבי ואמר לו כי,
שהוא ביש מול שהרי סוף מה יכולותך **בָּקְבַּעַת הַהֲמַן**
הַרְשָׁעָה, **אֵי שׂוֹטָה שְׁבָעוֹלָם**,

אֵי אָמָרְתִּי לְהַשְׁמִיד כביכול ולא יכלתי, **שָׁאָמָר** ויאמר **לְהַשְׁמִיד** לולי משה
בחריו עמד בפערן **לְשָׁנִינוּ** להסביר חמתו מהשחתה,
ואפה' אמרת לחשמיד להרוג וללאבד, **חַיֵּךְ רַיְשָׁךְ מַתְוָרָם** חלף רישיהון,
לשזיבא ואת לאיליכא, ראשן יום חמורת ואישים שם להצלחה
ואתה לצילבה, **וְנִתְּבָאֵר לְעַלְיָה** בפמאמר **שְׁלַפְּגַנִּיזָה**¹⁹ שנאמר
בהתWOODות פורים שנה זו, השכין,
שָׁחַבְיוֹרְוּ קאי על זעיר-
אָפְּנִין המידות **דִּתְקוֹן** שהוא
חֶבְרוֹן המקובל של זעיר-
אָפְּנִין המידות **דִּתְהָוָה** (הועלות
במהוכנות הנוכחית), עם סדר
השתלשות הדרגות ומסדר ועשרות
ספריות שהאותות שלהם מלובשים
בתוך כלים ואותים לקליטותם, נראים
עלם התקון. **לְתִיקּוֹן** קדם לעלם
התוור בו הוי אוורות מרובים וככלים
מוסעים, מצב שגורם לשברות הכלים
ונפליה של נציבות קדושה ואלוקות
לחחותים שמחוץ לאבולות הקדושה.
לכן, **תִיקּוֹן** מסמל התלבשותם בכלים,
סדר והדרגה, ואילו **תוֹהוֹ** מסמל
אוורות לא מודיעת והגבלה והתלבשות
מסודרת). **וְזַהוּ שָׁאָמָר לוּ** דאצילותות, המידות העליונות כפי
של עולם האצילות **אֵי אָמָרְתִּי** להשמדים בכיכול ולא
יכלתי, **שָׁנָאָמָר** ויאמר להשמדים לולי משה
להשמדים לולי משה בחירו עמד בפערן
עמך בפערן לאני לשביב חמתו
חמתו מהשחתה, היננו, שגמ' **בְּמַלְשָׁלְךָ הַחֲמָן רְשִׁיעָה כִּי**
המודרש אומר שהמן הרשע דומה לעוף שעשה קן על שפת חיים

ביאור בדרך אפר

1 אוד הגנו של האבה המסתתר, שהרי הסיבה לכך שאבה זו
לה' מסורתה בלב ולא באה לאידי גilio היא מפני שהיא מכוסה בלב הגשמי
והחומר שמכסה עליה כמו קליפה המכסה על הפיר אבל כאשר הלב עוטר
ליבון וזוכר שב אין מעלים ומסתיר, עניין זה קשור עם המבואר
לְעַלְיָה שְׁלַפְּגַנִּיזָה יִגְמֹדֹת תרומות מפקידים מריירו
שְׁלַפְּגַנִּיזָה רַק טֻוב למתקאה, להיות רק טוב בוגלו.
(ז) וְעַלְפִּירְזָה יִשְׁלַבָּר הַעֲנִין דְּתַהְרָת טָמָאת מתי על-יריך פראה אדומה, אף-
על-פי שהייא בחייבת גבורות קשות ביזמות.
(ז) וְעַלְפִּירְזָה יִשְׁלַבָּר והענן בזה, דהגה, בפראה אדומה כתיב ויזחו
יריך פראה אדומה, שעל כך חוכם אל משה דוקא, כפירוש רשי' לעולם היא
בתחילה המאמר אשר אף-על-פי נקרה על שמק, פראה שעשה משה כו'. ועל-פי
שהיא בחייבת גבורות קשות **מִתְּמָאת מִתְּמָאת** מה שנתבאר לעיל שענינו של משה הוא
bijouter בכל זאת בכוחה לטהר את האדם מתומאת מה שהיא הטמאה
שְׁלַפְּגַנִּיזָה נְמַשְׁכִּים יִגְמֹדֹת החמורה ביתו.
מִרְיוֹרְוּ לְמִתְּקָא, מוכן שבלחו של משה להפוך
גַם אֶת הַגְּבוּרוֹת הַקְּשׁוֹת דִּפְרָה אֲדוֹמָה גם את הגבורות הקשות דפראה אדומה
אֲדוֹמָה קְנוּבָה וַיַּחֲנוּ אֵלֶיךָ ולהמתיקם, עד שעלייך יוכל להיות הטערה
אֶל מִשְׁאָה דּוֹקָא, כפירוש רשי' לעולם אפיקו בשינוי הבאות
היא נקרה על שמק, פראה שעה משה כו'. ועל-פי מה **וַיַּחֲלַל מִשְׁאָה**, וכקדאית במדרש²⁶ במשל דחמן
שעשה משה כו'. ועל-פי מה **רְשִׁיעָה כִּי לְעַזְוֹף שְׁעַשְׂה קָנָעַל שְׁפַת הַיּוֹם וּכְרָ**
שְׁנַתְּבָאֵר לְעַלְיָה שְׁעַנְגִּינוּ שְׁלַפְּגַנִּיזָה כִּי לְעַזְוֹף שְׁעַשְׂה קָנָעַל שְׁפַת הַיּוֹם וּכְרָ
מִשְׁאָה הִיא שְׁלַפְּגַנִּיזָה נְמַשְׁכִּים באח' דחמן מותה של משה מוכן
יִגְמֹדֹת הַרְחָמִים לְהַפְּךָ מריירו למתקאה, והpicת המר
לְהַשְׁמִידִים בְּכִיכּוֹל וְלֹא יְכַלְּתִי, שנאמר ויאמר
למתק היא בכחו של משה מוכן
לְהַשְׁמִידִים לְוָלִי מִשְׁאָה בְּחִירְוֹ עַמְדָה בְּפָרֶץ לְשָׁנִינוּ שבלחו של משה להפוך גם
לְהַשְׁבִּיבָה חַמְתּוֹ מַהְשָׁחִית וְאֶתְּהָ אָמְרָת לְהַשְׁמִיד את הגבורות הקשות דפראה
לְהַרְגּוֹן וְלְאָבָד, מתי רישך מותרים חלף רישיהון,
אֲדוֹמָה וְלְהַמְתִיקָם, עד כדי כך
שְׁעַלְיָהּ יִכְלֵל לְהִיּוֹת הטערה דטמאות מותה של משה מוכן
וְנִתְּבָאֵר שְׁלַפְּגַנִּיזָה¹⁹ **שָׁחַבְיוֹרְוּ** קאי על זעיר-
זַהֲנוּן ששה משה כמיורון דתמיות.
וְנִתְּבָאֵר שְׁלַפְּגַנִּיזָה כִּי לְעַזְוֹף שְׁעַשְׂה קָנָעַל שְׁפַת הַיּוֹם וּכְרָ
שְׁלַפְּגַנִּיזָה נְמַשְׁכִּים במשל דחמן מותה של משה מוכן
יִגְמֹדֹת הַרְחָמִים לְהַפְּךָ מריירו למתקאה, והpicת המר
לְהַשְׁמִידִים בְּכִיכּוֹל וְלֹא יְכַלְּתִי, שנאמר ויאמר
למתק היא בכחו של משה מוכן
לְהַשְׁמִידִים לְוָלִי מִשְׁאָה בְּחִירְוֹ עַמְדָה בְּפָרֶץ לְשָׁנִינוּ שבלחו של משה להפוך גם
לְהַשְׁבִּיבָה חַמְתּוֹ מַהְשָׁחִית וְאֶתְּהָ אָמְרָת לְהַשְׁמִיד את הגבורות הקשות דפראה
לְהַרְגּוֹן וְלְאָבָד, מתי רישך מותרים חלף רישיהון,
אֲדוֹמָה וְלְהַמְתִיקָם, עד כדי כך
שְׁעַלְיָהּ יִכְלֵל לְהִיּוֹת הטערה דטמאות מותה של משה מוכן
וְנִתְּבָאֵר שְׁלַפְּגַנִּיזָה¹⁹ **שָׁחַבְיוֹרְוּ** קאי על זעיר-
זַהֲנוּן ששה משה כמיורון דתמיות.
וְנִתְּבָאֵר שְׁלַפְּגַנִּיזָה כִּי לְעַזְוֹף שְׁעַשְׂה קָנָעַל שְׁפַת הַיּוֹם וּכְרָ
שְׁלַפְּגַנִּיזָה נְמַשְׁכִּים במשל דחמן מותה של משה מוכן
יִגְמֹדֹת הַרְחָמִים לְהַפְּךָ מריירו למתקאה, והpicת המר
לְהַשְׁמִידִים בְּכִיכּוֹל וְלֹא יְכַלְּתִי, שנאמר ויאמר
מר, לאחר חטא העגל, הפק את מזבב יכלתי, שנאמר ויאמר להשמדים לולי משה
מר מותק שזה ענן **וַיַּחֲלַל בְּחִירְוֹ עַמְדָה בְּפָרֶץ לְשָׁנִינוּ** שער-אנפין
הוא להמתיק את מירוון דתיהו, וזהו שנאמר לו **שָׁחַבְיוֹרְוּ**, זעיר-אנפין
של ישראל, שכאר הי במצב
מר, לאחר חטא העגל, הפק את מזבב יכלתי, שנאמר ויאמר להשמדים לולי משה
מר מותק שזה ענן **וַיַּחֲלַל בְּחִירְוֹ עַמְדָה בְּפָרֶץ לְשָׁנִינוּ** שער-אנפין
מזהה, וכקדאית במדרש²⁶ מהשחתה, היננו, שגמ' פגמו בני ישראל
בְּמַלְשָׁלְךָ הַחֲמָן רְשִׁיעָה כִּי פגמו בני ישראל בזעיר-אנפין דאצילותות, בגל חטא
44 ראה גם אואה"ת מסעיה ע' א'שצא. (76) אסת"ר פ"ז, י"ד.

ביוור בדרך אפשר

במצם של בני ישראל, דוקא בלשון "לולֵי" איתא
למעלה, ביכרל, **שָׁלַכְנָה בְּקַשׁ לְהַשְׁמִידָם**, כי נניה פגס במקור החיים
במדרש⁷⁸ על הפסוק⁷⁹ לולֵי אֱלֹקֵי אֲבֵי אֱבָרָהָם וֶפְחָד
ישחק, כל מקום שנאמר

"לולֵי" בא בזכות אבות, וגם
כאן אמר משה בתפילתו "ויחיל
משה", זכור לאברהם לישחק
ולישראל עבדיך⁷⁹, ונמא
שהענין נועל בזכות האבות מפל-
מקום הרי זה רק בזכות
האבות, ואמנם פועלת משה היותה
בזכות האבות אבל הענין בפועל
נעשה על-ידי משה דוקא⁸⁰
כי דוקא משה בכוחו להפוך מר
למתוק בפועל.

ביוור בדרך אפשר

העגל מבואר בחסידות שחתט, חס ושולם, גורם פגס הן בנפש האדם והן
למעלה, ביכרל, **שָׁלַכְנָה בְּקַשׁ לְהַשְׁמִידָם**, כי נניה פגס במקור החיים
במדרש⁷⁸ על הפסוק⁷⁹ לולֵי אֱלֹקֵי אֲבֵי אֱבָרָהָם וֶפְחָד
שלहם מכל מקום לא היה
יכול בבלבול, לפי שמשה¹ בזעיר-אנפין דאצילותות, **שָׁלַכְנָה בְּקַשׁ לְהַשְׁמִידָם**,
בחרו עמד בפְּרִזְלָה² מכל-מקום לא היה יכול בבלבול, לפי שמשה
לנשיב חמתו מהשחתה, על-³ נשיב חמתו עמד בפְּרִזְלָה⁴ לשיב חמתו
ידי-זה שהמישך י"ג מדות מהשחתה, על-ידי-זה שהמשיך י"ג מדות
הרוחמים שעלייהם נתהפקה מחרמייו למיתקה,
מןיריו למיתקה, להמתיקא, לשערן⁵ לישראל מוריוטן של ישראל, שאף
מוריוטן של ישראל מכובא להמתיק מוריוטן של ישראל, וליהיר, שאף
עליל שאmittה עניין הפיכת הרע לטוב⁶ שנאמר בכתוב לoli משה בחרו, "לולֵי" דיקא,
והמר למתוק היא דוקא בכוחו של⁷ ובענין "לולֵי" איתא במדרש⁷⁸ על הפסוק⁷⁹
משה רבינו.⁸

לולֵי אֱלֹקֵי אֲבֵי אֱלֹקֵי אֲבָרָהָם וֶפְחָד יִשְׂחָק, כל
וליהיר, שאף שנאמר בכתוב⁹ לולֵי משה בחרו, "לולֵי"¹⁰ מקום שנאמר לולֵי בא בזכות אבות, וגם כאן
לולֵי משה בחרו, "לולֵי"¹¹ אמר משה זכור לאברהם לישחק ולישראל עבדיך⁷⁹, מכל-מקום הרי זה ר�-
דיקא, הוכח מדיק ואומר עניין זה.¹² שלא תפלת משה לא היה חל השני¹³

(77) ב"ר פ"ד, יב. (78) ויצא לא, מב. (79) פרשותנו (תשא) לב, יג. (80) חסר סיום המאמר (המור"ל).

агорות קודש

ב"ה, כי אדר א', הייטשליג
ברוקלין, נ.ג.

לכבוד מר אברהם שי' אדון, אלוף מפקד גייסות שריוו

שלום וברכה!

הנני זהה לאשר קבלת מכתבו מחודש שבט, ובנוועם קראתי בו שהשתתף בהתווועדות בcpf
חבי"ד והתרשםותו.

ובודאי שמע מפגנס בעל-שם-טוב שמלל דבר המתרכש בחיי האדם ובסביבתו יש ללמידה
הוראה במילוי תפקידו של האדם עלי אדמות. ובתורו איש זה"ל, ובמיוחד מפקד, לモטור להציג לו
שנקודה עיקרית בצבא היא שהמעשה דוקא הוא העתיק, ועד לאופן של קבלת עול, מבלי להתחשב עם
שכלו הוא, וכשניתנת פקודה, הרי קודם כל הוא חייב למלא את הפקודה במעשה בפועל, ולאחר מכן,
בשעת הפנאי יכול לבקש ביאור והסבירה וכו'.

לכן תקוותי גם בנוגע למה שכותב מר שהיתה לו חוות מיוחדת ותחוות התעלות שמדובר
במעשה בפועל. וכיון שהוא אלוף ומפקד, זאת אומרת שיש לו השפעה על כמה וכמה בסביבתו, אפילו
אחד הוא גי' כולם מלא, הרי ביודעים ושלא ביודעים משמש הוא דוגמא ומודפת לרבים. ויהי תפקידו
בחיצונות מה שיחי, הרי בפנימיות המטריה היא להביא העניים בשלימותם, שלימות האדים בתור פרט,
שלימות עמו עם בני ישראל אשר הפרט הוא חלק ממנו ואין בכלל אלא מה שברprt, ושלימות תורתנו
היא יסוד וסוד קיום עמו, שבזה תלוי גם, כסויים מר במכתבו, בטחון ישראל והתבוסתו בארץו,

וכלsoon הכתוב, כי ה' אלקי מתהלך בקרב מהן ל hatchil וلتת אויביך לפניך והי' מהן קדוש.

ועל פי מאמר חכמיינו ז"ל אין הקדוש ברוך הוא בא בטרווני עם בריטוינו, הרי ברור שביחד עם
התפקיד שהוא מובה באת האדם הוא נותן הכוחות להוציאו לפועל באופן הכי טוב.

בכבוד וברכה להצלחה בכל האמור.

ב"ד. שיחת חג הפורים, ה'תשכ"ז.

בלתי מוגה

ס.ג. ...דובר בתהוועדות דיום השבת-קודש³⁶¹ אודות המעללה שבקביעותה שנה זו, שיום השבת הוא בסמכות לימי הפורים - שכאשר יוצאים משבת זכור נכנסים מיד לימי הפורים, ואז ישנה הסמכות ד"נזכרים" ל"נעשים":³⁶²

הפיירוש הפשט בכתוב³⁶³ "והימים האלה נזכרים ונעשים" הוא - כפירוש רש"י - "נזכרים, בקריאת מגילה, ונעשים, משתה ושמחה ויום-טוב לחת מנות ומנתנות"; אבל ישנו גם פירוש הגمرا במסכת מגילה³⁶⁴ ש"נזכרים" קאי על קריאה בתורה בפרשタ זכור: "זכור את אשר עשה לך מלך" (שםנו יצא המן, כמו שתכתב³⁶⁵ "משורש נשח (שהוא מלך) יצא צפע" (הוא המן), ו"נעשים" קאי על ימי הפורים עצם).

ולפי הפירוש של תורה שבבעל-פה - לא לפיה פשוט של כתובים, אלא לפי הלכה של כתובים - הרי האפשרות היחידה שתהיה סמכות של "נזכרים" ל"נעשים" היא כאשר ימי הפורים הם מיד לאחרי 'שבת זכור'.³⁶⁶

ס.ד. לכארה יש עוד קביעות שבה תהיה הסמכות של "נזכרים" ל"נעשים" - בפורים שחיל להיות בשבת:

ובהקדמה - שאיתא בירושלמי³⁶⁷ "לית כאן חל להיות בשבת", היינו, שיום הפורים (י"ד באדר) אינו חל בשבת. אבל, קביעות זו היתה יכולה להיות בזמן שבו מקדשים על-פי הרואה, שהרי לאחרי נס פורים - שהיא בסמכות לתקופת בית שני - היו מקדשים על-פי הרואה ממשן כמה דורות ושנים, מאות שנים!

ונהנה, בנוגע לפורים שחיל בשבת, נשאלת השאלה: מהי קורין פרשת זכור - בפורים עצמו, שאז, ה"נזכרים" וה"נעשים" הם באותו יום, או שקריאת פרשת זכור היא בשבת שלפניו.

ולכאורה יש לומר, שהדבר תלוי בחקירה³⁶⁸ בנוגע לעניינים שהتورה אמרה שצריכים להיות זה אחר זה, כבנדון-דיין: "נזכרים" ואחר-כך "נעשים" - האם יכולים לעשותם בבית אחת: אם הדיק הווא שייהו זה אחר זה דוקא, ולא בבית אחת - אזי צריכים לקבוע פרשת זכור בשבת שלפניהם; ואם הכוונה בסדר דזה אחר זה היה (לא לשולש שלא יהיו בבית אחת, אלא) רק שלא יהיה בסדר הפכי - אזי יכולים לקרוא פרשת זכור בשבת שבו חל פורים.

אבל לאמתיו של דבר, הנה גם לפי הדעה ש"נזכרים ונעשים" צריך להיות זה דוקא, ולא בבית אחת, יכולים שפיר לקרוא פרשת זכור בשבת שבו חל פורים - כי כשם שבפורים עצמו הסדר הווא שקדם קורין בתורה "ויבוא מלך", ואחר-כך קוראים את המגילה, הנה גם בפורים שחיל בשבת יקרו תחילת פרשת זכור, ואחר-כך יקרו את המגילה ביום, שעיקר מצות קריאת המגילה באופן של פרטומי ניסא הווא ביום דוקא³⁶⁹ (כך, שה"נזכרים" שעלי-ידי קריאת פרשת זכור יהיה לפני ה"נעשים" שעלי-ידי קריאת המגילה ושאר המצוות דפורים (ולא בבית אחת).

אמנם, מצינו שהגמרא³⁷⁰ מפלפלת בדברי הרבה שסבירא-ליה ש"פורים שחיל להיות בערב שבת .. מקדמין פרשת זכור .. כי היכי דלא תיקדום עשייה לזכירה" - "חל (פורים) להיות בשבת עצמה, אמר רב הונא לדברי הכל אין מקדמין (אין קורין זכור לשעבר, דהא השטה לא קדמה עשייה לזכירה), ורב נחמן אמר עדיין היא מחולקת" (אף בזו אמר רב מקדמין, כדי שתקדם זכירה לעשייה דעתירות).³⁷¹

(365) ראה ציונים לתורה (להר"י ענגל) כלל זה. וראה גם שיחת פורים תש"ג ס"ה (תורת מנחם - התוואועדיות ח"ע עמ' 26).

(366) ראה שיחת פורים הנל ס"ה (תורת מנחם שם ע' 40). ושות'.

(361) ס"ד תורת מנחם - התוואועדיות חמ"ו ס"ע 121 ואילך. (362) ל, א (ובפרש"י).

(363) ישע"ד, כט. וראה של"ה של, א. תו"א מג"א צה, ד.

לקוטי לוי"צ על מאור"ל ע' קפה.

(364) מגילה פ"א ה"ב.

¹ ועל-פיזה, הרי האפשרות היחידה לסמיכות של "נזכרים" לנעשה"ם היא בקביעות שנה זו, שפורים
² חל ביום ראשון, מיד לאחר קריית זכור את אשר עשה לך מלך" בשבת שלפני-זה.³⁶⁷

³ סה. ונחbareר לעיל³⁶¹ שהמעלה בקביעות זו היא - ש"עד מהרה יוציא דברו"³⁶⁸, הינו, שכאשר "הימים
⁴ האלה נזכרים" - זכור את אשר עשה לך מלך", הנה תיקףomid" "נעשה"ם - "מלחמה לה' בעמלך מדור
⁵ דור".

⁶ - בוגע למלחמה עצמה, הנה לדעת כמה מפרשימים מוני המצוות, החיוב הוא על המלך, ולא על כל
⁷ אחד מישראל³⁶⁹, שכן, לאחר מלחתה עמלך שהיתה על-ידי יהושע, הנה מיד כשתמנה המלך הראשון
⁸ בישראל, שאל המלך³⁷⁰, נדרכה על ידו המלחמה בעמלך.³⁷¹

⁹ אבל, כפי שענן זה שייך משחרב בית המקדש, הנה בקביעות שנה זו שפורים חל ביום הראשון
¹⁰ בשבועו, אזי "הימים האלה נזכרים" - בשבת, בקריה ד' זכור את אשר עשה לך מלך", מיד לאחר-זה,
¹¹ ללא הפק זמן ביןתיים - "נעשה"ם, בעשיית ימי הפורים, שאז הייתה מחייב עמלק בפועל על-ידי תליית
¹² המן ועשרת בניו.

¹³ וכיון שעלי-ידי מחייב זרו של עמלק נעשה "שם שלם והכסא שלם", שזו הפעולה של מלכא
¹⁴ משיחא - נמצא, שבקביעות שנה זו ישנה המעלה ד' זכו אחישנה".²⁷⁶

¹⁵ טו. וכמודבר כמה פעמים - יש מכל ענן הוראה בעבודת האדם לקונו:

¹⁶ בכללות עבודה האדם יכול להיות מעמד ומצב שמיין בשכלו כו', ואף-על-פיין, אין זה נ麝' במעשה
¹⁷ בפועל, ועד שאFIELD אינו מתבישי ואומר ("נזכרים") מה שהמיין בשכלו שמיין לעשו
¹⁸ כך וכך, אף-על-פיין, אין זה מכירiac אותו ("עס מאנט בא אים ניט ארוייס") לעשות כן בפועל ממש
¹⁹ ("נעשה").

²⁰ טעם הדבר - כיון שחסר אצל הענן דמות שליט על הלב³⁷², ולכן, אף שישנה ההבנה וההשגה
²¹ במוח, אין זה פועל על הלב, ובמילא אין זה פועל על המעשה בפועל.

²² וכיידוע בוגע לשני הענינים דעתם המוח וטמטום הלב³⁷³, שגם במעמד ומצב שאין טמטום המוח,
²³ עדין יש מקום לטמטום הלב, והינו, שבמוחו מבין את כל העניין, ואף-על-פיין, אינו נ麝' בלבו,
²⁴ מפני טמטום הלב.

²⁵ וכיידוע המאמר של רבינו הוזק³⁷⁴ בביור הדיק במא שכתוב ביעודים דלעתיד-לבוא "והסירותי את
²⁶ לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לבبشر"³⁷⁵ - "לב האבן" ו"לבبشر" דיקיא, ולא "מוח האבן" ו"מוח
²⁷بشر" - שעלי-פיזה תירץ מה שמיין ללמידה אFIELD ענייני העבודה שלעת-עתה לא שייכים אליהם, כי
²⁸ על-ידי-זה שתיהיה כבר עתה ההבנה וההשגה בענינים אלו, אזי יצטרך להיות התקון רק בוגע לב
²⁹ ("והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לבبشر"), כיון שבוגע להלימוד והבנה במוח פועל כבר
³⁰ האדם בעצמו.

³¹ וכיון שכל הענינים שייהיו בימות המשיח בתכלית השלימות, תלויים במעשינו ועובדתינו במשך ימי
³² הגלות³⁷⁶ - הנה מעין זה ישנו בקביעות שנה זו, שתיקף לאחרי ש"נזכרים" בהבנה והשגה, הרי זה נ麝'
³³ מיד במעשה בפועל ("נעשה").

(367) ראה גם לקוש'ש חכ"ו ע' 219.

(368) תהילים קמו, טו.

(369) ראה תורה מנחם - התווועדיות חט"ז ע' 109. ושם.

(370) ראה ויק"ר פכ"ז, ז. פתיחתא דאסתר יו"ד. יל"ש ש"א

רמז קיז (בסופו).

(371) שמואלא-קאפטל טו.

(372) זה ג' רבד, סע"א. וראה תניא פ"יב (ז, א). פ"יז (כג).

(373) פ"ל (לח, ב). פנ"א (עא, סע"א).

(374) ראה תורה מנחם - התווועדיות חט"ז ע' 243 ואילך.

וש"ז.

(375) ראה "מגדל עוז" (כפ"ח תש"מ) ע' שח. ושם. וראה גם תורה מנחם - התווועדיות חל"ז ע' 57. ושם.

(376) יחזקאל לו, כט.

(377) תניא רפל"ז.

שיעור חג הפורים, ה'תשכ"ז

סז. ויהי רצון שכן יהיה גם בנווגע למה שאומרים בסיום התפילה: "шибנה בית המקדש ב מהרה בימינו" - שיהיה זה באופן ד"נזכרים ונעשה", היינו, שה"נעשים" דבנין בית המקדש השלישי, שזהו עניין שתלו בקדוש ברוך הוא, יהיה "במהרה בימינו" ממש, מיד לאחרי ה"נעדים" בתפילה, שמהה יומשך בפועל ממש למטה מעשרה טפחים.

ואז יהיה גם שלימות העניין ד"ותן חלקו בתורתך" - כמו שכתב הרמב"ם בסוף הלכות תשובה ובסוף הלכות מלכים, שלא נתאו החקמים והנביאים ימות המשיח (לא בשבייל עניין עשרות וכיוצא בזה)... אלא כדי שיהיו פנוין בתורה וחכמתה", "לפי שבאותן הימים תרבה הדעה והחכמה והאמת", ומסימן: "שנארמר³⁷⁷ כי מלאה הארץ דעתה את הו"י כמים לים מכיסים".

כבד קדושת אדמור"ר שליט"א הראה על המזונות והמשקה שעילגבי השולחן, ואמר: מסתמא יערכו גם מחר התועדות, ולכן יקחו את כל הענינים וישתמשו בהם עברו התועודות.

ואחר-כך אמר: עומדים אנו כבר בהסימן... (והורה לכמה וכמה מהמסובים שישימרו את המשקה שבכוס, וכן צוה לכמה וכמה מחשובי זוקני החסידים שייאמרו לחיים³⁷⁸ על כס מלא). וכן נתן משקה לאלו שנשענו לשבת בכדי לזכות חילם יהודים בשמחת פורים.

ואחר-כך הכריז: נשאר עדין משקה על השולחן? ! - יש לסייע זאת.

והוסיף בבת-שחוק: אין כוונתי שישפכו זאת, שהרי זה אסור על-פי שולחן-ערוך - "בל תשחית"³⁸⁰, ובפרט בשנה השביעית, שצורך להיות "לאכללה"³⁸¹, ואסור להשחית...

והוסיף להכריז: "כלים³⁸² ורקים אל תמעיטי" ... כל כלי שעדרין אינם ריק, יש לרוקן אותם!

אחר-כך שאל עוד הפעם: "כלים ורקים" - כל הכלים ורקים כבר? !

ואחר-כך התחיל לנגן הניגון "אביינו מלכנו".

* * *

סח. כיוון שעכשיו כבר "ושאון-פורים", הרי זה "שלושים יום לפני החג" של ימי הפסק, שבהם ישנו החיוב ש"זרישין בהלכות החג"³⁸³ - להתחיל ללימוד הלכותימי הפסק, שרבבים ועצומים הם בכלל, ובפרט כפי שהם ב"שולחן ערוך" של רבינו הוזקן, ובפרט פרטיות וביחוד - כשלומדים את ה"שולחן ערוך" של רבינו הוזקן בעיון המתאים, אז יכולם למצוא תילוי תילין של הלכות מפרטיו ההלכות ומדוקני הלשונות וכוכו וכוכו, כמובן - מחדמת בני הגאון המחבר שמבראים האופן בו כתוב רבינו הוזקן את שולחנו הטהור, שולחנו הזהב.

[בסימן התהועדות נתן כבוד קדושת אדמור"ר שליט"א משקה לכמה מהמסובים, ואחר-כך הכריז: "כל³⁸⁴ הפושט יד נותנים לו"! ...]

כבד קדושת אדמור"ר שליט"א התחיל לחלק משקה לכל אחד מהמסובים שפשת ידו³⁸⁵, אמרו - בשמחה רבה - "לחיים ולברכה".

(377) ישעי' יא, ט.

(378) לא' אמר: "TOT מיר א טובה אוון נעטט משקה" ...

(379) לא' שבקש משקה מכ"ק אדמור"ר שליט"א, שאל, אם הוא מקבל על עצמו ללימוד כל ה"לקוטי תורה" ו"תורה אור", פרשה בכל שבוע, כאמור, שזהו "מסחרר", ואם יוכל על עצמו ללימוד, יתן לו משקה. וכך אשר קיבל על עצמו ללימוד, נתן לו כ"ק לאדם, כאמור, וזה כוס מלא, וגם הלימוד יהיה מלא. אדמור"ר שליט"א, כאמור, זהו כוס מלא, וגם הלימוד יהיה מלא. (380) ראה אנציק' תלמודית בערכו (פרק ג ע' שלח ואילך).

רש"נ.

(381) בהר כה, ז.

(382) לשון הכתוב - מלכימ-יב ה, ג.

(383) ראה מגילה כת, ב. שו"ע אדה"ז או"ח רסתכ"ט. וש"ג.

(384) ראה שו"ע או"ח סתרצ"ד ס"ג. שער הכוונות בעניין הפורים. פ"ח שער הפורים פ"ג.

(385) כשהתחילה לדוחף בו, אמר כ"ק אדמור"ר שליט"א: הרי דובר (לעל סס"ד) שצורך להיות "בזה אחר זה" ולא "בבאת אחת", והורה שיגשו בסדר מסודר בו.

¹ לאחרי חלוקת המשקה - בירך כבוד-קדושת אדמור"ר שליט"א ברכה אחרונה, והתחילה לנגן "כי בשמחה".
² תצאו"מ³⁸⁶.

כאשר הגיעו לביתו, המשיך לחלק משקה¹ (לאלו שכבר המתיינו שם ולא קיבלו עדין²), בעודנו את השירה בידו ה'ך, וברקו על מקומו בשמחה רבה. ואח"כ אמר: א' פריילען פורים און א' פריילען שווען פורים (ונכנס לביתו).

(386) כשיצא כ"ק אדמור"ר שליט"א מחדרו לנסוע לבתו, הבהיר באחד התמים שאוחז בידו קנקן משקה, ולכך ממנו המשקה, והתחילה לחלק להנaspersים שלא קיבלו עדין³. וכן המשיך לחלק שעה ארוכה בעמודו בחוץ סמוך להמכונית⁴. וגם

ב) יש לציין, שמרוב הדוחק והציפיות, ממענה ונתקלkeh המוכנית! ... (וכ"ק אדמור"ר שליט"א נסע לביתו במוכנית פרטיה של א' מאן"ש).
 ג) לא' הנוכחים שברך את כ"ק אדמור"ר שליט"א בבריאות כו', נהנה: גם אתם וכל אשר אתכם. ולא' אמר לכ"ק אדמור"ר שליט"א: "איבער א' יאָר וווײַטער", טעה: ובחשפה! ...
 ד) ואמר: לשם מה ציריכים לדוחף עכשוו, כשממצא כאן רק קחל קפונ? ! ובודאי לא יקחו ב' פנים, כיון שלא יתוטף עי"ז מזומה.

א) לא' שכבר קרבך, ואמר, שעומד כאן כדי לעכב הדחיפות, אמר כ"ק אדמור"ר שליט"א: אם אתה מוזר שלא יהיו דחיפות – איני יודע; אבל מה שברור – שאתה תופס מקום! ...
 לא' שביבא עבור חמירא, באמורה, שהלה אינט רוצה להדוחף – אמר: אם אינט רוצה להדוחף – אינו יכול לקבב!
 לא' שצילים את כ"ק אדמור"ר שליט"א, אמר (לאחרו שבירור אם כל החפות קובל "לחיים"), שוזר עניין של חייזנות, ולא בשבייל זה רודה השמה למטה! ...

агרות קודש

ב"ה, ערבע פורים, ה'תשכ"ב
 ברוקלין, נ. י.

לכבוד הרבה שלמה שי' טרשנסקי

שלום וברכה!

בנעם הנני לאשר קבלת ג' הכרכים "ספרי עמק הנציב" ג' חלקים, בהמשך לשיחתנו. ות"ח על
 שימושם לבבו לשלחם אליו ובعد הזריזות בזה.

תקותי לשיחתנו תביא תועלות ממשית בכל העניינים והשתחחים שדברנו, ובפרט בשיטת ד"ת
 דקיממו מה שקבלו ובאופן דליהודים הייתה אורחה ושמחה ויקר, כפשוטו וגמ' כדרשת חכמיינו
 זיל אורחה זו תורה וכו'.

בכבוד ובברכת חג פורים שמח.

כדרך בניי להביע חוו"ז, ארשה לי לבוא באיזו העורות בנידון הספרים הניל', והו:

לפלא שלא ניתנו איזה פרטימ על דבר הכת"י עצמו, אם נשמר כלו וכדומה. ובפרט אשר
 בספרי דברים כנראה לא נשלם הפירוש מתייחל מפי תצא, והלא דבר הוא כיון שכמו שמובה בהקדמת
 המחבר לפירושו על השאלות ח"א סי"ז הרי פירושו על הספרי כבר הי' גמור אותו.

כן חבל שבחלק ג' אין מפתחות, אזנים לקופה, שאפילו אם תמצא לומר שהמפתחות דשני
 החלקים הקודמים נערכו בידי המחבר ומאייזו סיבה לא ערך מפתחות לסיום החיבור, הרי מלאכת
 מפתחות אפשר שתיעשה גם על ידי אחרים. והנני מdegש נקודה זו ממשי טעמים: א) ידוע מההנין
 שכחזרים מפתחות, ציונים ומראה מקומות וכו', הנה ליקוי זה ובדורנו בפרט מרוחיק מהלימוד
 והעיוון (ואפילו מקריאת?) הספר. ב) גם עתה אפשר לתקן הדבר, עכ"פ במקצתו - על ידי הדפסת
 המפתחות בעלון בפני עצמו ולצרכו לחלק הג'.

מצורף בזה קטע שנתרפסם זה עתה, ותקותי שכן ימצא בו עניין.

ב"ד. שיחת ש"פ תשא, פרשת פרה, כ"ף אדר, ה'תשב"ו.

בלתי מוגה

א. ידוע שביום השבת-קדוש עולמים ונכללים כל ימי השבוע, החל מיום ראשון, כמו בשבת בראשית, שבו נאמר¹ "ויכללו השמים והארץ וכל צבאם". ובפרט ביום השבת לאחרי חצות, שהזו הזמן שנקרוא "

"רעוֹא דכָל רְעוּן"², שהואdia שלילמות העליה.

ענין זה שכלי ימי השבוע עולמים ונכללים ביום השבת, הוא לא רק בנוגע לעניינים הקשורים עם ימי השבוע, אלא גם העניינים שבמישך השבוע הקשורים עם ימי החודש והשנה, גם הם עולמים ונכללים ביום השבת.

ובהקדמה - שיש בזה עניין עמוק בתורת החסידות, מייסד על ספרי קבלה³:

בכל ידוע שהעניינים שהם מצד ימי השבוע והעניינים שהם מצד ימי החודש והשנה, הם שני עניינים שונים, הן בנוגע לעבודת האדם והן בנוגע להמשכות שלמעלה, שלכאורה אינם שייכים זה לזה.

ולדוגמא: בנוגע לשיר של יום⁴, "השיר שבו היו הלויים אומרים במקדש"⁵ בכל יום מימי השבוע (שיעור וונגש להמשכות וענייני העבודה שהם מצד ימי בשבוע) - אין נפק-מין אם זה יום חול או יום-טוב ומועד. וכומרכן בנוגע לעניינים הקשורים לימי החודש והשנה, שהם המועדים שבכל חודש,

שלכאורה אין להם שייכות לעניינים הקשורים לימי השבוע.

אמנם, עם היותם שניים שונים, מצינו שיש קשר ושicityות ביניהם:

כאשר פורים חל ביום השבת (לא פורים דפרוזת, שאינו חל בשבת⁶, אלא פורים דמוקפין, ט"ז באדר, שיכול לחול בשבת) - אין קוירן את המגילה, מצד גזירה דרכה, שמא יטלה וילך אצל הבקי ללימוד, ויבירנה ארבע אמות ברשות הרבים⁷. ושלכאורה איןנו מובן: איך דוחים קריית המגילה בגל גזירה? ומבאר רבינו רבי נזון בילקוטי תורה⁸ - בנוגע לשופר ולולב, ומהזה מובן גם בנוגע לקריאת המגילה (כבדי הגמרא⁹ בעניין שופר ולולב: "זהינו טמא מגילה") - שבשבת אין הכרח כל-כך (תקיעת שופר, נתילת לולב) וקריית המגילה, בגל שעניינים שנמשכים על-ידי מקרא מגילה, נמשכים מעצם מצד עניין

השבת, ולכן יכולים לדוחות קריית המגילה מצד גזירה דרכה.

ולכאורה איןנו מובן: כיון שגם ימי השבוע וימי החודש והשנה הם שני עניינים שונים - כיצד יכול يوم השבת, ששיך לימי השבוע, להמשיך את העניינים של (שפוף לולב ו) מקרא מגילה, שייכים לימי החודש והשנה, يوم ארבעה עשר ויום חמשה עשר לחודש שנים עשר הוא חדש אדר?

ועל-כן צריך לומר, שעם היותם שניים שונים, יש להם קשר ושicityות זה לזה, ולכן פועלים זה על זה.

ומזה מובן, שהעליה וההתכללות של ימי בשבוע ביום השבת היא גם בנוגע לענייני המועדים שייכים לימי החודש והשנה. וונגש לעניינו - שביום השבת-קדוש זה עולמים ונכללים גם ימי הפורים שהיו

שבוע זה.

ב. ובעניין זה יש מעלה נוספת בקביעות שנה זו - שפורים חל ביום ראשון בשבוע:

השיר של יום' השיך ליום ראשון בשבוע הוא¹⁰ - "לה" הארץ ומלואה וגורי"¹¹, לפי שביום ראשון

doneh בראשית נבראת כל הבריאה, "השמים והארץ וכל צבאם"¹², כאמור בפירוש ריש"י¹³ ש"כל

⁶ מגילה ד, סע"ב.

⁷ דרוש ר"ה נו, א ואילך. ובכ"מ.

⁸ ר"ה רפ"ד (כט, ב).

⁹ תהילים כד, א. וראה ר"ה לא, רע"א. ושם.

¹⁰ בראשית א, יד.

¹¹ בראשית ב, א.

¹² זה"ב פח, סע"ב. רגג, ב. וראה לקמן בסוף התווועדות.

¹³ ראה גם תורה מנחם - התווועדיות חמ"ב ע' 17. ושם.

¹⁴ תמיד בסופה.

¹⁵ ראה גם שיחת ש"פ תצוה ס"ד; פורים ס"ד (תורת מנחם

¹⁶ - התווועדיות חמ"ו ע' 122; ע' 194).

תולדות שמיים וארץ נבראו ביום ראשון, וכל אחד ואחד נקבע ביום שנגזר עליו, והוא שכותוב¹¹ את השם
לרכות תולדותיהם, ואת הארץ לרבות תולדותיה".

וכשם שבשתת היתה התחווות כל הכריאה ביום ראשון, אלא שהיתה בכללות, ובימים
שלאחריותה באו פרטי הנבראים בפרטיות ובגilioי - כך גם בכל שבוע, כולל יום ראשון את כל ימי
השבוע, וממנו נמשכים בפרטיות ממש כל ימי השבוע.¹²

ומזה מובן, שכאשר פורמים חל ביום ראשון, אז נ麝 העניין דפורמים בכל ימי השבוע, כך שהשבוע
כלו הוא ברוח ימי הפורמים ("א פורמים דיקע וואך"), והיינו, שענני הפורמים שנמשכו בהתחלה השבוע
בדרך כלל, באים ומתפרטים ממש ימי השבוע.

וכן הוא בנוגע לעליה והשלימות של כל ימי השבוע שנעשה ביום השבת - שהעליה והשלימות היא
גם בנוגע לעניין הפורמים כפי שנ麝 בכל ימי השבוע, כי העליה בשבת היא לפני אופן העבודה בששת
ימי החול, כאמור רוז"¹³ מי שטרח בערב שבת יכול בשבת", וכיון שה"טרחא" ביום השבוע הייתה
קשורה עם ימי הפורמים, בודאי נכללים וועלם גם הם ב"אכילה" ביום השבת.

ג. ומזה מובן גם בנוגע לשיעור חמוץ דמים אלו - על-פי תקנת כבוד-קדושת מורי-וחמי אדמור"ר
בנוגע ללימוד שיעורי חת"ת:

אף-על-פי שלימוד פרשה חמוץ בכל יום שייך לימי השבוע, הרוי על-פי האמור לעיל (סעיף א)
שהענינים של ימי השבוע קשורים גם עם הענינים של ימי החודש והשנה, מובן, שהפרשה הראשונה
בפרשת תsha שלמדו ביום ראשון בשבוע שיכת לכל הענינים שבו (לא רק לענינים שמצד יום השבוע),
כולל גם לענין הפורמים.

ולכל בראש - בנוגע להתחלה הפרשה: "כי תsha את ראש גו", שזהו גם שם של הפרשה כולה,
כל שבעת חלקי הפרשה שלומדים ממש כל ימי השבוע, שבכלם נ麝 עניין הפורמים שחיל ביום ראשון
שבוע, שבו לומדים התחלה הפרשה.

ד. השיקות של התחלה הפרשה - "כי תsha את ראש גו" - לימי הפורמים היא:
נתבאר לעיל במאמר¹⁴ דיקוק לשון המדרש¹⁵ "רישך מתורם חלף רישיהון, דיןון לשיזבא ואת לצליבא"
(ראש יורם ויוסר תחת ראש, שהם היו להצלחה אתה לתליה¹⁶) - שנוסך על כללות הענין שהמן נעשה
החילוף דבנין-ישראל, כאמור רוז"¹⁷ "כשזה קם זה נופל כו", ישנו הדיקוק ד"ריש .. חלף רישיהון" דוקא.
וזוהי השיקות דפורמים ל"כי תsha את ראש ישראל" - שבפורמים נעשה הענין דנסיאת ראש
בנין-ישראל, ש"רישיהון" של בני-ישראל נעשה במעמד ומצב של הרמה ועליה, ככל פרטי הענינים שבזה
שנתבארו בדורשי פרשת כי-תשא.

ועוד עניין בזה: ועוד עניין בזה:

אמרו רוז"¹⁸ שבמתן-תורה "כפה הקדוש-ברוך-הוא עליהם את ההר כגיגית", ולכן "מכאן מודעא
רבה לאורייתא" (יש להם תשובה שקבלוה באונס), אלא ש"הדור קבלוה (ברצון) בימי אחשורה,
דכתיב¹⁹ קיימו וקיבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר", והיינו, שבפורמים יש עליוי גם לגבי מתן-תורה
(כולל גם לגבי יום הכהبورים שנינתנו בו לוחות האחرونות²⁰, שזהו עניין דמתן-תורה באופן ד"כפלים
لتושיה"²¹ - שהוא רק "נפורים", כמו פורמים²²), כמודגש גם בעניין השמחה, כאמור רוז"²³ "מחייב

(17) פרש"י תולדות כה, כג. וראה מגילה ז, סע"א. ושם"ג.

(11) שם, א.

(18) שבת פח, א (ובפרש"י).

(12) ראה גם לקו"ת שא"ש כה, סע"א. ובכ"מ.

(19) אסתר ט, צז.

(13) ע"ז ג, סע"א.

(20) תענית כו, ב (במשנה) ובפרש"י. שם ל, ב.

(14) ריש וסוף ד"ה ויבז בעניין דפורמים (תורת מנחם שם ע'

(21) איזוב יא, ז. וראה שמור"ר רפמ"ז.

(15) אסת"ר פ"ז, יו"ד. וראה גם יל"ש שם רמז תתרנד.

(22) תקריז חכ"א (נ"ז, ב).

(16) פ"י מת"ב לאסת"ר שם.

(23) מגילה ז, ב.

1 איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע", למללה מהמשמעות דחג השבעות, "זמן מתן תורתנו", שהוא כמו
2 המשחה בכל המועדים.

3 והענין בזה - כפי שסביר ריבינו חזון²⁴, שבמתן-תורה הייתה המשכה מלמעלה למטה, שהרי כללות
4 העניין דמתן-תורה היה באופן ד"אני המתחליל, שנאמר²⁵ וירד ה' על הר סיני"²⁶. וכיון שהගilio היה רק
5 מלמעלה, ולא חדר ב'מטה' בפנימיותו, לכן היה יכול להיות לאחריזה חטא העגל; וזהי המעלת
6 שבפורים - שאז הייתה העבודה מלמטה, שבמשך כל השנה כולה, שנה שלימה, עמדו בתנועה של
7 מסירות-נפש, ביטול במציאות.

8 ואף שגם במתן-תורה היה עניין הביטול, ולא רק אצל בני-ישראל, אלא גם בכל הארץ, כאמור
9 רוז"²⁷ ציפור לא צוח כו' שור לא געה כו", ומכל ד' רוחות העולם היה נשמע "אנכי הו'" אלקיך'²⁸
10 - הרי הביטול שנפעל בה'מטה' לא היה מצד עבודה, אלא מצד הגilio מלמעלה, ולכן היה רק לפני שעה,
11 ונפסק "במשך היובל"²⁹; מה-שאין-כך בפורים היה הביטול מצד עבודות ה'מטה', שעמדו במסירות-נפש
12 במשך כל השנה, וכיון שהיה מצד ה'מטה', הרי זה באופן של קיום ("קיים מה שקבעו כבר") תמידי,
13 ועד שגם לעתיד לבוא, שכל המועדים בטלים (ולדעתה אחת - גם יום היכיפורים)³⁰, הנה "מי הפורים לא
14 יבטלו"³¹ (ולפי הדעה שגם יום היכיפורים לא יבטל - הרי זה בגל שהוא כמו פורם, "פורם").

15 זוהי השיקות דפורים לכ"י תשא את ראש בני ישראל" - שזהו עניין ההרמה והעליה מלמטה למULA
16 (לא כמו במתן-תורה שהיתה המשכה מלמעלה למטה), שעליידיזה מתעללה ה'מטה' עצמו (בפנימיותו)
17 בכל המדריגות, ועד לתנועת המסירות-נפש שלמעלה מטעם ודעת, שזהו החיוב "לבסומי בפוריא עד
18 דלא ידע"³², עבודה שלמעלה מהדעת.

19 וכאמור לעיל, כל עניini הפורים נכללים וולמים ביום השבת-קדוש זהה, ועד שמו באים לתוכלית
20 העליה - "ליום שכלו שבת ומנוחה לחיה העולמים"⁴.

* * *

21 ה. בהתוועדות דפורים³³ נתבאר עניין נוסף בנוגע להפרשות בחומש שלומדים בימי הפורים ושושן
22 פורם, יום ראשון ויום שני:

23 בחלק הפרשה שישיך ליום ראשון - נאמר הפסוק³⁴ "מר דרור", שישיך לפורם, לדברי הגמרא³⁵:
24 "מרדי כי מן התורה מנין" - וכפירוש רש"י "מנין לגודלות מרדי כי", והרי מובן שאין הכוונה לגודלות מרדי
25 סתם, שהיא ראש הסנהדרין ועל-דריך-זה שאר הענינים דגדולות מרדי, אלא בשיקות לגאות פורם -
26 "דכתיב מר דרור, ומתרגם אין מירא דכיא".

27 ובחלק הפרשה שישיך ליום שני - מסופר אורחות חטא העגל, וענין זה שייך לפורם, לדברי הגמרא³⁶:
28 "מן פנוי מה נתחייב .. כליה .. מפני שהשתחו לצלם" (בדוגמת חטא העגל).

29 ונתבאר, שהענין ד"מר דרור" ("גדולות מרדי כי" בשיקות לגאות פורם) הוא בבחינת הקדמת רפואה
30 למכה³⁷ לעניין חטא העגל (בדוגמת ההשתחוואה לצלם).

31 ו. אבל לכאורה יש להקשota על זה:

32 בהתחלה פרשת תשא מדבר אודות מצות מחצית השקלה. וענין זה שייך לפורם - כדאיתא בגמרא³⁸:

(32) סמ"ז ואילך (تورה מנחם - התווועדות חמ"ו ע' 179). וαιילך.

(24) ראה תוא מג"א צו, א ואילך. ובכ"מ.
(25) יתרו יט, כ.

(33) פרשתanno ל, כג.

(26) שמוא"ר פ"יב, ג. ועוד.

(34) חולין קלט, ב.

(27) שם ספק"ט.

(35) ראה גם חדאי"ג מהרש"א שם.

(28) שם כ, ב. ואחנן ה, ו. שם פ"ה, ט. ועוד.

(36) מגילה יב, א.

(29) שם יט, יג.

(37) ראה שם יג, סע"ב.

(30) מדרש משלי פ"ט, ב. יל"ש שם רמז תחקמיד.

(38) מגילה שם.

(31) רמב"ם סוף הל' מגילה.

¹ "גלווי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקלן שקליםים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן
² לשקליו".

³ ועל-פיזה אינו מובן:

⁴ בוגע לקשר של פרשת תsha לימי הפורים - מדובר זוקקים לדברי הגمرا במסכת חולין "מרדיי מן
⁵ התורה מנין דכתיב מר דרור", בה בשעה שמספרש על אחר - במסכת מגילה - שהקדוש ברוך הוא
⁶ הקדים שקליהן (מצות מחצית השקל) לשקליו" (של המן)?

⁷ ובגנון אחר: מהו הצורך בענין ד"מר דרור" בתורת הקדמת רפואה למכה - בה בשעה שישנה כבר
⁸ הקדמת הרפואה לגוזרת המן על-ידי מצות מחצית השקל?!

⁹ ז. ויש לומר הביאור זהה:³⁹

¹⁰ טענת המן - שבגללה באה הגזירה - היא: "ישנו עם אחד וגוי ולמלך אינו שווה להניהם .. (ולכן)
¹¹ יכתב לאבדם"⁴⁰, אלא מי, כיון שתיכן שבגלל שיאבdom יהיה הפסד בגין המלך, הנה "עשרה אלפיים
¹² ככר כסף אשקל .. להביא אל גני המלך"⁴¹.

¹³ כלומר: "שקליו" של המן ("עשרה אלפיים ככר כסף אשקל") הם רק כדי לשלול הפסד בגין המלך,
¹⁴ אבל לא זו היא הסיבה "לאבדם" חסושולם.

¹⁵ ובפרט אם נאמר שבפועל לא שקל המן את העשרה אלפיים ככר כסף, כיון שאחשורוש אמר לו "הכסף
¹⁶ נתון לך"⁴², הרי בודאי שלא היה זה עניין עיקרי בהגירה.

¹⁷ ועל-פיזה מובן שבתקדמת הרפואה למכה היה צורך בשני עניינים: (א) מחצית השקל - לבטל את
¹⁸ העניין ד"עשרה אלפיים ככר כסף אשקל .. להביא אל גני המלך", (ב) עניינו של מלך, "מר דרור" -
¹⁹ כדי לבטל את טענת המן: "ישנו עם אחד גוי" (בדלקמן סעיף ח).

²⁰ וכיון שסבירת הגזירה היא הטענה "ישנו עם אחד גוי" (ולא העניין ד"עשרה אלפיים ככר כסף אשקל
²¹ .. להביא אל גני המלך"), לכן מדובר בתוצאות דפורים אודות הקדמת העניין ד"מר דרור" (שנזכר
²² במסכת חולין, ולא אודות הקדמת מחצית השקל של בני-ישראל לשקל המן במסכת מגילה).

²³ ה. וביאור השיטות ד"מר דרור" ל"ישנו עם אחד גוי":

²⁴ טענת המן היתה בוגע לעניין אחד ד"אחד" שישנו אצל בני-ישראל - "ישנו עם אחד"⁴³ - שהסר אצלם העניין
²⁵ ד"אחד", שהוא תוכן העניין ש"השתחו לצלם", שדוגמתו הוא חטא העגל בפרשה שנייה דפרשת תsha.

²⁶ ועל זה באה הקדמת הרפואה בפרשה ראשונה דפרשת תשא - "מר דרור", שורמז על מלכי, שענינו
²⁷ "לא יכרע ולא ישתחווה"⁴⁴, שהוא עניין האמונה בה' אחד (היפך העניין ש"השתחו לצלם").

²⁸ וכמו-דבר בתוצאות דפורים⁴⁵ שהענין ד"לא יכרע ולא ישתחווה" אינו מצד מעלהו הפרטיה של
²⁹ מלכי, להיותו "מורם מעם", אלא זהו מצד "עם מלכי" - "כי הגידו לו את עם מלכי"⁴⁶, עם שכל
³⁰ אחד ממנו, אנשים נשים וטף, "לא יכרע ולא ישתחווה", מצד נקודות היהדות שבו, ובכלו רביינו הזקן

.כו" (מאמרי אדרה"ז הקצרים ע' תה. וש'ג.).

(40) אסתר ג, חט.

(41) שם, ט.

(42) שם, יא. וראה מלבי"ם עה"פ.

(43) ראה גם ס"מ תרל"ד ע' קכח. ע' קג. תרמ"א ס"ע קיא
 ואילך. ס"ע תמד ואילך. תרנ"א ע' קכא. עתר"ת ס"ע טה ואילך.
 ה"ש"ת ע' 8. ועוד.

(44) שם, ב.

(45) ס"ד ואילך (תורת מנחם - התווועדות חמ"ז ע' 139).
 ואילך).

(46) שם, ג.

(39) כך אדרמ"ר שליט"א אמר, שהמתין ששה ימים (!) שמייחדו ישאל שאלה פשוטה כזו, אף אחד לא שאל, וכנראה
 שאין זה נוגע לאף אחד, לא השאלה ולא התיווך (והוסף, שכן
 שאלות מתעניינים לא שומעים השאלה והתיווך, בראה לא ישמעו
 גם את הדברים שנראים כ"דברי מוסר" ...). ואעפ"כ, יאמר את
 התיווך - כמו "קהל קורא במידבר", בבחינת "שלח לחםך על פניהם"
 אצלו קושיא זו (גם אם איןנו נוכח כאן), ע"ד שמצוינו אצל הרבה
 המגיד "שהי" נוהג נשפלה לו איזה השגה במוחו הי' אומרה
 בפה .. בכדי להמשיך את ההשגה .. בזה העולם .. ואז .. וככל
 אחר אף שהוא בסוף העולם להשיגה .. מאחר שישנה בעזה"

ב'תורה אור' ⁴⁷: "אֲפִילוֹ תִּינְקוֹת יְהוּדִים שֵׁישׁ שֵׁם אֶלְקָה מַצִּי כֹּו'" (והוא עניין ש"שם שמיים שגור בפי כל"⁴⁸, אפילו אצל נשים ותינוקות), שענין זה אינו מצד בחינה אורות וגילויים, אלא מצד "המאור עצמו", שלמעשה באין-ערוך מעنين האור.

זהו עניינו של מרדכי, "מר דרור", שהוא עניין האמונה מצד נקודת היהדות שבכל אחד מישראל - מהו קידמת הרפואה לטענתה המן "ישנו עם אחד".

ט. על-פי זה יובן גם הטעם שהרמז על מרדכי מן התורה הוא בפירוש התרגומים דוקא - "דכתיב מר דרור, ומתרגם מירא דכיא":

לכאורה אין מובן: מדוע אין להסתפק בתיבות "מר דרור" שנתפרשו בתורה, אלא יש צורך בתרגום דוקא?

הן אמת שהאות כ"פ ד"מרדי" מronymות בתרגום דוקא ("מירא דכיא"), אבל, ג' האותיות מ' ר' ד' שהם רוב השם מרדכי ישנים גם בתיבות "מר דרור", כן, שהרמז על שמו של "מרדי" יכול להיות גם בתיבות שבתורה, ללא פירוש התרגומים. ואך-על-פי-כן, מדיקת הגمرا "ומתרגם מירא דכיא", שהרמז הוא בתרגום דוקא.

ויבן על-פי האמור שהרמז על "גדלות מרדי" ב"מר דרור" איןנו בנוגע לגודלו הפרטית של מרדכי, בהיותו ראש הסנהדרין וכיווץ בזה, אלא על העניין ד"לא יכרע ולא ישתחווה" מצד האמונה בה' אחד שি�נסה אצל כל אחד שישיך ל"עם מרדי".

ונען זה מודגש בכך שהרמז על מרדכי בתורה הוא בלשון תרגום דוקא:
כל זמן שענינו של מרדכי, "לא יכרע ולא ישתחווה", הוא רק בתורה ובלשונו הקודש - עדין אין זה אמיתית עניין האחדות ("ישנו עם אחד").

ההידוש בעניין אחדות הו' הוא - שמנשך וחודר גם בעולם, וכמורמז בפירוש תיבת "אחד"⁴⁹, שטריכים להמשיך את הא' בה' וד', היינו, שבז' רקייעים וארץ (ח) ובר' רוחות השמים יאיר גilio או אין-סוף, אלופו של עולם.

זהו גם שם שהרמז בתורה על מרדכי מתבטא בלשון תרגום דוקא - לשון שישיך לזמן הגלות, היינו, שגן בזמן הגלות ובעניני הגלות מאיר העניין ד"לא יכרע ולא ישתחווה".

ועל-דרך מה שנתבאר לעיל⁵⁰ בנוגע לשם "פורים", שנקרא "על שם הפור"⁵¹, שאינו בלשון קודש ("הוא הגורל"⁵²), אלא בלשון פרסי דוקא, וכן בנוגע למגילת אסתר, שנקראת על שם "הסתור אסתר"⁵³, ולא נזכר בה בפירוש שמו של הקדוש-ברוך-הוא, לא שם הו' (שם המפורש והמיוחד), ואפילו לא אחד משאר השמות שאינם נמחקים - להורות שגן במעמד ומצב שא' אפשר להזכיר את שמו של הקדוש-ברוך-הואangan, ואյ אפשר לדבר בלשון הקודש, הנה גם שם צריך להאير העניין ד"לא יכרע ולא ישתחווה".

ויש להוסיף ולברר בנוגע לב' העניינים שבגזרת המן: "ישנו עם אחד גו'", "ועשרה אלףים ככר כסף אשכול גו'" - שכגדם הוצרכה להיות ההקדמה ד"מרדי" מן התורה .. מר דרור, ו"הקדם שקהלין לשליקו":

טענת המן "ישנו עם אחד גו'" ודעותם שונות מכל עם" הייתה הן כנגד עניין התורה והן כנגד עניין המצאות (כמוואר בפרטיות בתרגם שני' וב'אגדת אסתר') - כמו בחנוכה, שמלהמת היוונים הייתה "להשכיהם תורה ולהעירים מחוקין רצונך"⁵⁴.

(51) אסתר ט, כו.

(52) שם, כד.

(53) וילך לא, ייח. וראה חולין שם.

(54) נוסח "ועל הניטים" דchanoca.

(47) וירא יד, ריש ע.ב.

(48) סה"מ תר"ס ע' מג. סה"מ קונטרסים ח"ב רצוי, א. ועוד.

(49) ראה לקו"ש חי"א ע' 11. ושם ג.

(50) שיחת פורים סל"ב (תורת מנחם שם ס"ע 167 ואילך).

רש"נ.

ומוחלוקים שבין תורה למצוות⁵⁵ - שבתורה מודגשת עניין האחדות, "ישנו עם אחד", שהרי התורה היא "תורה אחת"⁵⁶, וכיידוע ש"כל התורה" היא "עניין אחד"⁵⁷, וכמודגשת גם בכך שהتورה היא למליה מזמן ומקום, שכן אמרו רוז"⁵⁸ "כל העוסק בתורת עוללה כאילו הקريب עוללה וכו'", גם כאשר למועד התורה הוא בזמן ובמקום שאילו אפשר להזכיר עוללה, בלילה ובחוץ לארץ, והיינו, לפי שהتورה היא למליה מזמן ומקום⁵⁹; ואילו במצוות מודגשת עניין הריבוי והתחלקות - תרי"ג מצוות, באופן שככל מצוה ישנה תנאי המקום והזמן כו', שהוא על-דרך ובוגמת הריבוי ד"עשרה אלףים ככר כסף".

[ויש להסיף, שבפרטיות יותר, הרי זה מroman במא שכתו"ב "ישנו עם אחד מפורסם ומפורסם בין העמים" - שענין האחדות ("עם אחד") שיקן לתורה, ואילו עניין הפיזור והפירוד ("פורסם ומפורסם בין העמים") שייך למצאות; אבל, כיון שהמצוות נמשכים מהتورה, שהרי "గדול תלמוד שמביא לידי מעשה"⁶⁰, הנה גם במצוות ישנו עניין האחדות (כמו בעם ישראל, שגם בהיותם במעמד ומצב ד"מפורסם ומפורסם בין העמים", אינם מתurbטים בין העמים, אלא נשאים "עם אחד") - שהוא שככל מצוה כלולה מכל המצוות, שכן "העסק במצוות פטור מן המצואה"⁶¹.]

ולהעיר, שעל-פי נגלה יש להזכיר אם הפירוש הוא שאינו בגדר חיוב המצואה הנוספת, כמשמעות הלשון "פטור מן המצואה". אבל על-פי חסידות, הרי זה נחשב כמו שמקיים גם המצואה הנוספת, כיון שככל מצוה כלולה מכל המצוות⁶². ויש ראייה לדבר גם על-פי נגלה דתורה - מזה שתפילין אין חוצצות בגדיר כהונה, כאמור במקום אחר בארכיה⁶³.

ועל-פי זה מובן שהקדמת הרפואה היו ב' עניינים, כנגד ב' העניינים דתורה ומצוות שעלייהם הייתה טענתה המן:

בנוגע לTORAH - הייתה הקדמת הרפואה על-ידי פועלתו של מרדכי, "מרדי מן TORAH .. דכתיב מר DROR", כמו שבספר במדרש חז"ל⁶⁴ שאסף כ"ב אלף תינוקות של בית רבנן ולמוד עליהם TORAH - הלוות קמיצה, וכאשר המן ראה שאין מתפעלים מהגזרה וועסקים בלימוד TORAH, אז ידע שהם ינצחו עליו. ובנוגע למצאות - הייתה הקדמת הרפואה על-ידי נתינת Machzit HaShkel ("הקדמים שקליהם לשקליו"), שהוא עניין של מצוה, הקשורה עם זמן ומקום כו'.

ויש להסיף, שגם פעולה של אסתר "לבוא אל המלך להתחנן לו וגורי"⁶⁵ שיכת לעניין המצוות, שהרי מצאות קשורות עם זמן ומקום (כנזכר לעיל), וגם פעולה של אסתר היה קשורה עם זמן ומקום - כפי שאמרה: "וְאַנְיִ לֹא נָקֵרָתִ לְבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלֹשִׁים יוֹם"⁶⁶ (זמן), ואף-על-פיין, באה"ו ותעמדו בחצר בית המלך הפנימית גו"י⁶⁷ (מקום).

ונוסף לזה, היה גם עניין משותף למרדכי ואסתר - עניין החזם ("וַצּוֹמוּ עַל גּוֹי גּוֹי אֲצֹום כֵּן"⁶⁸, וכמסופר במדרש חז"ל⁶⁹ שאיפילו תינוקות של בית רבנן צמו), שהוא עניין המסירות-נפש, שהרי "מה לי קטלה יכולה, מה לי קטלה פלגא"⁷⁰.

והענין בזה - שהצורך במסירות-נפש הוא הן בנוגע ללימוד TORAH (ענינו של מרדכי), והן בנוגע לקיום המצוות (התלוויות בזמן ומקום, בוגמת העניינים שבהם פעלת אסתר), כאמור בתנאי⁷¹ ש"קיים TORAH ומצוותיה תלוי בזה שיזכור תמיד עניין מסירת נפשו לה" (שלכן "צוה משה רבינו .. לדור שנכנסו

(55) ראה גם TORAH מנחם שם ע' 59.

(56) לשון הכתוב - בא יב, מט. ועוד.

(57) הוספה סנהדרין ספ"ז. וראה גם TORAH מנחם שם ע' 104. ושם⁷².

(58) מנהרות בסופה. ועוד.

(59) ראה לקו"ת במדרב גג, א. ובכ"מ.

(60) קידושין מ, ב. ושם⁷³.

(61) סוכה כה, סע"א. ושם⁷⁴.

(62) ראה TORAH מנחם שם ע' 51. ושם⁷⁵.

(63) ראה צפ"ען לרבכ"ם הל' תרומות פ"ב ה"ב (לוג, רע"ג).

מהדורות נז, ס"ד ואילך. ועוד.

(64) ראה מגילה טז, א. אסתר ספ"ט. פ"ג, ד.

(65) אסתר ד, ח.

(66) שם, יא.

(67) שם ה, א.

(68) שם ד, טז.

(69) ראה אסתר ספ"ז. ספ"ט.

(70) ב"ק טה, א. ב"מ צה, רע"א. חולין לה, סע"ב. ושם⁷⁶.

(71) ספ"ה.

לארץ לקרות קריית-שם פעמים בכל יום לקבל עליו מלכות שמיים במסירת נפש", אף ש"הבטיח להם ¹
פחדכם ² ומוראכם יתן ה' גור").

וכשם שעלי-ידי המסירות-נפש, לימוד התורה וקיים המצוות, פעלו ביטול הגזירה, ו"לייהודים הייתה ³
אוראה ושמחה ושונן ויקר" ⁷³, "אוראה זו תורה וכו' ויקר אלו תפילין" ⁷⁴, וגם "אוראה גוי ויקר" כפשוטו - ⁴
כך גם בכל דור ודור, שעלי-ידי לימוד התורה וקיים המצוות (בקדמת עניין המסירות-נפש, שהזו גם ⁵
תוכן העניין ד"ברכו בתורה תחליה" ⁷⁵), הנה "כן תהיה לנו", "אוראה ושמחה ושונן ויקר". ⁶

עוד שמה השמחה דימי הפורים שהוא באופן ד"עד שלא ידע" ²³, באים ל"היסח הדעת" הקשור עם ביתא ⁷
המשיח ⁷⁶.

* * *

יא. מאמר (כעין שיחה) דיבור-המתהיל זאת חוקת התורה גוי.

* * *

יב. דובר בהתוועדות דפורים ³² בנוגע לשיקות של הפרשה השנייה בפרשת תשא, שבה מדובר אודות ¹⁰
חטא העגל, לימי הפורים, שהגזירה הייתה בגל של "השתחו לצלם" - שהשתחוואה לצלם לא הייתה ¹¹
עניין של עבודה-זורה, כיון שש"ל לא עשו אלא לפני ³⁶ (ואדרבה: "מסרו עצמן למות כל השנה כולה ולא ¹²
עללה להם מחשבת החוץ-ושולום" ²⁴), וכן בוגע לחטא העגל, שלא הייתה כוונתם לעניין של עבודה-זורה ¹³
חס-שולום, כי-אם תחליף למשה רבניו ששימוש בתורו "ممוצע", כמו שכותוב ⁷⁷ "אנכי עומד בין ה' ¹⁴
ובנייכם", כפי שאמרו: "כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו" ⁷⁸.

ועל-פיזה יש לתרין קושيا חזקה בפירוש רש"י בפרשת השבוע, בנוגע לפעולתו של אהרן בעשיית ¹⁶
העגל, כדלקמן.

יג. הביאו בפירוש רש"י על הפסוק ⁷⁹ "ויצר אותו בחרט", "יש לתרגםו בשני פנים, האחד, וכי צור ¹⁸
לשון קשירה, בחרט לשון סודר .. והב', ויצר לשון צורה, בחרט כל אומנות הצורפין שחזרין וחזרתין ¹⁹
בו צורות בזחוב .. כמור ⁸⁰ וככתוב עלייו בחרט אנווש" - שיש מעלה בפירוש הא', שאחרן רק קשר את הזhab ²⁰
בסודר (ולא עשה את העגל), ואילו לפירוש הב' יוקשה: היתכן לומר שאחרן צר צורות בזחוב ⁸¹.
ואף-על-פיין מביא רש"י גם פירוש הב', כיון שככטו נאמר "ויצר אותו בחרט ויעשחו עגל מסכה". ²²
אלא שהיה זה עניין של עבודה-זורה חוץ-שולום ⁸², כי-אם עניין של ממוצע (כנזcker לעיל), וכמו ²³
הקרוביים ⁸³. וזהו הרמז בתיבת "אנווש" ⁸⁴, שהטעות של אנוש הייתה שהחשים את ה"ממוצע" כבעל בחירות, ²⁴
ודוגמתו בחטא העגל אצל כמה מבני-ישראל, שהחשיבו את הממוצע כבעל בחירות - הוגה עלי-ידי ²⁵
כבוד-קדושת אדמור' שליט"א, ונדרפס ⁸⁵ בלקוטי שיחות' חלק י"א עמוד 139 ואילך.

* * *

יד. דובר בסיום התוועדות דפורים ⁸⁶ ש"כל הפטוש יד נתנים לו" (כפסק-דין ה'שולחן ערוך" ⁸⁷), ²⁷
שפירשו, שכלי מי שהוא בבחינת כל פשטוט, נתנים לו. ²⁸

דשוי כל דרבנן כסא חרدا וכור'.

(82) וכדברי אהרן: "הוג לה' מהחר" (פרשנתנו שם, ה).

(83) ולהעיר גם מהמבואר במדרש רוזל (תנחותמא פרשנתנו
כא. ועוד) שעשיית העגל הייתה בגל שראו פני שור שבמרכבה
בעת מעמד הר סיני.

(84) ועודאיתא בזוהר (שם, ב): "בחרט אנוש דא קלמוסא
דאנווש חייבא דעתיע לבני נשא כור'".

(85) בשילוב שיחת ש"פ תשא תשכ"ז.

(86) תורה מנהם - התוועדיות חמ"ז ע' 198.

(87) או"ח סטרצ"ד ס"ג.

(72) ס"פ עקב.

(73) אמרה ח. ט.

(74) מגילה טז, ב.

(75) נדרים פא, א. וש"ג.

(76) סנהדרין צז, א. וראה תניא אגה"ק ס"ד (קה, ב).

(77) ואחתנן ה. ה.

(78) פרשנתנו לב, א.

(79) שם, ד.

(80) ישע"ח, א.

(81) וכדאיתא בזוהר (ח' ב' קצב, סע"א ואילך): "לאו כמה
דוחשין בני נשא דעתיך כור'", אלא "מאי ויצר אותו בחרט,

ועל-פי האמור לעיל שביום השבת-קדוש זהה נעשית העליה של ימי הפורים - הרי מובן שגם עתה
ישנו העניין ד"כל הופשט יד נתנים לו".⁸⁸

והעיקר - שהקדוש-ברוך-הוא מתנהג באופן כזה, כאמור ר'ל⁸⁹ ש"מה שהוא עושה הוא אומר לישראל
לעשה", ליתן לכל אחד ואחד מישראל - שהוא בבחינת כל פשטוט - כל המctrיך לו.⁹⁰

ומובן, שענין זה שייך לכל אחד ואחד מישראל - שהרי נס פורים היה אצלם, כמו שהגזרה
היתה על כלם, "מנער ועד זקן טף ונשים"⁹¹ (שלכן השתתפו בצדום כל בני-ישראל, אפילו התינוקות),
וכמו חטא העגל, ולפניזה - חטא עז הדעת, שהיא שייך לכלם. וכמו דוגש גם בהתחלה הפרשה
שמתוכננים לקרוא בתפילת המנחה - פרשת "ויקלח", שענינה - אסיפה כל בני-ישראל.⁹²

ובפרט בעמדנו בזמן מנוחת שבת, "רעווא דרעוין", "עת רצון" (לא כמו בזמן המנחה שבימות החול,
שהזו באופן הPCI)⁹³, שלכן אומרים: "ואני חפלתי לך עת רצון", ועוד לענין ד"ענני באמית ישען"⁹⁴ -
הרי בודאי שכאשר נעשים בבחינת כל פשטוט, או זכייה מקבלים את כל הברכות שנמשכו למטה "מידו"
המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה⁹⁵, כולל גם כמו שכותב בסידור של הבעל-שם-טוב⁹⁶: "הגדרה"
(בגימ"ל).⁹⁷

[טרם צאתו התהילה כבוד-קדושת אדמור' שליט"א לנגן כי בשמחה תצאו].

(88) שמ"ר פ"ל, ט.

(89) אסתר ג, יג.

(90) תהילים סט, יד. וראה גם תורה מנחם - התווועדיות חמ"א

ע' 257. ושם.

(91) נוסח ברכה ה', דברהמ"ז.

(92) ראה גם תורה מנחם - התווועדיות חמ"ג ס"ע 244. ושם.

(93) חסר הסיום (המו"ל).

агорות קודש

ב"ה, כ"ג אדר ראשון תש"ג
ברוקלין, נ.י.

הריה"ג הו"ח אי"א נו"ם צנמ"ס וכוכי ... שי

שלום וברכה!

בمعנה למכתב כת"ר בקצרה מט"ז אד"ר, בו כותב ע"ד אפשרויות בקשר למצב הרבות
באפקטי"ו כי,

בטח ידבר (ויברך) בכל השייך זהה - אל זקני הרבנים אשר באפקטי"ו, ובודאי אין צורך
להדגשה לדכויותי דכת"ר שכונתי לאלו הרבנים אשר בכל ענייני תומ"ץ (כולל - רבנות) - הראו בעבר
בפועל, שرك מורה שמים עליהם,

ואין עליהם לא מורה ממשלה ולא מורה שר ולא מורה מפלגה ולא המורה פן יחסר לחומו או כבודו.

בכבוד וברכה,

מ. שנייאורסאהן

לאחרי בקשה הслיחה כדורי וכו" : נציגותי וכוכי להעבדא אשר גם כת"ר נctrיך לאלה
שנתקשו את המערכת של מלחמת **הקיום היהודי** של הנעור דבנ"י אשר בארצה"ב (ענני עירך ופקו"ם),
שבאם המקיים נפש אחת כו' עאכו"כ כו"כ נשאות. ופשיטה שאינה דומה כלל וכל ההשפעה
בריחוק מקום. - ואף שלכאורה הרי אמוץ'ל שאין צוקים על העבר - פשוט שבנדז'ז ובונגוע ליום
המחר - אין זה עבר, כי"א עתיד וירושות לכל אדם נתונה אם רצה כו' ואין מי שייעכב בידו כו'".

נתעכט מכתביו זה, כי נטלבותי רבות האם לכתוב הוספה זו, אבל באתי לידי החלטה שעכ"פ
בקיצור נمزץ - מוכרחני לכתוב, כי אסורה השתקה ברגע דא. וככני"ל - אותו הслיחה.

ב"ד. מישיות ש"פ תשא, ט"ז אדר ה'תנש"א.

ומזה מובן גודל המעלה ד"תsha" – הרמה
והתנשותה בדרוגה הכי נעלית ד"ראש בני ישראל",
"תsha" שב"תsha".

ואעפ"כ דוקא ב"פרשת תשא", כשנמצאים
בדרגא הכי נעלית, הרמה והතנשותה ב"ראש בני
ישראל" – מדובר אודות חטא העגל⁹, שאז היו
בנ"י במעמד ומצו של ירידה הכי גדולה שאין למטה
מןנה, השורש לכל החטאיהם¹⁰, ולכללות עניין
ההורבן והגלוות¹¹, היפך בתכלית ד"תsha את
ראש?"?

ב. לבארה, יש לבאר הקשר והשייכות דחטא
העגל ל"תsha" – שהמעלה ד"תsha", הרמה
והתנשותה בדרוגה הכי נעלית, נעשית גם במעמד
וממצו של ירידת ה迤ה גדולה (חטא העגל). ויתירה
מזה: ע"פ הידוע שירידה ה迤ה צורך עלי' (ldrsga
נעלית יותר מאשר לפני הירידה) – הרי דוקא ע"י
הקדמת הירידה ה迤ה גדולה דחטא העגל נעשית
העלי' ה迤ה גדולה ד"תsha".

וההסבירה בזה – בפשטות – שמדובר לאחרי
חטא העגל נוסף בבנ"י העילי דבעל-תשובה¹²
לגביו צדיקים גמורים, כמווז"ל "מקום שבuali"
תשובה עומדין צדיקים גמורים איןום עומדין¹³,
עוד שי"ין יכולן לעמוד בו".¹⁴

וחטמו בהר נחלתן גו' מקדש אדני כוננו ירד ה' ימליך לעולם
ועוד" (בshallח טו, זייח ובפרשי"י), הינו, שמיד לאחרי קרייתם ים
סוף היה צ"ל הכנסה לאرض באופןן של גאותה נצחת (לול)
התערבות עניינים בלתי-ڌצויים כו) – ראה ספרי דברים א. ב.

הנסמן בלק"ש ח"ט ע' 346.

(9) נוסף לכך שגם בפשטוות הכתובים אין מקומו של חטא
העגל כאן (באמצת הפרשיות שעוסקות במעשה המשכן),
מכובואר בפרש"י (לא, ייח) שי"ין מוקדם ומאותר בתורה, מעשה
העגל קודם לציורי מלאת המשכן ימים רבים הי' כו".
(10) שכן אין לך כל פורענות שאין בה קצת מפערון עון
העגל (פרש"י פרשנו לך, לה – מסנהדרין קב, ס"א).
(11) שהרי לויל זה היהת הכנסה לאرض תיכף ומידי באופןן של
גאותה נצחת, כנ"ל העראה.⁸

(12) ויתירה מזה – "לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן
פתחון מה לבולי תשובה", "כלומר, גבורים ושליטים ביצרים היו
ולא הי' ראוי להתגבר יצרם עליהן, אלא גזירות מלך היהת לשולט
בם, כדי ליתן פתחון מה לבולי תשובה כו" (ע"ז ד, ס"ב
ובפרש"י).

(13) ברכות לד. ב.

(14) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.

א. בפרשת תשא – ישנו עניין תמורה הדורש
הסביר:

רוב הפרשה (מהפסוק השני בחלק הפרשה
דשני, "וירא העם כי בושש משה וגוי"¹, ועד
לסיום הפרשה) עוסקת בעניינים הקשורים עם חטא
העגל: החטא עצמו, התוצאה דשבירת הלוחות,
תפלתו של משה לכפר על החטא (כולל גם י"ג
מדות הרחמים, "סדר בקשת רחמים"², עד לנtinyת
לוחות שנויות³ (לאחרי שנטרצה הקב"ה לשישראל
בשםחה ובלב שלם").⁴

ווענין זה מרמז גם בתחילת הפרשה – "ונתנו
איש כופר נפשו גוי זה יתנו כל העובר על הפקדים
מחצית השקל גוי לכפר על נפשותיכם"⁵, מבואר
במדרשי חז"ל⁶ שתנית מחצית השקל באה לכפר
גם ובעיקר) על חטא העגל.

נדריך להבין השייכות דעתין זה לפרשת תשא:
הו – "תsha" – הוא (גם) מלשון הרמה, ועד להרמה
שהיא באופןן של התנשות.

ומודגשת עוד יותר בהביאור ופירוש ד"תsha"
שבהמשך הכתוב, "תשא את ראש בני ישראל" –
הרמה והתנשותה (לא רק של דבר שפל, ביןוני, או
אפיקו גבואה, אלא) של דבר ה迤ה גדולה – "ראש",
ובזה גופא – "ראש בני ישראל", שנוסף לכך
ש"ישראל" שב"ישראל" גופה, ועד לה"ראש" ד"בני
ישראל", לשון רבים (כל בנ"י).⁸

(1) לב, ואילך.
(2) פרשי"י לג. יט.

(3) כולל גם סיום הפרשה ש"קון עור פניו (של משה) ויראו
מgether אליו .. ויתן על פניו מסוה גוי" (ld, ל-לג) – שהסבירה
שכאן "היי מרתיעים ומזהועים מקרני הודה של משה" (אך
שלפנ"ז נאמר "ומראה כבוד ה' גוי לעיני כל ישראל", ולו לא יראים
ולא מזודעווים", היא, בגיל החטא (פרש"י שם, ל).

(4) פרשי"י לג. יא.
(5) ל, יב-טז.

(6) ירושלמי שקלים פ"ב סה"ג. תנומה פרשנו יו"ד-יא.
ועוד.

(7) אווה"ת פרשנו ע' א'חותם. וראה בהנסמן בממרי
אדהאמ"ץ וקרוא ח"א ס"ע צה.

(8) ובפרט בני" שבדורו ההוא – "דור דעה", דורו של משה
רבינו, שהיה ואוים להיכנס יחד עמו לארץ ישראל באופןן של
גאותה נצחת שאין אחריה גלות, כמו"ש בשירתם חיים" מבאו

במתנה ככלה לחתן²², והן בהמשך העניין (בירידת מה מה מן ההר עם הלוחות) "והלוחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלוחות"²³, והן (ועכו"כ) בסיום העניין (בנוגע ללוחות שניות) "פסל לך שני לוחות אבני בראשונים גו"¹⁶, בכ"פ הדמיון בלבד, כיון שמעלתם אינה דומה למעלת ה"ראשונים"²⁴ שניים מעשה אלקים", משא"כ לוחות שניות הם מעשה ידי משה, "פסל לך".²⁵

ומזה שהכתוב מדגיש בפרשנה זו המעללה דلوוחות ראשוננו, ממשם, שהמעלה, ד"כ תsha את ראש בני ישראל" היא (גם ובעיקר בוגוג לדרגת בניי לפניו חטא העגל ושבירת הלוחות (מעלת הצדיקים)²⁶, ולא עוד אלא שגם המשך בעניין חטא העגל הוא בפרשנת תsha את ראש בני ישראל", כיון שהכוונה (בפנימיות העניינים) היא לעניין העגל כפי שהוא בשורשו בתורה, דרגה נעלית בקדושה (ועי"ז נעשה גם הביטול והשבירה דחטא העגל כפשוטו, ועד ש"זדונוט נעשו לו זכויות"²⁷, עד מעלה התשובה שבלוחות שניות), כלכך.

ד. ויובן בהקדם הדיק בלשון הכתוב "כי תsha את ראש בני ישראל" – שאין זה (רק) הרמה והתנסאות לדרגת שלמעלה מהראש (שלכל), אלא הרמה והתנסאות בדרגת ה"ראש" – בוגוג לשילית העניין דעת¹⁷, שאודוחיו מדובר בהמשך הפרשה: הרמה והתנסאות לדרגת שלמעלה מהראש – הוי"ע האמונה, ש"הייא למעלה מן השכל והדעת", שלכן, "אפיקו קל שכקלים ופושעים ישראל מוסרים נפשם על קדושת ה' .. שלא לכפור בה' אחד .. בלי שום דעת והתבוננות .. בלי שום טעם וטענה

(22) פרשי"ע ה"פ.
(23) לב, טז.

(24) ריש לומר, שהתוואר "ראשונים" (הוא לא רק ביחס ללוחות השניים, אלא) מורה גם על הקדרימה לכל העניינים שבסדר ההשתלחות, כי, אם ישנו עניין שקדם אליהם, אין לקורתם "ראשונים" באמתיות.

(25) להעיר שעבודת הצדיקים (לוחות ואשונות) היא בדריך אויר ישר, מלמעלה למטה (מעשה אלקים), ועובדות הבuali תשובה היא בדריך אויר חזון, מלמטה למטה ("פסל לך").

(26) ועוד מ"ש "לכפר על נפשותיכם" – י"ל שאין הכוונה לכפרה על חטא, אלא עד מ"ש בתורה ונרצה לו לכפר עליו, (ש) אין זו כפרת נפשו, אלא לכפר לפני ה' להיות נחת רוח וקומו .. וכמ"ש תמים יהי לרצון" (תניא (אגה"ת) פ"ב).

(27) יומא פ, ב.

וענין זה מודגש גם בהמעלה דלווחות שניות לגבי לוחות ראשונות – שבגלל זה נאמר למשה רבינו "יישר כח" על שבירות הלוחות, כדרשת חז"ל¹⁵ על הפסוק¹⁶ "אשר שברת", "יישר כח שבורת" – כיון שלוחות ראשונות שייכות לדרגת הצדיקים, ולוחות שניות שייכות לדרגת הבuali תשובה¹⁷, שבהם היהתה הוספה בתורה באופן ד"כפלים לתושי"¹⁸, כבעבודת התשובה¹⁹.

ג. אבל, ביאור זה אינו מספיק, כי:

נוסף לכך שענין זה גופא שהעלוי" (תsha)" באה ע"י הקדרמת הירידת (חטא העגל) דורש ביאור והסביר בשכל האדם – הרי, כיון שבפשתות הכתובים "כי תsha את ראש בני ישראל" הוא סיבת וטעם להמשך העניין שלalach"ז (כפירוש רש"י) בפשותו של מקרה "כשתחפוץ לקבל סכום מנינם .. יתנו כל אחד מחיצת השקל כו"), לא מסתבר לפרש (בפנימיות העניינים) ש"כי תsha את ראש בני ישראל" הוא מסווב ותווצה מהמשך העניין שלalach"ז, שע"י הקדרמת הירידת דחטא העגל (שבהמשך הכתובים) נעשית העלי" ד"תsha את ראש בני ישראל" (שבהתחלת העניין).

ועוד:

ע"פ הביאור ש"כי תsha את ראש בני ישראל" קשור עם המעללה דלווחות הראשונות בגלל) חטא העגל (שבירות הלוחות הראשונות בגלל) – אינו מובן הטעם שבספרה זו מדגיש הכתוב (וכמ"פ) מעלה דלווחות ראשונות, הן בהתחלת העניין "ויתן אל משה כללותו לדבר אותו בהר סיני שני לוחות העדרות לוחות אבן כתובים באצבע אלקים"²⁰, וכן "כללותו" (כפשוטו) וגם מלשון שלימיות²¹, וגם (cdrasha חז"ל) "כללותו כתיב, שנמסרה לו תורה

(15) שבת פז, א. וש"ג. הובא בפרשני"ס פ' ברכה.

(16) פרשחנו לד, א.

(17) ראה לקו"ש ח"ט ע' 240 ואילך.

(18) ראה שם"ר פרשחנו רפמ"ו.

(19) להעיר מסימן וחותם החptrורה: "ה' הוא האלקים ה' הוא האלקים", נאמר בסיני אגסי ה' אלקיין, בכרמל יאמר כפול כו" (מדרש אגדה הובא בפרשני"ש שופטים ה, ג) – והוספה לגבי מתן תורה מצד מדעת התשובה (ראה לקו"ת דרושים ש"ש סה, ב).

(20) לא, יח.

(21) ראה אה"ת פרשחנו ע' א'תתקעא ואילך.

34 ותأكل את העולה .. וירא כל העם ויפלו על פניהם
 35 ויאמרו ה' הוא האלקים ה' הוא האלקים".³³

36 כלומר: בהפטורה מסווג אודות מעמד ומצב
 37 ירוד ביותר בהנינתה מקום לע"ז – ש"נביא לה"³⁴
 38 ה' אליו לבודו, "ונביי הבעל ארבע מאות
 39 וחמשים איש", ובנ"י היו במעמד ומצב שלא היו
 40 יודען להבחין אם ה' הוא האלקים אם הבעל.³⁵
 41 ובמצב זה ה' הביטול והשלילה דעת"ז – לא ע"י
 42 התעלות לדרגא שלמעלה מהשכל (גilio כה המס"נ)³⁶
 43 עצם הנפש), אלא באופן המובן גם בשכל – יודען
 44 כי אתה אלקים בישראל .. וידשו העם הזה כי אתה
 45 ה' האלקים".³⁷

46 ולהעיר על דבר פלא בסיפור ההפטורה – שם
 47 במצב ה' ירוד ש"אני נותרתי נביא לה' לבדי
 48 ונביי הבעל ארבע מאות וחמשים איש", אמרם
 49 הרבים",³⁸ הנהג אליו את כל ארבע מאות וחמשים
 50 נביי הבעל (וכל בנ"י), שעל פי חציוו שלו נקבעו
 51 כל ישראל וכל נביי הבעל אל הר הכרמל³⁹,
 52 והוא זה שקבע והורה לנביי הבעל מה לעשות,
 53 "ויאמר אליו לנביי הבעל בחרו לכם הפר האחד
 54 ועשו ראשונה .. וקרוואו בשם אלהיכם ואש לא
 55 תשים",⁴⁰ ועשו בדברו, "ויקחו את הפר אשר נתן
 56 להם ויעשו ויקראו בשם הבעל גוי"⁴¹ [אף
 57 שהיוותם הרבים היו יכולים לסרב אליו, קבוע סדר
 58 הדברים באופן אחר, או למצוא אמתלא לדוחות
 59 הצעתו להוכיח לכל העם מיה האלקים] – שבזה
 60 מודגשת עוד יותר הביטול והשלילה דעת"ז גם
 61 בהיותה בתקפה.

62 ובדי שתה' שלילת העניין דעת"ז (לא רק ע"י
 63 עבودת התשובה והתגלות י"ג מודה"ר שמצד עצמו
 64 הנפש, למנعلا מהראש, אלא גם ובუקיר) מצד הרשא
 65 (ברוגא שיש נתינה מקום לטענה ומענה) – צריך
 66 להיות הרמת הראש, "תשא את ראש", ש"ראש" קאי

1 ומענה כלל .. למעלה מן הדעת והשכל המושג
 2 ומובן".²⁸

3 וההרמה וההתנשות בדרגת ה"ראש" ("תשא
 4 את ראש") – היא العلي' דהשכל ("ראש") לדרגא
 5 נעלית בשכל גופא (כדלקמן), שעי"ז נעשית
 6 השלילה דעת"ז (לא רק מצד האמונה שלמעלה
 7 מהשכל, אלא גם) מצד השכל גופא.

8 והעלילוי שב"תשא את ראש" (הרמת הראש)
 9 לגבי ההרמה שלמעלה מן הראש – שהשלילה
 10 דעת"ז היא לא רק ע"י התעלות לדרגא שלמעלה
 11 מהבנה והשגה (התתקשות דעתם הנשמה עם
 12 הקב"ה שלמעלה מן הדעת), שאין נתינת מקום
 13 לע"ז "בלי שום טעם וטענה ומענה כלל", אלא גם
 14 בדרגת השכל שיש נתינת מקום ל"טעם טענה
 15 ומענה", מושל בתכילת העניין דעת"ז, שעי"ז
 16 מודגשת אחדותו של הקב"ה (השלילה דעת"ז) גם
 17 בדרוגה תחתונה שיש בה נתינת מקום לעניין של
 18 ע"ז.

19 ה. ויש להוסיף, שענין זה (השלילה דעת"ז גם
 20 בדרוגה שיש נתינת מקום לע"ז) מודגם ביותר
 21 בהפטורה, שענינה סיום וחותם הפרשה:

22 "וינש אליו אל כל העם ויאמר עד متى אתם
 23 פושים על שני הטעיפים אם ה' האלקים לכוי
 24 אחריו ואם הבעל לכוי אחריו ולא ענו העם אותו
 25 דבר" (שלא היו יודען להבהיר), "ויאמר אליו
 26 אל העם אני נותרתי נביא לה' לבדי³⁰ ונביי הבעל
 27 ארבע מאות וחמשים איש ויתנו לנו שנים פרים
 28 וגוי וה' האלקים אשר יענה באש הוא האלקים",³¹
 29 ולאחריו שנביי הבעל עשו מה שעשו "וזאין קול
 30 ואין עונה",³² "ויהי בעלות המנהה ויגש אליו
 31 הנביא ויאמר ה' אלקי אברם יצחק ושישראל היום
 32 יודע כי אתה אלקים בישראל .. ענני ה' ענני וידענו
 33 העם הזה כי אתה ה' האלקים .. ותפול אש ה'

(28) תניא פ"ח.

(29) מ"א יח, כא ובפרש"י.

(30) כי מאה הנביאים אשר החביבם עובדי* לא היו ידועים
 להם" (מצו"ד עה"פ).

(31) שם, כב-כד.

(32) שם, כרכט.

(* נובדי דזיקא – ש"ג אדומי ה' .. מני' וב' אבא ניזיל ב'
 נרגא." שכן נאמר "חוון נובדי כה אמר ה אלקים לאודם ג' ונלו
 מושנים בהר צין לשפט את הר נשוא ג'" (סנהדרין לט. ב.).

** כמנה הספרדים (וכן הוא מנהגנו). ולמנוג האשכנזים – ה"ג
 בהפטורה עצמה.

.(33) שם, לדלט.

(34) שם, כה.

(35) כמו"ש בפסוק שלפני התחלה ההפטורה** (שם, יט) "ועתה
 שלח קבוץ אליו את כל ישראל אל הר הכרמל ואת נביי הבעל גוי
 ואת נביי האשירה גור".

(36) שם, כו.

ועי"ז נעשה גם הביטול והשלילה דחטא העגל – (לא רק מצד דרגא שלמעלה מהראש, "בלי שום טעם וטענה ומענה כלל", אלא גם) מצד דרגת הראש (כשיש נתינה מקומם לטעם וטענה ומענה)⁴⁵, להיויתו במעמד ומצב של הרמה ("תשא את ראש"), שלימוד התורה⁴⁶ בהבנה והשגה (ראש) הוא בדרגא נעלית שמצויה בטל ומושלל העניין דע"ז.

ז. מעין דוגמא לביטול ושלילת ע"ז ע"י דרגא נעלית בלימוד התורה:

"ספרים ובים חבירו עכורים בעבודתה, היאך עיקר עבדתה ומה מעשי' ומשפט', צוונו הקב"ה שלא לקרות באותם הספרים כל ולא נהර בה ולא בדבר מדברי .. שנאמר⁴⁷ אל תפנו אל האללים, ובענין הזה נאמר⁴⁸ וכן תדרשו לאלהיהם לאמר איך יעבדו, שלא תשאל על דרך עבדותה היאך היא ע"פ שאין אתה עובדה, שדבר זה גורם להפנות אחריו ולעתות כמו שהם עושים, שנאמר⁴⁹ והעשה כן גם אני"⁵⁰. אבל בית דין – "צרכיהם .. לידע דרכי העבודה שאין סוקלן עובד כוכבים עד שידעו שזו היא דרך עבודה"⁵¹.

והענין בזה – שכיוון ש"בית דין" נמצאים בדרגא נעלית בלימוד התורה, "תשא את ראש", לכן נעשה על ידם הביטול דע"ז, גם עי"ז שקורין בהספרים שעוסקים בדרכי הע"ז (ש"צרכיהם ..

ועדי"ז בחטא העגל שבמדבר שנטה של מראיות פוי שור שבמרכבה במעמד הר סיני (ראה התנומה פרשנותו כא. ועוד).

(45) ויש לומר, שהביטול והשלילה דע"ז מצד דרגת הראש (ע"י פנימיות התורה) – קשור ושיך להלמוד עם אחד' השילוני, כמדובר גם בסיפור ההפטורה ע"ד הביטול דע"ז ע"י איזהו, תלמידו של אחד' השילוני (ירושלמי עירובין ר'פה). הקמת הרמב"ם לספר הי"ד). – ולהעיר מהשיכות דאות' השילוני פנימיות התורה, כדלקמן בשוה"ג הב' להערה 129.

(46) ובזה גופא "בתורת כהנים" – "שהיא כל עבודה שיתרכו לשם יתרך", היפך בתכלית מע"ז (ראה חד"ג מהרש"א סנהדרין שם), ועי"ז נעשה הביטול דע"ז*.

(47) קドושים יט, ד.

(48) פ' ראה יב, ל.

(49) רמב"ם הל' עי"ז פ"ב הב'.

(50) שם פ"ג הב'.

(*). ולהניע, שדיינו והרבנן שמכנפר על נ"ז בשוגג נאמרו בפ' שלוח טו, כב ואילך), ולא בספר ויקרא שהורא ספר הקרבנות – דיש לו מוד הטנומ מושום שב"תורת כהנים" מודגשת השילילה דעת"ז מלכתהילה (ולא התיקון למי שנכשל בחטא ע"ז).

1 (בפשטות) על לימוד התורה, ו"תשא את ראש" מורה
2 על דרגא נעלית בלימוד התורה.

3 ובהקדמה:

4 מצינו שירבעם בן נבט, שהוסיף על העגל
5 שעשו ישראל במדבר והעמיד שני עגלים³⁷, ה' גدول בתורה – כדרשות חז"ל³⁸ על הפסוק³⁹
7 "וירבעם יצא מירושלים וימצא אותו אח' השילוני
8 הנביא בדרך והוא מתכסה בשלמה חדשה ושניהם
9 לבדים בשדה", "כשלמה חדשה, מה שלמה חדשה
10 אין בה שום דופי אף תורה של ירבעם לא ה' בה
11 שום דופי. ד"א שלמה חדשה שחייבו דברים שלא
12 שמעה אוזן מעולם .. ושניהם לבדים בשדה .. שכל
13 תלמידי חכמים דמיין לפניהם כשבבי השדה,
14 וכיaca אמר שכל טעמי תורה מגולין להם בשדה".
15 ובי' הקצוות (עשית העגל, ומעלת לימוד
16 התורה) מודגשים יותר בהמשך דברי הגמרא⁴⁰
17 שירבעם "ה' שונה .. בתורת כהנים מאה ושלשה
18 (פניהם)" – ש"מאה ושלשה" הוא הגימטריה
19 ד"נעג'"⁴¹.

20 וההסברה בזה:

21 כיוון שהגמara מעידה ש"תורתו של ירבעם לא
22 ה' בה שום דופי", מובן ופשוט שהלימוד בתורת
23 כהנים ק"ג פנים בגימטריה "נעג" הוא בדרגא נעלית
24 בylimוד התורה⁴² ("תשא את ראש"), שקשרו עם
25 השורש ד"עג" בקדושא, "פני שור" שבמרקבה
26 העלiona⁴³ (שהזו ע"ז לימוד פנימיות התורה, מעשה
27 מרכבה) ⁴⁴.

(37) ובלשון הגמara (סנהדרין קב, סע"א ובפרש"י): "עד רבעם היו ישראל יונקים מעגל אחד (לוקין על חטא עגל אחד שעשו במדבר), מכאן ואילך ושלשה עגלים" (שנים מירבעם ושלישי של המדבר).

(38) סנהדרין שם.

(39) שם יא, כת.

(40) שם קג, ריע'ב.

(41) מה קשיטה (להרמ"ע מפanco) ספ"ח. ל"ז להאריז"ל מלכים שם יב, כת. וראה הଘות הרה"ז לוח"ב קס"ב. קה"י (לבעה מה"ס מלא הרוועים) ערך עגל וערך שי' עולמות (ראה גם קמן הערה 72).

(42) ועפ"ז יומתק שعنין זה נאמר בסנהדרין דף ק"ג – שרומו ללימוד ק"ג פנים בתורה ע"י הסנהדרין דף ק"ג – שרומו פה והם עמודי ההוראה כו"י (רמב"ם ריש הל' ממרים).

(43) יחזקאל א, יו"ד.

(44) ולאידך, כדי שיוכן להיות עניין הבחירה, יכול להשתלשל מהחטא העגל, כפי שאירוע אצל ירבעם שהעמיד שני עגלים,

29 אלא שע"י הירידה דחטא ע"ז נעשית עלי' גדולה
 30 יותר – העילוי בעבודת התשובה, עד לשילמות
 31 התשובה באופן ש"זדונות נעשו לו כזכיות", ועד
 32 – זכיות.

33 אבל, לאחר החטא אי-אפשר להתחילה בביטול
 34 הע"ז מצד דרגת הראש (במקום שיש נתינת מקום
 35 לטענה ומענה, כיון שכבר נכשל בו), אלא תחילת
 36 צל"ב ביטול הע"ז מצד הדרגה שאינה נתנת מקום
 37 לע"ז – עצם הנפש שלמעלה מהשכל (למנعلا מן
 38 הראש), שהווע"ע י"ג מדרה"ר שלמעלה מהתורה,
 39 ויתורה מזה שעלה ידם נשלם החסרון בקיום התורה,
 40 שמתגלים ע"י התשובה, ולאח"ז יכול וצריך להיות
 41 גם העניין ד"תשא את ראש", שההתעדורות דעתם
 42 הנפש שלמעלה מהשכל תומשך ותחדרו גם בכחו
 43 הגלוים⁵⁹, שאז תה"י השילילה דעת"ז (לא רק מצד
 44 הדרגה שלמעלה מן הראש, אלא) גם מצד דרגת
 45 הראש⁶⁰.

46 ולכן נאמר בהציווי ע"ד לוחות שניות "פסל לך"
 47 שני לוחות אבניים ("ראשונים") – דאף שההידוש דלוחות
 48 שניים הוא בעבודת התשובה מצד עצם הנפש שלמעלה
 49 מהראש, צל"ב בהם גם העניין העיקרי דלוחות
 50 ("ראשונים") – השלים דתורה (בח"י החקיקה
 51 שבתורה), "תשא את ראש" (ועד שמקומם בתורה הוא
 52 בפרשת "תשא את ראש"⁶¹), שעי"ז ישם ב' המעלות
 53 גם יחד.

54 ט. ויש להוסיף, שעניין זה מרומו גם ב(הקדמה
 55 לסיפור מעשה העגל בלוחות הראשונות – "ויתן
 56 אל משה גו'" שני לחות העדות גו'", "לחות (חסר)
 57 כתיב שהיו שתיין שוות"⁶²:

(59) ועוד שגם כשباءים להדרגה ד"בכל מادر", עניין המס"ג,
 ישנה העבודה ד"בכל לבך ובכל נשך", השלמות דכהות
 הגלוים.

(60) ועוד יש להוסיף ביאור בהקס"ר דהקב"ה "ועתה הנינה
 לי גוי ואעשה אותך לגו' גדול", ותשובה משה "למה ה' יחרה
 אף בעך גו'" – שהקב"ה אמר שהקיים דבנ"י צל' מצד דרכתו
 של משה שכabhängig מישראל, בח"י הדעת, וכן "זואעשה אתה
 (דוקא) לגו' גדול", ומה שפועל התגלות י"ג מדרה"ר הקשורה עם
 עצם הנפש שלמעלה מהשכל, נקודה והיהדות שכבל בנ"י, שעי"ז
 ישנו הקיום דבנ"י מצד מציאותם הם (לא רק מצד בח"י משה
 שביהם).

(61) אף שמדובר (לכארה) בפרשיות יתרו (במובן כללות
 העניין דמ"ת), שמה ("יתרו") מדגיש היתרונו שנעשה עי"ז
 שאתפקידו להנורא, עניין התשובה.

(62) פרשי"ע עה"ב.

1 לידע דרכי העבודה") כדי שיוכלו לברר מן העולם
 2 את העובדי ע"ז.

3 ויתירה מזה – כפי שמצוינו ביתרו ש"ה"י מכיר
 4 בכל ע"ז שבעולם, שלא הניח ע"ז שלא עבדה",
 5 ולכן ה"י יכול לומר עתה ידעת כי גדול ה' מכל
 6 האלוהים⁵¹, ועי"ז פועל לא רק הביטול דעת"ז, אלא
 7 גם ש"אסתלק קוב"ה ביקרה עילא וחתא ולבתר – ליתרונו
 8 יhab אוורייתא בשלימו"⁵², ועד ליתרו –
 9 ולהוספה בתורה⁵³, "תשא את ראש", כמרומו
 10 בשמו, "יתר", ע"ש שיתר פרשה אחת בתורה"⁵⁵.
 11 ח. עפ"ז יש לבאר השיקות דמעשה העגל
 12 לפרשת תשא:

13 קביעה מעשה העגל בתורה⁵⁶ בפרשת תשא,
 14 בהמשך ל"תשא את ראש בני ישראל" – בא להרמז
 15 וללמוד על דרגא נישאת ונעלית בלימוד התורה
 16 ("תשא את ראש") השיככת להשורש ד"עגל"
 17 בקדושה, ק"ג פנים בתורה. ועי"ז נשעה גם הביטול
 18 והשלילה דעת"ז – גם מצד דרגת הראש (שכל), כשייש
 19 נתינת מקום לטענה ומענה, כណ"ל.

20 ובפרטיות יותר:
 21 הביטול והשלילה דעת"ז הוא – לכל בראש
 22 ובעיקר – באופן שמלכתחילה לא באים לעניין של
 23 ע"ז⁵⁷ גם לא לדרגא שיש בה נתינת מקום לעניין
 24 של ע"ז, כהמעמד ומצב דלוחות הראשונות (לפני
 25 החטא).

26 ונוסף לזה, גם כאשר מאיזה סיבה שתה"י באו
 27 לעניין של ע"ז – מתקבלת למגורי המציאות דעת"ז
 28 ("וישרוף באש ויתחן עד אשר דק גו'"⁵⁸), ולא עוד

(51) יתרו י"ח, יא ובמכילתא ופרש"ע עה"ב.

(52) זה ב"ב ס"ז, ב. סה, א.

(53) ובתורה גופא – בתורה שבכתב, שבה מודגשת החידוש
 שבungan ההוספה יותר מתחשב"פ".

(54) מכילתא ופרש"י ר"פ יתרו.

(55) ולהעיר מהשיקות לפניו מותה – שע"י הודאת יתרו
 והפרשיה שנחרדתה על ידו ניתן מ"ת גם החידוש בתורה
 שיתחדרש לעת"ל (ד"ה ויאמר משה תש"ט פ"ז).

(56) עד "יעקב ועשה האמורים בפרשיה" (ראה לקו"ש ח"כ
 ע' 114. ושם⁵⁹).

(57) גם בסוף הארבעים יומם כאשר "בושש משה לרודת מן
 ההר" – שהכוונה בזה היתה כדי להציג מעלהם של ישראל שגם
 במועד ומצב שיש מקום לטענות, אינם טועים, אלא שבסופע
 התערבו עניינים בלתי-רצויים בו' (ראה בארוכה קונטרס משיחות
 ש"פ שלח תש"ג).

(58) פרשטיינו לב, ב.

גם השילילה דכל העניינים הבלתי-רצויים (שהשורש
שליהם הוא חטא העגל).⁷⁰
ואדרבה: שלילת העניינים הבלתי-רצויים ע"י
מל"ת שבתורה מורה על גילוי אור נעליה יותר
ב"תורה אור",⁷¹ "תשא את רаш" (קידוש השהויש
דמל"ת הוא למטה ממ"ע), שמצד תוקף ומעלה
האור ה"ה מאיר בכל מקום, גם במקום שיש בו
אפשרות לעניינים בלתי-רצויים, וע"ז נعشית
השילילה שלהם.

ועניין זה מודגש בכך ש(גם העניין החיווי
שב)מצוות ל"ת הם בקו השמאלי⁷² (לוח השמאלי)³⁹

(70)قولמר: אין הכוונה להבטול והשילילה (והתקין)
ההעניינים הבלתי-רצויים ע"י עבודת התשובה (החינוך דליהות
שניות), מצד עצם הנפש שלמעלה מהascal (התהשרות העצמית
עם הקב"ה שלמעלה מהתורה), שמצוה אין נתניה מקום לעניינים
בלתי-רצויים, אלא הכוונה היא להשיללה וההעניינים הבלתי-
רצויים ע"י לימוד התורה (לחותות ואשונות), מצד חחות הגילויים,
הבנה והשגה בשכל, הינו, שוגם בדראג יש נתניה מקום לעניינים
בלתי-רצויים, מושלים הם (לא רק מצד העצם שלמעלה
מגילויים, אלא גם) מצד בח"י הגילויים, ע"י תוקף האור, כdklmn
בפניהם.

(71) וע"ז יומתך שssp"ה מל"ת הם כנגד שס"ה ימים דשנת
הזהונה (מכות כג, סע"ב) – שחמה מורה על תוקף האור, אוור היום
שלמעלה מאור הנר, כמו"ל "כי נר מצוה תורה אוור, תלה
הכתרוב את המצוה ברור ואת התורה באור" (סוטה* * כא, א), וש
לומר שבמצוות שבתורה גופא מודגש תוקף האור (אוור היום,
תורה אור) – בס"ה מל"ת (כמנין ימי שנת החמה) יותר מאשר
ברם"ח מ"ע ("נר מצוה")***.

(72) וע"ז נונגע לא"ג פנים שבתורת כהנים, בגמטריא עיל
– כדאיתת בוחר (ח"ב קסו, ב) שיש" עולמות נחלקים לשתיים,
ר"ז מסטרוא דימינה וק"ג מסטרוא דשמאלא, שהק"ג מסטרוא
דشمאלא שייכים להק"ג פנים שבתורה (לקוטי לוי"צ מג"א ע'
צב****) – שמצד רשם ה"ה שייכים לדראג נעלית יותר
ב"תורה אור"****.

(**) יומתך שמארז"ל וזה במסכת סוטה דזקא – שרומו על תוקף
האור בניגע לביטול עניינים בלתי-רצויים.
(***) שבסמ"ת מודגש העדר ההתחזקות שבתורה (בדוגמת
הדם שמאדי כל האברים בשוהו) יותר מאשר במנ"ע, להיוותם כנגד גידוי
הדם שע"ד נמשכת החיים באברי הגוף (ראה בארכונה קוונטוס
משיחות הגיל"ס*).
****) ווומתך יותר ע"פ המבוואר שם (ס"ע צ' ואילך) בפירוש דברי
הגמורא (שבת פח, ב) בהסוגיא דמ"ת "למה נשלו דברי תורה כנגיד,
לומר לך מה נגיד זה יש בו להמית ולזהיות אף ד"ת יש בס מהיות
ולזהיות... למיימינין בה סמא דחיי למשמאליים בה סמא דמותא".
ש"להmittut אין גירישוטא ורק למעניות א' וההרימות ולזהיות אין שמי שנוי
דברים אך הדם דבר א', ותלו הלהחיות בזהיותו, והוא נ"ד מארז"ל
אין התורה מותקנית אלא במ"ת שמיית נצמו נלי" – שמה מוכן גם
בהק"ג מסטרוא דשמאלא, שאינם גירישוטא רק למעניות א', והם עניין
אחד עם הר"ז מסטרוא דימינה, בין שמי נזמין של הק"ג הוא גילוי אוור.
ויתירה מזה, תוקף האור, שכן בכחו לבטל סטרוא דשמאלא גירישוטא
וראה זהר שם (בחתימת העניין): "תורה אוור דזקא נהיר להזוא *****)

1 ידווע⁶³ שני הלווחות מתחלקים (גם) למצות
2 עשה ומצוות לא תעשה: בלוח האחד – חמץ
3 דברות הראשונות שעיקרים ויסודות הם מצות עשה,
4 א_nciy⁶⁴, שבת, כיבוד אב ואם, ובלוח השני – חמץ
5 דברות השניות שכולם מצות לא תעשה. ועפ"ז
6 ייל שהפירוש ש"שתיהן שוות" הוא גם ע"ד
7 מ"ש⁶⁵ "אותה דבר אלקיים שטיים זו שמעתית"⁶⁶,
8 מה"ש⁶⁷ עשה ולא תעשה, א_nciy ולא יהי' לך,
9 זכור (מ"ע) ושמור (מל"ת), נאמרו "בדיבור
10 אחד"⁶⁸, לפי שענינים ותוכנם אחד, כי, גם מל"ת
11 שקיוםם הוא ע"י העדר העשיי (שלילה) הם עניין
12 חיובי ("מצוות" מלשון צוותא (וחיבור), שעל ידם
13 נעשה החיבור דהאדם והעולם עם הקב"ה) כמו
14 ע"י מ"ע, ולא עוד אלא שישנו גם הקיימ דמל"ת
15 (לא רק ע"י העדר העשיי, אלא גם) באופן של
16 פטולה חיובית (כמו הקיימ דמ"ע באופן דקום
17 ועשה) – ע"י לימוד התורה בפרט מצות לא
18 תעשה ודיניהם, "לחחת (ענין התורה)... שתוון
19 שוות".⁶⁹

20 ויש לומר, שעיקר ושלימוט לימוד עניין מצות
21 לא תעשה בתורה הוא כפי שם בשרשם בקדושה,
22 ולדוגמא: הלימוד ד"ל לא יהי' לך אלהים אחרים על
פנוי, שלילת ע"ז (חטא העגל), קשור ושיך
23 ללימוד ק"ג (בגימטריא עגל) פנים בתורת כהנים
24 (כנ"ל ס"ז), ועוד"ז בכל שאר מצות ל"ת שנכללים
25 ב"לא יהי' לך".⁷⁰

26 ומצד עניינים של מצות לא תעשה (שהשורש
27 שליהם הוא "לא יהי' לך") כפי שהם בתורה, נעשית
28 שנה זו.

(63) אורח ת' פרשנו ע' איתתקען.

(64) ו"לא יהי' גו" נעל פ"ז, "לא תשא גו" – הם סעיפים
מ"אנכי" (ואה"ס החינוך מצוה כויל. ובכ"מ, בדוגמה* לאו הבא
מכל עשה עשה (יבמות נד, ב).

(65) תהילים סב, יב.

(66) בהבא לקמן – ראה בארכונה קוונטוס משיחות ש"פ יתרו
שנה זו.

(67) מכילתא יתרו כ, ח. וуд.

(68) ודוגמתו בספרה הפתורה ע"ד שני הפריטים, הפר
שהקריבו נביי הבעל (שלילה), והפר שהקריב אליו לה (חיבר)
– כדאיתא במדרש (במודב"ר פ"ג, ט. וש"ג) שאליו אמר להפר
"שעליה שם בעיל" שלא רצה לילך להקרב לעיל: "כשם ששמו
של הקב"ה מתقدس על יד זה שעמי נך מתقدس על ייך" (נתבאר
בארכונה בלקו"ש חט"ז ע' 415 ואילך, ובהערה 52).

(69) תניא רפ"ב.

22 דתורה, "תשא את ראשך"⁷⁸, שע"ז ישם ב' המעלות
23 גם יחד.

24 י. יש להוסיף ולבאר הלימוד וההוראה
25 בעבודת האדם:

26 "עובדת זורה" (חטא העגל) – נוסף לכך
27 שלහיותה השורש לכל החטאים (כנ"ל ס"א) יש לה
28 שיכנות לכל אדם, "אין צדיק בארץ אשר יעשה
29 טוב ולא יחטא"⁷⁹ (עכ"פ "חטא" מלשון חסרון)⁸⁰
30 – יכולת להיות גם בדקות⁸¹, מבון מדברי
31 הגمرا⁸² "הוא סבר לע"ז ממש, ולא היא, אלא ע"ז
32 עבודה שורה לו" (הוא חשוב והמלוכה נמצאה
33 ומכוורתה אלא שאין בה איסור⁸³), ודונגמות⁸⁴
34 בעבודת ה' – שהתקסקתו בעבודת ה' היא באופן
35 שתורת-אמת מעידה שזו היא "עובדת הרاري"⁸⁵
36 לשם, אלא שהיא "זורה לו", כי, לפיערך מעלהו
37 וחסיבותו ("הוא חשוב") هي ציריך להתחעסken
38 בעניינים נעלים באירעוֹך⁸⁶, עד כדי כך, שהענינים
39 שמתעסק בהם נחשבים לגבי' לדבר זו, "זורה ליר"
40 ("מלוכה נמצאה ומכוורתה").⁸⁶

41 ועוד וג"ז עיקר: מ"עובדת ה', אלא
42 שורה לו" יכולם להשתלשל – אצל אלה שנמצאים
43 בדרגת שלמטה ממנה – עניינים שלמטה מזה⁸⁷, מן

(78) ובמשנה תורה – מקומות (לא בפרשת "אתחנן", תפלה ותנונגים, שקשרו עם בעבודת התshawבה, עצם הנפש שלמעלה מכחות הגולויים, אלא) בפרשת עקב – שבזה מודגשת השיכנות לכהות הגולויים, ולא רק לה"ראש"⁸⁸, אלא בכל כחוות, ועד להdragא hei החthonה שביהם, עקב.

(79) קהילת ז. כ.

(80) ראה פרש"י ויצא לא, לט. לק"ת מות פב, א. וככ"מ.
(81) נוסף על העניינים שעיליהם אמרו חז"ל שחייב וכיילו עובד עבודה זורה (ולדוגמא בנווגע לקדושת שבת (שנוכר בפרשנתו) – ראה חולין ה, א. רמב"ם סוף הל' שבת).

(82) ב"ב קי, א.

(83) פ"י רשב"ם שם.

(84) אבל לא ממש, כי אם בדקות בלבד, שהר, בגמרא שם מדבר אוודות המשכיר עצמו לע"ז ממש (כדי שלא יצטרך לבריותו), במלוכה שאין בה איסור (נוסף לכך שאין לבו לע"ז – פ"י רשב"ם שם).

(85) אלא שמצו"א "אמתלא" (אמת לא) – שמנפי צוק העתים וכיו"ב אין יכול להתחעסken בעניינים אלו.

(86) דוגמא לדבר – "לפי גודל של חכם ציריך שיזודך על עצמו ויעשה לפנים משורת הדין", ועוד כדי כך, ש"יש דברים .. שחן בכלל חילול השם .. (כש)יעשה אותן אדם גדול בתורה ומפורסם בחסידות" (רמב"ם הל' יסודה ת"פ"ה).

(87) ראה שיחת י"ט כסלו תרפ"ד (סה"מ תרפ"ד בהוספות ס"ע שנג ואילך).

1 והגבורה (دلא כמ"ע שהם בכו הימין והחסד) –
2 שמורה על שרם בגבורות קדושות שלמעלה
3 מחסדים, באופן של תגבורת החסדים, תוקף האור
4 והגilioוי (שלכן בכחו להאריך גם במקום החושך,
5 ביטול ושלילת העניינים הבלת-ירצויים).⁷³

6 ועפ"ז יש לבאר הטעם (בפנימיות העניינים)⁷⁴
7 שרשי מפרש "לחת כתיב שבו שיתהן שות" בפ'
8 תשא, כשהכתוב מוכיח ע"ד לוחות ראשונות בתוו
9 הקדמה למעשה העגל שהביא לשבירת הלוחות
10 (ולוחות שניות, ולא לפנ"ז בס"פ משמטים, המקומ
11 העיקרי דיסיפורי הנשה בלוחות ראשונות, כמ"ש
12 "עליה אליו הירה גור ואנתנה לך את לחת האבן
13 גור")⁷⁵ – כי, נוסף לכך שעיקר ההדגשה (והגilioוי)
14 דשלילת ע"ז ("לא יהיה לך") גם מצד השכל הוא
15 בפרשת "תשא את ראש", יש לומר, שב"שתיוין
16 שות" מרומו גם ב' סוגיו הלווזות, לוחות ראשונות
17 ולוחות שניות⁷⁷, שעם היוות שלוחות שניות
18 חלוקות מלוחות ראשונות מציד שייכותן לעבודת
19 התשובה (גilioוי עצם הנפש שלמעלה מהשכל), מ"מ,
20 שות" ללוחות הראשונות ("פסל לך שני לוחות
21 אבניים בראשונם") מצד עניינים העיקרי – השלימות

(73) ועפ"ז מובן שגם לעתיד לבוא יהיו ס"ה מל"ת (כנגד שיש"ה גידים שבאים, גם אדם העליון כבינול) בשלימות – דאל"כ اي אפשר למונחים מبنיהם המצוטה, לפי ש"אין ראוי למונחים מצוות שאין נוהגות לדורות" (סה"מ"ץ להרמב"ם שורש הג') – כיוון שענינים העיקרי הוא תזקף האור והגilioוי (עד שכחו בביבליה לבטל החושך), שבודאי לא גרע בו מואמה כשהוא בזורך בביטול החושך (כש"את רוח הטומאה אעביר מן הארץ" (זכריה יג, ב)).

(74) הביאו ע"פ פשטוטו של מקרה – נתבאר בלקו"ש עקב תשמ"ה.

(75) כד, יב.

(76) ועפ"ז במסנה תורה – בפרשת עקב (ט, י"ז וαιילך), שמצויריים לוחות ראשונות בשירות הלוחות ולוחות שניות, ולא בפ' ואתחנן (ה, יט), במקומן העיקרי, "וינכתם על שני לחת אבניים ויתנם אליהם" (ובפרט שבספק זה יש גם הסתירה ד"שנו (ואה"כ) לחת" (דמשמע אחד), דלא כבפ' משמטים שנאמר רק לחת האבן").

(77) נוסף על שתי הלוחות שככל א' מב' סוגיו הלווזות, ראשונות ואחרונות.

nr (nr מצוחה) ואדיליקת מני' מסטרוא דאור קדמואה דאורו ימינה, דאור אווריותא מהוזא סטרוא דימינא דאור קדמואה אטיזובייט, דכתיב מיימינו אש דת למו .. אע"ג דאתכלייל בי' שמאליא דהא כדין איך שלימו דכלא".

בו, עד שהפרק את כל מציאותו⁹³ (באמרו "ואם אין מהני נא גור"⁹⁴), והצלחה, לפעול סליחה ומחילה, (גם) עייז שלימד סניגוריא על בן"⁹⁵. ועד"ז השתדל גдолוי ישראל בכל הדורות ללמד זכות על בני, כמו הרה"ץ ר' לוי יצחק מברדייטשוב, המפורסם בתפוצות ישראל (ובכל העולמות) בתוואר "אהוב ישראל" ו"מליץ יושר", בغال גודל מעלה עובdotו באהבת ישראל ולימוד זכות על בן".⁹⁶.

ויש לומר, שה"לימוד זכות" פועל פועלתו (לא רק למעלה, לבטל קטרוג וכיו"ב, אלא) גם על אלה שעלייהם נאמר הלימוד זכות – שה"זכות" תבווא ותתגלה בפועל ממש". ולדוגמא: תורתו הידועה בפירוש הכתוב "עם כבד עון" – שתרומות" עם כבד עון" כפשוטו ח"ו, נעשה ה"ען"⁹⁸ במעמד ומצב שענין ה"ען" (אפיו המחשבה על זה, ועאכו"כ העשי" בפועל ח"ו) הוא "כבד" אצל, הינו, שקsha (כבד) לו להבין איך יתכן מציאות של עון בעולם".⁹⁹

ומזה יכול וצרייך ללמוד כא"א מישראל בדורות שלחא"ז עד לדורנו זה – שעוד לפני (ועאכו"כ ביחיד עם) הפועלה להשיב ה"אובדים" וה"נדחים", צרייך להסתכל עליהם בעין טובה וללמוד זכות עליהם¹⁰⁰ (החל מהלימוד זכות שסיבת

(93) וגם את התורה – שבר את הלוחות כדי להציג את ישראלי, כהושבין שקרעו את הכתובת כדי להציג אrostתו של המלך, שיכל לומר לו "עדין אינה אשתק" (פרש"י פרשנו לך, א. וראה בארכואה לקו"ש ברכה תשמ"ח).

(94) פרשנו לך, לב.

(95) וראה פרש"י תרו כ, ב: "ולמה אמר (עשה"ד) לשון יחיד, אמנם, ליתן פתחון זה למשה ללמד סניגוריא במשמעותו העיגל, והוא אמר (פרשנו לך, יא) למה הי' יתרה אפק בעמק, אלא לא להם צוית לא הי' לכם אלהים אחרים, אלא לי לבדי" (נוסף על ה"סניגוריא" ש"עדין אינה אשתק", עי' שבירת הלוחות, כנ"ל הערכה).

(96) ראה סה"ש ה'ש"ת ע' 116: עי' עבדתו הקדושה במסירת נפש להמליץ טוב על כל בן ובת ישראל, זכה להעמידה הילך חדש – "היכל החוכות".

(97) ראה (עד"ז) לקו"ש חת"ז ע' 32 ואילך.

(98) גם אלה שבדרגת "עמ", מלשון (גחלים) עוממות שעיהו"א רפ"ז. ובכ"מ).

(99) ועד"ז ההפירוש דלעיל בענין ה"עגל" – שתרומות מעמד ומצב של ע"ז ח"ז, נעשה מעמד ומצב הכי נעהה של לימוד ק"ג (בגימטריא עגל) פנים בתורת הבנים.

(100) ראה בארכואה קונטרא משיחות ש"פ ויחי ושרה בטבת, וש"פ שמות, שנה זו.

הקל אל הכבד, עד למעמד ומצב ד"כבר עון"⁸⁸, ולאחריו ריבוי רידות למטה מטה עד ל"האובדים"⁸⁹ בארץ אשר והנדחים⁹⁰ בארץ מצרים⁹¹, יכולם לבוא למעמד ומצב ד"ע"ז ממש", ח"ו.

ולכן: נוסף לכך שכורא"א (ומתخيل מלאה שנמצאים במעמד ומצב נעלם בעבודת ה') צריך להזהר ביותר שעבודתו תהיי "כבד" לי למיעבד"⁹², שלא יבוא למעמד ומצב ד"עבודה שורה לו", גם שורה לו", ובambilא, לא תהיי נתינת מקום להשתלשות דעניים שלמטה מזה כו', הרי, גם אם בא למעמד ומצב ד"עבודה שורה לו", גם להזלת, עד ל"האובדים" ו"הנדחים".

והתיקון הוא – עי' העבודה ד"תשא את ראש":
בנוגע לעצמו – שמתעללה לדרגה נעלית יותר בלמידה התורה, ובפרט בפנימיות התורה. ועד"ז בוגע להזלות – שאפילו אם עדין לא למד תורה, יכולת וצריכה להיות הפעולה הדפקת התורה באופן שמתחלים ללמידה עמו (גמ) עניינים נעלמים בתורה ("תשא את ראש"), ובפרט פנימיות התורה, ובאופן של הבנה והשגה ("ראש") דוקא עי' שלילת הענין דעתך⁹³ החסידות, כאמור, שעי"ז תהיי שלילת הענין דעתך⁹⁴ (לא רק מצד עצם הנפש, נקודת היהדות, אלא) גם מצד דרגת הראש.

יא. ועוד לימוד והוראה עיקריות בעניין זה
שלמדים מפרשת השבוע:

גם במעמד ומצב של ירידת הבי גدولה דחטא העגל (לפני עבודת התשובה והתגלות י"ג מדה"ר⁹⁵) – השתדל משה רבינו ועשה כל התלו

(88) לשון הכתוב – שעי" א, ד.

(89) "האובדים בארץ אשר הינו שמחמת שרודף אחר תעוגני עולם הזה למלאות תאומו הרעה נאבד ונשׁקע הניצוץ אלקות שבנפשו וממנו יונקים הקלילות וסט"א* .. והנדחים בארץ מצרים, פ"י מצרים לשון מציר, שמחמת המצור והמצוק אין להם לב לדעת כו" (לקו"ת דרושי ר"ה ס, א).

(90) שם צ, יג.

(91) ראה כתובות ס, רע"א.

(92) אבל ביטול העגל ("מייך את העגל גו' וישראל אותו גו") והrigת החותאים בעדים והוראה ("שימו איש חרבו על ירכו גו") הוצרך להיות מיזד, לאפרושי מאיסורא.

(*) להניר ש"ירוח טומאה .. אינה מותואה לשורת אלא בכלו של קודש במקומות קדושים שנשתלקה מושם כו" (שרע"ז אודה"ז או"ח מהדו"ת סוט"ד). וראה בארכואה אזה"ח ר"פ חוקת).

(ט"ז אדר¹¹³), "וביום ¹¹⁴ שמחתכם אל
השבות"¹¹⁵[], שבקביעות כזו מודגשת עוד יותר
19 השינויים דפורים לפרשת תשא:

20 מהענינים העיקריים דפורים הוא המסורת-נפש
על קידוש השם – "ומורדי לא יכרע ולא
ישתחוו"¹¹⁶, כי הגידו לו את שם מרדכי¹¹⁷,
22 שנקראים בכל המגילה בשם "יהודים", "כל הכהן
בע"ז נקרא יהודי"¹¹⁸, "שמסרו עצמן למות כל
24 השנה כולה ולא עלה להם מחשבת חוץ ח'ו"¹¹⁹
26 – מצד עצם הנפש שלמעלה מהשכל, "עד שלא
27 ידע"¹²⁰.

28 וביחד עם זה, מודגשת בפורים גם השינויים
והפעולה בוגעת לכחות הגלוים, החל מהבנה
29 והשגה בשלל ע"י לימוד התורה, כדרשת חז"ל¹²¹
30 "ליהודים הייתה אורה, זו תורה", ועד להענין
31 "לבוסמי בין"¹²² שבתורה¹²³, לימוד סודות
32 החסידות¹²⁴, נכסן יין יצא סוד¹²⁵, לימוד פנימיות
33 התורה, נטען עירות שם עירונות דע"ז (לא רק
34 החסידות¹²⁶, שאנו נעשית של הבנה והשגה בתורת
35 הצדקה¹²⁷, אלא) גם מצד
36 מצד עצם הנפש שלמעלה מהשכל, אלא)

כרכים (شمוקיפות הומה מימות יהושע בן נון), הרי, "ימים י"ד ויום
ט"ז אסורים בהשמד ותענית לכל אדם בכל מקום, בין לבני כרכאים
שהם עושין ט"ז בלבד, בין לבני עירויות שם עושין י"ד בלבד"
(טושו"ע או"ח סתרצ"ז ס"ג).

(113) להעיר מהקס"ד "יאמא שיטטר" (ריש מגילה).

(114) ספריה בהעלותן י"ד, י"ד.

(115) ומתחאים גם להקביעות דתחלת השנה בג' ימים רצופים
של קדושים (ושמחת) י"ט ושבת – ב' ימי ר"ה (בימים חמישי
ובימים ששי) ויום השבת, ובchein לארכ – גם ביום ראשון דחג
הסוכות, ובשמע"ץ ושמחת"ת (כמודובר כמו"פ במשך השנה).

(116) אסתר ג, ב.

(117) שם, ו.

(118) מגילה ג, רע"א.

(119) תירא מג"א צ, רע"א. ובכ"מ.

(120) מגילה ז, ב.

(121) שם ט, ב.

(122) שם ז, ב וברשות".

(123) ועוד "אגבריו חمرا אדרודקי כי היכי דילימרו מילטה"
(סנהדרין לח, א). וראה סה"מ תש"ח ע' 125.

(124) עירובין סה, סע"א*. סנהדרין שם.

(125) להעיר מהמשל של רבינו חזקן עד' האבן היקורה
שבכתר המלך ("התמים" ח'ב ע' מת. ועוד), שייך במיויחד
לפורים, כמו"ש במגילה (אסתר ו, ח) "יביאו לבוש מלכות גן"
ואשר ניתן כתור מלכות בראשו".

(**) וגם: "כל המתיישב ביתו יש בו דעתן נ' זקנים. אין ניתן בענ' אוטיות וסוד ניתן בענ' אוטיות" (חשבונם בגט��יא) – (Congr)
שבנען פנים בשבורה (ראה במבדור פ"ג, ט).

1 היוthem "אובדים" ו"נדחים" אינה באשמה,
2 להיות תינוקות שנישבו¹⁰¹[], ומה גם שהלימוד
3 זכות כשלעצמם פועל שהיה "אבדה" ¹⁰² המתבקשת
4 (ונמצאת) דכתיב¹⁰³ העיתוי כשהיא אבד¹⁰⁴, שיזרו
5 למקום (מעמדם ומצבם) האמתי באופן ד"תsha
6 את ראש" – "והשתחו לה" בהר הקודש
7 בירושלים"⁹⁰, ע"ש¹⁰⁵ יראה וע"ש שלם¹⁰⁶,
8 שלימוט היראה¹⁰⁷.

*

9

10 יב. ויש להוסיף ולקשר האמור לעיל עם הזמן
11 שבו קורין פרשת תשא – בסמכות לימי הפורים¹⁰⁸,
12 ובפרט בקביעות שנה זו, שפורים חל ביום החמישי,
13 "קמי שבתא"¹⁰⁹, ושושן פורים חל ביום הששי, ערב
14 שבת ממש, שמנו ננסים תיקף ליום הש"ק זה
15 [ג' ימים וצופים של שמחה: ימי הפורים (י"ד וט"ו)
16 אדר) שהם ימי¹¹¹ משתה ושמחה¹¹², ויום השבת

(101) רמב"ם הל' ממרים פ"ג ה"ג.

(102) מכות כד, סע"א ובעפ"ר רבינו גרשום.

(103) ההלים קיט, קעוו.

(104) וראה חדא"ג מהרש"א: "ובדרך זהות .. ר"ל כשה
העובד האמור בפרשת אבידה לא אצטראיך לי" בקרוא (ב"מ כ),
א, אבל הוא רמז על ישראל הנקראים שה פורה, והם מה שה
דאבידה שבתורה, שהשי"י ב"ה הוא בעליו של אותו השה,
ומבקשו להוציא מאבידתו כו". וברישיותו הצע"ז (יהל אור)
עה פ' (ע) תעוז מוסיף ומבהיר מ"ש בהמשך הסוגיה ודשה אבידה
(ב"מ שם) ששזה לאו לסייען וזה דעתא – "דזהמנים שייניכים
מצד התומי"צ*, אבל ישראל מצד עצמן הם לומלא מוחטמים
(דא"צ סיימני כלל), דהא טביעה עין והכרת פנים עדיפה
מסימנים, והרי בישראל נאמר כל רואיהם יקרים כי הם זרע ברוך
ה", מוסיף, "מכבואר הד באירועות ברבות כי תשא ס"פ מ"ז" –
בענין הלימוד זכות דמשה בחתא העגל, עי"ש.

(105) חדוד"ה הר – תענית טז, א (מכבר פנ"ז, י"ד).

(106) כמה"ש (לך לך י"ד, י"ח) "ומליך צדק מלך שלם". ולהעיר
מהמשך הכתוב "הוציא לחם ויין" – דיל', שromo על ההפaza
(הוציא") דתורה שנמשלה לילחם", נגלה דתורה, ו"יין",
פנימיות התורה (ואה"ת לך לך עז, ב).

(107) לקו"ת שם, ב.

(108) כדיוע ש"כ"ל המועדרם של השנה .. ככלון יש שינויות
לאוון הפרשיות שחולות בהן" (של"ה חלק תושב"כ ר' פ' וישב
(רצ' א)).

(109) פסחים קו, סע"א.

(110) נוסף לכך שבימי הש"ק שלאחרי פורים נעשה העלי'
והשלימוט – "ייכולו" – דימי הפורים.

(111) אסתר ט, כב.

(112) כי, נוסף לכך שי"ד אדר הוא פורים לבני עיריות (שאןין
מווקפות חומה מימות יהושע בן נון) וט"ז אדר הוא פורים לבני

*) כמ"ש לפנ"ז ש"סימן נקט תנא גבי שמלה, היינו שמלה היא תורה,
כמ"ש שמלה לך ס' וה תורה נקנית בסימנים" (ערוובין נד. ב).

12 עוד והוא העיקר – שע"י ההוספה בלימוד
 13 פנימיות התורה, תורה החסידות, באופן ד"תשא
 14 את ראש", ממהרים ומזרזים ומביאים תיכף את
 15 הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקו,
 16 ש"אתא לאתבא צדקייא בתיוובתא"¹³⁰, חיבור ב'
 17 המעלות דצדיים ובעליל-תשובה, לוחות ראשונות
 18 (בשלימותן, כמו לפני השבירה) ולוחות אחרונות
 19 גם יחד, ואז הי' עיקר ושילמות הענין דנסיאות
 20 ראש בתורה – טעמי תורה שיתגלו בתורתו של
 21 משיח¹³¹, ועד להגליי ד"תורה חדשה מأتיה
 22 (משה) תצא".¹³²

23 *

24 יג. כאן המקום לעורר גם ע"ד עניין שהזמן
 25 גרמא – בסמכות לימי הפורים דמניהו אולין: "חכמים הראשונים תקנו .. שיתחילו הדרשנים
 26 לדרכם ברובים הלכות הרجل שלושים יום לפניו
 27 הרجل¹³³, דהיינו שטופורים ואילך ידרשו הלכות פסח
 28 .. שככל חכם הי' שונה לחולמדי הלוות הרجل ל' יום
 29 לפניו כדי שייהיו בקאים בהלכותיו וידעו המעשה
 30 אשר יעשה .. ובדורות הללו שאין החכם שונה
 31 לתלמידיו הלוות (לפי שהכל כתוב בספר) מצוה על
 32 כאור"א שלמדו הלוות הרجل קודם עד שייהי'
 33 בקי בהם וידע המעשה אשר יעשה".¹³⁵

35 ועוד וג"ז עיקר:

36 "מנาง פשוט בכל ישראל שכל קהל וקהל
 37 משיימים מס על בני עירן לצורך חיטים לפסה לknotta

(130) ראה זה ג' קנג, ב. לקו"ת דרости שמע"ץ צב, ב. וככ"מ.

(131) ראה פרש"י שה"ש א. ב.

(132) ישע"י, נא. ד. ויק"ר פ"יג, ג.

(133) להעדר ממ"ש בסיסי פרשנות (لد, י"כה): "את חג המצות תשמור גוי לא החחת על חמץ גוי".

(134) כולל גם "הלכות פסח בעבודת האדם לקונו – "משכו וקחו לכם", "משכוי ידים מעבדזה זורה" (פרש"י בא, יב, ו), החל מהענין ד"עובדת שורה לו", ועוד להענין דע"ז כפושטו חיז"ו אצל ה"אובידים" וה"נדחים"; "זוקחו לכם צאן של מצחה" – הן בנוגע לעצמו, שמתעסק ב"מצחה" (צחותה וחיבורו) של פִּיעָרְכּוֹ ("קחו לכם"), והן בנוגע לה"אובידים" וה"נדחים" – שסתורות*****

***** "שה דאיתה" נעשה "שה תמים גור" (בא, יב, ה) דפסח ("צאן של מצחה"), שיקריבו ע"ג המזבח ("אדם כי יקריב מכם גור") כשorthochou לה' בהר הקודש ירושלים" (כנ"ל ס"י").

(135) ש"וע"ד אה"ז או"ח ריש הל' פסח.

כשודה" – ש"שדה" רומו על הגליי ב"חוצה". *****
 ***** כל הניר מומ"ש בסוף פרשנות (لد, כ); "פטור חמור תפדה בשזה" – לפדות החומריות ("חמור") בשזה" ("צאן של מצחה").

1 הבנה וההשגה בפנימיות התורה ("דע את אלקי אביך"¹²⁶), ועי"ז ישנו ב' המעלות גם יחד¹²⁷.

2 וע"פ המבורר לעיל שהטעם שמעה העגל
 3 ולחות שנויות נקבע בפרשת תשא, הוא, כדי
 4 להציג שהמס"נ ושלילת הע"ז דחטא העגל היא
 5 לא רק מצד עצם הנפש של מעלה מהראש (עבדות
 6 התשובה והתגלות י"ג מדה"ר שבוחות שנויות),
 7 אלא גם מצד הראש, "תשא את ראש", שעי"ז ישנו
 8 ב' המעלות גם יחד – מובנת השיקות דפרשת תשא
 9 לפורים¹²⁸, כיוון שגם בפורים ישנו ב' המעלות
 10 יחדיו, "עד שלא ידע", ו"נכנס יין יצא סוד"¹²⁹.

(126) דה"א כה, ט. וראה תניא קו"א קנו, ב. וככ"מ.

(127) בחזי הדעת בנפש לידע ולהכיר את הא"ס אשר לא נודע" (סה"מ ע' רמת).

(128) ובפרט יותר: בפורים מודגשת מתן תורה דלחות
 שנויות* – ע"ד "קיימו מה שקיבלו כבר", הקבלה דמת' מצד
 עבودת בן"י בעניין התשובה והמס"נ (כబאים הכהנים – "כפורים",
 כמו פורים – שבו ניתנו לוחות שנויות); בשבת פרשת תשא***
 מודגשת מתן תורה דלחות ראשונות, מן הצד כלות עניין השבת
 – "דרכ"ע בשבה ונינה תורה לישראל" (שבת, ב), וכCMDNS
 גם בהשמה דשבת (ובימים שמחכים אלו השבתות"), שיעיר
 ושילמות השמחה, באופן של רוש כו, היהת בלחות ראשונות,
 משא"כ בלחות שנייה בחשאי (תנומה פרשנו לא).
 ועוד), וכן מצד פרשת השבע – "תשא את ראש", מצד ה"ראש"
 דוקא (לא רק מס"נ של מעלה מהראש); ובשבת פרשת תשא
 שלآلורי פורים מודגשת המשך והחיבור לשינויים יחד.

(129) ווימתק יותר ע"פ האמור לעיל (ס"ז) במלעת לימוד
 התורה דירבעם, שלמד מאח"י אשילוני, והי' "שנה בתו" כ"ג גנים
 (בגימטריא עגל) – שקדם עם לימוד מעשה מרכמה (שורש העגל
 ב"פני שור" שברכבה), שזהו"ע לימוד פנימיות התורה (טעמי
 תורה***) (כפי שנבאה בהבנה והשגה ע' תורה החסידות
 באופן ש"יפוצו מעינותו (דרבב羞"ט חוץ"ה****)).

(*) ובפרט בקביעות שנה זו, שפורים חול ביום חמישי ד' תשא.
 ששייר הוושיomi מותחין ב"פסל לך SCN לוחות גו". לוחות שנויות.
 (**) להעיר שברשות תשא נאמר גם הצעיר דמשמרות קדשות שבת
 לא. יג. יג ואילך. והשיכות שביניהם – ששבת עניין עליית הנולמות,
 מועלם המשחה והדיבור לנולם המהשבה (ראה לקו"ת דרשו"ש
 ס"ג וככ"מ), שזו תוכן הנונן ד"תשא".

(***) להעיר מה"מ (לעיל ס"ז) בפירוש יושניהם לבדים בשדה", שכך
 טעמי תורה מגולן להם כ"י (ראה לקמן בשוחא"ג ה'ג). ולהעיר גם
 מפרש"י שבת פ, ב: "למיימין, עסוקים בכל כח וטרדים לדעת
 סודה" (והוא נון א' עם "למשמאלים". ק"ג מסטריא דשמאלא. כ"כ
 בשוחא"ג הא' להנעה). וננד"ז בהמשך הוסיף: "ד"א גנדים כל
 דבר ודבר שיצא מפי והקב"ה קושרים לו שני כתרים", שנוי פנים
 דריינו הנגלה והנסתר (וזד"ג מהרש"א שם).

(****) להזכיר שהבבש"ט הרי תלמידו של אחוי השילוני (ראה לקו"ש
 ח"ב נ"ע ו"ט", מ. 512, כמו אליו, מבשר טוב, ביתות דוד (רבו של אחוי
 השילוני – הקדמתו הromise"ס לספר הי"ד) מלכא משיחא, שביאת
 תלוי בהפצת המיעינות חזקה. דבריו מלך המשיח (ביהיכל)
 להבבש"ט (אגה'ק הbabnsh"ט – כ"ש"ט בתחילה).
 ***** ווש' גם. שמרומו גם בהוטפה "שכל טעמי תורה מגולן לחם)"

29 ובאופן ד"ויקהיל-פקודי" (شمתחילין לקרוות
 30 במנחה) – "קהל גדוֹ (ויקהיל) ישבו הנה"¹⁴⁷,
 31 "ואתם תלוקטו לאחד אחד (פקודי) בני ישראל"¹⁴⁸,
 32 ו מביאם לארכנו הקדשה, לירושלים עיר
 33 החדש, להלכה שמוקפת חומה ¹⁴⁹ מימות יהושע
 34 בן נון¹⁵¹, להר הקודש ולבית המקדש השלישי, ושם
 35 – "ויקרא אל משה (כולל גם משה שכabhängig)¹⁵²
 36 מישראל¹⁵³ וידבר ה' אליו מואהל מועד לאמר",
 37 ועייז' נעשה אמרית הענין ד"צ", צותא וחיבור
 38 דכאו"א מישראל עם הקב"ה, ובאופן של זירוז,
 39 ושל זירוז מיד, "אין צו אלא לשון זירוז מיד"¹⁵⁴,
 40 ש"מיד" ממש נעשים כל הענינים ד"זהי ביום
 41 השמיוני – שמני למלואים שנTEL עשר עתרות¹⁵⁵,
 42 כינור .. של ימות המשיח שmono¹⁵⁶, ויתירה
 43 מזה "עלי עשור"¹⁵⁷, ועד לסיום הענין "ויבוא
 44 משה ואהרן (משה ואהרן עמם)¹⁵⁸ גור' ויברכו את

1 ולחקלן לעניין עירן"¹³⁶, אשר, גם בעניין זה צרכי
 2 להתחילה שלושים יומם לפני החג (مفוריים ואילך),
 3 להשתדל מבעוד מועד ליתן להזקוקים כל צרכי
 4 החג (מזון ולבוש) באופן של הרחבה, "דרך
 5 חירות".¹³⁷

6 ואין מזמן אלא למזרזין – שנוסף לכך
 7 שבודאי התחלו להתעסק בזה בפורים וכבר
 8 עוסקים בזה ג' ימים (גם ביום השבת, "מפקחין על
 9 צרכי ציבור בשבת"¹³⁹), יוסיפו בזה ביתר שאת
 10 וביתר עוז, כהנה וככהנה, הן הארגונים והמוסדות
 11 הציבוריים, והן כל יחיד ויחיד מבני", בכל מקומות
 12 מושבותם.

13 יד. ויה"ר והוא העיקר – "גדולה צדקה
 14 שמקربת את הגולה"¹⁴⁰, ובלשן הכתוב
 15 בהתחלה פרשחנו: "כי תsha את ראש בני ישראל
 16 גור' זה יתנו גור' מחיצית השקל גור", כדאיתא
 17 בגמרה¹⁴¹ "אמר משה לפניו הקב"ה, רבש"ע, במא
 18 תרומות קרבן ישראל, אמר לו בכוי תשא", אם באת
 19 לשאת ראשם בהגבלה קח מהם כופר לצדקה"¹⁴²,
 20 היינו, שע"י נתינת הצדקה¹⁴³ נעשית הרמת קרן
 21 ישראל בשלימותה בגולה האמיתית והשלימה.

22 ובפשטות – שתיכף ומיד ממש, ביום הש"ק
 23 פרשת תשא את ראש בני ישראל" ("תרומות קרן
 24 ישראל") דשנת "אראננו נפלאות"¹⁴⁴, בזמן המנחה,
 25 שאליחו לא עננה אלא בתפלת המנחה, שנאמר
 26 (בהתפורה דפרשנו) וכי בעלות המנחה גורו"¹⁴⁵,
 27 מגביי ומנסוא הקב"ה את כל בניי ע"ג ענני
 28 שמיא".¹⁴⁶

(136) שם ס"ה.

(137) שם סטע"ב ס"ז. ועוד.

(138) ספרי נשא ה, ב. במדבר פ"ז, ג. וראה מכות כג, א.

(139) ראה שבת קן, א.

(140) ב"ב יי"ד, א. וראה תניא פל"ג.

(141) שם, ב.

(142) פרשי" שם.

(143) שזו תוכן המנחה בזמן זה ליתן ג' מחיצית השקל
 בעבר פורים לצדקה (רמ"א או"ח ר"ס תש"ד).

(144) להעיר מהשיכות לפרשנה השכובע – "ונגד כל עמק
 1 עשנה נפלאות גור' וראה כל העם גור'" (ל"ה, יי"ד), "ענקה
 נפלאות" בלשון עתיד, נוסף על הנפלאות שהיו ביצ"מ, "כימי
 צאתק מארץ מצרים אראננו נפלאות" (מכה ז, טו), "נפלאות" גם
 בערך ליצ"מ (ראה אוח"ת נ"ץ עה"פ (ע' תפז). ושהג'). – וראה
 גם אוח"ת פרשנה ע' ב'.

(145) ברכות ו, ב.

(146) הדיאל ז, יג.

(*) ושבת חורין ונונתין אליו במנחה. וזה יושם משה במתנת חלקו
 סידור הארי"ל במקומו. פג"ח שער השבת פ"ז).

רואות את מורייך"¹⁶¹, ועד ש"ונגלה כבוד ה' וראו
כלبشر ייחדו"¹⁶², תיכף ומיד ממש.

- 1 העם (אמרו ויהי נועם ה' אלקינו עלינו¹⁵⁹, יהיו רצון
- 2 שתשרה שכינה במעשה ידיכם) וירא כבוד ה' אל
- 3 כל העם"¹⁶⁰ – שלא יכנה עוד מורייך והיו עניין

(159) סיום וחותם מזמור צ' בטהילים, שאמרתו (ע"פ המנהג
לומר המזמור המתאים למספר שנותיו) מתחילה ב"א ניסן, תוך
שלשים ימים.

(161) ישע' ל, ב.

(162) שם מ, ה. וראה תניא פלי"ז.

(160) שנייני ט, כג ובפרש"י.

агрот קודש

ב"ה, ט"ז אדר ב', ה'תשכ"ב

ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר ראובן שי ילין

שלום וברכה!

בנעם קבלתי מכתבו ממוצש"ק כ"ז אדר א', בו כתוב על דבר התרשומות מהביקור בConfigurer
חבי' שערך בקבוצת רעים עם בני משפחותיהם, ומובן אשר משנה שמחתי לקרוא על דבר
הຮושים שעשה עליו הבקרור, ותקותי שבמدة זו נתרשו גם כל המבקרים והנווער בראשם.

כיוון שעמנו עם בני ישראל הוא מעשי, ואין פלא שהרי הורונו חכמיינו ז"ל במשנתם "המעשה
הוא העיקר", תקותי חזקה שתהינה תוכחות ממשיות בחיי היום-יום. ובודאי אשר כי שהי ממאורני
הבקור ינצל כל השפעתו בכיוון זה.

ואם בכל התקופות והתקומות הי' צורך חינוי לחתת תוכן בחים חיים-יוםימים, תוכן על פי
התורה והמסורת, על אחת כמה וכמה בדורנו זה, אשר כמו דיעות ואידאלים מקצת שמאל עד קצה
ימין העלו אכזבה, ובעיקר מוטבעה המצב אצל הנער שלא ראו חיים מווארים בערבי בני ישראל עם
הנוצח, והם מרגיעים שנשארו בשל ריק מכל תוכן, מה שמביא לתופעות בלתי רצויות ביתר -
כשהחיכים נכנסים במסלול חיים תקינים הנקרה בלשון העולם חיים אפורים, ואין כל מבצע מיוחד
הנותן הזדמנות לגלות כוחות פנימיים, כוחות של גבורה ומסירות נפש וכו'.

ולאחרי בקשת סליחתו, הרי על ההורים של נער זה חובה כפולה ומכפלת למלאות מה
שהחסירו בחנוך ילדיהם עד עתה, וכטיגנו חכמיינו ז"ל אם לא עכשו אימתי, ומה יענו ליום חשבון
כשיתבשו הבנים מודיע לא נתנו להם ערכיים נצחיים ויסודותים אשר יתנו תוכן לחייהם ויעודודם
במלחמה הקשה והאpora.

בודאי ידוע לכ' שאין מהוראות החסידות הטפת מוסר גרידא, ובכלל משתדלים להחלפה
בעניינים מעודדים ומרוממים את הנפש, ובנקודה שהדgesה ורבינו הוזקן מייסד תורה חיב"ד,
אשר בכל אחד ואחת מישראל יש נש הנקראת נפש האלקייה, חלק אלו-ק מעעל ממש, והדgesה
רבינו הוזקן (בchosפה על לשון הכתוב) היא התיבה ממש, זאת אומורת שיש לכל אחד ואחת מבני
ישראל כוחות בלתי-סופיים אם רק ורצו ניצלים כדבאי בסדר חיים ראויים לשם, ואז עניין הטבע,
הנקראים בפי העולם חוקי הטבע, לא רק שאינם מונעים ומעכבים מסדר חיים האמור, אלא, אדרבה,
ביכולת האדם ומחובתו זוכתו לרומים את הטבע למעלה מהטבע. כמו שהדgesה נקודה זו בכמה
שיחות עם בני מפלגה שלו, דוקא אופי מפלגה זו מקל ומסייע לקבלת סדר חיים האמור כיוון אחד
МИסודותי היא המשמעת, קבלת פקדות מבלי להרהור אחריהן וכו'.

בכבוד ובברכה ובפי' של המבקרים ובני משפחותיהם שיחיו.

בודאי יنعم לי באם ימוסר תוכן הכתוב גם לחבריו המבקרים ובני משפחותיהם, יהיה דבריהם
היווצאים מן הלב שנכנסים לבב השומעים.

לקוטי-שיחות פרשת כי-תsha כרך טז

סביר לומר, רש"י לא זכר פירוש זה כלל (אפילו בקיצור), או בכינוי "דבר-אחר" וכדומה) כאן בפרשנותו, במקור העניין, והוא يستמך על כך שפירוש זאת בדרך אגב ושלא במקומו בפרשנת יתרו. ובמיוחד כאשר ההסבר הוהא חזק יותר, ושולל להלוטין כל טענה כלפי ישראלי, ולא רק חרוץ אף של מתקנא.

הכרחי איפוא לומר, שני הפירושים של רש"י מבאים שני עניינים שונים, כדלהלן.

ב.

מדוע מופנית טענת משה כלפי עבودה-זורה ולא כלפי עבודתיה?

כן יש להבין:

אפשרות לשון רש"י "כלום מתקנא אלא חכם בחכם גבור בגבורה" מובן, שהענין של "מתקנא" נאמר בקשר לעבودה-זורה עצמה – וטענה זואת כלפי הקודוש-ברוך-הוא היא היפך ההפוך.

יתר מכך: את הטענה "כלום מתקנא..." שאל אגריפס (גוי!) את רבנן גמליאל' (על כך שהקדוש ברוך-הוא נקרא "אל קנא"⁸) ורבנן גמליאל ענה על-כך במשל, שהענין של "מתקנא" לא נאמר כלפי העבودה-זורה עצמה, אלא כלפי עבודתיה⁹.

ולפי זה תמה:

א) אף אם נאמר רש"י מוכחה להסביר שטענת משה הייתה "כלום מתקנא...", קשה להבין מדוע הוא מסביר שהטענה הייתה בקשר לעבودה-זורה עצמה, מכיוון שהיא מוסברת במדרשה¹⁰ במקומות זה: "אמר, רבנן העולם עשו לך סייע

הוא (دلכארה רך על סומו "אל קנא" מקשח) – דוחה מגדרי "המתקנא". ועד שקשרו באש אוכלה". ולחוסף כי ביתרו משיחי פוקד עז אבותה על בנים גור. שמהפorsch שה"קנא" הוה בעוביד', משא"כ בזאתהן, שלא נאמר עונש לעוביד', ואדרבא, מדבר בגודלות ה' כי ה' אש אוכלה הוא". אבל להעיר דגש לפניו בגמרא שם (נד, וברבמ"ן) כי זאת התפללה היא אשר הזכיר במשנה תורה ר' אל השחת מתנקא בה" הביא הכתוב דזאתהן. ולהעיר משינוי לשון רש"י ביתרו ובזאתהן שם. ואכן..).

(9) כן מובן מפרש"י שם ד"ה אין מתקנא "לשנוו את בעליה". ובמיכליה מאפרוש התחוקם המעה, ע"ד תשובה ר"ג שהוחורה בגמרא לפניו" שאל פלוטוס אחד את ר"ג ר' מפני מה מתקנא בעובידי' ואין מתקנא בה". ובמיכליה לא פנינו בהשאלה "וכי יש כח בע"ז להתקנאות בה" נזכר "שאל פלוטוס אחד". וראה חרוא"ג שם.

(10) שמ"ר פרשנתנו פמ"ג, ו (בסיוף). וראה שם, ז (במדבר"ר פ"ב, טו. פ"ר פ"י, ו). תנומא פרשנתנו כב. וראה העירה הבאה.

א.

שני ההסתברים השונים של רש"י לטענת משה מן הפסוק¹ "ויהל משה את פנו ה' אלקיו ויאמר למה ה' יחרה אפק בעמך..." מצטט רש"י את המילים "למה ה'...", ומפרש: "כלום מתקנא אלא חכם בחכם גבור בגבורה".

בפשטות מתקoon רש"י להבהיר בפירושו, כפי שמסבירים מפרשיו²: בני ישראל חטא חטא חמור ביותר של עבודה-זורה (חטא העגל), ומובן מדוע יש עליהם חרוץ אף, וכי צד שואל משה רבנו "למה ה' יחרה אפק בעמך?"?

מן לפני תמייה זו, אומרים מפרשים אחרים על התורה³ ששמשמות המילה "למה" כאן אינה "מדוע" אלא "לא". ככלומר, משה בקש מאת הקודוש-ברוך-הוא "אל יחרה אפק בעמך". אך רש"י, המפרש לפיפי פשטו של מקרה, מסביר גם כאן את המילה "למה" כפשרה, ולכן הוא מפרש שהטענים לטענה "למה ה' יחרה אפק".

אך יש להבין: הרי רש"י הסביר בפרשנת יתרו⁴, שהקדוש-ברוך-הוא אמר "אנכי ה' אלקיך" – "לשון יחיד" כדי ליתן פתיחה פה למשה ללמד סגורייה במעשה העגל, וזה שאמור: ומה ה' יחרה אפק בעמך, לא להם ציוית לא יהיה לכם אלקים אחרים, אלא לי בלבד" – ואמנם, מדוע מחשש רש"י כאן הסבר אחר לטענת משה רבנו "למה ה' יחרה אפק בעמך"?

אי אפשר לומר, שרשי מתקoon לפרש את הפסוק לפי שני ההסבירים⁵, ואינו מביא כאן את ההסביר שבפרשנת יתרו מוכיח שיבר אמרו לפני כן, כי בלתי-

(1) פרשנתנו לב, יא.

(2) ראמ"ג ג"א. באර מים חיים כאן. וועוד.

(3) ראה (עה"פ) דרישות ר"ג אבן שועיב "זשביל ה פ' הגן", פ"י רס"ג Uh"ת (אפקח). וראה שם העירה. 3. פשיטה – תרגום הסורי. וראה ראב"ע "זהה לה מה ה' יחרה אפק בעמך תענת עמך כו'". וברבמ"ן "כי זאת התפללה היא אשר הזכיר במשנה תורה ר' אל השחת עמך כו'".

(4) כ, ב.

(5) בראים כאן "זהה זהה יקשר". ובריב"א "הרי לך פתרון המקרא בשני פנים מפי רש"י".

(6) פרש"י במס' ע"ז שבעזרה הבא. 7 ע"ז נה, א. ובמיכליה יתרו כ, ה הערה. 9

ואתהן ד, כד. ומה שלא הקשה עה"פ בעשיה"ד יתרו כ, ה – מובן בפשטות ממה שמביא גם התחלה הכתוב כי ה' אש אוכלה

מכך שמהמילים "למה ה'..." (או, בדפוסים אחרים, "למה ה' יחרה אפ"י"¹⁴) שהוא מצטט, לא מובן: לאחר שהקדוש-ברוך-הוא אמר למשה "וועתה הניהה לי ויחר אפי בהם ואכלם...", צrisk היה משה למנוע ראשית-כל את "ואכלם" ולטעון "למה ה' תנכה את עמך" וכדומה, ורק לאחר מכן "למה ה' יחרה אפ"י", ואילו למעשה הוא טען קודם "למה ה' יחרה" ואחר-כך טען לגבי "לכלותם"?¹⁵

ההסבר לכך הוא:

על עצם חותם המיתה על חטא-העגל לא הייתה למשה שום שאלה. כבר כתוב לפניכן בתורה שיש כמה וכמה עבירות שmagיע בעבורם עונש מוות ר"ל, ואין על-כך שום טענה ותמייה. והטעם לכך מובן פשוטות: על עבירה חמורה מגיע עונש מוות – מיתה. התמייה האפשרית כאן היא בקשר לאופן העונש – "ואנלם" – שצrisk לכך סיבה מיוחדת:¹⁶

יש כלל בתורה, שחיווב ועונש מיתה יכולם לחול רק כאשר היו עדין, לאחר שהיתה התורה, ורק לאחר חקירה ודרישת של בית דין¹⁷. אפילו כאשר מתחבطة החקירה ודרישה של בתי דין¹⁸. "מכשפה לא תחיה", שמושמעותה התורה בלשון¹⁹ – "מכשפה לא תחיה", מסביר הפשוטה שאסור לאפשר ל"מכשפה" לחיות²⁰, מסביר רשיי, שאין הכוונה להרוג כל "מכשפה" שרוואים, אלא תמות בבית דין".²¹

יתוור מכך: אפילו בחטא הראשון, חטא עין הדעת, שלגביו אמר הקדוש-ברוך-הוא באזהרתו לאדם הראשון²² בפירוש: "לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות", רואים בכל זאת, אדם הראשון לא נענש בעבورو על-כך בעונש מיתה מיידית, אלא רק לאחר שחזי תשע-מאות ושלושים שנים.²³

ואילו כאן, בחטא העגל, אמר הקדוש-ברוך-הוא "וועתה הניהה לי... ואכלם" – העונש הוא מיתה ומיד לאחר החטא²⁴, וייתר מכך: "ואכלם" הכוונה היא לכל ישראל, גם למי שלא עבד²⁵ – כפי שモ בן מנ

1 ו אתה כועס עליהם, העגל הזה שעשו יהיה מסייעך...
2 אמר הקדוש-ברוך-הוא משה, אף אתה טועה כמותם
3 והלא אין בו ממש, אמר לו אס-כין למא אתה כועס על
4 בניך...?", ובמדרשה זה: (א) הדברים נאמרים בלשון
5 מכובדת יותר, (ב) מודגש רק הкус "עליהם". "על
6 בניך?"²⁶

7 (ב) על טענת משה להקדוש-ברוך-הוא "כלום
8 מתקנא אלא חכם בחכם גיבור בגבור" אין מוצאים,
9 בפשותו של מקרה, שום תשובה, ולכן לא ברור: מהו
10 ה"רעש" של אישור עבודת-זורה "לא יהיה לך אלקים
11 אחרים... לא תעשה...". אם אין זו מציאות כלל?²⁷

ג.

מדוע מציין רשיי את שני העניינים: חכם וגיבור
12 בנוסף לכך אינו מובן, מדוע מציין רשיי את שני
13 העניינים: "(כלום מתקנא אלא) חכם בחכם גיבור
14 בגבור"²⁸?

15 אי אפשר לומר שהוא אומר זאת מפני שהוא לשון
16 התורה²⁹ – "אל יתהלך חכם בחכמתו... גיבור
17 בגבורתו" – וכן גם הסיפור דלעיל, כי:
18 (א) בפסקוק זה, וכן בסיפור דלעיל, יש עניין שלישו.
19 – "עשיר בעשרו"³⁰ (בעשר),"שרשי" משמשו.
20 (ב) כדיוע, משתמש רשיי בכפילות ובהרחבבה
21 בכלל רק כאשר שני העניינים שכפילות, או כל
22 הרחבבה, החשובים להבנת פשטוטם של הפסוקים, ולא
23 מפני שהוא לשון התורה או אמריו חז"ל.
24 ויש להבין: מהי החשיבות של שני העניינים הללו
25 להבנת פשטוטו של מקרה?³¹

ד.

טענת משה לא הייתה על עצם עונש המות
לעובדת עבודת-זורה

ההסבר לכך הוא:
26 ההכרה של רשיי לפירושו "כלום מתקנא..." נובע
27

(11) כ"ה ברוב הדרושים, ובדרוס שנוי. אבל בדרוס ראשון ובכ"כ כתיב רשיי אתה רק "גיבור בגבור".

בפי תosis (הדר זקנים), ובפי הרא"ש הוכא תוכן מדרשים הנ"ל
שבהעරעה שלפניי. ומפרשים "כלום גיבור מתקנא אלא בגבור כמווהו".

(12) ירמי ט, כב.

(13) וכ"כ בעקידה כאן (שער שלשה וחמשים).

(14) ובדרוס שני "למה ה' יחרה". ובדרוס ראשון ובכמה כתבי יד
ריש"י נתקג גם "בעמך". וכ"ה ברא"ם.

(15) ופשט הוא עד כי שאין רשיי ذיך לפרשו בכל פעם שנאמר
עונש מיתה.

(16) משפטים כב, יז.

(17) ועפ"י מובן הטעם שהוצרך רשיי לפרש שם. וראה נח ט, ה"ג.

פרשוי שם. ובכ"מ.

(18) בראשית ב, י.

(19) ראה פרשיי ליקמן לב, כ: עדים בלא התורה במנגפה כי לא עדים
ולא התורה בהדרוקן כי.

(20) ראה פרשיי לב, כו. – בוגע לנשים וילדים, להעיר מפרשוי
פרשנותו שם, ב" אמר אהרן כלבו הנשים והילדים חסיט בתקשייתין כו

והם לא המתינו ופרקנו מעל עצמן" (בדפוס א' יפרקנו של עצמן).
ובדרוס ב' – "ועל"ו). ולהעיר מפרשוי שם, ג.

31 אפלו לנו בודי העגל עצם, שגם הם חיבים כלל
 32 בעונש על הציווי "לא יהיה לך אלקים אחרים...". אך
 33 כשלומדים את פשטו של מקרה כאן – בסיפור
 34 המאورو, מובן מן הלשון "למה ה' יחרה אפכ...",
 35 שהטענה אינה על עצם העונש לעובדי העגל, אלא על
 36 הענין של "יחרה אפכ" בקשר לעבודה-זהורה עצמה,²⁷
 37 כפי שהוסבר לעיל בהרחבה.
 .

לייציאת מצרים נדרשו חכמה וגבורה, שאין בעגל

38 לפי זה מובן גם מדובר מצין רשי' כאן את שני
 39 העניינים "חכם בחכם גבורה בגבורה": בדברי הקודש
 40 ברוך-הוא למשה "לך ור כי שחת עמק..." אמר לו
 41 "סרו מהר מן הדרכך אשר צויתם, עשו להם עגל מסכה
 42 ושתחוו לו ויזבחו לו ויאמרו אלה אלקיך ישראל אשר
 43 הנלוך מארץ מצרים" – אכן, ישראל²⁸ אכן אמרו
 44 זאת, אך לשם מה מצינית זאת התורה – מדובר
 45 כshedgi'im את חומרת החטא של "עשו להם עגל
 46 מסכה ושתחוו לו ויזבחו לו" לצין שהם אמרו "אללה
 47 אלקיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים?" וכן גם
 48 מוצאים בטענה משה לקב'ה "למה ה' יחרה אפכ
 49 בעמק", שהוא אומר בהמשך "אשר הוצאה מארץ
 50 מצרים בכח גדול וביד חזקה".

51 אלא מזה נובעת הוכחה, שהرون-האף – "מתקנא"
 52 – קשור לכך שישראל אמרו "אללה אלקיך ישראל אשר
 53 העלוך מארץ מצרים", וועל-כך היה טענה משה
 54 "כלום מותקנא" בשני הפרטיהם – "חכם" ו"גבורה".
 55 וההסביר לכך הוא: כדי להוציא את ישראל ממצרים
 56 ולהוליכם במדבר נדרשו שתי התכונות – "חכמה"
 57 ו"גבורה", אך לא היה שום הכרה בעושר, כפי שМОבן,
 58 שפרט יציאת מצרים עם כל הנשים והנفالות שכך
 59 היו תלילים בחכמה רבה, כיצד לבצעם²⁹, ובגבורה,
 60 בשעת ההוצאה לפועל.

(25) יהרו, ב, ג.
 (26) להעיר מלקו"ש חי"ז (ע' 206 ואילך) בהרין אף דעת' (ע"ז).

(27) ועפ"ז מובן גם זה שלא פרש"י שטענה משה הייתה "למה ה'
 יהרה אפכ בעמק" – באותם שלא עבדו העגל וכיו"ב, ועפמ"כ לפנ"ז
 "שחת עמק – ערב רכ שבבלת מעצמן בו' הם שחתו והשחיתו", וככמה
 מפרשיות התורה (ראה ספרונו. אברבנאל (אופן הא'). אואה"ת. ריב"א. ועוד)
 – כי ע"ז הו"ל לטען מה' ייכלה גוי וכיו"ב.

(28) ראה פרש"י לב, ד. ומטיים "וואח"כ הטע את ישראל אהריהן".
 (29) וכן אמרו לפנ"ז (לב, א) "עשה לנו אלקים אשר יטן לנו פנינו".

1 המשך "וועשה אותו לגוי גדול"²¹ (וכפי שאומר
 2 רשי"י²² אם כסא של ג' رجالים אינו עומד לפניו בשעת
 3 כעסך, קל-וחומר לכיסא של רג' אחד") –
 4 וועונש כזה אינו אפשרי מפאת העבירה בלבד²³,
 5 אלא מפני "ויזהרapiro בהם", ולכן חמור העונש יותר
 6 מכפי שמנגין על עצם העבירה.

7 וזו היתה טענה משה: "למה ה' יחרה אפכ – כלום
 8 מתקנא אלא חכם בחכם...": אפשר להבין שעיל חטא
 9 חמור של עבודה-זהורה מגיע עונש חמור, ובמיוחד לאחר
 10 שבעבדותם "אלקים אחרים" אין מתකל על הדעת
 11 לחשוב שיש בהם איזו שהוא ממשות ח"ז, וכן אין
 12 מקום בריגש להתחאות לכך²⁴, כפי שרש"י מפרש לפני
 13 כן²⁵: שאינן אלקות אלא אחרים עשו אלקים
 14 עליהם", ומילא מובן, שעיל חטא כזה מגיע עונש
 15 חמור.

16 אבל מכך שהקדוש-ברוך-הוא אמר "ואכלם" – (א)
 17 ללא בית-דין, (ב) תיקף ומיד, (ג) את כל ישראל –
 18 מובן, שזהו עונש שאינו נובע רק מעצם החטא של
 19 עבידי העגל, אלא מפני זהוראך בקשר לעבודה-זהורה
 20 עצמה²⁶.

21 ולפיכך טعن משה "למה ה' יחרה אפכ" – מצד עגל
 22 הזהב – "כלום מתקנא אלא חכם בחכם...": הרוי העגל
 23 אינו שום מציאות העשויה לגורום ל"מתקנא" (לחرون
 24 אף) בעבודה-זהורה, דבר שיגרום לעונש "ואכלם" על
 25 כל ישראל תיקף ומיד.
 .ה.

טענה משה הייתה על חרון-אף

26 לפי זה מובן מדובר אין רשי' מביא כאן את הפירוש
 27 שאמר בפרשת יתרו ליתן פתוחן פה למשה... וזה
 28 שאמר למה ה' יחרה אפכ בעמק, לא להם ציוית...":
 29 שם מפרש רשי' את הדגש בטענה משה, לפי
 30 הפירוש השיק שם במקום הציווי, שיש "פתוחן פה"

(21) לב, ג.
 (22) שם, ג.

(23) בענין עיר הנדחת (ראה פרש"י פרשחנו שם, כ) נאמר (ראה יג,
 טז) "הכה תכה את יושבי העיר היא גוי החרם אותה ואת כל אשר בה
 ואת בסתה גו...". ויל"ע עפ"י פש"ם אריך הרין באנשים נשים וטף שלא
 הודחו עמה (ע"ז ההלכה – ראה רmb"ז שם. ובכ"מ). אבל גם שם: (א)
 צ"ל "ודורשת וחקרת ושאלת הטוב גוי" "שבע חיקות" (שם, טו
 וכברש"ז). (ב) נאמר (שם, יח) "חרון אפו". ואכ"מ.
 (24) להעדר מיום א (טט, ב) ביציר' דע"ז. אבל עפ' פש"ם לא מצינו
 לכארה שניין בוה (שאו ה' להם יצח'ר לע"ז). וראה להקו"ש ח"א ע' 144
 ואילך שבקשו ממוצע במקום משה אלא שאח"כ בא מזה חטא ע"ז.

– "אֵל קָנָא" – בעובדי העגל, כיוון שם החשוב
שהעגל הוא "חכם" ו"גברו".

19 ההסבר לכך הוא:

20 יהודי כשלעצמיו אינו טועה בעבודה-זורה³¹, הוא
21 יודע שהוא רק עץ ואינו מחשיב כלל את
העובדיה-זורה, אפילו כשהוא עובר על החטא, כי גם
22 בשעת החטא הייתה באמנה אותו יתרוך³², כאמור
23 אדרמור' הזקן: יהודי אינו רוצה ואינו יכול להינתק
24 מאלקות³³. ודברי עובד העבודה-זורה "אללה אלקיין"
25 ישראלי" נאמרים רק ממשום ש"גננס בו רוח שטות"³⁴,
26 ומכך נובעים דבריהם כאלו, רוח-השנות היא דבר
27 נפרד מן היהודי עצמו – "גננס בו".

28
29 וזויה טענה משה "למה ה' יחרה אף בעמך" –
30 גם מצד "עמך"³⁵, מצד ישראל, אין כלל מקום
31 ל"מתקנא", כי במחותם הם אינם מסוגלים כלל
32 להחשייב את העבודה-זורה כ"חכם" או "גברו" –
33 ולפיכך "כלום מתקנא"³⁶ אלא חכם גבר בגבורו",
34 ודברים אלו גרמו ל"וינחם ה'...".

(משיחות ש"ט תשא תשל"ב)

1 ו עוד: בקש עובדי העגל לעוזה לא הייתה בעניין
2 העושר, שהרי, כפי שכבר הסביר רשי לפניכן, היה
3 להם עשור מופלג, מבית מצרים, יותר מכך מביזות
4 הים.³⁰

5 ואת זאת אמר משה רבנו: "למה ה' יחרה אף?",
6 אין כלל מקום לענן של "מתקנא" בעגל, כי "כלום
7 מתקנא אלא חכם בחכם גבר בגבורו" – הרוי האמת
8 היא שהקדוש-ברוך-הוא הוציאם ממצרים בכח גדול
9 וביד חזקה", ולא העגל ח'ו, לעבודה-זורה אין שום
10 חכמה או גבורה, ולכן אין שייך "להתקנא" בה!

. ז.

"יינה של תורה": מהות היהודי שוללת עבודה-

זרה

11 מ"יינה של תורה" בפירוש רש"י:

12 לכארוה עדין יש להבין: אמנם לגבי העבודה-
13 הזורה אין מקום "להתקנא", כי "כלום מתקנא אלא
14 חכם בחכם גבר בגבורו", אבל מצד אלו שעבדו לעגל
15 ואמרו "אללה אלקיין ישראל אשר העלה מארץ
16 מצרים", לכארוה יש מקום, ח'ו, לענן של "מתקנא"

(30) בשלח טו, כב.

(31) תניא פ"ט.

(32) תניא פ"ד.

(33) ראה ד"ה באתי לגני ה'שיות פ"ג. היום יומם ע' עג.

(34) ובמקשכ' משאר עבירות – סוטה ג, א. וראה תניא שם וכפ"ה.
ולהעיר מסנה' (קו, א. הובא בפרש"יblk (כה, ב): וישתחוו

агрот קודש

ב"ה, כ' אד"ר תשלי"ג

ברוקלין, נ.ג.

ברכה ושלום!

מאשר הנני קבלת מכ' ובhem בקשות ברכה פ"ג מיום י"א אד"ר ושלפניו,

ובעת רצון יקרו על ציון כי' מק מוויח אדרמור' זוקלקלה"ה נג'ימ זי"ע.

בmeaning לשאלתה - מובן שמכתבי לכך נכוון שתמשיך לכתוב בסגנון וכו' שלה ולא דשל אחרים.
והשם יצילחה שייהו בתוכן טוב ונכחי.

בברכה לבשו"ט,

ילקוט לוי יצחק על התורה

והוא שנעשה היחוד שלם.
דחו"ב, י' בה.
וזו"ג, ו⁸ בה.
שענין היחוד הזה הוא התגלות אלקות בגלוי ממש,
כמו"ש ונגלה כו' וראו כלبشر.

יחוד חוו"ב, הוא ההתגלות דאלקות שאין עוד רק
אלקות בלבד שהוא אחד האמת והוא לבדו הוא ואפס
זולתו, עיין בתניא¹⁰ פלי"ה בהגה"ה.
ויחוד זו"ג, הוא ההתגלות שכל מה שישנו¹¹ הוא רק
אלקות בלבד.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש נעמוד תמו

הה

**"פניאל – פנואל" – בגין ייג פעמים הו', דמשם נمشך
רפואה, ייג מדות הרחמים וכו'**

רפואה¹² נمشך מיג'ג מדות הרחמים – ייג תיקוני
דיקנא, כי רפואה נמשך מאיריך אנפין¹³ כמ"ש¹⁴ כי אני
ה' רפאייך ר"ת אריך".
והיינו מ"ש ביעקב ויקרא יעקב שם המקום פניאל,
וכתיב ויזר לחו השם¹⁵ כאשר עבר את פנואל.
פניאל פנואל¹⁶ גי' ייג פעמים הו', לנגד הייג תיקוני
דיקנא דאריך אנפין, ומזה נמשך רפואה.
לקוטי לוי יצחק, הנרות להו שמות הדברים נעמוד תיה

(8) ראה אור התורה ושלה עמוד רмаг.
(9) ישעי' מ. ה.

(10) עיין בתניא פלי"ה בהגה"ה ז"ל: "אור אין-סוף ב"ה אינו
מתייחד אפי' בעולם האצליות אלא ע"י התלבשותו תחלה בספי
החכמה, והיינו משומש שא"ס ב"ה הוא אחד האמת שהוא לבדו הוא
ואין זולתו וזה היא מודרגת החכמה וכו'".

(11) ראה תורה מנחם התועדויות היתשנ"ב חלק א' עמוד 183,
באיור החלוק בין א) הילכות עולם לו', ב) אל תקרי הלכות
אללא הלכות", שזו ג'כ' החלוק כאן. עיין גם שם עמוד 148, ביאור
החלוק בין אני נבראתי לשמש את קונו"י או "אני לא נבראתי אלא
לשמש את קונו". (וכן שם חלק ב' עמוד 69). וד"ל.

(12) ראה לקוטי לוי יצחק הערות להו שמות דברים סוף עמוד רלו.
(13) ראה אור התורה ושלה עמוד רמכ. רmag. דפירוש "פניאל" הינו
גיליי או רפאייך" – התגלות אלקות, ע"ש.
ראה להלן סימן סד.

(14) שמות טו, כו.
(15) ראה בפניהם בלקוטי לוי יצחק שם, טעם "ויזר לחו השם",
ד"ה שמש" דוקא הוא לרופאות מצלתו, עפ"י מאוזל" (ב' טז,
ב) מרגלית היתה לאברהם אבינו תלוי' בצוואר של חולת הרואה
אותה מיד נתרפא ובשעה שנפטר אברהם אבינו נתלה הקב"ה ותלה
בגלגול חמה, ע"ש

(16) פניאל (בג' 171) + פנואל (167) = 338, וכן ייג פעמים הו'
338 = (13 × 26)

בראשית לב, לאילב: ויקרא יעקב שם המקום פניאל
כ'יראתי אלהים פנים אל פנים ותגאל נפשי: ויזר לחו
לו הטעש באשר עבר את פנואל והוא צלע עליירכ'!

ס"ד

טעם דכתוב "פניאל" – פנואל¹⁷, רמז ליחוד השלים
מ"ש ביעקב ויקרא שם המקום פניאל כו' ויזר לחו
השם כאשר עבר את פנואל.
פניאל¹⁸ ב', ופנואל ב'.

בח' יעקב הוא נחלה בל' מצרים² כמאزو"ל, מדרת
הרחמים, המעווררי³ רחמים על כל ישראל, שיהי
השגת⁴ אנפין⁵ בנfineין, היינו שיחזרו ויישבו ה' י' –
למקוםן⁶ להב' ההי"ן. והיינו כשייארו ויתגלו הנהורים⁷
שבא"א, אז יהי' יחוד חוו"ב ויחוד זו"ג בשלימות היותר
ראוי.

1) פירוש: מבאר ומתרץ שאלות המפרשים, דמתחלת כתוב "פניאל"
עם אות יי"ד, ואח'כ" פנואל⁸ עם אות ו'. וראה גם לעיל סימן טו
באיור אותיות יי"ז.

2) נחלה בל' מצרים: שבת קית, ס"ע. "נחלה בל' מצרים .. נחלת
יעקב אביך .. כי יעקב שכתוב בו ופרצת וגרא".

3) ראה לעיל סימן יד.

4) הוא לשון זהה חלק ג' "אדרא זוטא" דף רצב ע"ב וז"ל: אמר
רבי שמעון עד לא אבוי עלמא (קודם שנברא העולם המתווך),
לא היו מושגין אונפין (לא היו מושגין ומסתכלים פנים
בפניהם), ובגין כך עלמין קדמאי אחרבו (ולכך עלמות הראונים,
שהם שבעה מלכי קדם, שכמלך הוא עולם בפני עצמו, וכן
ומתוח, ומפרש יותר כי) ועלמין קדמאי בלי תקונה אתבעיד (ומלכי
קדם שהשבעה מלכים נעשו בלי תיקון, ר' לי כי לא היו בבחינת
תיקון של פרצוף אדם בסוד ג' קויים), עד דאתתקן עתיקה קדישא (עד
שנתקן תחילה עתיקה קדישא).

5) ראה גם זהר "ספרא דצניועותא" ח'ב פרשת תרומה דף קע"ו ע"ב.
המשם צער"ב ח"א עמוד תקסו. ילקוט לוי יצחק עה"ת ח"א סימן
קמט הערכה 16.

6) פירוש: ראה אגרת התשובה פ"ד, דהדר' אותיות דשם הוי' הם: אותן
י' חכמה (אמונה), ה' ראשונה, ה' רבונה, בינה (scal), אורת' שעשה מדות (ז"א).

7) האחרונה מלכות (בח' דיבור ומעשה). ובכללות בח' ייחוד יי"ה –
הכמה ובינה – הוא עסוק התורה והתבוננות באלהות, ויחוד וזה הוא
החברו והיחוד השמה מדות – וו', עם מחשבה דיבור ומעשה
הה"ה. ראה תורה מנחם הדרנים על הרמב"ם – הדרן היתשם"ה סעיף
ז' – עמוד סא ובהערות שם.

וזהו שמאיר "פניאל" עם אות יי"ד, הוא רמז ליחוד יי"ה (חכמה
ובינה), ופנואל¹⁹ באות ו' הוא ייחוד ו'ה (ז"א ומלכות) ואו' נעשה
היחוד השלם – כל הד' אותיות.

וראה לעיל סימן ז. טז. דב' ההי"ן הוא כנגד לאה (בינה) ורחל
(מלכות), נמצא דיחוד יי"ה "פניאל" הוא ייחוד יעקב ולאה, ויחוד ו'ה
"פנואל" הוא ייחוד יעקב ורחל.

7) ראה לקמן סימן סה.

מתוך הספר ילקוט גאולה ומשיח – פרשת תשא

האמת שלא ה' שם שמן ממשחה אחר אלא אותו שעשה משה במדבר, ומפני זה תמצא שלא ה' כהן ממשוח בבית שני לפי שכבר ה' נגנו שמן המשחה שגנו יאשיהו עם

שאר הדברים הקדושים ולא ה' להם רשות לעשוות. ומפני זה נאמר כאן למשה במצות שמן המשחה ואתה קח לך רוצה לומר אתה בעצם תחק לך הדברים האלה ותעשה שמן המשחה לא יעשה אותו אדם אחר עוד כל מי הארץ.

אברבנאל

ב. הרמב"ם בהלכות כי מקדש (ריש פרק א) קח שיב מצות עשה לעשوت שמן המשחה, ולכארה קשה שהרי לפי הכלל שביאר הרמב"ם בספר המצוות (רש"ג) אין לחשוב במנין המצוות מהו שלא נהג רק אז במדבר ולא לדורות, ע"ש שהשיג על הבה"ג, ומוטעם זה לא קח שיב בחבורו כל המצוות הללו, וא"כ איך קח שיב מ"ע דעשית שמן המשחה כיוון שהוא לא נהג לדורות שהריה לא עשה שמן המשחה ורק משה או זה קיים לדורות כדי פלפני (הוריות ה:) מקרה דיה"ז לי לדורות, וכן פסק גם הרמב"ם (שם).

ו"ל כיוון דaicא בכל צ"ע זו ג"כ שיישמור השמן המשחה ושלא יאבדו דזה הוא בכלל ה' זה לי, لكن שפיר היו מ"ע שנוהג לדורות ולכן בספר המצוות (מ"ע לה') באמת לא קח שיב מצות עשיי" רק המצוות שהיא"ן לנו שכן

המשחה ומיתתי קרא דיה"ז זה לי וזה ג"כ כונתו בחבורו. ומה דקח שיב הסמנים וכיצד נעשה מושום דaicא נפקותא לדורות לעניין במתוכנותו לא תעשה כמוותו.

ערוך לנדר כריתהות ה. ד"ה המופטם את המשמן

ג. ה' לו לומר ראש"י בשםינו כמו שנאמר בשיר השיריטים⁽⁷⁾, אלא לדירוש, בשםינם ראש זה נובודנצר, Antwort הוא רישיון דדהבא.⁽⁸⁾ מיר דדור ת"ק שלך בכיפה.⁽⁹⁾ קנה⁽¹⁰⁾ בגין אנטיקוס, על שם שקנה ישראל, שנאמר (ויאל ד') מכרתם לבני היונים. ר"ג נגנד יון שלא מלכו אלא בירושלים שהוא בחצי העולם.⁽¹¹⁾ בקנון וקדחה נאמר בשם נגנד פרס ווון שלא החריבו הבית. קדה ת"ק נגנד אדום שפיטה מלכותו בכל העולם, קדה קרי ב"י דקה, הנה קתן נתתיק בגויים⁽¹²⁾ (עובד'). ג' בפסקוק אחד, מיר וכוננו וקנה, נגנד בבבל מדוי יון שה' זה אחר זה, קדה בפסקוק שני ששלטה כשלשתן, וה' ריווח ביןיהם⁽¹³⁾ ומיש גלוטון מכולם, כן נגנד להאנ⁽¹⁴⁾ ג' בין סמים לסתמים⁽¹⁵⁾ נטר וshallat וחלבנה, והרביעי בלבד לבנה זכה.

פיורו ש הרוקח (חכמי הטעס')

ל, כ – אתה קח לך בשמיים ראש מדרור חמוש מאות וקנמון בו שם מוחציתו חמישים ומאתים וקנה בו שם חמישים ומאתים

א. ראו שתעורר על מה שנאמר בשמן המשחה (ל, כג) ואתה קח לך ולא נסתפק לומר [ועשית] כמ"ש (שם פסוק י"ח) בכיוור וכוננו וברוב כל המקדש, או (שם פסוק לד) קח לך כמ"ש בקטורת, אבל הוסיף לך לומר ואתה קח לך. וזה بلا ספק מייד על אמרית מה שזכרו חז"ל שלא עשה שמן המשחה כי אם פעם אחת שעשו משה רבינו בידו ולא עשה עוד בעתיך, אמרו במסכת הוריota (ד' י"א) ר' יהודה אומר אותו שמן המשחה שעשה משה במדבר כמה ניסין נעשו בו מתחלה ועד סוף וכו', ואותו שמן קיים לעתיד לבוא שנאמר (שם פסוק לא) שמן משחת קדש ה' זה לי לדורותיכם זה בגמטריא תריסר hei, ועוד אמרו שם מישגנו הארון נגנו עמו צלחות שמן המשחה ונצנצת המן ומכלו של אהרן שקד' ופרח' וארגז שללו פלשתים דורון לאלק' ישראל.

ומה שחילק הראב"ע על זה, כבר השיב הרמב"ן והוכחה אמרת דעתם ז"ל מאשר לא אמר הכתוב שמן משחת קדש ה' זה לאהרן ולבניו לדורותם כמ"ש בגדים. אבל אמר ה' לי לדורותיכם, מורה שה' השמן העשו ההוא מתמיד למשוח בו לכל הדורות.

ונראה לי להוסיף על טענות הרמב"ן טענה אחרת ליום דעתך ז"ל והוא מה שנאמר כאן (שם פסוק לב) בשמן המשחה ובמתוכנותו לא תעשו כמוני קדש הוא קדש ה' לכמ' איש אשר יעשה כמוני והוא בא הכתוב לצוות שיעשה שמן המשחה תמיד בזה התואר ה' ראו שתאמר הتورה שלא נעשה כמוני לצורךן כמו שאמרה בעניין הקטורת (שם פסוק לו) והקטורת אשר תעשה במתוכנותה לא תעשו לכם ולא אמר כן בשמן המשחה אלא שלא נעשו כלל ואמר בהחלט איש אשר יעשה כמוני רוצה לומר לך לא לה' ולא לכמ' כי היא אזהרה מזוחלת והוא לאות שכיוונה תורה שלא יעשה בהחלט שמן המשחה זולתו בשום דור מהדורות.

ועוד אני עושה על זה טענה שלישית והוא שאם הייתה כוונת התורה שיעשו שמן המשחה פעמים אחרות לא ה' ראוי לכתוב כמוות הסמים בלבד שלא יהיה חיס ההרכבה כמו שאמורה בקטורת (שם פסוק לד) בד בבד ה' ולא בAIRה המשקל שייקח מכל א' מהם לפי שפעמים יעשו יותר ופעמים פחות, אבל סדר ההרכבה וחיס הפושטים הנכנים בה וערכם יה' שמור תמיד בכל עת שיעשה אותו וכבר זכר זה הרלב". ג. וכל זה מוכיח שקבלת חז"ל היא

(7) עיין לתמונה פרשת יג'יא דראיה יעקב בחולם הד' גליות, וכשרה גלוות אדום נתירא, ואיל הקב"ה דלעתיד לבוא אני מווידן.

(8) בין השלישי הנ"ל לאדום. עיין וקרא רביה פ"ג, ג.

(9) ר' ל' ווון נגנד בקטורת.

(10) פסוק לד.

(1) הכוונה בפסוק ל, ג. ואתה קח לך בשמיים ראש.

(2) ד' סוף: ננד וכרכם קנה וקנמן עם כל עצי לבונה מור ואלהות עם כל ראשי בשםינים.

(3) פסוק: דניאל, ב, לה.

(4) מגילה י"א, א'/or, ו/or והעולם מhalb ת"ק.

(5) הכוונה עם הכלול.

(6) יומא נ"ד ב'.

♦ יום ראשון י"ד אדר ♦

יא ומליל יי' עם משה למימר:

ל (יא) וידבר יהוה אל-משה לאמר:

יב ארי תקבל ית חשבנו בני ישראל למןיהם ותנין גבר ברקון נפשה קדם יי' بد תמיינך יתחן ולא יהיה בהון מותא בד תמיינך יתחן:

השקלים ותדע מניהם. ולא-יהיה בהם נגף • שהמנין שולט בו עין הארץ, והדבר בא עליהם, כמו שמצינו בימי דוד.

(יב) כי תשא את־ראש בני־ישראל לפקדיהם ונתנו איש בפר נפשו ליהוה בפקד אתם ולא-יהיה בהם נגף בפקד אתם:

כ"י כי תשא • לשון קבלה, בתרגםו, כשותפות לקביל סכום מניינם לידעם מהם, אל תמנם לגלגולת, אלא יתנו כל אחד מחלוקת השקל, ותמנה את

כל יקר – עו והדר

הפקדים וגוי. ועוד קשה, לדעת רבתוינו ז"ל (ירושלמי שקלים פ"ב הד') והוא שאמור שספרה זו היתה לכפר על מעשה העגל, אם כן למה יתנו הכפר דיקא בשיטת המוסר. ועוד קשה, וכן לא בחטא העגל כי כל ישראל שווים זקנים עם גברים, ובפר לא נתנו כי אם כי שהוא מבן עשרים: ונראה לישב כל זה بما שנאמר להלן לא י' ביום פקורי ופקידי עליהם חטאתם, מהו ביום פקידי. אלא שהורה בזה שלא נמחל מהם עון העגל אלא בעבור שהיה החוטאים רבים דעתיש רחמי, כי הקדוש ברוך הוא חס בוטר על רביהם במונחים אחדים והוא י' נזקן לא ברכחתו, וכמו שנאמר י' נזקן לא ברכחתו, ועל נזקן לא רבי שמעון בר יוחאי לא היה דוד ראיו לאותו מעשה ולא היה ישראל ראיון לאותו מעשה, ולמה עשו, אלא כדי למן פחדון פה לעלי תושבה, וצרכיו דאי אשומועין רביהם היה אמריא משודר דעתיש רחמי כו:

ולפי זה אין בקרה זו ממשאית כי אם בזמנ שבל אחד יושב בתוך עמו, כמו שאמרה הושגנית מלכים ב' ד יט בתרוך עמי אנכי ישתח, אבל בזמנם שהם נספרים אחד לאחד, יש להושם שהם נספרים אחד לבדו בפניהם שה במספר וגרם שבל אחד לבדו בפניהם עצמו יעללה זכרונו למעלה ויתפרק על

ראשונים שנמשלו לשוניהם, וזה קkom, 'ששונים' הלוות 'הלוות עולם' והוא והוא ח' ח' כ, לכן נקט הבطن מוסיף על בראש שהופר כאן: והוא שפה שלם לבוכבים וברוך זה נמשלו לישראל לפוכבים שנאמר בהם ישעה מ צ' 'המוחזיא במקטר צבאים' והוא ראשי לעיל א' כי מספר הוה והוא וראי הוא בעבור מעלהם, כי בlij ספר שהקדוש ברוך הוא יודע מספרים כה מספר בני ישראל אחר מעשה העגל דומה למזה שנאמר אחר חטא של ראוון בראשית לה נ' ז' יהו בני יעקב שנינים ע' ש' והוא שבעל השדה מונה זאת לומר כה וכך עזרות יש לי, בך בטנה' של כל אחד ואחד דבר חשוב:

ונקט הבطن, שלא תאמר דוקא מכך הרראש יש הבדל בין ישראל לעמים, כי שם ה' נקרא על ראש ישראל דוקא, אבל מכך נקטן כלם שווים כי כלם משתמשים בצרבי הוגף בשווה, אלא אפלו בבטנם יש צד זה עריך מספר, כי י' אין הקדוש ברוך הוא משורה שכינתו על פחוות מן עשרים ושנים אלף' י' נמות ס"ד, במותה שיתפרק במקומו בעורת השם. ומספר של עזרות מזאוב נידבר פרק י' היה בעבור חילקת הארץ, שנאמר בו שם לא י' לרבות תרבות וגו' ווורה יב (יב) כי תשא את ראש. ראש' מבעי לה למיכור. ומה שאנדר ותרנו איש בפר נפשו, איש' מיתר, כי היה לו לומר י' נתנו בפר נפשם, ויבון מונה של אחד בפניהם עצמו ותנן, שהרי נאמר אחר כה פסק י' כל העבר על

(יא) וידבר יהוה וגוי כי תשא את ראש בני ישראל. בכל קkom הזכור נשיאת ראש אצל המספר, לפי שלל ידו במספר ישראל מונשיים בmittar שאותה על כל האומות, כי כל מספר מורה על המעלת הפרטיה שיש לכל איש ואיש, כי כל דבר שאינו חשוב בחושם במו הקש ונתן אין לו מספר, אבל ישראל נמשלו לחטין שנאמר שר השירים ז' בטענה ערמות חיטים, כי כל ערימה בפניהם עצמה דבר חשוב שבעל השדה מונה זאת לומר כה וכך עזרות יש לי, בך בטנה' של כל אחד ואחד דבר חשוב: אחד דבר חשוב: נקט הבطن, שלא תאמר דוקא מכך הרראש יש הבדל בין ישראל לעמים, כי שם ה' נקרא על ראש ישראל דוקא, אבל מכך נקטן כלם שווים כי כלם משתמשים בצרבי הוגף בתורה, במותה שונאים י' נמות ס"ד, ובתי ח' ותרותך בתרוף מצוי'. וזה זה קדי של לא יאמרו לישראל אין להם יתרון כי אם מכך הרראש אשר בו משפט החקמה, כי לך עם חכם ובובן הגוי זהה, ובrights ד' או, אבל מכך השתמשות בעניינו הגוף ההולכים דרך הבطن הרי הם פשאר כל העמים, אלא אפלו בטנם בערמות חיטים לפי שהוא סוגה בשונאים' (שה' שם), רצה לומר הוא אוכל על פי סיג וגורר אשר גובלו

~ נקודות משיחות קורש ~ (ליקוטי שיחות כרך ג, עמוד 924)

והגנה, חטא העגל גרים לענין הפיטהה (כפי בשעת מתן הTorah תיקון נ) ; וחטא העגל עזרר מחדש את חטא עז-הדעתי, שהביא מיתה מיתה לעולם). נמצאה שחטא זה גרים לענין של 'מיתה' גם במשה רבנו (ה'בשמה רבנו) (ה'בשמה הכללית). מכאן הקשר לענין של הסתלקות צדיקים המדבר לעיל.

עשית העגל היהת עבוזה-זורה, שהוא חטא ועון כלל. חטא כזה פוגם בכללות הנשמה, וכמו כן הוא פוגם ב'נפשו הפלילתית' שבדור. וכך שאנו היכי בחטא העגל, שגרם לרידה ונפלה מוסיפות גם במשה רבנו, ראש בני ישראל, כאמור רבוינו ז"ל (פירוש רשי"י לקמן לב, ז) "לו רד - מגדלתה".

כלי יקר – עו והדור

כי כל אחד יחשב שרראש שבתו לא יוכל לעשות לו עול, וזהו שנאמר ב'תשא את ראש בני ישראל', רצהו לומר בשתא את ראש בשתא את ראש כל שבט שמאל א'יא.ח. שמואל ב'כ.אי. נראה לתרץ דבר חדש, דרך משל אמ' רוצאי שכאו שאין העין שליט כי אם במקספר שהוא איש עני מאה וhubim, יותר הוא צרייך להנער מן עין קרע מפה שרוואין ביד העשיר בפה אלפים. קר' ישראל בצתאתם ממצריהם היו מוחזקים במתוי מספר ב'הענוי של מצרים היה ממעט בכם, ופתחו עליה המספר אל שיש מאות אלף, אם בן אן ודיין יש לחוש לעין הרע, אבל אחר קר' באשר באו לאין נושט, עיפ' על טהרה והוא נהgra וישראל כל הים מלבים א'ד'ו, לא היה חדש בעם רב שמנחה בעת החצרה: ומיה שפרש רשי' 'שלש תרומות האמורות באן את מהם הבאה נערה, לא דעתני איזו מקום מדברת באומה הפקאה נרכבה, כי אם תזדקק בלשון הכתוב תמצאו שבלם מדברים מן בעק לאלגלה. עוד קשה כי בפרשת תרומה ייחס שני תרומות ראשותים אל השם יתברקה, כי בראשונה נאמר ז'יקחו לי 'לשמי' רשי' שם, ובשניהם נאמר ז'תקחו תרומתינו אבל בשלישית נאמר ז'אות תרומה אשר תקחו מאתם כי היא תלואה בונרכת הגותן (ואה דמי ריש ש), וכן אין קרא שלשות תרומות ה':

על בן נראה לי יוטר נבען לומר, שלשלותן מדברים מן בעק לגלאלה, כי מצינו שמשה היה מונה אוטם שלשה פעם. א. באנ. ב. בחמש הפקודים (נמדדבר פרק א. ג. בערבות מואב שם פרק ב), ובלם היה על יג'י' חצאי שקלים שעם חובה וכבר נפש. על בן ייחס שלשלותן אל השם יתברך משני טעםיים, זה מצד שוכות יש להקדוש ברוך הוא בהם כי 'כל הנפשות של השם יתברך הפה' עיפ' חזקאל כד ובחמלהו על ברואו הוא

על בן יש לחוש מפני הקנאין הפוגעים בהם: ומה שמקשים לך עברו שאול וירוד ומנוואם בל'חצאי שקלים וואה שמאל א'יא.ח. שמואל ב'כ.אי. נראה לתרץ דבר חדש, דרך משל אמ' רוצאי שכאו שאין העין שליט כי אם במקספר שהוא איש עני מאה וhubim, יותר הוא צרייך להנער מן עין קרע מפה שרוואין ביד העשיר בפה אלפים. קר' ישראל בצתאתם ממצריהם היו מוחזקים במתוי מספר ב'הענוי של מצרים היה ממעט בכם, ופתחו עליה המספר אל שיש מאות אלף, אם בן אן ודיין יש לחוש לעין הרע, אבל אחר קר' באשר באו לאין נושט, עיפ' על טהרה והוא נהgra וישראל כל הים מלבים א'ד'ו, לא היה חדש בעם רב שמנחה בעת החצרה: ולביקה הפתוחות מבן עשרים שלא היה במקספר זה, לעולם בתוך א'ת ר'אש', כי לפ' שיבא לפני עצמוני, יתברך וברון כל 'ראש' בפנ'י עצמוני, ל'יכך ונתנו 'איש', כל איש פרט, שיש לחוש שיתברך פנקסו ויל' ירושמי שלם קלים פ'אי' והו, לפ'יך יתן בפעם ההוא בפר נפש:

וأتي שפיר גם לדרכי האמורים בספר זה היה להציג מן עון הרע השולט בשעת המספר (ואה רשי') כי בפעם ההוא יש מקרים לשרי מעלה של האמות לטריג ולומר מה יקר' א'ת ר'אש' לישראל במקספר זה על כל האמות, והלא הילו עובי עבודה וריה והילו עובי עבודה זורה, לפ'יך אריכין בפעם ההוא אל בפר נפש להשיקת מרת הדין. ובזה מישב מה שפוקדים כאן ולהלא בפה אמות מונין לשלוללת ואין נזוקין, לפ'יך שאין סתם בספר הגורם, כי אם זה המספר הביא לשלוללת ובל' נזוקין, לפ'יך שאן סתם ומשפטים ולנשאים בכינ' תשא את ראש,

שיעור יומי ליום ראשון י"ד אדר ושנים מקרא ואחד תרגום – ל – פרשת כי תשא

~ נקודות משיחיות קודש ~ (אגרות קודש כרך כב, אגרת חותמתה)

וכיוון אשר כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחינת משה ובני עלייה-השלום – הרי הוראה בפרשתנו, שעליידי בחינה זו, על כל אחד ואחד להרים קרנו, על-ידי אשר יגלה חבטו לפני המקומם, בהתקבזנו אשר אהבת עולם אהבתנו ה' אלכינו כו' ובנו ברוך – והוא הגור החמורי – וקרבתנו כו', שאיז מפילה כפירים הפנים לפנים יתעורר גם הוא לדבקה בו ולהמשיך אוור אין-סוף ברוך-הוא למיטה ולהעלות כל העולם כלו לה, שאיזו עליידי התורה ומצוות, ובפרט על-ידי האדקה, שהיא עקר המשפט המשוער בראוייה וועליה על פולנה – במילוי האיזו לעשות משכן ודירה לו יתברך בתקותינו.

וזכרה ה' אל משה – כי שאל משה: רבונו של עולם, בפה תרומם קרו ישראל (ובפרט – שהיה אף זהה מעשה העגל). אמר לו הקב"ה: לאמר – לדורות (כולל אפיקו ביום פקדין אשר אז) ופקדי עליים חטאכם בעגל) – כי תשא את דודך – אתה זודך –رأسם של ישראל (וירק מושה – לא היה לו כל שכונות לענן העגל, שהרי היה אז בהר עם ה').

"תשא את ראש" – תוכל "לשאת את ראשם בהגבלה", עליידי אשר – תשא את ראש, תקווה אתם לגלות חבטם לפני המקום. – ולכפר על החטא המונע תרומת קנים (ובפרט – חטא העגל) – "ונתנו איש כופר נפשו" – צדקה, כמו שנאמר וחטאך בצדקה פרוק.

~ נקודות משיחיות קודש ~ (מושחת שבת פרשת פקודי, פרשת שקלים, מברכים החודש וערב ראש חודש אדר שני, התשכ"ז)

תקילות הדום – שיכל בaczoma, ותקילת החזם – שיכל בימי, וכן הלאה, ועל-דרז'זה בגנגע לאדם, מין המדבר, שמעלותו היא מעלה השכל (נפש השכלית) – שתקילותה היא להעתלות למדרגה שלמעלה כרושכל, שאיזו עניין ד"תשא את ראש".

לכאורה אין מוגן: מרו הענן ד"תשא את ראש" – הרי ה'ראש הוא המדרגה היוטר על-יננה שבאדם? וידע הבואר בזה – עליידי שיחת כ"ק אדמור' (מהזרש"ב) נשמעות עזן (וכן הוא גם על-פי הרוקרים), שהתקילות של כל מדרגה היא להפלל במדרגה שלמעלה הימנה, ולדגמא:

~ נקודות משיחיות קודש ~ (נ"פ לדורש כרך טז עט' 390 ואילך – מתוך ליקראת שבת)

מצות מעשיות בתוצאה מקירוב פנימי

והקשוג, بما נתקה מהשא רביינו עלייה-השלום עד שהצרכו הקב"ה להראות לו מטבח של אש? ויש לומר דבאות תמיית משה היתה, דמחצית השלקל הרי באה להיות כופר לנפש על חטא העגל, דלא כוארה

ונתנו איש כופר נפשו ליהו.. זה | יתנו .. מחצית השלקל
הראה לו במין מטבח של אש ומשללה מחצית השלקל, ואמר לו פזה יתנו (ל, ב-יג. ובפירוש ר"ש)

כלי יקר – עו והדר

מצוות השם יתברך, כי הארכם המכרייהו על הפתיחה גראות התרומה על שמו, כמו שנאמר ושרה כת אי, ראה רדיק ש"ט" ע"ז כי נגש העם הזה, רצה לומר ששם נגשים ואנושים על כל דבר מצוה, על זה אמר (ש"ט) יותהו וראיתם את מצות אנשיהם, כי דומה באלו נצטו גאנשימים האנשיים המכרייחים אותו. אבל כאן נאמר בשלהשון נתנו המדרב בזמנו שם נוחניים מזכיר טוב בלתי שם אנס, על כן גראוי בשלהשון כי תשא את מחותה הה"י נתיניה וזהאי לשם שמים. אף על פי שלא נופר השם בפרשת תרומה בכלם, מכל מקום הוכיר בראשונה לי ובשניה יתרוקתי, כי זכות יש להשם יתברך בהם על כל פנים. וזה פרוש יקר: תורה יג

נרכבה לצורך המשכן וככליו ראה מגילה כת. אבל אכן באה תמצאה למשה שבכל מקרים שיש בראוי גסותה הרוחesh השהעיר יש לו מקום להתגאות על להודע שאין צור בבחזאי שקלים אלו כי אם בשלשה מספרים של משה אבל לא לדורות, ולאול וקודיו יוציאו שללא מנגאים על ידי השקלים וראה שמואל א' ח. שמואל ב' כד אי. וכך לא נאמר אלא נרכבה השילישית, אבל כאן בשלהשון היו הקב"ע שעשיר ועני שון בו ואין מקום להתגאות אחיד עד כל חברו, על כן גראוי בשלהשון תרומותה:

ומה שלא הופר בפרשת תרומה כי אם שניהם שהיו בקע לגילגלה, לפי שלא הובילם כי אם הדרבים שהיו צור שעשה לעשות מפונה הארכנים, בגין הצעה קרבנות צבור, והשלישית

מසיר ומונתק קשר זה, ומצד זה יש פשרה גם על חטא קזה. וקשר זה נמצוא לא רק בעצם הנשמה, אלא "מطبع של אש" זו היה "משקלה מוחcitת השלל", שלאש זו עשה הקב"ה משקל גשמי, דמיוני שגם פעולותיו של האדם באות מעצם חיותו - עצם הנשמה - אכן גם בנתינת מطبع גשמייה, נמצוא ה"מطبع של אש" - הקשר הפניימי עם הקב"ה, וכן מופרת הנטינה על חטאינו.

ידין יתנון כל דעבר על מניניא פלגותה סלעא בסלעוי קירושא עסרון מעין סלעא פלגותה סלעא אפרשותה קדם יי:

ושדהacha. עשרים גרה השקל. עכשו פרש לך פקה הוא. גרה. לשון מעלה, וכן (שמואל א כ): יבאו להשפות לו לאגנות כסף וכבר-לחם". עשרים גרה השקל. שהשקל השלם ארבעה זונים, והזוז מתחלו חמש מעות, אלא באו והוסיף עלייו שתוות, והעלווהו לשש מעה כספי, ומוחcitת השקל כזה שאמרתי לך, יתנו תרומה לה'.

(ג) זה יתנו כל-הعبر על-הפקדים מוחcitת השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מוחcitת השקל תרומה ליהוה:

כ"י זה יתנו (שמות ו ב) קראה לו במין מطبع של אש ומשללה מוחcitת השקל, ואמר לו: כזה יתנו. הعبر על-הפקדים. דרך המונין מעבירין את הנמנין זה אמר זה, וכן (ויקרא כ): "כל אשר עבר מחת השבט", וכן (ויממה יט): "תעבירנה הארץ על-ידי מונה". מוחcitת השקל בשקל הקדש. במשקל שקצבי לך לשקל בו שקל בקדש, כגון שקלים האמורים בפרש ערךין

ה, כל אחד ואחד מפניהם ציריך לתנן מהה כסף. ריש לkipesh אמר, מן האוגס אתה למחר, בתיב (דברים שם כט) יתנון הדיבור השכבה עמו וגור, ואנחנו אנסנו הדיבור לא' יתיה לך' לעיל כט ועשינו עבדה וזה, כל אחד מפניהם ציריך לתנן חמישים כסף. רבבי יהודה בר סימון אמר, מן שור גnoch אתה למחר, שנחקרו לעיל כאלו אמר עבד יגוח השור וגור, ואנחנו חמורנו בבודו בשור שנגאמר נהלים קט (נקיריו את בבדים בתבנית שור אבל עשב), כל אחד מפניהם ציריך לתנן שלשים שקל. ידע הקדוש ברוך הוא מה שבלבבו של משה, אמר לו חביר לך בבר כסף, ולא מאה כסף, ולא חמישים שקליםים, ולא שלשים שקליםים, אלא זה יתנו מוחcitת השקל עד כאן לשונו:

ובפי הנראה שיש במיריש זה הרבה דברים בלתי מובנים, וכי משה היה מחשב בענין המשחה שהיה בימי ישראל עם מלך ארכם. גם מה שאמר לנו אナンחו אנסנו הדיבור מחשבר באור. וענין שור גnoch קשה להסביר:

בכל פרה זה, ולפי שקלים ארם הוא שקל שלם, וכל מוחcitת נבל במקסף עשרה כי בן ננו רבונו ז"ל (גהה לא) במאמר שלשה שתפין באדם עשרה דברים הבאים מן אב ואם ועשרה דברים הבאים מן הקדוש ברוך הוא, ואם בן הרי האדם השלם עשרים גרה, ומוחcitת תרומה לה' לכפר על חלקה הנפש:

טעם שלishi הוא הייתן מחר מלם, והוא שמעצינו במדרש ונחומו יט והואילקוט מביאו בפרק נפשו, בשפעו לשונו: וננתנו איש בפרק נפשו, משה בן נתנרא ואמר עור بعد נפשי (איוב כ). רבבי יהודה בר אליעי אמר, אמר משה מצינו שפדיין נפשו של אדם בבר כסף, שנאמר מלכים א' בטל (ויהי) ונפשך תחת נפשו או בבר כסף תשקל. רבבי יוסי אומר, מן מוציאים שם רע אתה למד, שנאמר דברים בכ ט' (יעשוו אותו מאה כסף), ואנחנו הוציאנו שם רע ואמנו אלה אליה ישראל (להלן כט)

(יג) זה יתנו כל-הعبر על-הפקדים מוחcitת השקל וגוי. בראשי דרך המונין מעבירין את הנמנין זה אחר זה כט. ומכל מקום לשון על הפקדים איינו ממשמע בנו. ויתכן לפresher לדעת רבונו ז"ל (וישלמי שקליםים פ"ב ה"ט) שהיה זה כפר נפש על עון העגל, כי שם עברו ישראל על פקודי הישראלים (ע"פ תלמים ט ט) אשר פקר ה' למשה, לך נאמר כל-הعبر על-הפקדים, מהה עברי עברה אשר היו צריכין אל בפר זה:

ותעם למוחcitת השקל נמצאו במרקשים בפה דרכיהם שונות, ואומר אני להוציא עליים עוד שלשה טעמיים. הדוד הוא, לפי שבסמעה והעגל גורו שבירת הלוחות לשנים, על בן יתנו 'בקע' להלן מה טרינו שקל בקיע לשלשים: החני שקל בקיע לשנים: וירוע שמצד הנפש אין יתרון לשום אדם על חבירו כי נפש החינוי שהוא בכם, על בן עשר ורש שני

~ נקודות משוחחות קודש ~ (ליקוטי שיחות כרך ג, עמוד 629)

את האש מתחמת לפסח או הזבח. הכל מתלמיד ועשה כפי שלמוד, אך את האש לא הצית... מוקן שהזבח והפסח נותרו כפי שהם.

לפיך הראה הקב"ה למזה מטבח של אש, למלכנו: נתינת מטבח בלבד אינה יכולה לשמש כפרנפש; אף בשנותיהם מטבח של אש, בחירות והתלהבות הבאות מעצם הגופש' שנמשלה לנור ("נוּר ה' נשות אֱלֹם"), איז בכם המטבח לכפר על הנפש.

שלושה דברים שמע מעה מן הקב"ה והרთע לאחורי... כיון שאמר לו וננתנו איש כפרנפש, אמר מזה: כי יכול ליתון כפרנפש?... נטול הקב"ה כמו מטבח של אש מתחמת כסא הכבוד והראה לו למזה: זה יתנו, זה יתנו (במדבר רבה פרשה ב) למה הדבר דומה? לאDEM שהח��יט למד את מלאכת הczורפות. הכל אצל צורף, והלה למזו את כל המלאכה. אך דבר אחד - המובן מאיילו - לא אמר לו: שיש להציג תחלה

כלי יקר – עו והדר

זהה חטא גדרלה, ולפי זה קא ביה תליא, לפי שעברו על אביה ה אלקי' עברו גם על לא תרץ', ולפי שעברו על לא יודה לך' עברו גם על לא חנאף, כי אית זה לעמץ זה נצטו'ה ורעת רבבי יהודה בר סימון, שמזה חשב שמא בפר זה הוא על שפיקות דמים שהרגו את חור יאה סנהדרין ו' בשור נגח שהמית עבד, כי בזמנן שישראל עוזים רצונו של מוקם יגראו בני אל חי' (חו"ב א), ובשאן עוזין רצונו נגראו עבדים כי' י, על עוזין רצונו נגראו ערכ העבד. וישראל בן גפן לחור ערך העבד. והמשיל לשור נגח לפישנאמר והלט קשות' כמוהם יהיו עשייהם גור' ואמ' בן מלו' שעצם העבודה זורה הדינה' שור במו' ערב' המתו'ת האדים ובאו לערך השור:

ואמ' הקדוש ברוך הוא לא בבר' בו, לפי שמהידוע שבכל הסרת איו' דבר רע צרי' להיר' הסבה ומפני' לא יתבטל המסקב, בדור' שאמרו רבותינו ז' כל במדבר ט הז' על כל בפרה העגל תבא האם תקנח צוות ביה, כי הפהה ארצה האם אשר הולידה את העגל, בביטול השרש פלו' מעצם הענינים, אבל אם תכלה הענינים יש לחוש פן יחו' שרש פורה ראש ולבנה להצמיח הענפים. בר' אמר הקדוש ברוך הוא שערק הולא עלה השפה על כל העברות האל, וזה רב השרש, דהינו על הדקבר אשר דינה' סבה על כל העברות האל, וזה רב והב' מטה' המומן הבאים לירדי מעשה זה, אקרו' ר' ובו' להלן לא לב' אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא אה' רקמתם להם אלני והב' להלן לא לב' אמר משה לבקני לא תנו'ק' ר' בבר' ששהשפה להם

שרצה' הז' שאבון מתוך זו, בשם שלשלאת אלבים אלו היו בפרה על כל הגופות של כל ישראל, בפר בפרק הנפשות יהיה גם כן במספר זה, והינו בפרק בפסח' שעולה מספרו שלשת אלפים שקל במו שפרש ר' בפרש אללה פוקידי להלן להכ. ואם תאמר מנאן אז שפבר זה יהיה דינא על עבורה וריה ולא על שאר עברה מן ארבע אלה, על בן בפר זה יהיה פטרון פטוק' ויהיה נפשך תחת נחשו או בפר בפרק תשקל', והיה בפר זה על ששלח איש חרמי שאמור אליה קרים הז' ולא אליה מלה' ארם מיד' מלכים א' ב' מט', והוא מלה' אליה שאמור אליה קרים הז' ולא אליה עמקים' שם פסק ח' והוא שבחש בה' וילאך לא הוא משגיח בשפלים בלילה עיף ירמיה ה' י' אלא שכינו' בגביה מרים, והיה זה גם דעת עשי העגל וראה מבci' להלן לב'). ומאהר שמצינו שם פריו' נפש' בפרק בפסח', אם כן ודי' גם כאן מה שחשב משה שמא ר' זאה' הז' מכל אחד בבר שלם, והוא בעבור חטא בעודה זורה:

אמנם דעת רבוי יוסי, שמשה חשב שפבר זה הוא על לשון הרע ויקול ענות' של חרובים שהוציאו שם רע על הקדוש ברוך הוא ואמרו אלה אליה', בדור' שנתקבר למלחה: ורעת ריש' לקיש הוא, שמשה חשב שפבר זה הוא על גלי עיריות, כתבות כן כל השבטים עולה חמש לקר' אמר מן האות א' מורה. ומה שאמרו יאנחנו אנסנו את דברו לא יהיה לך', לפי שאמרו רבותינו ז' (מכילה מא' מטה' מתוו' ח' ש' השדרות היה חמישה מול חמישה, לא יודה לך' בוגלו בעגל). ויחסם מאות אלף ותשעים אלףים למלאות שש והיכן עוד שלשת אלפים למלאות שש מאות אלף, הם שנפלו בעגל. ויחסם מונה רמו לו הקדוש ברוך הוא לשא את מספר לאש כל שבטי ישראל ולידיע מותכו כי שלשת אלף נפלו בעגל, אין זה כי אם

ואומר אני, לפי שמצינו במעשה העגל עבورو, והם עבורה זורה, גלי עיריות, ושביבות דמים, ולשון הרע במנגד בולם' וואה עכין ט', כמו שפרש ר' ב' על פסוק יזקמו לצחק' להלן לב' ח'. ולשון הרע הוא מה שנקמר שם פסוק י' קול ענות אנכי שמע', הינו חרופים וגידופים (רש' ט), וזה מה שאמרו זה לה' אלה אליה ישראל, כי סתם תפלש את בית ישראל בלבם, ולא די להם זה, אלא ספרו בפיהם הקבר במו' עז' במקצתם הפהאמין בת' כי מטעם זה נאמר ויהאך פעל כל זאת מענין העליה ממוצאים עיפ' דברים לב'): וכשה אמר הקדוש ברוך הוא למזה וננתנו איש בפר נפשו, היה מפסיק על איזו עז' מאربع עברות אלו יהיה בפר נפש', אם על עבורה זורה, או על שביבות דמים, או על גלי עיריות, או על לשון הרע:

דעת רבוי יהודה בר אליע' הוא, שמשה חשב מסתמא בפר זה יהיה על עבורה זורה, ואנו יהיה ודי' בפרק בפסח' שלם. והבini זה מה שנקמר פסוק ט' בפי תשא את ראש בני ישראל, ועל דרכ' שמשיק בילקוט פרשה ו' (שם) 'שראי' כתבות כן כל השבטים עולה חמש מאות אלף ותשעים ושבעה אלף, והיכן עוד שלשת אלפיים למלאות שש מאות אלף, הם שנפלו בעגל. ויחסם חמישה מול חמישה, לא יודה לך' בוגלו בעגל. ויחסם מונה רמו לו הקדוש רבוק לאש כל שבטי ישראל ולידיע מותכו כי שלשת אלפיים נפלו בעגל, אין זה כי אם

~ נקודות מшибות קודש ~ (ליקוטי שיחות כרך ט, עמוד 390)

להרימו יש צרך במאmiss ואפילו בcpfah. הוא-הדי במחצית השקל שבני ישראל נוגנים: גם כאשר 'כגד' להם הדבר לעשותו, והם עושים זאת מתוך cpfah, ללא כל רצון וחווית, גם נתינה ש'בזו היא "מטבע של אש", מאמר שהיא קשורה "מתנה כסא הקבוד" - בעצם הגשם.

(משיחת שבת פרשת ויהל התשנ"ב) שכל אחד ואחד מבני ישראל הוא "חלק אליה ממיעל מypes", והרי "העדים כשלאה הנפש במקצתו, אתה הנפש בכלו" – ואם-כן הרי כל בני ישראל הם מציאות אתה. ואפילו במקנה שיש לשול אצל חברו ענין בלתי-רכז – הרי הצורה וכי עיליה לבעל זאת היא על ידי שפיע עליו בדריכי נעם ובדריכי שלום.

~ נקודות מшибות קודש ~ (נ"פ לדור' כרך ט עט' 390 ואילך – מתוך גראת שבת)

שני גדרים בכפרה עונთ – זה יתנו

את הכליל למציאות חדשה. וכמו כן בכפרה על חטא, ישנים שני גדרים אלו. כפירה על ידי קרבנות לכפר על נפשותיכם'. שסירה טמאת החטא מעלה האדים. ב. 'כופר נפשו' שלא רק שהוור החטא אלא הנפש מצטנויות. ולכן הרואה מטבח של אש, לרמז ש כדי לכפר על חטא העגל, זוקקים לכפרה שתשנה את מציאות הנפש, וזה פועלו על ידי מוחץ השקל.

הדין במחצית השקל הוא ש"כופין את מי שלא נתן, עד שיטן" (ומבאים הלכות שקלים פרק א הלכה ט). ועל זה תמה משה, כיצד נתינה כפיה יכול להיות כפר-נפש? לכן הרואה הקב"ה מطبع של אש שמשקה מחצית השקל. משקל – משמעו דבר הנמשך כלפי מטה, וכי

כאשר יהודי נמצא בפני עצמו, הרי הוא רק מחצית, ובכך להיות "שקל הקודש" – עליו להראתך עם יהודי שני, ועוד להתאמך עם כל אחד ואחד מבני ישראל. וזהו קיום המצווה ד"ו והבת לזרע פמור", שפוש' רעך" הוא לא רק יהודי שנמצא קרוב אליו, אלא אפילו יהודי שנמצא בקוץ' בתנאי, אבל. ונסבה לזה היא כמו שכותב אצמור" רזקון בתנאי,

~ נקודות מшибות קודש ~ (נ"פ לדור' כרך ט עט' 390 ואילך – מתוך גראת שבת)

הראה לו קמיין מטבח של אש .. ואמר לו כזה יתנו

(ל. יג. ובפרוש רשי) וצריך באור, מה רמז הקב"ה בזה שהראה לו המטבח בדמיות אש זו? ויש לומר, דגנה מחצית השקל הרי באה להיות 'כופר נפשו' לבני ישראל. והנה בטהרתו חוץ מטמאות מצינו ב' גדרים. א. טבילה במים, דגמים רק מטהרים את הנטbel מטמאות. ב. טבילה כל' באש, זה אש לא רק מסירה טמאות הכליל אלא משנה

(ד) **בְּלִ הָעֵבֶר עַל־הַפְּקָדִים מִבֵּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלֹא יָתַן אֲפָרֶשֶׁתָּא קָדָם יְיָ:**

וּמְעַלָּה יָתַן תְּרוּמָת יְהוָה:

יש"י מבחן עשרים שנה ומעללה • למשך כאן שאין פחות מכאן עשרים יוצא לאבא ונמנה בכלל אנשיים.

כלי יקר – עו והדר

בן באו שני מיני כפירה אלו, כי תבא כפירה 'אך מה' ותכפר על התולדה והקינה על כל של וhab האדים הוה, ויבאו מוחץ שקליל 'בכף' אלו לכפר על חטא הנמשך מן נקדות הכסף, כי בזמנ שרבבי הכסף מצוי אצל בעלי, או הוא מושיקת תאה על תאהו, והוא לעוזם עני בಡעתו. ורקו לך, כי אותיות עני סמכות לאותיות 'כסף'. ודבר זה יתבאר עוד בפסק כי פרע הוא להלן לבת, עין שם: תורה יד

החומד ממון שלעוזם אין בידיו יותר מן מוחץ, באמורו רבותינו ויל' קח א י' יש בידיו מנה מותאה מאותים, יש בידיו קאים מותאה ארבע מאות, נמצא שלעוזם אין בידיו יותר מוחץ השקל:

ויבול להיות לפיו ששפע זה היה מן בזות מקרים ובזות חיים, אשר עליהם אמר שלמה (שר השירים א) 'תורי זהב געשה לך עם נקדות הכסף', פרש רשי' נקדות הכסף' הינו בזות מקרים, ותורי זהב נבדים לג'. ועל בן זהה לתן מוחץ השקל, לכפר על

כו. ובואר הדבר בך הוא, לפי שהשפיע להם رب זהב על בן הינו חמוקנים ועינם לא תשבענה (עפ' משלי ט), ובקשו להם בצדות שור, כי פני השור מוהשمال במרובבה (חגיגה יט), ובכתוב (אבר ט) 'מצפון זהב נאותה', וחשבו שמלול שור מעשר והוא ישפיע להם עוד רב זהב, ובכמו שגאנטר משל ד' זרב תבאות בכח שור, וכן יוסף 'המושבior לכל האוצר' נקרא 'בכור שור' נבדים לג'. ועל בן זהה לתן מוחץ השקל, לכפר על

טו דעתיר לא יסאי ורמסון לא יער
מפלגאות סלעא למפני יה אפרושותא קדם זי
לכפרא על נפשתוין:

(טו) העשיר לא-ירבה והדל לא ימעית ממחצית
השקל לחת את-תרומת יהוה לכפר על-
נפשתויכם:

האמור בתחלה חמש הפקודים (במדבר א): "באחד לחידש השני בשנה השנה", ונתנו כל אחד מחצית השקל, והן הגיעו מכאן קרבענות אבוד של כל שנה ושנה, והשוו בכם עניים ועשירים, ועל אותן תרומות נאמר: "לכפר על נפשתויכם", שהקרבענות לכפירה הם באים. והשלישית, היא תרומה המשך, כמו שנאמר (לקמן לה): "כל מרים תרומה בסך ונחשת" ולא היה יד כלם שווה בה, אלא איש איש מה שנרכו לבו.

וותשב ית כספ כפורייא מן בני ישראל
ותן יתיה על פלחות משבע זמנא ויהי לבני
ישראל לדרכנא קדם זי לכפרא על
נפשתוין:

(ט) ולקחת את-כסף הכספי מאי בני ישראל
ונתת אותו על-עבדת אהל מועד והיה לבני
ישראל לופרין לפני יהוה לכפר על-נפשתויכם: פ

וחמש מאות וחמשים, שהרי בכספי פקודי הארץ נאמר בז, ובחמש הפקודים אף בו נאמר בז (במדבר א): "ויהיו כל הפקודים שש מאות אלף ישש שנים אלףים וחמש מאות וחמשים". ובלא בשתי שנים קי, ואיל אפשר שלא קי בשעת מניין הראשון בני י"ט שנה שלא נמנוה, ובשניה נעשו בני עשרים? תשובה לדבר, אצל שניםות האנשים - בשנה אחת גנו, אבל למניין יציאת מצרים - קי שתי שנים, לפי שליציאת מצרים מניין מנין מניין, כמו שמנינו במפעצת ראש השנה, ובננה המשכן בראשונה, והוקם קהה הוא קאמור בחמש הפקודים, שהרי נאמר בו (במדבר א): "באחד לחידש הארץ", ומה שכן הוקם באחד לחידש הארץ, שנאמר (לקמן ט): "ביום החידש הארץ באהד לחידש פקים וגוי", ומה מניין זהה נעשי הארץ, משקלים שלו, שנאמר (לקמן ח): "ויהי מאת כפר הכספי לצקת וגוי", ה'א למדת, ששתים קי: אחת בתחלה נרכמן אחר יום הכהנים בשנה הראשונה, ואחת בשנה שנייה באיר, משוחקם החידש והגבלת. ואם אמר: וכי אפשר شبשניתם קי ישראל שישים שש מאות אלף ושלשת אלףים

כ"י לכפר על-נפשתויכם • שלא חנgeo עלי-ידי מגן. דבר אחר: לכפר על נפשתויכם, לפי שרמז להם כאן ג' פרומות, שנכתב כאן תרומה ה', ג' פעים: אחת, תרומה ארנדים, שמגנן בשהתחילה בגבהת המשכן, ונתנו כל אחד ואחד מחצית השקל ועלה למאת הכהר, שנאמר (לקמן לה): "וכסף פקודי הארץ מאת כפר", ומהם נעשו הארץ, שנאמר "ויהי מאת כפר הכספי וגוי". והשנית אף היא על-ידי מגן, שמגנן משוחקם המשכן, הוא המגן

כ"י ונתת אותו על-עבדת אהל מועד • למדת, שנצטו לנו נזום בתחלה גבהת המשכן אחר מעשה הצעל, מפני שנכנס בהם מגפה, כמו שנאמר (לקמן ט): "ויגף ה' את הארץ", مثل לצאן החביבה על בעליך, שנפל בה דבר, ומפשק, אמר לו לרועה: בבקשה מתק, מינה את צאני, ודע כמה נותרו בהם, להודיעו שהיא חביבה עלי. ואי אפשר לומר שהרי שמנין זהה הוא קאמור בחמש הפקודים, שהרי נאמר בו (במדבר א): "באחד לחידש הארץ", ומה שכן החקם באחד לחידש הארץ, שנאמר (לקמן ט): "ביום החידש הארץ באהד לחידש פקים וגוי", ומה מניין זהה נעשי הארץ, משקלים שלו, שנאמר (לקמן ח): "ויהי מאת כפר הכספי לצקת וגוי", ה'א למדת, ששתים קי: אחת בתחלה נרכמן אחר יום הכהנים בשנה הראשונה, ואחת בשנה שנייה באיר, משוחקם החידש והגבלת. ואם אמר: וכי אפשר شبשניתם קי ישראל שישים שש מאות אלף ושלשת אלףים

~ נקודות משיחות קודש ~ (מושיות שבת פרשת פקודי, פרשת שקדים, מברכים החודש ורשות אדרשין, התש"ז¹⁷)

למעלה מהשכל, שזו עניין ה'פסירת נפש), וכיודע בפירוש לשון מקמיינו ז"ל "תשובה ומעשים טובים", שעלי-ידי התשובה - הפעשים הם טובים וכאים. הינו, שוגם במעשים שהם במידידה ובהגבלת, נטש העילי שלמעלה ממידידה והגבלת.

מנין בני ישראל שנעשה עלי-ידי נתינת "מחצית השקל" דוקא, ובאפו ש"העשי לא ירבה והדל לא ימעית" - הרי זה תכילת המדידה והגבלת. "לכפר על נפשותויכם" - שזו עניין התשובה שלמעלה מהמידידה והגבלת שבכללות עניין התורה זמירות עלי-ידי, עבדת הצדיקים (על-דין העניו ד"תsha את ראש),

~ נקודות מшибות קורש ~ (32) קווטו שיחות ברך יה' עט'

מַשְׁלֵל לִצְעָן .. שָׁגֵפֶל בָּהּ דָּבָר (רש"ל, טז) ואלו בתנוחמא מובא משל ליצאן ש"גנסו זיאבים ובקעום". ויש לומר, דהנה בשעת חטא העגל היה משה רבנו, הרועה הנאנמן, בחר, ומוקן שלא היה לו כל קשור לתוצאות החטא, המגפה.

וזמלייל יי' עם משה למייר:

(ז) **וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לֵאמֹר:**

(ח) **וְעַשֵּׂת כִּיּוֹר נְחַשָּׁת וּבְנֵו נְחַשָּׁת לְרָחָצָה וְנְתַת לְקֹדֵשׁ וְתַמֵּן יְתָה בֵּין מִשְׁפָּן זִמְנָא וּבֵין מִרְבָּחָא וְתַמֵּן פְּמֵן פְּמֵיאָ:**

בנגד אויר שבין המזבח והמשכן, ואינו מפסיק כלל בין נינים, משום שנאמר (יקמ"ט): "וְאֶת מִזְבֵּחַ הַעֲלָה שֶׁם פְּתַח מִשְׁבֵּן אַהֲלָ-מוֹעֵד", פָּלוּמָר מזבח לפניהם מזבח מזבח העלה, שchetob בו שהוא לפניהם מזבח משכן אהל מזבח, וזהו הפירוש בלא פירוש, בק' שנוייה בזבחים'.

ע"י ויהל, פרשת שחטים, מבה"ד אש. תש"ט)
הצובאות גו', וכטבואר ב'תורה או' (ובכמה מקומות) מה שפטוב' מראות' לשון ובין, כי יש ב' מראות, אספקלרי'א הפקאה ואספקלרי'א שאינה מאירה.

(ט) **וְרָחָצָו אָהָרְן וּבְנֵיו מִמְּטוֹן אֲתִידֵיכֶם וְאֶת רְגָלֵיכֶם:**

הימנית, וידיו השמאלית על גבי רגלו השמאלית, ומקדשו.

כ"י בירור. קמץ דוד גדרלה, ולה דדים המרים בפיהם מים. ובנו. כתרגומו: ובסיסה, מושב מתקן לכיוור. לרחצה מוסב על הכיוור. ובין המזבח מזבח העלה, שchetob בו שהוא לפניהם מזבח משכן אהל מזבח, וזהו הפירוש מזבח קמעה ועומד

ע"י יובן מדברים שמהם נעשה הכיוור (פי ענן הכהן מותבטא (דריקט זיך אויס) גם בדברים שמהם נעשה), כמו שפטוב ויעש את הכהן גו' נחשות במראות

(ט) **וְרָחָצָו אָהָרְן וּבְנֵיו מִמְּטוֹן אֲתִידֵיכֶם וְאֶת רְגָלֵיכֶם:**

כ"י אֲתִידֵיכֶם וְאֶת-רְגָלֵיכֶם. בביה אמת היה מקדש ידיו ורגליו, ובק' שנינו בזבחים': כיצד קדוש ידים ורגלים? מנייה ידו הימנית על גבי רגלו

~ נקודות מшибות קורש ~ (על פי לקוטו שיחות ברך לא, נמוד 184 ואילך – מותך לקרהת שבת)

מדוע בזמננו רוחחים גם את הפנים?

והשמייה והדבר וקיוצא בזה. ועל-פי'יה יש לפרש החלוק בין קדוש המכנים להרחיצה לפני התפלה. דבנון הבית היישראלי במצב נעללה, וכחוותיהם הנעלמים - שללים ומדותיהם היו תמיד בלתי לה' לבוז, ולא היו ציריכים לקדש ולטהר את ה"פניהם" כי כוחות אלו היו טהורים ממשילא. ו록 ידים ורגלים שברם התעסקו בעובדין דחול ובאכילה ושתיה, היו נצרכים לקדוש וטהרה. מה-שאיינן בזמננו, ישנים מוצבים בעם האדם משקיע גם את שכלו ולבו בעוני עולם זהה, ולכך לפחות התפלה על האדם לטהר לנוקות ולקדש גם את "פניהם" כהכנה לתפלה, למען יוכל לעמוד לפני קונו בקדושה ובטהרה.

בפרקstanו מוקא האיזוי על עשיית הכהן "וְעַשֵּׂת הַכְּיוֹר" ורחציו אהרן ובנו מפניהם את ידים ואת רגליים (ל, יח-יט). ונמצינו בראשונים' (ראה שאלה-תשיבות הרשב"א חיל סימן קצ"א, ועוד) שקשרו את קדוש המכנים ידים ורגלים לפניו העבודה עם החזיב לרוחן גופו לפניהם התפלה.

והנה כתוב ברמב"ם (הלכות תפילה פרק ד הלכה ג) "שתרית רוחן פניו ידיו ורגליו ואחר-כך יתפלל". ויש לעין לשיטו, דמה טעם שברחיצת המכנים נצטו לרוחן את ידים ואת רגליים" בלבד, ולפני התפלה יש לרוחן גם את הפנים.

יש לבאר זה בדרכו הדרוש: החילוק בין הפנים של האדם, מה-שאיינן הפנים הם מוקם שוכן כה העשיה של האדם, מה-שאיינן הפנים הם מוקם משכן הפתחות הנעלמים שבו, כה השכל, הווש הראה

שיעור יומי ליום ראשון י"ד אדר ושנים מוקרא ואחד תרגום – ל – פרשת כי תשא

~ נקודות משיחות קודש ~ (ש"פ ויקרא, פרשת שקדים. מבה"ח א"ד, ש. תשי"ט)

דקליפה, והוא ענן מתחנה דבר ומעשה דלעומת-זה. ורחתה זו היא מנוי החקמה שגנתן משה בכיר שגענה מפראות האzuות, והינו, גם לבושי התורה ומיצות ובירור הנפש הבאה מאריכים רחיצה במי החקמה כ'.

"ידיהם" הם הפDISTOT, "וְרֹחֶץ יָדֵים" הוא ענן בירור המדות, "וּגְלִיכֶם" הם הלבושים דמתחנה דבר ומעשה, ורחתו את רגליהם" הוא ענן הסרת הלבושים הרעים, כדיוע בענן הعلו אבק ברגליהם, שרגל הוא מלכות

(כ) בַּבְּאַם אֲלֵאָהָל מוֹעֵד וְרָחֶצֶוּ מִים וְלֹא יִמְתַּחַ אוֹ יִמוֹתֵן אוֹ בְּמִקְרְבָּהוּן לְמִדְבָּחָא לְשִׁמְשָׂא לְאַסְקָא קָרְבָּנָא גָּדָם :

ימתו • היא אם לא ירחו, ימותו. שבחותך נאקרו כלות, ומכללו לאו אתה שומע הן. אל-המזבח • החיצון, שאין כאן ביאת אלהל מועד, אלא בפנים.

או יתקדשו ידיהוֹן ורגליהוֹן ולא יموתו:
ותהי להונ קים עלם לה וללבונהי לרנייהוֹן:

בְּגַשְׁתָּם אֲלֵהָמָזְבָּחָה לְשִׁרְתָּה לְהַקְרֵב אֲשָׁה לִיהְזָה:

כ"ז בבאמ אל-אלהל מועד • (תורת חנוך, פרשת שמיני, וכח): להקריב שחרית ובין העربים קטרת, או להזות מדם פר בהן המשיח ושעריו עבדת אלילים. ולא

(כא) וְרָחֶצֶוּ יְדֵיכֶם וּגְלִיכֶם וְלֹא יִמְתַּחַ וְהִוְתַּה לְהָם חַקְעֻלָּם לוֹ וְלֹרְעָוּ לְדוֹתָם: פ

כ"ז ולא ימתו • לחיב מיתה על המשמש במזבח ואינו רוחין ידים ורגלים, שפמיתה בראשונה לא שמנעו אלא על הגאנס להיכל.

כב ומיליל יי עם משה למימר:

(ככ) וַיֹּדַבֵּר יְהֹוָה אֲלֵמֶשֶׁה לְאָמָר:

כג' וְאַתָּה קְחֵלֶךָ בְּשָׁמִים רָאשׁ מְרִידָרוֹ חַמְשָׁ מְאוֹת וְקָנְמָן־בְּשָׁם מְחַצִּיתָו חַמְשָׁים וּמְאַתִּים וְקָנָה מְאַתִּים וְמְחַמְשִׁין:

(כג) וְאַתָּה קְחֵלֶךָ בְּשָׁמִים רָאשׁ מְרִידָרוֹ חַמְשָׁ מְאוֹת וְקָנְמָן־בְּשָׁם מְחַצִּיתָו חַמְשָׁים וּמְאַתִּים וְקָנָה בְּשָׁם חַמְשִׁים וּמְאַתִּים:

למה נאמר בו חצאי? גורת הכתוב היא להזכירו לחצאיין, להרבות בו שתי הקבעות, שאין שוקlein עין בעין, וכך שנוייה ביכריות, (רכ. ט). וקנאה בשם • קנה של שם, לפיו שיש קנים שאין של שם, הצרף לומר שם. חמשים ומאות, סה משקל בלו.

כ"ז בשמים ראש • חשובים. וקנמן-בשים • לפי שקנמן קלפת עז הו, יש שהוא טוב ויש בו רימ טוב וטעם, ויש לנו אלא בعزيز, לכך הצרף לומר "קנמן-בשם", מן הטוב. ממחיתו חמשים ומאות • ממחיתת הבאות פה חמשים ומאות, גם מכאן במקצת כלו חמש מאות, כמו שעור מרידדור. אם כן,

בישרונו מלך' ובשמות ראש לכל הבשימים עיף מגילה ז, כי לו משפט הראשית ונשפע מפנו בר הבוואה ובר השරרה, כמו שנאför מהלים קל ז ערכתי נר למשיחו:

לקה קיה משקל הבשימים חמש מאות וממחיתו חמשים ומאות, ועוד שני פעמים נר/, כי אכן נמצאו ראשונה שני נר' ברות דולקוט, ודרלק ממנו נר והוא אינו חסר ראה במדבר יי, כי פנוי משה בchapoh' (ב"ב עה)

קדש יהיה זה לי לדרכיכם, וכל זה רמז למה שנגאמר בדברים לג' (א) ראייתו לו שנדרש על משה נבבטו, כי הוא היה ראשית והתחלתה לכל נביים ובנהים וממליכים, וכל מינוי שראה הפל האצל מפענה, באמרו רבותינו ויל' מדרים לח' אין הקירוש ברוך הוא משנה שכינתו כי אם על גבור חכם עשר ועונו, וככלם ממשה, ראה לומר כלם קבלו האצילות ממשה על בון ארכין להתרומות אלו בתאריו, כי הוא היה

(כג) וְאַתָּה קְחֵלֶךָ בְּשָׁמִים רָאשׁ לְמַעְלָה פְּרַשְׁת תְּצִנָּה כִּי ס בְּתַבְתִּי שְׁבָכֶל דָּכֶר הָרָאוּ לִיחְסוּ בְּעַצְם וְרָאשָׁה אֶל מְשָׁה נָאָפָר בּוּ לְשָׁן יָאָתָה, וְבָרָךְ זֶה נָאָמָר גַּם בְּשָׁמָן חַמְשָׁה לְשָׁן וְאַתָּה, כי הוא עשי למשח בו המשכן וכל בלו' ואחרון ובינו וכל בהנים גדולים וממלכים בראיתא במשכת הוריות יא), ואמרו שם ששען שעשה משה קים לעולם שנאפר פסק לא שמן משחת

(כד) וְקֹדֶה חָמֵשׁ מֵאוֹת בְּשֶׂקֶל הַקָּדֵשׁ וְשֶׁמֶן זִית הַיּוֹן: כְּדֹ וְקִצְעִתָּא מַתָּקֵל חָמֵשׁ מֵאָה בְּסָלָעִי קְוֹדֶשָׁא וּמְשָׁחָא זִיתָא מֶלֶא דִינָא:

שָׁרָאוּם בְּמִים שֵׁלָא יְכֻלּוּ אֶת הַשְּׁמָן, וְאַמְרָרֶךָ הַצִּיר עַלְיָהּ הַשְּׁמָן עַד שְׁקָלֶת הַרִּים, וְקַפְחוּ לְשָׁמָן מִעַל קַעֲרוֹן.

יכ"י וְקֹדֶה • שם שָׁרָשׁ עַשְׂבִּי, וּבְלָשׁוֹן חַכְמִים: קָצִיאָה. הַיּוֹן • י"ב לוֹגִין. וּנְחַלְקוּ בּוֹ חַכְמִי יִשְׂרָאֵל, רַבִּי מַאיָּר אוֹמֵר: בּוֹ שְׁלָקוּ אֶת הַעֲקָרִין. אָמֵר לוֹ רַבִּי יְהוֹדָה: וְנַהֲלָא לְסֹוק אֶת הַעֲקָרִין אִינוֹ סְפָק? אֶלָּא

כְּה וּמַעֲבֵד יְתָה מְשָׁחָה רַבּוֹת קְוֹדֶשָׁא בְּסֶם מְבָסֶם עַוְדָב בּוֹסְמָנוֹ מְשָׁחָה רַבּוֹת קְוֹדֶשָׁא יְהָא:

עַד שְׁזָה קוֹפֵחַ מִזָּה, אוֹ רִיחַ אוֹ טָעַם, קָרְיוּ מַרְקָמָת. רַקְחַ מַרְקָמָת • רַקְחַ הַעֲשֵׂוי עַל יִצְחָק אַמְנוֹת וּמְעוֹרֶבּוֹת. מַעֲשָׂה רַקְמָ • שֵׁם הַאָמֵן בְּדָבָר.

(כח) וְעַשְׂתָּה רַקְמָ שֶׁמֶן מִשְׁחָתְקָדֵשׁ רַקְחַ מַרְקָמָת מַעֲשָׂה רַקְמָ שֶׁמֶן מִשְׁחָתְקָדֵשׁ יְהָה:

יכ"י רַקְחַ מַרְקָמָת • 'רַקְחַ', שֵׁם דָּבָר הָוּא. וְהַטְעֵם מוֹכִיחַ שַׁהוּא לְמַעַלָּה, וְהַרִּי הַוָּא בְּמַוְּדָעַ, רַגְעַ, וְאַיְנוּ כְּמוֹ (ישׁועה נא): "וַיָּגַע הַיּוֹם", וְכְמוֹ (שם טט): "וַיָּקַע הָאָרֶץ", שַׁהְטַעַם לְמַטָּה. וְכֵל דָּבָר הַקְּעֵב בְּחַבְרוֹן

(כו) וּמִשְׁחָתְבּוֹ אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת אַרְזָן הַעֲרָתָה: דָּסְחָדוֹתָא:

יכ"י וּמִשְׁחָתְבּוֹ • כָּל הַמְשִׁיחָות בְּמַיִן בְּיַפְעַת, חַווֹּן מִשְׁלָל מְלָכִים, שָׁהָן בְּמַיִן גַּנוֹר.

כְּוַיְתְּרֵבִי בָּהּ יְתָה מְשָׁפֵן זְמָנָא וִיתָּה אַרְזָנָא כְּסָהָרוֹתָא:

(כ) וְאֶת־הַשְּׁלָחָן וְאֶת־כְּלֵל־בְּלִי וְאֶת־הַמְנָרָה וְאֶת־מְנָהָא וִתָּה פְּרַבָּחָא דְּקַטְרָת בּוֹסְמָא:

כְּחַוִּית מְרָבָח דַּעֲלָתָה וִתָּה בְּלָל מְנוֹהָה וִתָּה כְּיִוְרָא וִתָּה בְּסִיסָה:

(כח) וְאֶת־מִזְבֵּחַ הַעֲלָה וְאֶת־כְּלֵל־בְּלִי וְאֶת־הַפְּרָז וְאֶת־בְּנָוָה וְאֶת־בְּנָוָה:

כְּט וְתַקְדֵּשׁ יְתָהּוֹן וְיְהּוֹן קְדֵשׁ קְוֹדְשִׁיא בְּלָל דִּיקְרָב בְּהּוֹן יְתַקְדֵּשׁ:

(טט) וְקֹדְשָׂתְא אֶתְמָ וְהִי קְדֵשׁ קָדְשִׁים בְּלָל־הַגְּגָע בְּהָם יְקָדֵשׁ:

שׁוּמָע אֲנִי בֵּין רְאֵי בֵּין שָׁאַיְנוּ רְאֵי? פָּלְמוֹד לוֹמָר: "כְּבָשִׂים", מה בְּבָשִׂים רְאֵי, אֲף בְּלָרְאֵי. כָּל מִשְׁיחָתָה מְשָׁקָן וְכָהָנִים וּמְלָכִים מְתַרְצָם לְשׁוֹן רְבוּי', לְפִי שָׁאַיְן צְרָךְ מִשְׁיחָתָן אֶלָּא לְגַדְלָה, "כִּי בַּן יְסָרָה הַמְלָךְ" שָׂהָה חַנוֹךְ גַּדְלָתוֹן, וּשְׁאָרְמִשְׁיחָות בְּגַזּוֹן: רַקְיָקִין מְשֻׁוחִין, (עמ' ט) "וּרְאֵשִׁית שְׁמָנִים יִמְשָׁחוּ", לְשׂוֹן אֲרָמִית בְּהָן בְּלָשׁוֹן עַבְרִית.

יכ"י וְקֹדְשָׂתְא אֶתְמָ וְמִשְׁיחָה זוֹ מַקְדְּשָׁתָם לְהִיוֹת קְדֵשׁ קָדְשִׁים, וְמַה הִיא קְדֵשָׁתָם? "כָּל הַגְּגָע וְגַו". כָּל הַרְאֵי לְכָלִי שְׁרָת, וְלִינָה וּטְבוּלִיּוֹם וְאַיְנוּ נְפָדָה הַגּוֹרָף לְהַפְּסֵל בַּיּוֹצָא, וְלִינָה וּטְבוּלִיּוֹם וְאַיְנוּ לְהָם – אַיְנוּ לְחַלִּין, אֶבֶל דָּבָר שָׁאַיְנוּ רְאֵי לְהָם – אַיְנוּ מַקְדְּשִׁין. וְשְׁנוֹיהָ הִיא מְשָׁנָה שְׁלָמָה אֶצְל מִזְבֵּחַ, מַתָּוךְ שָׁנָאָמֵר (עליל טט): "כָּל הַגְּגָע בְּמַזְבֵּחַ יְקָדֵשׁ",

הוּא הַבְּחִיל לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ וְאַיְן מִתְּבָנָה זוֹ נִצְחָת, אֶלָּא כָּלְבָנָה שְׁהִיא לְפָעָמִים בְּגַתְהָה וּלְפָעָמִים גַּפְרָצָה, וְעַל בְּנֵי אָמֵר שֶׁמֶן מִשְׁחָתְקָדֵשׁ יְהָה לִלְדָרְתִּיכְמָם: תורה כְּדֹ

יְדִי שְׁלִיחָה תַקְחַ אֶתְמָוֹת לְהָ, בַּי סְגָלָה וּנְתָנוֹה לְךָ שְׁלֵל הַדָּבָר הַגְּטוֹן עַל יְדֵךְ מַתָּקִיד לְעַולְמָ בְּשָׁמֶן גַּדְרִי, בְּמוֹת הַתּוֹרָה הַבְּתוּנָה עַל יְדֵךְ נִצְחָת בְּאָור הַחֲפָה, אֶבֶל פְּנֵי יְהֹוָשׁ בְּלָבָה שֵׁם, בַּי

הַמְּאִירָה לְאָרֶץ וּלְקָרְבָּנִים עַלְיָה וְהִיא אַיְנה חֲסָרָה, וְאוֹרָה מַתְּמִיד וְאַיְנוּ חָסָר לְעוֹלָם. כָּר אָמֵר הַקְּדוּשָׁ בָּרוּךְ הוּא, אָם רַוְצָח אַתָּה בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל שֶׁמֶן מִשְׁחָתְזָה זוֹ, אַו אַתָּה בְּעַצְמָךְ לֹא עַל

(ל) וְאַתָּה־אֹהֶן וְאַתָּה־בָנָיו תִמְשָׁח וְקִדְשָׁת אַתֶם לְכָהֵן לוֹיֵת אָהָרֶן וִיתְבָנָה תְּרֵבִי וַתִּקְדִּש יְתָהָוֹן לְשִׁפְשָׁא קָדְמִי :

לא עם בני ישראל תמלל למינך משחה
רבות קורשא ימי דין קדרמי לדרכיכן :

(לא) וְאַל־בָנָיו יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לְאָמָר שְׁמַן מְשֻחָה
קָדֵש יְהִי זֶה לֵי לְדָרְתֵיכֶם :

כ"י לְדָרְתֵיכֶם • (חוויות י"א) מִפְאָן לִמְדוֹ רְבוּתֵינוּ לֹומר שְׁכָלוּ קִים לְעַתִיד לְבָא. זֶה • בְגִימְטְרִיאָה תְּרִיסָר לְזָגִין הוּוּ.

לְבָעֵל בְּסָרָא דָאנְשָׁא לֹא יִתְנַפֵּךְ וּבְדָמוֹתָה
לֹא מַעֲבָדָוּ כּוֹתָה קְוָרְשָׁא הָוָא קְוָרְשָׁא יָמי
לְכוֹן :

אָכָל אֶם פָּחַת אוֹ רְבָה סְמָמְנִין לְפִי מִדָּת הַיּוֹם
– מַפְרָר, וְאֶפְרָאֵם הַעֲשֵׂוי בְּמַתְבָּנָתוֹ שֶׁל זֶה, אַיִן הַפְּךָ
סְמָמְנוֹ חַיְבָ, אֶלָּא חַוּקָחוֹ. וּבְמַתְבָּנָתוֹ • לְשׁוֹן
חַשְׁבּוֹן, כָּמוֹ (עליל ח) : "מַתְבָּנָת הַלְבָנִים", וּבָן
בְּמַתְבָּנָתָה" שֶׁל קַטְרָתָה.

(לא) עַל־בָשָׂר אָדָם לֹא יִסְךְ וּבְמַתְבָּנָתוֹ לֹא תַעֲשֵׂה
כִּמְהוּ קָדֵשׁ הָוָא קָדֵשׁ יְהִי לְכֶם :

לְגַבְرִי יִבְסֶם דְכָוָתָה וְדַי יְמַנָּה עַל
חַלּוּץ וַיְשַׁתֵּץ מִעֵמָה :

(לא) אִישׁ אֲשֶׁר יַרְקַח כִּמְהוּ וְאֲשֶׁר יִתְן מִפְנֵיו עַל־זָר
וְגַבְרָת מִעֵמָיו : ס

כ"י וְאֲשֶׁר יִתְן מִפְנֵו • מִאותוֹ שֶׁל מְשָׁה. עַל זָר • שָׁאינוּ צָרָבָה וּמְלָכוֹת.

לְוַאֲמָר יְהִי לְמִשָּׁה סְכָב לְךָ בּוֹסְמִין גַּטְפָּא
וּטוֹפְרָא וְחַלְבָנָתָא בּוֹסְמִין וְלִבְוִונָתָא דְכִיָּתָא
מַתְקָל בְּמַתְקָל יְהִי :

וּקוֹרֵין לוֹ גַּלְבָּנָא, וְמַנְאָה הַכְּתוּב בֵּין סְמָמְנִין
הַקְּטוּרָת, לְלִמְדָנוֹ, שְׁלָא בְּעַנְיָנוֹ לְצַרְף הַנּוֹטָף
בְּאֶגדָת טַעַנְיוֹתֵינוּ וְתַפְלוּתֵינוּ אֶת פּוֹשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל
שְׁיָהִיו נָמְנִין עָמָנוּ. סְמִים • אֶחָרִים. וְלִבְנָה זְבָה •
(חוויות י"א) מִפְאָן לִמְדוֹ רְבוּתֵינוּ: י"א סְמָמְנִין גַּאֲמָרוּ לוֹ אַוְנְקָלוֹס: וּטוֹפְרָא'. וְחַלְבָנָה • וְחַלְבָנָה רַע

(לא) וַיֹּאמֶר יְהֹהֶן אֶל־מִשָּׁה קְח־לְךָ סְמִים נְטָף
וְשְׁחָלָת וְחַלְבָנָה סְמִים וְלִבְנָה זְבָה בְּרִ בְּרִ יְהִי:

וְהִ אֵם הַמּוֹלָאים מִצּוֹת בְּרִמּוֹן, אֵם בָּן
לְמַהָּה קְרָאִים וְרִיקִים. אֶלָּא וְדַי שְׁעַל
הַתְּשׁוּבָה דְבָרָו זֶה, כִּי כֵל פָעֵל רִיק
שְׁבָהָם דְהִיָּנוּ גַעַן, מְקָנוּ יִתְמַלְאָו
מִצּוֹת, כִּי הַדּוֹנוֹת וְהַרְיוֹקֹת נְעַשׂ
בְּקָרְבָּיוֹת, וַיַּעֲלֵה גַם הַעֲזֹן לְרִיחַ בְּחוֹדָח
כִּמוֹ הַמִּצּוֹת, דְגָמָת הַחַלְבָנָה הַעוֹלָה
לְרִיחַ נִיחּוֹת בְּכָל שָׁאָר סְמָמְנִים, וּמִפְאָן
לִמְדוֹ לֹומר שְׁעַנְנוּ זֶה מְרַקְבּוּ עַל
הַתְּעִנִית וְהַתְּשׁוּבָה. זֶה פָרֹשׁ
יָקָר: תּוֹרָה לָהּ

עֲרָבִים זֶה בְּעֵד זֶה (סְהָדְרִין כט). וּבָה
מִשְׁבָּח מִנְלָן לֹומר שְׁצָרָוף הַחַלְבָנָה
מוֹרָה עַל צְרוֹף הַפּוֹשָׁעים בַּתְּעִנִית
דוֹקָא, וּמָה שְׁמָנָאָם בֵּין סְמָמְנִי הַקְּטוּרָת וְדוֹקָא,
לְפִי שְׁעַל יְדֵי הַצּוֹמוֹת וְהַתְּשׁוּבָה
נְعַשֵּׂו הַדּוֹנוֹת לְזַקְנִית (וּמָא פט), כָּמוֹ
שְׁנָאָמָר (שְׁעִיה מט) יְכִי נְרַצְּחָעָנָה, שְׁגָם
הַעֲזֹן יַעֲלֵה לְרִצְוֹן לְרִיחַ נִיחּוֹת
וּרְבוּתֵינוּ וְלֵיל אָמָרוּ (ברכות נט) 'בְּפֶלֶח
הַרְמָנוֹן רַקְתָּה' (שר הַשִּׁירִים דט) אָפְלוּ רְקִים
שְׁבָר מְלָאים מִצּוֹת בְּרִמּוֹן/, וְקַשְׁה עַל

(לא) קָח לְךָ סְמִים וְגוֹ'. מִנָּה הַחַלְבָנָה
בֵּין סְמָמְנִי הַקְּטוּרָת, לְלִמְדָר
אוֹתָנוּ לְצַרְף פּוֹשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל
תְּעִנִית (חוויות ט). וְטַעַנוּ שֶׁל דָבָר, לְפִי
שָׁאָם לְאָהִי פּוֹשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל
הַתְּעִנִית יְשַׁלֵּחַ שְׁלָא בְּיַהְיָה הַתְּעִנִית
מִזְהָה אֶלָּא עֲבָרָה וְלֹא הַהָעָה עַוְלָה
לְרִצְוֹן, שְׁהָרִי מְצִינָה שְׁנָקָרָא הַנּוֹטָא
חוֹטָא בְּעַבְרָה שְׁהָרִי אֶת עַצְמָוֹן הַיּוֹנָן
(מדיט ט), אָכְלָה עַל כָּל פָּנִים אָנוּ אַרְכִּין
יִשְׂרָאֵל, הָרִי עַל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעַבְרָם, כִּי כֵל יִשְׂרָאֵל
לַהֲתֻעַנְתָּה בְּעַבְרָם, כִּי כֵל יִשְׂרָאֵל

ללבנה, שתהא נאה. בד בבד יהי'ה • אלו הארבעה הנזירים באן יהיו שווין משקל במשקל, במשקלו של זה כך משקלו של זה, וכן שנינו: הארי והצפן, הצלבנה והצלבונה, משקל שבעים שבעים מנה. ולשון 'בר' נראה בעיני שהוא לשון יחיד, אך באחד יהי'ה זה כמו זה.

למשה בסיני: מעוט "סמים", שנים. נטר ושהلت חלבנה ג', הרי ה'. סמים", לרבות עוד כמה אלו, הרי עשר. ולבנה, הרי י"א, ואלו הן: הארי והצפן, הצלבנה והצלבונה, מזור וקצעה, שבלת-גריך וכרכם, הרי ח', שהשלת גורך אחד, שהגרך דומה לשבלת. הקושט והקלופה, והקנמון, הרי י"א. בורת פרשינה אינו נקי, אלא בו שפין את האפרן

לה ומעבד יטה קטרת בוסמין בסם עובד
bosmin kavab diyi kodesha:

הספרינה, כאדם המהפק בכך ביצים טרופות לערבן עם הפימים, וכל דבר שהאדם רוצה לעיר יפה יפה מהפכו באכבע, או בבן. מלחה טהור קדש • מלחה יהי'ה, וטהור יהי'ה, וקדש יהי'ה.

ויתשחוק מנה ומידיק ותמן מנה גדים
סבדותא במשבחן זמנה די אונטן מירמי לה
פפון קדש קודשין קפוי לכון:

כ"י ונתקה ממנה וגוי • היא קטרת שבכל يوم
לא, אני קובעם לאותו מקום.

ויקטרת בוסמין די מעבד בדמותה לא
מעבדון לכון קודשא תהיה לך גדים יי' :

כ"י במתבנתה • במנין סמאניה. קדש תהיה לך לה' • שלא תעשנה אלא לשמי.

(ה) איש אשר-יעשה כמות להריח בה ונכרת
מעמה:

לך קדש תהיה לך ליהוה:
כעומיו:

כ"י להרים בה • אבל עוזה אפה במתבנתה משלה, כדי למסרה לאביו.

ומלח לי עם משה למיר:

לא (א) וידבר יהוה אל-משה לאמר:

(ב) ראה קראתי בשם בצלאל בן-אוֹרִי בנו-ח'ור
חויר לשכטא דיהודה:

כ"י קראתי בשם לעשות מלאכת, זאת בצלאל.
כל יקר – עו והדור

בסטור עליוון בצל' שדי יתלונן' (תחים צא,
ראה שמויד לו), כי עושי המלאכה בצל
אל היה. וזהו שמותים ואמר (פסק יט)
כל אשר צויתך יעשה, לא אמר

עפ' ליל יח בא, וברשי' שם. ומהקאמר
בשם, שמע מנה ששמו מוכיח עליון
שהיה 'בצל אל', ראה ברכתה, לך
אמור משה בוגמר מלאתה המשבן ישיב

לא (ב) ראה קראתי בשם בצלאל.
'ראיה' ברוח הקדש
שעליך, כי בצלאל הגון לו המלאכה
ונאתה תחיה זה ברוח הקדש שעליך.

שיעור יומי ליום ראשון י"ד אדר ושנים מקרא ואחד תרגום – לא – פרשת כי תשא

(ג) **וְאִמְלָא אֲתֹה רוח אלְהִים בַּחֲכָמָה וּבַתְּבוֹנָה וְכַדְעַת וּבְכָל־מֶלֶאכָה:**

כ"ז בַּחֲכָמָה • מה שארם שומע דברים מאחרים ולמד. ובתבונה • מבין דבר מלבו, מתוך דברים שלמד. ובדעת • רוח סקען.

(ד) **לְחַשֵּׁב מִחְשָׁבָת לְעֹשָׂות בְּזָהָב וּבְכַסְף וּבְנָחָשָׁת:**
וּבְנָחָשָׁא:

כ"ז **לְחַשֵּׁב מִחְשָׁבָת** • ארינת מעשה חושב.

(ה) **וּבְחַרְשָׁת אָבִן לְמַלְאָת וּבְחַרְשָׁת עֵץ לְעֹשָׂות בְּכָל־מֶלֶאכָה:**

כ"ז **וּבְחַרְשָׁת** • לשון אמונות, כמו (ישעה ט): "חרש חכם", וואנקלוס פרש ושנה בפרושן, שאמן אבני קורי אמרן, ותפרש עץ קרווי נגר. **לְמַלְאָת** • להושיבך

(ו) **וְאַנְיִ הַגָּה נִתְהִי אֲתֹה אַהֲלִיאָב בְּנֵי־אֲחִיכִיסְמָךְ לְמַטְהָ־דָן וּבְלֵב פָלָחָכְמָלָב נִתְהִי חֲכָמָה וְעֵשָׂו אֶת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָךְ:**

כ"ז **וּבְלֵב פָלָחָכְמָלָב וְגוֹ'** • ועוד שאר חכמי לב שבקם וכל אשר נתתי בו חכמה, "וְעַשֵּׂו אֶת כל אשר פקדך".

(ז) **אֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הָאָרֶן לְעֹדֶת וְאֶת־הַכְּפָרָת אֲשֶׁר עָלָיו וְאֶת כָּל־כָּלֵי הָאָהֶל:**

כ"ז **וְאֶת הָאָרֶן לְעֹדֶת** • לצורך לווחות העדרות.

(ח) **וְאֶת־הַשְּׁלֵחוֹן וְאֶת־כָּלְיוֹן וְאֶת־הַמְנִירָה הַטְהָרָה וְאֶת־כָּל־כָּלִיה וְאֶת מִזְבֵּחַ הַקְטָרָת:**

כ"ז **הַטְהָרָה** • על שם זהוב טהור (מנחות כט).

(ט) **וְאֶת־מִזְבֵּחַ הַעֲלָה וְאֶת־כָּל־כָּלִיו וְאֶת־הַבִּירָה וְאֶת־כָּנוֹ:**

כלי יקר – עו והוד רשות רשיי זה על פסוק **בְּלֵל אֲשֶׁר** פרש רשיי פקוריו להלן לחכמתם, אלא שיעשו בכל אשר אנכי מצווה אתם, ובצל אל. וכן פרש יוציאו יעשה בכל אשר אנכי מצווה אתם, צוה ה' את משה, ותמה אני לך לא אלא וודאי שהיו בצל אל. וכן פרש יעשה בכל אשר אנכי מצווה לכם, צוה ה' את משה, ותמה אני לך לא

וית לבושי שמישא וית לבושי קודשא
לאהרן בנה וית לבושי בנויה לשמשא:

(ז) **וְאַתָּה בְגָדִי הַשְׂרֵד וְאַתָּה בְגָדִי הַקָּדֵשׁ לְאַהֲרֹן הַפְּהָנֵן וְאַתָּה בְגָדִי בָנֵיו לְכָהֵן:**

לשנת בקדש", ולא הופר שיש עליהם. ואם בגדי כהנה מדבר, לא מצינו באחד מהם ארוגמן או חולעת שני בלא שיש. בגדי השרד • יש מפרשים לשון עבודה ושרות, מתרגם לו לבושי שמישא', ואין לו דמיון במקרא. ואני אומר שהוא לשון ארמי בתרגום של "קלעים" ותרגומים של "מכבר", שהיינו ארוגים במחט, עשוים נקבים נקבים, לצידין' בלע"ז.

ואית משחא דרבומה וית קטרת בוסמיא
לקודשא כל די בקדשך יעבדון:

כ"י) **וְאַתָּה בְגָדִי הַשְׂרֵד • אָמֵר אַנְיָה לְפִי פְשׁוֹטוֹ שֶׁל מקרה, שָׁאַיָּא פָּשׁׁר לְזֹמֶר שְׁבָבָגְדִי כַּהֲנָה מְדֻבָּר, לְפִי שָׁנָא מָר אַצְלָם: "וְאַתָּה בְגָדִי הַקָּדֵשׁ לְאַהֲרֹן הַפְּהָנֵן וְאַתָּה בְגָדִי בָנֵיו לְכָהֵן", אַלְאָתָלוּ בְגָדִי הַשְׂרֵד, הַם בְגָדִי הַתְּכִלָּת וְהַאֲרוֹגָמָן וְתוֹלָעָת שְׁנִי, הַאמָּרוּם בְפְרָשָׁת מִשְׁנָה (מדרכ' ח): "וְנִתְנָנוּ עַלְיוֹ בְגָד אַרְגָּמָן", "וְנִתְנָנוּ עַלְיוֹ בְגָד תְּכִלָּת", "וְנִתְנָנוּ עַלְיוֹ בְגָד אַרְגָּמָן". ונראין דברי, שנאמר (לקמן לט): "וּמִן הַתְּכִלָּת וְהַאֲרוֹגָמָן וְתוֹלָעָת הַשְׁנִי עַשְׂוֵי בְגָד שְׂרֵד**

(יא) **וְאַת שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה וְאַת קְטָרָת הַפְּמִים לְקָדֵשׁ בְּכָל אֲשֶׁר צִוָּתְךָ יִעַשֵּׂי:**

כ"י) **וְאַת קְטָרָת הַפְּמִים לְקָדֵשׁ • לְצֹרֶךְ הַקְטָרָת הַהִיכָּל שֶׁהִיא קָדֵשׁ.**

יבואמר יי' למשה למימר:

(יב) **וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לְאמֹר:**

וְאַתָּה מַלְלָעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִינָר בְּרוּמֵי יְהוָה יְהוָה שְׁבִיא דֵי לִי מִטְרוֹן אָרַי אֶת הַיָּא בֵּין מִימְרֵי וּבֵין כָּוֹן לְדִרְכֵיכֶן לְמִדְעָה אָרַי אַנְיָה מַקְדְּשָׁכֶן:

(יג) **וְאַתָּה דִבֶר אֶל-בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאמֹר אַךְ אַת שְׁבָתָתְךָ תְשִׁמְרוּ כִּי אַת הוּא בֵּין וּבֵיןיכֶם לְדִרְתֵיכֶם לְדִעָת כִּי אַנְיָה מַקְדְּשָׁכֶם:**

כל "אֲפִין וּרְקִין" מועוטין, למעט שבת ממלאת המשכן. כי אותן הוא בין וביניהם • אותן גדרות היא בינהו, שבחרתי בהם בנהחيلي לךם את יום מנוחתי למנוחה. לדעת • האמות בה, כי אני ה' מקדשכם.

כ"י) **וְאַתָּה דִבֶר אֶל-בְנֵי יִשְׂרָאֵל • וְאַתָּה אַךְ עַל-פִי שְׁהַפְּקָדָתְךָ לְצֹוֹתָם עַל מִלְאָכָת המשכן, אַל יָקַל בעיניך לדוחות את השבת מפני אוטה מלאה. אַךְ את שְׁבָתָתְךָ תְשִׁמְרוּ • אַךְ עַל-פִי שְׁתָחִיתְךָ דָרְופִין נוֹרִיזָן בְּרוּיות הַמֶּלֶךְ, שְׁבָת אל תְּדַחֵה מִפְנֵיה.**

כלי יקר – עו והדור

שקיום המשכן פלי בשמירת השבת אם בן וداعי השבת גדרlein מילאכת המשכן, לפיקח אין ראי שתרדחה מילאכת משבן את השבת:

וטעם לשוני שבתות רוקא, הוא לפני ששבת יש לו שמי בחינות, האחת הוא לזכר חדש העולם והוא הגראיה 'שבת בראשית', השניה והוא שבת שלעתיד המורה על העולם הבא יום שבלו שבת' ויאת תמיד לא, ועל זה הספיקו המפרשים. ונראה לי להזכיר ראייה מפה שפסיק ביליקוט פרשה זו (רוי ח') רבינו גנץ אמר מנגנון אתה אומר שבל מילאכת המשכן ותולעת שבת מילאכת המשכן. ויכול להיות שזהו גם דעת רשי' שפרש שבא למעט שבת מילאכת המשכן, כי לפני

(יג) **וְאַתָּה דִבֶר אֶל-בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאמֹר אַךְ אַת שְׁבָתָתְךָ תְשִׁמְרוּ. הַזְּסִיף בָּאַנְמָלָת וְאַתָּה לְפִי שְׁיוּם הַשְּׁבָתָת רָאוּי לִיחַס בְּעַצְמָה וּרְאַשְׁוֹנָה אֶל מֹשֶׁה (ואה דברי רבו) לעיל ט, כי הוא בחר במצרים ביום השבת כראיה באדרש (שמיר א ט) ורבנן חתפלה ישמה משה במתנת חלקי' בו; מיד נגאלין שנאמר (ישיה ט ט) 'אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שְׁבָתָתְךָ' כ'ר, לכה אמר לשון א'ר, לומר אַךְ וּרְק בְּתָנָא ז'ה יְהִי המשכן והמשמן קים לעד, אם לשון ז'ה יְהִי המשכן ובל כלו, ואמור אַךְ אֶת שְׁבָתָתְךָ שְׁתִים בְּמִשְׁמָע, לפני שְׁזָבֵיר המשכן וככל כלו, ונגמור לעיל מה לא אמר שמן משות קדש יהי זה ל'ר, וביליקוט פרשת תרומה רמז ש' מסיק שבל מקום שנאמר בו**

יד ותתווין ית שבתה ארי קודש היא לכון מחלילה אהתקטלא יתקטל ארי כל דיעבד בה עבירה וישתאי אנשה הוה מגו עטה:

(ד) ושמרתם את השבת פ' קדש הוא לכם מחלילה מות ימת פ' בל העשה בה מלאכה נברתה הנפש והוא מקרב עמייה:

כ"י מות ימת אם יש עדים וחתורה. ונברתה פ' בל התראה. מחלליה הוה חול בקדשה.

טו שפא יומין יתעבד עבירה וביומא שביעאה שבת שbeta קודש קדם יי פ' דיעבד עברתא ביומא שבתא אהתקטלא תקTEL:

(טו) ששת ימים עשה מלאכה וביום השבעה שבת שבתוון קדש להזה בל העשה מלאכה ביום השבת מות ימת:

בו כ"א אם: "ב'יום הראשון שבתוון וביום השmini שבתוון" (שם), אסורים בכל מלאכה עבירה, ומפרים במלאכת אל נפש). קדש לה' • שמירת קדשנה לשמי ובמצותי.

כ"י שבת שבתוון • מנוחת מרגוע, ולא מנחת עראי: (שבת שבתוון • לך כפלו הכתוב, לומר שאסור בכל מלאכה, אפילו אל נפש. וכן יום הכהנים, שנאמר בו: (וירא כ): "שבת שבתוון היא לכם", אסור בכל מלאכה. אבל يوم טוב לא נאמר

טו ויטרין בני ישראל ית שבתא למעבד ית שבתא לדריהם גנים עלם:

(ט) ושמרו בני ישראל את השבת לעשיות אתה השבת לדרכם ברית עולם:

יז בין מימרי ובין בני ישראל את היה לעלם ארי שבתא יומין עבד יי ית שמיא וית ארעה וביומא שביעאה שבת ותח:

(ט) בין ובין בני ישראל אות הוא לעלם בירשות ימים עשה להזה את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת ונפש: ס

כ"י וינפש • בתרגומו 'ונח', וכל לשון 'נופש' לעצמו? לשפר האון מה שהיא יכולה לשמע.

ולא יגעה" וככל פועלו במאמר, הכתוב מנוחה הוא לשון 'נופש', שפשב נפשו ונשימותו בהרגיעו מטרח המלאכה, וכי שבתוב בו (ישעה כ): "לא יען

כלי יקר – עוז והדר

לעשיות את השבת לדרכם ברית עולם, הזכיר בו לשון עשרה, כי על שבר העולם הבא נאמר (מלחים לא ט מיה ר' רב טобך אשר צפנת ליראייך פעלת לחווים בר/ ר' אמר כאן ושמרו בני ישראל את השבת כדי שבשכירה זו ירמו לעשיות את השבת, שיפעל ויעשה להם הקדוש ברוך הוא השבר של יום שבלו שבת לדרך ברית אל הולרם ברית עולם, והוא הברית אל העולם הבא. והקדומים כאן בין ובין בני ישראל ואחר קה הקבר אורות היה לעלם, כי החזוי קדם אל הדרך אשר עלו מורה האות. ומכל אלו הדקדוקים למך רבוי נמן להגיט שמי גבולים אלו מיום שברא הקדוש ברוך הוא עולמי וכו': תורה י

בראשית, וכי על מה שנאמר אך את שבתתי תשמרי, ואחר בך פרש קה הם שמי שבתות אלו. נאמר תחול על שבת בראשית כי אותן היה בני וביניהם, הקדים אותן למאמר בני וביניהם, כי שבת בראשית קדם אל החזוי לבני ישראל. ואמר לדרעת כי אני ה' מקדשכם, כי הוא בא לזכר חדש העולם והוא מופת על מחיקשו, והוא לדרעת כי אני ה'. ועלו אמר ושמרתם את 'השבת' על שבת בראשית עד סוף הענן:

ואחר בך מן ושמרו בני ישראל את השבת התחלת בשפט שלעתיד يوم שבלו שבת הגנתר ועין לא ראתה וגוי ישעה ס, על כן צאמר החזוי גם כן בלשון גנתר. ואמר

מעלון עליו אבל שמר כל השבות מימים שבבאה הקדוש ברוך הוא עלמו עד שמי הפתמים, שנאמר (פסוק ט) ושמרו בני ישראל את השבת וגוי. וכל משכיב ישוטטם על המראה עפ' גנאל ח כ, מהין למד רבינו נתן לומר שיש כאן רמו לשבת של יום ברא הקדוש ברוך הוא עולמו ולשבת של חדש הפתמים. אלא ודאי שקשה לו לומר גנתר השבת. ועוד שבל הפרשא הוכיר השבת. ועוד שבל הפרשא מדרשת בלשון נכח ושמרתם את השבת, ואחר בך נאמר בלשון גנתר ושמרו בני ישראלי את השבת. ועוד שנאמר שני פעמים כי אותן היא: אלא לפיכך שבל פסוקים ראשונים עד ושמרו הפל מדבר שבת

♦ יום שני ט"ו אדר ♦

יח ויהב למשה פד שיאץ למלוא עמה בטורה דסני תריין לוחי סחדותא לוחי אבנא כתיבין באצבעא דיי:

(ח) ויתן אל-משה בבלתו לדבר אתו בהר סיני שני לחת העת לחת אבן כתבים באצבע אליהם:

שדרשו רבוינו זכרונם-לברכה: "איש איש מלמד וכו'. ומשה באזוי אמר לישראל "קחו מאתכם" דיקא, ולא ערברוב, לפי שהם גרים בנகין, וכל לקבין). בבלתו כתיב חסר, שנמסינה לו תורה במתנה בכלה לחנן, שלא היה יכול ללמד כליה בזמן מועט בזנה. דבר אחר: מה בלה מתקשחת בקדושת ב"ד קשותין, הן האמורין בספר ישעיה, אף תלמיד חכם ציריך להיות בקי בצד ספרים. לדבר אותו החקים ומהשפטים שב"ז אלה המשפטים". לדבר אותו מלמד שהיה משה שומע מפי הגבונה, וחזרין ושובין את הקהלנה שניהם יחד. לחת כתיב, שהי שתייה שתייה שות.

(לחות כתיב כרך כת עמו נס) ~ נקודות משיחות קודש ~
להלן ("כתובים באצבע אלקים"), ומדויע יש כתיב חסר, הלוחות ("כתובים באצבע אלקים"), ומודיע יש כתיב חסר, שמשמעו חסרון ומתרען, שבא למלכנו שמי שפיטו שות, דבר המוכנים שם "משה אלקים", כי לאדם אי אפשר לדיק כל-כך בזמנים.

ויזא עמא אידי אוחר משה לסתות אין טור ואתבנש עמא על אחים ואמרו לה קום עבד לנו דתול דיהICON גדרמן ארי דין משה גראדי אסקא מארעא דמצרים לא ידענו מה היה לה:

כ"ז ויתן אל משה והוא בשייש משה לרדת מזדהה וינקהל העם על אהרן ויאמרו אליו קום עשה לנו אליהם אשר ילבו לפניו ביהזה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו:

לחת כתיב, שמי שמי שות (ר"ש לא, יח) בפסוק "ואתנה לך את לחת האבן" (משפטים כד, יב) כתיב גם כן "לחת" חסר, אך שם לא התעכבר לר"ש על כן. ויש לבאר, שכאן הקשה לר"ש: הכתוב הרי מדגיש את מעלת כתיב: "מאת כל איש", דהיינו גם ערברוב, כמו

לב (א) וירא העם כי בשיש משה לרדת מזדהה וינקהל העם על אהרן ויאמרו אליו קום עשה לנו אליהם אשר ילבו לפניו ביהזה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו:

כלי יקר – עוז והדר

מעגל הראשון. ונראה שלכך עשו שעור בן מספר עשרים וארבעה, לפי שפיטיק שם אמר רבינו חנינא לאחר עשרים ואربعה דורות נבבה פסוק זה, שנאמר (חיקלא ט א') קרבן פקיות העיר, שמע מנה שרצה ה' לחלק הענס על עשרים ואربعה חלקיים, ובכבוד שתהה אחרון בעצמו בגנד זה יתנו לו עשרים וארבעה מתנות ביהגה: תורה א

ו ארבע מתנות ביהגה, אלא לפי שכל עשרים וארבעה ספרים כלולים בלוחות הברית, והעגל גרם שבירת הלוחות ובטל כל עשרים ואربعה ספרים, לפי שתלה עצמוני ולקח עשרים ואربعה עשים מישראל, על דין הוא שלעמת זה יתנו לו ישראל עשרים ואربع מתנות ביהגה: טעם שני הוא לפי שפיטיק בפרק חלק (סנהדרין קב') אין לך פרענות שאין בו מעשרים וארבעה מהכרע ליטרא

(ח) ויתן אל משה בבלתו. פריש ר"ש"י 'בלתו' חסר כתיב, שנמסירה לו תורה במתנה בכלה לחתן, והבללה מקשחת בעשרים ואربعה מני קשותים' כו. וספה זה למשעה העגל מפני שני דביבים, האחד הוא שפיטיק ברבתי ניקיד ו'שבוכות' הוא שפה העגל בעצמו ולא בישראל על בן זהה אל עשרים ואربع מתנות ביהגה, ולפי זה רצה הקתוב לתוך טעם למה נתנו לו דוקא עשרים

משה, שפָּכַר בְּאוֹ שֶׁשֶׁ שָׁעֹות וְלֹא בָּאָכֵן, כִּדְאיָתָא בְּמִסְכֶּת שְׁבָת (רכ' פט). וְאֵי אֲפָשָׂר לוֹמֶר שֶׁלָּא טֻעוֹ אֲלֹא בַּיּוֹם הַמְּעָנֵן, בֵּין קְרֵם חִזּוֹת בֵּין לְאַחֲרֵי חִזּוֹת, שְׁחוּרִי לֹא יָרַד מָשָׁה עַד יוֹם הַמְּחִירָת, שְׁגָאנָמֶר "וְנִשְׁכְּפִים מִמְּחִירָת וַיַּעֲלוּ עַזּוֹת". אֲשֶׁר יַלְכֵוּ לְפָנֵינוּ • אֲלֹהּוֹת הַרְבָּה אָוֹתָם, בַּיּוֹם מָשָׁה הַאִישׁ • בַּמְּיִינָן אֲלֹהּוֹת וְאֲלֹהּוֹת עַלְלָה בָּהָם. בַּאֲוֹרֶר רַקְיעַ הַשְׁמִים. אֲשֶׁר הַעֲלָנוּ מִמְּאֶרֶץ מִצְרָיִם • וְהִיא מֹרֶה לְנוּ הַדָּרֶךְ אֲשֶׁר יַלְכֵוּ לְפָנֵינוּ.

~ נקודות מшибות קודש ~ (341 העמוד ב' כרך ב' תש"ב)

"רגע קטן עצובתו", אלא עליה נציתת שאין אתחיה גלוות, ואחרבה - מוטספות עוד עלויות, עליה אחר עלייה עד אין־הצטוו. "ילכו מוחיל אל חיל יראה אל אללקים בציון". נזף לכלל שכל יראה היא נזף עלייה, הרי בוגע לבני ישראל – הירקה עצמה לאמיותה אינה יראה, אלא הדרה לעלייה נעלית יותר שלא בער. ועל דרכיה בנגע לחטא העגל (שבגמות הטה עזיזה-דעת) – במפרש בגמרא, שלא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעל-יתושובה", לא היו ישראל רואין לאוthon מעשה", אלא "גורות המלו היהת כ' כדי ליתן פתחון פה לבעל-יתושובה".

כ"י בישש משה • בתרגםו, לשון אחר, וכן: "בישש רכובו" (שופטים ח), "וַיַּחַיְלוּ עַד בֹּשָׁה" (שם ג), כ"י בשללה מִן הַמְּנִינָן הוּא, והוא אמר להם: לסתוך ארבעים יומם אני בא, בוחך שש שעות. בסבוריים הם שאותו יום ארבעים מיום השלה מִן הַמְּנִינָן עמו, והוא עליתו אין לילו עמו, שחררי בו, בסיכון עלה, נמצא יום ארבעים בימיו, בט"ז בא השטן וערקב את העולם והראה דמות חשך ואפלת ורבותה, לומר: ודאי מה משה, לך בא ערבוביא לעולם. אמר להם: מות

...כפי שיחסיות מבראות את מאמר חכמיינו ז"ל על הפסוק "נורא עלייה על בני אדם", שחתא עז-הדעתי בא עלי-ידי זה ש"עלילה נתלה בו" (באדם הראשון) – שזה שלפעמים גובר קרע זיכר-הרע על האדם וחטא" הני זה משום שלם עלייה הסתו עלייו היוצר-הרע להביאו לחטא זה". שפכו בני ישראל מצד-עצמם אינם שיכים כלל לענן החטא חס-ו-שלאם, וכל הענן בא רק בಗלל זה שהקב"ה בחסדו הגדול רצה להביא את בני ישראל לעלייה הכידונית (למעלה ממצבם מצד-עצמם), لكن "עלילה נתלה בו" ונעשה יראה לפני שעה (על-זרע מה שגאמור "ברגע קטן עצבתיך") ובחיוגיותו (רק למראה עינים), בקדמי להביא את העלה שלא בער, ולא רק עליה לרוגע קשו (בנוגד

כלי יקר – עו והדור

על בן חשבו תחבוללה לבקש מנהיג אחר במקום משה, בַּיּוֹם מָשָׁה הַאִישׁ לֹא יַדְעַנוּ מָה הִיה לוֹ, רְאֵה לוֹמֶר לֹא יַדְעַנוּ בְּמַה בְּחוֹדֶר, בַּיּוֹם מָשָׁה תָּמוֹנָת אַיוֹז בּוֹכֵב אֲשֶׁר בְּבַחוֹר הִיה מְנֻהָג וְעוֹשָׂה נְסִים, יַאֲנַחֲנָיו לֹא גָּדוּ מָה גַּעַשְׁהָ מִן הַתְּמִוּנָה, בַּיּוֹם מָשָׁה תָּמוֹנָת אַיוֹז בּוֹכֵב אֲשֶׁר יַדְעַנוּ מָה הִיה לוֹ מִן הַצּוֹר, וְאַתָּה אַחֲיוֹ יַדְעַ בְּלִי סְפָק מָה הִיה הַכְּלִי הַזֶּה, עַל בָּן אָנָן רֹצֶן שְׁתַעֲשֶׂה לְנֵן אַיוֹז דָּמוֹת שִׁיחָה אֲמַצְעִי בְּנֵינוֹ לְבֵין הַכּוּבִים. וְהַשְׁפָּט הַטְּבָ� אָוֹתָם, בַּיּוֹם מָשָׁה לְהַרְבָּה מְטַהּוֹר מִשָּׁה בֵּין שְׁמִים לְאָרֶץ שבת פט, לומר שהוֹא דָהָה בְּמַה אֲמַצְעִי בֵּין שְׁמִים לְאָרֶץ, עַל בָּן רצוי הַפְּהָה אֲיוֹז אֲמַצְעִי אֲשֶׁר וּרְבּוּתִינוּ וְלֹא אָמָרוּ סְנָהָרִין ס, שָׁאוֹן לְאֲלֹהּוֹת הַרְבָּה, לפִי שֶׁלָּא יַדְעַ בְּאָיוֹז צוֹרָה יְקָרָה: תורה

אין דעתך בַּי אָמַת לְבָאָר תְּקֹן העניין לפרטם טהרת ישראל. וזה באורה: וירא העם, וזה הערב רב, כי בבל מוקם נאמר לשון העם על הփחותם, כמו שפרש רשי פ"ז סוף פ"ז ג' הנדר א' על פסוק ז' וי' העם במתאננים. בַּי בישש משה, יعن ב' היה יוציא להם שלא עלו ממצרים על פעללה מגנה זו כי עד שהפלך במקבבו ברדי נתן ריחו" שיר השירים א' י' וראה שבת פח), והסבירו רב המפרשים לתולות הקולר ביצור הערב רב מלפידי הרע, והמהה היה בעוכר ישראלי והטאו ראשונה, ואחריהם טש גם ישואל (ראה רשי פ"ז שם), ולעומת זה אמר משה אם בן הוא למשה יחרה ה' בעפר' ולא עמי פסיק לא. ותחשש הערב רב שם לא יבא משלו שמא יצעה ה' לניגש מהתוק הערכה פן יקחיהם בטל מצרים, כי א' קשים גרים לישראל בדורותיהם, וממהן מושבון, ומה שלא גרש אותם עד הנה חשבו שלכבוד משה זה, כי

לב (א) וירא העם בישש משה. ראה ראייתי בַּי רב המפרשים הנקשים לבראר כל ענין סתום שבתורה, בקשו למוצא דברי חז"י ע"פ קלת י' לחשיר מן רוע אברם המקדש לוזת שפטים וקלא בישא, אשר יצא עליهم על פעללה מגנה זו כי עד שהפלך במקבבו ברדי נתן ריחו" שיר השירים א' י' וראה שבת פח), והסבירו רב המפרשים לתולות הקולר ביצור הערב רב מלפידי הרע, והמהה היה בעוכר ישראלי והטאו ראשונה, ואחריהם טש גם ישואל (ראה רשי פ"ז ח), על בָּן לכבוד כל בית ישראלי ראייתי לכתוב בדריך קצירה עקר המובן מן רב דרביה הנטירניים, ושם אתנו גם דרביהם אשר הוספתי משלוי לשב דרבוק הלשון, ולא אשית לבי אל קשיות ספקות הנוגלים בענין ספרור זה, כי

(ב) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶחָד נָמֵי הַזָּב אֲשֶׁר
בְּאוֹנוּ נְשִׁיכֶם בְּנֵיכֶם וּבְנָתִיכֶם וְהַבְיאוּ אֲלֵיכֶם
בְּנֵיתֵיכֶם כִּי תְּבִיאוּ אֶלָּתֵיכֶם:

בְּנוֹאָמֵר לְהֹן אֶפְרַיִם פָּרָקוּ נָמֵי הַזָּב אֲשֶׁר
דַּי בְּאִירְנִי נְשִׁיכֶם בְּנֵיכֶם וּבְנָתִיכֶם וְאַתְּ
עַצְמָנוּ. פָּרָקוּ לְשׂוֹן צּוֹוי, מְגֻנָּת 'פָּרָק' לִיחִיד,
כְּמוֹ 'בְּרָכוּ' מְגֻנָּת 'בְּרָךְ'.

כ"י בְּאוֹנוּ נְשִׁיכֶם • אָמֵר אֶחָד בְּלֹבֶן: 'הַגְּשִׁים
וּבְיַלְדִּים חֲסִים בַּתְּכִשִּׁיטֵהן הָן, שֶׁמְאָה יְתַעַבְבֵּה הַדָּבָר
וּבְתוֹךְ כֵּד בַּלְא מְשָׁה', וְהָם לֹא הַמְתִינָה וּפָרָקוּ מִעַל

גַּוְאַתְּפָרִיקְוּ כֵּל עַמָּא יְתִקְשֵׁי דָּרְהָבָא דַּי
בְּאוֹרְגִּיהָן וְאַתְּמִי לְאַתְּרָן:

(ג) וַיַּתְפְּרָקוּ כָּל-הָעָם אֶת-נָמֵי הַזָּב אֲשֶׁר
בְּאוֹנוּיָם וִיבְיאוּ אֶל-אֶחָד:

בְּלֹעַז. אֶת נָמֵי • כְּמוֹ מְגֻנָּמי, כְּמוֹ (לע"ל ט):
בְּצָאתִי אֶת הָעִיר, מִן הַעִיר.

כ"י וַיַּתְפְּרָקוּ לְשׂוֹן פְּרִיקָתְּ מִשָּׁא. בְּשִׁגְטָלוֹם
מְאוֹנוּיָם, וּמְצָאוּהָם מִפְּרָקִים מְגֻנָּמִים, דִּישְׁקְרִיבָר

~ תורה מהנהם ברך תע. נמו"ט ~

דולרים שְׁיוֹכְלָו לְנַהַל אֶת הַזָּכָאות הַבִּתָּה.
וְעַל כֵּף הַהְרֹאָה מְהַאֲמָר לְעַלְיָה - שְׁהַגְּשִׁים אֲזִיכּוֹת לְדִעָת
שְׁדֹרוֹנוּ זֶה הוּא אֲגָלָל שֶׁל דָוָר הַמְּדָבָר. וְלֹכֶן, עַנְיָנוּ הָא
לְבִנּוֹת מִשְׁכָן. דָּהִינוּ, שְׁהָאָשָׁה (וְיכַן הַבְּתָא אוֹ הַאֲחֹתָה) צְרִיכָה
לְעַשְׂוֹת מִשְׁכָן - מִשְׁכָן, וְלֹא לְהַנִּימָשׁ שְׁתָהָה נְתִינִית-מִקְומָם
עַבּוֹר "עַגְל הַזָּבָב".

אַתְּאָ בְּכַתְּבֵי הָאָרִיזָל, שְׁהַדּוֹר עַתָּה, הַיָּנוּ דָרָא דַעֲקָבָתָא
דִּמְשִׁיקָה, הָוּ אֲגָלָל שֶׁל דָוָר הַמְּדָבָר: בְּדָוָר הַמְּדָבָר הִיָּה חֲטָא הַעֲגָל, שֶׁבּוֹ נָאָמֵר "וַיַּתְפְּרָקוּ... אֲתָה
נָמֵי הַזָּב אֲשֶׁר בְּאוֹנוּיָם" - הָאָנָשִׁים דָזָקָא, וְלֹא הַגְּשִׁים,
שְׁלָא רָצָו לְתַת עַבּוֹר הַעֲגָל; וְלֹעַמְתָה זֹאת, בְּנִדְבַּת הַמְּשָׁקָן
נָאָמֵר "וַיַּבְאֵוּ הָאָנָשִׁים עַל הַגְּשִׁים", "עַם הַגְּשִׁים וּסְמוּכוֹן
אֲלֵיכֶם". הַיָּנוּ, שְׁהַגְּשִׁים קָדוֹמוֹ.

וְעַל זֶה אַתְּא בְּפָרָקִי דָרְבֵי אַלְיעָזָר, שֶׁבּוֹ לְהֹן הַקְּבָ"ה
שְׁכַרְנוּ... שְׁהָן מְשִׁירֹות רְאַשְׁיָה-חֲדָשִׁים יוֹתֵר מִן הָאָנָשִׁים",
שְׁזָהָר מִהָּשְׁכֹּתּוֹב בְּרוֹשָׁלִמִי מִסְפְּתָחִים פְּסָחִים "נְשִׁי דָנָהָי
דָלָא לְמַעְיָבֵד עַבִּידְתָּא... יְוָמָא דָרְחָא, מְוִיהָג" (מִנְהָג) הַוָּא,
שְׁאֲרִיכִים לְקִימָוּ.

וְזֶה הַטָּעַם שְׁבָדָרָא דַעֲקָבָתָא דִמְשִׁיקָה תַּלְמִידִי-חַכְמִים
נְשִׁמְעִים לְשָׁוֹתִים יָהָם - שְׁבָזָה מִתְּבָטָאת הַעֲבָדָה שְׁהַגְּשִׁים
שְׁבָדָרָה הַמְּדָבָר (שְׁהַגְּלָל שֶׁל הַזָּבָב) הָוּ בְּזָרָא דַעֲקָבָתָא
דִמְשִׁיקָה) הַתְּנִנָּגָו כְּדָבָעִי, מְוִה-שְׁאַיְינָן הָאָנָשִׁים.
וְהָרִי כֵּל עַגְעִיל הַזָּרָה הָם (לֹא סְפּוּר דָבָרִים, אַלְאָ) "תּוֹרָה"
- מְלָשָׁן הַוָּרָא:

יִשְׁנָן נְשִׁים שְׁסִבְרוֹת שְׁהַעֲנִינִים אֲרִיכִים לְהַתְּנִנָּל עַל-יְדֵי
הַבְּעָלִים, וְהַבְּעָלִים אֲרִיכִים לְהַשְׁיגֵגָה, וְכֵל שָׁאָר
הַעֲנִינִים הָם טְפִילִים, וּבְלֹבֶן שְׁהַבָּעֵל יָבִיא הַבִּתָּה קְרִינָךְ

וְבְּאוֹנוּיָם כְּלֵי יְקָר - עַוְהָדָר

יְלָא מְשָׁה. וְהַעֲרָבָר רַב עַשְׂוֹ עַל יְדֵי
מְכַשְּׁבָות שִׁיצָא הַעֲגָל דָּקָה מְעַצְמָוָן וְלֹא
עַשְׂאוּ אֶחָד נְרָא שְׁשִׁי, וּמָה שְׁגַנְאָמָר
וְיַעֲשָׂהוּ עַגְל מִסְכָּה, לְפִי שְׁתַעֲסֵק
בְּהַתְּכִתָּה הַזָּבָב מִעַלְהָ עַלְיוֹ הַקְּתֻוב
בְּאַלְוּ עַשְׂאוּ, וְהָרְאָה שְׁגַנְאָמָר (פסוק ט
וְזִקְחָתָה הַעֲגָל אֲשֶׁר עָשָׂו, וְלֹא נָאָמָר
אֲשֶׁר עָשָׂה: תורה ג'

אתו בחרט וְהַשְׁלִיכוּ לְאַש לְהַתְּכִתָּה,
שְׁהָרִי כֵּה אָמֵר אֶחָד לְמָשָׁה זֶאָשְׁלָבָה
בְּאַש וַיַּצָּא הַעֲגָל הָזָה, פְּסָוק דָוָר, וּבְלִי
סְפָק שְׁהָגִיד לוֹ הַאֲמָתָה, אָמֵר לְהָם
אֶחָד שְׁאָחָר הַתְּכִתָּה יְעַשֵּׂה לְהָם
צּוֹרָה, וְהָיָה דָעַתָּו שְׁלַחְזָאִיא בְּלִי
לְמַעְשָׂהוּ אֲרִיךְ הַצּוֹרָף לְהַתְּעֵסֵק בּוֹ
לְפָחוֹת יוֹם אוֹ יוֹמִים, וְחַשֵּׁב שְׁבָתוֹר כֵּה

(ב) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פָּרָקוּ נָמֵי הַזָּב
אֲשֶׁר בְּאוֹנוּ נְשִׁיכֶם. כִּי
אָמֵר אָוְלִי יְהִי בְּיִמְעָדָם קְמַצְנִים, או
גְּשִׁים הַמְּקֻפְּדִים עַל תְּכִשְׁטִים
וַיִּמְנַעַּז אֶת בְּעַלְקָן מַלְתָּן. וְהַמָּה בְּחָשָׁב
לְאֶחָד, וַיַּתְפְּרָקוּ בָּל הָעָם נָמֵי הַזָּב
אֲשֶׁר בְּאוֹנוּיָם שֶׁל הָאָנָשִׁים, וְאָמַרְוּ
כִּי לְקָחָמָן הַגְּשִׁים (וְאָהָרָשָׁ). וַיַּצְרֵר

שיעור יומי ליום שני ט"ז אדר ושנים מקרא ואחד תרגום – לב – פרשת כי תשא

ומתקדש להשראת השכינה, וואז לא חסר מאותה בכל המctrורה, הבעל בריא, האשה בראיה והילדים בראיים, ומתווך בראיות ושםקה מגדים את הילדים לתורה לחפה ולמעשים טובים, והם נעשים "צבאות ה'" – כמו ביציאת מצרים שהנכים העמידו דור שהכירו את הקב"ה בקריעת ים-סוף ואמרו "זה אליו ואנו".

וכאמור, בגין של הנשים שכל אחת מעשה מביתה משכנן ומקדש להקב"ה, שאז יהיה הבית בריא, מי ומשם, והוא בו אלקות בגלי, ועל-ידי זה יזכה – ימד עם בעלינו וילדינו – לijk בקרוב לקראת שם ממש צדקנו, במרה בימינו אמן.

דווקע מדייחון יציר ימה בזיפא וערבה
עגל מתקבא ואמריו אילין דמליך ישראלי די
אסקוק מארעא דמצרים:

(ד) ויקח מידם וייצר אותו בחרט ויעשוו עגל מפקה ניאמרו אלה אלה אלה אשר העלו

מארץ מצרים:

מפקה • בגין שהשליכו לאור כפור, באו מכבשי ערביב שעליהם עפלה עמם ממצרים ועתהו בכם. ויש אמורים מיכה היה שם שיצא מתוך דמוסי בגין שנות מעך בו במצרים, והיה בידיו שם וטס שכח בו משה: "עליה שור! עליה שור!" להעלוות ארונו של יוסף מתוך גיליס, והשליכו לתוך הפור ויצא העגל שנדרין ק. מפקה • לשון מתקבת. דבר אחר: קכ"ה קנטוריין זhab קיו בו, בגימטריא של מפקה. אלה אלחיך • ולא נאמר אלא'הינו, מכאן שערב-רב שעלו מצרים, הם שנקללו על אהרן והם שעשאהו, ואחר-כך הטעו את ישראל אחריו. עגל

כ"י • וייצר אותו בחרט • יש לתרגם בשני פנים, האחד: "ויציר לשון קשירה, בחרט" – לשון סודר, כמו (ישעה א): "וְהמִטְפָּחוֹת וְהַחֲרִיטִים", מלכים ב(ח): "ויציר כברים בסוף בשני חרטים", והשני: "ויציר לשון צורה. בחרט – כל אמנית הצורני שחורצין וחזרtin בו צורות בזבב, בעת סופר החזרות אותן בחלוחות ופנקסין, כמו (ישעה ח): "וكتب עליו בחרט אנוש", וזהו שתרגום אונקלוס: "יציר ימה בזבב", לשון זיה, הוא כל אמנות שחורצין בו בזבב אותיות ושורדים, שקורין בלע"ז נייל (גראבשטייל), ומופיע על-ידו חותמות. עגל

כלי יקר – עו והוד

מצרים. ועוד ישראל היו במצרים בתפקידים בבית האסורים שיר אצלם לשון יצאה, מה שאין כן בערב רב: ויש אמורים, שפעות זה בא להם לפיה שלאל יבלו וישראל ליצאת מצרים כי אם פשילך עמם ארוןו של יוסף מצד השבעה, ולחק משה טס ובקע עשיהם בלב החיל הזה, שעיליהם עליו עליה שור עליה שור' וורקו בבלוס (ואה נהמא בשלחה) ועל בן חשבו הערב רב שעיליהם מצרים הדינה תליה ביוסף 'בכור שור' (ובים לג א) ונקרוא 'בכור שור' כי כלacho היה קח נמשך מנול שור, וחייב שלקח ללח משה את עצמות יוסף עפומ' לעיל יג ט' לפוי שעהלם מצרים בחחו של שור בצרוף בחרו של משה, וזהו אשר העליך לשון רביבים: תורה ה

שהעליך מושמש גם לשון מעלה וגמל, כי אמור שכל מעלה וישראל שנעשו עשרים בכסף ובזהב הפל היה משל מצרים ומשליהם עשו את כל הקבוד הזה (ע"פ בראשית לא), ואמרו הערב רב כי בבחו של מזול שור עשיהם בלב החיל הזה, שעיליהם במעלה מן הרבוע של ארכ מצרים: ולפי מה שכתבנו לממעלה שהקדוש ברוך הוא אמר למשה רד כי שחת 'ענף' (פסק) הדינו הערב רב, גראה לפרש שלכך אמר אשר 'העלית' מצרים (שם), כי על ידי הילכה זו נתעלו במעלה על שאר המצרים. אבל לישראל לא היה זה עלייה, לך אמר משה למה ה' יורה אף בעמך אשר 'הוציא' מצרים (פסק אי), וכי

(ד) ויאמרו אלה אלה אלה אשר העלו
מקאן ראייה שדרעב רב
אמרו בן אל ישראל, כי איך יאמר
ישראל אחד לחברו אלה אלה
ישראל, כי הוא אינו ישראל, אלא
וראי שדרעב רב אמרו בן לישראל:
ומה שרצו לנתעתם בצורת שור
דוקא, בבר אמוננו (לש ליא) לפי
שראו את ישראל או Hai בפסוף וזהב,
וירדו זה מבות מצרים ומבותם חיים, על
כן אמרו שישראל יברחו בצרה זו, כי
מןנה תוכאות הזהב פמלאר למעלה
(שם):

ובזה מתרץ מה שנאמר כאן אשר
'העליך' מצרים, ומה
אמר למה ה' יורה אף בעמך אשר
'הוציא' מצרים (פסק אי), וכי

(ה) **וירא אהרן ויבן מזבח לפניו ויקרא אהרן**
אהרן ואמר חנוך קדם כי מחר:

ועוד ראה ואמר, מוטב שיטלה ב' הסרחון ולא ביהם. ועוד ראה ואמר, אם הם בוגנים את המזבח, זה מביא צורך וזה מביא אבן, ונמצאת מלאכתם עשויה בכת אחת. מתוך שאני בונה אותן ומתחעל במלאכת, בין כן ובין כן משה בא. חаг לה' • בלבו היה לשםים, בטיחות היה שיבא משה ויעברו את הפקדים.

כ"י וירא אהרן • שהיה בו רוח חיים, שנאמר הילם (ק): "במבעת שור או כל עשב", וראה שהצללים מעשה שטן, ולא היה לו פה לדוחותם לגmary. ויבן מזבח • לדוחותם. ויאמר חаг לה' מחר • ולא היום, שמא יבא משה שיעבדוהו, זהו פשטו. ומחרשו בזיהואה ובבה: דברים הרבה ראה אהרן, ראה חור בן אחותיו שהיה מוכחים והגנווהו, וזהו זיבן (לשח בינה) מזבח לפניו, ויבן מזבח לפניו.

נקודות מישיות קורש (~ נ"פ לק"ש כרך 1 עמ' 176 ואילך – מותן לקראות שבת)

היתר אהרן לשמש במשכן

אהרן אוחז גו' לכהנו לי" מפרש רש"י: לאחר שתאנך מלاكت המשכן. דהינו שرك לאחר גמר מלاكت המשכן, הוחל על אהרן ובני דין "כהן". ועל פייה, בשעת בניית המזבח (ועשית העגל) לא היה אהרן כהן. ודוקא כהן ששמש לעובדה-זורה לא ישמש במקדש, אבל אם הוא לא היה כהן בשעה ששמש לעובדה-זורה, אינו נפסל בכהן.

ואקדמיו ביומא רבתוריה ואפיקו עלון
וקריבי נכסין ואסכר עמא למכיל ולמשתי
וקמו לחיכיא:

(שמואל ב:): "יקומו נא הצערים וישתקו לפניו", אף
כאן נהרג חור.

ומיליל יי עם משה אול חות ארי חבי
עמך די אפקתא מארעא דמארבים:

עמך • "שחת העם" לא נאמר, אלא "עמך", ערברוב שקבלה מעצמך וגירף ולא נמלכת بي, ואמרה: טוב שיקבקו גרים בשכינה, הם שחתוי ושהחתתו.

וישב העם לאכל ושתו ויקמו לצחק: פ

כ"י וישבימו • השטן זורם, כדי שיחטאו.
לצחק • יש במשמע זה גלי עריות, כמו שנאמר בראשית לט: "לצחק بي", ושביפות דמים, כמו שנאמר

וידבר יהוה אל-משה לך ר' כי שחת עמד אשר העלית מארץ מצרים:

כ"י וידבר • לשון קשי הוא, כמו (בראשית מט): "וידבר אתם קשות". לך ר' (בראשית לט) ר' מגדרתך, לא נתתי לך גדרה אלא בשביבם. באותה שעה, נתנה משה מפי בית-דין של מעלה. שחת

כל יקר – עו והדר

(מכילה מס' דבוחוש ח). לכן נאמר לצחק, שעברו על 'אובי' ולא היה לה' המביאין גם ליקוי צחוק של גלי עריות ושביפות דמים, כי מיאן דעביד' הא נפיל בקה' (עפ' קדושון מה) תורה ו

(ו) וידבר ה' אל משה לך ר' מצד כפל הלשון, ועוד שלא נאמר ר' ר' מן הדר, למדרו רובתוינו וילרכות לב) לפרש ר' ר' מגדלה/ וההוא

הנזהה ט רמז לגלוי עריות ושביפות דמים ולוי ראה מדק אמר 'לצחק' ולא אמר 'וינצחק', שמע מנה שלא היה שם צחוק של גלי עריות ושביפות דמים מפש, אלא לפוי שעברו על 'אנבי' ולא עעל פ' אם לה', כי חשב שטהר ו/orאי יבא משה (רש"י). והשטן זורם שהשבימו מטבחת, ולא הטענו בפה ששות על הים, ויעלו עלת: ויקמו לצחק, דרשו רבותינו זיל

וירא אהרן ויבן מזבח לפניו

ויבן מזבח – לדוחותם (לב, ה. ובפריש רש"י)

וקשה, הרי כהן ששמש לעובדה-זורה לא ישמש במקדש (מנחות קט, ב), ואם כן אף שכנות אהרן הדוחותם, אף בפועל hei ששמש לעובדה-זורה, ואיך התר לאהרן לשמש במשכן? ויש לומר על הפטוק (כברשת תזהו) "ואתה הקרוב אליו את

שיעור יומי ליום שני ט"ז אדר ושנים מקרא ואחד תרגום – לב – פרשת כי תשא

חסטו בפְּרִיעַן מֵן אָוֹרֶחֶא דַּי פַּקְרַתְנָ�ן עֲבָרוֹ
לְהַזְוֹן עֲגָל מִתְּכָא וְסִגְדוֹר לְהַזְבְּחוֹר לְהַזְבְּחוֹר
וְאָמְרוֹ אַלְיָן דַּמְלָךְ יִשְׂרָאֵל דַּי אַסְקָעָן
מִאָרְצָא דְּמִצְרָים:

תו אמר יי' למשה גלי קדמי עפָא הַדִּין
וְהָא עַמָּא קָשִׁי קָדְלָה הוּא:

כ"י קשיה ערף • מחרין קשי ערפם לנגד מוכיחם וממאנים לשמע.

ויכען הינה בעיינך מן קדמי ויתקף רוגאי
ברחן ואישיצנון ואעבד יונק לעם סגי:

עליהם לא יכלם (שםות רבה).
אליך שחדבר פלווי בו, שאם יתפלל

יאצלי משה קדם יי' אלהו ואמר למא יי'
יתקף רוגאי בעופך די אפקתא מארעא
דמאנים בחליל רב ובירא פקייא:

(ח) סְרוּ מַהְרָה מִזְהָרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתֶם עֲשׂוּ לָהֶם
עֲגָל מִפְּכָה וַיִּשְׂתַּחַווּ לוּ וַיַּבְחֹרְיוּ לוּ וַיֹּאמְרוּ אֶלְהָיְךְ יִשְׂרָאֵל הַעֲלוֹד מִאָרְצָן מִצְרָים:

(ט) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים רְאֵיתִי אֶת־הָעָם הַזֶּה
וְהַגֵּה עַמִּיקְשָׁה־עָרָף הוּא:

(ט) וְעַתָּה הַעִזָּה לְיַי וַיַּחֲרַבְנִי בָּהֶם וְאֶכֶּלֶם וְאֶעֱשֶׂה
אָוֹתְךָ לְגַזְוָל:

כ"י הנicha לי • עדין לא שמענו שהחפצל משה לו פה ויהי אונס שחתפלל עליהם, והוא אומר: "הנicha לי"? אלא באן פה

(יא) וַיַּחֲלַל מֹשֶׁה אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וַיֹּאמֶר לִמְהּ
יְהוָה יְחִרְתָּ אֶפְךְ בְּעַמְךְ אֲשֶׁר הַזְּאת מִאָרְצָן
מִצְרָים בְּכָה גַּדּוֹל וּבְכָה חֻקָּה:

כ"י לך ה' וגוי • פלום מתקנא אלא חכם בחקם, גבור בגבור.

כל יקר – עו והדור

גנתהך עטה. טענה ربויותה הייא, וביד
חוּקָתָה, לְפִי שִׁירְוֹעַ שִׁירְאָל לֹא הִי
רוֹצִים לְצַאת מִמִּצְרָים, בָּמוֹ שְׁנָאָמָר
לעיל יד יט 'הִלְאָ זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר דָּבָרַנוּ
אַלְיָךְ בְּמִצְרָים לְאָמֵר חֶדֶל מִמְּנוֹ
וּנְעַבְרָה אֶת מִצְרָים, וכותיב (שם יג יט)
וְחַמְשִׁים עַלְוָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי רַק חֶלְקָה
חַמְשִׁי עַלְהָה וְאֶרֶבֶע חֶלְקִים מִתוֹ
בְּשַׁלְשָׁה יְמִי אֲפָלה לְפִי שְׁלָא רְצָע
לְצַאת מִצְרָים (ואה מהמא בשלה), ואיא
יט, ואפלו אלו שִׁיצְאוּ הַזָּאת בְּפָרָךְ
חוּקָה בְּעַל כְּרָחָם שְׁלָא בְּטוֹבָתָם בָּמוֹ
שְׁנָאָמָר לְלַעַל אַט' כִּי בְּדַרְךְ הַזָּאת הַזָּאת
הָה, וְלֹפִי שְׁאָתָה הַזָּאת מִשְׁם, רְאוּי
לַרְחֹס עַלְיָהָם כְּרִי שְׁלָא יָאָמָר
ברָעה הַזִּיאָם מַאֲחָר שִׁיצְאוּ עַל פִּיהִי
וְאַחֲר שְׁהָלִיז בְּעַד יִשְׂרָאֵל, הַתְּחִיל
לְהַלְילִז גָּם בְּעַד הַעֲרָבָה רַב,
וְאָמָר לִמְהָה יָאָמָר מִצְרָים לְאָמָר
ברָעה הַזִּיאָם לְהַרְגָּג אֶתְם בְּהִרְמִים,
כִּי זה אִינוּ שִׁיר בְּלֹפִי יִשְׂרָאֵל בְּלַל,
וְלֹמַה תַּצָּא בְּזֹאת מִותְחָת יְדוֹ יְתִבְרָה.
אלא בְּלֹפִי הַעֲרָבָה רַב אָמָר בָּן, לְפִי

רכות יט, כי ראה גָּדֵל בָּעֵסֶת שֶׁל הָ
וְנִבְהָל מִפְּחָד הָה, וְאָמָר לִמְהָה הַיְהָרָה
אַפְּה, כי אַלְוִי אָמָרְתָּ לִשְׂרָם בְּעַמְךָ
בְּפָאָשָׁר יִשְׂרָאֵל אִיש אֶת בְּנוֹ, הַחֲרָשָׁתִי
(ע"פ דברים הח, אסתורוז), אַבְלָ מִזְהָרָה שְׁאָמָרָת
לְשָׁלָחָ בָּהֶם מְלָאָךְ אַכְּרָויִי אֶפְתָּה
לְלֹמַה תַּעֲשֶׂה כְּהָה לְעַבְדִּיךְ, כִּי יְשָׁלַח
טֻעָנּוֹת עַל וְהַקְּהָתָה הָיא, בְּעַמְךָ, כי
אָתָה אָמָרָת לִי בַּי שְׁחַת עַמְךָ (פסוך יט)
וְהַנְּבוּ הַעֲרָבָה רַב, וְאַם בָּן לִמְהָה יְהָרָה
אַפְּה בְּעַמְךָ דְּקָנִינוּ יִשְׂרָאֵל. טֻעָנָה שְׁנִיה
הָיא, אֲשֶׁר הַזְּאת מִאָרְצָן מִצְרָים,
אַרְצָן מְלָאָה גְּלֹולִים שֶׁל עֲבֹודָה זָרָה
וְרָהָה שְׁמַרְיוֹן יט, וְאַיִן לְחַטְפָּלָא עַלְיָהָם
כָּל כָּה אָם נִתְחַפְּטוּ אֶחָרֵי הַנְּגָרָל. טֻעָנָה
שְׁלִישִׁית הָיא, בְּכָה גַּדּוֹל, כָּנֶגֶד מִזְדָּת
הַדִּין, כי בְּפִי שְׂוֹרָת הַדִּין תָּהִיה מִן תְּקָרָא
לְכָלֹוֹתָם בְּתוֹךְ אַרְצָן מִצְרָים בָּמוֹ
שְׁנָאָמָר בִּיהְזָקָאֵל (פ' ג'י) וְאָמָר
לְכָלֹוֹתָם בְּתוֹךְ אַרְצָן מִצְרָים יְעַשֵּׂה
לְמַעְן שְׁמִי וְגוּ, וְאַחֲר שְׁהַזְּוֹצָת בְּכָה
גַּדּוֹל בְּנֶגֶד מִזְדָּת הַדִּין, אָם בָּן בְּכָרְהָם
מִזְהָקִים אַצְלָר בְּעוֹבְדִי אַלְלִים, וְמוֹה

הַנְּרָק קָנָס עַל שְׁקָבֵל הַעֲרָבָה רַב, וְזֶה
שְׁנָאָמָר בַּי שְׁחַת 'עַמְךָ' וְגוּ, סְרוּ מַהְרָה
וְלֹא הַמְתִינָה, וְאֶפְלוּ יוֹם אוֹ יוֹמִים לְאָ
יְקָם בְּאַמּוֹנוֹתָה, וְלֹא עוֹד אַלְא
שְׁחַחְתִּיאוּ גָם אֶת יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ
אֶלְהָה אֱלֹהֵיךְ יִשְׂרָאֵל (פסוך יט):
וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה רְאֵיתִי אֶת הָעָם
הָה, בְּלֹפִי יִשְׂרָאֵל אָמָר וְהַ
וְלֹפִי שְׁקָלְלָוּ קְרָאֵם 'הָעָם'. וְאָמָר
בְּשִׁבְרָה הַיּוֹם רְאֵיתִי קָשָׁה עָרָפָם, כי
גָם בְּמִצְרָים קָיוּ רַעַם וְחַטָּאים
בְּרָאִיתָה בְּנֵבּוֹת חִזְקָאֵל (כ' ז). וְעַתָּה
נִתְמַלְאָ סָאתָם, לְפִיכְרָה הַזָּאת לְשָׁא
אַטְפֵּל עַמְּנָה בְּעַצְמֵי עַד, לְקָרְבָּן אָמָר
לִילְיָה אֲפִי בָּהֶם, כי אַשְׁלַח בָּהֶם
מִשְׁלָחָת מְלָאָכִי רַעַם אֶפְתָּה
וְאֶכְלָל, כי הַשְּׁלִיחָה אַיִן רַחֲמָן וְלֹא
יִשְׁאָא לְפִשְׁעָם כָּלֶל וְרָהָה לְעַל
כָּא: וַיֹּוחֶל מֹשֶׁה. יְשַׁ אָמָרִים (צְרוּ המָ)
כִּי 'וַיַּחֲלֵל' הִיא מַלְשָׁן
'עַתְּה תַּחֲלֵל' (אסתר ד' ז), שָׁאָחוּז חִיל
וְרָתָת. אֶת פְּנֵי ה', הַיְנוּ לְשׁוֹן בְּעַס וְרָהָה

יב לא יימר מצראי למייר בביישתא
אפקתנון לקאטלא יהונין בגין טוינא
וילשיטיתהון מעל אפי ארעה טוב מוקוף
ריגען ואתיב מן ביישתא דמלפה לאמעבד
לעטמך:

כ"י ונהנחים • התשעת משבה אחרית להטיב להם. על-הרעה • אשר חשבת להם.

יג ארכו לאברם לי יצחק ולישראל עבדיך
די קימטא להו נמיינך ומילתא עמהו נמיינך
אסגי ית בניכו כוכבי שמייא וכל ארעה
הדא די אמרית אתן לבניכו ויחסנו
לעלם:

עומד לפניך בשעת פסק, קל-וחומר לכפסא של רג'ל
אחד (ברכות ל). אשר נשבעת להם בר' לא נשבעת
לهم בדרכו שהוא בלה, לא בשמים ולא באرض, לא
בברים ולא בגבעות, אלא בר', שאפה קים ושבועתך
קימת לעולם, שנאמר (בראשית ככ): "בְּנִשְׁבָּעַתִּי נֶסֶם
הָעוֹלָם, וְלִיצָּחָק נָאָמָר (שם ככ): יְזִקְיָמָתִי אֶת-הַשְׁבּוּעָה
אֲשֶׁר נִשְׁבָּעָתִי לְאָבָּהָם אָבִיךְ", ולייעקב נאמר (שם לה)
๓๔: "אַנְּגִי אֶל שְׂדֵי פֿרָה וְרַבָּה", נשבע לו ב"אל
שדי".

יד ותב יי מון ביישטא די מליל לאמעבד
לעטמך:

טו ואהפנוי גחת משה מן טורא ותניין לוי
סקדומה בידה לויי בתיבין מתניין
עבריהוז מפא ומפא אונון כתיבין:

(ב) למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם
להרג אתם בהרים ולכלתם מעל פניהם האדמה
שוב מחרון אפה והנחים על-הרעה לעמך:

(ג) זכר לאברם לי יצחק ולישראל עבדיך אשר
נסבעת להם בר' ותרבך אליהם ארכיה ארץ-ירעבם
בכוכבי השמים וכלה הארץ הזוית אשר אמרתי
אתן לירעבם ונחלו לעלם:

כ"י זכר לאברם (שמות וכה): אם עברו על עשרה
הברורות, אברם נטנסה בנפשו בעשר נסינונות
ועדין לא קבלו שכו. תענו לו, וצאו עשר בעשר.
ל아버ם לי יצחק ולישראל (שמות וכה): אם לשיפה
הם, זכר לאברם שמסר עצמו להשור עלייך באור
בשדים. אם להרגה, זכר לי יצחק שפט צוארו
לעדרה. אם לגנות, זכר לייעקב שגלה לחתן. ואם
אין נזולין בזוכותן, מה אתה אומר לי "ויאשַׁה
אותך לגוי גדול"? ואם כפסא של שלוש רגלים אינו

(ד) נינחים יהוה על-הרעה אשר דבר לעשות
לעשות לעמו: פ

(טו) וירד משל מז-ההר ושני לחת העדרת
בידו לחת התחבים משני עברייהם מזה ומזה הם
תחבים:

כ"י משני עברייהם • היה האותיות נקראות, ומעשה נסים היה (שבת כד).

כלי יקר – עו והדור

לבני שאין כאן שבואה כי אם דבורה
בעלמא, ואין כאן כי אם בסא של רג'ל
אחד (ראה רשי). מיר וניהם ה' על
הרעה אשר דבר לעשות לעמו, הינו
מה שדבר לעשות לבלוטם לזרמי,
אבל מכל מקום חשב לסתם בשבט
פשעם (ע"פ חלימים פט לו), כמו שנאמר
(פסק לא) ובוים פקדי ופקדתי עליהם
את חטאיהם להפרע מוקם מעט
מעט: תורה יב

מחרון אפה, שלא ייסרים על ידי
מלך אCKERי אף ווחמה. ובנדג' ישראלי
הויסי ואמר וגהם על הרעה לעמך,
שלא יעשה להם רעה כלל, אחר
שהומו לא היו סבה אל החטא:

זכור לאברם וג', אתה אומר
ואעשה לגוי גדול (פרק י, ה' יום
או למחרן אליו ייחטאו בני ותעשה בהם
כליה, קל וחומר מן הקבוץ שגבועת
לهم בר' ועד שיש להם זכות שלוש
אבות וכל זה איינו מועל, קל וחומר

שברבר עשה ה' שפטים במצרים אך
לא היו גלוין לכל הקulos, ועל כן
הוציא את הערב רב ברי להרג אתם
בהרים גוביהם הנראים לעין כל, כי
תתיה הנקמה מהם גליה וምלקת
ולמה יאמרו מצרים לאמר לדורות
שכך עושים לגורים הbatis ליחסות
בצל בניי השביכה וימשר מזה הلال
השם:
ואמרשוב מחרון אפה וג', ולאידין
קתני, בגין הערב רב בקששוב

(ט) **וְהַלְלוֹתָה מְעִשָּׂה אֱלֹהִים הַמֶּה וְהַמְכַתֵּב מַכְתֵּב**
טו ולימיה עובדא דיי אנון וכתבא כתבא
דיי הוא מפרש על לומיא:

אֱלֹהִים הִיא חֲרוֹת עַל־הַלְלוֹת:

שעושיו של הקדוש ברוך הוא בתורה. חרות • לשון חרת וחרט - אchar הוא, שניהם לשון חוק, אנטלייד'ר בליעיז (איינשנידען).

כ"י מעשה אלhim הימה • כפמישען, הוא בכבודו עשאן. דבר אחר: כאשר האומר לחברו: כל עסקיו של פלוני במלאה פלונית, כך כל

וישמע יהושע את קול העם ברעה ואמ' ואמר למשה כל קרבא במשראית:

(י) **וְיִשְׁמַע יְהוָשֻׁעַ אֶת־קֹול הָעָם בְּרָעָה וַיֹּאמֶר**

אֶל־מֹשֶׁה קֹל מַלְחָמָה בְּמַחְנָה:

כ"י ברעה • בהריעו, שהיו מריימים, ושמחים וצוחקים.

יח ואמר לא כל גברין דנאיין בקרבא וארכ' לא כל סלישין דמברין כל דמיכין אנא שמע:

(ח) **וַיֹּאמֶר אֵין קֹל עֲנוֹת גְּבוּרָה וְאֵין קֹל עֲנוֹת חֲלוֹשָׁה קֹל עֲנוֹת אָנְכִי שָׁמַע:**

כ"י אין קול ענות גבורה • אין קול חזה נראה שצוקים ווי, או ניסחה. קול ענות • קול מרופין וגופין המעניין אתה נפש שומע בשגאמרים לו.

כ"י אין קול ענות גבורה • אין קול חזה נראה קול ענות גבורים נאחזון, ולא קול חלשים

כלי יקר – עיו והדור

בשഗיר לו הקדוש ברוך הוא אמר שעשיו העצל, לפי שמקיק במקיקות ימ' שצוקית שהיו האותיות פורחות, היי איבנים בברים ונפלו מידו של משה, ולפי זה נוכל לומר שהיו האותיות פורחות תחת החרט בשראו העצל, ואנו הריגש משה כי נסתלקה מהם הקשות, על בן שברים תחת החרט דוקא:

ויש אומרים שלכך שברים, לפי שהי כמו שטר חוב על ישראל, וشرط חוב שנקרו אין לתובע במאלה להחות אלו היו עדות על ישראל שקבלו התורה:

ויש אומרים שברים בdry להצטראף גם את עצמו עמם בחתטא, וישRAL גורמו שפרקתו האותיות ומשה שבר הלוחות, ובידי שלא יכול הקדוש ברוך הוא לומר אבל אותם ואעשה אותן לגוי גדוול (פסוק י), שhani השוו בחתטא. ועל זה אמר משה ועתה אם תשא חטאיהם (פסוק י), רוץ הח' לומר ועתה נתהדרש דבר שגם אני חוטא במותם, ואם כן אם תשא חטאיהם מوطב, ואם לאו אוי גם לי לא תשא

עליהם מלמעלה, אך דרשו חרות לשון חרות, לומר בשם שהי אותיות הללו בני חורין ולא נשענברו אל הלוחות כלל, ולא נתבטלו בביטול הלוחות שhani בשנית הלחחות כי האותיות פורחות (פסחים פ), אם כן וראיין משבדים אל חזר האבר, אך כל לומדי תורה יהיו גם בן בני חורין מן המלכיות ניסורין ומלאך המטה. ולבך נאמר להילן לד' יתקתבי על הלחחות את הדברים אשר היה על הלחות הראשנים, בדברים לא נאמר אלא את הדברים, לומר לך שאוון אותיות שפרחו מן לוחות ראשונים יקבעו באנו, ואחר שדבר זה מורה שבל זמן שהלחחות קיימים יש לישראל ברית בריתה שהי חורין מן המלכיות, ובעשו שחתטו או אין ראיין בחוק או בתרוב, אלא כי מה מושות באוון אותיות, בדרך שפרשנו פרשת יתרו לעל הלחות ולא נאמר לארון שבל העם ראים את הקולות שבל דבור שיצא מפני הקדוש ברוך הוא נתגשם והוא בז ממשות עד שבלו לראותו, וגחרתו אוון דברות על הלחות, בלחחות לא נאמר אלא על הלחות, שקבעו

(ט) **וְהַלְלוֹתָה מְעִשָּׂה אֱלֹהִים הַמֶּה וְהַמְכַתֵּב מַכְתֵּב**
כל פסוק זה אין כאן מקום, כי אם למלחה לא (ט בפסוק עיפן אל משה בבלתו) וג' לחת אבן כתבים באכבע אלhim, ושם היה לו להזכיר מהות הלחחות: ונראה לי לומר, שבל פסוק זה הוא להודיע שהי האותיות חרות על הלחות, כי רצח בונה לתן טעם למבה שבר משה הלחחות. אלא לפ' שהלחחות הינו מעשה אלhim והמקتاب מכתב אלhim הוא חרות על הלחות, ואמרו בפירוש (שמיר מא) חרות, חרות מן המליךיות, ואחרים אומרים חרות מן מלאר דכונת, ורבנן אמרו חרות מן היטורות, ולמרדו כל זה אמר מכתב חרות על הלחות ולא נאמר בחוק או בתרוב, אלא כי מה מושות באוון אותיות, בדרך שפרשנו פרשת יתרו לעל הלחות ולא נאמר לארון שבל העם ראים את הקולות שבל דבור שיצא מפני הקדוש ברוך הוא נתגשם והוא בז ממשות עד שבלו לראותו, וגחרתו אוון דברות על הלחות, בלחחות לא נאמר אלא על הלחות, שקבעו

יטוּהוּה פֶּרְ קָרֵב לְמִשְׁרִיפָה וְחַזָּא יְתָ עֲגָלָה וְחַגְגָּן וְקִיפָּרָה וְיֹונָא דְּמָשָׁה וְרַמָּא מִדּוּהָ יְתָ לְחַצָּא וְתִבְרָה יְתָהּוּן בְּשֻׁפְלוּ טוֹרָא:

(ט) וַיְהִי בְּאַשְׁר קָרַב אֶל־הַמְּחַנָּה וַיַּרְא אֶת־הַעֲגָל וְמִחְלָת וַיַּרְא אֶת־מֹשֶׁה וַיַּשְׁלַךְ מִדּוֹ אֶת־הַלְּחָת וַיַּשְׁבַּר אֶתְכָּם תְּמָתְתָה הָהָר:

כ"י וַיַּשְׁלַךְ מִדּוֹ וְגוֹ' (שבט פ) אמר: מה פסח לא-יאכל בו", התורה בלה פאן וכל ישראל מומרים, שהוא אחד מן המצות, אמרה תורה: "כל-בון-גבר ואותנה להם?". מהות קדרש ~ נקודות מшибות קדרש ~ (ע"פ לדור"ש כרך כו ע"מ 248 ואילך – מתוך ליקראת שבת)

אך מאידך, באוטו "ארון" בו מונחים הלוחות, היו גם "שבריו" לוחות, דבשbill למוד התורה, על שכלו של האדם להשבר.

כי מכיוון שחקמוו של הקב"ה גבורה לאין שעה משבל האדם, ורוחקה מפומו בתכליות, אי אפשר שהשכל בין וישיג אמתית חכמהו של הקב"ה. ורק על-ידי שהאדם הוא בבחינת "שברי לוחות", ומabitל לגבורו לחקמוו של הקב"ה, אז מסיע לו השם-יטבר שיתעלה שכלו לבעינה גבורה ביזמתו, והוא מצליח להשיג אמתתת של תורה. וכן שאומרים בתפלת אלקי נצר "ונפשי בעפר לפל תחיה" ורק לאחר ריבוי זיכר לבני תחיה יכול להיות "פתח לבינו בתורתך".

כונסיב ית עגלא די עבדו ואוקדר בנוראי רושף עד דתורה דקיק וורא על אפי מיא ואשקי ית בני ישראל:

יש עדים והתראה - בסוף, כמשפט אנשי עיר הנגדת שמן מרבים. עדים بلا התראה - במאגרה, שנאמר: "וַיַּגְּנֵב הָאָתָּה הָעָם". לא עדים ולא התראה - בהדרוקן, שבקוקום הפים וצבו בטוגיהם.

כא�מר משה לאהרן מה-עשה לך העם היה קדון ארץ איתה עלה חובה רבא:

כ"י מה-עשה לך העם היה. ומה יסורים סבלת שיטריך, עד שלא פביא עליהם חטא זה.

כבואמר אהרן אל-ייחר אף אדני אתה ידעת ידעת ית עמא ארץ בבייש הוא:

(כ) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֱהָרֹן מַה־עָשָׂה לְךָ הָעָם הָזֶה עַד אֲשֶׁר־דָק וַיַּזְרֵל עַל־פְנֵי הַמִּים וַיַּשְׁק אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

כ"י וַיַּזְרֵל לְשׁוֹן נְפִיז, וכן: (איב יא) "יָזַרְהָ עַל גְּפָרִית", וכן (משל א): "כִּי חָנַם מֹרֶה הַרְשָׁתָה", שזווין ביה דגן וקטניות. ווישק את-בני ישראאל. (ויבא ס) נתבעו לבדוקם פסונות. שלש מיתות נדונו שם, אם

(כא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֱהָרֹן מַה־עָשָׂה לְךָ הָעָם הָזֶה כִּי־הָבָאת עַל־ךָ חַטָּאת גְּדוֹלָה:

כ"י מה-עשה לך העם היה. ומה יסורים סבלת שיטריך, עד שלא פביא עליהם חטא זה.

(ככ) וַיֹּאמֶר אֱהָרֹן אֶל־יְהָרָך אֶת־אָדָנִי אַתָּה יִדְעַת כבואמר אהרן לא יתקוף רונא דרבוני את ידעת ית עמא ארץ בבייש הוא:

כ"י כי ברע הוא. בך רע הם הולכין פמיד ובנסיונות לפני המקומות.

כגונא אמרו לי עבידי לנו דחלהן די יקנו
קדמיא ארי דין משה גברא די אספנא
מארעא רמנזים לא ידענא מה הוה לה:

דואמתה ליהון למון דהבא פרייקו ויהבו
לי ורמיטה בנורא ונפק עגלא הדין:

כ"י ואמר להם דבר אחד: למי זהב לתפרקו והתפרקו ויתנו לו. ואשלכחו באש וילא דעתתי
שיצא העגל הזה, ויצא.

כה ויהזא משה ית עמא ארי בטיל הוא ארי
בטילנוו אהרן לאסבוחהן שום ביש
לדריהון:

כ"י פְּרָעָם מִגְּלָה, נִתְגַּלָּה שְׁמֹצֹּו וְקָלוֹנוּ, כִּמוֹ (מדבר ח): "וּפְרָעָם רָאשֵׁ בְּקָמִיהם לְהַקְרָבָה הַזֶּה לְגֻנוֹת בְּפִי כָּל הַקְמִים עֲלֵיכֶם".

(כד) ואמר להם למי זהב לתפרקו ויתנוו לאי
ואשלכחו באש ויצא העגל הזה:

כ"י ואמר להם דבר אחד: למי זהב לתפרקו והתפרקו ויתנו לו. ואשלכחו באש וילא דעתתי
שיצא העגל הזה, ויצא.

(כה) וירא משה את העם כי פְּרָעָם בִּרְפָּרָעָה
אהרן לשמצה בקמיהם:

יש בהם, שלא יהיו מונין את ישראל
וזומרים לא אמה של מצעים אטם,
הוי אומר חזרפת נבל אל תשיםני. ויש
לדקדק במאקי קמייפליג, ומה בין דינם
למוצרעים:
ונראה לפresher ברםיסיק במדרש אמר
נו, שמיר נח, חטאוב בע'ה, כי זה
משה החיש (פסוק א), ולquo ב'ה/
שנאמר (איכה ח) על זה היה דקה לבני/
ונתרצחו בע'ה, שנאמר להלו לה היה זה
הרבך אשר צחה ה' קחו מאתכם
תרומה לה". חטאוב בע'ה, אלה
אליהיך ישראאל (פסוק י) ולquo ב'אלה/
שנאמר (איכה שם) על אלה קשבי
ענינוו, ובתרצחו בע'ה, שנאמר להלו
לח ס' אלה פקווד המשבחן:

הנפק רואה ממודרך זה שהיו כאן שבי
מיini חטא, האחת הוא מה
שחתטו להקדוש ברוך הוא זומרו
אליהיך ישראאל ועל זה נלקו
בצערעת המוציא לא אור כל המחשה
רעיה, וכבר חטאוב במחשה במו
שנאמר (פסוק יט) אתה ירעת את העם
בי בְּרָע הוּא בְּמַבָּאָר לְמַעַלָּה, והצערעת
היה מוציא רעתם לחוץ לפרשס
עליהם. ולפי שדין כל מצרע
מיוחז למחפה מושבוי (ויקרא יג מו), ובאן
היה כל ישראל מצרעים ואיך יטא
מיוחז למחפה, על בן נאמר להלן לג'

על פי שם מסיק המוציא רע על
הקספר לשון הרע, מכל מוקום גנאה
לפרש שהוא מוציא לא אור כל רע
פנמי, ולכך רמז כאן הצערעת במולת
פְּרָעָם שפרשו מגלה, אף הצערעת מגלה
על החוטאים:

ובשיר השירים איט בתיב 'ונדי' בtan
ריחו, ופרש התרגום על זה
ונוחית עליהם שנעשו לשמצה
הקספר מדבר בכמה ריקם בעניין
בקמיהם' והבאש ריקם בעניין כל
האמות הקטנים עליהם, וזה נתן ריחו,
הינו לאחרים נדונן הרים אשר היה
נסחר בקרבו, ובאשר נתגלה או כי
לשמצה בקמיהם, שפכו זעם מוקם
לחזרה את ישראל על מה שעשו
באלהים ובמשה, ומכל זה אתה למד

שזכור זה אינו בגמץ באומות:
וזה מבאר על דבר שמציא ברכבי
פרקשת וישראל (פה א', מכל פשי
הצילני חזרפת נבל אל תשיםני) מהלים
טה, רבינו חמרא בר חניינה אמר, לא היה
אבותה העולים ראוין לחיות בעם דורות
וסקופים, אלא שלא יהיו אמה של דורות
ישראל ואומרים להם מונין את
וסקופים אתם, קרא הו דכתיב
חזרפת נבל אל תשיםני. כי
הצערעת גם כן עניינו להוציא לא/or
הכרעה הפנימית אשר בלב החוטא,
מי שמעם זה נקרא מצרע, נוטרין
מושcia רע, ברםיסיק בקהלות פרשת
מצרע (רמי התקף) במעשהה של הרוכל, אף

(כח) וירא משה את העם כי פְּרָעָם
הוא כי בִּרְפָּרָעָה אהרן
לשמצה בקמיהם. לפי שאמרו
רבותינו זיל (ומא פט) מפרנסמים את
החותפים מפני חלול השם. כי לשם
יתברך בוחן כל נסתרות ומעניות
החותפה על כל געלם (ע"פ קהילת יב ז),
ומפני שהוא מחוק לצידיק בעניין
הבריות יקרה תא תגר על מדת הדין, על
בן מצוחה לפרטם על כל מעשיהם
לגלות רעתם בקהל (ע"פ משל כי כ),
ומטעם זה הוציא אהרן מוחשבות
הכרעה לחיזז וזהו שנאמר אתה יודעת
את העם כי בְּרָע הוּא, רצה לומר
לשמצה בקמיהם, שפכו זעם מוקם
לחזרה את ישראל תמיד, על בנו
אמרתי כי טוב לגלות על החוטאים,
במי שיחיו לשמצה בקמיהם, לפרטם

כלונם ברכבים:
זהו דעתה המדרש האומר שלקו
בצערעת, שנאמר כי בְּרָע הוּא,
ובכתיב במקצתו (ויקרא יג מו) 'ראשו יחה
ברוע', וכן מסיק בתוגרמא (סימן ז)
ביביליקות פרשת מצרע ומחטא. כי
הצערעת גם כן עניינו להוציא לא/or
הכרעה הפנימית אשר בלב החוטא,
מי שמעם זה נקרא מצרע, נוטרין
מושcia רע, ברםיסיק בקהלות פרשת
מצרע (רמי התקף) במעשהה של הרוכל, אף

כוּזֹקֶם מֵשָׁה בְּתַרְעָמָשִׁירִתָּא וְאָמֵר מִן דְּבָלָא דַּיְיִתְהַנְּזִוְתִּי וְאַתְּנִזְבְּנֵזִוְתִּי לְזַהֲהָבְלָנִי :

**(כו) וַיַּעֲמַד מֵשָׁה בְּשַׁעַר הַמְּחַנָּה וַיֹּאמֶר מַיְיִהְוֹה
אֱלֹהִי וַיַּאֲסַפֵּוּ אֶלְיוֹן בֶּלְבָנִי לְיוֹ:**

כ"ז **מַיְיִהְוֹה אֱלֹהִי יָבָא אֱלֹהִי כָּל בְּנֵי קָשְׁט בְּשַׁר.**

כלי יקר – עז והוד

ה. ורדעטו שעל זה אמר דוד 'מקבל פשעי הצליח חreprת נבל אל אל תשיםני' כי יחרף אוביazar לאמר ש'אי נבל המנבל צור ישועתו בעבור חמימות הזקה והעהר ש'גאנמר בו רימה יא ובאהרתו יוניה נבל, כי כל אהוב כסוף והוא איש פיל, בקבול הפרטלי אשר נבל שלו ונבלעה עמו' (שמואל א' כה), וכמו ש'גאנמר יעשה בה' לא יאמר עוד לבל נבל קדיב, מכלל שהם שני בפרש התזנולות, ויתפרק זה עוד בעורת השם הפכים, ויתפרק זה עוד בעורת השם גובל ולא חכם. ועל זה בקש ואמר 'ירupt נבל אל תשמנני'.

ו אף על פי שאף אם יחרפני האובייז'ם לדין יש לי תשובה והתנצלות' (עפ' ימותה עט), מכל מוקום עצמאלי לא אפתח פי' (תחלים שם ימי), איני רשאי לדבר התנצלותי, כי אתה עשית', אתה גורמת לישראל בעבורך עשייתך. וזה אין לדבר בפני הגויים והתנצלות זה אין לדבר בפני הגויים, לפיך 'הסר מעלי נגער', זה געגע מהצערת אשר פרחה בישראל. מתרת ר' אמי קליתית, 'מתגרת' הוא לשון שפהו ונולדה, ורוצה לומר לפי שמייד יגר לוי רב שפע בקסף וזהה בעל פה אני קליתית. והוסף מלה' אני קליתית, לומר ש' אין רע יורד מלמעלה' (ביד נא ו' ו' אלהים חשה לטבה), רק אני קליתית' וקלקלתי מעשי בעבור רב שפע כסף וזהה אשר השפע לי. בתוכחות על עז יסרת איש, בתוכחות' הוא לשון וכותה, ורוצה לוbor בעבור הופכות שיש לאובי עמי ומונגה עלי לומר אמונה של מצערעים אתם, על פה' יסרת איש', גם ההאמות שנתקראו 'בני איש' במו ש'גאנמר מהלים ט' גם 'יר' יסראם גם' הוותם' (ליקוט חולמים החטוי), אלו ישראל, 'בני איש' אלו בני נתן. ותמס' בעש חמדיטים, וזה לא יהלו בעזם בהם מעללה חמדיטים, וזה לא יהלו בעזם

בעזם מה שפטיחסון ד'קרים בגנץ מנהיגינו כל דור ודור. והחרעת בא על עזם עבורה זרה הנמשך מון חמ�다 המכון וחשות העין, מודה בגנץ מודה, לפיו שעיבי האדם לא תשבעה עיפ' משפטו ס על פה ילקו בעזם. ולפי דרכנו נוכן מורה על הדבר שהאדם רואה בעזמו מורה עליו באצבע לאומר כי זה והראה עלי ר' אליה' מורה על דבר שהוא מושג בראשיה של בראיה לברית אף על פי שהוא שאנו רואה בעיניו, לך אמא ר' חטאו באלהים, כי באלה רואה האדם וחייב עזם. ולפי דרכנו רואה השחתאו באלהים, כי לא יראה האדם וחייב להלט לגט, וחטאו בונה נאמר על מה שחתאו במשה ועשו בגנץ חוש הראות, כי בעיניהם ראו ישר דרכו ואף על פי כן הרהורו אחריו. ולפי הנפה זו קשה מזו שאמר עלי זה היה ראה לבנה על אלה חטאו עינינו, אפקא מבעי לה למימור: ובאור הדבר הוא, שלעוזם ל乞 בראיר שולחה סבה אל העברה, כי במנה שחתאו באלהים נמשח העון מן העון אל הכלב, כי העון רואה ואחר בר הלב חומד ראה רשי מדרכו ט' וכו', ובר כלב חומר שבעזר ר' זרב שחשיע לעם בכם ר' בחרו בצדקה שור כי מכם מושך מכה' הבאה אל הבועטים במנהיגיהם במו ש'גאנמר על זה היה דוח לבנו, ורעדתו שמה ש'גאנמר בי פרעה אחרון לשמיצה בקממתם' הינו על מה שהאמות מוגנן את ישראל על כוה שהמוה עוזן:

אמנם בינה שחתאו במשה היה נמשח העון מן הלב אל העון, כי רבי שמואל בר נחמן אומר לא היה אמות העולים ראיין בר חנינא לא מעללה חטיטים, והוא מין לא היה בכם ר' בחרו בצדקה שור כי מכם מושך מכה' הבאה אל הבועטים במנהיגיהם במו ש'גאנמר על מה ש'גאנמר עליו יתנו כל העבר על הפקדים' וגוי, על פה נאמר על אלה חטאו עינינו, כי העון גרים להם עוזן זה:

בדבוקה עוזים אל מנהיגיהם: שהמוה עוזים אל מנהיגיהם: העון מן הלב אל העון, כי רבי שמואל בר נחמן אומר לא היה אמות העולים ראיין בר חנינא לא מעללה חטיטים, והוא מין לא היה בכם ר' בחרו בצדקה שור כי מכם מושך מכה' הבאה אל הבועטים במנהיגיהם במו ש'גאנמר על מה ש'גאנמר עליו יתנו כל העבר על הפקדים' וגוי, על פה נאמר על אלה חטאו עינינו, כי העון גרים להם עוזן זה:

בצער שחי מהריהרים בלבם תקميد ומתקנאים במעלהו וחושדין אותו, על פה נעשוו אוריות גם בחוש הראות וכחשו בראירים שראו בעיניהם, כי זאת תורה הקנאות' שעל דוחה נעשה ערירים לעשות בחרף ממה שיעיד עליו החוש, על פה נאמר עלי זה היה דוח לבנו, כי הכל היה סבה להם שעשו בוגנץ הדבר המורה עליו וחוש הראות הרמו ביה':

ומגאן רוא לומר שעל דרים וסקופים הבאים על ישראל רב זרב שחשיע לעם

שיעור יומי ליום שני ט"ז אדר ושנים מקרא ואחד תרגום – לב – פרשת כי תשא

כונאמר להונן פדנון אמר יי אלהא דישראל
שיי גבר תרבה על ירבה עברו ותווי
מקרע לתרע במשריפה וקטולו גבר ית
אחויו יגבר ית חברה ואנש ית קרייה:

(כ) ויאמר להם בה אמר יהוה אלהי ישראל שמו
איש חרבו על ירכו עברו ושבו משור לשרען
במחנה והרנו איש את אחיו ואיש את רעהו ואיש
את קרבו:

כ"ז כה אמר וגוי ומיין אמר (עליל כט): "זבח לאלהים יחרם", כה שנינה במקילתא. אחיו מאמו, והוא
עמם בזמא ההוא בתלתא אלפין גברא:

כח ועבדו בני לוי לפתחמא דמשה ונפל מן
עמם בזמא ההוא בתלתא אלפין גברא:

(כח) ויעשו בני לוי דבר משה ויפל מלחעם ביום
ההוא בשלשת אלפי איש:

כט אמר משה קריבו לךון קרבנה יומא
דין קדם יי אריה גבר ברהה ובאחוי
ולאייתה עליכון יומא דין ברכן:

כ"ז מלאי ידקם אפס ההורגים אומם, בך ר' זה תחנן ליהות בהנים למקומם (ובחמים קטט). כי איש מכם
ימלא ידו בבנו ובאחוי.

לויה בזמא דברורה ואמר משה לעמך
אתון שבתו חוא רבא ובען אפק קדם יי
מאים אכפר על חוביון:

(ל) ויהי מטהרת ויאמר משה אל-העם אתם
חטאתם חטא גדרה עתה אל-יהוה אוּלִי
אכפירה بعد חטאכם:

כ"ז אכפירה بعد חטאכם אשים פטר וקניהם וסתימה לנגר מטהתכם, להבדיל ביןיכם ובין המטה.

לאותב משה לקדם יי ואמר בבעי מב
עמם הדין חוא רבא ועבדו להונן דתלן
דררב:

כ"ז אלהי זקב (ברכות לב; ימאנ ט): אמה היא שברמת
בפתח בית זנות מה עשה הבן שלא יחתא?

(לא) וישב משה אל-יהוה ויאמר אז חטא העם
זהה חטא גדרה ויעשו להם אלהי והב:

כ"ז אלהי זקב (ברכות לב; ימאנ ט): אמה היא שברמת
לهم, שהשפעתם להם זקב וכל חפצם, מה עשו
שללא יחתאו? משל למלך שהיה מאכיל ומשקה את

והנה בבר אמרנו (פסק הלاء היה שם
גלו עיריות ושביבות דמים ממלש,
ויראהיה על זה, כי מה שפרש שהרגו
את חור לא יתפרק, כי הרגוו קדם
עשית העגל, ופסוק ויקמו לצחק
נאמר אחר עשיותו, אלא לפי 'שבל
הדברות היה חמשה מול חמשה, אנקבי
בנגדו לא תרצח', לא היה לך' בנגדו
לא תנאף' (מכילתא מס בחרוש ח)
וכשעbero על אנקבי ולא היה לך'
וזמה באלו עברו גם על לא תרצח
ויקמו לצחק (פסק ו):

מה ראה משה להגדיל החטא בשבקש
על המהילה, כי אין זה דרך של כל
מליח ישך. ועוד שנראין רכבי
סוטרין, כי מתקא אמר ועשה להם
אללי זקב אתה גורמת להם כו' (ריש),
אם בו היה דעתו להקטין החטא. ועוד
מהו ועשה ביריע, משמע באלו הפסיק
הענין, ופשטו ממשמע כי הוא פרוש
על חטא גדרה. ועוד למה פרט חטא
זה יותר מן חטא גלו עיריות ושביבות
דםם שעbero במושר רשי' בפסק

ישראל, אלא יאמרו ארך הבל כל אדם
סלה, כי מקרה אחד בלבד:

ולדעת האומר לא היה ראויין להיות
דויים כו' על שפטיהם דבריהם
בניגר מנהגייהם, דרש' 'ערפת נבל', כי
זאת אובי חרב עם ח' לאמר שבל פה
הובר נבל, כמו שמצינו שהטיהו על
משה בכוח עניים. והמשביל ישמע
וירושך לך: תורה כו'

(לא) אז חטא העם הזה חטא
גדרה ויעשו להם אלהי
זהב. יש בקשה זו בפה ספקות, כי

(לכ) וְעַתָּה אִם־תִּשְׁא חֶטְאתֶם וְאִם־אֵין מַחְנֵי נָא
מַחְנֵי כְּעַן מִשְׁפָרֶךָ דַּי בְּמַבְפָא:

מִשְׁפָרֶךָ אֲשֶׁר בְּתַבְתָּה:

שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ עַלִי שֶׁלֹּא הִיִּתְיַיְּדָי לְבַקֵּשׁ עֲלֵיכֶם
רְחַמִּים.

כ"י וְעַתָּה אִם־תִּשְׁא חֶטְאתֶם • הָרִי טוֹב: 'אַיִן
אָמַר לְךָ מַחְנֵי! וְאֵם אֵין, מַחְנֵי! וְזֶה מִקְרָא קָאָר,
וְכֵן הַרְבָּה. מִשְׁפָרֶךָ • (בריהה ל'ב): מִכֶּל הַתּוֹרָה בְּלָה,

לְגֻ� אָמַר יְהִי לְמַשָּׁה מִן דַּי מִבְּקָדְמֵי אַמְחָנָה
מִסְפָּרִי:

(לט) וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה מַיְ אֲשֶׁר חֶטְא־לְיִ אַמְחָנָה
מִשְׁפָרִי:

לְדוּכָעַן אַיִל דָּבָר יְהִי עַמָּא לְאָמַר דַּי
מְלָלִית לְךָ קָא מַלְאָכִי יְהֹקָעָדָךְ וּבְיוֹם
אַסְעָרוֹתִי וְאַסְעָרָעָל עַלְיהָוּן חֹבְיהָוּן:

(לט) וְעַתָּה לְךָ נַחַה אֶת־הָעָם אֶל אֲשֶׁר־דָבָרְתָּי לְךָ
הַגָּה מַלְאָכִי וְלְךָ לְפִנֵּיךְ וּבְיוֹם פְּקָדֵי וּפְקָדְתִּי עַלְהָם
חֶטְאתֶם:

תְּמִיד, כְּשַׁאֲפָקֵד עַלְהָם עֲוֹנוֹתֵיכֶם, "וַיַּפְקַדְתִּי
עַלְהָם" מַעַט מִן הַעֲוֹן הַזֶּה עַם שֶׁאָרֶךְ הַעֲוֹנוֹת. וְאֵין
פְּרָעָנוֹת בָּאה עַל יִשְׂרָאֵל שָׁאַיִן בָּה קָצָת מִפְּרָעָוֹן עֲוֹן
הַעֲגָל.

כ"י אֶל אֲשֶׁר דָבָרְתָּי לְךָ • יִשְׁכַּן 'לְךָ' אֶצְל דָבָר
בְּמִקְומָם 'אַלְיִיךְ', וְכֵן (מל'ט א' ס): "לְדָבָר לוֹ עַל
אַדְנִיחָוּ". הַגָּה מַלְאָכִי • וְלֹא אָנָי. וּבְיוֹם פְּקָדֵי
וְגֹו' • עַתָּה שְׁמַעְתִּי אַלְיִיךְ מִלְכָלוֹתֶם יְחִיד, וּמִמֵּיד

כלי יקר – עוי והדור

הוּא לְמַשָּׁה לְכָלֹותֶם וּלְעַשׂוֹת אָתוֹת
לְגַוְיִן גָּדוֹלִי (שם פסוק יט), וְמַשָּׁה אָמַר 'פָּעָן
יֹאמְרוּ מִבְּלָתִי יְכָלֶת ה' וְגוּ' (שם פסוק טז)
וְאַף עַל פִּי שְׁבָשִׁיְהָה וּרְעוֹוֹ שֶׁל מַשָּׁה
לְגַוְיִן גָּדוֹל וּבוֹאוֹו אֶל הַאֲרַץ לְאַיְלָה
הָאָמוֹת לְלֹמֶר 'מִבְּלָתִי יְכָלֶת', מִבְּלָ מִקְומָם
בְּנִי וּבְנִי יְתַחַלְלָה הַשֵּׁם, וְאַנְיִ חָפֵץ
יעַתָּה גָּגָל נָא בְּחַדְחָה, גָּמְ בְּדוֹרוֹת
הַלְּלוֹ. כְּה בְּקַשׁ מַשָּׁה בְּאָנוּ וְעַתָּה אָמַר
תְּשַׁא חֶטְאתֶם, וּמִקְרָא מִלְּסָס הַוָּא
כְּמִשְׁפְּטוּ בְּהַרְבָּה מִקְוּמוֹת, אָכְלוּ אָמַר
בְּנִי וּבְנִי יְתַחַלְלָה הַשֵּׁם
וְאָמַר תְּשַׁא חֶטְאתֶם, אָוּ וְעַתָּה, תַּעֲשָׂה
וְהַעֲתָה וְתַכְפָּה, וְאַל תַּرְחַנֵּי בְּלָק וְשׂוֹב
וּרְעָם יָבֹאוּוּ לְאָרֶץ אוּ וּרְעָי, כִּי סּוֹף סּוֹף
בְּנִי וּבְנִי יְתַחַלְלָה הַשֵּׁם:

וְעוֹד נְרָאָה לְפָרָשָׁ, שֶׁלֹּא בְקַשׁ לְמִחוֹזָה
הַעֲוֹן לְגַנְגָּוִי, אֶלָּא שֶׁלֹּא יְבָה
חוּבוֹ 'עַתָּה' בְּבַתְּחִילָה לְעַשׂוֹת בְּהָם
כְּלִילָה חַוּבוֹ קָעֵט מַעַט בְּדוֹר וּדוֹר,
אָמַן יְגַבֵּה חַוּבוֹ קָעֵט מַעַט בְּדוֹר וּדוֹר,
וְגַעֲפָר לְהַזְּרָה וְעַתָּה לְךָ נַחַה אֶת
הָעָם וְגוּ' וּבְיוֹם פְּקָדֵי וּפְקָדְתִּי עַלְהָם
אֶת חֶטְאתֶם לְהַפְּרָעָה מִקְהָם מַעַט מַעַט
כִּי זֶה חָסֵד אֱלֹהִים: תּוֹרָה לְבָ

שֶׁלֹּא הִיא שֶׁם גָּלוּ עַקְרִיבִוֹת וּשְׁפִיכוֹת
דִּמְים מִקְשִׁים, בְּמוֹבוֹן מִלְשׁוֹן לְצָהָק וְלֹא
אָמַר יְזִקְוָה וּצְחָקָוּ, אֶלָּא שְׁעַשְׂוָעִי
הַפְּבָא לִידֵי צָהָק:
וְאָמַר וְעַתָּה אָמַר תְּשַׁא חֶטְאתֶם וְאָמַר
אֵין מַחְנֵי נָא מִשְׁפָרֶה, לְפִי
שָׁאָמֵר אָוְלִי אֲכְפָּרָה בְּעַד חֶטְאתֶם
(פסוק א', תְּהִהָּ לֹא לִזְמַר אָוְלִי יְכָפֵר הַ
בְּעַד חֶטְאתֶם), כִּי מַשָּׁה אָינֵין בְּיַדְוֹ
לְכָפֵר. וְעַל חֶטְאתֶם מַבְעִי לְהַלְמִיר,
מַהוּ יְבָעֵד. אֶלָּא לְפִי שְׁמַשָּׁה מִסְרָא
נִפְשַׁוּ עַל יִשְׂרָאֵל גָּלוּ עַרְיוֹת וּשְׁפִיכוֹת
לְכָלְלוֹ בְּכָלְלָה גָּלוּ עַרְיוֹת וּשְׁפִיכוֹת
דִּמְים, לְהַזְּרָות שְׁדָקָא שְׁנִים אֶלָּא
גְּדוֹלִים, אֶבְלָ חֶטְא הַעֲגָל אַיְנוּ גְּדוֹלָל כָּל
כֵּה, שְׁהִנֵּי יֵשׁ לְהָם הַהְגָּנָצָלוֹת כִּי 'אַתָּה
גְּרוּמָת לְהָם בְּעָבָרְ רֵב וְהָבָשָׁהָעַת
לְהָם, מַה שָׁאַיִן בְּנֵשָׁנִים אֶלָּא כִּי אַיִן
לְהָם שִׁכְנָה אֶל הַתְּנָצָלָה זֶה. וְכֵל עַקְרָב
בְּנִנְתָּ מַשָּׁה הַיְתָה לְחַקְתִּין עַזְנָה
וְרַאיָּתִי בְּאַבְדָּן מוֹלְדָתִי' (ע"פ אַסְתָּר ח'':
וְבְּפִי פְּשָׁטוּ נְרָאָה לְפָרָשָׁ, שְׁעַקְרָבְתָּה
בְּמִלְתָּה 'עַתָּה' כִּמוֹ שְׁפִיכָּנוּ
בְּמִרְגָּלִים בְּתִיבָּה כִּם בְּנֵמדָר י"ז 'עַתָּה
מִכֶּל מִקּוֹם אַיִן בְּלָם רַאיָּן לְקָדְשָׁ בְּרוֹךְ
בְּעָבוֹרִים, וְכֵל שְׁפָן לְפִי מָה שְׁבַתְבָּנוּ

(לה) וַיָּגֹף יְהוָה אֶת־הָעָם עַל אֲשֶׁר עָשָׂו אֶת־הָעָגֵל
לְעֹגֶל אֲדִיב אֶחָרָן:

אֲשֶׁר עָשָׂה אֶחָרָן: ס

כ"ז וַיָּגֹף ה' אֶת הָעָם • מִתְהַבֵּד שָׁמִים לְעָדִים בֶּלֶא חֶרְאָה.

א וַיַּלְלֵל יְהוָה עַם מִשְׁהָ אַזְיל סִק מִקְאָ אֶת
רַעַמָּא דְאַפְקָפָא מַעֲרַעָא דְמַצְרִים לְאַרְעָא
דַי קִימִיתָ לְאָבָרָהּ לִיצָחָק וְלִיעָקָב לְמִימָר
לְבָנֶיךָ אַתְנָה:

לָג (א) וַיֹּדְבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵךְ עַלְהָ מֹזֶה אֶתְהָ
וְהָעָם אֲשֶׁר הָעַלְתָּ מִאֶרְץ מִצְרָיִם אֶל־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאָבָרָהּ לִיצָחָק וְלִיעָקָב לְאָמֵר
לְוַעֲךְ אַתְנָה:

כ"ז וַיֹּאמֶר יְהוָה מֹזֶה • אֶתְהָ וְהָעָם • פָּאוּ לֹא אָמֵר:
וְעַמְדָה!

רְצֹן: "לֵךְ עַלְהָ! אֶרְץ יִשְׂרָאֵל גְּבֻהָה מִפְּלָיָה
הָאָרֶצָות, לְכָךְ נָאמֵר: "עַלְהָ!". דָּבָר אַחֲרָ: כְּלֹפִי
שָׁאָמֵר לוּ בְשֻׁתָּה הַפְּעָס: "לְקָרְבָּד!" אָמֵר לוּ בְשֻׁתָּה

ב וְאַשְׁלַח גְּדֹמֶק מַלְאָכָא וְאַתְרָה יְתָנְעָנָא:
אַמְוֹרָא וְחַתְּפָא וְפְרָזָא חָזָא וְיִבּוּסָא:

(ב) וְשַׁלְחָתִי לְפָנֵיךְ מַלְאָךְ וְגַרְשָׁתִי אֶת־הַבְּנָעֵן
הָאָמָרִי וְהַחְתָּפִי וְהַפְּרוּזִי הַחְזִי וְהַבּוּסִי:

כ"ז וְגַרְשָׁתִי אֶת הַבְּנָעֵן וְגוּיִוּ • שָׁהָ אָמוֹת הָן, וְהַגְּרָגְשִׁי צָמֵד וְפָנָה מְפִגְנִים מְאָלוּיו.

ג לְאַרְעָא עֲבָדָא חָלֵב וְדַבֵּשׁ אַרְיָה לֹא אָסְלָק
שְׁכַנְתִּי מִבְינְךָ אַרְיָה עַם קַשְׁי קָדְל אַת
דִּילְמָא אַשִּׁיכָנָךְ בְּאַרְחָא:

(ג) אֶל־אָרְצִי זֹבֵת חָלֵב וְדַבֵּשׁ כֵּי לֹא אַעֲלָה בְּקָרְבָּךְ
כֵּי עַמְּקָשָׁה־עַרְקָל אֶתְהָ פָּזָאָכָל בְּהָרָךְ:

כ"ז אֶל אָרְצִי זֹבֵת חָלֵב וְדַבֵּשׁ • אַנְיָ אָמֵר לְךָ
מְרַבָּה אַנְיָ עַלְכֶם וְעַם. אַכְלָךְ • לְשׁוֹן בְּלִיוֹן.

לְךָ: "וְשַׁלְחָתִי לְפָנֵיךְ מַלְאָךְ". כֵּי עַמְּקָשָׁה־עַרְקָל
לְהַעֲלוֹתָם. כֵּי לֹא אַעֲלָה בְּקָרְבָּךְ • לְכָךְ אַנְיָ אָמֵר
לְךָ: "וְשַׁלְחָתִי לְפָנֵיךְ מַלְאָךְ". כֵּי עַמְּקָשָׁה־עַרְקָל

ד וַיְשַׁמֵּעַ עַמָּא יְתָהָ פְּתַגְמָא בִּישָׁא הַדִּין
וְאַתְאָכָלוּ וְלֹא שְׁוִיוּ גָּבָר תָּקוֹן זִינָה עַלְוָה:

(ד) וַיִּשְׁמַע הָעָם אֶת־הַדָּבָר הָרָע הַזָּה וַיַּתְאַבֵּל
וְלֹא־שָׁתַּו אִישׁ עָדִיו עַלְיוֹ:

כ"ז הַדָּבָר הָרָע • שָׁאַיִן הַשְּׁכִינָה שׂוֹרָה וּמַהְלָכָת עַמָּם. אִישׁ עָדִיו • (שְׁבָה פ"ח) כְּתָרִים שְׁנַתְנוּ לְהָם בְּחוֹרֶב
כְּשַׁאֲמָרוּ: עַזְּשָׁה וּנְשָׁמָעָ.

כלִי יִקְרָר – עוֹ והָדוֹ

כָּאַלְוָ אַמְרָו אֵין לְנוּ חָלֵק בְּתוֹרָה
וּבְכְתָרָה, עַל בֵּן נָאָמָר לְהָם שְׁנִית
וּשְׁתָה הַוְרֵד עֲדֵיקָ מַעְלָה, אָפְלוּ אָוֹתָן
שְׁנִי בְּתָרִים. וְעַל זֶה נָאָמָר וַיִּתְנְצָלָי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עָזִים מִהָרָ חֹרֶב,
אָוֹתָו עֲדֵי הַנְּתָנוֹן לְהָם בְּהָרָ חֹרֶב וְאָמָר
בְּאָנָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אָמָר אִישׁ עָדִי/
לְפִי שְׁכָל יִשְׂרָאֵל הֵינוּ שְׁוּים בְּכַעֲשֵׂר
בְּהַלְלָה:

וּמְהֹרְדִי אֶבְרָבְנָאָל פְּרָשָׁא, שְׁהָאָדָם יְשַׁ
לֹו הַרְבָּה מִינִי עָדִי, וְהִי
קָצְתָם עַלְיָהָם וּקְצָתָם לֹא הִי עַלְיָהָם,

לָג (ד) וְלֹא שָׁתַּו אִישׁ עָדִיו עַלְיוֹ
לְשָׁמִים (רָאָה לִקְשָׁת שָׁבָא), עַל בָּן וַיַּתְאַבֵּל
וְלֹא שָׁתַּו אִישׁ עָדִי, מִדְקָאָמָר 'אִישׁ'
לְאִישׁ וְלֹא אָמָר 'בָּנִי יִשְׂרָאֵל' כִּמוֹ
שָׁאָמָר אַחֲרָכָךְ וְ'וַיִּתְנְצָלָי' 'בָּנִי יִשְׂרָאֵל'
עָדִים, שָׁמַע מִנָּה שָׁמַדְבֵּר בְּעֵדִי הַמִּיחָד
לְכָל אִישׁ וְאִישׁ לְכָל עַשְׂרָה הַעֲשֵׂיר
יְמִינִי עָדִי, הַאָחָד הוּא סִתְמָן עָדִי חָח
וּגְנָם וְתַלְיָ שְׁהָיו מַתְקָשְׁשִׁים בְּהָם, הַשְּׁבִי
הָוָא אָוֹתָן הַכְּתָרִים שְׁנַתְנוּ לְהָם בְּחוֹרֶב
עַל אָמָרִים 'עַזְּשָׁה וּנְשָׁמָעָ' לְעַל דָּה וְרָא
שְׁבָה פ"ח). וּבְפָעָם רָאָשׁוֹן קְשָׁרְמָוֹן הַדָּבָר
הַזָּה שָׁאָמָר הַקְדּוֹשָׁ בָּרוּךְ הוּא פִי לֹא
אַעֲלָה בְּקָרְבָּךְ (פסוק א) וְהָרָי הָם בְּמִנְדִּים

הוזכר יי' למשה אמר לבני ישראלי אתון עם קשי קדול שעיה חדא אסלק שכני מבני ואשכנז וכען אעדין חוקין זונך מנה גלי קדמי מה אעבד לך:

(ה) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹמֶשֶׁה אָמֵר אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אַתֶּם עַמְּקִישָׁה־עֲרָפָה רָגֻע אֶחָד אַעֲלָה בְּקָרְבָּךְ וּכְלִיתִיךְ וְעַתָּה הַזָּר עֲדִיךְ מַעַלִּיךְ וְאַדְעָה מֵהַעֲשָׂה אַעֲשָׂה לְךָ:

אתכם. לפיכך, טוב לכם שאשלוח מלאך. ועתה פרענות זו תליך מיך, שתורייד ערכיכם. ואדעה מה אעשה לך. בפקחת שאר העון, אני יודע מה שבלבבי לעשות לך.

כ"ז רגע אחד אעללה בקרובך וכלייתיך. אם אעללה בקרובך ואתם ממרים بي בקשיות ערכיכם, איזום עליכם רגע אחד, שהוא שעור זעם, שאמר (ישעה כ): "חבי במעט רגע עד עבר זעם", ואכללה

וְאַעֲדִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהִי תְּקוּן זִינְיהָוּ מִתְרוֹא דְּחוֹרֵב:

(ט) וַיַּתְנַצֵּלוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֲדִים מִתְרוֹא דְּחוֹרֵב:

כ"ז אֶת־עֲדִים מִתְרוֹא דְּחוֹרֵב • אֶת הָעֵדִי שְׁהִיה בִּידֵם מִתְרוֹא דְּחוֹרֵב.

וּמְשָׁה נָסִיב יְהִי מִשְׁבְּנָא וְפָרָסָה לְהַמְּבָרָא לְמִשְׁרִיטָא אֲרַחֵיק מִן מִשְׁרִיטָא וְקָרֵי לְהַמִּשְׁבָּן בֵּית אַוְלֵפָנָא וְיָהִי כֵּל דְּתָבָע אַוְלֵפָן מִן גָּדָם יְיָ נַפְקֵךְ לְמִשְׁבָּן בֵּית אַוְלֵפָנָא מִבְּרָא לְמִשְׁרִיטָא:

(ט) וּמְשָׁה יַלְךְ אֶת־הַאָהָל וְגַתְתָּה־לְךָ מִחְזִין לְמִחְנָה בְּרַחְקָן מִן־הַמִּחְנָה וְקָרֵא לוֹ אָהָל מוֹעֵד וְהִי בְּלִמְבָקֵש וְהִי וַיַּצֵּא אֶל־אָהָל מוֹעֵד אֲשֶׁר מִחְזִין לְמִחְנָה:

תורה. בְּלִמְבָקֵש ה' • מִפְּאָן לְמִבָּקֵש פָּנֵי זָקָן, בְּמִקְבֵּל פָּנֵי שְׁכִינָה. יַצֵּא אֶל־אָהָל מוֹעֵד • בָּמוֹ יַוֹּצֵא. ذָבָר אַחֲרָיו: "וְהִי בְּלִמְבָקֵש ה'", אָפָלוּ מְלָאכִי הַשּׁוֹרֶת, בְּשָׁהִיר שׂוֹאָלִים מִקּוּם שְׁכִינָה, חֲבְרֵיכֶם אָוּמָרִים לְהָם: הַרְיָה הַוָּא בְּאָהָלוּ שֶׁל מְשָׁה.

כ"ז וּמְשָׁה • מִאָתוֹ עַזְן וְהַלְאָה. יַלְךְ אֶת־הַאָהָל • לשׁוֹן הָוָא, לֹוקֵם אָהָלוּ וְנוֹטֵהוּ מִחְזִין לְמִחְנָה. אמר: מִנְדָה לְרָב, מִנְדָה לְפָלָמִיד, בְּרַחְקָן • אלפִים אַמְּהָה, בְּעַנְנָן שְׁנָאָמֵר (ישועה ג): "אָךְ רַחֲזָק יְהִי בְּנֵיכֶם וּבְנָנוּ בְּאָלְפִים אַמְּהָ בְּמִקְדָּשָׁה". וְקָרֵא לוֹ וְהִיא קוֹרֵא לוֹ אָהָל מוֹעֵד, הוּא בֵּית וְעַד לְמִבָּקֵש

חוֹתָה פֶּד נַפְקֵךְ מְשָׁה לְמִשְׁבָּנָא קִימִין פֶּל עַמָּא וּמִתְעַתְּדִין גָּבֵר בְּתַרְעָא מִשְׁבָּנָא וּמִסְתְּבָלִין אֲחוֹרִי מְשָׁה עַד דְּצַלְלָל לְמִשְׁבָּנָא:

(ח) וְהִי בְּצֹאת מִשְׁה אֶל־הַאָהָל יַקְוָמוּ בְּלִהְעָם וּנְצָבוּ אִישׁ פָּתָח אָהָלוּ וְהַבִּיטוּ אַחֲרֵי מִשְׁה עֲד־בָּאוּ הַאָהָלָה:

כ"ז וְהִיא • לשׁוֹן הָזָה. בְּצֹאת מִשְׁה • מִן שְׁבָקֵק מִבְּטָח, שְׁהַשְׁכִּינָה תְּכִינָה אֲחוֹרִי לְפָתָח אָהָל.

הַמִּחְנָה, לְלַכְתָּא אֶל הַאָהָל. יַקְוָמוּ בְּלִהְעָם • עַזְמִידִים מִפְּנֵי וְאַין יוֹשְׁבִין עַד שְׁגַתְפָּה מִמֶּם.

טוֹתָה פֶּד עַלְלָל מְשָׁה לְמִשְׁבָּנָא נְחִית עַמְּדוֹא דְעַנְנָא וְקָאָם בְּתַרְעָא מִשְׁבָּנָא וּמִתְמַלֵּל עַם מְשָׁה:

(ט) וְהִי בָּא מִשְׁה הַאָהָלָה יַרְדֵּן עַמְּדוֹד הַעֲנָן וְעַמְּדָר פָּתָח הַאָהָל וְדִבֶּר עַם־מִשְׁה:

שיעור יומי ליום שלישי ט"ז אדר ושנים מקרא ואחד תרגום – לג – פרשות כי תשא

(בחריק), פתרונו הקול 'מדבר' בינו לבין עצמו ובהריות שומע מalto, ובשהוא קורא 'מדבר' משמע שהמלך מדבר עם הרים.

ויתנו כל עמא ית עמודא דעננא קאמ בתרע משפנא וקמין כל עמא וסגדין גבר בתרע משפנה:

כ"י ודבר עם-משה • במו ימדבר עם משה. במו ידבר עם משה. במו ידבר עם משה. במו (במדבר ז) "וישמע את הקול מדבר שכינה, כמוño קורא 'מדבר' (בשוו) אליו. בשהוא קורא 'מדבר'

(ז) וראה כל-העם את-עמיד הענן עמד פתח האهل וكم כל-העם והשתחו איש פתח אהלו: כ"ז והשתחוו לשכינה.

יא ומחלל יי עם משה מחלל עם מחלל במא דמחלל גבר עם חברה ותאב למשיקא ומושמשה יהושע בר נון עילימא לא עדי מגו משפנא:

הראשונים ברכzon, אף האחرونים ברכzon. אמר מעטה, אמצעיים היו בכעס. ב' בתרע נתראה הקדוש ברוך הוא לישראל בשמה ובלב שלם, ואמר לו למשה: "סלחתך לךך" ומספר לו להחות אחרונות, וירד והתחל לצלותו על מלאת המשכן, ועשהוה עד אחד בניסן, ומשהוקם לא נדבר עמו עוד, אלא מאהן מועד. ושב אל המחנה. תרגומו: יותב למשיקא, לפי שהוא לשון היה, וכן כל הענן. וראה כל העם, וחן. "ונצבי", וקנימין. "והבטור", ומספלין. "והשתחוו", וסגדין. וידרשו: "וזכר ה' אל משה", שישוב אל המחנה. אמר לו: אני בכעס ואפה בכעס, אם-כון מי יקרבם?.

(יא) ודבר זהה אל-משה פנים אל-פנים באשר ידבר איש אל-רעשו ושב אל-המחנה ומשרתו יהושע בן-נון נער לא ימוש מתוך האهل: פ

כ"ז ודבר ה' אל-משה פנים אל-פנים • ומחלל עם משה. ושב אל-המחנה • לאחר שנדבר עמו, היה משה שב אל המחנה ומלאך לחקנים מה שלם. והזכיר הזה נהג משה מיום הכהנים עד שהוקם המשכן ולא יותר, שהרי ביב' בתמזה נשטרבו הלחאות (חנינה ח), ובכ"ט עלה, שנאמר לעיל ט: "וניה ממחרת ויאמר משה אל העם וגוי", ועשה שם ארבעים יום ובקש רחמים, שנאמר (דברים ט): "זאת נפל לפני ה' וגוי", ובראש חדש אלול נאמר לו: "ועלית בפרק אל הר סיני" לקובל לוחות האחرونות, ועשה שם ארבעים יום, שנאמר בהם ט: "ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים וגוי", מה

♦ يوم שלישי ט"ז אדר ♦

יבואמר משה קדס יי חי דאת אמר לי אפיק ית עמא קדין ואת לא הודעתי ית די תשלח עמי ואת אמרת רביק בשום ואר אשבחחא רחמי קדמי:

(יב) ויאמר משה אל-יהוה ראה אתה אמר אליו העל את-העם הזה ואתה לא הודיעתني את אשר-תשלח עמי ואתה אמרת ידעתי בשם ובס-מצאת חן בעני:

ו�킷ה אמרת ידעתי בשם • הבהיר משאר בני אדם בשם חשבות, שהרי אמרת לי (על ט): "הנה אני בא לך בעב הענן וגוי" וגם לך יאמין שלוח מלאך", אין זו הזרעה, שאין אני חפץ בה.

כ"ז ראה אתה אמר אליו ראה, פון עיגיך ולבך על דבריך: "אקה אומר אלוי וגוי" ואתה לא הודיעתני וגוי". ואישר אמרת לי (על ט): "הנה אני שלוח מלאך", אין זו הזרעה, שאין אני חפץ בה.

כל יקר – וזה

היפות ש היה למשה עם הקדוש ברוך הוא. אין אני גור ו אומר שדעתי הגוכנה מבלט חילחה, אלא אומר אני

המפרשים ללקט ולא מצאו באור מספק מה זה היה מבקשו של משה, מלבד במה שפוקת הנופלים בלשון חמורה שבתורה, אשר בה יצאו כל

(יב) ראה אתה אמר אליו העל את העם הזה וגוי. זו פרשה חמורה שבתורה, אשר בה יצאו כל

שנאמור לך עלה מזה אתה והם אשר העלית גו' לומר בשם שהעליתם ממצרים לך ועלם מזה. ואתה לא הודיעתני את אשר תשלח עמי שלוחך לא עמי, דבר זה שתשלח עמי שלוחך לא הודיעתני, כי מה שאמרך ישלחני מלאך לפניו בזה לא נבלו עדרין מישאר האמות, כי כל אממה יש לה שור ומלאך למעלה (ואה ריאנס בראשית י' ח) ויהיה לך לחות על בוגרי מאמר שיאצ' על פי ממצרים וגנתקון בך היה לך מישאר הרים וילך בקרבם, להבדילם מכל העמים וליכך בקרבם, ואך אם תמצ'י לומר שיש טעם לך בבר מה שאמרך כי לא אלה בקרבה גו', מכל מקום היה לך להודיעני שליחך ילה' עמי' לכל הפתחות, כי גם אני ציריך סעד וער אלחי להזכירם בקרך ישרה, וזה המלך גשלהם לפניהם אינו כי אם לגונש שבעה אמות, והעקר חסר מן הספר כי עדרין אנו ציריכן למוציא עמי' שבנה לנו לירע

דרכך ה' על פי התורה:

אתה אמרת ירעתי בשם, יש אומרים (ראה פסוק) שאמר זה על שנאמור לעלו ו' יושמי ה' לא נודיעתי להם, משמע אבל לך נודיעתי בשמי ה'. ולפי דברנו נאמר על שם של אהיה, כמו שנאמור לעיל'ם, כי אהיה עמר, שם של אהיה יהיה עמר תמייד, ולזה אני ציריך עבשו, כי מתחילה אמרת ירעתי בשם שהשם עצמו יוניה עמי, ועכשו חרף מיוד זה, ולא וואתה בעצמך איך רוצה להיות עמי במו שנאמור (פסוק ו') כי לא אלה בקרבה, אלא אפילו שליחך אינו עמי כי אם לפוי, שחריר לא הודיעתני את אשר תשלח עמי', וזה רחוק ממדן יעור ירעתי בשם, רק אמר במתמייה משה עדין מואמה, שלא הודיעתני שתשלח עמי:

ואחר בך החיע האעה אל בקשותיו ואמר וגם מצאת חן בעין, ואם בבר קינה לי לבקש על אייזו דבר שתעשה לי מצד מציאות הchan, מכל מקום לא בקשתתי מואמה כי לא היתה השעה כל בך צריכה לה, אמנם ועדת הגיעה השעה שאני ציריך לבקשךך, והוא אם נא מצאת חן בעיניך הודיעתני נא את דרכך, ואין ד'

ישראל אמר לעלי לך י' זבום פקי' ופקורי עלייהם גו', להפרע מכם מעת. אבל על הערב رب אמר (שם פסוק לה) י'יג' ה' את העם על אל אשר עשו את הצלג', כי בבר אמרנו יש'ישראל לא ידע' וילא התבונן בתכובות הערב رب עי' ישועה אט, וידע' שור קנה' (שם) אלו הערב רב פרדיאת בא מדריש וקיים ט' ח). ואחר בך בח' גם על הרעה גם על הערב רב, ואמר לך עלה מזה אתה והם אשר העלית מארץ מצרים (פסוק י), כי ירוע' שמשה לא גמלך בגבורה ומעצמו העלם ממש שמר מ' ח. ולא הזכיר לשון י'חה המורה על הנחה ושובה, אלא עלה מזה אתה והם רצה לומר אתה עלה, והעל גם אותך בעל בריחם, יען כי הימה בזחירים תמיד לשוב למקורים מצריהם. ואמר אל הארץ אשר נשבעתי לאברהם, ולא אמר סתם לאברהם, כי הערב רב לא מירעם המה. ומה שאמר אשר נשבעתי לו אמר לך אף על פ' נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר לזרוע אהנתה והמה לא מירעם, ואם כן אין אני חיב להיבאים אל הארץ מצד השובעה ובירית אבות, מכל מוקום אבאים שמה לבוכך, מאמר שאתת קבלתם אותם, כמו שנאמור אשר העלית וג', ושלחתי מלאך לפניה (פסוק ט') כי אין להם מילאכים מוקנים בנה' השיחים, ועליהם אמר יעטה לך נחה את דעם' כי לשון י'חה מורה שנחם בנה' ושובה עי' ישועה ל' ט', וקראם השיחים דרך קנס לפ' שנטפהו אל הערב רב. ואמר לעלי לך אל אשר דברתني לך, כי רצח הקירוש ברוך הוא לךם שבתורה במשה, ואמר יאעשה או陶ך לגו' גדרול' (שם פסוק י') והינו לTON הארץ לירעו של משה וזה שנטפהו דבר לךם הבטחו לו למשה וזה שמי' מד ט' ועכשו חור ואמר כי אותו יעד שדרתני לעשות לך הנני מחווירו לישראל, וזה שנאמור אל אשר דברתני לך, כי רצח ברקם, ויבחרו הווא לברך ברא' עי' ב' צב', כי הימה סבה שלא אלק' בעצמי גם עמר' עם ינעם ישראלי:

אל העל את העם הזה על הערב רב, לא בברך שנאמור בישראל לעיל' י' י' אמר עלה את צרע אברחים מצרים, אלא תליית ההעלאה כי לומר בשם שהעלית אוטם מארץ מצרים מרדעתך בך תעל אוטם מזה, כמו ואחר בך בבר יש מלאך מוקן לך. ועל מאחר שאנו המפרשים על דרך אחד וכל אחד סותר דברי חברו ומרביה עליון חביבות השגות, מכל מקומות העינים שהגיהו אמתיים מצד עצםם אף אם אין שומרים תמנון הלשון, ענה גם אני חליך ואמר, לפי שמקיננו למלחה עניין כפול, כי מתחילה אמר הקדוש ברוך הוא למשה י' עטה לך נחה את דעם' לעיל' לך, ואחר בך חור ואמר לך עלה מזה אתה והם פסוק בלשון, הן מלשון נחה לעלה, אין אמרו אתה ורעם, הנה שהושיף בשני לומר 'אשר העלית מארץ מצרים', וולת זה הרכה שנוי לשון. ובענין שליחות המלך אמר תחלה לעיל' לך י'גה' מלאכי' ילה' לפנייך ואחר בך אמר פסוק ט' ושלחתך לפניה' מלאך:

יְוֹכַע אֶם בָּעֵן אֲשֶׁר חִתָּה בְּחִמָּן קָרְמָה
הַדְּרָעָנִי בָּעֵן יְתָא אָוֹרָה טֻבָּךְ וְאָדָעָ רַחֲמָךְ
בְּזַיִל הַאֲשֶׁר חִתָּה קָרְמָה גָּלִיל קָרְמָה אֲרִי
עַמְקָעָ עַפָּא הַדִּין :

(ג) **ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך הורעני נא**
את דרכך וארעך למען אמצאה חן בעיניך וראה
כى עמק הגוי הזה:

כלי יקר – עיו והדור

דָּהַיָּנוּ שִׁין יוֹד מַלְפָנִינוּ, יוֹד בָּשָׁל וְ
וַיִּשְׁרַׁץ בָּשָׁל רָאשָׁן, וְהַיָּנוּ יִשְׁרַׁץ, רַמְנוּ
לְשָׁכֶר הַעֲלָם הַבָּא שְׁנָמָצָא בָּו יִשְׁתַּחַת
וְמִמְשָׁוֹת, כְּמוֹ שָׂעָמָר מַשְׁלִי חַכְמָה
לְהַחֲנִיל אֲחָבִי יִשְׁרַׁץ וְגוּ, וּבְאַחֲרָיו
הַדְּלָת בְּקָשָׁר שֶׁל תְּפִלִּין, רַמְנוּ לְשָׁכֶר
הַעֲלָם הַבָּא כְּמָן אַרְבָּעָ רַוּחוֹת
הַעֲלָם, כְּמוֹ שְׁנָאָמָר בְּרָאשָׁת כָּה יִ
וּפְרַצְתָּ יְמָה וְקָרְמָה וְגוּ:

וּבָן אָמָר הַקְּדוּשָׁ בָּרוּךְ הוּא לְמִשְׁה
עַלְלה רַיאַש הַפְּסָגָה וּשְׁאָעִינִיךְ
יִמְהָה וְקָרְמָה וְגוּ וְדָבָרִים גַּם, רַמְנוּ לוּ
שְׁלָא תּוּכֵל לְרָאוֹת כִּי אִם יִתְדְּבָרִי
מַרְגָּמָס פְּסָקָה כְּהֵן. וּבָן נָאָמָר דָבָרִים לְדוּ
וּירְאָהוּ הָהָר אֶת כָּל הָאָרֶץ עַד נַקְםָ
הַאֲחָרֹן, וְדָרְשָׁוּ רַבּוֹתָינוּ זֶלֶס פְּרִי בְּרָכָה
שֶׁי' עַד הַיּוֹם הַאֲחָרֹן לְתֹחַת הַמִּתְמָיִם,
אֲבָל לֹא עַד בְּכָלְל, בַּיְהַשְׁכֵר שֶׁל
תֹּחַת הַמִּתְמָיִם לְאַרְחָה לוּ הָה, כִּי לֹא
יַכְלֵל לְרָאוֹתוֹ וְלִבְכֵין מְהוּתוֹ בְּלֹא לְקָרֵ
נָאָמָר לְשׁוֹן 'אֶת' בְּאַחֲרָיו וְלֹא כְּפָנִינוּ
וְכְתְּרַגּוּמוּ יִתְדְּבָרִי, הַיָּנוּ הַטְּפֵל אַלְיאֵי
וְהָאָחוֹז מְמָנוּ, אֲבָל בְּפָנִי' לֹא נָאָמָר
'אֶת', כִּי הַשְׁכֵר אִינוּ טֶפֶל אֶל פָּנִינוּ
יַתְדְּבָרָה, אֲבָל אָוֹר פָּנִינוּ הָזָה עַצְמוֹ
הַשְׁכֵר, כְּמוֹ שְׁנָאָמָר (ישעה מ' י' ה'הָה
שְׁכֵרָה אֶת וּפְעַלְתָּה לְפָנָיו). וְזַהוּ סָדָד
עַיִן קְלִילָת גָּדוֹלָה בְּפְסָקָה (דָבָרִים ו' ח'
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל), לֹוּמָר שְׁעַנְיָן הָאָדָם לְאַ
יַכְלֵל לְרָאוֹת כִּי אִם דָּהַיָּנוּ שְׁכֵר
הַעֲלָם הָזָה.

וְקָרָוב לְזָהָה פְּרִשְׁנָנוּ בְּחִבּוּרֵנוּ עַוְלָלוֹת
אֲפָרִים עַל מַה שָׁאָמָר רַבִּי יְהָאי
דְּמַחְדְּגָנָא מַחְבָּרִי שְׁרָאִיתִי אֶת רַבִּי
מַאֲיר מַאֲחָורי, וְאָלָו רַאֲיָתוּ מַקְמָה
הַיְוָנָא מַחְדְּגָנָא טָפִי' (ערובין יא), רַצָּח
לֹוּמָר שְׁלָא הַשְׁגִּי מְמָנוּ כִּי אִם הַהְשָׁגָות
שְׁחוּיו טֶפֶלים אֲצָלוּ בְּדָרְבָּר טֶפֶל
שְׁחָאָדָם מַשְׁלִיךְ אֲחָורי, וְאָלָו הַשְׁגָותִי
מַאֲוֹר פָּנִינוּ דָּהַיָּנוּ עֲקָרִי הַשְׁגָותִי
הַמְּכָנִים בְּשָׁמְפָנִים, וְדָאָי מַחְדְּגָנָא
טָפִי' תּוֹרָה יָג

אֵין לְנוּ עַלְיהָ בְּלָל וּלְתָה וְהָ. וְאֵם בָּנָ
הַדְּרָא בְּקַשְׁתִּי לְדַבְּקָתָה, מַה מַעֲשָׂה לִ
בְּעִבּוּר מִצְיאַת הַחַן, וְזֹהוּ שְׁנָאָמָר
וּבְמַה יִדְעַ אִיפָּה בַּיְמָצָאִי חָן
בְּעִינְךָ אַנְיָ וְעַמְפָךְ, שִׁיחַתְּפָשַׁת הַחַן מִפְנֵי
גַּם אֶל עַמְפָךְ, הַלוּא בְּלַכְתָּר עַמְפָנִי
בְּכָל עַמְפָךְ, שְׁתְּרַבְּקָה בַּי עַל יִדְיִי שִׁיחַתְּפָשַׁת
דְּרָא, וְזֹהוּ לְבָרְדָּ נְפָלִינוּ אַנְיָ וְעַמְפָךְ
מִכָּל הָעַם וְגוּ:

וַיֹּאמֶר הַדְּרָא מִשְׁה גַּם אֶת הַדְּבָר
הַזָּה אֲשֶׁר דְּבָרָתָא עֲשָׂה, אֲפָגָ
עַל פִּי שְׁכָבָעַת הַתִּיכְתָּבָה מִתְאַשֵּׁש מִן יִעַוד
וַיַּדְעַתְּךָ בְּשָׁם, מִכָּל מִקְומָ אַנְיָ חִזְוֹר מִן
הַפְּעָס וּמִכְטִיחָךְ גַּם הַדְּבָר הַגָּדוֹל הַזָּה
וְאֲדָרָךְ בְּשָׁם בְּנִכּוֹת מִצְיאַת הַחַן, אֲפָג
עַל פִּי שְׁלָא בְּקַשְׁתִּי מִצְדָּר מִצְיאַת הַחַן
בַּי אַמְרָה הַדְּרָעָנִי נָא דְּרָא, מִכָּל מִקְומָ
מַאֲחָר שְׁזִיאָה מִפְנֵךְ דְּבָר יִדְעַתְּךָ בְּשָׁם,
אֲשָׂה גַּם אֶת הַדְּבָר הַזָּה בְּעִבּוּר
מִצְיאַת הַחַן, וְאֲדָרָךְ בְּשָׁם בְּקָרְבָּה
וְיִמְלָכוּ נְחָלָקָה הַמִּפְרָשִׁים אַם הוּא
פָּנִים שֶׁל כְּבָשׂ וְפָנִים שֶׁל רַחֲמִים,
וְיִלְבְּכוּ מִשְׁמָעָ לְהַבָּא. וְמַשְׁה אָמָר אַם
אֲנֵין פָּנִיר הַלְּכִים בְּהָהָר לְאַלְמָה, אֲלֵ
תַּעֲלִינוּ מִזְהָה, בֵּין שְׁחָנָה פְּרוֹשָׁו שִׁילָה
הַפְּעָס מִמְּה תִּכְתַּף, בֵּין שִׁיקְיהָ פְּרוֹשָׁו
שִׁילָה עַמְפָנִים תִּכְתַּף פָּנִי רַחֲמִים יִתְבָּרָה.
וְלִפְיֵי דְּרַפְּנוּ הַשִּׁיבָּה לוּ עַל שְׁנִי דָבָרִים
בְּאַחֲרָה, עַל מָה שְׁהָיָה מַתְמִיהָ עַל שְׁלָא
לְצִידְקִים שִׁילָה עַמְפָנִים (עַפְתָּה לְאַת, אֲבָל מִכָּל
מִקְומָ אַיִל אַתָּה יִכְלֵל לְרָאוֹת אַת בָּל,
אֲפָס קָצָהוּ תְּרָאָה, שְׁכֵר הַעֲלָם הָזָה
הַמְּכָנָה בְּאַחֲרִי' בְּדָרְבָּר טֶפֶל שְׁהָוָא
מִשְׁלִיךְ אֲחָורי, אֲבָל פָּנִי דָהַיָּנוּ שְׁכֵר
הַעֲלָם הַבָּא שְׁעַצְמִיקִים רַוְאֵן פָּנִי
הַשְׁכִּינה, בְּעַד הַזָּהוּת הָאָדָם מִסְמָבָה
בְּחִמְרָה לֹא יַכְלֵל לְרָאוֹת זָהָה, בָּמוּ
שְׁנָאָמָר (ישעה י' י' ה'הָה
וְעַל זֶה אָמָר לֹא תַּכְלֵל לְרָאוֹת פָּנִי, כִּי
הַפְּנִים עַצְמָם כְּמָה שְׁכֵר הַצְדִּיקִים
שְׁנָהָגָנִים בְּמַאוֹר פָּנִי יִתְבָּרָה:

וְזֹהוּ שְׁנָאָמָר וְרָאִיתָ אֶת אֲחָורי וְפָנִי
לֹא יַכְלֵל טֶפֶל שְׁלָא קָשָׁר שֶׁל תְּפִלִּין, וְכָל
מִצְיאַת חָן דְּבָר זֶה מִכְבָּרָה לְהַלְלוֹת
וַיֹּאמֶר מִשְׁה, זֶה פְּשָׁוֹת וְאַנְיָ אַמְּבָש
עַל זֶה, כִּי אִם אַנְיָ אוֹרְפָּרְקִים
הַלְּכִים וְדָאָי אַל תַּعֲלִינוּ מִזְהָה, וּבָל
מִצְיאַת חָן דְּבָר זֶה מִכְבָּרָה לְהַלְלוֹת, כִּי

בְּזֹה שְׁתְּוֹדָעָנִי וְאַנְיָ בְּעַר וְלֹא אָבִין
אֶלְאָוְרָעָה, פָּנָן לִלְבָבִי בְּדִין
שְׁאַדְעָ דְּרָא, לְמַעַן אַקְרִיחָה בְּנָה וְהָוָא
שְׁאַמְצָא חָן בעיניך נוֹסֵךְ על חָן
הַרְאָשָׁן, וְהָוָא שָׁלֵל יִדְיִי יִדְרִיעָת
הַמְּשִׁכְלָות יִדְבָּקָה בְּפֶשְׁכִּיל
יִדְרִיעָוּ לְאַחֲרִים וְהָנָהָ פִּוּרְקִים
בְּזֹה שְׁמָפָנִי וְתִּפְשְׁטָת הַחַן גַּם לְזַוְלָתִי,
מִזְהָה שְׁמָפָנִי וְתִּפְשְׁטָת הַחַן גַּם
מִזְהָה קָרְמָה וְגַעֲפָנִי
תִּפְאַמֵּר לְזֹה אֲשֶׁר הַעֲלִיתָ וְגוּ:
וַיֹּאמֶר פָּנִי וְלִבְנִי וְהַנְּחָתִי לְהָה, בְּמִלְתָה
'פָנִי' נְחָלָקָה הַמִּפְרָשִׁים אַם הוּא
פָנִים שֶׁל כְּבָשׂ וְפָנִים שֶׁל רַחֲמִים,
וְיִלְבְּכוּ מִשְׁמָעָ לְהַבָּא. וְמַשְׁה אָמָר אַם
אֲנֵין פָּנִיר הַלְּכִים בְּהָהָר לְאַלְמָה, וְלִפְיֵי
תַּעֲלִינוּ מִזְהָה, בֵּין שִׁיקְיהָ מַתְמִיהָ עַל שְׁלָא
בְּאַחֲרָה, עַל מָה שְׁהָיָה מַתְמִיהָ עַל שְׁלָא
לְצִידְקִים שִׁילָה עַמְפָנִים לְסַעְדוֹ,
עַל זֶה וְהָאָמָר פָּנִי וְלִבְנִי, כָּמוֹ יִפְנִיקְ
הַלְּכִים בְּקָרְבָּר' (סְמָאֵל ב' ז' יא, לִפְיֵי
שְׁנָאָמָר (פסוק יט) וְדָרְבָּר הַדְּרָא
פָנִים אֲלֵ פָנִים, וּמְאֹוֹתָן פָנִים יְלָךְ אֲוֹר
פָנִי יְבָרֶךְ עַל פְּנִי מִשְׁה, וְלִפְיֵי יְהָה
יְעַשֵּׂה לוּ הַקְּדוּשָׁ בָּרוּךְ הוּא הַפְּנִיחָה
בְּאַלְמָה וְלִפְיֵי יְהָה שְׁהָיָה תְּלִבְשָׁה עַמְפָנִים
עַל פִּי שְׁהָשְׁפָעָה וְזֶה לְפֶרְקִים, מִכָּל
מִקְומָ תְּסִפְקָה לְמַשְׁה לְשִׁוְיכָל לְהַעֲלָות
אֶת הָעַם וְלְהַדְרִיכָם בְּדָרְכָה הַזָּה, וְזֹהוּ
שְׁנָאָמָר וְהַנְּחָתִי לְהָה:
וַיֹּאמֶר מִשְׁה, זֶה פְּשָׁוֹת וְאַנְיָ אַמְּבָש
עַל זֶה, כִּי אִם אַנְיָ אוֹרְפָּרְקִים
הַלְּכִים וְדָאָי אַל תַּעֲלִינוּ מִזְהָה, וּבָל
מִצְיאַת חָן דְּבָר זֶה מִכְבָּרָה לְהַלְלוֹת, כִּי

שיעור יומי ליום רביעי י"ז אדר ושנים מוקרא ואחד תרגום – לג – פרשת כי תשא פא

הגוי הזה • שלא תאמר "וְאַעֲשָׂה אֶת־חֵגֶב גָּדוֹלָה"
ואת אלה תעוזב, ראה כי עמך הם מקדים, ואמ ביהם
מקמים, אני סומך על היוזאים מחלצ' שיתקימים,
ואת פשלום השבר של בעם קזה תודענו.
ורבומינו דרישתו בפסכת ברכות י"ג, ואני לישב
המקראות על אפניהם ועל סדרם באתי.

כ"ז • ועטפה • אם אמרת שמנת החה וננית לך:
ויאמר פני ילבכו והנחתיו לך:

כ"ז ויאמר פני ילבכו • בתרגםו, לא אשלח עוד מלאך, אני בעצמי אלך, כמו: שמואל ב יז "וּפָנֵיךְ הַוּלְבִים
בְּקָרְבָךְ".

(טו) ויאמר אליו אם אין פניו הלוים אל-תעלנו טו אמר קדמוני אם לית שכונתך מהילא
ביננא לא מסקיננא מפא:

מזה:

כ"ז ויאמר אליו • בזו אני חפץ, כי עלייך מלךך אל תעלו מזה.

טו ובמה יתינду הכא ארי אשכחית וחמיין
קדמוני אני ועמד הלא במקה שכונתך עטנא
ויתעבור לנו פרישן לי וילעך משני מפל
עפה די על אפי ארעא:

(טו) ובספה יודע אפוא כירמצאי חן בעניד אני
ועמד הלוא בלכתח עטנו ונפלנו אני ועמד
מבל-העם אשר על-פני הארץ:

וונפלינו אני ועמד • וננהיה מבדלים בזכר הזה מפל
העם, כמו, כמו לעיל ט: "והפללה ה' בין מקנה ישראל
ונגו".

כ"ז ובמה יודע אפוא • יודע מציאות חן, "הלא
בלכתח עטנו", ועוד דבר אחר אני שוויל מפה, שלא
תשירה שכינעה עוד על אמות עובי אילילים.

♦ יום רביעי י"ז אדר ♦

טו ויאמר יהוה אל-משה גם אתה-הבר הוה אשר
מללתא עבד ארי אשכחתא וחמיין קדמי
ורבתק בשים:

(ט) וברתת עשה כירמצאת חן בעני ואדע בשם:

כ"ז גם אתה-הבר הזה • שלא תשרה שכינתי עוד
על עובי אילילים, אעטה. ואין דבריו של בלעם
הירוש עלייך שרים שכינה, אלא: "נון גולו"

יח ויאמר אחיזני בצע ית יקנוך:

כ"ז ויאמר הראני נא אתה-ביבך:
ראה משה שהה עת רצון ודבריו מקבלים, והוסיף לשאל להראות מראית
כבודו.

טו ויאמר أنا עבר כל טובך על אפייך
ואלקי בשם דמי קדמוני ואחיזן לך דאהיז
וארחם על מון דארחים:

(ט) ויאמר אני עבר כל-טובך על-פניך וקרأتي
בשם יהוה לפניך וחנתי את-אשר אהן ורחמתי
את-אשר ארחים:

כ"ז ויאמר אני עבריך וגוי • הגעה שעשה שטראה
בקבורי מה שארשא אותה לראות, לפי שאני רואה
על ישראל, הופרעת לי זכות אבות, כסבורי אקה שם

ר' חומס ומןונין, יהיו גענין, כי רחמי לא כלים. ותגממי את אשר אחן. אומן פעםים שארצה לחון. ורחתמי. עת שאחפץ לנויהם. עד כאן לא הבטיחו אלא עתים אעננה ועתים לא אעננה, אבל בשעה מעשה אמר לו: "הגה אנקני כורת ברית", הבטיחו שאינן חזרות ריקם (ראש השנה ט).

פמיה זכות אבות, אין עוד פקונה? אני אעביר כל מدت טוב לפגיך על החור ואפתה צפון במעורה. ובראתי בשם ה' לפגיך. למלך סדר בקשנות רחמים, אף אם תכלת זכות אבות (ראש השנה ט), וכסדר זה שאפתה רואה אותו מעוף וקורא י"ג מדות, והו מלמד את ישראל לעשות בן, ועל-ידי שינכירו לבני

(כ) **ויאמר לא תוכל לראות את פנוי כי לא יראני כואמר לא תיכול למחוי ית אפי שכנתاي ארי לא ייחזני אنسא ויהקם:**

האדם והין:

כ"י ויאמר לא תוכל וגוי. אף כשהאעביר כל טוב עלי פגיך, אני נומן לך רשות לראות את פנוי.

(כא) **ויאמר יהוה הנזה מקום אתי ונצחת על-הצור:** וכך אמר יי' ה' לא אמר מתקן גדרי ותתעמד על טנרא:

ומדרשו, על מקום שהשכינה שם מדבר, ואומר: המקום אתי, ואני אומר אני במקום, שהקדוש ברוך-הוא מקומו של עולם, ואין עולמו מקומו.

כ"י הנזה מקום אתי. בהר אשר אני מדבר עמו, פמיד יש מקום, מוקן לי לארכך, שאטמייך שם שלא תזק, ומה שם תראה מה שתראה, זהה פשוטו.

(כב) **והיה בעבר בבדי ישפטיך בנכרת הצור ובויה במדבר בבדי ישבתיך עד דאברה:**

ושפטתי בפני עלייך עד- עברו:

הצור. ושפטתי בבדי (חוות כנסים, פרשת ויקרא): מכאן שנחנה רשות למחבלים לחבל, ותרוגומו: יאגין במירוי, בניו הוא לדרכ' קבוע של מעלה, שאין ארך לסוכך עצלי בכח ממש.

כ"י בעבר בבדי. לשאעביד לפגיך. בנכרת הצור. יקורך עורה נחל, (ישעה לו): אני קרתי ושותתי מים, גורה אחת לקם. נקorth הצור, קרת

(כג) **ויהסratio את-בפי וראית את-אחרי ופנוי לא גראעי ית דברת יקרוי ותתוני ית דברת ודקמי לא יתתנו:**

יראו: פ

ולמהלו. וראית את-אחרי. הראהו קשר של תפליין.

כ"י ויהסratio את-בפי. ואעדי ית דברת יקרוי, בשסתולק הנגגת בבודי מכונע פגיך ללבת משם

~ נקודות משיחות קודש ~ (לאירועים כרך כא נמ' 232)

שהקב"ה היה 'מעטף בטלית' וגם 'מעטף בתפליין', ולאחר מכן שקרה י"ג מדות רחמים הסיר חלק מ'טלית' והראה למישה את קשר התפליין 'שב'אחוריו ראשו'.

הראהו קשר של תפליין (רש"י לג, ס) לרשות הקשלה: מאחר שהקב"ה היה 'מעטף בטלית' בכנול (רש"י פסוק ט), כיצד ראה משה את בזבז השכינה ("וראית את אהורי")? והרי קשר אדם לובש טלית - מכסה הטלית את אחורי. ומתרץ,

~ נקודות משיחות קודש ~ (ע"פ לגו"ש כרך כא נמ' 232 ואילך – מותן לזראות שבת)

פרק החטא על-ידי "קשר של תפליין"

ויש לעין מהי השיקות בין טלית ותפליין, לבקשת סליחה ומוחילה וקריאת י"ג מדות?

ויש לבאר זה, דהגה יש לתמוה איך שיר שהאדם יعبر על מצותיו של הקב"ה, ונורי ישראאל הם "מאומים בני מאמינים" (שבת צ, א), ומאמין הוא באמונה שלמה שהקב"ה "מחזק בכל יום תמיד מעשה בראשית", ואם-כן

וראית את-אחרי

הראהו קשר של תפליין (lag, cg. ובפירוש רש"י) מציינו شبעת שלפיד הקב"ה למשה "סדר בקשנות רחמים" וקריאת י"ג מדות, הראה לו הקב"ה את עצמו כאלו הוא "מעטף" בטלית (רש"י שם, ט. דבריהם מהתחל ואמור), ומ�ט בטלין – "הראהו קשר של תפליין".

ווזה הטעם שכלשהם רוץ'ה לעקור ולכפר על הטענה, ואומר י"ג מודות לבקש רוחמים מהקב"ה, צורך להיות עטוף בטלית ותפלין, כי שמי מצות אלו תוכננו ענין ה"זירה". דעתך צייטת היא "וראיתם אותו זכרם את כל מצות ה" (שלח טו, לט), וגם מצות תפלין היא "והיה גו' לזכרון בין עיניך" (בא, יט, ט).

בידיעו שברגע זה חיו תלויים בהקב"ה, הבורא אותו ומתקדשו "בכל יום תפמיד", איך שיבן הוא באוטו וגע לעבר על רצונו יתברך? אלא, דברגע והוא שעבור על רצונו יתברך "שוכן" הוא על אמונתו בהקב"ה. ואם היה זכר" את האמונה שיש לו בלבו פנימה, לא היה שיר לעבר מס' שלום על רצון השם יתברך.

♦ يوم חמישי י"ח אדר ♦

ואמר יי' למשה פסל לך פירין לוייה אבניא קדרמאי ואכטוב על לוייה ית פתגמיא די הוו על לוייה קדרמאי די חביבא:

לד (א) **ויאמר יהוה אל-משה פסל לך שנוי-להת אבנים בראשנים וכתבתוי על-הלהת אתה-הדברים אשר הוו על-הלהת בראשנים אשר שברת:**

הקלוק אלא מן השפחות, נתראה לה. אמר לו שושיבינה: "כתב לה כחבה אחרת, שנקרעה הראשונה", אמר לו המליך: "אתה קרעעת אוטה, אתה קנה לך ניר אחר, ואני אكتب לך בכתב ידי". נך, המליך, זה הקדוש ברוך הוא. השפחות, אלו ערבים. והשושיבין, זה משה. אrosisתו של הקדוש ברוך הוא, אלו ישראלי. לכן נאמר: "פסל לך".

ט"ז **פסל לך** • הראeo מהחצב סנפירינו מתחז איהלו, ואמר לו: הפסלה היה שילך, וממש נעהשר משה הרבה. **פסל לך** • אתה שברת קראשנות, אתה פסל לך אחריות. משל מלך שהלך למדינתם והם והנימ ארוּתו עם השפחות. מתחז קלוקול הלהות יצא עלייך שם רע, עמד שושיבינה וקבר בחתפה. אמר: "אם יאמר המליך לך להרנה, אמר לו עדין אינה אשתק". בדק המליך ומצא שלא היה

~ נקודות משיחות קודש ~ (יום ים, י' תמה)

נתן משה אלף אורות במיטה, ובחתה העגל גטלו מופנו ולא חזרו בלוחות השניות (וכ בשבט נותנים לו, כך אמרתא [כמו שכתבוב ב'פר עז חיים]). מעלת לוחות השניות שנטנו גס-יכן הילכות מידרש אגדות כו', כפלים לתושיה כדאיתא [כמו שכתבוב ב'שםות רבא מ"ז במדרש' שמות רבא' תחלת פרשה זו], וקiron עוז פני משה.

חלוקת [=ההבדל שבין] לוחות הראשונות ולוחות האחרונות: הלוחות עצמן - הראשונות מעשה אלקים, השניות פסל-לה. המכtab - חרוט על הלוחות, שכדרשת רבינו ז"ל (ערובין נ, א) הוא רק בלוחות הראשונות. במעלת בני ישראל - בלוחות הראשונות צדיקים, כשבמדו על הר סיינ-פסקה והמטען, בשניות בעלי-תשובה. במעלת משה - במתן תורה

(219) (לאוט שיחות כרך יד עט' ~)

ולא נתן אותם ליישרל, אלא שבר אותם. לכן הביא רש"י שני טעמים: הטעם הראשוני מסביר את **אי-ניתנות** הלוחות, והטעם השני מסביר את **שבירתם**.

עמד שושיבינה וקרע כתבתה (רש"ד, א) ולעל (לב, יט) הביא טעם אחר: "התורה אלה באנו, ויישרל מוגרים, ואתננה להם". ויש לבאר, דנה משה נצודה למסור את הלוחות לבני ישראל, אבל לא זו בלבד שלא קים את הצווי

~ נקודות משיחות קודש ~ (ע"פ לדור' כרך כו עט' 248 ואילך – מתוך ליקוט שבט)

ירוש בקה שшибנה

ויש לישב על-פי דברי הפידרש (শמו-רבה פרשה מו, א) "אמור לו הקב"ה, אל תצטער בלוחות הראשונות שלא היו אלא עשרה הדרשות בלבד, ובלוחות השניות אני נתנו לך שיבנה בכם הילכות מידרש ואגדות כו' כפלים לתושיה". ונמצא, דהסביר בשכירת הלוחות לא היה על מעשה השכירה עצמו, כי אם שעיל-ידי השכירה זכו לישראל לחולות השניות שהיו בכם הילכות מידרש ואגדות".

כתבתוי על-הלהת אתה-הדברים אשר הוו על-הלהת **ראשנים אשר שברת:** (لد, א) אמר ריש ליקиш: ישר כתף ששברת (שבת פז, א) בפניהם יפוץ פאן הקשה, מדוע אמר הקב"ה למשה "ישר כתף ששברת" ורק לוסף ארבעים יומ השניות, ולא שבחו מיד כשבר את הלוחות?

שיעור יומי ליום חמישי י"ח אדר ושנים מקרה ואחד תרגום – לד – פרשת כי תשא

ולכן אמר לו הקב"ה "ישר פך ששבורת" רק כשזהו לו לנטיתת מלוחות השניות, נתברר שגם השבירה היתה עלلوحות שנויות, כי רק כשהמעשה השבירה הביא מעשה טוב.

(ב) וְהִיא נָכוֹן לַבְּקָר וְעַלְיָת בַּבְּקָר אֶל-הַר סִינֵי רְסִינִי וְתַעֲפֵד קָדוּמִי מִפְנֵן עַל רֵישׁ טוֹרָא:

ונצחת לְיַד שֵׁם עַל-רָאשׁ הַהָר:

כ"ז נכוון • מזמן.

וְאָנֶשׁ לֹא יַפְקֵד עַמְךָ וְאָף אָנֶשׁ לֹא יִתְחַזֵּי בְּכָל טוֹרָא אֲפָעָם וְתוֹרָא לֹא יַרְעֹן לְקַבֵּל טוֹרָא הַהוּא:

(ג) וְאִישׁ לְאִיעָלָה עַפְךָ וְגַם-אִישׁ אֶל-יְרָא בְּכָל-הַהָר גַּם-הַצָּאן וְתַבְּקָר אֶל-יְרָעוֹ אֶל-מִול הַהָר הַהוּא:

כ"ז וְאִישׁ לְאִיעָלָה עַמְךָ • קְרָא שָׂנוֹת עַל-יְדֵי שְׁחוּי בְּתְשִׁוֹות וּקְולֹות וּקְהֻלוֹת, שְׁלַטָה בְּהַנּוּ עַזְנֵי רָעה. אֵין לְךָ יְפֵה מִן הַצְּעִוּתָה.

ד וּפְסֵל תְּרֵין לְוַחֵי אַבְנֵיא בְּקָרְמָאִי וְאַקְדָּמָה מִשָּׁה בְּצָפְרָא וּסְלָקָ לְטוֹרָא דְסִינִי קְמָא ?פְּקַד יְיָ תְּהָה וּסְבָב בִּידָה תְּרֵין לְוַחֵי אַבְנֵיא:

(ד) וַיַּפְסֵל שְׁנִיְלָה אַבְנִים בְּרָאשָׁנִים וַיִּשְׁבַּם מִשָּׁה בַּבְּקָר וַיַּעַל אֶל-הַר סִינֵי בְּאַשְׁר צָהָה אָתָו וַיַּקְהֵל בְּיָדוֹ שְׁנִי לְחַת אַבְנִים:

ה וְאַתְּגָלִי יְיָ בְּעָנָנוֹ וְאַתְּעַפֵּד עַמְהָ מִפְנֵן יְקָרָא בְּשָׁמָא הַיּוֹם:

(ה) וַיַּדַּר יְהֹה בְּעָנָן וַיַּתְּגַבֵּעַ עַמּוֹ שֵׁם וַיִּקְרָא בְּשָׁמָה יְהֹה:

כ"ז וַיִּקְרָא בְּשָׁמָה ה' • מִתְּגִמְינָן: 'וַיִּקְרָא בְּשָׁמָה דָה'.

וְאַעֲבֵר יְיָ שְׁכַנְתָה עַל אֲפֹהִי וְקָרָא יְיָ אֶל-אֱלֹהָה וְחַמְנָא וְחַנְנָא מְרַחִיק רְגִזָּן וּמְסָגִי לְמַעַבֵּד טְבוּן וּקְשׁוֹת:

וְאַעֲבֵר יְיָ שְׁכַנְתָה עַל אֲפֹהִי וְקָרָא יְיָ אֶל-אֱלֹהָה וְחַמְנָא וְחַנְנָא מְרַחִיק רְגִזָּן וּמְסָגִי לְמַעַבֵּד טְבוּן וּקְשׁוֹת:

מְאַרְיךָ אַפְוׁ וְאַיְנוֹ קְמָה רְלֵהֶרֶעֶן, שְׁמָא יְעַשֵּׂה קְדָם שִׁיחַטָא, וְאַחַת לְאַחַר שִׁיחַטָא וִיְשַׁובָה. אֶל • אָף זֹה מִדְתָּה וְחַמִּים, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (ההלים כב): "אֶלְלִי, אֶלְלִי, לְמַה עַזְבָּתִי". וְאַיִן לֹאַמֵּר לִמְדַת הַדִּין לְמַה עַזְבָּתִי, בְּקַח מִצְאָתִי בַּמְכִילָתָא. אֶרְךָ אַפְים • (סנהדרין קיא):

~ נקודות משיחות קודש ~ (לקוטי שיחות כרך ט עמ' 172)

על יְצָרוֹ וְלֹא לְהַכְּשָׁל בְּחַטָּא מְלִכְתָּהָלָה. ?אַחֲר שִׁיחַטָא וִיְשַׁוב (רש"י)
לְד, ו) יְדוֹעָה הַקְשִׁיא, מַה אָרְיךָ אַפְים וְחַמִּים קְדָם שִׁיחַטָא.
וַיֵּשׁ לֹאמֶר: קְדָם שִׁיחַטָא – שֵׁם הַיּוֹם עֹזֵר לְאַדְם לְהַתְגִּבר
(ב) בְּדָרְגָה נְעָלִית יוֹתָר לְשׁוֹב בְּתִשְׁוֹבָה.

וְנִטְרַטְרַת טִיבָו? לְאַלְפִי דָרְיָן שְׁבָק לְעַזְנֵי וּלְמַרוֹד וְלְחַוְבִּין סְלָחָ לְדִמְכִין לְאוֹרֶתָה וּלְדַלְאָמִיכִין לְאַמּוֹבִי מְסֻעָר חֹבֵבִי אַבְהָנוּ עַל בְּנֵינוּ וְעַל בְּנֵי בְנֵינוּ מְרַדְיָן עַל דָרְתִּילִיטִי וְעַל דָרְבִּיעִי:

אַחַת קְדָם שִׁיחַטָא, וְאַחַת לְאַמֵּר שִׁיחַטָא וִיְשַׁוב (רש"י)
לְאַנְקָה פְּקַד עַזְנֵן אַבְוֹת עַל-בְּנִים וְעַל-בְּנִים בְּנִים
(ג) נִצְרַח חַסְד לְאַלְפִים נִשְׁא עַזְנֵן וְפִשְׁע וְחַטָּאת וְנִקְהָה
לְאַנְקָה פְּקַד עַזְנֵן אַבְוֹת עַל-בְּנִים וְעַל-בְּנִים בְּנִים
עַל-שְׁלִשִּׁים וְעַל-רַבִּיעִים:

ולא יקח לאין שבאים (וימת פ). פקד עון אבות על-בניים • כשאוחזים מעשה אבותיהם בידיהם, שכבר פרש במקרא אחר, "לשונאי". ועל רבעים • דור רביעי. נמצאת מדה טובה מרובה על מדות פרענות אחת לחמש מאות, שבמדה טוביה ה הוא אומר: "נוצר חסד לאלפים".

חוואי משה וכרע על ארעה וסגיד:

כ"ז וַיָּמָר מֹשֶׁה וַיַּקְרֵב אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחַווּ.

טו אמר אם בען אשכחית רחמיין גראם ז"ז
תבה בען שכונא דיב' ביגנא ארי עם קשי
קדל הווא ותשבוק לחובנא ולהחטאנא
ותחטאנו:

ונחלהנו • ותתנו לנו לנהלה (ספרים אחרים:
שתחנו לנו נחלה) מיחדרת, זו היא בקשת: "וַיַּפְלִילֵנוּ
אני ועמך", שלא תשרה שכינתך על האמות עובדי
אלילים.

(ט) וַיֹּאמֶר אֱמֶנָּא מִצְאָתִי חַן בְּעִינֵיךְ אֲדֹנִי יְלֹדָנָא
אֲדֹנִי בְּקָרְבָּנוּ כִּי עַמְּקָשָׁה־עָרָף הִיא וְסִלְחָתָה
לְעֻגְנָנוּ וְלְחַטָּאתָנוּ וְנִחְלָתָנוּ:

כ"ז יְלֹדָנָא הִי בְּקָרְבָּנוּ כִּי מִמֶּן שְׁהַבְּתָחָפָנוּ,
מַחְרֵחָפָה נוֹשָׂא עָזָן, וְאֵם "עַמְּקָשָׁה־עָרָף הוּא"
וַיִּמְרוּ בָּהּ, וַיֹּאמֶת עַל זה: "פָּנָן אֲכַלְךָ בְּדָרְךָ", אַתָּה
תְּסִלְחֵה לְעֻגְנָינוּ וְגוּ, יִשְׁכַּבְךָ בָּמִקְומָם 'אָם'.

♦ يوم شישי י"ט אדר ♦

וַיֹּאמֶר הָא אָנָּא גַּוְרֵם קָדָם בֶּל עַמְּךָ
אָעַבֵּד פְּרִישָׁוּ דֵי לֹא אַתְּבָרְיאֵוּ בֶּל אֶרְעָא
וּבֶל עַמְּמִיא וַיְהִי בֶּל עַמְּאֵד אַתָּ בִּינְיוֹן
זֶה עַבְדָּא דֵי אָרֵי דְּחַל הָוָא דֵי אָנָּא עַבְדָּ
עַמְּךָ:

(ט) וַיֹּאמֶר הָנָה אָנָּכִי כִּרְתָּ בְּרִית נֶגֶד בְּלַעֲמָד
אָעַשָּׂה נְפָלָתָא אֲשֶׁר לֹא־גָבָרָא בְּכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־
הָגּוֹים וּרְאֵה בְּלַהֲעֵם אֲשֶׁר־אַתָּה בְּקָרְבָּו אַתָּ
מְעַשָּׂה וְהַזָּה כִּינְרוֹא הָוָא אֲשֶׁר אָנָּי עַשָּׂה עַמְּךָ:

כ"ז כִּרְתָּ בְּרִית עַל זה. אָעַשָּׂה נְפָלָתָא לְשׁוֹן וּנְפָלִינְגָּ, שְׁתָהִיו מְבָדְלִים בָּזוּ מִכֶּל הָאִמוֹת עוֹבְדִי
אלילים, שלא תשרה שכינתי עלייהם.

כל יקר – עו והדר

עַזְוֹ זֶה, עַל בָּן הָוָא מִתְחַלֵּק לְאַרְבָּע
דוֹרוֹת לְהַקְלָל וְלֹא לְהַחְמִיר:

וַיִּשְׁאַל אָוֹמְרִים בְּהַפְּרָקִיד זֶה, בַּיְלָקְרָב נָאֵם
וַיָּמָר מֹשֶׁה וַיַּקְרֵב אֶרְצָה, רָאָה
מֹשֶׁה שְׁהַקְדּוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְקָרְא הַדָּרוֹת
מְרָאשׁ עַפְוָה שְׁעִיר מְנוּחָה וְהַוּלָק
וּמוֹסִיף דָּור אֶחָד, וְהִיא מְתִיבָּא פָוּ
וּוֹסִיף לְהַכּוֹת בְּכָמָה דָוֹרוֹת, עַל בָּן
מַהְרָ מֹשֶׁה וַיַּקְרֵב אֶרְצָה וַיֹּאמֶר
דִּין: תורה ח

אָכְלָל אֶל דָוֹרוֹת וְכָרֵד לְקִים הַפְּקִידָה
לְאַרְבָּע דָוֹרִים הַצְרָא לְמִנּוֹת מִן הַבָּנָן
וְהַוּסִיף דָוֹר אֶחָד וְמִנּוֹת בְּנִים, וּבְנִים
בְּנִים, שְׁלָשִׁים, וּרְבָעִים. וְהַוּסִיף
לְעַל לְדֵם יוּבִוּס פְּקִידִי, קִינְיוֹ זָמָן
הַפְּקִידָה כִּי יְבָא, אֲזַוְּ יַפְּקִידָה עַל הַמִּם
אָתוֹת זָמָן פְּקִידָה הַגָּמָר בְּעַשְׁרָת
הַדָּבוֹרִות. וְלַדְעַת לְפִי שְׁעָזָן עַבְדָה
וְהָרָה חֻמָר מְכַל הַעֲנוֹת לְאֵוֹל דָוֹר
אָחָד לְסִבְלָל גָּלָל הַעֲנָשׁ הָרָוי לְבָא עַל

לד (ז) עַל בְּנִים וּעַל בְּנֵי בְּנֵי בְּנִים וּגוּ.
הוּסִיף בָּאָן בְּנֵי בְּנִים, מִה
שְׁלָא הַזְכִיר זֶה לֹא בְּדָרְבָוֹת רְאִשּׁוֹנוֹת
לְשִׁילְבָה וְלֹא בְּאַחֲרָזּוֹנוֹת (וּבְסִחְתָּה), לְפִי
שְׁבָעָבוֹדָה וְרָה לְעוֹלָם בְּפָר הַיא הַמִּידָה
עַד דָוֹר רְבִיעִי, וּמִתְחַיל לְמִנּוֹת מִן
הַאָבָב, אָבָרָאשׁוֹן, בָּנֵי שְׁנֵי, וְאַחֲרָבָר
שְׁלָשִׁים, וְאַחֲרָבָר בָּרְבָעִים. אָכְלָל
בְּמִיעָשָׂה הַעֲגָל בְּקָרְבָּנְיוֹן דִּין כָּל
הַעֲבָדִים, וּמִתְחַלֵּל הַעֲנוֹן לְאוֹתוֹ דָוֹר,

שיעור יומי ליום שישי י"ט אדר ושנים מוקרא ואחד תרגום – לד – פרשת כי תשא

יא טר לך ית די אנה מפקדך יומא דין קא
אנא מקורן מן קידוך ית אמוראי ולגענאי
וחפהי ופרראי וחוואי וייבסאי:

(א) **שָׁמַר־לְךָ אֶת אֱנֹכִי מִצּוֹד הַיּוֹם הַנֶּנוּ גַּרְשֵׁן**
מִפְנִיךְ אֶת־הָאָמָרִי וְהַפְנֵעַי וְהַחֲתֵי וְתִפְרֵזִי וְהַחֲזֵי
וְהַבּוֹסִי:

כ"ז אֶת הָאָמָרִי וְגַוְיִו • שֶׁהָ אָמוֹת יֵשׁ פָּאָן, כִּי בְגַרְגֵשִׁי עַמְד וְפָנָה מִפְנִיהם:

יב אָסְפָמָר לְךָ דִילְמָא תְגַזֵּר קִים לִימְבָּ אָרְעָא
די אַתְּ עַלְלָ עַלְהָ דִילְמָא יְהִי לְתַקְלָא בֵּין:

(ב) **הַשְׁמֵר לְךָ פְּזַרְתָּ בְּרִית לְיֹשֵׁב הָאָרֶץ אֲשֶׁר**
אֲתָּה בָּא עַלְיהָ פְּוִיזָה לְמוֹקֵשׁ בְּקָרְבָּה:

יג אַרְיִי יֵת אֲגֹרְיוֹן תְמֻרְעָוָן וֵית קְמַתְהָוָן
תְמַבְרָוָן וֵית אֲשִׁרְיוֹן תְחַצְצָוָן:

(ג) **כִּי אֶת־מִזְבְּחָתֶם תַּתְצֹוּן וְאֶת־מִצְבָּתֶם תַּשְּׁבְּרוֹן**
וְאֶת־אֲשָׁרְיוֹ תְּכַרְתֹּוּן:

יד אַרְיִי לֹא תַסְגֹּד לְטֻעוֹת עַמְמִיא אַרְיִי זֶ'

קְנָא שְׁמָה אֶל קְנָא הוּא:
אל קְנָא הוּא:

כ"ז אֶת קְנָא שְׁמָוֹן מִקְנָא לְהַפְרָעָה וְאַינָנוּ מַעֲטָר, וְזֹהוּ בֶל לְשׁוֹן קְנָא, אַוְחֵז בְּנַצְחָוָנוּ וְפָזָר עַמְוֹנָכִי.

טו דִילְמָא תְגַזֵּר קִים לִימְבָּ אָרְעָא וְיִטְעָוָן
בְּפָרָט טֻוְתָהוָן וְיִדְבָּחָו לְטֻעוֹתָהוָן וְיִקְרָיוָן
לְךָ וְתִמְגַלְלֵ מִדְבָּרָהוָן:

(ט) **פְּזַרְתָּ בְּרִית לְיֹשֵׁב הָאָרֶץ וּנוּן אֲחָרָי**
אֶלְהִיכָּם וּבְחֵוֹ לְאֶלְהִיכָּם וְקָרָא לְךָ וְאַכְלָתָם
מִזְבְּחָוֹ:

כ"ז וְאַכְלָתָם מִזְבְּחָוֹ • כִּסְבּוֹר אַתָּה שָׁאֵן עַנְשׁ בְּאֲכִילָתוֹ, וְאַנְיִ מַעַלְהָ עַלְלָ כִּמְזָה בְּעַבּוֹתָהוֹ, שְׁמַתּוֹךְ כֶּךָ
אַתָּה בָּא וְלוֹקָם מִבְנָנוֹתָיו לְבָנִיךְ (ש"ח):

טו וְתַחַבֵּב מִבְנָתוֹן לְבָנִיךְ וְזֹנו בְּנָתוֹן אֲחָרָי אֶלְהִיכָּה
בְּפָרָט טֻוְתָהוָן וְיִטְעָוָן יֵת בְּנָה בְּמָר
טֻוְתָהוָן:

יז דְתַחַלְנוּ דְמַתְקָא לֹא מַעֲבֵד לְךָ:

(ט) **וְלִקְחַת מִבְנָתוֹ לְבָנִיךְ וְזֹנו בְּנָתוֹ אֲחָרָי אֶלְהִיכָּה**
וְזֹנו אֶת־בָּנִיךְ אֲחָרָי אֶלְהִיכָּה:

(ג) **אֲלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֵׂה־לְךָ:**

יח יֵהֵת חָגָא רְפַטְרִיא תְּפָר שְׁבָעָא יוֹמִין
תְּפִיכָל פְּשִׁירָא כְּמָא דִי פְּקָדָתָךְ לְזֹמֵן יְרֵחָא
רְאַבְיכָא אַרְיִ בְּנֵרְחָא רְאַבְיכָא נְפָקָה
מִפְצָרִים:

(ח) **אֶת־חָג הַפְּצָזָה תְּשִׁמְרֵר שְׁבָעָת יְמִים תְּאַכֵּל**
מִצּוֹת אֲשֶׁר צִוְיתָךְ לְמוֹעֵד תְּרֵשׁ הַאֲבִיב בִּי בְּחִדְשָׁ
הַאֲבִיב יֵצֵאת מִמּוֹצָרִים:

כ"ז חִדְשׁ הַאֲבִיב • חִדְשׁ הַבְּפּוֹר, שְׁהַתְּבֹאָה מִתְּבִּבְרָת בְּבָשָׂוֶלה.

יט כָּל פְּתַח וְלֹא דִילְיִ וְכָל בְּעִירָה דְכָרְיוֹן
תְּקִדְשׁ בְּכֹור תּוֹר וְאַיְמָר:

(ט) **כָּל־פְּטַר רְחָם לְיִ וְכָל־מִקְנֵה תְּזַבֵּר פְּטַר שֹׂר**
וְשָׂה:

๓: "פּוֹטֵר מִים רְאשִׁית מַדּוֹן". פִּי"וּ שֶׁל תֹּזֶר, לְשׁוֹן נָקְבָּה הִיא, מוֹסֵב עַל הַיּוֹלֶדֶת.

כ"ז י' כל-פּטֵר רְחַם לִי • בָּאָדָם. וְכָל-מִקְנֵךְ תֹּזֶר וְגַוְיִם • וְכָל-מִקְנֵךְ אֲשֶׁר תֹּזֶר בְּפּטֵר שׂוֹר וְשָׂה, אֲשֶׁר יִפְטֹר זֶרֶת אֶת רְחַמָּה. פּטֵר • לְשׁוֹן פְּתִיחָה, וּכְן (משי)

כובוקרא דחומרה תפירוק באימרא ואם לא תפרוק ומתקפה כל בוכרא דביך תפירוק ולא יתחוון גזרמי ריקם:

מקניא, דבר בפני עצמו הוא ואינו מוסף על הבוכור, שאין במצב בכור ראיית פנים, אלא אזהרה אחרית היא, וכשתעלטו לרוגל לראות, לא-יראו פניו ריקם, מצונה עלייכם להכיא עלה ראיית פנים. ולפי מדרש בריתא, מקרא יתרו והוא ומפניו חמשה שורה, ללמד על הענקתו של עבד עברי, שהוא חמשה סלעים מכל מין ומין בפדיון בכור. במשמעות קדושין (ד"י).

(כ) וְפּטֵר חַמּוֹר תִּפְדָּה בְּשָׂה וְאַמְ-לָא תִּפְדָּה וְעַרְפְּתָו כָּל בָּכָור בְּנִינֵּךְ תִּפְדָּה וְלֹא-יָרָא פְּנֵי רִיקָם:

כ"ז י' וְפּטֵר חַמּוֹר • ולא שאר בהמה טמאה. תִּפְדָּה בְּשָׂה • נומן שָׁה לְפָהָן והוא חלין ביד כהן, וְפּטֵר חַמּוֹר מִתְּרֻבָּה לְבָעָלִים. וְעַרְפְּתָו עֲוֹרְפָו בְּקוֹפִיצָן. הוא הפסיד ממון כהן, לפיכך יפסיד ממוני. כל בָּכָור בְּנִינֵּךְ תִּפְדָּה • חמשה סלעים פְּדִינוֹן קצוב, שנאמר (umbedru י"ה): "וַיַּדְרֹיו מִבֵּן חֶדֶש תִּפְדָּה". וְלֹא-יָרָא פְּנֵי רִיקָם • לְפִי פְּשׁוֹטוֹ שֶׁל

~ נקורות מושיות קודש ~ (ספר האשוחות תנש"א כרך א עמ' 376)

(יב, י) לְגַבֵּי הַצּוֹוי "וַיַּקְרֹחַ לְהֶם אִישׁ שָׁה לְבֵית אֲבוֹת": "מַשְׁכָּנוּ יְדֵיכֶם מִעֲבֹדָה יְזָרָה וְקַחְוּ לְכֶם צָאן שֶׁל מַזְ�הָה".

וְפּטֵר חַמּוֹר תִּפְדָּה בְּשָׂה (ד, כ) חַמּוֹר – את החומריות, תִּפְדָּה בְּשָׂה – בְּצָאן שֶׁל מַזְ�הָה" (כלשון רש"י בפרשנות בא

כא שטא יומין תפלה ובוימה שביעאה
תנינם בזוריוא ובחצדא תנינם:

(כא) שְׁשָׁת יָמִים תַּעֲבֹר וּבַיּוֹם הַשְׁבִּיעִי תְּשַׁבְּתָה בְּחַרִישׁ וּבְקִצְרָה תְּשַׁבְּתָה:

שהתרתי לך, יש שניה שהחריש והקצר אסורה, ואין אריך לומר חריש וקצר של שביעית, שהרי כבר נאמר (ויקרא כה): "שְׁלֹךְ לֹא תַּעֲשֶׂה וְגַוְיִם". ויש אומרים שאינו מדבר אלא בשבת, וחריש וקצר שהוכר בו, לומר לך, מה חריש - רשות, אף קצר - רשות, וכך קוצר הקער שהוא מצונה ודוחה את השבת.

כ"ז י' בחריש ובקצר השבת. ומה נזכר חריש וקצר? יש מרבותינו אומרים על חריש של ערבית שביעית הנכנס לשביעית, וקצר של שביעית היוצא למוציא שביעית, למלך, שמוסיפים מחל על הקדש (ראה השנה ט, וכך ממשמעו: "שְׁשָׁת יָמִים מִעֵד וּבַיּוֹם הַשְׁבִּיעִי תַּשְׁבַּת", ועכובות ששת הימים וביום השבעה תשבת), ועכובות ששת הימים

כב ותגא דשכוביעא פְּעַבֵּר לְךָ בְּכָורי חַצְבָּן
חטין ותגא דכונשא במקפה דשתא:

(ככ) וְחַג שְׁבָעַת תְּעִשָּׂה לְךָ בְּכָורי קַצְרָה חַטִּים וְחַג
הַאֲסֹוף תְּקֻופָּת הַשְׁנִיה:

לכבוד. אסיפה זו לשון הכנסה לבית, כמו (דברים ככ): "וְאַסְפְּתָו אֶל תָּזְקִיף". תקופת השנה • שהיא בחזרה השנה, בתחלה השנה הבא. תקופת • מנגנת העמר הבא בפסח, מן השעורים היא. ו חג האסיף • ביום שאפתה אויר פבאותך מן הרודה

כג חלת זמנין בשטא יתחוון כל דכורייה
קדם רבון עולם א"י אללה דישראל:

(כג) שְׁלֹש פְּעָמִים בְּשָׂה יְרָא בְּלִזְכּוֹר אֶת-פְּנֵי
הָאָדָן יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

ו ארבע, לחיב ולענש על מניין לאוין שביהם, ועל
מנין עשה שביהם.

כ"ז י' בל-זקורך • כל הזכרים שבך. הרבה מזונות בתורה נאמרו ונכפלג, ויש מכם שלוש פעמים

כו ארי אטרך עממין מן גודך ואפתיה ית
טחיקוך ולא יחמוד אנש ית איעך במסהך
לאתתזאה קדם יי' אלקך פלה זמנין
בשפא:

(כד) **כִּי־אָרַישׁ גּוֹים מִפְנֵיךְ וְהַרְחַבְתִּי אֶת־גְּבָלֶךְ**
וְלֹא־יִחְמֹד אִישׁ אֶת־אֶרְצֶךְ בַּעֲלָתֶךְ לְרֹאֹת אֶת־
פִּנֵּי יְהוָה אֱלֹהֵיךְ שֶׁלֶשׁ פָּעָם בְּשָׁנָה:

כ"י אורייש • בתרגוםomo: אתריך, וכן (דברים כ): "החל
קобע לך שלשה נגלים הלו".

הבטיחה ואינך יכול לראות לפנוי תמיד. לך אני
רשות, וכן (במדבר ל): "ויליש את האמור", לשון
גרושין. והרחבתי את גבלך • ואפתה רוחך מבית

כה לא תפוז על חמיע דם פסחי ולא יבתין
לעפריא בר מפדרבא טרי נכסת מגן
רפsha:

מוועלות בראש המזבח, ואין לנו אלא בעמוד
השחר. זבח חג הפסח • אמוריו, ומכאן אתה
למד לכל הקטר חלבים וארבים.

כו ריש בכורי ארץ פיתוי לבית מקדשא דיי
אלך לא תיכלון בשר בחלב:

בשול (חולין קט). גדי • כל ולד רך במשמעו, ואף עגל
וכבש, מה שזכה לפresher בכתה מקומות "גדי
עדים" למתק, ש"גדי" סתם, כל יונקים במשמעו.
בחלב אמרו • פרט לעוף, שאין לו חלב, שאין
אסورو מן התורה אלא מדברי סופרים.

(כח) **לֹא־תִשְׁחַט וְגֹזֵן • לֹא תִשְׁחַט אֶת הַפְּסָח וְעַדְיָן**
חַמֵּן קִים, אַזְהָר לְשׁוֹחֵת, אוֹ לְזַוְּרָק אוֹ לְאַחֲד מַבְנֵי
חַבּוּרָה (פסחים ט). וְלֹא־יַלְּזֹן • בְּמַרְגּוֹמוֹ. אַיִן לִנְהָ

(כ) **רָאשִׁית בְּכָורי אֶדְמָתֶךְ תְּבִיא בֵּית יְהוָה**
אֱלֹהֵיךְ לְאַתְּבָשֵׁל גָּדִי בְּחֶלֶב אַמּוֹ: פ

כמיה זכורה לגביה צערו של יהודי, שחרי רואים, שפנוי
אכזריות קלשי שבאכילת "גדי בחלב אמרו" וברחנותו,
אסרה התורה לא רק "גדי בחלב אמרו" בלבד, אלא אף כל
בשר בחלב, ולא רק באכילה בנהנה, אלא אף בבשול -
כדי להרחקינו ממעשים העולמים להביאנו לידי אכזריות
רחמנאי לאלו.

מצד שני, לומדים מכך עד כמה יקרה אהבת הבריות בכלל,
ואהבת ישראל - "בניהם אתם לה' אליקם" - על-אות-
פמה זכורה.

כ"י ראיית בכורי אדרמתך • משכעתה המינין
האמורים בשבח הארץ (דברים ח): "ארץ חטה ושבורה
ווגזן וגוזן". ודבר, הוא דברם. לא-תבשל
הענינים שבתורה מזיקים למולוטין, הכרחי לומר,
שבפנימיות הענינים "גדי בחלב אמרו" הוא השושן והגורם
את ה"זהירה לבשר בחלב" שבפרקתו, מביעה התורה
במלים "לא תבשל גדי בחלב אמרו". אכן, בדור הפשט
באה הפליה "אמו": למעט בשר עוף, אף כשיודעים שכל
הענינים שבתורה מזיקים למולוטין, הכרחי לומר,
כל בחלב, שהוא מפני האכזריות.

הדבר מזכיר יותר עד כמה علينا להשמור מפני אכזריות
ומפני צער בעלי חיים. וכך נדע למד עד כמה גודלה
ازריכה להיות זהירות לגביה צערו של אדם, ועל-אות-

♦ שבת קודש כ' אדר ♦

כיו אמר יי' למשה כתוב לך ית פתגמי
האלון ארי על מימר פתגמי האלון גוריות
עמשך קים ועם ישראל:

(כ) **וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּתַבִּילְךָ אֶת־הַדְבָּרִים**
הָאֶלֶה בְּיַי עַל־פִּי הַדְבָּרִים הָאֶלֶה בְּרִית אֶת־
בְּרִית וְאֶת־יִשְׂרָאֵל:

כ"י את-הדברים האליה • ולא אפתה וראשי לכתב תורה שבעל-פה.

כהותה מפן קדם יי' ארבעין יממיין
ו ארבעין לילון לחמא לא אכל ומי לא
שתי וכתוב על לחתיא ית פתגמי קינמא
עשרא פתגמיין:

(כח) **ויהי שם עם יהוה ארבעים יום וארבעים**
לילה לחם לא אכל ומים לא שתה ויכתב
על הלהת את דברי חבירת עשרה הדברים:

(כט) נקודות משיחות קודש ~ (לקוט שירות ברוך לו נعم 178)
ויהי שם .. ארבעים يوم .. לסת לא אכל (لد, כח) כתוב
וזריך עין גדול, טהרי פסוקנו מדבר באربعים יום
המורש"א (וימת עה, ב) שהפנה לאربعים יום האמצעים,
שהיו בкус, "והתענה בשבייל ישראל על חטא העגל".

כחותה פד נחת משה מטוירא דסני ותרין
לוחי סחרותא בידא דמשה במחטה מן
טריא ומשה לא ידע ארי סגי יי' יקראי
דאפויה במלותה עמה:

(כט) **ויהי ברית משה מהר סיני ושני לחת הערת**
ביד-משה בריתו מזדהה וממשה לאיזלע כי קון
עור פניו ברבבו אהו:

כ"ז ויהי ברית משה • כשהבא לוחות אחרונות,
ברוך הוא ידו על פניו, שנאמר לעיל לו: "ושפטת
בימים הפורמים. כי קון? לשון קרנים, שהאור
מבחן וכובלט במין קון. ומשיקן זהה לקרני

לוחוא אהרן וכל בני ישראל ית משה והא
סגי יי' יקראי דאפויה ורחילו מלתקרא
לותה:

(כט) **וירא אהרן וכל בני ישראל את משה ותגה קון**
עור פניו ויראו מגשת אליו:

בראש החר לעיני בני ישראל" ולא יראים ולא
מצדיעים. ומשעשו את העגל, אף מקרני הדור של
משה היו מרתיעים ומבדיעים.

כ"ז ויראו מגשת אליו. בא וראה מה גדולה
בפה של עברה, שעד שלא פשטו ידיהם בעברה,
מהו אומר (ליל כד): "ויראה בבוד ה' באש אכלת

לא יקראי להונ משה ותבו לותה אהרן וכל
רבכיה בכנשוף ומכל משה עמיהו:

(לא) **וירא אלהם משה וישבו אליו אהרן וכל**
הנשאים בערת וידבר משה אלהם:

כ"ז הנשאים בערת • כמו נשאי הערת. וידבר משה של מקום, ולשון הוה הוא פל
קענין פזה.

לב ובמר בן אתקוריבו כל בני ישראל
ופקדנון ית כל די מלל יי' עמה בטורה
דסני:

(לא) **ואחרי כן נגשו כל בני ישראל ויצום את**
כל אשר דבר יהוה אהו בחר סיני:

ואיתמר לשמאל אהרן. נensus זקנים, שנה להם
משה פרקים, נסתלקו זקנים, ישבו לצדרין. נensus כל
העם, שנה להם משה פרקים. נמצא, ביד כל העם
אחד, ביד זקנים שנין, ביד בני אהרן שלשה, ביד
אהרן ארבעה וכו', בראיתה בערוביין וכו'.

כ"ז ואחרי כן נגשו • אחר שלאן לזקנים, חזר
ומלאך הפרשא או ההלכה לישראאל: 'תני רבנן:
בצד סדר המשנה? משה היה לו מד מפי הגבורה,
נכנס אהרן, שנה לו משה פרקו, נסתלק אהרן וישב
לו לשמאל משה. נensus בנוין, שנה להם משה
פרקם, נסתלקו הם, ישב אלעזר לימין משה

לאו רישיון משה מדבר אתם ויתן על-פניו מסוה:

אפסוי בית אפי:
(כ"ז) **ויתן על-פניו מסוה • מתרגומו: בית אפי,**
quia מסתה: 'הוה קא מסוה לאפה, לשון הקטה,
לשון ארפי הוא בגמרא (כתובות סב): 'סוי לבא', ועוד

שיעור יומי לשבת קודש כ' אדר ושנים מקרא ואחד תרגום – לד – פרשת כי תשא
הפרצוף ובית העינים, ולבבוד קרני ההוד, שלא בשעה שהיה מדבר עם ישראאל ובשעה שפהונים
יוננו הכל מהם, היה נתן הפסוה בגנין ונוטלו נדבר עמו עד צאתו, ובצאתו יצא بلا מסזה.

(ל) וּבָבָא מֹשֶׁה לְפָנֵי יְהוָה לִדְבָּר אֲתָּה יִסְרָאֵל אֶת־הַמִּסְוחָה עַד־צָאתָו וְבָבָא מֹשֶׁה לְפָנֵי יְהוָה לִדְבָּר אֲתָּה יִסְרָאֵל
עַד־יְתִיבָּה מֹשֶׁה עַד־צָאתָו וְיָצָא וַיְדַבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְתִיבָּה
וּמִמְלֵל עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְתִיבָּה :

את אשר יצוה:

כ"ז וַיְדַבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְרוֹא קָרְנֵי הַהֹּוד בְּפָנָיו, וְכַשְׁהוּא מִסְתַּלֵּק מֵהֶם.

להוחזו בני ישראל ית אפי מושה ארי סגי
זיו יקרא דאפי מושה ואחוב מושה ית בית
אפי על אפוי עד דעלל למלא עמה :

(ה) וְרֹא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־פָנֵי מֹשֶׁה כִּי קָרְנֵי עֹזֶר פָנֵי
מֹשֶׁה וְהַשִּׁיב מֹשֶׁה אֶת־הַמִּסְוחָה עַל־פָנֵיו עַד־בָּאָו
לִדְבָּר אֲתָה: סמס

כ"ז וְהַשִּׁיב מֹשֶׁה אֶת־הַמִּסְוחָה עַל־פָנֵיו עַד־בָּאָו לִדְבָּר אֲתָה וְכַשְּׁבָא לִדְבָּר אֲתָה, נוֹטָלוּ מַעַל פָנָיו:

כל"ט פסוקים, חנוך סימן. חלה פרשה כי תשא

ההפטרות לציבור ולשומות לOLUMN עמודים רפ - רפד

כל יקר – עוז והדר

מעעל פניו, כי לא הבישן למיד' (אבות פ"ב
מ"ה), לcker נאבר ורבא מושה לפני ה'
לדבר אתו יסר הרשות עד
צאתו: תורה לך חסלה פרשת כי תשא

כ"ג והוא המודה בכל מי שהוא בישן,
על בן בתן על פניו מסזה לבנות
עינים. אכל בבא לפני ה' ללמד תורה
מן, או נזכר להסיר מסזה הבושה
מותביש על שמטבלין בקרון עוז פניו,

(לג) ויתן על פניו מסזה. לפי שהיו
הפל מסתבלין בו, ומושה
היה עניו גדוול ובישן נזכר ב' ו' והוא
מותביש על שמטבלין בקרון עוז פניו,

агорות קודש

ביה, י"ח אדר ב', היטשל"ג
ברוקלין, ני.

מחוי הרה"ח וו"ח אי"א נו"ג
הרבה אלוי חיים שי קראבלאך

שלום וברכה!

בנום קבלתי הידעה על דבר המסיבה שעורכים לכבוד يول העשור לכהונתו במשרת הרבנות.

שנוסף על עצם הענן, הרי זה מראה שמאגרני המסיבה וה משתתפים בה מעיריכים כהוגן עניין
הרבנות, כלומר מעיריכים את יוקר תורתנו, תורה אמת ותורת חיים ומצוותינו עליהם נאמר וחוי בהם,
בחמי הימים-יום בכל מקום ובכל זמן, אשר מהיעיריכים בזה הוא שזאת התורה לא תהא מוחלפת.

ויהי רצון אשר מתאים לאחד הציווים העיקריים שבתורתנו - מעליון בקדוש, כל חברי הקהילה
ומנהיגי בראשם והוא כרב בקהילת קדישא זו ילכו מחייב אל חיל להעלות בקדוש בחמי הימים-יום,
ויקוים בהם, בתוככי כלל ישראל, מתאים ליום זכאי חדש זה, להרבות אורחה ושמחה ושותן
ויקר, אורחה זו תורה כוי, ואין מקרא יוצא מידי פשטו - אורחה ושמחה ושותן ויקר.

מכבוד ובברכה לכל המשתתפים שליט"א.

קטע ממכתב כ"ק אדמו"ר מהוריין"

ב"ה א' ט"ו סיון, תרפ"ח, ריגה

... בראשית שנת תרפ"ז באתי בקשה לכלות אני ש' אשר יקבעו, שבתי-הכנסת אחר תפילה שחרית בכל מני מתפללים יאמרו שיעורי תהלים (כמו שנחלק לימי החדש), ולאמר אחר זה קדיש כנהוג. ובקשה זו **בתקפה עמדת**, לזכות הרבים, (וראו כי לשותן בכל בית הכנסת, כי אנחנו ענין פרט של מפלגת החסידים יחו בפרט), ובגלל זאת יתברכו ממקור הברכות בכל מילוי דמיון מנפש ועדبشر ...

יום רביעי - י"ז אדר מפרק פג עד סוף פרק פז	יום ראשון - י"ד אדר פרק כ, מפרק עב עד סוף פרק עו
יום חמישי - י"ח אדר מפרק פח עד סוף פרק פט	יום שני - ט"ו אדר פרק כ, מפרק עז עד סוף פרק עח
יום שישי - י"ט אדר מפרק צ עד סוף פרק צו	יום שלישי - ט"ז אדר מפרק עט עד סוף פרק פב
שבת קודש - כ' אדר פרק כ מפרק צז עד סוף פרק קג	

קטע ממכתב כ"ק אדמו"ר מהוריין"

[תמונה מס' 1]

שמעתי מזקני ארץ שבימיהם היה המנהג שכל אחד היה אומר בכל יום את הקאפטיטל תחילים לפי שנה היו. למשל אם מלאו לו כי שנה ונכנס לשנת ה'כ'יא היה אומר פרק כ'יא בתהילים וכן היו אמרים גם את התהילים לפי שנים בניו ובנותיו במסרים שוזחי סגולה שלא יצאו לתרבות רעה ...

יום ראשון י"ד אדר

:

פרק לד ונהנה פשוטה: מעם' מג', פרק לד והנה... עד עמ' 86, ה' לו:

סופי, עד שהשפיע עליהם הביטול במציאות", שהנשמה לא תוכל להישאר בגוף, מיד אמר להם לעשות לו משפטן ובו - ממשכו, - קדרשי הקדושים - להשתראת שיבתנו, - שבקדשי הקדושים של המשכן, תשרה השכינה, שהוא - הרשות השכינה היא:

גלו יהודו ותברך, - של הקב"ה, במו'

שיתרפהар לךפּוֹן. -

שבמה התבטאה הרשות

השכינה במשכן ובמקדש

- והרי מלא כל הארץ

בבודו! - בהתגלות יהוד

ה' בהם, ככלומו: ענן זה

שהקב"ה אין עוד מלבדו,

האריך שם בהתגלות, ולא

בצורה מוסתרת כפי

שהדבר הוא בעולם. הרי,

שהתגלות "יהוד ה'

האמיתית" לבני ישראל,

היתה עליידי המשכן

ומתקדש. ומתחרב בית

המקדש - אין לך קדוש

ברוקהו באעולמו

משפטן ומכוון לשבתנו,

הוא יהודו ותברך, -

מקום בו יבוא לידי ביטוי

התגלות, יהודו של ה'

יתברך. אחרי חורבן בית

אלא ארבע אמות של

המקדש, אין מקום כזה ב涅מעא,

חולכה, - בתורה בלבד מתולה יהוד ה', שהוא - ההלכה

היא, רצונו ותברך וחכמו המלכים בחלבות הערכות

לפּנינו, - ומאות שבלות התרבות מלובשים רצונו וחכמו

של הקב"ה - וזה רצונו של הקב"ה שבר וכך יהיה פסק הדין,

וחכמו של הקב"ה היא ה"scal" של ההלכה - ורצונו

וחכמו של הקב"ה, הם דבר אחד אותן הרים שבתורה ישנו

הגילוי של יהוד ה', ולכן, אחד שיעמיך הדרם מהחברתו

בענין בטול הנופר עיל' בבלתו, ואת ישב אל לובו:

יתבונן בדברים הבאים: כי מחיות קפּוֹן שבלוי ושרש

נשפתוי מהכלי, - אני מוסgal, בגלל קטעות שבלוי ושורש

נשפתוי, להיות מרבה ומשפטן ליהודו ותברך באמת

לאמתו, מאחר דלית מהשבה דלי תפיסא ומשנת בוי

וتابרכ בבל ובל - אין בכוח שבלוי ומהשבי כלל וככל

"להתפס" ולהשיג את הקב"ה, שם נשנה בעולם, ולא שמי

"לעיל. לפּן" - מפני שלא יכולו לסייע האור האין

ליקומי אמרם

וינהנ, מודעת זאת -

ידוע הדבר, ש"האבות זו

הן הפרבָּה¹, -

כאמור, רומי המושג

"פרבָּה", לדבר שבטל

לרבון העולמים בביטול הנ"ל

שעה אחת מלךש דעתם ונשماتם

לנמרי למשהו, ואין לו

שם רצון אחר, אלא

רצונו של מי שהוא בטלה

משרעה" היא העולה על כולנה שאמרו עליו שכינה

שנתונה למורי לרץן

בדבר מטהר יהודו של משה ומעין זה וכו' ישראל

הנוהג בה. שבל ימיהם

במעמד הר סיני רק שלא יכול כמאמר רוז"

עלול לא הפסיקו

אתה במצוות הנ"ל لكن מיד אמר להם לעשות לו משכנן

מלךש דעתם ונשماتם

ובו קדרשי הקדושים להשתראת שכינתו שהוא גiley

לרבון העולמים בנטול

אתם של הלכה שהוא רצונו יה' כמ"ש لكمן ומשחרב בהם"ק אין להקב"ה

תנופר לעיל לייחדו

האבות עמדו

אמות של הלכה שהוא רצונו יה' וחכמו המלוכחים

תמיד בביטול במצוות

הערוכות לפניו ולמן אחר שיעמיκ האדם

להקב"ה, בהרגשותם

מחשבתו בענין ביטול הנ"ל

כפי יכולתו ואיתו ישיב אל

התמידית את יהודו

לבו כי מהיות קטן שבל

ושרש נשמה מהיכיל להיות

האמת ליהודו יה' באמת

מאיתו מאחר דלית

אללה, כל הטעאים, כל

מחשبة דלי היפיסא ומשגת בו יה' כל וככל שום

אחד לפי מדרנית נשמתו

השנה בעולם ולא שמי

מנחו מהשגת האבוי והגבאים

ותהשנותו, - החבטלו

במציאות של כל נביא היה בהתאם לרום מדיניות נשמתו

ולגדל השגתו, ומדרנת משה רבינו עלייה שלום היא העולה

על בלנה, - על כל מדיניות הנבאים, שאמר עלייו: שכינה

מדברת מזוזה גראונז של משה רבינו היה בטלה

במציאות להקב"ה בצוואה כו, שדיבורו היה דבר של השכינה.

ובחתבטלות גרונו של האדם לדיבורו, קר היה ביטול גרונו של

משה לשכינה, ומעין זה -

במציאות של האבות של האבות והגבאים. רק שלא

יכולו לשביל,

ביטול רב כה, במאמר רוז"

שעל דבר

של עשרה הדיברות, פרחה נשמתן בו,

- אלא שהקב"ה

חויר להם את הנשומות בטל" שלה תחיתת המתים,

שהוא -

פרחה נשמתן, ענן בטול במצוות הנופר לעיל.

- המוסבר

לעיל. לפּן - מפני שלא יכולו לסייע האור האין

1. ראה לעיל פרק כג. 2. ראה זהר פרשנת פנחס דף רלב, א; רד"ל על שמות הרבה סוף פרשה ג. 3. שבת פח, ב. 4. כפי שIOSCAR להלן בפרק לו. 5. פרק נג.

1 השגתו ומצבבו, מחויב על פי ההלכה למדור תורה, וכמאמ' ר' 18 ר' ליל': "אָפְלוּ פָרָק אֶחָד שְׁתִירַת כֹּו". – ופרק אחד ערבית, 19 אם אין באפשרותו למדור יותר ממספר פרקים – הרי זו מצות 20 תלמוד תורה שלו שנשכנת אצל תמייה, והוא געשה עלי-ידי. 21 וזה משכנן ומכוון לשנתו 22 יתברך. וכן יושם לבו 23 וניגל, והוא הודהה על 24 חילקו בשמחה ובטוב 25 לבב, על שמחה להיות 26 אשופוין – מארת, 27 לגבורה – לחבקה, על- 28 יידי הדרורה ש"ניתנה" מפי 29 הגבורה", פעמים בכל 30 יום, בפי העת והפענאי 31 שללו, – שיש לו למדור 32 תורה, בפתח ידו – בפי האפשרות שניתנה לו, אשר הרחיב 33 ה' לו: – את הונן למדור תורה. 34

1 מגהו – ולא משהו, מהשנות האבות והנכאים, – עלי-ידי 2 השגתם באקלות, היה בכוח האבות והנכאים להיות "مرכבה" 3 ו"משכון" להתגלות יהודים; ואילו אובי, בשאן כי אפיקו שמן 4 מהשגם, אי אפשר לי להגיע, עלי-ידי השגתי, למציאות של 5 "מרכבה" ו"משכון": לא 6 לאת – מכין שקר, 7 אעשה לו – להקב"ה, 8 משכן ומכוון לשנתו, – 9 באותה צורה שהיא 10 ביכת, הוא העסֵק 11 בטלמוד תורה – 12 שבאותו תורה היא הרא 13 משכן ומכוון לשנתו 14 יתברך, בפי הפנאי 15 שלג, בקביעות עתים – 16 למדור תורה, ביום וככלית, בירת הנצנה לכל אחד 17 ואחד בחלכות תלמוד תורה, – עד כמה שביל אחד לפני

ליקוטי אמרים

1 אי לזה עשה לו משכנן ומכוון לשנתו הוא העסֵק 2 בת"ה כפי הפנאי של בקביעות עתים ביום וככלית 3 בדת הנינהה לכל אחד ואחד בהלכות תלמוד תורה 4 וכמאמ' ר' ל' אף פרק אחד שחרית כ' ובזה ישמה 5 לבו ויגיל ויתן הודהה על חילקו בשמחה ובטוב לבב עלי- 6 שכמו, תורה היא הרא 7 שזכה להיות אשופוין לגבורה פעמים בכל يوم כפי 8 יתברך, בפי הפנאי 9 העת והפענאי שלו ממשת ידו איש הרחיב ה' לו:

יום שני ט"ו אדר

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' 86, ואם ירחיב ה' לו... עד עמ' 86, מסטרא דיא:

52 עירע לעשות, "מה הוא רוחם וכו'"¹⁰, – אף אתה רוחם, ובמו' 53 שבתוב בתקונים¹¹: "ח'סדר דרוועא ימינא". – חסדר היא היד 54 הימנית" של הקב"ה בכיבור, כלומר: שעלי-ידי ההתנהגות במדות 55 החסד, ונעשה האדם בלי ומכון" לדרוועא ימינא", לחסדו של 56 הקב"ה. ואף שאינו נוטן 57 אלא חפש – מפרנסתו, 58 זהו השיעור המירבי 59 לנינת צדקה – מימי לא 60 מוקדש לצדקה רק החלק 61 החמשי משעות עבודתו 62 בשර הימים. כיצד, איפוא, 63 הוא יכול בשאר ארבעת 64 חלקי הימים, שהוא מקדים 65 לצרכיו, להיות "מכון" 66 לשנתו יתברך? –

67 שיטן מנייעו, – מפרנסתו, שחייב – נתינת הצדקה, ממדותיו 68 כל – שארא, הארבע דות לה, להיות בפצען לשנתו ויחברת,

35 אם – הוא חושב לעצמו ומחליש: יר'חיב ה' לו עוז – ויזיה 36 לו יותר פנא למדור תורה, אוי טהדור רדים יוסף אמץ¹², – 37 אז, הוא מחייב, קידיש יותר ויתר מומנו למדור תורה, שהחלית 38 ו"מחשכה טוביה כו". – אותה מחשכה טוביה, שהחלית 39 במחשתתו, שלכשירחיב¹³ 40 לימד תורה יותר ויתר 41 עד לכל היום כלה), 42 נחשבת כאילו אכן עשה 43 קר (כמאמ' חכמיינו ז"ל:¹⁴ 44 מ"מחשכה טוביה הקב"ה¹⁵, ועם 45 מצרפה למשעה¹⁶, ועם 46 שאאר היום בל' שעזען¹⁷ 47 במשא ומפתן, ותיה מפוץ¹⁸ 48 לשבתו יתברך, – על- 49 ידי, בנתינת הצדקה¹⁹

ליקוטי אמרים

ואם התשובה היא: הרי החמש – שהוא נתן לעדרה, מעלה עמו²⁰ 50 מנייעו, – מפרנסתו, שחייב – נתינת הצדקה, ממדותיו 51 כל הקדוש-ברוך-הוא – בזח ציריך היהודי להתדבק, ואוthon הוא

6. מנחות צט, ב. 7. אויב יז, ט. 8. קידושין מ, א. 9. בהתאם להסבירו הנרבוב של כ"ק אדמור' שליט"א באחת מישיחותיו הקדושות, הכוונה بما שמוסיף שיחילת באמ' היה לו יותר זמן – למד יותר, והקב"ה המזרף מחשכה טוביה זו ולמעשה – היא: כדי שיהיה במשך כל הימים משכנן ומכוון לשנתו, לא רק בשעה שהוא למד פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית – הרי זה עלי-ידי החלטתו שכשיעזר לו השית' וייה לו יותר זמן פניו, למד יותר, בזמן הפניו הרבה יותר – הוא יכול הרי לקות ולחברת שיהיה זה "כל היום", שהיהה מלאכתו נשיית עלי-ידי אחרים וייה לו זמן למד כל היום. כשהיא – אותה מחשכה – מצרפת ונחשכת כ"משעה", הרי זה אמר למשך כל היום, שבמשך כל היום יהיה המשך כל הימים ייה משכנן ומכוון לשנתו יתברך; ולכן היכניסו זמנה הוקן נקודותים (:): לפני המלים "ואם ירחיב", כדי להפוך עניין זה ולהראות שיש לכך יותר שיקות מה שהוא אומר להלן, שהוא מփש עצות איד' להיות כל היום משכנן ומכוון לשנתו. אלא שהוא מփש להלן עצות על הזמן הנותר מהיום הוא למד בו – עלי-ידי עניין הצדקה – הרי זה מפני ש"מחשכה טוביה" היא ר' קאילו עשהה, ברם. הדבר הרי לא נעשה בפועל – בא רכנו הוקן ואומר שביכלותו להיות משכנן ומכוון לשנתו במעשה בפועל עלי-ידי עניין הצדקה. 10. שבת קלג, ב. 11. תיקוני זהר, תיקון א.

34 אחחת את השניה – הרי, לאחר שהן נובעות משני גורמים שונים,
 35 יש באפשרות שני הלב Ci רוח מנוגדים אלה למשולח בنفسו
 של האדם. ותגלה, בכל פרטיו מימי שמות הנפש הגורמים
 36 לעיל – אין מהן מניעה לדיות "ונבזה בעיניו גמאס", –
 37 ושחויה לו, ו"לב נשבר",
 38 ורוח נמוכה – בשעת
 39 החשכה ממש, – באוטו
 40 מן ממש שהוא שרווי
 41 בשמה, יכול שתהיה לו
 42 גם מרירות ולב נשבר
 43 וכדומה. מאחר כי תיוות –
 44 נבזה בעיניו וכו' – הוא
 45 מצד הגוף ונפש
 46 הבהירית – מהחשנות
 47 המראים לו את שפנות
 48 גופו ונפשו הבהירית,
 49 ותיוות בששחה – הוא
 50 מצד נפש האלhitah
 51 וניצוץ אלחות המלבש
 52 בה – נפש האלקית,
 53 להחיותה, בנזיר לעיל
 54 [פרק לא]. – וכן, אין
 55

56 המראיות והמשמעות סותרות ומפריעות אחת לשניה, כי כל אחת
 57 מהן נובעת מסיבה אחרת. ובchein גונא איתא בזוהר¹³: –
 58 בדורות זהה נאמר ב"זוהר": "בבה תקיעא בלבאי מפטרא"
 59 דא, וחדוה תקיעא בלבאי מפטרא דא: – בכיה תקעה
 60 בלבוי מעד אחד, וחודה תקעה בלבוי מעד אחר. – רבינו עלעוז
 61 ברבי שמעון, בשםינו מאביה, רבינו שמעון (בר יוחאי), סודות
 62 התורה בענין חורבן בית המקדש – אמרו, שבשעת מעשה היה
 63 לבו גם עצוב – מחרובן בית המקדש, שرك עתה נודע לו גודל
 64 החורבן, וגם שמה, בצד השני שלו, מסודות התורה שנתגלו
 65 לו. הרי, כשים שני שתי סיבות נפרדות – יכולות שתי "תנוועת"
 66 מנוגדות, כמו בכיה ושםחה, לבוא לידי ביתוי באותו זמן.

- 1 בנוועד מאמיר ר' לעיל¹² שמצוות אידקה שcola בנדער כל
- 2 הקרבנות, ובקרבנות היה כל חי – כל בעלי החיים, עוללה
- 3 לח' עליידי בהמה אהת, – שהביאו לקרבן, ובכל האזט –
- 4 היה עוללה, עליידי עשרון סלת אחר בלויל בשמן"כו.

5 שהיו מבאים לקרבן:

6 מנחה. כך גם במנצ' צדקאה:

7 עליידי נתינת חלק אחד

8 מפרנסתו לצדקה – מעלה

9 גם את שאר החלקים:

10 ומלבד זה, הרי בשעת

11 התוועה והחפתלה עיללה

12 לח' כל מה שאכל

13 ושתה וננה מארבע

14 תードות לביריאות גופו,

15 שמהות הנפש הניל אין מהן מניעה נבזה בעיניו

16 נמאס ולב נשבר ורוח נמוכה בשעת השמחה ממש

17 מהר כי תיוות נבזה בעיניו וכו' הוא מצד הגוף ונפש

18 שהקדיש אוטם להרוויח

19 את ארבעת החלקים

20 לערכיו הוא – נעשים

21 יתברך, עליידי תורתו

22 והפלתו. כאמור לעיל

23 והסביר ש踔יר שאים מגיע למירירות ול"לב נשבר", עליידי

24 חשבון מצבע הרוחני, שאינו מכשו עציר להיות – ישתרד האדם

25 להגיע לאחר מכן לשמחה אמיתית; ופרטם שונים בשמחה זו:

26 השמחה על יציאת נפשו האלקית מגילות הגוף והנפש:

27 הבהירית, והתעלתו ושובו למקור האלקי עליידי תורה ומצוות:

28 – השמחה על קרבת האלקים בשעת התעמקותו בענין "יהוד ה"

29 האמיתית"; – וחדותו הגדולה מן השמחה השוררת למעלה,

30 עליידי שהוא שבר והכנייע את ה"סטרה אחרא"; להלן יוסבר,

31 שככל הפרטים האלה בשמחה, אינם סתורים לעובדה, שיחד עם

32 זה יהיה נתון במרירות ובלב נשבר בגלל מעב גופו ונפשו

33 הבהירית; שכן, אף שמרירות ושםחה הן שתי תנוועות הנוגדות

ליקוטי אמרים

תקיעא בלבאי מסטרא דא:

יום שלישי ט"ז אדר

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעם' 86, פרק לה. והנה... עד עמ' מוד, עב"ל.

כלפי כל הדורות – כייזו, איפוא, "קרוב הדבר מוד" לקלים תורה ומצוות
 76 באופון של "בלבך", באחבותה הד' ובריאת הד'? והסביר שם, שהמללה
 77 "לעשטור" היא פירושו של "בלבך", כמובן, מודבר בסוג כזה של
 78 "בלבך", אהבה כזו, המכילה ל"עשטור", לקיום תורה ומצוות במעשה
 79 – רגש כזה הוא "קרוב מוד". כמובן, אהרי שיתעטם במוחו בגודלו של
 80 הקב"ה, והמוח הררי שולט בטבעו על הכל, בייא הדבר שיתעורר בלבו
 81 רצון וחלטה ללימוד תורה ולקימים מצוות; והלב והררי שולט על כל שאר
 82 האברים, שהם כלים שעילם מיטב עולמי ורשותו וחלתו. לאחר
 83 מכך והסביר ריבנו חזון, שום מי שאין לו ידיעה בגודלו של הקב"ה ואין

67 פרק לה. לפני שאנו מתחילה למדוד פרק לה', כדי להזכיר שוב –

68 כפי שנאמר בקייזור בפרק י"ז – ספר התניא" (כפי שכחוב בפרק השער)

69 מיסוד על הפסוק "כי קרוב אליך הדבר מוד בפרק ובלבך לעשטור",

70 שקל מוד לקלים תורה ומצוות "בפרק ובלבך", כמובן, בשלשת כוחות

71 הביצוע הנקרים "לבושים"; "בפרק" – בכוח הדיבור, "בלבך" – בכוח

72 המחשבה, ו"לעשטור" בכוח המעשה; וב모ובן עמוק יותר, רומצת המלה

73 "בלבך" גם על רגשי הלב הפנימיים – אהבה ויראה להקב"ה. על כן

74سئل בפרק י"ז, שכארואה זהו נגד החוש שلنנו, כי אין הדבר קל כליכך

75 להגיע לרגש מלא של אהבה לה' ושל יראה ממנו – והتورה הרי מדברת

הבהמית אין לה השפעה על עצם הנפש הבהמית, רק – וכל
48 שהוא מצליח להשיג במלחמותיו היא רק **שְׁלֹבוּשִׁיה אַיִּם**
49 **מִתְלָפְשִׁים בְּנוֹפֵם כְּגֹבֵר לְעַילִי**, – (פרק י"ב), שאין ה"בינוי"
50 מאפשר לבושי הנפש הבהמית להתלבש בגופו – לעשוות,
51 לדבר ולחשוב במה
52 שאסורה; **אַסְמָּבֵן** – מאחר
53 שעצם הנפש הבהמית
54 נשאר בו בתוכפה, נשאלת
55 השאלה: **לְפֶה זֶה יְרֻדִי**
56 **נְשָׂמֹתִיחָם** – של
57 **הַבִּינוֹנִים**, **לְעַזְלָם הַזָּהָה**
58 **לִיעַן** – להציגו, לריק
59 **חַסְיוֹשָׁלָם**, **לְהַלְחָם כָּל**
60 **יְמִיחָם עַם מִצְאָר**, **וְלֹא**
61 **יְכַלּוּ לוֹ?** – ואף
62 שבפרקם הקודמים
63 הסביר רבנו חזקון,
64 שמלהותו זו של
65 ה"בינוי" בנפש הבהמית
66 השתלטוה במחשבה,
67 שלא להרשות
68 דבר ומעשה – גורמת
69 לעלה נחת רוח רבה,
70 ואם כן אין זה **"לִיְקָה!"** –
71 אק'על-פייכן "לשם קר לא צריכה עדין להיות ההתלבשות
72 בנפש הבהמית, אדרבה – עליהם להיות שני צדדים נוגדים
73 ושונאים וכו' וכשהנפש האלקית מנצחת, יעשה ויפעל בעלי
74 הנפש הבהמית כו" – לשון ב' **אַדְמוֹר שְׁלִיט'** א. בלאו:
75 מאחר שהידושה של הנפש האלקית "לבופף את הסטרא-
76 אחרא" באה על ידי ההתלבשות בתוכה הנפש הבהמית – ולא
77 באופן שתני הנפשות מתבצרות בעמדותיהם הנפרדות – הדרי
78 זה מורה, שבוטף ל"אתכפיא טרא-אחרא" ולנהתרוח
79 היוצאת מכך, קיימות כאן כוונה נספת, לפעול בתוכה הנפש
80 הבהמית עצמה – ונשארת במילא הקושיא: בפרט זה, לפועל
81 על הנפש הבהמית, יוציא הדבר שה"בינוי" عمل כל ימי חמוץ
82 לשוא חסירושלים אלא: **וְתַהֲיוּ אֶת נְחַמְתָּם, לְחַקְמָם בְּכָפְלִים**
83 **לְתַשְׁיָה**, **וְלִשְׁמַחּ לְבָם בָּה** **הַשּׁוֹבֵן אֶתְכֶם בְּתוֹךְ תּוֹרָתְם**
84 **וְעַבְדָּתְם**. – ככלומר, נהמם ושמהרם של ה"בינויים", תזהה
85 באור האלקי השוכן אתם בשעה שהם לומדים תורה ועוסקים
86 בעבודות ה. וחווא, **בְּהַקְדִּים** – נקדמים תחילת ציטוט **לְשׁוֹן**
87 **הַיְנוֹקָא** [בוחר פרישת בלקי] על פסוק: **"הַחֲכָם עִינְיוֹן בָּרָאשׁוֹ"** – **"כִּי בְּאָנָן אֶתְכֶם דִּבְרָנֶשׁ כָּרִי**, – וכי באיה
88 מקום נמצאות עיניו של אדם. האם הם במקומות אחר, שאומר
89 שהחכם, דוקא, עיניו בראשו? **אַל כָּרָא הַכִּי הוּא וְנֹא!** –
90 אלא בודאי כוונת הפסוק היא: **דָתָנֵן**: – שהרי למדנו, לא **יְהֻקָּה**,
91 בר נesh בגוליה דרישא ארבע אמרות, – אל לrk אדם ארבע
92 אמרות בגilio ראה: **מַאי טְעַמָּא**, – מודיעע דשכינטא שרייא
93 – מילוי ראש, מאי טעם, – מילוי ראש, מילויים בנפש

ליקומי אמרים

1 באפשרותו להתבונן בקר – גם הוא יוכל הגיע לאהבת ה' וליראת
2 ה', על ידי שיעור בתוכו את ה"אהבה המוסורת" אל הקב"ה, הנמענת
3 בכל יהודי, והכוללת בתוכה גם יראת, החחד שלא להינתק מהקב"ה.
4 גם הוא יוכל לקיים תורה ומצוות "בלבך", עם הלב, באהבה ה'
5 וביראת ה'. בהמשך באים
6 מספר פרקים המסבירים את
7 הדרוכים כיצד להרחיק את
8 האפשרויות של ההפרעה
9 בעבודת ה'; וביצד יוכל תמיד
10 לעובד את הש"ית בשמה;
11 שהוא עיקר גדול בעבודת ה'.
12 ברם, מונה שמשים את
13 הפסוק כי קרוב במלחה
14 לעשותו, מוכת, שעיקר
15 ועכמתה של נפש הבהמית שמקליה היא בתקפה
16 והכלית הכל הוא קיום מצוות
17 מטלבים בגופם כנ"ל וא"כ למזה וזה ירדו נשומותיהם
18 בפרקם הבאים, הסגולה לעו"ה ליגע לריק ח"ז להלחם כל ימיהם עם היצר ולא
19 במעשה. בהתאם לכך תוספה, ומן העין
20 ליבור מה שלמדנו, ש"בינוי" והוא בהקרים לשון הינו
21 נקרא מי שלא עבר עבירה החכם עיניו בראשו וכי באן אחר עיניו דבר נש כ' אלא
22 מימי, לא במעשה, לא כרא ה' והוא דתנן לא יחק בר נש בגilio דרישא
23 בדיור ואף לא במעשה; ורק ארבע אמרות Mai טמא דשכינטא שRIA על רישה
24 בכוחות הפנימיים שלו, חז
25 עיין היצור הדעת ולבן אפשר שתהינה לו האות גם לדברים אסורים –
26 מזה יכולם לעלות בו גם הרהור עברי, אלא שה"בינוי" לחום מיד עם
27 יצרו הרע, ואני אפשר לו להיביא לbijoux את רעיונותיו ואף לא לחוש
28 ולהרהר בהם).
29 ותגעה, **לְתוֹסְפָת בָּאוֹר תְּבַת לְעַשּׂוֹת**, – שבפסוק: כי קרוב
30 אליך הדבר מאד בפרק ובלבך לעשותו, שכפי האמור, מורה
31 המלא "לעשותו" על מעלה להבון ומיחודה בזמנים מצוות
32 במעשה, וגם להבון מעט מעור – וכן להבון, לפחות בזמנים
33 את **תְּבִלָת בְּרִיאַת הַבִּינוֹנִים** – שנבראו באופן שיישאו
34 בינויים, שאין לאדם הבחירה בזה כל בך כ' (פ"ד) – לשון ב'
35 אדומו"ר שליט". בלאו: מהי **תְּבִלָת בְּרִיאַת הַבִּינוֹנִים** –
36 בהdagשת המלאה בראית – שנבראו באופן להישאר בינויים,
37 שלא כל אחד יש לו הבחירה במידה כזו – להעתולות למעלה
38 מדרגות הבינויים, וילידם נשומותיהם לעולים ה' –
39 כפי שהסביר בפרק י"ד, וירידת **נְשָׂמֹתִיחָם** –
40 ומהי תכליית ירידת נשומותיהם לעולם ה' – באופן של **לְהַתְלִבָּש**
41 בנטש הבהמית שמקלה – מהחר שלא יובלו לשלה – להשתחרר מן הנפש
42 מהונשמה; מהחר שלא יובלו לשלה – מהונשמה – ומטרא-אחרא, – שהיא והיפר
43 הבהמית, כל ימיהם, – ואף לא, ולדוחת מפקומה מחלל
44 השמאלי שבלב – באופן שלא יועל ממנה – מהונש הבהמית,
45 הרהורים אל המן, – גם דבר זה לא יהיה בידים לבצע, כי
46 מחותה ועכמתה של נפש הבהמית שמקלה היא – ומולחמות בנפש
47 בתקפה ובגבורת אצלם בחולתה, – ומולחמות בנפש

17 אדם משול לפטילה (מןנה נ麝ר האור וכבה קבואה האש)
 והאש בעורת מעליה; ושלמה מלְכָא צוֹה וְאַמְדֵּן: – ושלמה
 18 המלך "צוח" ומוצה: וְשִׁמְעוֹן עַל רַאשֵּׁךְ אֶל יְחִיסָּר, דָּרְאָ
 19 נְהֹרָא דְּבָרָאשׁוֹ אֲצַטְּרִיךְ לְמַשְׁחָא, – שכן, האור שעלה בראשו
 20 זוקק ל"שְׁמַן", וְאַינְגּוֹן
 21 עַבְרָאָן מְבָאָן, – ואלה
 22 הם מעשים טובים שאדם
 23 עושה. המעשים הטובים
 24 מהווים השמן לאותו אור.
 25 ועל דָא חַקְבָּם עַיִן
 26 בְּרָאשׁוֹ, – ועל בר, עיני
 27 של החכם בראשו, והוא
 28 דואג שלא יחסר ה"שְׁמַן",
 29 המעשים הטובים, לטרך
 30 אותו אור, עד פָאָן
 31 32 לשונו. – של ה"זהר".

ליקוטי אמרים

1 (התעניינו ומבטו) ¹ ובן חכם עינוי ומיולי ברישיה איןון בההוא דשרא
 2 מוסטבים לשם, עלייו לדעת ² וקיימת על רישיה וכבר עניי תמן לניע דההוא נהרו
 3 דההוא נהרו ³ דאליק על רישיה אצטריך למשחה בגין גנווא דב"נ
 4 עלי רישיה – אצטריך ⁴ והוא התחיל ונהורא אליק לעילא ושלמה מלכא צוח
 5 למַשְׁחָא, – אמרו אוֹר ⁵ ואמר ושמען על ראשך אל יחסר דרא נהורא דבראו
 6 אצטריך למשחה ואיןון עובדאן טבן ⁶ וע"ד החכם עינוי
 7 (המאר על נשמתו) ווקך ⁷ בראשו עכ"ל.
 8 בנין גנופה דבר
 9 נש איה פטילה, נהרו ⁸ אליק לעילא, – שכן, גופו של
 10 נח איזו פטילה, נהרו ⁹ אליק לעילא, – שכן, גוףו של
 11 נח איזו פטילה, נהרו ¹⁰ אליק לעילא, – שכן, גוףו של
 12 נח איזו פטילה, נהרו ¹¹ אליק לעילא, – שכן, גוףו של
 13 נח איזו פטילה, נהרו ¹² אליק לעילא, – שכן, גוףו של
 14 נח איזו פטילה, נהרו ¹³ אליק לעילא, – שכן, גוףו של
 15 נח איזו פטילה, נהרו ¹⁴ אליק לעילא, – שכן, גוףו של
 16 נח איזו פטילה, נהרו ¹⁵ אליק לעילא, – שכן, גוףו של

יום רביעי י"ז אדר

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעם' מד, והנה ביאור משל... עד עמ' 88, ביחור גמור.

59 קר – מודיע על האדם להוכיח למעשים טובים רוקא. שהם
 60 ימשמו כשמי מְבָאָר ומְבוֹן לְכָל מְשֻׁבֵּל, – רבנו חזקן מסביר
 61 להלן, נשמותו של אדם – אף של צדיק גמור שעבד את
 62 הקב"ה ביראה ובאהבה בתעוגים – בכל זאת, אין היא בטלה
 63 במצוות, עד כדי קר
 64 שתיתפרק לגמרי לאור ה/
 65 שהרי היא בכלל זאת איזו
 66 מציאות – שהרי יש מי
 67 שירא, ויש מי שאוהב; וכן
 68 ישם כאן שני דברים,
 69 שהאחד אוהב את השני
 70 או ירא מפניו. וכן, אין
 71 הנשמה יכולת לשמש
 72 כשם לאור ה/. ו록 מצוות
 73 ומעשים טובים, שבפי
 74 שישbir להלן, הם דבר
 75 אחד עם אור ה/ – יוכלים
 76 לשמש כשםן לאור ה/
 77 המPAIR ביהודי. ועל קר הוא אומר ב"תניא": פִי חַפְתָּה נְשָׂמָת
 78 הָאָדָם, אֲפָלוּ הוּא צְדִיק גָּמָור עַוְּבָר ה' בְּרִירָה וְאַחֲרָה
 79 בְּתֻעָנוּגִים – שהוא מרגיש באהבה את התעוג מALKOT, דבר
 80 הנחשב למדריגנה געלית בירור; אֲפָלוּ פִּירְבָּן אִינְה – נשמותו
 81 אינה בטלת במצוות למרי לבטל ולכלל פָאָר ה' מַפְשֵׁש,
 82 לחיות לאחרדים ומיתרים בירור גמור, – עם אור ה/, רק הָא
 83 דבר בפְנֵי עצמו – יְרָא ה' וְאַתְּ הָא; – הוא ירא את ה/
 84 ואוהב את ה/. בולם: אין הנשמה נחפת לגמרי לאור ה/, כמו

ליקוטי אמרים

9 והנה ביאור משל זה שהמשיל אוֹר
 10 השכינה לאור הנר שאינו מאיר ונאות בפטילה ב/
 11 לאר הנר שאינו פאור נאחו בפטילה בל שמן, וכה אין
 12 השכינה שורה על גוף האדם שנמשל לפטילה, אלא
 13 עלייך מעשימים טובים רוקא, – שהאדם עושה, המשמשים
 14 כ"שמן" לאוֹר אוֹר, ולא
 15 רֵי לוֹ בְּנֵשֶׁמֶת, שחייא
 16 חָלֵק אֱלֹהָה מְפַעֵּל,
 17 לרחות רֵא – שהנשמה
 18 תיה בְּשָׁמָן לְפִטְילָה ⁹ השכינה לאור הנר שאינו מאיר ונאות בפטילה ב/
 19 שמן וכך אין השכינה שורה על גוף האדם שנמשל
 20 כלומר, שהנשמה תשמש ¹⁰ שמן ¹¹ לפטילה, הגופו, ¹² נשמותו שהוא חלק אלה מעועל להיות היא כשםן
 21 שרי טבע האש להימשך ¹³ לפטיל ¹⁴ הוא צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה בתעוגו
 22 למטה, כי אם עלייך ¹⁵ אעפ"כ אינה בטילה במצוות למרי לבטל וליבטל
 23 אהיזותה בפטילה הבוערת ¹⁶ באור ה' ממש להיות לאחדים ומוחדים ביחור גמור רק
 24 או בעץ הבוער; אך מאידך ¹⁷ הוא דבר בפנוי עצמו ירא ה' ואורביו. משא"כ המצאות
 25 הפטילה עצמה נאכלת ¹⁸ באור ה' והוא נתקתק
 26 במיהירות, והאש נתקתק
 27 ממנה מחר; וזאת ועוד: אש כזו הבאה מהפטילה בלבד לא תפיק
 28 אור זו, מכיוון שאין הפטילה מותאמת למגררי להיפך לאש –
 29 ולכן נזקים לשמן, שהוא חומר הנהפר למגררי לאש, ואו
 30 מתיקיות האש ומיארה אוֹר זו. מכאן מובן מדוע אין הגופו יכול
 31 לשמש בשמן לאור השכינה השורה על האדם, כי הגופו נשאר
 32 במצוותיו ואינו נהפר להקל מהאש עצמה. אבל הנשמה שהיא
 33 חלק אלה, יכולה לבארה, להיעשות לשמן לאור השכינה, ואם
 34 מכיון שבבלתה לאור הקדושה השורה על האדם. ואם

פנימם בְּלָל – שכן, המצוות הן רצונו הפנימי של הקב"ה בכל הבריאה. למשל: אדם עוסק במסחר ומרוחה, וברוחה זה הוא מפרנס את משפחתו – הרי שרצוינו לעסוק במסחר ולהרוויה הננו רצון חיצוני בלבד; הרצון הפנימי והאמיתי הוא לפרש את משפחתו – ובגלל רצון זה,

ואו כבר רוצה גם להרוויה, ולשם כך הוא רוצה לעסוק במסחר. הדברים יובנו כך גם בהקשר לעניינו: רצונו של הקב"ה בקיומם של עלמות ונבראים (חיצונית הרצון) הוא רק כדי שייהיו יהודים שיקיימו את המצוות (פנימיות הרצון), ודבר זה מעמידי רק בשישנו עולם שנברא.

ומכיוון שהמצאות הן הרצון הפנימי והאמיתי, ושום דבר אינו מסתיר עליון, הרי במילא: אין ה^חיקות ש^בה – שבמציאות, דבר נפרד בפנוי עצמו בלאו, אלא הוא מivid ונטול בראנו ותברה, ותיו לאחרים ממש ביחס גמור. – ולמן מובן הדבר, שرك המצוות יכולות לשמש "שמן" לאור השכינה, כי הן נחפות ממש ומתחומות באורו של הרצון העlian, כמו המשן שנחפה ומותמזה באש הנר על-ידי זה נבל בראן העlian לא ורק הבהיר של הנפש האלקית המקימים את המצוות, אלא אם כן המעשה של הגוֹם המקימים את המצוות המשנית, כמו הבהיר שמניח את התפלין, או שמחזק את האתרוג וכדוניה, הרי הוא נכל באור ה' של הרצון העlian, כפי שסביר רבענו הוקן בהמשך).

השمن הכללה לגמרי ונתקף לאור הנר. ولكن אין הנשמה עצמה יכולה לשמש כ"שמן" לאור ה'. מה-שאינ' בפן המצוות ומעשים טובים, שהן רצונו ית' – הרצון המהיה מעצה; ורצונו יתברך – הקב"ה רוץ, שיהודי יקרים אורה ותברך הוא מדור תחאים בלא כל העולמות ותבראים,

וחבראים, – אמנם גם

כל העולמות והנבראים

חיים רק מכין שהקב"ה

רוצה שם חייו, אך

הבדל בין הרצון המהיה

את הבריאה לבין הרצון

שבמציאות מתבטא בכם,

שהעלמות והנבראים

ושאיבם את חייהם

מהראן העlian, על ידי

פניהם כלל אין החירות שבהם דבר נפרד בפנוי עצמו בכלל בראנו ית' ואין שם הסתר

שיזיד – הרצון העlian,

אלא הוא מivid ונכל בראנו ית' והוא לאחדים ממש

אליהם על-ידי גמצומים ביהוד גמור.

רבים וסתור פנים של

רצון העlian ברוקהו – "פניהם" היו פנימיות, פנימיותו של

הראן העlian מסתתרת, ומארה רק חיצוניותו של הרצון

וירידת תפדרנות – מדריגת עלינה לתהונת ממנה, עד

שיכלו להתחות ולהבראות יש מאין – ושיכלו להיות

ירבר נפרד בפנוי עצמו, ולא ובטל במציאות – שכן, אילו

התהותם מהראן העlian הייתה שלא על ידי הצמאים הרבים

וזהירות פנים" וכו' – לא היו הם בעיור של "יש" ו"דבר נפרד",

אליאדו בטלים במציאות לנבראי. דוקא כשהפניות הרצון

העלין" מסתתרת" וגם חיצוניות הרצון העlian באהה ידי גiley

על ידי גמצומים רבים וירידת המדריגות – קיימות אפשרות

להתחותם של העולמות והנבראים, בזקן לעיל, מה-שאין

בן היפות, שהן פנימיות רצונו יתברה, ואין שם הסתר

ליקוטי אמרים

יום חמישי י"ח אדר

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' 88, והנה עניין השראת... עד עמ' מה, וכו':

אותו דבר, והני לוּם, – כולם: שאותו דבר נכל באור ה' ובטל לו במציאות לנוּמי, שאו הוא שׂוֹרֵה ומִתְגַּלֵּה בו ה' אהֶה. – השראת השכינה פירושה – התגלות השכינה, והנתgalות באה רך היכן והנתgalות באה רך היכן שישנה התבטלות. אֲבָל בְּלָמָה שָׁלָא בְּטַל אַלְיוֹ בְּמִצְיאוֹת לְנוּמָרִי – אין אוֹר ה' שׂוֹרֵה ומִתְגַּלֵּה בו. ואֲפָק צְדִיק גָּמָר שְׁמַתְרָבֵק בו בְּלָמָה בְּכָל מָקוֹם, וכשאונרים ממחשה תיפסא ביה כל במתה כי אמיתת ה' אליהם שעל דבר זה שׂוֹרֵה 16. ואֲפָק צְדִיק גָּמָר שְׁמַתְרָבֵק בו בְּלָמָה בְּכָל מָקוֹם, וכשאונרים ממחשה תיפסא ביה כל במתה כי אמיתת ה' אליהם השכינה, הכוונה היא 17. אמתה הוא יהודו ואחדותו שהוא לבדו הוא ואפס בלבד להתגלות האלקית ממש. ואֲבָק זה האוהב שהוא יש ולא אף לית מחשה

להלן נוספת, מדוע אי אפשר שתהיה השראת השכינה על האדם על ידי אהבה ודקות רוחניות בין הנשמה לאלקות, אלא על ידי קיומן של מציאות:

והנה עניין השראת:

השכינה הוא גליי 10.

אליהו יתברך וא/or אליהו ית' וא/or א"ס ב"ה באיזה דבר והני לו מר

אין-סוף ברוקהו 12 שאותו דבר נכל באור ה' ובטל לו במציאות לנוּמי

באייה דבר, – שכן, 13 שאו הוא שׂוֹרֵה ומִתְגַּלֵּה בו ה' אחד אבל כל מה שלא

בעצם הרי נמצוא הקב"ה 14 בטל אליו במציאות לנוּמי אין אוֹר ה' שׂוֹרֵה ומִתְגַּלֵּה

בכל מקום, וכשאונרים ממחשה תיפסא ביה כל במתה כי אמיתת ה' אליהם

שעל דבר זה שׂוֹרֵה 16. מאהה הכוונה היא 17. אמתה הוא יהודו ואחדותו שהוא לבדו הוא ואפס בלבד

להתגלות האלקית על 18 ממש. ואֲבָק זה האוהב שהוא יש ולא אף לית מחשה

ליקוטי אמרים

יום חמישי י"ח אדר

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' 88, והנה עניין השראת... עד עמ' מה, וכו':

אותו דבר, והני לוּם, – כולם: שאותו דבר נכל באור ה' ובטל לו במציאות לנוּמי, שאו הוא שׂוֹרֵה ומִתְגַּלֵּה בו ה' אהֶה. – השראת השכינה פירושה – התגלות השכינה, והנתgalות באה רך היכן והנתgalות באה רך היכן שישנה התבטלות. אֲבָל בְּלָמָה שָׁלָא בְּטַל אַלְיוֹ בְּמִצְיאוֹת לְנוּמָרִי – אין אוֹר ה' שׂוֹרֵה ומִתְגַּלֵּה בו. ואֲפָק צְדִיק גָּמָר שְׁמַתְרָבֵק בו בְּלָמָה בְּכָל מָקוֹם, וכשאונרים ממחשה תיפסא ביה כל במתה כי אמיתת ה' אליהם שעל דבר זה שׂוֹרֵה 16. ואֲפָק צְדִיק גָּמָר שְׁמַתְרָבֵק בו בְּלָמָה בְּכָל מָקוֹם, וכשאונרים ממחשה תיפסא ביה כל במתה כי אמיתת ה' אליהם השכינה, הכוונה היא 17. אמתה הוא יהודו ואחדותו שהוא לבדו הוא ואפס בלבד להתגלות האלקית ממש. ואֲבָק זה האוהב שהוא יש ולא אף לית מחשה

להלן נוספת, מדוע אי אפשר שתהיה השראת השכינה על

האדם על ידי אהבה ודקות רוחניות בין הנשמה לאלקות, אלא

על ידי קיומן של מציאות:

והנה עניין השראת:

השכינה הוא גליי 10.

אליהו יתברך וא/or אליהו ית' וא/or א"ס ב"ה באיזה דבר והני לו מר

אין-סוף ברוקהו 12 שאותו דבר נכל באור ה' ובטל לו במציאות לנוּמי

באייה דבר, – שכן, 13 שאו הוא שׂוֹרֵה ומִתְגַּלֵּה בו ה' אחד אבל כל מה שלא

בעצם הרי נמצוא הקב"ה 14 בטל אליו במציאות לנוּמי אין אוֹר ה' שׂוֹרֵה ומִתְגַּלֵּה

בכל מקום, וכשאונרים ממחשה תיפסא ביה כל במתה כי אמיתת ה' אליהם

שעל דבר זה שׂוֹרֵה 16. מאהה הכוונה היא 17. אמתה הוא יהודו ואחדותו שהוא לבדו הוא ואפס בלבד

להתגלות האלקית על 18 ממש. ואֲבָק זה האוהב שהוא יש ולא אף לית מחשה

וחכמו של הקב"ה – אומר רבנו הוזן בהגהה: *(ובאשר
שמעתי ממורי עליות' חלום, – הרב המגיד מחריש, פרוש
ו吐ם למש שפטות בעז חיים, שאור אין-סוף ברוך-הוא
אינו מתין אלא עליידי תחלתו תחלתו תחלתו
תחלתו תחלתו תחלתו תחלתו תחלתו תחלתו
בසפרית חכמה, – דוקא
או, באמצעות ספרית
ה"חכמה", מתחד הקב"ה
עם עניין עולם האצילות.
ועל כך אמר הרב המגיד
מחריש פירוש – פירוש
וטעם: "פירוש" – מדי
משמעות התלבשותו של
הקב"ה בספרית החכמה;
וטעם – מודיע אין הוא
מתייחד בשום דבר רק
אחרי התלבשותו בספרית
החכמה. ותינו משים
שאיין-סוף ברוך-הוא,
הוא אחד האמת, – ה"אחד" האמתי, כלומר: **שהוא לבדו**

הוא אין ולותו, זו היא מידנת החכמה וכו': – מדריגת
החכמה היא ה"רגשה" שהוא לבדו נמצוא, ובלעדו אין דבר
קיים. וזה המשמעות שאור אין-סוף מתלבש בספרית החכמה:
אור אין-סוף מתתגלה כמו "הוא לבדו ואין זולתו", וכן אין הוא
מהאחד בשם דבר, רק אחרי שהוא מתלבש תחילת בספרית
החכמה. שכן, אור אין-סוף מתחד רק בדבר שהוא בטל
במציאות והוא "ירגש" בו כמו "הוא לבדו ואין זולתו". רגשה
זו היא, כאמור, מדריגת החכמה. תוכנה של הגהה זו, והוא ענין
עומק בחסידות, ובὔורתה ה' יובן בהרבה יותר בהמשך
שיעורים. ממה שלמדנו עד עתה, מובן מודיע המצוות דוקא
נעשות ל"שם" לאור השכינה, ולא הנשמה עצמה, או העבודה
הרוחנית של דבקות ואהבה.

ליקוטי אמרים

דיליה תפיסא ביה כל אין אור ה' שורה ומתגלה בו
שלמדנו בפרק כ/¹, אלא ע"י קיום המצוות שחן רצונו וחכמו ית' ממש
שאמית עין אחותה ה'² בלי שום הסתר פנים^{*}

הגהה

(וכאשר שמעתי ממורי ע"ה פ'
ועם למ"ש בע"ח שאור א"ס
ב"ה אין מתייחר אף" בעולם
האצילות אלא ע"י התלבשותו
תחלתו בספ"י חכמה והינו מושם
שא"ס ב"ה הוא אחד האמת
שהוא לבר הו ואון ולותו זו היא
מרגתת החכמה וכו':

1 מדריגת נעליה ביותר בדרגות האהבה והדבקות להקב"ה, בכל
2 ואת: **הרי לית מהשכה תפיסא ביה בלא אמרת**, – אין
3 מהשכה שתוכל לתופס (להשוו) את הקב"ה באמת. כי
4 אמתת – הענין של "ה' אלהים אמת" – הוא וחדרו
5 ואחותה, – של הקב"ה,
6 **שהוא לבדו הוא ואפס**
7 **בלעדו מפש**, – וכי

8 שלמדנו בפרק כ/¹, אלא ע"י קיום המצוות שחן רצונו וחכמו ית' ממש
9 שאמית עין אחותה ה'² בלי שום הסתר פנים^{*}

10 אינה מתחבאת רק בך
11 שהוא אל אחד; אלא,
12 שرك הוא נמצוא, ובלעדו
13 אין שום דבר קיים – כי
14 נפשו האליה עם שני
15 הכל בטל להקב"ה, – הצדיק
16 עלייו אנו אומרים שהוא
17 אוהב את הקב"ה, **שהוא**
18 יש – בהרגשותה, בך
19 והיא השראת השכינה על
20 שמרגש כאן זה מי

21 **שהובב, ולא אפס – לית מהשכה דיליה תפיסא ביה בלא,**
22 – הרי שאין מחשבתו (הוא וכחוותי) "טופסת" ומשיגה את
23 הקב"ה כל, ואין אור ה' שורה ומתגלה בו, אלא עליידי
24 קיום המצוות, שחן רצונו וחכמו יתברך מפש בלי' שום
25 חסר פנים. – פנימיות רצונו וחכמו של הקב"ה אינה
26 מסתתרת בלא בקיום המצוות, ולכן, דוקא, עליידי קיום המצוות
27 יכול להיות באדם השראה והתגלות של אור הוי/, ולא על ידי
28 שעבודה רוחנית מופשת. הגהה ביחס למה שנאמר באן,
29 שהתגלות של אלקות ואור אין-סוף ברוך-הוא בדבר, באה
30 דוקא כשהדבר בטל במצוות לחלוין ונכלב באור ה' – ומשום
31 רבה") לאלקות, אין "מחשכה" שלו, "טופסת" ומשיגה כלל את
32 הקב"ה, אלא דוקא על ידי קיומן של המצוות שחן רצונו

יום שישי י"ט אדר

מורה שיעור לשנה פשוטה: עמ' 88, והנה כשהאדם עוסק... עד עמ' מה, וכל הנוגף.

ליקוטי אמרים

תחלתו

בוח הנפש הבהיר המוחיה את הגוף, והגהה, **בשהאדם עוסק**
ב תורה, אין נשמה, **שהיא נפשו האליה,**
עם שמי לבדם, **שהם הפנימיים לבדם,** שאם
בך תדבר ומחשכה – **מוחשכה** –
מוחשכה – הכווח לחשו, **היא לבוש פנימי של**
הנפש, בהיותה מאוחודה

65 להלן יוסבר שבמציאות עצמן קים הבדל בענין: על ידי מציאות
66 המחשכה והדיבור, באה
67 השראת השכינה על
68 הנפש האלקית. ואילו, כדי בלי' שום הסתר פנים^{*}

69 להמשיך את אור השכינה **בלי' שום הסתר פנים**
70 על הגוף והנפש הבהיר, **ב תורה או נשמתו שהיא**
71 הרי זה דוקא על ידי נפשו האליה עם שני
72 מצויות מעשיות, הנעות לובושה הפנימיים לבדים
73 עם הגוף, ובניצול יתר של **שהם כה הדבר ומחשכה**

האלקית לבין הגוף, יכול הגוף להיות מופעל מהנפש האלקית,
שבלאדו – ביל כוחה של הנפש החיונית, לא קותה נפש
האלקית פועלות בגוף כלל, כי היא – הנפש האלקית,
רווחנית, והגוף נשמי וחומר, – ורווחניות וGESMOOTOT חן שני
דברים נוגדים; זה מושג עז
ביניהם – בין הנפש
האלקית לבין הגוף, היא
נפש החיונית בהחמייה
המלובשת בדם האדם
שבלבו ובכל הגוף. –
הערה ב'ק אדרמוייר
שליט'א: "המודובר (ונוגע)
ומודגשת בכך הוא עניין
הפעולה. ויש לומר גם כן
שהוא מפני התחברות
הנפש (וגם הנפש בהחמייה)
בגוף הוא בכח המפליא
לעשות (שו"ע או"ח)." ב'ק
אדמוייר שליט'א מתכוון
(לפ"ד) בהעתרו זה
במדורר בכך שהוא "נפש
החיונית בהחמייה" היא
ה"מושג" בין הנפש
האלקית לבין הגוף,
הכונה היא (ובכאן זה נוגע
ומודרגש) לתיווך בפעולת הנפש האלקית בגוף: הנפש האלקית
הרוחנית יכולה להפעיל את הגוף (לעשות מצוחה) רק באמצעות
הנפש החיונית בהחמייה, שהיא בעצם המלבשת ממש בדם
הגשמי. – בכך לא מודובר (כפי שיוכלים לשוגת ולומר) בנפש
הבחמייה בתורה "מושג" בעצם התחברות של הנפש הרוחנית
עם הגוף הגשמי (שכן, ענן זה איןנו נוגע בכך). וכ'ק
אדמוייר שליט'א מוסיף (מלבד זאת שכן זה נוגע בכך) ומ
הסביר, שלא שיר בכך כלל לדבר אודור הנפש הבחמייה בתורה
"מושג" במובן של התחברות הנפש עם הגוף – שכן, כאמור
של דבר, עצם התחברות של הנפש (וגם של הנפש בהחמייה)
עם הגוף, בא על ידי "ב'ח המפליא לעשות", כלומר: בצוורה
פלאיית ועל-טבעית (ולא שוה מתאפשר על ידי מושג). הנפש
הבחמייה היא כזו, שהמשמעות שברוחניות שללה, יש לה שייכות
ובאפשרותה להתלבש ברוחניות שבסוגיות של האדים
העלים מן הדם. ומכיון שהנפש הבחמייה היא ה"מושג" בין
הנפש האלקית לבין הגוף, ועל ידה "פועלת" הנפש האלקית
בגוף ועושה את מעשה המציאות – לכן בכלל גם כוחה בקדושה
בשעת עשיית המציאות.

אמרים

עם הנפש; שכן המחשבה פועלת תמיד, בלי הפסיק, מפני שהיא
קשורה בקרוב יותר עם הנפש – והנפש הרוי נמצאת תמיד. כך
גם בו הדיבור, הוא לבוש פנימי של הנפש – בהשוואה לכוח
המעשה הפועל בדבר שהוא נפרד למגרי מן האדם. ובשעה
שאדם לומד תורה, הרי

הנפש האלקית ושני
הלבושים: דבר
שהוא לברור הוא ואין זולתו זו היא
מדינת החכמה (ובו):
ה' – שהוא איזיסוף
והיא השראת השכינה על
נפשו האלקית כמאורו' של שאפי' אחד שיווש ועוסק
ברוחה שכינה עמו. אך כדי להמשיך אור והארת
השכינה גם על גופו ונפשו הbhamehut שהיא החיונית
המלובשת בגוףו ממש צריך לקיים מצות מעשיות
ר' – שאפלו אחד
ר' – השראת השכינה על
נפשו האלקית, במאמר
לטוב ונככל ממש בקדושה בנפש האלקית ממש
שרה אז על נשא
האלקית ושני לבושה:
מהש בשכינה כנפה השראת
מהש בקדושה, שהיא הופיע
מתלבשת בשאה חושב
מהרתו. אך ברא שבעלדו לא היהת נפש האלקית פועלת בגוף כלל כי
להמשך אור והארת היא גוף
תשבנה גם על גוף היא נפש החיונית המלובשת בדם האדם
ונפשו הבחמייה, שהוא וכל הגוף
– הנפש הבחמייה,

החינונית, המלבשת בגופו ממש – היא מוחיה את הגוף בחיו
הגשמיים – אך ורק לנים מיצות מעשיות העשויות על-ידי
הגוף ממש, – בכוח המשעה. שאו ב'ח הגוף ממש שבעיה
וז – למשל: כשהאדם מניח תפילין, ישנו כאן הכוח הגופני המנייע
את היד ובמצע אתה מוצאות הנקחת תפילין בפועל ממש. במילא
מוחו כוח זה חלק מאותה מצוחה – שיהודי מניח תפילין – וכן –
הוא נככל באור ה' ורצונו ומירח בו ביחס גמור, והוא –
כח הגוף, לבוש השלישי של נפש האלקית. – כמו שלמדנו –
בפרק ד', שימוש המעיצות מוצע על ידי הלבוש השלישי –
לבוש המעיטה – של הנפש האלקית, ואנו – כஸרכו המעיטה
נככל שמקלפת נגה, – כפי שלמדנו בפרק א', שהנפש השבגופו
מש שמקלפת נגה, – בכוח העליין, גם ב'ח נפש הchneriot שבגופו
וזיא מקליפה נגה, נתקתק מרע, – כפי שלמדנו בפרק א', שהנפש בקדושה
בנפש האלקית ממש, מאחר שהוא שווה – כוח זה, והוא הופיע
יעשה מעשה המציאות, – אף שעשית מצוחה באה מהנפש
האלקית, מעיר בכך רבו הוקן, שהנפש האלקית לדרכה אכן
בכוחה לפועל על הגוף לבצע פעולה גשמי, בנהנת תפילין.
אלא, דוקא על-ידי הגוף הבחמייה, שהיא ה"מושג" בין הנפש

יום שבת קודש כ' אדר

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעם' מה, ואף שמהותה ועוצמותה... עד עמ' 90, יבין:

38 ה'ח'יונית ש'בְּלַה הגוף, וכן על הגוף ח'ג'מי, – ולא רק על
39 האבר המקיים את המצויה, באיזו צורה נמשכת האהרה על כל
40 נפש הח'יונית על כל הגוף – בבחינת מ'ק'יף מל'מעלה
41 מראשו ועד רגליו. – בהקיפה את הנפש הבהמית ואת הגוף.
42 **ש'בְּתוּבָה:** ג'נווֹ
43 **"וְשִׁבְנִתָּא שְׂרִיאָעֶל"** ד'ק'א. –
44 ר'יש'ה⁸ – "על" ד'ק'א.
45 על דוקא, על הראש,
46 בחינת מקיה: ובן "א'כל"
47 ב' ע'שרה **שְׁבִנְתָּא שְׂרִיאָא**
48 שר'יא". – וקר גם מה
49 שחכמנו ז'ל אונומי,
50 שעל כל שורה יהודים
51 שורה שכינה, שאין
52 הכוונה שהשראת
53 השכינה מרגשת בתוכם,
54 אלא היא שורה עליהם,
55 באופן של מ'ק'יף. מכיוון
56 שלפי האמור, קיימים
57 הבדלים בדרגות השונות
58 של השරאת השכינה: כפי
59 שהיא בנפש האלקית, כפי
60 שהיא בכוח הנפש הבהמית העושה את המצויה¹⁰, כפי שהוא
61 בנפש הבהמית בכלל, וכפי שהיא בגוף שהיא בחינת מקיה
62 בלבד, על ידי עשיית מצוה, על שורה שניים עוסקים במצויה,
63 על אחד שאין עסק במצויה (הערה כ"ק אדמור' שליט"א) –
64 ככלומר: בהשראת השכינה על הגוף עצמו, אפשר גם לחלק בין
65 ההשראה הבהאה על ידי קיומ' מצוה, להשראה שעיל שורה
66 מישראל וכו' – בא רבו הוזק לזכור שב' אחד
67 מאופני השראת השכינה, אין פועל שניוי ח'ז או ריבוי באור.
68 החברל הוא ר' בכר, כיצד קוליטים את ההשראה אותו גופים
69 שעיליהם שורה השכינה. ואילו באור עצמו אין שם שניוי.
70 ובלשון התניא", והנה, ב' בבחינת המשבת אור השכינה,
71 ש'היא בבחינת ג'לו' אור אינ'סוף ברוך'הו – שכן, הקב'ה
72 הרי נמצא בכל מקום, אלא שהוא מוסתר מהנבראים – החידוש
73 שהשראת השכינה הוא, שישנה החתגולות של אור איק'סוף.
74 ג'לו' זה של אור איק'סוף אין ג'ק'רא שניוי חס'ז'שלום בו

ליקומי אמרים

להלן מסביר רבנו הוזק, כיצד על ידי קיומ' מצוה אחת, ישנה
השרותה השכינה על כל גופו האדר: **ואף ש'מ'הוֹתָה וע'צ'מוֹתָה**
שֶׁל נְפָשָׁת הַבָּהִמִּת שְׁבֵלָבוֹ, שהן פ'וטיה הרעות, ערין לא
נְכָלְלוּ בְּקָרְשָׁה, – שכן, רק הלבושים וכוחות הביצוע של הנפש
הבהמית, שעל ידים
המצויה נעשית, נכללים
בקדושה, ולא המדות שזו

1 המהוות עצם הנפש
2 הבהמית – בפי תלמידנו
3 בפרק י"ב, שבדקדיקים
4 אמרן ומסכימים ומתרcing לעשיית המצואה ע"י התגברות
5 נפשו האלהות שבמוחו של הלב והן בשעה זו
6 בקדושה; **מִכְלְטָקוּם**
7 מאחר **דְּאַתְּכְּפִין**
8 **לְקָרְשָׁה,** – מכיוון
9 השכינה על גוף האדם בשעה זו דהינו שכח נפש
10 של הנפש האלקית, **מִקְוָף מִלְמָעָלה מַרְאֵשׁ וְזֶשׁ** ושכינה
11 בלבד, נכללות המדות
12 בקדושה; **וְעַל-כְּרָחֵן**
13 ע"זני אמן, – למעשה
14 **לְמַעֲשָׂה** – בפרק י"ב, על גוף האדם בשעה זו דהינו שכח נפש
15 שהמדות הרעות נכונאות
16 לקדושה, **וְעַל-כְּרָחֵן**
17 ע"זני אמן, – בפרק י"ב, על גוף הגוף הגשמי
18 של הנפש האלקית,
19 ומ'סכים ומתרcing **שְׂרִיאָא עַל רְגָלוֹ וְזֶשׁ** ושכינה
20 **לְעֵשֶׂת הַמְּצֻוֹת,** על-ירדי¹³ ש'ר'יא. והנה כל בח' המשכת אור השכינה שהיא
21 התגברות נפשו¹⁴ בח' ג'לו' אור א'ס ב'ה אינו נקרא שניוי ח'ז בו ית'
22 **הַאֲלֹהָתָה שְׁבֵמָה שְׁלִילָה**
23 על הלב, – כפי תלמידנו בפרק י"ב, שעל אף שרגי הלב
24 ב"בינוי" לא נכללו בקדושה, אבל יש בו הכוח לשולט עליהם,
25 על ידי התבוננות בגודלות הו' ברוך'הו במוחו, ולפעול על
26 הלב בקשר לעשיית מצוות בפועל, והן – המדות הרעות של
27 הנפש הבהמית, הן בשע' ז' – כשהנפש האלקית מתבוננת
28 בגודלו של הקב'ה, בבחינת גולות ושות', – הן באילו ישנות
29 ונמצאות בגלות, בונבר' **לְעַלְלָה**, – בפרק י"ב. ולכך אין זו
30 מניע' – אין בקר ממש מניעה, **מִהְשָׁרָתָה הַשְׁכִּיחָה עַל גָּוף**
31 **הָאָרָם בְּשָׁעָה זֶה.** – להלן ממשיך רבנו הוזק להסביר כיצד אכן
32 ישנה השוואת השכינה על כל גופו האדם על ידי מצוה אחת
33 ד'רניין, – ככלומר: **שְׁבָן נְפָשָׁת הַחִיּוֹת הַמְּלָבֵשׁ בְּעֵשֶׂת**
34 **הַמְּצֻוֹת,** – למשל: בrho' המעשה של היד המניחה תפילין, הוא
35 נכללו ממש באור ה' ומ'יך בו ב'יחוד ג'מור, – הכוח הזה
36 מתחמוג ומתאחד לגמרי עם אור ה' שמצויה, **וְעַל-יְדֵיכֶךָ**
37 **מִמְשִׁיךְ הָאָרָה** – אור אלק'י שבבחינת "הארה", **לְכָלְלוֹת נְפָשָׁת**

7. והוא לשון הוזר דלעיל" - הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 8. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 9. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 10. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 11. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 12. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 13. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 14. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 15. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 16. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 17. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 18. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 19. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 20. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 21. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 22. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 23. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 24. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 25. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 26. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 27. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 28. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 29. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 30. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 31. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 32. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 33. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 34. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 35. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 36. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 37. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 38. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 39. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 40. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 41. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 42. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 43. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 44. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 45. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 46. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 47. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 48. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 49. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 50. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 51. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 52. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 53. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 54. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 55. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 56. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 57. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 58. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 59. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 60. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 61. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 62. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 63. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 64. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 65. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 66. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 67. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 68. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 69. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 70. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 71. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 72. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 73. הערת כ"ק אדמור' שליט"א. 74. הערת כ"ק אדמור' שליט"א.

"שינויי" באור עצמו – אוור השמש נשאר תמייד בגונו העצמי. רק 18 שביעני המסתכל נראה האור בגוון אחר, מפני שהוא מקבל את 19 האור על ידי השתקפותו בזוכותה הצבועה. ומכאן ה"שינויי" 20 בכיבול, הנראה לו. משל נוסף על כך (קרוב יותר לחושו של 21 אדם): מים הנמצאים בכלי 22 של זכוכית ומקבלים צבע 23 הכל – הרי שהמים עצם 24 לא נשתו בצורתם, כי 25 בהזאת המים מוחלט, אין 26 אין להם יותר צבע הכל. 27 כך גם בנמשל, ביחס 28 להשתראת השכינה, שהאור עצמו הוא אותו אחד, בלי שינוי 29 וריבוי ח"ה; כל ההבדל נובע רק מן הצורה שבה אור והמתבל 30 בעצם שעליו הוא שורה, והמשכיל יבין: – בין חסידים היהת 31 ל"המשכיל יבין", הסופה של ביתו: "ודעובך מרגיש". בלומה: 32 מי שעבוד את ה' מרגיש את העניין, שהוא למעלה בהרבה 33 מאשר להבין. 34

ליקוטי אמרים

מפני ר' רבי בר כהנא: אמר רבנן דאמר ליה והוא מינא
אמירתו בֶּל בַּעֲשָׂרָה, לרבן גמליאל אמרתו כל כי עשרה שכינתא שרייא
שכינתה שרייא, אמרם מה שכינתה אית לכו והשיב לו משל מאור המשמש
הנכנים בחלונות רבים כ' והמשכיל יבין:

ו**תפירה, ולא רפי,** – העובדה שקדום לא הייתה השראת
השכינה ולאחר מכן היא ישנה – אינה אומرت שבבקב"ה
נשתנה או ניתוסף ממשו ח"ז על מה שהיה קודם, **בראייה בפסחדרין**¹¹ – כמו שהגמara אומרת במסכת סנהדרין: ר"א אמר
չיה והוא מינא לרפי גמליאל, – "מין" מסוימים
אמירתו לרבן גמליאל:¹ ולא ריבוי בר כהנא בפסחדרין דאמר ליה והוא מינא
אמירתו בֶּל בַּעֲשָׂרָה, לרבן גמליאל אמרתו כל כי עשרה שכינתא שרייא
שכינתה שרייא, אמרם מה שכינתה אית לכו והשיב לו משל מאור המשמש
הנכנים בחלונות רבים כ' והמשכיל יבין:⁴

מיישרל שורה השכינה?¹¹ אמר בר, כמה שכינות יש לבם?
במה שכינתה אית לכו?² – אם כך, כמה שכינות יש לבם?
וחשוב לו – רבנן משל מאור המשמש הנכנים
בחלונות רפים כ' – אף שאור המשמש מאיר על ידי חלונות
אין איספור, אין בכך ממש ריבוי של כל מיני אורות, אלא הוא
אור אחד – אור המשמש; כך גם בשאור המשמש מאיר דרך זוכות
צבועה, והאור מקבל את צבע הזוכות – הרי שכן בכך ממש

עוד – "שנכלל ממש". 11. לט, א.

агорות קודש

[אדר, ה'תשלי"ג]

- [1] בודאי אף שאינו מזכירים עד"ז – בנוגע לבית המוצעת אין שם zoning האוסר בהיכ"ג וביב"ס וכיו"ב.
[2] בנוגע לאם השכינה והבית מתאימים – מובן שזו על אנ"ש שי של אתר להחליט, וכן בנוגע להמחיר.

[3] מה העיקריים החסר במכ':

- (1) היה די כסף לקניין הבית, החזקתו, משכורת לשילוח" (או כיו"ב) והוצאות הפעולות (עכ"פ – במידה מינימלית)?
(2) היה מועמד על האתר, או מקום"א) ניהול הפעולות באופן המתאים (תורה ברבים, דרשה, תעמולת, ארגון) – כולל בעצמו, או רק חלק החשוב מהן ובהשאר גיגיס מאנ"ש שי של האתר?
(4) בנוגע למגר העכט שי ובית חב"ד: כאמור לעילו לכל בראש להתעניין בעבודה שתספק פרנסת בית שי. ל"יבית חב"ד" אין מקום שתיכף בהתחלה פעולתו – תהני נוסף על כל הוצאות הניל' המוכרחות – הוצאה משרה מלאה וכו'.

- [5] אזכירעה ע"צ שהשם יוחם בדרך הנקונה בכהניל' ויפיצו המ unintות והיהדות בכלל באופן טוב ובחצלה.

**יום
ראשון**

ה'תש"ג

יד אדר א, פורים קטן

יום שני

אין אומרם תחנון.

שיעוריהם. חומש: תצוה, שש' עם פירש"י.

תהלים: עב"עו.

תניא: וגם מי... לו ומעשה.

אוזמו"ר סיפר לאומו"ר: די מאמרין וואס זייןען געדראקט אין לקוטי תורה, האט דער טאטע (הצ"צ) אויסגעקליבען פון צוויי טויזענט מאמרין.

אדני אבי זקני מורי ורבינו [מהר"ש] ספר לאדרני אבי מורי ורבבי [הרשב"ב]: **המאמרין שנדרפסו ב"לקוטי תורה", אבא (ה"צמח צדק)** ברום מתוך אלף מאמרים.

ה'תש"ג

יד אדר שני, פורים

יום ראשון

בקראית הנטגלה קודאים: (ה, יא) להרג ולראבּד, ולחרג ולראבּד. (ט, ב) ואיש לא עמד בפניהם, ואיש לא עמד לפניהם.

באמנית "האגרת הוואת", "אגרת הפורים הוואת השניה", מגענים את הנטגלה. נסח שושנת יעקב: ברוכים כל הצדיקים. שחתינו - גם ביים.

שיעוריהם. חומש: צו, פרשה ראשונה עם פירש"י.

תהלים: עב"עו.

תניא: זאת ועוד... 94 והחומר.

במגלה שכחוב אדרני אבי זקני מורי ורבינו [מהר"ש] לא נכתבו עשרה בני המן בעמוד בפני עצמו. וכן לא כל העמודים מתחילה מבתח "הפלך".
ב"תורה אור" באור דברות הפתחיל "יביאו לבוש" סעיף הפתחיל "זהנה בחינת לבוש", ציריך להיות: "זהיא בחינת פני, זו היא המסתתרת... שהיא בחינת עתיק בחינת סدق"ס" [=סתימה רכל סתימין]. ויש נסח אחר: "זהנה בחינת ביום ההוא" הוא בחינת בינה אמא עלאה המקננת בבריאה בכורסייא, אכן מלכות דעתלו נעשה עתיק לבריאה, שנעתק וגבה מבריאה, ואינה באה בהתגלות בעולם הבבירה, שאפלו מבחן ביום ההוא הוא בבחינת העלם והסתור. ומה שנאמר 'אסתר פני', שכן נקרא מלכות דעתלו, לפי שמקבלת מכל הי"ס [=ספרות], מלכות דעתך
דאצלות נעשה כתר מלכות, וממלכות שבוחנה נעשה חכמה שבמלכות כו'".

**יום
שני**

ה'תש"ג

טו אדר א, ש"פ קטן

שבת

אין אומרם אב הרחמים וזכרתך.

שיעוריהם. חומש: תצוה, שבע' עם פירש"י.

תהלים: עז"ע.

תניא: עוד ישים... כמ"ש בוה"ק.

רושמים על הלחם קדם ברכת הנזוציא, אבל גוזרים שלא לחות. גם בקדוש על נפת אומרין סבר מזרן.

אויף לעתיד לבוא שטעהט: בגין מCKER תזעק וכפיס מען יוננה. איצטער שווייגט דער דומם, מטרעת אויףஇhem און ער שווייגט. אבער ער וועט קומען א צייט אין דעם גילוי פון לעתיד, וואס דער דומם וועט אנהויבען ריידען, דערציילען, און ער וועט מאגען, אויב מען האט גיענדיג ניט גערראקט אדען גערעדט דברי תורה, פאר וואס האט מען אויףஇhem גערטראטען.

די ערעד וואס מען טרעט אויףஇhem, ווארט טויזעגעטער יאהרען, פון ששת ימי בראשית, און ער טרעטטען אויףஇhem דערווילל כמה ברואים בעלי חיים כו', בייז ער

וועט דארט טרעטען איד, צוויי אידען, און וועלען ריעידען א דבר תורה. ובאמ לאו – זאגט זי: דו בייזט דאך אויך ווי א בהמה.

אודות "לעתיד לבא" כתוב: "אָבִן מַקֵּר תְּזַעַק וְכַפֵּס מֵעַז יָעֲנֶה". בעת מחריש הדומים. דורךים עלייו – והוא שותק. אך יבא זמן ב글וי שלעתיד, שהדומים יתחליל לדבר, בספר, ויתבע: אם תוקן כדי הילכה לא הרחרו או שוחחו בדברי תורה, מדוע דרכו עליו?!

הארמה עליה דורךים, ממתינה אלף שנים, מאז ששת ימי בראשית, ובינתיים דורךים עליה כמה ברואים, בעלי חיים כו' עד שיצעד שם יהודים, שני יהודים, ושוחחו בדברי תורה. ובאמ לאו – אומרת היא: אףה גרי גס במו בהמה!

ה'תש"ג

טו אדר שני, שושן פורים

יום שני

שיעורים. חומש: צו, שני עם פירש".

תהלים: עוזעה.

תניא: כאשר כל ... 94 האבות.

אדני אבי זקנני מורי ורבבי [מהר"ש] אמר, אשר אידמור האמצאי כתוב בשבייל כל סוג וסוג מהmeshcylim והעובדים אשר בעדת החסידים מאמורים וספר מיחד, בלבד שער היהוד ושער אוורה' שהם כלליים, ונכתבו עבורי כל החסידים: 'שער היהוד' הוא המפתח דתורת החסידות. ושער אוורה' – אל-פ-בית דתורת החסידות.

ה'תש"ג

טו אדר א

יום ראשון

יום שלישי

שיעורים. חומש: כי תשא, פ' ראשונה עם פירש".

תהלים: עט-ביב.

תניא: פרק ל. עוד ... 76 כמ"ש במ"א.

רבנו הזקן אמר: בתרומת המשכן היה זהב וכסף ונחתת. ולא היה דבר המבריק זולת מראות הצובאות, שמן נעשה הכיוור וכנו. הכיוור וכנו הם הבאים [בטורה] באחרונה בכל כל המשכן, ותשמשו הוא בראש [=התחלה] כל עבודות המשכן, כי נועז תחולתן בסופן.

ה'תש"ג

טו אדר שני

יום שלישי

שיעורים. חומש: צו, שלישי עם פירש".

תהלים: עט-ביב.

תניא: ומחר ... מה הממצועת בינוין.

מעבודת בעל עסוק: לעור בעצמו האמונה ובטהון גמור בהזון ומפרנס לכל בשר, כי הוא יתפרק יתן לו פרנסתו ברוח, וצריך להיות בשמחה וטוב לבב באמת כאלו פרנסתו כבר מזמנת לפניו.

ה'תש"ג

יז אדר א

יום שני

יום רביעי

שיעורים. חומש: כי תשא, שני עם פירש".

תהלים: פג-פוג.

תניא: והנה באמת ... 76 בתולדתו.

א סך יאהרعن נאך פאר פערברבורג (המאסר שם בשנת תקנ"ט), אין דער אלטער רב/amāl ארוויס צום עולם און האט געזאגט: אין גנדען דערעהרט מען די טיעירקיט פון עולם הזה. לא מיבעי מלacci השרת, אפילו נאצלים הראשונים ואלטערן אלץ

היום יומ... .

אוועקגעגעבען פאר א אמן יהא שמי' רבא פון א אידען, או ער זאגט בכל כחו כפירושו בכל כוונתו, היינו או ער אייז אינגןצען אין דעם.
דאַס אייז געווען דער גאנצער מאמר, און ער האט געפועלט אזהא התלהבות ותתלהבות בא די העדרע, או א גאנץ יאהר האט מען געזאגט איש"ר מיט א ברען.

שנים רבות לפנֵי פֿעַלְבּוֹרְג (שם היה המאסר בשנת תקנ"ט) יצא פעם רבנו הזקן אל הקהיל ואמր: בָּגְנַ-עֲדָן חִשִּׁים בַּיקְרָוּ שֶׁל עָולָם הַזָּהָה; לא רק מלאכי השרת, (אלא) גם נאצלים הראשונים - היו מוצרים על הכל בעבור "אמן יהא שםיה רבא" של יהודית שאומר בכל כחו, כפירושו, בכל כונתו - כלומר שכלו מנוח בהה.
זה היה כל המאמר. והוא פעל אצל שומעיו התלהבות ותתלהבות כזו, שכלי השנה אמרו "אמן יהא שםיה רבא" בלהט.

ה'תש"ג

י"ז אדר שני

יום רביעי

שיעוריהם. חומש: צו, רביעי עם פירש"י.

תהלים: פג"פ.

תניא: ונמצא כי ... מה גידיה.

באמירת תחלים (פו, ז) אומרים "כל מעניין" - הכהן בקמץ. בסדר ברכת המזון - הכהן בחולם.

ה'תש"ג

יח אדר א

יום שלישי

יום חמישי

שיעוריהם. חומש: כי תשא, שלישי עם פירש"י.

תהלים: פח"פ.

תניא: והנה באמת ... 76 באריכות.

ברכה מצין שלישי, אם שתה יין ואכל פרוטות בון חמיגים, חותם: ועל פרי תגפן ועל הפרות, ברוך אתה ה' על פרי תגפן ופרות (ולא "על" הפרות).

ה'תש"ג

יח אדר שני

יום חמישי

שיעוריהם. חומש: צו, חמישי עם פירש"י.

תהלים: פח"פ.

תניא: כי כללות ... מה יצירה עשויה.

אדני אבי זקנני מורי ורבִי [מהר"ש] כותב באחד ממאמריו: צרייכים ללמד בכל יום תורה שבכתב עם פרוש ריש"י, שזהו תרומות מדרשי רוז"ל... ולכל הפחות צרייך כל אחד ללמד מסכת גמרא בשנה.

ה'תש"ג

יט אדר א

יום רביעי

יום שישי

שיעוריהם. חומש: כי תשא, רביעי עם פירש"י.

תהלים: צ"ז.

תניא: וכל שלא ... לט הצדקה וכבה"ג.

החסידים, אפלו הבינונים, הי' בקאים בתנ"ך [=תורה נבאים וכתובים]. ומנהג מסדר היה אצלם, אשר אחר למוד שעור משניות שאחרי תפלה שחרית, בשעת קפילת הטלית ותפלין היה אומרים שעור תנ"ך, באפנ' אשר במשך שלשהurd; קי' גומרים את התנ"ך.

ה'תש"ג

י"ט אדר שני

יום ששי

שיעוריהם. חומש: צו, שני עם פירש".

תהלים: צ"כו.

תניא: וכל ניצוץ . . . 96 ניצוץ כו.

ר' משה מיזוליש סיפר: דער רבינו (רבינו הזקן) האט אונז געלעדענט, או דער אלפֿ פון חסידות איין, אויסצונייצען די טבעיות איין עבודה. אוון ראשית העבודה זאל זיין אויסצונייצען די טבע הכהות, ווי למשל די טבע פון מוח שליט על הלב.

ר' משה מיזוליש ספר: הרבי (רבינו הזקן) לאט אונז, ש'אלפֿ של חסידות הויא, לנצל את הטבעיות בעבודה; וראשית העבודה תהיה לנצל את טבע הכהות, כמו למשל את הטבע של מה שליט על הלב.

ה'תש"ג

כ אדר א

יום חמישי

שבת
קודש

שיעוריהם. חומש: כי תשא, חמישי עם פירש".

תהלים: צודקаг.

תניא: ואפילו בבחוי . . . לט ושנה כו.

נית עבודה איין או עבודה זאל זיין באמת, נאר אמרת אלין אייןאן עבודה, או די נגען זייןען אמרת. וואס ווערטטו נתפעל? מدت האמת ראה (סנהדרין קיא. א) ונפל על פניו.

איין משמעוטה של בעבורה, של בעוריה, מה בעורה תהיה באמת, אלא האמת עצמה היא בעורה, שהاضרנים הבן חזרות באם. מה אתה מתחפאל? מدت האמת ראה (סנהדרין קיא, א) ונפל על פניו.

ה'תש"ג

כ אדר שני, פרשת פרה

שבת

הפטזיה: ויהי דבר ה' גו' – דברתי ועתה תי.

אומרים אב הרחמים.

שיעוריהם. חומש: צו, שביעי עם פירש".

תהלים: צודקאג.

תניא: ובוה יובן . . . (פרק כב).

רבינו הזקן ספר: מהתורות שאמר מורי (הרבר המגיד) לפני ביחסות, היהת תורה על הפסוק "אש תמיד תוקד על המזבח, לא תכביה", דהיינו שהאש יורדת מלמעלה באחערותא דלעלא, מצוה להביא [=להרליך האש] מן החריות, כי באחערותא דלטפה אחותרותא דלעלא, כי רוח איתה רוח ואמשיך רוח, רוח מלמטה איתה רוח מלעלא, ואמשיך רוח מלעלא ולעלא. ומצוות-עשה להעיר אש על המזבח, מזבח הוא "אדם כי יקריב מכם", וההקרבה עצמה אינה מספקת, ואricsים להזכיר אש על הקרben אשר מכם, ואש זה לא תכביה, שהיא קרבבה את ה"לא".

את התורה הזאת אמר מורי לפני עשר פעמים – כדי לחקקה בעשור מחרות נפשי – ויאמר לי: אתה, תלמידי, הנך נוצר לך אש תמיד, לפי שעלייך היטל לכבותות לא" (של המנוגדים) גדול. אתה תכביה את ה"לא", והשם יתפרק יתפרק את ה"לא" לך.

יום ראשון י"ד אדר ה'תשע"ז

עריסותיכם', אף שאין לו בעלות ממונעת עליה, כיוון שיש לנו בה היתר אכילה. ומטעם זה פסק בהלכות לולב (פ"ח ח'ט) שארתוג של מעשר שני כשר (אף שבך' מיננים נאמר "ולקחתם לכם" - "משלכם"), כי גם שם אין צורך בבעלויות ממונעת אלא די בהתר האכילה שיש לו בה.

ועדיין צריך להבין:

כיוון שמעשר שני הוא ממון גבוהה, הרי מה שיש לנו היתר אכילה הוא זכות לאכול מישולחן גבוהה, ואיך נחשיבו לעריסותיכם?

והסבירו:

גם אם מעשר שני הוא ממון גבוהה, הזכות שניתנה לבעלים לאכלו בירושלים ממשעה שהتورה נתנה לו בעלות גמורה לעניין זה, והרי זו נחשבות "עריסותיכם" לעניין חלה, רילcum' לעניין אתרגוג (שער יושר ש"ו פט"ז).

האם על הכהן להחזיר את דמי פדיון הבן?

מנת להחזיר.

ובנתינה גמורה, פסק ב"שולחן ערוך" (ו"ד ס"י ט"ה ס"ח): "אם רצח הכהן אח"כ להחזיר – יחזיר", אך "לא יהיה הכהן רגיל להחזיר כלל, שלא להפסיד לשאר כהנים, שמתוויך לכך לא יתנו הכל פדיון בכוריהם אלא לו".

ובישאלית י"ב"ץ (ט"ג ק"ה) חידש שבזמן הזה שהכהנים אינם מיווחסים אלא "כהני חזקה", לכתהילה צריך לתאת את דמי הפדיון ממתנה על מנת להחזיר, והכהן יחזיר את דמי הפדיון מחשש ספק גזל, שהוא אכן כהן. והוא שיפר שמצוות פדיון הבן מתיקיימת על ידי הכהנים בזמננו ממשום שאין אפשרות אחרת, אבל אין להוציא ממשום דבר מספק ממשום כך. לצורך ידידי הספק.

גם החותם סופרי' (חחותה כה, ב) כתוב שגם אם הכהנים בימינו אינם מיווחסים, הכהנים גמורים הם לעניין פדיון הבן, כי חן זה שפרש ובא לפדות את הבן – "מרוב כשרים פריש", וראוי הוא לא פדות את הבכור הכהנה.

יום שלישי ט"ז אדר ה'תשע"ז

מלacula בשבת ויום-טוב עובר עליה מן התורה רק אם הוא עושה את המלאכה בעצמו, ואם יעשה אותה על ידי גוי לא יעבור עליה (אסור משום שבתו' מרבנן), ואילו בשבעית – גם העושה מלאכה בשדה על ידי גוי, עובר על איסור העשה, כי המזווה היא שהארץ תשבות, כתובות "שבת שבתון יהיה לארכן" (ירקא כה, ז) וכן "ושבתה הארץ" (שם). וגם אם ישיר

בעלות האדם על מעשר שני

הלכות בכוריהם פרק ו, הלכה ד: עפה של מעשר שני בירושלים, ועפת شبיעת... חיבין בחלה.

בגמרה (פסחים לו, א) נחלקו תנאים בעיטה של מעשר שני: לדברי רב מאיר, מעשר שני ממון גבוהה ופטורה מן החלה, שנאמר (במדבר טו, כ) "ראשת עיריסותיכם חלה תרימו" ודרכו "עיריסותיכם – משלכם" ולא עיטה של גבוהה, ואילו לדברי

הכמים מעשר שני ממון הדיזוט ועיטה זו חייבות החלה.

ותמהו האחוריונים (כט' משנה, שער המלך ה' ח'ז ועו): הרמב"ם פסק בהלכות מעשר שני (פ"ז הי"ט) שמעשר שני ממון גבוהה. ואם כן, איך פסק כאן שעיטה של מעשר שני חייבות בחלה?

ובאייר ה'כט' משנה' בשם הר"י קורוקס, שהרמב"ם פוסק כרוב חיא בר אבין (סוכה לה, א) הסובר שגדוד רבי מאיר שמעשר שני ממון גבוהה, עיטה של מעשר שני חייבות

הלכות בכוריהם פרק יא, הלכה ח: אם פרש, ונתן לו על מנת להחזיר – תרי בנו קドורי. הנוטן להchan תרומה או חמש למסקנת הגמורה (קדושים ה), הנותן להchan תרומה או חמש סלעים לפחות הבן במתנה על מנת להחזיר, יצא ידי חובה נתינה כי נחשבים כממונו של הכהן המקבל, אבל לכתהילה אסור לעשות זאת מפני "שנראה ככהן המשיע בבית הגrontו" וככהן המשיע לבעל השדה בגין כדי שיתן את התרומה לו ולא להchan אחר, מחלל את התרומה כי הנתינה לא נראהית במתנה אלא כקניה (רש"י שם ד"ה ואיסור). כי כאשר הכהן מחזיר את התרומה, ישראל יעדיף לתת את שאר תרומותיו דוקא לו.

ותמה ה'כט' משנה': מודיע לא הזcidר כאן הרמב"ם שלכתהילה אסור לעשות כן? וכותב הרוב המגיה (בדפוס אמסטרדם, הובא בספר הליקוטים במחזרות פרונקל), שמדובר הגמורה משמע שרך לעניין תרומה נאסרה 'מתנה על מנת להחזיר' כי נראה ככהן המשיע בבית הגrontו, אבל מותר לחתת דמי פדיון על מנת להחזיר. אך לדעת ה'פרי חדש' (בספר מיס חייט), גם הרמב"ם אסור לכתהילה לתת דמי פדיון על מנת להחזיר, ולא הזכיר את האיסור כאן כי הסתמכך על מה שכותב בהלכות תרומות (פי"ב הי"ט), שלכתהילה אסור לחתת להchan 'מתנה על

שביתת הארץ או שביתת האדמה

הלכות שמייטה ויובל פרק א, הלכה א: מצות עשה לשבות בשנה שביתת הארץ מעבודת הארץ ועובדות האלנות... וכל העשוה מלacula מעבודת הארץ או האלנות בשנה זו, בטל מצות עשה, ועובר על לא תעשה.

כתב ה'מנחת חינוך' (מצחה קב): שביתת הארץ משבת ויום-טוב בעניין זה שהעושה

הלכה יומית לעיון ברמב"ם – בנוסף לשיעורים היומיים ג"פ ליום, פ"א ליום, וסהמ"צ קו

והגר"י פערלא (סהמ"צ לרס"ג ח"א עמי' רסג, ג) תמה מהי שיטת הרמב"ם: במנין המצוות כאן (בחילוץ הלכות שמיטה וובל) כתוב: "א. שתשות הארץ ממלאתה בשבייתו. ב. שלא יעבד עבדת הארץ בשנה זו". והדברים מדויקים: במצוות ה'עשה' כתוב 'שתשות הארץ', ואילו ב'לאו' כתוב 'שלא יעבד עבדת הארץ...', כי הילאו חל על האבראה' ואם אדם אחר יעשה מלאכה בשדהו אינו עובר, ואילו ה'עשה' הוא שהשודה ישבות מלאכה ואך אם ישכור גוי לעבד בשדהו, בעל השודה עובר על ה'עשה' של שביתת הארץ. ואילו בהלכה עצמה כתוב: "מצוות-עשה לשבות... מעבודת הארץ ועובדת האילנות... וכל העושה מלאכה... בשנה זו, ביטלמצוות-עשה ועובר על לא-תעשה". וכן הוסיף ה'עשה' וה'לאו', וממשמע שבשניהם האזהרה היא על האבראה' ואין חובה שהקרען תשבות!

יום רביעי י"ז אדר ה'תשע"ז

לעשות ממאל בhma 'מלוגמא' לאדם (ומה שכתב הרמב"ם מותר לrhoחן בו בשכר) – הינו, איפלו בשכר, להשעינו שלא נאסר מושום איסור שחורה, כי איסור שחורה הוא רק בדבר הרואוי לאכילה).

ולמה אם כן אסור לאפות ולבשל בתנור שהטיקוهو בתבן ורק של שביעית (להלן ה"כ), והרי אפייה ובישול הם צורך אדים?

ויש לומר:

א. במrhoץ גוף האדם נהנה מחמיימות העצים והרי זה דומה למelogמא, ואילו בהסקת התנור לאפיה ובישול אין גוף האדם נהנה מהעצים עצם (ודב"ה).

ב. ההנחה כתוצאה מהסקת המrhoץ אין בה ממש ואני נראית לעין ולכן מותרת, אבל תנור שהטיקוهو לבישול ולאפיה, ההנחה מהותם התנור נראית כי "שבח עצים ניכר בפת וบทבשיל", כי על ידי תבן וקש של שביעית הוכשר דבר זה לאכילה... כי מתחילה היה כי ועתשו מבועש" ועל כן אסורה (מהר"י קורוקט).

יום חמישי י"ח אדר ה'תשע"ז

להלן (ה"כ) פסק הרמב"ם "חוובין של שביעית שכ��ון בין שישית... חייב לעבר הין, לפי שטעם פירות השבעית ברו". ואםطعم הבלווע מלפני זמן הביעור נחשב כמצווע, מדווע חיבים לעבר יין שכ��ון בו פירות של שביעית?

ומבואר הימשנה וראשונה' (שם): בפירות שישית הכבושים בין שאינו של שביעית, טעם הפירות בלווע בין ולכן חלים עליו דין שביעית ובהגע זמן הביעור חייב לעברו, מה-שאי-כך בשלושה מנייניו רק הכבושים בחבית, אין לומר שהכבישה מוציאה את הטעם מהירק שנתחייב בביורו ומלילעה אותו בשני מנייניו הירק

את הקrukע לאחר יעבור המשכיר בעל השדה על אי שביתת הקrukע, אך על איסורי הילא תעשה' לא יעבור (מן התורה) כי חיובם על האבראה' שהרי האיסור נאמר בלשון 'ונכח' – "שדך לא תזרע..." (וקריא סמ'). וmbיא ראה מהגמרא ע"ז ט, ב) המשווה דין שביתת בהמה בשבת לדין שביתת השדה בשביעית וכשם שבשביתת בהמה בשבת האיסור הוא גם אם אדם אחר עושה מלאכה בהמה, ולכן "אסור להשайл בהמתו לנרכי לעשויות המלאכה, מפני שהנרכי עושה בה מלאכה בשבת" (ש"ע אדרה ז"ח ס"י רמו ס"ז) – כך גם שביתת השדה בשביעית, בעל השדה עובר אף על מלאכה אחר עושה בשדהו.

וכן כתוב גם בספר 'פנימ' יופת' (שמות נג, יב): "יש בקדושת שביעית מה שאין בשבת, דהינו אמירה לנרכי לחrosso ולזרעו שדה של ישראל... הזוהיר על שביתת הארץ, כדכתיב ושבת הארץ שבת לה", שאיפלו על ידי נרכי אסורה".

קדושים שביעית במאל בhma

הלוות שמיטה וובל פרק ה, הלכה יא: וכל שאינו מיוחד למאכל אדים, בנוון קוזאים ודרדרים קרבאים – עושין מלהן מלוגמא לאדים, אבל לא לבהמתה. קידושת שביעית נהוגת במאל המוחדר בהמה, ולכן אין עושים ממנה 'מלוגמא' (רפואה) לבהמה, אבל עושים ממנה 'מלוגמא' לאדם, כי מהפסק "זהיתה שבת הארץ לכם לאכללה" למדים מה שהוא מיוחד לכם, דהינו למאל אדים יהיה לאכלה ולא למלוגמא, אבל מה שאינו מיוחד לכם (מאכלה בהמה) יהיה בין לאכלה בין ללוגמא" (רע"ב שביעית פ"ח מ"א). ומטעם זה אין שורפן תבן וקש של שביעית מפני שהוא ראוי למאל בהמה" (להלן ה"ט).

ומודע אם כן "מרוחץ שהוסקה בתבן וקש של שביעית מותר לrhoחן בו בשכר" (להלן ה"כ), והרי אין שורפים תבן וקש של שביעית?

מבואר היכס' משנה' בשני אופנים:
א. לכתהילה אכן לא שורפים, אך בדיעד, אם הסיקו את המrhoץ בתבן וקש, מותר לrhoחן בו. ב. גם לכתהילה מותר להסיק בהם את המrhoץ כיון שצורך אדם הוא, כמו שהתיiron

טעם הבלווע – לעיון שביעית

הלוות שמיטה וובל פרק ז, הלכה ו: הובבש שלשה בבלשים בחניתת אחת – בלא שבלה מינו מן השדרה, עבר מינו מן שלשה מנייניו רק הכבושים בחניתה אחת והגיעה זמן ביעורו של מין אחד – חיבים לעבר את אותו המין, ושני המינים האחרים שעדיין לא הגיעו זמן ביעורו מותרים באכילה אף שבלווע בהם טעם הירק שכבר הגיעו זמן ביעורו – כי בליעת הטעם הייתה לפני זמן הביעור, וכיון שאין כאן ממשות, הרי הוא כמצווע (ר"י קורוקט בשם הרמב"ז). והקשה היתוספות יו"ט' (שביעית פ"ט מ"ה):

הזמן), ואין בכך הבליעה לשנות את דין הביעור בשני מני הירק.

ואילו בפירות הכבושים בין של שבעית (שהלכה כב), הרי אין בין קדושת שבעית מצד עצמו, ורק על ידי הקביעה נבעל בו טעם של פירות שבעית וחלה עליו קדושת שבעית. וכיון שקדושת היין נובעת מהטעם הבלוע בו, הרי הוא כמותו גם לעניין חובת הביעור וצריך לבצע את היין בזמן ביעור הפירות שטעם בלוע.

שעדיין לא חייבים בכיעור, כי "אין כח בככוש להפליט ולהבליע מירק אחד לחבירו".

והדבר השmittah (שביעת טה) חלק באופן אחר: שלושת מני הירק הכבושים הם של שבעית, שמצד עצם יש בהם קדושה ומכוחה חלה עליהם חובת הביעור, ולכן כאשר יرك אחד כליה מינו מן השרה לא חלה חובת הביעור על שני האחרים שטעמו בלוע בהם, כי כבר חלה עליהם חובת הביעור מצד עצם (ויש לבערם בפועל כשינוי

יום שישי יי"ט אדר ה'תשע"ז

ספרית השנים עד היובל

ה חמישים (ראה רmb"ן עה"ת אמרו כג ט). ב. לדעת דודו של הגuru"א (שם סי' לא), אין צורך לספור בפה, אבל צריך להרהר לבב כל שנה, שהוא כך וכך, שהרי נאמר יספרות...).

ולදעת הרמב"ם צריך לספור את השנים ליובל, אומר הגuru"ח מביריסק (חדושים ובאוורום על הרמב"ם, פ"י ה"ח) כי משמעות הגמara (ר"ה ח, ב) היא שקידוש היובל על ידי בית דין (שאומרים מקודשת השנה" רשי ויקרא כה, ז) דומה לקידוש החודש, שאם לא קידשוהו בית דין אינו ראש חדש, וכך בקידוש שנת החמשים שם לא קידשוהו בית דין אין דין יובל על השנה. וכיון שהרמב"ם כלל יחד את שתי המצוות - לספור שנים ולקיים שנת החמשים - שכן "מסורת לבית דין הגודל בלבד", משמעו שכם שאין היובל חל אם לא קידשוהו, וכך איןו חל אם לא ספרו את השנים.

אבל לדעת הראב"ד (כה"ז) שגם לאחר חורבן הבית וכשבית דין הגדול אינו קיים, מונחים יובלות (אף שאין בהם קדושה), ודאי שהפסירה אינה מעכבה, ושנת החמשים היא יובל אף שלא ספרו את השנים הקודמות.

הלכות שמיטה ויגבל פרק י, הלכה א: מצות עשרה לספר שנים שבע שבע, ולקרש שנת החמשים – שאמור: "זיספרת לך שבע שבחות שנים... וקדשתם את שנת החמשים"; ושתמי מצוות אלון, כסוריין לביות דין גדרול בלבך. בספר המצוות (מ"ע קט) כתוב הרמב"ם: "ספרית שני השmittah היא נמסרת לבית דין... שימנו שנהmana מן החמשים שנה, כמו שימושה כל איש ואיש ממנו [מאთנו] ימי העומר". ובספר 'החינוך' כתוב (מצוה של) "שציוויו וספרת לך יובל צריך מןין בפה", ואינו דומה לספירה האמורה בזוב זובה (זיספר לך זספורה לה) שאינה חיוב בפה אלא להשגיח על מנין הימים (ראה רmb"ן עה"ת, ויקרא כט).

ולשיטת הר"ן (סוף פסחים, הביאו הט"ז או"ח סי' תפ"ק"א) ספרית השנים ליגבל אינה מנין ממש, ואני כספרת העומר שהיא מצוה לספור שבעה שבועות.

ושתי דעתות נאמרו בשיטת הר"ן:

א. הגuru"ע איגר (שות' פסחים, סי' לד ר"ה מהtron) נקט בדעת הר"ן שאין צריך לספור כל שנה שהיא כך וכך ליגבל לא בדברו ולא בהרהור, אלא לשמר על מנין השנים ולקרש את שנת

שבת קודש כי אדר ה'תשע"ז

העסק בתורת הבית

ישobar על פי המדרש (מנחות צ, יב). אמר לו הקב"ה (ליקוזאכל)... לך אמרו להם ויתתעסוק ל��ורת צורת הבית בתורה, ובשבור קריאתה שיתעסוק ל��ורת בה אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקים בבניין הבית" ובעוד שמהפסוק "ציין היא דורש אין לה" אפשר ללמוד רק שיש צורך לעשות זכר למקדש, הרי מהפסוק "שאלו שלום ירושלים", לומדים על הצורך להעתיק במבנה הבית. ואכן המצווה "וועשו לי מקדש ושכنتי בתוחוכם" (תרומה כח, ח) היא לדורות. וכאשר אין אפשרות לבנותו בפועל, מצווה להעתיק בקריאתה של צורת הבית, ולימוד זה הוא מגדר בניין הבית.

(בקוטי שיחות פרץ יה, נס"ז 415)

הלכות בית הבחירה: "שאלו שלום ירושלים" פתיחה הרמב"ם לספר עבודה היא בפסוק "שאלו שלום ירושלים ישלי אויביך" (תhillim קכ), כי מפסיק זה נלמדת ההוראה שיש לעסוק בהלכות בית הבחירה אף בעת החורבן. והוא שאמור דוד המלך "שאלו שלום ירושלים", כמובן, התעסוק בהלכות בית הבחירה, כי היא עיקרה והכלילה של ירושלים. וכמו שכתבו החוס" (וכחים ס.ב, ד"ה הא) שירושלים לא נתקדשה אלא בשביב הבית, והוא מקור קדושתה (מקראש מלך, הר צבי).

ומודע לא הביא הרמב"ם את הפסוק "ציון היא דורש אין לה" (ירמיה ל, י), שמןנו לומדת הגמara (סמכות מא, א) שיש עסק בענייני המקדש, "דורש אין לה, מכלל דברי דרישת"?

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום - י"ד-ב' אדר תשע"ז

- חיבין במלחה.⁸ וכן מעשר ראשון שהקדימו
בשבילים שנפטרה תרומותו⁹, אף על פי שיש בו חלק
תרומה גדול¹⁰, ומעשר שנין¹¹ והקדש שנפדר,¹²
ומותר העמר¹³ ושתי הלחם ולתחם הפנים¹⁴ קשייף¹⁵
כל אותן המותרות - הכל חיבין במלחה.¹⁶

7) וטומו של דבר, "שנאמר: ובא הלוי כי אין לו חלק
ונחלה עינך. מה שיש לך ואין לו אתה חייב ליתן לו יצאת
הבקר שידך וידו שווין בו, היא לקט היא שכחה היא פאה
היא הבקר". ותבואה שלא הביאה שליש פטרוח משפט
שאינה בכלל התבואה. ובאופן זה, שהפקיר לאחר נתינת
הימים בكمח, שאז דינה כшибלים, חייב בחלה, אבל אם היה
הגלוול בהפקר פטור גם מן החלה. (8) כיוון שבשבועת
גלוול לא היו הפקר. ותבואה אף שלא הביאה שליש יכולת
לבוא לידי חמץ ולכך חיבת בחלה. (9) תרומה מעשר.
(10) שפטור הלוי מלפהרישה. (11) בירושלים העמידו את
המשנה במעשר שני שהקדימו בשibiliים. אבל זה אינו אלא
להואمر: מעשר שני ממון הדיטו, שאם לא כן אין שום
חידוש לדבריו שחיב בחלה, אבל לרבות הפסק: מעשר
שני ממון גבוח הוא - אפילו אם לא הקדימן בשibiliים
הידוש הוא שחיב בחלה אף שקדום בכך קודוש ופטור.
והמדובר במעשר שני שהוא מחוץ לירושלים, שאללו הוא
בירושלים חייב הוא בחלה אפילו אם לא נפדה. (12) כי
היו קוצרים שלוש סאים והוא מותר העמור. ומותר זה היה
עישרונו לעומר, והשאר הוא מותר העמור. ונפדה עד שנשאר
נפדה ונאכל לכל אדם. (13) המדבר כשותמאו עד שלא
קדרו בכלי שרת שאז יש להם פדיון, כיוון שלא החלה עוד
עליהם קדושת הגוף, ולוקחים אחרים תהיתם ולפיכך
קוראים להם "מותר שני הלחם ולתחם הפנים". (14) כיוון
שבשבועת גלוול העיטה, שהיא שעת חיבת החלה, הייתה
העיטה חלונית. אבל מעשרות - פטורים, כיוון שבשבועת
מיוחה הייתה התבואה הקדרש.

ד. עשה של מעשר שנין¹⁵ בירושלים, ועפת
шибיעה¹⁶, וספיק מדקמע¹⁷ - חיבין במלחה. אבל
המדקמע¹⁸ - פטור מן המלחה.¹⁹

(15) אף על פי לרבות הפסק כר' מאיר, שמעשר שני ממון
גבוח הוא ולדבריו פטרוח עיטה מעשר שני אפילו
בירושלים, ואם כן מודע חייב בחלה? ותירצ'ו לרבות מנוח
ומהר"י קורוקס כאן, לרבות הפסק כר' חייא בסוכה לה.
שאין צורק שהיה ממוני כדי שיהיה חייב בחלה, אלא שהוא
לו היתר אכילה בעיטה, ולכן בירושלים שמותר לו לאכול
מעשר שני, חייב בחלה, אף למאן אמר ממן גבוח הוא.
(16) וטעם הדבר, שדין עיטה זו כדין עיטה של הפקר.
(17) כגון שתי קופות אחת של תרומה ואחת של חולין
ונפלת תרומה לתוכן אחת מהן ואין ידוע לאיזו נפלת, שאנו
אומרים לתוכן של תרומה נפלת והкопפה של חולין מותרת
וחיבת היא בחלה. (18) והיינו כנספלת סאה של תרומה

יום ראשון י"ד אדר ה'תשע"ז

הלכות בכורים עם שאר متנות כהנה שבגבולין

פרק עשי

1) יבאר שהЛОוקמן הנחთום חייב בחלה. וכמה מינים
חייבים בחלה. רק שכח ופאה ותבואה שלא הביאה
שלייש אם חייבין בחלה. חלות תורה ורקיין נזיר ועיסת
השותפני. והועשה עיטה מן הטבל. ודין עיטה כלבים.
ועיטה שישראל וגוי שותפני בה. המערוב כמה חטים ואורז,
ועיטה עשרה. העוצה עיטה ליבשה בחמה ולחם העשו
לכotta. וכמה שיעור העיטה החיבת בחלה. אסור לעשות
עיטה פחותה מכשיעור. והכורות שנושכות זו בזו. כמה
שלשו בסוכין שלו. והועשה עיטה לחלקה בזק.

1. הליוקמן מן הנטחות² - חייב במלחה. ומפריש מן
הHAM³ על הצוננת⁴ ומן הצוננת על הHAM, אפלו
מרקופוטין⁵ הרבה.

2) שהוא חבר. (3) "הוא הלחם". (4) "הוא הלחם
הקר". (5) מצורות רבות, שיש לחוש שמא ישנו בין
הכירות מהחיטה ישנה, ואין מפרישן חלה מן החדש על
הישן. וטומו של דבר (שמפריש מן החמה על הצוננת),
שאן זה מצוי שיאפה הנחთום מהחיטה ישנה, אלא נוטל
היטה חרש ואופה. ורק לגבי מעשר חמיריו שאין מעשרין
מן החמה על הצוננת אפילו בדף אחד, כיוון שמעשר
שיך גם בקונה חבואה ופירות, ובשם מצוי הדבר שייהיו בידו
חדים גם ישנים, שהרי קונה מבני אדם בדף אחד,
חילקו והחמוו גם בлокח מנהחות ואפלו בדף אחד
אבל בחלה שאינה שייכת אלא בлокח מנהחות - לא חשו.

3. אין חיבין במלחה אלא חמשה מיני תפואה בלבד,
והם: החתין, והשעורם, והבפסמין, ושבלת שועל,
ובשיפון; שנאמר: באקלכם מלחים הארץ⁶, ואין
קורי לתחם אלא פת העשית מלאו. אבל העוצה פת
ארז או דchan וביבא בchan מן הקטניות - אין חיבין
מלחה כלל.

4) ירושלמי שם: "נאמר לחם בפסח (לחם עוני), ונאמר לחם
בחלה, מה לחם שנאמר בפסח דבר שהוא בא לידי מצה
וחמצץ, אף לחם שנאמר בחלה דבר שהוא בא לידי מצה
וחמצץ, ובכך ומצו שאין לך בא לידי מצה וחמצץ אלא
חמשה המינים בלבד, ושאר כל הדברים אינם באים לידי
מצה וחמצץ, אלא לידי סייחון".

5. הלקט והשכחה והפאה וההפקר ותבואה שלא
10. היבאה שליש, אף על פי שאין פטורין מן התרומה?

מתוך מהדורות ונשל עם רmb"ם ג' – מוסד הרב קוק

ט. **היו ישראל ועובד כוכבים שתפין בעפה, אם כי בחלק ישראל שעור עשה החיבת בחלה - הרי זוד חיבת בחלה.**³³

(32) כלומר, כל העיסה כולה אף חלה הגוי, כיוון שיש לישראל בכל העיסה כולה. (33) אבל אם אין חלקו של ישראל, שיעור עיטה, הרי היא פטורה מחלתה.

י. **עובד כוכבים שהפריש בחלה, אבל בארץ ישראלי – אינה חלה; אלא מודיעין אותו שאינו אריקן, ותאכל לו.³⁴ ולבמה לא חששו לה שמא עפה של ישראל היא ותלה אותה ביד עובד כוכבים כדי לפטרה?**⁴¹ **שאם ירצה ישראל – יפטור עצמו ויעשה ישראל עסתו פחות משעור בחלה.**⁴²

(34) מעיסה שברשותו. (35) בישראל חייב בה בחלה מן התורה, כשל ישראל שם. (36) שהרי עיסתו פטורה. (37) כלומר, שהוא פטור מחלתה. וכל זה כדי שלא יהיה באלו שאכלו את החלה, שהם מזולמים בקדושים. (38) ואף על פי שאין לנו בארץ ישראל להפקיע ברשותו, לא כיוון שבגלגול העיסה שהוא שעת החוב, היה ברשותו, לא חל חוב החלה. וכן הוא לעניין הרכמות ומעשרות, שמיורה של גוי פוטר מתרומות ומעשרות. (39) לעיסתה. (40) כלומר, נתגה לו לולש אותה. (41) כלומר, והוא אלה אינו יודע הלוות הלה וחושב שהעיסה פטורה באופן זה, אבל האמת היא שאינה פטורה, שכן שיעיסתו גוי פטורה אפילו בשלשה ישראל, כיון שהיא עיטה של גוי, כמו כן עיסתו ישראל חייב אפילו לשאה גוי. (42) ואף על פי שאסור לעשותו כן, כדלהלן בהלכה זו – כיון שאין הישראל יודע הלוות החלה, כמו כן, אף דין זה אינו יודע. (43) וכי בשם שאסור להפקיע מן החלה על ידי עשייה פחות מכשיערו, כגון אסור להפקעה מן החלה (=כפי טעותו) על ידי מסירה לג�ן.

יא. **המערב קמה חטין וקמה אריזו ועשה מהן עפה: אם יש בה טעם דגן – חיבת בחלה,**⁴³ **ואם לאו – פטורה. אבל קיה השאור חטיטים לתוכה איזו:**⁴⁴ **אם יש בה טעם דגן – חיבת בחלה,**⁴⁵ **ואם לאו – פטורה.**

(43) שם מחמשת מניין דגן החיבטים בחלה. (44) שנינו (45) כלומר, טעם חיטיטים. (46) אף על מחמשת המינימ. (47) שעדין לא הורמה ממנה החלה. (48) כלומר, נטל שאור מהבטל בעיסת הארץ, כיון שמיון בשאיינו הארץ. (49) ואין השאור מהבטל בעיסת הארץ, כיון שמיון בשאיינו מינו בנותן טעם.

יב. **עפה שנלושה בין או שמן או דבש או מים רותחים,**⁵² **או שמן לתוכה תבלין,**⁵³ **או הרתיך**

¹ לפחות ממאה חולין שכולם נאסרו. ² ואף על פי שדמיוע זה אינו אסור אלא מדרבנן, מפקיע הוא מהחוב החלה, שהרי גם חלה אינה אלא מדרבנן בזמן זהה. (19) שנאמר: תרימו תרומה, ולא שכבר נהרמה.

ה. **חלות תודה ורקייקי נזיר:**²⁰ **עשאן לעצמו – פטורין מן בחלה, מפני שהוא קדש;**²¹ **למברן בשוק לבזירים ולמקראי תודה – חיבין בחלה, לפי שברבעתו, שאם לא תמבר – יאכלנה.**

(20) בתודה תפסו לשון "חלות" כיוון שישנם שני מיiniחולות (=בלולות בשמן וסולט רוכבה), אבל בנזיר אין אלא מין אחד של החלות ולכן תפסו לשון "רקייקין". (21) אף על פי שאין החלות מתקדשות קדושת הגוף, אלא בשעת שחיטתת הקרבן – קדושת דמים יש בהן מיד.

ו. **עפה השתקפין ורעשה עפה לרבים**²³ - **חיבת בחלה.**²⁴

(22) והחידוש בזה שאר על פי שאין לכל אחד ואחד מהשוחטים שיעור עיטה – חיבת בחלה. והמודובר כשהלא היה בדעתם לחלה עד לאחר אפיקיה, שאם היה בדעתם לחלה בזק, הרי זו פטורה מן החלה. (23) כלומר, ניתן רשות לרבים לאכול מן העיסה שלן, אבל אינו מפקירה. (24) שאין זה כמפיקר עיטה ומגלה להפקר שהיא פטורה מכללה, – שהרי לא הפקרה.

ז. **העשה עפה מן הטעבל,**²⁵ **בין שהקדמים חלה לתורמה בין שהקדמים תרומה לחלה**²⁶ - **מה שעשה עשויה.**²⁷ **ואם הפריש בחלה תרומה – לא תאכל עד שיוציאו עלייה תרומה ותרומת מעשר;**²⁸ **ואם הפריש בחלה תרומה – לא תאכל עד שיוציאו עלייה חלה.**

(25) כלומר, מהחיטים שעדיין לא הוציאו מהן תרומות ומעשרות. (26) שלא דברו אלא על תרומה וחלה, שבזה המשמעונו שאר על פי שמדובר פטור מן החלה – אין התרומה פטורה מן החלה, כיון שבשתת גלגול לא הייתה תרומה, ונתחייב בחלה, ושוב לא פקע, אבל במעשה שני אין שום הידוש, שהרי מעשר שני בירושלים חיב בחלה. (27) כלומר: אף על פי שצורך להקדמים תרומה, שכבר נתחייב בה מוקדם, לחלה, שמתחייב בה וזה עתה בשעת גלגול, בכל זאת הפרשו הפרשנה.

ח. **העשה עפה להאכל הפת שלה**²⁹ **לבהמה או לחיה – פטורה. עפה הפלבים, בזמן שהרועים אוכלן ממנה – חיבת בחלה.**³⁰ **עפה העוזר כוכבים – פטורה.**³¹

(28) בספריו ווטא לפרש שלח: "עריסותיכם, sclcm חיבת, של היה אינה חיבת". (29) אפילו אם הפת נאפהה בדרך שאופים בני אדם. (30) אבל אם אין הרועים אוכלים ממנה, אף על פי שעשו גלוסקין, כלומר, עוגה יפה – פטורה מחלתה. (31) למדנו כן מה שנאמר: "עריסותיכם – עריסותיכם ולא של גוי", ואפילו עשה ישראל.

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ראשון י"ד אדר – ספר זרעים – הלכות ביכורים קיא

מתוך מהדורות ונחל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קהן

(69) שאז היא פטורה ממחלה. (70) [כנראה שכן פירש ורבינו מה אמרו במשנה שם: "תחילתה סופגנית וסופה עיטה וכור' חיבת". הינו שבתחלת הילשה החשב לעשויה סופגנית ובסוף הילשה החשב לעשויה עיטה, חיבת, אף על פי שלמעשה לא עשאה זאת]. (71) והרי זו "עיטה שתחלתה סופגנית וסופה עיטה", שחיבת. אבל אם בסוף עשאה מעשה חמלה הרוי עיטה שתחלתה סופגנית וסופה סופגנית, שפטורה. אבל לדעת ורבינו שם, לא במחשבת הדבר תלי, אלא מעשה העיטה מהחיב, ולפיכך אם עשה עיטה, אפילו חשב על דעת לעשויה סופגנית, ועשה סופגנית - חיבת, כיון שעשאה עיטה בתחלתה, והרי זה "תחלתה עיטה וסופה סופגנית". וрок אם לא לש אותה בעיטה, אלא כסופגנית, שבלייהם רכה, ולבסוף אף אומם כסופגנית, אז הם פטורים. (72) זהו "תחלתה עיטה וסופה סופגנית", שחיבת.

יד . לחם העשווי לכותח ⁷³ - **מעשיה מובייחן עליה:**
עשאה בעין ⁷⁴ - **חיבת בחלה** ⁷⁵; **עשאה כלמודין** ⁷⁶
- פטורה מן בחלה. ⁷⁷

(73) הוא תרבותה של נסוכי דחלב (=השירים שבחלב לאחר עשיית החמאה) ופירורי לחם. ואופה אותו על מנת לשוחקו ולעשות ממנו כותח. (74) עוגות דקוט. (75) שגילה דעתו בזה שעשאה לחם ולא לcottah. (76) כמובן, שהחבר תחיכות באזק קצתן אל קצתן, ובזה נראה שהוא רוצה להפרידים לאחר מכון ולשוחקן. (77) שאינה נקרה להם.

טו. **במה שעור דעעה שחיבת בחלה? מלא העمر** ⁷⁸ קמח. בין מאחד מثمان מינים בין מבחןשפן - **בלם** ⁷⁹ מצטרפין לשעור. ובמה הוא שעור בחלה? **שני קבון** פחות חמץ. ⁸⁰ ותקבב - **ארבעה** לגין, ומלאן - **ארבע רבייעות, והרביעית** - **אצעבים על אצעבים ברום אצעבים וחצאי אצעב וחתם אצעב**, ⁸¹ וכן **האצעבות הם רחוב גודל של ירד.** ⁸² **נמצאת למד,** ⁸³ **שהמרכה שיש בה עשר אצעבות על עשור אצעבות ברום שלוש אצעבות ותשיעי אצעב בקרוב** - **הוא העמר.** וכן מדה שיש בה שבע אצעבות פחות שניי **תשייעי אצעב על שבע אצעבות פחות שניי תשייעי אצעב ברום שבע אצעבות ותשיעי אצעב בקרוב** - **היא מدة העמר.** ⁸⁴ **ושתי המדות באחד הם עולים.** ⁸⁵ **וכמה מכך מדה זו?** **במו ארבעים ושלש ביצים** **ביגוניות וחמש ביצה**. ⁸⁶ **והם משקל ששה ושמונים סלעים ושני שלishi סלע מקמח החטים שבעמקרים,** **שהם משקל חמץ מאות ועשרים וזו** ⁸⁷ **מזוזי מקרים בזמן זהה.** **ומדה שמכלה כמשלך** **הזה מקמח החטים זהה - בה מודדין לחלה בכלל מקום.**

(78) למדו כן מה שנאמר: "ראשית עיריותכם חלה תרימו", הינו כדי עיטה מדבר, שהיא עומר לנגולגולת.

המים והשליך הקמח לתוךו ולשׂו, אם אפָאַה ⁵⁴ - **בין בטנו** ⁵⁵, בין בקרע ⁵⁶, בין על המחבת והפרחת, בין שהדקיק את הבצק במחבת ובפרחת ואחר כך הרטיחן ⁵⁷ באש מלמטה עד שנאפתה פת, בין שהרטיחה ואחר כך הדליק הבצק ⁵⁸ - **כל אלו חיבין בחלה.** או **לבשלה בקדירה** ⁶¹ - **הרי ללבשה בחתמה בלבד,** בין **שלשה בשארם משקין** ⁶². וכן **כל שלישין** או **בדבש** ⁶⁴ **ואוכלין** אותו **בלא אפיה** ⁶⁵ - **פטור.** **שאין חיבת אלא עשה שטפה להאפות לחם למאכל אדים**. ⁶⁶

(50) "עיטה שנילosa במי פירות (כלומר, בכל המשקין חוץ משבעת המשקין שהן: יין דבש שמן חלב טל וכור' מים) חיבת בחלה". (51) דבש דברים שהוא משבעת המשקים, אבל דבש תמרים אינו אלא מי פירות ואינו מהחיב. (52) כמובן, שpek המים لكمח ולשו. (53) בברכות מב. אמרו שפה הבהה בכינוי (כלומר, שנתנו לתוכה תבלין) מבורך עליה המוציא אם קבוע סודתו עליה. הרי שפה זו לחם היא, וחיבת בחלה. וסופגנית ודובשנית, שפירשים ורבינו שם הנילושים בדברש או בתבלין, ופטורים מן החלה, אינם עניין כאן, שלו שבסמה "ופים אותם במיינן משוננים ממיינ האפייה". כמו שהוסיף שם ורבינו בפירושו, ואילו העיטה שבדבורי רבינו היא הנafiaה כדרך החלם. (54) אבל بلا אפיה פטור מלה. (55) כדרך שאופים לחם. (56) בברכות לו: "כי אתה רבין אמר ר' יוחנן, טרוקניין חיבין בחלה. Mai טרוקניין אמר אבי כובא דארעא" (שעוושין בתנור שמרותחים ולאחר מן מדיקים לא כدرיך שואופים בתנור שמרותחים ולאחר מן הצד כמו בתנור - הרצק). (58) ואם האש מהלכת אף מן הצד כמו בתנור - אף ריש לקיש מודה שחיב בלילה. (59) שאף ריש לקיש מודה בלילה. (60) שגム ר' יוחנן מודה בזה, שפטור מחלה. (61) ולא לאפות אותה. (62) ירושלמי חלה שם הלויה ג: "רבי שמואן בן לקיש אמר, כל שהאור מהליך תחתיו (כלומר, נאפה במחבת), אינו חיב בחלה וכו' אמר ליה ר' יוחנן, וככלב על ידי משקה (כלומר, שמשל את העיטה ואני אופה אותה)". (63) בירושלמי שם סוף הלכה ד: "קמח קל שעשאו בזח חיב בחלה. רבי יוסי בשם ר' יוחנן, והוא שאפין", ככלומר, על דעת לאופתו פת. (64) שהם משבעת המשקים שהם חיבור לחלה. אבל אם לשumi פירות פטור מלה אפילו אם אפה. (65) ככלומר, לשעל דעת כן, שלא יאפה לחם. (66) ככלומר, לש על דעת כן, אף על פי שלמעשה לא אפה אותה.

יג. **עשה שלשה** ⁶⁷ **בחלה** ⁶⁸ **לעשותה מעשיה חממה** ⁶⁹ **והשלימה** ⁷⁰ **לעשותה פת** ⁷¹, או **שהתהייל בה לאפונה פת** ⁷² **והשלימה** ⁷³ **לעשותה מעשיה חממה,** וכן **כל שלשו לאפותו פת - חיבין בחלה.**

(67) עשה אותה עיטה עבה. (68) התהיל לולש אותה.

מתוך מהדורות גנאל עם רם רב"ם ג' – מוסד הרב קוק

הגelogול אלא כשייש בעיטה שיעור חלה. ואף על פי כן היא פטרורה, מסיבה צדדית, כגון שעשאה ליבשה בחמה וכיוצא בזה. אבל כשאין בעיטה שעור חלה, הרי לא בא לה לכלל חיזוב כלל, ולא שייך לומר שנטפרה, ולכן כשנסחה בעיטה אחרת אפילו לאחר גelogול, נתחיהה עכשו בחלה. (97) שם: תוך כל בעין והא ייכא, או דילמא אויר כל בעין והא איכא. (98) כמו בזמן הזה. (100) שפסק דרבנן – לכולא.

ICH. קמח שלא רקד או אלא לשׂו בפְּטַחַן שׂלֹו, הוזיל ויש בכל הקמח עמר¹⁰¹ – קיבב בחלה. אבל אם נטל מהרפסן¹⁰² מן הקמח וחזר והשלים שעור העפה במרקן שהחוירו לקמח – איןנו תיב בחלה¹⁰³. (19)

(101) שהוא שיעור חלה. (102) צrisk עיון, אם דוקא במורון שהחוירו פטור מחלת אבל בסובין שהם דקים – חיב, או לאו דוקא. (103) "לפי שהמורון אינו חיב בחלה". ובירושלמי שם הלכה ג' אמר רבי יוחנן, דרך עיטה שננו (בתורה) כאן, וכאן מכיוון שניטל מורון וחזר לתוכן אין זה דרך עיטה".

יט. נחתום שעשה עיטה לעשותה שאור¹⁰⁵ למלקה¹⁰⁶ – קיבב בחלה; שאם לא תפוכר, יעשותה בתת¹⁰⁷. אבל העושה עיטה למלחקה באזק¹⁰⁹ – פטורה¹¹⁰. (20-23)

(104) שיש בה שיעור חלה. (105) ככלומר, אפילו דעתו לשאור ולא לבצק, שאינו חוץ לאפותה. (106) ואפילו אם לא יהא בכל אחד מחלקי השאור שיעור חלה. (107) והרי זה אליו גולגה לשם כך. (108) ככלומר, מי שאינו נהנות. (109) לכמה אנשים, באופן שככל חlek וחלק לא יהיה שיעור חלה. (110) ואני הושווין טמא יימליך לעשותה אותה עיטה אחת.

כ. נשים שנתנו קמח לנחתום לעשותם להם שאור, אם אין בשל אחת מהן פטעור, אף על פי שיש בכלן בשער – פטורה¹¹². (24-26)

(111) ככלומר, אף באחת מהן. (112) שהרי הוא כעוסה עיטה על מנת למלחקה. ולולא ואת היותה הלישה מהיבת בחלה, אף על פי שערבה שלא מדעת הבעלים, שהרי "הגומר פירוטיו של חבירו שלא מדרתו וכו' הרי אלו טבלו למעשר".

פרק שבע עליyi

1) יבהיר שני עיסות שיש בשתי חלות והוא באחת מהן, אם מצטרפות. עיסת מין אחד אם מצטרפת עם מין אחר, או חדש עם ישן. עיטה פחותה מכשיעור מכאן ועיטה פחותה מכשיעור חולקה ואח"כ נתגирו. העיטה הנוטל שאור מעיטה שלא הרמה חלה. עיטה הטבולת לחלה. ואם היא כחולין לעניין טומאה.

א. שתי עסות² שיש בשתי חלות³ שעור החיב בחלה⁴, ואין באחת מהן בשער, ונגעו זו בזו ונשכו⁵ זו את

והעומר עשרהית האיפה. (79) המזכיר כשנילשו יחד, אבל על ידי נשיכה לחוד, אין כולם מצטרפים. (80) שהרי האיפה היא שלוש סאים שהן שמונה עשר קבים, ועשרהית מהה היא 1,8. 1. כולם קב ומוניה עשריות, שהן ארבע חמישיות. (81) שהן בסך הכל 10,8 אצבעות מעוקבות. (82) שהרי במנוחות לט: אמרו: תנא, אצעע שמארו אחד מארכעה בטפח של כל האדם. (83) ככלומר, מעט פחותה מאשר נפח העומר הוא: תנא, אצעע שמארו אחד מארבעות מעוקבות. וailo מודה זו: (84) 311,1 מדרה מדה זו: (85) 310,11 בערך. שהרי מדה 6- 3 סאים, הסאה – 6- קבים, הקב – 4 לוגים וhalbog – 6 ביצים, הרי בכל איפה 432 ביצים, והעומר, שהוא שיעור חלה, הוא עשרית האיפה – 43,2 ביצים. (87) הם חמיש מאות ועשרים דראם. ולפי המדשה שלנו הם בערך: 1.728 קילו גרם, שהם 7.2 אוקה. וראה בספר "שיעור תורה" להרב חיים הנה עמודים קע-יקעג.

טו. אסור לאדם לעשות עיטה פחות מפער או מפעריש חלה מפער, כדי לפטרה מן המלחה.⁸⁸ ומהפעריש חלה מעטה שהוא פחותה. עשה עיטה פחותה והרי היא חלין בשתרתה. עטה עיטה פחותה מפער או מפעריש ואפאה ונתמן הפת לפל, וחזר ואפאה פת אחריה ונתמן לפל, אם נתקbez בפל שעור חלה – הפל מארפן למלחה⁹¹, ומפעריש המלחה מן הפת. שנאמר: וקהה באקלם מלחים הארץ – מלמד, שהוא מפעריש מן הארץ. (92) ואין התגורר מארפן למלחה⁹³.

(88) ככלומר, יש לו כדי שיעור חלה, והוא רוצה לפטור עצמו, אבל אם אינו עושים כן כדי להפטר חיב חלה, אלא שאין לו אלא עיטה קטנה, פשות הוא שמותר. (89) שאם הוסיף אחר כך וצירוף כ夷ור חלה מה חדש. (90) החלה ראשונה, וחיב להפריש חלה מה חדש. (91) אף על פי שלא נשכו זה בזה (כלומר, לא נזכרן) בעודם בעיטה. (92) בפסחים שם, חולקים רבי אליעזר והר' יהודה ר' יהושע, הטענו מצרפן. (93) וטעמו של דבר, שבתנור עדין אינו קרו "לחם", ומכלל "עריסותיכם" כבר יצא, ואני מצרף אפילו אם נשוכות זו בזו.

יז. קייו הביברות⁹⁴ נושכות זו בזו⁹⁵ וגתקבץ מן הפל שעור חלה – חיבין בחלה⁹⁶ אף על פי שאין בפל. אף מעת וקbez הפל על לוח שאין לו תוק – הר' זה ספק⁹⁷. ואם חלה של דבריהם היא – איןו חיב להפריש עד שיצירף אותו כל שיש לו תוק.¹⁰⁰ (15)

(94) שאין בכלל אחד מהם בלבד, שעור חלה. (95) בעודן עיטה. והנה בתוספתה טהרות פרק א הלכה ב אמרו: "ואיזהו הנשור, החולש ממנו כל שהוא". ככלומר, אי אפשר שיפורדים מבלי שיתולש קצת מן השמי. (96) וכך על פי שבעת גelogול העיטה, שהיא שעת חיב חלה, היתה העיטה פטורה, חיבת בחלה, שאין הולכים אחר שעת

שיעור רמב"ם ג' פרקים ל'ו - יומ ראשון י"ד אדר - ספר זרעים - הלכות ביכורים קיג

מתוך מהדורות ונשל עס רמב"ם ג'ענ - מוסד הרב"ם

19 תורמין²⁸ מן החדש על הישן.²⁹ ולא יתירם מאמצע
20 שטינן³¹, אלא יכיא³² עשה אחרית חדש או ישן
21 ויצטרף להם להשלים השעור. במא דברים
22 אמרורים? ³³ בעשה שנגעה בעשה אחרת; אבל
23 הבול קמח חמץ הפיגין ועושה מהם עשה אחרת
24 - הרי חמץ מctrפין לשעור עטה חלה, כמו³⁴
25 שבארנו.³⁵

(24) מתבואה של שנה זו. (25) שם משנה ד: "קב חדש וכוב
ישן שנשכו זה בהז, רבי ישמעאל אומר יטול מן האמצע
(מקום שנושכים זה את זה, ונמצא מפרש משתייה) -
רע"ב, וחכמים אוסרים". אבל להפריש מזה על זה, לדברי
שניהם, אי אפשר. (26) מתבואה של השנה הקודמת.
(27) ירושלמי שם. (28) תרומה גולה. (29) והלא דין הוא
שאין תורמין מזה על זה, ראה בפה' מהלכות תרומות הלכה
יא. (30) בחכמים הנ"ל, ולא כרבינו ישמעאל. (31) שם
באופן זה יש חשש, שמא יאמרו: תורמין מן החדש על
הישן. (32) כמובן, כיון שגם התורה נתחייב עיסוה זו (של
חדש ויישן) בchein, אין להפריד ולהעשות שתי עיסות.
(33) כמובן, אם יביא עיסת חדש, נצא שחדרש וחדרש מכוא,
וישן באמצע, והוא מצטרף, וכן להיפך, כढלhn בסוף ה"ז.
וכשהוא מפרש, מפריש על כל העיסה, כיון שבאופן זה,
אין חשש שמא יאמרו: תורמין מן החדש על השנה, שבני
אדם רואים שצירוף עיסה נסופה, וחושבים שאין מתקן אלא
 machadash על חדש ומישן על ישן. ועיין ברדב"ז. (34) שאין
חיטים מצטרפים אלא עם הocusmin בלבד (הלכה הקודמת).
(35) ונשכח, לנ"ל. ירושלמי חלה פ"א הלכה א.
(36) למעלה בפיו ראש הלכה ט. ומה שכתבו רבינו כאן,
ולא בסוף הלכה הקודמת, נראה שאפירלו עיסת חדש ועיסת
ישן, מצטטנות, אם נילשו יחד. ועיין ר"י קורקוס ו"משנה
ראשונה" שם.

ה. עשה³⁷ שהוא פחותה מבשעור מכאן³⁸, ועשה
37 פחותה מבשעור מכאן, ועשה שאינה חיבת בchein
באמצע, בגין עטה ארץ³⁹ או עטה תרומה⁴⁰ או
41 מזרע⁴¹ או עטה עוכר כוכבים⁴², אף על פי
38 שנגועות⁴³ זו בזו - אין מצטרפות; שהרי דבר
39 הפטור מן הchein מבדיל באמצע.⁴⁴

(37) חלה פ"ד משנה ג. (38) ושתייה מן אחד.
(39) שאינה חיבת בchein, ראה למעלה בפיו הלכה ב.
(40) כמובן, עיסה העשויה ממוקם של תרומה. והתרומה
פטרורה מן החלה מסווג שנאמר: תרימו תרומה, ולא שכבר
נתרומה. וראה למעלה שם סוף הלכה ד. (41) ירושלמי שם
הלכה ג, ותוספתא שם פ"ב הלכה ד. שהרי הוא פטור
מחלה, ראה למעלה שם. (42) ירושלמי שם. שפטורה
שם הלכה יז, ובבהרות, וברבב"ז להלן סוף הלכה ז,
ולמעלה הלכה א והלכה ג. (43) וכל זה כשהעיסות
ונשות זו את זו, אבל אם הן בלולות, ויש בעיסות החיבות
בחלה כשיורו החיבב בחלה, אין העיסות שאינן חיבות

1 זו: אם היה של שנים, אפילו הן ממין אחד⁴⁵ -
2 פטירין מן הchein; שסתם⁴⁶ שנים מקפידין. ואם
3 ידוע שאינן מקפידין על ערוכ העסות - הרי אלו
4 מצטרפות.⁴⁷

(2) חלה פ"ד משנה א. (3) ביצה. (4) ראה לעלה בפיו
הלה ט. (5) שבאפקן זה אם היו של אדם אחד, מצטרפות
שם הלה יז. (6) ראה להלן הלכה ג. (7) ירושלמי שם.
(8) שם: שני נשים שאינן מקפידות, עשו אותן כאשה אחת.
וראה להלן.

5 ב. היה שתיה⁴⁸ של איש אחד: אם היה ממין אחד⁴⁹
6 - מצטרפין⁵⁰ ותיכות בchein, ואם מניין מניין קיוי -
7 אין מצטרפין; שסתם⁵¹ אחד אינו מקפיד.⁵² ואם
8 היה מקפיד⁵³ שלא תעשה זו בזו ולא התערוב
עמה, אפילו היה ממין אחד - אין מצטרפות.⁵⁴

9 (9) משנה שם. (10) ראה בהלכה הסמוכה. (11) ראה בדעתו לחלק העיטה לכמה בני אדם, ראה לעלה
10 כשאין בדעתו לחלק העיטה לכמה בני אדם, ולכן
שם הלה יט. (12) ירושלמי שם. (13) כמובן, ולכן
מצטרפות העיטות אם היו ממין אחד. (14) כמובן, ירושלמי
שזהו מקפיד. (15) שם: אשה אחת שהיא מקפידת, עשו
אותה שתי נשים.

10 ג. ובאיזה מצטרפות⁵⁵ אם היה של אחד ממין
11 אחד? עטה החיטים שנגעה⁵⁶ בעטה הפסמין⁵⁷ -
12 מצטרפות⁵⁸; נגעה בשאר המניין - אין מצטרפות.⁵⁹
13 וכן עטה שעוריין שנגעה בעטה הפסמין⁶⁰ או שבלת
14 שועל או שיפון, וכן עטה הפסמין⁶¹ ושל שבלת
15 שועל ושל שיפון שנגעה כל אחת ממשלשת.
בחברתת - הרי אלו מצטרפות.⁶²

16 שם, משנה ב. (17) ראה לעלה בהלכה א.
17 (18) כמובן, נגעה ונשכח, לנ"ל שם. (19) ארכ-על-פי
שלענין כלאים שאינם מן אחד (ראה בפ"ג מהלכות כלאים
הלה ג) - כאן לעניין חלה, הם מין אחד, לפי שהעיטות
שליהם דומות (עיין ר"ש ור"ב בכלאים פ"א משנה א). ולא
גורו חיטים שמא יבואו לתרום מזה על זה, ובאמת אין
تورמין מזה על זה, כיון שהם כלאים זה זהה, ראה מהלכות
כלאים שם, ובפה' מהלכות תרומות הלכה ג - שהכל
יודעים שאין תורמין מן על שאינו מינו (ירושלמי חלה
פ"ד הלכה ב). וראה בהלכה הסמוכה, לעניין ישן וחדרש.
(20) וכל זה אינו אלא בנסיבות זו את זו, אבל הכלול קמח
ועושה עיסה - כל חמץ המניין מצטרפים, כבוסוף הלהכה
הסמוכה. (21) ומה שאמרו (מנוחות ע.) "cosaMIN מין
חיטין", ראה להלן פ"ח הלכה ד. (22) משנה שם, כרבינו
יוחנן בן נורי. ויתכן שלא נחלק תנאים-קמא על רבוי יוחנן בן
נורי בעניין זה (כסף-משנה, ובאיור הגרא"א ליו"ד סימן שכד
אות י). (23) שהcosaMIN הם גם מין חיטים וגם מין
שעורים.

17 ד. עטה חדש⁶³ - אינה מצטרפת⁶⁴ לשול ישן⁶⁵, אף
על פי שהן ממין אחד; כדי שלא יאמרו:⁶⁶

מתוך מהדורות ונשל עם רם"ב' ג' גנ"ע – מוסד הרב נעם

וחלקוקה⁵⁷, ואחר קה נתגיר⁵⁸, ווהסיף כל אחד על חלקו אחר שנתגיר עד שהשלימנו לשערו⁵⁹ – הרי זו חיבת; שלא היה לה שעת חובה פשחיו עובדי כוכבים, שהרי פחות מפשעור היה ביד כל אחד מהן⁶¹.

(55) ירושלמי חלה פ"ג הלכה ד. (56) [שיעורת שותפני ישראליים שאין בה אלא שיעור אחד – חיבת (למעלה פ"ו) הלכה ו), לפי שיש כאן צירוף לחובה. אבל שותפים גויים, שאין עיסתם מצטרפת לכשיור לחיבת החלה, אינה מצטרפת גם להקל ולפטורה כ意义上的 שני ישראלים שנגלו על דעת החלקה, בהלכה הסמוכה]. (57) כנראה שהמדובר בשעששו עיטה זו על דעת החלקה, ראה בהלכה הסמוכה. וישנם כאן שני פטורים: א. גלגול על-מנת חלק שפטור (למעלה שם הלכה יט) ב. גלגול גוי הפטור מן החלה (שם הלכה ח). (58) [שכשנתגיריו כבר לא היה שיעור בעיסתה. אבל אם נתגירו ואחר-כך חלקו, א-על-פי שהוסיפו אחר כך, פטורים מחלה, שהרי היה העיטה כשיעור שכשנתגירו, והיה ברור לצרפה לחוב ובכל זאת פטורים הם אז, לפי שהגלגול היה בגיןיהם – דינה כעיטה של שני ישראלים (בהלכה הסמוכה) שנגלו של פטור פטורה לעולם]. (59) כמובן, ואין בעיטה השניה בלבד כשיעור, שאם לא כן, בודאי חיבת, וכך שם הלכה ט. (60) לעיסתה. (61) (ו) אין גלגול הגוי הפטור, אלא באופן שהיה כשיעור, ונפקע על ידי הגלגול. וכמו כן אין הגלגול על-מנת חלק פטור, אלא כשיעור המחייב, אבל כאן בגוי שאין עיסתם מצטרפת לחוב, אינה מצטרפת גם לגורם קולא, וכך].

ט. אבל שני ישראליים⁶² שעשו קה⁶³, וחזר כל אחד אחר שחלקו והזמין על חלקו עד שהשלימנו לשערו – הרי זו פטורה; שפבר חיבת לה שעת חובה⁶⁴, והן היו פטוריין באותה שעה מפני שעשאותך לחלק⁶⁵. (62) ירושלמי שם. (63) על-מנת חלקה בזק. (64) בשעת לישה, שהרי היה בה שיעור, והוא עיטה ישראלי. (65) ראה למעלה בפ"ו הלכה יט.

י. חיבת⁶⁶ העשה ביד העובד ביד כוכבים והישראלי בשפטותן וחלקו, ואחר קה נתגיר העובד כוכבים, והוסיף הגר על שלו [וישראלי על שלו] עד שהשלים כל אחד עפתו לשער – של ישראלי חיבת⁶⁸, ושל עובד כוכבים פטורה⁶⁹.

(66) ירושלמי שם. (67) מלשון זה ממשע, שלשה שלא על דעת החלקה, ראה בכף-משנה וביו"ד סימן של סעיף ו, ובביאור הגרא"א שם אות ז. (68) שהרי בחילוק של הירושא אין גלגול הגוי הפטור (יו"ד שם סעיף א). (69) צרך עיון, הרי לא הייתה לה שעת חובה, שהרי פחות מפשעור היה הידי, ראה למעלה הלכה ח. וראה ברא"ד. [ויתכן כי רק למעלה שם, שישנם שני פטורים: גלגול על-מנת חלק, וגלגול של גוי, וכל אחד מהם סותר לשני, כאמור: גלגול על-מנת חלק אינו מפרק החוב, שלא הייתה לה שעת

בחלה מעכבות את חיבת החלה. וראה למעלה שם הלכה ט, וביו"ד שם סעיף ו ואילך, ובביאור הגרא"א שם ס"ק יג. ו. הינה⁴⁵ באמצע עשה שההורמה חלה – מצטרפות; שהעסה שכיניחן כבר חיבת מחייב בחלה⁴⁶. וכן⁴⁷ אם היה בינייחן עשת הקדש – מצטרפות; מפני שראוי לפדותה ותמתיב בחלה⁴⁸. וכן⁴⁹ אם חיבת בינייחן עשת מין אהר⁵⁰ או עשת איש אחר או עשת חרש – הרי שתי העשות שבאזורין מצטרפות לחלק⁵¹.

(45) משנה שם. (46) ולא מייתו מהכתוב: "תרימו תרומה", ולא שכבר נתרמה, אלא עיסה שאינה שייכת עתה בחוב החלה, כמו עיטה תרומה. אבל עיטה שההורמה חלה, שייכת גם עכשו לחיבת החלה, אלא שנפטרה לאחר שהפרישו ממנה. (47) (48) שם: "קב הקדש מצרכך, קב חלה איינו מצרכך וכי הקדש ראוי לפדותו ולהחיבו, חלה אינה רואיה לפדותה ולהחיבתה". [זהו צרכו לסבראו זו בהקדש, א-על-פי שודאי הקדשosa לאחר הגלגול, שאם לא כן, לא מועיל הפדיון והוא פטורה מן החלה (להלן פ"ח הלכה ז), ואם-כן הרוי "כבר היה מחייב בטהרת בטהרת הדרת בטהרת" (כמפורט בסמוך, בעיטה שההורמה חלה – שאין לדמות עיטה הקדש שנפטרה מן החלה והזיקה לה, לעיטה שההורמה חלה, שיש לה זיקה לה חלה, וראה להלן. וא-על-פי יכול להשאל על החלה, כדי שיכל להשאל על התרומה – אין לדמות שאלת בטהרת שאינו חייב להשאל, לפדיון הקדש, שחייב הוא לפדותו וברוב⁵² כאן. ובחלה אין הסבואר ש"כבר היה מחייב בטהרת בטהרת הדרת בטהרת" (הדרת בטהרת), שרך בעיטה שההורמה חלה אמרו כן (ראה למעלה), אבל חלה עצמה ההפרשה אינה פוטרת אותה, אלא את העיטה, ולובי עצמה שם חלה פטור אותה, שכשם שתרומה אינה חיבת בטהרת, כמו כן חלה חיבת עוד בטהרת, ואין לה זיקה לה הפרשת בטהרת]. (49) ירושלמי וחוספה שם. (50) מחמשת המינים. וא-על-פי שאין עיטה חיטין מצטרפת עם עיטה שעורם לשער חלה (אם לא בלין יחד, וכך שם הלכה ד), בכל זאת אין עיטה השערום מפסיקה בין שחי עיסות החיטים שאין בכל אחת מהן כשיעור. וטעמו של דבר, שכדי שיצטרפו שתי עיסות ושחלישית שכיניחן לא תפיסק, די שתהה האמצעתה בת חיבת החלה, א-על-פי שאינה יכולה להצטרוף עצמה, וכך]. (51) א-על-פי שאין עיטה איש אחד ועיטה חדש מצטרפות בעצםן, וכך שם הלכות א-יד – אין מפסיקות, וכך].

ז. שתי עפות⁵², של כל אחת מהן פחות מפשעור, שהפריש חלה מזו וחלה מזו, וחזרו ונגעו⁵³ זו בזו; והרי בשתיים בשער – תחכין להפריש מהן חלה; ששהללות קראשנות איןן כלום⁵⁴.

(52) שם משנה ה, כחכמים ולא כרבינו עקיבא. (53) וגם נשכו, וכך]. (54) שהרי הופרשו בשעת פטו. ח. שני⁵⁵ עובדי כוכבים שעשו עשה פשעור⁵⁶

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם לנען – מוסד הרב קוק

אבות הטומאות הלכות ב, טו. (79) סוטה שם, ועובדת זהה. (79) וראה בהלכות טומאת אוכלין פט"ז הלכה ט. (80) כמובן, חולין שאין מתקנים, אבל חולין מתקנים, מותר לטמא גם בידים, כן"ל שם. (81) חלה פ"ב משנה ח, רבבי אליעזר שפסקו בירושלמי כתותו, ולא כחכמים. (82) כמובן, ראשונה לטומאה (סוטה שם). (83) (ועדיין לא הורמה חלה מהן). (84) כן הוא במשנה שם. ופירש שם בספר בית דוד, שאינו מפרש מן העיטה התהורה שלפניו, אלא מעיטה אחרת (תוספות אנטישם). וצ"ע למה לא יפריש אותה עיטה התהורה, ועיין ר"ב שם. (85) וכן נוגע בה כדי שיתרום מן המוקף. ואך-על-פי שאין צrisk שהוא מקפיד על התערובתו, במוקף - טמא וטהרו דינם כדבר שהוא מקפיד על חלה עלייה וצrisk נגיעה (ר"י קורוקס). ואכן אין צrisk נשיכה, ראה וצrisk נגיעה (ר"י קורוקס). ועיין במשנה להלן. (86) [צ"ל "וּמְנַשֵּׁךְ", וראה להלן.] ראשונה שם. ואך-על-פי שעיל-ידי נשיכה נעשה הכל כוגוף אחד וכולם טמאים בעת מעשה בראשון לטומאה (פ"ז) מהלכות טומאת אוכלין הלכה י"ח] - לאחר שפירשו לא נשאר בהם אלא טומאת מגע בלבד, כמפורט שם]. (87) [כ"ד-ביביצה" זה הוא מן התהורה, ועשה כן כדי שהעיטה הטומאה תהא נושכת עם ה"כ"ד-ביביצה", ועם ה"כ"ד-חללה", ועל-ידי-זה הן נעשות כעיטה אחת, ורק באופן זה, כשהכל גוף אחד, מותר לתרום מן הטהור על הטמא, כמפורט לעיל מהלכות תורות הלכה ז, אבל באופן אחר אסור, ראה למקרה פ"ה מהלכה יג. וראה במשנה ראשונה. ואך-על-פי שבמשנה שם אמרו, ונותן פחות מכבייצה באמצעותם - פסק רבני כביריתא בסוטה שם, שנוחן בכיביצה באמצעותם, מפני: שאין שני עוזה שלishi בחולין, וחולין התבולין לחלה אינה כחה אלא בחולין, ולפיכך אין שלישי בהם כן"ל, וגם מותר לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל (אלא שצ"ע שאין זה "גורם", אלא מטמא בידים), ולפיכך מותר לחות כדי ביצה, שאך-על-פי ש"כ"ד-ביביצה" זה נוגע בראשון, ומיטמא ונעשה שני, אף לאחר שפירש (ראה למקרה), אין הוא מטמא את ה"כ"ד-חללה", שمفירה וואהר-כך קורא עליה שם חלה]. (88) [זהו טעם למה שכחוב "וונתונו באמצעותם עוזה לעיטה התהורה", כן"ל. וכך אין צrisk נשיכה, שכן שכיביצה וה"כ"ד-חללה" נשוכם כולם לעיטה הטמא, די בכך להתייחס לתורות מן הטהור על הטמא].

יג. עוזה אדים⁸⁹ עזה טהורה⁹⁰ ולאינו מפרקיש חללה, ומגיעה או מנייה מזקפתה להיות מפרקיש עליה ווהולך מלות של עותות אחרות ואפלו נטמאו העוטות⁹¹, עד שטעשה העזה שנגינה כליה חלה ויתגננה לפהן. והוא שאלא תפיסל מאכל אדים⁹²; אבל משטרחרח אינו מפרקיש עליה. בפה דברים אמרוים? בשהיו אתם העוטות שמקפריש עלייה ספק אם הורמה חלה מהן או לא הורמה⁹³; שחללה דמאי נטלה מן הטהור על הטמא לכתחלה ושהלא מן המוקף.

(89) חלה פ"ד משנה ו. (90) כדי שתהא היחה שפירש, טהורה. (91) כמובן, שיש כאן שתי ריעותות: שمفירות מן

חובה כיוון שיש כאן גלגול של גוי, וגלגול של גוי אינו מפיקיע, שלא היה לה שעת חובה מצד הגלגול על-מנת לחلك. וכך אין שלא גללו על-מנת לחלק (ראה לעיל), גלגול הגוי מפיקיע, אף-על-פי שהקלקו של הגוי בלבד לא היה כשייעור. אבל מלשון בינו לעילשה שם, נראה שהיעיכוב הוא מצד פחות מכייעור, ולא מצד שגלגל על-מנת לחלק].

יא. הנטל⁷⁰ שאור מעשה שלא הורמה חללה⁷¹ וננתנו לתוכך עשה שההורמה חללה⁷² - הרי זה מביא עשה שניה⁷³, שיחקה בה עם שאור זה שעוזר עשה שיחיקת בחללה, וננתנה בתוך העשה⁷⁴ שההורמה חללה, ומפרקיש מן העשה השניה שעוזר חלה עלייה ועל השאור, כדי שיטל⁷⁵ מן המוקף. ואם אין לו עשה שניה - נעשית זו כליה טבל ומפרקיש חלה על הפל; שטבל במנינו אוטר בכל שהורא.⁷⁶

(70) חלה פ"ג משנה ח, ותוספה שם, פ"ב הלכה ב. (71) ואם כן, השאור טבל לחלה. (72) ודין תורה הוא שתיבטל ברוב, אבל חכמים אמרו שהטבל איינו בטל, ראה להלן. (73) מהעיטה ה"ג של האורה חלה, אי אפשר להפריש על זה שנותר, שהרי העיטה הניל מחייבת בחלה מן התורה. ואילו השאור הניל, איינו חייב אלא מדרבנן. אבל מהעיטה השנייה, שאין בה כשייעור בלי השאור הניל, יכול להפריש (משנה ראשונה). (74) כמובן, מערכבה בעיטה, באופן כזה שיוכיל להפריש מן העיטה החדש, שאך-על-פי שעזה שהורמה חלה הנמצאת בין שתי עיסות שאין בכל אחת כשייעור, הרה היא מארפתן (למעלה הלכה ז), כל זה לעניין שתהinya העיסות כעיטה אחת שיש בה שעור, אבל לעניין שהיא זה מן המוקף, העיטה מפסקת. ובספר מוגה: "סמרק לעיטה" (ר"י קורוקס, וכעין זה העתיק הסמ"ג עשן קמא). ולפי זה, העיטה שהורמה חלה מצרפת אף לעניין שהוא שיחשב מן המוקף, וכן הוא בשורת הרא"ש כל ב סימן ב. אלא שלפי זה, לא מובן מה שישים רבני "כדי שיטול מן המוקף", הרי חוץ מדין מוקף, צrisk להסמיד את העיטה השנייה כדי שתצטרכן לשאור וייהו יחד כשייעור (תוספה כפושטה, וראה בהערה 21 שם). (75) כמובן. והוא הטעם למה שכחוב: "וונתונה בתוך העיטה", ולא די בנתינת העיטה השנייה סמרק לה, כן"ל. (76) שכן אם לא בטל. והוא בפט"ו מהלכות מאלו ואילו לא בטל. וראה להקנו, הרי הוא דבר שיש לו מתיiron, ואילו לא בטל. וראה הטענה מהלכות האסורות הלכה ז.

(77) כן היא מסקנת הגמara בסוטה ל: (78) בפי"א מהלכות המזקף.⁸⁸

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קהן

ורדב"ז). (10) חלה פ"ג סוף מא". (11) כלומר, מתחילה הלישה. אבל לא יפריש כמעט הקmach שעדיין לא נתעורר במים. וראה להלן. (12) "ירושלמי" שם ה"א. (13) שכיוון שאין במשוריר שיעור הלה, אין הוא נחשב בפני עצמו, ומctrף לקmach שכבר נתעורר במים, והכל בכלל עיריסותיכם". ובספרים אחרים, במשנה שם: "ובלבך שהוא שם חמזה רביי קמח", כלומר, ולפ"ט נוסחת רבינו ז'ובלבד שלא הא וכו'", יתכן שאף אם אין במעורב שיעור חלה "הואיל ומכל-מקום התחליה ללוש", ואין בקmach הנשאר כדי חלה - נידון כנילוש" (מאייר' חלה שם, עמ' 27). (14) "ירושלמי" שם. ומדובר אףלו כשהשאר בעריבה קmach, שיעור עומר שלא נתעורר במים. (15) ומדובר שהפריש מן הקmach שנחרב במים, ולא ממה נשתייר, לניל". (16) (17) כלומר, על הקmach המעורב במים. (17) כלומר, לכשיתער כל הקmach במים, לניל. (18) (19) כלומר, כל החלה בכת אחת. וצ"ע, מדו"ע אינו יכול לומר, שעל החלק שכבר נתעורר במים, יכול מיד, ועל היתר יכול לכתעתה כולה עיסה. (20) ואין זה כמפריש על דבר שלא בא לעולם, שכיוון הדבר לעורב הקmach במים ולחייבו בחלה, הרי זה כבא לעולם, לניל בפ"ה מהל' תרומות ה"ט. וראה בר"ן לקידושין סב. ב. ובתוספות ר"ד' על היירושלמי' שם, ובתוספות רבי עקיבא איגר' על המשנה שם. ואף-על-פי שבה' תרומות שם, כתוב רבינו: "והוא שיביאו שתיהן שליש בעת אמר" - בערגה שלא הביאה שליש, אין זה בידו להביאה לידי הבאת שליש. אבל עירוב הקmach במים, בידו הוא.

ג. **הנימח**²⁰ העפה עד שלש הפל וערבה ואחר פך הפריש - אין בכח פלום.²¹ ואם לא הפריש הלה בזק, אלא אפה הפל - הרי זה מפריש מן הפת, **כמו שבעלנו**.²²

(20) 'ספר' פרשת שלח, פיסקה קי. (21) כלומר, חלתו חלה אף-על-פי שעבר על תקנת חכמים, שתיקנו להפריש מיד עם נתינת המים לemouth, לניל. (22) למלعلا פ"ז, סוף הט"ז.

ד. **מאיימת**²³ תחתיב העפה בחה ? משתגלו²⁴ בחה ? מאיימת ביחסים ויתערב הקmach במים,²⁵ או ששתמטמים בשעורים ותעשה בלה גוף אחד. ואוכליין עראיין מן העפה עד שתתגלו ביחסים ותטמטם בשעורים. והכסמין - ביחסים,²⁶ ושבלה שיעל והשיפון - בטעורים.

(23) חלה, שם. (24) כלומר, מאיימת חל חיבת חלה מעיקר הדין, קודם שתיקנה התקנה להפריש מיד עם נתינת המים בקmach, וראה לעמלה ה"ב ובעהרות, והיינו לאסור אףלו אכילת עראי, כדלהן. (25) כן הוא בדפוס רומי. וראה בתוספות אשנש שם. (26) כלומר, כל הקmach, ולא ישאר קmach בלה מעורב, ראה לעמלה שם. (27) פירוש, שירדבו חלום קצטם בקצתם" (פירוש המשנה). "עשית שעורים אינה נגבלת יפה אלא נסדקת, להכי תטטם, שmagella עד שיטטמו (כלומר, יאטמו, יסתמו) סדקיה" רבינו היל בפירושו ל'ספר' שם. וראה ב'עורך' ערך טם

1 הטהור על הטמא, ושלא מן המוקף (ורדב"ז). (92) ירושלמי שם. (93) משנה שם. (94) כגון שני עדים אמרים שהרומה, ושנים אחרים לא הרומה. אבל אין הכוונה שלקחה עם הארץ, שהרי עמי הארץ מפרישין חלה, כמו שמספרישן תרומה גודלה (משנה ראשונה). וראה באור-שם. (95) כאן "דמאי" פירושו, ספק, ולא שלקו מעם הארץ, לניל. וראה בפ"ט מהלכות מעשר הלכה א, ובמשנה-למלך שם.

פרק שמיini

1 יבאר המפריש חלתו קmach אם היא חלה. ואמתית מפרישין חלה. מאיימת תחתיב העיטה בחלה. ואם נתגלגה בחטים ונטטטה בשעורים. עיטה שננדעה בטומאה, אם לשין השפריש מן הלה. הלווקה מנהחות עם הארץ והוא אמר לו הפרשתי חלה. והלווקה בחוצה לארץ מנהחות או מבעל הבית.

2 א. **המפריש**²⁷ חלה - איה חלה³, ונגול ביד פה⁴, ושאר העפה חיבת בחה⁵. ואוטו הקmach שהפריש לשם חלה, אם יש בו עמר⁶ וועושה עפה⁷ - הרי זה מפריש ממנה חלה, כאשר כל קmach חילין.⁸

3 (2) חלה פ"ב מה". (3) שהרי "עיריסותיכם" אמר רחמנא (מאייר' קידושין, עמ' 231). (4) וחיבב לה חזיר לבועל הקmach. ואף-על-פי שהוא תלמיד חכם, וודוע שאין מפרישים חלה קmach, ובודאי נתן לו בתורת מתנה - גוזו חכמים שתהאה גול בידו, מחמת אלה שאינם יודעים שאין מפרישים חלה קmach, ואם תשר אבד כהן ייחסבו שתקנה עיסתם (ט"ז לוי"ד סי' שכז ס"ק א, ע"פ הגמרא בקידושין מו:). (5)果然 נאמר: זו העיטה אינה חיבת בחלה, כיון שהקmach שלה חלה היהת בו הכוונה" (פירוש המשנה). (6) שהוא שיעור הלה (למלعلا פ"ז הט"ז). (7) אבל בעודו קmach אין חלתו חלה, לניל. (8) כלומר, וחלה זו אסורה לזרום מן התורה, כיון שהפרשתו הראשונה מן הקmach לא הייתה כלום (ורדב"ז).

9 ב. **איימת** מפרישין חלה ? **כשיתן** את **המימים** ויתערב הקmach במים, מפריש הלה מתחלת דבר שגלווש¹¹; שנאמר: **ראשית ערסתכט**.¹² והוא שלא ישאר שם בערבה קmach שלא נתערב במים שעור עמר.¹³ ואם אמר¹⁴: הרי זו חלה¹⁵ על העפה¹⁶ ועל השאר ועל הקmach שנשטי, ולכתעתה בלה עפה אחת¹⁷ התקדש זו שביבוד¹⁸ לשם חלה - **הרי זה מفتر**.¹⁹

20 (9) ב'ירושלמי' פסחים פ"ג ה"ג: "אמר רבי יוסי כי רבי בון, בדין היה בעיטה טהורה שלא פריש חלה אלא בסוף (כלומר, שתיקנה העיטה גוף אחד, כדלהן בה"ד) - תקנה תיקנו בה שיפורשנה חהיל, שלא תטמא את העיטה". וראה להלן ה"א. ואין כוונת רבינו כאן לומר שחויבת הלה, באח עכשו, שהרי כתוב להלן (ה"ד) מאיימת תחתיב העיטה בחלה, משעתה גוף אחד, אלא אם הוא חושש שמא תיטמא העיטה - מפריש בתחילת הלישה (כسف-משנה

מוסד הרב נעם – מס' רבנן

כתב ורבינו: "וכן פירות חוץה-לאرض שנכנסו לארץ, חייבין בחלה וכור" (כלומר, מן התורה, כשלגולה העיסה היה בארץ), ואם נקבעו למעשר בידי ישראל אחר שנכנסו לארץ - חייבין במעשרות מדבריהם" (לפי כסף-משנה בפירוש אחד), הרי שלפני גלגול אין לה לעיטה שיותם עם חותת חלה, פרט לכך שהשם הפריש חלה - חלתו חלה (ראה באור שמה).⁽⁴²⁾ ואன הקדש וההפקר מפקיעים את חותת החלה, שחלתה בשעת הגלגול שקדם להם, וכך".

ז. **הקדשה⁴³ קדם שתקלול, ונתקללה ביד הרקדש ואחר בך פדאה - פטורה⁴⁴; شبשתה⁴⁵ הובטה הדיטה פטורה.**

שנה, שם, (43) במנחות ס, א - למזר זאת ממה שנאמר "עריסותיכם", ולא עיסת גוי ולא עיסת הקדש. וכן הדין לעניין הפקר כנ"ל, אלא שכן זה מצוי שיגלגול אדם עיסת הפקר ולא יזכה בה, ולכן לא כתוב ורבינו: הקדישה או הפקירה וכו', כמו בHALCAHKODOMAH. אבל בשו"ע י"ד שם, כתוב "הפקר", להסבירנו דין של פטור בשעת חותה, ואילו דין "הקדש" לא כתוב, כיון שאיןנו נהוג בזמן זהה.

ח. **וכן עובד כוכבים⁴⁶ שנמן לישראל לעשות לו עשה, וננתנה לו במתנה עד שלא גלולה - חיבת⁴⁷; ומושגלה - פטורה.⁴⁸**

שם, מה. וכוננו ורבינו, שדין עיסת גוי כדי בדין עיסת הקדש, ושניהם נחמעטו במנחות שם, ממה שנאמר "עריסותיכם", כנ"ל. (46) כיון שבשעת גלגול היהת העיסה של ישראל. (47) כיון שבשעת גלגול היהת העיסה של גוי, ועיסת גוי פטורה. כנ"ל פ"ז סוף ה"ה. והחידוש בזה, שאין הולכים לעניין חלה אחר המgelgel, לא לחוב ולא לפטור, אלא אחר מי שענין השעה שלו בשעת גלגול (ש"ך י"ד שם א' ב, וראה לעלה שם ה"י).

ט. **גר⁴⁹ שנתגיר והדיטה לו עשה: נתקללה עד שלא נתגיר - פטורה⁵⁰; ואם משנתגיר - חיבת. ואם ספק - חיבת בחלקה, לפחות⁵¹ שהוא עזון מיתה. וזה שאלל חלה ספק זו וכיוצא בה - אין חיב עלייה חמש.**

שם, מ"ג. (49) שעיסת גוי פטורה, כנ"ל. (50) ירושלמי שם ה"ד. וראה בחולין קלד, א. וברש"י שם ד"ה חלה. ואף-על-פי שלහן בפ"ט ה"ג, לעניין מתנות, כתוב ורבינו שאם ספק הוא אם נשחתה הבהמה קודם שנתגיר או אחר שנתגיר, פטור והמוחזיא מחבירו עליין הראייה, בגמרא שם הקשו זאת, ותריצו שיש הבדל בין ספק איסורא (כלומר, חלה שהיא קדשה) שהיא לחומרא, לבין ספק מזון (מתנות שחן חולין, כנ"ל בפ"א ה"ז) שהיא לקולא (חולין, שם). ומלשון ורבינו נראה, שאין הגור חייב להתח את חלת הספק לכחן, אלא יכול הוא להשווות אצלו או למקרה לכחן (ירושלמי שם). ואף-על-פי שלגולי תרומות של דמאי, כתוב ורבינו (פ"ט מהל' מעשר ה"ה): "ונותנה לכחן", שם הטעם הוא, שהחמירו חכמים שלא יבוא לאכליה אם ישנה אצלו, וכך שהוא אוכל מעשר בראשון ומעשר עני שאינו נותנים ללוו ולעוני (שם ה"ב), וישכח שם

ב, וביתוספה כפסותה' חלה פ"א, עמ' 800. (28) משנה, שם. ואילו אכילת קבוע אסורה ממשה שהיה נותנת את המים. וכן גם לעניין תרומות ומעשרות לא הותרה לפני גמר מלאכה אלא אכילת ערבי בלבד, ראה לעלה פ"ג מהל' מעשר ה"א. ועי' 'משנה ראשונה' שם. (29) במנחות ע, א: "חנה, כסמן מין חיטים, שבולת שועל ושיפון מין שעוראים". ומפרשנה ורבינו לעניין לישא, ולא לעניין צירוף, בכדי שלא יקשה לנו ממה שנאמר בחלה פ"ד מ"ב, הובא לעלה פ"ז ה"ג. ואף-על-פי שבירושלמי (שם פ"ג ה"א) אמרו: "ושאר כל דברים, את מהלך בהן אחר הטימוטם", פסק ורבינו כחבריתא במנחות הנ"ל ('בית יוסף' יו"ד סי' שכ').

ה. **נתגלה⁵⁰ בחייבים וננטטמה בשעוורים, האוכל ממנה קדם הפרשת חלה - חיב מיתה⁵¹, מפנוי שהיא טבל.⁵² לפיכך: אם הדיטה העסה חיבת בחלתה מן הtoutה, האוכל ממנה - לזה⁵³, ככל אוכל טבל⁵⁴; ואם הדיטה חיבת מדבריהם - מפני אותו מפת מרדות.**

שנה בפ"ג, שם. (31) בידי שנים. ואם התרו בו - לזה, כדלהלן. (32) שהרי חלה דינה כתורמה, כנ"ל פ"ה הי"ג. וראה בפ"א מהל' מעשר ה"ה. אולם, האוכל מני העיסה לפניו גלגול וטמוטם, איינו חיב מיתה, שאין זה שנתרנו את המים ואפשר להפריש (למעלה ה"ב), אלא כאוכל מותבואה שלא נגמרה מלאכתה כאוכל טבל, ואילו כאוכל מותבואה שלא נגמרה מלאכתה על מעשר, ועי' דרב"ז ומלاكت שלמה). (33) ירושלמי שם פ"א ה"ב: "זאת אומרת, שלוקין על חלון דבר תורה". (34) מכות ג, א. ופייט מהל' סנהדרין ה"ב אותיות ה"ה.

ו. **עשה⁵⁵ שנדר מעשה עד שלא נתגלה - פטורה⁵⁶; משתתגלה - חיבת.⁵⁷ וכן המקידיש⁵⁸ עשותו או המקידיר אוטה⁵⁹ קדם שנתקללה, ופדאה או זכה בבה ואחר שנתקללה, ופדאה או זכה בבה - הרי זו חיבת בחלקה.⁶⁰**

שם, מ"ב. ומדובר לאחר נתינת המים בكمת, ראה באור שמחה. (36) שנתרבה בה תרומה. (37) שהמדובר פטור מן החלה, וראה לעלה פ"ז סוף ה"ד. ומדובר בחלה בזמן זהה, שאינה אלא מדרכן (שם בהערה כג, ועי' שנתחיהבה בשעת גלגול, רבינו עקיבא איגר). (38) שכנין שנתחיהבה בשעת גלגול, שוב אינה נפטרת. (39) שם, מ"ג. (40) דין הפקר לא נזכר במשנה שם, ולמדרו ורבינו מדין הקדש, כיון שבפ"א שם מ"ג, נזכר שנייהם כאחד לעניין חיב חלה. וראה לעלה שם ה"ג, וביו"ד סי' של ס"ז, ובכיאורו הגור"א שם. (41) אבל אם בשעת גלגול היהת העיסה הפקר או הקדש, הרוי זו פטורה, מן הטעם הנזכר בHALCAHKODOMAH. וראה במנחת חינוך' מזכה שפה, ביתוספה כפסותה' חלה עמ' 800, ובתרומות חלה להר"ש אליעזרי עמ' ז ואילך. ואף-על-פי שבפ"ב מהל' תרומה ה"ב, כתוב ורבינו: "אם הפקר שבלים זוכה בחלה ומחרש מהן תרומה - אינה תרומה", נראה שהרי שם בפ"א ה"ב,

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

21 ארכעה מלין⁶⁷ - יעננה בטמאה⁶⁸ ויפריש חלה טמאה.⁶⁹

22

(61) בחלה פ"ב מ"ג: "מי שאינו יכול לעשות עיסתו בטהרה, העשנה קבן ואל יעשה בטומאה, ורבי עקיבא אומר夷' העשנה בטומאה וכו'". הרוי שם יכול לעשות בטהרה, לא יעשה בטומאה, לדברי הכל. (62) שלא יתרך לטומאה. (63) להתרחק מטומאה הקרבה אליו. (64) כמובן, אם נתמא. (65) ירושלמי שם, ה"ב. (66) כמובן, בין המקווה שהוא רוצה להטהר בה. (67) בחולין קבב, ב: "ד' מלין לגביל (כלומר, לגביל עיסה בטהרה), ולתפלה ולנטילת ידיים ד' מלין, וכו'. לא שננו אלא לפניו, אבל לאחריו אפילו אחד אינו חזרו". ונראה שדעת ריבינו היא שזה לא קאי על "לגביל", אלא על היתר בלבד, כדעת רשי' שם (כסף-משנה), וכן נראה מלשון הירושלמי שם שלא חילקו בין לפניו ובין לאחריו ("مراה הפנים" סוף ה"א). וראה בפ"ד מהל' חfila ה"ב-ג. (68) משנה, חלה שם, כרבי עקיבא יעשה קבין ("مراה הפנים" סוף ה"ג) "יעננה בטומאה", ולא בחכמים שאמרו "יעננה קבן ואל יעשה בטומאה", כיון ששנינו (פ"ג מ"ב, והובאה לעמלה ה"י) "נולד בה ספק טומאה עד שלא לגלה יעשה בטומאה", ולא אמרו: "יעננה קבין" (משנה ראשונה). וראה בא"ור שמח' וביחזון איש). (69) ונתמן לכחן ויסקנה, כנ"ל פ"ה ה"ד.

23 יב. אין עושים⁷⁰ חלה עם הארץ⁷¹ בטהרה, אבל עושים עשת חליין בטהרה. כייך? מגבל העשה זה ה' החבר, ומפריש ממנה כדי חלה, ומינחה בקלי גללים או בלי' אבני או בקלי אדמה⁷² שאין מקבלין טמאה; וכשיכוא עם הארץ - נוטל את שתיין, את העשה ואת החלה, ואומרים לו: הזהר שלא תען בחלה, טמא תחוור לטבלה.⁷³ ומפני מה התירו לו זה?⁷⁴ משום כדי חיו של גבל.⁷⁵

24

(70) מוספתא דמאי פ"ג, הובאה בגיטין סב. א. (71) כמובן, אסור לגביל עיסה שלמה בשבייל עט-הארץ, כדי שיוכל עם-הארץ לעשות את כול לה על שאר העיסות שלו (רבינו חננא, וקיבלו רוב הראשונים את פירשו). וטעמו של ברשי' ותוספות' שם, ובתוספתא כפושטה). וטעמו של דבר, שכן שעם-הארץ יפריש חלה ויטמא, נמצאה שהחבר גורם טומאה לחלה. (72) שככל ה כלים האלה אינם מקבלים טומאה (פ"א מהל' כלים ה"ז). (73) אין זו אלא תחבולת ואioms של שוא על עם-הארץ שיפחד מליגע בחלה, שהרי לאמתיו של דבר אינה חזותה לטבלה אפילו אם נתמא. (74) כמובן, דוקא באופן שהפריש החבר את החלה, והזהיר את עם-הארץ לביל יגע בה, כנ"ל, שאין הוא אלא גורם לטמא חולין, ודבר זה מותר, כנ"ל בפ"ז ה"ב. (75) שאם נאסר עליו לגביל עיסות עם-הארץ, נמצאת פרנסתו מקופחת.

31 יג. אשת חבר⁷⁶ מפרקת ובוחרת עם אשת עם הארץ⁷⁷; אבל משתפטייל מים בעשה⁷⁸ לא הפסיק אותה, מפני שהיא עושה עשתה בטמאה.⁷⁹ וכן הנחתום⁸⁰ שענשה בטמאה⁸¹ - לא לשין ולא עורךין

1 מותרים לזרום, ולא תרומה (משנה-מלוך שם). ויש
2 אחרים (משנה הפנים' על היירושלמי' שם, ויד אברם)
3 י"ד סי' של, ע"פ המשנה-מלוך פ"ז מהל' תרומות ה"ז)
4 שסוברים שדעת ריבינו היא, שמכפריש את החלה מספק
5 וגונתה להן, וכך שהוא נהוג בחלה ודאי, שכן יש בה
6 עון מיתה, החמירו בה. וכיון שבכלי (חולין שם), לא
7 הוציאו שמותר למקרה להן, אין סומכים בזה על
8 היירושלמי' שהתר לעשות כן. וראה בש"ך ליו"ד שם אות
9 ח. ת.

10 י. עטה⁵¹ שנולד בה ספק טמאה⁵² קדם שתתגלה -
11 **יעננה בטמאה⁵³, לפי שמרת לטמא חליין שbarez**
12 **ישראלי⁵⁴, ותשורף חלה⁵⁵. נולד לה אחר שנתגלה לה**
13 **ספק טמאה שקדאה מטמא את החולין⁵⁶ מן התורה**
14 **- יגמירה בטהרה; שבל⁵⁷ שקדאה מטמא את החולין**
15 **- גוזר על ספקו בחולין הטעולים לחה שלא יטמא**
16 **אותן, הוזיל וגבעלו לחלה. ותהייה⁵⁸ הימה פליה,**
17 **לא נאכלת⁵⁹ ולא נשרפת.**

51 שם מ"ב, ותוספתא שם סוף פ"א. (52) כיוון שהעישה
הו, קודם, קודם שנתגלה, דינה כחולין, מבואר להן, על
ברחונו שמדובר בספק כזה שמטמא אפילו חולין, ואילו ספק
שאינו מטמא אלא תרומה ולא חולין, לא הותר לעשותה
בטומאה, שהרי לא נטמא כלל, ואסור לטמאם בידים, שרך
לגורום לה טומאה מותר, מבואר למללה פ"ז ה"ב, ובפט"ז
ההיל' טומאת אוכلين ח"ט (רדר"ז). וראה להן בדברי
חשדי דוד. (53) כמובן, אפילו לאחר גלגול, שכן שנוול
בזה ספק טומאה המטמא גם חולין, מבואר למללה - מותר
לטמאה, שרך חלה ותרומה שנוול בהם ספק טומאה אסור
לטמאן (פ"יב מהל' תרומות ה"ג), אבל לא חולין הטבולים
לחלה. וראה להן. (54) אף-על-פי שהם טבולים לחלה,
כיוון שתטמא מספק, כנ"ל. (55) כדין חלה טמאה (למללה
פ"ה ה"ד). (56) נודה לו, א. כמובן, רק ודאה מטמא את
החולין, אבל ספיקה אינה מטמא את החולין, ולפיכך
יגמורנה בטהרה, שהרי כל טומאת עיסה זו אינה אלא מפני
שאנו אומרים: חולין הטבולין לחלה הרוי הם חלה, ולפיכך
עלינו להחמיר בהם כמו בחלה ממש, שאף-על-פי שנוול
בזה ספק טומאה, אין לטמאה, מבואר בפ"ב מהל' תרומות
ה"ג (ראה למללה), אבל אם נולד בה ספק טומאה
שמטמאה גם את החולין, אין להחמיר לעשותה בטהרה כמו
חלה (חשדי דוד) שם. (57) שולפי זה, מתברר הטב מה הולקה
חלה זו לשתי בכות ולא לבבא את: "נולד לה ספק
טומאה - עד שלא גללה תעשה בטומאה, ומשגלה
תעשה בטהרה", לפי שבספק שנוול לפני הגלגול, מותר
לעשוה בטומאה גם לאחר הגלגול, כנ"ל]. (58) שם ז. א.
בעשה, כנ"ל בפ"ז מהל' תרומות ה"ג. (59) שמא היא טמא
היא.

18 יא. לא יעננה⁶¹ אדם עשתו בטמאה לכתהלה, אלא
19 **יזהר⁶² ויתתקדל⁶³ ויתהרר⁶⁴ הוא וכליו, כדי להפריש**
20 **חלה טהורה. היה⁶⁵ בין ובין הימים⁶⁶ יתר על**

יום שני ט"ז אדר ה'תשע"ז

פרק תשיעי

1) ייבאר שמצוות-עשה ליתן הוווע והלחים והקיבה לכחן. הקדרים שקדם מום קבוע להקדשנו ונפדו. בהמתת כלאים או בהמת שותפין או כהמת פירות שביעית, או של כהנים ולויים. השוחט לגוי ולכהן, והמשתתף עם הכהן. גור שנתגייר והיתה לו בהמה שחוותה, ובכמה שלא הרומו מתנותה. השולח בשור לחבירו והיו בה מתנות, ומוקום שאין בו כחן. הרוצה ליתן המתנות לשני כהנים, ואיזהו זרע לחימם וקיבתו. מי הוא הקשר לאכול את המתנות. ואם מזכה אותם לישראל. אם יחתוך הכהן המתנות, או ישאל לישראל בפיו.

א. מצוות עשה לתן פל וזעם בהמה טהורה לפנה²
11 הזרע והקלנים והקבבה, שנאמר: וזה יהיה משפט
12 הכהנים. ואלו הם הנגראים בכל מקום מעתנות.³
13 ומוץוה זו נוהגת תמיד, בין בפני הבית בין שלא
14 בפני הבית⁴; ובכל מקום, בין בארץ בין בחו"ה
15 לא"ז; ובחולין, אבל לא במקדשים.⁵
16

2) אף על פי שבחולין קל: אמר רבינו יונתן שאין גנותין מתנה לכהן עם הארץ - סתם ורבינו כדורי המשנה שהן ניתנות לכל כחן. (3) נקראות כן לפיה הפסוק: "ונתן לכהן הזרע והלחים והקיבה" (דברי'). (4) שהרי לא נזכר בהם בתורה בית כמו שנזכר בביבליהם. (5) במשנה שם: תלמוד לומר: "ויאתנ' אותם (חו"ז ושוק של שלמים) לאהרן הכהן ולבניו לחק עולם", אין לו (לכהן) אלא מה שאמרו בעניין, כלומר: רך חוזה ושוק, ולא זועז ולחים וקיבה.

ב. כל הקדושים שקדם מום קבוע לקדשן⁶ ונפדו⁷
17 - מיבן במתנות⁸; ואם קדם מום עובר לקדשן⁹,
18 או שהקדישן תמיינים ואחר כך נולד בהם מום,¹⁰
19 וכןו - הרי אלו פטורין מן המתנות.¹⁰

6) ככלומר, כשהקדושים היה בהם מום קבוע, שלא נתקפה בהם קדושת הגוף, אלא קדושת דמים. (7) שכיוון שלא נתפסה בהם אלא קדושת דמים, כיון שנפדו הרהם בחולין גמורים, שהרי הם מותרים אז בגזיה ועובדיה. (8) שדים להיאסר בגזיה ועובדיה אף לאחר פדיונות. (9) קבוע. (10) כיון שקדושותם חמורה, ואף לאחר שנפדו נותר בהם איסור גזיה ועובדיה.

ג. ספק בכורו¹¹ - חיך במתנות מכל צד¹²: שאם בכור הוא - בלו לפנה, ואם אין בכור - מהנתנותיו לפנה. ואם נסתפק בשניים¹³, ולקח הכהן האחד מספק - הרי השני פטור מן המתנות; עשווהו כמו שזכה בו הכהן וננתנו¹⁴ במומו לבעל ריו¹⁵. אבל ספק מעשר¹⁶ - פטור מכל מקום¹⁷, שהמושיא מחייב¹⁸.

11) ומהדובר ברוח שלא ביכרה שלידה זכר ונקבה, ולא ידוע מי יצא תחילתה, הזכר או הנקבה. (12) ככלומר, ממה נפשך. (13) וכגון שלידה שני זכרים שאפשר שלא קדם

עמ"ז¹, שאין מחזיקין ידי עובי עבר¹⁹; אבל מוליכין עמו פת לפטל²⁰.

76) שביעית פ"ה מ"ט, וגיטין סא, א. 77) במשנה שם ושם: "לא אמרו אלא מפני דרכי שלום". ולא התייר זו את אלא באשת עמ"ה הארץ, כיון שרוב עמי הארץ מעשין הן ראה בפ"ט מעשר ה"א), אבל לא באשת החשודה על השביעית (ראה להלן בפ"ח מהל' שמיטה וובל ה"ז).

78) "שאז תקבל העיסה טומאה" (פירוש המשנה). 79) ואסור לעשות כן, כייל בה"א. וראה בפ"י מהל' מטמא משכב ומושב ה"א. (80) עבדה זורה נה, ב. (81) כיון שהוא עמ"ה הארץ, כייל. (82) אבל מוקדין ובורין עמו מפני דרכי שלום, כמו עם אשע עמ"ה הארץ. (83) כייל בבלגה י"א.

(84) ככלומר, למי שהנחותם מוליך אליו כרכותו כדי שיכרום. אבל אין מוליכים עמו פת לאופפה, שאפיה היא סוף הלישה (כפירוש התוספות' שם ד"ה אבל, ולא כפירוש רש"י שם). וכן מפורש בתוספתא שם פ"ח.

3 יד. הילקח²¹ מנהחותם עם הארץ בסוריה, ואמר 4 לו²²: הפרשטי חלה - אין ארך להפריש חלה 5 מספק. בשביל שלא נחשדו כלל ישראלי הארץ על 6 פרימה גודלה²³, אך לא נחשדו בסוריה על חלה²⁴.

(85) ירושלמי חלה פ"ד ה"ד, ותוספתא שם פ"ב ה"ו, בחכמים ולא כרבנן גמליאל. (86) שאם לא אמר לו שהפריש, חייב הילקח להפריש חלה, כדי חלה טמאה (למעלה פ"ו ה"א), שהרי גורו חכמים טומאה על סוריה (פ"י"א מהל' טומאת מת ה"ז). (87) ראה למ�לה פ"ט מהל' מעשר ה"א. (88) שאין לה שיעור מן התורה. וכל- שכן שבארץ ישראל לא נחשדו עליה, שהרי יש בה מיתה כמו בתורמה (דברי'). ולא נחשדו כלל לאו של "ולפנינו עור לא תתן מכשול".

7 טו. הילקח²⁵ בחו"ה לא"ז²⁶ מן הנחותם²⁷ - אריך 8 להפריש²⁸ חלה מספק. אבל הילקח מבעל הבית²⁹, 9 ואין ארך לומד³⁰ המהארח אצל³¹ - אין ארך 10 להפריש חלה מספק³².

(89) ירושלמי שם, ותוספתא שם פ"א ה"ח. (90) שם, קרבי מנא. אבל בסוריה ובארץ ישראל לא נחשדו על החלה, כייל. (91) עמ"ה הארץ. (92) ואפיילו אמר הנחותם הפרשתי חלה, שהם חדשים על לאו של "ולפנינו עור" (דברי'). וכן גם במעשרות אין נאמן לומר שהפריש, אלא בשבתה שאימתה עליו, כייל בפ"ב מהל' מעשר ה"א. (93) עס"ה הארץ.

(94) בבריתא בעבודה זורה לט, ב: "אם נתארח אצל בעל הבית - מותר. מסיע ליה לרב כי השוע בן לו, דברי יהושע בן לו, שגר לו בעל הבית לבתו - מותר". משמע שרבי יהושע בן לו בא להוציא על הבריתא, שאיפילו הילקח אצל בעל הבית מותר, ואין ארך לומר המתואר אצל. (95) אצל בעל הבית. (96) ואפיילו בחוץ-ארץ. שודאי נתן לו ממה שהוא אוכל, והוא אין חשור על החלה. אבל לוקח מן הנחותם צריך להפריש מפני שהוא חשור להכשילו, ואין חש ללאו של "ולפנינו עור לא תנתן מכשול", כייל.

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם לנעם – מוסד הרב קוק

שהוחשת ונתבללה בידי פטור מן המנתנות, מושם שנאמר "ונתן לכהן" – "לו ולא לכלבו" – כאן שהשחיטה כשרה, אלא שנתוכון להאכילה לגוי או לכלבים או לרפואה, חייב הוא במנתנות.

ז. בְּהַמֶּת שְׂפֵפִין – חִיבָת; שָׁגָאָמָר: זֹבְחֵי הַזְבָּחָת.

ח. הַלְוָקָם בְּהַמֶּת מִפְרוֹת שְׁבִיעִית – חִיב בְּמִתְפְּנוֹת³⁷.
פָּנִים וְלֹוִים³⁸ – פָּטוּרִים מִן הַמִּתְפְּנוֹת; שָׁגָאָמָר: מֵאתָה קָעַם. וְסַפְקָה הַמִּתְלָוִים אֲםֵם בְּכָל הַעַם אָוֶן
לֹא, לְפִיקָה אֵין נוֹטְלִין מֵהֶם, וְאֵם נִטְלֵל הַפְּהָה⁴⁰ – לֹא
יִחְיֵר!⁴¹.

(37) אבל מן הבכורה פטורה הבהמה שלך, שאם תھא חייבות נמצאה שהוא משתכר בבעור שהוא פטור מלבעור. אבל בגין שהבהמה היא חולין, והיבת בכירען, איינו משתכר בפירות שביעית. (38) בחולין קלב: דרש רבא "מאט העם", ולא מאת הכהנים. (39) שם קלא. "ההוא ליוואה (=לווי) דהווה חטף מתנתא, אותו אמרו ליה לרוב. אמר לו, לא מסתיה (=לא די) דלא שקלין מיניה, אלא מיחטף נמי חטף, וכו', מסקא ליה אי אקרו ע"ם, אי לא איקרו ע"ם". ושם: – דרש מרימור, הלכתא כוותיה דבר. (40) אבל לוי אין לו כוותה לקבל מתנות כהונה, שנאמר "וזה היה משפט הכהנים". (41) דעת רבינו שתפיסה מעולה אףלו לאחר שנולד הפסק.

ט. בְּמַה דְּבָרִים אָמָרִים⁴²? בְּשׁוֹחֵט לְעַצְמוֹ⁴³; אָבֵל כְּהֵן טְבַח⁴⁴ שְׁחוֹטָה⁴⁵ וּמוֹכֵר בְּשָׁוֹק – מִמְתִינֵין לוֹ⁴⁶ שְׁתִים וְשָׁלַשׁ שְׁבָתוֹת⁴⁷, מִבְּנֵן וְאֵילָךְ מוֹצִיאָן מִמְנָנוּ⁴⁸ מִתְפְּנוֹת וְנוֹתָנֵין אָוֹתָם לְכָהָנִים אַחֲרִים.⁴⁹ וְאֵם קְבֻעַ⁵⁰ בֵּית מִטְבְּחִים לְמַפְרֵד – אֵין מִמְתִינֵין לוֹ, אֵלָא מוֹצִיאָן מִמְנָנוּ מִידָּן.⁴⁸ וְאֵם נִמְעַן מִלְתָאָן⁴⁹ – מִנְדִּין⁵¹

אָוֹתָו עַד שְׁיִתָּן.

(42) שכנים פטוריים מנתנות. (43) ככלומר, בהמה שלו. אבל אם שוחט לעצמו בהמת ישראל, פטור מהציבור במנתנות, כיון שהבהמה של ישראל. (44) שם קלב: "درש רבא, וכו', כשהוא אומר מ"את זובחי הזבח", הו אמר, אפילו טבח כהן במשמעו". ופירישה ורבינו, שהכוונה היא אפילו שוחט בהמות שלו ומוכרן. (45) בהמות שלו. (46) [ביבימות (סד: סה). פסקו בנישואין ובמליקות כרב, שבשתי פעמים הוחזק, ובוסתות ושור המועד כרבן שמעון בן גמליאל, שבשלוש פעמים הוחזק, וייתכן כי גם כאן הלהקה כרבן שמעון בן גמליאל, והדבר תלויה כמה פעמים שחתל למוכר בשוק, ו"שתית שבתוות" היינו ימים ועד יום והשני, שהשפיך לשוחט שלוש פעמים לצורך יום השבת, ושלוש שבתוות" היינו יומי עד יום א' השישי, רק אז נודמנו לו שלוש פעמים. אבל יומיים א' עד יום א' השני, אין שם שלוש פעמים. (47) ואין הכהן נוטל לעצמו, שכינוי שהוא טבח המוכר בשוק, דינו לעניין המנתנות כישראל גמור. (48) שגילה דעתו בזה שהוא מוחזק מיד, לשוחטו על מנת למוכר בשוק. (49) לאחר שבתים ושלוש שבתוות, או הקובע בית מטבחים,omid.

אחד מהם. והואיל ואין ידוע איזה מהם יצא ראשון, הכהן נוטל את הכהוש, והשני ספק בכור. (14) שכיוון שהכהן לקח אחד מספק, עשו את השני כhalbיפי הראשן. (15) שכן אלא צד אחד בלבד ש"אמ איננו בכור מנתנותיו לכחן", אבל הצד השני "אם בemma שאלו לכחן" איננו כאן, כיון שמדובר בישראל. (16) מעשר בהמה שאין לכחן חלק בו אלא צד אחד בלבד לבעלין. (17) ככלומר, בין משתפק באחד ובין נסתפק בשניים. (18) ולא שיק לחיבתו מכל צד, שאם מעשר הוא – כולו לבעלים.

ד. בְּהַמֶּת קָרְשִׁים שְׁגַפְסָלָה בְּמוֹמָה¹⁹ וְאֵינָה חִיבָת בְּמִתְפְּנוֹת שְׁנַעֲרָבָה בְּבָהָמוֹת אַחֲרֹת, אֲפָלוֹ אֶת בְּמַאֲהָה, בּוּמָן שְׁפֵל בְּהַמֶּת מֵהָן לְאַחֲרָה²⁰ – בְּלֹן פְּטוּרִין²¹; שְׁפֵל אַחֲרֵי וְאַחֲרֵי סִפְקָה, וְהַמּוֹצִיא מַחְבָּרוֹ עַלְיוֹ הַרְאָיה. הִיא אַחֲרֵי הַוָּא הַשׁוֹחֵת אֶת בְּלֹם – פּוֹטָר מִתְפְּנוֹת אֶת מֵהָן בְּלֹבְדָּה.²²

(19) ככלומר, שנולד בה מום לאחר שחדרישה. (20) ככלומר, שלב בהמה שיכת לאדם אחר. (21) שכן הכהן יכול לבוא עלייו משני צדדין כמו בבעור, שהורי אין לכחן בבהתם קדושים כלום. (22) שהרי אחת מן הבהמות (היא בהמת הקדשים הנ"ל) פטורה.

ה. אֵין חִיב בְּמִתְפְּנוֹת אֶלָּא בְּהַמֶּת טְהוֹרָה²³ בְּלֹבְדָּה²⁴; שָׁגָאָמָר: אֵם שׂוֹר אִם שְׁהָר²⁵. כָּלָאים הַבָּא מַכְבֵּשׁ וְעַזּוֹ – חִיב בְּמִתְפְּנוֹת²⁶. וְהַפּוּיָה²⁸, אֲפָלָה עַל פִּי שְׁהָוָא סִפְקָה – מִפְרִישִׁין מִמְנָרוֹב²⁹ כָּל הַמִּתְפְּנוֹת³⁰. אֲכִיבָה³¹ הַבָּא עַל הַעַזְבָּן וְלִדְהָ – הַוּלָד חִיב בְּחָצֵץ מִתְפְּנוֹת³²; שָׁגָאָמָר: אֵם שָׁה – אֲפָלוֹ מִקְצַת שָׁה. פְּלִישָׁה הַבָּא עַל הַצְבָּה – הַוּלָד פְּטוֹר מִן הַמִּתְפְּנוֹת³⁴.

(23) ולא היה ולא עוף. (24) ולא טמאה. (25) אין זה מפורש בגמרא, אבל יש למדדו ממה שאמרו שכלאים הבא מן התהייש ומון הצביה פטור מן המנתנות. הרוי שהיה פטורה ממן המנתנות. (26) ששתיין בהמות טהורות, אלא שהן שני מינים. (27) בריתיא שם: "תְּנוּ רַבָּן, הַזְרוּ וְהַלְחִים וְהַקִּיבָה נוֹהָגִים בְּכָלָאים וּבְכּוֹי". וּבריתיא אחרה הביאו שם: וְהַקִּיבָה נוֹהָגִים בְּכָלָאים וּבְכּוֹי". (28) שהוא ספק בהמה, ודעתך רבינו, שהוא בריה Dortmund, שור (כלומר, כך היה צורך להיות בתורה ולא יותר), מה תלמוד לומר "אם שור", לרבות את הכלאים. (29) ככלומר, מפרישים ונוטנים לכחן.

(30) ולא חזין. (31) שהוא היה טהורה. (32) שהיה בהמה טהורה. (33) שהוא ספק הוא אם הווששין לזרע האב והוולד הוא גם מין היה ופטור מן המנתנות, או אם הווששין לזרע האם ואין הוא אלא בהמה וחביב במנתנות. (34) כרב פפא. וטעמו של דבר, שכיוון שהדבר ספק אם הווששין לזרע האב או לא, יתכן שאין הווששין, ואז הוולד כולם היה כאמו, ולכן פטור מנתנות שהמושzie מחבירו עליו הראייה.

ו. אַחֲרֵי הַשׁוֹחֵט לְאַכְילָת עַזְבָּר כּוֹכְבִים אוֹ לְאַכְילָת כָּלָים אוֹ לְרַפּוֹאָה³⁵ – חִיב בְּמִתְפְּנוֹת³⁶.

(35) שאין זה נקרא שוחט לאכילה. (36) שאף על פי

שיעור רמב"ם ג' פרקים ל'ו - יום שני ט"ז אדר - ספר זרעים – הלוות ביכורים קכא

מתוך מהדורות ונחל עט רמב"ם ג'ם – מוסד הרב קוק

שְׁתַּף בֵּין - פָּטוֹר מִן הַזְּרוּעַ; שְׁתַּף בְּבִנֵּי מַעַיִם -
פָּטוֹר מִן הַקְּבָה. אָמָר לוֹ הַכֹּהן: הָרִי הַבְּהָמָה בֶּלְהָ
שָׁלִי וְהַרְאָשָׁ שָׁלָךְ - חִיב בְּלָחִי; שְׁהַדְּבָר הַחִיב הָרִי
הוּא שֶׁל יְשָׁרָאֵל.⁶⁶

(65) של הבהמה. וכל הבהמה הייתה של ישראל בלבד.
(66) אף על פי שעיקר הבהמה של הכהן.

יג. גָּר שְׁפַתְגִּיר וְהִתְהַלֵּ לֹא בְּהָמָה שְׁחוּטָה: אֲםָ
נְשָׁחַטָּה עַד שְׁלָא נְתַגְּרִיר - פָּטוֹר,⁶⁷ וְאֲם אַחֲרָשְׁנָגְנִיר
- חִיב. וְאֲם סְפָק - פָּטוֹר, שְׁהַמּוֹצִיא מְחַבְּרוֹ עַלְיוֹ
הָרָאֵיה.⁶⁸

(67) שהרי בשעת שחיטה הייתה הבהמה של גוי, ופטורה מן
המתנות.

יד. בְּהָמָה שְׁלָא הַוּרָמוּ מְתַנְוִתִּיהִ - מְפָר לְאַכְלָ
מִמְּנָה. שָׁאַנְהָ דּוֹמָה לְטָלֵל,⁶⁹ שָׁהָרִי מְתַנְוָת בְּהָבָה
מְבָדְלִין. וְהַמְּתַנְוָת עַצְמָן - אָסָר לְיִשְׂרָאֵל לְאַכְלָן
אֵלָא בְּרִשׁוֹת כָּהָן.⁷⁰ עַבְרָ וְאַכְלָן⁷⁰ אוֹ הַזְּיקָן אוֹ מְבָרָן
- אַיְנוֹ חִיב לְשָׁלָם,⁷¹ מִפְנִי שְׁהָוָא מִמּוֹן שָׁאַן לוֹ
תוּבָע יְדוּעָ.⁷² וְהַקּוֹנָה אָוֹתָם, אֲפָר עַל פִּי שָׁאַנוֹ
רְשָׁאֵי⁷³ - הָרִי זֶה מְפָר לְאַכְלָן, מִפְנִי שְׁמַתְנָוֹת בְּהָבָה
גְּנֻלּוֹת.⁷⁴

(68) שאינו מסוים ומובדל בחילוק מן הפירות. (69) שהרי
מוני הוא. אלא ששסורה לו מצוות עשה של נתינה להכהן,
אם אינו מכיר כיונה. (70) חולין קל: "אמר רב חסדא,
המייך מתנות כהונה או שאלין פטור משלשים".
(71) כלומר, אינו חיב בדיני אדם, אבל בדיני שמים חיב.
(72) כיון שלכל כהן יכול לומר: לאחר אתנו.
(73) لكنו.

טו. אָמָר לְטָבָח: מְכָר לֵי בְּנֵי מַעַיִךְ שֶׁל פְּרָה, וְהִי
בְּהַמְּתַנְוָת⁷⁴ - נְוַתְנָן⁷⁵ לְכָהֵן וְאַיְנוֹ מְנַפֵּה לֹא⁷⁶ מִן
הַדְּמִים.⁷⁷ לְקַחַם מְמֻנוּ בְּמַשְׁקָל⁷⁸ - נְוַתְנָם לְכָהֵן
וְמְנַפֵּה לְטָבָח⁷⁹ מִן הַדְּמִים.

(74) כלומר, הקיבלה. (75) הלוקה. (76) הטענה. (77) שהרי ידוע הלוקה שהמתנות שם, ומה שישלים לא שילם
עבור הקיבלה, אלא עבר שאר הבשר. (78) והטענה נתן לו
גם את הקיבלה. (79) שהרי לא ידוע שהקיבלה בין בני
המעיים, ונמצא שמכר לו הטענה דבר שאין שלו.

טו. הַמְּשִׁלֵּחַ בְּשָׂר לְחַבְּרוֹ וְהִיו בְּהָמְתַנְוָת⁸⁰ - אַיְנוֹ
חוֹשֵׁש שְׁפָא עַבְרָ זֶה וְגַזְלָן.⁸² מְקוּם שָׁאַן בּוֹ כָּהֵן -
מְעַלָּה⁸³ הַמְּתַנְוָת בְּדָמִים וְאַכְלָן, מִפְנִי הַפְּסָד כָּהֵן,⁸⁴
וַיִּתְן הַדְּמִים לְכָל פָּהֵן שְׁרִיצָה.

(80) במתנה שלחה לו. (81) זרוע לחיים וקייבת. (82) ואם
כן אינו רשאי לקבלם, אלא, יש להניח שקנה את המתנות
מן הכהן, או שלא היה כהן במקורו, והעליה המתנות
בדמים. (83) כלומר, שם את המתנות בשוויין ומניה את
דמייהן. ואפשר שצריך לשומן בפניו בבית דין של שלושה

י. הַשׁׁוֹחַט⁵⁰ לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים וְלְכָהֵן⁵¹ - פָּטוֹר מִן
הַמְּתַנְוָת.⁵² וְהַשְׁׁפַתְמָה⁵³ עַם הַכָּהֵן - אַרְיךָ שִׁירְשָׁם
חַלְקָו,⁵⁴ בְּגִי שִׁינְימִח הַמְּתַנְוָת בְּחַלְקָה הַכָּהֵן⁵⁵; שָׁאַם
לֹא צַיְן חַלְקָו - חִיב בְּמְתַנְוָת⁵⁶, מִפְנִי שָׁאַין הַכָּל
יְוָדָעַן שְׁהַכָּהֵן שְׁתַּף לו. לְפִיכְךָ, אָם הַהָרָא
עוֹמֵד עַמוֹּ בְּמִתְבָּחִים וְנוֹשָׁא וְנוֹתֵן עַמוֹּ - אַיְנוֹ אַרְיךָ
לְרִשְׁמָם.⁵⁷ שָׁסַתָּם עוֹבֵד כּוֹכְבִים מִרְבָּה דָּבָרִים וּמוֹדִיעַ
לְכָל שְׁהָוָא שְׁתַּף, וְאֲפָר עַל פִּי שָׁאַינוּ עַמוֹּ בְּשָׁעַת
מְכִירָה.

(50) ומדובר בשוחות ישראל. (51) כאמור, בהמה שכולה
של גוי או של כהן. (52) שאין הדבר תלייו בשוחות אלא
בבהמה, וכיוון שהוא של כהן הרי היא פטורה. והוא הדין
אם הוא שוחות בהמה של לו שהוא פטור מספק.
(53) במשנה שם קלב. "השוחט לכחן ולכרי פטור מִן
הַמְּתַנְוָת, וְהַמְּשַׁתְּחַפֵּעַ עַמְּחָן צָרֵיךְ שִׁירְשָׁם". ובמסקנת הגמara
כלג. "סתם עַכְוּם מִפְעָא פְּעִי (=מודיע לכל שהוא שותף)"
ומפרש רביינו שהמדובר אפילו באינו עומד בבית המשפטים
ואינו נשוא ונותן, ואף על פי כן ידוע שהוא שותף במתנות
הישראל, ואין הכריות החשודות בישראל של כהיב במתנות
ואינו נותן, אבל כהן שנצעו הוא ואינו מודיע ברבים
=שהוא שותפו של ישראל[], חייבו את ישראל לשום את
חלקו, מפני מרاثת העין. ולפי זה, מה שאמרו במשנה שם
ו"המשתחף עמהן צריך שירשם", הכוונה, עם הכהנים,
אבל עם הגוי, אף פעם אינו צריך לרשותם. (54) שיסמן
חלקו, מפני מרاثת העין. (55) ולא יבוא לידי חיש.
(56) מדרבנן. אבל מן התורה, כיון שהוא שותף עם הכהן
או עם הגוי, הרוי הוא פטור ממתנות. (57) כיון שהכל
 יודעים שהוא שותף ואין הושדים בישראל.

יא. הַתְּהָנָה הַכָּהֵן עַמְּפָנָה⁵⁸ שְׁהָוָא שְׁתַּף חֹזֶן מִן הַמְּתַנְוָת
- הָרִי הַמְּתַנְוָת לְכָהֵן; בַּיּוֹן שָׁאַם אָמָר לוֹ חֹזֶן - הָרִי
שִׁירָד לֹא הַכָּהֵן חַלְק בְּמְתַנְוָת⁵⁹, וְלְפִיכְךָ הַמִּשְׁלָוֹן⁶⁰.
אבל אם אָמָר לוֹ הַכָּהֵן: עַל מְנֻת שְׁהַמְּתַנְוָת שְׁלָוֹן⁶¹
- הָרִי הַמְּתַנְוָת שֶׁל יְשָׁרָאֵל זֶה,⁶² וְנוֹתֵן לְכָל כָּהֵן
שְׁקִיצָה. אך על פי שההנאה עמו שָׁהֵן שְׁלָוֹן - לא
ונפטר מִן הַמְּתַנְוָת⁶³. שָׁהָאָוּר עַל מְנֻת - לא שִׁירָד לֹא
בְּעַצְמָן שֶׁל מְתַנְוָת בְּלָיִם. הַוְאֵיל וְלֹא שִׁירָד לֹא כָהֵן
שְׁתַּפְכּוֹת⁶⁴ - לא קְנָאָן בְּרָנָאִי זֶה.⁶⁵

(55) עם ישראל. (56) כאמור, משאיר את כל המתנות,
לחילוקו. (57) שם קלד. "חוֹזֶן, שִׁירָא". על מנת, לאו
שִׁירָא". (58) כאמור, הריני מוכר לך את הבהמה על מנת
שהמתנות שלך. (59) רק שלו. (60) רק כהן. (61) והוא בין הכהן
התנה את המקח או השותפות בתנאי זה, ואם כן היה המקח
צורך להחבטל, מכל מקום אין המקח או השותפות בטלים,
שהרי הוא מתנה על מה שכחוב בתורה, שההתורה הרשות
לייתנים לכל כהן שירצה, ותנאו בטל. (64) כמו בכל
הבהמה.

יב. הַהָרָא הַכָּהֵן שְׁתַּף בְּרָאשָׁ⁶⁶ - פָּטוֹר מִן הַלָּחִי;

מתוך מהדורות ונשל עם רmb"ם געם – מוסד הרב קוק

שכן שהיא עצמה אוכלת. (99) ואין בה קדושת כהונה, שהרי אסורה לאכול חזז ושוק של קדשים לעולם, ותרומה שבכילה אשת זו. (100) שאף על פי שקדושת כהונה אין בה, כי"ל – דין כהנת יש לה. (101) שם קלב. "ירב כהנא אכל בשכיב אל אשתו (ישראל היה), ואשתו כהנת). וכן עשו עוד אמראים כמו שנזכר שם. וצריך לומר, שהכהונה היא שקיבלה מתנות במקומות אשתו וממי שננתן לו אותן קיימים בזיה מוצאות נתינה. כיון ששאותו בגוףו, ואני צריך הרשות לקבל את המתנות. (102) שנבעלה לאסור לה, ופקעה קדושת כהונתה ממנה, והרי היא כזרה לכל דבר. (103) ביבמות עד: חלה לאו זרעו דאהרן היא. ובבכורות מז. כהנת כיוון דאי בעיל לה (=הפסול) הויא זורה, ומה שאינה משלמת חמוץ אם אכלת תרומה, אין זה מפני שיש לה דין כהנת אלא מפני שאינה זורה מתחילה. (104) תוספאת חולין תחילת פרק ט: "מתנות אין בהם ממש קדושה, אפילו מוכן לעובך כוכבים אפילו נונתן לפני כלבו, אין בהן אלא מצות כהונה בלבד" (כלומר, צריך ליתין לכחן כיוון שחן ממונו).

כא. פה¹⁰⁵ שהיו לו חברים שנוטנים לו הפטנות¹⁰⁶,
אם רצה לזכות בهن לישראל חברו – הרי זה מזבח
לו וראף על פי שלא בא או לידי, ויהיו אותם החברים
וזוביים ונונתין הפטנות לה הישראל שזכה בهن.
והוא שヒיה הישראל זה בדחק¹⁰⁷ ואין לו לךנות
בשר, ורקיה הפהן שזכה לו חברו¹⁰⁸; אבל אם היה
הפהן שמשו של ישראל זה¹⁰⁹ או שכירו או לקיתו¹¹⁰
– אין מזבח לו עד שיבואו לידי, שמא יזכה בעל
32 כירח¹¹⁰.

(105) שם קלג. אמר رب יוסף, האי כהנא דאית ליה צורבא מרבן בשכובתו (=בשכנות) ודוחיקא ליה מילתא, ליזכי ליה מתנה ואף על גב דלא ATI לדייה במכווי כהונה ולוייה" (בכהן שהיה ניכר בעיר, ורוב בני אדם אוהבים אותו ונונתין לו המתנות). (106) ולכן כל הכהנים שבועלם מוחרים על החלם, ונמצא שהמתנות שלו, שהרי אין לישראל בתנותיו כי אם טובת הנהה בלבד. (107) חולין שם. ומה שהזכוו שם "צורבא מרבן", סוכר רבינו שהוא לאו דוקא. (108) ולא משמו. (109) שם: "רבא ורב ספראו איקלעו לבני יהונא בר אדא, וכו', עבד לו הועגלא תילתא. אמר ליה רבא לשמעיה (כלומר, לשמש שלו שהיה כהן, וכנראה שבעל הבית היה רגיל לתמתנותיו לשמשו של רבו), וכי אין מתנה, וכו', רבא אל ורב ספראו לא אל, וכו', אמר ליה (רב יוסף לרוב ספראו), כי אמרי أنا באחר, שמעא בעל כרחיה מזכי, וכו'". (110) וחששא זו אינה אלא כשבוד לא הגיעו המתנות ליד כהן, אבל הגיעו לירוי, אין מזבח לאחרים, אף לבעים שלו, אלא ברצונו הטוב.

כב. לא יחתוך¹¹¹ הפהן הפטנות ולא ישאל בפיו,
אליאם בן נונתין לו בכבוד – נוטל. ובזמן שהם
רבים בבית המטבחים – האנועים מושבין יידיהם,
והגרגרנים נוטלים. ואם היה הפהן צניעו¹¹² ואין
מכירין אותו שהוא כהן – הרי זה נוטל, כדי שידעו
33
34
35
36
37

נאmins היודעים בשומה. (84) אם יניחם – יתקללו
ויפסדו.

יז. הרוצה להן הפטנות להן אחד – נותן. ואם רצחה לחולק אומן – לא יתן חצי קביה לאחד או חצי זרוע, אלא זרוע לאחד, וקביה לאחד, ולחמים לשנים⁸⁵; שנאמר: תתן לו – שヒיה ביה כדי מתנה⁸⁶. ואם היה של שור⁸⁷ – חולק אומן חתיכות; והוא שヒיה בכל חתיכה כדי מזכה.

(85) כמובן, לחי אחד לכל כהן. (86) ודין זה הוא מן התורה. (87) ושור כיוון שהוא גדול ביותר, אף הזרוע והלחמים והקיבה גדולים, ויש אף בחלק מהן כדי נתינה.

7 יה. אי זהו הזרוע? זרוע של ימין⁸⁸, מן הפרק של
8 ארכבה⁸⁹ עד בף של ידו⁹⁰, שהן שני איברים⁹¹ זה
9 מערכה בזיה, ולחמים – מן הפרק של לחי ועד פיקה
10 של גראגרת⁹², טבעת גדרולה⁹³ עם הלשון شبיגניה,
11 הכל לפהן.

(88) תנן רבנן, הזרוע, וזה זרוע ימין, וכו', מי תלמודא, כדי אמר רבא, "הירק", המימונת שבירך, הכא נמי "הזרוע" המימון שבזרוע. (89) הוא החלק התיכון שבו הפרסות. (90) עצם רחב של כתף. (91) הינו, השוק המתחילה מהפרק של הארכובה ולמעלה והקוויות של מעלה הימנה עד הכתף, אבל מהארכובה ולמטה אינו בכלל זרוע. (92) שם: נוטלה ובית השחיטה עמה (כלומר, תפס בעומק הצוואר באלבנסון יותר מאשר הפיקה).

12 יט. אין מולגין אומן⁹⁴ ואין מפשיטין אומן, אבל
13 יתנו לו בעורן ובצמן, ותקבב שעליה
14 ובחלב שפתוכה. וכך נגגו הכהנים להגיון חלב
15 הנקבה לבעלים⁹⁵.

(94) כמובן, את הזרוע ואת הלחמים. ואף על פי שלא מחרבו מהכתוב, רק הלחמים, נראה שדרים שווה מחמת סמיכותם בכתב. (95) שם: "והקיבה", למאי אתה, להביא חלב שעל גבי הקיבה וחלב שבתוכן הקיבה. (96) שכיוון שהמתנות ממוני כהנים, יש להם רשות להניח אצל הישראלית.

כ. הכהנת אוכלת⁹⁷ הפטנות אף על פי שהוא
בשואת⁹⁸ לישאל⁹⁹, מפני שאין בהן קדשה¹⁰⁰.
ולא עוד, אבל הבעל אוכל מפטנות¹⁰¹ בגלל
19 אשתו. אבל חללה¹⁰² – אינה אוכלת, שאין
20 חללים בכלל מהנים¹⁰³. ואם רצחה¹⁰⁴ הכהן למכל
21 הפטנות או לתנן במתנה, אפילו לעובד כוכבים,
או להאכילים לבעלים – מאכילים, שאין בהן
22 קדשה כלל.

(97) שם קלא: "על לא הוא יhib מתנתא לכהנתא" (ומה שכתוב: ונtan לכחן, כסבר אפילו כהנת במשמע – ר"י).
(98) שהרי אפילו הבעל עצמו אוכל מתנות בgal אשתו. כל

מתוך מהדורות ונשל עם רמב"ם געט – מוסד הרב קוק

ראשית הגז ומנתנות בהמה – אחד הוא, כדלහן בהלה יז, הבדל ביניהם לעניין לויים, שבמנתנות פטוריים, משום שנאמר בהם "מאת העם", וספק הוא אם הם בכלל עם, והמצויא מחייבו עליו הראה, ובראשית הגז שלא נזכר "עם" כלל – חיבים (כסף-משנה ורדרב"ז).

וזו. ואין לראשית הגז זו שעור מן התורה⁵. ומדברי טופרים, שלא יפחוט מכך ממשים⁶. ואינה נוהגת אלא באין⁷, בין לפניו הבית⁸. בין שלא לפניו הבית, בראשית תקדון⁹. וכן נוהגת בחולין, אבל לא במקושים¹⁰.

(5) כיוון שנאמר בה "וראשית", וכל מקום שנאמר ראשית אין בו שיעור, ראה בפ"ג מהלכות תרומות הלהה א, ולמעלה בפ"ח הלכה א. (6) שם קל: רב ושמואל אמרו תרויהו, ראשית הגז בששים. ותינו כן מושם שנאמר כאן: תhn לו, תhn לו דבר הרואוי ליתנו מנה, כדליהן בסוף הלהה טז. וראה למعلاה פ"ה הלהה ב, ופ"ט הלהה יז. (7) שם קל: אמר רב נחמן בר יצחק, האידנא נהוג עלמא, וכו', רבי אליעאי אומר, ראשית הגז אלעאי באירן. (8) ר' אליעאי אמרו (שם): איננו נהוג אלא באירן. וטעמו של ר' אליעאי אמרו (שם): אמר רבא, יליף נתינה מתינה, מה תרומה באירן אין, בחוצה הארץ לא רצץ לא. אף בראשית הגז, באירן אין, בחוצה הארץ לא. ולא נהגו כן אלא בראשית הגז, אבל ודוע, לחיים וקיבה נוהגות בין בארץ ובין בחוצה הארץ (למעלה פ"ט הלהה א, עיין שם בתהרעה ו). ומכיון שדינה כמו תרומה, תיכון, שכש שתרומה אינה נוהגת אלא כשהאו כולם לארץ (הלוות תרומות פ"א הלהה כו), כמו כן אין בראשית הגז נוהגת אלא כשאו כולם, ובזמן זהה, אינה אלא מדרבנן (מנחת-חינוך מצוה תקח). (8) משנה שם קלה. (9) ראה בהלכות תרומות שם הלהה א והלהה כו. (10) משנה שם. וראה למعلاה פ"ט הלהה א.

ב. כיצד? ¹¹ הרי שתקדיש ¹² בהמות לברך הבית¹³ גאנזן, יכול היה חיב לפהות¹⁴ ולתקן לפהן? או הקייש ¹⁵ בהמה¹⁶ חזן מגזטה¹⁷, יכול היה חיב בראשית הגז? תלמוד לומר: צאנך – אין אלו צאנו.

(11) כולם, כיצד אין ראשית הגז נוהגת במוקדיין. (12) חולין שם. (13) שאנים אסורים בגזיה ועובדת אלא מדרבנן. לפיכך הוצרכו למעטם מן הפסוק "צאנך", אבל קדרשי מזבח שאסורים בגיןה ועובדת מן התורה, פטוריים מראשית הגז מטעם אחר: שאנים בני גיזה (שם). (14) בغمרא שם אמרו, שלמי שסובר קדשי בדק הבית טעונים העמدة והערכה בעת פרדיונם (וכן פסק רבינו בפ"ח מהלכות עריכין הלוות ה, יב) – אפילו בעלי הפסוק "צאנך", הוא פטור מראשית הגז, שהרי אינו יכול להעמיד הגז ולהערכו ולפדותו (מהר"ק). וראה במנחת-חינוך שם, וכוחון-איש. (15) לבדך הבית (חולין שם). (16) בغمרא שם הקשו: בדק הבית נמי כחשו (וברש"י: הגייה הניטלת מכחשת הבשר, ואסור לגוזזה), דאמר חזן מגזיה וכחשוה. ועוד אמרו שם: רבא אמר, במקדרиш גיזה עצמה, סלקא דעתך-אמינה ליגוזו ולפרק וליתיבליה, אמר קרא גז צאנך ניהו, ראשית הגז", וטעמו של דבר, שאפק-על-פי שדין

לכל שהוא כהן. ואין הכהנים אוכלין המתקנות אלא אליו בחרדל; שנאמר למשחה¹¹³ – בדרך שאוכלים המלכים¹¹⁴.

(111) בחולין שם: "ונתן, ולא שיטול מעצמו. אמר אבי, מריש הוה חיטפנא מתנה, אמיןיא חובי קא מחייבנא מצוה. כיון דשמענה להא, וננת ולא שיטול בעצמו, מיחטף לא חיטפנא, מימר אמרו הבו לי, כיון דשמענה להא דתניה: ויטו אחריו הבצע. ר' מאיר אומר, בני שמואל חלקם שאלו בפהם, מימר נמי לא אמיןיא. ואילavo לי שקלנא (כלמר, אפללו כשהיו כהנים רבים בבית המטבחים), כיון דשמענה להא דתניה, הצנוין מושכין את ידיהם, והגרגניטים חולקים, משקל נמי לא שקלנא, לבר ממעלי יומי דכפורי (=בערב יום כיפור, שהוא יומם טוב ומזכה לאכול בו, ומנתנות מרובות, וכהנים רבים מטאפסים, ואם לא יטול, יאמרו שאינו כהן – תוספות שם), לאחוזקי נשאי בכחני". (112) למד כן רביו מדברי אבי, שהוואו למעלה, שנטל מנתנות בערב יום היכפורים ב כדי להחזיק עצמו לכחן, ומכאן שכחן צנען ואינו ידווע, מותר לו לקחת גם בזמן אחר חזן מערב יום היכפורים, כדי להחזיק עצמו לכחן. (113) פסוק זה נאמר בקדשים ולא במתנות כהונה, אבל למד זו זאת מה שנאמר: "לך נתחים למשחה" – "כל מתנות שתנתתי לך בכחונתך, נתתי לך לגדולה".

(114) משנה בזבחים צ: "ובכלוֹן (כלומר, בכל הקדשים), הכהנים רשאין לשנות באכילתן לאכין צליין ושלוקין ומובשין, וכו'". ובגמרא: Mai טעמא, אמר קרא "למשחה, לגדולה, בדרך שהמלכים ואוכילין". ולפי הכתבו התוספות גם לעניין מתנות, אין הדברים אמורים אלא כשהנהנה מאכילת צליי כמו שננה מאכילת מבושל, אבל אם נהנה יותר באכילת מבושל, יכול מבושל כמו שטוב לו.

פרק עשרין

1) יבאר שמצוות-עשה ליתן לכחן לראשת הגז, ואם יש לו שיעור. ודין אם נוהגת בחולין ובמקודשין. ואם היה החומר קשה או אודם או שחור. התולש צמר וחלדים בידו. ואם נוהג בכלאים ובטרפה. אם חיב באחריותו. הוליך גז צאנו של גוי אחר שגוזן הגוי. הוליך גז צאנו של חברו. וגר שנטגאייר והיו לו גיזות. כמה צאן יהיה לו ויהיה חיב בראשית הגז. וצאנן השותפני. ראשית הגז מצוותה בתקילה. ואם מפרישין מחדש על ישן. הרוצה לחלק גיזותיו לכחנים. ואם הוא חולין לכל דבר.

4) א. מצוות עשה¹ לתן לפהן² לראשת הגז, שנאמר: 5) וראשית גז צאנך תפון לו. ולויים בכלל ישראל⁴ 6) במצואה

(2) ראה בספר המצוות (עשה קמד), ובחולין קל. (3) כלומר, ההפרשה והנתינה - מצווה אחת הן. וראה בספר המצוות כליל יב, וממצוות-עשה שם. (4) שם קלא: "ושאר מתנות כהונה, כגון הזרע והלחים והקיבה, אין מוציאין אותן לא מכחן לכחן ולא مليי לולי. הא مليי לכחן מוציאין, אלמא איקרו עם, כגון הזרע ולא זרעו, וכו', ומאי ניהו, ראשית הגז", וטעמו של דבר, שאפק-על-פי שדין

מתוך מהדורות ונשל עס רם"ב"ס ג' – מוסד הרב קוק

שיטן - חיב להפריש³² אחר שלבנו. התולש³³ אמר

רחלים בידו ולא גוץ - חיב בראשית הגז.

(29) ראה להלן. (30) במשנה שם קללה. (31) שכיוון
שכנאו בשינוי, הרוי הוא פטור, וראה בבבא קמא פג:
וברש"י שם. (32) שאין זה שניין. (33) חולין קלד. כרבנן
ולא כרי יוסי. וראה בפ"ד מהלכות מתנות עניינים הלכה ב,
שם פ"ב הלכה ו ובכסקף-משנה שם.

ז. ראשית הגז נוגה בכלאים³⁴ ובכלי³⁵ ובטרפה³⁶;
אבל הגז אט המטה³⁷ – פטור.

(34) תוספתא חולין פ".י. ומודובר בכלאים הבא מכבר וועז.
אבל צבי הבא על החבש וילדה, אין הولد חייב אפילו בחזיב
ראשית הגז, שהוא שאמרו במתנות (למעלה פ"ט הלכה ה)
שהחיב בחזיב מתנות, והוא מפסק מיוחד: "אם שה, אפילו
מקצת שה". (35) שם. וראה לעלה שם ובהערות.
(36) תוספתא שם. ובחולין קללו: "וילתני חומר בראשית הגז
שנוגה בטרפה, מה-שאין-כך במתנות (שנאמר "ונתן
לכהן" – לו, ולא לכלבו – רשי"ש). אמר רבינא, הא מניא
ר' שמעון היא, דתניתא, ר' שמעון פוטר את הטריפה
מראשית הגז". ופסק רבינו בחכמים. ודעת רבינו היא, שלא
בא רבינא לומר שמשנתינו כר' שמעון, אלא שכיוון
שמחלוקת היא, לא הזוכה התנא במשנה (כסף-משנה).
וראה באור-שםת. (37) תוספתא שם. וטעמו של דבר,
שאין זה נקרא "גז" ולא "צאנך" (ר"י קורוקס וכסף-משנה).
ולענין שבת פסק רבינו, שהגוזו מן המת חייב (פ"ט
מהלכות שבת הלכה ז ע"פ התוספתא שבת תחילת פ"ט),
וציריך עיון].

ח. הפלריש³⁸ ראשית הגז ואבד – חיב באחריותן

עד שיטן לכיה⁴⁰. האומר⁴¹: כל גזותי ראשית –

דבירו קימין⁴².

(38) תוספתא שם. (39) כולם, מה שהפריש, אבל שא
הגז קיים. (40) כולם, שפיריש שנית משאר הגז שלא
אבד. ודוקא בראשית הגז שאין החיב להפריש חלק מסוים,
אבל במתנות שהחיב הוא זורע ולחחים וקיבה דוקא, כיון
שאבדו שוב איין חייב באחריותן, ואין מחייבים אותו
לשלם, מפני שהוא מכוון שאין לו טובען (כנ"ל בפ"ט
הלча יד). וכל זה כשאברה רך בראשית הגז, אבל אם אבד
כל הגז, איינו חייב באחריותו, כמו במתנות כהונה (משנה
למלין). וראה בי"ד סימן שלג עסיף ה, ובחדיש ר"ע ק שם.
(41) חולין קללו: כחכמים ולא כרבבי אלעאי, וראה להלן.
(42) שם הביאו שתי בריאות, באחת נאמר שהאומר כל גיזי'
ראשית הגז לא אמר כללום, ובשניה נראה שדבריו קימיין,
וחולו זאת בפלוגות ר' אלעאי ורבנן: לדעת ר' אלעאי
ראשית הגז אינה נהוגת אלא בארץ ישראל, ולמדו כן
מתורמה, הווא-הדין שהאומר כל גיזי' ראשית הגז לא אמר
כלום, כמו בתורתה, שהאומר כל גזני תרומה לא אמר
ולא מדו מתרומה – אם אמר כל גיזי' ראשית הגז דבריו
קימיין. ואפק-אפי שלענין ארץ וחוצה לארץ, פסק רבינו
(למעלה הלכה א) כר' אלעאי הראשית הגז אינה נהוגת

תאן לו, מי שאינו מחוסר אלא גיזה ונתינה, יצא זה
שמחוسر גיזה פדייה ונתינה. ורבינו המשיט כל זאת. וראה
במנחת-חנוך שם ובשער-המלך.

ג. כל הקדושים¹⁷ שקדם מום קבוע להקדשן ונפהו
– חיבן בראשית הגז; אבל אם קדם הקדשן את
מוון, או שקדם מום עobar להקדשן ואמר בך נולד
להן מום קבוע, ונפהו – פטורים מרראשית הגז¹⁸.

(17) תוספתא חולין פ"י (הגחה על הגליון). (18) ראה
בפ"ט הלכה ב ובהערות שם.

ד. אין חיבן בראשית הגז אלא הכספיים בלבד¹⁹,
זכרים נקבות²⁰, שצמאר שלהן הוא הראי
לבגדים²¹. היה צמן קשחה²² ואינו ראוי ללבישה –
פטורים מרראשית הגז; שאין מתקנה זו לפהן אלא כדי
לבש מתקנה²³.

(19) משנה בחולין שם. ובגמרה שם קלז. במסקנא: "לעמדו
לשרת, דבר הראי לשירות". הינו בגדי כהונה, שעינם
כשרים אלא מצמר רחלים, ומפשתן בלבד (להלן פ"ח
מהלכות kali ha-mekdash ha-yi). (20) שם: מכיר לו, וכור,
זכרים אבל לא נקבות, זה נונן לעצמו וזה נתן לעצמו.
(21) ככלומר, לבגדי כהונה, כניל (מהרוי קורוקס).
(22) ברייתא של הנה דבר ר' ישמעאל שם: "כספיים שצמאר
קשה פטורים מרראשית הגז, שנאמר (איוב לא, כ) ומגן כבשי
יתחמס". ובגמרה שם אמרו, שלמדו כן בגזירה-ושוה "גז"
– "גז", שהרי גם כאן נאמר "ורראשית גז צאנך".
(23) ככלומר, לבישה כדרוכה שיש בה חיים, ולמדו כן ממה
שנאמר "ומגן כבשי יתחמס", ראה לעלה.

ה. כיון ששזכה לו הקדוש ברוך הוא בתרומות, שהן
לחמו וייננו²⁴, זוכה לו במתנות בהמה²⁵ וקדשי
מקדש²⁶, שהן הבשר שלו – זוכה לו בראשית הגז
לבלשו, ובגנול הagar²⁷ ותחרמים ושדה אהבה ופרקון
בכורות להוציאותיו ושאר צרכיו; שהרי אין לו חלק
בגנולה ובכחיה²⁸.

(24) תפיס לשון הכתוב (במדבר יח, כד) "ונחשב לכם
תרומותכם כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב". אבל גם שמן
חיב בתורות, כמפורט בפסוק אחר (דברים יח, ד)
"ראשית דגnek תירושך ויצחורך – תאן לו" ולדעת רבינו
(למעלה פ"א מהלכות מעשר הלכה ט, ופ"א מהלכות מעשר
שני הלча ג) כל פירוט האילנות (למעלה פ"ט הלכה
זרע ולחחים וקיבה מבמות חולין (בדברים
א). (26) זהה ושוק מבמות קדשים קלים. (27) כל
המתנות האלו, נזכר למעלה פ"א הלכה ג. (28) בדברים
שם, א: "לא יהיה לכוהנים הלוים כל שבט לוי חלק ונחלת
עם ישראל". ובספר שם: "חלק, זו ביתה. ונחלת, זו נחלת
הארץ". וראה להלן פ"ג מהלכות שמיטה וובל הלכה ג.

ו. היה מצמאר שלהן אדים או שחור או שחבים –
חיבות בראשית הגז²⁹. אבל אם גזוז³⁰ מצמאר וצבעו
קדם שיטן – נפטר מרראשית הגז³¹. הלבינו קדם

שיעור רמב"ם ג' פרקים ל'ו - יום שני ט"ז אדר – ספר זרעים – הלוות ביכורים

קכה

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם ג'ם – מוסד הרב קוק

¹⁷ שׁחוֹמָה⁵⁴, או גִּזְעַת זֶכְרִים וְגִזְעַת נֶקְבּוֹת, וּמֵכֶר מִן זֶה
והנִימָת הַמִין הַאֲחֶר - זֶה נוֹתֵן לְעַצְמוֹ, וְזֶה נוֹתֵן
¹⁸ לְעַצְמוֹ. [זֶה נוֹתֵן לְעַצְמוֹ] - עַל מִה שְׁלָקָה, וְזֶה נוֹתֵן
¹⁹ לְעַצְמוֹ - עַל מִה שְׁשִׁירָיו⁵⁵.

²⁰ (53) משנה שם. (54) אדרמה. ובמשנה שם: "שׁחוֹמָה".
כלומר, לא שחור ולא לבן (רש"י). (55) אַפְ-עַלְ-פִי
שמפרישין ראשית הגז מין על שאינו מינו, כدلילן
בהלכה טו – אם מכר מין אחד איינו מפריש עליו, אַפְ-עַלְ-פִי
שיריד לעצמו מין אחר. שהרי חיבתו של המוכר, שישיר
לעצמיו מעט מצאנו להגוז, להפריש על מה שמכר, והוא
משום אין אדם מוכר מתנות כהונה. והוא דוקא כשמיין
מאותו מין, שרצו הוא לקיים מצוות מתנות כהונה, ובודאי
לקח מן הוליך דמים עבור המנתנות שכנגד חילקו. אבל
במוכר לבנות ונקבות, שכן יותר טובות משוחמות זוכרים,
ודאי שהמתנות ביד לוקח, שהרי רוצה המוכר שהכחן יקבל
גם מן היפה והטווב. וכן אם מכר שוחמות זוכרים, המתנות
ביד לוקח, שאין המוכר רוצה להפסיד ולחת להן מзамר
הלבנות והנקבות שהוא יקר על של השוחמות והזכרים,
שם זולמים יותר, שהרי לא ניתן הוליך דמים למוכר אלא
بعد המתנות שכגד חילקו, ולפי הצמר שיש לו, והרי הוא
זול יותר. וראה ברדכ"ז ואור-שמה.

²¹ יב. אָגָר שְׁנַתְגִּיר⁵⁶ וְהִי לֹא גִזְוֹת, וְאַיִן יַדּוֹעַ אִם עַד
²² שֶׁלָא נַתְגִּיר גִזְוֹת⁵⁷ או מְשֻׁנְתְּגִיר - הַרְיָה זֶה פְטוּר,
²³ וְהַמּוֹצִיא אֶמְחָבָרְוּ עַלְיוֹ הַרְאִיאָה⁵⁸.

(56) חולין קלד: (57) והיתה הגוזה שהיא שעת
החויב (למעלה הלכה ט), בהיותו גוי ופטור. (58) בחולין
שם: "ספק איסורה לחומרא, ספק ממונה לקולא, דאמר רב
חסדא וכן תנין ר' חייא, שמונה ספקות נאמרו בגור, ארבע
לחוויב וארבע לפטור וכור', ראשית הגז ומתנות וכור',
לפטור". וראה למעלה בפרק הלכה יג.

²⁴ יג. פָּמָה צָאן יְהִי לֹא וַיְהִי חִיבָּת בְּרִאשִׁית הַגָּז? אַיִן
פְּחָזֹות מִמְחַמֵּשׁ⁵⁹. וְהִוא שִׁיחָה בְּגֹזֶה שְׁלַחַן אַיִן
פְּחָזֹות מִמְמַשְׁקָל שְׁשִׁים סָלָע⁶⁰, וְתַהֲרֵה גִזְוֹת כָּל אַחֲת
מִמְחַמְּפָנָן⁶¹ אַיִן פְּחָזֹות מִמְמַשְׁקָל שְׁשִׁים עֲשָׂרָה סָלָע.
קִיְתָה אַתָּת מַהְם גִזְוֹת פְּחָזֹות מִשְׁתָּהִים עֲשָׂרָה סָלָע.
²⁵ אָפָעַל פִי שְׁחַמְשָׁתִין גִזְוֹת שְׁשִׁים סָלָע אָו יְתָר -
²⁶ הַרְיָה אַלְוּ פְטוּרִין מִרְאשִׁית הַגָּז.

²⁷ (59) משנה שם קלה. כבית-הلال ורב דוסא וחכמים,
שסוגיות הגمراה שם קלז: כמותם, ולא כבית-השם ורב
ישמעאל בר' יוסי ורובי. וראה ביו"ד שם ובביאור הגרא"א.
שם, כמשמעותם. ושיעורם לפי המשקל שלין: כל סלע
²⁸ הוא ששה דרכמים (למעלה פ"ו הלכה ט, בקסף-משנה)
דהינו עשרים גرامים, נמצאו ששים סלעים: שלוש מאות
וששים דרכמים שהם אלף ומאתים גрамים (= 1,200 ק"ג).
²⁹ שם: אמר רב, וכור', ובבלבד שיחו (כלומר, הגוזה)
מחומשות. ואין חולק על רב בדין זה (קסף-משנה). וראה
ביביאור הגרא"א ליו"ד שם אותן ב').

³¹ יד. הַשְׁתַּפְפִין - חִיבִין⁶² בְּרִאשִׁית הַגָּז. וְהִוא שִׁיחָה

אלא בארץ, אין זה אלא משום שכן נהגו העולים (חולין
שם). אבל לעניין "כל גיזי ראשית הגז" שאין לנו מנהג
העולם, בזה הולכת כרבנן (ר"י קורוקס והגר"א ביר"ד שם
ס"ק ד).

⁵ ט. הַלְוַקְח⁴³ גַז צָאנו שֶׁל עַזְבֵר פּוֹכְבִים אַחֲר שְׁגַזְזָן
⁶ הַעֲזָבֵר פּוֹכְבִים - פְטוּר מִרְאשִׁית הַגָּז⁴⁴. לְקַח הַצָּאן
⁷ לְגַזְגָן - חִיבִין⁴⁵, אָפָעַל פִי שְׁגַדְלָה הַגָּזָה בְּרִשְׁוֹת
⁸ הַעֲזָבֵר פּוֹכְבִים⁴⁶, וְאָפָעַל פִי שְׁחַזְוּרִין הַצָּאן לְעַזְבֵר
⁹ פּוֹכְבִים אַחֲר גִזְוֹת. הַזָּאֵל וְהַגִּזְוֹת יְשַׁאֲל וְהַגִּזְוֹת
¹⁰ שְׁלֹז⁴⁷ - חִיבִין; שְׁאַיִן הַחִיבָר אֶלָא בְשַׁעַת הַגָּז.

(43) משנה שם קלה. (44) כיון שבשבוע הגז (שהיא שעת
החויב, ראה להלן), היה הגז של הגז. (45) שם קלה. כר'
חסדא ולא כר' נתן בר אוושעיה. ואַפְ-עַל-פִי שִׁיחָה הגז
מעט מצאנו להגוז, חייב הוליך להפריש, שאין החזקה:
“אַיִן אָדָם מֻכָר מַתְנוֹת כְהוֹנָה”, שיכת בגוי, וראה להלן
בהלכה טו. ואין כוונת רבינו שהקנה לו את גוף החזקן
לגייזתו (כדיות רש"י שם), אלא אַפְ-עַל-פִי שנתן לו הגז את
החזקן ורק כדי לגוזו אותו, חייב. וטעמו של דבר, שכיוון שיש
לו רשות לגוזו את החזקן, הרי זה בכלל “צָאנָך”. אבל
המקדש בהמה חוץ מגזיה פטור מראשת הגז, כיון שלא
ניתנה לו רשות לגוזו. וראה בחו"ז-איש. (46) שם קלו.

וְכַיִם הַכִּי נָמֵי (כלומר, שראשת הגז הגדל בפטור,
פטור), והתנגן, הוליך גז צאן גוי, פטור מראשת הגז, הא
צאנו לגוזו חייב (כלומר, אַפְ-עַל-פִי שגדל בפטור, אצל
הגז), מתניתין דלא כר' אלעאי". וכבר העירונו שהלהקה כר'
אלעאי אלא לעניין זה שראשת הגז נהגת רק בארץ.
(47) אבל לא גוף החזקן לגוזון, כנ"ל. וראה ביר"ד שם סעיף
ז, ובביביאור הגרא"א וש"ך שם.

י. הַלְוַקְח⁴⁸ גַז צָאנו שֶׁל חִבָּרְוּ: אָמ שִׁיר הַמּוֹכָר
⁴⁹ מַעֲטָה מַצְאָנו לְהַגָּז - הַמּוֹכָר חִיבִ לְהַפְרִישׁ מִן
⁵⁰ הַמְמַשָּׂרֶר עַל הַכֵּל, וְאָפָעַל פִי שֶׁלָא הַתְּחִיל הַמּוֹכָר
לְגַז⁵⁰. חִזְקָה⁵¹ אַיִן אָדָם מֻכָר מַתְנוֹת בְּרִבָּה. וְאָמ
⁵² לֹא שִׁיר בְּלִוִים - הַלְוַקְח חִיבִ לְהַפְרִישׁ.

(48) משנה שם. (49) כלומר, ויש באותו מעט כשייעור
ראשת הגז, ראה להלן הלכה יג. (50) שם קלה. “כִי”
תימא הכא נמי, והוא שהתחילה לגוזו, בשלמא התרם (כלומר,
בפאה), ובכווצרכם את קציר ארצכם כתיב, מעידנא דattachil
לקצור מיהיב בכולה שדה. אלא הכא, מעידנא דattachil
למיゴ לא מיהיב בכוליה עדירה" (כלומר, ואינו מתחייב
בתחלת הגזיה אלא לאחר גזות חמיש צאן שיש בכל אחת
מהן משקל יב סלע, כדרහן) ואמ כן אין הבדל בין אם
התחיל המוכר לגוזו לבין אם לא התחיל. (51) שם:
”מתנות דכחן לא מובין איןש וכור”, דאמר ליה לוקח, מתנה
דכחן גבך היא”. וטעמו של דבר, שאיסור הוא למכרן
ולהפטר ממתנות כהונה על ידיך. וראה למלעה פ"ט
הלכה יד. (52) שם: ”דאמר ליה מוכר, מתנה דכחן לא
ובני לך”. וראה ביר"ד שם סעיף ח ובפרשנים שם,
ובאור-שמה.

יא. הַיְוֹ שְׁנֵי מִינֵי גַזָּה⁵³, בְּגֹזֶה לְבָנָה וְגַזָּה

מתוך מהדורות ונשל עם רmb"ם ג'ם – מוסד הרב קוק

- 13 **לחלק לכְהנִים**⁷³ – לא יתן לכל אחד ואחד פחות
14 **ממשקל חמש סלעים**⁷⁴ מלבן, כדי בוגר קטן.⁷⁵ לא
15 **שילבנו**⁷⁶ ואחר כך יתן לו, אלא יתן לו מצער הגה
16 **בשהוא צואיר**⁷⁷ כדי שיחיה בו אחר הלבון חמש
17 **סלעים או יתר.** שנאמר: תתן לו – **שיחיה בו כדי**
18 **מתנה המועלת.**

(72) במשנה שם קלה. "וכמה נותנים לו, משקל חמיש סלעים" ביהודה, שהן עשר סלעים בגיל, מלון ולא צואיר כדי לעשותו מינו בגודל קטן. שנאמר, תנת לו, שהוא בו כדי מתנה". ובגמרא שם קלוז: "רב ושותאל דאמר תרוייהו, בישראל שיש לו גיון הרבה עסקיןין, ומבקש ליתן לךן. ואמרין, כל חד וחוד לא הבצרא לה מהמשת סלעים". (73) שחר בידו לתת הכל לכהן אחד (למעלה פ"ט הלכה יז). (74) דהינו שלשים דרכמים, שהם מה גרים, ראה לעלה הערה נט. (75) שם קללה. "מנא הנני מיili, אמר ר' יהושע בן לוי, אמר קרא, לעמוד לשרת, דבר שהוא ראוי לשירות. מי ניהו, אבנטן". בפסוק הנ"ל מדובר בכהנים סתם, שהם כהנים הדתיים, שאין בגדריהם צמר אלא באבנט לבך, שהוא כלאים (קדעת רבבי ביזמא יב: ו'ח מהלכות כל המקדש הלכה א, עיין שם בקסף-משנה) וידיע היה לחכמים כי הצמר הדורש לאבנט שהוא כלאים, צמר ופשתים ייחדי, הוא כשיעור חמיש סלעים (= 100 גרם), ראה רשי"י בחולין שם ד"ה Mai ניהו. [ומכאן שאין צורך בשלשה מיני צמר, אלא במין אחד בלבד, כדעת הרלב"ג] (שהובאה במשנה-למלך בהלכות כל המקדש שם). אחרת, לא יתכן שצמודו למאה גומיים בלבד, יספיק לאבנט שארכו שלשים ושתים אמה ורוחבו בשלש אצבעות (שם הלכה יט). וראה בתפארת ישראל לחולין פ"יאאות טז]. (76) כמובן, אין ישראל מחייב לבן הצמר (ברייתא שם). (77) בלתי מלובן.

19 **יז. ראשית הגז - חלין לכל דבר.**⁷⁸ לפיקד אני אומר, **שנותנים אותו לכהנת אף על פי שהיא נשואה לישראל, במתנות בהמה**⁷⁹. ויראה לי, שדין 20
21 **שיגןן אחד הוא.**⁸⁰

(78) כן הוא בספר לפרש שוופטים סימן קסה, לגירסת הגרא"א שם. וראה בכיוור הגרא"א ליו"ד שם, אותן כא. (79) ראה לעלה פ"ט הלכה כ. (80) בראשית הגז אינה נהגת אלא בארץ (למעלה בהלכה א), ואילו מתנות נוהגות אף בחוצה הארץ (למעלה בפ"ט הלכה א). וראה בenda נא.

פרק אחד עשר

1) יבאר שמצוות-עה לפדות כל אחד מישראל בניו. ואם האשה החיבת בפדיון בנה. ואם החיב הבן לפדות את עצמו, ואם מביך. וכמה הוא הפדיון. אם כתוב האב להבן שההוא חייב לו. ואם נתן לו כלים שאינם בשוק חמיש סלעים. נתן חמיש סלעים לעשרה כהנים. ואם רצה הכהן להחזיר לו הפדיון. מי הוא החיבת בפדיון הבן. וצרכן שיחיה פטור מהם. מאימתו יתחייב בפדיון.ומי שהוא ספק אם חייב בפדיון אם לאו. שתי נשים שלא ביכרו וילדו שני זכרים או זכר ונkehba. ב' נשים אחת ביכורה ואחת לא ביכורה וילדו ב'

1 **בחלק כל אחד מהן בשעור;** אבל חמיש צאן בלבד
2 **של שני שפטין - פטורין.**

(62) ברייתה שם קלה. "בחמת השותפים חיבת(ה) בראשית הגז, ו/or אלעאי פטור. מי טעמא דר' אלעאי, אמר קרא צאנך" ולא של שותפות. ורבנן, למעוט שותפות גוי. ו/or אלעאי שותפות גוי מנאליה, נפקא ליה מרישה דקרה "ראשית דגנן", ולא שותפות גוי. ופסק רביינו הכר' אלעאי, שהשותפות פטורה, בין עם ישראל ובין עם גוי, ורק אם יש שיעור בכל חלק – חיב. וכן הוא בעיטה שישראל וגוי שותפנייה בה, ראה לעלה פ"ו הלכה ט (מנחת-חינוך מצוה תקה, ואור-שם מהעללה בהלכה א).

3 **טו. ראשית הגז**⁶³ מצוות בתקלה⁶⁴; ואם הפריש
4 **בין באמצע בין בטוף - יצא.** ה⁶⁵ לו חמיש צאן
5 **ונזן אחת מהן בלבד ומבר גזתה,** ואחר כך גזז שניה –
6 **ומבר גזתה,** ואחר כך גזז שלישית ומבר גזתה –
7 **הכל מצטרפות לראשית הגז**⁶⁶, וחייב אפילו לאחר
8 **במה שנימן.**⁶⁷ ויש לו להפריש מן החדרש על היחסן⁶⁸,
9 **וימזה על זה.**⁶⁹ אבל אם היה רחל אהת⁷⁰ והניהם גזתת
10 **והניהם גזתת,** ואחר כך קנה שניה וגזז והניהם גזתת
11 **- אין מצטרפות!**

(63)תוספה חולין פ"ג ("הוצאת צוקמןدل עמ' 511).
(64) שנאמר: "ראשית גז צאנך". (65) שם קלה. כרב הסדא ולא הכר' נתן בר אוושעא. (66) כיוון שבשעת התחלת הגזיה, היו לו חמיש צאן. (67) ומפריש המוכר מן הגזיה האחרונה, שיחיד אתה עשו שיעור ששים סלע, על כל הגזיות שמכר, שיש לו להפריש מן החדש על היין, כדלהלן. ואם לא שייר המוכר לעצמו מעט מן הגזיה, חייב הולוק להפריש, כיוון שהמתנות בידן, והזקה אין אדם מוכן מתנות כהונת, כניל' בהלכה י. וראה בי"ד שם ובביאור הגרא"א אות ט. ונראה שהוא-הדין אם גז אחת מהמשת שיש לו ומבר אותה, וכן הלאה, שהחיב לאחר שגדז את כל החמש, כיוון שבתחלת הגזיה, שאו עיקר מצות ראשית הגז, כניל', היו לו חמיש צאן (וכן פירש רש"י שם). שהרי הקשו שם על ר' נתן בו אוושעא: תניין הולוק גז צאו של גוי פטור מראשית הגז, הא צאו לגזוז חיב. אמר, כל חד וחוד בתר גזוז נפקא ליה מרשותה (ולר' נתן, צרך שיחיו לו חמיש צאן בשעה שיש לו לשיעור גזיה). ולר' הסדא לא הקשו ממש, משמע שלדבריו אם מבר כל אחת מהן לאחר גזיה, חייב בראיתת הגז. ורבינו כתוב באופן אחר, לומר שאין חילוק אם מבר הגזיות או הצאן. וראה בסוף-משנה.

(68) שם קלゴ. כחכמים ולא הכר' אלעאי. (69) (בספרים אחיהם: "זמן גזיה על מין אחר"). והוא בחולין שם: כחכמים. וראה לעלה בהלכה יא ובהערה נד. (70) Tosfeta Shabbat שם: "היו לו שתי צאן, גזז והניהם גזז והניהם, ע"פ שעמיד להוסיף עליהן אין מצטרפות". וראה בי"ד שם סעיף יב, ובביאור הגרא"א. (71) כיוון שבתחלת גזיה לא הייתה לו רק רחל אחת, וצרך שיחיו לו לפחות חמיש, כניל' בהלכה יג. וראה מנחת-חינוך שם.

12 **טז. מי שחייו לו גזות רבות של ראשית הגז ורוצחה**

שיעור רמב"ם ג' פרקים ל'ו - יום שני ט"ז אדר – ספר זורעים – הלוות ביכורים קכז

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם ג' – מוסד הרב קאנט

הוא, שאמ' היה הוא לפדות, שפדיינו קודם, שהרי פדיינו קודם לש' בנו, כנ"ל. וכן הוא בתוספתה בכורות פ"ו (ה'זאת צוקרנידל עמ' 38). ועי' חסדי דור' שם. (21) כמובן, ישתדל לחזור אחר הוצאת עליה לרגל. ובחלכה הקודמת תפס רביינו לשון זה, כייש לו כדי פדיון שניהם. והאמיר' לקדושין שם (עמוד 176) דיק מלשון זה של הבריתא ש"אמ' יודע בודאי שאם יפדה לא יוכל לעולות, עליה". (22) כמובן, חידשה התורה שאף-על-פי שעיליה לרגל היא מצוה עוברות, ופדיון הבן אינה מצוה עוברות (ראה להלן בסוף הי"ז), ובכל מקום, מצוה עוברת קודמת, כאן יקרים פדיון הבן לעיליה לרגל. ונראה מדברי רביינו שאין הרוברים אמרו אלא כאשר אין לו כדי להזלה. אבל כשיש לו כדי להזלה ולזה, עליה לרגל ואחר-כך יפדה את בנו. וראה בשיטה לא נודע למי, לקדושין שם (עמוד עג) ובהערות שם.

ה. ה'פודה²³ את בנו - מברך : אָשֶׁר קִדְשָׁנוּ בְמַצּוֹתֵינוּ
ואצנו על פדריוֹן הַבָּנָו²⁴, וחוֹזֵר וּמְבָרֵךְ שְׂהַחֲנִינוּ²⁵,
ואחר פֶּךְ נוֹתַן²⁶ בְּפָדִיּוֹן לְפָהָן. וְאִם פֶּדֶה עַצְמוֹ²⁷ -
מְבָרֵךְ לְפָהָת הַבְּכוֹר²⁸, ומְבָרֵךְ שְׂהַחֲנִינוּ.

(23) פסחים קכא, ב. (24) כן מפורש שם. והנה בפי"א מהלי' ברכות הי"א, כתוב רביינו "כל העשרה מצוה וכו', אם עשה אותה לעצמו, מברך : לעשות. עשה אותה לאחרים, מברך על העשרה". אבל ציריך-יעין, שהר' שם בה"ב, וכן בפ"ג מהלי' מילה ה"א כתוב רביינו, שהמל את בנו מברך : למול את הבן, ולא על המילה (וכן מפורש בפסחים ז:), הרי מכך שמלת הבן מוטלת עליו (קדושין לט), הרי זה עשויה מצוה לעצמו, ואם כן מודע איינו מברך : לפדות את הבן, כשהוא פודח, הרי עליו הדבר מוטל, כנ"ל בה"א. וראה בו"ד סי' שה ס"ג, ובכ"א ר' הגרא", ובסי' רסה ס"ב, ובמנחת חינוך מצוה שצוב. [ונראה שיש לחלק ולומר שפדיון הבן - עיקרו על הבן, אלא שכיוון שאינו יכול לקיים בקנותו, הטילה אותו התורה על האב, שהרי אותן הפסדים שמצבע הרב, מבצע הבן כשלג]. אבל מילה שמצוותה ביט השמנני, אין מקום לומר שעירה על הבן, אלא עקרה על האב, ואם לא מל האב בשמנני, ביטל מצוה זו, ולכשיגדל הבן חייב למול את עצמו, אבל מצות מילה בשמנני איינו מקיים. ומילת עבדים וגרים שבודאי אינה על העבדים ועל הגרים עצמים, אלא על הרב או על בית-הדרין, מברך "למול" (הלו' מילה שם ה"ד-ה'). אלא שলפי סבראו זו, אין הדברים אמרו אלא במילה בשמנני, אבל אם מל בנו לאחר ים השמנני, איינו מברך אלא "על המילה", וצ"ע]. (25) פסחים קכא, ב. שכיוון שעליו מוטל לפדות את בנו, הרי הוא עשויה מצוה לעצמו. וראה בה"ל ברכות שם ה"ג. (26) כדי שתאה הרכחה קודמת לעשיית המצווה. וראה שם בפ"א ה"ג. ובפ"א מהלי' מעשר הת"ז. (27) כשהלא פדא אבינו. כנ"ל ה"ב. (28) כדין העשרה מצוה לעצמו (פי"א מהלי' ברכות שם).

ו. מצוה זו נוחגת בכל מקומות²⁹ ובכל זמנים³⁰. ובכמה פודחות? בחמש סלעים³¹; שנאמר: ופדריו מבן ח'דש תפודה³². בין בכסף בין בשורה כסף³³ מן המטלטליין

זכרים ונתערבו. מבכתה שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים וילדה. ואם ילדו שתי נקבות וזכר או שתי נקבות ושני זכרים.

א. מצות עשה² לפדות כל איש מישראל³ בנו⁴
ששה באhor לאמו⁵ היישראליות⁶. שנאמר: כל פטר
رحم לי⁷; וכן אמר: אך פלה תפדה את באhor הארץ⁸.

(2) משנה, קידושין לט, א. וראה בספר המצווה' עשה פ. (3) אבלasha פטורה מפלדות את בנה, כבhalbת הסמכה. וכן כהנים ולויים פטורים מפלדות בנהם. כדלהלן ה"ט. (4) ולא בתו. "דאמר קרא, כל בכור בניך תפדה, בניך ולא בנותיך" (בגמרא שם). (5) אף-על-פי שאינוי בכור לאביו, ראה להלן ה"א. (6) אבל אם הוא כהנת או לוויה - פטור, כדלהלן ה"י. (7) וכיון שהוא שירך לה' - צריך לפדותו. (8) כן הוא בספר המצווה' שם. אבל בקידושין שם, לא למדנו מצות פדה מפסק זה אלא מהפסק (שמות לד, כ) כל בכור בניך תפדה", ומן הפסוק "פלה תפדה" דריש פדה" לפדות את בנו, "תפדה" - שם לא פדה האב את בנו - חייב הוא לפדות את עצמו לכשיגdal, כבhalbת הסמכה.

ב. וain⁹ האשח¹⁰ חיבת¹¹ לפדות את בנה ; ששה¹² ב

לפדות את עצמו¹³ - והוא שחייב¹⁴ לפדות את בנו¹⁵.

עבר האב¹³ ולא פדרה¹⁴ יפדה¹⁵ את עצמו¹⁶. (9) משנה וגמרה, שם. (10) כמובן, אפילו היישראליות. (11) שם. כמובן, האיש שפודה את עצמו, אם לא פדא אביו, כדלהלן. (12) אבל האשח אינה חיבת לפדות את עצמה, ש"כל שארחים מצוים לפדותו - מצוה לפדות את עצמו, וכל שאין אחרים מצוים לפדותו - אין מצוה לפדות את עצמו, ואשה אין אביה חיבך לפדותה, כמבעור בhalbת הקודמת (קדושין, שם). (13) כמובן, בטל מצות-עשה הנ"ל, הchallenge עלינו. (14) שהיה בין יג שנים ויום אחד, וראה בו"ד סי' שה ט"ז, ובפתח תשוב'אות כה, ובמנחת חינוך מצוה שצוב. (15) קידושין, שם.

ג. ה'יה¹⁶ הוא לפדות¹⁷ ובנו לפדות¹⁸ - יפדה עצמו¹⁹
תחלקה ואחר בך בנו. ואמ' ain²⁰ אלא כדי פדיון²¹
אחד - יפדה עצמו²².

(16) ברייתא שם, כחכמים, שמצוותה של גופו קודמת, ולא כרביה יהודת. (17) שלא פדא אביו. (18) כמובן, ויש לו כדי פדרין שניהם. (19) שם: אמר רבי ירמיה, הכל מוזין (כלומר, אפילו רבי יהודת), כל היכא דליך אלא חמיש סלעים, הוא קודם לבנו, מי טעם מצוה דוגמא עדיפא (כלומר, ואין אמרים: בנו קודם, שהאב - מצות פדיינו על אביו, והבן - מצות פדיינו על האב).

ד. ה'יה בנו²⁰ לפדות והגייע עת לעלות לרגל, ואין פדי לך ולזה - פודה את בנו ואחר בך עולה לרגל²¹; שנאמר: כל בכור בניך תפדה, ואחר בך:
ולא יראו פני ריקם.²²

(20) ברייתא, שם: כחכמים ולא כרביה יהודת. וקל-וחומר

מתוך מהדורות ונשל עט רמב"ם ג'ם – מוסד הרב קוק

שם ס"ק ח לגירסת הבה"ג). (44) ברייתא, בכורות שם, ב. (45) כלומר, חז"י סלע לכל כהן. (46) שמצד הנוטן היהת כאן נתינה של חמשה סלעים, אפרעל-פי שמצד המקבלים לא היהת אלא קבלה של חז"י סלע לכל אחד. (47) שאר מצד הנוטן לא היהת נתינה של חמשה סלעים. (48) אפרעל-פי שמהלשות "יצא" משמע, שרך בדיעבד יצא, נראה שאף לכתילה יכול לעשותו כן, וראיה מתנות כהונה ומראותת הגז שאפשר לחלקם, אם נוטן לכל אחד כדי נתינה (למעלה פ"א הי"ז, ופ"ג הט"ז), וראה בפתח תשובת' שם ס"ק י בשם 'חכמת אדם'. וכן נראה מהבריתא שם, שאחרי הדין הנ"ל, נאמר עוד: "נתלו והחזירו לו - יצא", וזה בודאי לאו רוקא, שהרי במשנה (שם). מפרש: "אם רצה הכהן ליתן לו במתנה - רשאי", הרי שגם לכתילה מותר לעשותו כן, והוא הדרין למזה שנאמר בראש הבריתא הנ"ל "נתנו לעשרה כהנים, יצא וכו'" שגם כן "יצא" לאו רוקא, אלא הווא הדרין לכתילה.

ח. רצאה⁴⁹ הכהן להחזר לו הפדינון - מתחזיר;⁵⁰ ולא יתן לו הווא⁵¹ ודרתו שיחזיר. ואם עשה כן והחזר לו - אין בנו פדרוי,⁵² עד שיגמר בלבבו לתן לו מתקנה גמורה; ואם רצאה הכהן אחר כך להחזרו⁵³ יחשיר. וכן אם פריש ונמנן לו על מנת להחזרו - הרי בנו פדרוי.⁵⁴

(49) במשנה, שם: "אם רצה הכהן ליתן לו במתנה - רשאי". (50) שכיוון נתנן הפדינון לכהן במתנה - נפדה בנו. (51) כלומר, אבי הבן. ושם: "ירבי חנינא היה רגיל וشكיל ומהדר (=נטול הפדינון ומתחזיר). חוויה לההוא גברא (שנתן לו הפדינון בנו), דהוה קא אזיל ואתי קמיה. אמר ליה, לא גמרת ויהיבת, מידעם בעיש (= עסק ביש), היליכך אין בנו פדרוי". (52) שכיוון שלא פריש שהוא נתן לו על מנת שיחזיר, כדלהלן, לא גמר בדעתו לחת את הפדינון במתנה גמורה, כגון". וודוקא אם החזר לו, אבל אם לא החזר לו, הרי בנו פדרוי, שעתה הוא גומר בדעתו לחת הכסף במתנה גמורה. וכמו שכתב רשי שם לפי הלשון הראשון. וראה בי"ד שם ס"ח ובש"ך. (53) קידושין ו. ב. (54) כיון שאמר לבבו לחת לו מתנה גמורה, אלא שהנתנה שיחזיר לו לאחר מכן. ובגמואא שם אמרו: "אסור לעשותו כן, מפני שנראה כהן המשיע בבית הגנות", ורבינו השמייט זה, מפני שסביר שאין הדברים אמורים אלא בתמורה בלבד, ראה בסchrift' משנה, ובכיבור הגר"א ליו"ד שם ס"ק יב.

ט. כהנים⁵⁵ ולויים⁵⁶ - פטורים מפדיון הבן מקהל והמְרָרָה: אם פטרו של ישראלי⁵⁷ במרקבר, דין הוא שיפטרו עצמְנָן.⁵⁸

(55) משנה, בכורות ג. ב. (56) אפרעל-פי "שאין הדבר תלוי באב אלא באם", כבhalcha הסמוכה, בכל זאת פטור מקהל-וחומר, כדלהלן. (57) כלומר, אם הפיקעה קדושת הלוויים את קדושת בכורי ישראל, שפטرون מן הבכורה, שנאמר (במדבר ג, מה) "קח את הלוויים תחת כל בכור בבני ישראל". וראה בפירוש המשנה, שם. (58) ובגמרא שם ד, א: "כהנים מلن, כרבי יהושע בן לוי, אמר רבבי יהושע בן

שגופן ממון, בענין השקלים³⁴. לפיכך אין פודין בקרוקעות³⁵; ולא בעבדים, מפני שהן בקרוקעות³⁶; ולא בשטרות³⁷, לפי שאין גוףן ממון³⁸. ואם פדרו בלהן - אינו פדרוי.³⁹

(29) שהרי מצוח פדיון הבן היא חובת הגוף, וכל שהוא חובת הגוף, נהוגת בין הארץ בין בחו"ל-ארץ" (קידושין לו). ובכורות ג, א: "רבashi שדרליה שבר זוז לרוב אחד בריה דרבינה בפדיון הבן", ורבashi הריה היה בכבול. וראה למעלה פ"א ה"ז. (30) אפילו שלא בפניו כתוב: (31) משנה, בכורות מט, ב. (32) ולאחר מכן כתוב: "בערכך כסף חמשת שקלים". ושם נא, א: "כל מקום שאתה מזא שתי כלות הסמכים זה זהה, הטל פרט בגיןם וدونם בכלל ופרט". ושם: "ופדרו מבן חדש, כלל. בערך, פרט. תפדה, חזר וככל (כלומר, לאחר שהטיל פרט בין הכללות הסמכים, ננ"ל). כלל ופרט וכלל, אי אתה דין אלא בעין הפרט, מה הפרט מפורש דבר המיטלטל וגופו ממון (כלומר, שהוא כסף), אף כל דבר המיטלטל וגופו ממון, וכו'". (33) משנה, שם. (34) שהוסיפו חכמים על השקל, ועשו משקלו כמשקל סלע. וראה בפ"א מהלי' עריכין ה"ד, ובפ"א מהלי' שקלים ה"ב. (35) משנה, שם. (36) שהרי נאמר בהם (ויקרא כה, מו): "והתנהלתם אותן לבנייכם אחרים לרשת אחווה" (קידושין כב:). (37) כלומר, בשטרו חובי שיש לו על אחרים, ורואה להם לכתם לבן. (38) אפרעל-פי שהם מיטלטן. (39) שהרי אמרה תורה שהבן נפדה רק בכיסף ובcosa כסף, ננ"ל. וראה ברש"י שם.

ז. כתיב⁴⁰ האב לכהן שהוא חיב לו חמיש סלעים - חיב לתן לו⁴¹, ובנו אין פדרוי. נתן לו⁴² כל שיאינו שווה בשוק חמיש סלעים ובקלו הכהן בחייב סלעים - הרי בנו פדרוי. נתן⁴³ חמיש סלעים לעשרה כהנים⁴⁴, בין בבת אחת בין בזיה אחר זה⁴⁵ – יציא.

(40) משנה, בכורות שם. (41) כדי הכותב להזכיר בשטר הריני חיב לך מנה, חיב הוא לו, ואפרעל-פי שאין שם עדים (כתובות קא: ופי"א מהלי' מכירה הט"ז). (42) בכורות שם: "תני תנא קמיה דרב נחמן, בנו פדרוי לכשיתן. אמר ליה רב נחמן, זו דברי רבי יוסי, וכו', אבל חכמים אומרים, אין בנו פדרוי. והלכתא: אין בנו פדרוי (כלומר, אפילו לכשיתן)". וטעמו של דבר, שאין זו אלא התהיות חדש, שהרי לא נזכר בה שמדובר בכיסף פדיון הבן. וכך צריך לחת לכהן חמישה סלעים נוספים פדיון בנו. (43) בקידושין ח, א – אמרו: "עגל זה לפדיון בני, וכו', לא אמר כלום. עגל זה בחמשה סלעים לפדיון בני, וכו', לא אמר כלום. כי הא דבר הבנא חמישה סלעים), כל כמייניה. אלא לאו אפרעל-גב דשו, וכיון דלא קיימי – לא. אמר רבא לעולם דלא שי, וריאש דאמר אבى הבן, וסיפא זקובלי כהן עילוייה. כי הא דבר הבנא פריך בסודיא (כנוסחת בה"ג – כלומר, פדה את בנו בסודיא יקר מאד). אמר, לדידי שווה חמישה סלעים". ומה שאמרו שם "לא אמרן אלא רב כהנא וכו'", אין עניין לדין פדיון הבן אלא לדין אונאה (ש"ך ליו"ד סי' שה ס"ק ה, והגר"א

שיעור רמב"ם ג' פרקים ל'ו - יום שני ט"ז אדר - ספר זרעים – הלוות ביכורים

קכט

מוסד הרב קען – מתוך מהדורות ונשל עס רמב"ם

18 מעברות וילדו, אף על פי שהורתו שלא בקדשה⁷⁴,
19 הואיל ונולד בקדשה - חיב⁷⁵; שנאמר: פטר רחים
20 בישראלי⁷⁶, והרי פטר רחים⁷⁷ בישראל. אין ידו⁷⁸
21 אם קדם שנתגירה ילה⁷⁹ או אחר שנתגירה ילה.
22 - **המוציא מבחרו עליו הראה.**

(73) משנה, שם מו, א: "נתגירה מעוררת, נשתחורה מעוררת וכוי בכור לכהן". (74) שהרי נאמר: "פטר רחים בישראלי", והן אין בכלל ישראל. (75) ככלומר, חייב לפדות עצמו כשיידל, לניל בה"ב. וראה בפירוש רגמיה שם. (76) כן הוא לשון המשנה, שם. אבל אין פסוק כזה בכל התורה, שהרי בשמות יג, ב' נאמר: "פטר כל רחים בכני ישראל", ובבמדבר ג, יב נאמר: "פטר רחים מבני ישראל". (77) ביו"ד שם ס"כ: "פטרו רחים". (78) לדודו רביינו ממה שאמרו בחולין קלד, א. (הובא למלעה פ"ט הי"ג, ופ"י הי"ב), לענין מтанות כהונה וראשית הגז, שספק מן פטור, משומש שהמושcia מבחרו - עליו הראה. (79) ופטור מפדיון, שכן זה "בישראל". ה"טו" ביו"ד שם, היב: "ספק אם ילדו קודם קודם נשתחורה נתגירה, אם לאו - פטור".

23 יד. הפטותית⁸⁰ והשפחה שילדו, ואחר כך נתגירו
24 ונשתחררו וילדו ולד אחר - הרי זה פטור; שנאמר:
25 פטר רחים, ואין זה פטר רחים.⁸¹ וכן הבא אחר
26 הנפלים⁸²: כל גפל שאמו טמאה ליה⁸⁴ - הבא
27 אחריו אין פטר רחים⁸⁵; וכל גפל שאין אמרו טמאה
28 לך, כמו הפטלה כמין דגים וחגבים⁸⁶ או הפטלה
29 يوم ארבעים⁸⁷ וכיוצא בהן⁸⁸ - הבא אחריו בכור
30 לפהן ומקיב לפדות.⁸⁹

(80) משנה שם, כחמים ולא כרבי יוסי הגלילי. (81) שהרי כבר נפטר רחמה על-ידי לדתה בגויתה ובעובדתה. (82) משנה שם, כחמים ולא כרבי מאיר. והכוונה שנולד לאחר שהפליה אמרו. (83) ראה להלן הט"ז, בדין יוצא דופן. (84) כשהפניו בצורת פני אדם, אף-על-פי שהאר גופו צורתה בחמה או חיה או עוף. וראה בפ"י מהל' אישורי ביאה ה"א, ח. (85) הפללה כזו נקרה לידה, וכבר נפטר רחמה. (86) משנה, שם מו, ב. (87) שכל שלא מלאו לו ארבעים יום שלמים, לא נגמרה צורתו. וראה בהל' אישורי ביאה שם ה"א. (88) ראה שם ה"ד. (89) שההפללה שקרמה לוולד אינה בכלל ליה. וראה להלן הט"ז בדין יוצא דופן.

30 טו. **העביר במעיה והוציאו אבר אבר - הבא**
31 אחריו אין פטר רחים⁹¹. בן שמנת⁹² חדשים שהוציא
32 ראשו והוא חיזיר⁹³ והחיזיר ומית, וכן בן תשעה שמחת⁹⁴
33 ויצא ראשו והחיזיר, ואחר כך יצא אהיו ולדה⁹⁵ -
34 זה שילדה אין פטר רחים, והרי נפטר בראשו של
35 ראשן⁹⁶. **ומשתצת פרחתו פוטר הבא אחריו.**

(90) משנה, שם מו, א. (91) כיון שאמו טמאה לידה לאחר הוצאה העובר החתוך (ה' אישורי ביאה שם ה"ז).

לו, בכ"ד מקומות נקראו כהנים לויים, וזה אחד מון, והכהנים הלוים בני צדוק. ולדורות מונן (שהרי מהקל-
3 והומר התנ"ל אין לפטור את הכהנים והלוים, אלא במדבר) אמר קרא, והיו לי הלוים, בהויתן יהו".

5 י. **ישראל הבא מן הכהנת ומן הלויה**⁵⁹ - פטור.
6 **שאין הדבר פלו באב, אלא באם;** שנאמר: פטר רחים בישראלי⁶⁰.

7 (59) והاب ישראל, ואב-כן גם בנו ישראל. (60) שם מו, א. מיمرا של رب אדא בר אהבה כפירושו של מר בריה דרב יוסף. ובחולין קלב, א - פסקו כמיורתו של رب אדא בר אהבה. וראה בבכורות שם ב'תוספות' ד"ה מר. (61) ראה להלן הערכה עד.

8 יא. **לויה**⁶² **המעברת מעובד כוכבים - בנה פטור.**
9 **וכהנת**⁶⁴ **המעברת מעובד כוכבים - בנה חיב.**
10 **שהרי נפללה אמרו מן הכהנה**⁶⁶ **בבעלת העובד כוכבים.**⁶⁷

11 (62) שם, רב אדא בר אהבה, לפירושו של רב פפא. (63) שם: ולא תימא אליבא דמאן-דאמר אין מוחמן את הולך (כלוי), אין הוולך הולך אחר האב הגוי, אלא אחר האם וכשר הוא, וכן פסק רביינו בפט"ז מהל' אישורי ביאה ה"ג, אלא אפילו למאן-דאמר מוחמן את הולך, לי פסול מיקרי (כלומר, שאין קדושת לוה פוקעת מן האם, כיון שאינה חמורה כל-כך). (64) שם. (65) ככלומר, השם עצמו חייב לפדות את עצמו לכשידל, והוא נחערה לפנותו, למלעה בה"ב. ואם נבעל לגוי, ולא נחערה ממנה, ונשאה לישראל - הישראל חייב לפנותו (ש"ך לוי"ז סי' שח ס"ק כב). (66) שם: "לייה בקדושתה קיימת, וכו'. אלא כהנת, כיון דאי-בעל הוה זורה". וראה למלעה בפט"ז ה"ב, ובפ"א מהל' מעשר ה"ב. (67) ונעשתה חלה. ואפיילו דין לוה אין בה [וראה בגיטין נט, ב].

12 יב. **כהן**⁶⁸ **שנולד לו בן חיל**⁶⁹: **מת האב בתוך שלשים יום - הבן חיב לפדות את עצמו,**⁷⁰ **שלא זכה האב בפדיונו**⁷¹; **מת אחר שלשים יום - אין חיב הבן לפדות את עצמו,** **שהרי זכה האב בפדיונו**⁷².

16 (68) ברכות, שם. (69) שבא הכהן על הגירושה או על החללה, ונולד זה ממנו שהרי הוא ישראלי ולא לי (ראה בHALCA הקודמת), ולא כהן. וראה בפ"ט מהל' אישורי ביאה ה"ג. (70) שם, קרב חסדא ולא כרבה בר רב הונא. (71) שהרי חותה פדיון הבן חלה ורק משישלים שלשים יום, כוללן בה"ז. וטעמו של דבר (שהבן חייב) הוא, שימושה חותה פדיון על הבן, הרוי ווחותו הוא בלבד, ואין הוא בא מכח אביו, ולפיכך אין יכול לומר כיון שאביו היה פטור אילו היה, אף הוא יפטר. (72) שהרי הוא כהן, ונמצא שנתן פדיון בנו לעצמו וקיים המזווה בכך, ומשמת הוושיש את הכסף לבנו, והרי הוא שלו. וראה ביר"ד שם סי"ט, ובכיאור הגרא' א שם.

17 יג. **השפחה**⁷³ **שנשתחורה וכותית שנתגירה בשהן**

מתוך מהדורות גנאלעט רם רמב"ם ג' – מוסד הרב קון

שניבק מוחו או ריאתו וכיוצא בהזה, שסופו למות בתוך יב
חודש, וכן פירשו ב'תוספות' שם, ולא כרש"י.
108 (10) משנה, בכורות, שם. והכוונה שנתן לכחן את הכלף
בתוך שלשים, ואמר לו: לאחר שלשים יום בני פדיין,
כדלהן בהי"ח. 109 וממה הבן בתוך שלשים.
110 שם.

10 י"ח. מי שפָּדַה¹¹¹ בְּנֹו בְּתוֹךְ שֶׁלְשִׁים יוֹם¹¹² : אֵם אָמֵר
לֹו¹¹³ מַעֲכְשִׁי¹¹⁴ - אֵין בְּנֹו פָּדַוי¹¹⁵ ; וְאֵם אָמֵר לוֹ¹¹⁶
לְאַחֲרֵ שֶׁלְשִׁים יוֹם¹¹⁷ - בְּנֹו פָּדַוי, וְאֵךְ עַל פִּי שְׁאַיִן¹¹⁸.
12
13 הַמְעֻוֹת קִימִין לְאַחֲרֵ שֶׁלְשִׁים יוֹם¹¹⁹.

111 שם. 112 וכן ביום ל, כבחלה הקודמת.
113 (114) כלומר, עכשו חול הפדיין.
114 (115) אַךְ-עַל-פִּי שהמעות קיימין (ש"ך ל"יד שם ס"ק י"ח),
שאין חובת פדיין אלא מיום ל"א ואילך. ובזה לא נחלקו
רב ושמואל שם. וראה להלן. 116 (116) כלומר, אז יחול
הפדיון. 117 שם, כרב ולא כשמואל, שהכחה כרב
באיסורי. ומה אמרו בוגראם שם: "וְאַךְ-עַל-גָּבָר דָּקִימָא-לֵין"
הлечאת כרב באיסורי וכshmואל בדין, הכא הלכתא כוותיה
דشمואל", כנראה שריבינו לא גוט בן (קסף-משנה), וכן כתוב
בישיטה מקובצת' שם, כי בקצת ספרים ישנים, אין זה, ושכן
משמע מתוספות הרא"ש. וכן נראה ממה שהקשנו שם יב
: מרוב על רב נחמן, ממשע' שהכחה כמהותו.

14 י"ט. מי שַׁהְוָא סְפָק¹¹⁸ אֵם חַבְבָּפְדִּיוֹן אוֹ לֹא - הַרְיָ
זֶה פְּטוֹרָא¹¹⁹, שַׁהְמוֹצִיא מַחְבָּרוֹ עַלְיוֹ הַרְאָה. מַתְּ
הַאֲבָבָר¹²⁰ בְּתוֹךְ שֶׁלְשִׁים יוֹם - הַרְיָכְבָּן בְּחִזְקַת שְׁלָא
נְפָדָה¹²¹, עַד שִׁיבְיָא רְאֵה מַאֲבָיו שְׁפָדָה קָרְם¹²²
שְׁמִוּמֹת¹²³; מַתְּ הַאֲבָבָר לְאַחֲרֵ שֶׁלְשִׁים יוֹם - הַרְיָ הַוָּא
בְּחִזְקַת פָּדוּרָא¹²³, עַד שִׁיּוֹדְעָוָה שְׁלָא נְפָדָה.
19

118 (118) חולין קלד. א. וראה למ�לה בסוף הי"ג ובהערה עז.
119 (119) ויש אומרים שגם אם תפס הכהן, את המשחה הסלעים,
מוסמיאים אותו מידו, ואין זה דומה לכלוחה תפס ספק בכוור
בכמה, שדעת רבינו היא, שאין מוסמיאין אותו מידו (פ"ה
מהל' בכורות ה"ג), שם תפס את הכהן, שבו הספק. אבל
כאן תפס את הכלף וכו אין ספק כלל, כי הספק הוא על
האדם אם הוא חייב, והכף אינו אלא ערוב לחובותיו,
וכשייש ספק בחוב - אין הכלף העשה ערוב, ונמצא שטא
כספו של אחר, וראה ברדכ"ז, ובמחנה אפרים הל' ז' כי
ומתנה סי"ה. ה. 120 (120) משנה, בכורות, שם. שאין
אדם עשו לפדות תוך שלשים, קודם זמן חיובו. וראה
ברש"י שם וברדכ"ז. 122 שאמר לכחן: הרי בני פדיין
לאחר ל' יומ, כבחלה הקודמת. 123 שמן הסתום פדה
את בנו מידי ביום ל"א כדיין, ולא השהה את המצווה, וראה
ביו"ד שם סי"א, ובביאור הגרא"א סוף אות יה.

124 כ. מי שְׁלָא בְּפִרְחָה אַשְׁתּוֹן¹²⁵ וַיְלִדָּה זָכָר וַנְקָבָה וְאֵין
יְדוּעָ אֵי זֶה מְהֻן יֵצֵא רָאשׁוֹן - אֵין פָּאַן לְפִתְחָן¹²⁶
כָּלּוֹם¹²⁷. יְלִדָּה שְׁנִי זָכָרִים, אַךְ עַל פִּי שְׁאַיִן יְדוּעָ
אֵי זֶה מְהֻן הַבְּכֹר - נוֹתֵן חִמְשׁ סְלֻעִים לְפִתְחָן¹²⁸. מַתְּ
אַחֲרֵ מְהֻן¹²⁹ בְּתוֹךְ שֶׁלְשִׁים יוֹם - פְּטוֹרָא¹³⁰, שַׁהְמוֹצִיא

92 (במשנה, שם: "אייזהו בכור לנחלת ואינו בכור לכחן,
הבא אחר נפלים אַךְ-עַל-פִּי שיצא את ראשו חי, וכן ט'
שיצא ראשו מת", וראה להלן. 93) משמעו מלשון רבינו,
שאם הוציאו בן ח' ראשו והוא מת, אין זה פוטר את הבא
אחריו מפדיין, וכן הוא ביו"ד שם סכ"ג. והגרא"א שם באות
לט, חולק – וסביר שאיין הבדל בין הוציאו ראשו כשהוא חי
או כשהוא מת. ולכן לא נמנה במשנה שם מז, ב – בין
הנפלים שאינם פוטרים את הבא אחריהם מפדיין הבן, גם
בן ח' שהוציאו ראשו והוא מת. ועיי"ש שהאריך בזה.
94 (כלומר, אַךְ-עַל-פִּי שמת, וכל-שכנן אם הוא ח' –
95 (כלומר, לא חז' כמו אחיו. 96) שם מו, ב: ומאי
קאמ"ש מעילן, דכין ודמפיק לייה רישייה, הוה לידה. וראה
בפ"ה מהל' מאכילות אסורות, סוף הט"ג. 97) משנה, נדה
כח. א. ובhalb' איסורי ביאיה שם ה"ז, כתוב רבינו: "משתצא
רוב פדחוון, הרוי זה כיילוד". אבל היכף משנה שם, מצא
בספר רבינו מוגה, שנמזכה בו תיבת "רוב".

- 1 טז. יֵצֵא דְּפָנִים⁹⁸ וְהַבָּא אַחֲרָיו בְּדָרְכָו⁹⁹ - שְׁנִיגָּהָם
- 2 פְּטוֹרִים: הַרְאָשׁוֹן - לְפִי שְׁלָא יֵצֵא מִן הַרְחָם¹⁰⁰,
- 3 וְהַשְׁנִי - מִפְּנֵי שְׁקָרְמָוֹ אַחֲרָיו¹⁰¹.

98) משנה, בכורות מז, ב – כחכמים ולא כרבינו שמעון. ושם
יט, א – כרבי עקיבא. ו"יוצא דופן", והוא ולד של אליעזר דרכו.
הרhom, אלא הוציא מדורפן בטן amo על-ידי פתיחתה.
99) (100) שם: "קסבר, בכור לדבר אחד (כגון זה
שהוא בכור ליציאה מן הרחם, ואינו בכור לוולדות שהרי
הוא ולד קודם לו, ראה רשי' שם), לא היו בכור. ואַךְ-עַל-פִּי
שיצוא דופן אין amo טמאה לידיה (הלי' איסורי ביאיה שם
ה"ח), אין בכך כלום, שלא כתוב רבינו בהלכה י"ד,שמי
שאין amo טמאה לידיה הבא אחורי חייב לפדות אלא בנפל
 בלבד, ולא בבר קיימת.

- 4 יז. מְאִימְתִּי יִתְחַיֵּב¹⁰² בְּפִדְיוֹן ? מְשִׁינְשִׁלִּים¹⁰³ שֶׁלְשִׁים
- 5 יְוֹמָם¹⁰⁴; שְׁגָאָמָר : וְפִדְיוֹן מִבֵּן חִדְשׁ תְּפִדָּה. מַתְּ הַבְּנָן¹⁰⁵
- 6 בְּתוֹךְ שֶׁלְשִׁים, וְאַפְלִי בְּיּוֹם שֶׁלְשִׁים¹⁰⁶, וְכֵן אֵם נְעַשָּׂה
- 7 טְרִפָּה¹⁰⁷ - אֵין חַבְבָּפְדִּיוֹן בְּחִמְשׁ סְלֻעִים. וְאֵם הַקְדִּים¹⁰⁸
וְנִתְנַתְּ לְפִתְחָן¹⁰⁹ - יִחְזֹיר לוֹ הַפְּדִיוֹן. [וְאֵם מִתְּ 110 אַחֲרֵ
- 9 שֶׁלְשִׁים יוֹם - חַבְבָּפְדִּיוֹן; וְאֵם לֹא נִמְנַ – יִתְנַ.

102 (103) האב. 103) ברייתא, שם יב: "אין בערךין ובפדיין
הבן וכו', פחות משלשים יום, ומוסיפין עד עולם" (כלומר,
אם לא פודה את בנו ביום ל"א, לא פקע חיובו, אלא בחיוובו
הוא עומד לעולם). וראה ביו"ד סי' שה סי"א, ובביאור
הגרא"א. 104) (104) שם, כחכמים ולא כרבי עקיבא הsofar
שם מט, א. 106) שם, כחכמים ולא כרבי עקיבא הsofar
שאם מות ביום שלשים, אם נתן לא יטול, ולא נתן לא
יתן. ובגמרא שם: "מאי טעמיhiro דרבנן, גMRI" חודש"
(כלומר, "מבחן חודש תפדה" האמור בפדיין הבן) "חודש"
מדובר, מה החטם "ומעללה" (כלומר, "מבחן חודש ומעלה",
ולא בן חודש ממש), אף הכא נמי "ומעללה". 107) בבא
קמא יא, ב: "וז אמר על אמר רב אלעזר, בכור שנטרף אין
פודין אותו". ורבינו מפרש "שנטוף", געשה טריפה, ככלומר,

שיעור רמב"ם ג' פרקים ל'ו - יום שני ט"ז אדר – ספר זרעים – הלוות ביכורים

מזהן מהדורות ונחל עט רמב"ם לגע – מוסד הרב קוק

שהזוכר הוא בכור, אלא שלא ידוע של איזו אשה הוא. ואף כאן החידוש הוא שאין הבכור צריך להיות ידוע. וראה לעלה בה"כ ובעהר קכו.

כג. **ילדו שתי נקבות וזכרים**¹⁴, או **שני זכרים ישתי נקבות**, ואין ידוע אי זה נולד ראשון – אין כאן לפהן פלום¹⁴⁷; **שאני אומר :** נקבה נולדה תחלה **ואחריה זכר**¹⁴⁸.

(146) שם. (147) שאף הבן פטור מלפדות עצמו לכשיגרל, כנ"ל. (148) ככלומר, והשניה ילדה נקבה, זהו באופן הראשונים. ובאופן השני, יתכן שככל אחת ילדה וכבר נקבה, ושתי הנקבות יצאו תחילתה, ואחריהם הזכרים, ומהוזיא מhabiro עליו הראה.

כד. **שתי נשים**¹⁴⁹, **אתה בכורה ואחת לא בכורה**, **וילדו שני זכרים ונתערבו** – **נותן חמיש סלעים** **לפהן**¹⁵¹. **מת אחד מהם בתוך שלשים יום – האב פטור**. **מת האב**¹⁵². **ימת נקבה לא – ינתן מן הנכסים חמיש סלעים**.

(149) שם. (150) ככלומר, ילדה כבר בכור, בן או בת. (151) שהרי ברור שיש כן בכור. (152) שמא הבכור מת. (153) בין בתוך שלשים יום ובין לאחר שלשים, והבנייה קיימים. (154) בין שהילקו הנכסים ובין שלא חילקן, כרבי יהודה שם אמר: "נתחיבו נכסים". וראה לעלה הערת.

כה. **ילדו זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה**¹⁵⁶ – **אין פאן לפהן פלום ; שאני אומר :** זו **שלא בכורה** **ילדה נקבה תחלה ואחריה זכר**¹⁵⁷, **זו שביבה ילדה זכר**¹⁵⁸.

(155) שתי נשים שאחת ביכורה ואחת לא ביכורה. משנה, שם. (156) בגמרא שם מט, א: "תנא רב הונא, שני זכרים ונקבה, אין כאן לכון כלום". (157) כן הוא באופן השני, ובאופן הרាលון אני אומר, זו שלא ביכורה ילדה נקבה, וזה שביכורה ילדה זכר. ואrik עירן, הרי גם כן אין איש נפטר אלא בשני ספיקות, אם אשתו שלא ביכורה ילדה זכר בלבד חיב, ואם היא ילדה זכר ונקבה חיב, אלא אם כן ילדה נקבה תחילתה, והואיל והדבר רחוק היה לו לתחת פדיון בנו, כדלהן ה"ל. ומה סברא יש להלך בין אם מדובר באיש אחד ושתי נשים, בין שני אנשים ושתי נשים. ולעתה הראב"ד הדין הוא להיפך: באיש אחד ושתי נשים, חייב האיש לשלם המשמה סלעים יומם. ובשני אנשים ושתי נשים אין לכון כלום. וזה תלוי בנסיבות הנוסחה בגמרא שם. ועיי' ב saf"f משנה, ברדב"ז, במשנה למיל' ובו"ז שם סעיפים כה'לא, וט'ז וביאור הגרא' שם.

כו. **שתי נשים**¹⁵⁸ **של שני אנשים שלא בכורה, וילדו שני זכרים ונתערבו** – **זה נתן חמיש סלעים, וזה נתן חמיש סלעים**¹⁵⁹. **נתנו**¹⁶⁰ **ואחריך לך מת אחד ממן הבניים בתוך שלשים יום**¹⁶¹: **אם לשני פהנים נתנו מן הבניים – אין יכולין להוציא מינן**¹⁶³; **ואם לכון אחד ממן נתנו**

מחברו עליו הראה. מת האב¹³¹, **בין בתוך שלשים יום**¹³² **בין אחר שלשים יום**¹³³, **בין שלא חילקו האחים**¹³⁴ **בין שחלקו חמיש סלעים לפהן ; שכבר נתחיבו הנכסים**.

(124) משנה, שם מה, א. (125) ככלומר, עוד לא ילדה בכור. (126) ככלומר, אף הבן פטור מלפדות עצמו לכשיגרל, שמא הנקבה יצאה ראשונה, והוא הרוי פטורה מפדיון (למעלה ה"א), ונמצא שהזוכר שבא אחריה אינו בכור, ומהוזיא מהבIRO עליו הראה. וראה להלן ה"כ". (127) שם. (128) שהרי אחד משניהם הוא ודאי בכור. והחידוש הו, שאין צורך שהוא ידוע מי הוא הבכור (רדב"ז). (129) שם. ככלומר, אחד מלאה שאין ידוע איזה מהן הבכור. (130) שמא הבכור הוא שמת, והאב פטור מלפדותו, כנ"ל הי"ז, ונמצא שהשני היחי אינו בכור, ומחייבת ספק פטור האב למגורי. (131) שם, כרבי יהודה ולא כרבי מאיר. (132) שמשיגיע יום ל"א נתחיבו הנכסים שההוריש האב, בחמשה סלעים לפהן. וכחלשון הראשון שם, ולא כהלשון השני (קס' משנה ורבב"ז). (133) כרבי יהודה, כנ"ל. (134) כרבי יהודה, כנ"ל.

כא. **שתי נשים**¹³⁵ **שלא בכורה וילדו שני זכרים**¹³⁶ – **נותן עשר סלעים לפהן**¹³⁷. **מת אחד מהן בתוך שלשים יום :** אם לכון אחד נמן¹³⁹ – יחויר לו – **חמש סלעים**¹⁴⁰; **ואם לשני פהנים נמן – אינו יכול להוציא מהן ; שהריל לא אין פדיון זה על בן זה, וכל אחד מהן יכול לומר : הקזר מהברי**¹⁴².

(135) משנה, שם. (136) ככלומר, שילדת כל אחת זכר. (137) אך-על-פי שرك אחד משניהם הוא בכור לאביו, אין אותו הולכים אחר האב, אלא אחר האם (ואה לעלה ה"ז). (138) שאביו פטור את רحم אמותיהם. (139) את עשרה הסלעים בתחום מלפדותו, כנ"ל הי"ז. (140) שקיבל עברו זה שמית בתוך שלשים, ואמר לו: לאחר שלשים יום יהא בני פDOI, כנ"ל (141) לכל אחד חמישה סלעים, ולא ציין: פדיון זה על בן זה, ופדיון זה על זה, ראה להלן. (142) שהפדיון שננתן לו הוא עברו הוכר שמית. ואך-על-פי שבספק אם חייב בפדיון הבן, אם תפס כהן מוצאים מידו (ראה לעלה בתחום הט"ז, ובהערה קיין), זה אינו אלא כשבচן אחד חפס שידוע מיתפס וממי להוציא קיין, אבל כאן שמתהילה נתן לכון בהמות מותנות כהונה, אך-על-פי שאחר-כך נתברור שאם לא היה נתן לו, לא היה ראוי ליטול עתה (ואם היה גוטל היו מוציאין מידו), בכל זאת אין מוציאין מידו (שם, בთוספות ד"ה ואם).

כב. **שתי נשים**¹⁴³ **שלא בכורה וילדו זכר ונקבה, או שני זכרים ונקבה**¹⁴⁴ – **נותן חמיש סלעים לפהן ; שאי אפשר שלא יהיה זכר אחד מהן פטר רחם.**

(143) משנה, שם. (144) ככלומר, ולא ידוע מי יצא ראשון. וראה ברש"י שם. (145) ככלומר, אחד משני הזכרים שנולדו. ובאופן הראשון שילדתו זכר ונקבה, ברור הדבר

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם ג' נעם – מוסד הרב קהן

של דבר, כיון שמספר אפשרויות החוויה שווה במספר אפשרויות הפטור. ואלו הן לחוב: א. שמא ילדה אשתו שני זכרים ; ב. זכר ונקבה. ולפטור: א. שמא ילדה שתי נקבות; ב. נקבה וזכר. וכיון שהדבר ספק, אין מוציאין מיד המוחזק. וראה בהלוות כהיל, ובעהותה שם.

כט. **שְׁתִי נְשִׁים**¹⁷⁸ **שֶׁל שְׁנַי אֲנָשִׁים**, **אַחַת בְּכֶרֶת**
ואחת לא בכרת, וילדו שני זכרים - זה **שְׁלָא בְּכֶרֶת**
אשתו נתן חמץ סלעים לכלהן¹⁷⁹. יילד זכר ונקבה
- אין כאן לפהן כלום¹⁸⁰.

(178) משנה, שם. (179) שודאי הוא שוכר אחד הוא בכורו, אף-על-פי שאינו ידוע, כנ"ל. (180) שאבוי הבן פטור מלבדות את עצמו כנ"ל, שהרי ספק הוא, שמא נולד לאשה שכירה.

ל. **יָלְדוֹת**¹⁸¹ **שְׁנַי זְכִירִים וּנְקַבָּה** - זה **שְׁלָא בְּכֶרֶת**
אשתו¹⁸² נתן חמץ סלעים. **שְׁלָא נִפְטָר אֶלָּא בְּשְׁנֵי**
סְפָקּוֹת: אם אשתו יילד זכר בלבד¹⁸³ - חיב, ואם
היא יילד הזכר והנקבה - חיב, אלא אם אין יילד
נקבה תחולת; והוזיל ותקבר רחוק - יתנו פרידוננו¹⁸⁴.

(181)שתי הנשים הילדו, שאחת בכירה ואחת שלא בכירה, והן של שני אנשים. (182) גמרא שם מט. א. לפי גירושת רבינו. וראה למלילה בהעה קנה. (183) כלומר, ולא נקבה בלבד, אבל הווא-הדיין אם ילדה שני זכרים. (184) כלומר, ישנן חמץ אפשרויות במקורה שלפנינו: א. שלידה זו שלא ביכירה, זכר אחד; ב. שני זכרים; ג. זכר ואחריו נקבה; ד. נקבה בלבד; ה. נקבה ואחריה זכר. וכיון שרוב האפשרויות, ככלומר, שלוש האפשרויות הראשונות, הן לחוב, חייב בעלה בפדיון הבן, שהרי זה כרוב נגד חזקת הבעל, ורובה חזקה, רובה עדיף". וראה למוללה בהעה קנה. ולולעת הרואה"ר הדבר להיפך: כאן פטור, ולמוללה בהלהכה כה – חייב.

יום שלישי ט"ז אדר ה'תשע"ז

פרק שניים עשר'

(1) יבאר שמצוות-עשה לפדות כל אדם מישראל פטר המור בשתה. השה שפודין בו למי הוא. ושפטר המור אסור בהנאה עד שיפדה. אם חייב באחריות השה. ומאמית חייב לפdetoto. על מה פודין אותו. ואם פודחו בשווי. וככהנים ולויים אם חייכים בו. הלוקח עובר חמורו של גוי או המוכרו. ואם היה הגוי שותף. ודין המקובל חמור מהגוי, או הגוי שקיבל מישראל. פרה שלידה כמין חמורה. וחמורה שלא ביכירה וילדה ב' זכרים. הספיקות שיש בשני זכרים ושתי נקבות,ומי שהיה לו שורה פטרוי המורם בתוך ביתו.

א. **מִצּוֹת עֲשָׂה לְפָדוֹת כָּל אָדָם מִיְשָׂרָאֵל**¹⁸⁵ פטור
חמור³ בשה⁴. ואם לא רצח לפדותו - מצות עשה
לערכו⁵. שנאמר: ופטר חמור תפדה בשה, ואם לא
תפדה וערפהתו. ושתהי מצות אללו נוגחות בכל מקום⁷

ובכל זמן⁸. ומצוות פדרה קודמת למצות עריפה⁹.
(2) כלומר, בין איש ובין אשה, אבל לעניין פדיון הבן כתוב

1 - כותב אחד מהן¹⁶⁴ לחברו הרשאה¹⁶⁵, וילך זה
בהרשה וניחיר מן הפהן חמץ סלעים¹⁶⁶.

2 (158) משנה, שם. (159) שחיי ברור הדבר לשניהם בכורים, ואף-על-פי שלא ידוע מי אמר של זה וממי אמר שפהן חמץ סלעים יומם ובאופן הניל ה"ח. (161) שאבוי פטור מלפדותו, כנ"ל והוא להעלמה בהלוות כ"כ. (160) בתוך שלשים יום, אוthon אצל השני מן הבנים קודם לשנתנו, האבות פטורים, שכן אחד יכול לומר: שלי מת. אבל הבן חייב לפדות עצמו, לכשיגדל, שהרי הוא ודאי בדור (תוספות בכורו החיה, והמושיא מחבירו עליו הראה). (164) גمرا שם מט, א. כশמואל. (165) וכותב לו: דון וזכה והוציא לעצמן, או לשון אחרת שיש בה הקנה גמורה. ואף-על-פי שכח לו כן, אינו אלא שליח, וראה בפ"ג מהל' שלוחין ושוטפין ה"א. וכל זה כאשר הכהן כופר בקטוב הרשאה חמשה הסלעים, אבל אם הוא כופר אינו יכול לכתוב הרשאה עלי, שם ה"ג. ואין הרשאה מועילה אלא כשנתנו לכהן אחד, אבל נתנו לשני כהנים יכול כל כהן לומר להם: חמשה הסלעים שקבלתי, עברו החיה. וראה ברבינו גרשום שם. (166) כלומר, יאמר לו: מהה-נפשך, אם בני המת - החזר ליכסף, ואם בן חביריו הוא שמת, הרי אני מורשה על ידו לקחת הכסף עבورو, ונוטל הכסף וחולקים ביניהם. וראה ברש"י במשנה שם, ד"ה מת. וכל זה כשלא באו שניהם יחד לתבורו מונו, אבל אם באו שניהם יחד לתבורו מונו "מהה-נפשך" כנ"ל, אין צורך בהרשותה (תוספות שם ד"ה הני מיל). וראה ביו"ד שם ס"ט ובש"ך, ובchezzon איש").

3. **יָלְדוֹת זְכִיר וּנְקַבָּה וּנְקַרְבָּנו** - **הַאֲכּוֹת פָּטוּר**¹⁶⁸,
4. והבן חיב לפדות את עצמו¹⁶⁹. וכן **מִבְּכֶרֶת**¹⁷⁰ **שְׁלָא**
5. **שְׁתִּהְתַּחְתָּה אֶתְר בְּעֵלָה שְׁלָשָׁה** **הָרְשָׁוֹת**¹⁷¹ וּיְלָדָה, ואין
6. ידוע אם בן תשעה¹⁷² לראשון¹⁷³ או בן תשעה
7. **לְאַחֲרוֹן - שְׁנַיְהָן פָּטוּרִין**¹⁷⁴, והבן חיב לפדות את עצמו¹⁷⁵.

8 (167) שתי נשים של שני אנשים, שלא ביכרו, משנה שם. (168) שכל אחד מהם יכול לומר, הנקבה של. (169) לכשיגדל, כנ"ל ה"ב, שהרי ודאי שהוא בכור. (170) שזה עתה ילדה בכור. Tosfeta שם פ"ז ה"ג. וראה בסוף המשנה ברכורות מו, א. (171) כדי להבחין בין זרעו של ראשון לזרעו של שני. וראה בפ"א מהל' גירושין ה"ח. (172) שנולד אחר תשעה חדשני הרינו. (173) והראשון חייב לפdetoto. (174) שכל אחד יכול לדוחת את הכהן אל חבירו. (175) שהרי הוא בכור ודאי.

9. **יָלְדוֹת שְׁתִי נְקַבָּה וּזְכִיר אֶת שְׁתִי נְקַבָּה וּשְׁנֵי**
10. **זְכִירִים** - **אין כאן לפהן כלום**¹⁷⁷.

(176) משנה, שם. וראה ביו"ד סי' שה ס"ל, ובכיבור הגר"א. (177) כלומר, אף הבן אינו חייב לפdetoto את עצמו.

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום שלישי ט"ז אדר – ספר זרעים – הלוות ביכורים קLEG

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם ג' נעם – מוסד הרב קוק

את הדרמים, בכל זאת אסור להונת מהם, שנמצא שהוא נהנה מן האיסור. וכל איסור זה אינו אלא למוכר, אבל אחר מותר להונת המדרמים. וכך שנינו בקידושין שם, בכמה איסורים ופטר חמור בכלל, ש"אם מכרן וקידש בדמיון מקודשת" לפי שהאהשה מותרת להונת בדים אלו. (14) משנה בבכורות יב: "מת פטר חמור (לאחר שהפריש טלה ולא הספיק ליתנו לכחן), רבי אליעזר אומר יקרבו וכו', וחכמים אומרים אין צורך להיקבר", ולא נחלקו אלא כשהכיר הפריש טלה, שנפדה פטר החמור מיד עם הפרשת הטלה, אבל אם מת פטר החמור קודם פדיין, יקרbur לדברי הכלל. (15) כמובן, לפי שפט רומי שפט החמור עד שיפדה. (16) להשתמש בפטר חמור מבלי לפdoton, שהוא מורה היתר לעצמו באמרו: הרי השה שאפריש תחתיו הוא שלוי, ולמה לי לפdoton. (17) או ערפו בפניו.

ה. הפרק פדיון פטר חמור ומata השה קדם שיתקננו לפהן – אין חיב באחריותו¹⁸, ותן הקבלה לפהן¹⁹

(18) דמיידנא ואפרישה ברשותה דכהן קאי". וטעמו של דבר, שכיוון שעילידי הפרשת השה פוקעת קדושת פטר החמור, לכן מיד עם הפרשות הרוי השה של הכהן, ומما שבעל החמור נותנת להן את שיין, שהוא שלו משעת הפרשה. (19) שהרי השה של הכהן מת.

להנותך²⁰. מת פטר החמור אחר שפדרהו – יתן

הטלה לפהן²¹, ומטר בהנויות²², שכיר נפדה.

(20) שם, "ואם מה נהנים בו, וכו', אלא דמית כי בעלי נהנה בו כהן, דמיידנא ואפרישה ברשותה דכהן קאי". (21) שהרי הוא שלו. (22) של פטר החמור.

ו. מאימט²³ חיב לפדותו? מישילנד ועד שלשים

יום. ומאהר שלשים יום, אם רצה לערפוף²⁴ –

עורפו; אם רצה לפדותו – פודה, ואין כאן אלא

מצות עפוב בלבד²⁵.

(23) בカリיתא שהביא רמי בר חמא "מצוותו של (בכור) בהמה טמאה" כל שלושים יום, מכאן ואילך או פודחו או עורפו", כמו שאמרו שם לדעת רב שתת, "מצוותה", הינו מצוה לפדוו כל שלושים יום, כמו שאמר רבא שם, שהרבנן שחולקים על ר' אליעזר ואינם מקישים בכור בהמה טמאה לבכור אadam אין עובר אף לאחר שלושים יום. (24) [מפשטו הלשון נראת, שתוך שלושים יום אין ראי לעירפה. וצריך עיינן]. (25) כמובן, אין עובר עליו אף לאחר שעברו עליו שלושים יום, אלא שאמרו חכמים: "מצוות הבאה לידי אל תחמייננה", ולא היה לו לעכב את הפדרון.

ז. לא רצה לפדותו – עורפו בקופיזן מאחוריו²⁶;

שנאמר: ואם לא תפדה וערפתו²⁸. ואין מミתין

אותו לא במקל ולא בקונה ולא בקריות²⁹ ולא

במגרה³⁰, אלא בקופיזן³¹. ולא יכניסנו לחדר וייעל

הקלת בפנוי עד שימות; שנאמר: ערפתו³².

(26) סכין גדול, כמו גרון שהקצבים הותכים בו הבשר".

ובינו לעלה בפרק י"א הלכה א: "כל איש מישראל", כיוון ששאהינה חייבות לפדות את הנה. (3) בכור של חמוץ בלבד. (4) ואין קרייה שה, אלא כבשים ועזיזים חיים בלבד. (5) למד כן רבינו ממה שנינו במסנה שם: "מצות הדריה קודמת למצות עירפה", הרי שגם עירפה היא מצוה. ומה שאמרו "הוא הפסיד ממוני של כהן (בזה שלא פדרו בשעה וננתנו לכחן), לפיכך יופסיד ממוני" (על ידי עירפה), אין זה אלא טעם למצות העירפה. (6) בספר המצאות (עשה פב) כתוב רבינו: "אפשר לבקש להקשות עלי ולומר, מדוע אתה מונה פדייתו (של פטר חמור) וערפתו כתמי מצות, ומונה אותן פדייתו כתמי מצות עירפה או לאין כל חיליצה, והיבום מצוה כמו שהוציאר, והחיליצה מצוה בפני עצמה, כך פטר חמור עומד או לפדייה או לעירפה, וזה מצוה זו מזו כמו שאמרנו". (7) כן מפורש בקידושין לו. "והרי תפילין ופטר חמור דכתיב בחן ונוהג בין הארץ בין בחו"ן הארץ". (8) גם שלא בפני הבית. (9) שנאמר ואם לא תפדה וערפתו".

ב. השה שפודין בו נונטו לפהן¹⁰, שנאמר: כל פטר רחים וגומרי¹¹.

(10) וכן אם פדרו בשווי, נתן דין מינוי לכחן. (11) לכלبشر אשר יקربו לה, אדם ובבמה יהיה לך (כלומר, לכחן), אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבמה הטמאה תפדה, הרי הקיש הכתוב בכור בהמה טמאה לבכור אדם, לומר לך שכשם שפודין בכור האדם – לכחן, כמו כן פדיין בכור בהמה טמאה.

ג. ואת בכור בבהמה הטעמה תפדה. בהמה טמאה האמורה כאן היא החמור בלבד¹².

(12) בカリיתא שם ה: "תלמוד לומר פטר חמור [תפדה בשעה], פטר חמור אמרתי לך ולא פטרו סוסים וגולמים".

ד. פטר חמור אסור בנהנה עד שפדרה; ואם מכרו קדם פדיון – דמיו אסורים¹³. ואם מת¹⁴ קדם פדיון או שערפוף – יקרבר; מפניו שהוא אסור בנהנה אף לפיקד¹⁵, אם לא לאחר עירפה, הויאל ולא נפדה. לפיקד¹⁶, אם פדרהו ונמן פטר החמור בעצמו לפהן – אסור לפהן להשתמש בו עד שערפוף בשעה, ויקח השה לעצמו, או יערפוף ויקבר. והנהנים¹⁶ חזיריים על דבר זה. לפיקד¹⁷ אסור לישראל לתן פטר חמור לפהן, אלא אם כן פדרהו הפלגן בפניהם¹⁸.

(13) בכורות שם: רישא, בהנתה גוף, כמובן, בשניותם אסור רביה יהודה סיפה, בהנתה גוף, כמובן, רביה יהודה, ובשניותם אסור רביה יהודה בהנתה, ורביה שמעון מתר. וטעמו של רביה יהודה הוא, שכיוון שאין הכסף שביבו כסף פדיון, אלא כסף שקיבל עברו איסור הנהנה, لكن אף על פי שאין הנהנה תופס

מתוך מהדורות ונשל עס רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

בשלה זווים. ועין יפה לא יפה מפלע, ועין רעה 22
- בחאי סלע, ובינונית - **בשלה זווים.** 23
 (39) אפילו שווה כל שהוא.

יג. ו**הפודה פטר חמור של חברו**⁴⁰ - **הרי זה פドוי**,⁴¹ 24
 (25) **וחמור לבגלו**.⁴²

(40) בין שהה של הפודה, ובין שהה של בעל פטר החמור. (41) שפדיון פטר חמור איינו מוטל על בעל פטר החמור בלבד, אלא כל אחד ואחד יכול לפדותו, כמו בהקדש, ולכון אף אם גוי פדה פטר חמור של ישראל הרוי זה פDOI, ולכון כתוב לנו "הפודה" סתום, ולא כתוב: "ישראל שפודה". (42) וטעמו של דבר, שפטר חמור נחשב כממון הבעלים. ואף על פי שהוא אסור בהנאה עתה, הרוי הוא ראוי להיות שלו לאחר שפודהו ולכון אפילו אם פדרו חבירו, הרוי הוא שלו (=של בעל החמור), אלא שפקע אישור ההנאה.

יד. **פחים ולוים - פטורין מפטר חמור.** שנאמר: 26
בכור האדים ואות בכור הבהמה בטמאה תפדה; כל 27
שישנו בכור אדים - ישנו בכור בהמה טמאה, 28
והפטר ממכור אדים - פטור ממכור בהמה טמאה.⁴³ 29

(43) וכיון שכנים ולויים פטורים מפדיון הבן, אך פטורים הם אף מפדיון פטר חמור. ואין לפטור את הכהנים והלוויים מפדיון פטר חמור מקל וחומר, בדרך שאמרו בפדיון הבן – שלא מצינו שפטרו כהנים ולויים בהמות טמאות של ישראל במדבר, בדרך שפטרו את בנייהם מפדיון.

טו. **הלוקם עבר חמוריו**⁴⁴ של עובד כוכבים, או 30
המכור עבור חמورو לעובד כוכבים, אף על פי שאיןו 31
ראשי⁴⁵ - **הרי זה פטור מן הבכורה**,⁴⁶ ואין קונין 32
אortho על דבר זה.⁴⁷ היה העובד כוכבים שף באם 33
או בכור, אפילו לא היה לו אלא אחד מאלאף בו.⁴⁸ 34
- הרי זה פטור.⁴⁹ היה לו⁵⁰ בו או באמו אבר אחד,⁵¹ 35
בגון ידו או רגלו, אfilo איגנו⁵²: כל שאלה יחתך 36
יהיה בעל מום - הרי זה פטור⁵³ מן הבכורה; ואמ 37
בשיחתך חלק העובד כוכבים לא יהיה בעל מום 38
לפיזחה⁵⁴ - **הרי זה חיב.**⁵⁵ וכן סמקבל חמור מן 39
העובד כוכבים ליהות מטפל בה ותולד בינו⁵⁶,⁵⁷ 40
או עובד כוכבים שקביל מישראל - הכל פטור מן 41
הbacora.⁵⁸ שנאמר: **פטר רחם בגין ישראל באדם** 42
ובבהמה - עד שדריה הכל בישראל.⁵⁹ 43

(44) והעובר הוא בכור. ואין זה לוקח דבר שלא בא לעולם, שהרי העובר קיים. (45) כמובן, למכוון עובר חמورو לגוי, שהרי הוא מפקיע את העובר מן הכהן, שהרי פטור והוא מלפדותו, ונמצא הכהן מפסיד את השה. (46) מפדיון פטר חמור, שהרי בлокח עובר חמورو של גוי, האם היא של הגוי, ובמוכר לו עובר חמورو, העובר הוא של הגוי, ואין חיבור פדיון פטר חמור אלא כשהואם והולוד של ישראל. (47) שם: "צרכיכי, דאי תנא לוקח, הוה אמינא משום דכא, מייתי לה לקודשה, אבל מוכר דכא מפקע לה מקודשה,

(27) מצד>User. (28) "והפועל הזה נגזר מעורף, שאין מותר לשוחטו ולא לחנקו, אלא לחתוכך ראשו מכל ערכו". (29) גרון. (30) סכין בעלת להב משנן לנסר בו. (31) "שכן דרך עריפה". (32) לומר לך: בעריפה דזוקא.

1. אין פודין לא בעגל, ולא בבהמה, ולא בששה 2. שחוות, ולא בטירפה³³, ולא בכלאים³⁴, ולא בכויו³⁵; 3. שנאמר: תפדה בששה, ואין קורי שה אלא כבשים 4. ועוזם חיים בלבך³⁶.

(33) כבש הבא על העז. וטעמו של דבר, שאינה חייה. (34) רכינו לעה בפרק ט הלהה ה "כלאים הבא מכובש וען חייב במנהות", שהוא אין זה אלא משום שנאמר "אם שה" למדנו מכאן "אפילו מקצת שה". (35) ספק חייה ספק בהמה, שהוא בריה בפני עצמה, ואין שפה. וכל זה כשהוא בא לפדות בעגל, לא מחמת שוויו, אלא במקומם שה שאמורה התורה, אבל אם רוצה לפדות בשוויו, פודה בכל דבר. (36) בغمרא שם: "מתניתין מני, בן בג היא, דתニア בן בג בג אמר, נאמר כאן "שה" ונאמר לרחלן (בפסח) "שה", מה להלן פרט לכל השמות הללו, אף כאן פרט לכל השמות הללו". ורבינו סובר, שרב אש שהוא בתרא אינו סובר גזירה שווה זו, שהרי אמרו שם: "אמר ליה רב אשלי למור זוטרא מי דעתיך דילפת מפסח" - הרי שרב אש עצמו לא למד מפסח, ולפיכך לא הביא גזירה שווה זו.

5. אין פודין בששה הדומה לאחרה³⁷; ואם פודה - 6. פודין³⁸. ופודין בבן פקועה, אבל לא בפסולין 7. המקדשין. שהרי נאמר בchan: כאבי וכאל; מה אbei 8. ואיל - אין פודין בו, אף פסולין המקדשין אין פודין 9. בbars.

(37) ככלומר, רחל שלידה מין עז. ויש אמורים כי הדבר כשיין הוליד דומה כלל לרחל, אבל אם מקצת סייניו של רחל, פודין בו. (38) נהאה שדרעת רבינו היא, שלא נסתפקו שם אם פודין ב"נדמה" (=שה הדומה למין אחר), אלא מדרבנן, אבל מדאוריתא פשוט הוא שפודין בו, שהרי הוא "שה", ומה בכך אם דומה למין אלא לאחר.

10. פודין בששה בין זכרים בין נקבות, בין תמיינים 11. בין בעלי מוממים, בין קטנים בין גדולים.

12. יא. שה שלקהו מדקמי شبיעית - אין פודין בו את הודי, אבל פודין בו את הספק. אם אין לו ששה 13. לפדותו - פודתו בשינוי וננות דמיו לבלן. לא אמרה 14. תוכה שה להחמיר עליו, אלא להקל עליו; שאמ הינה 15. לו פטר חמור ששונה עשר סלעים - יש לו לפדותו, 16. בששה ששונה דינר. ולא יהיה זה חמור מן הבקdash, 17. שנפדה בכסף בשוויו.

18. יב. בפה דברים אמורים? כשייו דמי פטר חמור 19. 20. משלשה זווים ולמעלה; אבל אם היו דמי פחות משלשה זווים - אין פודין אותו אלא בששה³⁹ או

שיעור רמב"ם ג' פרקים ל'ו - יום שלישי ט"ז אדר – ספר זרעים – הלוות ביכורים קלה

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם ג' נעם – מוסד הרב קוק

¹³ טלה לפהן.⁷³ יולדה זכר ונקבה - מפריש טלה אחד,
בדי להפקיע קגשׁה⁷⁴ ממנגו עד שיקעה מפר בהנאה,
¹⁴ שמא הזכר נולד תחלה;⁷⁵ וטלה זה שהפריש -
¹⁵ לבטים, ואינו לפהן, **שהמוחזיא מחברו עלייו**
¹⁶ הראייה.
¹⁷

(73) שהרי בדור הוא שאחד משני הזכרים הוא פטר חמור.
 (74) שם: לאפקועי לאיסורא מיניה, כלומר, איסור ההנאה,
 וכוונת רבינו, שפטר החמור קדוש בקדושת דמים, שציריך
 לפודתו בשעה. (75) והרי הוא פטר חמור.

ב. **שתי חמורים שלא בקרו וילדו שני זכרים - נתן**
¹⁸ שני טלאים לפהן.⁷⁶ זכר ונקבה או שני זכרים
¹⁹ ונקבה - נתן טלה אחד לפהן.⁷⁷
²⁰

(76) שהרי בדור הדבר שנייהם פטרי החמורים, אף על פי
 שאין הדבר ידוע זכר זה מי היא וכן והשניהם. (77) שהרי
 באופן הראשון בדור שהזכר הוא פטר חמור, וכן באופן
 השני, בדור שאחד משני הזכרים פטר חמור, אף על פי
 שאין ידוע מי הוא.

כא. **ילדו שתי נקבות וזכר, או שני זכרים ושתי נקבות** - איןaan לפהן כלום.⁷⁸ ואינו אריך להפריש
²¹ טלה לעצמו, לפי שיש באהן ספקות הרבקה: **שמא האחת יולדה זכר ותשניהם יולדה שתי נקבות, או**
²² **שמא זו יולדה זכר והאחרת זכר ואתניון נקבה או נקבה ואחריה זכר**. וכן **ספקות הרבקה יש בשני זכרים ושתי נקבות. אחת בבראה ואחת שלא בבראה,**
²³ **וילדו שני זכרים ונתחרבו** - נתן טלה אחד לפהן.
²⁴ **זכר ונקבה - מפריש טלה אחד לעצמו, ואינו נתנו**
²⁵ **לפהן, מפני שהוא ספק, והמוחזיא מחברו עלייו הראייה.**
³¹

(78) שהרי אפשר שלא היה הזכר ראשון ואינו כאן פטר
 חמור. (79) אף על פי שם נדון על הولد הרי אין כאן אלא ספק אחד, שמא הזכר נולד ראשון והרי הוא פטר
 חמור, או שמא נולד אחר נקבה, בכל זאת אין ציריך להפריש לעצמו טלה כנגד כל אחד מהזכרים שיש לו.
 וטעמו של דבר, שכיוון שם נדון על כל אחת מן החמורים
 שלידו, יימצא שהדבר הוא ספק ספיקא, שמא לא ילדה זכר כלל, ואפילו אם ילדה זכר, שמא ילדה שנולדה
 הנקבה. וכיוון שכן, דבר זה מכיריע את הספק השקול הקיים
 כשאנו דנים על הولد.

כב. **ובן הילוקם חמוץ מן העובד כובכים ואין ידוע**
³² אם בבראה או לא בבראה וילדה זכר - פורה אותה
³³ בשה⁸⁰ והוא לבטים, מפני שהוא ספק.
³⁴

(80) כדי להפיקע ממנגו קדושה.
 כג. **מי שהיו לו**⁸¹ **עשרה טלאים, כל אחד מהן הפריש על ספק פטר חמוץ**⁸² - **הרי הן בחולין לכל דבר, ומתקשרין בשאר הבהמה**⁸³. **ומפריש אחד מהן מעשרים**,⁸⁴ **והשאר שלוי בשעריו**.⁸⁵

אם לא קנסיה (SHIPRAH AT HABOOR), אך ממשען לא. (48) או
 באמו. (49) כיון ששופטות גוי פטורת. וכך על פי שאסור
 להשתתף עם הגוי לא קנסוהו. (50) לוגו. (51) ומלבך
 האבר - אין לו כלום. (52) שהוא אבר קטן. (53) שם:
 "וכמה תהא שותפות של עובד כוכבים ותאה פטורה מן
 הבכורה, אמר רב הונא אפילו אוננו, וכו', אמר ליה הכי אמר
 ר' יוחנן אפילו מום קל (כלומר, אפילו יש לגוי אבר אחד
 שאם יחתכו אין הבכורה נעשית נבלת או טריפה, הרי זה
 פטור), וכו', לדבר הונא". ואין כוונת רבינו שיש לגוי כל
 האבר, אלא אפילו אם יש לו רק חלק מן האבר, שאם יחתכו
 יהא בעל מום הרי זה פטור. (54) אם היה הדבר בבהמה
 טהורה. (55) שאין שותפותו השובה. (56) כלומר, של
 שנייהם, בשכר הטיפול. (57) אף החיזו של היהודים.

טו. **או שנתגיר ואין ידוע אם עד שלא נתגיר יולדת חמוץ**⁵⁸ או אחר **שנתגיר**⁵⁹ - **הרי זה חייל ערער**⁶⁰
² או **לפדותו**⁶¹. ואם **פדרה בשעה של גור,** **שהמוציא מחברו עלייו הראייה**.⁶³
³

(58) ופטור מפדיין פטר חמור, כיון שאין זה "ביבני
 ישראל". (59) וזה היב, כיון שהעובר נעשה בכור
 משעת לידה ולא קודם לכך. (60) ולקבר. (61) בחולין
 קלד. "שמנונה ספקות נאמרו בגור, ארבע לחובב וארבע
 לפטור, וכו', ובכור בהמה טמאה, וכו', לחובב (שכיוון שפטר
 החמור אסור בהנהה מספק, ספיקא דאסורה לחומרא,
 ופודחו כדי להפיקע איסורו), וכו', ופטור מפטר מהשה להכה".⁶² או בכסף,
 (כלומר, שהוא פטור מלהת השה להכה).⁶² או בכסף,
 בשוויו. (63) כיון שאין זה ספק איסור, שהרי כבר פקע
 איסורו של פטר החמור, והשה הרי אין בו קדושה כלל,
 אלא ספק ממון הוא זה.

יז. **ובודק כובכים שהפריש פטר חמוץ**⁶⁴ - **מודיעין**
⁵ **אותו שאינו חייב**⁶⁵, **והרי הוא מفتر**⁶⁶ **בגזה ובעודה**.⁶⁷
⁶

(64) לדעת התוספות המודובר בפטר חמור עצמו ולא בפטרו
 פטר חמור שהוא השה. (65) בפטר חמור. ואינו אסור
 בהנאה. והודעה זו היא כדי שלא יחשוד הגוי בישראל שהם
 מזוללים בקדושים. (66) לאחר שהודיעו. (67) כدرן
 איסור הנהה חל על פטר החמור על ידי הפרשתו, כدرן
 שהוא חל בנדירים ונדרות שגויים מתנדבים.

יה. **פרה שילדה במין חמוץ**⁶⁸, או **חמור שילדה במין סוס**⁶⁹ - **פטור**⁷⁰; **שנאמר:** **ופטר חמוץ תפדה בשעה ופטר חמוץ, שפי פעמים - עד שיקעה היולד חמוץ ונולד חמוץ. ואם יש בו**⁷¹ **מקצת סימני חמוץ - חיב בכוכורה**.⁷²

(68) עגל הדומה לחמור. (69) ואין בו מסימני חמור כלל.
 (70) אף על פי שיש דבר מסויף לפרה וחמור, שניהם
 שייכים לקדושת בכורה, וכן לחמור וסוס, שניהם מינים
 טמאים. (71) בסוס שנולד מן החמור. (72) בפטר חמור.
 ובחמור שנולד מפירה, ויש בו מקצת סימני פרה, הרי הוא
 בכור בהמה טהורה, וחיב לתיתוחו לפהן.
 יט. **חמוץ שלא בבראה וילדה שני זכרים - נתן**

מתוך מהדורות ונחל עם רם רמב"ם לנען – מוסד הרב קובץ

חוּמָה. יט) שֶׁלְאֵ יַנְחֵל כֵּל שְׁבָט לְוִי בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲלֹא נוֹתַנְנָה לְהָם עֲרִים מִתְהָנוֹ לְשַׁבַּת בָּהָם. כ) שֶׁלְאֵ יַקְחֵ שְׁבָט לְוִי בְּבָזָה. כא) לְפָנֵן לְלוּוּסָם עֲרִים לְשַׁבַּת וּמִגְרָשֵׁיהָן. כב) שֶׁלְאֵ יַמְכֵר מְגֻרְשׁ עֲרִים, אֲלֹא גוֹאָלִים לְעוֹלָם, בֵּין לְפָנֵי הַיּוֹבֵל בֵּין לְאַחֲרֵי הַיּוֹבֵל.

~ נקודות מושichte קודש ~

شتבות הארץ מלאתבה בשביעית.

מלשונו "شتבות הארץ" משמע, שמיטה היא חובה החקיע שאסור שתיעבד בשנה השביעית, ולא חובה ה'גברא' שאסור במלאתה החקיע בשביעית. ונפק"מ האם מותר לעשות העבודה בקריע של היהודי עליידי גוי, שאם הוא דין ב'גברא' מותר עליידי גוי שהוא אינו מצווה על השmittah.

(על-פי ג'קו"ש חלק י' עמ' 266)

ובאוור מצות אלו בפרקם אלו:

פרק ראשוני

1) יבוא שמצוות-עשה לשבות מעבודת הארץ ועבדות האילן בשנה השביעית. על אייזו עבודה לוקה מן התורה. ואם נוטען בשביעית אילן סrok. אם שורין הזרעים בשבעית והדברים המותרים בשבעית. מושרבו האנסים אם מותר לזרוע בשבעית. המעביר קוץים מארציו או הטומן לפת או צנור או לוף וכוכזא בהן. בראשונה היו אוסרים ללקוט עצים ואבנים מותך השדה. הקוץן אילן אם מותר להוציאו שרשיו מהארץ. ואם קוצץין בתולת שῆמה בשבעית.

א. מצות עשה² לשבת³ מעבודת הארץ ועבדות
האילן⁴ בשנה שביעית, שנאמר: וְשַׁבְתָה הָאָרֶץ שְׁבָט
לי;⁵ וְגַם אָמַר⁶: בְּחִרְישׁוֹ וּבְקָצֵרֹ תְשַׁבֵּת. וְכָל הַעֲשָׂה
מְלָאכָה⁷ מעבודת הארץ⁸ אוֹ הַאִילָן⁹ בָּשָׁנָה זו -
בטל מצות עשה,¹⁰ ועבר על לא תעשה,¹¹ שנאמר:

שֶׁלְאֵ לֹא תְזַרְעֵ ¹⁰ וְכַרְמֵךְ לֹא תִּמְרֵל¹¹.

2) ראה בספר המצוות, עשה קללה. (3) מלשון רבינו כאן ובספר המצוות שם נראה, שהמצוות היא שהאדם ישבות, ואני המצוות על הארץ תשבות. ולפי זה, מותר לגויל בעבודה באדרמת ישראל מן התורה (מהורי"ט חלק ב סימן נב). אבל במניין המצוות כאן כתוב רבינו: "شتבות הארץ בשבעית מלאלחה", וכן כתוב במניין המצוות על סדר ההלכות. משמע שהמצוות היא על הארץ, וכדוגמת מצות שביתת חמתו בשבת (מנחת-חינוך מצוה קיב). ונראה שהמצוות היא: שהארץ תשבות, אלא שביטול שביתהה אינו אלא עליידי ישראל העובד אותה. וראה בקונטרס אחרון לשבת הארץ להראיה"ה קוק זצ"ל מהדורה ב, מעמוד פז ואילך. (4) היא ומירה, כדלהלן בסוף ההלכה, וגם בזירה הנעשה לעבודת האילן (ראה להלן פ"ד הלכה בכ), וכך בכלל "ושבתה הארץ" הנ"ל, שהוא באותו הפסוקים הנ"ל שלאחריה, נאמר גם "לא תזמור וגור' לא תבצור". (5) וגם בספר המצוות (עשה שם) ובמנין המצוות שלסדר ההלכות, הביא רבינו פסוק זה לעניין שביעית. ואף-על-פי

81) משנה בבכורות ט. "נכnes (= פדיון פטר חמור) לדיר ישראל ונתנו לכחן, שהרי שניינו הלקוח ושניתן לו במחנה פטור מעשר בהמה, אלא בישראל שהיו לו שורה ספק פטרី חמורים בתוך ביתו, שמהריש עליהם שורה שניין ומעשר והן שלו". (82) שהם שלו, אבל פדיון פטר חמור ודאי, ולפיכך חייב במעשר בהמה. שהרי הלקוח ושניתן לו במתנה, פטור מעשר בהמה. ואף אם הכהן החזיר לישראל לא יתחייב במעשר, שאף בישראל הוא בכלל מקבל מתנה. (83) מפני שהם חולין, ואילו מוקדים פטורים מעשר בהמה. (84) ומקטיר אימוריין על גבי המזבח. (85) חולין ממש.

- 1 כ. יִשְׂרָאֵל⁸⁶ שָׁהֵיו לוֹ עֲשָׂרָה פְּטִירִי חַמְרוֹרִים וְקַדְמָנִים
2 בְּתוֹךְ בַּיּוֹתְשָׁנָפְלָו לֹא⁸⁸ מַבֵּית אָבִי אָמוֹ הַכָּהָן⁸⁹, וְאָוֹתוֹ
3 אָבִי אָמוֹ הַפְּהָנָן נִפְלָו לוֹ מַבֵּית אָבִי אָמוֹ יִשְׂרָאֵל⁹⁰ -
4 הַרְיִי זֶה מִפְרִישׁ עַלְהָן עִשְׂרָה שִׁין וְהַן שָׁלוֹן⁹¹,
5 וְתִיכְבִּין בְּמַעַשֵּׂר⁹².

(86) בכורות שם. מימרא של רב נחמן בשם רבה בר אחeo, והמשמעונו בזה, שאף בפדיון פטר חמור וודאי, יתחייב כי יהיה של ישראל, ויתחייב במעשר בהמה. (87) כלומר, אפילו וודאי. (88) בירושה. (89) שאם לא נפלו ליד הכהן בירושה, אלא נולדו ברשותו, אינם חיבים בפדיון. (90) שאינו חייב לתיתם לכחן בדרך שפודין בו. וטעמו של דבר, כיון ישראל וזה בא מכח הכהן שירש אותו. והכהן אף על פי שהיה חייב לפדות את פטרី חמורים שירש מן ישראל בשין, הרי השין ההן שלו, ולכן אף הישראל איןנות לכחן. (92) שהרי הם חולין לכל דבר.

סליקו להו הלוות בפרקיהם

הלוות שמיטה ויוובל

יש בכללן שתים ועשרים מצות: תשע מצות עשה, ושלש עשרה מצות לא מעשה, וזהו פרטן: א) שתשבת הארץ בשבעית מałaכתה. ב) שלא יעבד הארץ ז. ג) שלא יעבד עבדות הארץ ז. ד) שלא יקצר הספחים בדרכם. ה) שלא יבער הגזירים בדרכם הבזרים. ז) שישפט כל הלוואתו. ח) שלא יגש ולא יתבע הלוואה. ט) שלא ימנע מלhalbנות קדם שמטה בדרי שלא יאבד ממונו. י) לספר השגינים שבע שבע. יא) לקידש שנת החמשים. יב) לתקע בשופר בעשרה בתשרי בדרי לאצאת עבדים חפשי. יג) שלא תעבד ארמה בשנה ז. ז. יד) שלא יכער ספיקה בגנד הבזרים. טז)แทน גאללה לא-ארץ בשנה זו, וזהו דין שדה אחתה ושדה מקנה. יז) שלא תטבר הארץ לצמחיות. יח) דין בתי ערי

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום שלישי ט"ז אדר – ספר זרעים – הלוות שמייה ווובל קלוז

מתוך מהדורות ונשל עס רמב"ם ג' נעם – מוסד הרב קוק

13) מועד קטן שם, כרבא ולא כאביי. 14) מלכות, משום
הלאו הניל. 15) ועובדת האילן בכלל זה, כבhalbנה
הסמכה. 16) מדרבנן, ראה בהלכה הסמכה.

ד. **כיצד? החופר**¹⁷ או **החוירש**¹⁸ **לצורך הקרקע**¹⁹ או
המנסקל²⁰ או **המעבל**²¹ **וכייניא ביהן משאר עבדת**
הארץ, וכן **המבריך** או **הפריכיב או הנטען**²² **וכייניא**
ביהן מעבודת הארץ – מפני אותן מפת מרדות
מדבריהך.²³

(17) במועד קטן שם: אין לי אלא זירוש ויזמור, מנין לניכוש וליעידור ולכיסום, וכו' ומפרש רבינו ש"עדור" הכוונה לחופר בכל הקruk על ערבה, שאז היא מלאכה שבשדה ושכרים. וכך נשמרו שם להלן, שמותר לעדרו תחת הגנים, לא הקשו מהיעידור הניל, בדרך שהקשו בקשוש, כיון שהליך יעידור בכל הקruk תחת הגנים בלבד (פאת השולחן ימין כאות ב). וראה בשיטת הארץ, שם עמוד קב. (18) אין בו לאו, אבל עשה יש בו, כאמור למלאה הלכה א. (19) היא מלאכה שבשדה ושכרים, ולא תחת הגנים בלבד, נnil. וראה להלן בהלכה ג. (20) אבניהם מן השדה. וראה במועד קטן שם. והמדובר בשעוואה לצורך השדה, ואז אסור אפילו אם אין נוגעות בארץ, ואם נוגעות בארץ אסור אפילו לצורך האבניהם, ראה להלן פ"ב הלכה י. (21) את הקruk קודם ודייעת, כדי להשיבחה. וראה ברש"י שם ד"ה מובלין. (22) שהוא אב לענן שבת (פ"ז מהלכות שבת הלכה ג) ובגיטין נג: "דתניה, הנוטע בשבת, וכו', מכדי הוא אדויתית והא בשוגג בין במזיד יעקר, וכו', מכדי הוא אדויתית והא דאויתית, מי שנת שבת ומאי שנא שביעית". הרי שנטיעה בשבעית אסורה מן התורה. ונראה שדוחה רבינו סוגיא זו מפני הטוגיה במועד קטן הניל שאמרו בה שאין חיבורין מן התורה אלא על ארבע המלכות הניל (פאת השולחן שם אות ד). ובגהות ובאיורים (הויצאת לנוין שם) להגרא" קוק – חילק בין זרעה גרעין, שהיא זרעה מן התורה, וזהו כוונת הגمرا בגיטין שם, לבין נוטע שתיל, כאמור אלא מדרבנן. (23) בירושלמי שביעית פ"ד הלכה ב, על טיב שדהו (חרש אותה – פירוש המשנה שם): "ולא שמייע רבוי יומייה שהוא לוכה", היינו מכת מרדות (פרשים שם).

ה. **אין**²⁴ **נוטען בשבעית אפילו אילן סרק**.²⁵ **ולא**
יחתך²⁶ **היבלה** **מן הארץ**. **ולא יפרק**²⁷ **העלין**
והבדדים²⁸ **היבשים**. **ולא יאפק**²⁹ **את צמחיות**³⁰ **באקו**.
ולא **יעשן**³¹ **מחפיו כדי שימיות התועלות**³². **ולא**
יסוק³³ **את הגטויות בךבר שיש לו זהב מא**, **כדי שלא**
יאכל **אותו העוף** **בשוהו לך**³⁴. **ולא יסוק**³⁵ **את**
הפגין³⁶, **ולא ינקב** **אותך**. **ולא יקרך**³⁷ **את**
הגטויות³⁸, **ולא יקטם**⁴⁰ **אתותם**. **ולא יפפיג**⁴¹ **את**
 הארץ. **וכן שאר כל עבדת הארץ**. **ואם עשה**
אתה מתallow בשבעית – **מפני אותן מפת מרדות**.

(24) בירושלמי שם הלכה ד, ובחוספה שם פ"ג הלכה יט אמרו: "היה רבנן שמעון בן גמליאל אילן סרק

שלפי דברי הבעל (מועד קטן ד). יצא שלפי דברי ר' ישמعال (בעניין תוכסת השבעית), שאנו פוסקים כמותו (ראה להלן פ"ג הלכה א), פסוק זה לא נאמר לעניין שביעית אלא לעניין שבת – סמרק ורבינו על הירושלמי (שביעית פ"א הלכה ג), גם לר' ישמعال פסוק זה לעניין שביעית נאמר, ראה וכן פירשו ר' בן מלכי צדק, ורבינו נתן אב הישיבה. ראה בספר המצוות שם, הערכה נספת תקצג. (6) לפי הנאמר כאן יצא שהחומרה עובר בעשה, ואני לוכה, לפי שאין בה לאו, וראה להלן הלכה ד והלכה י. (7) הכוונה לקציר שהוא לעבודת קרקע (ראה להלן פ"ד הלכה א), שאליו קציר שאינו אלא לאסיפה הפירות בלבד – אין בו ממשום "תשבות". (8) משמע מלשון רבינו, שגם הנשים חייבות במצוות-עשה של שביעית. (וכן כתוב רבינו אברהם בןו של רבינו ("סיני") כרך יד עמוד ו) לעניין שמיטת כספים ש"דין שמיטה לנשים כמו לגברים". וראה בחינוך מצוות פד, קיב, ובמנחת-חינוך שם. (9) היה זרעה, כדלהלן בסוף ההלכה, וגם קצירה הנעשית לעבודת הארץ (ועיין בשבת עג: שיש קוצר שהוא גם נוטע, וראה להלן פ"ד הלכה א), ושתייהן בכלל "ושבתה הארץ", וכן כתוב רבינו בפירוש המשנה למועד קטן פ"א משנה ב, שהרי נאמר שם אחרת "שש שנים תזרע וגוי, ואספה וגוי, ובשנה השבעית שבת שבתון וגוי לא תזרע וגוי לא תבצור", הרי שוגם זרעה וגם קצירה (כשהיא לעבודת הארץ) הן בכלל שבת הארץ. וראה עוד להלן בסמוך. (10) זו עבודת הארץ.

(11) זו עבודת אילנות. [וכוונת רבינו גם לפוסק של אחריו: "את ספיק קציך לא תקצור ואת ענבי נזיך לא תבצור, שנה שבתון יהיה לארץ"]. ואולי חסרה כאן המלה וגוי (וגומר), שהרי בהלכה הבאה הוא אומר: "אני לוכה מן התורה אלא על הזמורה ועל הקצרה וכו'". הרי שכבר דבר מקודם על הקצרה. וזוהי כוונתו גם להלן בפ"ד שם: "או שקר לעבודת הארץ כמו שביארנו").

ב. **אין** **לזהן** **מן התורה** **אלא על הזרעה** **או על**

הזרעה, **ועל הקצרה** **או על הבצורת**. **ואחד הקרים**

9
(12) אין כוונת רבינו לומר, שזמורה אסורה אף בשאר אילנות מן התורה, שהרי כתוב בפירוש המשנה לשביעית פ"ב משנה ג, שזירוד הוא זימור, ובמועד קטן ד. אמרו מפורש שאיסור זירוד אינו אלא מדרבנן. אלא כוונתו לעניין ביצהר, שאף בשאר אילנות אסורה מן התורה (חzon-איש). וראה בספר המצוות שם, ובעהרה תקצב. אבל החותסות יוסט טוב לשבעית פ"ד משנה ד, וה"משנה ראשותה" (שם משנה ה) והאור-شمיח להלכה טו, ביארו את דברי רבינו, שזמורה אסורה אף בשאר אילנות מן התורה. וראה להלן הלכות כא-כב. ובחותסות ותיקונים לפירוש מסכת משקין (הויצאת הגומיל זק"ש) לעמ' ה.

10. **וזמירה**¹³ **בכלל זרעה**, **ובצירה** **בכלל קצירה**.
11. **ולמה פרטן הפטות?** **לומר לך**: **על שתי תולדות**
12. **אלו בלבד הוא חיב'**¹⁴, **ועל שאר התולדות שבעובודה**
13. **הארץ**¹⁵ **עם שאר האבות שלא נתרפשו בענין זה** –
14. **אין** **לזהן עליהם**. **אבל מפני אותן מפת מרדות**¹⁶.

кл' שיעורי רמב"ם ג' פרקים ליום – יום שלישי ט"ז אדר – ספר זרעים – הלוות שמיטה ווובל

מתוך מהדורות גנאל עס רם רמב"ם לנען – מוסד הרב קוק

נקוב (מעשה ווקח בשם "ונפה בכף", ועין רדב"ז). ואך-על-פי שלענין שבת, חייב הזרע אפיקו בעצין שאינו נקוב (ראה ב"סני" כרך י"ח ע"מ, שר, ובתשובת רבינו לספר "זמןם" חלק א' ע"מ, 4 והערה 10) – בשבייה אין זרעה אלא בארץ, וראה להלן. (50) שם. כלומר, במים. והראב"ד גורס: ומישירין. וכן הנירסא בתוספתא שם. וראה בתוספתא כפושטה. (51) שאין זרעה זו לא בכלל "שדק לא תזרע", ולא בכלל "ושבתה הארץ" ("סני" שם). (52) כלומר, מונעים ממנה דבר המזיקן. ו"אלוי" הוא עץ הנוטן ריח, והם ה"אהלות" הנזכרות בשירה השרים (ד, י), וחללה עליון קדושת שביעית, מכובאר להלן פ"ז הלכה ט. והיה מקרים לאסור קיומו, לאחר שהגעו שלו רך ואודם, ויש חсад שנטעו בתשבייה, שכן אסרו לקים ריקות וכדים (להלן פ"ד הלכה יח), והשעינו זהה שבאלוי לא גורו, כיון שהוא על הגג ואין דרך לזרע שם (כסף-משנה). ועין תוספתא כפושטה. [וראה לעמלה פ"א מהלכות מעשר הלכות י"א, שגיג איינו בכלל שדר]. (53) שהרי אסור להשקיota את העץ ומשביחו. וראה בתשבייה, כיון שהוא מבירה את העץ ומשביחו. וראה להלן הלכה ח.

ז. סוקרים ⁵⁴ את האילן ⁵⁵ בסקרא ⁵⁶, וטוענים אותו באבניהם ⁵⁷. ועוזרים ⁵⁸ מחת הגאננים ⁵⁹. ומקששים בזיטים ⁶⁰: אם להברות ⁶¹ את האילן - אסור, ואם ⁶² - מקור ⁶³.

(54) ירושמי שם, ותוספתא שם הלכה י. (55) המשיר פירוטיו קודם וממנו. (56) כלומר, צובעים אותו בצע אדים (ראה בפ"ד מהלכות גירושין הלכה א, ובהערות שם). ובחולין עח. "סוקרו בסקרא – כי היכי דליהזה אינשי, וליבעי רחמי עליה" (= שיראחו אנשים ויבקרו וرحمים עליון שלא ישיר פירוטיו). ופשוט הוא שאין זו עבודת קרקע. (57) שם: "כי היכי דניכיחס חיליה". שהרי הוא משיר את פירוטיו מרוב כוח ושותם, ולפיכך מחייבים את כוחו והתרו לעשות כן כיון שאין מבראה את אילן, אלא אדרבה מהליש את כוחו (תוספתא כפושטה). (58) מועד קטן ג. (59) כיון שאין זו עבודה בשבדה ובכרום, אלא בכרכם בלבד (שם). וראה לעמלה בהערה ט. (60) שם. כלומר, מסיר מני פסולה מן האילן ("ר"ח לעבודה זורה נ"). ויש מפרשימים שקשוש הוא כמו עידור, אלא שזה בזיטים וזה בגאננים (כסף-משנה בשם ר"ש). (61) כלומר, להוציא ולהשביח. (62) הסדרים. (63) שאין זה אלא מונע היקן מן האילן, ואין דבר זה מועיל לגינויו. וראה בהערות להלכות חז.

ח. משקין ⁶⁴ בית השלחין בשבייה ⁶⁵, והיא שדה הזרעה שצמאה ביוטר ⁶⁶. וכן שדה האילנות ⁶⁷, אם כי מרחקין זה מזיה יתר מעשר לבית סאה ⁶⁸ - מושכין את הפאים מאילן לאילן, אבל לא ישקו ⁶⁹ את כל השדה; ואם כי מלקובין זה לזה עשר לבית סאה - משקין כל השדה בשבייה ⁷⁰. וכן עפר הלאן ⁷¹ - מרביצין אותו במים בשבייה, בשביל האילנות שלא יפסdro.

(64) משינה במועד קטן ב. "משקין בית השלחין במועד

בשביעית", נראה שrok הוא מתיר, ואילו חכמים אוסרים, והלכה כרבים (כסף-משנה). וחוספות הרא"ש למועד קטן ג. גרס בغمרא שם "אין מיבלון", והוא במאירי שם בשם הירושלמי. (25) שאינו עושא פירות. (26) שביעית פ"ב משנה ב: "ambilin" (= כורותים יבלות מהאלנות) וכ"ו עד ראש השנה". הרי שאחרי ראש השנה – אסור. (27) ישיר פירוש המשנה. מועד קטן שם. (28) ענפים. (29) שם יואין מאבקין". (30) בראש האילן. ויש מפרשימים "מאבקין" לכורות השירים המגולים באבק. (31) שם. (32) הדביקה באילן ואוכלת פרוי (פירוש המשנה שם). (33) שביעית שם, משנה ד: "זוהמן עד ראש השנה", הרי שאחרי כן – אסור. (34) כלומר, הנטיעה. ובעבדה זהה: נ"ת ר' והומומי הו, חד לאוקומי אילני (= להעמידו, כלומר, למנווע ממנה היקן בלבד) ושורי, חד לאברויו (= להברותו, להועלו) אילני ואסור". והמדובר כאן כשלידי ר' אכילת העוף מתעכט ר' גידול האילן והרי זה לאברוי". וראה אכילת העוף, גורם לגידול האילן והרי זה לאברוי". ובאותה השלחין שם אוות יא, בשבת-הארץ שם עמוד קו ובחזון-איש. (35) באותו. שם משינה ה: "סיכון את הѓים – עד ראש השנה". (36) "תאנים שלא נגמרו כל צרכן. ועושים כן כדי למהר בישולן" (פירוש המשנה שם).

(37) כן מנגת התאנים בקטת מקומות אצלנו שאינן מתבשלין עד ימשחו בשמן עץ דק, ונוקבים בו כל תאנן מהם" (שם). (38) משינה שם "וכורכין אותן (= את הנטיעות) – עד ראש השנה". (39) והוא שיקבץ הענפים והפירות ויקשרם כדי שייעלו למלחה במישור ולא נתנו על הארץ" (פירוש המשנה שם). (40) משינה שם. והינו כורות קצחים שנצרכן להה (שם). (41) מועד קטן ג. "ויאין מפוגין באילן", כלומר, לא יסורך בעצים, אילן שהוא צער מדי. וראה ברש"י שם.

ו. אין מציתין ⁴² את האור באישת הקנים ⁴³, מפני שהיא עבורה קרקע ⁴⁴. ואין מלמדין ⁴⁵ את הפרה לחרש אלא בחולא ⁴⁶. ואין בזוקין ⁴⁷ את הזרעים בעצין מלא ⁴⁸, אבל בזוקין ⁴⁹ אונן בעצין מלא גללים ⁵⁰. ושותרים ⁵¹ את הזרעים בשבייה, כדי לזרען במווצאי שביעית ⁵². ומקימין ⁵³ בראש הגג, אבל אין משקין אותן ⁵⁴.

(42) ירושמי שם פ"ד הלכה ד, ותוספתא שם פ"ג הלכה יט. (43) כמו: ברכישת הקנים. כלומר, סבר הקנים. ובתרגומים המיויחס לויונתן (בראשית כב, יג) מתרגם "נאהז בסבר", אחד ברכישותה דאלילא (תוספתא כפושטה). וראה בפתח השולחן שם. (44) שעווה כן כדי ליפות את הקרקע ולהכינה לזרעה (שם). (45) ירושמי ותוספתא שם. (46) כלומר, במקרים חולות, שאינו ראוי לזרעה ולנטיעה. אבל במקומות הרואין לזרעה, אסור למלמד את הפרה, אף-על-פי שאינו הורש ממש. (47) ירושמי שם. ועין תוספתא כפושטה סוף פ"א. וענין הבדיקה הוא שולוח דוגמא של זרעים לאותם אם הם צומחים (תוספתא כפושטה). (48) בಗלים על הקרקע (רדב"ז). לפי שהוא נראה כזרען בשבייה. (49) שאין דרך לזרען בו. והכוונה לעצין שאינו

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום שלישי ט"ז אדר – ספר זרעים – הלוות שמייה ווובל קלט

מזהה מוחדרות ונשל עס רם-טוב"ם ג' – מוסד הרב קון

כשנתקללה (הלכות יומ-טוב שם). (77) ברייתא שם ג'.
 (78) תעלת המחברת את העוגיות אשר סביבות האילנות.

י. ומפני מה התירו כל אלה?⁷⁹ שם לא ישקה -
 תעשה הארץ מלחה⁸⁰ וימות כל עז שפהה⁸¹; והואיל
 ואסור בקדרים האלה וכיוצא בהם מודריהם, לא
 גזרו על אלה. שאין אסור מן התורה אלא אותן שני
 אבות ושתית תולדות שליהם, כמו שבארנו.⁸²

(79) ההשאקות הנזכרות לעמלה. (80) זה מוסב על מה
 שהתיירו להשאקות שדה שלחן. (81) זה מוסב על שדה
 האילנות (חוון-איש). (82) בהלכות ב-ג. וראה לעמלה
 הלכה א' והלכה ד', שוגר חורישה אסורה מן התורה, אלא
 שאין לוקין עליה. ועיין פאת-השולחן וחוזון-איש.

יא. משבבו האנסין והטילו⁸³ מלבי עבדי כובכים
 על ישראל לעשות מחתנות⁸⁴ לחילוחין, התירו⁸⁵
 לרע⁸⁶ בשבעית דברים שאניכין להם עבדי
 המלך בלבד.⁸⁷ וכן מי שפפאו אפס⁸⁸ לעשות
 בשבעית בחנוך, כמו עובdot המלך וכיוצא בהן
- הרי זה עוזה.⁹⁰

(83) בסנהדרין כו. "משרכו האנסים, ומאי נינהו ארנונא" (=מס שוגבה המלך מן התבאות – ר"ש). (84) בהגאה של הגילון, בשם ספרים אחרים: "מוזונן". וכן נראת מפירוש המשנה שם כד: וראה ברדב"ז. (85) שם: כדרמץ ר' ינא, פוקו וזרעו בשבעית משום ארנונא. (86) אף-על-פי שזרועה היא מן התורה, כנ"ל בהלכה ב. (87) וטעמו של דבר, שאף-על-פי שבעית בארץ בזמן זהה היא מן התורה, כמו שכותב הכסף-משנה לפ"ד הלכה ה, ולפ"י הלכה ט – התירו לעבוד בשבעית משום פיקוח נפש, וכן הוא בירושלמי סנהדרין פ"ג הלכה ה (תוספות שם ד"ה מרשו). ודעת הראב"ז, שלא התירו לזרוע בשבעית אלא מושרכו. במקומות שלא החזקו בהם עולי בבל, ולא היה שבעית באותו מקום. וזהו גזען, כנ"ל בפ"א מהלכות תרומות הלכה ה. ו"ארנונא" הוא זה שהמלך נוטל חומש מפירוט הארץ, ומישאינו עובדה גזען אותה הימנו. וראה מאירי שם עמוד 88. (88) אף-על-פי שהוא מלך (כסף-משנה ר' ינא, ורדרב"ז), וראה בחוזון-איש. (89) אבל לא בשוכר, שמא יבואו להערים ולעבוד בשבעית גם כשאין אנשים קופים (כסף-משנה). (90) שכיוון שפיקוח נפש הוא, מה לי אם המלך כיפה, או אם סתם אנס כופה (רדב"ז). ומכוון של רבינו ממה שאמרו שם: חזיה (ריש לקיש) לההוא גברא דקא כריב (=חווש), ככלומר בשבעית. אמר להן: כהן וחורש. אמרו לו (ר' חייא ורבי שמעון בן יהוץדק), יכול לומר איגיסטון אני בתוכה (ומפרש רבינו: שאנסני הגוי בעל השדה לעבוד לו בשבעית). וראה פאת-השולחן סימן כאות לב.

יב. הנוטיע⁹¹ בשבעית, בין בשוגג בין במניזד -
 יעקר. מפני⁹² שישראל חשודין על השבעית⁹³, אם
 תאמר בשוגג יקרים - יאמר המזיד שוגג חייב.⁹⁴

ובשביעית". (65) שם לא ישקה, ימות כל עז שבה, כדלהן בהלכה י. אבל אין משקין שדה המסתפקת ממי גשיים. וזאת שם ו: בחוספות ד"ה מרביבין. (66) שם: ומאי משמע הדאי בית השלחן לשנאצחota היא, דכתיב מסתימת דברי רבינו, שאפלו ממי הגשיים וממי הקילון, מותר להשאקות, ומה שאמרו במשנה שם: "אבל אין משקין לא ממי הגשיים ולא ממי הקילון", אין זה אלא במועד ראה בפ"ז מהלכות יומ-טוב הלכה ב), ואסורים מלחמת טיראה יתרה (שם ד.), אבל בשבעית לא נאסרה אלא עבודות הארץ ולא טיראה יתרה, וכן כתבו רוב הראונים ראה בשיטה לתלמיד ר"י מפריש שם עמי ד, ועיין שם שהביא כן בשם היירושלמי). (67) משנה שם ו: "רבי אליעזר בן יעקב אומר, מושcin את המים מאילן לאילן, ובלבך שלא ישקה את כל השדה וכו', וחכמים מתירין". ובשביעית פ"ב משנה י: "ומרביבין בעפר לבן, דברי רבי שמעון. רבי אליעזר בן יעקב אוסר". ואמרו בירושלמי שם, ושם במסקנא, שדין הרובץ עפר לבן, דין השקאת כל השדה. ולא נחלקו רבי שמעון ורבי אליעזר אלא כשהאלנות מרווחקין, דהיינו שישנים פחות מעשר אילנות בבית סאה, שרב שמעון מתר לחשקת כל השדה, ורבי אליעזר אוסר. אבל כשישם עשרה אילנות בשבעית רבי אליעזר מודה שמורה, וראה בפירוש המשנה לשבעית שם. ופסק רבינו כרבי אליעזר בן יעקב, שמשנתו קב ונקי, אף כנגד ריבים (יבמות ס. וכן במקורי הרמב"ם לרשות הוצאת הרבכ). וכן הוא בהגאות כי לדפוס ניאופולי בפירוש המשנה שם (ראה מבואו של הגרש לברמן להלכות היירושלמי להרמב"ם עמוד ז). (68) כלומר, יותר מן המרחק שבין האילנות כשהעשרה אילנות סאה, ורבי שמעון שעשרה אילנות ביחס מבית סאה. (69) כיוון שאבilly השקאה זו, לא יפסדו אילנות. (70) שלא יפסדו, כדלהן. (71) מזה שכותב "וכן", נראה שהמודובר כמו למלעה כשהאלנות מקורין זה לה עשר לבית סאה. אלא שעפר לבן, הנטוועים בו עשרה אילנות לבית סאה, שונה משדה אילן אחר, וזה שבשדה אילן אחר לא התירו אלא להשאקות, ואילו בעפר לבן התירו גם להרכיב בין השקאה להשאקה. אבל המרווחקין, אין מרביבין בין השקאה הרכבתה לא יפסדו, כמו בהשאקה כל השדה הנ"ל, וכרבי אליעזר בן יעקב במשנה שבעית שם (פאת השולחן שם). וראה בפ"ח מהלכות יומ-טוב הלכה ג ובהערות שם.

ט. ועוזשין⁷² עוגיות⁷³ לגפניהם⁷⁴. ועוזשין⁷⁵ את אמת⁷⁶ הפים בתקלה⁷⁷. ומלאין⁷⁸ את הנקעים⁷⁹ מים.
 (72) ברייתא במועד קטן ג. (73) והוא שיחפור סבב עיקרי האילנות חפירות קטנות יתקבעו שם המים" (פירוש המשנה שם). (74) כדי להשאקות. ובחול-המועד התירו רק לתקן עוגיות שעויות שנתקללו, אבל לא לעשותן מתחילה (הלכות יומ-טוב שם). וראה בהערות להלכה הקורדמת. (75) משנה שם ב. כחכמים ולא כרבי אליעזר בן עזירה, האוסר משום שנראה כעוור או מפני שמכשיר אגיפה זוועה. (76) שם. ובחול-המועד לא התירו אלא תקנה

كم شיעורי רמב"ם ג' פרקים ליום – יום שלישי ט"ז אדר – ספר זרעים – הלוות שמייה ווובל

מוסד הרב קוק מתחום מהדורות ונשלה עם רם רמב"ם לנעם

המשנה שם, וכדעת ר' יונה בירושלמי שם. (112) ככלומר, מארכעת קבים לוף. ושיעורו לפי המדרות שלנו, ראה לעלה פ"ו מהלכות ביכורים הלכה טו. "יאינו מותר לו להטמין שיעור מועט (=פחות מזו), מפני שודמה לזרע וכאליו הוא זורעו, ואינו נראה שהוא טומנו" (פירוש המשנה שם). (113) שנראה כתומן ולא כזרע. וכך נראה שאין מקצת עליון מגולין (ראה לעלה בדין לפת וצוננותו), ואך-על-פי-כך מותר, אם הטמין כשיעור, ועיין "משנה ראשונה" שם. (114) ככלומר, שהרי אם יצמח נמצא שורע בשבייתה. (115) שם פ"ב משנה י', כרכי שמעון, שבא לפרש דברי חכמים ולא לחולוק. וכן נראה מפירוש המשנה שם (כסף-משנה). (116) להשkontה עפר האורוז ולערכוב המים בעפר. וראה ביומא פ"ד משנה ג' ובפירוש המשנה שם. (117) כדי שלא יפסיד האורוז, בדרך שמרוביצין עפר לבן בשביל שלא יפסידו האילנות, כניל' בסוף הלכה ח. (118) כסוח הווא, כריית הנטיות היוצאות. ואונקלוס תרגם, לא תזמור, לא תכסח. ואסרו לעשות כן, כיון שגם בלא כן לא יפסיד האורוז. והאור-שםחה מפרש, שכיוון שכיסוח הוא זימרו, וזהו אסור מן התורה אף בשאר האילנות, שכן לא יכולו חכמים להתרו. וראה לעלה בהלכה ב' ובהערות שם.

טו. בראשונה¹¹⁹ הוי אומרים: מלקט אדים עצים ואבנים ועשבים מתוך שדהו¹²⁰, והוא שיטל הגס הגס¹²¹, כדי שלא יתבען לנוקות הארץ¹²²; אבל משדה חברו - נוטל בין דק בין גס¹²³. משכבי עובי עבירה, שמתבענן לנוקות ואומרים: הגס הגס אנו נוטלין - אסורי לטל אדים משלחו¹²⁴, אלא מתוך שדה חברו¹²⁵. והוא שלא ילקט בטובה; שלא יאמיר לו: ראה במאה טוב עשיתי לך, שהרי נקיתי שדק¹²⁶.

(119) שביעית פ"ד מ"א, וכפירוש רבינו יונה בירושלמי שם. וראה בפירוש המשנה. (120) המדבר במלקט לצורך העצים, האבנים והוהבבים. (121) ולא הדרקים, הקטנים. (122) ונמצא מסקל את שדהו ואסור, כמפורט לעלה הלכה ד. (123) שאין חש שיתכוין לנוקות שדה חברו, ולפיכך מותר ליטול גם הדק. (124) אפילו הגס הגס. (125) בין דק בין גס, כניל'. ולදעת הרוב"ז, לא התירו אלא בגס. (126) שם יאמר לו כן, יבוא חברו לנוקות שדהו.

יז. היה¹²⁷ בהמתו עומדת בתוך שדה - מלקט¹²⁸ ומביא לפניה¹²⁹; שבחמותו מוכחת עליונו. וכן אמר היתה שם בירתו - מלקט הפלל¹³⁰ ומדליק; שפירתו מוכחת עליונו¹³².

(127) ירושלמי שם. (128) בין הדק ובין הגס. וראה להלן. (129) לאכילה. (130) שאינו מתקוין לנוקות הארץ. ואך-על-פי שהוא "פסיק רישיה" – כיון שמסקל איןוא אלא מלאכה דרבנן בשבייתה (לעלה הלכה ד), לא אסרו "פסיק רישיה", כדעת החוספotta והתרומות-הדרשן (הובאו דבריהם במגן-אברהם סימן שיד, ס"ק ח). (131) בין הדק ובין הגס, כניל'. (132) כניל'. וראה בفات-השולחן סימן כאות מה, וכבררב"ז.

(91) תרומות פ"ב משנה ג. (92) ירושלמי שם, וכן בגיטין נד. (93) אבל לא על השבותות (שם). ולכן אם נטע בשבת בשוגג יקיים, וכן אם בישל בשבת בשוגג, יוכל במצואי שבת מיד (פ"ו מהלכות שבת הלכה כג). וראה בהלכה הסמוכה, ובفات-השולחן שם אותן לג.

יג. החולש⁹⁴ את שידיו או נרה⁹⁵ או זבלה⁹⁶ בשביית כדי שתהייה יפה לזרעה במוֹצָאֵי שביעית - קונסן⁹⁷ אותו⁹⁸ ולא יזרעה במוֹצָאֵי שביעית. ואין הוכין⁹⁹ אותו ממנה כדי לרעה¹⁰⁰, אלא תהי בורה לפניו. ואם מת¹⁰⁰ - יזרעה בנו.

(94) שביעית פ"ד משנה ב: "שרה וכו', שנטיבה (=חידשו אותה היטב, והפכו אותה היטב – פירוש המשנה) וכיו' לא תיזרע במוֹצָאֵי שביעית". (95) בדפוס רומי: "ברה", ויש אמרים ש"ל "דרה" (חzon-איש). והיינו שעשה דיר של בהמות שלא כדין (ואה להלן פ"ב הלכה ד), וזה מה שאמרו במשנה שם "או שנדיירה". וכן פירושו הר"ש והרא"ש שם. (96) נלמד מדין "נדיירה" שם. (97) כיון שהכינה לדריעה (فات-השולחן שם מפני שעדרה) שם, משנה ג. (99) להיות קנס להם מפני שעדרה והפכה בשביית" (פירוש המשנה). (100) בגיטין מד: "ואמר ר' יוסי בר חנינא: נקטין, הטיבה ומת, בנו זורעה. לדידיה קנסו רבנן, לריריה לא קנסו רבנן". וראה להלן פ"ג סוף הלכה יא.

יד. המעביר¹⁰¹ קוצים¹⁰² מארציו בשביית כדי לתקן למוֹצָאֵי שביעית, או שסקל ממנה אבנים¹⁰³, אף על פי שאיןו רשיין¹⁰⁴ - לא קנסו אותו¹⁰⁵, ומטר לו לזרעה במוֹצָאֵי שביעית.

(101) שם. משנה ב: "שרה שנתקוצה, תזרע במוֹצָאֵי שביעית". (102) ראה תוספות גיטין שם ד"ה שנתקוצה. (103) זה לא נמצא במשנה שם, ולמדו רבינו מהדין הקודם, שהרי בשנייהם עירין אין שדרה מוכן לזרעה. (104) כדלהן בהלכה טו (فات-השולחן שם). (105) כיון שעדיין אין שדרה מוכן לזרעה (שם).

טו. הטומן¹⁰⁶ לפת וצננות וביפויא ביהן בשביית: אם הוי מנקצת העלין מגילן - איןוי חושש¹⁰⁷, ואם לאו - אסור.¹⁰⁸ הטומן¹⁰⁹ את הלוקא¹¹⁰ וביפויא ביהן¹¹¹ לא יפהח מארקה¹¹² קיבים¹¹³ על גבה טפח, וטפח עפר על גבויו.¹¹⁴ וטומנו¹¹⁵ במקום דרישת האדים, כדי שלא יצמחה¹¹⁶ בארו¹¹⁷ בשביית. אבל לא יכוף¹¹⁸.

(106) כלאים פ"א משנה ט. (107) משום "שיך לא תזרע", "מןפניהם צמח מחוכר בקרען" (פירוש המשנה) וגם איינו רוזה בהשרשתם (פ"ב מהלכות כלאים הלכה יא). (108) משום זורע בשביית, שבאופן זה הם מושרשים בקרען, והוא רוזה בהשרשתם. (109) שביעית פ"ה משנה ב, בחכמים ולא כרכי מאיר. (110) "מנני הבצלים" (111) כגן בצלים. כן הוא בפירוש פירוש המשנה).

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום שלישי ט"ז אדר – ספר זרעים – הלוות שמייה ווובל' קמא

מתוך מהדורות ונחל עט רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

היא, שלא בא רביה יהודה לחולק אלא לפреш דברי חכמים (קסף-משנה).

כב. פִּיכָּדְלָה קֹצֶצָּה? ¹⁴⁸ מֵעַמְּדָה ¹⁴⁹ או לְמַעַלָּה ¹⁵⁰ מַעֲשָׂרָה טְפַחִים ¹⁵¹. אַיִלָּן ¹⁵¹ שְׁנֶפֶשָׁחָה ¹⁵² - קֹשְׁרִין ¹⁵³, אלו שְׁיַעַלְהָ ¹⁵⁴, אלו יְוִסְׁפָּה ¹⁵⁴.

(147) משנה שם. (148) כלומר, שלא כדרך עבודתה, כן"ל. (149) סמור לקרקע. (150) בבבא בתרא פ': מכאן ואילך (מן הקruk עד ערווה טפחים), לא מקשי nisi לה, ולא עליי – מעלי לה (כלומר, ספק מועליל לאילן, ספק איינו מועליל לו – חוספות שם), גבי شبיעית עברינן מידי דוואי nisi לה (כיון שהוא ספק דארויתא, שומרה בשאר אילנות היא מן הדרה, כן"ל בהלכה ב, ולכן איינו קוצץ בתרוך עשרה טפחים)". ולא התירו לקוצץ בתוך עשרה טפחים, אף-על-פי שהוא מתכוין לעצם ולא להועיל לאילן, שכןון שהדבר מועליל לאילן יבא להתחכוין לך, כן"ל בהלכה טז. (151) שם, משנה ו. (152) "נבקע. תרגום וישוף (שמעאל-אטו, לג), ופשה" (פירוש המשנה). (153) "שיתחבר ויהיה נדבק ונקשר" (שם). כלומר, ואז וזה "לאברוי אילנא". (154) "להבקע" (שם). והרי זה "לאוקומי אילנא".

פרק עניין

1) יבאר שלא יוציא אדם זבלים מהצרו ויין בתחום שדהו בשבעית. אמיתי מותר לעשית אשפה בשדרה. וכמה שייעור האשפה. אם הותר להוציא זבל מן הסוהר של צאן בתחום שדהו. ואם עשה דיר בתרכו. אם יפתח אדם מחצב בתחום שדהו. ואם פינה מגרנו גדר אבני גבורה עשרה. ואם ימלא ויעפר פרצה שהיא סוגה בעפר. ואם אסור לבנות גדר.

א. לא יוציא ² אדם זבלים מהצרו ³ ויתן בתחום שדרה ⁴ בשבעית, מפני ⁵ שגראה ⁶ במזבל שדרה ⁵ שתהיה יפה ⁷ לזריעה ⁶. ואם הוציא ⁷ והעמיד ⁸ ממנה ⁹ אשפה ⁸ - מטר. ולא יעשה ¹⁰ אשפה ¹¹ בתחום שדרה עד ¹² שיעבר ¹³ זמן שמזבלין ¹¹ בו ¹² לעבודת הארץ ¹², והוא ¹³ משיקש ¹³ המותק ¹⁴. ולא יעשה ¹⁵ אשפה ¹⁶ פחהותה ¹⁷ ממאה וחמשים סאה ¹⁶ של זבל, כדי ¹⁸ שתהיה נברת ¹⁹ שהיא אשפה ¹⁷. ואם ירצה ¹⁸ להוטף ¹⁹ - מוטף ²⁰. היה לו ²¹ דבר מועט ²² - מושיף ²³ עליו ווהולק ²³. ולא יעשה ²⁴ בכל בית סאה יותר משלש אשפות ²⁵.

(2) שביעית פ"ג מ"א. (3) אפילו מעט, שאין בכדי הכמות שהוא מוציא בפעם אחת כדי לובל. וראה להלן. (4) כלומר, בכמה מקומות, ולא בערימה אחת. (5) וזיבול בשבעית אסור מדרבןן, כן"ל בפ"א ה"ד. (6) במאיצי שביעית. (7) את הזבל. (8) שיחיד מקום בתחום שדהו כדי לאסוף את הזבל. (9) שניכר הדבר שאינו מתכוון לובל עכשו (משנה, שם). (10) משנה, שם. (11) בשאר שנים. (12) כלומר, שתהיה השדה יפה לררעה. שלשם כך אין מזבלין אלא עד זמן ידוע. אבל אשפותות עושים תמיד, אף שאין מזבלין. וטעמו של דבר, שכןון שעבר הזמן שמזבלין בו, אין ראה כמזבל אלא כעשה אשפה לשנה הבא. (13) שם, רבבי יוסי נגד רבבי מאיר ורבבי יהודה, ש"רבבי יוסי

1 יה. הקוצץ ¹³³ אילן או שניים לעצם - הרי זה מטר ¹³⁴ לשרשין ¹³⁴. אכן שלשה או יתרה זה בצד זה - לא ישרש, שחררי מתן את הארץ ¹³⁵; אלא קוצץ מעד הארץ, ומגנית שרשיו הארץ. במה דברים אמורים? מתוך שלו; אבל משדה חברו - מטר לשרשן. ¹³⁶

(133) שם, משנה ד, כבתי-הلال. (134) לעקרן עם השורשים. ואך-על-פי שעלי-ידייזה הנפקת האדמה, ונמצאת הקרקע מוכנה לזרעה – במקום קטן כזה שאין דרכ לזרוע בו, לא אסרו, כיון שהוא קוצץ לעצם. וראה הלהקה הקודמת שמאז פסיק רישיה" לא נاسر כאן. (135) מפני שהוא מקומ גדול ומוחתן לזרוע בו, והוא אליו עורך אילנות להחזירים לשדה הלן, וכל זה עבודה הארץ" (פירוש המשנה). כלומר, יש חשש שתכוין לתukan לזרעה. וראה למULA הלהקה טז. (136) אפיקו שלשה או יותר, זה לצד זה. וכך כאמור "שליא אמר לנו, ראה כמה טוביה עשית לך", כמו בסוף הלהקה טז, שכןן לא ידוע אם חברו רוצה בעקבית האילנות, ואם טוביה היא לו (רשב"ז).

6 יט. המבקע בזית ¹³⁷ לטל עצם - לא ימחה מוקם - הבקע בעפר, מפני ¹³⁸ שהיא עבודה עבודה. אבל מכתה באגנים או בקש. ¹³⁹

(137) הכוונה ענפים מעץ החיים, שם משנה ה. (138) כלומר, עבודה האילן, שעלי-ידייזה משבח האילן. (139) שהרי הוא ממשיב שומר שלא ייבש (רע"ב). וזאת לאו דווקא, שהרי שניינו "הקוצץ קורות שכמה לא ייחפו בעפר, אבל מכסה הוא באגנים או בקש". ועיין רשב"ז.

9 כ. המונב ¹⁴⁰ בגאנטס וקוצץ קנים - הרי זה קוצץ ¹⁴¹ בקרפ ¹⁴¹ בקרדים ובמגל ובמגרה ובכל מוה שיריצה. (140) הכרות קצר מן הענפים. שם משנה ו, כרבי עקיבא ולא כרבי יוסי הגלילי. (141) "שאין צורך שינוי בכרתו, וזה כשלא נתכוין לו מזור" (פירוש המשנה), ואין חינוכו דומה לזמן האסור מן התורה, שהוזomer חותך בראש הגזע. ואילו מונב, חותך מן הצד ואני אסור בו פסיק רישיה", ישראל שם אותן ל. ולפיכך לא נاسر בו פסיק רישיה". ראה למULA הערכה 129. וכנראה שאין חחש במנוב, שמא יתרכוין לומר, ולכן לא אסרו כאן, כדרך שאסרו במלקט עצים ואגנים מתוך שדהו למULA בהלהה טז.

11 כא. אין קוצץ ¹⁴² בתולת ¹⁴³ שקיודה ¹⁴⁴ בשבעית ¹⁴⁴ בדרך ¹⁴⁵ שקוצץ ¹⁴⁵ בשאר הנינים, מפני ¹⁴⁵ שקוצצתה ¹⁴⁵ בעבודת אילן, שבקוצצתה זו תנגדל ותוסיפת. ¹⁴⁶ ואם ארך לעצמה - קוצץ אותה שליא בדרך עבודתתה. (142) שם, משנה ה. (143) שלא נקצתה מימה" (תוספהא שם פ"ג הלכה טו, וראה בתוספהא כפשותה שם). (144) מין מניini התאנינים" (פירוש המשנה). (145) "שיתחזק כחו ויית פרי בעתו לרוב, כמו הזמר לכרים" (שם). וראה ב"משנה ואשונה", ובהערות להלכה ב, ובהלכה הסמוכה. (146) שם, רבבי יהודה. ודעת רבינו

كمב שיעורי רמב"ם ג' פרקים ליום – יום שלישי ט"ז אדר – ספר זרעים – הלוות שמיטה ווובל

מתוך מהדורות גנאל עס רם רמב"ם ג' – מוסד הרב קון

לעבודת הארץ, כדלහן. וראה ב'כسف משנה' ובתוספות יוסט'וב'. (33) עשו ערימה (הגהה על הגליון). (34) טפחים. (35) ככלומר, יותר משלש לבית סאה. וראה מעלה בסוף ה"א. (36) ככלומר, פחוות ממאה וחמשים סאה של זבל באשפה אחת. וראה לעלה שם. וכן הוא בירושלמי שם: כאן בפוחת מן האשפלות. ככלומר, שרבי שמעון מתייר גם לפחוות ממאה וחמשים סאה זבל לאשפה אחת. וחכמים אוסרים, אלא אם כן העמיק או הגביה ('פאת השולחן'). (37) לאיסיפת הזבל, כדי להשתמש בו לאחר השבעה. וראה בפירוש המשנה.

ד. מתר' ³⁸ לאדם להוציא זבל מן הטהרה ³⁹ של צאן
ונזון לתוך שדהו, פדרך כל מכך ניטי זבל. ⁴⁰
והעוֹשֶׂה ⁴¹ דיר ⁴² בתוך שדהו בשביעתה - לא יעשותו ⁴³
יתר על בית סאים, ויכניס הצאן לתוךו, ⁴⁴
וכשיוציאו את כל הדר - מניח דפן אחד מפרקני ⁴⁵
הדר, ועושים דיר אחר בצדיו. נזוץ מזבל בתוך ⁴⁶
שדהו בית ארבעת סאים.

(38) שם, סוף מ"ד. ובמשנה שם כתובה פיסקא זו בסוף, לאחר כל מה שכותב ורבינו כאן בהלכה זו ושלחריה. והקדמים ורבינו פיסקא זו כדי להזכיר שהוא דבר בפני עצמו, ואינו קשור למה שנאמר לעלה הימנה. וראה ב'כسف משנה', ולולין בהערה זו. (39) "הוא גדרות צאן", שם יאספו הצאן" (פירוש המשנה). ויתכן כי הוא מלשון "בית-סוהר", שהצאן כלואים בגדרות ובכלאות (מלאכת שלמה). (40) "כפי מה שהיתה בעשית האשפחות, במניינים (שלש בבית סאה), ושיעורם" (=לא פחוות ממאה וחמשים סאה זבל לכל אשפה, כגון ה"א – פירוש המשנה). ולעלה בה"א לא החשינו אלא שמווציא זבל מתוך ביתו או חזיר, שרככו לפונה וותם מן הכלב מהמתה הנקיון ואני נראה כמזבל שדהו, וכך נתחדש שמווציא אף מגדרות הצאן, ואין חשש למראת העין ("משנה ראשונה" ותוספותה כפושטה' עמוד 509 הערה 53). (41) שם. (42) שם: סחר. וכנראה ש"סחר" הוא כשהצאן כלואים בתוכו, ו"דר", כשעדיין אינם בתוכו. (43) הוא מה שעל חמישים אמרה. ואם עשו יותר, יהשודו הרים כי זבל שדהו עשה כן. (44) ככלומר, מעביר את שלש הדפנות לצדו השני של הדופן הרביעי, ובונה שם דיר חדש כדוגמת הראשון. וראה בפירוש המשנה. (45) שם, כחכמים ולא כרבנן בן גמליאל.

ה. הינה ⁴⁶ כל שדהו בית ארבעת סאים - משייר
מפעה מקצת, מיפוי מראית העין; כדי שידעו הפל ⁴⁷
שהצאן הטילו בה ונדרקה, ולא יאמרו: זבל זה כל ⁴⁸
שדהו בשביעתה.

(46) משנה, שם. (47) ככלומר, שעושה את הדיר קטן מבית סאותיהם. וראה בפירוש המשנה. (48) ככלומר, שאם היה מזבלה בידים, לא היה משயיר ממנה כלום. ובירושלמי שם ה"ג: "תמן תניןן (פ"ד מ"ב): שדה וכו', שנדרקה (=שנזודה לה), לא תזרע למווצאי שביעית (כלומר, ומדובר התירו לו כאן לעשות דיר, כגון'), אמר רבינו יונה, כי ני

- נימוקו עמו" (ורדב"ז). (49) ב'ירושלמי שם: המtopic פקועה (הוא פרי מר, ונקרא מtopic א-על-פי שהוא מר, כמו שיקראו לעיר סגינהו – פירוש המשנה), וכו', משיקשו, מיישעה קשרים קדשים. (50) שם, מ"ב. (51) שם: עשר משפלות (הוא הכליל שנושאין בו הצלב – פירוש המשנה) של תוך תוך (=לתק הוא חצי כור, שהוא המשנה-עשרה סאה (שהרי הכרו שלשים סאה), וועשרה לתכימים הם מאה וחמשים סאה). (52) ולא כדי לוביל עתה את השדה. (53) שם. (54) על האשפה שתהיה יותר ממאה וחמשים סאה. (55) שכל מהasherפה גדרולה יותר, ניכר יותר שעושה אוצר של אשפה, ולא לוביל שדהו מתוכון. (56) שם, סוף מ"ג, כחכמים ולא כרבנן בן עזירה. (57) ככלומר, שהיה לו בתוך שדהו מערב שביעית זבל מועט (פירוש המשנה, וכן הוא ב'ירושלמי שם לפני הפירוש הראשון). (58) "מעט מעט" (שם). ואין חשש שמא יאמר הרואה שלעבדות הארץ מתוכון, כיון שכבר היה לו מעט זבל בשדה מערב שביעית, אבל להתחילה להוציאו מושתעת מעט – אסור. (59) שם, סוף מ"ב, כחכמים בשביעתה מושתעת. (60) שאז הוא נראה כרוצה לוביל בשביעתה, א-על-פי שאסף באשפחות ולא פיזר הצלב על פני השדה. ונראה מדברי רבינו, שלפוחות מן האשפותות – מותר. וראה במשנה ראשונה, ובתוספותה שם פ"ב, ובתוספותה כפושטה' עמוד 508.

ב. והרוץ ²⁶ לעשות כל שדהו שלש שלש אשפותה
لتוך בית סאה – עוזחה. ²⁷ והרוץ ²⁸ לעשות זבלו ²⁹ – עוזחה. ³⁰

(26) שם, מ"ג. (27) ואינו חושש שמא יאמר הרואה את כל שדהו מלאה אשפותה, שלזבל אותה הוא עוזחה כן. וראה ב'ירושלמי שם. (28) שם. (29) ככלומר, אשפה אחת גדרולה, וביה יותר מג' אשפותה בנות ק"נ סאה כל אחת (reau"ב). (30) שמוסיפין על כמה שלש אשפותה (בחלה הקודמת), א-על-פי שאין מוסיפין אשפה נוספת על שלש אשפותה.

ג. היה ³¹ מעמיד הצלב על הפלען, או שהעמיד בארץ שלשה טפחים והערים הצלב, או שבנה על הארץ גבעה ³⁴ שלשה והעמיד עלייו הצלב – אין צrisk שעור. אפלו עשה כן בפה אשפותה ³⁵ לתוך בית סאה, בין גדולות בין קטנות ³⁶ – מתר. שהרי הרכבר נפר שאין לעבותה הארץ, אלא לכיסת הצלב.

(31) במשנה שם: "יתר מכאן (כלומר, יותר מג' אשפותה בבית סאה) מותר, דברי רבינו שמעון. וחכמים אוסרים עד שיעמיך שלשה, או עד שיגביה שלשה". ולהלן שם: "היה לו דבר מועט, מוסף עלייו והולך. רבנן בן עזירה אסור עד שיעמיך שלשה או עד שיגביה שלשה או עד שתיתן על המלע". וסביר ורבינו שאף לחכמים הנ"ל, יכול לתוך הצלב על המלע (כסף-משנה). וכן הוא ב'ירושלמי שם סוף ה"ב: הכל מודים שאם היה לו שם (בשדה) סייד או צרורות או אבני גפסוס – מותר (פאת השולחן). (32) א-על-פי שאינה גבוהה ג' טפחים, כיון שניכר הדבר שאין זה

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום שלישי ט"ז אדר – ספר זרעים – הלוות שמייה ווובל קמג

מתוך מהדורות ונשל עס רם רב"ם ג' – מוסד הרב קוק

הכתף, אבל הקטנות לא התירו (תוספות יומ"טוב). וגם אין צורך להניח טפח הסמוך לארץ (ראה להלן). ומדובר בשנתכוון לחקן שדהו, ראה להלן ה"ח (ועי' ר"ש, 'משנה ראשונה' ותוספთא כפושטה'). (61) כמובן, משורי שני בני אדם. (62) ודוקא במספר כזה של אבניים ובמשא כזה, אפשר שמשתמשים לבניין. וכך מותר לו לעשות כן, אף-על-פי שהוא מתכוון ליפופת שדהו, כיון שלצורך מוץאי שביעית (ולא לצורך שביעית) הוא עשויה זאת. (63) גובה הגדר. (64) טפחים. (65) כדי שידע הרואה, שאנו מתכוון לנוקות שדהו, שאם היה מתכוון לך, היה נוטל את כל האבנים ולא היה משייר טפח.

ח. במה זברים אמורים?⁶⁶ בשתפונן לתקן שדה⁶⁷,⁶⁸ (או) שהתחיל לטל בשבעית; אבל אם לא נתפונן לתקן שדה⁶⁹, או שהתחיל מקדם שביעית⁷⁰ - נוטל בשבעית כל מה שיראה⁷¹ מפל מקומות⁷² וגומם עד לארכז. וכן⁷³ אם היה נוטל משדרה חברו, אף על פי שהוא קבלן⁷⁴ - גומם עד לארכז.⁷⁵

(66) שצירק להניח טפח סמוך לארכן, כנ"ל. (67) Tosfetaה ש, לרבי יהודה (שרבי יוסי הורה כמותו, בירושלמי' שם) ולא כרבנן. (68) לצורך מוציא שביעית, כנ"ל. (69) בדרפס רומי: "שהתחיל" (ותיבת "או" ליתא), וציל'ו והתחיל". ואם כן, לא אסור אלא כישישן שתי ריעותות: גם מתכוון ליפופת שדהו, וגם התחילה ליטול שביעית. וראה במשנה וראשונה' שם. (70) אף-על-פי שהתחילה ליטול שביעית. ומדובר כשמחבתו ניכרת מתוך מעשו, שלא מתכוון ליפופת שדהו, כגון שיש לו בנין, ובכינוי מוכיחה עליו (רדב"ז). וראה בתוספთא כפושטה'. (71) אף-על-פי שנתוכוון ליפופת שדהו, כנ"ל. וראה בירושלמי' (פ"ב ה"ב) שנראה שלא התירו אלא באבני תלוות. וראה להלן ה"י. (72) כמובן, אפילו מגדר שאנו גבוח עשרה טפחים. (73) כן הוא בכתי' 'מעשה רוקח'. ופירושו: נוטל. ובדרפס רומי: "גדור". וכבס"א: "גומם" ("מעשה רוקח"). (75) בלי להשאיר טפח. (76) משנה, שם. (77) ראה להלן סוף ה"ב (רדב"ז). (78) כיון שהרוואה אותו נוטל אבניים, יודע שלצורך אבניים הוא נוטל, ולא ליפופת הקרקע. וראה בהערות לתחלת ה"ז. ובתחילה מערכ שביעית לא אסור אפילו בתכוון לתקן שדהו, כיון שהן תלוות מן הקרקע.

ט. אבניים שראיות שתועזו אותן המחרשה⁷⁹, או שהיו מכוסות⁸⁰ ונתקללו⁸¹: אם יש בבן שפם של משוי שנינים שנין⁸² - הרי זה מفتر לטל אוtan⁸³; חייב קטעות מזאה - לא ינטלו.⁸⁴

(79) שם, מ"ז: אבניים שעוזען המחרישה, וכו'. ובירושלמי': לא סוף דבר בשועזען המחרישה, אלא אפילו מחרישה עתירה לועזען. (80) כמובן, שאינו מחוברות לגMRI. אבל אם היו מחוברות היטיב, אסור היה היה לסקלן, כבhalbנה הסמכה. (81) שלא ידע שהן קיימות. (82) ואף-על-פי שאינן ראויות שתועזו אותן המחרישה.

מתינין, הרוצה להעמיד צאן בתוך שדהו עווה בית סattiim". כמובן, כאן אין מובל בידים אלא מעמיד את הצאן והם מזבלים את השדה, ולכן לא קנסוهو שלא תזרע השדה במוציא שביעית, אבל במשנה שם מדובר שובל את השדה בידיו, כמו שכח רבני בפ"א ה"ג, וכך קנסוهو (תוספות יומ"טוב). והראב"ד והר"ש חולקים ומפרשים את היירושלמי' הנ"ל, שאסור להוציא זבל מן הסהר של צאן ולעשות אשפותות, כמו בראב"ה, וכן אסור לעשות דיר בתוך השדה ולהשאיר את הזבל במקומו (בדעת רבני הנ"ל), ואם עשה כן, לא תזרע שדהו במוציא שביעית, ממש קנס הנ"ל. ומה אמרו בירושלמי': "כני מחתניתן, הרוצה להעמיד צאן בתוך שדהו וכו", פירשו להעמיד שם עצנו לחLOB ולגוזו, וכשיתמלא הסהר זבל מוציאו לשדה ועשה אשפותות, כמו בראב"ה. ולפי זה, מה שאמרו שם בסוף מג': ומווץיא מן הסהר ונוטן לתוך שדהו דרך המזבלין, אין זה דבר בפני עצמו, אלא המשך למה שלמעלה, שנוטל הזבל מן המקום שחלבו וגוזו בו את הצאן, ועשה ממנו אשפותות. ודברי התוספთא שם פ"ב הט"ז, נוטים לדעת רבניו. וראה בתוספთא כפושטה' שם.

ו. לא יפתח⁴⁹ אדם מהצבי⁵⁰ בתחולתו⁵¹ לתקן שדה⁵² שביעית, שמא יאמרו: לתקן שדהו נתקפן, שיסיר ממנה הפל

- 53

. ואם התחיל מקדם⁵⁴ מיקדים שביעית, ופצל ממנה⁵⁵ שבע ועשרים אבניים ברכוע שלש⁵⁶ על שלש על רום שלש, כל אבן מהן אפה על אמה ברום אמה או גודלות מזו - הרי זה מفتر לנקר. ממן⁵⁷ בשבעית כל מה שיראה⁵⁸.

שם, מה, ותוספთא שם ה"א. (50) "מקום בתוך שדהו, יחזוב ממנו האבני" (פירוש המשנה). (51) כמובן, שעהה שביעית, הוא מתחילה בחיצבה. (52) אבל בשדה חבירו עווה מהצבי בתחלת שביעית, כיון שאין חש "שמע יאמרו" (משנה ראשונה). וראה למעלת בפ"א הט"ז-ה, ולהלן סוף ה"ח. (53) שהוא יפה לארץ כמשמעותו הפל"ע" (פירוש המשנה). (54) כן הוא שם בסוף מג', וזה עולה אף על משנתנו. (55) כמובן, הפריד מן הפלע. (56) לחצב מן הפלע. (58) שכיוון שהתחיל מעריך שביעית, נראה שהוא צריך לאבניים, ולא ליפופת את שדהו. וכל זה אם לא מתכוון לתקן שדהו, אבל אם מתכוון - אסור ("אף-על-פי שאין הרואה יודע כוונתו" - פירוש המשנה). וראה ברדב"ז ובירושלמי' שם ה"ד, ובתוספთא כפושטה'.

ז. גדר⁵⁹ של אבניים שיש בגביו עשרה טפחים או יותר, ורצה לטל כל אבניו⁶⁰: אם היה בו עשר אבניים או יותר, כל אחת מהן משוו שנים⁶¹ או גודלות מזו - הרי זה נוטל; שהרוואה יודע שלא צרך האבניים הוא נוטל. ה"ה פחות מעשירה⁶², או שחיי אבני קטעות משוי שנין מעשור אבניים, או שהחיי אבני קטעות משוי שנין - נוטל עד שניגים טפח סמוך לארכז.⁶⁵

(59) שם, מ"ו. ותוספთא שם פ"ג. (60) הינו גם הקטנות, ולהלן ה"ב באבני הכתף, לא התירו אלא ליטול את אבני

קמד שיעורי רמב"ם ג' פרקים ליום – יום שלישי ט"ז אדר – ספר זרעים – הלוות שמייה ווובל

מתוך מהדורות ונשל עס רם"ב נums – מוסד הרב"ם

שכנראה אותו יורד או ישלשל עצמו לקחת אותם, [נ]אמר
שהוא לתקן שדהו נתקoon" (פירוש המשנה שם).
יב. אַבְנֵי כְתָף¹⁰², וְהַמִּנְטָלֹת שְׁתִים שְׁלֹשׁ עַל¹⁰³
הכטף - מַפֶּר לְהַבְיאֵן מִפְלָקָם¹⁰⁴, בֵּין מִשְׁדָה¹⁰⁵
חֲבָרִים¹⁰⁶ בֵּין מִשְׁדָהוּ¹⁰⁷. וְכֵן חֲקָבָלָן¹⁰⁸ מִבְיאֵן מִפְלָקָם¹⁰⁹
שְׁקָבָלָה¹¹⁰ בֵּין מִשְׁדָה שְׁלָא קְבָלָה.

(102) שם, מ"ט. (103) שם, כרבי יוסי ולא כרבי מאיר.
(104) משנה, שם. (105) ירושלמי', שם. (106) שהרואה
ירוד שלצורך האבניים הוא נוטל, ולא כדי לסקל וליפוי
את שדהו. אבל אם הן קטנות וניטלות יותר מב' ג' על
הכטף - אסור להביאן משדהו, אלא רק משדה החבירו, ניל'
בסוף ה"ח. (107) שם. "וקבלן הוא שוכר הארץ לעבוד
אותה" (פירוש המשנה). (108) כן ציריך להיות (גלוין
הרמב"ם). וכן הוא בדפוס רומי ובדפוס מג"ע ('מעשה
רוחך'), וכן הוא בר"י קורוקס, ועי' ראב"ד. (109) "כדיין
 מביא מתוך של חבירו" (פירוש המשנה, שם), שהרי אין
השדה שלו, ואין הוא אלא אריס בתוכה. ועי' ראב"ד.
יג. פְּרָצָה¹¹¹ שְׁהִיא סֻוגָה¹¹² בְּעֵפֶר: אִם אִינָה מִכְשָׁלָת
אֶת הַרְבִּים - אַסּוּר לְבִנּוֹתָה¹¹³; וְאִם הַיְתָה מִכְשָׁלָת
אֶת הַרְבִּים, אָוֹ שְׁלָא הִיתָה סֻוגָה בְּעֵפֶר אֶלָא פָתּוּחָה
לְרִשׁוֹת הַרְבִּים - מַפֶּר לְבִנּוֹתָה¹¹⁴.

(110) ירושלמי' שם ה"ז, ומועד קטן פ"א ה"ד. ופירושו:
פרצה בגדר שבינו לבין רשות הרבים. (111) מלשון
"סיגג", ככלמור, היהת גדורוה וסתומה בעperf, ולא באבניים,
דרך שעריך להיות. (112) שהרואה אומר: כדי לזרועה
הוא סותם את הפרצה. ומה שהתרירו (בהלה הסמוכה)
לבנות גדר בין לבין רשות הרבים, ולא חשו למראיה
ה unin, כיון שאין דרך לזרוע סמוך לרשות הרבים, אין זה
אלא כשבתו פתוחה לרשות הרבים, אבל כאן שפרצתו
מסויימת בעperf, אלמלא הוא רוצה לזרוע שדהו, לא היה לו
לגודרה. וראה להלן בהערות. (113) שהרואה יודע שהוא
בונה כדי למנוע מכשול מן הרבים (או שבמקום מכשול של
רבים לא חשו למראית unin), או כדי לסתום פרצתו
הפתוחה. והראב"ד השיג ממה שנסנו במועד קטן ו- ב':
ובשביעית בונה (את הפרצה) בדרך. ולא חילקו בין אם
מכשול הפרצה את הרבים ובין אם אינה מכשולת. ואין זה
קשה לדעת רבינו, שהרי בירושלמי' שם העמידו את
המשנה כהפרצה מכשולת את הרבים. וראה ב'פאת
השולחן סי' כאות יט.

יד. אַסּוּר לְזַעַם¹¹⁵ גָּדר בְּשִׁבְיעִית בֵּין שְׁדָהוּ¹¹⁶
לְשְׁדָה חֲבָרִים¹¹⁷; אַבְנֵל בְּוֹנָה¹¹⁸ גָּדר בֵּינוֹן¹¹⁹ וּבֵין רשות
הַרְבִּים¹¹⁸, וּמַפֶּר לְהַעֲמִיק עַד הַסְּלָעָה¹¹⁹. וּמוֹצִיא אֶת
הַעֲפָר וְצֹבְרוּ בְּתוֹךְ שְׁדָהוּ¹²⁰, כְּדָרֶךְ כָּל מַעֲמִידִין¹²¹
זְבַל¹²². וְכֵן אָמַר חַפֵּר בְּזַעַם וְשִׁיחָה וּמַעֲרָה בְּשִׁבְיעִית
- צֹבֵר הַעֲפָר בְּתוֹךְ שְׁדָהוּ¹²³, כְּדָרֶךְ כָּל הַחַופִּים¹²⁴.

(114) ירושלמי' שם. (115) שהרואה אומר: כדי לזרוע
שדהו הוא עושה כן. ועוד, שמא באמת יבא לזרוע שדהו

(83) כמובן,שתי אבניים שיש בכל אחת מהן משוי בני אדם, ואו הן ראויות לבניין. (84) את כולן אגב אותן שתי
האבניים, שהרואה יודע שלצורך האבניים הוא נוטל, ואינו
מתכוון ליפות שדהו. וכך לא הזיקו שהחינה עשר
אבניים של משוי שנים שניים, כמו בגדר של אבניים הנזכר
בח"ז, כיון שכן האבניים מפוזרות בשדהו, אבל בגדר של
אבניים שהן מרכזות במקום אחד, מראית העין גדולה
ביוותר. ועוד, שכן האבניים מונחות מעצמן בשדה ולא הוא
הניחן שם. אבל בגדר של אבניים, שהוא בנה את הגדר,
ועתה הוא מפנה אותו, יאמר הרואה שלצורך שדהו הוא
עשה כן ("פתח השולחן סי' כאות טו"). (85) וכך לא
שייך להתייר באופן שנייה טפח סמוך לאבן, שהרי מדובר
באבניים מפוזרות ומחוברות לקרע, ולא בגל או בגדה.
וראה בהלכה הסמוכה. ומסתבר שאף כאן היה מותר ליטלן
אם תחיל ליטול מלפני שביעית, כמו בהלכות ו.ח. וראה
בתוספות שם פ"ג ה"ד, ובתוספות כפשטota.

1. י. הַמִּסְקָע¹¹⁶ שְׁדָהוּ בְּשִׁבְיעִית מִפְנֵי שְׁהִוא אַרְיךָ
לְאַבְנִים¹¹⁷ - נוֹטֵל אֶת הַעֲלִיוֹנוֹת¹¹⁸ וּמְגִינֵח אֶת הַנוֹּגָעוֹת
בְּאַרְץ¹¹⁹. וְכֵן אִם תָהַל לוּ בְּשְׁדָהוּ גַּרְגָּרָה¹²⁰ שְׁלָא אַרְזָוֹת
או גָּל שְׁלָל אַבְנִים - נוֹטֵל אֶת הַעֲלִיוֹנוֹת וּמְגִינֵח אֶת
הַנוֹּגָעוֹת בְּאַרְץ¹²¹. וְאִם יָשַׁחַת הַגִּיאָן¹²² סְלָע אוֹ קָשׁ -
יטל אֶת בְּלָן¹²³.

(86) משנה, שם. (87) אבל שדה חבירו מותר, כנ"ל בסוף
ה"ח. (88) אבל אם הוא מתכוון ליפות שדהו, אסור
לעשותו כן (רבד"ז). (89) כמובן, את האבניים התלושים.
(90) כמובן, המחברות לקרע (ירושלמי' שם פ"ב ה"ב).
וראה למללה פ"א ה"ד. (91) משנה, שם. והוא גל (פירוש
המשנה). (92) אף כאן במחוברות, מכובא לרעל.
(93) תהה האבניים או העצורות. (94) שהדבר ניכר שלצורך
האבניים הוא נוטל, שאמללא כן, היה נוטל אף את הקש,
ועוקר את הסלע.

7. יא. לֹא יָמְלָא אֶת גִּיאָ עַפְרָה¹²⁴ אָו יַתְקַנְטוּ בְּעֵפֶר,
8. מִפְנֵי שְׁמַתְקָן אֶת הָאָרֶץ¹²⁵. אַבְלָעָזָה הִיא חַיִּין¹²⁶
9. עַל פְּנֵי הַגִּיאָ¹²⁷, וְכֵל אַבְןָ שִׁכְלָל לְפִשְׁט אֶת יְדוֹ
10. וְלֹטְלָה וְהַוָּא עוֹמֵד עַל שְׂפַת הַגִּיאָ¹²⁸ - הַרְיִ זָוֵן
תְּגַטְּלֵל¹²⁹.

(95) שם במ"ח: "אין בונין מדיריגות על פי הגאות ערבית
שביעית וכור'i (להלן פ"ג ה"ג), אבל בונה הוא מדיריגות על
פי הגאות) בשבעית משיפסכו הגשים, מפני שהוא
מתכן למקומות שביעית. ולא יסמרק בעperf, אבל עושה הוא
ח'יזין. כל אבן שהוא יכול לפשט את ידו וליטלה, הר' זו
תנטל". ודעת רבינו ה'יא, שמה שאמרו שם: "וילא יסמרק
בעperf וכור'i" ה'ינו בגאות זמן, ולא במדיריגות של פיהן,
וכן כתוב בפירוש המשנה שם. והראב"ד חולק על זה,
ופירשה במדיריגות. (96) כדי להשוו את הגומות.
(97) ועבדות הארץ אסורה בשבעית. (98) מחייב.
(99) "להבדיל אותו הגיא מכל השדה" (פירוש המשנה).
(100) בין הגיא לשדה, כנ"ל. (101) זימה שלא אפשר
לקחתם עד שירד בגיא, איינו מותר לו לקחתם, מפני

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום רביעי י"ז אדר – ספר זורעים – הלוות שמייה וובל קמה

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

קדים, כן גם דין עשר נטיעות אינו אלא בזמן שבית המקדש קיים. ב. איזו היא שדי האילן? כל שלשה אילנות⁷ לבית סאה⁸, אחד אילן סרך⁹ ואחד אילן מאכל,¹⁰ ואפלו הן של שלשה אילנות¹¹ – רואין אותן כאלו הם התאנינים¹²; אם ראיין¹³ לעשות כפר דבללה¹⁴ של ששים מנה – חורשין כל בית סאה בשבילים¹⁵. והוא שיחיה רחוק בין כל אחד ואחד כדי שיחיה הפקר יכול לעבר בכליו.¹⁶

(6) שחורשין בה עבר שביעית עד העצרת. (7) ולא פחות, אבל היו יותר משלושה – חורשימים עברים. (8) והיא חמישים על חמישים אמרה. (9) "אילן סrk" הוא, שאנו עושה פרי כמו הארץ ותרזה ורומייה". (10) "הינו חורשימים שלא יצטרפו, וכל אחד מהם יחווש סביבות אילנו כמעט אורה וסלול חוצה לו, ובאו למדונו שיצטרפו". (11) בירושלמי שם הלכה ג: "ולמה אמרו תאנינים? – על ידי (=מכיוון) שפירוחיתן גסין והן עושות הרבה". (12) כל ג' האילנות אחת. (13) "הגוף החמחubar מן התאנינים שהן נקבעים זו על זו עד שייהיו כדמות כיכר להם". (14) עד עצרת. (15) הוא ארבע אמות, שאמם קרובים יותר, הם עומדים להיעקר.

ג. היו פחות משלשה לבית סאה; או שדריו שלשה, ואחד ראוי לעשות ששים מנה או יתר, ומשנים אין ראיין לעשות; או שניים ראיין לעשות אפללו מאה מנה¹⁶, ואחד אינו עוזה – אין חורשין להן אלא לא לא לא לאם, והוא מלא האורה וסלול חוצה לו¹⁷.

(16) ולפי זה "לא זו אף זו" שננו במשנתנו. לא זו, כאשר אילן אחד מן השלושה, אלא אף זו כשתנאים מהם עושים פירות. אין חורשין כל בית סאה בשבילים. ולא רק כשהיאילן עשה סמנה, אלא אף כשתניהם עושים ק. (17) ככלומר, הלאמן מן העץ.

ד. היו משלשה ועד תשעה¹⁸ וראיין לעשות ששים מנה – חורשין כל בית סאה בשבילים¹⁹ ואך על פי שיש בהם מי שאין ראוי לעשות²⁰.

(18) ככלומר, עד תשעה אילנות לבית סאה. (19) עד עצרת. (20) כרב ביבי אמר בירושלמי שם בשם רבי חנינא "ובבד שלא יפחות מחמשון משולשים" ככלומר, יהיו ראיים לעשות ששים מנה, כמו בשלהה אילנות, ולא פחות, ואך על פי שיש מהם שאינם ראויים לעשות.

ה. היו עשרה אילנות לתוכה בית סאה או יתר²¹, בין עושין²² בין איןם עושין – חורשין כל בית סאה בשבילים²³. עשר וטיעות מפוזרות לתוכה בית סאה²⁴ – חורשין²⁵ כל בית סאה בשבילים עד ראש השנה. (26) ודבר זה ההלכה למשה ממשה מסניין.²⁶

(21) ככלומר, יותר משרה אילנות לבית סאה. (22) שיטים מנה. (23) עד עצרת. (24) שלכל נתיעת יש עשרית מבית

(25) ר"ש ורדב"ז). (26) שם, מ"י. (27) בין שדהו. (28) כשהוא בונה את הגדר הנ"ל (כן נראה מן המשנה). (29) כהוא "עד הסלע", שוכן שאינו חופר כדי לזרוע, שחרי אי-אפשר על גבי הסלע, אבל אם אין חופר עד הסלע – אסור, מפני מראית העין, וכן שמא יבוא לזרוע שם. וראה בר"ש. (30) כרבי עקיבא, ולא כרבי יהושע. (31) ככלומר, שלוש אשפותו לכל בית סאה, וכל אשפה אינה פחותה ממנה וחמשים סאה, כנ"ל ה"א (רע"ב ופתח השולחן) שם אותן כב). וראה במשנה ראנונה. (32) רבני מפרש שהפיסקה הזאת במשנה עוסקת בשביעית, והר"ש חולק ומפרש שמדובר בשאר ימות השנה, ונחלקו רבי יהושע ורבי עקיבא, אם מותר להוציא את העפר לרשות הרבים ולקללה, על-מנת לתקינה לאחר מכן. (33) כרבי עקיבא. (34) ככלומר, כל השנה, שאנים רשאים להוציא את העפר לרשות הרבים ולקללה על-מנת לתקינה. וכשהוא צובר את העפר ברשותו, צוברו בדרך המudyim צבל, כנ"ל.

יום רביעי י"ז אדר ה'תשע"ז

פרק שלישי

(1) יבאר שעבודת הארץ סמוך לשבעית אסורה. שדה אילן ושדה הלבן ומה הם, ובזמן זה עד אימתו מותקין. אם מותר ללבב השדרות ולעבוד המקשאות והמדלעות.

א. עבודת הארץ² בשנה ששית שלשים يوم סמוך לשבעית – אסורה הילכה למשה מפני, מפני שהוא מתקנה לשבעית.³ ודבר זה בזמן שבית המקדש קים הוא שנאסר מפני השמועה. וגזרו חכמים, שלא יהיו חורשימים שדרה האילן ערב שביעית בזמן המקדש אלא עד העצרת⁴, ושדה הלבן – עד הפסח. ובזמן שאין מקדש – מתרין בעבודת הארץ עד ראש השנה, כדי תורתה, כדי תורה.

(2) למעלה בתחלת פרק א' דיבר רבני על "מצות עשה לשבות מעבודת הארץ ועובדות האילן", ואילו כאן השמייט "עובדות האילן", וכן לשון התוספתא: "רבנן גמליאל ובית דיננו התקינו שהיה מותרין בעבודת הארץ עד ראש השנה", הרי שלא דברו אלא על "עובדת הארץ", בלבד. וכך על פי שמן התורה לא נאמרה בעבודת האילן, "תיכן כי הכלמים גזורו גם עליה, במלאתה שאסורה מן התורה, כגון זימור, שהרי לא מצאנו שיתירו הכלמים אלא זירוד ופיסול, איבוק עישון שאינם אסורים אלא מדרבנן". (3) שחרי עשר נתיעות המפוזרות בתוך בית סאה מותר לחוש עבון עד ראש השנה, מפני שחרישה זו אינה לתקן לצורך שביעית אלא לzechot את הנתיעות. (4) חג השבעות. (5) כרבנן גמליאל ובית דיננו הסוברים כר' ישמעאל שאיסור חירשה בערב שביעית אינה מפורשת בתורה, אלא נלמדה מהלכה למשה מסניין. ומכיון שנמסרו שלוש הלוות למשה מסניין בכתacha: עשר נתיעות הנ"ל, ערבה וניסוך המים, למידים אלו, שכשם שניסוך המים אינם אלא בזמן שבית המקדש

השMITOT ZAT. (36) מקום זרעת הקישוains. (37) מקום זרעת הדולען. ולא התירו לעדר אלא למקשות ומדלעות שבחן מעיל העידור לפירות. אבל באילנות אחרים לא התירו, ואף על פי שעידורינו אסור מן התורה, החמירו בו חכמים כיון שהוא בגוף הקרע. (38) מכאן ואילך כמה מעבודות האילן, והתיירו לעשותיו כיון שלא נאמרה הלהקה למשה מסני לעניין תוספת שביעית, אלא בעבודת הארץ בלבד. (39) ופירושו: לכורות השיכולת ביד ולהנחת התבנן, והוא כמו מכרסמן. (40) לכורות הענפים המתפסחים מן האילן. וורדיס, שם הענפים הכרוכים בעטה הזמיר". (41) "לכורות מה שייבש מן הענפים, שהוא נסder. גוזר מן פסולת". (42) "עוושים להם צללים להסך מן הגוף והמשם שלא יזיקום". (43) נראה שהמדובר בנטיות המסתפקות במיגשים, שהרי בשדה בית השלחין מותר להשקות גם בשביעית עצמה.

ו. פגוי ערָב שְׁבִיעִית שַׁנְקָנֵסּוֹ לְשָׁבִיעִית⁴⁴, רַשְׁלָשְׁבִיעִית שַׁנְקָנָא לְמַזְאָא שְׁבִיעִית⁴⁵ - לֹא סְכִין וְלֹא מַנְקָבִין⁴⁶. ובזמן המקדש אין בוגין מדרגות על פנֵי הගאות ערָב שְׁבִיעִית מִשְׁפְּסֻקוֹ הַגְּשָׁמִים, מִפְנֵי שַׁהֲוָא מַתְקָנוֹן לְשָׁבִיעִית.⁴⁷

(44) ואיפלו הגיעו לעונת המעשורות קודם לראש השנה, שהרי הן כיפורות ששית לכל דבר. (45) ואיפלו הגיעו לעונת המעשורות אחרי ראש השנה של שミニת, שדינם כיפורות שミニת. (46) איפלו בזמן זהה. ובין במקומות שנהגו לסוד ובין במקומות שלא נהגו לסוד שם אין זו עבדה. וטעמו של איסור זה (בפני ערָב שביעית), נראה, שהוא מפני מראית העין, שלא יאמרו: פלוני סך ונוקב פגוי שביעית בשביעית, והרי הדבר אסור. והוא הדין לפגין של מזאי שביעית, שיאמרו: שהוא סך ומוקב פגוי שביעית, וזה אסור איפלו אחר שביעית ודלא כר' שמעון שם שמתיר עבודה האילן לאחר ראש השנה של שביעית. (47) את הגיאות, אבל שביעית עצמה מותר לעשות כן, שהרי הוא מתקנה למצאי שביעית.

יא. אף בזמן תהה אין נוטעין⁴⁸ אילנות ואין מרביבין⁴⁹ ואין מבריכין⁵⁰ ערָב שביעית אלא כדי שתקלט הנטעה ותשחה אחר הקליטה שלשים יום קדם לראש השנה של שביעית. וסתם קליטה - שתי שבתוות⁵¹. ורבך זה אסור לעולם, מפני מראית העין; שמא יאמר הרואה: בשביעית נטעו. נמצאת אומר, שהנותע או המבריך או המרכיב ערָב שביעית קדם לראש השנה בארכעה וארכעים יום - יקאים; פחות מפן - יעקר. ואם לא יעקר - הפרות מתרין. ואם מת קדם שישעך - מחייב את היורש לעקר.⁵²

(48) בשביעית פרק ב משנה זו: "אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערָב שביעית כר' לפני ראש השנה". וסבירו רבינו כי משנה זו שנויה לאחר שרבן גמליאל ובית דין התיירו לחושך עד ראש השנה, וכגדתו בפירוש המשנה,

הסאה. ודוקא נתיעות שהן רכות ואין ניקתן גדולה הזיקנו 1
שתהינה מפזרות, כדי שלא יימצא חורש שלא לצורכו, 2
אבל אילנות זקנים שניקתם גדולת, חורשין עכורים (עד 3
עצרת) אף על פי שאינם מפזרים, ובכלל שחייו ביניהם 4
ארבע אמות. (25) איפלו בזמן הבית. נמצא 26 ותמיד של הלהקה זו: כיון שהנטיעות רכות וטענות חriseה, נמצא שאינו מתקן לשבעית, אבל באילנות זקנים שאינם טעונים חriseה כל כך, נמצא שהוא מתקן את הקרע לשבעית. 7
ואם היו פחות מעשר נטיעות לבית סאה - דין כדין אילנות שחורשים עכרים עד עצרת.

ו. הינו עשויות²⁷ שנירה אחת²⁸ (או) מkapot עטרה - 5
אין חורשין לך אלא ארך²⁹ לכל אחת ואחת. 6
והדלקין³⁰ עם הנטיעות מצטרפות לעשרה. 7

(27) הנטיעות. (28) "על קו (אחד)". (29) ונראה מפשטות הלשון שהורש עד ראש השנה. (30) שינוי מלשון המשנה שנאמר "הנטיעות והדילועים מצטרפין" - בכדי לرمז למה שנאמר בירושלמי שם "זהן שבו נטיעות ורכות על הדילועין". והיינו עם הנטיעות ההן רוב.

ז. אי זו היא נטיעת³¹? זה האילן הקטן, כל זמן 8
ש��ראיין לו נטיעה. 9

(31) שנמרה בה הלהקה למשה מסין שחורשין בשביל אשר מהן, כל בית סאה עד ראש השנה.

ח. אילן שנתקוץ וחותcia חלייפין: אם נתקוץ מטפח ולמעלה - הרי הוא אילן³²; מטפח ולמטה - הרי הוא בנטיעת³³.

(32) כיון שקוראים לו או אילן. (33) כיון שקוראים לו נטיעת, ולגביה שביעית הדבר תלוי שם. אבל לעניין ערלה פסק רבינו שאינו ערלה אלא אם קצצו מעם הארץ, שבעולה הדבר תלוי בנטיעת ממש, וכיון שנשתיר משחו על הארץ אין זו נטיעת.

ט. וכל הדברים האלה - בזמן המקדש, כמו שאמרנו; אבל בזמן זה - מפרקין בעבודת הארץ ע"ד ראש השנה. אף בזמן המקדש מפרק לסקלון ולבבל השדרות ולעלדר³⁵ המקשאות³⁶ והמודלעות³⁷ ובית השלוחין עד ראש השנה. ומובלין ומפרקין ומאבקין ומעשנין, ומפרקין³⁹ ומפרקין⁴⁰ ומפרקין⁴¹, ומזידין⁴², ומזידין⁴³ שהם בתקים וארכעים אותם, וסתין וארכעים אותן. כל עבודות אלו מטרות את הפגוי ומנקביין אותן. בערָב שביעית עד ראש השנה של שביעית ואיפלו בזמן המקדש.

(34) וכל הדברים הנזכרים כאן, אינם אסורים בשביעית עצמה אלא מדרבן, ולפיכך לא החמירו בהם בערב שביעית. (35) שעידורינו אינו בכלל חriseה (ה אסור מן התורה) ואני אסור אלא מדרבן. ובירושלמי שם אמרו שהוא הדין לחriseה שמותרת למקשות ומדלעות ורבינו

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום רביעי י"ז אדר – ספר זורעים – הלוות שמייה ווובל קמו

מתוך מהדורות גנאל עם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

אומרים אין אוכלין פירוטה, ובית-ההلال אומרום אוכלין", וראה להלן. 7) שנחרשה. 8) כבית-ההلال, בתורת חנינט שם, ובשביעית פ"ד משנה ב. וכל זה לפני גזירת ספיחין, וחולקים אם אסורים מן התורה או לא (משנה בראשונה). וראה בר"ש לשביעתת פ"א משנה ד, שאפיילו אם עבר וזוע בשביעתת אין הפירות אסורים מן התורה. וראה להלן הלהה טו. נזיין זה בככל מה שאמרה תורה (דברים יד, ג) "לא תאכל כל תועבה", שעל זה אמרו חכמים (חולין קיד): "כל שתיבעתך לך הרי בכל תאכל", שכיוון שגם נפלו ונזרעו מאיליהם לא שייך לאסור מן התורה, אין זו תועבה, ואפיילו אם עשה איינו אסור, כמו שכתו התוספות בתמורה ד: ד"ה רבא. ועיין בפרישה לחושן המשפט סימן קמא ס"ק יג.

9) אין הכוונה שאסורים באכילה. 10) ירושלי שביעית שם. ומה שאמרו בתורת חנינט שם הלהה ג: "לא תאכלו, מיכן סמכו חכמים על הספיקין שישו אסורים בשביעתה", אם זהו מן התורה, אין זה אלא לדעת רבינו עקיבא. [ונראה בדבריו ורבינו שאין הבדל בין מופקר לבין משומר (ורהה גם להלן הלוות כב"כ). והר"ש (לשביעתת פ"ה משנה ו) פירש בדברי התורת-חנינט הנ"ל: "וاثת ענבי נזירך לא תבצור, מן המשמור בארץ اي אתה בוצר, אבל אתה בוצר מזבצר מן המבויר (=המופקר), לא תבצור בדרך הבוצרם, מיכן אמרו תנאים של שביעית אין קווצרים אותה במוקצתה", שם הסיפה מדברות המשומר כמו הרישא, אלא שהסיפה מבארת דברי הרישא, שלא אסרו אלא לבצור בדרך הבוצרם. ואילו מופקר, מותר לבצור גם בדרך הבוצרם. ודעת התוספות (ראש השנה ט. ד"ה וקצער) שמשומר אסור אפילו באכילה, וזהי הרישא, והסיפה באה להתר מופקר באכילה, ולהציר בו לשנות מדרך בצירה. ואילו לדעת רבינו מה שאמרו בסיפה "לא תבצור בדרך הבוצרם וכו'" זהה דעתה שנייה בתורת חנינט החולקת על הדעה הראשונה, וכן הוא בפירוש ר"ב בן מלכי-צדיק לשביעתת (פ"ו משנה ב) שהביא בלשון התורת-חנינט "וاثת ענבי נזירך לא תבצור,מן המשמור בארץ اي אתה בוצר, בוצר אתה מזבצר מן המבויר (=המופקר). ד"א (= דבר אחר) לא תבצור בדרך הבוצרם". וכן הוא בכתור ופורה פרק מו. ואם כן לדעה שנייה אין הבדל בין מופקר למשומר, שלעולם מותר באכילה, ולעולם צרייך לשנות מדרך הבצירה. ואין הלהה כדיעה הראשונה האוסרת משומר באכילה. וראה ב"סניין" ברוך יי' עמוד קעג בהערות]. 11) כדין כל עובר על לא-ಆתעה שבתורה, שיש בו מעשה, וראה בפ"ט מהלכות סנהדרין הלהה ד אות קט. 12) כמובן, כדי שתצטמיח יותר טוב לאחר מכן. וכן זה נכון לבאו של "לא תקצורי". ובBOR שבקצירה זו, שהיא לעובדה הארץ, אין הבדל בין אם קצץ בדרך הקצרים או לא. 13) ראה למלعلا פ"א הלוות א-ב). 14) כמו שכותב רבינו כאן בקצירה, כתוב להלן (הלוות כב"כ) לעניין בצירה. 15) שלא הותר אלא בקצוץ מעט מעת, גם מביא לביתו מעט מעת, אבל אם קצץ הקצרים או שקווץ מעט מעת ומביא לביתו הרבה בכת אחת – אסור. וראה להלן הלהה כד, ופ"ח הלהה ג.

ב. ומדברי סופרים¹⁶, שיהיו כל הספיקים אסורים באכילה. וולמה גוזרו עליהם? מפני עובי עבריה¹⁷.

1) שרבן גמליאל זה הוא רבנן גמליאל דיבנה, שהיא בזמן 2) חורבן בית המקדש, וכך על פי כן אסרו לנוטע ולהבריך 3) וכו', שאם המודבר בזמנם שבתי המקדש היה קיים, למה לא 4) אסרו גם לפני שלושים ימים, כמו שאסרו את החירše, מהפהש ומהערצה. 49) ענף מיילן אחד על אילן אחר שהוא מינו. 50) ענף מיילן אחד בתוך האדמה, והוא נקלט שם ומצמיה אילן שני. 51) שני שביעות. 52) והטעם: מפני שיחשדוו שנטעו בשביעתה. ולמעלה בפרק א הלכה ג' בחורש שדהו בשביעתה לזרעה במוציא שביעית, שאין שם חדש אלא קנס, ולפיכך לא קנסו אלא את העברין ולא את בנו.

פרק רביעי:

1) יבהיר מה הוא הנΚרא ספיה. ולא יקוצר בדרך שקווץ בכל שנה. אם הספיקין אסורים ולמה אסורים. וספיקים העולין בשדה בור עד מתי אסורים. ספיקי שביעית ופירוט ששית שנכנסו לשביעתה. דברים שזרען לזרע או לירק. הדברים שקיים לזרע והוקשו קודם ר"ה. ולרכ' של ערב שביעית. ודין הפירות שווציא האילן בשביעתה איך יאספו אותן. מצות-עשה להשמיט כל מה שתווציא הארץ בשביעתה. השביעתה היכן נהוגת. וגוי שקנה קרקע בא"י ורעה בשביעתה.

5) כל שתווציא הארץ בשנה שביעית – בין מן הגבע שגפל בפה מקדים³ שביעית, בין מן העקרים שנקצטו 6) מולדם וחזרו ועשו, ושיגיהם נקראי ספיק, בין מן העשכים והירקות שעליהם מאילין⁴ ואין להן זרע - 7) הפל מפר לאכלו מן התורה⁵; שנאמר: ויהיתה שבת 8) הארץ לך לאכללה⁶. ואפלו שדה שנטיקבה⁷ שביעית 9) עצמה – פרותיך מתרין באכילה⁸. וזה שנאמר: את ספיק קאייך לא תקצרי⁹ – שלא יקצר¹⁰ בדרך שקווץ 10) בכל שנה. ואם קצץ בדרך הקצרים – לוזקה¹¹. בגון שקצץ כל הסדרה והעמיד בפרק, או שקצץ 12) לעבודת הארץ¹², כמו שבארנו¹³. אלא קוצר מעת 13) מעת¹⁴ וחובט ואוכל¹⁵.

16) (2) מאילן. (3) לפני שביעית. ובאו לעונת המעשרות לאחר ראש השנה (להלן ט), אבל אם באו לעונת המעשרות קודם ראש השנה – אינם אסורים באיסור ספיקין אפילו מדורבן, ראה בהלהה הסמוכה. (4) בשישית. בירושלי שביעית פ"ח הלהה ו: "כתיב (1) את ספיק קציך לא תקצז. הא קצירה נגד (=בדין) הקצרים לא, וכו'. אמר רבינו מנא, לכך נצרכה, כשהעלם מאילין, שלא תאמיר הויל וועלם מאילין יהא מותרין, לפום כן צרך מיר אסורי". כמובן, כדי שתצטמיח יותר טוב לאחר מכן. (5) כן הוא סתמא דגמרא במנחות ה: ודלא כר' עקיבא שאסור ספיקין מן התורה. (6) ומה שאמרו בתורת חנינט פרשת בהר (פרשה א פסקא ח) "מן השבות בארץ (כלומר, שלא צמח על ידי עבודה אלא במצו של שביתה) אתה אוכל, ואין אתה אוכל מן השמור" (כלומר, על ידי שנعبد הארץ). וראה בפירוש המוחש לר"ש משנ"ז), איינו אלא לדעת בית-שםאי, שכן אמרו שם בהמשך הדברים: "מיכן אמרו שדה שדי שביעית, בית-שםאי

כמה שיעורי רמב"ם ג' פרקים ליום – יום רביעי י"ז אדר – ספר זורעים – הלכות שמייה ויבול

מתוך מהדורות גנאל נעם – רמב"ם ג' ליום – מוסד הרב קוק

נתע בו, וראה להלן. (35) לכשיטענו ייאסר על ידי הזרעים. וראה בפ"ו מהלכות כלאות הלכה א. (36) בירושלמי שביעית פ"ט הלכה ה: "תנן של שביעית מהו שהוא אסור משום ספיקין, וכי לוי שלא לרבי בא בר ובדי, ושרי". (37) כתוב הרואב"ד: "לא גוזר עלייו אישור ספיקין, אבל קדושת שביעית ודאי יש בה, לאבדה אסור וללא לעשות בה חורבה". ואף רבינו מודה לו זהה, ראה להלן פ"ה מהלכה יט ואילך (מהר"י קווקוס וכסף-משנה).

ה. **ספקין**³⁸ של שביעית שיצאו למו"ץ שביעית - אסוריין באכילה⁴⁰, ואין תולשין אונן ביד⁴¹, אלא חורש כדרכו⁴², ובהמה רועה כדרכها⁴³.

(38) חוספה שביעית פ"ה הלכה כב. (39) רבניו פריש כן על-פי מה שטענו שם: חורש כדרכו, וזה לא ייתכן בשביעית (קסף-משנה וררב"ז). (40) שאם היו מתירין ספיקי שביעית באכילה מייד בתחלת שמינית, עדין יש לחושש לעובי עבירה שיוציאו בסוף שביעית בסתר, ויאמרו ספיקין הם כדי שיוכלו לאכול מייד בתחלת שמינית. (41) כיון שספקיהם אינם בעליים בציפיות, הרי דרכם להתחלש ביד וזהי דרך קצרים, ואסור, ראה למללה הלכה א (תוספותא כפושטה). ועיין עוד למללה הלכה ג. (42) ואינו חשש שמא יבא לאכלם, וכן אין חושש לזיבול שדהו ע"י הספיקין, כיון שאיןם אסורים אלא באכילה ולא בהאנאה. (43) שכן בהם איסור הנאה, ננ"ל. ובשביעית עצמה נראה שכן בהמה רועה בספיקין, שיש לחושש לעובי עבירה שיוציאו להמתם. וראה בתוספותא כפושטה.

ו. **עד מתי אסוריין**⁴⁴ ספיקי שביעית במוץאי שביעית? מראש השנה ועד חנוכה. ומחנוכה ועד אילך - הן מתרין⁴⁵. והאנו⁴⁶ ספיקי שביעית אחר שבעית - הגודلين מתרין⁴⁷.

(44) בירושלמי דמאי פ"ב הלכה א: "ולענין ספיקין מראש השנה עד חנוכה אסור ספיקין, מן חנוכה עד עצרת היתר ספיקין, מן העצרת עד ראש השנה צריכה (כלומר, ספק)". אבל התוספות בפסחים נא: (ד"ה כל) גורסים: "מראש השנה ועד חנוכה אסור ספיקין, ומהנוכה ועד ראש השנה היתר ספיקין", וכן גורס רבינו. ועיין ר' ראב"ד וכסף-משנה. (45) שמחנוכה ואילך, ההיתר (כלומר, תבואה של שמינית) רבה על האיסור (כלומר, תבואה של שביעית), דבריו רבי זעירא שם. (46) תרומות פ"ט משנה ד. (47) שכל דברי אסור ודבר מותר גורמן לו (לגדלו) הרוי זה מותר בכל מקומות (פ"ז) מהלכות עבודת כוכבים הלכה יד). וכן הרוי זורע הספיקין של איסור והקרע של היתר גורמים לגדיולים שיגדלו, וכן הם מותרים (רבב"ז). ואך-על-פי שבגידולי תרומה גוזרו חכמים שהיהו אסורים לזר כמה תרומה (למללה פ"א) מהלכות תרומות הלכה כא – בספיקי שביעית לא גוזרו, לפי שאין נוהגים אלא בשביעית ואני מצויים תמיד (רע"ב). ויש שכחטו שגם קדשות שביעית אין עליהם אוור שמחה.

ז. **בצללים**⁴⁸ שיצאו משביעית למו"ץ שביעית⁴⁹: אם עשרו⁵⁰ פיווצא בהן⁵¹ – מתרין⁵², ואם לאו – אסוריין⁵³.

שלא ילקז ויזרע התבואה וקטניות גנה בתוך שדרה¹⁸ בפרט, וכשיצמח –יאל מהם, ויאמר: ספיקים חן. לפיכך אסור כל הפסחים הצעמים בשבייעית.

(16) שביעית פ"ט משנה א, כחכמים. (17) במשנה שם: "רבי יהודה אומר, ספיקי חרדל מותרין שלא נחשו עליה עובי עבירה". ואך-על-פי שאין הלכה כדוריין, אלא כדעת הכלמים שכל הספיקין אסורם של הכלמים הווא, שנחשו ר' יהודה גם לרבען, שטעם של הכלמים הווא, שנחשו עובי עבירה על כל הכלמים (כסף-משנה).

(18) בשבייעית.
ג. **הא למדך**¹⁹, שאין אוכלין מפרות שביעית²⁰ אלא פרות האלנות²¹ וሩשכים שאין זורען אוטם ר' הדאם, בגון היפוים²³ והירבוען השוטים²⁴ וכל פיווצא בהן²⁵. אבל הירקות שדריך ר' הדאם לזרעם בגנות ומני תבואה וקטניות – כל הצומח מהן אסור מדריכיהם²⁶, והמלךטען²⁷ – מפני אותו מפתח מרודות.

(19) מהטעם הנהל שגורו על הספיקין. (20) כלומר, ספיקין. (21) בחתנית יט: "רבנן שמעון בן גמליאל אומר, אף על האלנות מתריעין (= תוקעים בשופר ומחפלים על הגשםים) על הספיקין, מפני שיש בהן פרנסת לעניים". וראה ברשי וחותפות שם. (22) שביעית שם. (23) הוא מין בשמים ונקרא "רוודא". במשנה שם. (24) הם שיש להם עלים ורוחבים" (פירוש המשנה). והוא איספרוגוס מדרברי (תפארת ישראל). (25) שבכל אלה אין חשש שיוציאו בני אדם בסתר. (26) כבhalbת הקורדות. (27) הוא בירושלמי שם: ר"ש בן יוחי היה עבר בשמיთא וחמי חדר מלקט ספיקי, כן הוא שם בברכות פ"א הלכה אן אמר ליה ולית אסור? ולאו ספיקין אינון? – הרי שאסרו גם את הלקיטה, שכן שספקין אינם בעליים בציפיות – דרכם להתחלש ביד. וזהי דרך קצירותם, ואסור (למללה הלכה א), וראה להלן הלכה ה.

ד. **ספקים**²⁸ העולים בשדרה בורד²⁹ ובשדרה ניר³⁰ ובשדרה ברם ובשדרה גרע – מתרין באכילה. ומפני מה לא גוזרו עליהם? לפי שאין אדם זורע מkommenות אללו³¹: שדרה בור – אין אדם נפנעה לשם³²; ושדרה ניר – רוץ הוא בתקועה³³; ושדרה ברם³⁴ – אינו אוסר ברם³⁵; ושדרה גרע – הפסחים מפסידין אוטה. וכן התבון³⁶ של שביעית – מטר בכל מקום, ולא גוזרו עליו³⁷.

(28) ירושלמי בבא בתרא פ"ה הלכה א (כסף-משנה). והמדובר בספיקי יר��ות תבאות וקטניות, שהיתה עליה גזירת ספיקין, ננ"ל. (29) שאין זורעים בה כלום. (30) העומדת לחורישה. (31) ואין חששrama שמא יזרע במקומו אלו בשבייעת בסתר. (32) כלומר, אינו מתחנין בה. (33) כלומר, בחורישה, ואני עומדים לזרעה עתה. (34) נראה שהמדובר בשדרה שהcinן לנטווע בו כרם, ועוד לא

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום רביעי י"ז אדר – ספר זרעים – הלכות שמייה ויבול קמט

מתוך מהדורות ונחל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קהן

שליש (היא עונת המעשרות, כוללן), לפני ראש השנה, כונסין אותה (כלומר, קוצרה ומכניתה לבית) בשבייעת, תלמודו לומר: ואספת את תבואהה, בשבייעת". וראה להלן שם. (68) ראש השנה יג: (69) ראה בפ"ב מהלכות מעשר, מהלכה ה ואילך. (70) בהגאה של הגליון בדפוסים חדשים כתוב בשם השל"ה, שבפירות האילן הכוונה לטו בשבט שהוא ראש השנה לאילנות, נ"ל בפ"א מהלכות מעשר שני הלכה ב. וכן דעת הר"ח (שם טו): והעורך (ערך בנות שוח), ורבינו נתן אב היסבה בא"י בשבייעת סוף פ"א. ועיין שם עמ' כב והערה 65. יש חולקים וסבירים שם אילנות, ראש השנה שליהם הוא אחד בתשרי, ראה בפתח השולחן וברד"ז. ועיין בהלכות מעשר שני שם. (71) שמותרים באכילה ואינם בגדרת ספיקין, וגם אין בהם קדושת שביעית, וראה להלן.

י. **הקבואת⁷² והקטניות - אסוריין באכילה ממשום ספיקיהם⁷³, ופרות קאיין⁷⁴ - אוכלין אותן בקדשת שביעית⁷⁵.**

(72) הלכה זו באה לברא מוה "הרוי הן כיפורות שביעית", שנאמר בסוף ההלכה הקודמת. (73) מפני גזירת עופרי עבירה, נ"ל, בהלכה ב. (74) שאין הגזירה בהן, נ"ל בהלכה ג. (75) וראה להלן בפרקיו היז, מהי קדושת שביעית.

יא. **הארז⁷⁶ והלמן והפרגים והשיטמיין ופל המצרי⁷⁷ שזרעו⁷⁸ לזרע - הולכין בהן אחר גמר קריין : אם גנמר פרחים לקדם ראש השנה - הרוי אליו מתרין בשבייעת כיפורות ששית; ואם גנמרו אחר ראש השנה, אף על פי שהשרישו⁸⁰ קדם ראש השנה - הרוי אליו אסוריים ממשום ספיקיהם.**

(76) שביעית פ"ב משנה ז. וכל אלה אין הולכים בהם אחר עונת המעשרות (= הבאת שליש), כתובאה וקטנית (למעלה הלכה ט), לפי שאין בהם לעונת המעשרות בזמן אחד, ואין הולכים בהם אחר לקיטה כירק (בהלכה הסמוכה), לפי שאינם נקלטים כאחת, וראה בהלכות מעשר שני שם ה"ח. (77) וכן קרא "לוביא". שם מ"ח בשם ר"ש שורי. (78) צ"ל "שוריין". וראה להלן הי"ג. (79) כיון שאינם נקלטים כאחת, וכורען לירק – הלו אחר לקיטה כירק (להלן הי"ד) והיינו כשםואל, בראש השנה יג: ולא כחכמים ור"ש שורי במסניות הנ"ל, שהולכים בהם אחר הרשות. ואף-על-פי ששםואל אמר כן לעניין מעשרות, הו-אדון לעניין שביעית, שהרי הטעם שווה, שכן שגמר הפרי הרוי הוא פרי של שנה הקודמת (קסף-משנה). וראה בהלכות מעשר שני שם. (80) ולא כחכמים ורבי שמעון שורי, שהולכים אחר הרשות.

יב. **הירק⁸¹ - בשעת לקיטתו. והאתרוג, אפלו היה כפול⁸² קדם ראש השנה ונעשה בכפרות⁸³ בשביעית - חיך במעשרות כיפורות ששית⁸⁴; ואפלו היה בכפרות⁸⁵ בששית, הוזיל ונלקט בשבייעת - הרוי הוא כיפורות שביעית⁸⁶, ומתקער כיפורות ששית להחמיר.**

וכן שאר הפרות⁵⁴ – אין לווקחים אוותם⁵⁵ במווצאי שביעית אלא משיעשו ביווצא בהן מפרות מווצאי שביעית⁵⁶. עשה⁵⁷ הביבר⁵⁸ – חתר האפיל. ומתר⁶⁰ לך ירך במווצאי שביעית מיד.

(48) הוספהא שביעית פ"ד הלכה יג. (49) ונלקטו במווצאי שביעית, ואם כן לפה הדין הם מותרים, שהרי בירק הולכים אחר הלקיטה (להלן הולכת יג-ט). (50) כלומר, גדולו במווצאי שביעית. (51) כלומר, באותו הוגדל. (52) שאין כאן חש של מראית העין שנלקטו בשבייעת, אלא יאמרו שנלקטו במווצאי שביעית. וראה להלן. (53) שיאמרו: בשבייעת נלקטו, והרי הם אסורים כדין ספיקי שביעית, ולפיכך אסור חכמים ממשום מראית העין, ראה בפתח השולחן. (54) הנה אלו שהולכים בהם אחר עונת המעשרות, והן אלו שהולכים בהם אחר גמר פרי (להלן הלכה יג), וראה להלן. (55) מי שanno נאמן על השבייעת. (56) כלומר, אף-על-פי שאם באו לעונת המעשרות או לגמר פרי במווצאי שביעית, הרי הם מותרים – חשו שמא באו לעונת המעשרות או נגמרו בשנת השבייעת ואסורים, אבל אם כיוצא בהם מפרות שבאו לעונת המעשרות או נגמרו במווצאי שביעית, כבר בשלו בזזה זו של אלה – מותרים, ואין כאן חשש. ולמד כן רבינו מדין ירך לדעת חכמים, ראה להלן (קסף-משנה). (57) שביעית פ"ו משנה ד. (58) והוא המהדר לצאת בתחילת מווצאי שביעית" (פירוש המשנה). (59) המהדר, שנשאר מפיירות שנה שביעית שעברה" (שם). (60) שם, כרבי ולא כתנא-תקמא. ובירושלמי שם שלhalbנה כמותו. וטעם ההיתר, מפני שהיה רגילים להכיא ירך מחוץ הארץ (ודבר"ז).

ח. **מאנימתי⁶¹ מפרק אדם לך לופק⁶² במווצאי שביעית⁶³ משירבה⁶⁴ החקדש⁶⁵.**

(61) שם פ"ה משנה ה, כחכמים ולא כרבי יהודה. (62) מי שאינו נאמן על השבייעת. (63) דרכם היה לעקו אחר הפסח, ראה להלן, ולפניהם הפסח יש חשש שמא נלקט בשבייעת. (64) כלומר, "שוויל למצווא הרבה" (רבינו אליהו מלונדריש – 'תוספות יומטוב' בשםו). ולפ"ז אין צורך שהיה רוב בהיתר, וראה ההלכה הקודמת. (65) כלומר, זה שנלקט במווצאי שביעית, והיינו מן הפסח ואילך (ירושלמי שם). ועיין ודבר"ז.

ט. **באחד בתשרי⁶⁶ - ראש השנה לשיטמין ולילובלוות. פרות ששית⁶⁷ שנכסו לשבייעת: אם היו תבואה או קטניות או פרות האילן⁶⁸, והגיעו לעונת המעשרות⁶⁹ קדם ראש השנה⁷⁰ - הרוי אליו מתרין. ואף על פי שאוסף אומם בשבייעת - הרוי הן כיפורות ששית לכל דבר⁷¹. ואם לא באו לעונת המעשרות אלא אחר ראש השנה - הרוי הן כיפורות שביעית:**

(66) משנה בראש השנה ב. וראה להלן בפ"י ההלכה ד. (67) הוספהא שביעית פ"ב ההלכה יג. לעניין תוכאה וקטנית. ובירושלמי מעשרות פ"ה ההלכה ב: "מנין לתבואה שביבאה

מוסד הרב קוק

העין". ולפי זה, היה לרביינו כתוב: זורעו מותר, וירקו אסור. ונראה שלפני ריבינו היתה הגירסה שם: "פשיטה יר��ן אסור, זורעו מהו". ופסק ריבינו כרבי חייא, שאף זורעו אסור. וטעמו של דבר, כיון שהזרע סופו להיות יrik, יאמר הרואה שהקלו בירק, ולכן נתנו חכמים לזרע דין יrik להחמיר. וראה בהלכה הסמוכה ובאו"ר-שם.

טו. עבר¹⁰⁰ וזרע¹⁰¹ בשביעית¹⁰² ויצא לשמנית: **אם זרעו לזרע**¹⁰³ – בין יירקן אסורה במוצאי שביעית בשאר הפסחים¹⁰⁴; **ואם זרעו לירק**, הוזיל גנלקט בשמנית – בין יירקן זרעו מתרע' ; **זרען לזרע וליירק** – זרען אסורה ממשום ספחים¹⁰⁶, וירקן מתקר¹⁰⁷.

(100) ירושלמי שם. (101) את הפול המצרי. (102) ונגמר פריו בשבעית, כנ"ל. (103) שהולכים בו אחר גמר פרוי (למעלה הלכה יא). (104) דראה להלן. (105) דראה למלילה (הלכה א) שאם עבר וחרש וזרע בשבעית, איןו אסורה מן התורה אלא מטעם גזירה ספיקין, וכיון שנקלטו בשמנית, שאין כאן איסור ספיקין, הרי הם מותרים. ומה שאמרו "הנותע בשבעית יעקור" (למעלה פ"א הלכה יב), אין זה אלא לכתתילה. אבל אם לא עקר, ויצאו פירות – אינם נאסרם באכילה, אם הביאו שליש בשמנית. וכן כתב ריבינו לעניין נוטע ערב שביעית (למעלה פ"ג הלכה יא) שאך-על-פי שנסחו לעקור, אם לא עקר – פירותיו מותרים, ועיין בסוף-משנה. (106) שהרי הולכים בו אחר חנטה. (107) שאף-על-פי שאפשר לטעות בזרע שהוא יrik (בהלכה הקודמת) – אין לטעות בירק שהוא זרע, ולכן לא גורו בו. וראה בפ"א מה הלוות מעשר שני הלכה י.

טו. **בנות שוחט**¹⁰⁸, הוזיל והן נגמורות לאחר שלש שנים, אם באו לעונת המעשדות¹⁰⁹ קדם ראש השנה של שביעית – **הרי הן נאכלות בשנה שנייה** מן השבוע¹¹⁰ בתורת שביעית¹¹¹.

(108) שביעית פ"ה משנה א, כחכמים ולא כרבי יהודה. ובנותו שוחת הן התנים לבנות (פירוש המשנה שם על-פי עבדודה זורה יד.). וראה בפירוש רבנן אב היישבה לשבעית שם, עמוד 48 הערכה 1. (109) שהולclin אחורי באילן, כנ"ל בהלכה ט. (110) ככלומר, מן השמייה, היא שנה של ששית לגידול בנות השות. (111) ככלומר, בקדושת פירות שביעית. ודוקא בשנה שנייה של השבעה. אבל קודם לכן, שעדיין לא נגמר בישולן, לא חלה עליהם קדושת פירות שביעית (משנה ראשונה).

יז. **הבשרדים**¹¹² השרדים¹¹³ ופול המצרי¹¹⁴ שפנעה מהם מים שלשים يوم קדם ראש השנה, ושל בעל שביתת, כנ"ל. (115) כיון שהחולclin היתה מוחרם, כשהוא מוחבר קודם לקיטה. (116) כיון שהולclin אחורי לקיטה (וזורע בטל לירק, כיון שהמחשה היתה רק לירק). (117) ירושלמי שם: "זרען לזרע ולירק לפני ראש השנה השביעית, וכונסה שביעית. פשיטה זרען מותר, יירקן מהו, תנין רבוי חייא אסור, תנין רבוי חלפתא בן שאל מותר.

(112) שם פ"ב משנה ט. (113) עניין הבצלים כשים צאים לחותם אחר שייערכו אותם מן הארץ, יצמחו ויוציאו פרחים

(81) ראש השנה שם, לעניין מעשר, והוא-הדין לעניין שביעית, כנ"ל. (82) ככלומר, נחנת והגיע לעונת המעשרות בשיתת. ולמעלה בהלכות מעשר שני שם הלכה ו, כתוב ריבינו: "היתה צוית", וראה בגליון הרמב"ם בדפוסים חדשים. (83) שנגמר ונלקט בשבעית, שלענין שביעית הרי הוא ודאי כיירות שביעית לגבי איסור אכילת ספקין ולגביה יכולתו בקדושת שביעית, כדלהלן. (84) שלענין חומרה הלאבו בו אחר חנטה, כרבנן אמר ר' יוחנן בראש השנה טו: "שאתרווג בת ששית שנכנסה לשבעית, אפילו כוית ונעשה ככר חיבין עליה ממשום טלוב". וראה בהלכות מעשר שני שם. (85) שנגמר הפרי. (86) שלחומרה הולclin אחר לקיש לקיטתו בירק, דעת רוכחינו באושוא ור' יוחנן וריש לקיים בראש השנה שם) ולא כרבנן גמליאל ור' אליעזר (ביברורים פ"ב משנה ו) וחמשה זקנים (בראש השנה שם). וראה בכיסר-משנה. (87) ללכת אחר חנטה, כנ"ל, וראה בהלכות מעשר שני שם.

יג. **ובכן פרות שביעית**⁸⁹ שיצאו למוצאי שביעית: בתבואה וקטניות ואילנות – הולclin אחר עונת המעשרות; והפרגין והשמשמן והאווז והדרן ופול – **המצרי שזרען לזרע**⁹⁰ – אחר גמר הפרי⁹¹; **וtierק** – אחר **לקיטתו**⁹².

(88) ככלומר: כשם שפירות ששית שנכנסו לשבעית הולכים בהם אחר עונת המעשרות, כמפורט למלילה הלכה ט, כמו כן בפירות שביעית שנכנסו לשמנית (כסף-משנה). (89) בראש השנה יב: "כל תבואה שהביאה שליש (זהו עונת המעשרות שלה, ראה בפ"ב מהלכות תמיד מעשר הלכה ה) שביעית לפניו בראש השנה (של שמנית), אתה נהוג בו מנהג שביעית בשמנית". (90) צ"ל: שזרען. וראה למלילה הי"א. (91) כנ"ל בהי"א. (92) כבhalbka הקודמת. ולא הזכיר ריבינו דינו של אתרוג, כיון שפשות הוא, שלענין שביעית הולclin אחר לקיטהו, בין להקל ובין להחמיר, כנ"ל, ולענין מעשר הולכים תמיד לחומרה, ואם כן כאן הולכים אחר לקיטהו ומתעורר כפירות שביעית שמנית. נמצא שלגביה דין זה, דין אתרוג כדין יrik לכל דבר.

יד. **פול המצרי שזרען לזרע בששית ונגמר פרי**⁹³ קדם ראש השנה של שביעית – בין יירק שלן בין זרע שלו מפרק בשביעית⁹⁵. ואם זרע לירק ונגנסה עליו⁹⁷ שביעית – בין יירקן זרען אסורה בספקין שביעית⁹⁸. וכן אם זרען לזרע ולירק – אסורה⁹⁹.

(93) ירושלמי שביעית פ"ב סוף הלכה ה. (94) דראה למלילה בהלכה יא. (95) כיון שהחולclin אחורי גמר פרי. ואף הירק מותר, כיון שהמחשה היתה רק לזרע. (96) ונגמר פרי בשיתת, כנ"ל. (97) ככלומר, כשהוא מוחבר קודם לקיטה. (98) כיון שהולclin אחורי לקיטה (ראה למלילה שם). בטל לירק, כיון שהמחשה היתה רק לירק. (99) בירושלמי שם: "זרען לזרע ולירק לפני ראש השנה השביעית, וכונסה שביעית. פשיטה זרען מותר, יירקן מהו, תנין רבוי חייא אסור, תנין רבוי חלפתא בן שאל מותר.

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום רביעי י"ז אדר – ספר זורעים – הלוות שמייה וובל קנא

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

לכלאים פ"ה משנה ח ותוספות יוסטוב' לעוקצין פ"ג
משנה ב). ואף הוא מתקיים הרבה זמן בארץ אלא שגדל
עלים בכל שנה (תוספותה). (133) שהרי העلين
רכין ואסור לקיימן מפני מראית העין, א"ע-על-פי שצמחו
דבר של היתר, כיון שהדבר המותר אין לו אלא טמון
בארץ (שם). (134) כן".

יט. לafka¹³⁵ של ערָב שְׁבִיעִיתָה¹³⁶ וכן בְּאַלְיָם של ערָב¹³⁷
שְׁבִיעִיתָה הקיצוניים¹³⁸ ופוֹאָה¹³⁹ שְׁגָמָרָו לפָנִי¹⁴⁰
שְׁבִיעִיתָה - מַפֵּר לְעַקְרָן בְּשְׁבִיעִיתָה בְּקִרְדָּמוֹת של¹⁴¹
מִתְכְּתָה, וְאַין בָּזָה מִשׁוּם עֲבוֹדַת הָאָרֶץ¹⁴².

(135) שביעית פ"ה משנה ד, כבית-הلال ולא כבית-המאיר.
(136) זה הדבר, כשהשלם הלוף קודם שביעית ולא נשאר
בו אלא לחפור עלייו ולעקור הבצלים" (פירוש המשנה).
(137) "מיוחדות לזמן הקיץ" (שם). (138) הוא עץ אדרים
צובעים בו צבע אדם. ובין פואה של עידית, כלומר הפואה
הטובה, שלא התירו בית-שםאי לעקרה אלא על ידי שניוי,
ובין פואה של צלעות, שיש לה צלעות, והוא בעומק הארץ
ואיאפשר לעקור אותו בכלי עץ אלא בכידול, ומורדים בה
בית-שםאי. (139) כיון שמכוח שאין כוונתו לעבודת הארץ
משנה ראשונה).

כ. הַבְּאַלְיָם¹⁴⁰ שִׁירָדו עַלְיָהֶם גְּשָׁמִים בְּשְׁבִיעִיתָה
וצמחו: כל זמן שְׁהַעַלִין שְׁלַחְנוּ יְרֻקִין - הַרְיָה אֱלֹי¹⁴¹
מַתְרִין¹⁴²; וְאַם הַשְׁחִירָו - הַרְיָה הַנְּגַטְוּעַן בָּאָרֶץ,
וְאַוְתָן הַעַלִין אַסּוֹרִין מִשׁוּם סְפִיחָין. ובין בָּךְ וּבָין¹⁴³
בָּךְ - הַבְּאַלְיָם עַצְמָן בְּהַתְּרָן עַזְמָדָן¹⁴⁴.

(140) שם פ"ו משנה ג, כחכמים ולא כרבינו הנייא בז
אנטיגנוס. ומדובר בבצלים תולשים ממערב שביעית. ודרכם
של בצלים, כשלוחה יורדת עליהם - הם מצמיחים עליהם.
וראה במשנה ראשונה. (141) "כל זמן שהן ירויקין, כאילו
הם מן הפרי עצמו ומותר לאוכלן" (פירוש המשנה).
(142) בירושלמי שם: כיini מתניתין, שחוריין אסוריין וירוקין
מותרין. כלומר "אסוריין" ו"מותרין" שאמרו במשנה, עללה
על העלים ולא על הבצלים עצם (ר' ב'). ובנדרים נת:
"אמר ליה, מי סברת על עירק קתני (כלומר, על הבצלים),
אותוספה קתני אסוריין (כלומר, על העלים). וראה בפתח
השולחן".

כא. בָּאַלְיָם¹⁴⁵ שְׁעַקְרָן בְּשְׁבִיעִית וְנִטְעָו בְּשְׁמִינִית וּבְנִפְיָי
גַּדְגֹּלְיוֹן עַל עַקְרָן - הַעֲלֵי גַּדְגֹּלְיוֹן אֶת עַקְרָן וְחַטְרָן
הַכְּלָל; הַוְאֵיל וְשְׁבִיעִית אַסּוֹרָה עַל יְדֵי קְרַקְעָן¹⁴⁶, בָּךְ
נִטְילָתָה¹⁴⁷ עַל יְדֵי קְרַקְעָן¹⁴⁸.

(143) שם נז: "ישמעאל, וכור", הילה בידו (= שאל), בצל
שעקרו בשבעית ונתעו בשמינית ורכבו גידולי (היתר) על
עיקרו וכור", וلهلن שם נח: "למיירה דגידולי היהת מועלין
את האיסור וכו', ודלא במדוכוין (כלומר, שטחנו וכדו את
הבצלים, ולכן נחתבלו בגידולים, אבל בלארהכி הבצלים
אסוריים, חדש על השבעית קתני (וממילא לא תחן את
הבצלים, כיון שלא אכפת לו מן האיסור), וכו'. אמר רב
 יצחק, שנייא שביעית, הוαιיל ואסורה ע"י קראקע, בטילתה
יב.

1 מבפנים. ויש ממנו אין דרכו כך, והוא נקרא בצלים
2 סריסים, המשילו אותם לסדרים שאינו מוליד. ולא יזרעו המין
3 הזה אלא במקום משקה, ומפני זה אמר בהפכו: ושל בעל"
(פירוש המשנה). (114) בין שזרעו לזרע. שהולכים בו אחר
גמר פרי (למעלה הלכה יא), ובין שזרעו לירק שהולכים בו
אחר לקיטה (למעלה הלכה יד – "משנה וראשונה").
(115) שלש השקאות. מפני שישקו אותן למים ידועים.
וראה שם. (116) שא"ע-על-פי שבצלים הלכו אחר לקיטה
כירק, ובpollo המצרי שנטעו לזרע הלכו אחר גמר פרי,
וכשנטעו לירק הלכו בו אחר הלקיטה – כיון שהם צריכים
הרבה מים ומנע מהם, הרי הם כתחואה וקיינית שהולכו
בhem אחר עונת המשערות, כנ"ל הלכה ט (משנה וראשונה
והפארת ישראל).

4 י.ich. הַדְּלֻעִין¹¹⁷ שְׁקִימָן לְזַבְּרָע¹¹⁸ : אם הַקְשִׁימָן לְפָנִי¹¹⁹
5 רָאֵשׁ הַשְׁנָה וְנִפְסָלֵי מִלְאָכְלָא אָרֶם - מַפְרָר לְקִימָן¹²⁰ -
6 בְּשְׁבִיעִית¹²¹, שְׁהָן מִפְרֹתָה שְׁשִׁית; ואם לְאוֹרְטָה¹²² -
7 אַסּוֹרִין בְּסְפִיחָי שְׁבִיעִית¹²³. וכן הַיְרָקּוֹת בְּלִין¹²⁴
8 שְׁהָקְשָׁו לְפָנִי רָאֵשׁ הַשְׁנָה - מַפְרָר לְקִימָן
9 בְּשְׁבִיעִית¹²⁵; ואם קִידְרָכִים - אַסּוֹר לְקִימָן מִשׁוּם
10 סְפִיחִים¹²⁶. אַזְנָן מַחְיִבָּן אָוֹתוֹ לְשָׁרֶשׁ אֶת
11 הַלְּוָה¹²⁷, אַלְאָמַנְיוֹ בָּאָרֶץ בְּמֹתָה שָׁהָא; אם צַמְחָ
12 לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית - מַפְרָר¹³⁰. ואַזְנָן מַחְיִבָּן אָוֹתוֹ
13 לְשָׁרֶשׁ אֶת הַקְנָדֵס¹³¹, אַלְאָגְזֵז בָּעַלְיָן¹³²; ואם
14 צַמְחָ לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית - מַפְרָר¹³⁴.

11 (118) שם משנה י. כhab רבינו בן, כיון שימושם כך
באו הדלועין לידי קושי, אבל הווא-הדין אם זרען לירק,
והוקשו (משנה וראשונה). (119) יבשו (פירוש המשנה).
(120) ולזרעם לאחר שביעית, ואין בהם האיסור של "לאכללה
ולא לזרעה" כבפריות שביעית (ע"פ פירוש המשנה שם,
ועיין שבת הארץ). גם אין בהם מזות ביירע, ראה להלן
שם (חפורת ישראל). (121) ככלומר, שלא הוקשו.
(122) באכללה. (123) שאסורים באכללה (למעלה הלכה ב),
ויש בהם גם איסור זרעה, שהרי מן התורה הם מותרים
באכללה, ואני קורא בהם: "לאכללה ולא לזרעה", ראה
למעלה. (124) תוספהה שם פ"ב הלכה יא. וזה
שאמורנו (למעלה הלכה יב) שבירק הולכים אחר לקיטה, וזה
כשלוא הוקשה קודם ספיחת שבעית. (125) ככלומר, אסור לקיימן
לזרען, מפני שהם ספיחי שביעית שאסורים בזרעה, כמוואר
למעלה]. ובתוספהה שם: "אסור לקיימן מפני מראית העין",
ועפ"ז פירוש הכסף-משנה: אסור לקיימן מושום ספיחי
שביעית, ככלומר, א"ע-על-פי שהיה ראי לו מר שמותר לקיימן
כמו שמותר לקיימן הספיחין – אסור לקיימן מפני מראית
הعين, מתחך שהם ריכים יבואו לומר שנזרעו בשבעית.
והפסיקא הסמוכה, "אין מחייבין לשרש את הליף" מוכיחה
כפирושו. (127) תוספהה שם. (128) לעקר. (129) לעקר.
שדרכו של לוף לוגדל בקרע שלוש שנים (כלאים פ"ב משנה
ה), ואין כאן מראית העין (תוספהה כפושטה). (130) כיון
שיש בו רוב היתר. וראה להלן סוף הלכה כא, ולמעלה
בחולכה ח, ובתוספהה כפושטה. (131) תוספהה שם הלכה
יב. (132) הוא מין מיני ההורצים והדרדרים (רע"ב

קנבס שיעורי רמב"ם ג' פרקים ליום – יום רביעי י"ז אדר – ספר זורעים – הלכות שמיטה ויבול

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם ג' נעם – מוסד הרב קוק

שמעון, ראה להלן]. (160) ב麥כתשת, בבית הבד או בקוטב, ראה לעמלה. (161) היא "הבודידה" (כسف' משנה) וכגדעת תנא-קמא במשנה שם: "אבל כוחש הוא ומכוון לבודידה" (אבל להחנין בקוטב, שהוא בר' קטן, והוא גדול מן הבודידה – אסור, כן"ל). (162) כדעת רב' שמיעון במשנה הבודידה – אסור, כן"ל. (163) תיבה זו שם, שאמר: "אף טוחן הוא בבית הבד", וכן פסקו בירושלמי שם [וראה להלן שהכוונה לטוחן אחר שכבר ברכש, והוציא השמן הראשוני והשני]. (164) תיבה זו אינהה ברכוס רומי, ולא היהת לפניו מהר"י קורוקס וכספה' משנה, וראה בפאתי-השולחן. [ולפי מה שכתנו לעמלה בשם "חוון איש"] נראה שנתרבבה לכאן בטעות מסווג השורה הקודמת: "ולא יעשה זיתים בבית הבד", ושם מקוממה]. (164) הוא הkopוטב (כسف' משנה). וכן אמרו בירושלמי שם: "רבי יוחנן הורי" (=הורה) לאילין דבית רבי ינאי לטוחן בריחיים (כלומר: בבית הבד) בר' שמיעון ולעשות בקוטבי כרבנן, והם רבויחינו, לעמלה שם, שהחירו לעשות בקוטבי, והיינו לאחר שכבשו וטחנו בריחיים. שכן היהת מלאכת עשיית השמן: בתחילת כתותים את הזיתים וונתנים לסל ומוציאים מן ראשון, ולאחר כך טוענים אותו מתחת קורת בית הבד להוציאו שמן שני, ולאחר כך טוחנים בריחיים ומכוונים שבו לבית הבד להוציאו מהן שמן שלישי (משנה במנוחות פ'). ומסתבר כי תפוקת השמן השני לאחר הכחישה, היא נוחה יותר מהתפוקה השלישית של אחר החחינה בריחיים, ולפיכך נהגו בתפוקה הראשונה לעשות גם בבד וגם בקוטב, אבל התפוקה השנייה, שהיא קשה, אין עושמים אותה אלא בבית הבד ולא בקוטב. ולפיכך " כתותש הוא ומכוון לתוכה בר' קטן ביוור", היא הבודידה, שرك בה הוא משנה מדרך הבוצרים, אבל לאחר החחינה בריחיים מכניס גם לתוך בד קטן (=קוטב), שגם בו הוא משנה מדרך הבוצרים, הנהוגים לעשות דרייה שלישית זו ורק בבית הבד, ובזה מבוארים דברי רビינו על נכוון. וראה בר' קורוקס, בכسف' משנה, בפאתי-השולחן ובחוזון-איש).

כד. מצאות שעשה ¹⁶⁵ להשmini ¹⁶⁶ כל מה שתוציא ¹⁶⁷ הארץ בשביעית, ¹⁶⁸ שגאמר: ¹⁶⁹ ויהשביתת תשמטנה ¹⁷⁰ וננטשתה. ¹⁷¹ וכל הנזעל ברכמו או ¹⁷² שדרחו בשביעית – בטל מצות עשה. ¹⁷³ וכן אם אספסת ¹⁷⁴ כל פרוטתו לתוך ביתו. ¹⁷⁵ אלא יפקיר הפל ¹⁷⁶ בידי הפל שווין ¹⁷⁷ בכל מקום, ¹⁷⁸ שגאמר: ¹⁷⁹ ואכלו אכלי עמה. ¹⁸⁰ ויש לו ¹⁸¹ להביא ¹⁸² לתוך ביתו מעת. ¹⁸³ קדרך שטבאיין מן ¹⁸⁴ ההפקר – חמיש פרדי שמן, חמיש עשרה פרדי יין ¹⁸⁵. ¹⁸⁶ ואם הביא יתר מזיה – מפרק ¹⁸⁷.

~ נקודות מшибחות קודש ~

"מצות-עשה להשミニ כל מה שתוציא הארץ בשביעית, שנאמר והשביתת תשמננה וננטשתה". ובספר המצוות (מ"ע קלד) כתוב: "שצינו להפקיר כל מה שתצטמץ". כי לדעת הרמב"ם החשוב להשミニ כל מה שתצטמץ הארץ בשבייתו הוא על בעל הקרקע ולא "אפקעתה דמלכא", היינו שהחומרה הפקירה את שדהו בשמייטה. ונפק"ם למי

1 נמי עיי קרקע". ומשמע שמסקנת הגمرا היא, שהבצלים 2 בטלים בגידוליהם, אף כשהם מדורכנים. וכן הוא בירושלמי 3 שביתת פ"ז הילכה ג: "בצל שעקרו (שביבית) ושתלו (בשミニת), וכו', רבי זירא אמר מכין שרכבה עליו חדש 4 (כלומר, הגידולים) מותר. רבי לא ורבי אמי תרויזהון אמרו 5 אסור וכו'. רבי אבחו וכו', שאלון ליה באילין בוצלייא, 6 והויר להון הדא דר' זעירא וכו', מהתון סמייכין עליו, אמר 7 לנון, אני לא אמרתי אלא במרוכנן (כמו "במרוכנן" בבלאי, 8 הנ"ל), אמר רבי יהודה בן פז, أنا ידע ראה וסופה, כד דשmu (רבי אבחו) רבי לא ורבי אמי פליגין (ואסורים הבצלים), שרע מינה (הסתיג מהתרו). אבל לעולם מתייד 9 רבי אבחו אף בשאנם מדורכנים)". והראב"ד השיג והתר את הבצלים רק כשחם מדורכנים. וראה בקסף-משנה ורבד"ג. 10 שנאמר: ושבתה הארץ. (144) בנדרים שם: 11 "בטילה", ושםא יש לגרוסן כן גם בדרבי רביינו. (146) מה-ישאיין-כך בעולה שאיסורה תלי בזמן (פ') מה-לholot מעשר שני הילכה טז, וככלאים שאיסורים תלי בתרובות (פ"ה מהלכות כלאים הילכה כד). וראה בר"ן שם.

9 כב. הפרות שיטוicia האילן בשבייתת ¹⁴⁷ - לא יאפספ ¹⁴⁸ בדרכ שואספ בכל שנה ; ¹⁴⁹ שגאמר: ¹⁵⁰ ואת ענבי ניריך לא תבצרא. ¹⁵¹ ואם בצד לעבדות האילן או שבקצ'ר ¹⁵² בדרכ הבוצרים - לזקה ¹⁵³.

(147) בלי הבד בין מופקר לבין משומר, ראה לעמלה בהילכה א. (148) אלא בשינוי. (149) אין הכוונה שלא יבצראו כלל, שהרי נאמר: "והיתה שבת הארץ לכם לאכללה", אלא הכוונה, לא תבצראו בדרך שבוצרים פירות שאר שנים. וכחדרעה השניה בתורת-כהנים בהר פרק א הלכה ג, ראה לעמלה הערת ט. (150) ראה לעמלה שם.

13 כג. ויביצד עוזשה? ¹⁵¹ תאנים ¹⁵² של שביתת - אין קוצין ¹⁵³ אותן במקצתה, ¹⁵⁴ אבל מיבשן בחרפה. ¹⁵⁵ ולא יזרק ענבים בגדת, ¹⁵⁶ אבל דורך הוא בערבה. ¹⁵⁷ ולא יעשיה ¹⁵⁸ זיתים בבית הבד, ¹⁵⁹ אבל פותש הויא ¹⁶⁰ ומכוונים לתוך בד קטן בioter, ¹⁶¹ וטוחן בבית הבד ¹⁶² ובקלטב ¹⁶³ ומכוונים לבודק קטנה. ¹⁶⁴ וכן בשאר הדברים, ¹⁶⁵ כל שיכיל לשנות - מישגה. ¹⁶⁶

(151) כלומר, כיצד משנה מדרך הבוצרים. (152) שביתת פ"ח משנה ג. (153) שותחים ליבש. (154) שם מוקם שם שותחים לעליו שטחי התאנים והענבים (פירוש המשנה). (155) כלומר, בחורבה (מלאכת שלמה לדעת ריבינו). (156) כדרבן. (157) כל שילשין בו העיטה (שם). (158) תוספות יוט' ומלאכת שלמה). (159) יקב שדורכים בו הזיתים (שם). ובמשנה שם: "ויאין עושין זיתים בבד ובקוטב" (קוטב הוא בד קטן – כسف' משנה). [ולדעת ה"חוון איש" יש להוסיף בדרבי ריבינו כאן "ובקוטב" שנכתבה בסמוך בטעות, ראה להלן. ומה שאמרו בירושלמי שם הילכה ו) "ויאין עושין זיתים בבד ובקוטבי", ורבותינו התרו לעשות בקוטבי", אין הכוונה לדברי תנא-קמא בעשיית הזיתים בתחילת, אלא לסוף המשנה בדרבי ר'

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום רביעי י"ז אדר – ספר זורעים – הלכות שמייה ויבול קג

מתוך מהדורות ונחל עס רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

הקדומות. (181) כן מפרש ורבינו מה ששנינו שם: "אנכל אבל לא נعبد" (ועיין שם בפירוש המשנה), שכןון שאין שבעית נהוגת שם אלא מדרבנן, לא גורו שם על הספיקין. (182) אפילו מדרבנן.

כז. **סורייא¹⁸³**, אף על פי שאין شبיעית נוהגת בה מן התורה¹⁸⁴, גזרו עליה שתהיה אסורה בעבודה¹⁸⁵ בשבעית הארץ, ישראל, כרדי¹⁸⁶ שלא יפיקו הארץ ישראל וילכו וישתקעו שם. אבל עמו ומוֹאָב ומצרים ושנער, אף על פי שתם מובות במעשיות מדביריהם¹⁸⁷ – אין شبיעית נוהגת בהן¹⁸⁸.

(183) שם משנה ב, בחכמים וכרכבי עקיבא, וראה בהלכות תרומות שם הלכה ט, אייזו היא סוריה. (184) אפילו בפני הבית בשום זמן, בגין מקוםות בארץ ישראל שלא כבושים עולי בבל – שהיו חביבים בשבעית מן התורה, בשעה שהחזיקו בה עולי מצרים. (185) במחובר לקעקע (משנה שם, וראה להלן פ"ח הלכה ט). (186) ירושלמי שם. (187) כנ"ל בהלכות תרומות שם הלכה א. (188) ידים פ"ד משנה ג. וטעמו של דבר, כיוון שרוב ישראל הולכין ושבין שם, ולכן חיבבו במעשרות. אבל בשבעית שהחשש הוא שמא ישתקעו שם, כנ"ל, לא חששו אלא בסוריה, שיצאה מכל חוץ לארץ, אף-על-פי שליחות הארץ ישראל לא הגיעה (שם, הלכה ג), אבל בעמוני ומוֹאָב ומצרים ושנער (=בכל) שהן כחוין לארץ לכל דבר (שם), אין חשש שמא ישתקעו שם.

כח. עבר הירדן¹⁸⁹ – شبיעית נוהגת בה מדביריהם¹⁹⁰. וסתמי סורייא ו עבר הירדן – מתרין באכילה; לא יהיו ארצות אלו חמורות מארץ ישראל ששהזיקו בה עולי מצרים¹⁹¹.

(189) היה הארץ סיכון וועג. (190) ציריך עיון, מה טעם הניגgo בה שביעית. (191) כמובן, شبיעית נהוגת שם, וסתמי מותרים, למלחה כו.

כט. עוזב פוכבים שקנה קרקע הארץ יישראלי¹⁹² וזרעה בשבעית – פרוטה מתרין¹⁹³; שלא גזרו על הפסחין אלא מבני עברי עבריה¹⁹⁴, וקעובי כוכבים אין מוציאן על השבעית כדי שנגזר עליהם.¹⁹⁵

(192) אפילו במקומות שהחזיקו בו עולי בבל, שספיקין של ישראל אסורים בו (למעלה שם). (193) יש שמכבים ראייה מסנהדרין צא. שאמרו בבני נגען שבאו לדון עם ישראל והניחו שדרותיהם (הם מפרשים ששורתים היו בארץ ישראל כשהן זרועות, ואთה שנה شبיעית היה – כסף-משנה בשם כפתור ופרח). (194) כנ"ל בהלכה ב. אבל קדושת שביעית יש בהם, שהרי אין קניין לגוי בארץ ישראל להפקעה מיד קדושתה (למעלה בהלכות תרומות שם הלכה י, ועיין שם בהערות).

ל. עירות הארץ¹⁹⁶ ישראל הפסוכות לסת¹⁹⁷ – מושיכים עליהם נאמן, כדי שלא יפות עובדי כוכבים ויבאו פרות شبיעית.¹⁹⁸

שלא הפkir שדהו בשמייה, אם הוא "אפקעתא דמלכא" מותר להיכנס לשדהו ולחקת הpirות שהריה עשתן הפker. אבל אם הוא חיוב על בעל הקרקע, הרי שם לא הפkir וביטול המצוא עדין אסור להיכנס לשדהו. שהרי אינה הפker.

(על-פי לkur' שחלק ר' נמוד 287)

(165) ראה בספר המצוות, עשה קלד. (166) להפker. (167) גדר, מלשון סייג. וראה למללה פ"ב הערכה קט. (168) במילחאה שם: "שלא אמר, וכי מפני מה אמרה תורה, לא שיאכלו אותה עניים, הרי אני מכניסה ומחלקה לעניים. תלמוד לומר, והשבעית תשמנתנה, מגיד שהוא פורץ פצחות (בגדיר של שדהו)". אלא שבסוף סימנו שם בלשון זו: "אלא שגורו החכמים (שלא יפרוץ) מפני תיקון העולם" (שלא יחריב ויקיל אלילנותיו – זית רענן). אבל לבודו בודאי שאסור (רדב"ז). וכך מכך, לאוסף – אסור. (169) בין עניים ובין עשרים (ירושלמי פאה פ"ו הלכה א, ושביעית שם הלכה ו). (170) בין בשדה ובין בבית (אם אספס לשם). (171) شبיעית פ"ה משנה ז. וראה למעלת סוף הלכה א, ולהלן פ"ח הלכה ג. (172) שעירו החכמים כי בדרך כלל צריכה הכתובות הזאת למאכל בני ביתו. (173) משנה שם. כמובן, אם אמר שהוא צריך יותר למאכל אנשי ביתו – מותר (משנה ראשונה).

כח. אין شبיעית נוהגת אלא בארץ ישראל בלב¹⁷⁴; שנאמר: כי תבוא אל הארץ וגומר. וכן נוהגת בין בפני הבית בין שלא בפני הבית¹⁷⁵.

(174) מן התורה (ראה הלכה הסמוכה). ש"כל מצוה שהיא תליה בארץ, אינה נוהגת אלא בארץ" (קידושין לו): (175) כי השבעית אינה תליה בבית המקדש. אולם, בזמן שאון כל יושבה עלייה, ואין היובל נהוג, וזה היה גם בזמן הבית השני, יתכן כי אינה נוהגת אז מן התורה, וראה להלן פ"י הלכה ט. וכן גבי תרומות ומעשרות, כתוב ורבינו (פ"א מה הלוות תרומות הלכה א) שנוהגים בין בפני הבית ובין שלא בפני הבית, ואך-על-פ"יכן כתוב (שם הלכה כו) שאפילו בימי עזרא לא נהגו אלא מדרבנן, לפי שלא באו כולם לארץ ישראל, וראה בכסק"פ-משנה ובפתחה השולחן.

כו. כל¹⁷⁶ שהזיקו בו עולי בבל עד בזיב¹⁷⁷ – אסור בעבודה, וכל הפסחין שצומחין בו אסורין באכילה. וכל שלא הזיקו בו אלא עולי מצרים בלבך, שהוא מחייב ועד הנחרה¹⁷⁸ ועד אמנה¹⁷⁹, אף על פי שהוא אסור בעבודה¹⁸⁰ בשבעית – הפסחין שצומחין בו מפרים באכילה¹⁸¹. ומזההר ומאמנה והלאה – מفتر בעבודה¹⁸² בשבעית.

(176) שביעית פ"ו משנה לא. (177) וכזיב עצמה לא החזיקו בה, ודינה כחוין למקומות שהחזיקו בו עולי בבל הלוות תרומות שם הלכה ח, ופי"ג מהלכות מעשר הלכה ג. (178) והוא נחל מצרים (הלוות תרומות שם). (179) והוא אמןום (שם). (180) מדרבנן, כבהלכה

מתוך מהדורות גנאל עס רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב"ה

שלא יבייאנו לידי פסול¹⁷. ואם בשל¹⁸ מעט ואכלו¹⁹
מץיד - מفتر, שהרי לא הניחן כדי לבוא לידי פסול.²⁰

(16) שם מ"ז, כתנא-קמא (הוא רב מאיר, כמו שנראה בזובחים צ'), ולא כרבי שמעון. ואף-על-פי שבירושלמי' (שביעית שם) פסקו כרבי שמעון - סנק' ורבינו על דעת הבהיר בעירובין מו, ב - שלא הכריעו בפלוגת רבי מאיר ורבי שמעון, הלכה כמו (כס"מ-משנה), והרי כאן במשנתנו לא נזכר רבי מאיר, והרי זה כסותם משנה, ע"י RIDB"Z שם. (17) כמובן, אם יטמא החביש ויצטרך לשורוף התמורה (כדין תרומה טמאה) יצטרך לשורוף גם את המשמן, ונמצא גורם הפסד לפירות שביעית (פירוש המשנה). וכן נראה מהדברי ורבינו כאן, שהביא הלכה זו בהל' שמייה, ובפרק זה הדין באכילת פירות שביעית, הרי שהחחש הוא שמא יפסיד פירות שביעית, אבל הר"ש מפרש, שהתרומה הבוא לידי פסול אחר זמן הביעור, וכן נראה בזובחים ע"א. וראה פקובץ "אמנה" מעמ' פט ואילך. (18) ירושלמי' שם. רואה לומר שאם רצה לבשל מעט, מותר לו לעשות כן (כס"מ-משנה). שבמעט אין חששшибוא לידי טומאה.

ה. פרות¹⁹ המיחידין למאכל אדם - אין מאכליין²⁰ אוון²¹ להבמה לחיה ולעופות. הלכה הבהמה מאכלה²² למתת התאונה ואכליה - אין מחייבין אותו להחזרה;²³ שגאים²⁴: ולבתמהך ולתיה אשר בארכך תהיה כל²⁵ תפואתך²⁶ לאכל.

(19) תוסفتא שם פ"ה ה"ב. וכן הוא ב'ספרא' שם ה"ג. (20) כמובן, אף המיחיד למאכל אדם. [וראה בנדורים נה. שבבוואה היא מחמשת מני דגן, הרי שמדובר במאכל אדם, וראה עוד להלן פ"ז ה"א].

ו. לשיקח כיצד? ליטוק²¹ דבר שדרפו לסתוק. לא יסוך²² יין וחמצן, אבל סך הואอาท' השמן. ולא יפתח²³ את השמן. ולא ייטוק²⁴ במרקוץ²⁵, אבל סך הוא מבחווץ²⁶ ונכנס²⁷.

(21) שביעית שם, מ"ב. (22) ירושלמי' שם, ותוספתא שם פ"ז ה"ג. ופיטום הו, שמשים בשמן שרשוי בשמים. והם מוצאים אותו מכל מאכל ועושים אותו לשמן משחה (פי"א מהל' תרומות ה"ג). (23) ירושלמי' שם סוף ה"ב. וראה בתוספתא דמאי סוף פ"א (משנה-למלך). (24) שוזה בזון לפירות שביעית. (25) שכיוון שסך את השמן ונבלע בגופו,שוב אין כאן בזון.

ז. שמן²⁸ של שביעית - אין חוסמין²⁹ בו פנור³⁰ וכירים, ואין סכין בו מנעל וסנדל, ואין סכין אותו³¹ בידים טמאות.³² נפל²⁹ על בשרו - משפפטו³⁰ בידים טמאות. ולא יטוק רגלו בתוך המגע³¹, אבל סך הוא רגלו ולובש המגע. וסך גופו ומתחagle על גבי קטבליא.³²

(26) תוספתא שם ה"ג. (27) כמובן, אין סותמץ ומקשין בו סדק התנור, שלא ניתן שמן של שביעית אלא לסייעת אדם בלבד. (28) [כלומר, בסתם ידים (בלי נטילת ידים תחילתו),

(19) תוספתא שביעית פ"ד הלכה ח. (20) כמובן, והרי שניו שאין מאכליין לגוי פירות שביעית (להלן פ"ה הלכה יג, ובהערות שם), משום שנאמר: לכם, ולא לאחרים (ספרא פר' בהר פרק א הלכה ו). ובמקומות שאין סמכים בספר, שוכם ישראל ומיועטם גויים - לא להשוו למיעוט (דבד"ז).

פרק חמיש'

(1) יבאר שפירות שביעית מותר לאכלה ולהינות מהם. שלא ישנה בריתין. פירות שביעית אם מוציאין אותו לחול', ואם מאכליין לגוי. אם פוסקין לאשה פירות שביעית. ואם אוסףין הפירות כשם בוסר. ודין מאימתי מותר לאכול פירות האילן בשדה שביעית. מאימתי אין קוצין האילן. ואם מותר לרוחץ במרחץ שהסיקרוו בתבונת זרים. ודין הקיליפין והగרעין שמותרין בתרומה לזרים. הצורך תבלין של שביעית וננותן לתוך התבישיל.

1. א. פרות¹ שביעית² נתנו לאכילה ולשתיה ולסיכה³ ולחרלקת הגיר ולצלביה. מפי השמועה⁴ למד:

2. 3. מהיה⁵ - אף לא-קדחת גיר ולצבע בה צבע.

(2) שביעית פ"ח מ"ב. (3) שנאמר (ויקרא כה, 1): והיתה שבת הארץ לכם לאכלה, וסוכה כשתיה, ושתייה בכלל אכילה (פי"א מהל' תרומות ה"א). וראה שם בפ"ה ה"ב ובחוראות שם, שדעת רבינו שסוכה כשתיה, מן התורה. וראה להלן בה"א. (4) 'ספרא' פרשת בהר פ"א ה"י. (5) כל הפסוק: "תהייה כל תבואה לאכול" (שם, ז).

4. ב. לאכילה ולשתיה כיצד? לא-אכל⁶ דבר שדרפו⁷ לא-אכל⁸, ולשתות⁹ דבר שדרפו¹⁰ לשות, כדין תרומה⁸ ומערש שנני⁹.

6. (6) משנה, שם. (7) תוספתא שם פ"י ה"א. (8) ראה בהל' תרומות, שם. (9) ראה בפ"ג מהל' מעשר שני הי"א.

7. ג. ולא ישגה פרות מבריתן, כדין שאינו מושגה¹¹ בתרומה ומערש שנני¹⁰. דבר שדרפו לא-אכל חי - לא-אכלנו מבשל, ודבר שדרפו להאכל מבשל - אין אוכלין אותו חי. לפיקח¹² אין שולקין¹³ אכלי ביהם. ואין מטבח¹⁴ לא-אכל בקשיל שנטפס והפת שעפה, כדין שאינו אוכל בתרומה ומערש¹⁵.

10. (10) כנ"ל בהל' תרומות ובhal' מעשר שני, שם. (11) בירושלמי' שם ה"ב: "שביקש לו כל תרדין חין או לכוס חיטין חיות (ודברים אלו הם דבר שדרכו לאכול מבושל), אין שומען לו". ומה שכתב: "דבר שדרכו לאכול חי, לא ייכלנו מבושל", נלמד מה שאין שולקין מאכל בהמה דלהלן. (12) כמובן, לפי שאין משנים פירות שביעית מבריתם, כנ"ל. (13) ירושלמי' שם ה"א. וראה להלן בסוף הי"א. (14) ירושלמי' שם ה"ב. (15) בהל' מעשר שני, הביאו ורבינו (פ"ג הי"א), אבל בתרומה אף-על-פי שכן הוא בתוספתא תרומות (פ"ט ה"ג), אין זה בדברי רבינו בהל' תרומות.

13. ד. ואין מבשלין¹⁶ רק של שביעית בשמן תרומה,

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום רביעי י"ז אדר – ספר זרעים – הלכות שמייה ויבול קנה מותוך מהדורות ונשל עס רמב"ם געם – מוסד הרב"ם געם

אין צובען לבמה מפנות שביעית, אפלו מאכלי בבהמה; שאין קדרשת שביעית חלה על צבעי בבהמה.⁴¹

(39) ירושלמי שביעית פ"ח ה"א. (40) לצורך בן אדם. (41) שככלמו מפני השמואה שפירות שביעית ניתנים לצבעה (כnil ה"א), לא למד אלא לצבעי אדם, ולא לצבעי בהמה, ואך-על-פי שלענין אוכלין חלה קדושת שביעית אף על אוכליה בהמה, כדלהלן בה"א (קס' משנה).

י. מיני כבוקים⁴², בגון בורית ואלה⁴³ - קדרשת שביעית⁴⁴ חלה עליהם ומכביםין בהן; שנאמר: והיתה שבת הארץ לכם - לכל ארכיכם.⁴⁵ אבל אין מכביסין⁴⁶ בפרות שביעית, ואין עושין⁴⁷ מכם מלוגמא;⁴⁸ שנאמר: והיתה שבת הארץ לכם לאכללה - ולא למלוגמא, ולא לולוח, ולא לבקיא,⁴⁹ ולא למשרחה.⁵⁰

שמכבסים בהם, ואין רואים לאכילה. וראה להלן. (42) מיני צמחים. וראה בתוספתא כפושטה' עמוד 550. (43) ירושלמי שם פ"ז ה"א. ובגילין הרמב"ם, הוגה בשם נוסח אחר "אין קדושת שביעית חלה עליין", אבל בכל הדפוסים הישנים ובכמה כתבייד, הגירסה כמו שלפנינו ("תוספתא כפושטה'" שם הערכה 17). (44) דעת רבינו שברורית ואלה הנאתם וביעורם שווה, שאינם מתקללים מיד ("פתח השולחן"). (45) תוספתא שביעית פ"ז ה"ה, חכמים ולא רבוי יוסי. (46) ברייתא בא-יקמא קב, א. (47) רפואה. (48) שם: "לעתות ממנה אפיקטוזון". (49) כלומר, להשרות שתן בין של שביעית. ובגמרה שם: ורבנן נמי הכתיב: לכם (כלומר, ומדווע לא התירו משרה וכובסה), "לכם" דומיא דלאכללה, "במי שהנתנו ובירורו שון, יצאו משרה וכובסה שהנתן אחר ביעורן. וראה מעלה בברורית ואלה.

יא. כלל גדרולין⁵¹ אמרו בפרות שביעית: כלל שהוא מיחיד למאכל אדם, בגון חטים תנינים וענבים וכיואא בהן - אין עושין ממנה מלוגמא או רטיה וכיואא בו אפלו לאדם; שנאמר: לכם לאכללה - כלל שהוא מיחד لكم יהיה לאכללה ולא לרפואה.⁵² וכל שAINO מיחד למאכל אדם,⁵³ בגון קוצין ודרדרין⁵⁴ הרפאים - עושין מהן מלוגמא לאדם⁵⁵, אבל לא לבמה.⁵⁶ וכל שAINO מיחד לא לזה ולא לזה⁵⁷, בגון הסיפה והאוזן וקורנית - הרי הוא פלוי במתchapto: חשב עלייו לעצם - הרי הוא בעצם;⁵⁸ לאכללה⁵⁹ - הרי הוא בפרות.⁶⁰ למאכל אדם ולמאכל בהמה - נוטניין עליו חמרי מאכל אדם, שאין עושין מהן מלוגמא,⁶¹ וחמרי מאכל בהמה, שאין שלוקין אותו.⁶²

(51) שביעית פ"ח מ"א. (52) כבסוף הלכה הקודמת. (53) אלא למאכל בהמה. (54) ראה מעלה פ"ד ה"ח. (55) "שנאמר לכם לאכללה, המזוחה לכם הוא שיהיה לכם

שהן שנויות לטומאה (פ"ח מהל' אבות הטומאות ה"ח), שכחן נוגעות במשקה עושים אותו ראשון לטומאה (שם ה"ג), ונמצא כמעט בכל השרמן, שהרי האוכלים חולין על טהרת תרומה או על טהרת הקודש, לא יאכלו ולא ישתו שמן זה, שנטה מאכדים טמאות, וכן אמרו בתרומה שאין מבשלים יין של תרומה מפני שהוא ממינו (תרומות פ"י א"מ"א, ופי"א מהל' תרומות ה"ד), שאין הכל שותים יין מבושל והרי הוא כמעט משותוי (ירושלמי שם, ועי' רדב"ז שם), והוא הדרין לשביעית, כnil. ודין זה לא ניתן במשקה אחר של שביעית, שהרי איןנו נוגע בו בידינו, והכלינו איינו טמא בגיןheit הידיים בו (ברכות נב.), וכשהוא פירות של שביעית בידים טמאות אינם טמאים, שהרי "אין שני עושה שלishi בחולין" (שם), אבל הסך מן של שביעית בידים טמאות, הרי הוא ראשון לטומאה, כnil. ומה שאמרו בסוכה (לט.) "הלווק לולב מחבירו שבשביעית נתן לו אתרווג במתנה", ולא אסרו ליטול אתרווג של שביעית, מפני שהוא מכשירו, כאשרו אתרווג של תרומה טהורה (שם לה:) – שאיסור הכהונה איןו אלא ממש שגורום לטומאה, וזה איןו אלא בתרומה שכחוב בה "משורת", אבל בשביעית לא נאמר "משורת" ולא אסרו גרם הפסד מהר"ח ה"א סי' פג), ואם אם נחליט שדעת רビינו שגורם הפסד בפירות שביעית אסור, ממש שלא נאמר בה בלשון לא-תעשה (ראה בשבת קכ:) אלא בלשון 'עשה' לאכללה' (ראה למלעה הערכה טז, וב'אמנה' שם), יש מקום לומר שלא החמירו בהכשרה, אלא בתרומה שנפסdetת לגמרי על ידי הטומאה, אבל בשביעית שאינה נפסdetת על ידי הטומאה, אלא מהמעטה מכמה אוכלים הנזהרים בטירה – לא החמירו כל כך. וראה בקונטרט-אחרון לשבת הארץ, שם]. (29) תוספתא, שם. (30) כלומר, סך אותו, כרגיל, מפני שכבר נחלל השמן. וראה בהל' תרומות שם ה"ז. (31) שמא ישפּך מן השמן על הנעל, ונמצא מאבד פירות שביעית. וראה שם ה"ז. (32) היא טבלא של שיש. ואך-על-פי שהיא חדשה, איןנו חשש שהוא הגעגעו נסוק מעט מן השמן על השין. אבל לא ניתן מן השמן על השיש כדי להחטמל עליו, ראה שם.

ח. להרלקת הנגר כיצד? שמליך את הנגר בשמן שביעית עצמו. מברז'ן ולקח בז' שמן אחר או שחהחילף³³ שמן בשמן – שניהם אסורים בהרלקה; שאין מדרליקן בדמי שביעית.³⁴ ולא יתנו³⁵ השמן לتوزך המדרורה,³⁶ אלא מדרליקו בנר.

(33) תוספתא, שם ה"ד. (34) בדמי השמן שמכר. (35) ירושלמי שם פ"ז ה"א. (36) שהרי ורק בשמן מותר להרליך, לפי שהוא עומד להרליך, אבל באוכלין אחרים של שביעית, אסור להרליך, ודמי שביעית אינם נתפסים בקדושת השמן, אלא בקדושת שביעית סתם, שיש בה גם דברים שאסורים בהרליך. (37) תוספתא, שם. (38) כיוון שאין דרך להסיק מדרורה בשמן, והרי אין משתמשין בפירות שביעית שלא כדרך, כnil.

ט. לצבעיה כיצד? דברים³⁹ שדרבן לצבע בהן, אף על פי שהן מאכלי אדם – צובען בהן לאדם.⁴⁰ אבל

קנו שיעורי רמב"ם ג' פרקים ליום – יום רביעי י"ז אדר – ספר זרעים – הלכות שמיטה ויבול

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

זו אסניא של גוי. ולכן מאכליין אותו אף שם גויים.
וראה ביחסותה כפסותה.

יד. אין⁷⁷ בית דין פוסקין לאשה פרות شبיעית⁷⁸,
מפני שזו במללים חוב מפרות شبיעית; אבל נזונה⁷⁹
היא⁸⁰ משל בעלה.⁸⁰

(77) תוספתא שם ה"ב. (78) במצוותיה, כשבולה אינו לפניו. (79) עצמה. (80) شهر אין כאן מי שמשל את החוב, אלא החוב משלים מעצמו על-ידי זהה שהיא נזונה בעצמה.

טו. אין אוספין⁸¹ פרות شبיעית כשהן בסרך⁸² ;
שנאמר : תאכל⁸³ את התבואה - אינה נאכלת עד
שתעשה התבואה. אבל אוכל מהן מעט בשך⁸⁵ מה שbow عن.
בשם פגין⁸⁶, כדריך⁸⁷ שאוכל בשאר שני שbow عن.
ולא יכנס לאלל בתוך بيתו עד שיגיעו לעונת
המעשרות.⁸⁸

(81) 'ספראי' שם ה"י. (82) לפני שהגיעו לעונת המעשרות, כדרහן. (83) שם למדו זאת מן הכהוב: היה כל התבואה לאכול. (84) והינוי, מנגיעו לעונת המעשרות, כדרහן. וזה הוא דרך אכילהן. (85) "כמו שמנาง בני אדם לאכול פירותיהם, ומנהוג כמו לאכול הפרי שלא בישל כל צרכו, ועדונו קשה מעט, על דרך שידמן להם" (פירוש המשנה). (86) הינוי, קודם שהגיעו לעונת המעשרות. (87) כמובן, שאוכל בהן פתו, כדרහן. (88) שאו הם קרויים "תבואה", וראה לעיל פ"ב מהל' מעשרות ה"ג.

טו. ומיאתמי⁸⁹ יהייה מפרק לאכל פרות האילן בshedah
בשבעית? הפגין של תנאים - משין ריחו⁹¹ אוכל
בהן פתו בשדה. וכן כל פיויצא בהן.⁹² הבסר⁹³ -
משיויציא מים ואוכל⁹⁴ בשדה. וכן כל פיויצא בו.⁹⁵
הזיתים⁹⁶ - משינקניטו⁹⁶ סאה של זיתים ربיעית⁹⁷
שמן פוצע ואוכל⁹⁸ בשדה. ההביסו חצי לוג - כותש
וסדר⁹⁹ בשדה. הבניסו שליש¹⁰⁰ - מפרק להבניס
לביתו, שהרי הגיעו לעונת המעשרות.

(89) شبיעית פ"ד מ"ג. (90) כמובן, שماו דרך לאכול מעת בשאר שני שבוע, לנ"ל. (91) "יבחים, וישוב גופם חלק. וכן דרך התאנים הפגים, כשיתחיל להכנס המים בחוכם" (פירוש המשנה). (92) נראה שרבינו מפרש שפיטה זו במשנה עולה על מה שכחוב לעילן שביעית, ולא על מעשר דלהן שם. (93) שם מ"ח. (94) שם: אורכל בו פתו. (95) שם, מ"ט. (96) ציריך לוור: משיכנינו. (97) הלוג. (98) שערדין אין השמן ראוי לסוך בו. (99) גופו בשמן. (100) כמובן, שהזיתים עושים אחד מהטענה כמה שהן ראויין לעשות כשיגמרו, וזה שליש שלוחן (פ"ב מהל' מעשר ה"ה).

יז. מפרק¹⁰¹ לקץ אילנות לעצים شبיעית קדם
שיהייה בהן פרי¹⁰². אבל משיתחיל¹⁰³ לעשות פרי -
לא יקץ אותו; שהרי מפרק¹⁰⁴ האכל, ונאמר: לכם

1 לאכלה בלבד (ולא למלוגמא), וולתו (שאינו מיוחד לכם
2 אלא לבהמה) לאכלה וללוגמא" (פירוש המשנה).

(56) שנאמר: ולבתמתך ולהיה אשר בארץ תהיה כל תבואה לאכול - לאכול לבהמה ולא לעשות לה מלוגמא (רע"ב). (57) כמובן, לא למאכל אדם ולא למאכל כל. (58) ולא חלה עליהם קדושת שביעית כלל. (59) של אדם. (60) שיש בהם קדושת שביעית. (61) ירושלמי שם. (62) כנ"ל ה"ג. ובפירוש המשנה שם פירש בעניין אחר, אבל במדהpora בתרא שם - כלפנינו (ראה הר"ש לברמן במובא להלכות היישולמי להרמב"ם עמי ז' בשם שביעית כת"י ירושלים). וראה להלן בפ"ז ה"יד, שאם לא חשב עליהם כלל, כיון שאינם בעצים, חלה עליהם קדושת שביעית, ועי"ש ב'כסף משנה).

יב. מפרק⁶³ למפרק⁶⁴ אכליל אדם ואכליל בהמה ולקח
בhem אכליל אדם; אבל אין מוכרין אכליל בהמה לך⁶⁵, ואין ציריך לו מר שאין מוכרין אכליל אדם לך hem אכליל בהמה. ואם לך⁶⁶ בהן או היליך בהן אכליל אדם באכליל בהמה - הרי הן באכליל אדם שאין עושין מהם מלוגמא לארם.⁶⁷

(63) תוספתא שם פ"ה ה"ט, ירושלמי שם פ"ז ה"א. (64) מעת, כדרහן בפ"ז ה"א. (65) לפי שדרמי פירות שביעית אינם נתפסים בקדושות אותו הדבר שלקו בו, אלא חלה עליהם קדושת שביעית סתם שהיא מאכל אדם, כדרහן שם (תוספתא כפסותה), וראה לעיל ה"ח). (66) ירושלמי שם. וראה לעילו שם. (67) כברוא ההלכה הקודמת. והוא הדרין אם לך אוכל בהמה בדמי אוכל בהמה, שהרי הן כאוכל אדם, מבואר לעילו, ואין עושים מהם מלוגמא לאדם.

יג. פרות⁶⁸ شبיעית - אין מוציאין אותו מהארץ
לחווצה לארץ, ואפלו לסוריה⁶⁹. ואין מאכליין⁷⁰
אותן לא לעובד כוכבים⁷¹ ולא לשכירים⁷². ואם היה
שכיר שבת⁷³ או שכיר שנה או שכיר חדש, או
שקacz מזונתו עליו⁷⁴ - הרי הוא אגנשי ביתו
ומאכליין אותן. ומאכליין את האקסגניא⁷⁵ פרות
شبיעית.⁷⁶

(68) שם פ"ו מה. (69) שם, כתנא קמא ולא כרבי שמעון. (70) תוספתא שם ה"ב. (71) שנאמר: לכט לאכלה, לכט ולא לאחרים (ספראי פרשת בהר פ"א ה"ז). וראה ביחסותה. (72) שכיר יום. שהוא נראה נאה כמשלם כחובו מפירות שביעית, לפי שהרוואה אותו זמן קצר בבית, בעל הבית אומר: אין זה מאנשי הבית, ובבעל הבית משלם שכירתו בפירות שביעית, ואסור לעשות כן, כדרהן בפ"ז ה"ג. (73) כמובן, שכיר שבע שנים. (74) ראה בתוספתא כפסותה שם. (75) חיל המלך שהוא גרים בכתבי היהודים יחד עם היהודים. (76) ובירושלמי דמאי פ"ג ה"א: כהדא רתני, "הגרים עמכם" לרבות את האקסגניא. רבי לעוד אומר,

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום רביעי י"ז אדר – ספר זורעים – הלכות שמיטה ויבול קנו

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב"ם

(121) שם פ"ח מ"א. (122) בדיעבד, שהרי אין שופין בתבן וקש של שביעית, כנ"ל (כسف-משנה). (123) בדיעבד. שהרי כבר נשופו התבן והקש (שם), ואין לחושש שישרפו עוד. (124) אף-על-פי שנורהה כסchorה, ככל-שכן שמותר בחינם, ע"י ר' בא"ר. ולמד כן שמודרך אפיקו בשכר, מן הסיפה, שאסרו אדם השוב, שהוא יסיקו וכור, ומסתבר שבוחנים לא יעשו כן (ר"י קורקוס). (125) כלומר, אוכלי אדם. אבל מאוכלי בהמה מותר לעשות מלוגמא לאדם (לעומלה הי"א), והרי זה הנאות וביעורו שווה.

כא. **הקלפין והגערניין שטמפרין בטומאה לזרום**¹²⁶ - אין קדשת שביעית חלה עליהם, והרי הן בעצים, אלא אם כן ראויין לאכיבעה¹²⁷. ובקורס¹²⁸ - קדשת²⁰ 21
שבייעית חלה עליהם.

(126) ראה בפ"א מהל' תרומות ה"י. (127)תוספהא שם הט"ז. שכיוון שהם רואים לצביעה, אסור לאבדם בהסקה אף-על-פי שריגלים להסתיק בהם. וראה בתוספהא כפושטה. (128) ירושלמי' שם פ"ד סוף ה"ז. והוא ראש הדקל, וכשהוא רך אוכלים אותו (ברכות לו. ופ"ח מהל' ברכות ה"ז).

כב. **הצדרת הבליין של שביעית ונוטן לתוך**¹²⁹ התבשיל¹³⁰: אם בטל טעמן - הרי אלו מטפרין לכל דבר¹³¹; ואם נשרר בהן טעם - עדין הם בקדשת²⁴ 25
שביעית.

(129)תוספהא שם, ה"ז. (130) כלומר, צררו בשקיק ונתנו להוּן התבשיל. (131) שהרי הם בעצים.

כג. **אין נוטני תבן וקש של שביעית לא לתוך**¹³² הכר ולא לתוך היטיט¹³³. ואם נטנו¹³⁴ - הרי זה במבערד¹³⁵. תנור¹³⁶ שהתקורה בתבן וקחש של שביעית - יוצקין¹³⁸. ומשתרד¹³⁹ ריבעה שניה במוֹצאי שביעית נהנין ושורפין בתבן וקחש של שביעית.¹⁴⁰ 30

(132)תוספהא שם, פ"ה ה"ח. (133) מפני שהוא ראוי למאכל בהמה, כנ"ל בה"ט. (134) משמע אפיקו אם נתן הוא. ובתוספהא שם: "אם נתנוו אחרים", משמע שגם ניתן בעצמו לא התירו (תוספהא כפושטה). (135) ובטל על-ידי זה מליחות מאכל בהמה. ובירושלמי' לא התירו אלא-אם-כך ישן על גבי הכר וגביל בטיט, ורבינו פסק בתוספהא הנ"ל, שלא התנו כן (ר"ב ה"ז). (136) Tosפהא שם, ה"ט. (137) בדיעבד, שהרי לכתחילה אסור לעשות כן, כנ"ל בה"ט. (138) כלומר, ולא יאפו בו לחם, כיון שהחסיקו בו באיסור. ונראה שגם עבורי ואפו בו לחם, שלא קנסוovo כל כך, ומותר לאכלו. ומתעם זה מותר לרוחץ במרחץ שהוסק באיסור (למעלה ה"כ), שהמים שחממו אותם הרי הם כלחם שנאפה בתנור. ועי' 'קס' משנה'. (139) שביעית פ"ט מ"ז. (140) שמשירדה ריבעה שנייה, צמחו זורעים חדשים לאכילת הבמהות, ותבן וקש מהשנה הקודמת שוב אינם עומדים למאכל בהמה ובטלת קודשתם (או ר' שמחה'). ובירושלמי' שם אמרו: "מכין שתשרה מה שבודה, הותר מה שבודה".

לאכלה - ולא להפסיד. ואם הוציאו¹⁰⁵ פרות והגינו לעונת המעשיות - מטר לקץ אותן; שהרי הוציא פרותיו, ובטל דין שביעית ממוגן.

(101) כן משמע מה שכתב להלן מן המשנה בשביעית. (102) ומדובר בזעף שאינו קוץץ דרך השחתה, אלא כדמי האילן קירם, שאם לא כן אסור לקוץץ לעולם אפיקו בשאר שנים (ראה בפ"ז מהל' מלכים ה"ח) - פירוש המשנה. (103) כבhalbכה הסמוכה. (104) פסחים נב, ב. וראה בפירוש המשנה לשבייעית שם מ"ז. (105) משנה, שביעית שם.

4 יה. **וימאי מתי אין קוצצין האילן בשבייעת?**¹⁰⁶ 5 החרובין - מישישלשלו¹⁰⁸, ותגובהנים - מישיגרעדו¹⁰⁹, 6 והזיתים - משינצז¹¹⁰, ושאר כל האילנות - 7 ממשיכיאו בסר. **ואין קוצצין**¹¹¹ את ההפניות 8 בשבייעית, מפני שהוא הפסיד פרי¹¹³. ואם אין 9 דרeken¹¹⁴ להעשות תמים אלא שיצין¹¹⁵ - מטר לקץ 10 אוthen בפניות¹¹⁶.

(106) שם. (107) כלומר, מאיימי היה התחלה עשית פרי. (108) שם, כבית הלו ולא כבית שמא. ופירשו "משעה שהעפים נמשכים וגדרים" (פירוש המשנה). (109) "משיעשו להם הגערניין" (שם). (110) "משעה שייראו בהם הנצנים" (שם). (111) שהרי (112) תמים קטנים שלא בשלו" (רש"י). (113) שם נב, ב. נג, א. מעשה של רבי אילעא. (114) ר' קורקוס העתיק "שיצין" (עיי"ש בברדיי). וכןרו בפסחים שם (ראה בשבת הארץ' שם). (115) והם המכברות ('אוצר הגאנום' פסחים שם, חלק החשובות עמי' 73), כלומר: האשכולות שביהם תלויים התמים ('ערוך' ערך מכבד). בזעף שככל קיומו של האילנות הלו איינו בשביל הփניות, שיישארו לעולם כמו שהם, אלא בשביל השיזין, כלומר, המכברות]. (116) שהרי עתה אינם פרי, וגם אין סופם גדול.

11 יט. **אין שורפין תבן וקחש של שביעית, מפני**¹¹⁷ 12 **שהוא ראוי למאכל בהמה**¹¹⁸. אבל¹¹⁹ מפיקין בגפת ובזגן של שביעית.¹²⁰ 13

(117) בשבייעת פ"ט מ"ז: מאיימי נהנין ושורפין בתבן ובקש של שביעית, משחרר וריבעה שנייה (ראה להלן ה"כ"ג). משמע שקודם לכך אין שופין אותו (כسف-משנה). (118) ואוכליה בהמה חלה עליהם קדושת שביעית כנ"ל ה"ג, וט. ואף עליהם ארמה תורה: לאכלה, ולא לסהורה. אבל לא גוזרו על התבן מושם ספחים, שלא חשו לעובי עבריה אלא באוכלי אדם ולא באוכלי בהמה. וזה מעלה פ"ד ה"ד ובהערות שם, וברדכ"ז. (119) Tosפהא שם פ"ז הט"ז. (120) שניים אוכל כלל, והרי הם בעצים, שאינם בהם קדושת שביעית.

14 כ. **מורחין**¹²¹ שהטקה¹²² בתבן וקחש של שביעית - 15 מטר לרוחץ בה¹²³ בשבר. ואם אדם חשב הוא - 16 אסור; **שמא יסיקו בה דברים אחרים**¹²⁴ בשבילו פרי 17 **שיהיה ריחת נהרף, ונמצאו מפסידין פרות שביעית.**

בهم לאכלם, ועתה רוצה למכרם ולקנות בדמייהם מאכל אחר.

ד. ואוגדר¹⁹ דברים שדרפּן להאגד לביה למכר בשוק אכשרה, כרך שאותרין להביא לביתה²⁰, לא כרך שאוגדר שאוגדרין לשוק²¹, כרי שלא יהיה ממוכר בעוצום²². ודברים שאין דרפּן להאגד אלא לשוק – לא יאגד אונן.²³

(19) כתבת הלל שאמרו: "את שדרכו לאגוד בבית אוגדי אותו בשוק. ומפרש רבינו שלא הותר אלא כרך האגד שבבית. והראב"ד מתיר גם כרך שאוגד לשוק, כיון שדרכו לאגוד גם לבית. (20) שאין מודקים בו. (21) שמדקדקים בו. (22) כמובן, אם אוגדו אגד בשוק, ברדוקן, הרי זה נהא כעומד למכור בעוצום ולא אכשרה.

ה. פירות חוצה לאָרֶץ שנגנְסֹנוּ לאָרֶץ – לא יהו נמפרים במדה או במשקל או במניין, אלא כפרות הארץ אכשרה²³. ואם היה נגנין שהם מחוצה לאָרֶץ – מתר.

(23) שהראהו אינו מביחס שהפירוט הם מחוץ לארץ, ואומר שהלה סוחר בפירוט שביעית.

ו. חמר בשביעית מבהקdash: שהפורה את הבקdash – יצא הקdash לחילין ויפפשו הרים פחהוי; ושהביעית אינה כן, אלא המוכר פירות שביעית – יתפשו הרים ויישו כפרות שביעית, והפרות עצמן לא נתחללו ונעשו כפרות שאר שננים²⁴. שנאמר בה: תהיה – בהתהקה תהא לעולם; ולפי שנגנראת קדש – תופשת דמיה. נמצאת אומר: החרון נתפש בשביעית, והפרי עצמו הוא כמו שניתה.

(24) כמובן, לא נעשו חולין כפירות של שאר השנים.

ז. כיצד? לך כפרות שביעית או בדקמיהן בשר – נעשה הבשר כאונן הפירות²⁵, ואוכלו כפירות שביעית, ואיך לברר אונן בשעת בעור השביעית. לך באוטו בשר או בדקמיו דגים – יצא בדקמיהן שמן – יצאו ונתפשו הדגים. לך בדגים או בדקמיהן שמן – דגים²⁷ ונתפשו שמן. לך בשמן או בדקמיו דבש – יצא שמן ונתפש דבש. ואיך לברר הפרות הראשונות עם הדבש האחרון, כרך שטבערין פרות שביעית. ואין עושין מנגניהם מלגממא ולא מפסידין אונן, כשאר פירות שביעית.

(25) או דמייהם. (26) לחולין. (27) או דמייהם.

ח. אין שביעית מתחילה אלא על דרך מקח²⁹. במה דברים אמורים? בפרי ראשון; אבל בפרי שניין – מתחילה בין דרך מקח בין דרך חלול.

(28) כמובן, פירות שביעית עצמה. (29) למדו כן ממה שהסמכה התורה פרשת שביעית ווובל לפסקו "וכי תמכרו

יום חמישי י"ח אדר ה'תשע"ז

פרק ששי

(1) יבהיר שאין עושים שכורה בפירוט שביעית. ואם מכיר מעט, מה דין הפירות והמעות. ודין אין מוכرين פירות שביעית. פירות חוץ שנכנסו לאין ודין חומר שביעית מבחקדש. ואיך שביעית מתחילה. דין דמי שביעית אם פורען מהם את החוב. החמורים העושין בפירוט שביעית מלאכה האסורה. הולך מהנהחותם ככר בפונדיון, ואוכליין פירות שביעית בטובה ושלא בטובה.

א. אין עושין שכורה בפירוט שביעית.² ואם רצה למכר מעט מפרות שביעית – מוכר.³ ואופן הרים בפרי הון בפירוט שביעית⁴, וילקח בהן מאכלי⁵ ויאכל בקדשתה שביעית⁶; ואותו הפרי הנמכר הרי הוא בקדשתו בשחיה.⁷

(2) שנאמר: "זה יהיה שבת הארץ לכם לאכללה". לאכללה ולא לסהורה.⁸ (3) שמכירה מועטה אינה נקראת שכורה. ולענין קנית פירות שביעית מעם הארץ אמרו שאין לוחכים ממנה יותר מזמן שלוש שעודות. ולמדו משם, שגם באיסור שכורה, שייעור המעט שהוא מותר, הוא מזמן שלוש שעודות. (4) שנאמר כי יובל היא קדש תחיה למכם – מה קודש תופס את דמיו ואסור אף שביעית [ויבול]⁹ תופסת את דמיה ואסורה. (5) לאדם. (6) לאכללה ולא לדברים אחרים.

ב. לא יהיה לך¹⁰ בركות שדה ומכר.¹¹ ולא יצבע מקלפי שביעית¹² בשר, מפני שהזיה עוזה שכורה בפירוט שביעית. לך יר��ות לאכל ולהתיר – מתר למכר המקורר¹³, והרים שביעית. וכן אם לקט ירകות לעצמו¹⁴ וילקח מהן בנוי¹⁵ או בן ביתו ומכר –

הרי זה מפרק¹⁴, והרים דמי שביעית.¹¹

(7) היינו לקט. (8) כמובן, שגדלו מאליהם בשדה בור, שאין בהם אישור ספיקים. (9) כמובן, לא ליקוט על דעת המכור. (10) הרואים לצביעה, שהלה עליהם קדושת שביעית. (11) שהרי לא לך על דעת למכור, וניכרים הדברים שלקטם לאכילה, שהרי אכל מהם, והוא מוכר אלא מה שהותר. (12) לא על דעת למכור. (13) לפני שהחhil לאכלם, באופן שהוא אסור למכור. (14) "אם יקח הבן מה שאסף אבי ומכו, אין עליו חובה בזה". שלעולם אין אישור שכורה אלא כשהמלקט עצמו מוכר.

ג. כשם מוכרין¹⁵ פירות שביעית – אין מוכרין אותו לא במדה ולא במשקל ולא במניין, כרי שלא יהה¹⁶ בסוף כפרות בשביעית. אלא מוכר המעת שמכר אכלה¹⁷, להודיע שהוא הפקר¹⁸ ולוקח הרים לקנות בהן אכל אחר.

(15) באופן המותר, המבוואר למעלה בהלכות א-ב. (16) כמובן, שלא ייראה. (17) כמובן, לפי האומד. (18) כמובן, זכה בו מן הפקר ואין כשורר בהם אלא זכה

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום חמישי י"ח אדר – ספר זורעים – הלוות שמייה ויובל קנט

מתוך מהדורות גנאלוגים נums – מוסד הרב"ם לעם – מוסד הרב"ם לעם

להודיעם שהדים של שביעית. ואף על פי שהאומני ייכרו
לו טוביה עברו כן, הרי אוכלין פירוט שביעית בטובה ושלא
בטוביה.

יב. **הואומר לפועל:** **הא לך אפר זה ולקט לי ירך**⁴⁸ 20
היום - **שברו מתר,** **ואינו כרמי شبיעית**⁴⁹, **אלא**
מווציאו בכל מה שיראה⁵⁰. **ולא קנסו הפועל להיות**
שברו כרמי شبיעית⁵¹. **ואם אמר לו:** **לקט לי בז**⁵²
היום ירך - הרי זה כרמי شبיעית⁵³, **ואינו מווציאו**
אלא באקללה ושתיה בפירות شبיעית. 25

(48) ירך של שביעית, ובאופן שאינו אסור מטעם ספיחין.
(49) שהאיסר אינו אלא "שכר רגלו", כמובן, שכר טרחתו
לקט את הירק. (50) ולא רק באכילה ושתיה, לפי שאין
בו קדושת שביעית. (51) בדרך שקסו בחמורים כבhalbca
הסמכה. (52) באיסר. (53) "שהרי זה כאמור לו תן לי
בדינר זה ירך, והרי זה כמוור פירוט שביעית".

יג. **המפרים העושים בפירות شبיעית מלאכת**
شبיעית האסורה, **בגון שהבייאו יותר מדא**⁵⁴ - **הרי**
שברן כרמי شبיעית⁵⁵. **�רבך זה קנס לם. ומפני**
מה קנסו בשבר החמורים ולא קנסו בשבר הפועל?
מן פני שברנו מעט לא קנסו בו, ממשום כדי חיו⁵⁶. 30
(54) כמובן, יותר מהמשה כדי שמן וחמשה עשר כדי יין.
(55) כמובן, אפילו אמר להם: הא לכם סך פלוני ולקטו לי
ירק היום, שבאופן שכזה אצל פועל אין שכר כרמי
שביעית. (56) כמובן, שכורו של הפעיל אינו אלא כדי
חייו, אבל שכורו של החמורים גדול ביחסו.

יד. **הלווקה מן הנחותם כפר בפונדקין,** **ואמר לו**
בשעת ליקחה: **בשאלאקט נירקות שדרה**⁵⁷ **אביא לך**
בו⁵⁸ - **הרי זה מתר,** **ואותו הכהר הרי הוא בפירות**
شبיעית⁵⁹. **ואם לך ממנו סתם**⁶⁰ - **לא ישלם לו**
מדמי شبיעית⁶¹, **שאין פורען חוב מהן**⁶². 35

(57) של שביעית. וכן כתוב "ירקות", שאפילו בפירוט
שביעית עצמן, מותר. (58) בכיכר. (59) שהרי הוא החלפי
שביעית. והר"ש שם פירש על פי היירושלמי, שניהם
נותנים זה להה מתנות חינם. (60) מבלי לומר לו בשעת
ליקחה "אביא לך בו", וכך. (61) וכל שכן מפירות
שביעית עצמן. (62) שכורו שלקה סתם, נתחייב לו מעות,
וכשנותן לו דמי شبיעית, נמצא פורע חובו בהן.

טו. **אוכלין פירות شبיעית בטובה**⁶³ **ושלא בטובה**⁶⁴.
בטובה כיצד? **שיתן לו פירות شبיעית כמו שעה**
עמו טוביה שבען לו, או **שיכניסו לאל כל כמי**
שעה לוטובה. **ימין שגנתנו לו פירות شبיעית**
במנחה או שנפלוי לו בירשה⁶⁵ - **הרי זה אוכלם**
בדרכ שאוכל פירות שאוסף אותן הוא בעצמו מן
השרה⁶⁶. 42

(63) ומותר לעשות כן אף על פי שיכיר לו טוביה עברו

1 **מכור** להורות כי אין מחללים אלא דרך מכור.
2 **וכשמחלין פרי הגלקחה שניתת**³¹ - **אין מחלין**
3 **אותו על בהמה מיה ועופ חיים,** **שמא גניהם**³²
4 **וינגד מכם עדורים.** ³³ **ואין צדיק לומר שביעית**
5 **עצמיה.** ³⁴ **אבל מחלין אותן היפות על השוחטים**³⁵.

ט. **וכשמחלין פרי הגלקחה שניתת**³¹ - **אין מחלין**
3 **בחלות מעשר שני שם כח רכינו,** **שאם חיליל לא קנה**
4 **מעשר.** **ופשוט שהוא הדין כאן לעניין שביעית.** **ונראה**
5 **שהחכמים הפיקעו הקדושה מכח הפקר בית דין הפקר.**
(34) **[כלומר:** אם אמרו בפרי שני, שאין מחללים אותו על
בhma, ואף בדיעבד אינו מחולל, והקדושה נשארה על
הפרי השני, ונמצא שהחכמים עשו כאן שתי פעולות: הפיקעו
הקדושה מהבהמה, והטילו הקדושה על הפרי, שהרי מן
הדין יצא הפרי נוכנשה הבהמה - מכל שכן בפרי ראשון,
שאינו יוצא לעולם מקדושתו, שודאי לא נתפסה שום
קדושה על הבהמה החיה, שהרי אין כאן צורך אלא בפועלה
אתה, והיא: הפיקעת הקדושה מהבהמה]. (35) **כיוון שלא**
שיך כאן החחש הנ"ל.

ו. **דמי شبיעית - אין פורען מהם אט החוב**³⁶, **וain**
7 **עוישין בהן שושביניות,** **וain משלמין מהן**
8 **תגמולין**³⁷, **וain פולקין מהן צדקה לעניים בביה**
9 **הנכנת;** ³⁸ **אבל משלחין מהן דברים של גמלויות**
10 **חסדים.** **צדיק להודיע**³⁹. **וכו ain לזכין מהם**
11 **עבדים וקרענות וכחמה טמאה.** ⁴⁰ **ואם לך - אבל**
12 **בגנין, בذرך שעוזה במעשר שני.** **וain מביאין**
13 **מחי זבים**⁴¹ **זיכות וילדות וחתאות ואשמות.**
14 **ואם הביא - אבל בגנין**⁴². **וain סכימים כלים וערונות**
15 **בשמון של شبיעית.** ⁴³ **ואם סך - אבל בגנין.**

(36) **שהרי הוא כעשה בהם סחורה.** (37) **[כלומר,**
38 **תשולם ותגמול עבור טוביה שעשה לו חבירו.** (38) **אין**
39 **נותנים את דמי השביעית עבור מה שהתחייב לבניינים בבית**
40 **הכנסת,** **כיוון שהז כפוער חוכם בדמי شبיעית,** **שהרי מן**
41 **הסתם התההיב לשלם מעות חולין.** (39) **למקבל המתנה,**
42 **כדי שניגג בפירות קדושת שביעית.** **ועוד, כדי שלא יחזק**
43 **לו טוביה ביזור עכור זה.** (40) **שאין לוקחים בדמי شبיעית**
44 **אלא דבר מאכל.** (41) **"הם שתי תורה או שני בני יונה**
45 **שחייבים בהם אלו מוסורי כפרה."** (42) **"שיוציא ממנה פירות**
46 **מה שהוא שווה הדבר והוא יקנה בו פירות,** **בלבד**
47 **שביעית ואכלם בקדושת شبיעית."** (43) **שלא ניתנה**
שביעית אלא לטctica האדם בלבד.

16 **יא.** **אין נותני מהן**⁴⁴ **לא לבלאן**⁴⁵ **ולא לפטר ולא**
17 **לפטן ולא לשאר האמגין**⁴⁶; **אבל נותן הוא למי**
18 **שדולה מים מן הבור להש��תו מים.** **ומתר לתמן**
19 **מפרות شبיעית או מדקין לאמגין מתקנת חנים.**
(44) **מדמי شبיעית.** (45) **"בעל המרץ".** (46) **שאין קונים**
20 **בهم אלא דבר מאכל.** (47) **שהרי זה כगמלויות חסד.** **וצדיק**

מתוך מהדורות ונחל עס רם רב"ם ג' – מוסד הרב קון

חייבים להחזירה (למעלה פ"ה שם), לפי שפטות הכתוב היא באוכלוי אדם, ואפ-על-פיין החיה אוכלת, ורק מיתור המלה "זולבהמתך", דרשו אסור גם לבמה, כלומר, לאוכליה בהמה. ולכן כתוב ובניו להלן (הלכה 1): "וכשם שmbער אוכלי אדם, כך מבער אוכלי בהמה", לפי שעיקר הכתוב באוכלוי אדם, כן'ן[ל]. 5 הנזכר בשביית פ"ט משנה ב, ועינן שם בפירוש המשנה.

ב. **כיצד?** **הרי** **שְׁחִיוֹ לֹא גּוֹרָגּוֹת** **שְׁבִיעִית** **בַּתּוֹךְ**
9 **בֵּיתוֹ - אֶאָכֵל מִנְחָן בְּלֹא זָמָן שְׁתָתָנוּם בְּאַיְלָנוֹת**
10 **בְּשִׁיחָה; בְּלֹא הַתָּנוּם מִן הַשְּׁדָה** - **אֶאָסֹר לְאֶאָכֵל**
11 **מִאוֹתָן שְׁבִיפִית, אֶאָלָא מַבָּעֵר אָוֹתָן.**

6 תנאים מובשות. 7 ראה להלן הלכה יא, שזמנם בחונכה. 8 כבhalb הסוכה.

ג. **הַיּוֹ לֹא פְרוֹת מַרְבִּין**¹⁰ - **מַחְלָקָן מִזּוֹן שְׁלָש**
12 **סְעִידָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד**¹¹. **וְאֶסֹּר לְאֶאָכֵל הַבְּעוֹר**
13 **בֵּין לְעַנְיִים בֵּין לְעַשְׂרִים**¹². **וְאֶסֹּר לְאֶאָכֵל אֶאָכֵל**
14 **בְּשֻׁעַת הַבְּעוֹר - שׂוֹרֵף בְּאַשׁ**¹³ **או מְשַׁלֵּיךְ לִים הַמְלָח**
15 **וּמְאַפְּדוֹן לְכָל דְּבָר שְׁמַפְאֵד.**

9 שביעית שם משנה ח. 10) שאינו יכול לאכלם בעצמו. והמדובר ביום האחרון שלפני זמן הביעור, ראה להלן. 11) שהרי המדובר ביום האחרון, שאין ספיק ביום לאכול יותר משיש סעודות. 12) במשנה שם: "ועוניים אוכליין יותר משיש ענינים לא עשרים, רבי יוסי אחר הביעור, אבל לא עשרים, אוכליין אחר הביעור". אמר, אחד ענינים ואחד עשרים, אוכליין אחר הביעור. ולפניהם היה הגירסה בדברי רבי יוסי, שהלכה כמוותו, אין אוכליין אחר הביעור. וכן נראה מפירוש המשנה שם פ"ה משנה ג. וכן גרס גם היראים (סימן קפו). וראה בפירוש הרמב"ן על התורה ויקרא כה, ז. 13) כמה שהתרו לחלק פירות שביעית לכל אחד, כנ"ל, זה אינו אלא קודם שכלהلاحיה מן השדה, אבל לכלה ממנה השדה, שורף את הפירות או מאבדן, ולפי זה ביעור פירשו כמשמעו, לבער מן העולם. וכן דעת הראב"ד, וראה בפי"א מהלכות מעשר שני הילכה ח. אבל יתר הראשונים חולקים ומפרשים שביעור הינו הפרק לכל מי שירצה. ובתוספותה שם פ"ח הלכה ב: מי שיש לו פירות לחלק וכו', מחלוקת מכאן לשכני ולקרובי ולידייעו, ומוציא ומניח על ביתו ואומר: אחינו בית ישראל, כל מי שצורך ליטול יבוא ויטול, חזור ומכוונים לתוך ביתו ואוכל והולך עד שעה שכלו". ולדעת יתר הראשונים פירשו, שייאלjal בעצמו את הפירות לאחר הפרק, עד שיכלו הפירות. אבל לדעת ובניו פירשו, שאוכל מן הפירות לאחר חלוקה, עד שיכלו לחיה מן השדה, ואחר כך מקים מצות ביעור, דהיינו, שריפה או איבוד אחר (תוספותה כפושטה), וראה בסוף-משנה.

ד. **הַיּוֹ לֹא אַמְוֹקִין שֶׁל שְׁבִיעִית, וְכָלֹו עֲנָבִים מִן**¹⁴
17 **הַשְּׁדָה מִן הַגְּנוֹת וְהַפְּרָדִים שְׁהַן הַפְּקָרְךָ¹⁵, אֶאָפְּעַל**
18 **פִּי שְׁעַדְיוֹן יְשַׁעַנְבִּים בְּגַפְנִים שְׁבָתוֹךְ הַחֲדָרוֹת - אַיְנוֹ**
19 **אֶאָכֵל מִן הַאַמּוֹקִין מִפְנֵי עֲנָבִים אֶלְוּ שְׁבָחָצָר, לְפִי**
20 **שְׁאַיְנוֹ מַצּוֹּין לְחִיאָה**¹⁶. **אֶאָכֵל אֶם יְשַׁעַנְבִּים קָשִׁים**¹⁷

1 הפירות שנthan לו, שאין זו נקראת סחורה בפירות שביעית.

(64) המשמעו בזה להוציא מדרכי ר' יהודה אליבא דבית הל שאין אוכליין אלא בטובה, שלא יתרגל להיכנס לשדה חיירו שלא מודיעו - המשמעו שאין לחושש בכך: (65) והראה החושב שנthan לו במתנה. (66) במשנה שם: "רבי אליעזר אומר ינתנו לאוכליין", וכותב ובניו בפירוש המשנה שם, שר' אליעזר סובר כבית שמאן אוכלים פירות שביעית בטובה, ולפיקך אמר: "יננתנו לאוכליין", ש"לא יתייחד לבדו באכילתן מפני שהיא אוכל בטובה" (כלומר, יחזק טובה למי שננתן לו), וגם הכלמים החלקיים עליו אמרו לו לפ"י שיטתו, אבל לפ"י מה שהוא פוסקים כבית הל שאוכלים פירות שביעית בטובה, אוכלים בדרך שאוכל פירות שאוסף אותן הוא עצמו מן השדה.

פרק שביעי

1) יבאר שפירות שביעית אין אוכליין מהן אלא כל זמן שאותו המין מצוי, בשדה. אילן שעושה פירות ב' פעמים בשנה. ואם מבערין הדמים. ג' ארחות לביעור ושלשתן חשובות כאחת לקצת פירות. המוליך פירות ממקום שכלו למקום שלא כלו. אי והוא שעת הביעור לעלין. עד מתי היה אדם מלקט עשבים לחים שביעית. הקטר אין לו שביעית, והוכבש ורד שביעית במשךן ששית.

2 א. **פְרוֹת**² **שְׁבִיעִית** - **אֵין אֶאָכֵל מִן אֶלְאָכֵל זָמָן**
3 **שָׁאוֹתוֹ הַמִּינֵּן**³ **מִצּוֹי** **בְּשִׁיחָה**. **שָׁנוֹאמֶר:** **וְלִבְהַמְתַךְ**
4 **וְלִחְיָה אֲשֶׁר בָּאָרֶץ תְּהִיא כָּל תְּבוֹאתה לְאֶאָכֵל;** **כָּל**
5 **זָמָן שְׁחִיא אֶאָכֵל מִמְּנָה זוֹה מִן הַשְּׁדָה** - **אַתָּה אֶאָכֵל**
6 **מִמָּה שְׁבִיפִית;** **כָּלָה לְתִיחָה מִן הַשְּׁדָה** - **חִיב לְבַעַר**
7 **אוֹתוֹ הַמִּין מִן הַבַּיִת.** **וְזֹהוּ בְּעָרוֹי שְׁלָפָרֶת** **שְׁבִיעִית.**

2) ספרא פרשת בהר (פרק א הלכה ח). וראה בפסחים נב: (3) ראה להלן הלכה ד. (4) **בְּבָבְלִי** (פסחים נב: תענית ו: ונדה נא): אמרו "האכל לבהמתך", הרי שהמדובר באוכלוי בהמה, שהרי אוכליין אדם אין מأكلיהם אותם לבהמה (למעלה פ"ה הלכה ה). וראה במעשה רוקח. אבל בספרא (שם) אמרו: "זולבהמתך ולהיה, מה תלמוד לומר, ומה אם היה שאינה ברשותך, הרי היא אוכלת, בהמה שהיא ברשותך איינו דין דין שתאלכל. והרי היא אוכلت, בהמה שהיא ברשותך איינו דין דין שתאלכל, אילו כן היהי אומר יכנסו לבהמה ותהא אוכלת לעולם, (1) מה אני מקיים ביעור פירות שביעית, בפירות אדם, אבל בהמה תהיה אוכלת לעולם, וכשהוא אומר זולבהמתך העמך, ולהיה, מჭיש בהמה להיה, כל זמן שהיא אוכלת בשדה, בהמה אוכלת בבית. כל היא שהיא שבדה, כל היא להבהמתך שבכיתה (ב) הרי שפושטו של מקרא באדם ובאוכליין אדם, ונראה שלמדו כן מהמשך הפסוקים שם: "זהיתה שבת הארץ לך, לאכליה, לך זולבהמתך ולהיה אשר בארץ תהיה כל תבואה לאוכול", ודרשו כן: "זהיתה שבת הארץ לך לאכליה וגוי וליה אשר בארץ", אם ההיא אוכלת בשדה, אתה אוכל בבית. ואם לאו, אין אוכל (ומכאן שא-על-פי שאין מאכלים אוכליין לחייה¹⁶. אם יש ענבים קשים¹⁷

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום חמישי י"ח אדר – ספר זורעים – הלוות שמייה ויובל כסא

מתוך מהדורות ונשל עט רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

הפניהם שם. ועיין עוד להלן הלוות כא-כב'. (27) ספרא שם, פ"א הלכה ח. וראה לעללה הלכה א.

ז. וכשימים ²⁸ שמבערין את הਪירות, ב"ק מבערין את הגדמים.²⁹ ב"כיד? הרי שמכיר רמנונים של שביעית והרי הוא אוכל בדמיה³⁰, וכןו לרמנונים מן האלנות שבשודה ונשאר אצלו מן הגדמים שמכיר ביהן³¹ – תיב לבערן.

(28) שם בפ"ז משנה א: "כל שהוא מאכל אדם ומאל כבבמה וכור, יש לו שביעית ולדמיו שביעית, יש לו ביעור ולדמיו ביעור" (כסף-משנה). (29) שהרי נטאשו בקדושת שביעית, ונעשה כפירות עצמן (למעלה פ"ז הלכה ד). (30) שקונה בהם מאכלים. (31) כמובן, שמכיר תמורהם רימוני שביעית.

ח. ב"כיד עוזה? קוגה³² ביהן מאכלות וממלחין מזון³³ שלש סעודות לכל אחד ואחד; או ישיליכם³⁴ ל'ם המלח, אם לא מצא אוכלין.

(32) ואני נוטן הדמים עצם, שמא לא יקנו בהם מאכלים, ונמצא שלא בעיר אותם (רדר"ז). (33) כנ"ל בהלכה ג. (34) שם.

ט. שלש³⁵ ארחות לבעור: ארץ יהודת בלה³⁶, הדר והשפלה והעמק - ארץ אחת. עבר הירדן³⁷ בלו, שפלת לוד והר שפלת לוד ומבית חורון עד הים³⁸ – ארץ אחת. והגליל בלו, הגלילון והתחנות ותחום טבריא – ארץ אחת. ואוכלין בכל אחת ואחת³⁹ משלהן עד שיכלה האחרון שפה.⁴⁰

(35) שם פ"ט משנה ב. (36) כמובן, על שלשת חלקייה: ההר והשפלה והעמק. (37) כמובן, המערבי. והוא מרכו הארץ, בין הגליל ויהודיה (תוספות רעך"א בשם כתورو ופרה). (38) צ"ל עד הים (שבת הארץ). וכן הוא במסנה. (39) שם משנה ג, כתנא-קמא ולא כרכי שמעון. (40) כמובן, עד שיכלה המין מן השדה של החלק האחרון. משלשת חלקי כל ארץ וארץ, וראה בפירוש המשנה.

י. ב"כיד? כי לו פרות בארכץ יהודת – אוכל מhn ב' זמן שיש מאותו המין בכל ארץ יהודת בלה⁴¹. וכן ביהן.

(41) שגדלו בארץ יהודת, ראה להלן הלכה יב. (42) אפילו אם שני חלקי הארץ כבר כליה המין מן השדה. וראה בפירוש המשנה. (43) שגדלו בגליל, כנ"ל.

יא. ושלשל ארחות אלו – בלהן חשות קארץ אמת⁴⁴ לחרובין ולזיתים ולתמרים. ואוכלין⁴⁶ בתפקידים עד שיכלה האחרון שבטצער.⁴⁷ ואימתי הוא בלה? עד הפוריות.⁴⁸ ואוכלין ביזיטים עד העזרות,⁴⁹ ובענבר⁵⁰ – עד הפסה של מזאי שביעית⁵¹, ובגראגורות – עד החנבה.⁵²

(44) במסנה שם: "וכל הארץ אחת לזיתים ולתמרים",

ב"כיד, שאינן נגמרין אלא בסוף השנה – הרי זה אוכל מן האסיקון בשביבן. וכן כל פיאא בזה.¹⁸

(14) שם משנה ד: "אוכלים על המופקר ולא על השמור". וכחכמים ולא כרבי יוסי. (15) וכיון שכלה לחיה מן השדה, חייב כלות מן הבית, וכן נטה שיכלו דליות של אוכל, אם יש מאחרות מהן (כלומר, עדר נקבים קשים כדליהן), אוכלין עליהן". (16) שם משנה שם: "אוכלים על הטפייחן". ובפירוש המשנה: "קובוץ תפיח, והם הגיגרים הקשים ממוני התבואה והקטניות וכו' וישארו בארץ ימים וימים יביסות וחזקתם". וכן הוא בפסחים נג. "תנו רבנן, אוכלין בענבים עד שיכלו דליות של אוכל, אם יש מאחרות מהן (כלומר, ענבים קשים כדליהן)". (17) שהרי תפיחן הוא שם כולל לכל הדברים הקשים, כנ"ל.

ה. אילן¹⁹ שעושה פרות שטי פעים בשהנה²⁰, ורקיו לו מפרותיו הראשונות – הרי זה אוכל מhn ב' זמן שלפרות שנויות מצויות בשדה; שהרי מאותו המין בשדה. אבל פרות הסתו – אין אוכלים²¹ בשביבן, מפני שמדובר לפרות של שנה אחרת.

(18) שם. (20) שם: "אוכלין וכו', ועל הדופרא". וזהיא מילה מרכבתה: דו פרי" (פירוש המשנה שם). (21) שם, כחכמים ולא כרבי יהודה.

ו. הפויבש²² שלשה כבשים²³ בבחית אחת – פל שלפה מינו מן השדה יבער מינו מן החבית.²⁴ ואם התחילה²⁵ בה – הרי הכל בUMB²⁶. וכשימים שbam בער אכליל בקהה מן הבית, ואני אוכל אדם, ב"ק מבער אכליל בקהה מן הבית, ואני אוכלין לבהה אם בלה אוטו מהין מן השדה.

(22) שם משנה ה, כרבנן גמליאל ולא כרבי אליעזר ורבי יהושע. שהרי אמרו במשנה שם על דברי רבנן גמליאל: "והלכה בדבריו". וכן הוא בספרא שם פ"ג הלכה ה, ובפסחים נב. וראה בפירוש המשנה שם, ובמבוא להלכות הירושלמי להרמב"ם עמוד ז. (23) שומני ביעורים שונים. (24) אבל את שני הcabshim האחורים, ואני חייב לבער. ואף-על-פי שהמין הזה שכלה מן השדה, נתן טעם ביתר המינים – כיוון שתנתן בהם טעם לפני זמן הביעור, הרי הטעם כבבעור, ואני אסור (רמב"ם לויירא כה, יב) וראה בתוספות פסחים שם ד"ה הcovosh, ולhalbן הלכות כא-כב. (25) ירושלמי שם. (26) [כלומר, הרי כל החערבות כאשר כלה מינה מן השדה, ואסורה, והמדובר בכך מהתורה], הcabshim שולמים כולם גדלים ובמדתם, ויש כאן "חד בתורי", כמובן, שנים של היתר, נגד אחד של איסור. ולදעת רביינו בטטעו ולא ממשו" אין איסור מן התורה (פט"ו מהלכות מאכלות אסורת הלכה א), והרי זה כמו שאיןו, ואני מתחייב בבעור. אבל אם התחיל לאכול מן ההיתר, אם כן מעתה אין כאן "חד בתורי", ואני בטל מן התורה (ראה שם הלגה ד, שדקך רביינו לכתחו "אם היה הלב האליה כשנים בחלב הכלויות, הרי הכל מותר מן התורה", ועיין בפמ"ג בשער התערובת חלק א ד"ה והנה ישב ביבש, וראה לעללה פ"ד מהלכות תרומות הלכה ז ובמה שכתבנו שם), והרי הוא נמצא בעין, וחייב לבערו. וראה ברדר"ז ובמראה

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קון

20 - יש לו ולדמיו شبיעית, אבל אין להם בעור⁶⁵, אף על פי שאין מתקיים בארץ⁶⁶, אלא נהגין בו או בדמיו עד ראש השנה⁶⁷. בגון עקליף השוטה ועקר הדנבה ודקרכניין.⁶⁸

21
22
23

(63) שם: "כל שאינו מאכל אדם, ומأكل בהמה, וממיין הצבועין, ומתקיים בארץ וכו' אין לו ביעור ואין לדמיו ביעור". ופרש רבינו, מה שאמרו "ומתקיים בארץ", זה לא עולה על אלה שניהם מאכל אדם ומأكل בהמה וממיין הצבועין, שככל אלה אין להם בעור אפילו אם מתקיים בארץ, אלא זה עולה על מין הצבועין הפואה והרכפה, ראה הלכה הקודמת. (64) שלא חשב עליהם לעצים, ועיצים אין להם קדושת שביעית, כנ"ל בפ"ה הלכה כא (65) שהרי בהם קדושת שביעית, נאמר: "ולבהתוך ולהיה אשר בארץ", ולא נצטינו לבנו אלא את הרואי בהמה. (66) וכל זה לעניין ביעור, אבל קדושת שביעית חלה עליו, כנ"ל. (67) גם כאן צרך לומר: "אחר ראש השנה", כנ"ל. (68) מין עשב. ובמשנה שם נזכרים גם "וחחלבץין והכובריה", ולא הזכירם כאן, לפי שאין ידועים (ראה בפירוש המשנה שם).

24 טו. קלפי⁶⁹ רmono וגהנ⁷⁰ שלו, קלפי אגוזים⁷¹ וגהרעניין⁷² - יש להם شبיעית ולדמיהם شبיעית,⁷³ אבל אין להם בעיר⁷⁴ ולא לדמיהם. לולבי זרדים⁷⁵ והחרובים - יש להם ולדמיהם شبיעית ובעור⁷⁶. לולבי הארץ והבטנה⁷⁷ והאטידין⁷⁸ - יש להן ולדמיהם شبיעית⁸⁰, אבל אין להם בעור⁸¹; אבל לעלים שלחן יש בעור⁸³.

25
26
27
28
29
30

(69) שם, משנה ג. (70) הפרת. (71) הינו הקליפה הירוקה שרואה לצביעה, אבל הקליפה הקשה, הרי היא עצים (ר' ר' ז'). (72) של שאר פירות, ולא של אגוזים שהרי אין להם גרעינים (קסף-משנה). (73) כיוון שהם ראויים לצבעה. וראה לעמלה בפ"ה הלכה כא. (74) אין זה מפורש במסנה שם. וכנראה שלמד לנו מן הירושלמי שם. והטעם בזה שכל אלה מתקיימים בארץ ("משנה ראשונה" ותוספות אנשי-שם, ועיין כסף-משנה ותוספות יוסט-טוב). (75) שם משנה ה. והם: "פרחי ענפים שזרמו אותם מן הגפנים" (פירוש המשנה). (76) שהם מאכל אדם. (77) כן צרך להיות (מהר' קווקוס). וכן הוא בספרים מודוקים (ר' ז' ומלاكت שלמה). (78) "סתאך וקבוץ" (כלומר, לשון ריבים במלاكت שלמה). (79) בטעים" (פירוש המשנה). (80) מניini הקוצים (ראה לעמלה הלכה יג) שצומחים בו גרגירים שחורים קשים כמו אפונים, ונאכלים" (שם). (80) שהם ראויים לאוכל אדם (ר' ז'). (81) ולדמיהם. (82) שהם מתקיימים באילנות ואינם נושרים. (83) שם: מפני שנושרין מאביהם. ובפירוש המשנה: נופלין מהענפים שהם מיוחסים אלהם כייס אב לבן.

31 טז. איזו היא שעת בעור העליין? בעת شبגולו⁸⁴ ונושרין מאילנותיה⁸⁵. עלי זיתים⁸⁶ ועלי קנים ועלי חרובין - אין להם בעור, לפי שאין נוכחות וכלות.

32
33

ובירושלמי שם "תני אף לחרובין". (45) שאוכلين בגליל אף-על-פי שכלה בגליל, כל זמן שלא כלה באחת משתי האיכות הנ"ל. שאף-על-פי שאין היה שבאין אחת וצאה לאכול פירות שברארן אחרה – ידוע היה כי לפירות אלו הן יוצאות למדינה אחרת (תפארות ישראל). (46) ברייתא בפסחים נג. (47) היא קרובה ליריחו עיר התמרים, ומוציאים בה תמרים אף-על-פי שכלו מקום אחר. (48) שם, בשם ר' יוחנן, וכפירוש ר' ר' ולא כרשות". (49) חג השבעות. (50) עניים לא נזכרו לא במשנה ולא בירושלמי בקשר לממה שאמרו שלוש ארוחות אלו כולן חשובות אחת וכן לא נזכיר גרגורות. ויתכן כי הזמנים ההם הזמן המאוחרים בפירות הארץ – ר' שם). (51) זה מכונן לכל הזמנים שנקטו לעמלה: פורים, עצרת ופסח. (52) של מזאי שביעית, כנ"ל.

1 יב. המוליך⁵³ פירות شبיעית ממוקם שבלו למקום
2 שלא כלו, או ממוקם שלא למקום כלו – חיב
3 לבער⁵⁴, לפי שנותני עליו חמרי מקום شبיעא
4 ממש⁵⁵ וחמרי מקום שעלה לשם. ופירות⁵⁷ הארץ
5 شبיעאו לחוצה לאرض – מתבערים במוקמן, ולא
6 יעבים ממוקם למקום.

(53) משנה שם נ: (54) שם, כתנא-קמא ולא כרבי יהודה. (55) אף-על-פי שאין דעתו לחזור. (56) שלא ישנה מפני המחלוקת, אבל אם דעתו לחזור למקוםו נוהג כאנשי מקומו בין להקל ובין להחמיר, והוא שלא יתראה בפני אנשי המקום שהוא בו, מפני המחלוקת (פ"ח מהלכות יום טוב הלכה ב). (57) ברייתא שם נב: אמר ליה ר' הונא כרבי שמעון בן אלעזר, שהרי אמרו שם: אמר ליה ר' הונא בריה דרב איקא, וכי אמר רב אהבו, אין הלה כרבי שמעון בן אלעזר. אמר רב ספרא, נקוט הא כלל דרב הונא בידך. כדייך וגמר שמעתה מופمية דרביה כרוכה דפומבדיתא. יג. כלל⁵⁸ גודול אמרו בשביעית: כל שהוא מאכל אדם או מאכל בהמה או מאין הארץ מאיין הארץ, אם אין מתקיים הארץ – יש לו ולדמיו شبיעית, ובלעili הדנבה⁵⁹ והוא לדמיו. בגון עלי הלויף השוטה ועלי הדנבה ודרדרין מאכל אדים, וכגון החוחים ובקבוקין מאיין הארץ. ואם היה מתקיים בארץ, אף על פי שיש לו شبיעית ולדמיו מאיין הארץ, וכגון אפסט וקואה מאיין הארץ. ואם היה מתקיים בארץ, בגון הארץ הפואה ורכפה מאיין הארץ – אין להם בעור ולא לדמיהם, שהרי מתקיים בארץ, אלא נהגין וצובען בו עד ראש השנה.⁶²

17

(58) شبיעת פ"ז משנה א. (59) היא "נענע", "מיןטא" בלבד". (60) שם משנה ב. וראה בהלכה הסמוכה. (61) ולא נתחייב לבער אלא דבר הכללה לחיה מן השדה. (62) צרך לומר: "אחר ראש השנה", כחכמים ולא כרבי מאיר (חוון-איש).

18 יד. וכלל⁶³ שאינו מיוחד לא למאכל אדים ולא למאכל בהמה ואניño מאיין הארץ, הואיל ואניño לעצים⁶⁴

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום חמישי י"ח אדר – ספר זורעים – הלוות שמייה ויובל קסג

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

לקטף שביעית, וחכמים אומרים יש לקטף שביעית מפני שקטפו זהו פריו". (102) שהרי אין להם פרי אחר.

כא. הכהן¹⁰³ ורדר שביעית¹⁰⁴ בשמן של ששית -
ילקוט את הורד¹⁰⁵, והשמן¹⁰⁶ מתרך. כבשׂו¹⁰⁷ בשמן
של מוצאי שביעית¹⁰⁹ – חיב לבער השמן¹¹⁰; שהרי
הורד יבש הוא¹¹¹, וכבר נתחייב בבעור¹¹².
17

(103) שם משנה זו, ותוספה שם פ"ה הלוות יג-יד.
(104) רישלמי שביעית סוף פ"ז. (105) ויאכלנו
בקודשת שביעית. (106) תוספה שם. (107) "מן של לא
יכנס כח הורדין וטעם בשמן, שהשמן הוא ישן והורד
חדש, אלא אם יניחו זמן רב" (פירוש המשנה). (108) את
הורד של שביעית. (109) במצואי שביעית, שאו הורד ישן,
ונותן טעם בשמן. (110) כלומר: גם השמן, וכל-שכן הורד
עצמו. וראה בתוספה אנשי-שם. (111) מהמת יושנו, וש
בדין שלשה כבשים, שטעם המעורב הוא מבוער, לפי
שם לא נשאלת השאלה לפני זמן הביעור, שהרי כולם
פיריות שביעית, אלא לאחר זמן הביעור, ומכיון שנתעורר
קדום – hari הוא מבוער. אבל כאן, שהשמן אכן מזתי
שביעית, ונתעורר הלה שאלה עכשו אם יש לאכול השמן
בקודשת שביעית או לא, ונפסקה ההלכה שהייבים לאכלו
כפיירות שביעית – כשהבא זמן הביעור, מתחייב הוא ממילא
ב养育ו, כיון שהחזקונו אותו עד עכשו כפיירות שביעית).

כב. חרובין¹¹³ של שביעית שזכה בין בין ששית¹¹⁴
או בין מוצאי שביעית¹¹⁵ – חיב לבער היין; שהרי
טעם פרות שביעית בז¹¹⁶. זה הכלל¹¹⁷: פרות
שביעית שנתעוררבו בפרות אחרות, מין במין – בכל
שהוא¹¹⁸, ושלא במין – בנותן טעם¹¹⁹.
22

(114) שם. (115)hari המזכיר לפני זמן הביעור, ראה
למעלה. (116)案ף לפני זמן הביעור, נ"ל, שכן –
שנפסקה ההלכה שהשמן נתקדש בקודשת שביעית –
נתחייב גם ב养育ו. (117) שהחروب, אך-על-פי שהוא
חדש, יש בו כח להחת טעם גם בין ישן. (118)
הינו בנתערב לפני זמן הביעור. והרי זה דבר שיש
לו מתרין, שהרי אפשר לאכלו בקדושה ולהלכו מזון שלוש
סעודות לכל אחד (רב"ז) כאן ובחלכות מאכלות אסורות
שם הלהה ח. (119) הינו ורד ישן שנתערב בשמן חדש,
או חרובים בין חרדים בין ישנים שנתערבו בשמן (ראה
בהלכה הקודמת), והכל לפני זמן הביעור, וכך שנתבער
למעלה.

פרק שמיini

1) יבאר שאסור להזק ידי עוכר עבריה. ומה הם הכללים
שהארמן ורשאי למכרן בשבעית. אם מותר למוכר אותו למי
שאינו חזוד. שמוchar היוצר כדים ובים בחו"ל לישראל. אם
מחזיקין ידי נקרים בשבעית. אם מותר ליקח פירות שביעית
מע"ה. הלוקח לולב מעם הארץ בשבעית. וממי הוא החזוד

(84) וזהו "כליה להחיה מן השדה" שלהם. (85) ראה בפ"ז
משנה ה, ובפירוש המשנה שם. (86) תוספה שם פ"ה
הלהה יב. ובפרק ט שם משנה ו"על קנים ועל גפנים עד
שישרו מאביהם". הרי שיש בימור לעלי קנים. ואולם
בירושלמי שם אמרו: "ר' אבין בשם ר' יוחנן, לית כאן עלי
קנים אלא עלי גפנים".

1 יז. ועד מתי⁸⁷ יהיה אדם רשאי ללקט עשבים
2 לחין שביעית? עד שיבש רבעה שניה במוצאי שביעית⁸⁸.
3 יבשימים – עד שתרד רבעה שניה במוצאי שביעית⁸⁹.
(87) משנה שם. (88) "אוסף העשבים הלחמים נקרא מלקט,
ואוסף היבשים נקרא מגבב" (פירוש המשנה). (89) פרי
מר, הנקרא מתוק בלשון סגי נהרו, וראה למלחה בפ"ב
הערה יג. (90) ראה למלחה בהלכה יא.
4 יח. ועד מתי⁹⁰ יהיו העניים מפרין להכנס בפרדס
5 במוצאי שביעית לאסף פרות שביעית? עד שתרד
6 רבעה שניה⁹³.
(91) שם משנה זו. (92) ואך-על-פי-כן נクトו לשון "עניים",
לפי שיפורות שביעית כולם עניים אללים (רՃב"ז). (93) שאו
כלים הפירות, וזה שעת ביעורם, וראה בר"ש. וראה למלחה
פ"א מהלכות מתנות עניים הלהה יא.
7 יט. הורד⁹⁴ והכפר⁹⁵ והלטם – יש להן ולדמיהן
8 שביעית⁹⁶. הקטף⁹⁷, והוא שרך⁹⁸ היוצא מהאלנון
9 מן הצלים ומהעקרומים⁹⁹ – אין לו שביעית¹⁰⁰. ויהיוצא
10 מן הפגים – יש לו ולדמיו שביעית.

(94) שם פ"ז משנה ו. (95) הוא אשכול הכהoper הנזכר
בשירת השרים א. יד. ויש אמורים שהוא גורפל, כולם,
נעגלאך (פירוש המשנה). (96) כיון שהם פירות. ומשתנו
הובאה בנדחה ח. ונוסף שם: "יש להן ביעור ולדמיהן
בייעור". (97) שם. (98) כלומר, שם האילן: קטף. והשר¹⁰¹
היווצא ממנה הוא הצרי הנזכר בבריתא בכיריות ו. (ראה
בפ"ב מהלכות כלי המקדש הלהה ד). ואך השור נקרא קטף
על שם האילן. וראה בנדחה שם, ובתוספות שם ד"ה קטף.
(99) הגוז והענפים. (100) קדושת שביעית. וכן אמרו בנדחה
שם: "עד כאן לא פלגי רבן עליה דברי אליעזר (הסובר
בערלה פ"א משנה ז, המумיד בשרכ עrole אסורה), אלא
בקטפא דאווז, אבל בקטפא דפираה ברשות העלין, בשרכ
רבי יהושע, שמעתי בפירוש שהמעמיד בשרכ העלין, בשרכ
העיקרין מותר, בשרכ הפגין אסור מפני שהוא פרי".

11 כ. במא דברים אמורים? באילן מאכלין¹⁰¹; אבל
12 באילן סדק, אף היוצא מן הצלין ומון העקרומים –
13 בפרי שלחן¹⁰², ויש לו ולדמיו שביעית.

(101) שם: "וઆהית אמא, כי פלגי רבן עליה דברי
אליעזר באילן העושה פירות (שלדבריהם יש הבדל בין
שער היוצא מן הצלים לבין שרכ היוצא מן הפגים, נ"ל,
ולදעת רבי אליעזר בשניהם אסורה), אבל באילן שאינו עושה
פירות, מודה דקטפו זהו פרי, דתנן רבי שמעון אומר אין

קסד שיעורי רמב"ם ג' פרקים ליום – יום חמישי י"ח אדר – ספר זורעים – הלוות שמייה ויובל

מוסד הרב קוק ג' – רמב"ם ג' – מתוך מהדורות ונשל עס

15 כליה. שאם יקוצר בו מעט¹³ ויביא על העגלה
16 מעט¹⁴ – הרי זה מתר; ואם יקוצר בדרך הקוצרין¹⁵
17 או יביא פל פרות שידרו¹⁶ – אסור.

(11) שם. (12) שם: "מגָל יְד וּמִגָל קַצִיר". (13) כנ"ל פ"ד
18 סוף ה"א. (14) כנ"ל שם ה"כ"ד. (15) בכך שקוצר כל
19 שדהו וכו' (למעלה שם). (16) שאפלו אם קצר מעט מעט,
20 כיון שהביא כולם בביתו בבת אחת, הרי זה אסור (למעלה
21 שם ושם). ולא הותר אלא לקוצר מעט מעט ולהביאו לביתו
 לאכילה מעט מעט (שם).

ד. ומתר למפר סתם¹⁷ למי שאינו חשוד אפלו דבר
18 שמלא כתו מיחדתו למלאה האסורה בשביעית;
19 שחרי אפשר שקונה בשביעית לעשות לו מלאכה
20 לאחר שבעית.
21

(17) בירושלמי (שם ה"ג): "אלו כלים שאין האומן רשאי
 למוכרם בשביעית, לחשוד על השבעית, סתם (= סתם בני
 אדם שאין ידועים לחשודיהם) מהו? (ו) מה דתני (= לעניין
 חשוד, ראה למטה ה"ב) לאיסור ולהיתר מותר, הדア אמרה
 סתם מותר".

ה. היוצר¹⁸ מוכרך¹⁹ חמשה כדי שמון וחמשה עשור
22 כדי יין.²⁰ ומתר למפר לעובד תוכבים²¹ יתר מזורה,²²
23 ואינו חושש שמא ימפר לישראל.²³ ומוכרך כדי
24 רבים לישראל בחוצה לאנץ,²⁴ ואינו חושש²⁵ שמא
25 יבאים לאנץ.
26

(18) שם, מ"ז. והוא אומן העושה כל' חרס. (19) לישראל
 החשוד על השבעית, כנ"ל. (20) שם: שכן דרכו להביא
 מן ההפקר.قولמר: הרי מותר להביא כמהות כזאת מן
 ההפקר, כנ"ל שם סוף ה"כ"ד. (21) אפלו בארץ.
 (22) ירושלמי שם. מפני שאין מצוים על שביתה הארץ.
 (23) שחרי כל היכא דআকা לימי לינן, כנ"ל.
 (24) שאין שביעית נוהגת שם. (25) שחרי יש לחולות לקולא
 שלא יבאים לאנץ.

ו. ומוכרך²⁶ לחשוד פרה חורשת בשביעית, שחרי
27 אפשר לשחתה. ומוכרך לו שדרוג, שחרי²⁸ אפשר
28 שיבירקה. אבל לא ימפר לו שידה האילן,³⁰ אלא
29 אם כן פסק עמו על מנת שאין לו באילן.
30 ומפעלים³¹ סאה³² למגד בה, אף על פי שהוא יודע
31 שיש לו גן³³, שחרי אפשר שימגד בה בתוך³²
32 ביתות.³⁴ ופורת³⁵ לו מעתות, אף על פי שהוא יודע
33 שיש לו פועלם.³⁶ וכן בפרש – אסורים.³⁷

(26) שם מ"ח, כבית היל ולא כבית שמא. (27) תוספה תא
 שם, פ"ד ה"ה, ובכלל עבודה וזה שם, כבית היל ולא כבית
 שמא. (28) עבודה וזה, שם. (29) תוספה שם סוף פ"ג.
 (30) שקרוב לו כדי שייעשה באילן בעבודות האסורים, וראה
 בתוספה כפושטה' שם. (31) משנה, שם. (32) מדזה.
 (33) של פירות שביעית. ואסור למדוד פירות שביעית, כדי
 שלא יהיה כסוחר בהם, כנ"ל פ"ז ה"ג. (34) ולא למכירו,

לעשוט סחורה בשביעית. החשוד על השבעית אם חשוד
2 על המערשות או בהיפך. החשוד אם הוא נאמן על אחרים.
3 והכהנים אם החדרין על השבעית. הפטמן והצבעוני אם
4 לחקין מօסן מכל אדם.

א. בדרך שאסור לעבד הארץ בשביעית,² בך אסור
5 לחזק³ ידי ישואל שעובדין אותה,⁴ או למperf להן
6 כליל עבודה; לפि שאסור⁵ לחזק ידי עובדי עבורה.⁶
7

(2) כנ"ל פ"א ה"א. (3) שבעית פ"ה מ"ט.
 שרואהו הורש או זורע, לא יאמר לו תחזוק או תצלית,
 וקל-וחומר שאסור לסייעו בידיהם. וראה להלן ה"ח.
 (5) אמר הכתוב: לפני עור לא תתן מכשול. רצונו
 לומר, מי שסגרה עינוי, התאה ויצר הרע, אל תעוזר אותו
 להויסף בעורוינו ותוסיף להרחקו מן הירוש. ומפני זה
 אסור לעזר עברי עברי, ולא יתקנו להם כלים, אבל ראוי
 לקלקל להם" (פירוש המשנה). [ומדברי רביינו כאן שכח
 "בדרכ שאסור לעבד הארץ בשביעית, כך אסור לחזק
 וכו'", נראה שאיסור אחד לעובד ולמחזיק בידו (חו"ן מן
 הלאו של "לפני עור לא תנתן מכשול", שאינו אלא בmachzak)
 והינו העשה של "ושבתה הארץ" (למעלה פ"א ה"א)
 וכדעת מהרש"ל (בבא מציעא צ). שאמרה לגוי בשביעית
 אסורה מן התורה, ועובד הארץ בשביעית, זו, של "שבית
 שבתון יהיה הארץ". והוא שכח רביינו בפירוש המשנה
 הנ"ל "אבל ראוי לקלקל להם", כמובן, אם בידו לקלקל,
 חייב לקלקל מושום עשה של "ושבתה הארץ". אלא שמה
 שכח בהלכה הסמוכה (ממ"ס שבעית פ"ה מ"ז) שאסור
 למכוו לו המורה, בזה אינו עור על מצוות-עשה של
 "ושבתה הארץ". ואין כאן אלא לאו של "לפני עור לא תנתן
 מכשול". אולם בעבודה זהה טו, ב - נראה שבמוכר פרה
 הורשת לחשוד, אין משום שביתת הארץ, ואין איסור עשה
 אלא בשדרהו, ולא בשדה של אחרים, וצ"ע].

ב. ולא לו כלים שאין ראיין לאמךן רישאי לאמךן בשביעית
8 למי שחשוד⁹ על השבעית: מחרשה וכל בליה,
9 הуль וHEMAZORAH¹⁰ ותדקך. זה הפלל: כל שמלא כתו
10 מיחדתו למלאה שאסורה בשביעית – אסור למקרוו
11 לחשוד; ולמלאה שאפשר שמתיחה אסורה ותהייה
12 מתר – מתר למקרוו¹⁰ לחשוד.
13

(7) שם, מ"ז. (8) ירושלמי שם (ראה להלן ה"ד).
 (9) הוא שיזרו בו את התבואה" (פירוש המשנה), ועובד
 בשביעית בדבר התלוש אסורה מדרובנן, כדלהלן ה"ט.
 (10) שכןון שאפשר לתולות בהיתר, תלולים אנו בהיתר
 (עבודה זהה, שם). וטעמו של דבר, שלulos אינו עור על
 "לפני עור לא תנתן מכשול" אלא במכשול ודאי, ולא
 במכשול ספק (משנה וASHONAH, וכן כתב הריטב"א בעבודה
 זהה, שם). וגם לפי מה שכחנו למעלה, שחו"ן מן הלאו
 זהה, ישנה גם מצוות-עשה של "ושבתה הארץ", יתכן שאינו
 עור על עשה זו, אלא אם הוא עצמו עשה עבודה או
 באופן שסייעו היה ודאי.

ג. כיצד?¹¹ מוכרך הוא לו המגל¹² והעגלה וכל

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום חמישי י"ח אדר – ספר זרועים – הלוות שמייה ווובל קפה

מתוך מהדורות ונחל עם רם רמב"ם לנעם – מוסד הרב קוק

שביעית פ"י מ"ז – ר"י קורקוס]. וכיוון שם לרבען דינה כמחוברת לקרקע מדרבנן (פ"א מהל' שבת ה"ז), אסורה בישראל, אבל בגוי התירו, לפי שבדרבנן אמרו: יש קניין לגוי להפקיע, ראה בפ"א מהל' תרומות הי"ז לענין סורייא, שאינה אלא מדרבנן, והואardin לאופן אחר שאינו אלא מדרבנן, וכדעת ספר התרומה בחלות ארץ ישראל, ע"י רדבר"ז]. שם פ"ד מג. (51) קרקע שחרשווה בשבייעת. (52) אבל מישראל אין חוכרין, משום שנקנוו אותם על שחרשו את השדה בשבייעת, ראה למULA פ"א הי"ג.

ט. מתקן⁵³ לעשות בסוריה⁵⁴ בטולוש⁵⁵, אבל לא במתחם⁵⁶. כיצד? דין וזורין ודורכין וממערין,
אבל לא קוצרים ולא בוצרים ולא מוסקין. וכן⁵⁷ כל
כיווץ באלו.
10
11
12
13

(53) שם פ"ו מ"ב. (54) שיצאה מכלל חוצה הארץ, ולכל הארץ ישראל לא הגעה (היל' תרומות שם ה"ג). וראה למULA פ"ד הכה"ג. (55) שכל איסורו אנו אלא מדרבנן, ולפיכך הקילו בסוריה (משנה וראשונה). (56) ירושלמי שם: שלא יהו הולכים (מאירן ישראל) ומשתקעים שם (בסוריה). (57) במשנה, שם: "כל אמר רב עקיבא, כל שכיווץ בו מותר בארץ ישראל (כלומר, מן התורה), עושים אותו בסוריה".

י. כשים שאסור לעשות סחורה בפרות שביעית⁵⁸ או לשמץ⁵⁹, אך אסור לקח⁶⁰ מעם הארץ⁶¹; לפ"ש אין מוסקין דמי שביעית לעם הארץ⁶², ואפללו כל שחווא⁶³, שמא לא יאכל אותן⁶⁴ בקדשת שביעית⁶⁵.
14
15
16
17

(58) כנ"ל פ"ו ה"א. (59) עד לאחר הביעור (דרב"ז), כנ"ל פ"ז ה"ג. (60) פרירות שביעית, ובאופן שמחבר מותר ליקח, כגון שלוקח מעט כנ"ל פ"ז שם. ורואה לומר, שקניית פירות שביעית מעם הארץ גורמת למוכר לעבור על אישור סחורה ועל אישור שמירת פירות שביעית לאחר הביעור. וועל אישור סוכחה לט. א. (62) שעיל-ידי שוקנה ממנו (ברייתא סוכה לט. א.) פירות שביעית, נחפשים הדמים בקדושת שביעית, כנ"ל פ"ז ה"ז. (63) שם לט, ב: "הלקוקמן המשומר אפילו בכחזי אישר – אסור". וראה להלן ה"ב. (64) את הדמים. אלא יעשה בהם סחורה וישמרם לאחר הביעור, כנ"ל. ונמצא הלקוק עבור על "לפני עור לא תחן מכשול". ואך-על-פי שבמוקם שאין האיסור ודאי, תולין לקולא, כנ"ל בסוף ה"ב – כאן קרוב הדבר להיות ודאי.

יא. הלקוק⁶⁶ לילכ⁶⁷ מעם הארץ⁶⁸ שביעית – נתן לו⁶⁹ אטרוג⁷⁰ מתנה⁷¹. ואם לא נתן לו⁷² – מבצע לו⁷³ דמי אטרוג בדקמי לילכ⁷⁴.
18
19
20

(66) משנה, סוכה שם. (67) כלומר, כל ארבעת המינים (רש"י). (68) שם: מחבירו. אולם רשי"ג גורס: מעם הארץ. וכנראה שזו הייתה גם גירושת ובינו. וראה ב'תוספות' שם ד"ה הלוקה. (69) עס-הארץ לישראלי. (70) שנלקט בשבייעת, שהוא פרי וחלה עליו קדושת שביעית. שהרי הולכים בו אחר לקיטה להחמיר (למעלה פ"ד ה"ב). אבל

ותולים להקל, כנ"ל. (35) "כגון שיקח ממנו דינר, ויתן לו מעות" (פירוש המשנה). (36) העושים עבודה האסורה בשביעית. ותולים להקל שאינו פורט עבור הפעלים, אלא לצורך. (37) "כגון שאמר לו, מכור לו זו הפורה, אחרוש כה או אורע בה זרע פלוני, ותן לי הסאה אמדוד בה הזע אשר דשתי" (שם).

ז. וכן משאלת³⁸ אשה לחברתה החשודה על השביעית נפקה³⁹ יכברה⁴⁰, רחים ותנור;⁴¹ אבל לא תבור ולא תטהון עפה.⁴²
1
2
3

(38) שם, מ"ט. וכוונת רבינו שכש שלמעלה שנינו שתולים להקל, כמו כן כאן תולים להקל, וראה להלן. (39) לנפות בה קומה. (40) לנוקות בה תבואה. (41) במשנה, שם מפורש שהתיירו כן משום דרכיו שלום, ואך-על-פי שיש כאן לתלות לקולא, כמו שאמרו בירושלמי" (שם ה"ד) "שאני אומר, נפה לספור בו מעות, כבירה לכבודה מהחול, וריחים לטחון בו סמננים, תנור לטמונה בו אוונין של פשתן" – וראה שתליה זו אינה כל-כך שכיחה, ולפיכך לא התירו אלא משום דרכיו שלום (תוספות יומ-טוב' שם). (42) שודאי שאין לה אלא פרירות שביעית, כמו שימוש מלשון הירושלמי שם, שלא תלו לקולא אלא במעות, בחול וכו'. ולא בפירות של היתר (ראה ב'תוספות' גיטין ס"א. ד"ה משאלת). ועוד שלא התירו אלא בחשש של "לפנינו עור", אבל לעשות עצמה מעשה שתBOR ותטהון עמה – לא התירו.

ח. מחלוקת⁴³ ידי עובדי כובבים בשביעית בדקבים
5 בלבדר,⁴⁴ בגון שראשו חורש או זורע – אומר לו
6 מתחזק⁴⁵ או מצליח⁴⁶ וכיוצא בדקבים אלו, מפני
7 שאינם מצורין על שביתת הארץ⁴⁷; אבל לא יסעדנו
8 ביד.⁴⁸ ומתר לרדות עמהן הכורת.⁴⁹ וחוזרין⁵⁰ מהן
9 נירין⁵¹, לפ"ש אין בני חיוב כדי לכנס אותן.⁵²

(43) ממשנה, שם. (44) גיטין סב. א. (45) שם, קריב יהודה.
43 (46) שם, קריב ששת. (47) ונאפילו אם ימaha בידו, לא
ישמע לו, ואם כן, אם מברכו, איןו מסייע בידו. וראה
למעלה ה"א]. (48) שם, שהרי היישרל מצווה על שביתת
הארץ, ואין ביד גוי להפקיע הארץ מקדושתה (פ"א:
מהל' תרומות ה"ג). (49) ירושלמי שם פ"ד סוף ה"ג:
הרורה ורבי אמי לזרות עמו", ופירשה בינו: לזרות עמו
הרבעש מן הכוורות. וראה ב'פני משה' וב'פאת השולחן' (ס"י
כח אות כד) שכחבו שדברי הירושלמי נשתרכבו כאן
מהסוגיא בעבודה זרה שם (פ"ד סוף ה"ג). ומדובר ברודית
הפט ולא ברודית דבש. והנה בספרים אחרים בדברי רבינו:
לדרך עמו הפירות" (כת"י מהרי"ג קורקוס). ובדף ס"ג
לזרות עמן הפירות". וכן הוא בר"י קורקוס בשם ספר
אחר, ואין מבורר. ולפי הנוסחא שלנו צרך לומר שבא
להוציא מדעת רב כי אליעזר שאמר כוורת הרי היא כקרקע
לనני שבת (שביעית פ"י מ"ז), ואפשר שהווא-הדין לענין
שביעית. וכן יש לפרש בתוספתא סוף מס' עוקצין "חולות
דבש כר' על מה נחלקו על השבת ועל השביעית, שרב
אליעזר אומר הרי היא כקרקע, וכחמים אמרים הרי היא
כללי" (אך-על-פי שיש לפרש להענין פרובול, ראה

מתוך מהדורות ונשל עט רם רב"ם ג' נעם – מוסד הרב קוק

מכל אדם בשכיעית, כמו שום בעל בכוי וכור, ואך-על-פי-כן ביארו בבעלי סוכה הנ"ל, שלא התירו אלא בדמי שלוש טענות, אם כן הווא-הדין לשום בעל בכוי וכור ("פאות השולחן"), אבל יש להבין למה לא עירוב ובינו שתי הלוות אחת, וראה ברודב"ז ובמשנה ראשונה שם.

יד. **במה דברים אמרורים?**⁸³ בעם הארץ⁸⁴ סתם; אבל מי שהוא חדש לעשות סחורה בפרות שכיעית או לשרmr פרותיו ולמלך מלהן - אין לייחין ממו דבר פיש עלייו זיקת שכיעית⁸⁵ כלל. ואין לויחין ממו פשטו, אפלו סרוק;⁸⁶ אבל לויחין ממו טורי ושותר.⁸⁷

(88) שהתרו לנקוט פירות שכיעית כדמי שלוש טענות, לנ"ל. (89) ירושלמי מעשרות סוף פ"ה: "הדא דתימר, כשהאיינו יודע אם חדש הוא אם איינו חדש, הא דבר ברייא שהוא חזד, אסור". וראה משנה בכורות כת. ב. (90) וראה בתחלת ה"י, ובஹורות שם. (91) אבל דבר שאין עליו זיקת שכיעית, קונים ממו, כרבי שמעון בכורות שם (לענין תרומה ומעשרות) ולא כרבי יהודה, וראה בפי"ב מה' מעשר הט"ז. (92) בכורות, שם. (93) בירושלמי מעשרות שם: "ופשטו לאו קסמן הוא (כלומר, ואם כן הרי הם כעדים בעלמא, ומדוע חלה עליהם קדושת שכיעית), אמר רבי הוניא, מפני דעתה (כלומר, הזורע שבksamני)". וזהו שכתב רבינו: דבר שיש עליו זיקת שכיעית. (94) משנה, בכורות שם: טווי ובגדים. ובוגרנא: "השתא טווי ובגנן, אריג מיביעא, מאי אריג, תיכי". ופירושו: שזר, וראה בפירוש המשנה. וטעמו של דבר שמשתווה או שזר את הפשתן, שוב אין בו זרע כלל.

טו. **החדש על השכיעית - אין חדש על המעשרות,**⁹⁵ **והחדש על המעשרות - אין חדש על השכיעית.**⁹⁶ **שאף על פי זה זזה מן התורתה -**⁹⁷ **מעשר**⁹⁸ **טעון הבאת מקום,**⁹⁹ **מה שאין כן**¹⁰⁰ **בשכיעית,**¹⁰¹ **ושכיעית אין לה פרדיון,**¹⁰² **מה שאין כן במעשר.**¹⁰³

(95) משנה, שם ל. א. (96) כלומר, על מעשר שני, כדלהלן. והחדש על המעשרות, אין לויחין ממו דבר שיש בו זיקת מעשר, לנ"ל בהל' מעשר שם. אבל ע"ה-ארץ סתם, לויחין ומתיקן הלוות דמאי. (97) בזמן הבית הראשון, והחדש לדבר הלוות דמאי. (98) שני. והכל מפורש בגמרא שם. (99) כלומר, לירושלים, ראה פ"ב מה' מעשר שני ה"א. וכן חמור הווא עליו, ונזהר בו ביתור, ולפיכך "החדש על השכיעית, אינו חדש על המעשרות". (100) שאינה צrica הבאת מקום, והיא נאלכת בכל מקום. (101) לנ"ל פ"ז ה"ז. וכן חמור הווא חמורה עליו, ולפיכך החשור על המעשרות אינו חדש על השכיעית. (102) ראה פ"ד מה' מעשר שני ה"א.

טו. **החדש על הטהרות**¹⁰³ **- אין חדש לא על**¹⁰⁴

1 יתר המינים הם עצים, ואינם קדושים בקדושת שכיעית.
2 ועוד שהולכים בהם אחר חנטה של ערב שכיעית (סוכה לט: מ). (71) שגם לא כן, הרי הוא מוסר דמי שכיעית לעם הארץ. (72) סוכה, שם. (73) כמובן, קבוע לו דמים לכל ארבעת המינים. (74) כמובן, משלה לו יותר עבר שלושת המינים, ונמצא דמי האתORG נבלעים בשאר המינים.
3 יב. **במה דברים אמרורים?**⁷⁵ בזמן⁷⁶ שכיה מוכר
4 פרות שכומתן בשמור, כגון תנאים ורמותים וכיוצא
5 בהן; אבל היה מוכר פרות שכזקתן מון ההפקר,
6 כגון הפיקם⁷⁷ והירובזין והשוטים⁷⁸ והחלגולגות
7 והכperf של הגרים וכיוצא בהן - הרי זה מטר לך
8 ממו מעת⁷⁹, בךמי שלוש סעודות בלבד, משום כדי
9 חייו של מוכר.

(75) שאסור ליקח פירות שכיעית מעם הארץ, אפילו כל שהוא, לנ"ל. (76) בשביעית פ"ט מ"א: "וילקחים מכל אדם (אפילו מעם הארץ), שאין כיוצא בהם נשמר". משמע שכשיש וכיוצא בהם נשמר, אסור לנקוט אותם מעם הארץ. ולפי זה, מה שאמרו בסוכה שם: "במה אמרו בסוכה שם: "במה ליקח מעם הארץ בדמי שלוש טענות" (בלוקח מן השופך, אבל בלוקח מן המשומר אפילו בכחci אישר - אסורה", פירושו, שהוא לוקח מינים שישנס כיוצא בהם מן המשומר. (77) שביעית, שם, והוא: "וורוא" (פירוש המשומר). (78) בהגחה על הגלין, העירו שצורך להיות: והירובזין השוטים, וכן הוא בדפוס רומי, והוא מין אחד. וכן בדברי רבינו למטה פ"ד ה"ג, ע"יש. (79) פירות.
(80) סוכה, שם. שכשהוא מוכר פירות שחזקתן מן ההפקר, ואין כאן אלא חשש אחד שם לא יכול אותן בקדושת שכיעית - החדרו לנקוט ממנו כדי חייו, אבל כישיש בהם מן המשומר, שיש לחושש גם שמא הוא שומר פירות שכיעית - החדרו לנקוט ממנו אפילו כל שהוא, לנ"ל.

יג. **ובכל דבר**⁸¹ **שאין חיב במעשרות,** **בגון שום בעל בכי**⁸² **ובכל של רכפה**⁸³ **וגריסין הקלויות ועדשים**⁸⁴ **המצריות,**⁸⁵ **ובן זרעו גנה שאין נאכלות,**⁸⁶ **בגון זרע לפת ואנין**⁸⁷ **וביויאץ בהן -** הרי אליו נלקחים מכל אדם⁸⁸ **בשכיעית.**¹⁴

(81) מעשרות פ"ה מ"ח. כחכמים ולא כרבינו מאיר ורבוי יוסי.
(82) "הם השומין החריפים מאד ואינם ראויים לאכילה, והאוכל עיניו יורדין דמעות, ולכן נקרא בעל בכוי" (פירוש המשנה). (83) "הוא בצל וכור, כשיקרב אל עין האדם מדמע דמעות הרבה והרבה ורבי, ואולי הם מיחסים למוקם מן המקומות" (שם). (84) וכולם חזקתם מן ההפקר משום שאנים וראויים לאכילה, לנ"ל, וההפקר פטור מן המעשרות. ראה פ"ב מה' תרומות הי"ב. (85) צ"ל: נאכלים.
(86) ואע"פ שאינם נאכלים, מכין שרואים לדריעה, איןם עצים שלא חלה עליהם קדושת שכיעית, לנ"ל פ"ה ה"א.
(87) אף מעם הארץ. ונראה שכונת רבינו שמותר לו לקחת מעם הארץ כדי שלוש טענות בלבד, לנ"ל, שהרי גם היגם והירובזין השוטים, פטורים מן המעשרות ונלקחים

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום שישי י"ט אדר – ספר זרעים – הלוות שמייה וובל כסו

מתוך מהדורות ונחל עם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

שהוא חשוב, אסור". (125) וטעמו של דבר, שכן ספichi שביעית אסורים רק מדרבנן, כנ"ל פ"ד ה"ב, لكن כשהדבר ספק הולכים לקולא, אבל בחשוד – הדבר ברי וכורוב לוודאי.

כ. **גַּפְאֵי**¹²⁶ קֶפֶחָ בְּשִׁבְיעַת לֹא יְהִי מַדְקָדְקִין

בְּחִזְרוֹת שֶׁל אֲוֹכְלִי שִׁבְיעַת¹²⁷. וְאִם נִתְנוּ לְהַן פַּת -
מִתְרָת, וְאִין חֹשְׁשֵׁין לְהַ שֶּׁמֶא מִסְפִּיחִי שִׁבְיעַת
הִיא;¹²⁸ ; שֶׁלְאָ¹²⁹ נִחְשָׁדוּ יִשְׂרָאֵל לְהִיוֹת נֹתְנִין אֶלָּא
אוֹ מִיעוֹת שִׁבְיעַת אוֹ בְּצִים הַגְּלֻקּוֹת בְּדִמִּי
שִׁבְיעַת¹³¹. וּמִתְרָת¹³² לְלוֹתָת¹³³ מִן הַעֲנִים פְּרוֹת
שִׁבְיעַת¹³⁴, וּמַחְזִירִין לְהַן פְּרוֹת¹³⁵ בְּשָׁנָה שְׁמִינִית.¹³⁶

(126) תוספתא דמאי פ"ג הי"ז, חכמים ולא כרבי מאיר. וכן הוא בירושלמי שם פ"ג ה"א. (127) ככלומר, לא ניתן מלקלל מאכלים עבור העניים מאוכלי ספichi שביעית. (128) צ"ל: הילא. (129) ירושלמי שם. (130) פירות שביעית בתורה צדקה. ובירושלמי פאה (ח, ב): "שאן אדם עושה בדבר [מצוה] – כן בכ"ל, ונמחק בטעות" ערוה". וראה בתוספתא כתשובה. (131) שעמיהארץ סבורים שאין שביעית תופסת את דמיה, וכל- שכן שאינה תופסת את דמי דמיה (רשב"ז). (132) עבדזה זורה סב, ב. (133) אבל לא لكنות, לפי שאין מוסרין דמי שביעית לעם-הארץ. (134) קודם זמן הביעור (רש"י). (135) של שמינית, אבל לא של שביעית, שלא לא יאללו אותם בקדושה, כנ"ל שם. וראה בתוספות' שם ד"ה יזפי, וד"ה יאות. (136) שכן ישפרות שלוחה מהעניים, איןם בעין בשעה שהוא מחזיר להם – אין קדושת שביעית חלה על אלו שהוא מחזיר.

יום שישי י"ט אדר ה'תשע"ז

פרק תשיעי

1) יבאר שמצוות-עשה לפדות כל אדם מישראל פטר המור בשעה. השה שפודין בו למי הוא. ושפטור המור אסור בהנאה עד שיפדה. אם חייב באחריות השה. ומאמיתו חייב לפdetoto. על מה פודין אותו. ואם פודחו בשוווי. וככהנים ולויים אם חייבים בו. הלוקח עובר המורו של גוי או המורו. ואם היה הגוי שורק. וזרין המקבל המור מהגוי, או הגוי שקיבל מישראל. פרה שליחה כמין חמורה. וחמורה שלא ביכורה ולדה ב' זכרים. הספיקות שיש בשני זכרים ושתי נקבות,ומי שהיה לו עשרה פטרוי חמורים בחוץ ביתו.

א. **מִצּוֹת עֲשָׂה לְהַשְּׁמִינִית**² הַמְלֹוה בְּשִׁבְיעַת,

שְׁנָאָמֵר: שְׁמֹוט בְּלִ בְּלִ מִשְׁמָה יְדוֹ. וְהַתּוֹבֵעַ חֻוב
שְׁעַבְרָה עַלְיוֹ שִׁבְיעַת³ - עַבְרָ עַל לֹא טָעַשָּׁה,
שְׁנָאָמֵר: לֹא יָגַשׁ אֶת רְעָהוֹ וְאֶת אָחִיו.

(2) להניח מלבוגות. (3) שהרי אין שביעית משמטה כספים אלא בסופה.

ב. אין שמטת כספים⁴ נזהגת מן התחורה אלא בזמנ שהיובל נזהג, שיש שם שמטת קרקע⁵, שהרי ישוב רקע לבעליו בלבד כסף. ורקבר זה⁶ קבלה הוא.

העשיר ולא על השביעית¹⁰⁵. **שְׁהַאֲכֵל הַטְמֵא הָזֶה**
שְׁמָכַרְוּ בְּחִזְקַת טָהֹרָה - **אִינוּ מִטְמָא אֶתְרִים אֶלָּא**
מִדְבָּרִי סּוֹפְרִים, וְהַחְשָׁוד לְדִבְרִי סּוֹפְרִים¹⁰⁶ - **אִינוּ**
חַשּׁוֹד לְדִבְרִי תּוֹרָה¹⁰⁷.

(103) משנה, שם. (104) מדובר בטהרות שהן מדרבנן, כגון טומאת אוכלים וטומאת ידיים (פירוש המשנה, שם), וראה להלן. (105) בזמן שהם מן התורה, כנ"ל. (106) ראה פ"ח מהל' אבות הטומאות ה"י. (107) גمرا, שם.

5 יז. **כָּל הַחְשָׁוד**¹⁰⁸ עַל דָּבָר, אָף עַל פִּי שְׁאַיְנוּ נָאָמֵן

6 עַל שֶׁל עַצְמָוּ - נָאָמֵן הוּא עַל שֶׁל אֶחָדִים. **חַזְקָה**¹⁰⁹

7 אֵין אָדָם חֹטָא לְאֶחָדִים. לְפִיכָּךְ, הַחְשָׁוד עַל הַדָּבָר

- **דָּגְנָה**¹¹⁰ וּמַעְיוֹדוֹ.

(108) משנה, שם לה, א. כרבי שמעון בן גמליאל ולא כרבי מאיר (ויראכ"ד חולק), ופסק כרבי מאיר, שאינו נאמן גם על של אחרים). (109) בא-מציעא ה, ב. ובעוד מקומות. (110) דין אדם אחר החשוד באותו דבר, שהוא עצמו חשור عليه. וראה פ"יב מהל' מעשר הי"ז.

9 ייח. **הַפְּהָנִים**¹¹¹ חַשְׁוֹדִין עַל הַשִּׁבְיעַת

10 שָׁהַם אָמָרִים: הַזָּוֵיל וְהַתְּרוּמֹת

11 מִתְפָּרוֹת לֹא אָפֵל עַל שְׁהַן אֲסֹרִין עַל הַזְּרִים בְּמִיקָה¹¹⁵, קָל וְחָמָר

12 פְּרוֹת שִׁבְיעַת. לְפִיכָּךְ, סָאָה¹¹⁶ תְּרוּמָה שְׁגַפְלָה

13 לְמַאֲהָ סָאָה שֶׁל פְּרוֹת שִׁבְיעַת - **תַּעֲלָה**¹¹⁷; נְפָלָה

14 לְפְחֹת מַמְאָה¹¹⁸ - יַרְקָבִי הַפְּלָל וְלֹא יִמְכְּרוּ לְפְחָנִים

15 **כָּל מַדְמָעָ, לְפִי שָׁהַם חַשְׁוֹדִין עַל הַשִּׁבְיעַת**¹²⁰.

(111) סנהדרין כו, א. (112) לא יכול ולמכור פירות שביעית אחר זמן הבעור. (113) טעם זה כהב רבינו מדעתו. וראה ברוש"י ובמאירי שם. (114) תרומה גדולה, תרומות מעשר, והלה שאף היא נקראת תרומה (פ"ז מהל' תרומות הי"ז), ופ"א מהל' מעשר ה"ה, ופ"ה מהל' ביכוריים הי"ג). (115) כנ"ל שם. (116) תוספתא תרומות פ"ז מהל' הג (הובאה שם). (117) ותיתנתן לכחן, כנ"ל פ"ג מהל' תרומות ה"א, ואינו חושש שמא יأكلוה הכהנים אחר זמן הביעור, כנ"ל, ש מכיוון שהוא צריך להעלotta כדי להתריר השיריים – הרי היא מן כהנים, ואי אפשר לעכבה מחמת חישש זה, כשם שאין מעכבים חלק של שביעית (תוספתא כתשובה שם). (118) שחכל אסור לזרום. (119) בדמי תרומה חזן מדמי אותה סאה, כנ"ל שם ה"ב. (120) כנ"ל.

16 יט. **הַצְּבָעָנִין**¹²¹ וְהַפְּטָמִין

17 מִקְרָן¹²⁴, וְאִין חֹשְׁשִׁין שֶׁמֶא מִסְפִּיחִי שִׁבְיעַת
הוּא.¹²⁵

(121) תוספתא שביעית פ"ה ה"ח. (122) מפטמי בהמה ועוופות. (123) סיבים גסים, העומדים לבהמה ולוופות וגם לצבע, ראה תוספתא שבת פ"ט ה"ט ("תוספתא כתשובה" שם). (124) בירושלמי שם פ"ט ה"ה: "סביר רב כי רימה מימר אפילו מן החשוד. אמר ליה רב כי יוסי, לא אמרו אלא בשינוי יודע אם החשוד הוא אם איןו חשוד, הא דבר ברי

מתוך מהדורות ונשל עס רמב"ם גען – מוסד הרב קוק

אלא לפי האמת ש"מקץ" הינו בסוף שבע שנים, ואם כן בימי המלה "שמיטה" יש לטעות כי הכוונה לסוף שבע שנים מיום היכנסם לאرض, לנו, אבל אם נפרש "מקץ", בתחלת שבע שנים, אין מקום לטעות למנות מעכשו, כי לפי זה היה צריך להיות "מעתה" ולא "מקץ שבע שנים", אלא על כרחונו ש"מקץ" הוא בסוף שבע שנים, ולפיכך הוצרך לומר "שמיטה", שלא נטעה לומר לסוף שבע שנים בעלי שמייה. (15) כמובן, לפי שמיית כספים אינה אלא בסוף שביעית. (16) ואין לו מדים מ"הקהל" אלא פירוש המלה "מקץ" שהוא בסוף, אבל לא למדוד ממש, שלא תישפט אלא בחג הסוכות. (17) אלא אם כן רוצה הלוה להחזיר בתורת מתנה.

ה. **שחת את הפחה וחלוקת על דעת שהיון ראש השנה של מוצאי שביעית¹⁸, ונתuper אולו¹⁹ ונמצא**
אותו ביום סוף שביעית - אבדו הדמים, שהרי עברה שביעית על החוב²⁰.

(18) וכבר עברה שביעית, ושוב אין החובות נשmetים. (19) שנעשה החודש בן שלושים ים, וקדשו ראש השנה לאחר ימי שלושים אחד. (20) ואין זה דומה לתקפת חנות שאינה נשmetת, כיון שם אין בעל החנות טובעו כלל, אלא שלאחר זמן מרובה שהיה לך מהנותו מעט מעט, הוא משלם הכל כאחד. אבל כאן, שאם היה יודע שאין הימ רראש השנה, היה נוטל דמי הבשר מיד, ולכן זה כזקפו במלואה, שביעית נשmetתו.

ו. **שביעית נשmetת את המלה. ואבלו מליה ששתער שייש בו אחריות נכסים - הרי זה נשmetית²¹, ואם סים לו²² שירה בהלוואו - איןנו נשmetית²³ ושהביית נשmetת את השבעה²⁴; שנאמר: לא יגש - מכל מיקום, לא לשלים²⁵ ולא להשבעה²⁶.**

(21) ואין אלו אמורים ש"שטר העומד לגבות בגבי דמי". (22) הלוה למלואה. (23) שכיוון שיחידה לו והראה לו את השודה במיוריה סביר, הרי היא בגביה כבר. (24) כגון התובע מחברו מהה זוז והלה מודה בחמשים וכופר בחמשים, שחיבב שבועה כדי במקצת - אם עבר על זה סוף שנת השמייה, פטור הוא מילשלים ומלהיבע. (25) ודבר שאין השביית נשmetת את הממן - אינה נשmetת גם את השבעה. (26) ולשם מט. למדדו זאת מן הפסוק: "זה דבר השמייה", ואפילו דיבורו (הינו, שבועה) נשmetות.

ז. **במה דברים אמורים? בשבועת התקין²⁷ וכל פיויא בא מה מדברים שאם יודה ביהן²⁸ שביעית נשmetת²⁹; אבל שבועת השומרין והשתפין³⁰ וביויא באן³¹ משבועות שאם יודה ישלם³² - הרי זה ישבע אחר נשmetה³³.**

(27) שהיה שבועה מודה במקצת. (28) כמובן, בכל הילוואה שהמלואה טובעו. (29) וכן אם לא הודה ונתחיב שבועה נשmetת השבעה. (30) שהם נעשים שומרין שכיר זה זהה, שם מבית אחד מהן נגנב דבר של

1 אמרו חכמים: בזמן שאפתה נשmetת קרקע - אתה
 2 נשmetת כספים בכל מקום, בין הארץ בין בחו"ל
 3 לאארץ; ובזמן שאין שם נשmetת קרקע - אין אתה
 4 נשmetת כספים בשביית אפלו הארץ.

(4) כמובן, השמטת החובות. אבל שביתת הארץ אינה תליהה ביובל, והוא נהוג מן התורה אף בזמן שאין היובל נהוג. (5) כמובן, עזיבת הקרקע והחוותה למוכר. (6) וזאת בשמיית קרע יש נשmetת כספים ולפיכך הששו שתיזין. אבל שביתת הארץ לא הושוותה להן. (7) נשmetת כספים אף על פי שהיא חותם הגוף, תליהה היא בivable שהיא מצוחה התוליה הארץ. (8) כמובן, השבת הקרקע לבעליה, והינו בivable.

ג. **ומדברי סופרים⁹, שתהא נשmetת כספים נוהגת בזמן הזה בכל מקום¹⁰ ואף על פי שאין היובל נוהג¹¹, כדי שלא תשפחה תונת נשmetת הכספיים מיישראל.**

(9) בගיטין שם: "ותקינו רבן דהشمט, זכר לשביית". (10) אף בחוץ לארץ, שם שהייתו נוהגת מן התורה. ושם אמרו, שבבית דין של רבامي ורב אסי סיידרו את הפוּרְבוּל, וכן אמר שמואל: אי אישר חילי אבטלנייה, משמע שהייתו נשmetת כספים נוהגת גם בבעל מדרכן. (11) אפילו מדרבנן איו נוהג, שלא תיקנו חכמים שתישנתה שביתה, תכופות, שהוא דבר שאין רוב הציבור יכולם לעמוד בו.

ד. **אין שביעית נשmetת כספים אלא בסופה¹².**
 10 **שנאמר: מקץ שביע שנים פעשה נשmetה וזה דבר השמטה, ושם¹³ הוא אומר: מקץ שביע שנים בmund שנת נשmetה בתקה השפotta; מה ש - אחר שביע¹⁴,**
 11 **אף נשmetת כספים - אחר שביע. לפיקד¹⁵, הלוחה**
 12 **את חברו בשביית עצמה - גובח חובו כל השנה,**
 13 **ובשתשקלع חמלה¹⁶ בלילה ראש השנה של מוצאי**
 14 **שביעית - אבד החוב¹⁷.**

(12) אבל שביתת קרקע נוהגת מתחילה. (13) במצוות הקחל. והנה בספרינו אמרו: "מקץ שביע שנים, יכול מתחילה השנה, או בסופה, הרי אתה דן: נאמר כאן קץ, מה שאמור להלן קץ, מה שאמור להלן בסופה, ולא נאמר בחתלה, אף קץ האמור כאן בסופה ולא בחתלה" ולא מבואר שם לאיזה קץ הדברים מכונים, ורקנו פירוש שהכוונה רקן הנאמר במצוות הקחל. (14) [שהרי נאמר שם: "במועד שנת השמייה, لما הוצרכה התורה לאמר "מקץ" הינו בתחלת שנת השמייה, ומה הוצרכה בתחלת שנת השמייה", אבל אם הכוונה לסוף השנה, הוצרכה לאמר "במועד שנת השמייה" לאמור לנו שאף על פי שכבר עברה שנת השמייה - תבואה שהביבאה שליש בשביית, אתה נהוג בה מנהג שביעית בשמייה. ואף על פי שبسותה מא. אמרו שהוצרכה התורה לאמר "שמיטה", שאם לא כן הינו מונחים שבע שנים מעת כניסהם לאין לה שזה לא יהיה בשנת השמייה - כל הטעות הזאת אין לה מקום

שיעור רמב"ם ג' פרקים ל'ו - יומ שישי י"ט אדר - ספר זרעים – הלכות שמיטה ויבול קسط

מתוך מהדורות ונחל עם רם רמב"ם ג' – מוסד הרב קוט

הלווה עד אחר השבעית, שכן שביעית ממשתוגן. [=וכדי לבדוק מודיע אין זה דומה למה שנאמר בהלכה י, התנה עמו שלא יתבענו - שביעית קשחתה]. (47) ככלומר, העמידו בדין. והוא הדין אם קבוע לו החנווי זמן לפרעו. (48) שדרך לקבץ שכר שנה או שנתיים ביד השוכר אותו ואינו נוגשו לתיהם לו והם בידו כפיקדון. (49) [למעלה בהקפת חנות שהיא מלאוה לאחר שביעית, כתוב "עשה מלאוה" אבל בשכר שכיר שאינו מלאוה כלל, אלא בפיקדון כתוב "זקפו עליו מלאוה"ו.]

יב. **קנסות של אונס ושל מפתחה ומהוציא שם רע**

20 **- אינם נשפטין.⁵⁰ ואם זקפון במלואה - נשפטים.**
21 **ומאיימי נזקפון במלואה? משעת הדמלה דין.**

(50) כיון "שאינם כשר חובות, אבל הם חייבים שהאיש נתחייב בהם, והאיש ההוא לא יהיה פטור עד שיפרעם". [וכוונת דברי רבינו היא: שrok בממון שצרכן שיקבל התובע אמרה תורה "תשפט יך", כאלו קבלתו, אבל קנס אינו ממון שהתובע צרך רק לקבל, אלא ממון שהנתבע צרייך לשלם, ומה יועל אם הנתבע יסלק ידו Caino קיבלו? הלא זה לא שיילם. ולפי זה נראת שלא מועילה מחלוקת בקנס.]

יג. **המגרש את אשתו קדם השמטה - אין כתבתה נשפטת.⁵¹ ואם פגמתה או זקפתה עליו במלואה - נשפטת.**
22
23

(51) שאינה מלאוה אלא בהקפת חנות ושוכר שכיר. ודרין תוספת הכתובת עתיק הכתובת. (52) ככלומר, נתקבלת חלק מן הכתובת, שעל ידי זה הafka הכתובת למלואה.

24 **יד. המלואה על המשפע⁵² - אין מושpit.⁵³ והוא שיהיה החוב בנגד הפשפונים; ואם היה יתר -**
25
26
27 **משמייט היתר.**

(53) של מטללים. (54) שהרי הלכה "בעל חוב קונה" משכון (של מטללן). לפיכך, כשלווה אותו על המשכון, היה Caino הנקנו המשכון בממון ההוא שהלווהו, בזמן ידוע, ואני נשפטת".

טו. **המוסר שטרותיו לבית דין ואמר להם: אם גבו לי חובי זה - אין נשפט;** **שנאמר:** **ואשר יהיה לך את אחיך, זה בית דין טובען אותו. וכן בית דין שחתכו את הדין וכתרבו⁵⁶:** **איש פלוני אהה חיך⁵⁷ לזמן זהה וזה וכך - אין נשפט;** **שזה בגביי הוא, וכאלו בא לידי, ואין במלואה.**

(55) שביעית שם: "יכול מעשה בית דין אין נשפטין". (56) רישומי שם: "יכול מעשה בית דין, אלו גורי דיןם. ודוקא כשגורו את הדין, אבל אם עוד לא גמורו, אף על פי שהודה בפני בית דין או הביאו עדים בפניהם, שדין הואר שבית דין כותבים - כל זמן שלא כתבו אינו בגביי. (57) שווה נוסח של גמר דין."

טו. **בשערה הלל היקון שנמנעו מל haloות זה את זה,⁵⁸ ועוביין על הכתוב בתורה⁵⁹:** **השмар לך פן**

1 **שותפות חייב לשלם כושמר שכיר. וזה שכורו, שגד חבירו ישמר הכל כשייעור זמן שמשמר זה עצשו.** (31) **לפני סוף** שביעית. (32) **לאחר ראש השנה של שמינית, "לפי שהם פקדון ולא מלאוה".** (33) **כלומר, אפילו לאחר השmittah, שכבר עבר על זה זמן שמיטת כספים.**

2 **ח. הלויה³⁴ וזקפון וCKER פו, והגייע השמטה והוא בפרק³⁵, והזדה אחר שערה שביעית או שבא עליו עדים אחר השביעית³⁶ - אין השביעית**
3 **משמטה³⁷.**

4 **(34) ירושלמי שביעית פרק י סוף הלכה א: "פשיטה דא מילתא, מלאוה שהוא נעשית כפרנית אינה ממשתת".** (35) **שאזו אין המלאוה יכול לתובעו ממון ולגנשו עלך, לפיכך שופר הכל פטור משלם, ואין לו עליו אלא שבועת היסת בלבד.** (36) **אבל אם הזדה לפני שעבורה שנת השביעית, הרי היא ממשתת.** (37) **כיון שביעית אינה ממשתת אלא דבר שיש בו תביעה ונגישה, שנאמר "זהה דבר השmittah וגוי לא יגוש את רעהו".**

5 **ט. המלואה את חברו וזקפון לו זמן לעשר שנים - איןנו³⁸ נשפט;** **אף על פי שהוא בא לידי לא יגש,**
7 **הרי הוא עתה⁴⁰ איןנו יכול לנש. התנה עמו⁴¹ שלא**
8 **יתבענו - שביעית ממשמתה.⁴²**

9 **(38) והרי בתוך עשר שנים ישנה שנת השmittah.** (39) **לאחר עשר שנים.** (40) **לפנין הזמן.** (41) **הלווה עם המלאוה.** (42) **כי כוונת התורה ב"לא יגוש" הייתה, שלא היה מלאוה על הלווה מאומה, וכך אף על פי שאינו יכול לתבעו, הרי הלווה חייב להחזיר הלוואה בכל רגע ורגע, והרי הוא כנהבע עצמו.**

10 **י. המלואה את חברו והתנה עמו שלא תשמטהנו**
11 **שביעית - הרי זה נשפט;** **שאינו יכול לבטל דין**
12 **השביעית.⁴³ התנה עמו שלא ישמייט הוא הזה זהה⁴⁴**
13 **ואפלוי שביעית - תנאו קים;** **שפלו תנאי שבממון**
14 **- קים, ונמצא זה חייב עצמו בממון שלא חיבתו**
15 **תורה, שהוא חיב.⁴⁵**

(43) שהרי לא התנה עם הלווה שישלים לו, אלא התנה שהשmittah לא השmitt, וזה לא יתכן. (44) **כלומר, שלא יפטור עצמו מן החוב, כשהשתמטנו שביעית, אלא ישלים לו מבלי להתחשב עם ההשmittah.** (45) **כמו שכתב רבינו בפרק י"א מהלכות מכירה הלכה טו. וצריך לומר, שהלווה חייב עצמו בפני עדים או ביתר האופנים שנזכרים שם. ויתכן, שכיוון שהתנה עמו בשעת כתיבת השטר, הרי זה Caino כתוב לו בשטר, שהדבר מועיל.**

16 **יא. הבקפה⁴⁶ הchnotot - אינה נשפטת. ואם עשאה מלואה⁴⁷ - נשפטת. שבר שכיר - איןנו נשפט.⁴⁸ ואם זקפון עליו⁴⁹ במלואה - נשפט.**

18 **(46) והטעם הוא: שדרך להקיף זמן אחר זמן ואני נפרע ממנו עד שיזדמנו לו מעות, ואין דרך לנגשו והרי זה Caino**

מתוך מהדורות ונחל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

(69) של הלואה. וטעם הדברים שאם יש ללוהה קרען הרוי החוב כגבוי ביד בית דין. או משום שהלווה ללוהה שאין לו קרען זהו דבר שאינו שכיח כי מי פthy יstor להלווה לו מעות בלבד בטוחות. ודוקא קרען, שאינו יכול להשמשה ולzechuna, אבל לא מטלין, וגם לא עבדים. (70) ללוהה מדעתו ובהסכמה. (71) וטעמו של דבר, שכיוון שאין אונאה כלל לקרענות, ראוי הוא לגבות ב"כל שהוא" זה את כל החוב. (72) כאמור, קרען כל שהוא שאי אפשר לרועם בה אלא קלח אחד של כרוב. (73) כאמור, המלווה ללוהה. (74) שכיוון שיש לשואל זכות המשמש בקרען, הרי זה כאשר קרען שלו. והוא הדין אם השכיר לו. (75) בין שהיתה שדה השדה של הלואה מושכנת ביד אחרים, בין שהיתה שדה של אחרים ממושכנת בידו.

ב. **פותבין לאיש⁶⁷ על נכסיו אשתו⁷⁰, וליתומים על נכסיו אפוטרופוס⁷⁸.** אין לו קרען, ולערכך יש לו קרען – **פותבין עליה פרזובול.** היה לו חוב על חברו **ויש לחברו** קרען, **הואיל והוא⁷⁹ פחת שעבודו⁸⁰ –** **פותבין עליו פרזובול.⁸¹**

(76) כאמור, שהוא ללוהה. (77) נכסיו מלוג שהבעל יוכל פירוחיהם. (78) כשלווה האפוטרופוס לצורך היתומים. והמלואה כותב פרובול, שנכסיו האפוטרופוס נחשבים כשל היתומים, כיוון שהוא ממונה על אשר להם ומשועבד להם. [=ויתכן עוד כי דין אפוטרופוס כאן כדי עבר להלן]. ומה שאמרו: "התומים אינם צרייכם פרובול", כאמור, כשהיתומים הם המלווה. (79) כאמור, הלואה השני. (80) של המלווה השני. (81) שהרי הלואה השני משתמש למלווה הראשון, מדין "עובדא דרבנן".

כא. **אחד שלוחה מחמשה – צרייכם פרזובול לכל אחד ואחד;** **וחמשה שלו מאחד – דין פרזובול אחד לכל אחד.**

(82) כל מלואה ומלווה. (83) שהרי המלווה כותב את הפרזובול, והוא מוסר כל חובותיו לבית דין. ונראה שאם לו כולם בשטר אחד, שאו כולם ערבים זה זה, יוכל המלווה לגבות מאיהו שיריצה, די שהיא לאחד מהם קרען.

כב. **כמם הפרזובול תחולת ואחר ביה הלווה – אין מועלן⁸⁴, אלא ממשית עד שיקתוב הפרזובול אחר שלולה.** נמצאת אומר: **של מליה הקודמת לפזרובול –** אין לה נשמטה בפרזובול זה; **ואם הפרזובול קודם למליה – נשמטה בפרזובול זה.**

(84) כי הפרזובול מועל רק לחובות הקיימים בשעת כתיבתו.

כג. **לפיך: פרזובול המקדם – בשר, והמאחר – פסול.** כיצד? **בתבו בנין והקדמים זמננו מאדר –** בשר; **שהרי הורע בחו⁸⁵,** שאינו ממשית אלא עד אדר⁸⁶. אבל אם אחר זמנו וכתבו מאדר – **פסול;** **שהרי מיפה בחו, שאינו ממשית עד איר⁸⁷ שלא**

יהיה דבר וגומר, התקין פרזובול⁶⁰, כדי שלא ישתמט החוב, עד שיללו זה אתה זהה. ואין בפרזובול מועלן אלא בשפטת כספים בזמן זהה, שהוא מדברי סופרים; אבל שmeta של תורה – אין הפרזובול מועל ביה.

(58) כמובן, העשורים נמנעו מלהלוות לעניים, מפני שהחשו לשפטותיהם לבית דין. ועוד, שכן שקהה היה להם להביא כל השטרות לבית דין. לפה, אין זו תקנה אלא למלואה בשטר, ולא למלואה על פה. (59) לפי מה שכח רביינו בסיכון, שאין הפרזובול מועל אלא בשפטת כספים בזמן זהה שאינה אלא מדרנן – "הכתוב בתורה" לאו דוקא, אלא דרבנן שהסמכו על הכתוב. (60) בගיטין לו: "מאי פרזובול, אמר רב הסדא, פרוס בולי (=עשירים) וכוטי (=עניים), כאמור, תקנת עשירים ועניים. עשירים שלא יפסדו מונם, ושלא יעבור על הלאו הניל, ועניים שלא תנעל דלת בפניהם.

יז. אין **פותבין פרזובול אלא חכמים גודלים ביתר,** בקבית דין של רבי אפי ורבי אשי, שהן ראיין להפקיע ממון בני אדים⁶¹; אבל שאר בתיהם דין – אין **פותבין⁶².**

(61) שהרי מדובר שם שהפרק בית דין הפרק, ממה שהכרינו עוזרא: וכל אשר לא יבוא לששות ימים עצצת השרים והזקנים יחרם כל רכשו והוא יבדל מקהל הגולה. ובית דין של עוזרא וכן ראשי האבות, הם בתיהם הגדולים שבדורם. וכך על פי שלדעת רביינו אין הדברים סופרים – גם אלא בזמן שפטת כספים אינה אלא מדברי סופרים – גם לעקוור דבר מדברי סופרים צריך לכח הפרק בית דין. (62) וכל זה דוקא כשהיא המלווה והלווה תלמידי חכמים, אבל אם הם תלמידי חכמים יכולים מסור את הפרזובול אף בפני בית דין וגיל ואפיו בעל פה.

יז. זהו גופו של פרזובול: מוסרני לכם פלוני⁶³, פלוני הדרינן שblkmom פלוני⁶⁴, שבל חוב שייש לי שאגבנו כל זמן שארץ⁶⁶. והדרינן או הדרים⁶⁸ חותמין מלמטה.

(63) אין הכוונה שהוא מסור את שטר החוב, אלא שהוא מסור את הדברים דלהלן לבית הדין, והרי זה כעין מסורת מודעה. (64) רביינו כתוב המשנה כלשונה, אבל וודאי שכונתו לשולשה דיניים. (65) כאמור, אם הדינים במקומם אחר והוא מסור דבריו כאן לפני עדים. (66) אפיו לאחר שמייה. (67) אם הוא מסור דבריו לפני פניהם. (68) הינו, אפיו הדברים, אם הוא מסור דבריו כאן לפני עדים, בבית הדין שבמקומות אחר.

יט. אין **פותבין פרזובול אלא על הקרען⁶⁹.** אם אין קרען לוליה – מוכך לו⁷⁰ המלווה כל שהוא⁷¹ בתוק שידחו, אפללו קלח של ברובין. השאלות⁷³ מקומות לתנגור או לכיירה – **פותבין עליה פרזובול.** היה לו שדה ממשקנת⁷⁵ – **פותבין עליה פרזובול.**

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום שישי י"ט אדר – ספר זרעים – הלכות שמיטה ויבול קעא

מתוך מהדורות ונחל עם רם רמב"ם געם – מוסד הרב קע

מניח דבר מותר ואוכל דבר אסור, ובווראי אין הוא בדבריו שהקפת חנות היא. (101) טעם זה הוא מודוע האמינו במיגו להוציא ממן. (102) כלומר, מלואה שלא נשמטה. (103) מלואה שנשמטה.

כז. תלמידי חכמים ¹⁰⁴ שהלו זה את זה¹⁰⁵, ומperf¹⁰⁶
דבירו לפטירים ¹⁰⁷ ואמר: מוסרי ¹⁰⁸ לכם, ¹⁰⁹ של
חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה - אין צריך
לכתב פרובול; מפני שהן יודעים שהשמיטה כספים
בזמן הזה מזכירותם, ובבריהם בלבד היא נדחתת.¹⁰⁹

(104) שם לו. "רבנן דברי הרבה מסרו מיליהו להודי, (כלומר, שעשו פרובול בעל פה, ומסרוו לפני תלמידים, שאינם גודלים כבית דינו של רב אמי ורב אסי. וכל זה דוקא כשהמלואה והולוה תלמידי החכמים). רבינו יונתן מסר ملي לר' חייא בר בא, אמר ליה צרכנא מידי אחרינא? אמר ליה לא צרכית". (105) בוגمرا שם לא נזכר שגמ אמר ליה צריך להיות תלמיד הכם, ורבינו כתוב זאת על פי מה שהמרו בכבא מציע עה. "תלמידי החכמים מותרים ללוטות זה מזה בריבית,מאי טעמא, מידע ידען דרישית אסורה ומתנה היא דיבבו אהדי". ולכארה גם אם המלואה אינו תלמיד הכם, מותר להחת לו ריבית, שהרי הלואה שהוא תלמיד הכם נתונה במתנה, אלא שאסור לעשות כן שמא יבוא המלואה להקל בדין ריבית. אם כן גם לעניינו, לא החתו פרובול זה אל קשאף הלואה תלמיד הכם, שלא יבוא להקל בשנית כספים. (106) המלואה. (107) אינם חכמים גדולים בבית. (108) פלוני ופלוני הדיניין. (109) כלומר, בלי כתיבת פרובול, וכן בלאי דין השוב. אבל כשמשmittah כספים היה מה תורה, אף תלמידי החכמים היו צרכיהם לכתחוב פרובול ולמוסרו בפני בית דין חשוב, וכן שאר בני אדם שחושבים שמשmittah כספים בזמן הזה מדאוריתא, חזיקום החכמים לכתחוב פרובול ולמוסרו בפנוי בית דין השוב, שאם נקל להם יבוא להקל בשנית כספים.

כח. ב' הפטיר חוב שעברה עליו شبיעית - רוח חכמים נוכה הימנו¹¹⁰. וצריך הפטלה לומר לפטיר: משmittah אני וכבר נפטר ממען. אמר לו: אף על פי כן רצוני שתתקבל - יקבל ממען; שנאמר: לא יגש, והרי לא נגש.¹¹¹ ואל יאמר לו: בחובי אני נותן לך, אלא יאמר לו: שלו הם ¹¹² ובמתנה אני נותן לך.

(110) עניינו, שהחכמים או הבאים אותו על זה, ויש בעיניהם מה שעשה". וטומו של דבר, כדי שלא יימנו מלהלotta. (111) שם: שנאמר: זה דבר השmittah. "הרואה מה שאמור בדבר", כלומר, לאחר שהוציא הדבר מפיו, התירו". (112) המועთ, שמשmittah شبיעית.

כט. החזיר לו חובו ולא אמר לו פון - מסביב¹¹³ עמו בבריהם עד שיאמר לו: שלו הם ובמתנה נתתים לך. ואם לא אמר - לא יקבל ממען, אלא טל¹¹⁵ מעטתיו וילך לו¹¹⁶.

בדין, שאין דינו שלא ישמש אלא עד ניסן, בשעת מטירת הדברים לחייב דין.

(85) של המלואה. (86) אבל מה שהלווה אחר כך אין בו כלל הפרובול, ומשמשים. (87) כאמור, מה שהלווה מנין (אחד כתיבת הפרובול) עד איר (הזמן הכתוב בפרובול).

כט. המוציא שטר חוב אחר شبיעית ואין עמו פרובול - אבד חובו⁸⁸. ואם אמר: היה לי ⁸⁹ ואבד נאמэн; שמצוון הסכנה ⁹⁰ ואילך בעל חוב גובנה שלא בפרובול⁹¹. ולא עוד, אלא בשיביא בעל חוב את שטרו או בשיכוא לחבע במלחה על פה - אומרים לבתבע: שלם לו. ואם טعن הנתבע ואמר:izia פרוצבול שלו? אומרים לתובע: היה לך פרוצבול ואבד? אם אמר הוא - נאמэн, ואם הודה שלא בתב פרובול - אבד חובו. והיתומים ⁹² אין אריבין פרוצבול.

(88) שהרי שמותו شبיעית. (89) פרובול. (90) שלא היה יכולים לקיים מצוות, אף על פי שפרובול אינו מצוה - לא התרו הגויים לעשותו, כיון שעיל עיר ניכרת מצוות שmittah כספים בזמן זהה, שככל עיר היה שלא תישכה תורה שmittah כספים מישראל, והרי כל כוונתם הייתה להשביכם תורתך". (91) אם אמר, היה לי ואבד. וכן כח המאייר שם, שמצוון הסכנה ואילך האמינו מכח החזקה, שאין אדם מניח דבר מותר ואוכל דבר אסור. וווצה לומר, שזמן הסכנה תיקנו חכמים שהיא נאמן לומר פרובול היה לי ואבד, ואף אחר שבטלת הסכנה, נשארה התקנה במקומה. (92) שהלו.

כח. החזיר ⁹³ פרוצבול, וטען הנתבע ואמר: מלואה זו שהוא טובע אחר פרוצבול זה היתה⁹⁴, וחתוב ואמר: קדם פרוצבול היתה - הtotav נאמэн; שאלו אמר: היה לי ואבד⁹⁶ - נאמэн ואך על פי שאין לנו יודעין זמן הפרוצבול שאבד⁹⁷.

(93) המלואה. (94) אין הפרובול מועיל כלל. (95) "שכיוון שתקנו חכמים פרובול, חזקה היא שאין אדם מניח דבר מותר ואוכל דבר אסור" ובוודאי עשה פרובול שזמן אחד הלוואה זו. (96) כלומר, ולא היה מוציא פרובול. (97) הרי שנאמן גם על הזמן.

כו. טען הנתבע ואמר: מלואה יש לו אצליו⁹⁸, וחתוב ואמר: לא כי אלא הקפת חנות היא, שאינה נשמטה, שהרי לא זקפתה מלואה - הרי זה נאמן; שהרי אם ירצה לומר: מלואה ⁹⁹ היתה יופרוצבול היה לי ואבד¹⁰⁰. שביבן¹⁰¹ שתקנו חכמים פרובול, חזקה היא שאין אדם מניח דבר מתקן¹⁰² ואוכל דבר אסורי¹⁰³.

(98) וכיון שאין למלווה פרובול הרי המלווה נשמטה. (99) כדברך. (100) ואף על פי שלא אמרו מיגו להוציא ממן - כאן ישנה גם חזקה המסייעת: חזקה שאין אדם

קבב שיעורי רמב"ם ג' פרקים ליום – יום שישי י"ט אדר – ספר זרעים – הלוות שמייה ויבול

מתוך מהדורות גנאלעס רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קומן

שנים וגומר, וקדשתם את שנת החמשים. ושתי
15 מנות אלו מסורין לבית דין הגדול בלבך.¹⁶

2) ראה בספר המצוות, עשה קמ. (3) כלומר, ארבעים ותשע שנים, כלשון הכתוב: "שבע שנים שבע פעמים". (4) שם (עה קלו) כתוב ורבינו שנצטווינו לקדש את שנת החמשים, ככלומר, להשבית בה עבדות האדמה, כמו בשמייה" (וכן הוא במניין המצוות שבתקורת ספר י"ד החזקה) ולא כתוב שמצוות זו מסוורה לבית דין, שהרי ממצוות השביטה מוטלת על כל ישראל (ועיין שם בהערה נוספת מן תקצח). ומקור דבריו בדברי ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא (ראש השנה ח): שדרש פסוק זה של "קדשתם את שנת החמשים שנה" לומר "שמתקדשת והולכת מתחילה". ככלומר, מראש השנה, ולא הזכיר בדבריו שמקדשים אותה על-ידי בית דין לומר מקודשת השנה כמו שנראה שם מדברי רבנן (עיין רש"י שם). וכן, כראוי, חזר בו רבינו, נקט שאפילו לדברי ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא שהלכה כמותו (להלן הלכה יד), יש מצוה לבית דין לקדש ולומר "מקודשת השנה", וכן כתוב החינוך מצוה שלב (ועיין מנחת חינוך שם). (5) בספרוא בהר פרשה ב הלהכה א: "וספרת לך, בבית דין". וסביר רבינו, שהכוונה היהתה למשה שהוא במקומות שביעים ואחד (סנהדרין טז), והוא בספר המצוות לעם, שם בהערה נוספת (וזein), למד ממה קידוש יובל, שהוא צריך לבית דין הגדול, ונלמד ממה שאמרו בראש השנה שם לדברי רבנן החולקים על ר"י בנו של ריב"ב, ולמדו מהפסוק "קדשתם וגור החמשים שנה" – "שנה אתה מקדש, ואוי אתה מקדש חדים", וקידוש חדשים הוא על-ידי בית דין הגדול (ספר המצוות, עשה קגנ). ואף-על-פי שאין הלהכה קרבען, אלא כר"י בנו של ריב"ב, ראה לעללה, לא מאצינו שר"י בנו של ריב"ב חולק עליהם זהה. ואין הכוונה לשבעים ואחד, אלא לשלהה מתוך בית דין הגדול, ראה בספר המצוות לעם, שם הערת נוספת נה].

ב. ומאתים התיילו למנות? מאחר ארבע עשרה
17 שנה¹⁷ משבכטו לארץ. שנאמר: ששה [שנים תזרע
18 שרך ושבע שנים גזמר פרמץ – עד ששייה כל אחד
19 מפיר את ארצו; ושבע שנים¹⁸ עשו בכבוש הארץ,
20 ושבע שנים בחלוקת. נמצאת אומר: בשנת שלש¹⁹
21 וחמש מאות ואלפים ליאירה, מרראש השנה²⁰ מאחר
22 מולד ארם הראזון, שהיא שנה שניה²¹ ליאירה,¹²
23 ההתיילו למנות. ועשו שנה עשר וחמש מאות¹³
24 ליאירה, שהיא שנה אחת ועשרים¹⁴ משבכטו
25 לארץ, שmetaה. ומנו שבע שמות וקדשו שנה
26 החמשים, שהיא שנה ארבע ושבעים¹⁵ משבכטו
27 לארץ.

(6) ערכין יב: (7) בספר, החילת פרשת בהר הלהכה ב. וראה להלן הלהכה ח. (8) ערכין יג. (9) ככלומר, בסוף השנה השלישית, והיינו מהתחלת השנה הרבעית. שהרי מונחים לאחר מולד אדם הראשון, שהיא שנה שנייה ליאירה, ראה להלן. (10) של שנת חמיש מאות וארבע. (11) בעבודה

(11) שם, מעשה ברבה של הוותה מעות לאבא בר מرتא. (12) שם: אמר ליה (רביה לאבי), תלי ליה נמי עד דامر הכל (כלומר, שלוי הם ובמיתה אני נתון לך). ומפרש רבינו שהכוונה מסכוב עמו בדברים, אבל לא כופחו, שהרי במעשה הנזכר שם, לא כפה רביה את אבא בר מרטא, אלא אבוי שידלו בדברים שילך לרבה ויאמר לו: "אך על פי כן". (13) הלואה. (14) שהרי אמרו שם: אשכחיה (אבי לרבה) דהוה עציב. אמר ליה, אמאי עציב מך, אמר ליה הכי הוה מעשה, אז לגביה. ואם בדייעבד יקבל את המעות מן הלווה אפילו בליך "אך על פי כן", לא היה לו להיות עצוב, ולשלוח את אבוי לאבא בר מרטא.

1. מי שגננו מלחלות את חברו קדם הטעמה
2. שמא יתאחר החוב שלז¹¹⁷ ויישמט - עבר بلا
3. מעתה, שנאמר: השמר לך וגמר. וחתא גדוול הוא,
4. שהר היודהה עליו תורה בשני לאוין; שנאמר:
5. השמר לך פן וגומר. וכל מקום שנאמר השמר או
6. פן או אל – תרי זה מצות לא תעשה. ותורת
7. הקפידה על מחשבה דעתך וקראותו בלעילה¹¹⁸. והרי
8. הוסיף הקטוב להזיר ולעשות שלא יקנעה¹¹⁹ אלא
9. יתכן¹²⁰, שנאמר: נתן תתן לו ולא ירעע¹²¹ לבקב
10. בתפקיד לו וגומר. והבטיח הקדוש ברוך הוא בא שכר
11. מצוה זו בעולם הצעיר¹²², שנאמר: כי בגל תדבר
12. הנה יברך וגומר.

(11) ככלומר, שהוותה לא יחויר לו את הוות בזמן הפירעון. (12) שם. וגם לעניין צדקה למדנו כן מפסוק זה לפי שהפסוק נאמר גם על צדקה וגם על הלוואה, שכן נאמר שם: "כי פתח תפחה את ייך לך לו (הרי צדקה) ותעביטנו (הרי הלוואה) וגוי השמר לך פן יהה דבר עם לבך בלילה לאמר קרבה שנה השבע וגור". (13) הינו להזיר". (14) הינו, "לצדות". (15) זהו הכוונה.

(16) זהו האזהרה. (17) והוא בכלל גמilot חסדים, שאדם יכול פירוטה בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא (פה פרק א משנה א, ועיין שם בפירוט המשנה שזהו כלל לכל המצוות שבין אדם לחייביו). אלא שצריך עיין למה הוצרכו ללמוד (קידושין מ). מפסוק במשל: "רודף צדקה וחסיד ימצא חיים צדקה וכבוד", גמilot חסדים אדם יכול פירוטה בעולם הזה, ולא למדנו כן מhn הפסוק הנ"ל שבתוורה, שהביא ובניו.

פרק עשרינו

(1) יבאר שמצוות-עשה לדרוש שנת החמשים. מאימתי התחילו למנות שנה יובל. אם היבול עולה למנין שני השבע. ומאיימי בטלו היובלות. ודין כמה ממצוות תלויות בהנחת היובל. מצות-עשה לתוקע בעשריו לתרשי בשנת היובל. שלשה דברים מעכbin ביובל. שדין היובל ודין המשmittה, לעניין שביתת הארץ, אחד הוא.

(2) מצות עשה לסתור² שבע שבע שנים³ ולקידש⁴ שנת החמשים, שנאמר: וסתור לך שבע שבתת

שיעור רמב"ם ג' פרקים ל'ו – יומ שישי י"ט אדר – ספר זרעים – הלוות שמיטה ויבול קעג

וילובלוות³⁰ – אורה השנה מוצאי שביעית היתה³¹,
ושנתה חמש עשרה מן היובל התקשייע הדקה. ולפי
חשבון זה, שנה זו, שהיא שנת אלף ומאה ושלש ע
לח"ךן, שהיא שנת שמנים ושבעה ואלף וארבעה
מאות למניין שיטרות, שהיא שנת ששה ושלשים
ותשעה מאות וארכעת אלפים ליצירה³² – היא שנת
שמטה, והיא שנת אחת ועשרים מן היובל.³³

(28) כאמור, בשניה. (29) שהרי הבית הרבה בחשעה באב, והרי זה קרוב לשני החדש. (30) וכן אמרו שם יב: שאף בית שני הרבה במושאי שביעית. (31) שהרי הבית עמד 420 שנה כנ"ל, ובשנה השביעית לבניינו החלו למנות, הרי 414. יצא שחבית הרבה בסוף שביעית השנייה של יובל תשעיע. (32) צ"ע, לשם מה אריכות לשון זו. (33) כאמור, שהרי אלף ומאה הן שנים ואחד יובלות, נמצא שהשנה בה עמד רבינו היא השמיטה הראשונה ליבול ה"כ". אלא שהלשון כאן מוזהה במקצת. ולשיטה זו, מנ יובלות לקדש שמיטות, כנ"ל, בין בזמן הבית ובין לאחריו עד היום הזה, כחכמים בערךין לא. ולא כרבי יהודה, וכדלהלן בהלכה זו.

ה. אבל כל הגאנונים אמרו, שמשרת היה בידיהם איש מפי איש, שלא מנו באותן השבעים שנה שבין
חרבן בית ראשון ובנין בית שני אלא שמטות בלבד
בלא יובל. וכן משחרב באחרונה לא מנו שנה
החמשים,³⁴ אלא שבע שבע בלבד מתקלה שנה
לח"ךן. וכן עולה בגמרא עבודה זרה³⁵ חשבון זה
שזהא קבלה.³⁶

(34) בפני עצמה. ולפי זה, מה שאמרו שם לב: מנ יובלות לקדש שמיטין, הוא רק בזמן בית שני, וכדלהלן בפי"ב סוף הלכה טו, שעשו כן דוגמת מה שהיו עושים בזמן בית ראשון, ככל יושבי הארץ היו עליה, והיתה קדושה בשנת הiyovel כשביעית. אבל לאחר החורבן, לא מנ יובלות כלל. ודברי הכס"מ משנה כאן תמורה. (35) ט: שאמרו שם: "האי מאן דלא ידע כמה שני בשבועות והוא עומד, ניטפי חד שתא, ונחשוב כללי כיובל ופרטיו בשבוע, ונשקל ממאה תרי (כלומר, שתי שנות היובל שככל מה שנה), ונשדי אפרטוי, ונחשבינהו לפרטיו בשבוע, יידע כמה שני בשבועות". משמע מכאן שמחאלקים אף את היובלות בשבוע. (36) כאמור, שהגאנונים הווו חשבון זה, לא מטעם שהוכיחו כן מן הגדרא, אלא שקיבלו כן איש מפי איש, כנ"ל.

ו. ושנת השמיטה ידועה היה ומפרשת אל כל הגאנונים ואנשי ארץ ישראל, וכך לא מנו אלא לשני ח"ךן, משלי כין אותן שבע שבע. ולפי חשבון זה, תה שנה זו, שהיא שנת שבע ומאה ואלף לח"ךן, מוצאי שביעית.³⁷ ועל זה אנו טומקין, וככפי החשבון זה אנו מודין לענין מעשרות ושביעיות³⁸ עמידם ושהשנת כספים; שבקבלה⁴⁰ והפעשה⁴¹ עמידם גודלים בהזאה, ובכן ראוי להתלוות.

(37) שכשנהלך 1107 ל-7, נמצא 158 שמיטות, ושהנה אחת

זרה ט. אמרו, שمبرירת העולם עד תקופת אברהם, אפילו מאות ארבעים ושמונה שנים עד מותה, וארכבים ארבעים השנה שהיו במדבר עם י"ד שכבשו וחלקו, הרי אלף שנים חמש מאות ושתים שנה. (12) כיון שלדעת ר' אליעזר שבתשרי נברא העולם, הכוונה לכ"ה באלו, אלא שכיוון שהאדם נברא ביום ר', והוא עיקר הביראה, לכן מונחים מראש השנה, וראה בראש השנה ח. בתוספות ד"ה לתקופות, ובכسف-משנה. (13) כאמור: לפי המניין ממולד אדם הראשון, שהיא שנה שנייה ליציה (ר"י קווקוס). וראה שם סוף הלכה ג. ובקידושין מ: "גadol תלמוד מתן תורה) שקדם וכו', לשמייטין ששים ואחת (ארבעים שנה שבמדבר, ועשרים ואחת שכח רבינו/acan), ליבולות מאה ושלש". כאמור, לאחר עיבור שנה זו באופן שהוביל הוא בשנת הק"ד. (15) כנ"ל.

ג. שבעה עשרה¹⁶ יובלים מנו יישראלי משגננס-משנה¹⁷ לארץ ועד שיצאו.¹⁸ ושנה שיצאו בה, שחרב הבית בראושנה, מוצאי שביעית¹⁹ היתה, ושנתה של ושלשים ביובל היתה, שארכבע מאות שנה ועשר שנים עמד בית ראשון.²⁰ בין שחרב הבית בטול מגן זה.²² משפטלה נשארה הארץ חרבה שביעים שנה, ונבנה בית שני, וארכבע מאות ועשרים שנה עמד.²³ ובשנה השביעית²⁴ מבניינו עללה עזרא, והיא הביבאה השניה.²⁵ ומהנה זו התחליו למנות בגין אחר, ועשו שנה שלוש עשרה לבניין בית שני שמטה. ומנו שבע שמות, ורקדשו שנה השמיטים. אף על פי שלא היה שבע שמות, מונין בבית שמייטים. ה. היו אותו כדי לקידש שמטות.²⁷

(16) ערכין יג. ורואה לומר, שהה עשר יובלים שלמים ושלשים ושנה מן היובל השבעה עשר. וראה בכسفر-משנה וררב' ג'. (17) לאחר י"ד שכבשו וחלקו, כנ"ל. (18) לאחר חורבן בית ראשון. (19) שם יא: (20) יומא ט. כאמור, וארכבע מאות ושמוניות שנה ישנן מיציאת מאות בגין הבית, כמו שנאמר במלכים-א ו, א, הרי שמונה מאות וחמשים. ולכשנוריד ארבעים שנה שבמדבר וארכבע-עשרה שנה שכבשו וחלקו, הרי שמנה מאות ושלשים ושש, שהן ששה עשר יובלים, ושלשים ושש שנה מן היובל השבעה עשר, ושנת ל"ז היה מוצאי שביעית. וראה בכسفر-משנה. (21) ויישראל הילכו לגוללה. (22) ראה להלן הלכה ח. (23) ערכין שם, כרב אש. (24) יומא שם. (25) ראה להלן פ"ב הלכה טו. (26) שם לב: שאין היובל נהוג אלא ככל שובייה עליה, כדלהלן בהלכה ח. (27) שם. וברש"י: היו מניחין שנה נ', שלא היו מונין אותה לשמיטה הבא, מפני שהיא הייתה להיות שנה יובל, ושנה שלאחריה מתחילה המניין.

ד. נמצאת למד, שהשנה שחרב בה הבית באחרונה²⁸, מתקלה מתשרי שאחר הח"ךן כשיינן ח"ךים²⁹, שהרי מתשרי הוא המניין לשמטים

קעד שיעורי רמב"ם ג' פרקים ליום – יומ שישי י"ט אדר – ספר זרעים – הלוות שמייה ויבול

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב בוכן

יווחאי, שנאמר (שם כז, כא): "ויהי השודה בצעתו ביבול קדר לה' כשרה החומר". ושדה הרים, היא שדה שהחרימה לבדוק הבית או לכתנים. וראה בפ"ו מהלכות עריכין וחומרן. שם: שנאמר (שם כה, כח): "ויצא ביבול ושב לאחחותו". ושדה אהוזה, היא שדה שירשה אדם ממורישיו ומכרה. (55) קיבל על עצמו שלא לעובד עבד עבודה-זרה, אלא שהוא אוכל נבלות. ושם: אמר رب ביבי, מי טמא, אתיא טוב טוב. כתיב הכא (אצל עבד, בדברים טו, טז, כי טוב לו עמך", וכתיב הthem (אצל גר תושב, שם כג, יז), בטוב לו, לא תוננו". ומכאן שגר תושב נהוג (שאנו מצוין להחיתתו) רק כשעבד עברי נהוג, דהיינו כשהיובל נהוג, לנ"ל. (56) ראה מעלה בפ"ט הלכה ב, ובהערות שם. ומפורש בדברי רבינו שמיתת קרקע בשביית תלואה ביבול. וצ"ע, מהinic למד זאת רבינו, שהרי מה שאמרו בבריתא בגיטין לו. "זמן שאתה משפט קרקע, אתה משפט בספרים וכו'", מפרש רבינו שהכוונה ליובל, אבל שביעית אף בזמן הזה היא מן התורה, כמו שבאר הכסף-משנה בכמה מקומות. (57) בכספי-משנה מפרש שזה עולה רק על שמיתת הספרים. ואילו שביעית בארץ, היא מן התורה אף בזמן הזה. וראה בספר המצוות לעם, עשה קלה, והערה נספת תקזו שם. (58) למעלה שם הלכה ג לעניין שמיתת הספרים. וראה ברוי קורוקס שדין כדבורי הכסף-משנה שאין הכוונה אלא לשמיתת הספרים, שבאר כן בפ"ט שם. ואילו בשביעית הארץ לא באיר עוד מאומה, אבל בכתבי הנוסחא: "חוין משבעית בארץ מדבריהם, והשמיתת בספרים וכו'" (רוי קורוקס). וכן הוא בחינוך (מצוה של לפידות וויניציא. ולפי"ז מפורש שגם שביעית הארץ אינה אלא מדבריהם, וראה בפתח-השולchan).

י. מצות עשה⁵⁹ לתקע⁶⁰ בשופר בעשרי לתקשרי⁶¹
בשנת היובל. ומוצאה זו מסורה לבית דין⁶² תחלה⁶³,
שנאמר: והעברת⁶⁴ שופר תרועה; וכל יחיד ויחיד⁶⁵
חייב לתקע, שאמר: פעיברו שופר. ותקעין בשופר
תשע, כדרכ שתקעין בראש השנה⁶⁶. ומعتبرין
שופר בכל גבול יישראלי⁶⁷.

(59) ראה בספר המצוות, עשה קלז. (60) ולענין תקיעת ראש השנה, כתב רבינו שם ובפ"א מהלכות שופר הלכה א, שהמצווה היא לשם. והסביר רבינו בספר הפסוקות החירות, והיא חילק שתקיעת זה בויל כל אינה אלא לפرسום החירות, והיא חילק מן ההכרזה, והוא אמרו: וקראתם דורור בארץ, ולכן עיר המצווה התקיעה, דהיינו לאחרים, לפרסום הדבר), ואין עניה כענין תקיעות ראש השנה, שכן "זכרון לפני ה'" (ולכן עירקה השמיעה, וההтурורות כתוצאה ממנה). וראה בהערות שם. (61) הוא ים הכהפורים. (62) הגadol. (63) כמובן, כן הוא הסדר: בתחילת תקיעין בבית-דין, ואחר-כך תוקיעים כל ישראל, שהרי כן אמרה תורה "והעברת" (הינו בית-דין) ואח"כ "חעבירו" (כל אחד ואחד מישראל). וראה בקדחת ספר, ובמנחת-חנן מצוה של א. (64) כמובן, בראש הענין כתוב: וספרת לך גור. ושם הכוונה לבית-דין הגדל בלבד, לנ"ל בהלכה א, ולכן גם האמור להלן "והעברת", הכוונה לבית-דין. וכן מפורש בראש

נותרת, שהיא מוצאי שביעית. וכך גם השנה שלנו: חמאת אלפים ושבע מאות ועשרים ליצרה, שהיא אלף ושמונה מאות ותשעים ואחת לחורבן הבית, היא מוצאי שביעית. (38) כמובן, לענין חלוקת שנות המעשיות: מעשר שני בשנה ראשונה שנייה ורביעית וחמשית, ומעשר שני בשלישית וששית (פ"ו מהלכות מתנות עניים הלכה ד). (39) שכן היו קרען. (40) היא מסורת הגאנונים הנ"ל. וראה בחו"מ סימן סג סעיף א נהוגים בארץ ישראל, לנ"ל. וראה בחו"מ שסימן סג סעיף א בכיוור הגרא"א אות ח, וכן בחזון-איש שהאריכו בביור שיטת רביינו. ובקונטרס "לשנת השמיטה" של הראי דלנסקי ב"התורה והמדינה" תש"ט עמוד שיח העתיק מה שכתוב על מזכות עתיקות שנתגלו, והחותם שם נוטה לשיטת הרושאנה שכח רביינו לעמלה הלכה ד.

ז. שנת יובל⁴² אינה עולה ממן אין שני השבועע⁴³, אלא שנת תעש ואירועים - שמטה, ושות חמשים - יובל, ושות חמשים ואחת - תחולת שש שנים של שבוע. וכן בכל יובל ויבול.

(42) כמובן, כשהיובל נהוג, שכל יושביה עליה כמו בזמן בית ראשון. ודברי הכסף-משנה כאן תמהים. (43) בירתא בנדרים א. ובעוד מקומות, כחכמים ולא כרבי יהוד.

ח. משלחה בטלו היובלות; שנאמר: וקראותם דרור מנשה בטלו היובלות; בזמן שבל ישבה עלייה. והוא בארץ כל ישבה - בזמן שבל ישבה עלייה. ולא בלאן ישבם בתקנון. (45) בזמן שהיובל⁴⁷ [נוהג בארץ] - נהוג בחוcharה לא-ארץ; שנאמר: יובל היא - בכל מקום, בין בפניו הבית בין שלא בפניו הבית.

(44) בירתא בערךין לב: ובספרא פרשת בהר פרק ב הלכה ג. (45) וכל אחד מכיר את ארצו, לנ"ל בהלכה ב. וראה בהערות שם. (46) ראש השנה ט: וקידושין לח: שם. (48) לגבי שילוח עבדים (שם ושם). (49) אם כל יושביה עליה, לנ"ל.

ט. ובזמן⁵⁰ שהיובל נוהג - נוהג דין עבד עברי⁵¹, ודין בת ערי חוץ⁵², ודין שדה חרמים⁵³, ודין שדה אchnerה⁵⁴, ומבלין גר תושב⁵⁵, ונוהגת שביעית בארץ והשמיתת כספים⁵⁶ בכל מקום מן התורה. ובזמן שאין היובל [נוהג] - אין נוהג אחד מכל אלו, חוות משכיבית בארץ והשמיתת כספים בכל מקום מדבריהם⁵⁷, כמו שבארכנו⁵⁸.

(50) בירתא בערךין כת. (51) הינו שיכולים ביתה-דין למכוו בגנתו, וכן הוא מוכר עצמו. וראה בפ"א מהלכות בעדים הלכה י. וכברירתא שם נתנו טעם לדבר: שנאמר (ויקרא כה, מ): "עד שנה היובל עבד עמך". הרי שהמדובר בזמן שהיובל נהוג. (52) הנזכר להלן בפרק יב. וטעמו של דבר: שנאמר בפרשת בת ערי חומה (שם, ל) לא יצא ביבול. משמע שהדבר תלוי ביובל (ביריתא שם).

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום שישי י"ט אדר – ספר זרעים – הלוות שמייה וובל קעה

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

במנחת חינוך מצהה שלב. ולמדו כן ממה שנאמר (וירא כה, ט-יא) "והעברת שופר תרועה וגוי העבירו שופר וגוי וקראתם דרכך וגוי יובל היא וגוי ובשתם איש אל אחותו וגוי לא תורעו וגוי". והמלים "יובל היא" מורות על עיכוב, כלומר, רק באופן זה הוא יובל ולא באופן אחר, ומה הוא האופן שעלי-ידיו נתقدس היובל, שופר תרועה וקריאת דרכך האמורים לפני הפסוק "יובל היא", והחוות שדות הנאמרה לאחריו ומקרה נדרש לפניו ולפניו גם לאחריו.

(83) לא מבורר לאיזו תקיעה נתכוון ובניו, אם לתקיעה של בית-הדין או לתקיעה של כל יחיד ויחיד (ראה למללה הלכה י). ובראש השנה שם אמרו: "זו (=תקיעת שופר) מסורה לבית-הדין", ואם כן התקיעות של היחידים (ראה למללה שם) אינם מעכבות (וראה בסוף ההלכה הסמוכה). אבל ציריך עין, שהרי תקיעות אלו, שנולדו מ"מעבירו שופר", סמכות תורה למילים "יובל היא" יותר מתקיעות של בית-הדין. (84) הנזירות בבריתא בגיטין לו. כלומר, ולא שבעית, כדעת יתר הראשונים. וראה למללה בפ"ט הלכה ב, ובעהותה שם.

יד. **מראש השנה**⁸⁵ עד יום הפסחים לא היו עבדים⁸⁶ נפטרים לכתינה⁸⁷ ולא משלוחבידין⁸⁸ לאודוניהם⁸⁹, ולא השdot חוריות לבעליהם⁹⁰, אלא עבדים אוכליין ושותים ושמחים⁹¹ ועתורתיהם⁹² בראשםם. כיון שהגעים יום הפסחים, תקעו בית דין⁹³ בשופר, נפטרו עבדים לכתינה וחזרו שדותם⁹⁴ לבעליהם.

(85) בריתא של ר' ישמעאל בנו של ר' יהנן בן ברוקא בראש השנה ח: עברים. (86) שמא לא יתקעו בית-הדין בשופר ביום הכיפורים, ותקיעה היא אחת משלשת הדרבים המعقבים את היובל, כמפורט לעללה (מנהת חינוך, מצהה שלא). (88) שמא יתקעו ביום הכיפורים, ויהיה היובל למפרע מראש השנה. (89) סיפורא פ' בהר פרק ב הלהכה א. (90) דרך החירות, כמו שאמרו בצדיקים שבulous הבא, שיושבים ועתורותיהם בראשיהם ונחנים מזוי השכינה" (ברכות יז). וכן היו נהגים חתנים וכלהות, וראה סוטה מט. (92) שהרי להם מסורה מצהה זו חילה, כנ"ל בהלהכה י. וראה בהלהכה הקודמת.

טו. **דין היובל**⁹⁵ בשביית הארץ ודין שטחה אחד הוא לכל דבר. כל שאסור בשביית מעבדות הארץ⁹⁶ – אסור בשניota יובל, וכל שmarket בשביית – מתר ביובל, ומלאכות שלוקין עלייהן בשביית – לוקין עלייהן ביובל. וכן פרות שנת יובל באכילה⁹⁷ – ובמקורה יובל ובעור⁹⁸ – בדין פרות שביית לכל דבר.

(93) בסיפורא שם פרק ג הלהכה ב: "לא תורעו ולא תקצزو את ספיחיה ולא תבצרו את נזריה, כשם שנאמר בשביית, כך נאמר ביובל". וראה בספר המצוות לעם, לא-תעשה רכח, ובתוספת בהערה רסב. (94) בספר המצוות שם כתוב גם בעבודת האילן. (95) כמו זרעה זמורה, קצירה ובצירה, שלוקין עליהן מן התורה, כנ"ל בפ"א הלהכה ב, וחפירה חרישה ועוד, שלוקים עליהן מדרבן, שם הלהכה ד.

השנה ט: (65) ראש השנה ל. וספרוא פ' בהר פרשה ב הלכה ה. (66) משנה שם לג: ובמשנה שם כו: שוה היובל לרأس השנה לתקיעה. וראה בפ"ג מהלכות שופר הלכה א. שנאמר: "תעבירו שופר בכל ארצכם". והכוונה, לפרנס את חירות העבדים. ווזקא בגבול ישראל, אבל בחוץ לארץ לא, כמפורט בירושלמי ראש השנה פ"ד סוף הלכה א או ר' שמחה).

יא. שופר של יובל ושל ראש השנה אחד הוא לכל דבר.⁶⁸ ואחד⁶⁹ ראש השנה ואחד היובל לתקיעות,⁷⁰ אלא שביבלון⁷¹ תוקיעין⁷² בין בית דין שקדשו בו את החדש,⁷³ בין בית דין שלא קדשו בו את החדש, וכל יחיד ויחיד⁷⁴ חיב לתקע כל זמן שבית דין יושבון⁷⁵ ושלא בפני בית דין⁷⁶;

(68) שכש שופר של ראש השנה אינו אלא מקרן כבש כcow (פ"א מהלכות שופר הלכה א), כן בשופר של יובל, שחכמים במשנה שם ולא כרבי יהודה. והוא-הדין שהם שווים בשיעורם ובכל הדינים השיכים לגוף השופר, והנזכרים בהלכות שופר שם. (69) שם. (70) משנה שם. ושם נאמר גם "ולרבוכות". והביאו בפ"ב מהלכות תפילה הלכה ח. (71) בריתא שם ל: (72) אפילו בשבת. וראה להלן. (73) הינו, בבית-הדין (ספר המצוות, עשה קנו). והבריתא תלטה את הדבר בבית-הדין "שקידשו בו את החדש". ויתכן שטעם הדבר הוא, שכש שלקיידוש החודש אין צורך בכלל ע"א הדינים של בית-הדין גדול אלא בשלשה מתוכם בלבד, והוא-הדין לעניין תקיעת ביובל. וראה שם העזה נח. (74) כנ"ל. (75) ראש השנה שם, כרבי. (76) כלומר, אפילו שלא בפני בית-הדין.

יב. **ובראש השנה**⁷⁷ שחל לחיות בשפט⁷⁸ – לא היה תוקעין אלא בית דין שקדשו בו את החדש,⁷⁹ ואין כל יחיד ויחיד תוקע אלא בפני בית דין⁸⁰.

(77) בריתא שם. (78) אבל אם חל ראש השנה בחול, תוקעין בכל מקום (גמרה שם). (79) כנ"ל. וראה בפ"ב מהלכות שופר הלכה ח: "בימים הכהפורים, אפילו בשבת וכו". יכול אף תרעות ראש השנה תהיה דוחה את השבת וכו', אם כן למה נאמר בעשור לחודש, אלא בעשור לחודש דוחה את השבת בכל ארצם (הינו, אף שלא בפני בית-הדין שקידשו את החודש, ובclud שהוא בזמן שהיושבין, כנ"ל), ואין תרעות ראש השנה דוחה שבת בכל ארצם אלא בבית-הדין בלבד".

יג. **שלשה רבirim**⁸¹ מעצביין ביובל⁸²: פקייעת⁸³, ושלות עבדים, והרשות שdot לבעליהם. וזה היא שמatta קרקע⁸⁴.

(81) ראש השנה ט: כחכמים, ולא כר' יהודה ור' יוסי. (82) שאם לא עשו אחד משלשים, לא נתקדשה השנה בקדושת יובל, ואני אסורה בזורייה ובכל העבודות האסורות בשמייה, וראה ברש"י וบทוספות שם. וכנראה שהקידוש (ראה למללה הלהכה א) אינו מעכב, וראה

מוסד הרב קוק – מותוך מהדורות ונחל עס רם רמב"ם ג' נעם

עליהם (משנה-למלך). וראה להלן. 7) בירושלמי' דמאי פ"ה ה"ח, הביאו ראייה מפסוק זה "והארץ לא תמכר לצמחיות כי ליל הארץ", למ"י שסביר אין קניין לגוי בארץ ישראל להפקעה מקודשתה (ועי' פ"א מהל' תרומות ה"י) – הרי שאין מעשיהם מועלים, כדברי רבינו. וראה בהשגות הרמב"ן לספר המצוות לא-תעשה רכו. והרבד"ז כתב שדעת רבינו כרבא (תמורה ד): "כל מילתא דאמיר רחמנא לא תעביד, אי עביד לא מהני". וכן נראה מדברי 'החינוך' סוף מצה שלט, שכחוב בדעת רבינו שחביב מלוקות, וזהו דעתו של רבא (שם) ד"לקי' משם דובר ארמי רדא רוחמנא", אבל זה נסתור מדברי רבינו בהל' בכורות שם, ראה לעלה.

ב. **והמוכר⁸ שידחו לששים שנה - אינה יודאה**
ביוֹבֵל; **שאין⁹ חזר ביוֹבֵל אֶלָּא דָבָר הַגִּמְפֵר סְתִמָּה¹⁰**
או הַגִּמְפֵר לְצַמִּיתוֹת¹¹.

(8) בבא-מציע עט, א. (9) שם: "מי שאין שם יובל (הינו), אלמלא היובל" – נצמתה, יש שם יובל – אינה נצמתה, יצתה זו (שנמכרה לששים שנה), שאר-על-פי שאין שם יובל – אינה נצמתה". (10) שבלי היובל היה הדבר חולוט לולקה לעולם. (11) בפירוש.

ג. **לא ימperf¹² אדם ביתו¹³ או שדה אח'תו, אף על פי שהם חזירין אחר זמן¹⁴, אלא אם כן העני;**
שנאמר: **וכי ימוך אחיך ומכר מאח'תו. אבל למק퍼 ולחגנית תקמים בכיסו או לעשות בהן סחורה או לך בקן כלים או עבדים ובמה – אינו רשאי; אלא לקזונות בלבך.¹⁵ ואם עבר¹⁶ ומכר מפל מוקם – הרי אלו מכירין.¹⁷**

(12) 'סיפרא' שם פ"ה ה"א, ותוספותה ערכין פ"ה.
(13) [ב'סיפרא] ובתוספותה שם, ליתא "ביתו". ול마다 רבינו מסוגיות הגمرا בקידושין, ב- שנראה שם שנאמר (ויקרא כה, כט) "איש כי ימכור בית מושב עיר חומה", מוסף על "כי ימוך אחיך" שלמעלה, ועוד נראה שם שהסדר הוא למכור שדה אל-א-אמ-יכן העני, כל-שכן שאסור למכור בית אלא באופן הנ"ל]. (14) הינו ביובל, ננ"ל, או לאחר זמן מסוימים שקצב בשעת המכור, ננ"ל. (15) אם העני, ננ"ל. (16) Tosfeta, שם. (17) שאין זה אישור מפורש, אלא שדברי הכתוב נראה שאסור למכור שדה אל-א-אם-יכן העני.

ד. **וזגנן בב' בית דין בט夷 ערי חומה¹⁸, ובשדה דין שדה אח'זה¹⁹. דין מוכר שדה אח'תו: למתשב²⁰ את התקמים לפי השנים הנשארות ליובל²¹; ובכל עת שינאה לפדות – ממחשב עם הילוקם על השנים שאכל, וגורע מדמי המקרר²², ומחייב לו השאר.²³**

(18) כדלהלן פ"יב. (19) המפורש בפרק זה. (20) שנאמר שם, כז): "וחשב את שני ממכרו והשיב את העודף לאייש אשר מכיר לו, ושב לאח'תו". (21) הינו, כמה דמים משלם הילוקם עברו כל שנה שהוא מחזק בשדה.

(96) כמובן, שיש לאכלם ולא לשופם ולהפטידם, וכן שלא לשנותם מביריהם, וכך בפ"ב הלכה ג. (97) שאין עושים בהם סחווה, אלא באופנים שנקרו בפ"ו. (98) וכך בפ"ז הלכה א.

1 טז. יתרה⁹⁹ شبיעית על היובל, שהشبיעית ממשמעת 2 בפסים ולא יובל. יותר יובל על השבעית, שהיובל 3 מוצאת עבדים ומושਮיט קרקע. וזהו¹⁰⁰ דין מכירת 4 שדות האמור בטורה, והוא מצות עשה¹⁰¹, 5 שנאמר: גאללה מתנתן לא-ארץ. יובל משמש קרקע 6 בתחלתו¹⁰², וشبיעית אינה ממשמעת כספים אלא 7 בסופה¹⁰⁴, כמו שבארנו¹⁰⁵.

(99) סיפורא שם הלכה ג. (100) כמובן, המשמת הקרע שהיא חוזרת השdots לבעליהם ביוֹבֵל. (101) ראה בספר המצאות, עשה קללה. (102) ערכין כח: (103) סיפורא שם פרק ב הלכה א: "ובשחוא אמר, וקדשתם את שנת החמשים שנה, מלמד שהיא מתקדשת מרأس השנה". וכן הוא בראש השנה ח: בבריתאת של ר' יeshme'el בנו של ר' יוחנן בן ברוקא. והינו ביום היכפורים, ראה למלعلا הלכה יד. (104) שנאמר: "מקץ שבע שנים עשה שמיטה". (105) למלعلا בפ"ט הלכה ד.

פרק אחד עשר'

1) יבהיר שישראל המתחלקת לשבותים לא תמכר לצמחיות. לא ימכור אדם ביתו או שדה אח'תו אלא-א-אמ-יכן העני. הקנים והזומרות שבתוכה. דין הילוק שדה אח'תו ונטעה אלילות. ואם מותר לגאל בפחות משתי שנים. וכן מורה בשנת היובל עצמה. ואילוות אם חווין למכור ביוֹבֵל. לעומת זאת מופיע כה המוכר שדה אח'תו, הרוצה למכור שדות אחרות לגאל הראשון. אם רצה לגאל חצי השנה. נתון שדרשו במתנה. ההחין שחלקו. והירוש את אשתו.

8 א. **ארץ ישריאל² המתחלקת לשבותים אינה נמכרת**
9 **לצמחיות³, שנאמר: והארץ⁴ לא תמכר לצמחית. ואם**
10 **מכר לצמחיות – שניהם, עזבוריין بلا מעשה⁵. ואין**
11 **מעשיהם מעשיין מועילין⁶, אלא מחייב השדה לבעליך**
12 **ביובל.**

(2) ולא חוץ לארץ, כדלהלן. (3) כמובן, הארץ המתחלקת לשבותים, שנכרתת לזמן, אינה נכרת לצמחיות, אבל ירושלים שלא נתחלקה לשבותים (יוםא יב), ואין משכידין בה בתים (שם. וככל שאן מוכרים בה בתים ('אבות דרבנן') פרק לה), כיון שגם מכירה לזמן אינה מכירה, לא שייך בה האיסור של מכירה לצמחיות. ולשון 'אבות דרבנן' שם: "ויאין מוכירין הבית לצמחיות בתוכה (=בירושלים)". וצריך עיון. וראה במדרש תנחותמא פ' בהר סוף סי' א]. (4) הינו, הארץ על ידי שניהם, נעשית המכירה. (5) הארץ על ידי שניהם, והיא ארץ ישראל. (6) אבל אין לokin על לא זה, מכיוון שלא הוועלו מעשיהם, וכן כתוב רבינו בפ"ו מהל' בכורות ה"ה, שכל שאין המעשה מועל, אין לoka. ולכן לא מנה רבינו לאו זה בפ"ט מהל' סנהדרין, בין הלאון שלוקין

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום שישי י"ט אדר – ספר זרעים – הלוות שמייה ווובל קען

מתוך מהדורות ונשל עס רמב"ם געם – מוסד הרב קוק

22) הינו, מהדים שנთן הולך למוכר. ואולי צריך לומר: **שנאמר: ריצא ממבר בית⁴² - ממבר חזיר, ולא²³ מדמי המכר.** 23) ושב המוכר לאחיזתו, כנ"ל.

(39) ברייתא בא-מציעא כת. א. (40) הו-הדין אם עלן האילנות מלאיהם (יחון איש), אלא שכונת ובינו לומר, שדוקא שבancheינו בגוף הקרע שמן לולוק, אבל לא שבanche שבגוף הקרע, כגון שחרש את הקרע והשביחה. וטעמו של דבר, שככל שהוא בגוף הקרע, הרוי זה בכלל "מוכר בית", שחזרו ביובל. וראה להלן הי"א והט"ז. (41) נ"ל. (42) פסוק זה נאמר בפרשת בתיה ערי חומה, ולמדו ממש אף לשדה אחיזה.

ט. **המוּכָר אֶת שְׁדַהוּ בָּזְמַן שְׂהִיּוֹבֵל נָהָגָה,**⁴⁴ במו²⁵ שפआרכנו⁴⁵ - איןנו מתר לגאלל⁴⁶ לפקחות משתי שנים;⁴⁷ שנאמר²⁶ : במספר שני תבאות⁴⁸ ימבר לך. ואפלו רצאה²⁷ הלווקה⁴⁹ - אסור; **שנאמר:** במספר שני שנים אחר²⁸ היובל תקנה מנת עמידך - אין פחוות⁵⁰ משתי שנים²⁹ 30 מעט לעת⁵¹ מיום המכירה.⁵²

(43) משנה, עריכין כת, ב. וראה ב"סיפרא" שם. (44) הינו, כshall ישבייה עליה. (45) למלילה פ"י ה"ח. (46) המוכר שלא ברצון הקונה. (47) לפני שתאה השדה שנתיים ביד הלווקה. (48) ומייעוט שנים – שתי שנים. (49) שלא ברצון המוכר. ובגמרה שם: "ולא מביעא מוכר דקאי בעשה" דכתיב במספר שני התבאות ימבר לך, אלא אפילו לוקח נמי קאי בעשה" דבעינן תננה (= במספר שנים גאלה – איןנו יכול לומר לו: החזינה לי מלאה פרות כמו שמכרתי לך. לפיכך, אם מכרה לו מלאה פרות לפני ראש השנה³¹, וגאלה אחר שני שנים – גאלה – איןנו יכול שלוש תבאות³² בשתי שנים, ואינו מחייב עמו אלא לפני שניים בלבד; **שנאמר:** על פי התנאים, לא על פ"י התבאות.

י. **וְאַרְקֵךְ שְׁיָאכֵל הַלוּקָה שְׁתִי תְבוֹאוֹת**⁵⁴ **בְּשִׁתִי** שנים⁵⁵ ואחרך בך יגאל; **שנאמר:** שני תבאות. לפיכך, אם קיימת אחת משתי השנים שבעיתו⁵⁶ או שנת⁵⁷ שדפוץ⁵⁸ או ירקון⁵⁹ – איןנה עוללה מן הפניות.⁶⁰

(53) משנה, וסיפרא שם. (54) כלומר, שנתיים שהיו בהן התבאות. וראה בביבורי הגרא"א ל"סיפרא" שם. (55) שאסור לזרוע בה, בארץ. (56) לכל העולם, ראה להלן. (57) לכל העולם. בכבא-מציעא קו, א: "או שהיו השנים כשי אליהו". ולהלן שם: "קתני שדפוץ וירקון דומיא דשנים כשי אליהו" (שלא היהת התבואה בכל, אף הכאלא היו התבואה כלל אליו). (58) אמר קרוא: במספר שני התבאות ימבר לך, שנים שיש בו, ואמר קרוא: במספר שני התבאות ימבר לך, שנים שיש בהן תבואה בעולם וכו', שביעית אפקעתה דמלכתה היא (ולכן אינה קרויה שנת התבואה – רשי ותוספות)". וכן נראה מלשון ובינו, שכתב "שנת שדפוץ" ולא כתוב "נשתדפה" (רבב"ז). וראה פ"ח מהל' שכירות ה"ה.

יא. **הנִיחָה הַלוּקָה בְּוֹרָה**⁶¹ **שָׁנָה וְאַלְהָ שָׁנָה,** או³⁵

ה. כיצד? הרי גאנַאר ליוּכָל²⁴ עשר שנים ומבר לו שדחה במאה דינר²⁵, אקלה הלווקה שלוש שנים ורזה המוכר לגאלל²⁶ – נותר לו שעטים דינר ומחזיר שדרהו. וכן אם אקלה שש שנים²⁷ – נותר לו ארבעים דינר ומחזיר לו שדרהו. לא גאנַאר הנicha ביד הלווקה עד שנת היובל – פחר לבעלים בלא דמים.²⁸ **שנאמר:** במספר שני תבאות ימבר לך.²⁹

(24) אם כן, נתן עשרה DINARS לשנה. (25) לפדות. (26) הינו, אַפְ-עַלְפִי שאכל כבר רוב הזמן, אין אומרם, שלא חוזר לו מזאה ידו די השיב לו וגוי. (27) שנאמר שם, כי "וזאת לא מזאה ידו די השיב לו וגוי ויצא ביובל". (28) זה מוסב על מה שלמעלה, שמחשב לפי השנים שאכל ולפי השנים שנתרה.

ו. **מִכְרָה**³⁰ לו והיא מלאה פרות, ולאחר מכן שניים גאלה – איןנו יכול לומר לו: החזינה לי מלאה פרות כמו שמכרתי לך. לפיכך, אם מכרה לו מלאה פרות לפני ראש השנה³¹, וגאלה אחר שני שנים – גאלה – איןנו יכול שלוש תבאות³² בשתי שנים, ואינו מחייב עמו אלא לפני שניים בלבד; **שנאמר:** על פי התנאים, לא על פ"י התבאות.

(30) משנה בערכין כת, ב. וברייתא ל, והוא מ"סיפרא" שם סוף פ"ג. (31) אַפְ-עַלְפִי שהמכירה היא לשתי שנים מעת לעת, ככל הלא ה"ט, בכל זאת יש חדש בדבר, שאין אומרם כאן שלושים יום קודם ראש השנה חשבו כשנה, בדרך שאנויים לנני עלה (פ"ט מהל' מעשר שני ה"ח). וכן הוא בישיטה מקובצת' עריכין שם. (32) הינו, התבאות שהיתה בשעת המכירה, ושתי התבאות של שתי השנה. (33) פסוק זה נאמר לענין מקדיש שדה אחיזה. וב"סיפרא" ובעריכין שם, למدو ואית מה שנאמר: "במספר שני תבאות ימבר לך". ככלומר, כל התבאות של השנים הללו.

ז. **הַקְנִים**³⁴ וְהַזְמָרוֹת וְפֶרֶות שְׁקָמָה שְׁבָתוֹכָה – הרי הן של לך כשאר הפרות שלה. **אַכְלָן** אילן שנסכה או שיבש – שיניקן אסוריין בו³⁵. ביצה יעשה? ימברך³⁷ וילקח ברדיין קרקע, והלווקה יכול פרוטיק עד שטגאלל הדרה מיד.

(34) תוספתא עריכין פ"ה ה"א. וראה בברייתא בא-מציעא עט, א. ומפרש אותה רבינו לענין מכר, וכן הוא בישיטה מקובצת' שם בשם ר"ה. (35) המוכר אסור בו, שהרי אילן משועבד ללווקה, והלווקה אסור להשתמש בהם, שהרי כליה קרנו של המוכר. (36) האילן היבש. (37) קודם היובל בפדיין, או בשנת היובל, ללא דמים, נ"ל.

ח. **הַלוּקָה שָׁדָה אֲחַזָּה וְנִטְעָה אַיְלָנוֹת**⁴⁰ וְהַשְּׁבִיכָה,

בשנאה חזרת ביובל – שמיין שבח האילנות⁴¹ שפטוֹכה, ונותר בעל השדה דמי השבח ללווקה;

כח שיעורי רמב"ם ג' פרקים ליום – יום שישי י"ט אדר – ספר זרעים – הלוות שמייה וובל

מתוך מהדורות גנאלן עם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

שהמוכר אילנות מכור גם קורע שחתימתם וביניהם וחוצה להם ככלא האורה וסלול (פכ"ד מהל' מכירה ה"א-ב), יתכן שמדובר כאן באופן שמכר את האילנות בלבד (ר' ר' ז'). אולם נראה, שמכיוון שאין הקרקע הזאת של הלוקח, אלא שמותר לו להשתמש בה ללקיטת הפירות בלבד (ראה בהערות שם), לכן לא שייך לומר שהמוכר ישוב לאחיזתו, שהרי לא יצאה מעולם מרשותו.

טו. **מבר' שדרה לראשון**, וראשון מכר לשני, **ושני**
לשלי'י, אפלו מאה זה אחר זה - בשנת היובל
תחרז לאדרון הראשון; **שנאמר**: **בשנת היובל ישוב**
השדה לאשר קנהו מאתו, לאשר לו אחזות הארץ.
(75) סיפורא פ' בהר פ"ה סוף ה"ד, כගירסת הגרא' שם.
(76) ריבינו כתוב את הפסוק המתאים לענינו, אף-על-פי שם נזכר פסוק אחר.

טו. **מבר' שדרה לראשון** במאה דינר, וראשון לשני
במאים, ור' שדרה האדרון לגאל - אין מחבב אלא עם
הראשון; **שנאמר**: לאיש אשר מכר לו. **מבר' השדה**
לאשון במאים, וראשון לשני במאה - **הרי זה**
מחשב עם האדרון.⁷⁹ וכן אמר מכר במאה
והשביחה ביד הלווקם והרי היא ראייה להמוכר
במאים - מחבב לפ' מה שמקבר.⁸⁰ ואם מבר' השדה
במאים והCASTIFAH והרי היא ראייה להמוכר במאה
- מחבב לפ' מה שחייב.⁸² וליולם מיניפים כח מוכך
שדה אחזקה, ומרעין כח הלווקם.

(77) סיפוררא שם ה"ג, ומהנה ערכין ל. א. ותוספותא שם פ"ה. (78) כמובן, שמחוזיר לראשון את העודף עברו השנים שנוחרו עד היובל, לפי מאה דינר שקיבל ממנו. והייןינו, לטובה המוכר. (79) שם: שנאמר, והסביר את העודף לאיש, לאיש אשר בתוכה. וראה בשיטה מקובצת' שם אותן ה. (80) שם, כרבי דוסטהי בן יהודה. (81) שם, ב. שנאמר: והסביר את העודף, העודף שבידו (הייןינו, לפי מאה דינר שקיבל מהלווקח). (82) שם: העודף, העודף שבקרע (לפי שוויה עתה).

יז. **המוכר**⁸³ **שדה אחזתו** והיו לו שדות אחרות, ומכר מאותם השרות כדי לגאל שדה שמכר - אין שומעין לו;⁸⁴ **שנאמר**: **ומצא כדי גאלתו** - עד ש'ימצא דבר שאינו מצוי לו בשעה שמכר. וכן אמר לזה לגאל - אין שומעין לו; **שנאמר**: **והשיגה ידו** - לא שילחה.

(83) משנה שם, וסיפורא שם ה"ב, וזה, וכגירסת הגרא' שם. (84) אפילו אם הן רוחקות ורעות, והשדה שמכר קרובה ויפה שם). (85) שם ל. ב. (86) משנה, וסיפורא שם.

יח. **מצאים**⁸⁷ **מעט** ור' ש' לאיל חצי השדה שמכר - אין שומעין לו; **שנאמר**: **כדי גאלתו** - או גואל אתה כליה או אין גואל. ואם רצוח קרוביו לגאל - גואלים; **שנאמר**: **ושוב לאחיזתו**.

1 **אכלת** **שנה** **ונגרה** **שנה** **ולא זרעה** - **הרי אלו עוזין**
2 **למנין**.⁶¹ **מבר' בשנת יובל עצמה** - **אניה נمبرת**,⁶²
3 **והדרמים חזרין** **לבעלים**.

(59) שם. (60) כאן כתוב ריבינו שנה שהוביורה קודם, ולהלן כתוב שנה שאכלת קודם. (61) כיון שהשנתיים הן "שני תבאות", אלא שהוא לא זרע, והפסיד לעצמו. ולפי זה הוא-הדין אם הנחה הלוקח בורה או שנייה שנתיים (כסף-משנה, ע"י ר' ר' ז'). ובגמרה שם אמרו שהחידוש ב'נירה", שכן המוכר משלם לו דמי הניר זה בה"ח, שכח שאין שמן השדה. וכבר רמזנו ריבינו לדין זה בה"ח, שכח שאין שבח שבגווק הקרקע, והוא בהערות שם, ובאור גדול על מעתנו. (62) ערכין שם, כמשמעותו של להלכה כמותו בדיני ממונות, ולא כרב. (63) שם: קל-וחומר, ומה מכורה כבר (מלפני היובל), יוצאה (ביובל), שאינה מכורה - איןו דין שלא תיכר. (64) להלן שם.

4 **יב. מבר' שנה אחת לפניה היובל** - **הרי הלווקם**
5 **אוכל אותה שנה שנייה אחר היובל**; **שנאמר**: **שני**
6 **תבאות**.⁶⁶

(65) ברייתה שם. (66) וכך לא שייך הקל-וחומר הנ"ל, שהרי שדה זו מכורה לו מלפני היובל, ומה שבדות אחרות יוצאות ביובל, זה הוא משום שקורא אני בהן: במספר שני תבאות ימוכר לך.

7 **יג. מבר' נקעים מלאים מים**⁶⁸ **שאינם**
8 **ראיין לזרעה** - **הרי זה פודה בפתחות משתי שנים**;
9 **שנאמר**: **במספר שני תבאות** - **שדרה הראייה**
10 **لتבואה היא שאינה נגאלת אלא אחר שפי שנים**.
11 **ואם לא גאלה, אף על פי שאינה ראייה לזרעה** -
12 **חוורת לבעלים ביובל**.⁷⁰

(67) שם יד, ב: **מכר טרישים גנאלן** פחות משתי שנים וכיו". וטרשים הוא מקום שאינו ראוי לזרעה. וכיון שם כה, א - לענן הקדש, הביאו דוגמא למקומות שאינו ראוי לזרעה, "נקעים גבוחים עשרה טפחים", لكن כתובם גمراו שם) או סלעים גבוחים עשרה טפחים", ריבינו כאן כפירוש ל"טרשים". וראה ביריבינו גרשום שם, ובפ"ח מהל' ערכין ה"ג. (68) עמודים עשרה טפחים, כנ"ל. (69) גבוחים עשרה טפחים, כנ"ל. (70) שם: "מאי טעמא, ושב לאחיזתו אמר רחמנא, והאי נמי אחיזה היא", שהרי כאן לא תולתה התורה בתבאות".

13 **יד. מבר' אילנות**⁷² - **אין גנאלן** **לפתחות משתי**
14 **שנים**, **שהר ראיים לתבאות**⁷³. **ואם לא גאלן** -
15 **אין חזרין לבעלים ביובל**; **שנאמר**: **ושוב לאחיזתו** - **ולא לאילנות**.⁷⁴

(71) שם. (72) שעושים פירות. (73) והרי הם בכלל: במספר שני תבאות ימוכר לך, כנ"ל. אבל אילנות סרך יכול לגואל אותם בתחום שתי שנים (ר' ר' ז'). (74) ואף-על-פי

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום - יום ש"ק כ' אדר - ספר זרעים – הלוות שמייטה ווובל קעט

מתוך מהדורות גנאל עס רם רב"ם גNUM – מוסד הרב קעט

- שם. (88) דבר שאינו מצוי לו בשעה שמכר, כנ"ל.
שיהיו אחרים נקברים עליהם, והם יקבעו בקשרם אחרים
(רש"י בכתובות פד). וכך לא עשו כאן חכמים חזוק
לדבריהם שלא תחוור ביובל, כנ"ל. וראה פ"ג"ד מהל'
מכירוה הי"ז ובהערות שם. ובבבאה בתרא ק, ב - ברש"ם
ד"ה משום. (106) שם. (107) שאנים משלמים עבורו.
ראתה בהל' אישות, שם. (108)

יום ש"ק כ' אדר ה'תשע"ז

פרק שניים עשר:

1) יכאר המוכר בית בתוך עיר המקפת חומה. ואם הקרובין
פודין אותה, אם מת הלוקח או המוכר. והמוכר לראשון
וראשו שנוי בתוך השנה. מכיר כי בתים האחד בחזקי אדר
ראשון ואחד בראש אדר שני. אם הגיע י"ב חדש ולא נמצא
הלוקח. וידין המקדיש בית עיר חומה. ואם מכיר בית בעיר
חומה והגיע יובל תוך שנה המכ. המוכר בית בתים
החזרים או בעיר שאינה מקפת. בית שאין בו ד' אמות על
ארבעה אמות, ואם הבית נחלהט בירושלים. העיר שראויה
להקרא עיר חומה. כיוון שעליה עוזרא בבית שני נתקדשו כל
הערים.

- א. המוכר בית בתוך עיר המקפת חומה² - הרי זה
גואלה כל שנים עשר שר חדש³ מיום שפכר⁴ בכל עת
שעיראה⁵, ואפלו ביום שפכר. וכՔרוצ'א לפדות⁶ -
נותן⁷ כל הדמים שלקה, ואינו גורע לולקח פלום⁸.
בשעת כיבוש הארץ. (3) שנאמר "זה יהיה גאותו עד
יום שנת ממכרו". (4) ככלומר, שנים עשר חדש מיום
ליום. ואין אמרים: משגיע תשרי, תיחסב לו כשנה.
(5) ואינו מחייב שתי שנים כמו במקור שדה אהוזה.
(6) שם: הרוי זה כמיין ריבית (שהлокח מקבל כל כספו,
ונמצא שהשתמש בשדה המוכר תמורה החזקת המעות
בידו), ואין ריבית (שהוא ריבית אלא בהלוואה, ולא במכור).
(7) ולא כדרין שדה אהוזה.

ב. ואין הקרובים פודין אותה, אלא המוכר עצמו⁹
אם השיגה ידו¹⁰. ויש לו¹¹ למוכר מנכסיו ולפדותו;
אבל לא ילווה זיגאל, ולא יגאל לוחצאיו¹².

- (8) שלא הוקש בית עיר חומה לשדה אהוזה לעניין זה.
(9) שלא נאמר כאן "ומצא כדי גאולתו" בשם שנאמר בשדה
אהוזה. (10) שלענין זה הוקש בית עיר חומה לשדה
אהוזה.

ג. מות הלוקח - יפהה¹³ מיד בנז¹⁴. וכן אם מות
המוכר - יש לבנו לפדותה כל שנים עשר שר חדש¹⁵.

(11) המוכר. (12) בוגمرا שם: "מהו דעתם לקונה אותו
אמר רחמנא, והוא (בן הלוקח) לא קנה, קא משמע לו
והיתה גאולתו מכל מקום". (13) שם: "מהו דעתם ואיש
כי ימכר אמר רחמנא, והוא (בן המוכר) לא מכיר, קא משמע
לו והיתה גאולתו מכל מקום".

ד. מכר לריאנון, וראישון לשני בתוך השנה¹⁶ -

- (89) סיפראי שם סוף ה"א.
יט. הנז¹⁷ שידחו מטבחה - הרי זו חזרה לו ביובל;
שנאמר¹⁸: תשבו איש אל אחיזתו - לשובות את
הטבחה¹⁹.

(90) משנה, בכורות נב, ב. כחכמים ולא כרבינו מאיר.
(91) גمرا שם. וצ"ע, אם מנתנה יכול הנותן לגאל לפני
היוול, כמו בכתבי ערי חומה, להלן פ"ב הד"ר רוש"ש שם).
(92) יש אמרים כי מנתנת ורבים אינה חוזרת ביובל (חידושי
ר"ע איגר על הרמב"ם בשם הריך ביהושע כד, לג).

4. כ. האחיזה²⁰ שחלקו - בלא קוחות²¹ הן, ומתחזירין זה
5. לזה חלקו ביובל, ולא תפטל²² חילקמן מבעלות
6. שהיתה. וכן הבכוור²³ והמיבט²⁴ אשת אחיזו - מתחזיר
7. ביובל החלק שנטל, ונוטל²⁵ החלק שביבגו.

(93) בכורות שם, כרביASI אמר רבי יהנן. (94) ככלומר,
כאילו מכיר כל אחד לחבריו את חלקו תמורה חלקו של שני
שקיבלו הוא. ואין אנו אומרים "ברירה", שהובר הדבר שזה
חלקו וזה החלקו של השני. (95) שם: "מתיביך ורב הוועשי,
ואלו שאין חווירין ביובל הבכורה (כלומר, ואם ל��וחות הם
היתה הבכורה צריכה לחזור). אמר ליה רבי אלעזר, מיין
חוורין, אין חווירין לבטלה". וסובר ר宾גו, שאין מבטלים את
החלוקת הדיאשונה ומהקלים מחדש (כפירוש רש"י), אלא
מחליפים את חלקיהם (כسف"מ משנה). (96) במשנה שם:
ואלו שאין חווירין ביובל (כלומר, אין חווירין לבטלה כנ"ל,
הbacora, והוירש את אשתו והמייבים את אשתו והמתנה
דברי רבינו מאיר. וחכמים אמרים המנתנה מכיר (הלהקה
כחכמים, כנ"ל. משמע שבשאר הדברים מודים חכמים לדמי
מאיר). ובגמרה שם: מי טעמייהו דרבנן "תשבו", לרבות
את המנתנה, והני נולחו ירושה נניהו (ולכן אינם חווירים
ביוול). (97) שיורש כל נכסיו אחיו המת (פ"ג מהל' נחולות
ה"ז). ולמדו כן בכורות שם,ימה שקרו האות בכור, שנאמר:
והיה הבכור אשר תל"ד. (98) כנ"ל.

8. כא. אבל היורש⁹⁹ את אשתו, אף על פי שירשת
הבעל מדביריהם¹⁰⁰ - עשו חזק¹⁰¹ לדביריהם בשל
תורה, ואין מחזיר ביובל. ואם¹⁰² ירש ממנה בית
11. פקרות¹⁰³ - יחויז לבני משפחחה¹⁰⁴, מושום פגם
12. משפחחה¹⁰⁵, ויתנו לו דמייה, ומגניבין¹⁰⁶ לו דמיי קבר
13. אשתו¹⁰⁷, שהרי חיב בקבורתה¹⁰⁸.

(99) שם, כנ"ל. (100) ראה פ"ב מהל' אישות ה"ג, ופ"א
מהל' נחולות ה"ח. וכוננות רבניו, שהרי אמרו שם, שטעמו
של רבינו מאיר הסובר שהירושה את אשתו אין מוחזר ביובל,
הוא משומש שירשות בעל דאוריתא, ממש מעזה שלמאן
דאמר ירושת בעל דרבנן, ותקונה לו תחת קבורת אשתו
(כנ"ל בהל' אישות שם ה"ב, ד). הרי היא מכיר והזורת
ביוול. (101) בא-בתרא קלט, ב: "גבוי יובל שוויו רבנן
(את בעל) כירוש, משומס פסידא דידייה" (שלא יצטרך
להחזיר לקרים, כנ"ל). וראה בתוספותה שם ד"ה גבי,
ובאיור שמה. (102) בכורות שם, כרבי יהנן בן ברוקה.

מתוך מהדורות ונשל עס רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

²⁷ עד שיראה המוכר לגאל כל שנה הפך, או תפללא
²⁸ חומרה ונחלה.

(27) שנאמר: לא יצא בוובל.

²⁹ י. המוכר בית בכתי חצרים או בעיר שאינה מקפת
³⁰ חומרה בראיין²⁸ - הרי זה נגאל בכח יפה²⁹ שברין³⁰
³¹ השדה ושבדין הפתחים המקפין חומרה.³⁰ כיצד? אם
³² רצח לגאל מיד³¹ - גואל, בדין הפתחים. הגיע שניהם
³³ עשר חרש ולא נגאל - הרי זה נגאל עד שנה
³⁴ היובל, בדין השדות.³⁴ ובעת שגואל³⁵ - מחשב עם
³⁵ המוכר וגורע לו מה שאכל.³⁶ הגיע יוובל ולא נגאל
³⁶ - חזר הבית بلا דמים, בדין השדות.³⁸

(28) הינו, בשעת כיבוש הארץ. ושתוקף החומה לפני שבנו
החרשות בתוכה. (29) הינו, שמייפים את כח המוכר.

(30) כראוי. (31) ביום שמכר. (32) אבל בשדהacha אין
モותר לגאל לפחות משתי שנים. (33) אפילו בשנה
השניה. וטעמו של דבר, מושם שבגמרא שם אמרו: "ובוובל
יצא, למה לי? אמר רב פפא, לא נצרכה אלא למוכר בית
בבתי עיר החצרים, וגע בו יוובל בשנה שנייה. למאי מדmittah
לייה, אי לבתי ערי חומה מדmittah ליה, איחלט ליה לולוח
(אחרי שנה), אי לשדהachaacha מדmittah ליה, השלמה בעי
(כניל' בפרק י"א הלכה י"ב), להכי אצטריך וכובול יצא".
ומכיון שפסק זה מדבר בשנה שנייה של המוכר, אם כן אף
הפסוק "גולה תהיה לו" הסמור לו, מדובר אף הוא בשנה
שנייה, וממצו שגואל אף בשנה שנייה. (34) אבל בית עיר
חומרה נחלט לולוח. (35) אפילו בשנה ראשונה. והרבב"ז
והרש"ש שם כתבו, שכשהראשונה שאינו גואל אלא מטעם
בית עיר חומרה - הינו גורע לו מה שאכל דין כדין בית עיר
חומרה. (36) בדין השדות. אבל בכתים נותן כל הדמים
שליקת, ואני גורע לולוח כלום. (37) אפילו בשנה שנייה.
(38) שהרי בכתים אין דין יוובל כלל, אלא נחלט לולוח אחר
יב' חדש.

³⁷ יא. כל שהוא לנינים מן החומה, בגון הגנות³⁹
³⁸ והמרחצאות והשוכנות⁴⁰ - הרי הוא בכתים;⁴¹
³⁹ שנאמר: אשר בעיר. אבל השדות שבותך העיר -
⁴⁰ נגאלין⁴³ בדין השדות שחוץ לעיר; שנאמר: וקם
⁴¹ הבית אשר בער - בית והדומה לבית, לא
⁴² השדות.

(39) נשבעם אילנות. ודואק גנות של אילנות שכן דרך ליטע
AILNOTOT BEHATZER, אבל שדות של תבואה, שבהם נחלקו ר' מאיר
וחכמים במסנה בערךין שם, אין הלכה כר' מאיר, לפי שאין
דרך לזרוע התבואה בהatzar. ועיין בעירובין כג: שוגם שם חילקו
בין זרעה לנטיעה שנטיעות הרי הם כהatzar, וזריעות לא. [40]
בבריתא ובסיפרא שם נזכר גם "בתה בדים". [ו]רבינו
המשיטו לפישרדם היה לבנוות בתוך החומרה, והרי אפילו
בית הבניין בחומרה אין כתבי ערי חומרה. (41) ונחלטים
לולוח אחר יב' חדש, דיןathy ערי חומרה. (42) כר' יהודה
במשנה שם, שדרות שבתוך העיר דין כשרות שmorphoz לעיר.
(43) עד היוובל.

¹ מונין¹⁵ לרשותך¹⁶. כיון שששלמה שנה ראשונה
² החולט הבית ביד השני; שהמוכר מכר לשני כל
³ זכות שתבוא לדוד¹⁷. הגיע שניהם עשר חדש ולא
⁴ גאה - הרי זו נחלטה ביד הלווקם. וכן אם נמן
⁵ הפית מפנה¹⁸ ולא גאל כל שנים עשר חדש - הרי
⁶ זה נחלט ביד זה שמנן לו מפנה.

(14) הראשונה משעת המכבר. (15) י"ב חודש. (16) משעת
המכבר. ושם: "שנאמר: עד מלאת לו שנה (משמעות, למי
שהיתהachaacha שלו מונין - רשי"ז)". (17) ואילו היה
הקרע בידו היה נחלטה לו, ולכן כשםורה, נחלטה
לקונה אותו לדורותיו, לא יצא בוובל. (18) והלכה זו, היא
כחכמים בכוורות נב: הוסרים שמחנה מכבר.

⁷ ה. היהנה שנה מעברת - אין נחלט עד סופה;
⁸ שנאמר: עד מלאת לו שנה תמייה - להביא חדש
⁹ העבור.

¹⁰ ו. מכר שני בתיים, אחד בחצי אדר ראשון ואחד
¹¹ בראש אדר שני: זה שמכר בראש אדר שני - כיון
¹² שהגעஆחד באדר של שנה הבהא¹⁹ עלתה לו
¹³ שנה²⁰; וזה שמכר בחצי אדר ראשון - לא עלתה
¹⁴ לו שנה עד חצי אדר של שנה הבא, מפני שירד
¹⁵ הלווקם בחודש העבור.²¹

(19) הייתהachaacha פשוטה. (20) שהרי זה כאילו ירד בראש אדר
של שנה שנייה מעוברת. (21) הינו, באדר ראשון שהוא
מעובר, ועל עליו הדין שבסנה מעוברת אין השדה נחלטה
עד סופה, הינו, עד אמצע אדר של שנה הבא.

¹⁶ ז. הגיע²² يوم שניים עשר חדש ולא נמצא²³ הלווקם
¹⁷ לפדות ממנה - הרי זה מניין מעותיו בבית דין
¹⁸ וושאבר את הדרת ונכנס לבית²⁴, ואימתי שיבוא
¹⁹ הלווקם - יבוא ויטל מעוניינו.

(22) משנה שם: כתנת הלל. (23) כלומר, שנטמן באותו
יום, כדי שהייה הבית חלוט לו. (24) שהנתינה בעל כrho
של המAKER היא נתינה טובה, בכל מקום, אלא שהלן נזק
لتakan, שתאה הנתינה טובה אפילו אם היא לפני
הAKER כמו כאן.

²⁰ ח. המקדיש בית עיר חומרה, וגאל כל שיר מיד
²¹ הAKER - כיון שעלתה לו²⁵ שנה משלשה שגאל מיד
²² הAKER ולא גאל בועלו, נחלט ביד הAKER. שאין
²³ הAKER חולט, אלא הלווקם; שנאמר: לקנה אתו
²⁴ לדרכיו.

(25) לבית. שם: דאמר קרא "לקונה אותו", ואילו מיד
הAKER. וחלטיה הAKER? אמר קרא "לדורותיו", יצא
הAKER שאין לו דורות.

²⁵ ט. מכר בית עיר חומרה והגיע יוובל בתוך שנה
²⁶ הAKER - אין היה ביד הלווקם

מתוך מהדורות ונשל עס רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

(50) כלו', להחשייר ערים כמקופת חומה. (51) מימות יהושע בן נון. (52) הינו, בזמן בית ראשון. (53) בזמן בית ראשון. אבל לאחר החורבן אין לה דין עיר חומה. וכך היה קדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבוא. ואך על פי אמרו שהבריתא הניל של ר' אלעזר בר יוסי סוברת קדושה ראשונה קידשה לעתיד לבוא – בפרט זה אין הכללה כמותו. (54) שנאמר: "אשר לאו חומה (= קרי "לו לא חומה") – אף על פי שאין לו עצשו והוא לו קודם לנין". (55) כר' אלעזר בן שמואל. שקדושה ראשונה, לפי שהיתה מפני הכיבוש בלבד, קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבוא. (56) בקדושה שנייה. (57) לאחר י"ד שנה של כיבוש וחילוק. (58) לקדש שמייטין. (59) והנה, מצד הקדושה היו ראויים להתחייב במעשרות מן התורה, אבל מכיוון שלא באו כולם, אינם מתחייבים אלא מדרובנן.

טו. וכן לעתיד לבוא בביאה שלישית, בעט שיבנוטו לאָרֶץ יתחללו למנות שטחן ווובלות, ויקדשו עיר חומה, ויתחייב כל מקום שיקבשוהו⁶⁰ במעשרות!⁶¹ שנאמר: והbicair יי אללהך אל הארץ אשר ירשוי אבתקיך וירשתה – מקיש ירשתך לירשת אבותיך: מה ירשת אבותיך – אפה נוהג [בזה] בחדרוש כל הדברים האלה, אף ירשתך אפה נוהג בה בחדרוש כל הקרים האלה.

(60) הינו המקומות שלא החזקו בהם בימי עזרא. אבל המקומות שהחזקו בהם בימי עזרא, הרי הם בקדושתם, שקדושה שנייה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא, לפי שקדושת עזרא לא הייתה מצד היכובש, אלא מצד החזקה, וחזקה לא בטלה. (61) כשהיוו כולם, יתחייבו בכל אלה מן התורה.

פרק שלשה עשר

1) יבאר שנטטו ישראל לחת לשבט לוי ערומים לשבת. נתנוין לכל עיר בית קברות. ואם עוישין עיר מגרש או להיפך. לויים שמכרו שדה אם גואלין כישראל. ישראל שירש את אבי אמו לוי. שבט לוי מוחזרין שלא ינחלו בארץ נגען. שלא יטול הלוי או הכהן חלק בכביזה, ואם נטלו חייבים מלוקות.

א. שבט לוי, אף על פי שאין להם חלק בא"ז², כבר נצוו³ ישראאל ליתן להם ערים לשבת ומגרשיםם. ובערים הם שש עיר מקלט⁴, ועליהם שטים וארבעים עיר. וכשמשופין עיר מקלט אחרות⁵ – בימי הממשיח⁶ – הפלל ללוים⁷.

(2) שנאמר (דברים יח, א): "לא יהיה לכהנים הלוים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל". וכן נאמר שם יד, כת, וביהושע יג, לג. ועיין בריתיא בכבא בתרא קכב. ולהלן בhalcha. (3) שנאמר (במדבר לה, ב): "צ'ו את בני ישראל ונחנו ללוים מנוחת אחוותם ערים לשבת, ומגרש לערים סביבותיהם מתנו ללוים". וראה בייהושע בא, ב. (4) במדבר שם, ג. (5) שנאמר (דברים יט, ח-ט): "ויאם ירחיב ה' אליו את גבולך וגוי, ויספת לך עוד שלוש ערים על השלש האלה". ועיין רשי שם. וראה בפ"ח מהלכות רוצח

יב. בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות – אין הבית אינו נחלט ב⁴⁴ בתי עיר חומה. וירושלים – אין הבית נחלט ב⁴⁵. ובית הבני בחומה – אינו⁴⁶ בתי עיר חומה.

(44) שם: "mai טעם, דבית כתיב בהו" (שנאמר: "ובית מושב עיר חומה", ופחות משיעור זה אינו קרוי בית). ומכיון שאין זה בית, דינו כשרה שאינה ראויה לזרעה. (45) בכבא קמא שם: דכתיב, וksam הבית אשר לו חומה לצמיהות, לקונה אותו לדורותיו, וksam לא איש יכול להקנותו ירושלים לשפטים. כמובן, ולכן אין איש יכול להקנותו קרעם שם, ודינו כבתי עיר חצרם. (46) ובגמרא שם: אמר רב יוחנן, ושניהם מקרה אחד דרשו: "ותורדים بعد החלון, כי ביתה בקיר החומה, ובחומה היא יושבת". ר' שמעון סבר כפשיטהDKRA (שהרי היא יושבת בעיר החומה), ור' יהודה סבר, בחומה היא יושבת ולא בעיר החומה.

יג. עיר שגגותיה חומתה⁴⁷ או שהם חומתה – אינה במקפת חומתה.⁴⁸

(47) שלא הקיפה חומה, אלא הקופה בבחינות, ותכונות הבתים זו לזו, כחומה. (48) ובתיה כתבי עיר חצרם. ובבריתיא שם: תננו רבנן, חומה, ולא שור איגר (שગותיה חומתה – רשי). כמובן, שור הינו חומה כمفוש (בראשית מט, כב) ואיגר הוא כמו איגרא, דהינו גג. שהיה גנותיה חומתה. סביר, פרט לטבירה שימה חומתה.

יד. אין המקום נקרא עיר חומה עד שיהיה בו שלוש חצרות או יותר, ובכל חצר מיחסו שני בתיים או יתר, ויקייפת חומה תחלה ותחלה ואחר כך יבנו החצרות בתוכו.⁴⁹ אבל מקום שיישב ואיתר בך הקף, או שלא היה בו שלוש חצרות של שני בתים – אין עיר חומה, אלא בתיים שבו בתי החרכים.

(49) שנאמר: "ואיש כי ימכור בית מושב עיר חומה" – שהוקף ולבסוף ישב (הינו, שכבתה נבנה ונעשה מושב עיר שכבר היה לה חומה), ולא שישב ולבסוף הוקף".

טו. אין סמכין⁵⁰ אלא על חומה המקפת בשעת⁵¹ כבוש הארץ. כיزاد? עיר שלא היה מקפת חומה בשעה שכבש יהושע את הארץ, אף על פי שמקפת עתה⁵² – הרי היא בתי החרכים; ועיר שקייפה מקפת חומה בימי יהושע, אף על פי שאייה מקפת עתה⁵³ – הרי היא מקפתה. וכןין שגלו בחרבן רשות הארץ – בטללה קדשת עיר חומה⁵⁵ שקייו בימי יהושע. כיון שעלה עזרא בביאה השניה – נתן קדשו בכל הערים המקפות חומה באוטו העת. מפני שביאתן בימי עזרא, שהיא ביאה שנייה – בביאתן בימי יהושע: מה ביאתן בימי יהושע – מנו שטחים ווובלות⁵⁷, וקדשו בתי עיר חומה, ונתחייב במעשר; אף ביאתם בימי עזרא – מנו שטחן ווובלות⁵⁸. וקדשו בתים עיר חומה, ונתחייב במעשר.⁵⁹

מתוך מהדורות ונשל עס רם רב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

12 עיר, ולא מגersh שדה ולא שדה מגersh¹⁸. שנאמר:
13 ושדה מגersh עיריהם לא ימבר.

(16) משנה בערכין לג: (17) אבל בעיר ישראל עושים שדה מגersh, ומגרש שדה (ראה להלן) ומגרש עיר, כרבי אלעזר במסנה שם (רubic'י), שסתם משנה בבבא בתרא כד: כוותיה, בין לשון הראשון שם ובין לשון השני (לפי נוסחת ר"י מגersh והוא של רכינו, שהובא בשיטה-מקובצת שם: "ולהך לשניא" וכן הוא בערכין שם, לפי מה שהביא ביליקוט שמעוני פרשת בהר סימן תרסה) דאמר רבי אלעזר עושים שדה מגersh, אבל לא מגersh שדה.תני מייל זעדים, אבל אילנות עבדין"). ופסק רכינו כלשון הראשון, שלעולם מותר, והביא המשנה שם בדיון מרחיקין את האילנות מן העיר מושם נוי העיר, ראה בפ"ז מהלכות שכנים הלכה א. (18) ולא עיר ולא שדה עיר (חנוך מצוה שב), וככלහן: ואין ליקין על לאין אלו, לפי שאפשר להחזר הדבר כמו שהיא (מנחת חנוך מצוה שח). וראה להלן הלכה י.

ה. ומפ"ט המשועה למדרו, שזה שנאמר לא ימבר - **14 לא ישנה, אלא השדה²⁰ והמגרש והעיר - כל אחד²¹ 15 ממשלשתן פמות שהוא לעולים. וכן²² בשאר ערי 16 ישראלי.**
17

(19) בוגרמא שם: "אלילמא לא ימכר כלל, והוא מדכתיב: גאולות עולם תהיה לליום, מכלל דמזוני. אלא Mai לא ימכר, לא ישנה". (20) ככלומר, שאמרה תורה: ושדה, מגersh, עיריהם. (21) (22) ונראה שמכאן מתחילה הלכה זו. ולפי זה הכוונה, שבשער ערי ישנו רק דין אחד שאין עושין עיר למגרש או לשדה, וזה מה שכתב רבינו בהלכה זו. וגורסת רכינו במסנה היא: "אמר רבי אלעזר וכו'. אבל עברי ישראל עושין שדה מגersh, מגersh שדה (כלשון הראשון בבבא בתרא שם), מגersh עיר, ולא עיר מגersh שלא יחויבו את ערי ישראל". וכן היא הגירסה בתוספתא שם סוף פ"ה.

ו. לא יסתור²³ אדם את ביתו²⁴ לעשותו גנה ולא יטעה²⁵ חרבתו גנה,²⁶ שלא יחויבו²⁷ ארץ ישראל.
19 (23) תוספתא שם. (24) שבעיר. (25) שם, כחכמים ולא כרבנן שבעיר. (26) אלא בינה בית חדש. וראה במסנה בכוורים שם. (27) זה מה שאמר רבי אלעזר במסנה עריכין שם: "וילא עיר מגersh, שלא יחויבו את ערי ישראל", כ"ל.

ז. כהנים²⁸ וילוים שמקברו שדה משודה עיריהם או בית מבתני ערי חומת שלוחן - אין גואلين פסדר²¹ הבה²⁹. אלא מוכרין³⁰ השולה ואפלו סמוך ליוובל³¹,³² וגואلين מיד³³. ואם הקייש שדה - גואלים מיד הקייש לאחר היובל³⁴. וגואלים³⁵ בתי ערי חומת כל זמן שירצ'א, אפלו אחר כמה שניות³⁶. שנאמר:
25 גאנלאת עולם תהיה לילוים.
26

(28) משנה שם. (29) הינו כסדר הנזכר בפי"א לעניין שדה אחוזה, ובפי"ב לעניין בת ערי חומה. (30) בריתא שם.

הלכה ד. (6) במכות יב: "תנו רבנן, ושמתי לך מקום וכו'. ושמתי לך, בחיך. מקום (כלומר, לך מקום – ר"ח), מקומך (שתה מחנה לוויה קולטת, ואף ערי מקלט יהיו ערי לוויה – ר"ש"). וכשאמור הקב"ה: "ושמתי לך מקום, בוודאי היה הכוונה אף לשלהם הערים שלעתיד-לבוא, ועל הכל דרכו: מקום, מקומך, שער המקלט שיוכות ללווים, וראה באורשמה. ומכאן שגם לעתיד-לבוא לא יהיה ללווים חלק ונחלה. ומה שאמרו בבבא בתרא שם, שעתידה ארץ ישראל שתתחלק לשלהם עשר שבטים, החלק השלשה עשר לא יהיה לשפט לויל אלא למלך המשיח, כמפורט בסוף הסוגיא שם, וכן פסק רכינו בפ"ד מהלכות מלכים הלכה ח. ולא כדעת הסמ"ג לאין רעו.

ב. **2 Magersh הערים** **3** כבר נתפרקשו בתורה⁸ **4** שלושת אלפים אמה⁹ לכל רוח מקיר העיר וחוץה.
5 שנאמר: מקיר העיר וחוץה אלף אמה סביב, ולהלן **6** הוא אומר: ומלהם מהוין לעיר את פאת קרמיה אלף באהמה וגומר; אלף הראשונים - מגersh¹⁰. ואלפים שמזרדין חוץ למגרש - לשלות וקרמים.

(7) אפר-על-פי שעיקרו של השם "מגרש" נקבע אלף אמה שבעצם העיר – הוא כולל גם את האלפים האחרות שמשמן "שדה". וראה בהלכה הסמוכה. (8) במדבר לה. (9) משנה בסוטה כז: כר' אליעזר בן של ר' יוסי הגלילי ולא כרבי עקיבא, הדורש אלף למגרש ואלפים לתוחום שבת. ואפר-על-פי שככל בידינו, שהלכה כרבי עקיבא מחייב, כאן שדעת רבי עקיבא בנויה על היסוד שתוחומין דוריתא, אין הלכה כרב עקיבא, כי מבואר בכמה מקומות שתוחומין דרבנן, וכן פסק רכינו בפ"ז מהלכות שבת הלכה א. ופסק רכינו כמשנתנו, ולא כבריתא בעירובין נו: בשם רבי עקיבא בן יוסי הסוברת שלא היו ללווים אלא אלף אמה סביב הערים (ורשי"י מפרש אף את משנתנו כבריתא שם). וראה בתוספתא עריכין סוף פ"ה, ובתוספתא סוטה סוף פ"ה, וצ"ע. (10) רחבה פנואה מזרעה ומבתים ומאלנות, לנויה העיר להיות לה לאoir (רש"י שם). וראה ברש"ש שם.

ג. **7** וננותני¹¹ לכל עיר בית הקברות חיין לתחום זה¹², **8** שאין קוביין מתחם בתחים¹³ עיריהם; **9** ומגרשיהם¹⁴ יריו לבהמם ולרכשים ולכל חיקם - **10** לחיקם גאנלאת לא לקוברה¹⁵.

(11) מכות יב. בשם רבי אבהו. (12) של שלושת אלפים אמה, וראה להלן. (13) צ"ל: "בתחים" (מעשה רוקח). (14) הינו שלושת אלפיים אמה, שגם אלפיים מה שדורות וכרכמים נקרוו בתורה מגושים, ונכללו בפסוק הנ"ל שלחיקם ניתנו לא לקבורה, שהיה זו לשון הפסוקים שם: "ערים לשבת ומגרש לערים וגוי" ומגרשייהם היו לבהמם ולרכושים ולכל חיקם. ומגרשי הערים אשר תננו וגוי אלף אמה סביב. ומודותם וגוי את פאת קרמיה אלפיים באמה וגוי וזה היה להם מגרשי הערים". (15) פרט לרווח שמת בעיר מקלט, שקוברים אותו שם (גמרא שם, ופ"ז מהלכות רוצה הלכות ג, ח). ולמדו זאת (מכות שם) מפסק מיהוד.
11 אין¹⁶ עושין בערי הלוים¹⁷ עיר מגersh ולא מגersh

שיעור רמב"ם ג' פרקים ל' יום – יומ ש' ק' אדר – ספר זרעים – הלוות שמייטה ווובל קפג

מתוך מהדורות ונשל עס רמב"ם ג' – מוסד הרב קפג

בעין, נוטlein אותה ממנה, כמו בנהלה, ואינו לוקה. ואנן זה דומה לגוזל ממון חברו, שאף-על-פי שאכלו אינו לוקה, לפי שם אם משיב ממון אחר, מקיים הוא מצות "והשיב את הגודלה, אבל כאן אינו מתן את האיסור אלא אם מחזיר הביזה עצמה. וראה ברדב"ז. אולם צרך עיון, מדוע לא הזוכר רבינו לאו זה בפי"ט מהלכות סהדרין בכל הלואין שלוקין עליהם (משנה-ימלץ). וראה בספר המצוות שם. (5) ואינו לוקה על לאו זה, כי".

יא. ראה לי, שאין ה大雨ים אמורים אלא **בארכין**
שנורקה עלייה ברית לאברהם ליצחק וליעקב
וירשוח בניהם ונתחלקה להם; אבל שאר פל
הארצות שכובש מלך ממלכי ישראלי
הכנים והלויים באותן הארץות ובבצתן פכל
ישראלי⁵³.

(52) ראה בפ"א מהלכות תרומות הלהכה ב. (53) וראה להזה מה שנטלו הלויים חלק בכיוון מדין (במדבר לא, ל-מב) שלא נכרת עליה ברית (סוף משנה).

יב. ולמה לא זכה לוי בנהחלת ארץ ישראלי ובבצתה
 עם אחיו? מפני שהבדל לעבד את ג', לשתו
 ולהזרות דרכיו הישרים ומשפטיו האזכאים לרבים;
 שנאמר: יورو משפטיך לעינך ותורתך לישראל.
 לפיכך הבדלו מדרבי הulos: לא עורךין מלחה
 בשאר ישראלי⁵⁵, ולא נוחין, ולא זכין לעצמן בכם
 גופן. אלא הם חיל השם⁵⁶, שנאמר: ברך ג' חיל;
 והוא ברוך הוא זוכה להם, שנאמר: אני חalker
 ונחלתך.

(54) בספר מכות סי' קן, לפי גירסת הגרא: להוציא שבטו של לוי (קרית מלך). (55) ככלומר, אבל מספקין מים ומזון לאחיהם ומתקנין את הדריכים (פ"ז מהלכות מלכים הלהכה ט). [אבל יותר מסתבר שאינם יוכין מלחה, עין שם הלהכה י], וכוננות רבינו לומר שכשר ישראל אינם כשל יוכין מלחה, אבל עורכין הן מלחה שלא כשר ישראל, שכשר ישראל יוכאים למלחתם כיבוש ארץ ישראל, ואילו הלויים שאין להם חלק ונחלה בה (שם), אינם יוכאים. אבל למלחתם שיש להם חלק בה, אף הלויים יוכאים. וראה להזה מוספרי פ' מכות (לבמדבר לא, ד) "לכל מחות ישראל תשלחו, להביא את שבטו של לוי" (וראה בהගות הגרא"א שם). הרי שבמלחמות מדין שהיה לויים חלק בבייה (ראה למלחה הלהכה יא), יצאו למלחמות. וזה מה שאמרו בקידושן כא: "כחן מהו ביפת תואר" (וראה במרדי גיטין סוף פרק מי שאחزو), וכן מה שאמרו בסוטה מג. "אלמנת להכחן גדול, גורשה וחולצה להכחן הדירות", שככל זה מדבר במלחמות שיש להם חלק בה]. (56) במדבר ורבה פ"א סימן יב: "שאין שבחו של מלך שינהו לגינו עם הליגונות" (קרית מלך).

יג. ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מפל
באי העולם, אשר נרבה רוחו אותו והבינו מדע
להבדל לעמד לפניו כי לשרתו ולעבדו, לדעה את ג'
³² ³³ ³⁴

(31) כן מפרש רבינו בפירוש המשנה שם, מה שאמרו במשנה שם: "מכורין לעולם", שהרי אין לומר, שהמכירה מעילה אפילו בobile, שאם מכורה כבר - יוצאה, זו שלא המכירה עדין - אינו דין שלא ת麥ר (ראה למלחה בפי"א הלכה יא, ובஹרות שם). ועיין ברשות שם. חדש כדין בת היבול, בכהנים ולויים אין הדבר כן, אלא אף-על-פי שמכר סמור ליבול, חוותה היא ביבול ואין צורך להשלים לlokח כלום. (32) אפילו ביום שמכר, ואין מהכה שנתיים כבשדה אהוזה. (33) שם. (34) ואין השדה יוצאה להכנים בשנת היבול, כמו בשאר שדות (פי"ד מהלכות ערכין הלוות ט, כא). (35) שם. (36) ואין הבית נחלט אחר שנים עשר חדש כדין בת היבול (למלחה פ"יב הלכה ד).

ה. **ישראלי**³⁷ שירש את אבי אמו לוי - הרי זה גואל כלויים³⁸ אף על פי שאינו לוי. הואיל והערים או הshedot של לוים - גואל לעולם. שדיין זה פלוי במקומות אלוי ולא בבעליהם.

(37) משנה ובריתא שם, כחכמים ולא כרבי. (38) כאמור בHALCHA הקודמת. (39) שנאמר: כי בת ערי הלויים היא אחוזותם בתוך בני ישראל, להגיד מה גרים (סיפורא בהר פרק ו הלכה ח).

ט. **ולו**⁴⁰ שירש את אבי אמו ישראלי⁴¹ - גואל בישראל ולא כלויים; שלא נאמר גאלת עולם תהיה ללוים' אלא בערי הלוים.⁴²

(40) משנה שם לדעת כולם. (41) כלומה, ונמצא שאין הקרוע שבירו מעי הלויים. (42) כן".

י. **כל שבט**⁴³ לוי מזוהרים שלא ינחלת⁴⁴ בארץ גנען⁴⁵. וכן הן מזוהרים שלא יטלו⁴⁶ חלק בפה⁴⁷ בשעה שכובשין את הערים. שנאמר: לא יהיה לפלחים הלהכים הלוים כל שבט לוי שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל; חלק - בפה, ונחלה - בארץ. וכן⁴⁸ הוא אומר: בארכאים לא תנחל, וחלק לא יתלה לך בתוכם - בפה. וכן לוי או פהן שנטל חלק בפה - ליהה⁵⁰. ואם נטול נחלה בארץ - מעבירות אין אותה ממנועו.⁵¹

(43) תפס רבינו את לשון הכתוב דלהלן. (44) ראה בספר המצוות ל"ת כסט. (45) אבל בשאר ארצות שכבשן מלך מלכי ישראל, נוחלים וחולקים בכל ישראל (להלן הלהכה יב). וראה למלחה הלהכה א שגム לעתיד-לבוא לא יהיה להם נחלה. (46) שם ל"ת קע. (47) ספרי לפ' שופטים שם. (48) רבינו והוסיף להביא פסוק זה, מפני שמכחה הפסוק הראשוין אין למנות את איסור הנחלה ואיסור הביזה כ שני לאוין, שהרי לאו שבלילות הוא, ואין למנותו אלא כלאו אחד. וראה בספר המצוות שם. (49) ספרי לפרש קrho שם. (50) כל זה כשכבר אכל את הביזה. אבל אם עודנה

מתוך מהדורות ונשל עם רמב"ם ג' גנום – מוסד הרב קוק

שָׁאַלְוּ שָׁלֹם יְרוּשָׁלָם יִשְׁלַׂיו אֶתְבֵּית

~ נקודות מישיות קודש ~

"שָׁאַלְוּ שָׁלֹם יְרוּשָׁלָם."

יש לומר שהרמב"ם בחר פסוק זה ככותרת להלכות אלו, כדי להציג החיוב לומדים, כי החיוב "עשה לו" מקטש ושכני תחוכם" הוא מצות-עשה לדורות, ומוטל על כל היהודי החיוב לבנות בית המקדש בימיו, אלא שמשמעותו יכול לעשות זאת לפועל ובמעשה, יש עלי חיוב לעסוק "בקרייתה" ועל-ידי-זה "כאילו אתם בניו אוטו" (כمعנה הקב"ה ליחסו של המדרש). זאת רמז הרמב"ם בפסוק "שָׁאַלְוּ שָׁלֹם יְרוּשָׁלָם" שיש לשאול ולדוש בדיורו, שהוא לימוד הלכות בית-הבחירה וספר 'UBEVODA'.
(על-פי לkur'ש ד"ה ג' נמודה 415)

ספר שמיבי יהוא ספר UBEVODA:

8 הלוות פשע. וזהו סדרון:

- 9 א. הלוות בית הבחירה. ב. הלוות פלי המקדש
10 והעובדים בו. ג. הלוות ביאת מקדש. ד. הלוות
11 אסורי מזבחה. ה. הלוות מעשה הקרבנות. ו. ז.
12 הלוות תפידין ומופפין. ז. הלוות פסולי
13 המקדשין. ח. הלוות עבדות יום הכהנים. ט.
14 הלוות מעילה.

הלוות בית הבחירה

15 יש בכלן שיש מצות. שלוש מצות עשה ושלש
16 מצות לא מעשה, וזה הוא פרטן: א) לבנות בית
המקדש. ב) שלא לבנות המזבח גזיה. ג) שלא
17 לעלות עליו במעלות. ד) ליראה מן המקדש. ה)
18 לשמרו סביר. ו) שלא להשבית שמיירתו.
20 ובאוור מצות אלו בפרקם אלו:

פרק ראשוני

21 1) יבואר בו כי מצות-עשה היא לבנות בית לה' להיות
מקריבים בו הרכבות וכינון שנבנה המקדש בירושלים,
נאסור כל המקומות כולם לבנות בהם בית לה'.

22 א. מצות עשה לעשות בית לה' מוכן לה'ות
23 מקייבים בו קרבנות³, וחוגיגין אליו שלוש פעמים
24 בשדה⁴, שנאמר: "וַיַּעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ"⁵. וכבר נתרפ'ש
25 בתורה⁶ משכן שעשה משה רבנו, והיה לפ' שעשה,
26 שנאמר: "בַּיְ לֹא בָאַתְם עַד עֲתָה וְגֹו".⁷

~ נקודות מישיות קודש ~

הציווי על בניית המקדש נאמר בתורה "עשה לו" מקטש

1 וההלך ישר⁵⁷ כמו שעשה האלים, ופרק⁵⁸ מעל
2 צאו על החרבונות הربים אשר בקשרו בני הארץ
3 - הרי זה נתקדש קדש קדשים, והוא יי' חלקו
4 ונחלתו לעולם ולעולם עולם, ויזכה לו⁵⁹ בעולם
5 היה דבר הפספק לו⁶⁰, כמו שזכה לפהנים לילום.
6 הרי דוד עליו השלום אומר: יי' מנת חלקו וכוסי,
7 אפה תומיך גורלי.

~ נקודות מישיות קודש ~

"ולא שבת לו בלבד אלא כל איש ואיש... הרי זה נתקדש
קדשים, והוא ה' חלקו ונחלתו לעד ולעולם עולמים
כיו".

עובדותו של שבת לו היא כתעם שלו "ילוה איש אל",
והוא המחבר את עם ישראל עם הקב"ה (איש), ויכולתו
לחיבור זה הוא משומן היותו דבוק בתכילת עם הקב"ה.
וזודע באיה מהם חפץ", הרי ש"אתה תומך גורלי" שיחפות
נהלתו, הינו שיש לו חלק בעולם "אני חלק ונחלתך", لكن
יש יכולתו לחבר יהודים עם הקב"ה.

ומביא את הפסוק "ה' מנת חלק אתה תומך גורלי", לומר
שאפילו מצד בחינת גורל העליון שיש ספק לגבי:
יודע באיה מהם חפץ", הרי ש"אתה תומך גורלי" שיחפות
בישראל דווקא.

כך גם שבת לו, בחינת גורל שבנשמה, היא דבר אחד עם
הקב"ה "יחידה ליחדן", ומצד דרגה זו אמר רבי"ז "אני
יודע באיזו דרך מולייכין אוטוי" כי בחינת גורל שבנשמה
היא למללה למגרי מגנעדן, והיה מקום לחשוב שדרגה זו
נשארת תמיד בחינת "אני יודע", ועל זה אמר דוד המלך
"אתה תומך גורלי" שהקב"ה תומך גם את בחינת גורל
שבנשמה שתיה בגילוי הגוף הגשמי של שבת לו, לאורך
ימים ושנים טובות נשמות בגופים.

וגם לכל היהודי ישנו הכח לגלהו או רשותו הגוף הגשמי
שלו ובפועלותיו הפחותות, מאיר "חלה אלוקה ממועל
מומש".

(על-פי יין מלכות' החדש, ספר זרועים סי' לא)

57) ראה בקהלת ז, כת. 58) ראה בראשית כז, מ.

59) כמו ללוים, בן"ל. 60) ככלומר, יצילחו במעשה ידיו,
כמו אמרו (עובדות זה יט): העוסק בתורה נססי מצליחין.
ומלאכתו מתברכת (ቦכחות לב): אבל לא שישליך עצמו על
היצבר להחפרנס מן הצדקה, ראה בפ"ג מהלכות תלמוד
תורה הלה, ובעירוש המשנה לאבות פ"ד משנה ה. ועיין
ורב"ז כאן. אבל הכסף-משנה בהלכות תלמוד תורה שם
נחלק על רכינו, וסבירתו היא, שאם לא יתמכו בעוסקי
התורה, עתידה תורה חס-ירושלם להשתכח מישראל. וכן
פסק ביו"ד סימן רמו. ויגדל תורה ויادر.

בריך רחמנא דסיען

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ש' ק' אדר – ספר עבודה – הלוות בית הבחירה קפה

מתוך מהדורות ונשל עם רמב"ם ג' – מוסד הרב קוק

דין הנוגעים לתקופת ימוא המשיח, וביאר בארכוה פרט;
הדין של עשיית המנורה והשולחן וכיו"ב.
על פי יין מלכות החדש, ספר עבודה סי' ג'

גו", וצריך להבין מדוע בחר הרמב"ם בשם 'בית הבחירה' ולא 'בית המקדש', ובפרט שכטב הלכות 'כלי המקדש' ו'ביאת המקדש', ומדוע קבע את שם הלוות אלו "בית הבחירה".

והביאו: על הפסוק "הן האדם היה כאחד ממננו", מבואר ב'לקוטי תורה' (אמור לה, ב.) שהבחירה אמיתית אינה אלא בעצמותו ומהותו ית', כי "אחד ממננו" מורה על עצמותו ומהותו שאין שייך בו הגללה. ומכיון שכן, מובן שבענין זה לא שייך שם שינוי וגירעון.

בקביעת שם זה רצה הרמב"ם להציג שמאך עניין בחירה לא שייך שם שינוי בבית המקדש, גם אם " מפני חטאינו גלינו כוי" ואין אנו יכולים לעלות לו" וקדושת המקדש וירושלים היא מפני השכינה - ושכינה אינה בטילה.

על פי יין מלכות החדש, ספר עבודה סי' א'

~ נקודות מшибות קודש ~

ידועות שיטות הרמב"ם והרמב"ן מהו עיקר ותכליות הדעת הרמב"ן הוא הקרבנות – "מצות-עשה לעשות בית לה' להיות מקריבים בו הקרבנות". משא"כ הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון.

יש לומר בביורו מחלוקתם: שהי"ד החזקה לרמב"ם שהוא ספר הלכות, מדובר במצוות לאדם אין להוג בעולם, ולכן לדעת הרמב"ם העיקר במקדש היא עבודת האדם בהקרבת הקרבנות. אבל הרמב"ן בפירושו על התורה שאנו ספר הלכה, מפרש שהעיקר במקדש הוא השוראת השכינה, כיון שהרמב"ן היה מוכבל, ומפרש בתורה עניינים על-פי פנימיות התורה, וכך פירש שהעיקר במשכן הוא מקום מנוחת השכינה.

על פי יין מלכות החדש, ספר עבודה סי' ב'

~ נקודות מшибות קודש ~

"מצות-עשה לעשות בית לה'" שנאמר ועשוי לי מקדש". פסוק זה נאמר על המשכן, ומכאן מוכח שלכלות הциווי על בניין בית המקדש נאמר בוגען למשכן, והמשכן הוא השורש והמקור לכל בת המקדש, כולל בית המקדש השלישי.

ענין זה מונבטה גם בהה שחזיווי הראשון אחוי "ועשוי לי מקדש" הוא על הארון שנעשה רק פעם אחת, ולאחר מכן יASHIHO את הארון שב לא היה ארון, ולכולי-עלמא "בית שני הרה חסר ארון", וגם בבית השלישי לא מצינו شيء שעשו ארון אלא ישימו את הארון שנבנה במדבר. על-פי זה יובן מדוע לא הביא הרמב"ם להלכה את עשיית הארון ולא ביאר את פרט הדים בעשייתו, אף שהביא

ב. **כִּיּוֹן שָׁגְכּוֹסֶוּ לְאָרֶץ⁸ הַעֲמִידוּ הַמִּשְׁבֵּן⁹ בְּגַלְגָּל**

2 **אַרְבַּע-עֲשֶׂרֶת שָׁנָה¹⁰ שְׁבַבְשׁוּ וְשְׁחַלְקּוּ¹¹. וּמִשְׁמָם בָּאוּ**

3 **לְשִׁילָה,¹² וּבְנֵו שֵׁם בֵּית שֶׁל אֲבָנִים, וּפְרַשְׁׁוּ יְרִיעֹות**

4 **הַמִּשְׁבֵּן עַלְיָרֶיךָ¹³, וְלֹא חִיתָה שֵׁם תְּקִרְבָּה. רַשְׁׁס"ט**

5 **שָׁנָה¹⁴ עַמְדָמִשְׁבֵּן שִׁילָה,¹⁵ וּכְשָׁמָת עַלְיָרֶיךָ¹⁶ חֶרְבָּה. וּבָאוּ**

6 **לְנֵבָבָנָה שֵׁם מִקְדָּשׁ,¹⁷ וּכְשָׁמָת שְׁמוֹאֵל חֶרְבָּה. וּבָאוּ**

7 **לְגַבְעָוָן וּבְנֵו שֵׁם מִקְדָּשׁ,¹⁸ וּמְגַבְעָוָן בָּאוּ לְבִתָּה**

8 **הַעֲלָמִים.¹⁹ וִימִי נֵבָבָנָה שְׁבָע וְחַמְשִׁים שָׁנָה²⁰.**

8) הארץ ישראל. וזה היה בשנת ב' אלף ושבעים ואחת לביריאת העולם. (9) שעשה משה במדבר. (10) שם קיה,

ב. (11) שבע שנים כבשו את הארץ ושבע חילקו (זוביים שם). (12) להיות לו אהל. (13) כתוב אחד אומר

(שמואל-א, כד) "וחביבאחו בית ה' שילה" (הרוי נקרא בית), וכותב אחד אומר (תהלים עה, ס) "ויטוש משכן

שילה" (הרוי נקרא "משכן"). הוא כיצד (יתקייםו שני הפסוקים האלו) לא הייתה שם תקרה אלא אבני מלמטן ויריעות מלמעלן (שם קיה). (14) שם קיה, ב. (15) כל מה שכח לhallן הוא במס' זבחים, שם. (16) כמה שכח

כאן "ובנו שם מקדש", ואילו בגלgal כתוב "העמידו המשכן" – משמע שבנוב וגביעון היה בנין של אבניים. וכן כתוב רשי' בפסחים לה, ב. אולם בפירוש המשניות (זוביים פ"י) כתוב

רבינו שהמשכן שהיה במדבר הקים מהו בנוב וגביעון, וכן

מתוך מהדורות ונחל עם רם רמב"ם ג' נעם – מוסד הרב קוק

של ברזל היו וחיפום בעבץ" (מיון בדיל). ואולי יש לומר, שבנון זה היה חידוש בבית המקדש השלישי, מקדש נACHI שלא שיר בו חורבן, ולא שיר בו החשש מענין של ברזל כיון שלעתיד-לבוא תבטל המצויות של ברזל דלווע'ז.

ויש לומר, שמרומו הדבר בדברי דוד המובאים 'בדברי הימים': "הכינויו לבית אלקינו, הזהב לזהב והכסף לכיסף והנוחות לנוחות **הברזל** לברזל גוי" כי מלך המשיח מתייחס לדוד המלך "דוד מלכא משיחא", והגם שלא השתמשו בבית ראשון ישתמשו בו בבית שלעתיד.

(על פי יין מלכות החודש, ספר נבואה סי' 1)

(22) א', פרק ו. (23) על-ידי מלך המשיח (פי"א מהל' מלכים ה"א). (24) פרק מ. (25) על הבניון שלעתיד (מדות פ"ב מ"ה).

ה. ואלו הן הדברים שהן עקר בבנייה הבית²⁶: עושיין כו קידש²⁷, וקדש-הקדשים²⁸, ויהיה לפניו הקדש מקום אחד, והוא נקרא אולם, ושלשונו נקראין היכל²⁹. ועשין מחאה אחראית סביב להיכל, רוחקה מןנו, בענן קלאי הចאר שחיי במדבר. וככל המקרא במחאה זו, שהוא בענן חצר אחד מועד, הוא הגקרא עזורה³⁰. והכל נקרא מקדש.

(26) כמובן, הדברים המעכבים בו. (27) הוא ההיכל. (28) הוא לננים מן הפרוכת. (29) שהרי קדושת היכל וקדושת אולם – אחת היא, כמפורט בובחים יד, א. וכן נראה להלן פ"ז ה"א. וראה בתיוספות יומטוטוב' כלים פ"א מ"ט, ד"ה ההיכל (הר המוריה). ויש שכתו שמקורו ממה שנאמר (ירמיה ז, ד) "אל תבטחו לכם אל תאמר שהקר לאמור ההיכל ה" היכל ה", וכי השדר' שם אכן אומר שלש פעמים "היכל ה", לפי שהו שלושה: אולם, היכל ודביר (שביל הקדש). (וכן מפורש בבודות פ"ד מ"ז) "וההיכל מהה על מאה". וכן הוא להלן פ"ד ה"ג, והכוונה לשלהה אלה). (30) נראה כן על שם הפסוק "עוזה בצרות" (תהלים מו, ב) כמובן, שם מתפללים לאלקיים וושאם וועור ("ערוך" ערוך עוזה).

ו. ועשין במקדש כלים: מזבח לעולה ולשאר הקרboneין³¹; וכבש שעוילים בו למזבח, ומקומו לפניהם האולים משונך לדורות; וכיוורם וכבשו³² לקדש מןנו הפהנים יידיהם ורגליהם לעבדה³³, ומקומו בין האולים ולמזבח משונך לדורות, שהוא שמאל הגננס למקדש³⁴; ומזבח לקטרת; ומנורה; ושלחן; ושלשתן בתוך הקדש³⁵ לפניהם קידש-הקדשים.

(31) שאך-על-פי שקרהתו התורה כמה פעמים "מזבח העולה" (שמות ל, כח: לה, טז: מ, י) – אין זה אלא מפני שעולת התמיד קרבה עליו פעמים בכל יום. (32) "כמו תול בדורומו של מזבח, מתחמעת ויירד מראש המזבח עד הארץ" (להלן ה"ז). (33) כמו דוד גדול, ولو דרים המריקים מים.

מופורש בסדר עולם' פ"ד. וכן ממשמע מסוטה ט, א - "משנבנה מקדש ראשון, נגנו אהל מועד קרטינו וקרשו ובריחיו ועמודיו ואדניו". וכן בתוספתא שם פ"ג. (17) זה בית-המקדש שבירושלים שנתקיימה קדושתו לעולם. (18) זוכחים, שם.

ג. כין שנבנה המקדש בירושלים נאסרו כל המקומות כלן לבנות בהן בית לה, ולתקריב בהן קדשן¹⁹. ואין שם בית לדורי הדורות אלא בירושלים בלבד וכבר המוריה²⁰ שהה נאמר: "ויאמר דוד זה הוא בית ה' האללים וזה-מזבח לעלה לישראל", ואומר: "זאת מנחת **עדי עד**".

(19) בזובחים קיב, ב - במשנה "בא לירושלים, נאסרו הבמות ולא היה להן היתר". והיה אפשר לפרש שהקרבת הקרבנות אסורה שם. אבל מדברי רבינו נראה שגם בנין הבית למטרה להקריב בו קרבן אסור, וכן כתוב גם להלן (פ"ט מהל' בית המקדש הי"ד). (ונראה שלמד כן מן הפסוקים שהובאו שם קיט, א "כי בחר ה' בציון, איזה למושב לו", "זאת מנוחתי עדי עד, פה אשב" (מובא להלן) – הרי שגם עשיית מושב אחר – אסור). (20) הרהוראה (על-ידי בית-הדין הגדל שמקורו היה שם) לעולם הענית טז). (21) כמובן, זה הוא ולא אחר. וכן הביאו לבניון להלן פ"ב ה"א לגבי מזבח. ולא ידוע אם מצא כן רבינו בספרות חז"ל).

ד. בנין שנבנה שלמה כבר מפרש במלכים²². וכן בנין העתיד להבנין²³, אך-על-פי שהוא בתוכו בנין ביה²⁴, איןנו מפרש ומבהיר. ואנו בבית שני, בשכנו בימי עזרא, בנוהו בבנין שלמה ומעין דברים המפרשים ביחס ביחס²⁵.

~ נקודות מшибות קדש ~

"בנין שנאה שלמה מפורש במלכים... ובנין העתיד.. איננו מפורש, ואנשי בית שני בנוהו בבנין שלמה וכו'". בהלכה זאת מודגשת השיכות שבין הבית השני והבית שלעתיד, שבשניהם לא נפרשה צורת הבית בפיוש. וטעם הדבר הוא, כיון שהבית השני הוא נגד יצחק שעוניינו בעבודת המטה – "ויצא יצחק לשוח בshedah", שמרמו על בירור השדה שעוניינו הוא למטה מעיר מושב. ויל' שהשיכות בין הבית השני לבין הבית הראשון לבוא מודגשת גם בעניין הברזל שלא היה בבית ראשון כלל – "ומקבות והגרון כל kali ברזל לא נשמע בבית הבנותו", ומובה במדרש הטעם כיון שברזל רומי על אדום שהחריבו את בית-המקדש".

ומה שמצוין בבית שני ש"מנורה שעשו מלכי בית חשמונאי, של ברזל הייתה" כיון שהברזל היה "תמורת" הזהב, והרי הוא ברזל כפי ששיך לדרגת הזהב, ובנוסף אין הברזל היה נראה מבחוץ, והמנורה הייתה בצורת "שפודים

שיעור רמב"ם ג' פרקים ליום – יום ש' ק' אדר – ספר עבודה – הלוות בית הבחירה קפו

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

~ נקודות משוחות קודש ~

"זאין בונין בו עז בולט כלל... ואין עישין אבסדריות של עז בכל העוזרה".

וציריך להבין, איך אכלו הכהנים את שירוי המנוחות בחג הסוכות, אם אסור לבנות סוכה שלכל הפחות הסכך שלא מעז.

ויש לומר: כיוון שאיסור בניית עז במקדש הוא משום "לא תטע לך אשרה כל עז אצל מזבח ה' אלקייך" - הרי זה בשני תנאים, האחד שהיה בונין של עז וגם של קבוע (רמב"ם הלכות עכו"ם ספ"ו), ולדעת הכס"מ צrisk להיות תנאי שלישי שהיה קבוע בבניין.

(עלפי לקוט"ש חולק כ"ט נמוד 497)

52) משום שנאמר (דברים טז, כא) "לא תטע לך... כל עז אצל מזבח ה'" (תמיד כח): ו"אף-על-פי שהוא במבנה ואני עז נתוע – הרחקה יתירה היא, שנאמר כל עז" (פ"ו מהל' עבודה זורה ה"). 53) שאם אינו בולט – מותר. שהרי בונין שלמה היה מחופה בעצים מבנים (מלכים א, ו, י). 54) תמיד, שם. והוא אולם סגור משלש רוחתו והרוחה הרביעית פתוחה כולה. 55) הינו משור נקנור ולפניהם, אבל בעזרת נשים מותר. וכדעת הראב"ד (ספר-משנה).

18) **וּמִנְצָפֵנִין**⁵⁶ את **כָל הַעֲזָרָה בְּאָבָנִים יִקְרֹות**. **וְאֶם גַּעֲקָרָה אַבְּנָן**⁵⁷, **אַפְּעַל-פִּי שְׂהִיא עַמְּדָת בְּמִקְומָה**,
19) **הַוְּאֵיל וְנַתְּקַלְּלָה פְּסֻולָּה**⁵⁸, **וְאַסּוּר לְלִבְנֵן הַעֲזָרָה**
20) **לְעַמְּדָה עַלְיָה בְּשֻׁעַת הַעֲזָרָה עַד שְׁתַקְבֵּעַ בְּאָגִין**⁵⁹.

56) כן מבואר בכמה מקומות בתלמוד (יומא נד. ובחים כד. ועוד) שהיתה רצפת אבנים בעוזרה. וכן נראה ממה שאמרה תורה (ויקרא כו, א) "יזבן משכית לא תנתנו בארץם להשתחוות עליה", ואמרו (מגילה כב, ב) "עליה اي אתה משתחוות בארץם, אבל אתה משתחוות על אבנים של בית המקדש". ונראה שכן פריש רビינו מה שנאמר (דבריהם ב, ג, ו) "ויצף את הבית אבן יקרה לתפארות" – שהמדובר ברצפה (הר המורה). (אבל אין זה מעכבר, שהרי אמרו בזובחים כד, א - שדור קידש עד התהום, ואפילו ללא רצפה כשר. וראה להלן). 57) זבחים שם, אבן אחת מאבני הרצפה נערקה ממקומה והיא מתהנעת לכאן ולכאן. 58) כן הוא בזובחים שם: "בעי רבביامي, נדללה האבן עומדת עליה, מהו? היכא דאיין דעתו לחברה (אם אין דעתו לחבר אותה לארץ) לא תיבעי לך דודאי חיציא (= חוץ), כי תיבעי לך דעתו לחברה וכו'". הרי שברור היה להם כי אבן זו אינה כשרה עוד בתור רצפה, וכל השאלה היתה ורק אם היא חוץ בין הכהן לבין הארץ שתתחייב (שהארץ שהאבן נערקה נעשית היא במקום הרצפה, כמובואר לעלה שדור קידשה). 59) "ואם עבד – עבדתו כשרה, הויל ובמקומה עומדת" (להלן פ"ה מהל' בית המקדש ה"ט). (ואף-על-פי שבזובחים שם לא נפשטה הבעייה (ראה לעל' הסוגה) – סובר רビינו שבעה זו אין לה מקום אלא לדעת רבה בסוכה לו, ב – שמיון במיון חוץ), אבל לדעת רבא (שם) שמיון במיון אינו חוץ) (וכן פסק רビינו בפ"ז מהל' לולב

(34) בסיסו. 35) לפני העבודה צריכים הכהנים לרוחן ידיהם ורגליהם, וזהו "קידוש ידיים ורגלים", ראה להלן פ"ה מהל' בית המקדש ה"א. 36) זבחים נט, א. 37) (37) שהרי נכנס מזרחה. 38) כמובן, בהיכל. כמפורט בתורה (שמות כו, לה: ל, ו).

1) **ז. הַמְּנוּרָה**³⁹ בְּדָרוֹם מִשְׁמָאל הַגְּכָנֵס, וְשַׁלְּחֵן מִימֵין שְׁעִילֵיו לְחֵם הַפְּנִים. וְשַׁגְּנִים בְּצֵד קָרְשָׁה-קָדְשִׁים מִבְּחִזּוֹן, וְמִזְבֵּחַ הַקְּטָרָה מִשְׁוּךְ מִבֵּין שְׁגִיאָה לְחִזּוֹן. וְעוֹשֵׂין בְּתוֹךְ הַעֲזָרָה גְּבוּלָן⁴⁰: עד פָּאָן לִישְׁרָאֵל⁴¹, עד פָּאָן לְפָנֵה נִמְזָהָר⁴². וכובנים בְּהַבְּתִים לְשָׁאָר אַרְכִּי הַמִּקְדָּשׁ. כֵּל בֵּית מִקְדָּשׁ נִקְרָא "לְשָׁבָה"⁴³.

2) (39) יומא לג, ב. ומקרה מפורש הוא (שם כו, לה).
3) (40) מדות פ"ב מ"ג. (41) כמובן, עד כאן "עוזרת ישראל"
(להלן פ"ז הי"ח), ומכאן ואילך "עוזרת הכהנים", "שאיין ישראלי ננסים לשם אלא לסמיכה וכו'" (שם ה"ט). ובבול
4) זה שבין עוזרת ישראל לעוזרת הכהנים היה בזה שעוזרת
5) הכהנים גבורה מעוזרת ישראל אמה (מדות פ"ב מ"ג, כרבי אליעזר בן יעקב, ולהלן פ"ז הי"ג). (42) כמובן, עד כאן
6) "עוזרת הכהנים". (43) ראה להלן פ"ה הי"ג.

7) ח. **כְּשַׁבּוֹנִין הַהִכְלָל וְהַעֲזָרָה, בּוֹנִין בְּאָבָנִים גְּדוּלֹת**⁴⁴. ואם לא מוציאו אבנים, בונין בלבד⁴⁵.
8) 9) **וְאֵין מִפְּצָלִין**⁴⁶ את אבני הבניין בהר הבית, אלא
10) מִפְּצָלִין אָוֹתָן וּמִסְתָּתִין אָוֹתָן מִבְּחִזּוֹן, וְאַמְרָרָקָד
11) מִמְנִסִּין אָוֹתָן לְבִנְנֵן⁴⁷, שנאמר: "אָבָנִים גְּדוּלֹת
12) אָבָנִים יִקְרֹות לִפְנֵי הַבַּיִת, אָבָנִים גְּזִיתָה"⁴⁸; ואומר:
13) "וּמִקְבּוֹתִים וְהַגְּרוֹן כָּל כָּל בְּרִזְל לֹא נִשְׁמַע בְּבַיִת
14) בְּהַבְּנָתָה"⁴⁹.

~ נקודות משוחות קודש ~

"אין מפצליין את אבני הבניין בהר הבית אלא מפצליין אותו וומסתתין אותו מבהר ואה"ב מבינין אותו לבניין".
ויל הרמז בדבר, שפעולות סיתות האבנים בעבודה הוא עניין ביטול לב האבן על-ידי מדרירות (היפך השמה) שצריך להיות "מבחן" דוווקא, כיוון שאנו אלא הכנה לעבודה, ואילו העבודה עצמה (הבניין בהר הבית) היא מותן שמה דוווקא.

44) כמו שכחוב רביינו בסוף הלכה זו "שנאמר אבנים גדרות". 45) מכילתא (סוף פרשת יתרו): "ואם מזבח אבנים וגו', ריצה של אבנים יעשה, של לבנים עשו". ומכאן למדים גם לבניין הבית (ספר-משנה). 46) מגרירים במנרה. 47) כרבנן נהמיה בסוטה מה, ב. וכן מפורש בתמיד כו, ב. 48) כבדות. 49) אבנים מסוותות. 50) פטישים. 51) ויש כאן סתייה בין הפסוקים, אלא על-כרכחנו שצריך להלק ננייל, שוק בבית אسور, אבל בהזע מוחר (שם).

52) **וְאֵין בּוֹנִין בּוּעַז בְּולָט**⁵³ כָּלֶל, אֶלָּא אוֹ בְּאָבָנִים אוֹ בְּלָגְנִים וְסִיד. וְאֵין עוֹשֵׂין אַכְסְׁדָּות⁵⁴ שֶׁל עַז
15) 16) **בְּכָל הַעֲזָרָה**⁵⁵, אֶלָּא שֶׁל אָבָנִים אוֹ לְבָנִים.
17)

מוסד הרב"ם ג' – מותוק מהדורות ונשל עם רmb"ם ג' – מותוק מהדורות ונשל עם רmb"ם ג'

כת"י מינכן): "ואעפ' שאין ראה לדבר, זכר לדבר שנאמר ואנחנו עושים במלוכה וגו' צאת הכוכבים. ואומר (שם שם, טז) והו לנו הלילה משמר והוים מלוכה. מי ואומר? וכי תימא מעילות השחר לאו יממא הוא, ומכי אירעב שמשא לילה הוא, ומשום בנין בית המקדש מקדים ומחשי". הרי שלולה הפסוק השני, הינו מפרשים שעסוק בלילה, ועל-כרחונו שמדובר בהכנה לבנייה ולא לבנייה עצמה, שעלייה נאמר "ובוים הקים". ולפי שמן התורה נהוגה ההכנה לבנייה גם בלילה, אינה מצוות-עשה שהזמן גרמא, ואך הנשים חייבות בה (ראה להלן). ומאותו הטעם לא גזרו עליה לעשותה רק מזמן החמה, ולא מוקדם, כמו שגורו על כל המצוות הנוהגות ביום, ראה מגילה כ.). (65) הכוונה רק לשער ולא לבנות ממש, שזו מצוות-עשה שהזמן גרמא ("הר המורה"). (66) כמו שנאמר (שמות לה, כב) "ז'ובאו האנשים על הנשים", ונאמר (שם, כה) "ויכל איש חכמת לב בידיה טו". (67) שבת קיט, ב. וכן הביא רבינו בפ"ב מהל' תלמוד תורה ה"ב. (68) שבועות טו, ב. ונלמד מהכתוב את שבתווי תשמורו ומקדשי תיראו, אני ה" – כולם חיבטים בכבודו, אתם ומהקדש חיבטים בכבודו שהזהרתי על השבת (יבמות ו), ויוט נקרא שבת (רש"י שבועות, שם).

יג. **המזבח אין עוזין אותו אלא בנים אבני גזית⁶⁹.**
 וזה שנאמר בתורה: "מזבח אדמה תעשה לי" –
**שיהיה מחבר באדמה⁷⁰, שלא יבנוו לא על-גביו
 בפין⁷¹ ולא על-גביו מחלות⁷². וזה שנאמר "ואם
 מזבח אבניים" – מפני השמועה למד⁷³, שאינו רשות
 אלא חוכב⁷⁴.**

(69) בכת"י אברבנאל ובדרוס רומי, ליתא תיבה זו. וכן נראה בכסוף משנה ובקירת ספ"ר. וכן נזכר, שהרי נאמר (שם, כ, כה) "ואם מזבח אבניים תעשה לי, לא תבנה אתך גזית", וראה למללה ה"ח. ועי' בהר המורה. (70) זבחים נח, א. (71) שבנה כיפה, וعليיה יבנה המזבח. (72) מערות. (73) מכילה, סוף פרשת יתרו. (74) אף-על-פי שנאמר בלשון "וזם", שמשמעותו רשות.

יד. **כל אבן⁷⁵ שנפגמה⁷⁶ כדי שתחנור בה האטפרין⁷⁷,**
בסטין של שחיטה, הרי זו פסולה לכבש ולמזבח⁷⁸,
שנאמר: "אבניים שלמות תבנה את מזבח ה'".
**ומהיקן⁷⁹ כי מביאין אבני מזבח? מן בטולת
 המקדש. חופרין עד שמגיעין למקום הנperf שאינו
 מקום עבדה ובנין⁸⁰, ומוציאין ממנה האבניים, או
 מן הים הגדול⁸¹, ובונין מתקן. וכן אבני היכל
 ותערומות שלמות הירושה⁸².**

(75) חולין י, ב. (76) בכל דבר, אפילו שלא על-ידי ברזל (מדות פ"ג מ"ד). וראה להלן התו". (77) "תחוור" מלשון חגר שאמרו חז"ל בכל מקום (חרא"ה). ויש שפירשו שהוא לשון הgorah (רש"י), כי הczporon הוגרת עצמה בפגימה, כשנסנתה בה (רטב"א). (78) מדות, שם. (79) מדות, שם. (80) (במשנה, שם: וחופרים למטה מהבתולה,

ה"ב) – אין מקום לבעה זו, שהרי האבניים והקרע הם מין אחד, שברקע ישנים אבניים ובaban יש קרע (וראה בחסדי דוד' על התוספתא פ"א דמנוחה) וرك בעומד על גבי חבירו או על גבי אבניים שאין הדרך לעמוד כך – בזה לא תהיינו מושום "מין מבינו אינו חוץ" (ראה 'תוספות' שם לו. ד"ה כי היכי), אבל כאן באבן שנעקרה ועומדת במקומה, בודאי שהוא בכלל מין מבינו, שאינו חוץ ולעתה לא יעמוד עליה בשעת העבורה מושום שאינה רצפה, וראה למעלת שכחתילה צריך שתהא וצפה). ושם בגמרה הביאו לשון שני בבעית רביAMI "נעקרה האבן ועמד במקומה (כלומר, עמד בגומו – רשות") מהו כו?", ורבינו השמיית אותה מושום שפסק כלשון הרושן בבעית רבAMI (כסף-משנה, עיין ראב"ד).

יא. **ומזבח מן המבחר לחזק את הבניין ולהגביה⁶⁰**
 בפי כת האבBOR, שנאמר: "(ו) לרוםם את בית אלヒינו". ומפארין אותו ומפני בפי כתן. אם יכולין לטוח אותו בזחב⁶¹ ולהגידיל במעשי⁶² – הרי זו מצוחה.

(60) שבת יא, א. (61) מדות פ"ד מ"א, שכל הבית טוח בזחוב. וכן הוא בפסחים נז, א – שחיפו את ההיכל כולם בטבלאות של זהב שהן אמה על אמה בעובי דינר זהב. (62) שבועות טו, ב.

יב. **אין בונים את המקדש בלילה, שנאמר: "וביום
 הימים את המפשָׁן"** – ביום מקימין, לא בלילה.
 ועוסקין בבניין⁶³ מעילות השחר⁶⁴ עד צאת הכוכבים.
 וכל חיבין לבנות ולסעד בעצמן ובממון, אונשים
 ונשים⁶⁵, **כמקדש המזבב⁶⁶**. **ואין מבטלין⁶⁷ בית-המקדש** דוחה
 של בית רבנן לבניין. **ואין בוני בית-המקדש** דוחה
 יומ-טוב⁶⁸.

~ נקודות מושיות קודש ~

"והבל חיבין לבנות ולסעד בעצםם ובממון אנשים ונשים".
 מושנו משמע, שכל אחד ואחד (היה) מחויב לסייע בבניין
 בית המקדש, ולכארה זה חידוש גדול, ולעת-עתה לא
 נמצא מפורש בשום מקום, ובפרט אשר בנין בהמ"ק היה
 מה"מצוות שהן חובה על הציבור, לא על כל איש ואיש"
 (סהמ"ץ לרמב"ם סוף מ"ע).

על-פי לדור"ש חולין י"א נמוד 109 העונה 7

(63) ככלומר, לא רק הבנייה גופה אינה בלילה, אלא אפילו העס מסביב לבנייה אינה בלילה, וראה להלן שהזאה אין מזבחו, שהרי לא נאמר אלא "ובוים הקים", שההכמה היא ביום).

(64) ואף ששאר פועלים יוצאים למלאתם מהנץ החמה – זה נלמד מהפסוק בנהימה ד, טו "ואנחנו עושים במלאכה ונוג' מועלות השחר עד צאת הכוכבים" (כסף-משנה). וראה להלן שלפי הגמרא ברכות ג: (לפי נוסחת כת"י מינכן שם) כוונת הפסוק הניל' לבניין בית המקדש. ומדובר בהכנה לבנייה ולא לבנייה גופה, שכבר נלמדה מהפסוק "ובוים הקים את המשכן". ולפיכך אמרו שם (לפי

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

18 מעלה במעלת על מזבחה"; אלא בוגין כמו תל
 19 בדרומו של מזבח, מתחמעט ווירט מראש המזבח עד
 20 הארץ, והוא הגרא בבש. והעולה במעלות¹⁰⁰ על
 21 המזבח - לوكה. ובן¹⁰¹ הנותץ¹⁰² ابن את מן
 22 המזבח או מפל ההייל או מבין האילים ולמזבח¹⁰³
 23 דרך השחתה¹⁰⁴ - לוקה, שנאמר: "ונמצתם את
 24 מזבחם וגו', לא פעשון בן לה' אלהיכם".

(100) בספר המצוות ("לא העשה" פ) כתוב ורבינו "שהזהרנו מלעלות למזבח במעלות כדי שלא ייפגע פסיעות גסנות בשעת עלייתו וכיו' וכל הופוע פסיעה גסה עד שתתגלה ערתו לעליו – לוקה". ועי' "משנה למלך". (101) כאמור, כשם שאסור לעלות במעלות שהו בין למזבח, כמו כן אסור לנתח ابن, שוגם זה בין (הר המוריה). [וראה בקס-משנה, ובפט מלהי' עבדים ה".] (102) 'ספר' פ' ראה. (103) כן הוא בחוספה מכות פ"ד (הוזאת צוק"ם עמי' 444), ואף אם נוחץ מכל העזרה החיב, שכן כתב רבינו בפ"ז מהל' יסודי התורה ה"ז: "או משאר העזרה". וסמך כאן על מה שכותב שם (קס-משנה). (104) שמתכוין לאבל אם כוונתו לתקן – מותר (קס-משנה).

25 י. המנורה וככליך¹⁰⁵, והשלוח וככלו, ומזבח
 26 הקטורת וכל כליל שרת, אין עושין אותו אלא מן
 27 הפקה בלבד; ואם עשאים של עז או עזם או ابن
 28 או של זכוכית - פסולין.

(105) מנהות כה, א. והינו מלחה ומחותה.

29 יט. היו הכהל עניים - עושין אותו אפלו של
 30 בדיל¹⁰⁶, ואם העשרוי - עושין אותו של זהב¹⁰⁷.
 31 אפלו המזירות והשפורים והמגרפות של מזבח
 32 העולה, והמדות - אם יש פח באבור, עושין אותו
 33 של זהב. אפלו שעורי העורה מהפין אותו זהב, אם
 34 מצאה ידים¹⁰⁸.

(106) שם כה, ב. (107) עבודה זהה מג. א. (108) יעים להסיר הדשן. (109) מדות פ"ב מג: "כל השערים יהיו שם, נשתו להיות של זהב". כשלו בני הgorלה היו עניים, ובנו לפי עניותם, וכשנתעשו - ציפו כל השערים זהב.

35 כ. אין עושין כל הפלים מתחלהן אלא לשם הקדש.
 36 ואם עשו מתחלהן להדריט¹¹⁰, אין עושין אותו
 37 לגבואה. וככל גבואה¹¹¹, עד שלא נשתמש בהם גבואה
 38 - ראשיא להשתמש בהן הריות, וממשנשות המש בהן
 39 גבואה - אסוריין להדריות. אבני וקורות שחצבן
 40 מתחלה לבית-הכנסת¹¹², אין בוגין אותו להר הפיה.

(110) אף-על-פי שעוד לא נשמש בהם. הוספה מכות פ"ב (צוק"ם עמוד 244). (111) תוספתא, שם. (112) תוספתא, שם: "אבנים וקורות שנפסלו מתחילה לבית הכנסת (כן הוא בכתי" ווון לפ' אור הגנו") אין בוגין אותו בהר הבית", וראה בקס-משנה.

1 וambilains ממש אבני שלמה שלא הונף עליהם ברול". וכך
 2 הביאו וריבו כאן בדיון של "שלמות", ולא בהלהה הבהא
 3 בדיון של "הנפת ברול", להורות שהשווים גם שם נגנו, וدلא כמשנה-למלך. (81) שבחול הים נמצאות אבני
 4 חלוקות שנבראו כך משתמש ימי בראשית (ובחמים נד.).
 5 וambilains חלוקי אבניים. וכן פירושו בתוספות (סוכה מט.
 6 ד"ה לכל). (82) בלי פג, כמו שנאמר (מלכים א, ז)
 7 "אבן שלמה מסע נבנה". אבל מבהיר היו מסתהין ומשוין
 8 אותם בכל ברול ומכוין אותם, כמו שכותב וריבו על מעלה
 9 ה"ח (קס-משנה).
 10

טו. אבני היכל⁸³ ועוזרות שנפגמו או שנגטמו או פסולין, ואין להם פרוון, אלא נגניזים.⁸⁴ כל אבן⁸⁵ שנטע ביה הברול, אף-על-פי שלא נפגטה, פסולה⁸⁶, לבניין המזבח ובבנין הכבש⁸⁷, שנאמר: "כפי תרפק הנפת עלייה ותחללה". והבונה אבן שנטע ביה ברול במזבח או בבבש - לוקה, שנאמר: "לא הבונה אתך גזית". והבונה אבן פגום, עובר בעשיה.⁸⁹

(83) תוספתא, מגילה פ"ב (הוזאת צוק"ם עם 224).
 (84) שנייה ממנה חתיכה ואין שם פגם (מהרי"ק).
 (85) וכשנפוגם או נגטם בהר הבית, ראה לעללה. (86) שכיוון שנשתמש בהם קודש, אסור להשתמש בהם חול (משנה-למלך). (87) מדות פ"ג מ"ז. (88) (גאנן שהברול גנמה ועשה אותן גזיות מכל שיפגה, אבל בנגיעה בלבד בלי פגעה כלל באבן, אין הברול פולס. שהרי כתוב וריבו להלן "והבונה אבן שנגע בה ברול וכי לוקה, שנאמר לא תבנה אתך גזית", ואמרו במכילתא (סוף פרשת יתרו) "לא תבנה אתך גזית", אין גזיות אלא גזויות שהונף עליהם ברול". וכ"ה בחרינוך מצהה. וראה ב'תורה שלמה' יתרו עמוד קסט ואות תקן). (88) אבל להיכל ולעוזרה כשרות אם סתמן מבהיר (למעלה ה"ח). (89) שנאמר (דברים כז, ו) "אבנים שלמות תבנה את מזבח ה' אלקר".

11 טז. אבן שנפגמה⁹⁰ או שנגע ביה ברול⁹¹ אחר
 12 שנבנית⁹² במזבח או בבבש - אותה האבן פסולה,
 13 והשאר בשירות. ומלבניין⁹³ את המזבח פעמים
 14 בשנה: בפסח וב חגיג. וכשմלבניין אותו⁹⁴ - מלבנין⁹⁵
 15 בפסח⁹⁶, אבל לא בכפasis של ברול⁹⁷, שמא יגע באבן⁹⁸ ויפסל⁹⁹.

16 (90) מדות, שם. (91) מכילתא, סוף פרשת יתרו.
 (92) כאמור, אף-על-פי שנבנית ונעשה מחוכר, לא נפסל כל המזבח בגללה, אלא אותה האבן בלבד פסולה, ואפיילו אם עשה כן לפני שנבנית (הר המוריה), ועי' ישב"ץ בחידושינו על הרומב"ם (כמובא במדות פ"ג מ"ז) בסיד. מדות. (93) מדות. (94) לפני הפסח ולפני חג הסוכות. (95) האבניים. (96) טובולות בסיד. (97) הכלוי שרגליים לסוד בו. (98) ככלומר יחתוך אותו, כמובא לרעללה. (99) שהברול נברא לקוצר ימי של אדם, והמזבח נברא להאריך ימי של אדם, אינו בדיון שיוון המקצר על המאריך (משנה, שם).
 17 יז. אין עושין מדרגות למזבח, שנאמר: "ולא

שיעור רמב"ם פרק אחד ליום – י"ד-ב' אדר תשע"ז

יבינהו ניליה למרי ארעה בטסקא" (הגרא"א שם).
 (14) אצל הנפקד. (15) פ"ו מהלכות מכירה, הלכה ח.
 ד. כ"ש שאין ציריכים עדים לענין מקה ומכבר
 (18) אלא לגולות הדבר בלבד אם היה שם טענה
 (19) וכפירה¹⁶, ב"כ במחלוקת ומחלוקה אין ציריכין עדים
 (20) אלא מפני המשים¹⁷.

(16) קידושין סה: "לא איברו סהדי אלא לשקרי (= לא נבראו עדים אלא כנגד השקרים)". (17) כן כתוב בפ"ה מהלכות מכירה, הלכה ט.

ה. כ"ש שמדובר ציריך לסתים¹⁸ הממperf, כמו²²
 שבארנו¹⁹, ב"כ הנותן. כיצד? הפותח לחבירו קרקע
 (23) מנכסים²⁰ נתונה לך', או²¹ שפתח לו יכל נכסי קניין²⁴
 לך חוץ ממקרקעין²² - הוואיל ולא סים תדבר שפטון²⁵
 לוי²³ ואינו ידע, לא קנה כלום; ואני יכול לומר
 לו יתן לי פחות שבסכיסיך²⁶, עד שיטים לו המקים
 שפטון לו. אבל²⁴ אם אמר לו חילך בך וכך בשדה²⁷
 פלונית - הוואיל וסימ השדה, אף על פי שלא סים²⁸
 החקק, נוטל אותו חלק מן הפחות שבאותה שדה²⁹. (30)

(18) להגדיר את נושא המכירה, מהותו ומקומו. (19) בפרק כא מהלכות מכירה, הלכה א-ג. (20) יוצא מתוך הפסקה הבאה. (21) פאה פ"ג משנה ח. הובאה בגיטין ח: ט. כפי שהובנה ע"י הר"ף והר"ר מגיש (הובאו דבריהם במגיד-משנה). (22) ולא הגדיר מה הם מקטת הנכסים שלא ניתן לנו. (23) ש"ככים" ו"קרען" הם שמות כוללים לכל הסוגים: שדות וכורמים, גנות ופרדים, יערות, הריים וגביעות וכו' וכו' שהכל נקרא "נכסים" ו"קרען". אבל אם סים לו סוג מיוחד, כגון אם אמר לו בית מבתי אני מוכר לך - מכירתו מכירה, ונותן לו הקtan שביהם (פ"א מהלכות מכירה, הלכה יט). וכן כמו כן הוא חלק לך וכך בשדה פלונית, כדרහן (מגיד עוז). (24) בכא-בתורה קז: במשנה. וראה בפ"א מהלכות מכירה, הלכה כב. (25) שיד הולקה על התחרונה.

ו. ב"ל הנותן²⁶ מטהña על תנאי, בין שהנתנה נותן לבין בין שחתנה המקביל²⁷, והחוקיק המקביל וזכה בה: אם נתקים התנאי - נתקים²⁸ הפטנה²⁹; ואם לא נתקים התנאי - בטללה הפטנה, וחוזיר פרות שאכל³⁰. והוא שיחיה התנאי בראוי³¹.

(26) נזכר בכמה מקומות בתلمוד. ומקור הדברים בתנאים של בני גדר ובוני רואבן, שמשה ובניו כשותן להם את עבר הירדן, החנה עם על-מנת שיעבורו את הירדן (במדבר ל'). (27) קידושין מט: במשנה יוכן היא (= האשה מקבלת את הקידושין) שהטעתו (= שהנתנה עמו ולא נתקיים תנאה - לא נתקיים הקידושין). (28) במשנה-מלמד ובשו"ע (רמא, סעיף ט) "נתקינה". (29) הינו, מעת קיום התנאי

יום ראשון י"ד אדר ה'תשע"ז

הלוות זכיה ומיתה

פרק נעליעשו

1) נtabar בו שווי המתנה למוכר בעניין ותנאים ומהות
 המקבלים כגון גוי ועובד ואשה.

1 א. הנותן מטהña לחבירו - אין המקביל זוכה בה אלא
 2 באחד מן הדקרים שתקונה זוכה בהן במקוח²⁰: אם
 3 מטלטלין רוצה להן לו - עד שיגביה, או שימשך
 4 דבר שאין זרכו לגביה³, או יקנה באחד משאר
 5 הדקרים שهما מטלטלין נקנין בהן⁴; ואם קרקע או
 6 עבדים נתן לו - עד שיזיק בדרך שמחזיק הלווקם⁵,
 7 או עד שיגיע שטר מותגה לירדו. אבל בדקרים לא
 8 זכה במקובל, אלא כל אחד מהן עדין יכול לחזור
 9 בו.

(2) בכא-בתורה קנא. מעשה באמו של רב עמרם חסידא,
 שרצה להטה מתנה, ועל זה שאלת שם הנמורה: "זהה לא
 משך המקביל?" וכן יש בכמה מקומות בגמרה (מגיד-
 משנה). (3) ראה פ"ג מהלכות מכירה, הלכה א-ב.
 (4) קניין חזר (שם הלכה ז). קניין אגב קרקע (שם הלכה ח)
 וקניין סודר (שם פ"ה הלכה ח). (5) חזקת קניין בעבדים שם
 בפ"א מהלכות מכירה הלכה ג-ח, וחזקת קניין בעבדים שם
 פ"ב הלכה א-ב. (6) ראה שם פ"א הלכה ג-ז, ופ"ב הלכה
 א. (7) ואין בה אפלו משם מהصور אמנה, חוץ ממתנה
 מועטה (פ"ז מהלכות מכירה, הלכה ט).

ב. מחלל⁶ לחבירו חוב שיש לו עליין, או גמ"ז לו
 10 הפקdon שחייב מפקד אצלו - הרי זו מטהña הנטנית
 11 בדקרים בלבד, ואין ציריך דבר אחר, כמו שבארנו¹⁰.
 12 קידושין טז. ועוד מקומות אחרים, ראה ב'תוספות'
 סנהדרין ו. ד"ה צריכה קניין. (9) מכאן שבפקdon כיוון
 שהוא בעין, צריך לשון מתנה דואק ולא מועילה לשון
 מהילה (לחכם-משנה ומשנה-מלך). (10) פ"ה מהלכות
 מכירה הלכה יא, וראה במגיד-משנה שם.

ג. וכן ה אומר לחבירו: מנה שיש לי בierzת תנאה ליה
 13 - קנה¹¹, ואין אchar¹² מהן יכול לחזור בו. בין שפטון
 14 הפטנה בחוב שיש לו אצלו¹³, בין שפטונו לו מטהña;
 15 בין שחייב חוב אצלו¹⁴, בין שחייב פקדון אצלו, כמו
 16 שבארנו¹⁵.

17 (11) והוא דין מעמד שלשותן (גיטין יג:). (12) מכל
 השלשה. (13) תלמיד, הנותן פרע למקובל חוב שהיה חייב
 לו. וראה בש"ע חושן-משפט סימן קכו, סעיף א. ומקור
 הדברים לפי גירושת הר"ף בגיטין יד. "הנהו גינאי וכו'

שיעור רמב"ם פרק אחד ליום – יום ראשון י"ד אדר – ספר קניין – הלכות זכיה ומתנה קצא

מוסד הרב"ם ג' – מותוך מהדורות ונשל עם רmb"ם

היה בגיטין ולא בקידושין, ובזה הורו גדולי הגאנונים הראשונים (= השאלות ובה"ג - שם הערכה מר), וכן ראוי לעשותות. ועיין רבא"ד כאן שקיים דעת רב האי, ודוחה הראה מבני גוד ובני רואבן.

ט. הנזתן⁴⁵ מנתה על מנת להחזר - הרי זו מנתה.⁴⁶ 11
 בין שהנתנה להחזר מיד⁴⁷, בין שהנתנה להחזרה 12
 בזמן קצוב, או כל ימי חייו של אחר מהם, או⁴⁸ 13
 כל ימי חייו של פלוני - הרי זו מנתה, בין⁴⁹ 14
 במשתלטין⁵⁰ בין בפרקע.⁵¹ ואוכל⁵¹ פרות כל זמן⁵²
 15
 16
 המנתה.

(45) באבותרא קלוז: מימרא של רבא. (46) אם קיים תנאי וחזר לבסוף (פ"ח מהלכות לולב הלכה י, וש"ע החוזן משפט סימן רמא, סעיף ו). ואם אמר כלימי חייו של מקלט, כדלהלן, יחזירו יורשיין. ואם אמר כלימי חיי הנותן, יחזיר המקלט ל יורשיין הנותן. (47) כגון אמרו לצאת בו (bab-a בתרא שם). (48) בעובדא של האשה ורב ביבי בר אבאי (באבותרא שם), מדוכר בנותן לכלימי חיי המקלט. ווסבר רבינו שהואה-הדרין בנותן לכלימי חיי הנותן. (49) כגון אמרו שהואה-הדרין בנותן לאשא-הדרין. (50) בעובדא הנ"ל שהاشה נתנה האילן (שם). (51) כמו בעובדא הנ"ל שהashtra נתנה האילן במתנה על-מנת להחזר, לרוב ביבי בר אבאי, והוא אצל פירוחיו.

י. האומר⁵² לחבירו: שור זה אני נתן לך במתנה על⁵³
 17
 מנת שתחזירוה, הקדישו והחזרו - הרי זה מקדש⁵⁴ 18
 ומחזר.⁵⁵ אמר לו: על מנת שתחזירוה ל⁵⁵ – אין⁵⁶ 19
 קדוש;⁵⁶ שלא התנה עליו אלא שיחזר דבר הראי⁵⁷ 20
 לו. וכן כל פיו יצא בזיה.⁵⁷ 21

(52) באבותרא שם, מימרא של רבא בשם רב נחמן, וכפירוחו של רב אשבי. (53) שכל זמן שהוא זוכה במתנה, היא יכולה שלו יוכל לעשותה בה הכלל. (54) שהמצב החוקי של החפות בעין, ובזה נתמלא ההנאי, ואף שהמצב החוקי של החזרות אותו נשתחנה בינו לבין, הרי סוף-סוף התנאי היה על החזרות אותו החפש, והוא הוחזר. (55) ומליה מיותרת זו בא להגדיש: דבר הראי ליל, שאוכל להשתמש בו, וההנחה שם בוגרא, בדברי רב אשבי. (56) ש מכיוון שבטל התנאי, בטלת המתנה, ואין בידי המקלט להקדישה. (57) אם החזרו באופן שאין ראוי לו לננות.

יא. אסור⁵⁸ לישראל למן לעכו"ם מתנת חם; אבל⁵⁹
 22
 נתן הוא לגר תושב⁵⁹. שנאמר: לגר אשר בשעריך⁶⁰
 23
 התנה וואכלת, או מלך לנכרי - במקירה ולא⁶¹
 24
 במתנה; אבל לגר תושב - בין במקירה בין⁶²
 25
 בתינה;⁶³ מפני שאחת מצהה להחיותך, שנאמר:
 26
 מאיר (קידושין סא). ש"כל תנאי שאין כתנא בני גוד ובני⁶⁴
 27
 ראובן אין תנאי, ורק בגיןן וקידושין החמירו (מגיד-משנה בהלכות אישות שם, הערכה נז בשם הראב"ד, וראה במשנה-מלך לכך). (41) רב האי גאן,

ובבא בראי"ש גיטין פ"ו אות ט (הלכות אישות שם, הערכה נג). (42) ובhaloth אישות שם הלכה יד, כתוב: "יש מקצת גאנונים אהרוןים", והם הר"ף ורבינו שמואל בן חפני הכרה (שם הערכה מד). (43) ולא בדיני ממון: כי אין הלכה כרבי מאיר (קידושין סא). ש"כל תנאי שאין כתנא בני גוד ובני ראובן אין תנאי, ורק בגיןן וקידושין החמירו (מגיד-משנה בהלכות אישות שם, הערכה מה שם). (44) ובhaloth אישות שם מביא רבינו גם ואיה לדעתו, וכותב: "ויאין ראוי למסוך על דבר זה, שכן שכפילת התנאי עם שאור הארכעה דברים וכו' למדו אותם חכמים אם יעברו וכו' ותנאי זה לא

ואילך (פ"ו מהלכות אישות, הלכה ט). (30) בבא-מציעא סה: וכ"כ ורבינו בפי"א מהל' מכירה, הלכה יא. (31) ראה להלן בהלכה ז.

ז. כבר באגרנו³², שבל תנאים שיש במתנות או במקה ומן אף אריך שהיה תנאי כפול, והן³³ קודם ללו³⁴, ותנאי קודם למעשה³⁵, והיה תנאי שאפשר לקימוי³⁶. ואם חסר אחד מalgo - התנאי בטל, וכאלו אין שם תנאי³⁷.

(32) בפ"ו מהלכות אישות, הלכה א-ב. (33) התנאי החובי. (34) גיטין עה: דברי רבא. (35) בבא-מציעא צד. במשנה גיטין עה. והינו שהנתנה לפני שעשה הקונה מעשה הקניין (שם הלכה ד). ולදעת הראב"ד (שם הלכה א) צריך שדיבורו התנאי יקרים לדיבור על המעשה. (36) קרבי יהודה בן תימה (ביבא-מציעא שם), ולא כחכמים מחנאי בני גוד ובני טעם כל אלו, לפי שדרני תנאי נלמוד מחנאי בני גוד ובני רואבן, ושם היו כל ארבעה דברים אלו. קידושין סא. גיטין עה. ופ"ד. ותוספות' שם ד"ה על-מנת. (37) על יתר משפטי התנאי שלא הזכרים ובינו, ראה מגיד-משנה בפ"ו מהלכות אישות, הלכה א. (38) כן כתוב גם בהלכות אישות שם, הלכה ב.

ח. וכל האומר על מנת - באומר מעכשו³⁸ דמי³⁹, 6
 7
 ואני אリー⁴⁰ לכפל התנאי. אך הורו מקצת⁴¹
 8
 האגונים⁴¹, ולזה דעתינו נוטה. ורבות⁴² הורו, שאין⁴³
 9
 אリー⁴⁴ לכפל התנאי ולהקדים הן לא אלא בגטין
 10
 ובקידושין בלבך⁴³. ואני לא דבר זה ראייה.

(39) גיטין עד. ושם מימרא של רב הונא בשם רב כי (וכן הוא בהלכות אישות שם, הלכה יז. ובפ"ח מהלכות גירושין, הלכה א). ככלומר, כשם שבאומר "מעכשו" נתקים המעשה למפרע, לשיתקיים התנאי, כמו באומר על מנת". (40) והוא-הדין ליתר משפטי התנאי, חרוץ מתנאי שאיד-אפשר בנסיבות של "אם" שאין המעשה מתקיים מיד אלא עם קיום בתנאי של "אם" שאין המעשה מתקיים מיד אלא עם קיום התנאי, ונמצא התנאי מבטל המעשה, שהרי אילולא התנאי היה המעשה מתקיים מיד. אבל בתנאי של "מעכשו" או של "על מנת", שהוא כמו "מעכשו", שהמעשה מתקיים מיד לא בנסיבות ואין התנאי בא לבטל למגרי את המעשה - וזה אין צורך לשלהם משפטי התנאי: תנאי כפול, הן קודם ללאו ותנאי קודם למעשה (הלכות אישות שם, הערכה נז בשם הראב"ד, וראה במשנה-מלך לכך). (41) רב האי גאן, הובא בראי"ש גיטין פ"ו אות ט (הלכות אישות שם, הערכה נג). (42) ובhaloth אישות שם הלכה יד, כתוב: "יש מקצת גאנונים אהרוןים", והם הר"ף ורבינו שמואל בן חפני הכרה (שם הערכה מד). (43) ולא בדיני ממון: כי אין הלכה כרבי מאיר (קידושין סא). ש"כל תנאי שאין כתנא בני גוד ובני ראובן אין תנאי, ורק בגיןן וקידושין החמירו (מגיד-משנה בהלכות אישות שם, הערכה מה שם). (44) ובhaloth אישות שם מביא רבינו גם ואיה לדעתו, וכותב: "ויאין ראוי למסוך על דבר זה, שכן שכפילת התנאי עם שאור הארכעה דברים וכו' למדו אותם חכמים אם יעברו וכו' ותנאי זה לא

71) דעת רבינו שדין העבר והאשה שווים בתחום זה, וראה הגהות מיומניות את ג. 72) קידושין שם, כרבי אלעוז לדעת חכמים. וכך אין צrisk להוסף "בלא רשות אדרון" – כיון שאמר לו: "שוטצא בהם לחירות". וכן נראה מדברי רבינו בפ"ה מהלוות עבדים ה"א, וכן אמרנו לא נזכר זאת בגמרא קידושין שם (לחמ' משנה).

טו. **הנוטן**⁷³ כל נכסיו לעבדו – קנה, ויצא בן חורין, 17
וקנה שאר הנכסים. ואם⁷⁴ שיר כל שהוא, אפילו 18
משפטלין⁷⁵ – לא קנה כלום; שאין⁷⁶ זה גט חרota 19
גמור, שהרי שיר⁷⁷ בו בגט, ומתווך שלא נשתחרר 20
לא קנה כלום. 21

(73) פאה פ"ג מ"ח, והובאה בגיטין ח: ובבא-בתרא קמ"ט: (74) שם. (75) בבא-בתרא קג. מימרא של רב דימי בר יוסוף בשם רב אלעוז. ולאו דוקא אם שיר קruk, שבזה בודאי לא יצא לחירות, שאפשר לפניו שהכוונה לשיר העבר עצמו שהואCCR. (76) ההנחהה של רב אשבי בגיטין ט. ושל רב נחמן בבא-בתרא קג: (77) גט אשה – צrisk ואיש שנאמר שהיה כוות לגורמי היחסים בין הבעל והאשה, לפי ספר כריתות, וכמו כן גט חירות של עבד, שנלמד בಗזירה שהוא לה מהשה, צrisk שכירויות היחסים שבין האדון והעבד. (78) בשטר השחרור. ואף-על-פי שאמר לו: עצמן וכל נכסיו קנוים לך וכוי' חוץ מטלית פלונית – אין כוות והaget בטל (להלן פ"ז מהלוות עבדים ה"א) וראה מגיד-משנה ולחם-משנה.

יום שני ט"ו אדר ה'תשע"ז

פרק רביעי

1) נתבאר בו המקובל מוניה ואינו רוצה בה או שלא הגעה לידיו, ודין הוכחה במתנה על יד אחרים או על יד רשותו, ודין אם נחלקו זה אומר נתתיה וזה אומר לא קיבלה היה או שאמר בהיפך.

א. המקובל את המוניה וזוכה בה, ואחר שבחאה לידו 22
והוא שותק חזר בו ואמר אני רוצה בה³, או אני²³
מקבללה⁴, או הרי היא בטלה⁵, או שאמר מום זה²⁴
נראה לי בה⁶ – לא אמר כלום. וכשם שאין הנוטן²⁵
יכול לחתור בו, אך המקובל אינו יכול לחזור בו אחר²⁶
שזכה. מוניה זו שאמר המקובל אני רוצה בה אחר²⁷ אחר
שבאת לידו – הרי היא הפקר, וכל הקודם בה – זוכה²⁸
בה; שהרי הפקירה המקובל אחר שזכה בה. אבל²⁹
אם היה צוות מעקרן – לא קנה המקובל, וחוזקה³⁰
31 לבעלם הראשוניים.

2) בקניין הרואו. (3) "אי אפשר בה". בבא בתרא קלז: אמר רב יהודה אמר שמואל הוכיח ונכסיו לאחר ואמר הלה אי אפשר בהן – קנה, ואפילו עומד וצוחח", אם שתק מעיקרא. (4) הינו "אינה מתנה" שסביריתא שם. ורבינו גרש כගירוש הספרים בוגיטין לב. ובכירותות כד. שהובאה לתוספות שם דיבורו המת힐 מבוטלת "אי אפשר בה, בטלת

הלכה זה. וראה עוד בפ"י מהלוות עבודה זורה הלכה זו, ובפ"כ מהלוות שבת הלכה יד, ובפ"ח מהלוות מלכים הלכה י"א). (60) בಗمرا עבודה זורה שם, הביאו גם הפסוק: "לא

תחנן". גם בפ"י מהלוות ע"ז הלכה ד הביאו רבנו רוק פסוק זה: "לגר אשר בשעריך וגוו". ועיין בספר המצוות (ל"ת נ) ובמנחת חינוך (מצווה תכו). (61) כמובן, לא הכריחתו התורה לתו במתנה, אלא רשות בידיו לחת, אבל יכול גם למוכר. וראה תוספות שם ד"ה ורבי מאיר. (62) שם כ. וסה. כמובן, ומושם כך חייב הוא למוכר לו, על-כל-פניהם.

יב. **הנוטן** מוניה לעבד או לאשה – קנה הבעל 1
והאדון⁶³; אלא שהאדון קונה לגוף⁶⁴, והבעל קונה 2
אותה לפרות⁶⁵. 3

(63) קידושין כג: לדברי הכל, גם לרבי מאיר וגם לרובן, גם לרבי ששested ורבי אלעוז. (64) כפי שיוציא מסתימת הלשון: "אין קניין לעבד בלבד אלא רוכו" (ראה תוספות שם ד"ה ורבי אלעוז). (65) כן כתוב גם בפ"י מהלוות נדרים הלכה י"ז, ומ庫ר הדברים בירושלמי, כתובות פ"ז שאמרו: "אע"ג דלובי מאיר עביד יד העבר כדי רוכו, זכתה האשה זכה בעלה, – מודה שאין עליה אלא אכילת פירות בלבך". וראה תוספות שם.

יג. **נתן** מוניה לאשה על מנת שאין לבעל רשות בפה, וילעבד על מנת שאין לרוכו רשות בו – קנה 4
האדון וקנה הבעל⁶⁶. אבל⁶⁷ הנוטן מוניה בוגופה של מוניה שתהיה 5
לעבד, ויתנה עמהן הנוטן בוגופה של מוניה שתהיה 6
לכך וכך⁶⁸ – לא קנה האדון ולא קנה הבעל. 7
8

(66) קידושין שם כרוב ששested ולפי דברי רב מאיר, או כרבי אלעוז ולפי דברי הכל, ונדרים פח. כרוב ושמואל. (67) נדרים שם כשמואל, וראה להלן הלכה יד. (68) כמובן, חוץ מהנתנא השלילי שהנתנה, שלא יזכה האדון או הבעל, אלא התנה גם תנאי חובי, שהעבד או האשה יזכו בחפות לשימושים מסוימים, ומיליא אין הבעל יכול לננות, שאר שלاشה ולעבד עצם אין בו קניין, אלא לדבר זה, אין בו שום קניין לאדון או הבעל.

9. יד. כיצד? **הנוטן** מוניה לאשה ואמר לה: הרי הטעות האלה נתנוים לך במניה על מנת שתתלבש⁶⁹ בהן, או על מנת שתשתתפי בהם, ומעשי מה שתרצץ⁷⁰ בלה רשות הבעעל⁷¹ – לא קנה הבעעל. וכן אם אמר לעבד⁷²: על מנת שתתאבל בהן ותשתתף בהן, על מנת שתתצעש בהם כל⁷³ שתrzatzza⁷⁴ בהם לחרות, או על מנת שתתגעש בהם כל מה שתרצח בלה רשות אדרון שלק – לא קנה האדון. 15
16

(69) כמובן: "או תעשי מה שתרצץ וכו'". וכן כתוב להלן בעבד (משנה-מלך). ודלא כרב (נדרים שם) שאמר: צrisk לפרט, אבל אם אמר לה: "מה שתרצץ תשע"י", קנה אותה בעלה – אלא כשמואל (שם) שאר באופן זה לא קנה הבעל מגיד-משנה). (70) שצrisk שני תנאים: השלילי, – ע"מ שאין וכו', והחובי, התנאי בגין החפש (מגיד-משנה).

מתוך מהדורות ונשל עס רם"ם געם – מוסד הרב"ם געם

לו עדין על מה למצוות או למוחות. (20) גילה. (21) שאף או כשתק דעתו הייתה לשלהה. (22) כדין כל ספק בממון. (23) בהלה א.

ד. רואבן שרצה לתן מה דינרין לשמעון, ושלח לו המאה על ידי ליי: אם אמר לו זכה²⁴ במאה זו²⁵ לשמעון, או יתקן²⁶ מאה זו לשמעון - אין יכוול לחזר בו²⁷; אבל אם אמר לו הולך²⁸ מאה זו לשמעון - יכול לחזר בו עד שיגיע המאה לר' שמעון.²⁹

(24) בלשון זו אין כל ספק שוודאי זכה המקביל, אף על פי שלא הגיע לידי, כיון שבא לד השלחיה, ראה גיטין יא: יד. ועוד. (25) גיטין יא: "כל האומר לנו אמרו" – תן – זוכה", (26) רק לעניין זה, שאינו יכול לחזר בו, אמרו "תן – זוכה", אבל לעניין זכיה אין הדבר כן, אלא אין זוכה עד שיגיע אליו, כמפורט להלן ההלכה יא. אלום כל זה אינו אלא באומר "תן", אבל באומר "זכה" – זוכה מיד (ראה פרק ו מהלכות עבדים הלהה א). ומה שכחוב רביינו "אין יכול לחזר בו" – לא כתוב אלא על "תן" ולא על "זכה". (27) ומשמעתו שהנותן עשה אותו ורק שליח להולכתו, ולא שנוטן לו זכות מיד בשביל המקביל, שם יד: ולב: (וראה להלן פרק י הלכה יב בדין שכיב מרע). ודקדק רביינו לכתחוב "ראובן שרצה ליתן וכו'" שדווקא במתנה הדין כן, אבל בפריעת חוב יוכל לחזר בו (פרק ט"ז מהלכות מלוה ולוח הלהה ב) וכן בבחזרות פיקודן כשהנפקד כפר בו עד עכשו (פרק א מהלכות שכירות הלהה ו), ועייןراب"ד.

ה. הולך²⁸ לוי במאה זו שגשלהו עמו להוליךן לשמעון, ובקש שמעון ולא מצאחו – ייחיזיר לר' אובן.²⁹ מטה³⁰ שמעון בתיי רואבן – ייחיזיר לר' אובן.³¹ מטה רואבן בתיי שמעון – יתן המאה לשמעון או לירישו.³² מטה רואבן בתיי שמעון – דברי המת, ואך על פי שאמר הדרבים והוא בריא,³³ שפץורה³⁴ לקין דברי המת, וממנו זכו הירושים (עיין רשי' שם וש"ך סימן קכח סעיף קטן לג). (34) גיטין שם ברייתא בשם רב מאיר. (35) כדברי רב פפא שם. ובדין שכיב מרע, ראה להלן פרק י הלהה יב. (36) שלא החזר לרואבן בחיו של זה ובידו לקיים דברי המת. בתוספות כתובות ע. דברו המתיחיל הא, הוכיחו שלא אמרו מצוה לקיים דברי המת אלא אם נמסר ליד שלישי לשם כך (וראה להלן פרק י"א הלהה כג בהגות מיימוני אורות ט), שאם כן למה הוצרכו לתיקן בשביב מרע שייהיו דבריו כתובין וכמסורין. וזה גם מקור לדברי רביינו.

היא, אינה מתנה – דבריו קיימין" וכמסקנת הגמורא בכריות שם ש"דבריו קיימין" אין שיחזרו לבאים אלא שהוא לא קנה אותם, והם הפקר אין הכוונה לעבר וחזר לבעל המתחנה אלא לעתיד והם הפקר. (5) בוגרואה שם "בטלה היא" ורבינו אינו מחק בינויהם (ועיין ראב"ד). וכן נראה להלן הלהה יג שכחוב "או שאמר בטילה, וכן כתוב המגיד משנה שם. (6) המזכיר במומ גלי שודאי ראה אותו מיד ומכיון ששתק או וראי הסכים וקיבל, וכשאומר עתה "מומ זה נראה לי בה" אינו יכול לבטל את המתחנה למפריע (ואחasa מסנה). (7)-shell אלו אין לשונות של עבר, לבטל המתחנה למפריע, אלא לשונות של להבא. (8) בבא בתרא קלחת. מסקנת רב'i אבא בר מל. (9) לפ' פירוש התוספות (שם דיבורו המתחיל כאן).

ב. המזבח¹⁰ לחבירו במתנה על ידי אחר – בינו שחזיק בה אחר, פגון שמשח המטלטלים או הגיע שטר הקרען לידו או החזיק בקרען, זכה חברו, אף על פי שלא הגיע המזבח להוציאו לידו, ואין הנזון יכול לחזר בו. אבל המקביל – ידו על העלויינה: אם ר'zech¹² – מקביל; אם לא ר'zech – אין יכוול. ש'זקין¹³ לאדם שלא בפניו, ואין יכוול לו אלא בפניו; זכות הוא שתבצן לו מטבח, אם יר'zech, אבל אם לא יר'zech – אין נותגן מטבח לאדם בעל פרחו.

(10) גיטין יא: במשנה. (11) בבא בתרא קלחת. (12) הסכים מפורש מיד עם קבלת המתנה לידי, או שתק ולא מהה. (13) גיטין שם במשנה.

ג. זכה¹⁴ לו על ידי אחר, וכששמע המקביל שתק, ואחרvr בך צוח ואמר 'אני מקבלה' – הרי זה ספק¹⁵ אם זה שתק כבר ר'zech¹⁶, וזה שחויר וצוח חזר בו¹⁷; או שתק מפנוי¹⁸ שעדרין לא הגיע לידי בלילה¹⁹, וזה שזוחה הוכיחה²⁰ סופו על תחלה זו.²¹ לפיקך: אם קדם אחר וזכה בה לעצמו – אין מוציאין מידי; שמא המקביל זכה, וכיון שאמר 'אני רוזה בה' הרי הפקירה, כמו שבסאננו²², וזה שקדם ולקחח מן הפקיר – זכה. ואם קדרו הבעלים הראשונים ותפשוה מיד זה שקדם וזכה בה – אין מוציאין אורה מידי; שמא המקביל לא זכה, וכיון שאמר 'אני רוזה' הוכיחה סופו על תחלה זו, ולא קנה אותה, וברשות בעלים הראשונים היא קניתם עדין.

(14) בבא בתרא שם. מימרא של רב נחמן בר יצחק, ובריתאות המבאות על ידו, ובזה מחלוקת על נושא זה בין החכמים ורבנן שמעון בן גמליאל, לפי הירוש של רבא בחוילין לט: (15) בבא בתרא שם לא הכוינו בין התנאים, ובחולין (שם) הביאו עובדא, שלא רצו בה להכريع. (16) שתיקה זו כמו כל שתיקה שפירושה הסכמה. (17) ודיינו כמו שכחוב בהלהה א. (18) דברי רバ (בא בתרא שם). (19) ואין

מתוך מהדורות גנאל עם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

מי יודע אם יתרפא, ואף אם יתרפא זה לא יהיה ממילא אלא על ידי מעשה. וראה בקצת החושן שם סעיף קטן ג' (53) והינו, כאמור, במצבה המכני דרכיו שלום, ובמונחינו מן התורה. (54) נלמד מתוך מה שתיקנו חכמים שמקחו מכך וממכרו מכך, משומס כדי חיזי'ו למעלה פרק כ"ט מהלכות מכירה הלכה א) ואט אין לו עיקר קניין מן התורה במתנה לא היו היכמים מתנים במקח וממכר. וההבדל בין שוטה להרש הוא: שוטה אין לו יד (יבמות קיג): ואילו חרש יש לו יד שהרי הרשות מקבלת גיטה (שם קיב): וראה בקצת החושן שם סעיף קטן ה]. ורק עצמו יש לו יד אבל לזכות אחרים איינו יכול, מכפורה בסבב מציעא ח. (55) פרק יז הלכה ד, שהרש איןו מקנה לאחרים (ראה בהערה הקודמת. ועיין מגדל עו' ולהם משנה).

ח. זכיין⁵⁶ לאקטן אפללו בן יום אחדר⁵⁷, יאנדרול⁵⁸ בין בקבניו בין שלא בקבניו⁵⁹. וחצראן⁶⁰ של אדם קונה לו שלא מדעתו. אף על פי שלאינו עומד שם, כיון שהגיעה המטנה לחצראן⁶¹ - באלו זכה בה אחריו⁶².

(56) ככלומר, אחר זוכה עברו, בא בתרא קנו: במשנה, ונראה מדברי ורבינו שזו מה תורה. וכונסתה הספרים (שהובאה בתוספות כתובות יא. דיבור המתחילה מטבבליין) בכבא מציעא שם שגרסו "קטן" - אף על גב דלית לייה שליחות אית ליה ולוי"ה ולא גרסו "מדרבנן" ובן הוא בכמה כתבי יד. ראה בדקוקי סופרים לבבא מציעא שם. (57) שהרי למעשה אמר אדם מקנה לדבר שלא בא לעולם מוכין אף לעובר. בא בתרא קמא: וראה למעלה פרק כ"ב מהלכות מכירה הלכה י. (58) שם קנו: במשנה לפי רבינו יהושע. ולפי רבינו מאיר בבריתא שם - גם לדברי רבינו אליעזר. (59) משנה בגיטין יא: וראה למעללה הלכה ב. (60) בא קמא מט: מימרא של רבינו יורי בר חנינא. (61) או לאויר חצרו, ראה בפרק ה מהלכות גירושין הלכה ג. (62) ככלומר, אילו זוכה בה על ידי שליח, שוחר מטעם שליחות היא (בבא מציעא י).

ט. בפה דברים אמורים ? בחייב המטהפרת⁶³ ; אבל בחצאר שאינה משפטמרת⁶⁴, בגין שדרה וחרכתו⁶⁵ - עד שהייתה עונדר בצדחה⁶⁶ ויאמר : זכתה לי שדרה⁶⁷. בגין ארבעה⁶⁸ אמות⁶⁹ של אדם שהוא עומד בצדקה⁷⁰ קונוין לו⁷¹, בסמתקא⁷² או בצדדי רשות הרבים⁷³ או בחצאר שאין לה בעלים⁷⁴; אבל בראשות הרבים⁷⁵ או בשדרה חברון⁷⁶ - אין זוכה עד שהגיעה מטנה לידיו. וקעננה⁷⁷ תזוכה לה חצארה⁷⁸ וארבע אמות שלחה; אבל הקטן⁷⁹ אין זוכה עד שתגיעה מטנה לידיו או עד שיזכה לו אחר.

(63) שחזרו קונה לו, אף על פי שאיןו עומד שם. (64) שם יא. שאז היא נחשבה כשליח המשמר דבר הנשלח על ידו (כסף משנה בשם הר"ג). (65) שאז אינו דומה לשליה (שם). (66) שאז היא משנתרת על ידו. וראה במגיד משנה פרק י"ז מהלכות גזילה הלכה ח. שיש מחולקת בין מצעיא עב. שוכין לקטן מפני שעתיד להיות גדול, ואין זכין

1. אין אדם זוכה במטנה לחבירו עד שיזכה הזוכה³⁷ וכן דעת. ואחד איש ואחד אשחה³⁸, ואפלו³⁹ אשת איש⁴⁰, וعبد ושבחה⁴¹. אבל העכו"ם אין זוכה; והויל ואין ראוי לשליהות לעולם⁴², אך אין זוכה לישראל⁴³. וכשם שאין ישראלי געשה שליח לעכו"ם⁴⁴, אך אין זוכה לעכו"ם⁴⁵.

(37) עירובין עט: במשנה וקידושין מב. מימרא של רב יצחק. (38) עירובין שם. (39) עירובין שם: "על ידי אשתו". (40) בעירובין שם: "ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים, מפני שידן CIDRO", הרי שرك על ידי עבדו איינו יכול לזכות לאחרים, אבל על ידי עבד כנעני של אחר יכול הוא לזכות לאחרים. וראה בפרק א מהלכות עירובין הלכה ב. (41) להוציא מדברי רבashi לפि לשון אחת בבבא מציעא עא: שرك על עניין תרומה אין שליחות לגוי, אבל לעניין אחר יש לו שליחות. (42) שוכיה היא מטעם שליחות. (43) מסקנת הגمراה שם, בוגיוד לרוב אש בלשון אהרון. (44) מסקנת הגمراה שם, בוגיוד לרביבא, שאמר שישראלי זוכה לגוי מדברי סופרים.

ז. קטן⁴⁵ שנוטגן לו ארו⁴⁶ וזרקו⁴⁷, אגוז⁴⁸ ונוטל⁴⁹ - זוכה לעצמו⁵⁰, ואינו זוכה לאחרים; פחות⁵⁰ מזה - לא זוכה לעצמו ולא לאחרים. וכן השוטה אין זוכה לא לוי⁵¹ ולא לאחרים. והזוכה לשוטה על ידי בן דעת - זוכה⁵². אבל החרש זוכה⁵³ לעצמו⁵⁴, כמו שבארנו בהלכות גזלה⁵⁵.

(45) גיטין סה. מימרא של רבא. (46) הרי יודע הוא לבrhoה מן הרע. (47) הרי שודיע לבחר בטוב. (48) מן התורה. לפי שדעת אהרת מקנה לו (magid mishna כאן) ובפרק כ"ט מהלכות מכירה הלכה א. עיין שם). אבל במציאות אין לו קניין מן התורה אלא מדרבנן ממשום דרכי שלום (פרק י"ז מהלכות גזילה הלכה יב). (50) שם. (51) מן התורה, אבל מדרבנן, זוכה, ואסור לגוזל ממנו מפני דרכי שלום (פרק י"ז מהלכות גזילה הלכה יב). ומוקור הדבר ממה שאמרו ביבמות קיג: ששוטה אין לו יד לנונות (קנות החושן סימן ר מג סעיף קטן ה). ויש שהביאו מסוגיות הגمراה ביבמות לא. וכחותות כ. וכך על פי שם מודובר במקח וממכר, שוגם בקטן איןו מן התורה, כיון שנינתה הדמים שלו אינה נתינה (magid mishna פרק כ"ט מהלכות מכירה הלכה א) - סוכר רבינו שככל עיקר תקנת הכלמים בקטן וחושב במקח וממכר ממשום כדי חיותם (פרק כ"ט מהלכות מכירה הלכה א) איןו אלא מפני שיש להם קניין מן התורה במתנה. ושותה שלא תקנו בו הכלמים קניין במקח וממכר, הוא מפני שאין לו שום קניין מן התורה, ואף לא במתנה, וראה להלן לגבי חרש]. (52) שוודאי איןו גרווע מקטן בין יומ אחדר דהלאן גזילה ח (סמ"ע ר מג סעיף קטן ה). ומה שאמרו ביבמות קיג. שפיקח שנשא שוטה, זכתה בכתובה שכחלה לה - על כורחן כשיתיכה לה על ידי אחר, וראה במגיד משנה. אבל צריך עיון מה שאמרו לבבא מגיע עב. שוכין לקטן מפני שעתיד להיות גדול, ואין זכין, לגוי שבלי מעשה גירות לא יהיה ישראל, ואם כן גם שוטה,

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

שאף על פי שהם שלושה ונראה שעשה אותם בית-ידיין שיאמרו לאחרים לכתחוב ולחתוון - לא קנה שאין זה עדיף מ"אומר אמרו" והוא בלחם משנה פרק ב מהלכות גירושין הלכה ה. וכותב הטור בשם הראב"ד יוכל שכן אם חתמו הם בעצם והוא הדין אם אומר להם תנור" ואף על פי שלפנינו בראב"ד אין הנושאן כן. נראה שנוסחת הטור היא הנכונה, וזה פירשו: אם "אומר אמרו" לא מועיל למה שאמור ואמר לעדים וכותבו לא קנה - כל שכן שם לא עשו כמו אמרו אלא חתמו הם בעצם, שודאי לא עשו כלום, שהרי עלי זה לא נצטו (ולפי הנראה נפללו מילים אלו יוכל שכן אם חתמו הם בעצם" בטウות מלשון הראב"ד הניל אל תוך דברי המגיד-משנה, ועיין לחם משנהה) "זה הוא הדין אם אומר להם תנור" כלו מר גם באומר להם תנור, אומרים שברור הדבר שעשאים ביום-ידיין ולא מועיל אם הם חתמו בעצם, שהרי לא נצטו על כך, ולעתות שליח כתיבתה גם כן אינם יכולם, שדברים אינם נמסרים לשילוח, ניל". והוא להלן בהערה הבהאה]. (84) שם במשנה GITIN סוף-ס"ו: "אמר לשנים תננו גט לאשתי הרוי אלו יכתבו ויתנו". [ואף על פי שכבר כתוב רבינו שאפיו אוامر מפורש שבאומר כתבו ופלוני וכו", שאינם יכולים לומר לסופר כתובות - יש חידוש באומר כתבו וחתמו", שהרי ב"אומר אמרו", לא מועיל אם כתבו וחתמו בעצם, ניל, ואילו ב"כתבו וחתמו", "הרי אין עצם כתובים", ויש מקרים לטעות, שכיוון שהם עצם יכולים לעשות מעשה - יכולם לעשות גם שליח, ומשמעינו רבינו שוגם באופן זה אינם יכולים למנות שליח. וכותב הראב"ד (הובא במגדל עוז): "זה הוא הדין אם אמר להם (לשניים) תננו צרכינן הם לכתחבו". ככלומר, בגיןוד לאומר לשולשה תנור, שעשה אותם ביום-ידיין, ואינם יכולים לכתחוב בעצם (חו"ז מה שאים יכולים לעשות שליח) - באומר לשניים "תנו", לא עשאים ביום-ידיין, אלא כוונתו שייכתבו בעצם. וכן מפורש במשנה GITIN שם ובמוקום "צרכינן" שבדרביו - צרכיך להיות "יכולין", והוא באור שמח].

יא. הפטנה⁸⁵ בשטר נתיחה⁸⁶ שדרה פלונית לפולוני,
או שכתב נתיחה⁸⁷ לו, או הרי היא שלו' - הרי
וזוכה בה כשייגיע השטר לדוד. אבל⁸⁸ אם כתוב בשטר
אתנהנה⁸⁹ לו, אף על פי שהעדיו עליו העדים - לא
זוכה המקבלה⁹⁰, עד שייאמר לעדים כתבי שטר מתקה
ותנו לו, וכותבין⁹¹ ונחתנו לו; שאין⁹² המקביל וככה
עד שיגיע שטר הפטנה לדוד⁹³, או עד שיבכה לו בו
על ידי אחרים, כמו שבסarrant⁹⁴.

(85) GITIN מ: בבריתא. (86) לשון עבר. (87) זהה גירסת הר"ה. וצריך עיין מה בין "נתיחה" ל"נתנה" - שניהם מלשון עבר (סמי"ע סימן רמה, סעיף קטן א). ובגמרא שם: "נתונה", והוא לשון הווה. (88) כחכמים ולא כרב מאיר שם. (89) לשון עתיד. (90) שאין כאן נתינה אלא הבטחה לתת. (91) אפיקו הלשון "נתנה לו", שrok אם נותן השטר מידו ליד המקביל, שהמתנה מתקימת מיד, צרכיך נותן השטר בלבד על הלשון הווה "נתונה", אבל

גם מחוץ לה. ודעת ורבינו, שגם במתנה צרך שייעמוד בכך שדרחו ודלא קרב פפא בכבא מציעא יא: אלא כי התריזן הראשון שם בגمرا. וכן נראה בקידושין קו: ויש פוסקים קרב פפא (מגיד משנהה). (67) דעת ורבינו שבחרש שאינה משתמרת וועמד בצדקה צרך גם אמרה. כמו שאמרו במשנה שם יא: "ראיה אותן רצין וכו' ואמר זכתה לי שדי וכו'". וכן כתוב רבינו בהלכות גזילה שם. ובתוספות שם דיבור המתחליל זכתה, כתבו ש"אמר" לאו דזוקא. (68) בבא מציעא י. מימרא של ריש לקיש ממשוםABA כהן ברדלא, ורא"ש בשם הירושלמי (שם) ש Kunoth גם במציאות ועם במתנה. (69) שיעור קומה של אדם בפישוט ידים ורגלים. (70) ואך על פי שבחרש שאינה משתמרת, צרך גם עמידה בצדקה וגם אמרה, ניל" - בארכע אמות, אין צורך באmericה "מןני שהוא יכול לנוטות עצמו וליטלה" (מגיד משנה בהלכות גזילה שם). וברור הדבר שוגם בחזר שאינה משתמרת, אם הייתה המציא קרובה אליו בתוך ארבע אמות, שודאי וגם אמרה, כיוון שעדן קרויב לה]. (71) תקנת החכמים היא כדי שלא ירכיבו שעומד קרוב לה]. (72) רחוב צדי, או קרן זווית של רשות הרבים (מגיד משנה המוצאים זה עם זה (הלכות גזילה שם הלכה ט)). (73) גمرا שם. וגם שם לא שכיחי לא דחקי ורבים". (74) שם, תשובה רב פפא, ולפי רבים (כתובות לא): (75) שם בדברי רב שת: "רשות הרבים גירסת הר"ה". (76) שם בדרכי רבי רב שת: "רשות הרביםDKA דחקי ורבים לא תקינו רבנן [ארבע אמות]". (77) שם. לרוב פפא. (78) שם יא. לפי הלשון האחורה, וכרכבי הכל, או זו שלפני האחורה, וכרכבי יונתן משום רבינו. (79) שבקטנה נילתת התורה שחזרה נחשבת כידה לעניין גט. ולומדים מזה גם ליתר השטחים, כגון מציאות ומיתה, מה שאין כן בקטן. (80) שחזר אינה נחשבת אצל כיד, גם אינה יכולה להיות נחשבת כשליחות, שאין שליחות בקטן. ואף על פי שוכן בקטן (למעלה הלכה ח), הרי שזכייה אינה מטעם שליחות - אינה דומה חזר לשילוח ממש שעושה פעולות הקניין וזוכה עבור הקטן (וראה בהשגת הראב"ד כאן ובפרק כ"ט מהלכות מכירה הלכה יב ו��צתו החושן סימן רmeg סעיף קטן יא).

1. הפטנה⁸⁰ בקטן⁸¹, שאין אדים ביכול למסר דברים⁸² לשילוח. כיצד? אמר לשילוח: אמרו לפולוני ופלוני שיכתבו ויחתמו בשטר מתקה ונתנה לפולוני - אין זה לולמים⁸³; ואם אמרו לאוthon העדים וכתבו ונתנו למקביל - לא קנה. וכן אם אמר לשניים: כתבו וחתמו בשטר מתקה ונתנה לו לפולוני - אין יכלין לזרר לסופר לבתבן, אלא הן עצמן פותין בקטן⁸⁴.

(80) GITIN בט. כשמואל וכרבא, ולא קרב ואבי. (81) שהשליח יאמר פרק ב מהלכות גירושין הלכה ג. (82) דברים מסוימים למשהו, במקום שייעשה פעולה מסוימת. (83) שדברים אינם נמסרים לשילוח (משנה GITIN ס"ו): אפיקו אם אמר להם שייאמרו לאחרים (שם עא). והוא בהלכות גירושין שם. וכל שכן אם אמר להם רק: "תנו גט לאשתי".

מתוך מהדורות ונשל עט רם רמב"ם ג'עט – מוסד הרב ב'.

מתנה - דבריו קיימן". וראה לעלה הלכה א. (103) הראב"ד מעיר כאן שענין השבועה כאן הוא "רעיזון רוח", ואמנם לא מצינו שבועה אצל הودאת בעל הדין, שהרי הוא מותר על שלו, ומה מקום לשבועה? אך המגיד-משנה מפרש, שכן מדובר, שבועל חוב של המקובל רוצחים לגבות את חוכם מהשدة, ולפיכך צריך ליחס בערשותו של הנוטן את חוכם מהשدة, וכך בפרק ב מהלכות מלאה ולוה הלכה ב כתוב רבניו שאם יש לו לוהה ממון ותוון שהוא של אחרים איןנו נאמן אלא בעדים - כאן, שידוע שהיה הנכסים של הנוטן, נאמן הוא לאמר שלא קיבל במתנה וشنשאו ברשותו של הנוטן (לחם משנה).

יד. טען הנוטן ואמר 'שׁומר אתה עלייך', או שאמר ישלא מדעתך ¹⁰⁴ גמתקה', או 'זעולה היא בידך', וזה אומר אתה נתת לוי' - נשבע ¹⁰⁵ המקובל שבועת הסת וגנטר.

(104) שלא מרצוני. (105) כדין כל כופר בכלל, כיון שהמטלلين בידו, וראה פרק ח מהלכות טוון ונתען הלכה א, ובקרעות, כיש לוחזקתו שלוש שנים, ועיין פרק י"א שם הלכה א.

יום שלישי ט"ז אדר ה'תשע"ז

פרק חמיש'

1) נתבאר בו איקות עשית המתנה שצריך שלא תהיה מסותרת, וכל הנושא אחר זה, ודין שתי שטרות על שדה אחת שניהם במכור או אחד במתנה ואחד במכור, וכל הנושא.

א. ²⁰ הנוטן ² מפגה, בין בריא בין חולחה³, ציריך שתהיה גלויה ומברשתה. אמר לעדים: כתבו בפטטר ותנו לו - אינה כלום; שזה מערים כדי לאבד ממוני ²¹ אחרים, שיחזר וימperf אחר שיטן.

(2) בכ"בתרא מ: מימרא של רב יהודה, ש"מתנה טמירתא (מוסורתה)" אינה כלום. (3) נלמד מדברי הר"ף בכבא בתרא שם בשם רב האי, והעתיקו ורבינו להלן פ"ט הלכה א. ובין במתנה במקצת נסיו, בין בכל נכסיו (ראה שם הערכה ב). (4) כלשון הראשון של רב יוסף, שאמר בפירוש מירתו של רב יהודה (שם). ולפי זה, אם לא אמר כתוב בסתר, אז פ"ל שלא אמר לעשווה בפרהסיא - אין זו "מתנה טמורה". ואילו לשלוחו השני, גם זו היא מתנה טמורה, כיון שלא אמר לעשווה בפרהסיא. וראה להלן הערכה ה. (5) הינו הלקחות המואחרים למתנה, כהמשך דברי ורבינו. והראב"ד מפרש, ש"אחרים" - הינו מקובל המתנה, ככלום: הוא מכיר אותה מקודם לאחר ואחר-כך הוא נונחה במתנה זהה, ולפיכך הוא רוצה שהדבר יעשה בסתר, והוא מערים לאבד "ממוני אחרים", הינו הטובה שקיבל מוקדם מקובל המתנה שתמורתה נתן לו המתנה. וכנראה שבספר שהיה לפני הראב"ד היו חסירות המילים "שיחזר וימperf אחר שיתן", ועיין מגיד-משנה.

אם אומר לעדים שכחטו ויתנו, שאין המתנה מתיקית עתה כשנותן לעדים אלא אחר כך כשיבוא השטר לידי המקובל - וזה אפשר לכתוב גם לשון עתיד "אתנהה" (קס' משנה). (92) ומילא אף הלשון: "אתנהה" היא טובה, אחרי שאין המקובל זוכה, אלא אחריו שמוסרים את השטר לידי, ולשהעו זו כיוון הנוטן בלשון "אתנהה" (קס' משנה). (93) [ראה בפרק ו מהלכות עבדים הלכה א ש"תנן איןנו כ"זוכה" ולא זוכה עד שיגיע לידי. וראה ברשי' גיטין ט: וברשי' שם]. (94) למלعلا הלכה ב.

יב. ¹ האומרים ⁹⁵ עתמי שדקה פלונית לפולני, והוא

² אומר לא נטן לי' ⁹⁶ - חוששין ⁹⁷ שמא זכה לו על

³ ידי אהרא. ⁹⁸ אבל אם אמר כתבתתי וננתתי לוי', והוא

⁴ אומר לא כתב ולא נטן לי' - אם המקובל מתקנה הוא

⁵ שאמיר בן - הודאת בעל דין ¹⁰⁰ קמאה עדים הוא,

⁶ והנוטן אוכל פרות שדרחו; ואם בן המקובל הוא

⁷ שאמיר לא נתת לאבי שדקה זו', והוא אומר כתבתתי

⁸ וננתתי לו' - מנייחין את הפרסות על ידי שליש עד

⁹ שיעידן תזכיר היאך הוא ¹⁰¹.

(95) שם, המשך הברייטה. (96) המודובר, כשהמקובל רוצה במתנה אלא שמספר האמת שלא קיבלה (ס"ע רמה סעיף קטן ז). (97) יש לשון "חשש" שאינו ספק, אלא וודאי תוספות שם דיבורו המתחיל חיישן. וכן לשון התוספה (בבא בתרא פרק י): "לא אמר כלום", והינו, שאין מתחשבים כלל עם דבריו המקובל. ברם בשולחן-ערוך חושן משפט סימן רמה, סעיף ד, מביא המחבר לשון "דאיכא למימר", והינו, שיש לומר, ואין וודאות גמורה. ולכאורה, فهو פירוש המלה "שמעא". (98) וזה לא ידע על זה כלל. וכך אנו יכולים על ידי זה לסלק את הסתירה שביניהם ולאמת את דברי שניהם. (99) הינו, שהנוטן מגדיש שהוא בעצםו נתן לידי המקובל, ואין המקובל יכול לטעתו בזו. (100) הוא המקובל שהוא זכרו יותר מן הנוטן, לפי שהנוטן היהilo לו מחשبة לתמת לפני שיתן, ופעמים שהוא סבור שכבר נתן (magid משנה בשם התוספה). ויש מפרשימים, שלאulos מקובלים את ההודאה של התובע ולא של הננתבע, מאחר שישנה התנגדות בין הודאותו של זה לבין הודאותו של זה, אנו אומרים העמד ממן בחזותו (רש"א שם). (101) על ידי עדים. מפני שהՃבר ספק, שמא קיבל זה את המתנה והבן אינו יודע, ואם כן אין הודאותו הודאה (גיטין שם).

יג. ¹⁰ מקובל מתקנה שטען ואמר: זו שחתת ידי אינה מתקנה בידי, אלא שומר אני עצלה וכיוצא בו, או ¹¹ שאמר: בטלה דעתה מוחלטה, לפי שלא קבלתיך ¹² אלא בעל כרחבי באנס או בטעות, וכיוצא בדברים ¹³ אלו - בבריו קיימין¹⁰²; ונשבע על זה שבועת ¹⁴ השחת ¹⁰³, ומחרז לבעליה.

(102) גיטין לב. מימרא של רב ששת (לפי נוסחה שלפניו): "מקובל מתנה שאמר לאחר שבאת מתנה לידי - בטילה היא משמע בטילה הייתה מוקדם שקיבلت - רשי", אינה

שיעור רמב"ם פרק אחד ליום – יום שלישי ט"ז אדר – ספר קניין – הלוות זכיה ומותנה קצנו

מתוך מהדורות ונשל עם רמב"ם געם – מוסד הרב קוק

מהעובדא שבhalbca הבהאה המובאת בגמרא (שם).
18) ובהוכהזו זו גרידא, אין אלו יכולים לבטל המותנה
השניה, אלא בחצרוף גם המותנה המוסתרת כאן
כמודעה. 19) בכ"ב-בתורה שם. ואף שמותנה טמירה כשהיא
עצמא, אינה מספיקה לשמש כמודעה, כאמור לעלה
הלכה ג - כאן מצורפת ההוכחה, שאין דעת הנוטן ליתן
מותנה זו לשני, לבטל המותנה השניה.

ה. מעשיה²⁰ באחד, שרצה לשא אשה. אמרה לו:
21 אני נשאת לך עד שתכתוב לי כל נכסיך. שמעו בנו
22 הגדול וזכה על שמניחו ריבון. אמר לעדים: לבי
23 והחכאו וכתבו לו כל נכסיך במותנה. ואחר כך כתוב
24 לה כל נכסיו ונשאה. ובא מעשה לפניהם
25 ואמרו: הבן לא קנה והאשה לא קנתה; שהרי לא
26 ברצונו נקבע לה, ובאנוס²¹ בדרכו הוא, שהרי גלה
27 דעתו במותנה הראשונה, אף על פי שהיא בטלה
28 מפני שהיא מסתתרת. וכן כל פיו יצא בענינים אלו.²²

(20) הובאה בכ"ב-בתורה שם. 21) "אנוס", ולא אנוס
משה. שלא היה אונס גמור, שהרי אם ירצה לא ישנה ולא
יתן לה נכסיו (מגיד-משנה) - ובכל זאתبطلת המותנה
בצירוף המודעה, ע"י המותנה המוסתרת. 22) הינו, כל
מקום שיש צירוף של שני גורמים: הוכחות בגוף המותנה,
ומותנה טמירה קודמת לה, אם כי מותנה טמירה גרידא אינה
נחשבת מודעה, וההוכחות בשלעמן אין מספיקות לבטל
את המותנה - שתיהן ביחיד מובלות את המותנה.

ו. שניגן²³ שפטות שזמנן²⁴ ביום אחד, והן בתובין על
שודה אחת, בין במכר בין במותנה: אם דרך אנשי
המקום לכתב שעות²⁵ - כל הקודם זכה²⁶; ואם אין
דרך המקום לכתב שעות - הרי החקבר מסיר
לדיןיהם²⁷: כל שעודם נוטה²⁸ להעמיד שודה זו בידו
- יעמידו.²⁹

(23) כחות צד. 24) התאריך, שבו נקבעו השטרות.
(25) ונמסר בלי עדים, שכן שחתחמו בו עדים הוא כשר גם
בלי עדי מסירה (פ"א מהלכות גירושין הלכה טז), ואם כן
אי-אפשר לרבות מי קדם במסירה]. 26) ש"כ: ככלمر כל
שטרו מוקדם, הוא זכה, שכן שטרתו נקבע קודם בודאי,
גם נמסר קודם, כשם שאנו תורלים כך בשטרות אחרים,
שאחד מהם מוקדם ביום או בכמה ימים (מגיד-משנה).
27) מתקבל לביטוי ה תלמודי: "שורא דידיינא". וכשמדובר
בניגוד לרוב (כתובות שם). 28) שם משערם, למי הייתה
דעתו של הנוטן נוטה יותר ואותו היה מדיף על השני,
ובודאי לו מסר מוקדם. והתוספות' בכ"ב-בתורה לה. ד"ה
שורא, פירושו "שורא דידיינא" הינו שהדינים עושים
כרזונם. וראה בשם ע"ס ימן רם, ס"ק יב. 29) שהרי
לשיטת רבי אלעזר, שעדי מסירה כרתי (כוורתים או חותכים
את הגט) בוגט ובכל השטרות, הכל חליימי נמי נמסר השטר
ראשון, ובורור שיש כאן אחד שזכה, אם כי אין אלו יודעים
מי הם - האפשרות שהשטרות נמסרו כאחד היא נדירה ואין
להביאה בחשבון - ומוטב לנו, איפוא, تحت אחד על סמך
השערה הדינים, מאשר לקיים חלוקה (מגיד-משנה).

ב. לפיקד³⁰, כל שטר מעתה קרקע³¹ שאין כתוב בו:
1 ואמיר לנו פלוני הנוטן שבו בשוקים וברוחבות
2 וכתבו לו מותנה גלויה ומספרת, וכיוצא³² בענינים
3 אלו - חזשישו³³ לה שמא מותנה מסתרת היא, ולא
4 זכה להמקבל.
5

6) כלומר, לפי שאמרנו ש"מותנה מסותרת", אינה כלום, אם
לא אמר להסתיר וגם לא אמר לפרסס, שבזה נחלקו שתי
7 הלשונות של רב יוסף (ראה לעלה הערה ג), ספק הוא,
חוושין שמותנה מסותרת היא, וכמו שאמרו בגמרא
8 שם: "סתמא Mai - רב אש אמר חישין, והלכאת חישין"
9 (לחם-משנה). 7) גם במלטילין יש דין של "מותנה
10 מסותרת" (מגיד-משנה), ומה שכותב רבינו "קruk" הוא
מחמת סוף הדברים שכותב: "חוושין שמותנה מסותרת
היא, ולא זכה להמקבל". זהה לא שירך אלא בקרע שעומדת
בחזקת בעלייה הראשונים, אבל במלטילין, אם הם ביד
המקבל, הם בחזקתו (הגרא"א סימן רמב, ס"ק י). 8) הרבה אש
ביטויים דומים, המציגים את הפומביות. 9) הרבה אש
שם, וכמו שכותב הר"י פ. וראה לעלה הערה ה.

ג. ה兜ת¹⁰ שתי מותנות על שודה אחת, הראשונה
7 מסתרת והאחרונה גלויה ומספרת - אהרון קנה.¹¹
8 ואפלוי היתה הראשונה סתם, ואין בה לא עניין
9 סתירה ולא עניין גליוי, אלא מותנה סתם¹² - האהרון
10 קנה.

10) בכ"ב-בתורה שם. 11) המותנה הראשונה יכולה
לשמש כמודעה לבטל המותנה השניה (ראה פ"י מהלכות
מכירה הלכה א) - לפי שנעשה בסתר (מסקנה הגמרא
שם). 12) שאמרנו לעלה שהושווים שמותנה
מסותרת היא, ולא זכה המქבל מספק, כיון שקרע בחזקת
בעליה עומדת (לעלה הערה ו) - הרי היא ברשות הבעלים
יתנה לאחר.

13) בכ"ב באלנוי¹³, שהמוכר מודעה ואחר כך נותן -
12 הפטנה בטלה, אף על פי שאנו¹⁴ זה אנס. שאין
13 הוליכין במתנה¹⁵ אלא אחר דעת הנוטן; הוילא¹⁶
14 וגללה דעתו שאנו רוצה בה - מותנתו בטלה.
15 לפיקד¹⁷, מי שהי הדברים מוכחים שאין דעתו לתן
16 מותנה זו¹⁸, אפלוי שמתנה מותנה גלויה ונמצאת
17 שמתנה מלקדים מותנה מסתרת - הרי שית הפטנות
18 בטלות: הראשונה - מפני שהיא מסתרת; והשניה
19 - מפני שהדבר מוכחים שאנו רוצה, והרי קרימה זו
20 הפטנה שגמaza במו מודעה לה.¹⁹

13) בפרק י מהלכות מכירה הלכה ג. ומקור הדברים
בכ"ב-בתורה שם. 14) בניגוד לפירוש רש"ב שם, ד"ה
gilili מילתא בעלמא. 15) בניגוד למוכר, שמקבל כסף,
שאו אין מודעה גרידא מספיקה, אלא אם הוא אנוס, כי
יתכן שבעשעת המכירה גמר למוכר מפני שהיא צריך לדמים,
מה שאין לומר כן במתנה. 16) שם: "במתנה, gilili
밀תא בעלמא היא". 17) כלל מופשט שהסיק רבינו

מתוך מהדורות גנאלים רמב"ם גNUM – מוסד הרב קNUM

האפשרות לוקח להעילים את שטר המכירה ולגלוות רק את שטר המתנה, ובזה יסלק ממנו את טענת הבר-מצרא, ואם כן אין ראייה ששטר המתנה מבטל את שטר המכירה שלנוינו, שהרי לצורך הנ"ל נכתוב. ואמנם אם יתברר שיש לו גם שטר מכר, לא יסתלק הבר-מצרא, וראה ב מגיד-משנה.

ט. **היו שניגי השטרות במכר או שניגיהם במתנה:** אם⁴⁶ החסיף בשני כלום⁴⁷ – הרי הראשון קים⁴⁸, שלא במכר שני אלא מפני התופפת; ואם⁴⁹ לא החסיף – בטל שטר שני את הראשון⁵⁰, ואין לו אחריות אלא מזמן השביי⁵¹. לפיקד⁵², כל הפרות שאכל הלווקה מזמן ראשון עד זמן שני – מחייב אורחות⁵³. ואם היה על אותו שדה חוק למילך בכל שנה – הנוטן או המוכר נתן אותו החוק עד זמן השטר השני⁵⁴.

(46) כתובות שם, מימרא של רב פפא, כפירוש והוספה לדברי רב נחמן. (47) אע"פ שלא הודגש בשטר שזהו הוסיף, אלא שמידת השטה הוגלה בשטר זה, ביחס לשטר הקודם, וראה להלן. (48) וכונאה שכונת רבניו, שאת העיקר גובה המקביל מזמן הראשון, ואת התופפת מזמן השני (מגיד-משנה). ואע"פ שבשתי כתובות ובאותה מהן חותפה על השניה (בלי הדגשת התופפת), פסק רביינו (בפט"ז) מהלכות אישות, הלכה כת) "גובה באיזה מהן שתרצה ותבטל השניה", ואם כן גם כאן ציריך להיות כן, שאם רצاه לפि השטר הראשון אין לו אלא כפי הכתוב בו, בלי התופפת, ואם רצעה לפि השטר השני, יש לו גם העיקר וגם התופפת מהזמן השני (וכן אמן דעת רשי"י בכתובות שם) – אין לדמות שטר לכתחווה, שבכתובות הדרך לכתחווה "ואסיפית לך וכו'", וכן שלא הדגיש ההוספה בכתובות השניה, אין כוונתו להוציאר, אלא אם רצחה גובה מזו ואם רצחה גובה מזו, אבל במכירה אין הרוך לכתחוב כן, ולפיכך אף שלא הדגיש ההוספה, הרי הוא כאילו הדגיש, וגובה העיקר מזמן ראשון והתוספה מזמן שני (סמ"ע סימן רם ס"ק ז, והגר"א שם ס"ק ח). (49) מימרא של רב נחמן, שם. (50) בגמרא שם, נחלקו בעומו של דבר: לרבות אחא הוא, מפני שבקבילה השטר השני, מותר המקביל על שעבודו מזמן השטר הראשון עד זה של השני. ולרבים, מפני שבזה מודה המקביל שהראשון מזוייף, ורביינו פסק ררפרם, וראה להלן. (51) שם בא בעל הובו של הנוטן או המוכר וטרף ממנו מזמן השטר הראשון עד זמן השטר השני, אינו יכול לחזור ולהחזיר מהנותן או מהමוכר. (52) לפי סוגיית הגمراה שם, מילאה זו תמורה, שהרי רביינו העתיק את דבריו רב נחמן (שם) קלשונם, ועל זה נחלקו שם רב אחא ורפים, הנ"ל, ואמרו שההבדל ביןיהם אם הולקה או הנוטן מחייבים היפות שבן זמן השטר הראשון לבין זמן השטר השני, וכן אם הוא משלם מס המלך לזמן הנ"ל – שלעצמה רב אחא, שהלוקח מוחורה על שעבודו, אינו מחייב הפירות, והוא משלם מס המלך; ולדעת רפים, שהלוקח מודה שהשטר הראשון מזוייף, מחייב הוא את הפירות, והמורר משלים מס המלך. והנה דעת רבניו להלן ברווח קרפרם, אבל זה לא כולל במילים "ביטול שטר שני את

ז. במה דברים אמורים? בشرط שאין בו קניין³¹, אלא³² קנה שדה זוشرط זה, שאין לנו יותר מי הוא מנגנים³³ שטרו לידיו תחולה; אבל אם קינה בכל שטר מהן קניין³⁴ – כל שקדם לו קניין זכה, וישאלו הדעים. וכן אם היה שם עדים שזה הגיעו לידיו שטר מתנתו תחולה – קנה בראשון³⁵.

(30) שהכל תלוי במסירת השטר, שמי שנmars למועד, והוא והר"י בכתובות פרק מי שהיה נשוי (שם). (31) שלא הוכרבו. (32) סתם קניין, והוא השטר קונה אלא עם המסירה, והוא הוא הנקין. (33) ואין השטר קונה תחולה, ולפיכך אנו מסתמכים על שעות כראיה לקידמת המסירה, ואם אין כוחבים שעות – סומכים על הכרעת הדיינים, כמו שפורט בהלכה שלמעלה. (35) כמובן, שכתב בו "וקניין מפלוני בהלכה שלמעלה". (36) את עדי החתימה, מי וכ"ו" ואין השטר אלא לראייה. (37) בפועל שלא כתוב בו קניין. (38) למסירה, אף שאינו באאותו הראשון לכתיבתה, ואף שהשטר השני נמסר אף הוא באותו היום, וראה סמ"ע שם ס"ק טו.

ח. **שניגי³⁹ שטרות הינואים על שדה אחת בשם קונה אחד, ואין זמנים שני:** אם היה שטר אחד מכר ואחד מותנה: אם היה השטר הראשון מותנה והשני שackyrio מכר – לא בטל האחרון את הראשון; ש"ש לומר: להוסיף לו אחריות⁴¹ חזיר וכתב בשם מכר.⁴² אף על פי שלא היה בתוכו שם אחריות, שackyrio טעות⁴³ סופר הוא. וכן⁴⁴ אם הראשון מכר והשני מותנה – קנה השניה מזמן ראשון; שלא כתוב לו שטר מותנה אלא ליפויות כהו, ומה שום דין בזן המצר⁴⁵.

(39) כתובות מד. מימרא של רב נחמן. (40) זה ביום אחד, וזה ביום שני. ונתעורר ספק אולי ביטול השני את הראשון, שכיוון שיש ביד בעל השטר שני השטרות, הרי זה כאשר מודה שהראשון בטל, וראה להלן הלכה ט. (41) שאם יטרפנו בעל הובו, יחויר לו דמיון. (42) שהרי סתם מתנה – אין בה אחריות. (43) שאנו אומרים, שהמורר ציווה לכתוב באחריות, והסoper טעה ושכח, ולפיכך אפילו לא כתובות באחריות, מפורש, הרי היא כאילו כתובות (בבא מציעא יד. ולמעלה פ"ט מהלכות מכירה הלכה ג). (44) אף זה בגמרא שם. (45) שהוא קודם לקנות השדרות הגובלות עם שדהו (פ"ב מהלכות הלכה ה), אבל במתנה אין דין בר-מצרא (שם פ"ג הלכה א). ואע"פ שמתנה שכתוב בה אחריות, דינה כמכירה, ויש בה דין בר-מצרא (שם) – אכן שלא כתוב בשטר מתנה שום אחריות ע"פ שכתב לו גם שטר מכר – אין בו דין בר-מצרא (מגיד-משנה בשם רב"א). אבל יש להבין אז, כיצד אפשר לבטל המכירה בשטר מתנה שאחר-כך (משנה) למילך). ויש אומרים שליפויות כהו" היוו שתהיה לו

שיעור רמב"ם פרק אחד ליום – יום רביעי י"ז אדר – ספר קניין – הלוות זכיה ומיתה קצט

מתוך מהדורות גנאל עם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

במשנה: "שכיב מרע שכח כל נכסיו לאחרים, ושיר קורע כל שהוא – מתנתו קיימת", לא שיר קורע כל שהוא – אין מתנתו קיימת". ושם קמطا: אמרו שקרע לאו דוקא, אלא אפילו שיר מטללין, מתנתו קיימת, וראה להלן פ"ח הלהטה טו (מגיד-משנה), ושם הלהטה זו והערה מה.

- ב. וכן¹³ הפטוב¹⁴ כל נכסיו מתקנת¹⁵ לאחד מבניו,
בין שהיה ברייא¹⁶ בין שהיה שכיב מרע, אפלו¹⁷ דיה
בן קטן הפטול בערישה¹⁸ – לא עשו אלא¹⁹.
אפוטרופוס²⁰, והרי הוא בכל הנכסים כאחד מאחים.
אמדן דעתו הוא, שלא נתנו אלא להיות אחיו²¹
נשמעין²² לו. ואם שיר כל שהוא, בין קורע בין²³
במטלטליין – זכה הבן בפטונה²⁴.

(13) מילת קישור זו, באה לצין שאף הלהטה זו, כמו זו הקודמת, שיכת למסגרת הלהטלות מטעם אומד הדעת, ובשתיין, אם שיר כל שהוא – מתנתו מתקימת. (14) שם קלא: [דוקא כותב, שכחיתה מכוון להוציא קול ולהחשיבו כדי שכבודו, אבל באמרה בלבד שאין לה קול, בודאי אין כוונתו לעשותו אפוטרופוס. וכן כתוב בברינו להלן פ"ז מהלכות נחלות הלהטה ב, והיא דעת הר"ח (הובא ברא"ש פרק יש נוחlein סימן לא, עיין שם) והרי"ך שם. ומדובר ממשנה רבי יוחנן בן ברוקא (בבא בתרא קל). שאם אמר בני פלוני יירשני – דבריו קיימים (ראה להלן פ"ב הלהטה). ר"י מגיש וכל-שכנן אם אמר בלשון מתנה, שודαι קנה. ר"י מיגש ב"ב קלא: לפי דעתה זו. (15) [לדעת ר宾נו, הר"ח והר"ף, אין הבדל בענין זה בין מתנה בין יורשה, אלא בין כותב לאומר, שבאומר – זכה בין מתנה ובין יורשה (ראה לעללה), ובכותב – לא זכה לא במתנה ולא בירושה (שלא כהגה חותית-יאיר על הר"ף שם), ולא דעת רשב"ם (ב"ב קל). שעיר החילוק בין מתנה, שיש חשש של אפוטרופסות, בין יורשה שלא שיך בה אפוטרופסות, לפי שאפוטרופוס אינו יורש. ועיין שם שנבנה יסודו מה שאמר רבי הנא (ב"ב קלג): "שכיב מרע שכח כל נכסיו לאחר – רואים אם רואו לירושו, נוטל משום יורשה" ואילו לדעת הר"ף ור宾נו, מדובר שם בכח בין הבנות וכיוצא בה, שלא שיק שם עניין אפוטרופסות (ראה להלן פ"ט הלהטה). ומה שדריך ר宾נו לכתוב כאן "מתנה", הוא מחתמת "ברוא" שהביא לא לשון הלהטה להלן פ"ב הלהטה ב, ובפ"ז מהלכות רואה בדרורי ר宾נו להלן פ"ב הלהטה ב, בעיא של רבא, נחלות הלהטה ד"ה]. (16) בבא-בתרא קלב. בעיא של רבא, שואלי דוקא בשכיב מרע אמרו, שלא נתכוון אלא להיות אחיו נשמעין לו, לאחר שהוא הולך למות. אבל בברוא, לא אמרו כן. ולא נפרחה בעיא זו, ומכיון שככל ספק הלהטה בדריני מוניות, הולכים לקולא לנתחבע – אין מוציאים כאן מחזקת הבנים, וקובעים להלהטה שלא עשו אלא אפוטרופוס (רי"ף שם). (17) שם, מימרא של רב הונילאי בר אידי בשם שמואל, כתשובה לביא שהועלתה שם. (18) שלכאורה, אין מקום להשתדלות זו לכבודו. (19) בבא-בתרא שם. (20) להלן הלהטה ד, בדין "הכותב כל נכסיו לאשתרו", כתוב ר宾נו: "אף-על-פי שקו מידו – לא

הראשון", וכן אין מי לפיק? (לחס-משנה). (53) אחרי שהחוק מודה שהשטר הראשוני מזוייף, ואין לו אלא זמן השטר השני. (54) וכן לדעת רפרם. ושם אמרו עוד הבדל שלישי – שלב אחד, עדי השטר הראשוני כשרים. ואילו לרפרם, הם פסולים (וראה ב'תוספות' שם ד"ה איך באיניהם), ורבינו השמייט דבר זה (לחס-משנה).

יום רביעי י"ז אדר ה'תשע"ז

פרק ששי

1) נחابر בו משפט האומנות במתנה שאומדין כוונה
הנותן למזה היהתה ולמי נתכוון אחר זה, ומשפט הדיירים
שהן נקנין בגiley הדעת בלבד או באمرة שלא בקנין,
וממשפט הקידושין והסבירנות שבין איש לאروسתו ולא נגמר
הענין בינם, והນשך אחר זה.

א. לעולם אומדיין³ דעת⁴ הנזון. אם כיו הקרים
2 מראין סוף דעתו – עוזין על פי האמד, אף על פי
3 שלא פרש. כיצד? מי שહך בנו למדינתם הים,
4 רושם⁵ שפט, ובכתב כל נכסיו לאחר מפנה גלויה
5 גמורה⁶, ואחר פך בא בנו – אין מתנתו קיימת;
6 שהדברים מוכיחין, שלאו ידע שבנו קים – לא היה
7 נתן כל נכסיו. ליפיק¹⁰, אם שיר מנסיו כל
8 שהוא, בין קורע בין¹¹ – מתנתו קיימת¹².

(2) בבא-בתרא קמו: רבי שמעון בן מנסי אמר: "ازלין
בתר אומדא". וכן פסק רב נתמן, שם קלב. (3) בדריני
ממונות, יש וצריך תנאי כפול (למעלה פ"ג הלהטה ז"ה), ויש
שמספריק גilio דעת גרידא (למעלה פ"י"א מהלכות מכירה
הלהטה ח), ויש שאפיילו אומד הדעת קובע, כמו כן. וראה
תוספות' קידושין מט: ד"ה דברים שבבל. (4) על רקה
הנסיבות ועל יסוד הערכה פיסיולוגית, אנו מעריכים דעתו
של הנזון, אף שהוא עצמו לא חס ולא השair לעצמו
בברוא שם. (5) לא פירש ר宾נו אם זה בשכיב מרע, או אף
בברוא, כמו שפירש בלהטה ב. ויש אמורים, שהדברים
אמרדים רק בשכיב מרע. אבל בברוא ע"פ שבא בנו,
מתנתו קיימת, שאם על עצמו לא חס ולא השair לעצמו
כלום, קל-וחומר של בנו אינו חס (וראה בכתובות עט.
טו"ר) ח"מ סימן רמו בשם הרמב"ן, וראה ביאור הגרא"א
שם ס"ק ג). (6) דוקא כל נכסיו, אבל אם השair לעצמו
כל שהוא מוכיסיו – מתנתו קיימת, כמו שפרש בסמו, וכן
הוא לשון הבריתא הנזכרת, וראה עוד להלן. (8) ראה
למעלה פ"ה הלהטה א-ב. (9) מבלתי להשair כלום לבנו.
(10) כמובן, כיון שככל ההוכחה היא מזה שלא השair כלום
– לפיק אם השair כל שהוא, שבטלת ההוכחה הנ"ל –
מתנתו קיימת. (11) כן הוא בבא-בתרא קמطا: ראה להלן
בසמור. (12) מקור דברי ר宾נו, מלשון הבריתא הנ"ל של
רבי שמעון בן מנסי "וכתיב כל נכסיו" (וכן הוא בתוספות)
כתובות פ"ד (הוצאת צוקם. עמ' 265.14 לפ"כ יי' ווין
ודפוס ראשון) – הרי שדווקא אם כתוב כל נכסיו, אבל אם
שיר – מתנתו מתנה, וכן שבסגמרא בבא-בתרא שם,
השו דין ברייטה זו לדין מתנה שכיב מרע, ושם מפורש

מתוך מהדורות גנאלוגים רמב"ם לגען – מוסד הרב קוק

להלן "שיר כל שהוא" וגם בזה ציריך קניין, הרי שגם קניין אינו מועיל כאן (ביורו הגרא לאבן-העוז סימן קז, ס"ק ב). ואם נכתוב הקניין בשטר החסיב-מרע צורך לכתבו בלשון יפי כה וחותפסת על המיתה, שאם לא כן, בטל השטר למגורי, כרלהן פ"ח הלכה י' (חלהת מחוקק) שם ס"ק א. שם, בעיא שנפתחה, ולשתי הדעות, של רבינא ושל רב עירא, ושניהם בשם רבא. (34) כרבינא בשם רבא, ולא כרב עירא (לפי גירושת הרוי"ף שם). (35) למוד מדין אחיו, והרא"ש בתשובה חולק על זה, וראה בחלוקת מחוקק שם ס"ק ג. (36) שם קנו: מימרא של רבא בשם רב נחמן.

ה. במה דברים אמורים? ³⁷ בנשואה; אבל אם כתוב ¹²
כל נכסיו לאשתו ארוסה ³⁸ או לגורשה, אף על פי ¹³
שלא שיר כלום - הרי היא בשאר בני אדים, ³⁹ ¹⁴
ומתנתו קיימת. ¹⁵

(37) שם קלא: בדבר פשוט. (38) שעדיין אין דוגא כל כך לכבודה. (39) ראה להלן הלכה ו שאחר, שאין יורש - קנה.

ו. הפותב ⁴⁰ כל נכסיו לאחד מבניו ולאחר - זה ¹⁶
האחר קנה חצאי ⁴¹ הנכסים במתנה, ונשאר החצאי ¹⁷
לבניו; ובן שותנו לו - אפוטרופוס מוהו על שאר ¹⁸
אחיו. ⁴²

(40) שם קלא: בדבר פשוט, ועיין שם ברשב"ם ד"ה פשיטא, שפירש באופן אחר, וודה דברי יש מפרשין כפירוש רビינו, וראה בהagationות מיימוניות. (41) ואחריו שנותן את החצאי הראשון לאחר, החצאי הנשאר הוא "כל הנכסים". (42) שכם שאלו נתן את החצאי הראשון לאחר, קודם שנותן את החצאי השני לבנו - ברור שהחצאי השני הוא "כל הנכסים", כן הוא הדין כשותן ביהר. וראה בסמ"ע, סימן רמו ס"ק טז.

ז. וכן ⁴³ אם כתוב כל נכסיו ⁴⁴ לאשתו ולאחר - זה ²⁰
האחר קנה מחזאה, ובשתו אפוטרופוס על מחזאה. ²¹
שם בגمرا. (44) שם קלב. ברייתא, וכחכמים.

ח. כל אשה שקננה כל נכסי בעלה במתנה ⁴⁵ - ²²
אברה בחתתה ⁴⁶, ותקרעה. ⁴⁷ אם יצא שטר ²³
חוב עליו, והליך כל הנכסים בחובו שקדם למפתנה ⁴⁸ ²⁴
- תשריר היא שלא כלום, ולא תחק בחתחתה ²⁵
שקדימה החוב; ⁴⁹ שאמדן ⁵⁰ דעת הוा, שבחנאהו ⁵¹ ²⁶
שבאה לה בsharp; זה שפטת לה כל נכסיו אברה ⁵² ²⁷
כל זכות שיש לה בנקסים חוות מפתנה זו. ²⁸

(45) דוקא באופן שקננה במתנה, כgon אשתו גורשה או ארוסה (גמרא שם), או כל אשה, כלשון רビינו, אלא שכתב לה בלשון ברורה שזו היא מנהה ולא אפוטרופוס. אבל באופן שעשאה אפוטרופוס, לא אברה כתובתה (magid-משנה מהגمرا שם). (46) הינו, שעבוד כתובתה על נכסים אלו, וראה להלן. (47) לאו דוקא. שהריר רק על מותנת ברא, שאמרו שהיא צריכה קניין. וכן ממה שאמרו

עשה אל אפוטרופס", וצורך עיון למה המשיטו כאן. (21) שאין להניח שיקיים אדם הפליה בין הבנים, ויתן את כל נכסיו רק לאחד מהם, ומן הסחים התכוון רק לחזק את כבודו ומשמעתו בין האחים. אבל אם כתוב כל נכסיו לזר, שאין מקום להשערה זו שהתקoon לשמעת, אחרי שאין עליו הדאגה לכבודו של אדם זה - מתנתו מתנה. (22) שם קנו: מימרא של רבא בשם רב נחמן. שכיוון שלא כתוב לו כל הנכסים, בודאי נכוון למתנה גמורה, ולא לעשותו אפוטרופוס.

ג. במה דברים אמורים? ²³ שפטת לבן ²⁴ בין הבנים; אבל אם כתוב כל נכסיו לבן בין הבנות²⁵, או לבת²⁶ בין הבנות, או לאחד מן היורשין ²⁷ בין שאר היורשין, אף על פי שלא שיר כלום - מתנתו קיימת.²⁸ ⁵

(23) כן הוא ברי"ף בכẨתרא פרק יש נוחלין (קלא:), ומקור דבריו כמה שאמר רב הונא (שם קלג.): "שביב מרע שכח כל נכסיו כו' נוטל משום יוושה". וכחוב על זה שם שדרבי רב הונא בשאר ירושין, כgon בת בין הבנות ואח בין האחים, אבל בן בין הבנים בכחובה לא עשו אלא שדרבי רב הונא בשאר ירושין, כgon בת בין הבנות ואח בין אפוטרופוס. ואם תאמר: "בנו Mai טעמא לא קנה בכחובה וככל היורשים קנו - כבר אמרו עליה בגمرا דהלהתא בלא טעם היא, ואין לנו אלא מה שאמרו חכמים". ובגמרא שבידי הרוי"ף לא היה כתוב (שם קלא:) "איבעיא להו, בת אצל הבנים ואשה אצל האחים", שלפי"ז מפורש אליבא דרבינא שם "בת אצל הבנים" - לא קנחה, אלא היה כתוב: "איבעיא להו, אשה אצל האחים" (רא"ש שם סימן לא). וכ"ה בגמרא כ"י ה' שבידי בעל "דרודקי סופרים". (24) אכן שלדעת הרוי"ף (למעלה) זהה הלכה בלי טעם - יש בזה קצת מין ההגין, שהבנות בלא ייכdro את הבן. (25) בנות שהן יורשות, כgon בנות בניו שמתו בחיו (ערוך השלחן). [ועיין נתיבות סימן רמו ס"ק א, וראה בבבאו בתרא ק מג': "ולסלוקי לרבות מעישור קאת"]. (26) שאין הוא דוגא לכבודה כמו זהה של הבן. (27) שודאי אין הוא דוגא לכבודו. (28) שלא אמרו אלא בכתוב לאחד מבניו.

ד. וכן הפותב ²⁹ כל נכסיו ³⁰ לאשתו, בין ברייתא בין ³¹
שכיב מרע, אף על פי שקנו מילדז ³² - לא עשה ⁷
אלא אפוטרופס על יורשיו. בין שחו ייורשיו בנו ⁸
מןנה או מאשה אחרתה ³³, או אחיו ³⁴ או שאר ⁹
יורשין. ³⁵ ואם ³⁶ שיר כל שhoe, בין קרקע בין ¹⁰
מטלטلين - קנחה כל שפטת לה. ¹¹

(29) אף כאן מדובר בענין אומד הדעת. (30) שם קלא: מימרא של רב מגיד-משנה לבעל הלכה ב, שכון גוס בגمرا שם) (31) בלשון מתנה (32) (ראה במגיד-משנה לבעל הלכה ב, שכון גוס בגمرا שם) שאם בלשון יורשה אפילו אם שיר כל שhoe לא קנחה, לפי שאינה רואה לירושו, ראה בפי' מהלכות נחלות הלכה ב-ה. (33) אף שלכאורה, לעשות אפוטרופוס אין צורך בקניין. (34) והמקור לה, מה שאמר בסתום: "הគות כל נכסיו" - מתנת ברא, שאמרו שהיא צריכה קניין. וכן ממה שאמרו

מתוך מהדורות ונשל עס רמב"ם גנום – מוסד הרב קוק

הבינו שפירוש דברי חכמים, ללא קבלה בפיורוֹשׁ].
שם קלג. מדברי رب כהנא, וכלהקה מוסכמת.
(58)

ו. כתיב⁵⁹ לה עמָן מטְלָטִילֵין⁶⁰ בלבד, או⁶¹ שְׂשִׁירֶן⁶²
לעצמו קרקע⁶³ כל שהוא – כתบทה קימת. ותקנת
הגאנונים⁶⁴ היא, שאפלו שיר מטטללים כל שהוא.
שְׂחַרְיֵה⁶⁵ היא אומרת⁶⁶: מפה ששיר אני גובה;
ומתוך שתרד למה ששיר תרד לשאר נכסים
ותטרף.⁶⁷

(59) בבריתא, המביאה הדין הנ"ל בהלכה הקודמת - כתוב מפורש: "וכתב לה קרקע", וכן מפורש בדברי رب נחמן בתוך דין על רകע עובדא מסוימת (שם קלב). (60) מפני שאינם חשובים בעיניה, ובוודאי לא ויתרה על כתובתה, בгалלום. (61) שם קלג. מדברי رب יימר על רקע עובדא מסוימת. (62) מפני הטעם, שבביא ר宾ו בסוף ההלכה. (63) אפלו דקל (שם בדברי رب יימר). ודוקא קרקע, אבל לא מטטלין (שם קג): מפני שבתקופה התלמודית לא גבתה האשה כתובתה מיתומים ממטטלין. (64) כמובן, לפי תקנת הגאנונים, שהאהשה יכולה/agree עם כתובתה מן היתומים אף מטטלין (פרק טז מהלכו אישות הלכה ז) – אין להבדיל גם כאן בין שיר קרקע לשיר מטטלין (מגיד-משנה), וראה בש"ע אהע"ז סימן קו סעיף ב. (65) הנה מקה הבהה בדברי رب יימר (שם קלג). (66) וממי לא אין היא מותורת כלל על שעבודה, שהרי היא בטוחה לגבות מזה שנשאר, בין קרקע ובין מטטלין. (67) תגבה בכח השעבוד שיש לה עליהם.

יא. הפטות⁶⁸ כל נכסיו לבניו, וכותב לאשתו חלק
עמָן⁶⁹, ומית אחדר מן קביגם בחמי אכינוי⁷⁰ – הרי זו
תגבה כתบทה מחלוקת⁷¹ זה שמה; שלא אבדה כתบทה
אלא מלטרף מהן⁷².

(68) שם קלב: קלג. מימרא של رب כהנא. (69) כנייל
בהלכה ט. (70) ולא הניה בנים, ואם כן אביו יורש את החלק שנותן לו. (71) שהרי זה כאילו קנה הבעל נכסים חדשים. (72) כמובן, מלטרוף מן היורשים (מגיד-משנה). אבל מנכסים שבאו לו, לאב, אחר אלן, הרי היא נוטלת מהן כתובתה (למעלה הלכה ט). ונכסים אלו שירש האב, אהרי שכח כל נכסיהם, מבנו – אינם פחותיים מנכסים שקנה מאחר, וגובה מהם (גמרא שם).

יב. קרוּץָה⁷³ להנטשא, וכחבה כל נכסיה בין לבנה⁷⁴
בין לאחר⁷⁵, ואחר בך נושא, ונתגרשה⁷⁶ או⁷⁷ שמחת
בעלה – מתניתה בטלה⁷⁸; שזו מברחתה היא, ולא
כחבה כל נכסיה אלא להבריח מבעלה⁷⁹ שלא
יירשנה⁸⁰, וכשתחריה צריכה להן⁸¹ יחזרו לה⁸².
לפיכך, אם מטה היא בחמי בעלה – קנה המקובל
מננה את הכלל.⁸³ ואם שירהם כלום, אפלו
מטטלין⁸⁵ – מתניתה קימת⁸⁶; ואף על פי שנתגרשה
אלא חזרת.⁸⁷

(73) כתובות עה: עט. מימרא של رب חנילאי בר אידי בשם

שבورد הכתובת עלייהם (רשב"ם שם ד"ה אבדה כתובתה, וכן כתבו ה'חלוקת מחוקק' סימן קו ס'ק ח, והבית-شمואל שם ס'ק ו). (48) וגובה מן הדין מנכסים אלו של המתנה, אך ששבורד הכתובת קודם לחוב. ולולא יותרה, היהת היא קודמת לגבות את כתובתה מנכסים אלו, לפי "כלומר, והיה דינה לגבות כתובתה מנכסים אלו, עד שהוא כהוב". כמובן, והיה דינה לגבות כתובתה מנכסים אלו, שהיא קודמת למיתה –Aufach אינה גובה, שהרי יותרה. (50) כן מסכתה הגمراה שם. (51) שזה גורם לה נחת רוח מוחדרת. שייצאת שモעה שהיא חשובה לבעל, עד שהוא מוכן לתה לה את כל נכסיו במיתה, ותמותה הנאה זו היא מוחדרת על שבورد הכתובת. (52) חוץ מזכות זו, לזכות בנכסים אלו בתרות מתנה.

ט. וכן הפטות⁵³ נכסיו לבניו, בין זכרים בין
נקבות⁵⁴, בין ברייא⁵⁵ בין שכיב מרע, ובUMB לאשותו
עמָן קרקע⁵⁶ כל שהוא – הויל ועשרה אומה שפק
בין הבנים ולא מחותה, אבדה כתบทה⁵⁷, ואינה
טורפת מנכסים אלו כלום; אבל מנכסיו שיבואו
לו אחר אלו – נוטלת מהן כתบทה.

(53) פאה פ"ג משנה ז, והובאה בביב-אברה קלב. (54) יוצא מתוך העובדא, שם קלב: "פלגא לרשות". (55) בוגمراה שם, ביעיא של רבא שאولي בבריא שמצופה שיקנה עוד נכסים מותורתם כלום, ולא נפטרה. ולפיכך אינה יכולה להוציא ממון מספק, ועיין בפירוש המשנה לריבינו שם (מגיד-משנה). (56) דוקא קרקע ולא מטטלין, ראה להלן הלכה י. (57) כמובן, על-ידי הנהה זו, שהפחפה שותף עם יתר הבנים, מותורתה היא על שבورد כתובתה. והיא מירמת رب נחמן בביב-אברה שם. ונראה שאין צורך בהסכמה המפורשת, אלא מכיוון שלא מתחה כתובתה. וכן כתוב ובניו בפירוש המשנה (פאה שם) והביא ראייה לכךMLS המשנה "שאמרו אבדה כתובתה ולא אמר איבדה" (ובכמה כתבייד הנוסחה אמנים "אייבדה", ראה ב"נוסחות המשנה" במשנת מכון הרי פישל) וזכה לומר, כי בשתיוקה – אבדה" (לשון ריבינו שם). ואע"פ שהגמרה שם הוכיחה מביריתא של רב כי הודה שאמר "איימתי שהיה שם וקבלת עליה" – סובר ובניו שסוגיא זו אינה להלכה, שמה שאמרו שאימתי דברי יהודה לפרש דברי הכהנים (סנהדרין כה). אינו אלא במשנה ולא בבריתא (רמב"ן במלוחות שם, ויתוספות" בעירוביין פא: ד"ה ה"). ועיין ברק"ס שם עמוד 364 הערכה ק' בשם הריטב"א). ועוד שיש גורסים בדברי רב כי הודה "במה דברים אמורים" (ריטב"א בדוק"ס שם, וכ"ה בודה וברמבי"ן שם ובריבמ"ץ בפאה שם) ובמה דברים אמורים" הוא להלוך, לדעת רב יוחנן בעירוביין פב. (רמב"ן שם), וכן סובר שמואל (שגם עליינו סוכבת קושית הגمراה שם) בעירוביין פא: וגם מהבעיא של רבא שם, בדין בראיה (ראה למעלה הערכה ט) נראה שאין צורך שתקבל בפיורוש, שאם קבלה בפיורוש, מה בין בראיה לשכיב מרע. וכן דעת הירושלמי בפאה שם שהביאו דברי רב ושמואל ורב יוסף בר' חנינא (שבבבלי שם) ולא הקשו עליהם מהבריתא הנ"ל של רב כי הודה – הרי شبירושלמי

(89) ירושלמי כתובות פרק שני דיני גורות, הובא בר"ף בכבאי-בתרא קמג: וברשותם שם. ובבריא, אבל בשכיב מרע אין הבנות בכלול (ירושלמי שם, וככלבי בא-בתרא שם, וכן כתב ורבינו להלן פ"א הלכה א). שבחיו ורזה לכבד בנותיו כדי שתהינה חביבות על בעלייהן, אבל בשעת מיתה אין רוצח לעקור נחלתו דאוריתא (נמקוד-יוסףocab בבא-בתרא שם, דפוס ווילנא דף ס"ע). (90) מארץ רוחקה, הנמצאת מעבר להם. (91) זה לא נזכר בירושלמי שם, אבל למדו רבינו מה שאמרו בבבלי בבא-בתרא קמג: באופן שלשה לבתו סתם (הובא להלן), ורבינו הריכב את שתי ההלכות יחד בכריך להשות את דעת שני התלמידים (קס"מ-משנה). (92) [שאין] דרכה של אשה ללימוד, שהרי כל המלמד את בתו תורה – כאילו מלמדת הפלות (סוטה כ). ואך תורה שבכתב לא לימד אותה לכתהילה, כמו שכחוב רביינו בפ"א מהלכות תלמוד תורה הלכה ג]. (93) [שהאהשה אסורה בהם, משום לא יהיה kali גבר על אשה] – נזיר נת. ופי"ב מהלכות עבודת זהה, הלכה ג]. (94) פסחים קח. "ונשים בראשו לעבדה צבעוני". (95) נזם זהב. פי"ב מהלכות עבודה וזה, שם. (96) כאן לא הזכיר רבינו שאם הן נשואות – יתן לכלותיו, כמו שכחוב להלן בדיון אמר "לביתתי" – שדוקוא אם אמר "לביתתי" אף כלותיו בכלל, אבל אם אמר "לבני" – רק בגיןו ובנותיו בכלל, ולא "כלותיו" (משנה-למלך וב"ח בחושן-משפט סימן רמז, וראה בסמ"ע וש"ך שם ס"ק א). (97) פשטו הוא, שעדתו של אדם קרובה יותר מבתו הנושאה שהרי איפלו לאשת בנו דעתו קרובה יותר מבתו הנושאה (להלן בamar "לביתתי"). והטעם, מפני שעלה בנו לפונסה, כל-שכנן בבנוי, שעדתו קרובה יותר אצל הבן (magid-משנה). וכן נראה גם בלשון הירושלמי (כתובות שם) "זהבנות בכלל" – שדין קידימה לבנים. ויש מנחים בזה, שבעצם הדבר כיוון שאמר "לבני" ביטוי זה במשמעותו הראשונית מכון רק לבנים, ורק אם יש דברים שהם ראוים רק לבנות, אנו משערים שלא יתכן שהתקווון זהה לבנים אלא לבנות, אבל דבר הרואין לשניות ניתן לבנים. ובדין אמר "לביתתי" דלהלן, והוא דברים הרואים לבנים ולבנות, ראה להלן הערכה צ. (98) יש דין בין המפרשים, אם יש דמיון בין הלכה זו, לבין מה שנאמר למעלה (באומר "לבני"). ראה להלן הערכה צ. (99) בבא-בתרא קמג: (100) ואם הם ראויים לבנים, יתכן שכבר כתוב כן למעלה. ואם והשمي זהת רבינו כאן, מפני שכבר כתוב כן למעלה. ואם ראויים לבנים ולבנות, יש אומרים שאך כאן, כמו למעלה, הבנים קודמים. ויש אומרים, שאין זה אמרו אלא למעלה כאשר אמר "לבני", וזה הבנים קודמים (ראה לחס-משנה). (101) פנויות. והן קורות לנשי בניו (גמרא שם). ואם יש לו אשא, מה דינו? ראה במשנה-למלך ובשו"ע חז"מ סימן רמז סעיף ב. (102) ואם לא היו נשים לבניו – יטלו בנותיו. הנשואות (סמ"ע סימן רמז ס"ק ה).

טו. **המפשיא**¹⁰³ **בנו** **גדול**¹⁰⁴ **לבתולה בית** - **קנה**¹⁰⁵ **הבית**. והיא¹⁰⁶ **שיהיו נשואין ראשונים** **לזה הבית**, **ולא השיא האב בן אחר קדם לו**¹⁰⁷, **ולא**¹⁰⁸ **שער** **האב בזיה הבית שיחד לו כלום**. **וזדרים אלו**¹⁰⁹ **החלכה שאין להם טעם הם, ונגעוו**¹¹⁰ **חכמים בדבר**

שםואל. (74) בכתבوبة שם נזכרה "בתו". ובבא-בתרא קנא. נזכר "בנו". (75) וכל-שכנ הוא: אם בכוחותה לבנה או לבתה, אמרו "לא שvik איןש נפשיה ויהיב לאחרני" (=אין אדם מזינה עצמו ונונע לאחרים) – קל-וחומר בכתבوبة לאחר (שם בגמרא בדרכו רבא). (76) שם. (77) מוספת של רבינו. (78) לגבי קניין הגוף. אבל לגבי פירות, הרי היא שלו, כל זמן שהיא תחת עליה (להלן הלכה ג). וע"פ שאין מקבל בה קניין הגוף – אין בעל ירושה, שעשאים חכמים נוכסים שאינם ידועים לבעל, ולא זכה בהם כלל (כתובות עט. וראה בפ"ב מהלכות אישות הלכה ח-ט). (79) אומד הדעת הוא, אף שלא אמרה כן בפירוש (magid-משנה בשם הר"י מגיש, וראה "תוספות" כתבות עט: ד"ה כתบทיהןו, וכן נראה מדברי רבינו, שהרי סדר הלכה זו בסמוך להלכות אחרות של אומד הדעת). (80) רק לגבי קניין הגוף הייתה כוונת הברחה מבעלה, שלא ירשה ולא יחולטו הנוכסים הללו לאחר מכן, אבל לגבי אכילת הפירות, כל זמן שהnocסים ברשותו – לא הייתה כוונת הברחה מבעלה, כדי שלא יאלל הפירות, אלא המקובל אורקל פירות, כדלהלן הלכה ג]. (81) הינו, כתחתגרש, או כسمות הבעל. (82) שאין אדם מזינה את עצמו למורי לטובות אהדים, ואיפלו הם בניו (כתובות עט. מדברי רבא ורב נחמן). (83) כן כתוב רביינו גם בהלכות אישות שם הלכה ט. (84) הרבה זירא בכתבות עט. ורבא בשם רב חמוץ בבא-בתרא קן: (85) בבא-בתרא שם. שאז אין מתנה מתנה, אס-כין גילתה דעתה מפורש, וראה בשם רב חמוץ בטהרתם ובא-בתרא קנא. (ועיין שם ב'תוספות' ד"ה אפיל) וראה בהלכות אישות שם.

יג. **כל הנותנין כל נכסיהם, משתבטל המטהנה**
1 ויחזרו **כל הנכסים לבעלים הריאשנים אין המקובל**
2 **מטהנה מהזיר פרות**⁸⁷; **שאיפלו נמנ קדים מטהנה**
3 **בפירוש על מנת להזיר כל ימי פלוני - הרי זה**
4 **אוכל פרות כל זמן המטהנה, כמו شبארנו**⁸⁸.
5

(87) שכל זמן שהיא תחת עליה, היא ברשות המקובל. וכן נראה בבא-בתרא קנא. ועיין ב'תוספות' שם ד"ה גליה – וראה באור שמה. (88) למעלה פ"ג הלכה ט. וככל-שכנ כאן שהמתנה ניתנה באופן סתמי, כאילו לתמיד, ורק אכן אנו מסיקים מאומד הדעת שהיא זמנית גרידא. אבל במתנה בטיעות כמו למעלה הלכה א – היפות חוזרים (לחס-משנה).

יד. **מי**⁸⁹ **ששלח כלים מקידנית הים**, **ואמר: ינתנו**
7 **אלו לבני - הרי אלו ינתנו לבנים ולבנות**. **הרואי**
8 **לבנים, בגון ספירים**⁹⁰ **וכלי מלחה**⁹¹ **- לבנים;**
9 **והרואי לבנות, בגון כליל משי האבעאים**⁹² **וחלי**
10 **זקב**⁹³ **- יטלים הבנות**⁹⁴. **היו ראיין לזכרים ולנקבות**
11 **- יטלו אונן חזקרים**⁹⁵. **ובגן המשלוח**⁹⁶ **כלים לבתו**
12 **סתם, והי בפן כלים הראיין לבנות**¹⁰⁰ – **ויטלו אונן**
13 **בנותיו**¹⁰¹; **אם דין דעת הוא שלחן שלח**. **ואם אין לו**
14 **בנות, או שהוא בנותיו נשואות - יטלו אונן נשוי**
15 **כינוי**¹⁰²; **שהדעת נוטה שלחן שלח**.

מתוך מהדורות ונשל עס רמב"ם גנום – מוסד הרב ב

כמו שבסarrant¹³⁸. ודברים אלו לא נתנו להפتاب¹³⁹,
 19 לפיכך¹⁴⁰ אין פשטר¹⁴¹ עד שישטר¹⁴² ביהן.

20 (125) פכ"ג מהלכות אישות הלכה יב"ט. (126) היינו, אבי החתן ואבי הכללה, וההלוות אישות (שם הלכה יב') הוועיף רבינו אף האיש והאשה עצם. וראה במגיד-משנה. (127) התשרות לנישואין. (128) התחייב. (129) בשביב. (130) אמירה בלבד, בלי קניין וכחיבקה. (131) כתובות קב': מירמא של رب גידל בשם רב. (132) בהלוות אישות (שם יד) ציין רבינו יובנישואן ראשונים". ולפני המגיד-משנה היהתה כנראה שם הגירסאות: "לבנו הגדל", ראה מגיד-משנה ולחם-משנה כאן. (133) בהלוות אישות שם, כתוב רבינו: "בין קתנה ובין גודלה". (134) זו לשונו של רב גידל. ומהזה נרא, שדווקא בעת קידושין ממש, ולא קודם לו ולא לאחר מכן. וראה בפכ"ג מהלכות אישות הלכה יז, ובהערה עה שם. (135) בלי קניין, והטעם בגמרא (כתובות שם) בסיום דברי רבא: מפני הנאת החיזון, יש כאן גמירות דעת גמורה. ככלומר, ולא צריך קניין, שכוריגל, משמש סמל מוחשי לגמירות דעת. (136) יוצא מותו דברי המשנה, כתובות סוף. וראה הלוות אישות שם. ו壽רושלמי שם. (138) פכ"ב מהלכות דברי רבא, בירושלמי שם. (137) מכירה הלהכה ה. ושם, שדבר שאינו בראשותו של המקנה, הוא דבר שלא בא לעולם. ועיין 'בית שמואל' אבן-העוז סימן נא ס"ק ד. [בהלכות מכירה שם הלכה י, ולהלן פ"ח הלכה ה כתוב רבינו שהמוחה לעובר, אע"פ שלא בא לעולם קנה, שדעתו של אדם קרובה אצל בנו, ובפכ"ג מהלכות אישות הלהכה יד השתמש רבינו בסבורה, ש"דעתו של אדם קרובה אצל בנו], כסבירה זהה שדברים אלו נקבעו באמירה, ואעפ"כ זה לא מועל להקנות לדבר שלא בא לעולם, לפי שיש כאן "הורתי לריעותא" (=שני חסנות): דברים בעולם בלי קניין, וגם דבר שלא בא לעולם, וזה להלן פ"ח שם הערכה סב]. (139) בכתובות שם: "אל" ורבינה לרבashi, דברים הללו [=הנקנון באמירה] ניתנו ליכתב או לא ניתנו ליכתב, אל" לא ניתנו ליכתב" ופירש רבינו "לא ניתנו ליכתב או לא שניתנו ליכתב, אל" לא ניתנו ליכתב" (רמב"ם קניין באMRIה). וראה ברא"ד ומגיד-משנה, וכן דעת הגאנונים במאירי שם) (וראה ברא"ד ומגיד-משנה, וכן דעת הגאנונים במאירי שם) ואין דעת כל המפרשים שותה בזה (ראב"ד, ועיין 'תוספות' שם). (140) ככלומר, מכיוון שאין להם חזקה של שטר, כן". (141) שיש, כיודע, הפרש בין מלאה בעל-פה, שוגבה רק מנכסים בני חורין, שנמצאים בראשותם של הלווה, בין מלאה בשטר, שוגבה אף מנכסיםמושועדים, היינו, שנמכרו לאחרים. (142) שגובה מן הלקוות. שלא על דעתם להשתעבד אלא מנכסים בני חורין, ולא מנכסים משועבדים (מגיד-משנה ומאייר).

21 י"ח. **המקדש**¹⁴³ את האשה, **אפלו קדשה** **באלף**
 22 **דינגר**¹⁴⁴, בין שחוורה היא בין¹⁴⁵ שחוור הוא,¹⁴⁶ בין
 23 שמתה¹⁴⁷ הוא בין שמתה היא - אין בקדושין
 24 חזרין¹⁴⁸ לעולם, אלא הרי הן מותנה גמורה שאין
 25 להם חזרה.

(143) בכ"ב-תרא קמה. פלוגה בין התנאים והאמוראים בבריתא ובגמרא, וראה להלן. (144) בבריתא שם:

הזה מאمدن הדעת, שמספר שמחתו ואהבתו גמר¹¹¹ והקנחו הבית, שהרי לא שיר בה לעצמו כלום.¹¹² לפיקך, אם שיר שם אפלו פ¹¹³ אחדר - לא קנה הבית. ויחד¹¹⁴ לו בית וכלי בית, אף על פ¹¹⁵ ששיר בבית כלieder אחדר לעצמו, או¹¹⁶ היה לו שם אוצר¹¹⁷ וכיוצא בו - קנה כלieder הבית לא קנה. (103) בכ"ב-תרא קמד. מימרא של רבינו. (104) כלומר: "גדול שבבנוי" (רמ"ה). (105) הבן. (106) כלומר: ודוקא. (107) אבל אם השיא האב, בת קודם לו - כין שלגב זקרים, הנישואין של עכשו הם ראשונים, וכיה הבן בבית, וכן כתוב הרואה"ש (ככ"ב-תרא פ"ט סימן יא). (108) מדברי רב ירמיה שם, שתירץ ברייתא שהובאה כתירה למימרת רבינו. וכן אמרו שם עוד אמוראים. (109) מימרא של מר זוטרא, שם. (110) הנימוק הוא של רבינו, ואני במקור התלמודי. ולפייך אמרו: "כהלכתא בלא טעם", ולא אמרו "ההלכתא בלא טעם" - שקצת טעם יש בזה. וראה 'תוספות' שם, ד"ה כהלכתא. (111) ושיערו חכמים שאין אהבה ושמחה גמורה, אלא דוקא כשישם כל התנאים היל'. (112) זו הוכחה שרוקן את הבית למסדרו לבנו. (113) שם, עובדא של רב אשיה כשהשאיה את בנו. (114) ברייתא שם. (115) מכאן דרך המגיד-משנה, שאם לא השאיר כלום בבית, וכן הבן את הבית עצמוני, כל-שכן שקנה עם הבית אף את כלieder הבית, שזה שואמר רבינו שאפללו לא קנה את הבית קנה את הכלים, וכל-שכן אם קנה הבית, שודאי קנה הכלים. (116) מימרא של רב ירמיה. (117) מיחסן לתבואה.

7 טז. ייחד¹¹⁸ לו בית ועליה¹¹⁹ - בית קנה, עליה לא
 8 קנה¹²⁰. וכן¹²¹ אם ייחד לו בית ואכדרה¹²² - בית
 9 קנה, אכדרה לא קנה¹²³. שנגבים זה לפנים
 10 מהה - לא קנה אלא אחדר שונשא בו.
 (118) שם, דבר פשוט. (119) היינו, שלביה שבו התקיימו הנישואין יש עוד עלייה. (120) מפני שהעליה אינה חלק של הבית לענן זה, והיא רשות נפרדת [וראה בפ"ה מהלכות מכירה הלהכה א, ופ"ט מהלכות נדרים הלהכה טן]. (121) בעיא בגמרא שלא נפתרה. ומספק, כדי כל ספק הלכתי בדין ממונות, אין מוציאין מן המוחזק, היינו, האב (הגבות מיומיוניות). (122) מרפסת, שמננה נכסים לבית. (123) מפני שאין בה תושם בית (תוספות' שם, ד"ה בית ואכדרה). (124) אף זו בעיא שלא נפתרה, שם.

11 יז. **כבר בארנו בנסוחאין**¹²⁵, **ששנים**¹²⁶ **שהיה בינויהם**
 12 **שדווקין**¹²⁷, **ופסק**¹²⁸ זה על יד¹²⁹ בנו וזה על ידי
 13 **בטו**, **ואמרואין**: **במה אפה נותן לבבך?** **בק**¹³⁰
 14 **בק!** **וכפה אפה נותן לבבך?** **בק ובק!** **ועמדו**¹³¹
 15 **וקדקש**¹³² - **קנו באMRIה**¹³³. **ואין קוני באMRIה**
 16 **זו עד שעת נשואין** - **שכל הפויסק**¹³⁴ - **דעתו** **לכנים**.
 17 **ויצריכין** **שיהיו מדברים** **שהן פוטקין מצוין**
 18 **ברשותו**; **שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם**,

מתוך מהדורות ונשל עס רם רב"ם ג'עט – מוסד הרב"ם

⁷ **שלא אכל, בין שמota הוא בין שמתה היא, או שחרור**
בו האיש - ייחרו סבלנות בצלן¹⁵⁸, חוץ מן המאכל
והמשקה¹⁵⁹.

(153) בבא-בתורה קמו. וקמו: (154) מלשון סבל, משא, שנושאין אותו מיד זה ליד זה (מדברי רביינו בפירוש המשניות). (155) שודאי חזורים, כמפורש במשנה שם. וכפирושו של הר"י בן מגיאש, שאפילו אם אכל חזור וגובה, ראה להלן. (156) ב霉素תין, מפורש במשנה שם שאין נגנbin, אבל רביינו פוסק כדעת ר宾ן (שם קמו), ראה להלן. (157) רביינו מפרש המשנה הנ"ל כדעת ר"י בן מגיאש, שבין ברובין ובין במוציאין מדבר כascal, ווסף המשנה הוא המשך של הרישא (שהילקה בין אכל שאינו נגבה לבין לא אכל שוגבה), שאם לא אכל חזור וגובה אפילו במוציאין, ואם אכל איינו גובה במוציאין, ואילו במרובין אפילו אם אכל חזור וגובה. וכשבא ר宾ן שם ואמר שלulos סבלנות חזורים, על-כרחנו שאפילו במוציאין ואיפלו אם אכל, הם חזורים. (158) הינו, כל אלה שעודם קיימים ולא בלוי. אבל אם בלוי – דינם מכאל ומשקה, כמו שתכתב רביינו בפירוש המשנה שם. (159) שנאכלו וains קיימים.

¹⁰ **כב. וכן גלים מועטנים ששלוח לה לדשטעטש שם**
בביה איביך¹⁶⁰: אם נשפחה בהן ובלי או אבדו -
אין משפטםין; אבל אם היה קימין - חזיר הפל,
וגובה אותם בביית דין; שנדבר ידווע שלא שלחם
אליא דורך נוי בלבך.

(160) המפורש במשנה שם, שאין נגбин שהרי פירש לה שתשתמש בבייה, – גם על זה החל שם ר宾ן ו אמר לכל שהוא קיים חזור לעולם.

¹⁵ **כג. חזירה¹⁶¹ היא בה - חזיר הפל; ואפלו המאכל**
והמשקה¹⁶² נונטן דמי בזול¹⁶³. וכבר הספיקו
הגואנים, שאם היה דמי מאכל ומשקה [שוויה] ששפה
- משפטם ארבעה¹⁶⁴, אם חזירה בה; שלא גנתן לה
מתנה זו אלא לרעת שלא תחר בבה.

(161) בבא-בתורה שם, סוף המימרא של ר宾ן. (162) שכבר כלו. (163) פחותו משווים האמתי של האוכל, משלהVIN בזול, מכיוון שאלם ידי-דע זה האוכל שהוא יש באיזואות, לא היה אוכל את המאכלים היקרים. (164) בגמרה שלפנינו שם, מפורש כן: "עד כמה בזול עד תילתא". אבל בכל כתבי-היד שם חסרות מילים אלו, וכן אין ברי"ף. ולפיכך מביא זאת רביינו בשם הגואנים.

²⁰ **כד. חזור רבוני, שאם היה מנהג המדרינה שיעשsha**
כל אדם סעודה ואכליל לרעיו, או ימלח מועות
לשיטים ולחזניין¹⁶⁵ וכיוא באן, ועsha בדרך
שעושין כל העם, וחזירה בה - משפטם הפל;
גרמה לו לאבד ממון, וכל הגורם לאבד ממון תברוי
- משלאם¹⁶⁶. והוא שיחיו לו עדים מפני החזיר, שאין
זה נשבע ונוטיל¹⁶⁷.

"קדשה בכבר". ובעל גרש אותה בהסתמכו לדרישתה ("חלה מחוקק" סימן נ"ק א). (146) וגירשה. ובזה אין שום פלוגתא, כי הרי הוא גרט. (147) ואף בזה הכל מודים, מכיוון שהיא יכולה לטעון: הוב ל' בעלי ואשmach ברו (גמרא שם). [וברשי' לכתובות עז: "דמאן קידושין לאו לטיבועין נתנו - שאם מת החתן ואמר קידושין לאו לטיבועין ניתנו - לאו לטיבועין ניתנו, אין אמר קידושין חזרין", ולפ' הגمرا בכבא-בתורה שם, אם מת החתן – אף למאנ-דאמר קידושין לאו לטיבועין ניתנו, אין קידושין בין שמתה היא והדר ביה הוא (=חזר בו הוא) - קידושין לא הדרי (=כסף הקידושין איינו חזור), הדרה בא איה (=חזרה בה היא) אפילו קידושי נמי הדרי. אמיימר אמר, קידושי לא הדרי, גיזרה שמא יאמרו קידושין תופסין באחותה". ככלומר, אם יראו שהקידושין חזורין, ייחסו שהקידושין היו בטעות ולא תפסו, וממילא מותר המקדש באהותה. נומתון זה, שריבינו לא העתיק גזירה זו בחורה היא, ואדרבה כלל ביד חזור הוא וחזרה היא – נראה שאין זה מטעם גזירה, אלא על-פי הדין, מפני שפוסק רבי יהודה הנשיא שאמר "קידושין לטיבועין נתנו" (בבא-בתורה שם) ככלומר, בסוף הקידושין נטבעין, נשקיעין לעולם אצל ולא היה בדעת המקדש ליתן לה דוקא אם היה ביחיד, אלא נתקוון למתנה גמורה בכל אופן. ולפיכך הביא הילכה זו כאן בהלכות זכיה ומיתה. ובפרק זה, שכולו עוסק באומדן דעתה במתנה, ולא הביבה בהלכות אישיות, שאין טעה מפני החשש שיתירו את אחותה, אלא שזו מה מתנה גמורה על-פי דיני המתנות. וכן פסק המאירי בכתובות עז: (עמוד 823) כמו-דאמר קידושין לטיבועין נתנו. וראה במדרכי קידושין פ"ג סימן תקללה, ובמגיד-משנה כאן].

¹ **יט. ואם היה קדושי טעות - חזירין המעות¹⁴⁹.**

² **(149) כן מפורש בכתבות שם, בדרכו رب נחמן בר יצחק.**

³ **כ. ומהקדרש¹⁵⁰ אחותו¹⁵¹ - המעות מתקדש¹⁵². אדם**

⁴ **יודע שאין קדושין תופסין בעריות, ואין זה טעה,**

אלא גמר ונתן לשם מתקדש.

(150) קידושין מו: ובבא-מציעא טו: ושם מחלוקת בזה בין רב ושמואל, ופסק כשמואל, בהתאם לכל הידוע שהילכה כשמואל בדיני ממונות. (151) שהיה מן העניות המפורשות בתורה (פ"א מהלכות אישות הילכה ה) ואין קידושין תופסין בה (שם פ"ד הילכה יב). (152) בפ"ט מהלכות גזילה הילכה שגוזלה היא ביד המוכב, שמחזר לו הקרן, והכיר הילכה שגוזלה היא ביד המוכב, שמחזר לו הקרן, כדעת רב שם (בניגוד לשמוואל), שדים יודע שקרע אין לו, ומגרר וננתן לשם פקדון. ויש מחלוקת, לפי סוגיית הגمرا בכבא-מציעא שם, בין נカリ שננתן לו רק לפקדון, לבין אחות שננתן לה לשם מתנה. ועיין לחם-משנה כאן, ומשנה-למלך בהלכות גזילה שם.

⁵ **כא. השולח¹⁵³ סבלנות¹⁵⁴ לביית חמיו, בגין מרביין¹⁵⁵**
בין מועטין¹⁵⁶, בגין שאכל¹⁵⁷ שם סעדת אروسין בגין

מתוך מהדורות גשל עס רם רמב"ם געם – מוסד הרב קון

ידועים, שלא שלח זה עשרה דינרין בשביל שיאכל ווישחה בזה¹⁰; ולא שלח אלא מפני שבדעתו היה, שם ישא הוא אשה – יחוור וישלח לו פמו ששלה לו. לפיקך, אם נשא זה אשה ולא החזר לו השושבינות – הרי זה תובע בדיין ומוציא מפנו.

(5) משנה וגמרה שם קמה: (6) [כתב יד אברבנאל: "בזוז", ובכתב יד חימן: "בזוז אחד"]. וראה בגמורה שם: "עד זוזו". (7) משנה וביביתא שם.

ג. ואין יכול לחייב עד שישא בדרך שונשא הוא.⁸ (15) כיצד? רואבן שונשא בתוליה⁹, ושלח לו שמעון שושבינות, ואחר כך נשא שמעון אלמנה¹⁰ – אין יכול לחייב להחזר לו השושבינות; שהרי אומר לו: אני מחייב לך אלא בכתלה, כמו שנתתתי לך. וכן אם שלח לו בנסואין אלמנה – אין יכול לחייב להחזר לו בנסואין בתוליה.

(8) כלומר, באותו התנאים ממש, לא גרוועים ולא מעולמים, כמו שפירש להלן. ומוקור דבריו בברייתא שם: "עשו עימו בשנייה (=בנישואין אותו שנייה), וביקש לעשו עימו בראשונה, יכול לומר לו לכשتينא אשה אחרת, העשה עמרק". ומה מוכח שאם עשה עימו בשמה קטנה אינו יכול לחבאו לשמחה גדולה. אבל צריך עיין שהמשמעות ריבינו בכא זו. (9) שמחתה מרובה. (10) שמחתה מוגעת.

ד. עשה¹¹ רואבן משטה בגלי ובירחהסיא, ועשה שמעון בצעעה, או¹² שעשה רואבן בצעעה, ושמעון בירחהסיא – אין יכול לחייב; שהרי אומר לו: אני עושה עמרק אלא בדרך שעשית עמי.

(11) שם בבריתא. (12) אף זה לא הוזכר בבריתא.

ה. רואבן שונשא אשה, ושלח לו שמעון שושבינות ואבל ושהה עמו¹³, ואחר כך נשא שמעון בנסואין רואבן עצמן, ובא רואבן ואבל ושהה עמו; או רשותה לו שמעון ולא רצתה לבוא¹⁴; או שרתיה במדינה ושם קול טבלא¹⁵, במקום שאין דרבן לקרות אחד אחר אחד אלא בלה שומע יבוא, ושמעו ולא באה – סיב להחזר לו השושבינות בלה¹⁶; שהרי ידע¹⁷ ולא בא, או קרא לו במקום שדרבן לקרות אחד אחד ולא בא.

(13) בזה בוודאי מחייב לו כל השובינות. (14) גם בזה אין ספק שהחזר לו כל השובינות ואיינו מוכה לו כלל, שהרי קרא לו ולא בא. (15)لوح חלק שעליו מכבים בקורנות להזמנת האורחים. [וכנראה שלפני ריבינו הייתה הגירושה בכבא בתרא קמה: "חוורה במתה (היה בעיר) ושמע קול טבלא, איבעי ליה למתה (=הרי עליו לבוא)". ולפנינו גירושה אחרת]. (16) כלומר, בלי ניכוי כלל. (17) על ידי קול הטבלא, במקום שאין קוראן כל אחד.

ו. לא¹⁸ היה רואבן במדינה – מpecific¹⁹ לו דמי מה

(16) [הינו שליחי ציבור. וכן דעת רבינו בפי"ד מהלכות חפלה הלכה ח. ולא כמו שכתו התוספות ברבות לד. ד"ה לא יענה, שחzon הוא שמש בית הכנסת]. (166) כמו שכח ריבינו בפי"ד מהלכות חובל ומוזיק הלכה ז. והינו מטעם "דיני مجرמי", וכך שהסבירו התוספות (ביבא-ברורה כב: ד"ה זאת אומرت, בשם הר"י) שאם עשה החיזק בשעת מעשה, הרוי זה דיני مجرמי וחיבר לשלם, וכך כאן כתעת שחזרות בה, עשה החיזק (ט"ז באהע"ז סימן נ ס"ק ד). והרואה"ד חולק על דברי ריבינו, וראה במגיד-משנה. [ואע"פ שכחורה לא נחכוונה להזיק, ולדעת ריבינו אין חיבוב ב"גומי", אלא במתכוון להזיק (ראה בפי"ד מהלכות סנהדרין הלכה א) – יש להבדיל בין דין שטעה, שאם נחיבתו לשלם, לא יدون לעולם, כמו שכח הר"י בפי"ד דסנהדרין (ראה בסמ"ע סימן כה ס"ק ו), לבן מזיק אחר, שאע"פ שלא התקoon להזיק – חייב לשלם. ומה שכח ריבינו בתשובה בדיין הפורץ גדר לפני הנטה חבו, שאם נחכוון כדי שתזיק – חייב, ואם לא נחכוון לכך פטור (ראה פ"ד מהלכות נקי מזון הלכה ב, במגדל-עו"ז ובמגיד-משנה) – כנראה שבפורץ גדר הקילו יותר, מפני שהחיזק איןנו בא מיד בשעת המעשה]. (167) [אע"פ שבנגז תינקו הריםיהם שהיה נשבע ונוטל (פ"ד מהלכות גזילה הלכה א) וכמו כן במזיק פ"ז מהלכות חובל ומוזיק הלכה ז) ובמוסר ממון חבירו לגו, שהוא מדיני مجرמי, השאירו חרים ב"תיקו" אם עשו תקנה זו או לא (ב"ק סב). ופסק ריבינו שאם תפש הנ מסר אין מוציאין מידו, ונשבע וזהה במה שתפש (שם פ"ח הלכה ז) – כאן בחזרה בה שלא התקoonה להזיק אין הדין כן, מפני שכל תקנה זו אינה אלא מדין קנס (הלכות גזילה כן) ולא נסנו חרים שוגג אטו מזיד, כמו שכח ריבינו בפי"ד מהלכות חובל ומוזיק הלכה ג. וראה באבן-האול].

יום חמישי י"ח אדר ה'תשע"ז

פרק שבעיעי

1) נתבארו בו משפטיו השובייניות – והוא מנהג ברוב המדיניות שלוחים החברים זה לו הזעמות ביום החותנן – ויש בינויהם משפט ודין לפי שאין מתנה גמורה אלא על דעת להשתלים, וכל הנמשך בזה.

2) מנהג פשות ברוב המדיניות, שבזמן שישא אדם אשה משלחין לו רעיו ומידיעו מעות, כדי שיתחזק 3) בדין על ההוצאות שמוסכיא באשותו, ובאים אותו 4) הערעים והקידעים ששלהו לו ואוכלין ושווין עם 5) החקון בשבעית ימי חמיטה או במלאתן, הכל כמנהג 6) המדינה. ואלו המעות³ שמשלחין נקראין 7) שושבינות⁴; ואותם ששלהו הפעות ואוכלין ושווין 8) עם החקון נקראי שושבינים.

9) דין השובייניות במסנה בבא בתרא קמד: ובגמרה שם קמה: (3) ש"ל ואמרו דיני שובייניות אלא במעטם בלבד (להלן הלכה טו, מהמשנה שם). (4) מלשון ריעות. וראה רשב"ם שם דיבור המתחל הכי גرسין האחין.

9. ב. השובייניות אינה מתקנה גמורה. הדברים

מתוך מהדורות ונשל עס רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

כמה). שודוקא אחרי שכלו כל שבעת ימי המשתה אפשר לדירוש את השובינות.

י. לפיקך³⁵, אם שמה עמו³⁶ ואחר כך מת שמעון, או קרא לו ולא בא³⁷, או שלא היה במדינה³⁸, או שלא הודיעו³⁹ – הואיל ושלמו ימי המשתה ואחר כך מת שמעון, חיב ראובן להחזיר השובינות לירשו; או בגפוי אם לא הודיעו או לא קרא עמו בקידקה⁴¹.

(35) מימרא של רב יוסף (שם). (36) שכבר נתחייב להחזיר השובינות. (37) כאמור לעלה הלכה ה שבמקרה זה מחזיר לו כל השובינות. (38) שהחזקיר לו השובינות בגין מה שאכל ושתה (לעלה הלכה ו). (39) שגם בויה מנהה לו (שם). (40) כאשר לאו ולא בא. (41) שאנו חייב לשלם לירושים, אלא כמה שהיה משלם לשובין עצמו.

יא. מ⁴² ראובן ואחר כך נושא שמעון אשא, ושלמו ימי המשתה: מיקום שנגנו לגבות מה השובינות מירשין – כופין ירושי ראובן להחזיר בגפוי⁴³; ומיקום שלא נגנו – אין היירשין משלמין⁴⁴. קולם.

(42) כבר העיר הראב"ד שאין מקור בגמרא למנהג בעניין שובינות. אולם רבניו למד-CN מידי סבלנותם בקידושין בשם שלמדו משם (מה שנאמר בהלכה ט) שגם מת שמעון אין ראובן חייב להחזיר מפני שאומר לירושי שמעון: תנן לי שובייני ראובן ואשmach בו, וזה לנמוד כמו שאמרו שם לעניין קידושין שאם מת הבעל אין האשה חייבת להחזיר המנתנות מפני שאmortה להם תנן לי בעלי ואשmach עימם – כמו למד רבניו דין זה של מת ראובן שחורי במנהג, מה שאמרו שם מתוך האשה "מרקם שנגנו להחזיר קידושין מהירין, מקום שנגנו שלא להחזיר אין מהירין". וכן כתוב ר"י מגנאש. (43) שהרי אביהם לא היה ולא אכל שם, וכבר כתוב לעלה (הלכה ו) שגם לא היה ראובן במדינה מנקין לו דמי מה שאכל ושתה שמעון עצמו.

יב. מ⁴⁴ ראובן אחר שגשא שמעון אשא, ושלמו ימי המשתה⁴⁵ – כופין את ירושי ומשלמין השובינות בכל מיקום; שהרי נתחייב איביכן לשלם. ואם קלה היה חיב לשלם – משלמין קלה; ואם בגפוי – משלמין בגפוי.

(44) המגיד-משנה מביא את דברי הר"י מגנאש ומסתמך על הסברתו הפשטotta, שכיוון שנתחייב האב – חייכים היירושים לשלם את חובו, אבל באמת אפשר למצואו מקור מפורש להלכה זו, והיא: האםaira של רב אשי בשם רב יוחנן (ביבא בתרא שם) כפירושו למשנה, שם שגם מת השובין, נגנית השובינות מבניו, והואינו באופן הנ"ל כשמת ראובן אחריו שבעת ימי המשתה, שהרי באופן אחר – זה תלי' במנהג (לעלה הלכה יא). (45) או גאון ששמה עימו ואחר כך מת (לעלה הלכה י). שם לא שמה ומת בתוך ימי המשתה אין ראובן חייב (לעלה הלכה ט).

שאכל ושתה שמעון עצמו, ומחייב לו שאך' השווישינות.²⁰ וכן אם היה במדינה ולא קראהו²¹ או לא הודיעו²² – מנפין לו; ויש לו עליו פרעמת²³ מפגין שלא הודיעו.

(18) נלמד מדבריו ראשית המিירה שם, שודוקא אם היה במדינה צריך לבוא. (19) שם בגמרה. (20) וכאן לו עליו תרעומת, על שלא קראו לו ולא הודיעו לו, שהרי לא היה במדינה. (21) נראה שרביינו גרש שם כగירסת כתבייד מינכן: "לא ידע, איבעיליה לאודועיה, לא אודועיה תרעומת איתיה". והיינו, במקומות שדרכו לקרים כל אחד ואחד. (22) על ידי קול TABLE במקומות שאין קוראים כל אחד ואחד. (23) שם בגמרה. (24) נלמד מהרישא שם שאם שמע קול TABLE היה עליו לבוא – ומה מוכחה שם לא שמע, יש לו עליו תרעומת על שלא הודיעו. (25) שם בגמרה.

ז. ובאה²⁴ מנפין? נהגו²⁵ בגבוי: אם דינר אחד שאכל לו שמעון²⁶ – אינו מחייב לו פלום, שהרי זה דמי מה שאכל; ואם יתר על הדינר עד סלע²⁸ – מנפה לו מחייב.²⁹

(24) שם. (25) כך אמר שם אבי, שכן נהגו בני גננא. (26) בתורה שובינות. (27) כרגע אצל אדם בסעודת חתן (28) שאז מאכילים بعد דינר אחד, אם שלח לו רוק דינר. (29) [ומכיון שהסכום הוא קטן אין אומדן דעת המשלה, ואין חוששין שהוא צר עין, עיין לחם משנה].

ח. מסלע ולעלה – אומדין דעת המשלה ושבור השובינות³⁰: אם אדם קשוב – מנפה לו מחייב;³¹ ואם צר עין ומדליק בהוצאות – אינו מנפה לו אלא שעור מה שאכל ושתה, ומשלם לו השאר.

(30) ציון הלכה ח כאן הוא טעות, שהכול קשור ביחיד: "אומדין דעת המשלה ושיעור השובינות (רש"ש). ככלומר, אומדין דעתו אם הוא צר עין. וכמו כן מחשבי כמה שלח לו, בכדי לדעת כמה היא מחייב, באופן שהוא אדם קשוב. וכן בכתבייד תימן ובדרפוס רומי הכלול מהזכר כנ"ל. וכן נראה בבית יוסף אבן העזר סימן ס. (31) אף שמסכים גדול הרי המחייב הרבה יותר ממזה שאכל, אין מדרכו של אדם חשוב לעשות החשבון מדוייק. והוא מוכן להעניך יותר ממה שהוא מקבל. (32) [כלומר, דינר אחד ולא יותר. ואך על פי שם שלח שלושה דינרים מנקה לו דינר ומחייב כמובואר לעלה, זה אינו אלא באופן הנ"ל שאין אומדין ואין מחשבי כלל, אבל כאן שאומדין ומהשבי – מחשבי בדוק, כיון מה שכתב ורבינו בפרק ח' מהלכות מכירה הלכה יא, שם בא לנפות מנפה את הכל, עיין שם].

ט. מ³³ שמעון קום שישא אשא, או³⁴ שגשא ומאת בתודה ימי המשתה – אין ראובן חייב להחזיר לירושלים שמעון כלום; שהרי אומר לךם: תנן לי שוביini לא שמה עמו.

(33) שם קמד: בגמרה. (34) יוצא מתווך דברי רב יוסף (שם

מתוך מהדורות גנאל ועם רם ב"מ גNUM – מוסד הרב"מ

ביצה יד: במשנה), שמשלוח זה הוא למיתה ואילו מעות הם להלוואה כנ"ל. פרט למתחנות לאבינוים, שאף על פי שהן מעות, כיון שתונן לעני הפופש ד' ומבקש, בודאי כוונתו למיתה ולא להלוואה. ומסתבר, לפי זה, עני הנוטן לחבירו אפיקו פירות בוודאי כוונתו על מנת להחזר. ולפיכך כתוב רבינו בפרק ו מהלכות מתנות עניות הלכה יז: "מעשר עני וכוי ואין עושן שושבינות", הרו שוגם בנתינת פירות יש דין שושבינות, כיון שהנותן הוא עני. ואילו בהלכות שמיטה ויבול, שלא מדובר בעני, כתוב (פרק ו שם הלכה יז): "דמי שביעית וכוי ואין עושן בהן שושבינות", דהיינו לחייב "דמי שביעית". שrok בדים ייש דין דקрак לחייב "דמי שביעית", שrok בדים ייש דין מושבינות. אבל בפירות אין דין שושבינות כנ"ל. וכמו כן שושבינות, אבל בפירות אין דין שושבינות כנ"ל.

(61) בכתוב יד תימן חסירה תיבת "הוא". [40]

טו. וכן **השולח**⁶² **לחבירו** **בדי** **יין** **וכדי** **שמן** **ופרווה** בעית הנושאין - אין נגביין בבית דין, מפני **שהיא** גAMILOT CHSEDIM; ולא נאמרי **דיני** **שושבינות** אלא **בבלבד**.⁶³

(62) שם קמד: בסוף המשנה. (63) הראב"ד כתוב על שתי הלוות (הלכה יא והלכה טו) שדבר זה אינו מחוור, לפי שהוא מפרש לרשותם, שכן מדובר שלא בעית הנושאין או כאשרנו אוכל אצלנו, ולפי זה אין הבדל בין מעות ליין, ועיין באור שמה.

יום שישי י"ט אדר ה'תשע"ז

פרק שמיוני

1) נתבאר אי זה אדם נידון כבירא ואיזה נידון כשביב מרע לעניין חילופי דיןין במתנותו, והחילוק שיש בין שביב מרע למזוודה מחתמת מיתה ומשפטיהם ומתנותיהם.

א. **הפטומא או הפטוח**² או **הגדם**, או **החווש** בראשו או בעיניו או בידו או ברגלו ובסיוא**ההן** - **הרי** **הוא** **כבריא** **לכל דבריו** **במקרה** או **בממקרים** **ומנתנו**.

(2) שנקטו רגלו. (3) שנקטו ידיו. (4) שאינו חושש בכלל גופו. (5) שכן כתוב בשטר שכיב מרע (בבא-בתרא קנג): "כד הוה קציר ורמי בערשיה (=캐시חה חולה ושוכב במיטה)". ומכאן, שכל שאלה הגיע למצב זה אינוorchesh כשביב מרע.

ב. **אבל** **החולה** **שפתש** **כמ' כל הגוף** **ויכשל** **כחו** מחתמת החרלי עד שאינו יכול להלך על רגלו בשוק, והרי הוא נופל על המטה - הוא [הקלרא] **שביב**

יג. **המשהה**⁴⁶ **דברים נאמרו בשושבינות:** **גביית בית** **דין**, **שאניה אללא כמו מלוה**⁴⁷. **ואינה משפטה אלא בעונתה**⁴⁸ **כעין נשואי ראשון**; **שזה כמו** **תנא** **הו**, אף על פי שלא פרש שעל דעת זה שלחה לו עשרה - מתר; **שלא על מנת להוציאק**⁵¹ **לו שלחה**. **ואין בה מושם רבית.** **אפלו שלח לו** **динר והחזר** **ולתקבע עד שישא** **בדרך שנשא הוא**⁵³. **ואין הבהיר נוטל בה פי שניים**⁵⁴ **בשוחזר לירושין;** **מן שהרוא ראיין**, **ואין הבהיר נוטל בראוי,** **כמו שיתפאה במקומו**⁵⁶.

(46) ברייתא שם קמה. וההנאה שלה בגמרא שם קמה: (47) כולם, ולא כמתנה. (48) כשmaguya עונה הנישואין לחבירו. (49) כמו שכתב רבינו למללה הלכה ג' והלכה ה. (50) שיחזר לו בעית נישואיו ולא קודם לכן "שיכול לומר לו: אני רוצה לקבל [עתה] שאין רוצה לשמה עימך, בדרך שמחת עמי" (מגיד משנה). (51) שיכול היה גם לחתה פחות, והוסיף לו מרצו הטוב, מחמת ידידות וריעות. (52) וככל להביע את השושבינות אחריו שמיטה. (53) וזה דומה למולוה את חבריו לעשר שנים, הינו, זמן הפירעון מאוחר לשבעית, שאין השבעית ממשמתו (פרק ט מהלכות שמיטה ויבול הלכה ט), אחרי שאינו יכול לגוש אותו עכשו בسنة השבעית. ואמנם אם היו הנישואין בسنة השבעית - השבעית ממשמתה בסופה, שהרי הגיע זמנה (מגיד משנה). (54) כדי בכור, שנוטל חלק כפול בירושה. (55) שאינו מוחזק ביד המוריש בעית מיתתו, וחוב שהוא ביד אחרים הרוי הוא וראי (פרק ג מהלכות נחולות הלכה א). (56) בהלכות נחולות שם.

יד. **השולח** **תשורה**⁵⁷ **לחבירו**, או **שנתן** **לו** **מעות** **בשמטה** **ידי**⁵⁹, והוא **ממאן** **לקח**, וזה **נסבע** **שי** **אפשר** **שלא** **תקח**, **והפציר** **בו** **עד** **שלקה**⁶⁰, וכן **כל** **פייאא** **בהן** - אף על פי שלא פרש, הרי אלו מתקנה, **ואינו יכול** **לחזר** **הוא**⁶¹ **ולתקבע**, עד **שיפרע** **שהוא** **מלוחה**.

(57) היא מנהה שלוחה מינוי אוכלים כמו שנאמר (שמואל א ט, ז): "כי הלחם אול מכלינו והשורה אין להביא". ולא פריש שהיא מנהה אלא שלח לו בססתם]. (58) [נאך על פי שלא מיאן לקביל, ולא הפציר בו. לפי שתמורה מינוי אוכלים, לעולם היא מנהה, כמו שכתב להלן הלכה טו בדין שלוח לחבירו כדי יין]. (59) שאינו מצوها להח על צדקה דוקא אלא להחיזק בידו גם על ידי הלואה או עשיית שותפות אליו או להמציא לו מלאה - כדי להזק את ידו עד שלא יצטרך לבוריות, כמפורט בפרק ח מהלכות מותנות עניים הלכה ז]. (60) [דוקא אם נתן בצויה זאת של הפצירה, אבל אם נתן מעות סתם הרי זו הלואה כמו בשושבינות (למללה הלכה א ולહלן הלכה טו). ונראה שהליך תיקנו במשולח מנות בפורים שישלח בשאר חביש או מינוי אוכלים (פרק ב מהלכות מגילה הלכה טו, ועיין

מתוך מהדורות ונשל עם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

12 כל הושמע את דבריו הרי זה עד; שאין³⁰ אדם
13 משטה בשעת מיתה.³¹

(28) בבא-בתרא קעה. מסקנה סופית של רבא. (29) כדין כל הוראה שצרכן לומר כן, שאם לא – אומר לו: "משטה התיי בר" (סנהדרין כת: ופ"ז מהלכות טוון ונעטן הלכה ו). (30) כך נמק רבא את מסקנותו, אחר שפתר את הבעיא (ORAה הגהות הב"ח שם אותן א). (31) אבל בריא, אם לא אמר "אתם עדי", יכול לומר משטה אני בר, כਮבוואר למלחה. (ושם בגמרה הכריעו גם, שאין צורך לומר "כתובו", ורבינו המשיטו. וראה במגיד-משנה בשם הרשב"א, וצ"ע).

ה. שכיב מרע³² שצוה לחת מתנה לעבר שכמי³³ אמו - זכה³⁴ העבר; מפניהם שדעתו של אדם קרובה³⁵ אצל בנו, פמו שbearnu.³⁶

(32) הוא-הדין לבRIA, כמו שנראה מדברי רבינו בפכ"ב מהלכות מכירה הלכה י' (ראה מגיד-משנה שם), אלא בשכיב מרע מספיק באמירה, ואילו בבריא צורך קניין. וראה פירוש המשניות לרביינו, בבא-בתרא פרק מי שמת (קמ): [ואע"פ] שמשמעות דמים לבן ולבת בעת הקידושין נקייה באמירה (למעלה פ"ז הלכה יין, ובכ"ג מהלכות אישות הלכה י"ד) – אין זה אלא בדבר שבא לעולם (למעלה פ"ז הי"ז), אבל אם ישנים "תרתי לריעותא" (= שני חסרוןות): דברים בעלמא בעלי קניין, וגם איןו בעולם כמו ברא האומר לחת מתנה לעבר – לא קנה, ולא מעילה הסברא שדעתו של אדם קרובה אצל בנו, וראה למעלה פ"ז הערכה קלזן. (33) אע"פ שהמצויה לעבר לא קנה, שהרי הוא כמי שלא בא לעולם (הלוות מכירה, שם). (34) כרבי יצחק בשם רבוי יוחנן, שם קמ: שהעליה נימוק וה להסביר את המשנה שם גמירות דעת גמורה, וזה מועליל אף שאיןו בעולם. (36) בהלכות מכירה, שם.

ו. אמר³⁷: אם יולדת³⁸ אשתי זכר – יטול מנה, ואם נקבה – מאמאים⁴⁰, וילדה זכר – נוטל מנה; יולדת נקבה – נוטלת מאמאים; יולדת זכר ונקבה⁴¹ – הזכיר נוטל מנה, והנקבה מאמאים; יולדת טמיטות⁴² ואנדרוגינוס⁴³ – נוטל בפחות שבשניהם.⁴⁴

(37) המשנה שם Km: והיינו, שכיב מרע, הנזכר לעיל, שהרי בבריא צריך קניין ולא די באמירה בלבד. וראה במגיד-משנה מה שכיב בשם ר"י מיגאש. (38) שם. (39) כלומר אם תלד, וכ"ה במשנה שם. (40) כן דרכו של אב לדאוג יותר לבתו, שאינה יכולה לחזור אחר מזונותיה, כגון (שם קמא). (41) כלומר, תואמים. [ונראה שלפנינו ובינו היה הנושא במסנה שם]: "האומר אם ילדה אשתי זכר יטול מנה, ילדה זכר יטול מנה. נקבה מאתים, ילדה נקבה נוטלת מאתים. ילדה זכר ונקבה, זכר נוטל מנה, נקבה נוטلت מאתים". וכן הוא בכ"י מינכן (והמלחים "אם זכר מנה, אם נקבה מאתים" שלפנינו המילים "ילדה זכר ונקבה" – חסרות) ולפי"ז על-כורתנו נפרש "ילדה זכר ונקבה" – הינו שלידה תאומים,

1 מרע⁶, ומשבטי מתנתיו אינם במתנת בריא. כיצד?⁷
2 שכיב מרע שצוה ואמר לנו לפולני בך ובק, בין⁸ בהל⁹ בין בשחת¹⁰, בין בתב¹¹ בין לא¹² במתב¹³ בין¹⁴ הפל בשימות¹⁵ בכל מה שגמן להם, ויאנו¹⁶ צריך קניין; שבדרי שכיב מרע בכתובין¹⁷ וכמסורין¹⁸ שאינו אלא ודבר זה מדברי סוגרים¹⁹. וכך על פ"ז שאינו אלא מדבריהם, עשו אותה בshall תורה²⁰, כדי שלא תפיר²¹ דעתו עליו בשידע שאין דבריו קיימים.²²

6 כלומר, "שוכב חולה". ואילישע חלה את חליו" (מלכים ב, יג, יד) תורגם: "ואילישע מרע ית מרעהה". (7) כחכמים, ולא כרבי אליעזר (שם קנו). וכרבי יהושע, ולא רבי אליעזר (שם קנו). (8) יכול לחייב. (9) שאינו יכול לחייב. (10) שם קג. עובדא במתנת שכיב מרע, שהיה כתוב בה, ועוד מקומות. וכך עבר וכחוב בשחת, ראה בפרק ל מהלכות מכירה הלכה ז. (11) משנה, שם קנו: שכן שם קעה. (12) שם קלו. וראה להלן הלכה ח. (13) שם קנא: מימרא של رب נחמן. (14) הינו, כקרע ש Kunim בشرط. (15) הינו, כמטלטין ש Kunin במסירה או במשיכה. (16) שם, קנא. (17) שם, קמוץ: כרבה בשם רב נחמן, ולא כרבי זира בשם רב, וכורב נחמן בשם רבה בר אבוחה, שלמדו זאת מן התורה. ויש אומרים שגם לדעתם הוא מדברי סופרים, והפסוקים שמצאו אינם אלא אסמכה, וראה ביחסותם שם קמוץ. ד"ה מנין. (18) מסקנת הגمرا שם, על רקו של סתרה בין שתי מירמות של רב נחמן. (19) לענין מחילת שטר חוב (שם). וראה להלן פ"ז הלכה ב. (20) תובלבל. (21) שם בדורי רב נחמן, ולפי הפרוש השני של הרשב"ם שם ד"ה מתנת. וכך שחייב שם ד"ה ועשה כל תורה, שמאותו הטעם, שלא תטרף דעתו, עשווה בשל צריך ויאנו מועליל – אסור, מפני שנראה כקונה. ועיין שם הלכה י"ד. (22) אם כי הקניין מיותר – עושים זאת כדי להפיס דעתו (גמרא שם). (23) מימרא של רב לוי, בבא-בתרא קנו: (24) שאין לו בטחון גמור שיקיימו את דבריו באמירתו גוריא. (25) אסור לעשות בו קניין, וכל פעולה של מחק וממכר פרק כ' מהלכות שבת הלכה יב). [ואע"פ] שזה הקניין אינו צריך ויאנו מועליל – אסורה, מפני שנראה כקונה. ועיין שם הלכה י"ד. (26) אם כי הקניין מיותר – עושים זאת כדי להתרווה בשכיב מרע. ומכאן, שאם הקניין הכרחי כגן במתנת שכיב מרע במקצת (להלן הלכה ט) – לא התירוה אף בשכיב מרע, בגין לשיטת הרשב"ם שם ד"ה קוניין משכיב מרע וכור, והתוספות שם, ד"ה קוניין משכ"מ. ומה שהתרו בגט שכיב מרע שתחסגור ותפתח הדלת ותנקה הgets בשחת (גיטין עז) – שם אין קניין החזקה ניכר כל-כך אלא דומה כנוועל בית לשמרו, ולפי"ז התירוה בשכיב מרע (מאייר שם, ולחם-משנה כאן).

9 ג. לפיקד²², אם²³ אמר קניין²⁴ מפנוי²⁵ – אבל בשבט²⁶ קניין²⁶ מפנוי; שזה קניין אינו צריך.²⁷

10 (22) כלומר, כיון שהחששו שמא תטרף דעתו עליו. (23) מימרא של רב לוי, בבא-בתרא קנו: (24) שאין לו בטחון גמור שיקיימו את דבריו באמירתו גוריא. (25) אסור לעשות בו קניין, וכל פעולה של מחק וממכר פרק כ' מהלכות שבת הלכה יב). [ואע"פ] שזה הקניין אינו צריך ויאנו מועליל – אסור, מפני שנראה כקונה. ועיין שם הלכה י"ד. (26) אם כי הקניין מיותר – עושים זאת כדי להפיס דעתו (גמרא שם). (27) והריהו כאילו אינו, ולפי"ז התירוה בשכיב מרע. ומכאן, שאם הקניין הכרחי כגן אף בשכיב מרע, בגין לשיטת הרשב"ם שם ד"ה קוניין משכיב מרע וכור, והתוספות שם, ד"ה קוניין משכ"מ. ומה שהתרו בגט שכיב מרע שתחסגור ותפתח הדלת ותנקה הgets בשחת (גיטין עז) – שם אין קניין החזקה ניכר כל-כך אלא דומה כנוועל בית לשמרו, ולפי"ז התירוה בשכיב מרע (מאייר שם, ולחם-משנה כאן).

11 ד. ואין²⁸ שכיב מרע צריך לוomer 'אתם עידי'²⁹, אלא

מתוך מהדורות גנאל עס רם רמב"ם גנעם – מוסד הרב שרעך

² דומה⁴⁶ שיש לו בן או שאשתו מעברת, עכשוו⁴⁷,
³ שאין לו בן או שאין אשתו מעברת נכסיו לפולני⁴⁸ ;
⁴ וכן עישׁ לו בן או שהיתה אשתו מעברת, אף על
⁵ פי שהבילה או מת הבן אחר בך – אין⁴⁹ מתנתו
⁶ מפניה.

(45) שם, קמו: - קמז. (46) עד עכשו חשב. (47) ששאלתם העמידה אותו על הטעות. (48) "נכסיו" ולא "כל נכסיו" - הרי שיר לעצמו כל שהוא, וראה להלן. (49) בוגריא שאמור שוה אפילו לחכמים שחולקים על רבי שמעון בן מנשיא, ואינם הולכים אחרי אומד הדעת, באופן שלול בנו למדינתה הים ושם שעמד וכותב כל נכסיו לאחר ואחר-כך בא בנו - גודרים הם כאן כיון שגלה דעתו מפורש. ואעפ' שריבינו פוסק כרבי שמעון בן מנשיא (עליל פ"ז הלכה א) - הבהיר גם הלכה זו, להשミニינו שאעפ' שלענן אומדנא (בפ"ז שם) יש הבדל בין כתוב כל נכסיו לבין שיר לעצמו כל שהוא - כאן במפרש, אפילו אם שיר לעצמו, אין מתנתו מתנה.

ח. מתקנת⁵⁰ שכיב מרע אינה קונה אלא לאחר מיתה⁵¹. ואין אחר זוכה בדף שצוה לו, בין במקראי בין במנטלי, אלא לאחר מיתה.⁵²

(50) בבא בתרא קלה. יותר מפורש שם קלג. (51) ככלומר, לאחר גמר המיתה, ולא עם גמר המיתה. וכורא ולא כאבוי, ואבוי חזר בו (שם). (52) ככלומר, לא זו בלבד שאין קניינו אלא לאחר מיתה - אלא שגם אינה זוכה בזה למפריע משעת אמרה ולא כדעת הירושפה' (גיטין יד: ד"ה הא) שזכורה למפריע. וראה 'קצת החושן' סימן רנ ס"ק א שהאריך בזה.

ט. לפיקך⁵³ מוציאין לכתבת⁵⁴ האשא ומזון האלמנה ולבנותו⁵⁵ מיד אלו שצוה לתת להם⁵⁶; שחרי בmittot⁵⁷ נתחייב הנכסים בכתבה ובழונות, ואלו שמן להם לא יקנו אלא לאחר מיתה.

(53) ככלומר, לפי שמנתנה שכיב מרע אינה קונה אלא לאחר מיתה. (54) הינו, כתובות בניין דרכין" (פט"ז) מהלכות אישות הלכה ז, שהיא כירושה ואני גובה מנכסים משועבדים (=לקוחות ומקבלי מתנה) כמפורט בכתובות נב: ונה. וכן פסק ריבינו בפי"ט שם הלכה ט. אבל סתם כתובה - גובה אף ממשועבדים (פט"ז שם הלכה ז). ועיין מגיד-משנה. (55) שאין מוציאין למזון האשא והבנות מנכסים משועבדים (גיטין מה: ופרק י"ח מהלכות אישות הלכה יג). (56) בבא-בתרא קלג. מירא של רבא, לגבי מזון האלמנה. וסביר ריבינו שהוא-הדרין למזון הבנות ולכתובת בניין דרכין. והראב"ד בפי"ט מהלכות אישות שם חולק על ריבינו בזה, עיין שם. (57) אין הכוונה לע"ם גמר מיתה", לעומת כתובת שכיב מרע שהיא "לאחר גמר מיתה" (ראה בבא-בתרא קלג), שהיא כתובת בניין דיכרין היא כירושה (למעלה העורה נג) וירושה אינה אלא לאחר גמר מיתה (ועיין 'קצת החושן' סימן רנ ס"ק א) - אלא בשניהם, גם בכתובות בניין דיכרין ומזון האשא והבנות, וגם

ומה שאמרו ברישא "האומר אם ילדה אשתי וכו", הינו שאמר שני הדברים ביחד: אם ילדה זכר יטול מנה, נקבה מאתים. ורב"ם שם גרש במשנה כמו שהוא לפניו, ופירש שתתי בבותה הן במשנה. וילדה זכר ונקבה, הינו ילדה זכר או נקבה, אבל בתאותים אין להם כלום. והוכחה לכך מהגמרא, שם קמא: באומר "המברנהין". ורבינו סובר שرك שם אין להם כלום, מפני שלידת התאותים אינה בשורה בשביבו. אבל כשמצוה לבניו - מזכה גם לתאותים, שהרי המן - אטוט. ולא ידוע אם הוא זכר או נקבה. וראה בפ"ב מהלכות שופר הלכה א. (43) זה שיש לו שני אבוי המן, גם של זכר וגם של נקבה. ורעת ריבינו, שודינו כספק זכר ונקבה, ראה בפ"ב מהלכות אישות הלכה כד. ולגביה ספק נקבה, ראה בפ"ב מהלכות אישות הלכה כה. קדושת הבכור, הנתמעט בפירוש (בכורות מב. וראה בפ"ב מהלכות בכורות, הלכה ה). (44) כן פסק גם בפ"ה מהלכות נחלות, הלכה ב. ומוקור הדברים, מהרישא של המשנה שם: "הנין בנים ובנות והנקבות דוחות אותו אצל זכרים", ובduration ובא בוגריא שם ש"דוחים אותו ויש לו", כפחות שבשניהם. ומה שאמרו במשנה שם: "האומר אם תלד אשתי זכר וכו" ילדה טומטום איינו נוטל" - הוא לדעת רבנן שמעון בן גמליאל, שאמר בדיון מקדיש עובר אם זכר ואם נקבה, ש"אם ילדה טומטום ואנדרוגינוס, אין קדושה הלה עליה", שלדעתו אין כוונת המקדיש אלא לזכר ודאי או לנקבה ודאית. ואין הלכה כמוותו, אלא שם אמר "אם זכר לעולה, ואם נקבה לשלימים" אין קדושה הלה על הטומטום, שחרי אפילו אם הקדישו בפירוש לך אינו קדוש, לפי שאינו ראוי לקרבן, אמנם אם יאמר "אם זכר ואם נקבה - הרוי אלו לモבח", ילדה טומטום - ימכר ויביא בדיםיו כל קרבן שיריצה. שכן הדין במקדיש טומטום ואנדרוגינוס (ראה בפ"ג מהלכות איסורי ואנדרוגינוס (ראה בפ"ג מהלכות איסורי מזבח, הלכה ז). ולזה נתכוון ריבינו כמה שכתב בפט"ז מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ח, ש"אם אמר אם תלד זכר וכו וילדה טומטום וכו' הרוי הן חולין כמו שביארנו", וזה ודאי נמשך למה שכתב לפניו זה בהלכות איסורי מזבח, הלכה ז). ולזה נתכוון ריבינו בפ"ג מהלכות הלכה ח, ש"אם אמר אם תלד זכר וכו' וילדה טומטום וכו' הרוי הן חולין כמו שביארנו", וזה ודאי נמשך למה שכתב לפניו זה בהלכה ז, ככלומר מהלכות איסורי מזבח, והיינו בפ"ג שם הלכה ז, והיינו בפ"ג מהלכות הלכה ז, וזה תלוי באיזה לשון שאינו קדוש מצד שאינו ראוי לモבח, וזה תלוי קדושה כלל. ואם אמר "לעלול" אין עליו קדושה כלל ואמ אמר "ל모בח" - ימכר ויביא בדיםיו איזה קרבן שיריצה, כנ"ל,abal לעולם כוונת המקדיש גם לטומטום ואנדרוגינוס. וכך מהלכות איסורי מזבח שם. ז. שכיב מרע⁴⁵ שאמרו לו: נכסיו למי? ואמר להם:

מוסך הרוב"ם לנעם – מוסך מהדורות ונשל עס רמב"ם

(65) שם בגמרא, דברי הרבה ואחרים. (66) והדגיש את זה מפורש בעת הקניין או בשטר כדלהלן. (67) ולא לבטל זכות מתנה שכיב"ם רע. (68) על נסח אחר, ראה להלן הלכה יג. (69) והיא מתנת שכיב"ם רע.

יב. **שכיב מרע**⁷⁰ שאמר כתבו ותנו לפולני⁷¹ מנה⁷², ומית קדם שכיבתו ותנו לפולני⁷³ - אין כתביין⁷⁴ ואין נתניין; שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר,⁷⁵ ואין שטר לאחר מיתה.⁷⁶

(70) שם קלה: מימרא של רב אלעזר, והסתכם לו רב יוחנן. (71) שטר קניין. (72) קרע שוהמנה, שקנייה בשטר (וראה לחם-משנה). [זה מדובר במצווה מחמת מיתה שאינו צריך קניין (להלן הלכה יז). וראה למלילה הלכה יז.] (73) שאם כתבו ומסרו בחיים, קנה המქבל מיד, שאינה גורעה מתנתה בריא, ומכאן שמדובר בשטר קניין, ומה הינו קרע שוהמנה (לחם-משנה).

יג. ואם אמר כתבו כדי לינפota פח המקובל, בגון⁷⁷ שאמר⁷⁸ מנה לפולני, ואם יצא כתבו ותנו לו⁷⁹ – הרי אלו כתביין וחומרינו נתניין לאחר מיתה. (74) שם קלון.

יד. **שכיב מרע**⁸⁰ שכיב כל⁸¹ נכסיו ממתנה סתם⁸², ולא שיר כלום⁸³, אם עמד – חזיר⁸⁴. ואפלוי⁸⁵ קני⁸⁶ מידו כדי לינפota את בחז⁸⁷. בין שהקנה כל נכסיו⁸⁸ לאחד⁸⁹ בין שכחכם לשנים⁹⁰. שאמר דעת הוא,⁹¹ שלא נמן זה הפל⁹², אלא שנטבען שלא יקנו כלום⁹³. (75) משנה, שם קמו: ומימרא של שמואל שם קנא:

(76) ודוקא כל, כדלקמן. (77) שלא כתוב מפורש שזו היא מתנת שכיב מרע, וראה להלן הלכה יז. (78) במשנה, שם: "ולא שיר בקרע", אבל בגמרא שם: שקרע לאו דוקא, ואפילו מטلطלין – הם שיר. וראה להלן הלכה טו. (79) קלשונו של שמואל. ובמשנה שם: "אין מנתנו קיימת", שאפילו לא חזור במפורש, המתנה בטלה מלאיה, אם עמד, וראה להלן הלכה כו, ובשו"ע סימן רג סעיף ב. (80) שם, דברי שמואל. (81) שבלי זה אינו קונה אפילו לאחר מיתה, כמובא לרעל הלכה יא. (82) גיטין ט. מימרא של רב נחמן. (83) במשנה, ובמיימרא של שמואל: "הכותב כל נכסיו לאחרים", – לשון רבים. וראה בשו"ע שם סעיף יא, ובשם"ע שם ס"ק לב. (84) כולם בחיו, שאין אדם נותן כל נכסיו לאחרים כל זמן שהוא חי.

טו. **שידר כלום לעצמו**, בין קראע⁹⁴ בין מטולטלין⁹⁵ – הר⁹⁶ זו ממתנה במקצת, וסתמה⁹⁷ במתנת בריא, ש��פה⁹⁸ מזמן הכתיבתה⁹⁹. לפיכך אינו חזיר¹⁰⁰. והוא שקני מידי; שמתנת שכיב מרע במקצת צריכה¹⁰¹ קניון¹⁰², בין עמד¹⁰³ בין לא עמד.

(85) משנה, שם קמו: וגמר שם קנא: (86) משנה, שם. (87) גמורה שם קנא: (88) משנה, שם. (89) כשלא כתוב

במתנת שכיב מרע, אין הדבר נגמר אלא לאחר גמר מיתה. ומה שכיב "במיתה" הינו לאחר גמר המיתה, ולפי שניהם באים כאחד – אין מתנת שכיב מרע אינה יכולה לבטל מזון האשה והבנות וכותבת בנין דיכרין. וכן כתוב הר"ף בכבר-ברא פרק ח (קלג). וכן כתוב גם רבינו בעצמו בפי"ט מהלכות אישות שם: "הואיל ומתנת שכיב מרע אינה קונה אלא לאחר מיתה – הרי המתנה וחיזוב הנכסים בתנאים אלו (=מזון האלמנה והבנות וכותבת בנין דיכרין) באין כאחד, ולפיכך אלמנתו ובנותיו ניזנות מנכסיו, ובנוו יורשים כותבת אמן שמתה בחו"ל". ובכךות החושן שם הטעים הלכה זו, שמתנת שכיב מרע שבאה בכתה אחת עם התנאים הניל' אינה מבטלת אותן, מפני שמתנת שכיב מרע אינה אלא "דברי תלמיד", ככלומר מרצוינו של האדם עצמו, ואילו מזון האשה והבנות וכותבת בנין דיכרין הם "דברי הורב", ככלומר תקנות חכמים, וכללו הוא בידינו – דברי הורב ודברי התלמיד, דברי הורב קודמין, ומוקור לזה דברי הגمرا בתמורה כה. אמר על הבכור עס יציאת רוכב (=שא) נתقدس מאליו בקדושת בכורה), עולה (=יתקדש לעולה) – דברי הורב (=קדושות בכורה שהיא במצות התורה) ודברי התלמיד (=קדושות עליה שהיא בנדחת לבו של האדם) דברי מי שומעים??" כלומר, חלה עליו קדושות בכורה. וראה בלחם-משנה כאן. ועיין בהלכות אישות שם העלה נז. ולהלן פרק יב הלכה י' ובערה מג.

1. ממתנה⁵⁸ שכיב מרע שפטות בקה קניין⁵⁹, בין שהיתה במקצת⁶⁰ נכסיו בין שהיתה בכל נכסיו⁶¹ – חוששין ללה שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר⁶²; והויאל⁶³ וממתנה זו לא תקנה אלא לאחר מיתה – אין שטר **לאחר מיתה, והרי המתנה בטלה**⁶⁴.

(58) בכבר-ברא קנן. כשהלכה כמותו בדיני ממונות, ולא כרב. (59) והווא-הדין לקניין גרידא בלי כתיבה (הגחות מימיוניות). (60) והיינו, שגילה דעתו בפירוש שנוטן מחמת מיתה, שאו איינו צריך קניין (להלן הלכה יז), אבל באוין אחר, הקניין איינו מיותר אלאADRבה – הכרחי, כמובא להלן הלכה טו (מגיד-משנה). וראה ברושב"ם וbijtosposot' שם ד"ה מתנת שכיב מרע. (61) שאין צריך קניין (למעלה הלכה ב). (62) שוויתר על הזכות של שכיב"ם רע, ורוצה להקנות לו בקנין רגיל. (63) שהרי עס כל זה, איינו מכון אלא למתנת שכיב מרע, שהיה לאחר מיתה, ניל'. (64) יש אומרים, שאף אם נמסר השטר למקבל בחוי הנתן, איינו קונה, אחורי שכונות הנתן היהת שיקנה אחר מיתה (הגחות מימיוניות). וראה להלן הלכה יב, ובמה שכחכנו שם. זומחה שכיב להלן פרק יב (הלכה טו) שזמןו של שטר מוכיחה עליו שכונתו להקנות הגוף מהיו, ומה שכיב "לאחר מיתה" איינו אלא לפירוט – אין זה אלא במתנת בריא, אבל במתנת שכיב מרע, אין זמנו מוכיח עליו, שקנה לו הגוף מהיו, – שודאי לא נתכוון להקנות לו אלא לאחר מיתה].

6. ואם⁶⁵ קנו מפניו פדיין⁶⁶ לינפota פח המקובל⁶⁷, בגון⁶⁸ שכבות: **וְקנינו מפנו מוסף על ממתנה זו – הרי היא קיימת**⁶⁹.

שיעור רמב"ם פרק אחד ליום – יום שני – הלכות זכיה ומיתה ר'יא

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קNUM

שהוא שכיב מרע. ואולם, ברא הכותב כן, כונתו להקנות לו מהיים ועד עולם (לOLUMN פ"ב הלכה טז). (104) גمراו שם. שלפי שהזכיר מיתון, לא רצה להיות פורת פיו לשטן, ולפיכך כתב שם "בחים" או "מחים", כאמור: המקיים יצילני מחוליה זה ולא אמות (רש"ב שם).

כ. שכיב מרע ¹⁰⁵ שפטן הגבכים ¹⁰⁶, **שחדר בר גלווי** ¹⁰⁷

שחן כל נכסים שיש לו - הרי זה פמאנת במקצת, ²¹
ואם קנו מידי ¹⁰⁸ ועמד ¹⁰⁹ - אין חזר; חוששין ¹¹⁰

ango, ²² שמא ¹¹¹ נשארו לו נכסים אחרים במקינתם הרים. ²³

עד שיאמר כל נכסים שחן אלו ¹¹², אז ¹¹³ שהיה מחזק ²⁴ שאין לו נכסים אלא אלו, ואחר כך תהיה מחלוקת ²⁵ שפטנה לפטל.

²⁶

(105) שם קמה: מימרא של רב אחא בר מנומי בשם רב נחמן. (106) ולא כתוב בשטר "כל נכסינו נתנו לך". ומה שאמרו שם: "שכתב כל נכסינו לך אחרים", היינו שشرط כל הנכסים הידועים לנו (רש"ב ורוי מיגש שם). (107) כמובן, שעד כמה שגלי יודוע לנו, אין לו כאן נכסים אחרים. (108) שהרי מיתה במקצת צריכה קניין. (109) ואם מת זוכה המקובל אף kali קניין, כדי מיתה שכיב מרע בכולה. וכל החשש, שהוא מיתה במקצת, אינו אלא לטובות הקובל (מגיד-משנה). ויש חולקים עליו. וראה הגדת הרמ"א לחושן-משפט סימן רג סעיף ט. (110) בספרות התלמודית, משתמשים בביטוי "חוושים" אף להקל, וראה סמ"ע שם ס"ק כת. (111) אחריו שלא כתוב מפורש: "כל הנכסים". ויש אמרים שנום הקניין מורה שהתחכוו למיתה בראיה (משנה-למלך בשם הרשב"א). (112) עיין גירושת הר"ח והר"ף: "כל נכסינו אלו הן". ובנוסחתו שם: "כל נכסים". ויש אמרים שם הלשון "כל נכסינו אלו הן" איןנו נותנים מקום לשינוי, כל-שכן שהלשון "כל נכסינו" מוכחה שאין לו יותר (מגיד-משנה בשם ר"י מגיש, וראה בכספ-משנה). (113) כתשובה מר בר רבashi, שם. (114) והיינו, שמדובר בסביבה זו, שאדם זה אין לו נכסים יותר, ולא צריך עדים על כן. וראה סמ"ע שם ס"ק לא.

כא. שכיב מרע ¹¹⁵ שפטב כל נכסיו לאחרים -
רוזין: אם כמחליק ¹¹⁶ כתוב: מת - קנו ¹¹⁷ כלון, עמד
- חזר ¹¹⁸ בכלון; ואם ¹¹⁹ במליך, אחר ששיר חזר
וכتب, וכן ¹²⁰ מידי על כל אחר ואחר: מת - קנו
כלון, עמד - אין חזר אלא באחרון; שהרי ¹²¹ ממן
לו כל הגבכים הנשיירים.

²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³²

(115) מימרא של רב יוסף בר מנומי בשם רב נחמן (שם). (116) שלכתילה היה בדעתו לחלק את כל נכסיו, כגון שחילק לכולם בכת אחת, kali קניין, כדי שכיב מרע (שו"ע סעיף יא). (117) אפילו kali קניין ביפוי כה (ואה ש"ע שם). (118) אף אם היה kali קניין ביפוי כה (ואה ש"ע שם). (119) לשון המিירא. (120) שלכתילה לא היה בדעתו לחלק כל נכסיו. והוחכמה לכך היא הפסקה שבין מת למתן, ויוצא שרארונים היתה זו מיתה במקצת, ולאחריו היה מחלוקת בכולה. (121) כדי מיתה שכיב מרע במקצת, היה מיתה בכוונה.

מפורש כי היא מיתה שכיב מרע. (90) [בפ"א מהלכות מכירה הלכה ז, כתוב ורבינו בשטר מכירה או מיתה: "כיוון שהגיע השטר לידי קנה", וכן כתוב להלן הלכה י. וכן הוא בש"ע חושן-משפט סימן קצא סעיף א (ועיין שם בביור הגר"א ס"ק ב), ואם כן צריך להיות כאן: "זמן הנtinyה", כלומר: נתינת השטר ליד המקובל]. (91) כיוון שכבר קנה מהיים. והמגיד-משנה (להלן הלכה טז) הביא כן בלשון הגمراו בא-בתרא קנא: ובמשנה (שם כמו): "שיר קרע כל שהוא - מיתה קיימת". (92) גمراו שם קנא: (93) ככל מיתה בראיה.

¹ טז. בפה דברים אמורים ? בשפטן סתם; שהרי אנו ² אומדין דעתו ואומדין: הוואיל ושידר ³, לא נתקון אלא להקנות לו מחיים במתנת בראיה.

(94) וזהו סימן שלא מחייב מיתה נתן, שהרי שיר לעצמו, אלא האמין שישיה עוד ויצטרך לשירות זה.

⁴ יז. אבל אם נמן לו הפמאנת בפרש במתנת שכיב ⁵ מרע, שאינו אלא לאחר מיתה - אין ארך קנן. ⁶ ואם עמד - חזר; ואם לא עמד - קנה זה הפמאנת. ⁷ ואם היה בה קניין - לא קנה אלא אם כן היה מיפה فهو, כמו שבסידרנו.⁸

(95) שם בגمراו. (96) זהו "מצווה מחמת מיתה" בגמרה שם, ולהלן הלכה כב. וראה בהשגת הראב"ד. (97) למלعلا הלכה דיא.

⁹ יה. אל הטעיה בשכיב מרע שפטב כל נכסיו ופירש ¹⁰ שפטן הכל מעכשו ורקנה מיחסים ⁹⁹; שאין זה מיתה ¹¹ שכיב מרע, אלא בשאר כל מותנו הברהים, ¹² היעץ השטר ליד הקובל או שקנו מיד קנותן - קנה הכלfel, ואין יכול לחזר בו.

(98) כמובן, אל הטעיה שזו מיתה שכיב מרע. (99) כמובן, אלא דעת שאין זה מיתה שכיב מרע, כיוון שפירש שנקנה לו מחיים. וזה נלמד מתוך ההלכה הבא, שגם כתוב לו מחיים בלבד הרוי זו מיתה בראיה. וכן הוא בכמה מקומות בתלמוד, שישנה מיתה שכיב מרע שהיא במתנת בריא (מגיד-משנה).

¹⁴ יט. הנותן ¹⁰⁰ מותנה בשהוא שכיב מרע, וכmbב בה ¹⁵ במחים ובפנות, או "מחים" ¹⁰¹ ובפנות, בין בפל בין ¹⁶ במקצת ¹⁰² - הוואיל וכותב בו יבמות, הרוי זו מותנה ¹⁷ שכיב מרע. שזה שפטוב בה יבמות - שלא יקנה - ¹⁸ אלא לאחר מיתה ¹⁰³; וזה שפטוב בה יבמות - סימן ¹⁹ לשב את דעתו שヒיה מחייב זה.¹⁰⁴

(100) בא-בתרא קנא. ושם מחלוקת רב ושמואל על רקי עובדא מסויימת, ונחרדי פסקו כרב. (101) כאמיר ולא כרבא, שם כתוב "מחים" כוונתו שיקנה מחיים, אלא גם בזה, כאמור "בחים", כוונתו לסימן טוב ולישב דעתו, לדלהן. (102) שהרי כתוב בפרש ובסותות (וראה למלعلا הלכה טז). וראה במגיד-משנה ולחים-משנה. (103) כיוון

מתוך מהדורות ונשל עס רם רב"ם געט – מוסד הרב קוּך

היינו בכלל ארבעת הדברים האלו, וauseפ שהויצא בשירוה והפרש בים, דעתם לחזרו, ואינם הולכים למות – אף הם במצב מלחמת מיתה הם, לפי שדעתם לעזוב מקום זה, ולהשתקע במקום אחר, לפיכך אם חזרו לאן, מתנתם בטלה אפילו אם נתנו מקצת מנכסיהם ובקניין (נומי-יוסף לב"ב פ"ט בשם רביינו יונה, וראה סמ"ע סימן רג ס'ק כב). יש חולקים על זה ואומרים שرك מסוכן ויוצא בקהל שהולכים למות, דין כמו צויה מלחמת מיתה (הרא"ש בגיטין שם). (139) זהו ביויצה בקהל ובמסוכן, ואילו יוצא בשירוא ופרש בים – כשהגיעו למחו"ץ חפצם והשתקעו שם, וראה בהערה למלעה]. ועיין 'באר היטב' סימן רג ס'ק יז. (140) ויויצה בשירוא ופרש בים שחזרו למקוםם הראשון, נ"ל.

כה. שביב מרע¹⁴¹ שנתק מחליל לחה, אם¹⁴² לא עמד¹⁴³ ולא הלק על משענתו בשוק¹⁴⁴ – מתנתו¹⁴⁵.
15 16 17

(141) שנתן כל נכסיו, או ציווה מלחמת מיתה וחילק מקצת נכסיו. גיטין ג. מימורא של רבי אלעזר בשם רב, וכן מסקנת הגمرا אמר. (142) מסקנת הגمرا אמר. (143) בין החולי הראשון לאם רשותם לבין החולי השני. (144) דוקא בשוק. אבל הלק בשענת בית אין זו עמידה (חוושן-משפט סימן רג סעיף ט, בהגהת הרמא). (145) שבודאי יש בו עדין מחול ריאשוון, ומטה מחתמו.

כו. עמד¹⁴⁶ בין החהיל שצוה בו ובין החהיל שמת מטען והלך על משענתו¹⁴⁷ – אומדן אותו על פי רופאים¹⁴⁸: אם מלחמת הלחיל הראישון מת – מתנתו¹⁴⁹ קימת; ואם לאו – אין מתנתו¹⁵⁰ קימת. ואם הלק בשוק בלא משענת – אין צריך אמד¹⁵¹, אלא בטל לו¹⁵² מתנתתו¹⁵³ הריאשוון.

(146) גיטין עט. במשנה, לעניין גט. ובגמרא (שם עט:) אמר רב הונא שנטו של שכיב מרע כמנתו, וכחוב הר"ן שם שלכל הענינים שוים הם. (147) כיון שלא הלק עוד כדרכו בלי משענת, מתעורר אצלנו ספק, שהוא עוד לא הכריא מחולי ראשן. (148) זה לא נזכר במשנה, והוא תוספת של רבינו, כי עמידה של בריאות יכולה להיות רק על-פי מומחים לה. ובפ"ט מהלכות גירושין הלכה יח, לא הביא זאת רבינו. (149) יווצה מתוך השקאלותריא, שם. [כן אמרו בגיטין שם לעניין גט, לדעת רב הונא הסובר שוגם בגיטו של שכיב מרע, אם עמד חזרו כמו במתנתו – שאם הלק בלי משענת אין צריך אומדן, ופסקו שהוואחדין במתנתה. ואף-על-פי שוגם בהליך בלי משענת, יתכן שהחול ריאשוון גرم לו ליפול לחולי השני אשר ממנו מת – אין אנו חוזים לכך, אלא כיון שעמד מחולי הראישון, בטלה המתנה, וכך כן בטל הגט לדעת רב הונא, שוגם אם עמד חזרו. אבל לפי דברי רבה ורבא שחקלו על רב הונא (שם עג). וסבירים שבגת אפילו אם עמד אין חזרו, וכל הספק אינו אלא מפני שאמר בתנאו: "זה גיטין מהיום אם מת מחולי וזה" – יש חשש אף בהליך בלי משענת שהוא גرم לו רב הונא שמתנה דומה לגט, שהוא מצויה מלחמת מיתה,

שצרכיה קניין. (122) גם האחרון, וausep שאצלו היה מתנה שכיב מרע בכולה. וצריך לומר שקניין היה ביפוי כה, נ"ל הלכה י"א (ראב"ד ומגיד-משנה).

כב. הפטוב¹²³ פל נכסיו¹²⁴ לעבדו¹²⁵ ועמד – חזר בנכדים, ואינו חזר בעבד; שבירי יצא¹²⁶ עליו שם בון חורין.
1 2 3

(123) גיטין ט. מימרא של רב יוסף בר מנומי בשם רב נחמן. (124) דוקא כל נכסיו, אבל אם שיר – אף עצמו לא קנה (פ"ז מהלכות עבדים הלה). (125) שנכסיו קניין לו, וגם הוא עצמו קניין לעצמו יויצה להורות (הלכות עבדים שם הלכה ב). (126) ואין בן חורין חזר ונעשה עבד, ואדוני יודעים זאת, ולפיכך יש להניח שכונתם הייתה לשחרור העבד מיד. וראה 'תוספות' שם ד"ה ואינו (מגיד-משנה בשם הרשב"א, ובשו"ע חוות-משפט סימן רג סעיף ט, שם"ע שם ס'ק מה).

כג. שביב מרע¹²⁷ שצוה מלחמת מיתה, כגון שחייב רשותו נוטה שהוא מת ודאי, וברור¹²⁸ דבר זה מבליך דבורי¹²⁹, אף על פי שקנו מיד¹³⁰ במקצת, אם עמד – חזר.
4 5 6 7

(127) שם קנא: פסק דין של רב נחמן. ודוקא שכיב מרע, אבל ברייא שצוה מלחמת מיתה, אין דיינו כמצויה מלחמת מיתה, אלא אם כן מפורש, וראה בש"ע שם מפורש, וכל-שכנם אם אמר כן מפורש, וראה בשה"ע שם סימן רג סעיף ז. (129) כמו האשה שהתחדרנה ואמרה: "זוי, שאשה זו הולכת למות", ואמרו זהה מצויה מלחמת מיתה בבא-ברא שם. (130) כן פסק רב נחמן שם. והינו ביפוי כה. אחרת לא היה קונה המקבל אפילו שאלה עמד, כאמור לעלה הלכה יז.

כד. והמפרש¹³¹ ביטם¹³², והיוatz באשירא¹³³, והיוא באשירא¹³⁴, בקהלר¹³⁵, והמספָּן¹³⁶, והוא שקוף עליו החהיל עליו חליו¹³⁷ – כל אחד מארבעתן¹³⁸ במצויה מלחמת מיתה, והרי דבורי כתובין וכמסורין, ומיקיינן אותן אם מתר¹³⁹; ואם נצל ועמד¹⁴⁰, אבל קנו מיד במקצת – חזר, בדין כל מצויה מלחמת מיתה.
8 9 10 11 12 13 14

(131) המפליג בדרך וחוקה. משנה גיטין סה: לעניין גט. ובגמרא שם סו. הביאו המימרא של רב הונא, המשווה מתנה לגט. והינו, שוגם במתנה – דין אלו כמצויה מלחמת מיתה. (132) שהדרך ביטם היא הרת סכנות. (133) עם חבר אנשים למדבר, וראה פירוש המשניות לרביינו, שם. (134) מובל מטעם המלכות מבית הסוחר לגרודום, וראה פירוש המשניות, שם. (135) הוספה של רב כי שמעון שורי במשנה שם. ובחולין עה: פסקו כמוותו. (136) ירושלמי גיטין פ"ז הלכה ז (הובא בר"ן לGITIN שם). (137) הינו, שתשח כל הגות. (138) זו היא שיטת הר"ף, שהיא שאמר רב הונא שמתנה דומה לגט, שהוא מצויה מלחמת מיתה,

שיעור רמב"ם פרק אחד ליום – יום ש"ק כ' אדר – ספר קניין – הלוות זכיה ומתנה ריג

מתוך מהדורות גנאל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קוק

השכיב מרע בפירוש או שהוא ניכרת מתוך מעשו והנשא אחר זה, וכן גם כן אם כתוב חלוקת נכסיו ולא יצא הכתב מרשותו, והודמה לוזה.

א. שכיב מרע שצואה ואמר: לא תגלו מטבח זו ולא תודיעו בה אדם אלא לאחר מיתה³ – הרי זו מטבח קיימת, ואינה מטבח מסורת; שבעת שחקקה⁴, שהוא אחר מותו, הרי אמר גלו אותה.

(2) ר"ף בכבא-בתרא פרק ג בשם רב האי גאנ – ומקור לוזה בתוספתא שם פ"ח: "הכותב דיתיקי (=מתנה שכיב מרע) והיה מתיריא מן היורשין, לנכוןן אצלם כמברקרים אותו ושומעין דבריו מבנים ויוצאים וכותבים מבחוון". הרי שאע"פ שנזהר שלא לגלות, אין זו "מתנה טמורה" שלහן, שאינה מתנה (רמב"ן בכבא-בתרא מ:). (3) מכאן שאם צוה להעלים אף לאחר מיתה, אינה מתנה, כמו כל "מתנה טמורה", ולפיכך כלל לרביינו לעיל פ"ה הלהקה א' יחד את הבריא ואת השכיב-מרע בגין זה של מתנה גלויה (magid-mashnah). ואף-על-פי שכל עירק פסול "מתנה טמורה" איינו אלא שם איחזר הנוטן וימכו לאחר, אחר נתינה זו, ונמצא מפסיד לוחק (למעלה שם), וזה לא שיך כאן, שהרי מחייב יכול הוא להזור בו (למעלה פ"ח הלהקה יד). וגם לאחר מיתה אין חשש, כי רק הנוטן מתנה טמורה, עורד עליו את החשד, בנתנו מתנה טמורה, אבל את היורשים אין לחשוד בכך – וצריך לומר שלא חילקו חכמים בגזירותם, וכיון שתיקנו כן בבריאה – גוזו גם בשכיב מרע (קצוות החושן) סימן רמב"ס ק(ד). (4) שהקניין חל. (5) והיינו, שלא רק שלא צוה להעלים אחר מותו שזו לשותה את זה להפני מותו, אלא גם אמר מפורש שיגלו אותה אהרי מותו, וראה לעמלה פ"ה הלהקה ב, שכל שלא אמר כן מפורש – הרי היא מתנה טמורה, ואני מתנה.

ב. מציה מחתמת מיתה אין אריך לומר גלו את מטבחה⁵, אלא אף על פי שהייא בתובה סתם – אין חוששין לה שמא מסורת היא⁶.

(6) הר"ף, שם בשם רב האי גאון. (7) שמותך טרדתו איינו יכול להאריך, וכמו כן לא הצרכו בו, לענין גט, לומר "תנו" למפורש בגיטין ס"ו: (סך-משנה). (8) אבל אם אמר להם במפורש: "אל תגלו" – הרי זו מתנה טמורה ואני כולם (קצוות החושן) שם.

ג. שכיב מרע שצואה ואמר: יט פלונז¹⁰ כל נכסי, או מקצת נכסים¹¹, או ייחזיק, או יזקיה, או יקנאה¹², בלן לשון מטבחה היא¹³. ובכן¹⁴ אם אמר ייחסן¹⁵, או ייריש¹⁶ ממי שראוי¹⁷ לירשו – הרי זה קנה.

(9) בכבא-בתרא קמח: מימרא של רב ששת. (10) אם כי לשון עתיד הוא, ואני קונה בבריא (למעלה פ"ב מהלכות מכירה הלהקה ח). (11) [לפי המבואר להלן, אריך לפרש כאן באופן שצוה במפורש פ"ח הלהקה יז]. שאם לא כן, דינה כמתנה מרע (ראה לעמלה פ"ח הלהקה יז). שאם לא כן, דינה כמתנה בריא ולא מועילה בה לשון עתיד. (12) בכ"י תימן: "הן". (ווע"פ שכל אלו לשון עתיד הן, ואני מועילות במתנה]

שליליו דבר. ולפיכך לא חילק רביינו בפ"ט מהלכות גירושין הלהקה ייח בדין זה של "האומר הרי זה גיטר מעכשו אם מתי מחוליל זה" בין הלק' במשעنة לבין הלק' בלבד משענתה, שככל אופין צrisk אומר, שאע"פ שלענין "עמ"ר" הרי זה "עמ"ר" ניל", לענין "אם מתי מחוליל זה" יש חשש שלוות נגרם לו מחולילו הראשון, ועיין סך-משנה]. (151) הינו מאילן,ஆע"פ שלא אמר שחזר בו. וכן הוא בשוע"ח הושן-משפט סימן ר' סעיף ב, ועיין שם בביבור הגר"א ס"ק ה שהביא מקור זהה.

כז. מטבחה שצואה בוטה בטה שמטoxic ¹⁵² החקלי האה שצואה בוט מטבחה, ואין העדים מצווין – לשאל להם¹⁵⁵. אף על פי שהרי זו המטבח מה – הרי המטבח בטלה¹⁵⁷. אין מיטתו ראייה; שמא מהלילי שפטן בוט המטבח נרפא¹⁵⁹, ואחר כך חלה חלי אחר ומתחדש¹⁶⁰. לפיכך הנכסים בחזקת היורשין, עד שיביא ראייה¹⁶² ראייה שמטoxic החקלי האה שפטן בוט מטבחה זו מתחדש¹⁶³.

(152) שם קנג. וכabeiי ולא כרביה, שאות שיטת רבה העמידו כרבי נתן, ואת רבינו זיהו אחורי כן עם רבבי מאיר שהוא יחיד ואני הלהקה כמותו, אלא כחכמים (ר"ף שם), בניגוד לרשב"ם שם ד"ה חולים, שפסק כרבה וכרבי נתן, שהוא מפורסם בספרות התלמודית כדיין מומחה. (153) וכיון שלא כתבו בו כן, אפשר שנתרפה מאותו חולוי ושוב מת מהוליל אחר, ואין למקבל כלום כנ"ל הלהקה כו. (154) אחורי מות המצווה, והוא עושים שור שישמש לאיה ביד המקבל, והוא כותבים בו שמטoxic אותו חולוי מת (רשב"ם שם). (155) שאם יש עדים שמת מטבח חולוי זה – זוכה המקבל. כן יוצא מתרן דברי רבינו יעקב שם קנג: (וראה 'תוספות' שם ד"ה והן). וכן נראה מדברי רב הונא שם קנד. (156) לנו לומר שקבעו מוכיח עליו, כולם, הרי הוא מת לפניינו, ויש כאן "חזקקה דהשתאות" (חזקקה של עכשוו), שמכיוון שרואים אותו עכשו מות מהוליל זה – אין אנו אומרים כן, אלא חוששים שמא מות מהוליל אחר, כדלהן. (157) שהרי אם עמד מהוליל ראשון – נתקבלה המתנה, כמובואר בהלהקה הקודמת. (158) כאbeiי שם, שרוב החולמים חיים, ולפיכך אין אנו מתחשבים עם המצב של עכשוו, שהוא מת לפניינו, אלא מניחים שהבריא מחולילו הראשון ומאתחרי-כך ממחלה אחרת. (159) ככלומר, אין כאן הנחה ודאית, אלא ספק הדבר ביבינו. (160) ואם כן, המתנה בטלה, כנ"ל. (161) מכיוון שהדבר ספק, כאמור, מעמידים הנכסים בחזקת הבעלים הראשונים, כדיין כל ספק, וראה להלן פ"ט הלהקה כג שאמ החזק המקבל במטלטין, על הנוטן להביא ראייה. (162) המקבל. (163) בעדים.

יום ש"ק כ' אדר ה'תשע"ז

פרק תשיעי

(1) נתבארו בו משפטים שכיב מרע שציווה להסתיר מתנהו, ומשפט הלשון שהוא מועל באמירותו, ואיכות המקבלים כוגוי ועובד גור, ואם המקבל רוצה במתנה, ודיני חזות

מתוך מהדורות ונשל עם רם רמב"ם גNUM – מוסד הרב קNUM

ז. גר²⁹ שיש לו אין שאין הורתו בקדשה³⁰ - הואיל וainedו ירוש³¹, כמו שיתבאר במקומו³², בך אינו יכול להן לו כל נכסיו במתנה שכיב מרע, לא פל נכסיו ולא מקצת³³. שלשון ירושה ומיתה לגבי ירוש אחר חן³⁴; ואם תאמר יקאה, נמצא זה ירוש את אביו³⁵.

(29) בבא-בתרא קמط. מימרא של רba, על רקה העובדא של אישור גירוש (איסור הגור). (30) כלומר, נתבררה ממנה בעודו גוי, ואחריך נתגירו. (31) בבא-בתרא שם. שהרי גם הבן וגם האב הם גרים, וגר אינו ירוש גור, לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים (קידושין יז:) (32) פ"ו מהלכות נחלות, הלכה י. (33) [אם נתן לו בפרוש במתנה שכיב מרע שהוא אלא לאחר מיתה, שאם לא כן דינה במתנה בריא, כמובואר למללה פ"ח הלכות טז' ("ערוך השלחן" סי' רנו ס'ק א). וראיה לכך מסוגיות הגمراה בבא-בתרא שם, מה שאיסור גירוש לא נתן מיתה שכיב מרע במקצת. ודברי הגור"א סימן רנו ס'ק א צ"ע]. (34) כלומר, שכיל דין מיתה שכיב מרע בירושים, הוא רק מתורת ירושה, שהרי אפילו אומר לו בלשון מיתה, הרי זה כדושה (להלן פ"ב הלכה ד). והוא מלשון הר"ף שם. (35) גזירות חכמים היא (בית יוסף" סימן רנו) שמי שמעו לבן זו מיתה שכיב מרע, בין בלשון ירושה ובין בלשון מיתה, יחשוב שכן זה ירוש את אביו והוא בנו גמור לכל דבר, ואם היה לו עוד שני אחים שהוורתם ולידיהם בקדושה, וימות אח אחד מהם בלי בניהם, והוא יחולץ לאשתו - יאמרו שתנשא לשוק (עיין חותמות קידושין יט. ד"ה כאן, ועורך השולחן שם).

ח. לפיכך³⁶, אם גמן לגור משאר הגרים³⁷ - מיתה²⁰
21 קיימת.³⁸

(36) כן מפורש בדברי הר"ף שם. (37) שהורותם שליא בקדושה, ואני בדין ירושה גם מאביו. (38) שאין בזה שום גזירה שמא יחשובה לבנו ירושה, ראה לעמלה. וכלשכן שיכול ליתן מיתה שכיב מרע לישראל. וראה בחתומות בבא-בתרא שם ד"ה כל, שכתבו שగור שאינו לו ירושין – אינו יכול לחתן מיתה שכיב מרע לשום אדם, כיון שהוא אינו בר ירושה, ככלומר אינו מורייש.

ט. שכיב מרע³⁹ שהזרה שיש לו לפולני אצלי פה וכך⁴⁰, תנוהו לו⁴¹; או שאמיר: כל פולני פקדון הוא בקיידי לפולני, תנוהו לו; חצר פולנית של פולני הוא; חזוב שיש לי ביד פולני אינו שליל, של פולני הוא – בכל אלו הדברים וכיוצא בהן הזראות הזרה⁴². ואפללו⁴³ הזרה הגר לבנו שאין הזרה בקדשה – דבריו קימין⁴⁴. אפללו הזרה שכיב מרע לעכבי"ם – נוטין⁴⁵ לו.

(39) בבא-בתרא שם. (40) מדברי רב ושמואל שם. (41) שאם לא אמר כן, יש חשש שהתקoon רק שלא להשיע את בניו (להלן פ"י הלכה ד), ובמקום שאין חשש ההמנת לא צרך שיאמר "תנו" (עיין שם). (42) שהזראות בעל הדין – כמה עדים, והוא כהודאת בריא, שאם עמד אינו

בריא (ראה פ"ב מהלכות מכירה הלכה ח, ובראב"ד שם) - במתנת שכיב מרע הן מועילות, לפי שאין אדם משטה בשעת מיתה ובוודאי מכoon הוא להקנאה גמורה (רמ"ה שם). ויש מפרשין, מפני שבשבכיב-מרע אין הקנין נגמר אלא לאחר מיתה, ולפיכך מועילה לשון עתיד (ב"ח סימן רנג), או מפני שבשבכיב מרע הקילו שלאطرف דעתו עליו (לבוש שם, ולפי כל הטעמים הנ"ל אין הדברים אמורים אלא במתנת שכיב מרע בלבד בכולה, אבל במתנת שכיב מרע במקצת נכסיו, שדינה במתנת בריא, אינה מועילה לשון עתיד, ורק באברהה של מעלה]. (13) בריתיא שם. (14) ואך אלו לשונות של עתיד הן. (15) לשון ירושה בארמית. (16) לפי שיטת רבינו יוחנן בן ברoka (שם קל). שהלכה כמותו, שכיב מרע יכול לעשות אחד הרואין לירושו כירוש יהידי (ראה להלן פ"ז מהלכות נחלות הלכה ב). (17) שראי באותה השעה להיות אחד מן היורשין, כogen בין בין הבנים או אחד בין האחים כשאין בן.

ד. אפריד¹⁸ ייחנה¹⁹ פולני ביהן, עמד ביהן, יישען ביהן – לא קנה²⁰.
2

(18) בבא-בתרא שם, בעיא שלא נפרהה. (19) יש מוקם לספק, אם כוונתו להנאה של מיתה או לאיזו הנאה כל שהיא, וכן בביטויים הסמוכים: "יעמד" "ישען" לא ברור אם התכוון למיתה, או לאיזה שמוסים מסוימים, וזה היא הבעייה. (20) בכלל ספק משפטי, שהמוחזיא מהביבו – עליון להביא ראייה.

ה. שכיב מרע²¹ שפתב כל נכסיו לאחר: אם אינו ראיי לירשו - נוטין ממשום מיתה²²; ואם ראיי לירשו - נוטין ממשום ירשה²³. במאה דברים אמורים? בשתייה היורש הזה אחת מבנותיו, או אחד מפלל בניו, או אחד מפלל אחיו, וכיוצא ביהן משאר המשארא – אבל אם כתבהו לאחד מבניו – לא עשו אלא אפוטרופוס, כמו שפָּאַרְנוּ²⁵.

(21) שם קלג. מימרא של רב הונא. (22) אפילו כתוב מפורש בלשון מיתה (ראב"ד להלן הלכה ו. וכ"כ רביינו להלן פ"ב הלכה ד). (23) ואם אמר זהה: "אחריך לפולני" – אחרי מות זה, שיכים הנכיסים לפולני האח, אין לאותו פולני כלום בנסיבות האחري מות הראשון, כיון שמקבל בירושה, וירושה אין לה הפסק (ראה להלן שם). כן הוא בוגרא בבא-בתרא שם בכיוור ההבדל בענין זה בין ירושה ומיתה. (25) למעלת פ"ו הלכה ב-ג.

ו. מי²⁶ שאמירו לו בשעת²⁷ מיתה: נכסיך למי הן? שמא לפולני²⁸? ואמר להן: אלא למי? רואין: אם ראיי לירשו - נוטין ממשום ירשה; ואם לאו - נוטין ממשום מיתה²⁸.

(26) בבא-בתרא שם. מימרא של רב נחמן. (27) תשובה בלשון חמיה. וזה נחשב כהסכמה לדבריהם, וכאיilo אמר מעצמו לתת את נכסיו לפולני. (28) ראה לעמלה, בהבדל שבין ירושה לבני מיתה.

מתוך מהדורות ונשל עס רם ב"ם געם – מוסד הרב קוק

אין איסור זה. וכיון שאמר שישחררוו בודאי עשה לו טובה, שהרי הוא בחזקת השירות, ובודאי לא יצוה לעבור על איסור 'עשה' (מגיד-משנה בשם רשב"א. וראה בהשומות הרכמן"ן לגיטין לח':) (56) אלו שהאהชา חיבת זהן. ככלומר, אף שלגוי איסור לתת שום מתנה, אף באופן שהגוי נתן לו פעם מתנה, שהרי איסור מתנה לגוי נלמד מהפסוק (דברים יד, כא) "לגר אשר בשעריך תנתנה ואכללה או מכור לנכרי" - "לנכרי במכירה ולא בנתינה" (פ"י מהלכות ע"ז הלהכה ד), וזה אינה מכירה, שהרי אינו חייב להחת לו מתנה זו - כיון שעבד ישנו במקצת מצוות, מותר ליתן לו מתנה (אבן-האזל). אבל עדין לא מבורר, ומה הוצרך ורבינו לטעם זה, שעבד ישנו במקצת מצוות, הרי גם לגר תושב מותר ליתן מתנה, כמפורט מלמעלה פ"ג הלהכה יא).

יב. **אמרא⁵⁷:** פָּלוֹנִית שְׁפַחְתִּי⁵⁸ עָשָׂו לְהָ קְרֵתָ וּוִתָּ -
עֲוֹשֶׁין לְהָ קְרֵתָ רָוָת, וְאֵיתָ עֲוֹדֶת אֶלָּא עֲבֹדָה
שְׁהִיא רֹצֶחֶת בָּהּ מִפְּלָקָה עֲבוֹדֹת הִידּוּעָת לְעַבְדִּים
באותו מקומ'.⁵⁹

(57) גיטין מ. מימרא של רב שמואל בר יהודה בשם רבינו יוחנן. (58) והוא-הדין לעבד (מגיד-משנה). (59) כדעת הר"ף שם. ולදעת רשי' שם, ד"ה העושין לה קורת רוח, אם אין רוחה מתקרות אלא בשחרורו, קופין את הירושין לשחרורה. וכל זה משומם מצוה לקיים את דברי המתה (גמרא שם).

יג. **שְׁכִיבָה מַרְעָעֵי**⁶⁰ שְׁבַתְבָּה כָּל נְכָסֵיו לְאַחֲרָן, וְאָמֵר הלהה: אַיִן רֹצֶחֶת בָּהּ - לֹא קְנָה.

(60) בבא-בתרא קלז: קלח. מימרות מנוגדות של שמואל ורבינו יוחנן, והכיער רב בא בר מל' שם, שאם אמר מדי, איןנו רוצחה - לא קנה. וכותב שם הר"ף שהמדובר בשכיב מרע שדרבו כתובים וכמסורים. אבל בבריא, לא מספיק מה שכתב אלא צריך למסור השטר למქבל. וראה לעיל פ"ד הלהכה א' בדין מתנה בריא.

יד. **שְׁתַקְעֵי**⁶¹ וְאַחֲרָן בָּהּ אֲזֹחַ - קְנָה; שְׁדָבֵרִי שְׁכִיבָה מַרְעָע
בְּכַתּוּבֵין וּכְמַסּוּרֵין הָן, וּכְיַיִן שְׁתַקְעֵק אַיִן יְכוֹל לְחַזּוֹר
בָּהּן.

(61) שם, דברי ההורעה של רבבי בא בר מל. והמדובר בשתקע גם לאחר מיתה, אבל אם שתקע מחייב ושוב צווח לא קנה, שהרי מתנה שכיב מרע אינה אלא לאחר מיתה. וכן כתוב הנמוקה-יוסף בבא-בתרא פ"ט דפוס ווילנא דף סב. ד"ה משוכחה (נתיבות-המשפט סימן רמה, ב'משפט האורים' ס"ק ו.).

טו. **שְׁכִיבָה מַרְעָעֵי**⁶² שְׁבַתְבָּה לְזָה, וְחַזּוֹר וְכַמְבָ לְאַחֲרָן -
הַאֲחֻרֹן קְנָה⁶³; שְׁלִישֵׁי⁶⁴ לוֹ לְחַזּוֹר עַד שְׁיִמּוֹת⁶⁵. בֵּין
בְּכָל בֵּין בְּמַקְצָתֵי⁶⁶, בֵּין לְעַצְמוֹ בֵּין לְאֲחֻרֹן.⁶⁷ וְאַפְלוֹפְפָי⁶⁸
בְּמַבָּזְבָּזָה⁶⁹ לְרָאשָׁוֹן, וְכַתְבָּה וְזַבְחָה לְאֲחֻרֹן - הַאֲחֻרֹן
קְנָה; שְׁשָׁכִיבָה מַרְעָע שְׁזַבְחָה, עַדְין מַתָּנָה שְׁכִיבָה מַרְעָע
היא.

חוור, שכן זו מתנה אלא הודה שהדרבר של המქבל (מגיד-משנה בשם ר"י מגיאש). (43) בבא-בתרא שם, שאיטור הגור הודה שנכסיו שייכים לבנו שלא היה הורתו בקדושה. (44) שכן זו מתנה אלא הודה שהנכסים שייכים למქבל, כן". ואין כאן עניין מתנת שכיב מרע. (45) שאסור לתת לו מתנת הנם, ואין בו דין מתנת שכיב מרע, כמובן להלן. (46) שכן כאן מתנה אלא הודה שהנכסים שייכים לגוי, כן".

1. **אָבֵל שְׁכִיבָה מַרְעָע שְׁצָוָה לְתַנְן לְעַכּוֹם מַתָּנָה - אֵין
שׁוֹמְעִין לוֹ;** שְׂזָה בָּמִ שְׁצָוָה לְעַכּוֹר עַבְרָה⁷⁰ מַגְכִּסּוּ.

(47) כמובן למלחה פ"ג הלהכה יא, שאסור לתת מתנה לגוי. ואע"פ שלא נמצא מקור להלהכה זו בגמרא (בא רגולא סימן רנו אותן ח) - סברא היא: כיון שמתנת שכיב מרע היא תקנת חכמים - לא תיקנו חכמים במקומם איסור (משנה למלך).

3. **יא. אָמְרָא⁴⁸:** פָּלוֹנִי עַבְדִּי עָשָׂו אָוֹתָו בֶּן חֹרִינָן⁴⁹, אָוֹתָו
שְׁאָמְרָא⁵⁰: עַשְׁתִּי אָוֹתָו בֶּן חֹרִינָן⁵¹, אוֹ הַבָּרִ הַוָּא בֶּן

5. **חֹרִינָן⁵² - כֹּפְרָן⁵³ אֶת הַיּוֹרֶשֶׁן וּמַשְׁחִירָן אָוֹתָו⁵⁴;**
6. **שְׁעַבְדָּר יְשָׁנוּ בְּמַקְצָתְ מַצּוֹת⁵⁵.**

(48) חוספה גיטין פ"ה (הוזאת צוקם. עמ' 4): האומר עשו פלוני עבידי בן חורין לאחר מיתה - לא אמר כלום, וכופין את היורשין לkiemם דברי המתה". וכן הוא בירושלמי שם פ"א הלהכה ה, שאם אמר מפורש שחדרו (בלשון ציוו), הכל מודים שכובפני את היורשין. וכן פסק רבני להלן פ"ו מಹלכות עבדים הלהכה ד. וכן בבלאי גיטין מ.

(49) כוונתו למצוות שכיב מרע לאחר מותה, כלשון התוספה גיטין הנ"ל, שהרי מתנת שכיב מרע אינה אלא לאחר מיתה, והמדובר במותה במקצתו או במצוותה מלחמת מיתה (למעלה פ"ח הלהכה יד-טז). (50) ירושלמי שם. וכן בבלאי שם מ: (51) בירושלמי ובבלאי שם אמרו, שכיב זה בשוטר, וכן כתוב רבני בפ"ז מHALLOT עבדים הלהכה ב. ב. רום, כל זה איןו אלא שיהא משוחרר לנמר, אבל שיהיא דינו כהפרק ושיכופו היורשין לשחררו - די באמירה בלבד.

(52) ככלומר, בלשון זה רוצה לשחרר אותו, ושיחול השחרור לאחר מיתה, כן". (53) אף זה לשון שחרור, וראה להלן.

(54) תוספה שם ("עלענין עשו אותו בן חורין") (55) בלשון "עשו אותו בן חורין" ו"הרוי הואה". (56) סימן יוז"ר סימן רמז סעיף עד, ולפי שגילה דעתו לשחררו - מצוה על היתומים לקיים דברי אביהם. ואע"פ שהמשחרר עבדו עבור בעשה (פ"ט

17. מHALLOT עבדים הלהכה ו), והיאך או כופין את היורשין (באומר עשו אותו בן חורין) לעבورو על דברי תורה - כל

18. האיסור לשחרר עבדו אינו אלא בשחרור בחנים, כיון מה שאמרה תורה בגויים "לא חהנס", ודרכו חכמים (ע"ז כ):

21. לא תתן להם מתנה חינס", אבל אם עשה לו העבר טובה,

מתוך מהדורות ונשל עט רם ב"מ געם – מוסד הרב קוק

בריא. (84) סתום ביל יפי כה כדין מתנה במקצת (למעלה פ"ח הלכה ט). (85) וזו היא מתנה שכיב מרע בכולה, ראה למעלה פ"ח הלכה כא. (86) אף שkn. (87) שאם לא כן, הקניין גורע – כדילע פ"ח הללה י. (88) כדין מתנה שכיב מרע בכולה. (89) שהיא מתנה במקצת, שידינה מקצת נכסיו. (90) כדין מתנה שכיב מרע בכולה, שאם כמתנה בריא. (91) כדין מתנה שכיב מרע בכולה, שאם עמדחוור (למעלה פ"ח הלכה י').

יט. **שכיב מרע⁹¹** שהקדיש כל נכסיו ולא שייר⁹² קלום, או הפקר או חלון לעניינים, אם עמד –
ולא כרב. (69) לדעת ר"י בן מיגאש שם, הינו שזכה לו עליידי אחר, ועשה כן כדי ליפופת כחו (ראה לעללה פ"ח הלכה י, ולhallן הלכה י'). (67) כגון כאן, שהוא חזיר בו מהמתנה כדי לתה אותה לאחר. (68) שם קנב: כশמואל

שם קמה: בעיות שלא נפסקו, אם אף אלו דינם כדין כל מתנה שכיב מרע, או שמא ביחס להקדש וענינים והפרק שהוא גם לעניינים וגם לעשרים – מתוכוון הוא להקנות לבב שלם, בין אם יחיה ובין אם ימות. (92) הבעיות שלא נפתרו בוגרא, ונשאוו בתיקו. (93) כדין כל ספק בממון, שהמוחזיא מחייבו – עליו להסביר ראייה. ולדעת רבינו, ההקדש או העניינים והזוכים מן ההפקר, הם ה"מושזאים" בניגוד לדעת הרא"ש (הביאו הגות מימוניות), שאין מבטלים מעשה על יסוד אומדן של ספק.

כ. **מכר⁹⁴ בשהוא⁹⁵ שכיב מרע – ממפרטו קים בפרא.**

(94) נלמד ממה שנאמר בהלכה הבאה. (95) השו"ע (סימן רנ סעיף ג) מוסיף כאן: "אם מקצתם מכרכ". שהרי אם מכרכ, זהו הדין בהלכה הבאה.

כא. **מכר⁹⁶ כל נכסיו: אם המפעות עצמן קיימות⁹⁷, אם עמד – חזיר; ואם הווציא הפעות – אין יכו⁹⁸ לחזור.**

(96) שם קמן. (97) הרי כאילו יש לנו הוכחה שהתקווון לחזור בו, אם יעדוד, שלפיכך שמר במיוחד על כסוף המכירה, להחזירו עם הבראותו. ור"י מיגאש פירש להיפך: אם המפעות קיימות, אינו חזיר, שהמעות הללו הן שיר, ואין זו מתנה בכללה". ועין מגדר-משנה.

כב. **מתנה⁹⁹ שהיא סתם, ולא נתפרש בה שהיה בריא¹⁰⁰ בשהיא פשעמן או שהיה שכיב מרע, והוא אומר:**
שכיב מרע קיתוי, והרי ענתרת¹⁰⁰, ואחרז במתנה;
ומקבל מתנה אומר: בריא היה¹⁰¹, ואינו יכול לחזור – על המקובל¹⁰² להביא יאיה¹⁰³ שבריא היה. לא
מצא ראייה – נשבט¹⁰⁴ הנזון شبיעת הסחת¹⁰⁵ וינטיר,
ומעמד הקרע בחזקת הנזון¹⁰⁶.

(98) שם קנג. במשנה, כחכמים ולא כרבינו מאיר. (99) כולם, ונתתי כל נכסיו שיזכה בהם המקבל לאחר מיתה. (100) אף שעכשיו הוא בריא, אין אנו מעמידים אותו בחזקת בריא, ודלא כרבינו נתן שם קנג: (101) ונתן נכסיו בקניין. (102) כדין כל ספק בממון, שהמוחזיא מחייבו – עליו להסביר ראייה. (103) בעדים. (104) כדין כל קופר בכל. (105) מתנתה חכמים. (106) שקרע עומדת תמיד בחזקת בעליה הראשונית.

כג. **אבל אם היה מטלטליין ביד המקובל – מותך**

(62) שם קנב: מימרת רב דימי, ש"דייטיקי מבטלת דייטיקי". (63) שהכתבה השניה ביטלה את הראשונה. (64) שם קמו: במשנה. (65) שהרי אין המתנה הלה כי אם אחר מיתה. (66) כוונת רבינו למתנה שכיב מרע בכל נכסיו, וחזר בו ממקצת נכסיו. ומקור הדברים שהזורה מועילה במקצת נכסיו, הוא מהלכה יז, עיין שם (הגר"א סימן רנ ס'ק ל). ועין ספר-משנה כאן. (67) כמו כאן, שהוא חזיר בו מהמתנה כדי לתה אותה לאחר. (68) שם קנב: כשםואל מהמתנה כדי לתה אותה לאחר. (69) לדעת ר"י בן מיגאש שם, הינו שזכה לו עליידי אחר, ועשה כן כדי ליפופת כחו (ראה לעללה פ"ח הלכה י, ולhallן הלכה י'). (70) מימרא של שמואל, שם. (71) הינו, שיש שני דברים: זיכוי וקניין. ומכיון שטרוח כל-כך – סימן הוא שהתקוון למתנה בריא, וכנה מייד. (72) שם קנג. בשם רב הונא מכופרי. (73) לדעת הש"ץ (רנ ס'ק ט) הינו כשפירש שנוחן במתנה שכיב מרע, שבאופן אחר דינה כמתנה שכיב מרע (למעלה פ"ח הלכה י') שאם לא כן למה לנו זיכוי וקניין, הרי מתנה במקצת לעולם היא כמתנה בריא. ברם, דעת ר"י בן מיגאש, שאם פירש דינה כמתנה שכיב מרע – ע"פ שזכה וקנה.

טז. **אבל¹⁰⁷ שכיב מרע שכתב זוכה וקנו¹⁰⁸ מידי – אין לאחר קניין פלום, ואני יכול לחזור בו לא לאחר ולא לעצמו¹⁰⁹, בין שגנון הפל בין שגנון מקצתת.**
(70) מימרא של שמואל, שם. (71) הינו, שיש שני דברים: זיכוי וקניין. ומכיון שטרוח כל-כך – סימן הוא שהתקוון למתנה בריא, וכנה מייד. (72) שם קנג. בשם רב הונא מכופרי. (73) לדעת הש"ץ (רנ ס'ק ט) הינו כשפירש שנוחן במתנה שכיב מרע, שבאופן אחר דינה כמתנה שכיב מרע (למעלה פ"ח הלכה י') שאם לא כן למה לנו זיכוי וקניין, הרי מתנה במקצת לעולם היא כמתנה בריא. דעת ר"י בן מיגאש, שאם פירש דינה כמתנה שכיב מרע – ע"פ שזכה וקנה.

יז. **שכיב מרע¹⁰⁷ שחזיר במקצתת – חזיר בכל¹⁰⁵. כיitz?**
5 **במן¹¹⁰ כל נכסיו לרשותן, וקנו¹¹¹ מידי כדי ליפופת את**
6 **בחוז¹¹², ותזר ונתן מקצתן לאחר, וקנו מידי כדי**
7 **ליפופת את בחוז¹¹³ – השני קנה¹¹⁴, אבל דראzon לא**
8 **קנה פלום¹¹⁵, בין שעמיד בין שמת.**

(74) שם קמה: בעיא שנפשטה. (75) [ב'שולחן ערוך] שם סעיף יב כתוב: "מסתמא חז בכל", כנראה שכן זה דבר ברור, ואעפ"כ אין להוציא ממון מספק מן היושבים. וראה למללה פ"ח הלכה כז, ולhallן הערכה עח]. (76) ברייטתא שם. (77) כמובן, אף שוגם קנו מידי (מגיד-משנה). (78) שם לא כן, הקניין גורע, כמו שכתב למללה פ"ח הלכה י. (79) [מכיון שהדבר ספק (ראה לעללה העה עג)] – כתוב רביינו "וקנו מידי" שמא היא מתנה במקצת, ו"כדי ליפופת את בחוז" שמא היא "מתנה בכולה", ואני צריכה קניין, והקניין גורע כדילע פ"ח הלכה י, אלא-אם-כן ייפה את כחו (שם הלכה יא) וראה ב'אור שמח']. (80) [גב' דראzon, כתוב שלא קנה בין שעמד בין שמת, וכאן לא פירש, ונראה שאינו קונה אלא לאחר מיתה, שהרי ספק הוא שמא היא מתנה בכולה, שאינה קונה אלא לאחר מיתה, ראה לעללה הערכה עג]. (81) שהרי חזר בו הנזון.

9 י. **נתן¹¹⁶ מקצתת נכסיו¹¹⁷ וקנו¹¹⁸ מידי, ואמר ב' נתן**
10 **בכלן לאחריו¹¹⁹, וקנו¹²⁰ מידי כדי ליפופת את בחוז¹²¹:** אם מת – **קנה דראzon המקצתת, וקנה השני את**
11 **השאר¹²²; ואם עמד – רាជון קנה¹²³, שני לא קנה¹²⁴.**
(82) ברייטתא שם, ולפי מסכת הגمراה. (83) שדינה כמתנה

מתוך מהדורות חזק

- 8 **שִׁיכּוֹל לֹוֶר שְׁלֵי הַנָּזֶן**,¹⁰⁷ **יְשַׁבַּע הַסְּתָת**¹⁰⁸ **שְׁבְּרִיאָה** בֵּין שְׁאִינוֹ מִן הַיּוֹרֶשֶׁן - **כֵּל הַדְּבָרִים שְׁבָתָה קִימִין**,¹¹⁷ **בְּכָל מִתְנָת שְׁכִיבָמָרָעַ**.
- 9

(114) משנה, שם. (115) כגון שהמתנה כללה כמה אנשים שהזכירים בשטר, וזכיה את המתנה לאחד מהם. ולדעת התוי"ט (בבא-בתרא פ"ח משנה ו) ציל "לאחד", וכ"ה בכ"י תימן. (116) והחידוש שכדרב, שאף זכיית השטר לירוש, משמש גילי דעת גם למי שאינו יורש, וראה סמ"ע שם. (117) שהמסורת לאחד, משתמשת גiley דעת על רצונו של הנונן רקיעים את הדברים הכתובים בשטר, ושאין דעתו�回ור בו.

- 10 **כֵּן וְקַנְעָן מֵשְׁבַּתְבָּה שְׁטָר חֹב עַל עַצְמוֹ בְּשָׁם** אחריו,¹¹⁹ או **בְּשָׁם אַחֲד מִבְנֵיו [או] מִן הַיּוֹרֶשֶׁן, וְגַם** **הַשְּׁטָר עַל יְד שְׁלֵישׁ, וְאָמָר לוֹ : הַיְהָ זוּ אַצְלָךְ,** **וְלֹא פָרְשׁ לֹו כְּלּוֹם**,¹²¹ או **שָׁאמָר לוֹ : הַנְּחָעֵד שָׁאָמָר** **לֹךְ מֵה פָּעָשָׂה, וְמַתָּה - הַרְיָיו זוּ אַינְהָכְלּוּם.**
- 11
- 12
- 13
- 14

(118) משנה בבא-מציעא כ. "מצא שטר בין שטרותיו, ואני יודע מה טיבו - יהא מונה עד שיבוא אליו", שמא הפకידו הלווה אצלו וכותב ללוות ולא לה (בארכ גולדה סימן רן סעיף כה, ועיין במגיד-משנה וכקס-משנה). (119) שביל אחר, שהוא חייב ממון לאותו אחר. (120) כ"ה בדפוס רומי ובכ"י תימן. ובדפוסים חדשים נדפס בטעות "עד". (121) שמא כתוב ללוות ולא לה, כנ"ל.

- 1 **שִׁיכּוֹל לֹוֶר שְׁלֵי הַנָּזֶן**,¹⁰⁷ **יְשַׁבַּע הַסְּתָת**¹⁰⁸ **שְׁבְּרִיאָה** בֵּין שְׁאִינוֹ מִן הַיּוֹרֶשֶׁן לוֹ מִתְנָת זוּ.
- 2

- 7 (107) כדיין כל מחזק במטלטlein (פ"ח מהלכות טוען ונטען הלכה א). וראה במגיד-משנה. (108) שהרי גם הטוען "שלի הַנָּזֶן", נשבע היסת (הלכות טוען ונטען שם).
- 3 **כֵּד. מִי**¹⁰⁹ **שְׁמַת** **וּנוּמָאתה**¹¹⁰ **מִתְנָת** **קְשֻׁוָּה** **עַל יְרָכוֹן**,¹¹¹ **אֲפָعָל פִּי שְׁהִיא בְּעָדִים, וְקָנוּ מִידָוּ לִיפּוֹת** **פַּחַד אַלְוּ שְׁנַתְנָת לְהַמָּה** - **הַרְיָיו זוּ אַינְהָכְלּוּם; שָׁאָנִי אָוָרָם: כְּתָבָה וּנוּמָלְךָ**.¹¹³
- 6

- 10 (110) בבא-בתרא קלה: (110) בכתבי תימן: "ונמצאתה". (111) מה שמליך את החשש, שהוא השטר מזרוף. (112) והואיל ויפפה כה, אין לחוש שמא לא גמר להקנותם אלא בשטר, ואין שטר לאחר מיתה - כמפורט לעליהם ממליך ר"י מגאש. [וכ"ה במשנה בבא-מציעא י"ה. "מצא דייטיקי וכורו הרוי זה לא חיזיר, אני אומר כתובין היו ונמליך עליהן שלא ליתנן"]. אבל הרשב"ם שם פירשנה, ביל יפי כה, שהרי כתוב שם בטעם הדברים, שכיוון שלא אמר השביב-מרע שיתנו, אלא כתוב שטר - שמא לא גמר להקנותם אלא בשטר, ואין שטר לאחר מיתה. (113) ר"י מגאש. וחושין כן, כיון שלא ציווה בפיו. וכן פירש ראה כה. **וְאָמָר זָכָה בָּה לְאַחֲרֵי**,¹¹⁵ **בֵּין מִן הַיּוֹרֶשֶׁן**¹¹⁶
- 7

שיעור רמב"ם ספר המצוות – י"ד-ב' אדר תשע"ז

- 30 **אַינְהָכְהָגָת אֶלְאָבָּא בָּאָרֶץ וּכְבָר נִתְבְּאָרוּ כְּלִדְיָנִי מִצְוָה זוּ**
31 בפרק י"א מחלוקת (קלה).

יום שני ט"ו אדר ה'תשע"ז מצוות עשה ב. פ. פא.

- 32 **הַמִּצְוָה הַמְּפָשֵׁלִימָה שְׁמָנִים** — **הַאֲזֹויִ שְׁנַצְטְּרִינוּ** לפקודתון לפלחן, והוא אמרו ב"ה. ופרש אריך יתעלה: "בְּכָור בְּנָגָן תְּפִנְלִילִי" (שםות כב, כה). ופרש אריך תקופה נמיינה זו: **שְׁגַפְדוּן מִן-הַלְּהָן** וואלו בְּכָר זָכָה בּוּ, ונקנו ממננו בחמץ סלעים. והוא אמרו יתעלה: "אַפָּךְ פָּרָה תְּפִרְחָה אֶת בְּכָור הָאָרֶם" (במדבר י"ה, טו), וממצוה זו היא מצוות פרידון הַבָּנָן, ואין הנשים חייבות בקה; אֶלְאָ היא מצוות (של) הבן (המוחלתו) על האב, כמו שagnetבָאָר בקדושיםין (בט). וובְּכָר נִתְבְּאָרוּ כְּלִדְיָנִי מִצְוָה זוּ בְּמִפְחַת בְּכָר בכוורת (מו).
- 41

- 42 **הַמִּצְוָה הַפְּאָא** — הוא האזוי שנטטרינו לפקודות פטר (בכור של) חמור בשה דוקא ושה לא יפְרָה בזולתו — אם
- 43

יום ראשון י"ד אדר ה'תשע"ז

מצוות עשה קלג. קמג. קמד.

- 15 **הַמִּצְוָה הַקְּלָג** — **הַאֲזֹויִ שְׁנַצְטְּרִינוּ לְהַפְרִישׁ** **חַלָּה**
16 **מִפְּלַעַת** **וְלִתְנָה לְפָהָן**, והוא אמרו יתעלה: "ר' אשית
17 עֲרַסְתֶּם חַלָּה תְּרִימָה תְּרוּמָה" (במדבר טו, ס). וובְּכָר
18 **נִתְבְּאָרוּ כְּלִדְיָנִי מִצְוָה זוּ בְּמִפְחַת** **חַלָּה** **וּבְמִפְחַת** **עֲרַלָּה**
19 (פרק ב משנה א) **וְאַינְהָכְהָגָת** **מִן-הַתּוֹרָה** **אֶלְאָ בָּאָרֶץ**
20 **יִשְׂרָאֵל בְּלָבָבָן**.

- 21 **הַמִּצְוָה הַקְּמָג** — **הַאֲזֹויִ שְׁנַצְטְּרִינוּ לְפָהָן** **לְפָהָן** **אֶת**
22 **הַזְּרוּעָה** **וְהַלְּחָנִים** **וּהַקְּבָה** **מִכְלַל-בָּהָמָה** **טְהוֹרָה** **שָׁאָנוּ**
23 **שְׁוּתִים**, והוא אמרו יתעלה: "זָהָה יְהִי מִשְׁפָּט הַלְּחָנִים
24 מֵאֶת הַעַם מִאֶת זָבְחֵי הַזְּבָחָה אֶם שָׂוֹר אֶסְלָה" (דברים י"ח,
25 ו). ובְּכָר נִתְבְּאָרוּ דִידָנִי מִצְוָה זוּ בְּפֶרַק י' מחלוקת (כל), ואין
26 **הַלְּיָם תְּבִכְמָנָה זוּ**.

- 27 **הַמִּצְוָה הַקְּמָד** — **הַאֲזֹויִ שְׁנַצְטְּרִינוּ לְהַפְרִישׁ** **ר' אשית**
28 **הַגּוֹן** (**חָלֵק מִהְעָמָר הַגּוֹן מִהְעָמָר**) **וְלִתְנָה לְפָהָן**, והוא אמרו
29 **יְתַעַלָּה**: "ר' אשית גו צָאנָךְ תְּפִנְלִילָוּ" (שם, ד), **וּמִצְוָה זוּ**

מתוך מהדורות חזק

אין לי אלא דבר שהוא עבודה הארץ ובאלון". וכבר נtabאראו גם דיני מצוה זו במקצת שביעית.
המצווה הרכ"ב – האזהרה שהזיהרנו מליקזור מה-שחצמיחת הארץ מעצמה בשנה השביעית בדרך שאנו קוראים כל-שנה. ופרקosh דבר זה, שאנו הזיהרנו מעבודת הארץ ועובדת השמטה, כמו שהזיהרנו לעיל.
והרךר שוחצמיחת הארץ ממה-שנערע בה בשנה הששית והוא הנקרא: ספיק מתר לאכלו (מן החורף) בשנה שביעית, אבל אין מתר לקצרו אלא בשינוי מ-הרגיל. והוא אמרו יתעלה: "את ספיק קציך לא תקצור" (שם, ח), אין כונתו של קצינו כלל לפני שפבר אמר: "ויהי תחת שבת הארץ לך לאכללה" (שם, ו), אלא בונתו: לא תקצינו בדרך שקווארים תבאות שאר שניים, כי אם כדי שקוואר דבר שהוא הפקר, בili הכהנה ובלוי התפוגנות, כמו שגבר.

יום רביעי י"ז אדר ה'תשע"ז

מצוות לא תעשה רבכ.

מצוות עשה קלד. קמא.

מצוות לא תעשה רל.RAL.

המצווה הרכ"ג – האזהרה שהזיהרנו מללאסוף גם מה-שמצמיחים האילנות מנהפירות בשנה שביעית בדרך שאנו אוספים פרות כל-שנה, אלא נעשה בכך שניי כדי להראות שהוא הפקר, והוא אמרו יתעלה: "ויאת-ענבי גזירך (מלשון הפקר, ואלו פרות שביעית) לא תבצ"ר" (ויקרא כה, ח). בא הפרשן (ספר פרשת בהר): "לא תבצ'ר גזרך הבוצרים. מפאן אמרו: תאנים של שביעית אין קוץין אוטן במזקחה (אין שוטחין אותו ליבוש במקום המועד לבך), אבל קוץיה הוא בחרבה: אין דוכין ענבים בגת (לחוזיאין), אבל דורך הוא בערקה; ואין עושין זיתים בבד ובקטבי (מקומות שריגין לכתחוש בחן זיתים): אבל כותש הוא ומכוונים לבזקחה" (מכחתה קנה). וכבר נתבארו דיני המצווה ועם שלפניהם במקצת שביעית.

המצווה הקל"ד – האזהרה שנצטווינו להפкар כל מה-שחצמיחת הארץ בשנת השמטה, ולהתיר (להפקי) כל-צמחי שדורינו והוא אמרו יתעלה: "ויהשביעת תשמטה ונטשפה וגו'" (שמות כג, יא), ולשון המכטלא: "ויהלא חפרם והזית בכלל קיה ולפחה ציא? להקיש אליו: מה כרם מקידר שהוא בעשה, עוברין עליו בל-אטעה, אף כל שהוא בעשה עוברין עליו בל-אטעה". וענין דבר זה כמו שאסביר לך: שאמרו "ויהשביעת תשמטה ונטשפה" כולל הקורת כל-הצומח בשנה השביעית: ענבים ותאנים ואפרסקים ורומונים וחטים ושורדים וולחים. יוצא, שהשמטה הכל – מצווה עשה אמרך

לא יפדה אותו בשוויו – ויתן אותו השה לכלן, והוא אמרו יתעלה: "ויפטר חמור תפדה בשעה" (שמות לד, ב). וכבר נתבארו דיני מצוה זו במקצת בכוורות (פרק א) וגם היא אין כלום חמץ בה.

יום שלישי ט"ז אדר ה'תשע"ז

מצוות עשה פב. קללה.

מצוות לא תעשה רב. רבכ.

המצווה הפס"ב – הוא האזוי שנצטווינו בעיריפת ראשו של פטר חמור. אם אין רוץ להפדו, והוא אמרו יתעלה: "זאת-לא תפדה ועריפתו" (שמות לד, ב). וכבר נתבארו גם דיני מצוה זו במקצת בכוורות (פרק א) ואפשר למתקשה להקשות עלי ולומר: מדוע אתה מונה מצות, דעתך ועריפתו בשתמי מצות, ואניך מונה אותן במקצת, ותתיה עיריפתו מהלכות המצווה, כמו שבסארת בכל השבעי? ה' יודע哉 שחדין היה מחייב כן, לו לא מצאו בעינין זה לשון המורה על היומן שמי מצות, והוא אמרם (בכוורות יג): "מצוות פרדה קוזמת (עדיפה) למצות עיריפה, ומצוות יבום קוזמת למצות חלייה". הינו: כמו שהיימנה עומדת או למלחזה או ליבום או לחלייה – ומהיבום מצוה פמו שהזיכיר והחליצה מצוה בפני עצמה – כך פטר חמור עומד או לפידה או לעיריפה, וזה מצוה כמו שאמרゴ.

המצווה הקל"ה – האזוי שנצטווינו להשבית עבורה הארץ בשנה שביעית, והוא אמרו יתעלה: "בחריש ובקציר השבתה" (שמות לד, בא) וכבר נקבע האזוי בענין זה בפמה פעמים ואמר: "שבת שבתון יהיה לארכין" (ויקרא כה, ד), וכבר הזכרנו מקרים (מצוות עשה צ) – (להלן: שיעור קעד) את דבריהם זכרונם לברכה (שבת כד: ועוד): "האי שבתון – עשה הוא". ואמר יתעלה עוד: "ושבתה הארץ שבת לה" (שם, ב). וכבר נתבארו דיני מצוה זו במקצת שביעית; ואינה חוכה מנהתורה אלא בארץ ישראל.

המצווה הפטשלימה מאיתים ועשרים – האזהרה שהזיהרנו מלעבד את הארץ בשנה שביעית, והוא אמרו יתעלה: "שׂך לא תזרע" (שם, ד). והעobar על זה לוזקה. וכבר נתבארו דיני מצוה זו במקצת שביעית.
המצווה הרכ"א – האזהרה שהזיהרנו מלעבד את הארץ בשנה שביעית, והוא אמרו יתעלה: "ויכרמך לא תזעך לא תזרע" (שם, ד). והעobar על זה לא תזעך ולא תזרע" (שם, ד). ועם העobar על זה – חיב מלכות. ולשון ספרא (תחלת פרשת בהר): "הזרע והצמיד בכלל היין (מלאבות הזרעה והומרה כבר כוללים באיסור הכללי שלא לעבור בשבעית), ולמה יצאו? להקיש אליהם, מה גרע זמיר מיחידים שהם עבורה הארץ ובאלון, אף אני

מתוך מהדורות חזק

עד שנת הילול. ומazonה זו, ככלומר: ספירתו שני שמותה, היא 41 מסורה לבית דין, ככלומר: סנקורי גודלה, שם הם 42 שסופרים שנה שניה מתחמשים השניים, כדרכו של פל-אחד 43 ואחד מפנו מונה ימי העמר, והוא אמרו יתעלה: "וספרה 44 לך שבע שבתות שנים וגו'" (ויקרא כה, ח). ולשון ספרא 45 לך שבע שבתות שנים וגו'" (ויקרא כה, ח). ולשון ספרא 46 (פרשת בהר): "יכל ספר שבע שמותים זו אחר זו (בלי 47 לספור שנים בודדות) ויעשה יובל? תולמוד לומר: "שבע 48 שנים שבע פעמים" (שם), ה' עד שיאמרו שני כתובים עד 49 שישלמו שני הכתובים אחד את השני, שכל אחד יוסיף פרט 50 אחר במזווה); ואם לאו לא שמעין", ככלומר: מazonה זו לא 51 תשוג איות עשיה אלא מני כתובים, הינו שגמינה 52 הנים לבדן ונכחנה גם השםlein עמהן. וכן אמר, שענין 53 זה לא ישג אלא מני כתובים, משמע שהיא בהחולת 54 מazonה אחת. כי אלו קייו שתי מזאות, ככלומר: מנון שנים 55 ומנון שפטין — לא קיה אוامر עד שני כתובים, 56 כי כה (בדרך כל) משני כתובים נלמודות כל-שתי 57 מזאות, ובן כל-מצואה ומazonה מכתוב שללה. ולעולם אין 58 אומרים "ה' עד שני אמרו שני כתובים" אלא במצואה אחת, 59 שלא נשלמת ידיעת דינikh אלא משני כתובים, כמו הבהיר 60 שאמר בו הכתוב: "כל-פטר רעם לי" (שמות לה, יט), כי 61 כתוב זה לבדו מורה, שהבכור לה' — בין זכר לבין נקבה 62 — ובא כתוב אחר, "הזכרים ליה" (שם יג, יב), ופסוק זה 63 לבדו מורה, שכל-זכר לה' — בין בכור לבין פשות. אבל 64 משני הכתובים השג ענין המזווה, שהוא בכור בלבד 65 כמו שבארו במקולטא.

המזווה הקלא"ז — האורי שגצטינו לקdash את שנת ה76 חמשים, ככלומר: להשבית בה עבורת הארץ כמו ב77 בשתה. והוא אמרו יתעלה: "וקדשtem את שנה ה78 חמישים שנה" (ויקרא כה, י), ובפרקosh אמרו (ספרא פרשת ה79 בהר): "בשם שני אמר בשיעיטה, כד נאמר ביילל", 80 ככלומר: השוה ביןיהם בעשה, בשם שהשוה הכתוב ב81 ביניים בלאו, כמו שאבואר (לא תעשה הכרד). ודינינו שנת 82 يول ושות שmeta בתקבהת עבודה הארץ והפקרת כל-הצומח — שויים. ואית-שני הקרים הארץ (השבתת 83 העבודה, והפרקת העומחה) כולל אCKERו: "וקדשtem את שנה ה84 חמישים שנה". וכבר באර הפתוח, שענין הקדשה בהן, 85 שיזהו פרומין ורבוכמן הפרק. ואמר: "כ' יובל היא 86 קדש תקיה לכלם מזוהה תקיה תאכלו את-תפרקתה" (שם, י). יובל זה אינו נתג'ג אלא באין, ובתנאי שיזהא 87 כל-שבט ושבט יוושב במקומו, ככלומר: בחלק שלו מארץ 88 ישראאל ולא יהיה מעריבין זה בזנה.

המזווה הקלא"ז — האורי שגצטינו לתקע בשופר 82 בעשרה בתשרי של שנה זו (של יובל) ולהזכיר בכל- 83 ארצנו על חרוז לעבדים ויציאת כל-עבד עברית לחפשי, 84 בלי דמים, ביום זה, ככלומר: עשרה בתשרי, והוא אמרו 85

פרט ואמר: "בנ-תעשה לכרכיך לוייך". והרי אלו הם 1 בכל כל מה-שצומח מזרקה מה — אלא לא בא הארץ 2 העה בכרם גזית במיחדר, אלא מפני שהזהיר הכתוב 3 במיחדר על אספת התבאות הברים והוא אמרו: "ואת-ענבי 4 גזירך לא תבצר" (ויקרא כה, ח). הנה כמו הכרם 5 שהפקרתו — מצות עשה, מניעתו (מלפקור) 6 לא-מעשה, אך כל מה-שצומח שני שביעית שנtabאר 7 שהפקרתו בעשה — תהיה מניעתו בל-א-תעשה. אם כן 8 יהיה דין קנית קדין הכרם בעשה ולא-מעשה, ודין גזית 9 ודין שאר פרות שוה. הנה נתבאר מכל מה-שקדם 10 שהשemptה גודולי שביעית מצות עשה. וכבר נתבארו דיני 11 מצוה זו במקצת שביעית, ואינה חוכה מזוהה אלא 12 לפירות ארץ ישראל בלבד.

המזווה הקלא"ז — האורי שגצטינו להשmitt בפסים, 14 פלומר כל-הפסאות (החובות) בשנת השmeta, והוא אמרו 15 יתעלה: "ואשר היה לך את-אחדך משפט זיך" (דברים טו 16 ג). וכבר נקבע האורי במצואה זו ואמר: "זיה דבר השmeta 17 שמוט כל-בעל משה ידו" (שם, ב), ושלzon התוספות: 18 "בשתי שמות הכתוב מדבר: אתה שmeta בפסים וזה נוהגת מזוהה 19 שmeta בפסים: ושmeta בפסים זו אינה נוהגת מזוהה 20 אלא בזמן שmeta קרען ונחתת, ואז היא נוהגת מן- 21 התורה בכל-מקום". וכבר נתבארו דיני מצוה זו בפרק 22 אחרון מפסקת שביעית.

המזווה המשלימה מעתים ושלשים — האורה 24 שהזקינו מלחבע את החובות בשנת השmeta, אלא 25 ישמטו למגاري, והוא אמרו יתעלה: "שמוט כל-בעל 26 משה ידו אשר ישא ברעהו לא-ידיגש א-תרעהו ואית- 27 א-חיו" (שם), וזה אינו חוכה מזוהה אלא בארץ 28 יישראל בזמן שיש שם שmeta קרען, ככלומר: כייבל. 29 אבל מדרבנן דבר זה חוכה בכל-מקומות ובכל-זמנן ואסור 30 לתבוע החוב שערבה עליו שביעית אלא ישמט. וכבר 31 נתבארו דיני מצוה זו בסוף מפסקת שביעית.

המזווה הרלא"ז — האורה שהזקינו מלהמן 33 מלחלות זה לה בגולל השmeta שלא ישמט החוב, לפי 34 שהכתוב הזהיר מזאת המחבשה ואמר: "הsharp לך פז-יהה זכר וגו'" (שם, ט), ושלzon ספרי (שם): "הsharp פז-יהה זכר וגו'" — פז-יהה — בל-א-מעשה, פז-יהה — בל-א-מעשה, לאין אלו באו בענין זה, זה אחר זה לחזק.

יום חמישי י"ח אדר ה'תשע"ז

מצוות עשה קמ. קלו. קלז.

מצוות לא תעשה רכד. רכו.

המזווה הקלא"ז — האורי שגצטינו לסתור את-השנים 39 מעת ממש לנו על הארץ והחזקנו בה — שבע שנים 40

מתוך מהדורות חז

והגנות. והם בתי החצרים שעליהם אמר הפתוח: "על-
שודה הארץ נחשב גאליה תהיה לו וביביל יצא" (שם, לא),
וכבר נתבארו דיני מצוה זו בערכיהם (ערכין בט). וגם היא
אינה נוהגת אלא בארץ ישראל ובזמן שהיובל נוהג.

המצוּה הרכ"ז — האזהרה שהזיהרנו מלמפור
אדמותינו בארץ פגען לצמיתות, והוא אמרו: "והארץ
לא תטבר לאמחת" (שם, כב). וכבר נתבארו דיני מצוה זו
בסוף ערךין (בט, וайлר).

המצוּה הקל"ט — האזוי שנצטינו שתחאה פרית
הקניםים המכורים מבפניהם לחומת עיר, עד לסוף שנה
אתה בלבד, ואחרי השנה יתקומו בידי הקופה ולא יצא
בipel, והוא אמרו יתעלה: "ואיש כי ימכר בית-מושב
עיר חומה וגו'" (שם, בט), וממצוה זו היא דין בתיה ערי
חומה. ובבר נתבארו דיני מצוה זו במשמעות ערכיהם (לא):
והיא אינה נוהגת אלא בארץ.

יום שבת קודש כ' אדר ה'תשע"ז

מצוות לא תעשה קסט. קע.
מצוות עשה קפג.

מצוות לא תעשה רכח.מצוות עשה כ.

המצוּה הקס"ט — האזהרה שהזיהר כל-שבט לוי
מלךחת מלך הארץ ישראל (שנחלתה לשאר השבטים),
והיא אמרו יתעלה: "לא-יהי להלום כל-שבט
לווי חלק ונחלה" (דברים יח, א).

המצוּה הפלילמה מאה ושבעים — האזהרה
שהזהר עוד כל-שבט לוי מלכת חלק בבזה שבזיזים
בשעת כבוש הארץ ישראל והוא אמרו יתעלה: "לא-יהי
להלום כל-שבט לוי חלק ונחלה". ולשון ספרי
(פרשת שופטים שם): "חלק בבזה, ונחלה בארץ". אפשר

לך לסתות עלי ולומר: למה מנית שני ענינים אלו שמי
מצוות, והם: האזהרה מלכת חלק הארץ והזהרה
מלכת חלק בבזה, וכן לם חלק אחד והרי זה לאו
התשיעי שזהר נמנה לאו אחד? אך שסביר נחתך לאו
זה ואמר: "ונחלה לא-יהי-להו" (שם, ב), והרי הם שני

לאוין בשני שמות, האחד מהם: "לא-יהי להלום
הלוים חלק ונחלה" והוא האזהרה מלכת חלק בבזה
הארץ ונולדת ממהילה "חלק" שבפסוק), והשני: "ונחלה
לא-יהי-להו", האזהרה מלכת חלק הארץ. ובבר
הלאו על שני ענינים אלו עצם בפהניים, והוא אמרו
יתעלה לאחורי: "בארצם לא תנקל וחייב לא-יהי-היה לך
בתוקם" (במדבר יח, ס), ובא הפרשן (ספר פרשת קרח
שם): "בא-ארצם לא תנקל" — בשעת חלוק הארץ:
וחילק לא-יהי-היה לך בתוקם" — בבזה. ואולי מהשוו

יתעלה: "והעברת שופר תרעה בחידש השבעי בעשור
לחידש ביום הכהנים פעבירות שופר בכל-ארצכם" (שם,
טו), ואמר: "וקראים דורור הארץ לכל-ישראל" (שם, י),
וכבר נתבאר (ראש השנה כו) שישוה היובל לראש השנה
לתקיעה ולברכות. ובבר נתבארו דיני פרקיוט בראש
השנה במשמעות ראש השנה. וידוע, שתקיעה זו ביובל
אינה אלא לפרסום החרות, ושהיא חלק מנטה-הכבהה,
והיא אמרו: "וקראים דורור בארץ" (שם, י), ואלה
פרקיות ראש השנה, שכן ענינה ענין ה' וכאן
לשחרור קעבים, כמו שבארכנו.

המצוּה הרכ"ד — האזהרה שהזהרנו על עובדות
הארץ בשנת היובל, והוא אמר ביה: "לא תזרעו" (שם,
יא), כמו שאמר בשמטה: "שׂרף לא תזרע". ובשם
שאסורה בשמטה בין עובדות הארץ בין עבדות הארץ,
בק הiyobel, ולפיכך אמר "לא תזרעו", בלשון כללי (לשון
זרעה היא הן בעבודת הארץ והן בעבודת הארץ), לכלול
הארץ והארץ. וגם העובר על זה — לזה.

המצוּה הרכ"ה — האזהרה שהזיהרנו מליקזור
СПИЧИ שנת היובל בשאר השנה, בבר נתבארנו לא
תעשה רבב, בשנה שביעית, והוא אמר יתעלה: "ולא
תקצורי את-СПИЧИ" (שם, יא).

המצוּה הרכ"ז — האזהרה שהזהרנו גם בן מלאsson
פרות הארץ בשנת היובל בדרך שאנו אוספים בשאר
השנים, והוא אמרו: "ולא תבצרו את-נוריה" (שם),
ברוך שבארנו (לא תעשה רבב) בשנה שביעית. ובספר
(פרשת בהר שם) אמרו: "לא תקצורי ולא תבצרו" — כשם
שנאמרו בשיעית, בק נאמר ביובל, כלומר: "שבדין
בכל-הלאוין הארץ שווה. ורקני המשטה והיובל כלם
אינם חובה אלא בארץ ישראל".

יום שישי י"ט אדר ה'תשע"ז

מצוות עשה קלח.

מצוות לא תעשה רכח.מצוות עשה קלט.

המצוּה הקל"ח — האזוי שנצטינו שיחזרו כל-
הקרענות המכורים בשנה זו — לבעליהם, ויצאו מחת
ידי הקוגים, בלי דמים. והוא אמרו יתעלה: "ובכל הארץ
אחותכם גאליה תחנו לא-ארץ" (ויקרא כה, כד). ובאר לנו,
שגאליה זו תקעה בשנה זו ואמר: "בשנת היובל הזאת
פשבו איש אל-אחותו" (שם, יג). ובבר עסוק הפתוח בדיני
מצוה זו ובאר איך יהי דין המוכר עם הקונה, אם הוא
רוזח לאבדות את-אחותו הנקונה קדם שתחול שנת
היובל. ובאר גם-כן שדין זה מינדי לפרקאות שהן מחוץ
לחומות הערים, ושהחצרות והבתים הבנויים בכהנים —
כיוון שלא נבנו מבפניהם לחומה, הרי דין כדין הסדרות

מתוך מהדורות חזק

לה, ביה) שנונתנים לילוים ערים ומגרש ושדה מגרש,
כלומר: אף אמה מגersh ואלפים אמה חוצה להם
לשדות וקרמים, כמו שנתקבאר במפקת סוטה (כח), ובאה
האנקה להילים מילשנות את-הגבולות האלה לבב נעשו
את-העיר מגersh ולא המקדש עיר, ולא השעה מגersh ולא
המגרש שדה, והוא אמרו: לא ימכר". בא בעקבלה
שענינו: לא ישנה. וכבר נתבארו דיני מצוה זו בסוף
52
53 ערךין (לא).

המצוה המשלימה עשרים – האורי שנצטווינו
לبنות [לעתות] בית-הבחירה לעובודה שבו תהיה
ההקרבה והכערת האש פמיד (שתוקד על המזבח), ואלו
תkehiah ההליכה וכו תהיה החקיגה והעליה לרוגל
ומהתקבצותם בקהל-שנה, כמו שיתקבר, והוא אמרו
יתעלה: "ועשו לי מקדש" (שמות כה, ח). ולשון ספרי
(דברים יב, ז): "שלש מצות נצטו יישראל בשעת ניסחם
לאארץ: למנות להם קלך ולבנות להם בית הבחירה,
ולהקרית זרעו של עמלק". הנה נתקבאר לך, שבנין בית
הבחירה מצוה בפני עצמה. וכבר בארנו (עליל ביב)
שהפלולות הזאת (שםה"מ מקדש) כולה פרטמים,
ושהמנוריה ושהלמן ומשם ווילם כלם מתקלי¹
המקדש והכל גנרא"מ מקדש, וכבר נגיד לך ליל-
חלק וחילק. אבל אמרו על המזבח "מזבח ארמה
תעשה-הלי" (שמות כ, כא), שאפשר לחשב על פסוק זה,
שהוא מצוה בפני עצמה מלבד מצות מקדש – הרי
ענינו כמו שאבאר לך: פשתה מתר הבמות, שהיה מתר
בשעת התר הבמות, שהיה מתר לנו בזמן שהוא לעשות
מןבה ארמה בקהל-מקום ולהריב עלייו; וכבר אמרו
עליהם השלום שענין הדברו הוא, שהוא צורה לבנות
מןבה מחבר בארץ, ושלאו יהא מטלטל במו שעה
במדבר, והוא אמרם במקלתא דרבנן ישמעאל בברוש
פסוק זה: "בשתפנס לארץ עשה לי מזבח המחבר
באarme". בין שדרבר בך – הרי הוא צוויי נוגן
לדורות והרי הוא מחלקי המקדש, ובמקلتא (יתרו פרשה יא) אמרו
מזבח מנהאנים זוקא. ובמקلتא (יתרו פרשה יא) אמרו
בפרש אמור יתעלה: "וזאמ-מזבח אבני תעשה-הלי"
אמרו: "ובי ישמעאל אומר: כל-אים' זאמ' שבתורה
רשوت, חוץ משלשה – אחד מתק: ואם-מזבח אבני
תעשה-הלי". אמרו: "וזאמ מזבח אבני" – חובה. אתה
אומר חובה, או אין אלו רשות? פלמודו לומר: "אבני
שלמות תבנה את-מזבח ה' אל-היך" (דברים כה, ז), וכבר
נתבארו דיני מצוה זו בכללים, כלומר בנין המקדש
ותארו וחלוקו (חולות החצר, הקודש וקדושים וכו').
ובגין המזבח וממשטיו, במפקתא שחברה לשם קה, קה
מפקת מדות. וכן נתבאר תאר המקנורה והשלמן ומזבח
הזבח ומקום הנקה בהיכל בגמרא מנוחות (כח, צז
ואילך) ויומא (לא).

ש שני הלאין האלה הנזכרים בכהנים שתי מצות ולפיקך
ראוי למנותם (בכהנים בפני עצם, ובשאר שבת לו בפני
עצמם) – דע שכינן שהלאו בא באפן כללי: "כל-שבט
לווי", הרי נקבעו הכהנים בכלל ואנכם פלו בכהנים
לחזוק (ליתר תוקף) וכן כל-הדורות לעזה מן-הכלל והפרט
אינו נכפל אלא לחזוק או להשלמת הדין, כיון שלא השג
הדין בשלמות מן-הלאו האחד. ואלו מניינו אמרו
לאחר: "בארצם לא תנחל וחלק לא-יהה לך בתוכם"
נוסף על אמרו: "לא-יהה לפהנים כלוים" וגוי, כי אז
נאטרך למנות לפה החקש הוה (השווואה זו) בעצמו אedor
הגורשה והחללה והזונה על כהן גדול שלשה לאין
נוסף על שלשה הלאין שבאו בקהל-כהן בין גדול
בין קידוט. ואם יאמר הקאמר: שבקבאות אדריך למנות,
נאמר לו: שבקבאות היה כהן גדול בגורשה חיב שפיטים:
אחת משובות שהוא כהן והגורשה אסורה לו, ומהשניה:
משום שהוא כהן גדול והגורשה עליו עוד בלא אחר
— וכבר נתבאר בגדרא קדושין (עו). שאינו חיב אלא
אתה. נמצא שהלאו הפלילי בלבד הוא שמנחה ובליל-או
אחר שיבוא אליו ענין בפרטאות אינו אלא למד איזה
דין, או להשלמת העוגן, כדי שbearנו במצוות קס"א
קס"ה ממצוות אלה. ומונתoga היה בעצמו רוגמה נוספת
מסוג זה האזהרה שהזהיר את-הכהנים של-אי-יקrho
קורחה בראות ופתח זקנים לא יגלו ובסתר לא יישרטו
שרטת (ויקרא בא, ח), ושלשה לא אין אלו בזמנים כבר
קרמו לכל-ישראל בקהל ולא אמר: "לא תקפו פאת ראשכם
ולא תשחית" (שם יט, כא), "ולא-תמשמו קורחה בין עיניכם
למת" (דברים יד, א) "וישרט לנפש לא תנו בשרכם"
(ויקרא יט, כה), ונכפלו בכהנים להשלמת הדין בלבד, כמו
שנתקבע בסוף מכות (ב): בשתפנס מזבח בקהל שלש המזבחות
הלאה; ואלו קיו לאין קיה הפלן להשלמת המזבחות
חיב על כל-מעשיה מכם שמי מלקיות: משובות שהוא
ישראל ומשום שהוא כהן — ואין דברך כן, אלא
מלךות אחת בלבד לא-יהה לך — ואין דברך כן.
והכן כלל זה ודעתה.

המצוה הkap"ג – האורי שנצטווינו לタン ערומים לילוים
לדור בלהן, בין שאין להם חלק הארץ, והוא אמרו
יתעלה: "וונתנו לילוים וגוי ערים לשכנת" (במדבר לה, ב).
וגם ערים אלו, ככלומר: ערי קלום, הן ערי מקלט
(שההורג נפש בשגגה מוגן שם מפני נקמתו של גואל הדם)
וקולות בתקנים המיחדים להן, כמו שנתקבע במקומות
(ו.).

המצוה הרב"ח – האזהרה שהזהרנו מלמקור
מגורי הלוים והוא אמרו: "וישדה מגersh ערים לא
ימפרק" (ויקרא כה, לד). ואקה יודע לשון התורה (במדבר

ישעה פרק לח כ-כט

**כ יהוה להושעני ונגנותי נגען כל'ימי חיינו על בית יהוה: כא ויאמר ישעהו ישאו דבלת תמים
וימרחו על-השחין ייחי: כב ויאמר חזקיהו מה אות כי אעללה בית יהוה: (ס)**

ישעה פרק לט א-ז

א בעת ההוא שלח מורה בלאון פיזבלאון מלך-בבל ספרים ומנחה אל-חזקיהו וישמע כי חלה
ויחזק: ב וישמח עליהם חזקיהו ויראמ את-בית (נכחה) נכתו את-הכسف ואת-הזהוב ואת-הבשימים
ויאת השמון הפוֹב ויאת כל'בית פלוֹ ויאת כל-אשר נמצא באוצרתו לא-יהה דבר אשר לא-הראם
חזקיהו בביתו ובכל-ממשלוֹ: (ס) ג ויבא ישעהו הנביה אל-המלך חזקיהו ויאמר אליו מה אמרו
הנשים הלאה ומאיין יבואו אליך ויאמר חזקיהו מארץ חזקיהו רוחקה באו אליו מבל: ד ויאמר מה ראו
ביבתק ויאמר חזקיהו את כל-אשר לא-יהה דבר אשר לא-הראיתם באוצרתך: ה ויאמר
ישעהו אל-חזקיהו שמע דבר-יהוה צבאות: ו הנה ימים באים ונשא כ-אשר בביבתק ואשר אצרו
אבטח עד-הימים ההיא בבל לא-יוטר דבר אמר יהוה:

רש"

המשחה, וי"א הוא שמן אפרנסון שהיה מצור בא"י והוא פג האמור (ביהזקאל כז) יהודה ושරאל המה רוכליך בחטי מניה ופג וראיתי בספר יוסיפון שהוא אפרנסון וגדל ביריחו לכך נקרא יריחו על שם הריה: לא היה דבר. אף ס"ת: (ג) מארץ רוחקה באו אליו. זה אחד משלשה בני אדם שבדין המקומות קין וחזקיהו וכלעם חזקיהו היה לו להשב אתה נביאו של מקום וליה שואל התחליל מתגאה ואומר מארץ רוחקה באו אליו לפיכך נגען ועל שימוש עלייהן והאכלין על שלחננו וכן בלעם שאמר לו מי האנשים האלה עמך והשיב ואמר בלק בן צפור מלך מואב שלח אליו (במדבר כב) וכן קין שאמר לו אי הכל אחיך (בראשית יד) היה לו לומר ובש"ע הלא כל הנסתורות גלויות לך כ"י כדאית' בתנוחם: (ו) לא יותר דבר. מדה נגד כנגד מדה כנגד לא היה דבר:

(כא) דבלת תמים. דבלת העשויה מתחנים כשהן לחין קוריין תמים וכשנדرسין בעיגול קריין דבלת: וימרחו. ויחליקו לדבקה על השחין ונס בתוך נס היה שאף בשר חי שנונתנן עליו דבלת מסריה אלא הקב"ה: נתן דבר המחביל לתוך דבר המתחבל ומרפא: (כב) מה אות. מה טוב ומה נאה אותן וזה הניתן לי אשר עליה בית ה': (א) וישמע כי חלה ויחזק. היה למד לאכול בשלוש שעות וישן עד ט' כיוון שחזר גלגל חמה לחזקיהו כשבعد משנתו בט' שעות מצא שהוא שחרית בקש להרוג את כל עבדיו אמר הנחתם אותו ישן יום ולילה עד הבקר אמרו לו אלהו של שחזר אמר להם וכי החזרו אמרו לו אלהו של חזקיהו כ"י כדאיתא בתנומא ובפסיקתא: (ב) בית נכתה. בית גנזיו של בשםים כמו (בראשית לו) נכתת וצרי וлот: ואת המשמן הטוב. יש פוטרים מן

מצודת ציון

(כ) ונגנותי. מל' נגע וזמר: על בית. כמו בבית, על במקום בית וכן עמדתם על חרבכם (יהזקאל לג): (כא) ישאו. יקחו דבלת תמים. החיצת תמים יבשות הנדרשות יחד עד שנעשה גוף אחד וכן יתנו לו פלח דבללה (ש"ב לו): וימרחו. עניין טהרה וכדורן התהבות ובודז"ל מפני שהוא מורה (שבת קי): השחין. מין נגע שנחלה על ידה וכן שחין אבעבועות (שמות ט): ויחי. עניין רפואה: (כב) מה. מלת מה יורה על גודל הדבר וחייבתו: (ב) נכתה. עניין אוצר נחמד וכן נכתת וצרי (בראשית לו) שר'ל דברים נחמדים: (ג) ומאיין. ומאייה מקום:

מצודת דוד

(כ) ה' להושיעני. ר"ל ה' אמר להושיעני מהחלי וכן עשה ודוגמתו להרגו בערמה (שמות כא) ור"ל שחشب להרוגו וכן נגנותי נגען. נגנית השבח הזה אנגנה אני והמשורדים בכיתה ה' כל ימי חיינו: (כא) ישאו. יקחו חתיכה מתחנים דרוסות להניח תחבות על השחין וירפא: (כב) מה אות. מה טוב ומה נאה אותן הנפללא הזה אשר נרפאתי ואוכל לעלות לבית ה': (א) וישמע. ר"ל על כי שמע שחלה ותרפא لكن שלח לו ספרים ומנחה דרך אהבה ובגד"ה נאמר שישלח לדירוש המופת הנעשה בחלייו: (ב) עליהם. על בואם: (ו) ונשא. יהיה נשא ונלקח: ואשר אצרו. אשר טמןו באוצר: לא יותר דבר. מכל אשר בביתך:

איוב פרק כ א'–ט'

א זיינע צפר הנעטני ויאמר: ב לְכָן שְׁעִפֵּי יִשְׂבּוֹנִי וּבַעֲבוֹר חֹשֵׁי בְּי֥וּ: ג מופר בְּלֶמֶתִי אֲשֶׁמֶת וּרְחֵם
מְבִינְתִּי יַעֲנֵנִי: ד הַזֹּאת יָדַעַת מִנִּיעַד מַנִּיעַד שִׁים אֲדָם עַלְיָאָרֶץ: ה כִּי רַגְנַת רְשָׁעִים מַקְרֹב וּשְׁמַחַת
חַנְפָּעַדְרִגְנָעַ: ו אַמְּיַעַלְהָ לְשָׁמִים שִׁיאַו וּרְאַשְׁוֹ לְעֵב יַעֲגַע: ז בְּגַלְלָו לְנַצְחָא יַאֲבָד רְאַיו יַאֲמָרוּ אַיוֹ:
ח בְּחַלְמָוָס יַעֲופֵף וְלֹא יַמְצָאָהוּ וְלֹא יַרְדֵּד בְּחַזְוֹן לְילָה: ט עַזְוֹ שְׁופְטוֹ וְלֹא תּוֹסִיף וְלֹא יַעֲזֹב תְּשֻׁוֹנוֹ מִקְומָו:
י בְּנָנוּ וְרָצָוּ דָּלִים וְלֹדוֹ תְּשֻׁבָּה אָנוֹנוּ: י אַעֲצָמוֹתָו מַלְאָוָו (עַלְמָוָ) עַלְמָוָו עַלְעַפְרָתְשָׁבָב:
כ בְּאַמְּפִטִּיק בְּפִיו רַעַת יְחִילָה תְּמִתָּה לְשָׁזָן: ג וְחַמְל עַלְלָה וְלֹא יַעֲזָבָה זְמַנְעָה בְּתוֹךְ חַפָּז:
ד לְחַמּוֹ בְּמַעַי נַחַפְךְ מְרוֹתָה פְּתָנִים בְּקָרְבָּו: טו חִיל בְּלָע וְיַקְאָנוּ מַבְטָנוֹ וְזַרְשָׁנוֹ אַל: ט רַאֲשִׁפְתָּנִים
יינק פְּתָנָה לְשׁוֹן אַפְעָה:

רש"י

(ט) שופתו. ראתהו: (י) בניו ירצה דלים. על אנשי סדום נאמר מענה זו שהיו גזלנים ואכזרים על עניים: וידיו השבנה. חמס כפיו: אוננו. כח אוננס: (יא) עצמותיו מלאו עולםיו. כח נערותיו: ועמו על עפר תשכבות. כי ימות פתאום עם כחו: (יב) אם תמתיק. כך ווסתו של רשותם תמתיק בפיו רעה ואינו רואה לה עתה שעשה שתחול יכחדנה תחת לשונו, עד בא העת שתצליח: (יד) ללחמו במאיו. ביום אידו נחפץ למוראות פתנים: (טו) חיל. ממון: (טז) אפעה.

נחש שוף:

(א) (מענה צופר): (ב) שעיפוי ישובני. מה חשוב ישובני מענה לפি, ובבעבור שאני חש ושותק ושמתי بي שתיקותי ישובני סעיפי לענות, אני שומע מפרק יסורי קלמתי שאותה תלמידוני, ועל כן דבר יוננו מבינתי להшибך: חושי. שתיקותי כמו עת לחשות (קהלת ג): (ד) הזאת. תימה היודע אתה מדה המהלך על פני כל הדורות מני עד: (ה) כי רוננה רשעים. כל ימי הייתה מקרוב באה ולא לאורך ימים עומדת: (ו) שייאו. גובהו: (ז) כгалלו. גול של רועי: (ח) ולא ימצאהו. יודיעו:

מצודת ציון

(ב) שעיפוי. מה חשוב כמו בשפעים מחזונות (עליל ד): חושי. מל' חוש והרגשה: (ד) הזאת. בה'א השאלה: (ו) שייאו. מל' התנסות: (ז) כгалלו. הצעואה כמו גללי האדם (ח'וקאל ד): (ח) כחוין ליליה. כמראית חלום הלילה: (ט) שופתו. ראתהו כמו ווא שופתו עז איה (לקמן ח): תשורנו. תראו כמו אשורנו ולא קרוב (כמברכ ד): (י) ירצו. מל' רצוי וככן ובמה יתרצה (ש"א ט): אוננו. הגול אשר בכח וככן כלם אוננים (השע ט): (יא) עולםיו. נערוינו כמו בן מי זה העלם (ש"א יז): (יב) יכחידנה. ענין מניעה והעלמה כמו ולא חד ממנה שם (יד) פתנים. מין נשח: (טו) חיל. עושר כמו כי רב חילו (לקמן לא): יורישנו. מלשון הורשה וגירושין: (טז) אפעה. מין נשח:

(ב) לנץ גללו האבודה מהר ועוד עולם ואשר והוא בהצלחתו יאמרו איה הוא כי לא ישאר לו זכר מה: (ח) כחלום. והוא הוא כחלום אשר יעוף בעת היקיצה כן יעוף הוא מן העולם כמראות הלילה והוא הוא החלום וככל הדבר במש': (ט) עין שופתו. העין אשר ראתהו מזא לא תוסיף עוד לראותו ואנשי מקומו לא יראוותו עוד: (י) בניו ירצו דלים. בע"כ ירצו ויפיסו את הדרלים על הגול אשר גול בכח זרעו: (יא) עצמותיו. לפי שעצמותיו נמלאו מחתאות נערוינו ותשכבות עמו על העפר ר"ל לא שב מהם עד כי יימות ויקבר: (יב) אם תמתיק. כאשר מתקה בפי עצת רעה שהיתה כשרה בעניינו לעשותה אז היה מונע מלגולותה והסירה תחת לשונו לבל יודע למי עד אשר עשה: (יג) חימול. מרוב אהבתו לה כאשר יחלו עליה ולא יעדנה ומונעה מלגולותה ומסתרה תחת לשונו לבל יודע (יד) לחמו. והיה גמולו אשר מאכלו נחפץ במאיו בכתף הנקה כי תשוב לצתת דרך הפה בהקאה והיא בקרוב בטנו כمراה של נחשים ובע"כ קיאה דרך הפה כי א"א עלכל אותה והם ר"ל בכל דרכיו הוא נכסל היפך המנחה: (טו) חיל בליע. עם כי בלע העושר לא יתקיים בידו כי קייא אותה והם ר'גש העושר מבטנו: (טז) ראש פתנים. יאמר לנפשו אילו יינק ומצין ארס נשח שהוא בפי שבראש ולשון אפעה תחרגתו באرسו:

מצודת דוד

(ב) לנץ. בעבור מרבית דבריך הנה מה חשוב יכירחו אותו להшибך לך ועל כי יש בירגש' מרבבה לחוש ולחרוגש בדבר כלימה ר"ל בעבור מרבית דבריך ובעבור מרבית הרגשות אשיב לך: (ג) מוסר קלמתי. על כי אשם יסורי קלימה מה שאתה מבלים אותו ולזה הרצין מהבנת לבי יכירחו אותו להшибך לך: (ד) הזאת. אם האמת הוא אשר זאת ידעת וגוי' וכאומר הלא לא תוכל לחש בה ודווגמתו הנגלת גלתי וגוי' (ש"א ב): מני עד. דבר ההנוגן מן העולם מני העת אשר שם אדם על הארץ: (ה) כי רוננה. אשר שר שמת הרשימים היא מזמן קרוב כי לא תחמיר לזמן רב עד שיאמרו הנה היא מזמן רחוק: עדי רגע. ר"ל התעצב וזמנ מועט וככל הדבר במש': (ו) אם עלה. אף אם יתגבר ייעלה גבהו עד לשמים וואשו יגיע עד לעובם והוא משל גדול ההצלחה: (ז) כгалלו. הנה חיש מהר יאבך לנץ גללו האבודה מהר ועוד עולם ואשר והוא בהצלחתו יאמרו איה הוא כי לא ישאר לו זכר מה: (ח) כחלום. והוא הוא כחלום אשר יעוף בעת היקיצה כן יעוף הוא מן העולם כמראות הלילה והוא הוא החלום וככל הדבר במש': (ט) עין שופתו. העין אשר ראתהו מזא לא תוסיף עוד לראותו ואנשי מקומו לא יראוותו עוד: (י) בניו ירצו דלים. בע"כ ירצו ויפיסו את הדרלים על הגול אשר גול בכח זרעו: (יא) עצמותיו. לפי שעצמותיו נמלאו מחתאות נערוינו ותשכבות עמו על העפר ר"ל לא שב מהם עד כי יימות ויקבר: (יב) אם תמתיק. כאשר מתקה בפי עצת רעה שהיתה כשרה בעניינו לעשותה אז היה מונע מלגולותה והסירה תחת לשונו לבל יודע למי עד אשר עשה: (יג) חימול. מרוב אהבתו לה כאשר יחלו עליה ולא יעדנה ומונעה מלגולותה ומסתרה תחת לשונו לבל יודע (יד) לחמו. והיה גמולו אשר מאכלו נחפץ במאיו בכתף הנקה כי תשוב לצתת דרך הפה בהקאה והיא בקרוב בטנו כمراה של נחשים ובע"כ קיאה דרך הפה כי א"א עלכל אותה והם ר"ל בכל דרכיו הוא נכסל היפך המנחה: (טו) חיל בליע. עם כי בלע העושר לא יתקיים בידו כי קייא אותה והם ר'גש העושר מבטנו: (טז) ראש פתנים. יאמר לנפשו אילו יינק ומצין ארס נשח שהוא בפי שבראש ולשון אפעה תחרגתו באرسו:

י יוצאי ביביצת החרגול, ובשין של שועל, ובמספר הצלוב, משום רפואה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אף בחל אסור, משום דברי האמור.

פרק שביעי

א כל גודל אמרו בשבת: כל השוכם עקר שבת, ועשה מלאכות הרבה בשבותה קרבנה – אין חיב אלא חטאת אחת; היודע עקר שבת, ועשה מלאכות הרבה בשבותה קרבנה – חיב על כל שבת ושבת; היודע שהוא שבת, ועשה מלאכות הרבה בשבותה קרבנה – חיב על אב מלאכה ומלאכה; העשו מלאכות הרבה בעין מלאכה אחת – אין חיב אלא חטאת אחת.

פירוש ברטנורא

י החרגול. מן הנב, כרכוב (ויקרא יא) את החרגול למין, ותולן אותו בגין ומרופאים בו כאב האון; ובשין של שועל. דברי לשינთא. למנן דנים להקצין תולין עליון של שועל ח. ולמן דלא נים כדי שישין, תולין עליון של שועל מת: ובמספר הצלוב. מספר שבעה תולין, אם ייחוחו על נפה שבמבה יסור הנפש. ורמב"ם פורש שימושין אותו בגין מי שיש לו קורתה שלישית יוונאיו; ורבי מאיר אומר אף בחול אסור. ואין הלהבה כר"מ, דקיים כל דבר שיש בו משום דברי האמור, ולא קרין בה ובחוקתיהם לא תלכין:

ב כל גודל. השוכה עיקר שבת. בסבירות אין שבת בתורה, ואע"ג דמעתקרא שמע ובעשו שבחו: אין חיב אלא חטאת אחת. על כל השבות שחל רוכחה שנגה חרוא בכתרוב (שותו לא) את שבתו השבויו ומשמע מירוחה לחטאת שבתו: שיש שבת בתורה ואיסרו בו מלאכות, ועשה מלאכות הרבה בשבותה רחבה ע"ש שבת ושבת חטאה אחר, ועל השם הנזכר שם (שם) וושמרו בני ישראל את השבת, דמשמע שמיוחסה לכל שבת שבתו, ולומר שהיבר מהחטא על כל שבת שבתו, ואע"פ שלא נודע לו בנתיבות והעלם אחד הא, אמרין מים שביתים היין ידועה, שא"א שלא שמע בניתים שאותו שבת השעה בו, הילך כל שבת שבתו שנגה חטאה היא: היודע שהוא שבת ועשה מלאכות היללו אסורה ועאן פערם בכמה שבותה, חיב על כל אב מלאכה חטאה אחרת, ואע"פ שהוא כבמה שבותה, חרוא לא נודע לנו בניתה, והבא ליכא למירין מים שביתים היין ידועה להלן, רשותם מים שבנותיהם אין ללויה או מלאכה מוסורה ואיזו מלאכה מוסורה ואיזו מלאכה מוסורה של באות הולכות על כל חטאה אחרת, אבל אי עבר אב ותולדה דידיה, או ב' תולדות של אב אחד, לא מחייב אלא חרוא, כדרכני סיפא העוסה מלאכות הרבה מען מלאכה אחרת אין חיב אלא אחרת, כגון ב' תולדות של אב א', משום דהו בעישה והואו ועשה בהעלם אחת ואין חילוק חטאות בחלעים אחת, אלא בינוי עברה שניין ודומים, או בחלוקת שבות לעין שנגה שבת:

משניות מבוארות – קהתי

שנցטו ישראל על השבת, או תינוק שנשבה בין הגויים, או גוי שנתגיר בין הגויים (שבת טח, ב; עיון ורמב"ם הל' שחגות ז). ועשלה מלאכות הרבה בשבותה קרבנה – כלומר אפיilo בשבותה הרכבה, ולאחר זמן נודע לו עניין מצוות השבת, אין חיב אלא חטאת אחת – קרבן חטאה אחד על כל השבות שחליל, לי שלא היהת כאן אלא שגגה את השבהיה אותו לכל מה שעשה, והוא העלים לשמשה בתה השבת. היודע עקר שבת – שיש מצוות שבת בתורה ואיסור מצוות השבת. השוכם עיקר שבת – ששה מלאכות הרבה בשבותה קרבנה – ששה בכל שבת ושבת שהוא יומ השבת, חיב על כל שבת ושבת – חטאota אחת, שהמלאות שעה בכל שבת ושבת שגגה את הэн, – חטאota אחת, שהמלאות שעה בכל שבת ושבת שגגה את הэн, מפני שכח שבת הירום. ואף על פי שלא נזכר על כך אף במקרה השבוי, מכל מקום הימים שבין שבת לשבת מחילוקות את השבות, שכל אחת נשחתה בגביה בפני עצמה; רומבר או רשי, לפ"ז שאפשר שלא יודע לו בניתים שאותו היום שבת היה, אלא שלא נזכר שעשה בו מלאכה; היודע שהוא שבת, ועשה מלאכות הרבה בשבותה קרבנה – שלא ידע שמלאכות אלו סותרות בשבת, חיב על כל אב מלאכה ומלאכה – קרבן חטאה, שכל מלאכה היא שגגה בפני עצמה, שלא ידע שהיא אסורה בשבת. ואפיilo עשה אותה המלאכה כמה פעמים באותו שבת או בכתמה שבותה, אין חיב עליה אלא חטאota אחת. והוא הדין אם עשה אב ותולדוין אין זה נשחט אלא כמלאכה אחת, כאמור מירן מירן – קרבן חטאota, שכל מלאכה שגגה בפני עצמה, שנון שעה אב מלאכה ותולדוינה בחעלם אחד, או שעשה כמה תולדוינה מבן מלאכה אחת, כגון שנטע והברוך והרכיב, שכולם תולדוינה כבאי מלאכה אחת. וכי רבנן השבוי, שכון שולחן העוכר בשוגג על אישור מלאכה בשבת, שכן שתיתת סם ותחבושת מכה, אבל הלחשים ומיניהם אסורים ממשום דברי האמור.

וועך ד אשון

באור מונה י

יוצאי ביביצת החרגול – מן הגב, והיו נושאים ביצתו לשם ריפוי כאב האון, ובשין של שועל – שהיו חולמים שנ של שועל ח. למי שמרבה בשינה, ושן של שועל מתי שסובל מנדודי שינה. וכוכב המאררי, שאף בספר הרפואות לחכמי הטבע הוווכרה סגולת זו. ובמספר הצלוב – מסמר מן העז שנתלה עליו אדם, שהיה חושים אותו כסוללה לרפא מכח נפוחה. והרמב"ם כותב, שהיו חולמים על צואר של אדם שחללה בקדחת שלישית; בכל אלו מותר לצאת בשבת, משום רפואה – כמשמעותם בהם לשם רפואה, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אף בחל אסור – להשתמש בסגולות אללו, משום ריבוי האמור – שכל אלו הם מנגדים של האמור, ונאמר עליהם ויקרא יח, (ב): "ובחוקותיהם לא תלכו". ברם, בוגרמאו אמרו: "כל דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דברי האמור". וכוכב הרמב"ם (חול שבת ט, יג): והוא שיאמרו הרופאים שהוא מועל. ניכרת, כגון שתיתת סם ותחבושת מכה, אבל הלחשים ומיניהם אסורים ממשום דברי האמור.

באור מונה א

כבר הזכרנו (בפתיחה למסכתן), שהעושה בשבת מלאכה האסורה מן התורה, כמו ריבוי מיתה (אם התוtro בו חייב סקליה, ולא התוtro בו חייב כריה), ובשוגג חייב קרבן חטא. כן הזכרנו שיש באת מלאכת ווש תולדוין, ורק התולדוין דרין האבות. כי שכובן. – משנתנו באה לילד כל בענן העוכר בשוגג על אישור מלאכה בשבת, שכן שלשה סוגים ח. מכובן מר בענין השבוי. כל גודל אמרו בשבת – בגמרא מכובן שמשום חומרת השבת נקטה המשנה לשון "כל גודל": כל השולחן עקר שבת – שסבירו, שאין בכלל מצוות שבת בתורה; בגמרא אמרו: שכן שעשה

ב אבות מלכאות ארבעים חסר אהת: הזרע, והחזרש, והקוצר, והמעפר; הדרש והזורה; הבורר, הטוחן; והמרקך, והלש, והאופה; הגוז את האמר, המלכנו, והמנצוץ, והצובע, והטווה, והטפסה, והעושה שני בתיה גירין, והאorig שני חוטין, והפוצע שני חומין; הקישר, והטפייר, והטופר שתי חפירות, הקורע על מנת לחרוף

פירוש ברטנורא

ב הזורע החזרש. הא דלא תנא החזרש ברישא והדר הזרע בדרך כל הארץ, לאשמעון שם היה קורע קשה וחרשו ורעו אחר כך חור וחרשו, מחייב אחרישנה שם חורש: הקיזר. בורעים, והמלך באילנו, חייב שם קיזר: המלך. אוסף ועיטם תלישים וצוברים אל מקום אחד: הזורה. ברחת להזרע: הבורר, בידיו או בכברה: והמרקך. בנפה, וא"ג דרין כלחו חרדו נינדו ולהפריש פסולת מותק אוכל נינדו עישו שלשה; מושם דשלשתן הו כמשנן אף עלי נב דרמו להזרדי חישב לו כל חרדו באפני נשפה. א"ג לפ"י שאין בבח אהאל והזורה: לא היא באמשן, דין אפייה אלא בפת ופת לא שייכא במלאת המשכן, אלא תנא סדרא דרכ נקט, מיזה מבשל שהוא מעין מלאת אופפה הוה במישן, בסממן של צבע תכלת ואורמן ולולעת שני. והמים בקדורה, והנתן כסוי ע"ג קדרה העומדת על האש, חיב ממשום מכשלה, וכל הנק קמיה דחישב במתויהן הזרע הקיזר וכו', כללו הוו בסממן בגבע של מלאת המשכן: הגוז צמרא. וכל שאר מלאותה שבי' בגמור הנגמצאי. חונטו בשטח א"ג סוקון מסוכן: המיסך. אורו"ר בלע"י: תמי צמרא. שנונין שוי צדי חלון טבומו עושן הקורתן וחותמן וחותם מעל העבר, לזרוך ארינה: והקושר והחותמי. שכן צדי חלון טבומו עושן הקורתן קושרין וחותמן, שטח העבר עליו ו, ומתר מאן וקיים באן: והטופר וקורע, נמי היי בירויות, שכן ריעעה שאכלה עש נקבה בו נקב קמן ועוגל צירק לקרע למטה ולמעלה את הנקב שלא הדרה העשיה קמיטין קמיטין: והטופר שתי הפירות. והוא שקששן, דאי לא קשין לא קיימי. ומחייב הרתי ממשום קישור ומשום הזורע: האגד צבאי, וכל

משניות מבוארות – קהתי

מכואר שאף על פי שלוש המלאכות – הזורה והבורר והמרקך – מטרה דומה להן, להוציא את הפסולת מתוך האוכל, מכל מקום הואיל ושלשתן הוו במלאת המשכן, לבייך יימניה כל אחת כאב מלאתה בפני עצמה; ככלומר מאחר שאין מעשיהם שווים ואינם גנושים לא בזמן אחד ולא בענין אחד אלא הזורייה היא להוציא את התבון, והברירה להוציא את הזרורות והעפר, והחרקרה להוציא הסובין והמורון (המאיד). **והלש –** את הבצק – **והאorig –** מלאה זו אמן לא היהת במסכן, שאין אפייה אלא בפת, ופת לא היהת דרישה למלאתה במסכן, אלא שבישול היה במסכן, שכן ציריכים היו לבשל את הסמנינים של צבע התכלת והאגמן ותולעת השני, וכיון שמנסנתנו נוקתה את המלאכות שבכחונת הפט לפיקח נקטה אפייה במקום בישול, שמלאכה אחת הן. כל המהויש את הבישול או את האפייה, בגין שבוחש בקדורה או שנונין מכסה על גבי הקדרה העומדת על האש, הריהו חייב ממשום מכשלה. – עד כאן יימנו אותה עשרה מלאות שישן בהכנות מזונות. וכולן הוו במסכן בהכנות סממני הצבע. להאן יימנו לשאל העשרה מלאכות שישן בהכנות הלבשה. וכולן הוו במסכן בעשיית היריעות: **הגוז את האמר –** ובכלל מלאה זו: התוליש נזחות של עזים, המורט נזחות העף, התוליש שערות, שכל אלו ודומיהן תולדות הגוז הן; **המלכנו –** המכבס את הצמר כדי לעשותו לבן. ותולדות המלכון: המכבס בגדר בדים, הנטוחת בגדר ורטוב, המשרה בגדר מלוכלך בדים; **והמנצוץ –** סורק את הצמר במרקם כדי להפריד בין שעורתו; ובכלל המלאכה הזאת: הסורק את הפשתן, המנצץ סיב או גומי עד שנעשים כעין וותין, החובט על הגידים עד שנעשים כחותים לטות בהם (כמו שעשושים סופרי ט"ט); **והצובע –** הצובע את הצמר, וכן כל צובע; **והטווה –** העושה חוטים מצמר או מפשטים או מכותנה ודורמה; **והפוך –** המותח את חוטי השתי בכיס הארגנה מכובד העליין לכובד התחתון, והעושה שגי בתי גירין – שעשה או תיקן שתי טבעות או שתי לולאות, שהבן מכניס בכל טבעה או לולאה חוט שתי אחוד ("תפוארת ישואל"); ויש מפרשין: המכניס חוטי שתי דרך הנירים שבכלagi הארגנה וועשה מהם שני בדים (ר' אלבך), כפי שסבירא להאן (יג, ב). **והאorig שני חוטין –** המכניס חוטי העבר בשתי. ותולדות מלאה זו: קליעות חוטים, אוירגת רשת לחולנות וכדורמה; **והפוצע שני חוטין –** המסיר חוטי העבר מעל השתי או חוטי השתי מעל העבר לתיקון הארגנה. ויש מפרשין: שכשנפק החוט באמצע הירעה ורוצה לחברו ולהשלימה פוצע שני בראשי החוטים וטווה אותם בראשי אצעובתו (המאיד). ויש מבארין, שלאחר שגמר הארגנה, חותך את חוטי השתי הנשארים ("שנות אלהי"); **הקישר –** קשור של קיימת, והטפייר – קשור של קיימת. בוגרא מכואר ששתי –

יום שני

ב אור מונה ב

לאחר שלמדנו במשנה הקודמת "הידוע שהוא שבת ונעה מלאות הרכה בשבת" הרבה, חייב לנו לא במלאה ומלאכה, באה משנתנו למונת ולפרט את אבות מלאות. וכבר הזכרנו (בפתחה למסכתנו), שהואיל ונסמכה פרשת השבת לפרשת המלאכות, למדנו חכמים של המלאכות שהו במסכן – בבנינו, בשישית היירועה של שוש ושל עזים, בעשיית עורות האילים ועורות התחשים, בעשיית הסמנינים לצביעה – הן הן אבות המלאכות האסורתה בשבת. שאר המלאכות הדרות לבלות מתחולקות לוטנים לי דמיון אל אבות המלאכות, והמלאות הדומות אל כל אב מהאותה ה"תולדות" של אורה, בא' שנפרט במשנה במקצת מלאכה. וכבר באוינו במשנה הקודמת, שהעובד על חולדה יינו כעובר על אב מלאכה, אלא עשה אום בשוגג (בחולליםacha) מלאות אחורית, שאחת מון האב מבילה והאותהן אין תולדות שליה, בון שצורך תורה (אב מלאכה) וקטף פירוט ותולש פרחים ולקט כמנהן ופטורות (שכל אלו הן תולדות הקודם). אין חייב אלא טאתה אחת.

אבות מלכאות ארבעים חסר אהת – משנתנו נקטה אבות מלכאות חסר אהת" ולא "שלשים ותשע", שהולכת היא בעקבות הלשון במסכת מכוון (ג, 1), ושם הטעם הוא מושם שכתבו (דברים כה, ג): "ארבעים יכנו", ובאה עלייו הקבלה: "ארבעים חסר אהת" (עיין "תשופות יום טוב" שםביא טנמים נוספים לכך): **האorig –** ובכלל מלאה זו: הנוטע, המרכיב, החותך ענפים מהאלין כדי שהאלין יגדל יותר ותעהבה, השופך מים על גבי ועדים, שכל אלו תולדות הזרען הן; **והחזרש –** משנתנו נקטה "הזרען" (אף ש搖גיל חורשים תחילה ואחר כן זורעים) להמשמעו, שאם היה לאדם קרוע קשה וחורשו וורעו ואחר כך חורשו, אף על החירישה השניה חייב הוא מושם חורש. ותולדות החזרש החופר בקרע, המשווה גומות בשדה, וכן כל מלאה הנשיטה ליפיות את הקרע; **והקוצר –** ובכלל מלאה זו: הזרע ענבים, הגורר תמרים, המוסך זיתים, האורה תאנין; וכן כל עקרית דבר מגידלו תולדת הקוצר היא; **והמעפר –** האוסף שבליים שנកצו לעשות מהם עמרין, או האוסף עמרין לעשות מהן גדיש. ותולדות המונע: המאסף פירוט או עצים במקומות גדולים וועשה אותן ערימה אחת; הנקב האים וחורזו אותם על החל עדר שמתכבדים לגוף אחד, וכל ביצוע זה; **הקלש –** החובט את השבלים להוציא מהם את הזועים. ותולדות הדש: המפרק פולים מן הרוביטים יבשים וככל ביצוע זה. **והאorig –** המפזר את התבואה ברוחה לזרע ועפר, מתוך האוכל בידיו או בכברה; **הטוחן –** את הפסול, כגון צורות ועפר, מושׂתן שנקצרו לעשות מהם עמרין, או האוסף גוגרי התבואה והופכים לקמח. ותולדות הטוחן: השוחק קפה במכונת טחינה, המכבק עצים לקסם, המפרק צורו עפר; **המרקך –** המגרא את הקמח בנהפה, להוציא ממנו את הסובין והמורון. בוגרא

מסכת שבת פרק שבעי משנה ד

שתי תפירות; הצד אובי, השותח, והמפשיטו, המולחו, והמעבד את עורו, והמוחקו, והמוחקכו; הפטוב שתי אותיות, והמוחק על מנת לכתוב שתי אותיות; הבונגה, והפטורה; המבכה, והמבעור; המכה בפטיש; המוציא מירושות לשאות – הרי אלו אבות מלאות ארבעים חסר אחת.

ג ו עוד כלל אחר אמרו: כל הקשר להצניע ומצעניין פמוּחוֹ והוציאו בשbeta – חיב עליו חטא; וכל שעונו בשר להצניע ואין מצניען פמוּחוֹ והוציאו בשbeta – אין חיב אלא המצעניין.

ד המוציא תבן – במלא פי פלה; עמי – במלא פי פלה; עשבים – במלא פי גמל; עזיה – במלא פי גרי;

פירוש ברטנורא

מלאת עורו נהנת בהחשים בעורויהן: המולחו והמעבדו. בוגרואה מקשה והינו מולח הינו מעבר, אלא אףיך הדר מיניהם וועל שרוטם במקומו, שמשרטט מאבות מלאות הוא: המוחק. מנד שערו: מהחטו. מקשיין ומהחכו לצלעות וסידלים: וبوتם ומוחהן, והוא במשכן, שכן רושאים בקרשים לדע אויה בן וזה כותב אותן בוה ואות בו, ובפעמים שעשו מוחה: מכבכח מבכיה, מכבכח מכבכח, שכן אמן מכח כבון בוגרואה, אין מכח בפטיש וחיב לאלא מלאה, והוא גמר מלוא, וכן נגרא רדייא אבות מלאות מכבכח חסר אחת, אף על גב דחדר השוב לו חרוא חרוא, אהרא לאשמעין דאבל עבד אינש כל מלאות שבכעלן שבשבת, בהעלם אחת, אי אפשר שיתיריב יותר מארבעים חטאות, רכלווא שאר מלאות תלותות לתקן אבות, ואשכח דעביד ואשכח דיללה ולא מוחיב אלא חרוא:

ג כל הקשר להצניע. שהוא דבר העשי לנוכח האדים: ומצעניין במויה: אין חייב אלא המצעניין. אם נעשה חיב על

אדם אחד והצניע, חייב על החיזאו אם חיזיאו, אבל אדם אחר אינו חייב עליו, ולגביה לאו מלאה דיא:

ד עצה. בתן של ימי קמנויות: במלוא פי גמל. שעוונו גודל מלוא פי פלה. שעוונו גודל מלוא פי פלה, וככלו פה לא מוחיב בכעה, דחא לא חזיא פהה: עמי. קשין של

שללון: פי פלה. נפש מיידי, הלק עמי דלא דלא חי לרר לא מוחיב בוגרואה פה, אבל עשבם הויל והו נורי ולמה מהייב שללון:

משניות מבוארות – קהתי

ותולדותיו אין חייב אלא חטא אחת (עיין ברטנורא: "תוספות יומטוב", "תוספות רבינו יעקב איגר").

באור משנה ג

מכאן ואילך דינה מסכתנו בפרט אבות המלאכות שנימנו במסנה הקודמת, וכهامשך מה שנינו עד פוקנו, חוזה היה לדין באב האחרין: המוציא משרות לשאות. החול במסנה וועוד העת החלת פוך י"א עוסקת במסנה בקביעת השיעורים לכל מיני דברים לענן החיב בהוצאותיו משרות לשאות. הקבלה לכך באה משנתו לקביע כל על מהותם שיוציאו של הדרכם, שادات חיב על הגאנזיאם שבות לשאות.

וועוד כלל אחר אמרו – חכמים: כל הקשר להצניע – דבר שראו להצניעו ולשמור עליו, מפני שיש לאדם תועלתו בו, ומצעניין במוּחוֹ – כשיירעו של זה, ככלומר שיש בדבר זה שיעורו, שרוב בני אדם עושים להחביבו ולהצניעו, והוציאו בשbeta – מרשות לשאות בשוגג, חיב עליו חטא – אף אם המוציא הוא עשי, ואין הדבר חשוב בעיינו, וככל שיאינו פשר להצניע – שאין הדבר ראוי להצניעו, ואין מצעניין במוּחוֹ – או שבויי אדם אין מחשבים כמותו, אלא אחד החביבו והצניעו, והוציאו בשbeta – בשוגג, אין חיב אלא המוציאו – אם הוא זיהואה זה השאניעו, והוא רויו חיב חטא, אבל אם הרוציאו אחר, אין חייב, שלגביו אין זו מלאה.

יום של ישי

באור משנה ד

לאחר שלמדנו במסנה הקודמת, שהמושזא חפק מרשות לשאות אין חייב עלי אלא אם יש בו כשיירעו בניין אדם מחשבים אותו כדבר שראו להצניעו, באה המשנה לפוט את השיעורים של דברים שעין הדיבר בחזאותם.

המוסיא תבן – של תבואה, במלא פי פלה – הויאל ותבן מאכל פורה הוא, והוליכים עזה כמלוא פי פורה אינו חייב, לפי שאין דראיה ראייה למאלל הפה. עמי – הקש של שבלים (רש"י: ברטנורא), ושמרפחים: הקש של תבן ימולא כתמה, "שנות אילוח", במלא פי פלה – הויאל וראיי גם למאלל הטלה ולא אחר שיעור הפה. עשבים, במלא פי גדי – שעשבים רכים יותר וזראים אף למאלל הגדי, הלק המוציא עשבים אף למאלל חיב. עלי שום ועלי בצלים, לחים – שוראים הם למאלל אדם, שיעורם בגראגרת – כתנה יבשה, שעו שיעורו של

המלאכות הללו היו במשכן בצד החלון שמננו עושים את צבע החכלת, שכן צדי החלון היו צרים לפעים לקחת חותם מרשות אחת ולהויסף על הרשות האחרת ונמצאים מתירים כאן וקורשים כאן.

ויהתופר שתי תפירות – בוגרואה מבואר, שלאחר שתופר עשה קשר, שאם לא כן אין חייב, שהרי החיבור על ידי שתי תפירות אין בין קיומם. נמצוא שחייב משום שתי מלאכות: משום חופר ומשום קשור;

הקובע על מנת לתפקיד – תפקיד שתי תפירות – שנמצא מקלקל על מנת לתיקן. אבל הקורע סתם, הרוי הוא מקלקל בלבד, ופטרו מחתאתה. –

והו מלאות געיבוד הערו (להכנת צרכי כתבה), כוון הי מכם בעשיית עורות תהשימים: הצד צבי – והוא הרין לשאר החיים ולכל הכריות הזרוכות צירה, השותח, והמפשיטו – המפשיט את ערו, המולחו – המולח את הערו שהוא תחולת עיברו, והמעבד

את ערו – בסיד וכדומה. בוגרואה שואלים: הינו מולח הינו מעד? ומתריצים: המולחו והמעבד את ערו נחשבים אמנים מלאה אחת, ובמקומות זה מוסיפים כאן: החומרתו: והמוציא – מادرד את שערות העור ומחליקו לעשותו קליף או לשימושו. הכותב שתי

ויחמתק – רצונות כפי שצורך לו לשימושו. הכותב שתי אותיות – שכך הי וושם בקרשי המשכן לידע איזה בן זוגו, והו צרים לרשום אותן בקרש זה ואות בקרש זה; והמוחק על מנת

לכתב שתי אותיות – שפעמים היו טועם במסכן והו מוחקים על מנת לתיקן. רום, המוחק בלבד מקלקל הוא ופטרו; הובנגה –

המקים בנין, והסתור – וההרס בנין; המכבה – אס, והמבעיר – יש סוברים שאין חיבים בסותר אלא דוקא אם הוא סותר על מנת לבנות פהם ("תוספות יומטוב", ועיין "תוספות יומטוב" – י"ב, ב), וכן במכבה דוקא על מנת להביעו, או על מנת

לעשה פהם ("תוספות יומטוב" – הנקה בפטיש), הנקה בפטיש, – שלם גמר קדימה המשנה כיבוי להבעשו); הנקה בפטיש, – שכן דרכם המלאכה; ומכאן כל גמר מלאכה המכונה "נקה בפטיש", שכן האומנים Gangomim מלאכותם מעיניים בה אם נשאר עוד דבר מועט להשלים תיקנו ומיכים בפטישים על הכליל כדי לעשות בו את השכלול הסופי; המוציא מרשות לרשות – מרשות היחיד לרשות הרבים או להיקן, כמו שכבר בראנו בפרקimos הקודמיים. הרי אלו אבות

מלאות ארבעים חסר אחת – משנתנו נקתה את המניין גם בהחלה המשנה כדי להשミニון, שאפיילו עשה אדם כל המלאכות בשבת בהעלם אחד, כלומר שידע שהוא שבת ולא ידע שההמלאות אשורת, אין חייב אלא שלשים ותשע חטאות בלבד, שעל כל אב

על שום ועלי בצלים, לחום – בגרוֹגָרָת; יבשים – במלא פִי גְרִין, ואין מצטרפין זה עם זה, מפני שלא שוו בשעריהן. **המוֹצִיא אֲכַלִים בְגַרְגָּרָת – חִיב;** ומctrפין זה עם זה, מפני שישו בשעריהן; חוץ מקלפין וגרעינין ועקלצין וסבן ומרסן. **רבי יהודה אומר:** חוץ מקלפי עדרשים שמתבשלות עבורה.

פרק שמיני נ

א המוציא יין – כדי מונת הפוֹם; **חלב –** כדי גמיהה; **רבש –** כדי לתן על הפחתה; **שמן –** כדי לסוך אבר קפוץ; **מים –** כדי לשופך בהם את הקילוח. **ושאר כל המשקין – ברבעית.** וכל השפכין – ברבעית. **רבי שמעון אמר:** בֶּן בְּרַבְעִית, וְלֹא אָמַרְוּ בֶּלְהַשְׁעוֹרִין הַלְלוּ אֶלָּא לְמַצְנִיעִין.

פירוש ברטנורא

אבל ממלוא פי נהיו להו, והראיין לאדם: גנוגרת. רוח שיעור לכל מאכל אדם בשתה, אבל במלא פִי גְרִין לא, דלחוט לא היו לנו, ומctrפין, כל אוכל אדם וזה עט: חוץ מקלפין, שעאיין אוכל ואין משלהמן החישועו, ועקלצין, וב הפה רוח הדואה עט בעלמאו; וופין. קלפת החיטים הנושרת מהמה כתשיה: וופנן, הנשרар בפה. ומכב"ס פריש אפכא דומסן הוא עבה ורעו מסובין: חוץ מקלפי עדשים. [שבמצחפין]: שחן מתבשלות עטוח. לאפקי קלפת החיטים שחן נשרתו בשעה מהם גורן, וקלפי הפלין במנן שחן לחם ומctrפין עם אוכולן לשערו גורנת, אבל בשים לא שעאיין אוכלן בקלפין לפני שחן נאנן כובין בקערת. ואין הלהכה בר' יהודה:

ח א המוציא יין כדי מונת הפוֹם. של ברכת המוציא, שהוא רביעית יין חין, כדי שימוננו לחשבן על חד של יין תלהה מומו ועמדו על רביעית. הלוֹג שהוא שיעור בום של ברכה: כדי גמיהה. מה שארם בועל בכת אהת, וחבל בהמה מטהה דלא חזו לשיטה שיירעו כדי לחייב עין אהת: על הבתית. מכח של גני הסוסים והחמורים מוחמת המשאוי. ומצתאי כתוב ששחן הוזא בעור הבשר, כשמגען לחבשל הוא עווה ראש מעלה וקרוי פי כתית. ואעפ' שהחדרש עקרו לאכילה, בין שרפוֹתוֹ מזיהה, והוא משחה, אוכלן בתר שיעורו וטרא להחדרש: אבר קפן. של הינק אין יומו והוא עצבע שטנה שברגל: לשפה. לשפסף ולמחות בהן: קילור. שנוטן על הען: ושאר כל המשקין. שאן עישן מהם רפואה: שופמי, מים סורחים, מים טהורין, והוא לבב בון את החטט: בולין ברבעית. אף החין והחלב והודש, דלא אמרו שעורין במסינה אלא למצענעהן, אבל שאר כל אדם אין חיבין אלא ברבעית. וסבירא לה ר' שמעון דמעינו עגמו בעי שיעורוא וטא, ובכיצר מהאי שעוריא לא מחריב דלית לה לר' שמעון כל שעריא לא מחריב שעריא עלי מגנייע בכל שהוא, ואין הלהכה בר' יש:

משניות מבוארות – קהתי

הפחתה – מכח של גב הסוס או החמור מחמת לחץ המשאות. ויש מפרשיות: מכח שלע גב הידי או הרجل של האדם (וש"י בשם ורבוֹת). ואך על פי שהחדרש עקרו לאכילה, והרי שנינו (בסוף הפרק הקודם), שאוכלים שיעורם כגרוגרת, מכל מקום הוואיל ורוגילים להשתמש בו גם לרפואה, ושיעורו רפאותו קפן מגרוגרת, לפיכך מחמרים בו והולכים אחר שיעור הרפואה, שככל הרואי לשני שימושים, ושניהם מצזים, הולכים בו אחר השיעור הקפן ביוור לחומרה. ברם, דבר שאין מצז בו אלא שימוש אחד, כגון יין שמצויה בו השתייה ולא הרפואה, אף על פי שלפעמים משתמשים בו גם לרפואה, אין הולכים בו אלא אחר השימוש המצווי, והיינו השתיה (גמרא, החמירות). **המוֹצִיא שָׁקָן, שִׁיעּוּרָו בְּדִי לְסֻונָּק אָבָר קָטָן –** של הינוק בן יומו (גמרא). והוא אכיבע הקנה שברול, ושיש מפרשיות: אהד מפרק האכיבע הקנה כשייעור והוא אכיבע הקנה שברול, ושיש מפרשיות: אהד מפרק האכיבע הקנה (וש"י). **המוֹצִיא מִים, שִׁיעּוּרָם בְּדִי לְשֻׁופְךְ בְּהַמְשָׁקִין אֶת הַקְּלִילָר –** כשייעור המים שהיוו נותנים בתוך הקילוֹר, והיינו משחתת רופה לעיניים, כדי לשפשפו (להמוחות). ואך על פי שמים עיקרים לשתייה, מכל מקום אף רפואתם מצזיה (עיין שבת עט), וכן ולוכלים אחר שיעור רפואתם לחומרה, כמו שבארנו לעיל. **ושׁאָר כָּל הַמְשָׁקִין אֶת הַקְּלִילָר –** משתחמשים בהם לרפואה, שיעורם ברבעית – הלוֹג. **וְכָל הַשְּׁפָכִין –** המים הנשפכים, שאנים ראויים לשתייה, אלא גבל בהם את הטיט, אף הם שיעורם ברבעית – הלוֹג. **רבי שמעון אומר:** בֶּן – כל המשקים, אף הין והחלב וכור, שיעורם ברבעית – הלוֹג, ולאם – כל המשקים, אף הין והחלב וכור, שיעורם ברבעית – הלוֹג. **אָמַרְוּ –** חכמים, בֶּן בְּשֻׁעָרָרִין הַלְלוּ – הנכרים במשנתנו, שחם פחوت מרבעית, אֶלָּא לְמַצְנִיעִין – ככלומר שרכי שמן חילק על המשנה שניינו בפרק הקודם, שכח המציג ערך חיביב על הזואתו בשיעור כל שהוא, והוא סוכר שאף המציג ערך דבר אינו חיביב על הזואתו בשבת אלא אם כן יש בו שיעור מסוים, שאמנם קפן הוא מהשייעור שכאל אדם חיביב לעילו; וזהו שאמר רבי שמעון, שכח השיעורים שנינו במסנתנו, לא נאמר אלא לבני המציגים את המשקים אף במסנתנו, לא נאמר אלא לבני המציגים את המשקים אף במסנות, שאם הם הוציאו בשיעורים אלו – יין כדי מזותת הוא רוא רבע של רביעית הלוֹג (16/1 בלוֹג). **חָלֵב –** המוציא הלב של בהמה תהויה, שיעורו בְּדִי גְמִיאָה – כמה שארם בינויו ובעל בכת אחת. שיעור זה הוא פחوت מרבעית הלוֹג. **דְבָשָׁ –** כדי לתן על

כל מאכל אדם לעניין הוזאה; **יבשים –** עלי שום ועלי בצלים יבשים, שאינם ראויים למאכל אדם, שיעורם במלא פִי גְרִין – שמאלל גדי הם, ואין מctrפין זה עם זה – לשיעור שלם, כגון אם המוציא תבן בחות מללא פי פרה והשלים את החסר בעצה, פטור, מפני שלא שוערו גDEL איינו מctrוף לדבר שישערו קפן, והיינו שאין העצה מצטרפת לתבן להשלים את שיעורו של מללא פי פרה. אבל דבר שישערו קפן מctrוף לדבר שישערו גדול, שכן תבן מctrוף לעצה להחתייב במלוא פי הגמל. **המוֹצִיא אֲכַלִים –** מאכלני בני אדם, בגרוֹגָרָת – תана יבשה, חִיב – חטא, ומctrפין זה עם זה – כל האוכלים מצטרפים זה עם זה, כגון אם הוזיא לחם ורוק שאין בכלל כגורנות, הרוי הם מצטרפים שנייהם לגורנות, והייב קרין חטא, מctrפי שׁוֹר בְּשֻׁעָרָרִין – שככל מאכלני בני אדם שיעורם כגרוגרת, חוץ מקלפין וגרעינין ועקלצין – זנבות הפה, וסבן – הפטולה הגדסה של הקמת, ומסרן – הפטולה הדקה; ושיש מפרשיות להיפך, שהמוסון הוא פסולת גסה מסובין (ומכ"ט): כל אלו אינם מאכל אדם וכלן אינם מצטרפים לאוכל להשלים שישערו לגורנות. **רבי יהודה אומר:** חוץ מקלפי עדרשים – כל הקלייפות אין מצטרפות לאוכל, חוץ מקלפיות עדשים שמצטרפות, שמתבשלות עט – לפי שמתבשלות עם העדים, וכן מצטרפות הן עט מהן לכדי גרוגרת. ואין הלהכה כרבי יהודה.

באור משנה א

משנתנו דנה בשיעורי הוזאה של משקים ונולים שונים. **המוֹצִיא יין –** מרשות לשות, שיעורו בְּדִי קוֹזִיגָת הַפּוֹס – של ברכת המזון, שיעורו רביעית הלוֹג, וכיוון שיינט היה חריך ונוהגים היה למזוג חלק אחד של יין בשלשה חלקים של מים, שהיה היין ראוי לשתייה (עיין ברכות ז, ח), נמצא שישערו יין למזותת הכוֹס הוא רוא רבע של רביעית הלוֹג (16/1 בלוֹג). **חָלֵב –** המוציא הלב של בהמה תהויה, שיעורו בְּדִי גְמִיאָה – כמה שארם בינויו ובעל בכת אחת. שיעור זה הוא פחوت מרבעית הלוֹג. **דְבָשָׁ –** כדי לתן על

מסכת שבת פרק שמיני משנה ד

ב המוציא חבל – בְּרִי לְעַשׂוֹת אָזֶן לְקַפְּה; גַּמֵּי – בְּרִי לְעַשׂוֹת תְּלָאִי לְפַה וְלִכְבָּרָה; רַבִּי יְהוָה אָוֹרֶר: בְּרִי לְעַשׂוֹת מִנְעָל לְקַפְּה. נִיר – בְּרִי לְכַתְּבָה עַלְיוֹ קַשְׁר מַוכְסִין. וְהַמּוֹצִיא קַשְׁר מַוכְסִין – חַבָּ. נִיר מַחְזָק – בְּרִי לְכַרְוֹד עַל פִּי אֲלֹחוֹת קַטְנָה שֶׁל פְּלַטוֹן.

ג עֹז – בְּרִי לְעַשׂוֹת קְמִיעַן; קָלָף – בְּרִי לְכַתְּבָה עַלְיוֹ פֶּרֶשָׁה קַטְנָה שֶׁבְּחַפְּלִין, שֶׁהָיָה "שָׁמַע יִשְׂרָאֵל"; דַּיו – בְּרִי לְכַתְּבָה שְׁתִּי אֲוֹתִיות; בְּחֹול – בְּרִי לְכַחְול עַזְנָה.

ד רַבָּק – בְּרִי לְתַהַן בַּרְאֵשׁ הַשְּׁבָשָׁת; וְפַת וְגַפְרִית – בְּרִי לְעַשׂוֹת נִקְבָּה; שְׁעֻוָה – בְּרִי לְתַהַן עַל פִּי נִקְבָּה קַטְנָה. חַרְסִית – בְּרִי לְעַשׂוֹת פִּי כּוֹר שֶׁל צְרוּפִי זָהָב. רַבִּי יְהוָה אָוֹרֶר: בְּרִי לְתַהַן עַל פִּי

פירוש ברטנורא

ב און לקופה, לאוחה בה: תלאי. לתלהו בו, ובציד משיעור און לקופה: מות מגעל. להראות לאומן במדה או און ציר, ושעוריה בצד מתלא: ניר. מעשבים עושין אותו: קשֶר של מוכסין. פעמים אדם נוון מכט בראש הנדר מהו והוא מוסר לו חומר להראות למוכט שבער האחר מן הנדר להראותו שכבר פרע המכט, והוא לכתובathy שוי אותיות גודלות לטיסון, והן גודלות מטהו אותיות שלנו: ניר מוחק. שב און ראו לכתוב, לפיקר צרך שיעור גודל לפרק על פִי צ'להות:

ג לעשות בו קמייען, לכסתה בו את הקמייען: קלף בְּרִי לְכַתְּבָה [עליו] פֶּרֶשָׁה קַטְנָה. רַבָּס עַל שְׁתִּי אֲוֹתִיות. לרשות עַל שני קרשם להוונן: בְּרִי לְכַחְול עַזְנָה עין אֲתָה. שכן גזינות על מהיב בעשווא זומא: דַּיו בְּרִי לְכַתְּבָה שְׁתִּי אֲוֹתִיות. להרשות עַל שני קרשם להוונן: בְּרִי לְכַחְול עַזְנָה עין אֲתָה.

ד השבשת. היידן מושבנן נסח קמן באש הקנה ונוהנים עליו דבק והעוף יושב עליו ונזכר בו ציריך להרבה כדי ישוא העוף נרבך בו: בְּרִי לְעַשׂוֹת בו נִקְבָּה. קַטְנָן, בְּלִי שְׁמַשְׁמַן בו כְּסָף חֵי בְּזַהֲרָה וְעוֹשָׂה בְּסַתְמָה נַקְמָן לְחוֹזֵיא מִמְּנוּ הַכְּסָף חֵי חַרְסִית. לבינה כתשוחה: לעשות פִּי כּוֹר. השמופה נבסם בו: פְּטַפּוֹת. רַגְלַי לְמַקְמָן מוֹשֵׁב הַכּוֹר, שְׁמַשְׁמַן אָתוּ עַל כֵּן וּבְסִים הַעֲשֵׂי לְקַרְבָּן עַל פִּי הַכּוֹר שֶׁל צְרוּפִי זָהָב. בְּמָקוֹם שאון צ'רפן הוהב באש של סובן. פרוש אחר שרנילס להת סובן על פִּי הַכּוֹר בְּשִׁמְתִּיכִים הַחֲוָה: לְפָדֵד קַטְנָה שְׁבָנָות. בְּנָתָה שְׁהָנָעָן

משניות מבוארות – קהתי

יום רבינו ג

עד – המוציא עור, שיעורו בְּרִי לְעַשׂוֹת קְמִיעַן – קלומר לכסתה בו קמייען; קָלָף, שיעורו בְּרִי לְכַתְּבָה עַלְיוֹ פֶּרֶשָׁה קַטְנָה שֶׁבְּחַפְּלִין, שְׁהִיא "שָׁמַע יִשְׂרָאֵל" – ה'יינו כל פרשת "שָׁמַע" ד"ז וּבְשֻׁעָרִין". הקלף דמיו יקרים ולכון אין משתמשים בו לקשר מוכסין אלא לתפקידן ולמושווה, הלכך קבעו שיעורו לעונן הווזהה בשבת כדי לכתוב עליו פרשת "שָׁמַע"; דַּיו, בְּרִי לְכַתְּבָה שְׁתִּי אֲוֹתִיות – יש מפרשימים על פי הגمراה, שיעורו זה הוא בין במוציא דיו בפני עצמו עצמו בין במוציא פִּי הַקְולָמוֹס בין בְּמַזְיאוֹ בְּקַסְתָּה (וש"י). אבל הרמב"ם כותב "הַלְּ" שבת כת, ס"ה: "הַמּוֹצִיא דַּיו עַל הַקְולָמוֹס שִׁיעּוּרוֹ כִּי לְכַתְּבָה מִמְּנוּ מִתְּנָעֵל הַנְּפָה וְהַכְּבָרָה. רַבִּי יְהוָה אָוֹרֶר: בְּרִי לְלַטֵּל מִמְּנוּ מִתְּנָעֵל לְקַטְנָן – שיעורו ההווצהה של גמי הוא טהרה בארכו כדי למדרו רגל של קטן, בשלbil להראות לסנדלו את מידת הנעל שהוא ציריך; ושיעורו קטן מתלא. יש מפרשימים, שרבי יהודה הולך על תנאה קמא גם בחבל, וסובר שעשווער הוהא כדי ליטול מונען מונען מונען (המאוד). המוציא נִיר, שיעורו בְּרִי לְכַתְּבָה עַלְיוֹ קַשְׁר מַוכְסִין – טהרה המונה על המכס (הממונה על המכס) כותב שניות גודלות לטיסון שכבר שלום המכס, וסימן זה נקרא "קשר מוכסין". ובאה המשנה למלמד, שישיעור ניר לענן חיבור בהוואתו, כדי לכתוב עליו שתי האותיות של קשר מוכסין. וְהַמּוֹצִיא אֶקְשֶׁר מַוכְסִין, חַבָּ – בתוספות מבוואר, שמשנתנו באה להשמיינ, שאפללו הווא כתוב על קָלָף, אף על פי שישיעור קלף הוא כדי לכתוב עליו פרשה שְׁבָנָה (cmbבואר להלן משנה ג). בגמרא מובאת בריתיא: "הַמּוֹצִיא קַשְׁר מַוכְסִין כדי להראותו למוכסין, ה'יינו שקיביל מההמונה על המכס והוואתו בשבת קודש שהראהו למוכסין, חייב: מושחראהו לוזונן. פסוח (לפי שאינו צריך לו) שעדיין צריך יהודה אומ�: אף מושחראהו למוכסין, חייב: (כ'פסח משנה); מושחראהו בשבת דין זה, שהמוציא קשֶר מַוכְסִין הוא לשומר על אישור זה). ופוסק הרמב"ם מוסיפות רבי עקיבא מפרשימים, שאף משנתנו באה להשמיינ דין זה, שהמוציא קשֶר מַוכְסִין אף לאחר שראהו למוכסין, חייב: (כ'פסח משנה); מושחראהו לוזונן. רבי עקיבא אייגן. המוציא נִיר מַחְזָק – שאינו וראי עוד לכתיבתיה, שיעורו יותר גדול מקשר מוכסין, בְּרִי לְכַרְוֹד עַל פִּי אֲלֹחוֹת קַטְנָה פְּלַטוֹן – מין מי בשם. ויש מפרשימים: פְּלַטוֹן – שמן למשחה שעושים מעלי ורד ומברושים אחרים (ר' אלבך).

ב א/or משנה ב

המוציא חבל – בשבת, שיעורו ארכו בְּרִי לְעַשׂוֹת אָזֶן לְקַפְּה – לאוחה בו; קופה הינו של גדול. המוציא גַּמֵּי – קנה גומה שמשתמשים בו לקשרה, שיעורו בְּרִי לְעַשׂוֹת תְּלָאִי – תְּלִוי, בית אחיה, לְקַפְּה וְלִכְבָּרָה – לחלוון בו. שיעורו זה הוא קטן מישיעור און לקופה. וְלִכְבָּרָה – לחלוון בו. שיעורו של תְּלִוי והוא קשה ופוגם בעץ של ומבוואר בגמרא שלא אמרו בחבל שיעור של תְּלָאִי, לפי שאין נהגים לעשות ממנה תְּלָאִי לנפה ולכברה, הואל והוא קשה ופוגם בעץ של הנפה והכברה. רַבִּי יְהוָה אָוֹרֶר: בְּרִי לְלַטֵּל מִמְּנוּ מִתְּנָעֵל לְקַטְנָן – שיעורו ההווצהה של גמי הוא טהרה בארכו כדי למדרו רגל של קטן, בשלbil להראות לסנדלו את מידת הנעל שהוא ציריך; ושיעורו קטן מתלא. יש מפרשימים, שרבי יהודה הולך על תנאה קמא גם בחבל, וסובר שעשווער הוהא כדי ליטול מונען מונען מונען (המאוד). המוציא נִיר, שיעורו בְּרִי לְכַתְּבָה עַלְיוֹ קַשְׁר מַוכְסִין – טהרה המונה על המכס (הממונה על המכס) כותב שניות גודלות לטיסון שכבר שלום המכס, וסימן זה נקרא "קשר מוכסין". ובאה המשנה למלמד, שישיעור ניר לענן חיבור בהוואתו, כדי לכתוב עליו שתי האותיות של קשר מוכסין. וְהַמּוֹצִיא אֶקְשֶׁר מַוכְסִין, חַבָּ – בתוספות מבוואר, שמשנתנו באה להשמיינ, שאפללו הווא כתוב על קָלָף, אף על פי שישיעור קלף הוא כדי לכתוב עליו פרשה שְׁבָנָה (cmbבואר להלן משנה ג). בגמרא מובאת בריתיא: "הַמּוֹצִיא קַשְׁר מַוכְסִין כדי להראותו למוכסין, ה'יינו שקיביל מההמונה על המכס והוואתו בשבת קודש שהראהו למוכסין, חייב: מושחראהו לוזונן. פסוח (לפי שאינו צריך לו) שעדיין צריך יהודה אומ�: אף מושחראהו למוכסין, חייב: (כ'פסח משנה); מושחראהו בשבת דין זה, שהמוציא קשֶר מַוכְסִין הוא לשומר על אישור זה). ופוסק הרמב"ם מוסיפות רבי עקיבא מפרשימים, שאף משנתנו באה להשמיינ דין זה, שהמוציא קשֶר מַוכְסִין אף לאחר שראהו למוכסין, חייב: (כ'פסח משנה); מושחראהו לוזונן. רבי עקיבא אייגן. המוציא נִיר מַחְזָק – שאינו וראי עוד לכתיבתיה, שיעורו יותר גדול מקשר מוכסין, בְּרִי לְכַרְוֹד עַל פִּי אֲלֹחוֹת קַטְנָה פְּלַטוֹן – שמן למשחה שעושים מעלי ורד ומברושים אחרים (ר' אלבך).

כור של צורפי זהב; סיד – כדי לסוד קטנה שבגנות. רבי יהודה אומר: כדי לעשות בלבול. רבי נחמה אומר: כדי לעשות אנדרפי.
ה ארוכה – פחותם המרצופים; דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים: בחותם האגרות. זבל וחול הדק – כדי לבל קלח של ברובו; דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים: כדי לובל בריישא. חול הגס – כדי לתן על מלא בף סיד. קינה – כדי לעשות קלמוס; ואם היה עבה או מרסס – כדי לבשל בו ביצה קלחה שבגיצים, טרופה ונינה באלאפס.

ו עצם – כדי לעשות תרויה. רבי יהודה אומר: כדי לעשות מנגו חף. וכובית – כדי לנירז בו ראש הפה; צור או אבן – כדי לזרוק בעוז. רבי אליעזר בר יעקב אומר: כדי לזרוק בפהמתה.
ז חטים – כדי לתן בין פאים לחברו; דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: כדי לחתות בו את האור. רבי יוסי

פירוש ברטנורא

לפרקן ולא בא להן האורה, בנות ענים טופלות אותן בסוד והאור מנהר לבא והאור מנהר את השער; אנדיג, סדרין אותן מטה מן הצדען מעט, שקורין בת דעתה. ואין הלה לא כרבי יהודה ולא כרבי נחמה:
ה ארומה טיט אהום: מרצופין. שכן גדרות שנושאי בהם פרקמיה בספינות, וחותם אותם בדרך שחותמים האגרות. ושעוריה ודרנן ומור מרדר'ע. והלה חוכמים: כדי לובל בריישא. כרת. ושעורה ומור מלחה של ברובו. והלה חוכמים: מלא כף סיד. כף של סיידן: כדי לעשות קלמוס. המשען של אמרץ אבעחוויו: עבת. שאינו ראוי לכתבה: מרסס. מרצוץ וצבורו: ביצה קלחה. ביצה חרגולית. ואמאי קרי לה ביצה קלחה שקהל להתבלש: יותר משאר ביצים. והשעור הוא כדי לבשל בוגרות ממנה: פרופת מוגרת בשמן: מתונה אלפלפה. שהוחם כבר שהוא מוגרת מהורתה להתבלש:
ו תרויה: כף: חף. שנ משני המפתח שפותח בה והלחות. אין הלה כבוי יהודה: בבר. של אונוני, ומעבורי על השתי כשהוא מותח לפניו ושבט בו החותם: כדי לזרוק בכחמתה. דלא טריה אייש לבשל צור מישם לבשל שורות של קורתא על הארץ יש חל דין ולו סמכו תחתו של לא תנקם: זכר לדבה:
ז בין פאים לחברו. כשמדרין פצימין ועומדין קורות עזין שורות של קורתא על הארץ יש חל דין ולו סמכו תחתו של לא תנקם: זכר לדבה.

משניות מבוארות – קהתי

טרופה – בחושה ומעורכבה בשמן, שמהרת להתבלש על ידי כה,
וינטנה פאלפס – במחייב שכבר הוחמה. בוגרא מבואר, שהשעור
אין כדי שתתבלש כל הביצה אלא כגורוגרת ממנה, שכל שייעורי שבת
באוכלים הם כגורוגרת.

ירום שישי

באור משנה ז

עצם – המוציא עצם, שייערו כדי לעשות תרווד – כף. רבי יהודה אומר: כדי לעשות מטפון קף – שנ של מפחח; ואין
להנה כבוי יהודה. זכוכית, כדי לזרור בו ראש הפה – ריש גורסים: הכרך. והינו כען מחט של עץ, שבו שבט (מכה ומישר) האוגר את החוט השני, שלא יתקפל חוט על החור, ומפעם לפנים והוא גורדים ומחודדים את ראשו בזכוכית. צור או אבן, כדי לזרוק בעוף – להבריחו. רבי אליעזר בר יעקב אומר: כדי לזרוק בפההפה – שאין אדם טורח להרים כדי להבריח את העוף, לפי שגורה בלבד דיה לך; הילך שיעורם של צורו ואבן הוא כדי לזרוק בכהמה שבתרה, ומבודר בברייתא בוגרא ישיעור וזה משקלו עשרה זוזים (כ-40 גרם).

באור משנה ז

חרס – המוציא חרס, שייערו כדי לתן בין פאים לחברו – פצים
הינו عمוד או קורה; כמשמעותם עמודים או קורות זה על זה (או זה על יד זה), אם יש חל בין אחד לחברו מניהם שם חרס, שלא יתעקמו (וש"י). ויש מפרשימים: פצים – חצי לבנו, כיש חל בין חזאי לבנה ממלאים אותו בחרסים ובאנבים דקים (ומביצה). דברי רבי יהנדה – ושיעורו שייעור מועט הוא. רבי מאיר אומר: כדי לחותות בו את האור – להעביר בו גחלים בווערת ממקום למקום, ואין חותום אלא בחרס גדול (המאיד). רבי יוסי אומר: כדי לקובל בו רבייעית – הלוג מים, והוא שייעור מועט משיעורו של רבי מאיר.
אמר רבי מאיר: אף על פי שאין ראייה לרב – שאין ראייה גמורה מן המקרא דלהלן, אבל יש זכר לרב – רמז לדבריו ממה

בגמרא מכואר: כדי לסוד פטפטות של כירה קתנה – ככלומר לטוח בקעיטם
שבו (וש"י). סיבין, שייעורים כדי לתן על פ' פי כור של צורפי
זבד – בשעת התחלת ההזבב, כדי להגדיר את האש. סיד, שייעורו כדי
לשוד קטנה שבגנות – בוגרא מובהת ביריתא: כדי לסוד אבעחו
קטנה שבבונות; ועוד אמרו (שם): בנות ישראל שהגינו לפרךן ולא
הגיעו לשניהם (שהביאו שתי שערות ולא באו עדין לכל שניהם טופלות
לכך – רש"י), בנות ענים טופלות (מושחות) אותן בסיד (שמישר את
השער); בנות עניים טופלות אותן בסולות; בנות מלכים טופלות
אותן המשמר (שמנית היה שלא הביא שליש). רבי יהודה אומר:
כדי לעשות בלבול – ויש גורסים: כדי לסוד נכלול – לسود על
הצדדים בשביב להסביר את השערות שעלייהם ולקפכל. רבי נחמה
אומר: כדי לעשות אנדרפי – יש מפרשימים: כדי לעשות סימנים (שנתונות) בכליל העשי
להאדימו; ויש מפרשימים: כדי לעשות סימנים (שנתונות) בכליל העשי
למודר בו יין או שמן, שמנסים בסיד מידות שונות. ואין הלה לא
כרבי יהודה ולא כרבי נחמה.

באור משנה ה

אדרמה – טיט אדם שימושים בו לחותמת, בחותם המרצופים
– שייעור ההזאה כדי לשום חותם על שקס של סחרה, דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים: בחותם האגרות – שייעור זה קתן
משיעורו של רבי עקיבא, שהחותם שששים על אגרות צריך אדרמה
פחים מחותם המרצופים. זבל וחול הדק, שייעורם כדי לובל
קלח של קרובי – צמח יחיד, דברי עקיבא – רומי (חציר); שייעור זה קתן מלח
אוזרים: כדי לובל בריישא – רומי (חציר); שייעורו כדי לתן על מלא כף סיד. וחכמים
של ברובו. חול הגס, שייעורו כדי לתן על מלא כף סיד – שהיה הסידדים מעורבים חול בסיד, ושייעור ההזאה של החול הוא בשיעור
הצריך לכף של סידים המלהה סיד. קינה, שייעורו כדי לעשות
קלמוס – הראוי לכתוב בו, והינו שמניג לשרוי אבעחו (גמוא).
אם קינה עבה – אם הקנה היה עבה, או מרסס – רצין, אין
ואוי לקלמוס, רומי עכיזם, שייעורו כדי לבשל בו ביצה קלחה
שבגיצים – ביצה תרגנולית שהיא קלחה להתבלש משאר הביצים,

מסכת שבת פרק תשיעי משנה ב

אומר: **בְּרִי לְקַבֵּל בּוֹ רְבִיעִית.** אמור רבי מאיר: **אֲפָלָה פִּי שְׁאֵין רָאֵה לְדִבָּר, וְכֶר לְדִבָּר** (ישעה ל, ד): **"וְלֹא־יִמְצָא בְּמִכְתָּבוֹ חַרְשׁ לְחִתּוֹת אֲשֶׁר מִיקּוֹד."** אמר לו רבי יוסי: **מֵשֶׁם רָאֵה?!** **"וְלֹחַשׁ מִים מְגַבָּא."**

פרק ת שיער

א אמר רבי עקיבא: **מַעַן לְעֻבָּדָה וְרָה שְׁמַטְמָא בְּמִשָּׁא בְּפִנְהָה?** **שְׁנָאָמָר** (ישעה ל, כב): **"תּוֹרָם בְּמוֹ דָּרוֹת, צָא תְּאַמֵּר לוֹ"** – מה נדרה מטמאתה במשא, אף עבורה ורה מטמאתה במשא.

ב **מַעַן לְסְפִינָה שְׁהָיָה טֹהָרָה?** **שְׁנָאָמָר** (משיל ל, ט): **"דָּרְךָ אֲנֵה בְּלִבְּבֵים."** **מַעַן לְעַרְבָּגָה שְׁהָיָה שְׁשָׁה עַל שְׁשָׁה טְפַחִים,** **שְׁזֹרְעַין בְּתוֹכָה חַמְשָׁה וּרְגַעַן,** **אֲרַבְעָה בְּאַמְצָעָה?** **שְׁנָאָמָר** (ישעה סא, יא): **"כִּי בְּאָרֶץ הַצִּיּוֹן צְמַחָה וּכְנַהָּוֹת וּרְעַיָּה תְּצִימָה"** – **"וְרַעָה לֹא נָאָמָר, אֶלָּא וּרְעַיָּה."**

פירוש ברטנורא

החשב חرس בחתיות האור: להשוו. לדוחות: מוגבא. נומה שஹים נקברים בה, אלמא השיב חרס נמי בקבלה חיים והלכה כרבינו יוסף: **ט א** אמר ר'ע מני לעבודת כובבים שמטמאתה במשא. אידי דאייר לעיל באסמכה נבי חרס, נקט נמי להני קראי דאסמכה. וקרוא דתורת חרס סמוך לקדא לא מצא במתנתו הרם ואידרי לעיל. אי נמי ממש דיבר למתריא מני שמרחץין את המילה וכו' תנא להן מני דודו לה: מטמאתה במשא. הנישא אותה ייכנס בנדיו ואיפלו לא גנע בה, בגין שהרזה בקופה וכיוינא בה. ואפליגו רבנן עליה דרבינו עקיבא ואמרי אינו מטמא אלא בגען בשער. והלבה בחכמים: תורם במו (אשה) דורה. כלומר ידי בעיניך כורום, כמו דורה, כאשרה נדרה, כרכובים (וקרא ט"ז) והדרה בנדירה, ובverbora כובבים משערן: קרוא:

ב **שְׁוֹאָה טֹהָרָה.** שאינה מקבלת טומאה: בלבד יפ. וPsiame דרניה בלבד יפ. שפינה הרוי היא בים, מה ימ מהור אפ ספינה מהור, ואיפלו היא של חרס ואיפלו טענה בכשה וחוריודה לים: שזרועים בה החמה ועתיקות. וש בה כדי להפריש ביןיה הפרש הרוי ולא הי רוכבו: ארבעה ארבע רוחות העורגה. ממלא את כל הרוח עד סמוך לךן ובמצע אינו ווע אלא גרעין אחד כדי שהרזה הנערין שאמצע רוחק ב' מטבח מן הרוע שבל רוח, ושעור נירק כל ווע טפה ומוחזא, אוף על פי שאצל קרכוטות שברוחות הרועם קרכוטים ה סופק לגרד מכאנן וזה סופק לגרד מכאנן, אין כאן בית מיחוש דאבלאמ לבבד קפוד קרא ולא להו ערבות, ולויקה לא חיישין, כדרנן הה גדר גינחים ה סופק לגרד מכאנן, ואפ על גב דיניך מוחטא, וכאן יש חוכר גדרו שרוח זו ווועה צפון דורך, ורוח זו ווועה מורה ומערב, אבל בן צען ווע האמצען להוציא הרוחות אין היכר, ואו מוקבי הי ערובה, הילך צרך רוחך כד ניקה: **שְׁנָאָמָר בַּיְדֵי רַבִּי עֲקִיבָא בְּאַרְצֵי תְּצִימָה.** תוציא רוח, זמואה רוח, זמואה תיר, הצמיה תה, הרוי המשיה. ושה טפחים לייכא לפליך מקרה, אלא קם להו לבנן דה רענינו בשעה טפחים לא נקי הרוחות מן האמצען, ולא האמצען מן הרוחות, דשעור נירק כל ווע טפה ומוחזא, והילך כי רמי לקלא חמשה וווענום בעורגה בת ששה טפחים קאמו. ובמכתה כלאים פירשות הלבota ערוגה ופרטיה ודקוקיה ובאן קזרתני:

משניות מבוארות – קורתין

דָּרְךָ אֲנֵה בְּלִבְּבֵים – ודורשים מכאנן, שפינה דינה כים, מה ימ אינו מקבל טומאה, אף שפינה אינה מקבלת טומאה. בגמרא מובאת בריתאות, שלදעתה הנניה למדים זה משק, שכן כתוב בטומאה ויקרא יא, לב): **"מְכָל עַצְמָה עַצְמָה עַצְמָה."** ודרשו מכאנן שאין כל עצ מיטמא אלא כשחווא דומה לשק, מה שכך מתטלטל מלוא וויקן, אף כל שמתטלטל מלוא וויקן. בום, הינתן של משנתנו בא להשמי, שאפלו שפינה היא של חרס, אינה מקבלת טומאה, שכן לדעת הנניה שפינה של חרס מקבלת טומאה, לפי שלא הוקשו לשק אלא כל עצ שפינה של רוחות הכתובים באותו פסקו; או הינתן של משנתנו בא להשמי, ובגד ווער הכתובים היידן, שייא קתנה ומיטטלטלת מלוא וויקן, שכן טענים שאפלו ספנית היידן, שייא קתנה ומיטטלטלת מלוא וויקן, שכן טענים אותה ביבשה ומוריריים אותה למים, מכל מקום אינה מקבלת טומאה, שכל שפינה כים. **מַעַן לְעַרְבָּגָה שְׁהָיָה שְׁשָׁה עַל שְׁשָׁה טְפַחִים,** שזודען בתקה חמשה וזרען – חמישה מני וועט של יוקוט, ואינם כלאים, **אֲרַבְעָה בְּאַרְבָּעָה רוחות הַעֲרָוגָה** – ארבעה מניים בארכעתה הצדדים של הערוגה, הינו מין בכל גיד ברוחב טפה, וחוץ מן חזוזוית, שיש להניח בכל זווית טפה על טפה פנוי, ואחר **בְּאַמְצָעָה** – ומין חזוזוית ווערים באמצע (כפי היציר)? **שְׁנָאָמָר:** **"כִּי בְּאָרֶץ תְּצִיאָה צְמַחָה וּכְנַהָּוֹת וּרְעַיָּה תְּצִימָה,"** "וְרַעָה לא נָאָמָר, אֶלָּא זְרוּאִית" – הרבה ווערים במשמע יודולם: ובגמרא מבואר (שבות ט, ב). שכך נדרש הכתוב: **"זְרוּאִית"** – אחד, **"צְמַחָה"** – אחד, **"וְרַעָה"** – שניים (מייעוט רבים שניים), **"תְּצִימָה"** – אחד, הרי חמישה. ומוקובל הדבר בידי חכמים, שחמייה מיניהם בתוך ערוגה בת ששה על ששה טפחים, כשם נודעים בצוורה דלעיל, אינט יונקים זה מהה ואינט כלאים, ומיכאן, דורך חמישה מיניהם מותר לודוע ערוגה זו, אבל יותר מחמשה מיניהם אסור לודוע בה, אף על פי שמרחיק בין מין למן כשייעור הרוחקס (טפה ומוחזא), לפי שייתר חמימה מיניהם בערוגה כזו נראים כזרועים בערובוביה (עיין באור עניין הערוגה בפורוטות במסכת כלאים ג, א).

שנאמר: **"וְלֹא־יִמְצָא בְּמִכְתָּבוֹ** (שביריו) **חַרְשׁ לְחִתּוֹת אֲשֶׁר מִיקּוֹד"** – ומכאן שהשתמשו בחות לחתיות האש, ולפיכך חיבים על החצחות בשיעורו זה. **אֲפָלָה לוֹ רְבִי יֹסֵי** – לרבי מאיר: **מֵשֶׁם רָאֵה** – מפסק זה אתה רוחצה להבאי קצת ראייה לדבריך? הרוי שם מסיים הכתוב: **"וְלֹחַשׁ מִים מְגַבָּא"** – לדלות מים מן הגמא, שהימים נקברים בה; ומכאן שיש גם חשיבות בחרס אם אפשר לקבל בו מים. הלאה כרבינו יוסף.

שבת קודש

ב אוד משנה א

אגב טומה של המשנה הקדומה סודרו בראש פרקו ארכוב משניות. שתכנן קובץ מאמורים שונים שכולם מתחילה בשאלת **"וְלֹא־יִמְצָא בְּמִכְתָּבוֹ** שטמאתה במשא בדרכ אסמכה, היינו שאנן רואת משא אלא זור לדבר. שם מובאת תחילה דעתנה קמא, משנותנו שניה במכסה עברודה זהה (א, 1). שם מובאת תחילה דעתנה קמא, שאם נהס כויה של בית עברודה זהה, אבנוי וועיז ועפראו מטמאים כשרץ, היינו בגען. אבל לא במשא. רבי עקיבא סבור שמטמאים בסמשא.

אֲמָר רַבִּי עֲקִיבָא: מַעַן לְעֻבָּדָה וְרָה שְׁמַטְמָא בְּמִשָּׁא – שתנוחא אורה טמא, אפלו לא גנע בה כשנאה, **בְּפִנְהָה** – כדי – כדי נידה? **שְׁנָאָמָר – בעין עבודה זורה:** **"תּוֹרָם בְּמוֹ דָּרוֹת"** (כמו נידה), **אֲפָלָה לוֹ** – ודורש מכאנן רבי עקיבא שעבודה ורה דומה לעניין טומאה לנידה, מה **נְדָה מַטְמָא בְּמִשָּׁא** – שנאמר בה (ויקרא ט, ב): **"וְלֹא הַנּוֹגֵעַ בְּכָל כָּלֵי אֲשֶׁר תְּשַׁבַּע עַל יְדֵי כִּבְשָׁה בְּגִדְעֹן וּמִתְמָאָה עַד הַעֲרָבָה,"** ומוקאנ שהייא מטמאתא את הכליל נשנא אותה, אף על פי שלא גנע בה, שאפלו הי עשרה כלים זה על זה, כולם בכלל "אשר תשב עלי" הם (וש"י), **אֲפָלָה זָרָה מַטְמָא** – כלומר גם במשא, ואין הלאה כרבינו עקיבא.

ב אוד משנה ב

מַעַן לְסְפִינָה שְׁהָיָה טֹהָרָה – שאינה מקבלת טומאה? **שְׁנָאָמָר:**

רש"י

גمرا בעילן לאַרין – גליי לבָּל.
חמשים שערין בינה כו' – סיפיה
דהאי קרא דריש רב ושמואל
"מזוקק שבעתים" – שבע
שביעיות, והם חמשים חסר אהת
שנמסרו למשה. למדנו שחמשים
נבראו, שהרי מעת נחרס מלאיהם.
רכחיב ותחסרו מעט מאלהים
ונגו – בזומרו: "מה אונוש כי
תזכרנו". פְּרוֹתָא – פְּרוֹטָא בְּלָעֵז.
ובלשן משנה: נמל. מס'קן
מרגניתא – מקרעית הים, על ידי
בר אמראי. מִקְרִיא פְּרוֹתָא
דְּמַשְׁמָהִיג – אותה של פרסיים
נקראת: נמל של מלוכה.

ביאור עם "שפה ברורה – עוז והדר"

דף כא ע"א: שניינו במשנה: 'בין שנראה בעילן'. מבורת הגמara: **מַאֲמָר מִשְׁמָעַ דְּהָא עַלְילֶל לִשְׁעָא דְּמִינְגָּלִי הוּא** - מהיכן למד שעילן הוא לשון גליי, שהרוח מגולה לעין כל. מבורת הגמara: **אָמָר רַבִּי אַבְּהָו, אָמָר קָרָא** (תהלים יב ז) **'אָמָרֹת טְהֻרוֹת בְּסֶף צָרוֹפָ בְּעִילֶל לְאַרְצָן מַזּוֹק שְׁבָעָתִים'**, ופירוש בעילן **לְאַרְצָן** הינו שדבריו ה' דועים וגלוים לכל הארץ.

הגמara דורשת את סיום הפסוק: **רַב וְשָׁמוֹאֵל**, חד אמר חמשים שערין בינה נבראו בעולם, וכולו נתנו למשה, חסר אחד, כלומר, שםשה ובינו קיבל רק ארבעים ותשעה שערין בינה, שהרי נאמר בפסוק 'מַזּוֹק שְׁבָעָתִים', ושבעתים' הינו שבע שביעיות, שהם יחד ארבעים ותשעה, ואנו יודעים שבאותם יש חמשים שערין, מכך **שָׁנָא מַר** (תהלים ח) **'וַתְּחַפֵּרְהוּ מַעַט מְאַלְהִים'** - שהיה משה ובינו חסר מהאלים מעט, והוא שער החמשים. ונאמר בפסוק (קהלת יב ז) **'בְּקַשׁ קְנַתָּתָ לְמִצְאָה דְּבָרֵי חֶפְץ'**, וכן נדרש הפסוק, **בְּקַשׁ קְנַתָּתָ** - שלמה המלך לחיות במשה ובינו בגודלה התורה שהוא דברי חפץ, **יצְתָה בְּתַ קּוֹל וְאָמְרָה לוֹ** את האמור בסיסום הפסוק (קהלת יב ז) **'וְכַתּוֹב יִשְׂרָאֵל דְּבָרֵי אַמְתָה'**, ככלומר כבר נאמר בספר הישר, שזו התורה, דברי אמת (דברים לד ז) **'וְלֹא קָם נִבְיא אָעוֹד בִּישְׁרָאֵל בְּמַשָּׁה'**, והינו שאין אפשרות להגיע על מדורות משה.

מביאה הגמara את דעת החלוק: **וחדר אמר**, שאין לדורש כן את הפסוק בקהלת, כיון שבאמת הגיע שלמה המלך למדרגות משה ובינו, ומה שנאמר בפסוק שלא כנוביא כמשה, הינו **שְׁבָנִיאִים לֹא קָם** כתומו, אבל **בְּמַלְכִים קָם**, וזהו שלמה המלך. **אלֹא, מה אני מלכיהם** - כיצד נפרש את הפסוק **בְּקַשׁ קְנַתָּת לְמִצְאָה דְּבָרֵי חֶפְץ**, בקשות קנהת לחיות במשה ובינו בגודלה הבני האדם כפי חפזו ודעתם ליבו **שְׁלָא בְּעָדִים וּשְׁלָא בְּחַתְּרָא**, יצתה בת קול ואמירה לו **'וְכַתּוֹב יִשְׂרָאֵל דְּבָרֵי אַמְתָה'** - כבר נאמר בתורה (שם ז ז) **'עַל פִּי שְׁנִים עָדִים וְגַ�'** או **שְׁלָשָׁה עָדִים וְגַ�**, והם 'דברי אמת' שאין לשנותם ואי אפשר לדון بلا עדים.

דף כב ע"א: אגב שהוזכרו בغمara עצי אלומגים, מביאה הגמara דרשה בעין זה: נאמר בפסוק לגבי הנחל שיצא לעתיד לבא מבית המקדש (ישעה לג כא), **'צִי אֲדִיר לְאַיְעָרָג'**, ככלומר, גם צי אדירים לא יכול לעבור בו מוחמות שטף מיימי. ומהו 'צ'י אדירים' **אמר רב, זו בְּרִוני גְּדוֹלָה** - אינה גודלה ביותה. מבורת הגמara: **הַבִּי עַבְרוֹ** - לאיזה צור עושין אותה. מבורת הגמara: אינה מושחת לעקרות עצי אלומגים מוקרע הים, ורק עוזים, **מִתְּיוֹ שִׁוְתָא אַלְפִי גְּבָרִי** - מבאים ששת אלף איש, והם עובדים בתריפר ירחי שתא - במשך שנים עשר חודשי שנה, **וְאָמְרִי לְהָ** - ויש אמורים שמביאים תריפר אלף גברים - שנים עשר אלף אנשים, **בְּשִׁוְתָא יְהִרְיוֹ שְׁהָא** - במשך ששה חודשי שנה, **וּמְעַנֵּי לְהָ חֶלְאָ** - והם מטענים חול על הספינה עד דשכנא - עד שהיא שוקעת ועומדת על רקורעית הים, ועודין ראש הספינה מעל המים, **וְקָטָר אַטְוֹנִי דְּכִוְתָּנָא בְּכִסְיָתָא** - וכמושר האלומגים, **וְנִיחַת בָּר אַמְוֹרָא** - וירוד מהספינה אדם המלומד לשוט מתחת למים, **וְקָטָר אַטְוֹנִי דְּכִוְתָּנָא בְּכִסְיָתָא** - באותה חבל פשตน [שם חזקיא מ"ד] בשוששי עצי האלומגים, **וְקָפָר לְהָ** - קשור את הקצה השני של החבלים **בְּסֶפְנִתָּא** - בספינה העומדת עתה בסמוך, על קרקע הים, **וּנְתַלְיָ חֶלְאָ וְשָׁדוֹ לְבָרָא** - ואחר כך נוטלים הפעולים את החול בספינה ומשליכים אותו החוצה, **וּבָמָה דְּמַלְיָא** - וככל שהספינה נעשית קלה ועולה למעלה, **עֲקָרָא וּמִתְאָ** - היא עוקרת את האלומגים ומעליהם מטה למעלה. **וּמְחַלֵּף עַל חָדְתָּרִין בְּכִסְפָּא** - והאלומגים הם חשובים ויקרים, עד שעובר משקל מוסיים של אלומגים מכבילים משקל כפול של כסף.

אומרת הגמara: **תְּלַת פְּרוֹתָא חִוִּין** - יש שלשה נמלים שיודדים בהם אוניות לעומק הים ומוציאים ממנו דברים יקרים, **תְּרַתִּי בִּי (רַוְמָאִי)** [רַוְמָאִי] - שני נמלים הם אצל הרומים, **וְחָדָא דְּבִי פְּרַסָּאִי** - ונמל אחד אצל הפרסים. **דְּבִי (אַרְמָאִי)** [רַוְמָאִי] **מַזּוֹק בְּסִתָּא** - אצל הרומים מעלים מהם עצי אלומגים, **דְּבִי פְּרַסָּאִי מַזּוֹק מְרַגְנִינִיתָא** - ואצל הפרסים מעלים מקרעית הים מוגליות, על ידי בני אדם הודיעים לשוט מתחת למים, ולגודל השיבתו של נמל הפרסים, **מִקְרִיא פְּרוֹתָא דְּמַשְׁמָהִיג** - הוא קורי 'נמל המלוכה'.

העדים אָמְנָה הִי דְּבָרִינוּ, אַיִן נָאָמְנָה, אֲךָ אֵם אָמְרוּ מָזְעָא הִי דְּבָרִינוּ, נָאָמְנָן. וּמְאֵי מָזְעָא, שֶׁה – שטר המכירה שעליו נמסרה המודעה נִתְּן לְקֹתֶב כִּי להציג את האנוס מאונסו על ידי שיכתוב לו שטר על הקruk שהוא רוצה, ובין שאינס אמרים על עצם שעשו שטר מעשה רשות, נאמנים. זה – שטר אמנה לא יתנו ל' כתוב, כיון שכותוב בשטר שהייב לו ובאמת אינו חיב, וממצו שמידים שחותמו על דבר שקה, ואין אדם נאמן לומר על עצמו שעשה מהעשה רשות.

שנינו במיננה: ולא לאייש חוקה בגבטי אשתו וכו'. מקשה המכירה: מדויע צרכיה המשנה לומר זאת, פשׂטה שאכבלת פירות קruk אשרו אינה מורה על בעלותו בקרען, שחייב לו זאות ליה לפירא – כיון שיש לו הזכות לאכבל פירות נכסים מלוג, בתקנת חכמים, פירא הוועיל שטר המודעה לבטלן. הוא דקאנבל – את הפירות שתנקנו לו חכמים הוא אוכבל, ואין באכבלתו ראייה לבעלתו על הקruk, ולכן אינה עריכה להמחה בה, כיון שובלום ווועדים שמחמתה המשנה לומר זאת, מתרצת המכירה: לא אַדְּרָא – לא הזכרה המשנה לומר זאת, אלא באופן דקאנבל לה הבעל, דין ודרבם אין לי גנְכְסִיה, שמוחתר על הזכות לאכבל פירות נכסיה, ועל אף שאין לו זכות בפרוטה, אין אשה רגילה למוחות בעלה בשאכבל פירות נכסיה, אף בשאי מגיעים לו על פי דין, כיון שאין אותה, ולכן אין באכבלתו את הפירות ממשום חוקה בקרען.

מקשה המכירה: וכי במת לה דין ודרבם אין לי בנכסייך, פאי הוי – מה בcker, הרי עדין זכאי לאכבל פירות נכסיה, ומביאה ראייה מבריתיא, וחתנייא, האופר ל' חברו שהוא שותוק עמו, אוחת משילש לשונות אלו, דין ודרבם אין לי על שדי וזה, ואין לי עסקDat, ועודי ססוקות מפניהם, לא אופר בלאם, משום שאין זה לשון מונגה, ועל ברחו נשארת שליה, עד שיאמר בלשון מונגה או מכירה, או שיפקירה. מתרצת המכירה: אָמְרִי לְהָ דְּבָי – בני בית מדרשו של רבינו ינאי, מתניתין שהעמדונה שכשכבות לה דין ודרבם אין לי בנכסייך מועלה כתיבתו, ואין לו זכות לאכבל פירות נכסיה, מדובר בכותב לה לשון זו וערחה אַרְוָה, שעדרין לא זוכה בפירות נכסיה, וכדרוב פהנָא, שאיא אפשר לבוף אותו לזכות בזה, דאָמְרִי רב בפהנָא,

אין נאמנים לפסול את השטר, והטעם מבואר בכתבות (יה: יט). שכן שחותמו על השטר הרי זה ובאיו העידו על קר בבית דין, ועתה שאמורים שהוא פסול הרי הם מכחישים את עדותם הראונה, וудים שהיעדו בבית דין אינם יכולים לחזור בהם. עוד, שאסור לכתוב שטר אמנה, כיון שהחותמים בו על שקר, שהרי באמת לא הלווה, ואין אדם נאמן לומר על עצמו שעשה מעשה רשע. וכן אם חתמו עדים על שטר מכירה, ואחר קר אמרו העדים 'מָזְעָא הִי דְּבָרִינוּ' – המוכר מסר מזעא לפני קודם כתיבת השטר שהוא מוכור מוחמת אונס, והראה לנו את אונסו, אין נאמני לבטל את שטר המכירה, שאינס נאמנים לחזור בהם מעדותם. וכיון שהחותם רבה בר בר חנה על שטר המכירה, כיצד הוועיל שטר המודעה לבטלן.

מותרצת המכירה: הַנִּי מְלִי – דברים אלו, שאין העדים נאמנים לומר מזעא היי דברינו, נאמרו רק בשאמרו כן על פה, משום דלא אַנְיָעַל פה, ומְרָעָא לְשָׁמֶרָא – אין עדות שבעל פה יכולה לבוא ולבטל את השטר שחותמו עליו קודם לכך, כיון שעודותם שבשטר נחשכה בבית דין, אַנְבָּל אם העדים חתמו על המודעה ב'שָׁמֶרָא' לפני המכירה, אַתְּ שָׁמֶרָא ומְרָעָא לְשָׁמֶרָא – בא שטר המודעה ומבטל את שטר המכירה שחותמו עליו אחר קר, ולכן אף שהחותם רבה בר בר חנה על שטר המכירה, הוועיל שטר המודעה שחותם עליו תחוללה לבטל את שטר המכירה המאוחר.

הגמרה מביאה מהוליקת בדין זה שאמר רב נחמן: עופא, אָמְרִי רב נחמן, עדים שחותמו על שטר הלואה, אלא האמין הלווה למלווה שלא יתבענו בשטר קודם שלローン, אין נאמני, והוא ר' דברינו – במאמת לא היה מעשה הלוואה, אלא האמין הלווה למלווה שטר מכירה, ואחר קר אמרו 'מָזְעָא הִי דְּבָרִינוּ' – המוכר מסר מזעא לפני קודם כתיבת השטר שהוא אונס במקה זה, ורצינו לבטלה, אין נאמני לבטל את המכירה, שאינס יכולים לחזור בהם מעדותם, ובשטר אמנה יש טעם נסף, שהוא מעשה רשע, ואין אדם מרושע את עצמו.

ומר בר אשא אמר, אמרית העדים שהשטר היה אמנה או מודעה אינה נחשכת כחוורה מעדותם הראונה, אלא הם מוסיפים עליה פרט שלא היה ידוע, ולכן הדרן הוא שرك אם אמרו

агרות קודש

ב'יה, יי אדר ב', ה'תש"ג

ברוקליין, נ.ג.

הכבד והנעלה עוסק בצרכי ציבור

מר צבי שי איצקוביץ

שלום וברכה!

הנני לאשר קבלת מכתבו מיום כ"ז אדר א', ובינתיים קיבלתי גם כן ידיעה מידידינו המשותפים, אשר תוכן מכתבו שוב איינו מעשי.

ובכל אופן, כיון שנמצאים אנו בסמיכות לימי הפורים אנצל הזדמנויות זו לא רק לאשר קבלת מכתבו, אלא גם לאחל לו ולבני ביתו שיחיו, בהתאם לחודש זה שנצטווינו להרבות[ת] בו בשמחה, שיתן להם ה' סיבות אמיתיות לשמחה אמיתית, כולל גם בפועלותיו לטובת הכלל והפרט וגם בענייניהם הפרטיים, ובסגנון המגילה - אורחה ושמחה ושושן ויקר, ולהמשיכם בכל ימות השנה.

בכבוד ובברכה.

ואריד ורבנן — רב נחמן והו מוקד לה בדורות הכל. מ"ר בא אש"ר אמר מודיעא
היו ודברינו אמןין — דלא דמי לחוורין ומגדרין, שאינן אלא ווסיטפין על עזרותם. אף עז
גב דרשׁתבָת יין יציא מוקם אחר אין אמןין, ולא אמרקין ומוסיפין על עזרותן הן, מכל
מקומות ששאנן כרבב יין יציא מוקם אחר — אמןין במוגן, הראייא און גורוין למוגרי מודעתם.
רכבת לה דין ודברים און לי בענסטיין — וצריך לומר לדרכות לה נמי "ובפרירתו",
בדורתנן "ובפרירתו" (וחומרה פג. א). דאי לא כתוב לה לא "גענטסטיין" — אכתי אובל פרירוה,
אלא מאונין "בענטסטיין" אלא שם מורה ונונה קרי. **ביבט** לה בענודה אורה — והוו
מצאי לימי"ר שכנתן לה מות שאן בגעלה רשות בה, ואן
שנתון לה בעלה, אדריך לקמון: קתרה, ואין בעל כל פריטה. **ובדרב** חנה — תמהה:
הנני מייתי ראהיה מודרב בוגנאי איז בידיעתי דומני לשון "דין ודברים" אף על פי שהו לשון
דרעוט — דלמא כל הנחמו דמייתי מידייר לעשון טב וועד: ד"א "אפש" בידיעתי הו לאשון טוב,
ברומבוich בפרק בתרא דרכירות (בר, א) ויש מפרשין: מדיינרין "נזהלה האבה לו לאודס"
ודוקא, ול"א האבה לו כבר" — מבליל דבלשון גרע מיריע. דאי בלשון טוב — אפיילו "באוח"
נמי, כלבו כבר" — למזה לא יכול להחנות עליה? ולרבינו יצחק נראיה דמיית ראייה, דאך על גב
דיקיימאן אין דאין אדם מקנה דבר שלآل בא עלעלום — מבליל מוקם יכול להסתלק מדבר שלאל
בא עלעלום. ואם תאמרו: בלא רב בחגנא מציז מיתוי דמודבר שלאל בא עלעלום יכול להסתלק,
מידידי זהה אשר סותה ונונה (בבא בתרא קב), בדארו רבי יהודה: בדרבר שבמנמן תנו
קיקים. ואפיילו רבי מאר לא פלייג אלא משוס דקסבר: מהנה על מה שבחובו תורה תנאו
בטבל ויש לנו: שנאי הרם, שעשרה תנאי גמור. אבל האב מאיר שאיינו אמרור דורך תנאי,
אלא שאומר יין ודברים און לי בענטסטיין". ועוד, והכא שאמור מעצומו ואין האשא מבקשת
סלק ואדעך והו פטומי דטמיל בעלמא, כדמרמן ב"איזוזו ניש" (באבא מציעא טר,
דא) דלאשה אבעיב לה לאתגר�, ובעל כל מתני. ומיתוי מודרב בחגנא דביסילוק מועלן, ומיטרי
הנמי בדרבא, בלטמר באיזו נזהלה מועל והתנאי — באותה שבאה לו על די קunctת החבמים
בדורבא. אבל בנחלה דאוריתיאן, בגין יין ודברים און לי בירשות אב" — לא ייעיל כלום.
ודרב הרוגא מיטוי דעתמא דיכלול להסתלק — מושם דכון דלטוביתו התקנו יכול למורר איני
בוחוץ באחזה טובה", אבל בלשון דין ודברים — לא צרך לאיתורי ראייה, דיבורא הווא ודיכא
בללא בא לידו דשייך לשון דין ודברים, כמו בעלמא לישנא מעילאי. והוא דאייטראיך לדבד
בחגנא — לאו משום דרבבי יני איצעריך, ואיזו סכירה לאה' בהאשה רבה" (ביבמות צ, א),
האבה.

אין נאמנים — לא מכbia אם כתוב דיין יוציא מוקם אחר, אבל ממהmini לעקרו, דלא
הזהה שאסדר הוא הפה שהחותיר "איכא. אלא אפיילו וזה עצם מוקמיים אותן ואומריהם:
הזהנו, אבל אמרנו לנו דרבינו — אין נאמנים. דמואר שהוזו שבסורות נכתב — חרי
היניכת השטר באליז'ה העידו בבית דיין כל מה שכחוב בשטר של הולחו מלזה להלו, ובין
שהציג — שוב אינו חזר ו מגיד, בדאמרון
בכחוות בפרק "האהשה שנארמלה" (זיד, ב)
1 אמר ליה רבנן: בין שהציג שוב אינו חזר ומגיד.
2 ובו תימאו הדני מייל על פה, אבל שטר לא —
3 והוא אמר ריש לקיש: עדין החתוםים על השטר
4 נעשו כמו שנחרקה עדיןן בבית דיין, והכי נמי^{נמי}
5 מפרש התם, דעתמא דבר נחמן משום דעקר
6 ליה לשטרו. רבנן מיניה רבא מרוב הנפק
7 "תני היי דרבינו" מוחזק מודועה ואמננה טעמא
8 מאין נאמנים — דקמיעך ליה לשטראו ובר.
9 ועוד יש טעם אחר גיבי "אמנה היי דרבינו" אמאין
10 אין נאמנים — כראובנו נמי התם, אמר רב
11 הדוארו שטר אמנה הוא זה — אינו נאמן.
12 ואמרורין: דקמארן מאן? אילימא דקמארן להה בר
13 עד אלא דקמארני עדים. אי דכתבי ידים יוציא
14 ממקום אחר — פשטייא דלא מההני, ואי דאן
15 בהב דיין יוציא מוקם אחר — אמאין מודחמיini
16 והא יאיכא למינער הפה שאדר הווא הפה
17 שהחותיר, דיין בעו אמרו "לא' והטמן" ומסקין.
18 אמר רב אש"י לעודיא דאמורי עדים, ודאי כתוב
19 מה זיין קרבון אמר, אהר דהארזבז'אנן אל-

זון יאנט מונקס, והוא נפטר ב-2003. כרבר בוגזא, אדרום בר בוגזא: אסור לאדם שישחה שטר אמוניה בתוך ביריה, מושום שנאמור "אל תשבן באחלה עלה", ובין דעה להיא — עדים אועליה לא חתמי, ובו אמר "חותמת" — איתנו נאמן, אכן אדם נאמן בעדרו כמשמעותו ריש' שע' בעדות זו, ואמר החתום ה'תודה' ליר דרבינו — שם שער מכר האה, ואמרו עליים החותמים בו הדומו מסר מודעא בעפניהם, והדרינו אגוט, והברנו בו — אין נאמן. דחריהו מודע דרשוא מעלייה חזא, ועבשי אין לבטל על ידי עדות מודעא, ורקוי זה חור ומגידי, ובין שהגדיעות שבסטר הוא, ואנו חור ומגידי לבטלן. והרי נמי, אמרה ביטול בר בוגזא ואשקלתא בשביב המודעא? שותוי רבה בר בר בוגז הא חד שואם מודעא היו בבריריו, ואינו נאמן וממשני: העי מייל' — אכן נאמן — על פה, שמעדין עבשו "מודעא היי דרבינו" ובאים לכלל עדות בשיטתו, שנעשה כמו שנקרה עודוון בבית דין משעה שנכחנה נזהר, ואין עדות אחורית מבטל את הוראה. דיןין שהגדיעות אינן חור ומגידי — לא אורה על פה והשתאות מודעא ודיקרים. אבל בשטרוא, סכתב המודעא בשטר וחזרמו עליה העדים, כי לך דרביה בר בר בוגז שקרומה לאשקלתא — אותו שטרוא מודעא דיקרים, ומרע לטרוא דאשקלתא דברירה. ומר בר בא אש' אמר אמנה היי דרבינו אין נאמנים — כרמפרש לקמיה שלא נוין ליבטב, בדרישתי לעיל, מושום דרכיבת אל תשכן באחלה עלה, ועדים אועליה לא חתמי. ובשמיעת החותמי — איתנו נאמן, אכן אדם משים עצמוני רשות. והלבך, אפיקלו אין כתוב יין ייזא מנקום אחר — אין נאמן, אכן נאמן לישות עצמוני רשות, אבל לעקירת שטר — לא חיש מר בר רב אש', אדם בן גבי מודעא אמר אמנה נאמנית מודעא היי דרבינו נאמנים — שותוי נוין ליבטב, דמצוחה קעברי, כדי להציג האנטז מנאסין, ואפיקלו כתוב יין ייזא מנקום אחר — נאמנים, אכן זה חור ומגידי, אלא מליה אחריותי קפסחו, בדאמירין נמי הותם: "חותמן, אבל חנאי היי דרבינו ולא נתקיים הותנאי" דמליה אחריותי היא, ונאמנים. שלע השטר מעידין בשטר, וגם מעידין שאין חביב לו בלבם. והזכיר דמי חור ומגידי — בדעתן התה: "פָסֹלִים הַיּוּן", "אגנסון הינין", קטעים היניין, אם כתוב יין ייזא מנקום אחר — אין נאמנים, שורי פולין את השטר לנומי, דקאמרי בפסולון נחתם — והוא דפסולון לדודחים מושום חור ומגידי. אין לאיש חוקה בגבויו שטרו — שאם החזוק בנכסי מלווה של אשתו, שנפל לו מabit בבה בדורשה, שלש שנים — אינה זהקה, לומר "מאשטי לתקותיה ואברדי שטרוי", אכן דרך אשה למותה על בעלה בשמהזיך בנכסהה ואוכבלת הפירות, מאזור שןazon. פשיטא

בולם, ואכן צירכה למוחהו, שהחבל יודען שבתורת יהודים רקען. ולא דמי למשבנתא דסודא, אמאון דעתך מוחות בסוף כל שלש, הדתים והינו טעם — שם לא לסוכן מורה
לא ידו עדים ובורום שבתורת משכון באהה ליה, וכובל לטען "ליך הווא בדי". אבל בכיסי אשה לבעה — כל השולדים יודען שפויות יש בו בקרען אשוח, ולא היה לה ווקה בחיה.
דין ודברין אין לי — כלומרה: לא זיאא לי, ואפיקול הבי אין לאיש חוקה, ואין אשוח מפקרת אם איכל הפירות שלא בידין. לא אמר כלום — דאיין זה לשון מונחה כהאמור: לא זיאא לי בנטסיך'.
חלק בשלי — דעת ברחו הרוי והוא שלוי, עד שמיאר להברוי "שי' תנונה לך", "שי' מוכראה לך", "שי' מופקרת לכל מי שישיצה". מתניין בכווה לה — דין ודברים אין לי בנטסיך'!
בעורה אַרְוָה — דהינין קודם שיזכה בנכסיכי אשתה, דאיינו זוכה בפיירות עד שעת נשואין. וכדומסק ואיזיל, דבריותה הבאות לאדם בתקנת החביבים יכול לעקרן, אם מהנה עלייה קודם
המן בעוד שלא באו לדיד ואומה: לא זיאא לי החלק באומו מן העדר לאב לא בתקנת החביבים, ואין מוכין כלל בעל רוחה. ובדרב בהנא — הוא דומען לתני נזוי.

בבא בתרא. חזקת הבתים – פרק שלישי דף מט עמוד ב – מתוך מהדורות "אבן ישראל" – (שטיינולץ)
הברורות

ב'ז"

נהלה הבאה לו — העתודה לבא לו, בגן נחלה דרבנן, כదמפרש לקמן — אדם יכול להחנות עליה קודם שתבא שלא יירשנה, בגין ואמר "דין ודברים אין לו על אותה נחלה העתודה לבא לא", בollowה, לא יהיה דין ודברים. ובדרבא — כלומר, ובאיו נחלה מועיל והותגנו — בנהלה והבאה לו בתיקת חכמים, כדרבא, אבל בנחלה ודארויתא, בגין "דין ודברים אין לו בירושת אבי בשמיות" — לא ייעיל התנאי, דבעל ברחו שלוי יהא, אלא אם כן יוננה לאורחים בלשון מותנה. אי אפשר בתקנת הרים — שעשו להאתה. בגין זאת — דלקמן, ודורבן היא. שמעין לו — דבעל ברחו ואינש לא ייזכר ברכਮיס. שאמ אוננו ווושט בטובה שעשו לו חכמים — לא יונין לו בעל ברחו שלדעתו תקונה החכמים. מי בגין זה — בגין דרא' ותקנת החכמים היו מדרבים בבית המדרש, שעלה יאמר ר' בא: כל האמור אי אפשר בתקנת החכמים בגין זאת תקונה שאנו מדרבים בה, שמעון לה' בר רב הונא אמר ר' — כלומר, מתקנת מזונות שבבעל לנו לאלשא והו שוקים בבית המדרש, והוא נטול מלائب דידה החתיקן. ועל הה אמר רב' בגין בן ואית התקנה שתקון החכמים מזונות האששה לטובתה, שם מומרת: אי אפשר בתקנת

וחכמים בו הוכחשה שתוקן לטובתי, והה לדידי אינה טוביה, דמלאתה ידי עדריך על מזוננות,
אנו משלי ואעשה מלכבה לעצמי – שומעין לה. ואთא לאשומועין כרב הוגן אמר רב:
שכלהה אשר להומר בעלה "אני נזונה משלך ואני עשה מלכבה לך כי אם לעצמי",
בדמפרש טעם באלהות (נה, ב), קסבר: מזוני עיקר. לעומת זאת חתלה תקנו עיקר מזונות
לאשה מן הכלול בעל בחרה, בין העשה בין לא העשה. ואחר כך תקנו מלכבה תחת
מזונות, שלא היה לה איבקה. וכך יד לוטובתו הנבוגה, לתוך לה מזונות תחתה, והוא
עוקרת, לומר: אני חפייה בתקנה זו, אני חוששת למזונותיו – הרשות בידיה. וכך יד
דרקורה התקנת המזונות – גם התקנת מלכבה דידה בעלה בטלה מילא, דכין דמזונות
אין לה – גם הכלול לא יטול מלכבה דידה. והינו נחלה ההבאה לו לאודם לאודם מכון –
שהחומרה תחת פרוקנה – כל שכן וככל שנם אמר "אני מכביל עלי תקנת פרוקנה ואני
ורושש בפרירות נכסים מלג' שהתקנו לי" – דמוועל התאנגי בעודה אורה, שעדרין לא זכה
בקרכעוה לפריון. והינו דאצעריך במוניטין לימייניג ואין חזקה בכבי אשונו
לומר "לחוך הוא בר". דאך עעל בג' דרכבת לה בעודה אורה של אייטל בפֿרויוּתִי
– אפלו הוב שתקה ולא מירחה בעלה, ומצי אמרה: נחת רוח עשיית לבעל ששתקה;
אבל מעולם לא מירחי. ומשיק נמרא והא אמר יש – דקאניג מוניטין אין לאיש חזקה;
שאן חזקה מעלת ליל קיימן מקחו, אבל ראיית עדם או שטר – חוויל ליל קיימן
מכירתה, אדם מיבורו לא אשנו נכסים מלג' שלה – קדנה. תמא נחת רוח עשיית לבעל –
שמערהייה לה, שלא יביעט עלי, אבל לא היא בדעתין להקנוטו דאל דמי לילויו וובן
דוביינה וביני, דאגב אונזש גמור ומקני. אבל האה, דיליכ' אונזס כל קל – לא גמורה
ואקראייה. יי' הנן – בידך רק טעהו ייכלה אשה לטשין לאחדרים שנקו מביעלה, וכל פֿעַן
שסברה לבלה עצמה. לחק מן אשא – מן הכלול, כל קרכעוויז מושעדיים לכתובות
אשרו, הווים ולחר אס ימות או יגרשנה – תטרוף מלוקטו אום אל מאצעי בני חוריין;
שכן כתב לה "כל נכסים אוחראין וועבעאן לא בתובתין", במסכת כתובות (נא, ג). וחוד – זה
הלהקון ולחק מן אשא, נון דרב ממען, והוקתו לה, כדי של האהו מונז חוב
כתובותה. מקרו בטל – לא בטל ממש, שכבל מן שיחיה הכלול – ייכל וה הלהקון
אות הפֿרויוּת, שחרוי והמוכר מכר לו כל צו מן לא תגרש האשה ולא בא זמן גיברי
שחריר ממנה זו בכל כסיסים וקורענות שיש לו בעל מירי. בידומו להקן בסמור;
דאדרון למעיטה איז אילמא לאעטני שער נסביס בו, ובוכלוין איז אהה ביל לומר מוקחו
בטל לנמנרי, דאמר בפרק "Զօհָשָׁה שְׁנָפֹלָה לְהַבְּסִים" בוטוף: דאי לא תימא האב, סייפָא
דקאניג לא יאמר אודם לאשותה "הדי בחובתיך מונחת על השולץ אליא כל נכס אורהאן
לכבותתך" ואוי בעילובני הבי נימ לא מציז מבורין בתהינה. מושם אנו לדוזין שדרמיך קיין,
איך על פֿר שמשועבדין לאשה. אלא דלחיך אהני שעבוד – שתוכל לטרוף מון בשיעיר
ומנה לגבות כתובותה. הילך, האי מקרו בטל – אחריו ולחק מן האשאה קאי, דהוו בטל
לגמרה הוהא מפק, ובשותב לאבותה כתובותה – תטרוף ממנה, דמצאי אמרה: נחת רוח עשיית
לבעל, למכוור לך קרכע המשועבד ליל, ולא נמרהי ביל להקנותך לך. ומשני: הא איתמר
עללה – דהוויא דחויר ולחק מן האשאה, אמר רבה בר הוב: לא נצרכה לימייניג מוקחו
בטל הייכא דחויר ולחק מן האשאה, אלא באזון של שזרות המשועבדות לה יותר מאשר
נכיסים, וודעה סמכא עילויוּתִי טפי, דהוו מוקון בטל, דודאי לא גמירה ואקניא, אלא נחת
רוחה עשתה בעלה. ולקמיה מפרש למשוט מאי דלא ליהו מוקח בטל. אהות שבת לה
בכתובות – כלomo, אהות מן השלש שדורות הווא שדרה שיעבד לה בפֿרויוּת, והזוויר והווא
שרה בשטר והכתובה שיעבד לה, וסמכא דעהה עלה טפי משאר נכסים. מיהו, כל נכס

דואטס מנקה דבר של לא בא עולם. אל מא שמוס דלויין קיינא לאן דאין אודס מנקה, ובמילויו
דורבא לחדרה לא סיג בלא רבעה, מדורבא לא זהה שמענין שיוביל להחנה בדבר של לא
בא עולם. דראך על גב דרבא קאי איזונותה של באו לעולם — הטעם אינו וחוזש מאין
לה מזונות, דआוטו יש לה ליטול מזונות בעל ברחה דכברועה חזרת בות, ובלא קא ממשען לא

רב הונא אל שיכולה להפסיק מעשה יידה
מנעללה, ואם התאמר: רב, ודפסיך בפרק "הבותוב"
(בבותוב פ', ב) ברבן שמעון בן גמליאל, אמרו:
אם מותה — יירשנה, אפיקלו בתה לה "דין ודברים
איןין בנסיך בחייב ובמוכר". ולוא מטעניהם,
דאיזו סבר ירושת הבעל דארוייתא, ורב סבר
ירושת הבעל ררבנן, וכובאים עשו חוווק לדבריהם
של תורה — מאין שעה דمفירות יוביל לסתൽק
משמעות דהוא ררבנן יש לומר: דשאניג ירושה
גנפלה קמיה דעתך, דירושה האשה בגיןם דם
אותה ירושה לבני בעל, ולכך אין בכלל
להסתלק, אבל האה, מנכסי מלוג יוביל להסתלק,
ששאינו ביד מושן בעשי, דחוינו ביד האשא-
ונוד מעזען למימור לא לא עשו חוווק אלא בדר
שיש לו שורש מן תורה, נונן ירושה, דאייבא
ירושה דארוייתא. אבל דרבך דיליכא בותה
בדארוייתא — לא עבר בבן החוץ, אי נני, פריטה דלא שביחדו — לא עבר וחוזק, דבאומין
ברישת "אפיק על פ'" (שם, ב) בלבד יש כוונה ולא לכל פ' פריטה, דלא שיכור במו רשות.
דאין לך אשא שאן הכל בסץ עזין ברול שירש הבעל, אפיקלו במסיים יוטומה תנן (בתובות
ס', א), לא יפהיה לה מהגשים — והלך רברך ברול שכיר, ולא פילוג רבנן בירשות
הבעל, דבל ירושת אין יכול להחנות. אבל פ' פריטה, דאלל בשיחת, דאייבא טובא שאין לך
בדארוייתא.

יבולה ash shehtamer la'lehu ba' — פ' פריש בקבנוטוס: וכי קאמר נמי: אני מקובל פרוקנה
ואני וחושש בפריות נכסי מלוג שלה שותקנו לו — דטומעל התנא בעודה ארורה,
שערין לא בהה בקרענותה לפירות, קוצגדה נהואה לרבינו שמשון בן אבדם להביא אראוי
להרבי, מדורニア פריך "ערירה שנפתחה" (בתובות מה, ב) תקנו פרוקנה תורת פירות — שמע
מינה דפרוי עיקר. ורקול ממר כהן, דהא בפרק "אפיק על פ'" (שם, ב) פריך אפיק בעל אובל
ודרבנא מהא ודקני התקן מוננות תורת מעשה יידה, ומשנני: אימא תקנו מעשה יידה תורת
מנותה. וככל מקום אמר רבינו שמשון בן אבדם: דאי אפיש לרמר נן, בד' אדרבה פרוקנה
יעיר, במ' שמדורך רבינו יצחק בתובות פריך "ערירה" (שם, ב). דאמ' מאי: פ' פריך בעל אובל
פ' פריטה, מוחה ודיטמא מילבל לא ניכללודו אנדרו נינחינו כו', א' משמען לדחא עידפא,
וזוינטן דלא מלול פ' פריך לה מהדרה, ואקמר נמי והם לא עלי, בשטמא גנעל תקסו לה רבנן
פ' פריטה, דאי שיטבאי ודאי ליה איבת, מומגען ולא פריך — משמען דלטולותה האשא תנן.

בירשותלי פריך "ערירה" קאמר בהריא, אז דתנן: שיאת ייר עליו הבעל שocabל פ' פריטה
בביהה — בעל שמואל "אי אפיש לאובל ולא לפ' פריך" אין שמעון לו. והוא דתנן: פרוקנה תורת
פירות, אף על גב דפקוננה עיקר — לא תני הכא אל לא לאשומען שלא תוכל האשא
לומר "איini נפרית ואיני נותנת פירות", אף על גב דלטובתה תנן, שלא טומען בגין
הגויים. עוד, דלא דמי למומנות שיכולה לומר "איini ניונות ואיני עושה", והותם לא
מפעתקת תקנת מעשה יידה, שאם איה עושה ואינה ניונות היות — להזhor תעשה
זהה ניונת. אבל אם אמרה "איini נפרית ואיני נותנת פירות" — הרוי מפעתקת למורי
תקנת פירות, דפירות של כל מיניה הם חחת פרוקנה. אי נמי, שאני פירות מושום דידי
בידיה, שהוואר זוכה בגוף החקרע, אבל מעשה יידה — היאיך ייכה בה? שיאין בגין
דלא שיך למיימר גזען שיכבה בנוף הדינים. ובענין זה מצינו ריש ליקיש ודילג' ראוב הונא
בפרק "אפיק על פ'", וסביר דמעשה יידה עיקר, ואית מגיה הביבריות, אלא תנן: תקן
מונינות תורת מעשה יידה בדקוני — אפיקלו הabi אמרור רבינו תם: דאין הבעל יכול
לומר לה הכא דלא ספקה "גאי" מעשה זיך למומונתך. בדומבו בחדייא בפרק קמא
דגיטין (ב), ובפרק "גדמיד" (בתובות ע, א), דפרק' אי דלא ספקה — הדרא קושיא
לזוכחה, כיון ומשבעד לה הובי מיצי מודר לה **חכ' גוט** בפיירוש רבינו חננא: ואחות
שהבנכים לה שם ממשל — והובי פרושה: אהות שכתה לה בכוכבה — במנה ומתאות. ובמה
שודם נונן ממשל שיך לשון כתיביה, ולא לשין יהוד, בגין הכוון כל נכסין לבני. ואחות
שיחור לה בכוכבה — תחת הנדריאנה שהביבאיות מביאה, כי נוניא נמי נקראת בתובות,
ובפרק "ערירה שנפתחה" (שם, ב) קתני: ברכורה תורת בתובות, דהוינו תורת נוניאויה,
והתחת מהנה מאטים לא קאממין, דבשוף ההורא פריך (גג, א) קאמרדין דארוסה (אייט) לה
ברכורה. ואחות שנבננס לה שם ממשל — שם של שדה נגנו תוספת שוטף לה ממשל על
מנה ומאותם. ושלעה ענני דהונגען אל בותכין בתובות בסדר זה: תחלה מהנה מהאטאים, ואחר
כך נוניא שביבאיות עמה "דהונגען ליה", ואחר כך "זובי חותן והושף לה מודיליה" כו'.

1

אלימא שדה בשטר הכתובה ששעבד לה, וסמכה דעתה עליה טפי משאר נס

בבא בתרא דף מט עמוד ב תלמוד בבלי המבוואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום ראשון) רלה

23 מלוג, שביל זמן שלא נשאה לא זהה בקריקוות לפירוטיהן, יכול
לומר אני פורה ואני מקבל פירוטיה. ובאופן זה צייכה משנתינו
24 לומר שאין לאיש חזקה בנכסי אשתו, שעיל אף שאין לו מן הדין
25 פירות, אין לו חזקה, משום שכילה לומר שעשתה נחתת רוח
26 לבעה והניחתו לאכוף פירות נכסיה, אך מעולם לא מכרתם לו.
27 מבואר במשנה, חזקתו שלש שנים אינה הכחה לבעל בנכסי
28 אשתו. מקשה הגמרא: **הא – ממשע, שיאיה בעדים או בשטר,**
29 שאשתו מברה לו את השודה, ייש, ואם בייא ראה כזו, וכוה בשדרה,
30 וקשה, **תימא –** שהאהשה תאמר, כלל לא החכונתי למברר לה,
31 אלא רק **נחת רוח אשייה לבعل,** כדי שלא יבוס עלי, מי לא **תנן**
32 – וכי לא שנינו (יטיב נה), **למחך קרע המשועבדת לאשה בכתובתה**
33 **מן האיש,** וחיר **למחך את אותה קרעמן האשה** בדים מועטים,
34 כדי שלא תגבה את הקרעuzzו בכתובתה, **מקחו מהאהשה בטל,**
35 **ואם מות הבעל או גירושה,** יכול לגבות ממנו את הקרעuzzo
36 **בכתובתה,** **אלטמא –** מובחו, אמרה האשאה, לא החכונתי למברר,
37 אלא רק **נחת רוח אשייה לבעל,** **הבא נמי –** גם כאן, **شمברה**
38 **לבעה את נכסיו המלוג שללה,** **תימא –** **תאמرا,** **נחת רוח אשייה**
39 **לבעל,** ומודיעו משמעו במשנה שחמקח חל.
40 מתרצת הגמרא: **הא אמר ר' עלה –** הרי נאמר בכיוור משנה זו,
41 **אפר ר' בר רב הונא,** לא נארקה המשנה לומר שלא חל המקחה,
42 **אלא באוון שלש שדות המבווארות להלן.** **אחת מג' השdotot היא,**
43 **שדה שבתב לה בכתובתה** בפירוש שתשתעבד לכתובתה,
44

1 **נחלת הباء –** ירושה העתידה לבא לו לאדם מפקום אחר, בתקנה
2 דרבנן, כגון ירושת אשתו **אדם מותגה עלייה קודם שזכה בה,** שלא
3 **וירשנה,** על ידי שאומר דין ודברים אין לי על נחלתו זו, שמתפרש
4 שלא יהא דין ודברים בה. ופרשת הגמרא: באיזה מן נחלות
5 מובנה, וכדרבא, **דאמר רבא, כל האופר אי אפש –** אני רוצה
6 **בתקנת חכמים שתיקנו להנאתה בגין את המבווארת להלן,** שמען
7 **לו,** שבעל ברחו לא מוכחים לו, ואם אינן חושש לטובת עצמה, אינו
8 וכוה בעל ברחו, שرك לדעתו תיקונה.
9 **שואלה הגמרא:** **מאי בנין זה –** באיזו תקנה עסקו בבית המדרש,
10 שעליה נאמרו דברי רבא. עונה הגמרא: **הו עסוקים במונות** שתקנו חכמים לאשה, ותחתם תיקנו שיטול הבעל את מעשה
11 דידיה, ועל כך אמר רבא, שבתקנה בגין זאת שתיקנו לטובתה, אם
12 אמרת שאינה רוצה בה, שומעים לה, ובא להמשענו שלhalb
13 ברכב הונא **אפר רב,** **דאמר רב הניא אפר רב,** **יבולח אשה שתאמר**
14 **לבעל,** **איי ניונת על ייך,** **ואיי עוזה את מעשייך לך,** מבואר
15 **הטעם בכתובות (ח),** שסביר שתיקנו חכמים שיזון את אשתו בין
16 משתכרצה במעשה ייה ובין לא, ובgend זה תיקנו לו מעשה יידיה,
17 שאם עוזה מלאכה ומשתכרצה ממון, הבעל זוכה בה, ובין
18 שתתקנה זו עיקירה נתקנה לטובתה, הרשות בידה לומר שאינה
19 חפצה בה ולעוקרה. והזכות לקבל מונות מהבעל היא נחלתו
20 הבאה לאחר מכאן, כיון שככל يوم יש על הבעל הזכיר חדש לזונה,
21 וסירובה הוא לקבל את היומו העתידי בכלפייה. וכל שכן לגבוי נכסיו
22

агорות קודש

ב"ה, ט"ז אדר ב', היתשל"ג
ברוקלין, נ.ג.

תלמידות כתה המסויימת של "בית רבקה" דברוקלין, נ.ג.
ה' עליון תחינה

ברכה ושלום!

בمعנה להודיעתן על דבר סיומן חוק לימודיהם, יהיו רצון שיהי' בשעה טובה ומושלמת להתקדמות נعلا יותר לימודייה והנאהות כיאות לבנות ישראל הנושאות בגין את התואר - בנות שרה רבקה רחל ולאה אשר בנו את בית ישראל.

כיוון שבאים אנו מימי הפורים וקריאת המגילה, הרי אחד מהענינים ה"נזכרים ונעשים" דהימים ההם - נזכרים על מנת שייהיו נעשים גם בזמן זה - כמודגש מגילת אסתר, הוא: **ישנו עם אחד** (לא רק אז ושם, כי אם בכל מקום וזמן, אף על פי שהוא) **מפזר ומפזר בין העמים** (ואהדותם מתבטאת בזה ש) **דתיות שונות מכל עם** (פירוש "דתיותם" לשון רבים - נמוסיהם, מנהיגיהם והנאהות בחני הימים-יים). וזה השיקק לכל בני ובנות ישראל בכלל,

�CMDובר בהתומות פורים בוגרנו לנשי ובנות ישראל בפרט, הרי אף על פי שמאמר מרדיyi אסתר עוזה, וכל הנאהות היהת על פי הוראות מרדיyi, ראש הדור, בכל זה נקרה המגילה דוקא על שמה בלבד, **מגילת אסתר,** שזה מדגיש עוד הפעם **מעשה עיקר,** והעשי הרי היהת על ידי אסתר. וזה גם כן מביאורי העניין שביקשה אסתר "כתבוני לדורות", שכמובן לא לכבודה נקבעה, אלא שמננה תולדותה וכן תעשנה נשי ובנות ישראל בכל הדורות, ובאופן של מסירות נפש, כמו שהיא מסירה נפשה بعد עמה ובעד כל הקודש לעמה.

תנו השיעית שככל אחת ואחת מהן תלך מחייב אל חיל במעשה בפועל, בכל ענייני יהדות, והשיעית יברך את כל אחת ואחת מהן וימלא משאלות לבן לטובה.

ברכה להצלחה ולבשורות טובות,

בתקנונא דרכנן – מוחמות תקנת חכמים, ובדרפי יוסי בר תנינא,
דאפר רבי יוסי בר חנינא, באושא, בשותה הסנהדרין באושא
התקין, שהאשה שאכירה גבכי פלונג בחי בעלה, ומתח בחיי
עליה, לפועל מוציא את הנכסים מעד המלוקות, משום שהוא נחשב
בלוקח ראשון, על אף שבחייב אין לו זכויות בוגוף הדרך. **אכל**
היא ופנוי תרוויתו לעלמא – אך אם שניהם מכרו לאחר, הוא את
הפירות והוא את הגונו, או נמי – וכן, אם זבנה אידי לדירה – מכירה
האהשה לבעל, זבנה זבini – מכירה מכר, ואינה יכולה לומר נתה
רוח עשייתי לבעל, בין שבנכבים שלה אין מkapid עליה אם אינה
מכורת. ומיושב הדירוק במשנתינו, שאם יביא הבעל ראייה שמכירה
לו את נכס המלוג שלה, מקחו קיים.

הגמר מתרצת תירוץ נסוף: **איניעת אימא –** ואם תרצה, אמרו
לחרץ, שבאות כוונת אמריר שעשיהם אין יכולם למכור בנכבי
מלוג, ולא קשה עליו ממשנתינו שמכור אשלה האשלה למכור
بنכבי מלוג, משום דאמ' דראפר דראפר שאים יכולם למכור, סובר
ברבי אלעוז, ונחלקו עליו חכמים, בדילחן, ומישנתינו ברבן.

רטניא, המכור אט עבדו הכרעני לאחר, ופקע עמו – וסכים עם
הלוקח, שישטשנו העבד עוד שלשים יומם אחר המכירה, נפי מאיר
אומער, בראשון – הבעלים הראשון, שמכרו, ישנו בין יומם או יומם,
שאם היכה את העבד מכת מות, ומת העבד מחתמת המכחה, אם
נשאר כי מעת לעת, איןו נהרג, קפנין שהוא משועבד תחתין,
ומתקיים בו הפסיק (שותה כא ב' זממת 'פתח' ידו), ונחשב לאדונו,
ולבשינו שכנאנו, איןו בדין יומם, אלא הרי הוא בשאר אנשיים,
ואם הכהו מכת מות, אף אם מת אחר שנה מחמת המכחה, הרוגים
אוו, מפנין שאינו משועבד תחתין, ועבד בבעני דינו בישראל לכל
דבריו. מפרשת הגמורה את שיטתו, קסביר רבי מאיר, שקנין פירות
יש לאדון הרראשון בעבד, שעידין שלו הוא לתשミיש, בקנין
הנוף דמי – נחשב באילו גופו קנייל, ונחשב לאדונו לכל דבר,
ואילו השני שאין לו קניין פירות, איןו נחשב לאדונו.

רבי יהודה אומר, **השניא שכנאנו עבשוי, ישנו בדין יומם,** שאם
מתתקיים מעת לעת איןו נהרג, מפנין שהוא בספטן, ועליו אמרה
תורה (שותה כא' לא' קם, כי 'בסטוף' הו), בין שגופו קנייל,
ואילו בראשון שמכרו, איןו בדין יומם או יומם, מוחמות שאינו בספטן.

פרשת הגמורה את שיטתו, קסביר רבי יהודה, **קנין פירות שיש**
לאדון הרראשון בעבד, לאו בקנין תעוף דמי – איןו נחשב באילו
גופו קנייל, ולכן נחשב רק בעבדו של השני.

רבי יוסי אומער,

ואחת, היא שדה שיחד לה בעל פה, **בבתובתה –** שתגבה ממנה את
בתובתה,ليل כתוב בשטר הכתובה, ואף עליה סומכת דעה –
ויתר משאר שdotio, ואחת, היא שדה שהגבניה לו שם משלחה –
שהגבניה אותה מבית אביה בשעת נישואין, ושםו את שווה –
וכתבושו בשטר בתובתה, וקיבלו עליו הבעל אחורייה, ונקראת
נכסי צאן בROL. ואף שאינה בתובה שיעבוד לבתובתה יותר
מאחרים, כיון שהגבניה אותה מבית אביה סומכת עליה לגבוט
מננה בתובתה יותר משאר השdotio.

ומסימס לברא את תרצו, **למעוט מאי –** מה מעט רכה בר רב
הנה באומו שמדובר רק באחת משלשת שdotio אלון, אליאס –
אם נאמר שבא למעוט שאר נכסים של הבעל, שאם מכירה את
שבודוה לה שkanan מבعلا, שלא תגבה ממנה בתובתה, אין
יכולת לומר נתה שרוח עשייתה לבעל. Ai אפשר לומר כן, שהרי אם
בשdotio אלון, על אף שיש לה שיביות מיוחדת עמה, יכולה לומר
נתה רוח עשייתה לבעל, כדי שלא יהיה לו איכה עמי, כל שגן הוא
ההויא ליה אבח – שיחיה לו שנהה עמה, אם לא תמכור את
שבודוה בשdotio שאין לה שיביות מיוחדת עמה, משום דאמ' דראפר לה
הבעל, שושביבה שאין מסכימה למכור את שיעבורך, משום
שעינך נחתת גנורישן ופמיטה, ואת רוחה שיחיה לך ממה לגבוט
את בתובתך.

אילו וראי שרבבה בר רב הונא בא **למעוט נכסים מלוג,** שבhem אינה
יכולת לומר נתה שרוח עשייתה לבעל, כיון ששלחה הם, ויבורלה לסרב
למכורם, ואם מכרם הבעל ואף היה מאיר מכירה, ואף
במשנתינו שעסקת בנכבי מלוג, אינה יכולה לומר שמכרה
לבעל מה שום חשש איבת, ואם יביא ראייה בעדים או בשטר
שkanam, מקחו קיים.

הגמר מתקשה עוד מה שדייקנו במשנה, שאם יביא
הבעל ראייה, בעדים או שטר, שהאהשה מכירה לו את הנכבי מלוג,
מקחו קיים: **האפר אטימר, איש ואשה שפכברו בנכבי מלוג, לא עשו**
ולא בלום, בולם, שלא חיל המקח כלל, ומודע אמרנו שאם יביא
הבעל ראייה שמכרה לה, מקחו קיים.

מתרצת הגמורה: **יב' אטימר דאמ' –** דברי אמריר נאמרו, דוקא
לרכא דזיין אידחו ומיט – באופן שמכר הבעל את השדה, ומית,
אניא אידי ומפקא – מגיעה האשלה, ומציאה את השדה
ומולקחות, או נמי – וכן, זבנה אידי – אם מכירה היא את השדה,
ומתח, אף שבשומה שוב איינו זכאי בפירות נכסיה, ויש מקום
לומר שאינו יושה, כיון שמכרה את חלקה מהיים, מכל מקום
אתא אידחו ומפק – מגיע בעבאל, ומוציא את השדה מהולקחות.

агорות קודש

ב"ה, י"ב אדר ב', ה'תשלי"ג
 ברוקלין, נ.Y.

לכבוד מר חיים שי בר לב
 וכל בני המשפחה שיחיו

ברכת תנומים בנוסח המסורתית המקודש -

המקום ינחם אתכם בתוך שארabi ציון וירושלים.

בער נודעת על דבר פטירת אביו ע"ה. והנני משתתף בצערו ובאבל המשפחה ושולח להם

והיה רצון ש مكانו ולהבא לא יוסיפו לדאה עוד ואך טוב וחסד, בטוב הנראה והנגלה, יהיו מנת
 חלקם תמיד כל הימים,

ומתוク בראיות ומונחות הנפש והגוף ינצל שרונותינו בכל עת מצוא לטובתם האמיתית של
 אחינו בני ישראל בארץ ישראל.

בכבוד ובברכה.

אלימא למשמעותו שאר נכסים — בפרק "האהשה שנפלו" (כתובות א, א) גבי והרואה
 1 מבוקר בנכסי אחיו, פריש הקובנטרס דראן דתנן "ב'דיבקין" ניטין נה; ב: לחק
 2 מן האיש חזר ולקח ממנו האשה מקחו בטל — הוא אוקמינן בשלש שורות. והקשחה
 3 רבתינו שמואל, דכל שכן בשאר נכסים אייר, ברושםעה הכא לך נראה להיבני יצחק
 4 לרפרס: מקחו בטל — משעת טופפה, ועלש שורת
 5

— לא למשטי שאר נכסים, ואפילו בשל שדרות
7 מקחו קיטים עד שעשה טריפה. וש' לישב פירוש
8 והקונטרא דמ' מקחו בטל' משמע בטל' אלה. הובי
9 פירושה: למשטי מאיגי, דלא מוצאי אמרה נ'חותה
10 רוח עשוית לבעילין? אל' למא לא למשטי שאר נכסים,
11 דלא טטרו לגמורי — כל שכן דחויה לה ייביה.
12 וזה דלא קאמו: למשטי שאר נכסים דאי מקחו
13 בטל' לאלהר — דמשם הא לא זהה צרייך למיור
14 לא' נונכחה לאלא לאותן שלש שדרות. דפשיטא
15 הוא דאיין מקח בטל' אלא באתון שלש שדרות.
16 דהא כל אלס מוכם ליטר ומשענבדת. אלא
17 ודי לא' לא יטיזטן לאוקומוי באותן שלש שדרות.
18 אלא למשטי שאר נכסים דלא טרפה כל' אבל
19 קשיא לרבעינו שמשנן אן אברהום: דהיכי מצית
20 למימור דפיטיאן דה' דבשאר הנכסים אן מקחו
21 בטל' לאלהר? הוא מאקי דומקן לה הא באותן
22 שלש שדרות ההו סלקא דערק דמורייב בשאר
23 נכסים, ואך על גב דקרני מוקחו בטל'. **המוכר**
24 עברו על מנת שיישמשו שלשים יומ — הא
25 לד' נקט המוכר עברו לפירורה, בדנטק' בה' השולחן
26 (גיטין תב ב): המוכר שודר פירורה — מושם דאיין
27 דרך למוכר עבר בענין זה אלא משכיר אותו
28 לעשות מלאה.

בימים — הוא אומר מעת לעת. **קסבר קין**
שנורם פרורת בקן הגום דמי — דאי מושם דדריש "תחתיי" — הci נמי כתיב "בספר", ומנא
ליה וההתו דווקא טפי מכתפי? אלא מושם דבריא ליה קנן פרורת בקן הגום דמי.
ואם האומר אסן זה לה לימיון: שעניהם אין בדין יום או זיימם. כראשון ב"יחוחובל"
(בבא קמא פט, ב) דרני הורא: עבדי מלוג יוצאנן בשן ווינ לאשה אבל לא לאיש, תניא
איידן: לא לאיש ולא לאשה, ומטיק: דרבלי עולמא ליה תקנת אושווא, ובקנן פרורת
בקנן הגום דמי סבר: בקנן הגום דמי, ומור סבר: לאו בקנן הגום דמי. אללא,
הא דוחשיב קנן פרורת בקנן הגום דמי — לא מהונן שייצא לאיש, אלא לענין שלא יצא
לאשה ורבינו יצחק בר ברוך לא גוט יזקנין פרורת בקנן הגום דמי קמפליגן!, אלא הבי
גוט: דרבלי עולמא ליה תקונה, ובפלוגותא דהני תנאי כ"כ. הוא דקחני לאשה אבל
לא לאיש — ברבי יהודה, והධיא דקחני: לא לאיש ולא לאשה — ברבי אליעזר, ואמרנו:
שנדמים אין בדין יום או זיימם, ואפלו שעניהם יודח און יוביל לשחרר. ומשום הבי ליה
להו תקנת אושווא, לדרכו אליעזר און מאכתרו בלום, והלבך לא שיך לרבי אלעניר תקנת
אושווא ותקנו שבעל מוצאי מדי הלוקחות, ולדרכיה און בגין מカリיה לל. ווש להרצין
בדוחק גירסת טרפם, והרומם סבריא והוא שלאל יעיל קנן פרורת להיות בקנן הגום דמי
לענין שלא יצא בשן עין לאשה, אבל לענין שייצא לאיש — לא, דלא אלים להפקע קנן
ברבנן.

זהן של ביהי, וגם הנגף אם הנמות אשות וירשנה זהא, אבל אם נימות זהא — היא היטול
היא תקח נכסים מלוגו שלה. אי נמי, אם מכראה היא גוף הקרכע בלא פירות, שהרי הפירות
— אין לבעל עד פירות, שהרי לא פינה עוד, וגם גוף הדקען לא ירש מאשתו אף על
בעל ומפיק, בו שוחקינו ואשא בשוחתנה סוחרין לשם באחת מעשר גליהות שגולחו
חוותה — ובძמפרש טעמא בעבב קמא (א), אז אל老妈וח רבנן לשעבודא בעל מושם איבה,
לוקון. אבל הבא דובינו תרייזו לעלמא — הווא מכר את הפירות וזהו מכראה את הגוף:
בעילוי, לדבשה לא עבדה נחת רוחה, דלא פקיד עלה בעיל. והלך שפיר קידיש מאהנימען:
ים. או כי בעית אמא איזישר — בשמכטו שניהם ירווד לאדים אוד קאמור דלא עשו ולא
ה, דלא הויא מכרא. מיוזו, לא השיק מוניגנטין דידייאך והויא מכרא, דאמירום דאדור — ברבי
הם למכוון, דלא זה קרי בעלו ולא זה קרי בעלו. ומתניתין — רבנן דפליין עלה רדי
ב' בין יומ אוי יומס — "יעמד לא יוקם" (שומות בא) ופטור. ואילו מכה לשישראל חבירו,
ששים הווו כה' (סוחרין) ב', פטני שעוואת התהו — עדין כל שלשים ים, וכובייב ווית
הו, אלא הרוגין (וותה), ודבעד בגין כבר ישראל הוא לבל דברין, דגמור לה' לה' מאשוה.
לומר, באילו קה גופן. ואותו שאן לו פירות — אין קין הנגף שיש לו בענד כלום, אכן

- ואחת שיר לה בבחותה — לא נכתב בתוך השטר, אלא לאחר נישואין יזרד לה אחת משודתייה, ועשה אופטיקי לגבוט ממנה בחותה. ומיוון, כל שודתי משועבדים לה
- בתוך שטר הכתובות, אלא על הדוחות יזרה, והאל ויחדו לה בעפי עדים. הבי גראני:
- ואחת שהניכיטה לו שם שללה — שדה שהבכיסה לו מבית אביה, ובעו אורה ותחבושו

וְאַחֲתָ שִׁיחַד לָהּ בְּכֹתֶבֶר מִשְׁלָה. לְבָעֵוטִי מָאוּיָא?	1	בשְׁפָרְטָהָה, שְׁקָלָה עַלְיוֹן הַעַל דְּמָם. חָזָן נְכִיסָּא בָּרוּל, שָׁאָם פְּחָתָה — חָתוּר לָהּ, וְאַם הַוְּתִיר — הַוְּתִיר לוֹ.	6
- בֶּל שְׁבָן דָּרְרָיא לְהָהָר נְתַת בְּגִירּוּשִׁין וּבְמִתְהָה הָאָמֵר אֲמִירָה: אִישׁ וְאִשֶּׁ עַשְׂוֵי וְלֹא כְּלָום - כִּי אִירְאָה אִירְאָה וּמִוָּתָה אֲתָאָה אִירְאָה וּמִוָּתָה אֲתָאָה אִירְאָה וּמִפְּנִים וּסְיִרְבְּרָה חִינָּא, דָּאָמֵר רָה הַהְקִינָה הָאָשָׁה שְׁמַכְרָה מוֹצִיאָה מִיד הַלְּקוּחוֹת;	2-5	נוֹרָה וְאַתְּנוֹרָה — נְכוֹנָה וְאַתְּנוֹרָה לְבָעֵל. וְהַמִּרְחָץ עַצְמָוֹן מִפְּרַשׁ וּחָלָק לְסִימָן תִּירְחָץ שְׁלָה לְמַעֲשָׂתָם, בְּלֹמָר וּלְמַעֲשָׂתָם מַאֲנַקְטָן שְׁלָשָׁה הַלְּלוּ וְהָיוּ מִקּוֹבְטָל, וְאַ שְׁדָה תְּהִרְתָּה אַלְיאָגָה לְמַעֲשָׂתָם שָׁאָר נְכָסִים וּקְרָקֻעָות שְׁלָבָל הַמְּשׁוּבָדִין לָהּ, דָמָם חָזוּ וְלִקְחָה מִן הַאֲשָׁה מִקְחוֹ קִים וְאַתְּמָרָם בְּחַתָּה רָהָעָשָׂת לְבָעֵל/, הַכִּי קָאָמָר רַבָּה בְּרָה בְּהַנּוֹגָה: לֹא צְרָבָה כִּי, בְּלֹמָה, אַזְן מַשְׁנָה זָ מְדֻבָּר בְּשָׁאָר נְכָסִים, אַל בְּהָרָק שְׁלָשׁ שְׁדוֹת, בְּדִין דְּמַשְׁוּבָדִין לְהָכָל כָּל כָּל שְׁחָן מִיְּחָדִין לָהּ — וְדָאֵי לֹא מִרְחָץ וְאַקְבָּה, אַלְיאָה נְחָתָה רָהָעָשָׂת לְבָעֵל. אַבְלָה בְּשָׁאָר שׂוֹתָא שְׁאָקְשָׁבָדִין לָהּ כָּל כָּרָה, שְׁאָין מִיְּחָדִים לָהּ — וְדָי גְּמָרָה וְאַקְנִיהָ, לֹא מִצְתָּא אַמְרָה נְחָתָה רָהָעָשָׂת לְבָעֵל/, וְהוּ מִקְחוֹ קִים כָּל שָׁכָן — דְּמַצִּית אַמְרָה נְחָתָה רָהָעָשָׂת לְבָעֵל. דָהָוָא לה אַיְבָה — אַם לְתָמָרָה לוֹלֹזְקָמָעָלָה, וּכְלָ שְׁבָן דָּרְרָיא בָּטָל, וְתָרָפָה הָאֲשָׁה מְמָנוֹ	6-31
או יְוּמִים "מִפְּנֵי שְׁאַיְנוֹ בְּקִנְנָן הַגּוֹף דָּמִי. רַבִּי בְּדִין יוֹם אוֹ יוּמִים" אוֹיְנוֹ בְּדִין יוֹם אוֹ יוּמִים רוּיְנוֹתָה לְאוֹרְהָוִי שְׁבָן דָּרְרָיא בָּטָל, וְתָרָפָה הָאֲשָׁה מְמָנוֹ	17-21		

32	הובטה בשתוגנות או מותם בעלה. דאי לא
33	תבבה לה לולוך — אמר לה בעלה: עניין נתה בגורישון או בימותיה, וסורהה את לבבות
34	תובתק בשאמות או אגרשך, ולכז אין את מנוחת למיכור מנכסים כלום. אבל בהן שלש
35	שdotות — לא אמר לה בעל הבי, דמאיחר שישירם לה — דין זהו שתעדער במיכורתן.
36	וזולבן, רבווחה הוא דקאמו: לא נצברה הא' דתני "מקחו בטל", לא מביעא בשאר נכסים,
37	דAMILתא דPsiשטי היא דמציתא אמרה "נחת רוח עשייתו בעטל" כדי שלא יאמור עניין
38	נתה בגורישון ובמיכורתה". אלא אפלו בהן שלש שdotות, ודיליכא למיימר הבי — אפללו הבי
39	מקחו בטל, דכין ומכל מקום אין שללה לגמרא, כי אם של בעל — ממצית אמרה "נחתה
40	רוח עשייתו בעטל". אלא דאי למשיעי נכבר מלוג — אתה רבה בר והונא, דרבנן
41	אמר אם לך מן האיש וחוץ לך מן האשאה — מקחו קיים. דכין דשלחה דן — אינה
42	ג'ורה מבעליה, ויבורלה למוחה עלבליה שלא ימכור, ולא מעצית אמרה "נחתה רוח עשייתו
43	בעטל". ומונתינן גם דקאמו: אין לאיש חזקה בנכסים אשתה, אז ראייה יש — בנכסים מלוג
44	מיידי, דכין דנדבכים שלה לא מצית אמרה "נחת רוח עשייתו בעטל". הבי נרבנן; והא
45	אמ' ב' — ווא סלקא דעתך השטא דהבי קאמו:ஆש שמכור ואוריית האשאה — לא
46	עש כלום, דמצית אמרה "נחת רוח" בר, וככל שכן אין זונה בעטל — נחתה רוח בעטה,
47	ואמנאי קדייק אנתגניתון: הא ראייה יש? ומשני: כי איתתרוד דאמ'יר — לא שמכור שニדים

בזה, אלא איש או אשה קאמר. כוון הדיון דרבנן איזה אחר מות, דואתא איזה האשה
ונפקן גם הלווקהות גוף הקרען, והՓירוט מכאן ואילך. שבעל אין יכול למכור אלא הפירות
ונכסי מלוג שלו. הלךך, האש שמרך לא עשה ולא כלום לבי הabi, שאם ימותו בזוי
של בעל דין תחת פרקונה, ואחריך מותה — לא עשתה ולא כלום, ולא אמרו: מאחר שר' ש
בשבעל יושט את אשתו, שהרי בורה נוף הקרען בחיה. אין אפשר לומר כן, אלא
סנהדרין, ר' בראיתא בראשונה (לא, א), ודררוי יוס ברבי חנינא בר', בעל מוציא מיד
ועשאותו לוקח ראשון, ומיהו להכי אהני מכירת האש — שאם ימות בעלה בחיה טלית
אי נמי זבנה אהוי לדייריה — לבעלתה. ובגינויו יונני — ולא מיציא אמרה נחתה רוח עישירה
ראאה שי, שאם יש לו שור או עדים שכרכרה לו אשתו בסכסוך מלוג שלו — היו המלומדים
בלום, ואפיילו לך תחולח מן האיש והור ולקח מון האשתו, וככל שבן היבא ומוכרה דיא זיין
אלעוו, וליפעטמא מקראי, דבר של שני שותפנן שהגנו לה והՓירוט לה — אין כח
שליש. שיטשטען — למכור. הראשון — אם הכהן מות לסתוך שני נינים מחומות הכהנה וזה
אם מותה מכחה וזה, אפיילו לסתוך שניה — נהרגה, בדפקהן לן "מיונקה המכבר" — מלמודו
חתת י"ד (שם), ו"חתת" קרבנא בדי. אבל השני, הולוקח — אינו בדין יום או ימים אם הכהן
סקבר — רבי מאי: קפין פירות, דידיינו תמשיש דעתך כל שלשים יום. בקנין הנפץ דמי

בבא בתרא. חזקת הבתים – פרק שלישי דף נ עמוד ב – מותוק מהדורות "אבן ישראל – (שטיינולץ)
חומר פוטופרמי

ר' עז"ר

שניות ישן כ' — ופטורין, דסק נפוחות דברלים שהכוו,ומי נהוג מם
להקל,ונפק לא מישפטו העדה "הציגו העדה" (במדבר ל'ח). שניות — כלומר,
שניות שהכוו הרגון. זה — אהרון, לפני שאינו החתי. וזה — הראשון, לפני
שאנו עכשו עכשו שחרי מכרו. כי בספרו הוא — מיותר הוא, דמה נתנית טעם
היה צריך ליתן בברור ולומרה: לא יוקם לפני
שבספו הוא. אי נמי, מומצאי למכחוב" כי
בכף הוא". מושם היב נמי ליף אמריך לגבי
נכסי מלוג, בדין דאנינו מיחוד לא לאיש ולא
לאשה — אינו קורי שדה האיש ולא שדה
האה. והכל, אם מברך שニין — מכין
בשל, וכובלץ להזרה בם, כאדם המוכר דבר
שאינו שלה, לד לא לזרוי מברך. וקמתה גמרא:
ולא לאש חוקה בנטשי אשוטו — בתרמיה.
אלמא איננה צריכת למחות בעבילה, החайл
ולית לה' חזקה. אשת איש — השוחיק אחור
בנכסי מלוג שלה — צריכה למחות. משום
הרזחה אדור של לו חזקה, ואם לא מורה
— הפסידה. במאן — צריכה למחות? מי הוא
המוחזק? אלמא באחר — שאינו בעל.
ובל זו סיום הקושיאווזו. אין חוויקין
בנכסי אשת איש — דעתcum אמרה: על בעל
סמכתי שהוא ימחה יערעה, ולבך שתקחן.
ובשאר בני אדם דלא בעל קאמר ר' וב' ואון
מוחזקן, שכן משמע "אין חוויקין" — לשון
רבים. ועוד, דאי בעל קאמר דאן וחוויקין
— הדינו מתניתין: לא לאיש חזקה בנכסי
אשתו, ומאי אתא לאשומעינך אל לאו
בעל — אלמא: יש חזקה, ושקי מאהניין
לו. לעילם בעל — שהוחיק בנכסי אשתו,

ורוינִי
30 אמרו רב דצירכה למחותה, שיש חוקה לבעל.
31 ואפילו והci לא תקשי ליה מנתניין, דורך חוקה ורב – בגין שחרר בה הבעל
32 בורות שיחין ומערות, לדפירותו הוא אשתעבער ליה נכבי מלוג דאשטו ולא לקלקל
33 הרכען לחפרית בורות, ובן שדה שאינה עשויה לבורתה. והלך יש לו חוקה, ודואין
34 קבאה מאשתו, והלך מוקלקל לה לצברו. כי אאי גונוא האו ר' אקרומו רב צירכה למחותה
35 אין חוקה לנוין – בollowו היכא דמייק לחבירו – אין יכול לטעת: רקוחה הדיא בדי'
36 שהרי החוקה בה שלש שים בחפרית בורות שיחין ומערות. דכי אאי גונוא לא והוא
37 חוקה, ומיצי טען אידך: מuds דאל אחזוקה דבמזהוק איני לא השחשטי למחותה. אייאט
38 אין די' חוקה – להצערר שלש שים לנוין, והיכא דחווקת לע דיד נוקין, אלא לא לאלתור
39 הייא חז. אכן אודם רואה (שמחויקן) קרען של ושותק, אלוא מלחשה מיד, והיכא דאל
40 מהה – הפסיד. והלך, איש שיש דקאמור רב צירכה למחות – מיד הוא דצירכה
41 למחות, מואור שחוופר בה בעל בורות, שאין אודם רואה יזקון ושותק. והלך, כי האי
42 גונוא – יש לו חוקה, היב ניטני; ואו בעי אייאט לא אוירוב עליה רב מוי אבר' כי' –
43 תלומו, וביביעת אייאט: לנעלן ווחקת שלש שנים בעין, אפיקלו היכא דחפר בו בורות,
44 בדקווקמן למלתיה דרב. וזה דקאמור רב נחמן אין חוקה לנוין – לא בחזוק שלש
45 שנים בקרען חבירו אייר, אללא בעשויה היוק לבבירו אפיקלו בבי' של עצמו, בגין עשן
46 וורי רע, ואטא לאוירוי שלאי יוק לבבירו, ואפיקלו היזוק מיטם ריבים – אין חוקה מועלן
47 לו להיזוק חבירו. רב מוי אבר' כי' – בכר פרישטנו בילא חיפור". רב יווק אמר – מנתניין
48 לא תקש לרב, דמאיו דקאמור רב: אשא את צירכה למחות – לא בבעל קאמו, והוא
49 אין לאיש חוקה גננסיס אשתו, ברקתו מנתניין. אלא לעולם באחר השחזק בנבছה
50 אמר רב צירכה למחות, ודקסיא לה: האמר רב אין מוזקן בנכסי אשתו אייס – לא
51 תקש, דהני מלי דאין מוזקן – בחזי הבעל, שאם הזוקן בכיסיה בחזי הבעל שלש
52 שנים – איןזה חוקה, ואיני צירכה למחות, דמציטת אמרה: על בעליך סמכות. אי' נמי, דזאך
53 פירוט שחיי לבעל נכסים שלוי איזון מברך, אבל הנגע שההוא שלוי – לא הדיא יוביל
54 לקנות, שם הוא אין לו חוקה בנכסי באכילת פרי, דכיז אידיית ליה פרי – הכל דודען

מקצת חוקה בחו"ל והשל שנסים שלימה לאחר מיתה הבעל – כי החי
behulla la-achar nafshi malog shelha – צריכה למתחות לאחר מיתתו. דסליק ואדעך אמרינו: בין
יל' חוקון אף לאחר מיתה הבעל בולם, שחרי לא יכול לטעתו לאשה "מיין ובנה אחריו"
ה שודה ואotton מכר לה – הרי זו הカリס שיזור לקובע באירועים לפחות פירוט, שאיתו יכול
ת לאחר מות בעלה קודם שיוחיק בה החיה אחר שלוש שנים. דוואדי, אף על פט שמתהלה
ך פירוט מזיהא קניתר, ומיד בשמות דורי נסתלקתי ממוקח, ולברק קניית מפרק, שחרי עתה
ה ש חזקה", כי אמרו: יידע אני דובנינה לעבילך, ואחרי בן זבין היל – מהימן, ולא
אלל הדמים בהתרות איסתו עמוד. אבל הד סולוקהן דה האיש על מנת שם אינ' מותה
עכשוי מודש לשודה אשה זו, ודיא שותקת שלש שנים – אייכא למיימר דובנינה זיבינה

פרוריו את קני נס דasha שיצאו לחירות. אי, נמי, לדא ממי קפין פירוט דעלע, של איזה הוה לו בענין כלום, ל�פין פרורה דמוכער עבדו על מנת שישמשו שנשווים יומם, שוחלה זיהה הכל שלו וערינין לא יציא מהתקה זיה, שהפירוט שלו, ובוין זה מהלךן בגין דארונא בערך קמא דפסחים (ו'), ומזה שוזיה קשה עליה מבכורות – שם מפורש. וכן ציריך לומרה,

דאיון לנויד כל דליברי מאיר סדר הא קאן פירוטים בקנון הגון דמי, וסביר שם לאיש אבל לא לאשה. דהה בимвוות בפרק "אלמנה" (סח, א) פלגי במכונסת שום בעלה, היא אומרת "בל' אני נטול בחותבת" והוא המגושם אומר "דיםים אני נתון לך", רבי אמר אמות: הדין ענה, רב היה זה אמרה הדין ענה, ואמרינו, תנייא בתיה דרבינו אמר: עבדיך צאנן ברול יואצין בשען לעיאש, אבל לא לאשה. ונואי קושיא לבב יהודיה דלאאנך אוף על גב וזידוך נמה — יוצאנץ לאיש ולא לאשה, ועוד, דקסטר קני פירוטים בקנון הגון דמי, ואיפילו בענבי מלוג' מיי הוי דאנא האבי מאייר אליאר אליאר לא מהני כל פון פירוטות בקנון הגון לצאת לאיש, כבדרטשיית. קניין פירוט לאו בקנון הגון דמי כי' קשא: (דבסון "הירושל" גיטין חמ"ב, א) מסטיך אפלוגואה דרכיב יהודיה ורב שמעון: דברלו עלימא קניין פירוט בקנון הגון דמי וש לומיה דוחלה לא קאמו, אל דומדא ליכא למיליף מנונה. ובערכין כי', ב': גוט: לעולם אמאן לרבי שמעון בקנון הגון, ולא גוטסין "דובל' עלאמא". והא דאל מורייה בא"השולח" דרכ' הדכא — ממש ונדחא ליה לאיתוינדי תנאי היה דפליין בשדה, דומייא דפלוגאות דרכיב יהונין וויש לקיש דההט.

ופסק נשות להקל — פירוש בקונטראס: משום דרכיב "שפטו העדרה" ("וזחלו העדרה").

ואין נראה, דבראו והci נמי לא קטלי מספקא. **רב** אלעוז אמר שעניהם אין בדין יומיים — דא פילו מומנו לא מפקין מספקא. והקשה רביינו יצחיק בן אש"ר: דהדיי מדמי אמריו מכירה לדין יום או יומיים?adam בן שותפים לא יכולו למכור לעלמי, וזה אמר יוחזק' (בבא קמא ג': א): מאן תנא להרא רותן רבנן מי שחייב עבד והוציא בן חווין, וכן עבר של שני שותפים אין יוציאן בראשי אברים — במאן תנא להרא רותן רבנן ברבי אלעוז. ואם כן הכא מבוי, דרבנן של שני שותפים אין יכולין למכור לעלמי ויש לומר: דהרטם מידי רשות פון שלחה גוף ולזה פירור,edomiae ומורה עברוד על מנת שישמשו שלשים ימים. והחייב עבד החוץ בן חווין — כגון שנבן על דמיין, ואינו מעוכב אלא בג שחוර לדוחות מורה בתה חווין, דאן בונטו כלום. אבל מוקצת גוף של זה ונקצתת צדקה — אז ההור יוציא באשטי אמרום, וזה מפסיד חלקו אם הפל את שורו או סכינה את עינו, שמי שיכל למכורו. והוא דקאמר דותם: לאו אמר אלעוז סכפו המיזוח לו, והci נמי עברוד המיזוח לו — לאו פרקלא לר' דבללאו קרא ליק' לדישא אמרום מדין יום או יומיים, כי הci דילפין לעניין מיזוחה. אלא גמ' ר' דמלמדורא קאנט, תלמודה בעניין שיש הא בעדו המיזוח לו. **רבנן** עריא למאן באחרו החומר רב אין מהזוחן כו' — תימוה לריבינו שמושן עם אברחות: ומאי קשייא? גמ' לא עלול שבדoor, והוא דקאמו' (צעריך) ללחחות — בשכלהה ד' זיין וברביס אין לי בונסיך ובפירותיהם "שאן באבע פירוט, לבך צירכה למזרות, שאיניה סמכת עלי' ונוראה לו ודמכל מוקם סמכתה עלי', כיון שם מותה ירושה, דא פילו כבב לה" בחניון ובכובורך" — קנייא לא' הכרון שמעון בן גמליאל, אדם מורה ירושה, בפרק "רכובות" (רכובות פג.), **רבנן** שאכליה מקצת וחוק בחרי הבעל ושלש עסם לאור מירית הבעל — אבל מקצת בחרי הבעל ומוקצת לאחר מירית הבעל — לא. ולא דמי לאכליה בפבי האב שנה ובפני הבן שתים (בא בתראי מב, א), דוחבם אם הדיה אולול שלש שנים בחרי האב — ירושה חזקה. **רבנן** דיא בעי אמר מיניך ובונתיה ר' — יומתך; אמרני נקט כי הדיא וגונא "דובונתיה נחליה ובוננה ניחלה"? והו להה לממרו דאנמן לומר דמנין וביתה. דאי מילחא דפשיטא דאי דמדודמן — אם בן השטא נמי מילחא דפשיטא דיא דמכהמך במיגין.

၁၇

דררי הוא דקאליב, ולך לא נשתי למחות. אבל הכא במא"ע סקקין – כגון שאבל והל גוננו קמרו רב דציריה למחות, כדרמפרט שטעמא למלך. והכי אמרו ר' בא' אש שמך והכל יודען שהבעל מוכם לו ולא היא, וגם הוא מורה לנו כמו ששהבעל מוכם לו – לא כן ואכלהתיה שי וухה" דבין דמותחה בעל מורה לך, ופירות הוא דודי היה לבעל טרען אוורן נון ל'קחתייה והיינן', ולהרך לא איטשר למחות. אך ממשן אין רב דציריה והיתה קנייה לו מן הבעל – בועל טרען: הבעל מברך לנו הנוך אם יישך, ואם ימorth קדר געשה השדה של, והלך, מיגן דאי עלי אמרו "אנא בתני מהר מוח בעלים ואובי" דמי לאירס שאין יכול לטען ל'קחתי אוורי' כן" – ממש דסוטם אוירס לאירס להר בראנץ' ורבותה שטעהן שטעהן ורבותה שטעהן ורבותה שטעהן...

אם עשה כן שלוש שנים, אינו יכול לומר שהשدة קניהו לו, שכןון
שלא החיק בדרך שמותיקים אונთה, שנתנים באכילת פירות
השدة ולא מקללים אותה, לא מהה בידו.

מהרצת הגמרא: **אפסא** – אמר בדורתי רב נחמן, אין דין **חוקה**
לענוקין, שאין צריך המזיך להחזק שלוש שנים כדי שתהה מוחזקת
בידו, אלא וזהקה לאלתר, משום שאין אדם רואה שמותיקים את
שדחו ושותך.

הגמרה מהרצת תירוץ נספה: **אי בעיתיא אפסא** – אם תרצה, אמרו
לחזרך, לאו אירטך עלה – וכי לא נאמר בבית המדרש על דבריך רב
נחמן אלה: **רב צורי אמר**, שדברי רב נחמן נאמנו **בקופטרה** – שעשו
עשן בראשותם, ומגע הריח לרשota חברו, ורב בידר אמר, שדברי רב
נחמן נאמנו **ביבית הפעא** שברשותו, הבניין על הקרקע, שריחו מגיע
לרשota חבירו, שאף אם החזיק בו ימים רבים, יכול חבירו למוחות
בידו, ואין מועלה חזקה לוזה. אך המחייב בשדה חבירו, אף אם על
ידי שמויך אותה בחפירת ברורות, מועילה חזקה של שלוש שנים.

הגמרה מביאה תירוץ ונוסף לישוב דבריך רב, שאמר שאשת איש
צרכיה למוחות, עם משנתינו שאין לאיש חזקה אלא אשתו: **רב
יוסוף אמר, לעולם** – באמות בעל המזיך בנכסי אשתו, אף אם חופר
בבירות שיחין ומוחות, אינה צרכיה למוחות כי **כפי שנשנינו**
במשנה, ודברי רב הם, שאשת איש צרכיה למוחות **באהר המזיך**
בנכסייה, ואף שאמר שאיתן מוחזקן בנכסי אשתו, היינו דוקא
בחזי הבעל, כיון שישומכת על כך שבעליה מהה, בין שהפירוט
שלו, או שאומרת שבדעתן מכר לאיisha את פירות נכסיו המלווה,
שללו הם, ואני יכול למלות זהה שאולם. אך יש אופן
צרכיה למוחות, ובגנו, **שאכללה** אותו אחר **מקצת** שנות **חוקה ביחס**
הבעל, ואומר שקנה את השדה מהבעל, שקנה אותה מהאשה,
ונאמן בקר מינו **ראי בעיל אמר ליה** – מותר שיכל לטעון, كنتיא את
השודה לפירוטה מהבעל לבן מחי חייו, ואם מותה האשה תחוליה,
זוכה גם בגין השודה, אך אם ימות הבעל תחוליה, אצטרך להזוויר
לאשה את השודה, ובשםת הבעל רציתי להמשיך להחזק בשרה,
ולכן **אנא זבניתה פינך** – אני كنتיא את השודה מפרק אחר מות
בעלה, ואבד שרווי, ונאמן בכה כי **אמר לה נפי** – גם כshawomor
לאשה, **את זבניתה ליה, זבנתה ניטלי** – את מכורת את שדה הנכסי
מלוג של בעלה, והוא מכירה לי, מתייפן, ולכן אם לא מכירה לו,
צרכיה למוחות בתרוך שלוש שנים.

הגמרה מביאה שיש חולקים על דברי רב: **גופא**, אמר רב, אין
לענוקין בנכסי אשת איש, ואני צרכיה למוחות במוחזקת בנכסייה, אף

שניהם – גם המוכר וגם הקונה, **ישנון בידין יום או יומיים**, ואם שהה
months לעת, אינם נהרגים על הרוגנהו זה – המוכר, **מפני שהוא עדין** מתקוני, וזה –
הគונה, מתקון פירות בקנין הגוף דמי, ונחשב כעובד של הרשות, אם הוא חיב מיתה או לא, להקל
שלא להרוגו, ולכן אין נהרגים עליו.

רבי אלעזר אומר, **שניהם אין בידין יום או יומיים**, ואם הכווינו מכת
מוות, אף אם התקיים מעת ורך אחר קר מת, נהרגים, וזה –
הគונה, **לפי שאיןו תחתיו**, שהרי עדין משועבד לראשון, וזה –
המורcer, **לפי שאיןו בספטן**, שכבר קנוו השני.
ואמר רבא, **פאי מעמא** – מה טעם **דרבי אעוזר**, ממש דאמר קרא
(שמות כא), אך אם יום או יומיים עמדו, לא **קם**, כי **בבספו הווא**,
שאם יעמוד העבד ולא ימות מעת לעת, אין נוקמים באדרון
להמיתה, כיון שהעבד בספו הוא. ולכארורה הטעם מותר, לשם מה
צורך ליתן טעם לדין זה, ומפרש, שצורך שיחודה **קפקו המזיך** לנו,
ולא שיש לאחרים חלק בו. ומדוברו יש למודו, שככל שקנין הגוף
של אחד וכן הפירות של אחר, שניהם אינם נהרגים לבעליהם,
ואינם יכולים למכורו, ולכן אמר אמרם, שאיש אמרם, שאיש ואשה שמכרו
בנכסי מלאג, לא עשו כלום. אך משנתינו סוברת בחייבים, ולכן
יכולת האשה למוכר את נכסי המלווה בעלה.

מקשה הגמרא: וכי לא לאיש **חוקה בנכסי אשתו**, ומהותה כן אינה
צרכיה למוחות בה, והאמיר רב, **אשת אש שהחזק אורה בר נכסיו מלוג**
שליה, **אייריך למחות**, כיון שלא יותר יש חזקה בנכסייה, ואם לא
תמונה, תפיסת. מבררת הגמרא: **במאן** – אם נאמר שצרכיה למוחות
בנכסיו בנכסייה, **איילמא** – אם מוחזקן בנכסי אש, כיון
שאיינו בעלה, והאמיר רב, **איין מחייב בנכסי אש**, כיון
шибוללה לומר שסמכה על בעלה שמה. אלא לאו על ברהך,
שמה שאמיר רב שאשת איש צרכיה למוחות, היינו בעל, ומוכאר,
שאם לא תמהה יהיה לו חזקה, וקשה על דבריו ממשנתינו
שמבוואר שאין לאיש חזקה בנכסי אשתו.

מהרצת הגמרא: אמר רבא, **לעלם מדורבר בעיל**, ויש אופן שיש לו
חזקה, **ואגנו שחרפר בה** בשדה שאינה עשויה לבורות, בורות
עגולים, שחין ארוכים וצריכים, ומחרות מרובעות עם תקרות, ויש
לهم פתח, ובוין שנכסי מלוג לא השתעדו לו לקלקלם בחפירת
ברורות,DOI וואי שנקנים ממנה, ואם לא קנה, צרכיה היא למוחות.

מקשה הגמרא: והאמיר רב **נחתן אמר רב ברכות בר אבותה, אין חזקה**
בבירות, ובוין שנכסי מלוג לא השתעדו לו לקלקלם בחפירת
ברורות,DOI וואי שנקנים ממנה, ואם לא קנה, צרכיה היא למוחות.

агорות קודש

ב"ה, ט"ז אדר ב', היתשליג
ברוקלון, נ.ג.

הרחה"ח וח"כ אי"א נכבד ונעלה איש המעליה

עוסק בزرבי ציבור הרב ברוך גרשון ס"ט נ"י

דק"ק מדריד י"א

שלום וברכה!

הנני לאשר קבלת מכתבו עם המצו"ב חוברת פורים, ועתה נתקבלו גם כן שני העתקים מן
ההגדה של פסח. ותשואות חן לכט"ר بعد שימת לבבו לשלחם ליל.

והי רצון שישויף אומץ וילך מחליל לחיל בחפצת היהדות החרדית האמיתית, כדי ה' הטובה עליו.

התקווה שגם להבא ישלח הנה פרטומיו.

בטח היתה לו ביחיד עם זוגי תחיה' שמחות פורים כראוי, והי רצון שיחי' הכנה לחג הפסח כשר ושמח.

בכבוד ובברכה.

שקבנה האשה את הקרקע.
רב נחמן רוחה את ראיית רב הונא וմבואר את החידוש בדבריו:
אמל ליה רב נחמן לר' הונא, **ולאו אמר עלה** – וכי לא נאמר
בבביה המדרש על משנה זו, **אמר שמאול**, **לא שננו** שאפשר לנקוט
קרקע בשטר לחוד, **אלא בشرط מתנה**, **אבל בשטר מכר**, לא **קנה**
הלויקת את הקרקע במשירות השטר בלבד, עד **שיתן לו** – לモוכר
את **רמיה**, לפי שאין המוכר גומר בעדתו להקנות כל זמן שלא
קייביל את הכסף, ולכך הוזכר רב נחמן לחדר שהמעות עצם
נקנות לאשה את הקרקע, ואין הבעל יכול לטעון שהתבוריין לגולות
את מעותינו.

הונא, שדין פשוט הוא שקנתה האשה את הקרקע בשטר שבידה, אוף אם לא היה המעות שלה.

השיב לו רב נחמן: ולא הוא מותיב לה והוא מפרק לה – וכי לא
רב המנוגע עצמו שקהשה על שמואל, תירץ קושיא את עצמו,
שהдобור בא ברייתא ושותר מבר קונה אף ללא תלsum מעתה,
הידיינו דוקא בפוך את שדרחו פנוי רעהה – מנפי שהיא גרוועה,
שרצון המוכשר תחול המכירה מײַד, כדי שלא יוכל הקונה לחוזור
בבו, אבל סתום מכירת קרכע איננה חלה בנתינת השטר לפני שיקבל
את המעות, ובין שנתקיימו דברי שמואל שטור מבר אינו קונה
לא מעות, והוצרך רב נחמן לחודש שקנתה האשעה את ה الكرען,
זונען הבעל בכול לטען שלא היו המעות של...
87

תירוץ נוטף לישיב את שיטת שמואל מוחבריתא: (רב ב' כי מ"ס)
מ"ש מיה רב נחמן) ורב אשי אמר תירוץ אחר, שביריתא זו
שמוכאר בה שטר לבדו קונה, אינה עוסקת בשטר מכור, שבזה
איןנו קונה עד שניין את דמייה, ומה שנשינו בבריתא שדי מכורה
לך"ר "שדי נתונה לך לא מדובר בשני מקרים שונים של מכור ושל
מתנה, אלא הכל מקרה אחד, שבכתב לו שתי לשונות אלו בשטר
אחד, ומפרשים את דבריו, שבמתנה בקש ליתנה לו, ולכן כתוב לו
לשון "שדי נתונה לך", ולטה בכתב לו גם בלבושן מכור – שדי מכורה
לך"ר, כדי ליפות את פניו של המקביל, שאם בעלי החובות של נזון
המונתה גיבור מהמקבל את השدة, ישלם לו הנזון את דמי הקרןע
באלו קנאה ממוינו בדמים, כדי שלא תהא לו הרעומת עליון.
הגמרא מבקשת על דברי רב נחמן, שהמכור שדה לאשתו קנתה

ויאנו יכול לטען 'לגולוי זוזי': מתייחס, שנינו בבריתא, אדרון שלוה
מן העבר המכונני שלו, וכותב לו שטר מלחה ושיעבד לו את נכסיו,
ונזח אחר בר אדרון, או שלחה הבוטל מ' האשה ואחר בר בזקיה, איי.

וְרִנֵּי גֹּלֶה – שָׁמָואַל וּקְרָנָא אָמָרָה, מְחוּזָקָן בְּבָכִי אֲשָׁת אִישׁ, וְלֹכֶד
עֲרֵיכָה דָּעָה לְמַהוּתָּה. אָמָר רַב, הַלְּכָה כְּרִיּוֹן גֹּולֶה, שְׂעִירְבָּה לְמַהוּתָּה.
אָמָרָו לְהָרָה רַב בְּהָנָא וְרַב אָפִי לְרַב, חַדְרַבָּה מַר מְשֻׁמְעָתָה – הַאָם
חוּרָה בְּמוֹשָׁמְעוֹתָה, שָׁאמֵר שָׁאן מְחוּזָקָן, וְאַיִלָּה צְרֵרָה לְמַהוּתָּה.
אָמָר לְחוּרָה, בָּאוּמָן שְׁלַקְבָּרָא שְׁמַחוּזָקָן אָמָר – אַמְרָתִי שְׁחָלָכָה
כְּדִיּוֹן גֹּולֶה, וּמִפְרַשְׁתַּה גּוֹמְרָא, שְׁכּוֹנוֹתָה הִיא בְּרַכָּה יוֹסֵף, כַּפִּי
שְׁהַעֲמִידָה רַב יִוסְׁף (ליעל י), שָׁם הַחֹזֵק מִקְצָת שְׁנִים בְּחוּרָה הַבָּעֵל,
וּשְׁלַשׁ שְׁנִים אַחֲרֵי מוֹרוֹתָה, מוֹחֵר שְׁקָה מִזְהָשָׁה, נָאמַן
וְכָלָמָר שְׁקָה מִזְהָשָׁה, שְׁוֹרָבָה מִזְהָשָׁה.

בשנינו במשנה (עליל מ'ב) ולא לאשה חזקה נגבי בעלה וכו', דהינן שאף אם אכללה האשה של שניות את פירות החקע של בעלה, ובועלת הגמורה: **שְׁבִיָּא** – הלא פשט הוּא דין זה, דברינו דעתך לה מוציא – שכיוון שיש לאשה זכות לקבל מונונות מבועלה, מוציא הוּא דקא אכללה, בולומר, הרי הכל יודעים שהחזקה בקרע ואכללה את פירותיה לצורך המונונות המגיעים מהמחבע, ולכן לא היה בעלה צריך למותה בה, ונוה השמענו هنا רבין זו. משיבת הגמורא: לא **אַרְכְּבָא** אלא באופן דקדך לה **אַרְכְּרָתִי** למוֹזֵה – שיחוד לה בעלה קרע נוטפת אין לה בה חזקה, כיון שהיא אמת החזקה בקרע יתיר מכפי שמניע לה מעביר בזבז, ולביר און תבאה לאשה גוררי בעלה.

הגמרה דנה האם האשה נאמנת בancock שמכביה ראייה: שנינו
במשנה, 'אין לאשה חזקה בנכסי עוללה', כולם שר אין באכילהה
ראייה שהקרקע שללה, ויש לדייך, **חָא** – אבל **רְאָה**, יש לאשה
בנכסי עוללה, בלומה, אם תבייא האשה טרור או עדם שקטנה את
הקרקע מעוללה, המכירה קיימת. ולכארורה קשה, מושע באופן כזה
המכירה קיימת, הרי **לִמְאָה** – יכול הבעל לומר, שאמנם קיבל ממנה
מעות תמורה הקרקע, אך לא היה זה בתורת מיקח, כיון שמעות
אלו היו שלה, ומה שמכר לה את השודה תמורה הוא משום
דַּלְלָיוֹיָה וּזְוֵי הוֹא דְּבָעֵי – רצונו היה לגולות היכן מועתו שחתמינה
מןנו, שעל ידי שתחשוב שהוא מוכך לה את הקרקע, תולה את
הכסף שחתמינה, ולא התכוין באמות למכור לה, ובין שמשמע
מהמשנה שאין הבעל יכול לטען כן, אלא אם הביאה האשה
ראייה, קנהה, **שְׁמֻעָת מִינֶה** – מוכח מכאן לכארורה בדעת הסופר
שבעל המبور שדרה לאשתו, קנתה, **וְלֹא אָמְרוּנִין לְגַלְלָיוֹי זְוֵי הוֹא**
דְּבָעֵי, וلهלו יבראו שוחלקו בזה אמוראים.

דווחה הגמרא: לא – אין הכרה לדיקי מוקומנה שככל ראהו תועיל
לאשה, אלא **אימא** – דיק אט לשון המשנה כה, אין לאשה חזקה
בנכסי עוללה, הא **דיאיה**, ש לה, והינו באופן שיש לה שטר מתנה
מבעללה, שאז אין העל יבול לטען שכובונו היהת לגלות את
מכובונו, שדרין לא קיבל ממנה מעות.

הגמרא מביאה שיטות אמראים בדין מוכר שדה לאשתה: אפר ליה נחן לר' הונא, לא תוח טר גבון באורפא בתהומא – לא היהAMES אשש בית המדרש שלנו שנמעצא בסוף התהום, ואפר ליה ר' הונא, פאי מעלייא – שאמרנו שם בדברים מעולים, אפר ליה ר' הונא, פאי מיל' מעלייא אמרינו – מה הם הדברים המעולים שאמרתם. השיב לו ר' נחמן, אמרנו, שבעל הטופר שדה לאשתו, קחה את השדה, ולא אמרינו לפלייו זוי הווא דבע – ואין אמרים שכ' בונת ברישל אמרה רב עירובין בר' לולוב אמר המשנויות יישובות מוניות.

הקלע במכביה נטה לאנרכיה, לא נסיבות אוניברסליות של שיטות וניהול. אולם ליה רבת הוגן לרבות נחמן, ייון שנזהרים לכתחזק שטר מבר על החקיעת, אם כן **פְּשָׁטָא** שקבתה, שהרי אף אם באמת המעוזות הם שלוי, מובל מקום **לֵוָוּ וּמַהֲכָא** – סלק מכאן את טענת המעוזות ושהיאנים יכולים לנקוט לה בין שלטונום דם שלוי **וַיִּגְנֶבֶתְּשָׁטָא** – ותתקנה את השודה בשטר המבור. מוכירח רבת הוגן את דבריה, כי **לֹא תִּגְנֶן – וְכִי** לא שנינו במושנה (קידושין כו'), **נְבָסִים שְׂשִׂים** **לְהַזְּנוֹתָיוֹת** – קרכעות, נקנין בכסף ובשטר ובזוחה, הרוי שטר לחדור קונה את החקיעת אף ללא תשומות מעוזות. ומה החידוש בדברי רבת נחמן

בבא בתרא. חזקת הבתים – פרק שלישי דף נא עמוד א – מtower מהדורות "אבן ישראל – (שטיינולץ")

רמא
תוספות

ריש'

חא ראה יש בשטר מתנה — והוא הדין וזה מצינו למימור בשטר הזרואה, שלא שיך בה גלווי וזה. **כל** זה מחייב ותיקיה לה בשטר — במקומות שכובבן שטר היה, ואנמר במקומות הזה לא מוגנה שמעתיה מידי, אף על גב מהנהגנא במקומות שאין כובבן, ומהוד, אף בעין בסכפה — איקנו¹, דקני בכספה אף על פי שלא כתוב לו השטר. איני, בגין סכתה השטר תחולת ואורך נגהנת דמיים, דאי אמר לגלילוי וזה חז זבדע — לא קניתה.

בתב ולל הניר או על ההרס — וכן תניא לנוין קידושין: כתוב לה על הניר או על החרס, אף על פי שאון בו שוה פרוטה בתק' מקודשת ל"כ. אמרו רכינו תב: דאיו רכבי אליעזר דאמר עדי מסירה ברתי, ודרכי מאיה, בין שצער שיחתמו עדים בשטר קידושין, כדאמר בפרק שני קידושין (מוח, א), אמר רב חמינה גנונן וקדשה בשטר שאון עליו עדים, רכבי מאידי לעטמיה, דאמר עדי רחמה כתמי כתמי — אם כן לא מגדתן (א, ב); און כותבן לא על הניר רכבי, ואפללו איכא מסירה לא מהני רכבי מאייה, דצעריך שיחתמו מכוח מהנו: כתוב הגות (שם כה, ב) גבי כתוב לגרשות את הרגולן, דלובי מאיר אפללו גוזלה לא מצינונגינה, שםש דאיו מוכחה מונבו דר מיניזין מגורש, ואם האמו: והא אמר בפרק שני דגיטין (כב, ב) דלא חיבור רבי אליעזר אלא בגיטין, ולא כבישר אלא לאלהר, אבל בשאר שטרות המשמע דלא דבישייר אפללו לאלהר וש למורה רהכיב בעי למירה, דלא חיבור רבי אליעזר אלא בגיטין וכותחויה, כמו "שודה מבורה לר' הדבא, ובן הדבא דקידושין, לדא נכבר אלא לקנות שהה והואה, דומיא גומטי אשין עסוקן לראהela לאלהרנש. אבל שטרות העמדות לראהela לאלהרנש. אבל שטרות העמדות לא ערד יש לומו: דהבא ובקדושון לא אידייד אלא כתוב דיא, כדאמו החזאי עלי כתוב יוו כו, וזה איכא יכול להודיעף, שהה ניכר שאון וזה כתוב יוו.

איך על פי שאון בו שוה פרוטה — תייניה: דמאי רבותה הא שוה פרוטה בשלמא גבי קושין נקט כתוב לה על הניר או על ההרס אף על פי שאון בו שוה פרוטה — דרבותה דיא, דאי על פי שאינה מקודשת מותורת שטר. אבל האיכא גבי מוכחה איפיל יש בו שוה פרוטה — אינו קונה מותורת כסף, שהרי מוכhor ווונח שטר ולא לוקה, ואון קוקע נקנה אגב כסף

ולמה כתבלשון מוכר כדי ליפוט את כהו — לחיזור אחריות על הנונן כדין מוכר. ופירים הקונטרס: שבתוב לו בשטר כל זה: "שדי מבורה לך גום שדי נהונה", וכותב לשון מהנה — משום דינא דבר מינרא, והש: דאמר ב'המקובל' (במאכיציא קה, ב) מונגה דאית בה אחריות — יש בה משום דינא דבר מעזיא ועד קשה לרביבינו כתוב: "שדר" שדי" תור ומני למלה לי? ואומר ריבינו והמוכר בשבות שניין, אל בא שבחובב מבורה" או נהונה, ואוקמה אפללו בשכבה מבורה — במונגה לשתנה לה, הא כתוב בלשון מוכר כדי ליפוט את כהו, שמקבל עלי חיזירות. ועוד של לומו: דשני שטרות כווב לה, המשן מוכחה ובחודש שנעה, ואם צעריך לזריא דבר מינרא — יראה של נוניה ואל של מכיריה, ואם צעריך לאחריות — יראה של מכיריה. ועוד יש לומר: ואפללו כתבי תהייזין בשטר אחד — יפה כהו מה שבתוב בלשון מונגה לעשין הא דונגן לאוקם ב'המכור' את הבית' (עד, א) במה דברים אמוראים — במכור, אבל גנונן — נונן או בולן, והכ איכא איתא בירושלמי פרק קמא דקידושין. עוד של לממי: דפמא מניה בה שטר בא' איקון' סג'. **לו** מן הUber ושוררו כו — תיינה דראינה רבתא נקט י"שוחרר", י"גושה" (פישטיא, דאי אין להם עליו ולום וש למורה: גם לכישועאן אין להם עליו ולום וש למורה: שעיקו לאחר ישוחזר וותגרש).

לא

ודיני גולה — שמואל וקרנא, בפרק ראשון דסנהדרין (ז, ב). מוחיקין — והיה לה מלחמות. מכתברא אמרדי — היכא דהויא מקעת חזקה בחזי בעלה, וששל לאחר מיתת הבעל, כמו שפירש רב יוסף לעיל — התם הוא דמסתברא דמחזיקין. דהא רב גופיה כי אקרו לעיל: אשת איש צריכה למחות, דמשמע דמחזיקין. ומיהו, דיני גולה בכל עניין פלייגי אדריך. בדרכ' יוסף — גמור הוא

שקייצר דברי רב, אבל רב לא הוכיח רב יוסף 1 שחייך קדם לו רב דרכיה רdotות. ביוין דאית לה 2 גולת, אמרו לה ר' רב ברנא ורב בר' ב'ריה 3 בר' מישמעתיה? אמר להו: מסתברא אמר, בדרב 4 יוסף. "ולא לאשה בגוכמי בעלה" וכו'. פישטיא, בין 5 דעתה לה מזוני - מזוני הוא דכא אקלה - לא צריכא, 6 ריחך לה ארשא אחריתו לובונה. הא ראייה יש, למאי: 7 לנילוי זויו הוא דכבי שמעת מזנה: המוכר שדה 8 לאשתו - קניתה, ולא אמירין לנילוי זויו והוא דכבי? - 9 לא, אימא: ר' ואיה יש בשטר מזנה. אמר ליה רב 10 נחמן לר' הונא: לא היה מיר גבן באווארה בתרחמא, 11 דאמירין מיל מעלייה. אמר ליה: מאי מיל מעלייה 12 אברורו? - המוכר שדה לאשתו - קניתה, ולא 13 אמרין: לנילוי זויו והוא דכבי. אמר ליה: פישטיא, דל 14 זוי מהכא ותייני בשטרא מי לא תנן: נכסים שיש 15 לנו אחריות נקנין בכיסף ובשטר ובוחקה? אמר ליה: 16 ולאו אוחבר עלה, אמר שמאול: לא שנוא אלא בשטר 17 מזנה, אבל בשטר מבר - לא קניתה, עד שיתן לו 18 דמייה? - ולאו מוחיב רב המוניא: בשטר ביצד? כתוב 19 לו על הניר או על החרם, אף על פי שאין בו שזה 20 פרוטה: "שדי מבורה לך", "שדי קניתה לך" - הרי זו 21 מבורה וגונתנה? - ולאו הוא מזמין לה, והוא מפרק 22 לה: במודר שדרה פפני רעתה? רב ב'ר מיסים בה 23 משמשה דרב נחמן, ורב אש' אמר: במתנה בקס 24 ליתקה לו, ולטה בתב לו בלשון מבר? ברי ליפות פחו. 25 מיטיבין: להן מן הUber ושוררו, מן קאנש וגרישת 26 אין לנו עליו בלום; מאי מעסמא? לאו משום דאמירין: 27 לנילוי זויו והוא דכבי - שאני הרם, דלא נינח לה 28 לישועה נפשיה עבד ליה לאיש מלחה". שלח רב 29 הונא בר איבין: המוכר שדה לאשתו - קניתה 30 ובעל בחייבת השטר — דכל כך לא מסיק איינש 31 אודעתיה. מי לא תנן כי — וקא סלקא דעתיה 32 אפללו בשטר מוכירה אלא דאי גמר 33 מהני, והכל מזון גנור, דילא ריבוי רוקנה. דמה ריח 34 יש לו בכתיבת שטר מוכירה אלא דאי גמר 35 ואקני לה. והא לאיכא למייד דאי לא כתוב לה 36 שטר לא הויה היבוה וזה, ולגוליו וזה נובין גם 37 בכחיתת השטר — דכל כך לא מסיק איינש 38 אודעתיה. מי לא תנן כי — וקא סלקא דעתיה 39 אפללו בשטר מוכירה קאממה, דקני בא נtinyתא 40 מעות. דכין דכתיב לו שטר מוכירה אין 41 יכולן עד חזרה זה בזה, מעות חיב לו 42 הלאוקח במלבור. ולאו איתמר עלה — דבשטר 43 מתנה מיר, אבל שטר מבר — לא קניתה. ואמר 44 להה רב הונא לר' נחמן: ולאו מוחיב רב המוניא לשמואל כו, אלמא שטר מבר נמי 45 כהה, ואכתי מאי מיל מעלייה חייו מברורה או נוניה — ואמר ליה גום מפרק נמי 46 אמרין.htm התם בפרק ראשון דקדושים, דרב המוניא מוחיב לה גום מפרק נמי: לאו 47 ברייתא דקtiny שטר מבר קונה — במפרק שדרו מיפוי רעתה, קרע רעה, דרביה לא 48 דאי ניגר מזינה מיד בשטר, ומונעה ליהו מלזה גבי דליך עד דחביע לה. אבל 49 בשאר קຽוקות — לא קנו בשטר עד דחיב זוי בשטר ליתון לו בר — ואצתקפתה לא 50 היבר גרטין במסכת קושין: רב איש מושבנה בישק ליתון לו בר — ואצתקפתה לא בשטר 51 דחק ברייתא דהוא קשייא לשמואל קאי. ובא רב לומר דרך זוי בשטר מונגה בדין מוכה 52 מבר איררי כלל, אלל אל בשטר מונגה. ורב הרגיל ז�א שכובבן בשטר מונגה לשון 53 מוכה, לפותח לחו דמקבל מונגה. שאמ יערעו עליו ביא נונן פצוצו בדין מוכה. 54 דלא ליהו רתעמתה עלייה. והכי אמרה: "שדי מבורה לך ובס נונגה חזה לה", הרה 55 זוי מבורה זוי נפשיה וכו' — און קונה דשומם זוי הא ברצונו עד לה 56 דינא דבר מינרא, דאמירין בא בא מצעיא (קה, ב) מונגה ליה בה משום דינא דבר 57 מצרא. והיינו דיאיכא יפייך דבר דבומי ומונגה. היכי רוסטיא, ורב אש' אמר מונגה וכו' 58 להה מן עבד — ובכתוב שטר מלזה, ושיעבד לנו נכס. לנילוי זויו והוא דשייעבד 59 נל נכס. דלא מושוי נפשיה וכו' — און קונה דשומם לא זוי הא ברצונו עד לה 60 אם יכול להפרט בשום מינן, והכל איכא למימור מיל עליו, ואפללו קבל עלי 61 גמור ומונגה, שהרי אינו געשה בדקה בדום ומונגה. אבל גבי מבר 62 אחריות — עדין לא נטרפה מן הולקה, דליהו עבד לה' לגבי לוקה. שלח רב הונא 63 בר איבן — לתלמידי בית המורש. והבעל

**בבא בתרא. חזקתה הבתים – פרק שלישי דף נא עמוד ב – מתוך מהדורות "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
הנישׂי**

ר' ש"ל

והבעל אבל פירות — לדא גרע מנכדים שנפלו בה בירושה. במתנה בקש ליתן לה
ולא יאמל פירות. בדאמרון ליקמן: במנונה — קורתה, ואין בעל פירות. ומהיה
במובר לחבירו אין לומר כי, שאינו אהבו כל כך, מיטיבי בו — היהיא קשיא דעליל,
ולשני הימיות נקשת בבית המורש. במתנה קנעה ונין והבעל אבל פירות — דנותן
בעין נהנות. רבבי — רב, שקדם לרבי
יזונן רבו של רבוי אלעורה, כדאיתא בשחתת
חוילין (צ'ה, ב) דכל מן שעיה רב קיס הוה שלח
לייה רבוי וחנן: "לוקם רבענו שבבבל". ועוד,
דאמר ליה לרש שבל אוטון הדמים היה
הוא בישיבה ואני בעמידה. וועה, דאמרון
בעירובין (יג, ב) אמר רב: הא דוחמדין מהבראי
טפי — משום דוחמדת לרבוי לערמאן מאחריה.
בושרי — רבוי אלעורה, שהה תלמידו של רבוי
יזונן, ואף על גב דרכיו אבא ורבוי אבבו וככל
גהורי הוויה חביביהם, דאמרו לעיל: במתנה בקש
לייתן לה כי, סבריא להו כרבי אלעורה ואון
הבעל אבל פירות — איננו גמיל טורי גינזע
לגביה, רב, שהלמידי רב יוחנן הד. ברברבי עברי
רבי יוחנן, שהה תבורי של רב. יתרוי —
בתהמיה: נין דיברים של רבא סותרין זה את זה
אל קורתה — ממשמע לא גור ולא פירורי, דלעילו
וזו הווא דבעי. והבעל אבל פירות — ממשמע
שקבטה נוץ הנקראע, דלאו גלילי זוזו הווא דבעי.
במעוט שטונון — שלא לו יודען ומופרסמים
לבעל — לא קורתה, דלגייל זוזו הווא דבעי.
פעוט שאן טומניין — קורתה, והבעל אבל
פירורי. דליך גלייל זוזי, שהרי גולין ועומדי
זה. לאן מן הנישים בו — דאיכא למירג גאנטס
בליעלן ולאידנאות. וטונטוקת נמי, שמאג גאנטס
מכבית בעל הביתה שהם דרים שם. ואסור לסייע
ידי עובי עבריה, וששליא יכול מהם — יחוירו
למקם שגאנטו שם. היור לאשה — ולא לבעל,
דאין לנו להחויר בונגנטה. היור לבעל —
שאיאילו אם יונין לה ממון זה על מנת שאין
לבעליה. רשות בה, מכין שמתה — יוושה
בכלה, שהבעל יורשת השთה. והלך וחזר
לבעל, דמומה נפש עבשו זורי הוא של בעלה.
ככל

כל מה שקרה עבד קנה רבו, ונראה בעניין זה הוא הדבר אם מות — יחויר עבד שהרי היה כשהפקיד לו, וסתם תגרשוה ואשה ואחר קר מטה — יחויר לירושה ולא בבעליה,

הרכ

יעיליש: מה שקבעה אשה קונה בעלה, איכטוף, ומאי קשיא? וזה במתנה אין הבעול אבל פירות — אם כן לא קונה בעלה ואנורו רבו הם: דאנן תלוי באכילת פירות למיקרי חצראה, והוא רבע סבר כריש לkipsh (בבא בתרא קל, ב) ודנקן פירות לאו בקנין הגזע דמי, ואפלו יש לבעל פירות — אינו מפרקיך בח האשה, השגונ שלה, ומוגרטשת ספר. אלא מה תלי מלחה, ולא מיקרי חצראה לענין זכרי, אלא בשומרות ונונתן — קיים. הילך, נשונת לה הבעל, אף על גב דאין אוכל פירות, כיון שם מכרה ונונתנה אינו קיים — לא מיקרי חצראה, דארעטה דרכי שתמכו ותוון לא דיבר בה. ומיתוי ראייה, והחתם בריש "זוק"גב' זוק לה בנטסץן. אך על גב דבשתחב לה נמי והיכ שבלעל פירוי עד שיכוח לה "ובפירותיך", בדרבנן ומידו, איננה ראייה; דאך על גב דאיינו מביר "ובפירותיך" — היכ בעי למינור, בראשון לעיל מידי והזה אשבוריות, דאמורו (מעשר שי פרק החמי משנה ט) גבי רבנן גמליאל "מעשר (שנ)" לא, קונה, וגם זה פיקח — שבר את מקומו ואומרו רבו הם: דודול קניין של שוכר מה, וגונתנה — הבעול מרגיא מיד הלקחות. ובירושלמי לא משמע בפירוש רבני תם, דפריך בר יונתן בשם רב ניני עד שיכוח לה "זין" וברבים אין לי, בנכסים ובפרותיך". ומשמע עילאי לאפלו תלויות הווינו בפירות — מכל מקום פיך שפיר הרום מה שקבעה אשה קונה בעלה אבל פירות. ועוד אונור רבו יוץק; והוא דאמור הכא במתנה קנותה ואין הבעול או

כב מן האשה היוזר לאשה — נראוד דאס אמורה שׂתִן לפלטי שעודם הדוי בפרק ה' וואלאל הפורת. ומשום שהי' בפרק ה' יוזר לאשה. **כג** שלו — אין לו בח להוציא מידה, מודאקמר' היוזר לאשה. דוחה לה לימי' יוזע על רדבה בר הנגה בין מודהמןא לא מודהמןא — הבני מיל' בשעת מותחתה, דילית לה מיגן דוחה. **כד** והומר' של פלוני חה', דבарам בעיל' להן האשה גורשה — אין לה עלי' כלום. ואם דוחה הפקידו בדר', דאיתנה צירבה לומר מי והארוחים, ושאר הממון לעולם ביהה. דורך באבעוט מושעת שאיבין טבונוגו — יש לה עלי'. קון אם תקף — מזיאין יידיך. ועוד, מודאקמר' רבא דבר קתרה; וזה יכול לומר: להוציא מידה מטהנתונית, כי לא יכולתי להוציא מידה בענין אחר, ואפרה, והם', דבарам לנקון (בג': ב): וכן החשיד שדא נושא ונוהנת כי אמרה "של' חם" — עליה אף שאנדר' מינא ווילטן ציטט נולטן ווילטן נולטן ציטט אונא דהה.

アーティストの個性を引き出すためのアートセミナー、アートマーケットセミナーなど、アーティストの活動をサポートする各種セミナーを開催。

21

רב חסדא, **ואנָא גַּמְיָן בְּרִבְרֵבִי עֲבָדִי** – אף אני עשייתי בגודלים, מושם **דְּכִי אַתָּה – בְּשָׁהָגָעָן** בין הארץ ישראל ללבב אָמֵר בשם רבי יותנן

שהיה חבירו של רבי, אָחָר זה וְאָחָר זה – בז' המוכר שדה לאשתו ובין הנוטן לה במתנה, קָנְתָה את השדה, **וְאָמַר רְכָא, הַלְּכָתָא – הַתְּלָכָתָא**

הגמרה מביאה פסק הלכה בענין זה: **אָמַר רְכָא, הַלְּכָתָא – הַתְּלָכָתָא** – היא, **הַפּוֹכֶר שְׂדָה לְאָשָׁתוֹ**, לא קָנְתָה, **וְהַפְּعֵל אָכֵל פְּרוּתָה**.

אם נתנה לה **בְּמַטְנָה, קָנְתָה**, **וְהַפְּעֵל אָכֵל פְּרוּתָה**. תמהה הגمرا: **פְּרָטִי** – הרי שתי ההלכות שנאמרו בדיון הראשון של רבא סותרות זו את זו, שהרי מה שאמר המוכר שדה לאשתו לא קָנְתָה, משמע שלא קָנְתָה כלל, ואילו מה שאמר יובב אלן פירוטה, משמע שקנתה את גוף הקרקע, ויש לבעל זכות רקה באכילת פירוטה.

מתרצת הגمرا: לא קָנְתָה, **בָּאָן – מָה שָׁאָמַר רְכָא שְׁלָא קָנְתָה**, מדובר **בְּפָעָות** שהו **טָמוּנִין** עצלה, ואינם יודיעים לבעל, ורק נמן הבעל בטענותו שembr כדי לגלוותם, והמכר בטל. ואילו **בָּאָן – מָה שָׁאָמַר רְכָא** – אמר רבא שהבעל אלן פירוטה, ומשמע שגוף השדה מכור לה, מדובר בשילמה לו על השודה **בְּמַעֲוָת** **שָׁאָן טָמוּנִין**, אלא היו יודיעים לבעל לפניו, ולא הוויך לגלוותם, ולפייךDOI וואי בונתו היהת למכר לה, וקנתה האשעה את גוף הקרקע והוא רק אלן פירוטה.

ambil מביבא הגمرا ראייה לתירוץ זה: **דָּאָמַר רְבִי יְהוּדָה, שִׁילְמָה הָאָשָׁה עַל הַשְׂדָה בְּמַעֲוָת** **טָמוּנִין**, לא קָנְתָה כיון שדראי שרכ רצח לגלוות את מעותיה. אך אם שילמה בבְּקָעוֹת **שָׁאָן טָמוּנִין**, קָנְתָה.

הגمرا מביאה ב**בְּיַד** ר' יוחנן בעניין חישג ניבאה בבְּקָעוֹת עבדים וקטנים: **פָּנִי רְגָבָן, אָנָן מַקְבְּלָיו פְּקָדוֹת** לא **מִן הָנִשִּׁים**, שמא גנבים מבעליהם, ולא **מִן תְּאַבְּדִים** הכרענים, **וְאָנָן טָמוּנִין**, **מִן הַתְּנִיקּוֹת**, שמא גנבים מבית בעל הבית שם דרים שם. ומכל מקום אם עבר וקָבֵל מִן קָאָשָׁת, **תִּיוֹר לְאָשָׁה** ולא לבעל, משום שאין לנו להחויק בודאות שהם מעות גנבים, אלא אנו גולדים שנתרנים לה על מנת שלא יהוה לבעל השות בחם, ואם קָתָה האשעה יחויר לבעל, שהרי גם הוא המעוטה שליה, מניין שמתה בעלה יורשה. **קָבֵל מִן הַעֲבָד וְיָוֹר לְעַבָּר,** ואם מִת יחויר לרְבָבָה שהרי מן הסתם מעות אלו של האדון, שהרי כל מה שקנתה עבר קנה רבו.

ובעל אוכל את פירות השדה, כדי כל שאר נכסיו מלוג של האשעה שהבעל אוכל פירותיהם. **בָּרָם – אַבְּלָה,** רבי אַבְּאָ, וְרַבִּי אַחֲרָיו, וכל גָּדוֹלִי הדור אַמְּרוּ, שכן הבעל אוכל פירות, בין שאף שכוב לה שטר מכר אלו מפרשין את דבריו שבְּפִתְחָה בפִתְחָה ליהנו לה – שרצינו לתה לה את הקרקע במתנה, ואין הבעל אוכל פירות מותנה שנית לאשתו, ובְּפִתְחָה באמת פִתְחָה, שאם יטרפו ממנה את הקרקע – בְּלֹשֶׁם מַפְּרָת, בפִתְחָה ליפות אַת בְּחָה, שאם יטרפו ממנה את הקרקע יתחייב לשלם את דמייה.

הגמרה מקשה על רב הונא בר אבין שכוב שאין אומרים לְגָלוּי וזָוִי מהבריתא שהובאה לעיל: מִתְּבִיבִי, שניינו בבריתא, לוה בסוף **מִן הָאָשָׁה שְׁלָוּ וְגַרְשָׁה**, אין להן **מִן הַעֲבָד שְׁלָוּ שְׁחָרָרִי**, או שלוה בסוף מִן הָאָשָׁה שְׁלָוּ וְגַרְשָׁה, אין להן עָלֵיו בְּלוּם – אין העבר יכול לתבוע את האדון ולא האשעה את בעלה. פאי טֻמְעָם, לאו פְּשׁוּם דָּאָמַר לְגָלוּי וְזָוִי הוא דָּבָעָא, ובאמת אין הכספי שירק להם, ואם כן קשה, מודע לא נאמר בן גם במוכר שדרה לאשתו.

מתרצת הגمرا: **שָׁאָנִי חָתֵם –** שונה הדין בלה מן העבר או האשעה, משום **מִלְאָא** (**מִלְשָׁוִי**) **אַנְיִשְׁ –** שאין אדם עשה את עצמו לגביהם עָבֵד לְהָאָשָׁה מִלְוָה (מִשְׁלִיכָה), ولكن בדור שבונתו היתה לגולות את מעותיה, אך בסופו של דבר את שדרה לאשתו איינו גם העבר בכְּבָך לְאָשָׁה, ולכן יש לומר שבאמת מכר לה.

הגמרה מביאה ש衲ליך אמראים בדבר: **אָמַר רְכָא, הַמְּפּוֹר שְׂרָה לְאָשָׁתוֹ, קָנְתָה את השודה, וְהַפְּעֵל אָכֵל פְּרוּתָה** בשאר נכסיו מלוג שללה. אך אם נתן לאשתו את השודה בְּמַטְנָה, ואָנָן הַפְּעֵל אָכֵל פְּרוּתָה, משום שהנותן בעניין יפה הוא נוטה, והחכמון להקנותה לה למגרוי, ורְבִי אַלְעֹזֶר אַמְּרָה, אָחָר זה וְאָחָר זה – בז' המוכר שדה לאשתו ובין נוטן לה במתנה, קָנְתָה את השודה וְאָנָן הַפְּעֵל אָכֵל פְּרוּתָה.

הגמרה מביאה מעשה בענין זה: **עָבֵד בְּבִדְרָא עַוְבָּד –** רב חסדא עשה מעשה בדיון תורה שבא לפני, ברְבִי אַלְעֹזֶר, הוסבר שבבעל המוכר לאשתו שדה, קָנְתָה ואינו אוכל את פירותיה. **אָמַר לוֹתִי רְבָבָה, וּבְנוֹ נְחַמֵּה בְּגִתְּנִיהָ דְּרָב –** בני בנותו של רב ברְבָבָה, **שָׁבֵךְ מַר בְּרִכְבָּרִי וְעָבֵד בּוֹצְרִי –** וכי עוזב מר את שיטת הגדוליים, דהינו רב, וועשה מעשה בשיטת הקטנים ממנה, דהינו רב*י* לעוזר, שהיה תלמידו של רב יותנן שהיה אחורי רב. **אָמַר לוֹתִי**

агорות קודש

ב"ה, י"ז אדר ב', ה'תשלי"ג

ברוקlein, נ.ג.

הבחור דניאל שי'

שלום וברכה!

בנועם קראתי מכתבך, והשם יתברך ימלא מshallות לך לטובה.

תקותי הייתה לך שמחת פורים הרואוי' לשמה, והעיקר הוא להמשיך משמחה זו, ובפרט מההוראות ימי הפורים, בכל ימות השנה.

ובודאי ידוע לך מה שמספרים חכמוני זכרונם לברכה, שנס פורים הי' בזכות התורה שלמדו

כ"ב אלף תינוקות של בית רבן שמרדי הירושלמי אשף אותם ולמד עליהם.

ובודאי ידוע לך גם שאותו המן הרשע לא הי' הראשו ואף לא האחزوן, וכמו שאנו אומרים בהגדה של פסח, שבכל דור ודור קמים علينا המווים, והקדוש ברוך הוא מצילנו מדים, אלא שהוא באופן של "אותותינו לא ראיינו" ואנו בעל הנס מכיר בנסו. אבל בודאי שהוא בזכות התורה והמצוות.

ולכן חובה על כל אחד ואחד מatanנו ללימוד תורה, לימוד על מנת לקיים המצוות, ולהשתדל בחפצת התורה והמצוות כל אחד כפי אפשרויותו, שהרי נוגע זה לקיום כל עם ישראל. והשם יתברך צליח אותק לכת מחייב אל חיל בכל האמור.

ברכה להצלחה ולבשורות טובות.

אָפַר רְבִבָּןְבָּר יַצְחָק, אִישְׁתְּעֵ – סִיפְרָו לֵי רְבִבָּןְבָּר חִיאָ פְּחוֹרְטִי
 אֲרְדְּשִׁיר, אִישְׁתְּעֵ לִיה – שִׁיסְפְּרָו לֵי רְבִבָּןְבָּר עַלְקָה, מְשֻׁמְּתָה דְּרָב
 נְחַנְןְּ בְּרִיעָלָבָה, שְׁפֵסְקָשְׁבָּחָלָקָה, לְאָ – וְתַלְכְּתָא – וְקַנְחָה שְׁבָאוֹפָן
 שְׁתַלְקָוָן לֹא נָאָמָר בְּמִשְׁנָה שָׁאַן לְחַמְּזָה וְהַזָּה וְהַזָּה, לֹאָ – יְשָׁלָם
 חַזָּה.
 הַגְּמָרָא מַבְיאָה רְאֵיהֶ מִבְּרִיתָה: תְּנִינָא גַּמְיָה חַבִּי – שְׁנִינוּ בָּן בְּבִרְיִתָּא,
 בָּן שְׁחָלָק וְאַשְׁתָּו שְׁטַבְּרָשָׂה תְּדִי הָן בְּשָׁאָר בָּל אַדְםָ.
 אָגְבָּשְׁהָרָא שְׁהָבָאָר שָׁאַן לְאָבָּר וְלְבָנָה חַזָּה וְהַבָּנָה בְּנָכְסִי
 דִּין אֲחֵי הַמְּתַעַסְקָה בְּנָכְסִי הַיְּרָשָׂה, וַיַּצָּא שְׁטָר עַל שְׁמָה, הָאמָן וְ
 שִׁירָן לֹא לְכָלָם: אַתְּפָר – נָאָמָר בְּבִתְהַדְּרָשָׁה, אַחֲרָן הָאַחֲרִין
 בְּגָנָן גָּדוֹל הַאַחֲרִין, שְׁתָחָה נְשָׁא וְנוֹמָן בְּתוֹךְ הַפִּתְּיוֹת – מַתְּעַסְקָה בְּנָכְסִים
 הַמְּשׁוֹתְפִים שִׁירָוּשָׂם מַאֲבָיהם, וְיָוָא אַנוֹתָות – שְׁתָרִי קְנִיתָתָרְקָעָתָת,
 וְשְׁטָרוֹתָתָלְהַלוֹוָותָיְצָאָן עַל שְׁמָוֹ – שְׁשָׁמוֹ בְּתוֹבָה בְּהָה, שְׁקָהָא וְ
 הַלְּלוֹה, וְאָמָר שָׁאַינָם שִׁיבָּכִים לִיְרָשָׂה, אַלְאָ שְׁלִי הַמָּ, שְׁגָפְלָוְלִי
 בִּירְשָׂה מְבִיטָה אֲבָאָא, וְאַנְצָן לְבָם חָלָק בְּהָה, וְהַאֲחָדִים אַינָם יְדָעָם
 אָמָן שְׁלָלָה, אָוּ מִירְוָשָׂת אַבְּיָהָם הַשִּׁיבָּתָת גָּם לְהָמָן. אָמָר רְבָבָ, אַלְיָוָן
 – עַל אָחָזָה לְהַבָּיא רְאֵיהֶ שְׁמָמְנוֹנוֹ קְנָה אָוּ הַלְּלוֹה, בִּין שְׁגָם מָה
 שְׁנִישָׁא וְנוֹתָן בְּנָכְסִים הַמְּשׁוֹתְפִים נְכַתֵּב עַל שְׁמָה, אַין לְתַלְוָת
 שְׁהַגִּיעַ לוּ מִמּוֹן מִמּוֹקָם אַחֲרָי, וְאַנְצָן בְּכָל לְהַזְּצָא אַתְהַמְּמָן חַזָּקָת
 נְבָci הַאַבָּ, עַד שִׁיבָּיא רְאֵיהֶ לְדָבָרָיו, וְשְׁטוֹאָל אָמָר, עַל הָאַחֲרִין
 לְהַבָּיא רְאֵיהֶ שָׁאַינָם שְׁלָלָה, בִּין שְׁהָאָה מְוחָזָק בְּהָמָן, וְאָמָן לְאַבְּיָהָן
 רְאֵיהֶ הַרְיָה חַם שְׁלָלָה.

שְׁמָוֹאל מַבָּאָר, שְׁלָא שְׁרָבָּן סְוָרָר בְּכָל אָוֹפָן רְבָבָ שְׁהַבָּנָכְסִים בְּחַזָּקָת הַאֲחָדִים:
 אָמָר שְׁמָוֹאל, אָלְאָ שְׁרָבָּן סְוָרָר שְׁלָל הַאָחָזָה שְׁהַשְּׁתָרָות כְּתוּבִים עַל
 שְׁמוֹ לְהַבָּיא רְאֵיהֶ שְׁלָלָה, מַזְהָה לְיַאָבָא – רְבָבָ, שְׁאָמָן מַתְהָא
 הַזָּה, וְנוֹפָלוּ נְכַסְיָה עַל הַאֲחָדִים לְהַבָּיא רְאֵיהֶ
 שְׁהַשְּׁתָרָות אַיְנָן שְׁלָלָה, בִּין שְׁהַדְּוָתִים אַיְנָם יְדָעָם הַיְּכָנָן
 הַרְאִיאָת שִׁיזְבָּוּ אַוָּתָם, הַשְּׁתָרָות שְׁנַתְבָּוּ עַל שְׁם אַבְּיָהָם מַוְיכָהִים
 שְׁלָלָה.

הַגְּמָרָא מַקְשָׁה עַל מָה שָׁאָמָר שְׁמוֹאָל שְׁרָבָּן מְודָה לְוּ בְּיִתְוּמִים:
 מְתַקְוָה לְהַרְבָּאָפָא, בְּלָוָם טְעַנְיָנוֹ לְהַלְתָמִי מִידָרְלָא טְעַן לְהָוָה
 אֲבָחוֹן – וְכִי טְוָנָנִים לִיתְהָמִים טְעָנָה שְׁאָבִיהם לְאָיְכָל דִּיחָה לְתַעֲנוֹן,
 שְׁהָרִיא אַבְּיָהָם הַזָּה צְרָר לְהַבָּיא רְאֵיהֶ כְּדִי הַלְּחֹזָקָבְּנָכְסִים, וּכְיַדְעָ
 נְעִימָד אַוָּתָם בְּחַזָּקָת יְתֻומִים בְּלִי שִׁיבָּיאוֹ רְאֵיהֶ. וּמְכִיחָא אַתְדָּבָרָ
 וְהָאָרְבָּא אֲפָק וְיָוָא דְּרַכְבָּלָא וּסְפָרָא דְּאַנְדְּרָא מִיטָּמִי – וְהָלָא רְבָבָ
 הוֹצִיאָ מִיתְוּמִים מִסְפָּרִים שְׁלָרְקִי בְּגָדִים שְׁגָוּזִים בְּהָמָן אַת
 הַסְּרָבִילִים, וּפְרִי אָגְדָה שְׁרָק בְּחַשְׁאָלָה הַגִּיעַ לְיִדְיָא בְּדָרָרָיָם,
 הַרְאָשָׁוּנִים רְאֵיהֶ שְׁרָק מַבְּאִיחָם, בָּלָא שְׁהַבָּאוּ בְּעַלְיָהָם
 בְּחַזָּקָת דִּיחָהִים, אֲפָר שְׁהָזָה מַה שְׁתָחַת יְדָוָשָׁלָה אַדְםָשָׁלָה, מְשָׁוָם
 שְׁמָדָבָר בְּדָרְבִּים חָלָשָׂוּ לְהַשְּׁאָל וְלְהַשְּׁכָרָ.

וְאָמָר וְקַבֵּל מִן הַקָּטוֹן, לֹא יַחֲזִיר לוּ, שְׁהָרִיא אַיְנוּ יְדָעָ לְשִׁמְרָה עַל
 מָה שְׁנָונִים אֲבָהָה, וְאָמָר מַתְהָקָטָן וְתַזְרִיר לְיַוְרָשָׂוּ בְּגָ�וָן (אוֹצָר) שְׁהָאָבָה
 וְאָדוֹן. וּבָל אָלוּ שְׁהַזְכְּרוּ בְּבִרְיִתָּא, דְּהַיְינָו אֲשָׁה עַבְדָּה וְקַטָּן, שְׁאָדוֹר
 בְּשַׁעַת מִתְּחַנֵּן עַל אָוֹתָם הַמְּעוֹת שְׁהַפְּקִידָה, שֶׁל פְּלוֹנִי הָן, וְעַשְׂה
 הַנְּפָקָד בְּפְרִוּשָׁן – כִּי שְׁאָמָרָו לְבָבָה שְׁהַקָּטָן דָר אַצְלָה, וְנָרָא
 שְׁיִיכְּבָם לְבָבָל אוּ לְאָדוֹן אוּ לְבָבָל הַבִּתְהָרָה שְׁהַקָּטָן בְּבָשָׂה, שְׁלָא יְחַזְקָוּ
 לוּ שְׁמָה שְׁאָמָרָו בְּשַׁעַת מִתְּחַנֵּן הִיא מְחַמְתָה בְּשָׂה, בְּלָמָר שְׁלָא יְחַזְקָוּ
 בְּגָבִים, עַשְׂה הַנְּפָקָד פְּרִוּשָׁן אַחֲרָל פְּרִוּשָׁן, בְּלָמָר שְׁלָא יְחַזְקָוּ
 לְאוֹתוֹ פְּלוֹנִי, אֲלָא יְחַזְקָוּ לְבָבָל אוּ לְאָדוֹן אוּ לְבָבָל הַבִּתְהָרָה.
 הַגְּמָרָא מַבְּיאָה מְעָשָׂה בְּעַנְיָן זוֹ: דִּיבְּתָהוּ – אֲשָׁתְּוֹן דִּיבְּרָה בְּרָבָר
 חַנְתָּה, כִּי קָא שְׁבָבָה אִמְרָה – בְּשַׁעַת מִתְּחַנֵּן אִמְרָה, חַנְתָּה בְּיַפְּיָה
 – עַגְלִים אֲלָוּ שְׁבָרְשָׂוּתָי, אִים שְׁלִי אַלְאָ דְּמָרְתָּה וּבְנִי תְּרָתָה – שְׁלָא
 הַחְמָקָד מַוְרָאָה וְבָנָה בְּתָה. לְאָחָר מִתְּחַנֵּן אִמְרָה לְבָבָל – בְּאָלְפִּי
 רְבָבָ, כִּי אָמְרָה לְבָבָל – רְבָבָ לְבָבָל – אֲמָר לְבָבָל עַל פְּרִוּשָׁה, וְאַנְצָן
 שְׁאָמָרָה שְׁאָכְן עֲגִילִים אֲלָוּ אַיְנָם שְׁלָה, וְלֹא גְּנָה מִמְּרָקָם מִמְּנָה
 לְקָנוֹתָם, עַשְׂה פְּרִוּשָׁה – כִּי אָמָר אַמְדָה, עַשְׂה פְּרִוּשָׁה אַחֲרָל פְּרִוּשָׁה, בְּלָמָר
 וְאַתְהָ רְשָׁא לִיטְול אַוָּתָם עַל עַצְמָם.
 וְאַיְבָא דְּאַמְרָי, קָכִי אָמְרָה לְיַחַד – כִּרְפָּסְקָה לְרְבָבָ, אֲיָ אַמְדָה לְדָקָ – אֲמָר
 אַוָּתָם שְׁאָמָרָה שְׁהָם בְּעַלְיָהָם הַעֲגִילִים נְאָמָרָם עַשְׂה פְּרִוּשָׁה, אֲיָ לְאָ –
 עַשְׂה פְּרִוּשָׁה אַחֲרָל פְּרִוּשָׁה, וְטַל אַוָּתָם עַל עַצְמָם.
 שְׁנִינוּ בְּבִרְיִתָּא לְעַלְיָה: שְׁמָעָם עַבְרָה וְקַבְּלָל מִן הַקָּטוֹן יְשַׁעַה לְזָנוֹתָה.
 מִבְּרַתָּה הַגְּמָרָא: רְבָבָ הַסְּדָא אָמָר, יְקָנָה לְקָטָן פְּנִירָה תּוֹרָה, רְבָבָ
 שְׁוֹבָל לְקָרְוָא בְּכָל יְמִיָּה וְהַזָּה בְּפִירָוֹתָה, וְהַקָּרְנִיָּה לְעוֹלָם. בְּרָבָ –
 בְּרָבָ הַזָּה אָמָר יְקָנָה לְהַדְלָא – עַז דְּקָל דְּאַכְלָמִיעָה פְּמָרִי –
 שְׁאָיכְלָמָמָנוֹ הַקָּטָן תְּמִרְמִים, וְהַעַז עַצְמָה יְשַׁאֲרִיקִים לְזָהָב.
 שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה: וְלֹא לְאָבָה זְקוֹחָבְּגָבְּכִי הָפָן וְלֹא לְגַנְגָה גַּנְגָּכִי חַאָבָ.
 הַגְּמָרָא דָהָה עַד מִתְּחַנֵּן לְהַבָּיא רְאֵיהֶ כְּדִי הַלְּחֹזָקָבְּנָכְסִים, וּכְיַדְעָ
 הַכָּבָן חַלְקָוּ – נְפָרְדוּוּ, וְאַיְן הַבָּן סְמָךְ עַל שְׁוֹלְחָן הַאֲבָבָ וְאַיְנוּ
 נְעִימָד אַתְּדָבָרָיָם, מִלְמָקָם בֵּין שָׁאַינָם מְקִידָהִים וְהַלְּוָה, גַּם יְאַצְנָן
 חַזָּקָה וְהַזָּה עַל הַזָּה וְהַזָּה וְהַזָּה. אֲיָלְוּ רְבָא אָפָהָ –
 אֲפָר בְּרִמְמָה מִדְפָּתִיא, עַבְרָבָר פְּפִי עַבְרָבָר – עַשְׂה רְבִבִּי מִעְבִּרִי מִעְבִּרִי –
 בְּדִין תּוֹרָה שְׁבָא לְפָנָה, וְפִסְקָה שְׁהָאָבָבָ וְהַכָּבָן חַלְקָוּ, לֹא נָאָמָר
 בְּמִשְׁנָה שְׁאַן לְחַמְּזָה וְהַזָּה עַל זה, אֲלָא יְשָׁלָם חַזָּה וְהַזָּה, בְּדִעת
 רְבָא.

אגרות קודש

ב'יח, כי' אדר ב', ה'תשל"ג

ברוקלון, נ.י.

חילוי ייחידת ה'צ.

ה'עליהם יתוו

שלום וברכה!

הנני לאשר בזוֹה קבלת המכתב מט'ז אדר ב' שנכתב בשם, ורב תודות עבורי שימוש לבבם
 להודיעני מתקבלת ה"ימשלוח מנות" לחג הפורים.

תקותי אשר בהיותם בני עמו, עם ישראל, הנקרה בתורה הק' "עם חכם ונבון", בודאי

התבוננו גם בפניםיות דמצויה זו של משלוח מנות איש לרעהו, אשר, כמובן, כדברי חכמיינו זכרונו

המשך בעמוד רמז

כבל מן הקטן יעשה לו סגולה – דמשבא לא יגידו אמרו מעzieה אשכח, לcker הוו דקען,
וישעה לו סגוללה. אבל מככל מוקם, לבודהה אין מקובלן. **ומודח** לי באש אמא
מת על האזין להבייא איאיה – אמרו ריבינו שמושון בן אביה: אין לומר ממשות ורטענין להבייא
דאיה הוה אביהון קים זהה מיראי איאיה. לדע' (**על' פ' ק'**) פריך אידי והוה אידי בעניא דאבאון
איפיל' דנק נמי. המשמע דעתשטייל לה דאן אומן –
ובן איש דארתו בטנענא דאבאון – אין לנו חזקה,
ומaan פישט לו כל כיון הא לרבר יוש וווחה
לאן אויס, אף פ' שלאלרים עיזמו אין לו חזקה
מיוזיא, יש לומר: דחרתם מבן גולן פריר, בלוומה:
איפיל' הנך נמי הוון ובן גולן, אבל מככל מוקם און
לפרש כן, והה תנן נבא בתריא מא, א': הבה
מההמת ירושה – אין ציריך טענה, הא חזקה –
בעי, ואמאדי! דלא מאם היה אידי קיטס היה מבאי
עדשים שלקחה אל נאה, הדכה דוקא והוא
דתקאמר רב על האחדון להבייא אריה אם מת, משום
דאונות ושטרות יוצאים על שמוי, ודומחוא מיילטא
דרשלן, אלא בחיוו הואה דתקאמר רב עלי להבייא
ראיא, דלא סמכינן אמאדי דיעצאנע על שמוי, דאם
אייתא דפפלו לו מבת בי אמוני – היה לו עדם
בדרב. אבל בגיןו, דליך בא לימור הבי – סמכינן
אמאי דיעצאנע על שמוי. ורואה דרב מודה במאי
דאפק רבא ווגא דסרגלאה מיתמי. ולרב פפא
דפרק מינה – נהאה לו לדמותה לאוננות ושטרות
יעצאנע על שמוי.

דברים

ד אחא בר ייזהר

בבא בתרא. חזקתו הפתהים – פרק שלישי דף נב עמוד ב – מתוך מהדורות "אבן ישראל" – (שטיינזלץ)

לען"

בדשלח רב הונא ב' — כלומר, להכי אפקטיבנו רבא — מושוס דרביטים העשון להשתאל
ולהשביר אין אודם אמן לומר "לקוח והוא ביד", בדשלח רב הונא. קשיא — לדין קשייא:
אם אמר שמוואל מודי לי אבא בר, ופסק ריבינו הנגאל דהילכתא שמוואל, דהיכא דמיית
על האחדון להובאי ראייה. וכן פריש: נקטין מorbitות ודורותם, כל היכא דאמר
בגמורא "תויבתא דפלני היובתא" — בטול ודרכי
מי שהתויבתא עלי' לגמרא. אבל הדכא דעתלה
ב'קשייא', כי דרך שמוואל — לא בטול דברין.
דאומינן: לא ההו בירלא לען דבטלה שמעה זו
למרמי, אלא לא אשכח פירושא בההו
שעתאות, דהילא וקיימא. ואף על פי כן אין נרא
בביני, דלא שנא "תויבתא" ולא שנא "קשייא"
דרקי אפיקליה ואכומואי — חד הא, ולא הו
עיקרי. אלא, לבן הירובות ממשחה או מפרייטה
שיר לומר "תויבתא", ומפרקא דאמוראי
שעיר למיניו "קשייא", והא דארה בעניין
דלא סמכין עלייה כל ביל. ובכן בפירוש ריבינו
ונגאל: כתוב מושיע' נאנן כי זה שאמר שמוואל
ומודוי לא אבא שם מת על האחנן להובאי ראייה
עליל הובאי ראייה. אלא, שני — הא זAKER אמר רבי
בר בעילם, פאלו בעיטות, הילך, מאין לו
לה בילם בא איזו קמץ — עצין ביזורה,
ולכך נעשה, והה לו מומן לבוד שאן לאיזו
הילך בו, והומומן והוזה לך קרכעות, והלה
לאחרום. ראייה במאי — דודר קאי, שלhalb
בכחותו, דאי אידשמוואל — היכי אמר רב שתת
ראייה בקיים השטרות והרי לשמוואל דאי ליה
על האחנן להובאי ראייה — צעריך לחן לפטול
שטרו של זה, ולא לקניומו. ראייה בעדים — על
בעל החטר להובאי ראייה דמעיטשו קמץ, או
מאבי אמו יוש, והיה מומן של שטרות היללו
שלו. בקיים השטר — שכחטו בל בית דין הגנוק
על שטר זה, ובcoin דקינוחו בית דין — בדקו
השטר, והקרו ונעמדו על אמינותה הדבר שככל
הבחוב בשטר אמרת הוא, והשטר הרי בחוב
בשמו של זה. הא ריבח והוא ר' שתת — דפלייג
אליבא דרב, ואיבר סבירא לך, ראייה במאי?
אי כרבה אי כרבת שתה. מתניתא דיעגא — רב.
ומייהו, לא פריש לי اي ברכה אי כרבת שתה.
ורבינו הנגאל פסק: בעדים צעריך להובאי ראייה;
ולא בקיים השטרות, והוא ר' שתת — דפלייג
ודראייה בעדים שהו יותר מקרים דחששות, ובן
שודדי. ולבסוף, גוזן, יונתן, מושע, מושע
בדשלח רב הונא ב' — דברים העשווין להשאי
חנן בירדי" — אין נאמנו
שנו אלא דאין חלוקין
יפרנו — אמרו מעסתו
אמר: ראייה בעדרים; רב
שטר. אמר ליה ר' בא לר' ששת,
הא ריבח והוא רב ששת,
מר ליה: אנה מתיונית
אחרון שהיה נתן ונונשא
שטרות יונצאי על שמנו
מבית אבי אמא — עליו
שהיא נושאת ונונתת
טרברות יונצאי על שבתא,
ל' מבית אבי אבא או
רכبي ראייה. מי יונק?
דשביחא לה מלחתא,
לא גולח מירחין, קא
אמוראים — במקוח, אבל
קוקו" וכו'. אמר ב' הני
חסורי מהפרא
ונגה? — חסורי מהפרא
אמוראים — בזוקה שיש
מר "לא מברתי" ולוקם
שאן עמה פצענה, בנזן
ג, ותפוחוק בנכסי הנבר
גדר, פרץ כל שהוא —
שניא בקרושין דבי לוי:
בפנינו — הרוי זו חזקה.
אמר רבא, היכי קאמור:
ליה "לך תוק וקע",
שלא

דברים העשויין להוביל ולהסביר אמר ל��חים حق בידי אין נאמן — וקשה: דאמר ברוק "בל הנשביע" (שבעות נה, א) אמר רבי יהודה: רואו שהחטמי בלים תחת כנפיו ונצע, ואמר "לקוחין حق בידי" — אין נאמן. לא אמרן אלא בבעל הבית שאינו עשו למוכר בלילה, ולא אמרן אלא בדברים שאין עשו להטמין, ולא אמרן אלא בדברים העשויין להוביל ולהסביר.

ברישול רב הונא בר אבן: דברים העשין להשאיל ולחשכירות, ואמר "לקיוחין חן ברי" - אין לנו קשיא. אמר רב חדיד: לא שננו אלא דאי חלוקין בעיטוף, אבל חלוקים בעיטוף - אימור מעיטהו קפוץ. ראה במא依? רבה אמר: ראה בעדרים; רב ששת אמר: רואה בזמנים השטר. אמר ליה רב לב נחמן: הוא רב והוא שמואל, הוא רבה והוא רב ששת, מך במא依 סברא ליה? אמר ליה: אין מתניתא רענאנא; רתיניא: איך מן האחין שהיה נזון ונושא בזוזה בתה, והוא אונז שיטבות וצאיון על שמו, ואמר: של' חן, שנפל לו מפי אביו אפא - עליו לרביא ראה, ובן הרasha נישאת ונונחת בתוך הבית, והוא אונז ושיטבות וצאיון על שמה, ואמרה: של' חן, שנפל לו מפי אביו אפא או מפי אביו אפא - עליה לרביא ראה. פאי יון? מחו דתיניא: איש פון דשבטה לה מילטה, ואמר קא טרחה קפוי יתמי - לא גוללה מיתמי, כא משמעו לן. בפה דברים אמורים - במתוחיק, אבל בנותן מותנה והאחין שחלקו" וכוב'. אטו כל הניא ראמירין לאו בני חזקה נייחו? - הפו כי מהפרק והכי קתני: בפה דברים אמורים - חזקה שיש עמה מענה, בנזן מוכר אומר לא מקרתו" ולוקח אומר "לחקותי". אבל חזקה שאין עמה טעה, בנזן נזן מותנה והאחין שחלקו, והמתוחיק בנקסי תגר, דלמקין בעלמא הו, נעל, גדר, פרץ כל שהוא - הרי זו חזקה, פון רב החושע באקדישון דבי לוי: נעל, גדר, פרץ כל שהוא בפניהם - הרי זו חזקה. בפניהם אין, שלא בפניהם לא? אמר רבא, הב' קאמר: בפניהם - לא אריך למיימר ליה לך חיק וקני, שלא

- אלמא, אפלו כבודם העשון להשאיל ולהשכיד נאמן אי ליכא כל הוי מל' ומאמна
- שאן עשי למכוון כלו, וכבים שאן דרכו להטמין וראה לבניו מה דגש הם: ובבבלי
- נמי, כי לייתנה - לא אומן אלא בדברים שאן שעוני להשאיל ולהשכיר, אבל דברים הישוין להשאיל ולהשכיר - אפלו ליהנו לחדר מתניין אין נאמן. וכן גרס רב האי בשערם שער מ), וכן רבינו חנןאל, וכן מוכח בשילוח "המקבל" (בבא ציצעה כתם, א), ואם התאמא דהניא בה"ג בתרא" (בבא קמא קיד, ב):
- המכור בלו וספרי ביד אחר, וצעא שם בגהה בעיר - ישוב במה החזיא וטול. והשותא אפלו לא יצא שם גגהה חא נאמן לומר שנגבגה מייגו דאי בעי אמר "השלתי לך" דספרים חן העשין להשאיל להשווין לאבנאות אמר הכא דושווין להשאיל - כל שכן שאר ספרים, כדאמר ב"עירשה שנפתחה" (בחוב�, ג; א) "זידקתו עמודה לענ" - זה הכרוב ספרים ומשאלין לאחריהם. ואן לומר דלא מודחן במיט לומר וגבעבים, מושום דאחווקי איניש בגבי לא מהזקין, בדאמר ב"כל הגשען" (שבועות מו, ב). דלא דמי דההט ודאי אין נאמן לאחווק הוה גברא בגבי אפלו בມיגו. אבל הכא, שאינו אומר פלוני גבבם, אלא שם גבבם - מודחן שפיר, דכמה גבבם יש בשלום. ואן לומר נמי דלאו מייגו הדוא, שאינו טען ברצין השאלתו לך - לפי שארו יודע בו שהוא משך. הדא לעל לא, א) אמר דאמן לומר "של אבותי הווא שלחווה מאובותיך", מייגו דאי בעי "מיינ' ובינתיה", אף על פי שהוא יודע דלאו מיניה בזה, וכן בפק שמי הדרתובות, ב) תנ דנאמן לומר "שהה" ו"אל אבריך היה ולקחתה הימנין", מייגו דאי בעי אמר "לא היה היה של אל קח וויאב", אבריך מועלטיך, אף על פי שהחיה יודע שהויהה של אל ציבוי. ומוחתו שי דאלבי חשליל בהדרעתו

שמכהושך, ואומר של אכלו כל כף, דוחשתא חוו מיגו טוב. ותירץ ריבינו תם: דוחתט מיידי באדם שאון עשוון להשאיל ולהסביר לוזה שנקאbam, בגין דלא גיטס ביזה. ולפי זה, אם עשו להשאיל, אפלו לא ייאן לו שם גנבה — נאנמן לומור שעומם נוגביס במיגו. ולמוריינו הרוב ודורי נראות דלא מהדמן בambilgo, דוחי מיגו להוציא איה על פי שננטול

אימא מעיסתו קימץ — אף על גב שלא טען הכהן, אלא אומר "מבית אבִי אמא" — מכל דמים שhortzman.

דטרה א קמי יתמי אימא לא גולה מיתמי — קשה לרלבינו שםשון בן אברם: דאדרבה,

א) בהזוא הנדא דטרחא קמי יתמי אודורי ותריז; דה כי נמי אמרו הכא: לא משמע מהאי טעמא דטרחא קמי יתמי — גולה מיתמי, כדאמר ב"השולח" (גיטין לה).

געל וגדר כל שהוא כי — בוגרואה פירש רבינו שמואל דהאי געל — והוא שקבע מנגנון כל דלא אמרין דלא גולה, אלא אדרבה — אמריא לאורי, בדאמרוב בגין.

בדלתה, דוחיו ביבן. אבל סגר הדלת וגעל במפתח נכסיו הגר, דליך אדמסר ליה — לא
הויל חזקה, דאן זה אללא בمبرיח אויר מנכסי חבירו. אף על גב דבריש פשחים (ד, א) אמר

— דמשמר לו מפתחו הוי הבית בחזקת שומר לבך, והוא הדין לקנותו
הני

לו לטללה, בגין גנותו מתנה ב', בין קג' גנעל גור ופרץ בל שוואו בפניהם עדים — הויא חזק קדושין שסידר לי, במושבדרו רבי חייא ורבי אושעיא. געלא גנדר ופרץ בפנוי — במאי

דרוי חוקה אבל שלא **בפנוי** — דמוקר, אם געל וגורר שלא בפנוי — לא תהיי חזקיהו
ללקוח "לך חזק ונני". אלא מכיון שנתרכזה לו למכרה בברך ובר מעות, והחזקת ה-**בר**

והולוקה נתחתי

את דין האשפה. מшибה הגמרא: מהו דתימא – שמא תאמר, אשה זו, בינו דשכחה לה מלחתה – שכבודה הוא לה שבית דין ממננים אותה אפטורופוס בנכסי היתומים, וכן דאמרי – שנאנשים אמרים בשבחה, קא טרחה קמי ותמי – טטרוחת בנכסי היתומים, ולכן לא גוללה מיחמי, ונאמנת לומר שהמן שנקתה קרען או הלותה לאחרים, שלחה הוא, קא משמען לו – משמעינו הנהנה לנו, אלא הנכסים בחזקת היתומים, ועליה הראייה.

שנינו במשנה (ילע מב): בפיה דברים אמורים, במתוויק, אבל גנותן מותנה, והאחין שחקון וכו', והמוחזק בנכסי הור, געל וגדר ופרץ כל שהוא הרי וחזקת מקשה הגמרא: אטו כל תעדי דאמירין – וכו' כל הנמנים כאן, לאו בגין זוקה נגנו – לא על דידי חזקה של גועל גדר פרץ הם קונים, ומה כוונת המשנה 'במה דברים אמורים במוחזיק'. מתרצת הגמרא: תפורי מתחפרא והבי קתני – חסר במשנה מילים, ורק יש לשנות בה, בפיה דברים אמורים שעריך חזקה של של שנים במקומות עדים ושתר ראייה, חזקה שיש עטה מעזה – שיש טענות נגדה, בגין שהמוכר שהשדרה היהת שלו אוטר, לא מברתי את השדרה, והלך שמויך עבשו בשדה אוטר, לבקתוי – קנייתי אותה, אבל בזקחה שאין עטה מעזה – שאין מערערים נגדה, שאף הבעלים הראשונים מודרה, בגין נתמן מפתה, והאחין שחקון, והטען בנכסי הנער, ולמקני געלמלא הוא – שעשווה חזקה כדי לכנסות את הקרען, אם געל – עשה מנעל בדלת לנעל בו, או סחם מעט בפתח, וכעת אפשר להכנס רק בדורך, או פדר את הקרען, או פריין בגדר שסביב הקרען, אף אם עשה זאת רק כל שחוויא, תרוי זו זוקה, וכונה את הקרען.

הגמרא מביאה בריטיא בענין חזקה זה וכו' – שנה רב הצעיא בריטיא, שנשנה בטעופה על מסכת קידושין דבי לוי – סיידר לו, לרשות את המוכר, שם געל – עשה מנעל בדלת לנעל בו, או או פדר או פריין כל שחוויא, בגין – בפני המוכר, תרוי זו חזקה, וכונה את הקרען. מקשת הגמרא: וכי רק אם עשה זאת בגין של המוכר, אין – הוא כונה את הקרען, אך אם עשה זאת שליא בגין, לא כונה את הקרען. מתרצת הגמרא: אמר רבא, הבי קאמיר – בר כוונת הבריתא לומר, אם החזק בגין, לא ציריך למפר ליה – לא ציריך לKNOWNה לך תיק וכו' – לך תחזק בקרען ותקנה אותה, אלא בין שחתרתנו בעמות והחזקק בגין, הרי זו חזקה, שהרי בשתקתו גילה המוכר דעתו שמריצה מהחזקקה שעשה הלווקה, ולכך אין המוכר יכול להזכיר בו, והליך חייב לשלם דמי מקחו,

ומפרשת הגמara, שהטעם שמה שווה תחת ידו אין מוכיח שלו הכל, בראשיה – בכפי שלוחן רב הונא בר אבן, שדברים של ראובן העשווין – שריגלים להשאיל ולהשביר אותן, אלא תולמים ששאל לקותין הן בdry – קניתים מרואובן, איןנו נאום, אלא תולמים שאל או שבר אופם. הרוי שעיל אף שהחספרים והספרים בידיהם, אין טוענים להם לקובחים הם, בשם שאביהם לא יכול היה לטען כן, ומודוע אמר שמואל שרב מודה שאם נפלו הנכסים לפוי היתרונים על האחים להביא ראייה, על אף שאביהם צרך להביא ראייה. ומסכת הנגרא, קשא מדור עמר אמר בר שמואל. הגמara מפרשת באיה אופן אמר רב שהואה שעיל שמו השטרות צירק להביא ראייה, אמר רב הדרא, לא שננו – לא נאמרו דבריו רם, שאף שהשטרות על שמו עליו להביא ראייה, אלא באופן דאי – חילוקין האחים בנכסיהם כלל, והם שוחפים אפילו בעישת שאובלים מהם, בין שאין לנו بما לתלות שהגענו אליו נכסים חוץ מחיושה, אבל אם הם חילוקים בנכסיהם, אפילו אם רם בעישון, אמר – יש לומר שמעשתו קפין ואבל מעט, ובשאר הכספי קפה קרענות והלויה לאחרים, ועל האחים להביא ראייה שקנה והלויה מחיושה. הגמara מבירת לשיטת רב איזה ראייה על האח להביא שהנכסים שליה: ראייה בפאי – איזה ראייה עליו להביא להוכיח שהקרען או החוב שלו. רבבה אמר, ראייה בעדים שיעידו שמעתו קימץ או יש מאבי אמרו, ומממן זה קונה או הלות. רב שתא אמר, ראייה בקיים הsharp על ידי בית דין, ודאי שהקרו שחשטר אמות הוא, והרי הוא בתוב על samo.

הגמara מבירת מה ההלכה: אמר ליה רבא לר' נחמן, ה' – הרי לפני פנינו רב, הஸבור שעיל האח להביא ראייה ראייה, והוא לפני פנינו שמואל, הஸבור שעיל האחים להביא ראייה. ה' – הרי לפני פנינו רב בשת, הஸבור שלרב ציריך ראייה בעדים, ו' – והוא לפני פנינו רב בשת, הஸבור שציריך ראייה בקיים השטר בבית דין. ט' – אתה רב נחמן, בפאי סברא ליה – כמו אתה סבור להלכה. משיב רב נחמן: אמר ליה רב נחמן לר' נחמן, אנא מהנטיא ידענא – אני יוציא ביריתא, שפירושת בה הhalbba. דתנייא, אחד מן האחין שחייה נתמן ונושא בזוקה הפיטה בנכסי הירושה, ורוי אנות ושירותים יוצאים על שמי, ואופר שטרות אלו שליל ה', שקניתו והלויה ממונות שפלו ליל מטבח אבי אמא, עללו להביא ראייה נשאת ונותנת בזוקה. מוסיפה הבריתא, וכו' אנות ישטרות יהודיא וצאנין על שmeta, ואפרהה תביה בנכסי היתומים, וכו' מחתמת שפלו לי בירושה מטבח אבי אמא, או מטבח אבי אמא, עללה להביא ראייה.

שואלת הגמara: מאי – מה בא התנה לומר בתיבת 'ב' בשמייא

המשך עמוד רמד

לברכה, אחד הטעמים של מצוה זו היא ההדגשה שאף שעמננו "מפוזר ומפורד בין העמים", הרי הוא עם אחד, מואחד באחבה ואחווה איש לדעהו, ואין של סתם רעינו ורגש, אלא ציריך להתבטה במעשה בפועל. שכן הדיווק במצבה זו שאין יוצאים ידי חובה במשפט דבורי ברכה ואיפלו לא דברי תורה וחכמה, אלא דוקא במשפט מונת ליהנות מהן מיד הנאת סעודה ממש. ולא עוד אלא ש"מנה" פירושה מנה יפה הרואוי להתכבד בה.

ועוד נקודה בזו, כמודגש במגילה, שאיפלו גוי כהמן הרשע מכיר במצוות לאמתה שישנו עם אחד (אף על פי שהוא) מפוזר ומפורד בין העמים (ואהדתו וייחדו מתבטאים בזו ש) דתניות שונות מכל עם. ופירוש "דתניות" (לשון רבים) כאן אין דת ואמונה שלבב, אלא פשות מנהיגים וニומיסים ואורת חיים בחיי היום-יום במעשה בפועל. ואף אסטור, כשהשתדלה לבטל את הגזרה, לא הכחישה זה, שהרי האמת היא כן.

ובודאי אשר אנשי צה"ל העומדים על הגבולים ושומרים על כל בני ישראל הדרים בארץ ישראל, לא נצרכים להזשה יתרה בענין יהודו ויעדו של עמו, והוא שameda לנו ולאבותינו בכל דור ודור נגד כל המקומות עליינו.

לكنות על ידה.

שואלה הגمراה עוז: **תאי פראַה** – פירצה זו, שאמרנו שתוספה כלשוי בה נשחبت להזקה, **טבי דטוי** – באיה אופן מדובר, **איליאָ דמעקְרָא** **חוּ עִילֵּי בָּה** – אם נאמר שגדם קודם שהוסיף היו יוכלים להיכנס דרכה, והשתא **נמי עִילֵּי בָּה** – וגם עתה אחר שהוסיף בה אפשר לחדיכנס דרכה, **טאי אַבָּד** – מה עשה שמחמתה זה נחשב שחויה בקרען. **אַלְאָ** נאמר שמדובר באופן **דמעקְרָא** **לא** **חוּ עִילֵּי בָּה** – שgoods שחשוף עליה לא היו יוכלים לעبور דרכה, והשתא **כאָ עִילֵּי בָּה** – ועתה בשחשוף עליה יוכלים להיכנס דרכה, מודיעו וזה נחשב פרוץ כל שהוא, **אלָ מֹכָא אַבָּד** – עשה הרבהה, שפרוץ פריצה מעלה בגדר.

מתרצת הגمراה: **לא אַדְרִיאָ** – לא הוצרך להשמעינו שפרוץ כלשהו נחשב פרוץ, אלא באופן **דמעקְרָא** **חוּ עִילֵּי בָּה בְּדוֹתְקָא** – שמתחליה היו נכנים דרכה רק בדורח, והשתא **עִילֵּי בָּה בְּרוּוֹאָ** – ועתה אפשר להיכנס דרכה, שעל אף שרך החודה ונוצר חור קטן בגדה, והעלי' ביצירת נקב זה לשדה, **חוּ עִילֵּי בָּה** – ותיקח לבאר את דברי הבריתא לגבי גדר ופרוץ:

הגمراה חוזרת לבאר את סברת רב שהסתפק בו: **וּרְבָּה** **שְׂהִוָּא** – אף ר' קניון, פואָן דְּרִיבְּוָן – מי שנותן מתקנה, בעון מה הוא לר' – ננתן אמר רב כי אופן דרכו ר' קניון קונה לבן, ואב אל מקובל נונן ר' מחסר ממוני, וכי **לא** **כֶּל** **שְׁבָן** שאינו קונה לבן שיאמר לו 'לך חזק וקני' או הלא יש לחוש שמא כшибוא כבר חור בו והונן.

אך הגمراה מבארת את סברת רב שהסתפק בו: **וּרְבָּה** **שְׂהִוָּא** – אף ר' קניון מתקנה עוזה, מבררת הגمراה: **בְּפֶה** הוא השער של **בְּלִשְׁהָוָן** כדי לקונו, מшибוא הגمراה: **בְּדַשְׁמוֹאָל** – כפי שאמר שמואל, דאמ' כל שהוא, פדר פדר שהיה גבוהה פוחת מעשרה טפחים, וכן אם פרי' בפרא' שהיתה בגדר, והרוחבה כל שהוא, ונעשה רוחב הפריצה **בְּרִי** **שְׁבָנָס** וצאה **בְּהָרִי** **וּזְקָה**, וקינה בקר את השדה.

שואלה הגمراה: **תאי פְּדָר** – גדר זו, שאמרנו שתוספה כלשוי בה נשחבת חזקה, **טבי דטוי** – באיה אופן מדובר, **איליאָ דמעקְרָא** **חוּ דְּסְלָקְרָא** – אם נאמר שגדם נקב מה שוט ובאו להזיק לשדה, ובשתיימת הנקב הצליל אותו, וכן **כֶּל** **אַדְרָר** מוגדר השדה **וְאַפְּקָמָיָה** – ועל ידי יצירת הנקב הצליל ממנו מים שדיציבו אותה, מודיעו וזה נחשב כדי לנקוט עול דיה, **חוּ עִילֵּי בָּה** – הלא בו ר' קניון מבירת אופן **מְגַבְּרִי** חבירו הוא, שכן זה תיקון בקרע אלא סלול נוק ממנה, ואין זה החוק, לפ' שכט אחד מישואל מצווה להצליל ממנו חבירו, ואין בקר כל הוכחה שעשה זאת כדי לנקוט על דיה.

מתרצת הגمراה: **אַלְאָ**, אין מדובר באופן שבניתה או נתילת החזרה הוא רק מסיר נוק, אלא החזקה שנארמה בנטן אדר וותם נקב, מדובר באופן **דְּאַטְרָה** לה **מֵיאָ** – שחייב את המים שבתוכה אליה, שלא יצאו ממנה, והועיל בו לשדה שתהא מושקית במים אלו, וכן **כֶּל** **אַדְרָר** ועשה נקב בגדה, **וְאַרְתָּה** לה **מֵיאָ** – ופתח פתח למים להיכנס אליה, ובזה השקה את השדה והועיל לה, והרי זו חזקה.

הגمراה מבארת בשמו האם העושה חזקה בשדה אחת קנה חברתה: **אַמְּרָר** רב אופן **רְבִי יְוָנָן**, **שְׁתִּי** **שְׁדוֹת** של נכסיו הגר שמות, הסמכות ולו, ומצר – שביל אחד מפיד ביניהם, אם החזק – עשה חזקה, בגין שופר כלשהו באנחת מתחן כדי לנקותה, והשתא לא התכוין לנקוט גם את חברתה, **קְנָתָה** לו שהחזק בה להו, ואת חברתה לא קנה, כיון שהחצץ מפיד ביניהם.

סתם באופן שאין אפשר להיכנס כלל, נשחבת תוספת זו חזקה כדי

המשך מעמוד רמז

ויהי רצון שיזכו להגון לא רק על הגבולות הגשיים של ארץ ישראל, אלא גם על הגבולות הרוחניים של ארץ ישראל, הנקראות ארץ הקודש אפילו על ידי כל עמי הארץ, שקדושה זו הנובעת מותורתנו הקדושה ומצוותינו היא סוד וקיים עם ישראל,

ויעשו בכל האמור – גם כן כלשון המגילה – מתוך אורחה ושמחה ושונן ויקר.

וכיוון שמתוקרים אנו לחג הפסח, זמן חירותנו, יתררכזו כא"א בחג הפסח כשר ושמחה וחירות אמיתית, ובקרוב נזכה ליום העידן, וכחמצץ הכתוב, והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם גוי ואולץ אתם קוממיות.

בכבוד ובברכה לחג הפסח כשר ושמחה,

הנִי מַיְלֵי בָמָוֹר וּמַשְׁכֵר לְחֶבְרוֹן, דָאִיכָּה דָמָסָר לְהָ דְלִיקָן, אֲבָל בְּכָסִי הָגָר — מַאן מַסָּר
לְהָ דְלִיקָן? וְאֵין רָאוֹת לְרִבְנִי יְצָהָק, דָבְהָאִידָא אָמָר בְּפִירָק "הַפְּרָה" (בְּאָמָא בָּבָ, אַדְלָא
קָנָה בְּמִיסְרַתָּה מִפְתָּחָה, וְלֹא מַהְגִּי מִסְרַתָּה מִפְתָּחָה, וְלֹא מַהְגִּי חֹקָק וּקְנִיָּה).
וּזְדֹקָא גַּבְּיָה בְּדִיקָת הַמֶּץ הוּא דָתֵל בְּמִיסְרַתָּה מִפְתָּחָה, דָמִי שְׁמִתָּה בִּיזְדוֹדָק, לְפִי
שְׁבִידְיוֹן לְבִינְסָס וּלְבוֹדָק, וְמוֹה שְׁפִירָשָׂן דָלָא קַיִן
בְּגַעַלְתָּה דָתָה — לֹא מַשְׁמָעָן בְּנֵגִינִי "בְּהַוּרָק"
(עַבְּרָבָ, דָקָמָה: תִּזְלֵל אַיִדָה וּתְחִזְקֵדָה וּתְפַתָּחָה
אַלְמָא, בְּגַעַלְתָּה לְהַזְדִּיחָה קְנִיאָה, שְׁלָא הַחִיה יְכֻלָה
לְעַשְׂתָה מְנוּעָל, בְּדִבְשָׁתָה הַיִהָה, וְאַפְּלִיָּה דָאָסָר
לְקָנוֹתָה בְּשַׁבָּת — בְּשִׁבְעַת מְרֻעָה שְׁרִי, שְׁלָא תְּרַפָּח
דְּשֻׁטוֹ עַלְיָה בְּדָאָמָר לְקַמָּן, וְלֹא דְמִי נְעִילָה דָלָת
לְמִבְרָה אַרְיָה, דָזְדָקָא נָעַן צָרוֹר דְסָרָר מִינָה מֵאַיִל
הַזָּא דָאָמָר בְּסָמָךְ דָהָר וּמִזְהָר מִבְרָה אַרְיָה, אֲבָל הַבָּא,
שְׁגַעַלְתָּה בְּלֹא זָמָן וְאַזְמָן אַדְםָ לִיבְסָס —
מוֹכָח מִילָתָה שְׁבִיתָה הַזָּא שְׁלָה, וְקַיִן גַּעַלְלָה
לְחוֹדָה. וּמַן מוֹכָח לְקַמָּן (גַּנְ), אַגְּבֵי האַהֲרָן: לוֹ
דְּרַבְתָּה יְשִׁישָׁן לְזָהָקָה, וְאַזְלֵל דְּרַבְתָּה שָׁאַן לְזָן
זָהָקָה. וּפְרִיךְ בְּגַמְרָה: שְׁמָעָן אַזְמָא שְׁמָעָן
סִפְאָה! אָמָר עַלְעָלָה: כֵּל שְׁאַילְוָן בְּכָבֵד הַגָּר אַקְנָה
כָּרְבָּה. וְיִתְּרָאָה: הַבָּנָס הַגְּנוּלָן בְּתוֹךְ הַבָּיִת —
הַזָּיִה וְהַזְּקָה, וְקַהְנָה מִינְיָנִים הַזָּר, דְּזִינִין טַעֲמָא
דְּרוֹתָם דְּקָנָה, מְשֻׁומָד מִלְחָמָה בְּשַׁנְתָן שָׁם
תוֹגְנָלִין — גַּעַל דָלָת לְשֻׁמְרָן, אַלְמָא דְקָנָה
בְּגַעַלְלָה. אֲבָל קָשָׁה לְרַבְתָּה שְׁמָשָׁן בְּן אַבְרָהָם,
דָאָמָר לְקַבְּחָן הַבָּנָה פְּלִיטְרָן בְּגַבְבָּסָה הַגָּוָה, וְאַזְרָה
הַזְּמִינָה לְזָן דְּלֹתָה — קָנָה. הַזָּהָם מַיְרִי בְּגַעַל,
אֲזָלָא נָעַל — אַמְּקָא קָנָה: הָאַלְבִּינָה הַזָּא
דְּאָפָרָה, כְּבוֹד קָמָא סָבל אַדְםָ כְּבָל לְבָסָס
גַּעַל אַלְדָא בְּגַעַל אַיִירָה, וּמְשַׁבָּעָן וּזְדֹקָא
שְׁהַעֲמִיד דְּלֹתָה, אֲבָל לְהַעֲמִיד דְּלֹתָה לְאַקְנָה
בְּגַעַלְלָה. וּשְׁירָק בְּנָה, בְּזָנָעַל וְגַרְדָּן בְּלָן
שְׁחוֹדָה — פִּידְשָׁה הַקְּנוֹטָה: דָלָא גַּסְדָּן "בְּפִינְיָה"
מְשֻׁומָד דְּבָנָבָסָה הַגָּר לֹא שִׁירָק לְפָנָיו. וְאַינהָ קַשְ׀יָה
דָאִיכָּה לְמִינְיָה: מְשֻׁומָד דְּרוֹתָן מְתָהָה וְאַזְחָן שְׁוֹלָהָק
נְקַט בְּפִנְיָה. וּמְזֹדוֹן לְאַגְּסָ�ן לִיהְיָה, דָרְדִּיק בְּגַמְרָא
אַבְרִיאַתָּה דָרְבָּנָה שְׁרִיבָה: בְּפִינְיָה — אַיִן, שְׁלָא בְּפִינְיָה —
דְּבִיעַ רְבָּה בְּמִתְחָנָה הַיִּאָרָה תְּפַשְׁתָּה מִוְמִנְיָה, אַנְגָּוֹתָה
כָּל הַנִּי לֹאָוָן בְּנִי חֹקָק יְנִינוֹ — פִּירָשׁ וּמְשַׁמְעָן לְהַזְדִּיחָה
שְׁלַשׁ שָׁנִים חֹקָק, כְּלִימָר בְּמִידָה דְשִׁירָק הַזָּהָה דְבִיעַ
נוֹתָן מְתָהָה וְאַזְחָן שְׁוֹלָהָק, לֹאָוָן בְּנִי חֹקָק שְׁלַשׁ שָׁנִים גַּנְהָה
אָמָר שְׁמוֹאָל וּמַויִּילָה לְהָאָבָה וְהַמְּבָרָךְ — אַף עַל גַּב דְּשְׁמוֹאָל אַיִתָה לְיִהְיָה סָף פְּרָק
קָמָא דְבָבָא מִצְעָדָה (עוֹ), וַיִּרְפֶּה כֵּה מְתָהָה מִבְּחָר לְעַלְנָן מִלְּדִיק, וְעוֹד,
הַשְּׁבָח — הַיְנוּ אָזְרָ שְׁבָרָבָן תְּקִיָהָה וְהַמְּתָהָה, בְּדִירָשָׁה הַקְּנוֹטָה. **חַנִּי** — בְּרִכָּה דְבִּרְכָה
אַלְמָא דְמַעִירָה לֹא יְמִילָה בְּהַזְדִּיחָה וְהַשְׁתָּאָה נִמְלָא, נָעַן גַּסְדָּן,
דְּהַכְּבִּדָה מִצְעָדָה: "שְׁתָהָא נִמְלָא עַלְיִילִי?" הָא בְּכִרְבָּה שְׁבָרָבָן
בְּסָפָרְטָן דְגַסְטָן: דְמַעִירָה לֹא עַלְיִילִי בְּהַזְדִּיחָה וְתָבָא עַבְדָה. **טַוְאָלָן עַבְדָה** —
וְאֵין כָּל שְׁחוֹדָה, אֲלָא כָּבָה, וְעַל נִיְמָיְלָה צְרִיךְ לְיִשְׁבָּה בְּעַנְגִּי.

שלא, בפניהם צרך ליטר בער' — אם בא לחזוק של בפניהם כבודה, בגין עזרת, אבל בא מודעתו של מוכר לא והוא חזקה, אלא אם כן אמר לו מוכר ללו' חזק וככני". ואפיילו אם כן נון בעות — לא קני במועות. כמו בעיר שכותב טשרט, דאן הבסט מועלעד שיוחזק או עד שיכתוב השטרט, כדארמיין בפרק קמא דקדושים

(כו, א) עליה דרך משנה: נכסים שיש להם
1 אחריות נקבעין בכפס כר, אמר רב: לא שנו אלא
2 במקומות שאין כבודין את השטר, אבל במקומות
3 שכותבין את השטר — לא קנה עד שיבחרתו לו
4 אות השטר. ואית פריש בערך בסוף
5 אקונה קנן גמור בלבד אל חזקה ושטר, אבל מסתמא
6 ברידותה וזה שמיליע לא, דקחני בגין אבל
7 של אל פבוי — לא הויא חזקה, דע אמר לו לה
8 בודאיו "לך חזק וככני". וקובעיה לה' מי לימא
9 דמבעביה מיריר, שבדומינו משלן שאמור לו
10 יונתנייגו קורען זי, והלך והחויך באבניז —
11 והוא חזקה, ורקום, ואיך בע דאל אמר לו "לך חזק
12 וקכני", ובודאי טעמא לא לפקידה, דעתו בעין יפה
13 נוואר, אז דלמא לא שנא? מא' ותיבעי לה' לא באב
14 — במתנה טפי מוכרי' קל והומר הוא לא דאל קני
15 דע אמר לו לה' "לך חזק וככני". ומה מבר קורחוב
16 לש' הווי — ליקח למוכר היזם ולמחר לאחר
17 דמיחיק, שהרי על מנת כן הוא מוזחן — כדי
18 לפרעון ממס למוכרי, דמוכר לא מספיק בין
19 וזוקבל כל הדמים. אי נני הייב לה' מוקמי¹
20 ובמיחיק, וזה לא קנה, בפרטישת לעיל, ובכן
21 במקומות שכותבין את השטר, דתינה בא בדורשין
22 (כו, א) מוכר לו עשר שדרות בשער מדיניות, בין
23 שהוחזק בשדרה אחת — קנה כלו, מה שאין
24 בשנייה. בהמה דברים אמרוים — שנתקן לו דמי²
25 בולין כר, אלמא אחר ניתנת דמיים בעין חזקה,
26 ואפיילו כי אמר לה' מוכר ללו' חזק וככני"³ —
27 דמיין זה חזקה, ואי לא — לא. מתרה — דאן
28 לו כי אם חסרן ממונו — לא כל שבן וצריך
29 למימיר לה' "לך חזק וככני", ולא ליהו חזקה עד

דאמר לדין? ודילמא לכשירעה להחיק — כבר חור בו מומנתה. וב' — דקבייע ליה, סברא.
איכא למיינר מאן זידרב מונגה בעין פיה יהיך, שמחמתה וויבת נונען לו. והוליך נוניא ליה
שלך וויזזיך, ואיכא למיינר דכטמאן דאמר ליה דמי, והוליך מספקא לא. ושומואל נמי³⁶
דפשיטה לא, סברא לא. והכא אמרוין בעין פיה נונען — הדני מייל' בגין לאאר שוחזיך
ונונקיימה המונגה, והוא אומערין בעין פיה נונען לו מכל ובל, שלא שריר לאעטמו במונגה זו.
דאמןן לעיל (*נא*): האמור שרדו לאשטו — קנעה והבעל אובל פירוי, במונגה — קנעה
ואונין הבעל אובל פירוי. אבל כל זון ומספקא לא גימר לאונקונת המונגה או לא — מספק
אין לנו לומר שנטנען את של' במונגה, עד דופרש ואונור "לך וחוק וקנין". ואיכר שומואל נדר³⁷
נד' — שענין פירוט מעשנה והשלימו עלשרה, לפ' שאיל' לעלות עלי' וליננס
בשבהה. פַּרְצָח — דחריח הפיצה. מעיקרא — כשהאה פירוט מעשנה, לא הוו סלק
לה — אין יוכלן עלולות דרכ' עלי' ליבנס בשבהה, בגין שהה עשי' בשיפוגן, או היה בnee
על מקום מודרין. והשתא נמי לא סלק' לה מא' קעביד — אונמא הי' וווקה? דכל בגין בל'א
צערך לא הי' וווקה. ואלא דעתיקא' הו סלק' לה — מיזיא ברוחך, והשתא השלחטנו
לעשרה לא סלק' לה כלל — טבא עיביד, ואיך והראוי לקלרוות כל' בשוהו, ואיך על שביבן
בל' השואג גדר. והשתא סלק' לה בדורחא' — והינו 'בל' שהוא', דכל' שהוא אונני, ואודור
מעשרהה, (והוא) דהשתא אהני להחבי ודסליך ברוחך, ומיעיקרא הו סלק' לה בדורחך. ואודור
השתא עיייל' לה בדורחא' — דפרוטוא אונני. ולא בא' להרוצין דעתיקא לא עיייל' כלל,³⁸
בاهאי גונוא — שטוטס פוח' סטימיה כל' השואג, מעיקרא עלי' לה ברוחך והשתא עייל' לד'
בבכיס' הגר — אוניה וווקה, דאין וה אל' עושה מצורה לשמרו בית חבירו, ומייר נוכנש
לו מפוחתות הי' בחוקת שוכר, והוא דודן לגיב' לקלרוות — הדני מייל' במכור ומישבר לחבירו.³⁹
שברור שודר. ובולח' שעמצעין אונכט' נהיג' קא, והוא חווין ל Kunone דרב מותחים. נפל' אונר
למאיז אונהי האיג בתינה גנטילה לדחווי וווקה? איליאן גאנט צער וסרבר מיא — ראה נהדר
יבנסו בה, שלא יטשוו את השודה. ואנטק מניה מיא — שנאנטאפו לה מיטס בעץ האחד, וועשה
רכבל ישראלי מוצון להצל' מוןן חביריהם מן היוק, ואיך אוניה וווקה האיל' דודמייא דגדרא וופר
אצטד' לה מיא — כמו צמ"ז פהיל' (במדבד' ט' ייזמיהו בעל פער' התהילים) — דה'⁴⁰
השודה ומיטפו בהשקבאה זו. דפהה ליה מיא — על ידי גנטיל' צערו נונס' המים מן הנער ד'⁴¹
יש' מיטר אונח ביניןן. החווין באחת מהן — בגין דרכיך בה כדרקן, וונטכון לנטוקה לדבד'⁴²
הזה און' גאנט' זונען.⁴³

בבא בתרא. חזקת הבתים – פרק שלישי דף נג עמוד ב – מותוך מהדורות "aben ישראל – (שטיינזלץ)"

לענוגות אותה ואת חברתה – כמשמעותו נקבעו לקנות בחוקה זו את שתיהן. אודה
קנה – לבודה, אבל חברתה לא קנה. לדאמר רבי יוסי בר היגיאן לקמן
בשעתנות ונה, מי המיצר והוחזק מפסיקון בנכסי הגור. וודוק נבסי הגור, דמיילא קנה
ההכרך אין זו כוח לקנות אלא אותה שדה שהוחזק בה, אבל במוכר רבי יוחנן שאם
החוק באחת מהן קנה בולן, לדאמרין בפרק
ראשון דרבנן קמא (יב), ואילוקן ב"המוכר את
הבית" (ס), א) אמר שmaiואל. מכר לו עשר שדרות
בעשר מדיניות – החוויל באחת מזון קנה בולן.
ונני באחדיא כוותיה דושMAIL בפרק קמא
דקדושים (יב), ובפרש טעמא: לדסנא דעאמע
וח הואר. וכדרישת השם בביביתא: במה דברת
אמוינו שקהה בולן – שנתן לו לך לומר
רמי בולן, בובלתו אשתבעוד לה לולוק בשביל
משערתנו, אהני חזקת את מהן בולן קנות בולן, אבל
לא נתן לו דמי בולן – לא קנה אל נגד
משערתנו. ולהלך גיב נכסה הר נמי, דילכט מון
משערתנו – לא קני אלא החוויל דוחזוק בה
אף אותה לא קנה – לדלא תנכון לחוזקה בה
ואין חזקה אלא מודעתו, אכן אדרם קונה שלא
מושערת. בע"י זיויא החוק באחת מהן בולן
אותה והמצר כי – מי לילמא: האיד לדורי יוחנן
לא קנה החברות בחוקה דאייא, הינו משומש
שלאל מבוכן לחוזק במנציה, ובין חזקה מפסיק
אל מועל וחזקת לשעה אחר אשנונו מחייבת לה
אבל הכא. דמתובין לקנות בס את המיצר עם
חברותה, מאין מי אמרין: האיד מיצר והאיד ערואה
שהחויה ביה והוא קונה גם המיצר, והאיד ערואה
של מבר שמי בו הוא. וקנה גם מותה. וא"ו דלא
חיא להזרה קאי – וראי להזרה קאי – המיצר
מולג'ן מן השדרה, בגובה נון מונט, בול אחד מוקם
וחשב בבי עצמוני, מוצר לבדר ושדה לבן.
ולא מעבעד דתרתיה לא קנה, אלא אפיקו
המצר לא קנה. האיד ומיר רבי יוחנן החברות
לא קנה – הוא הידן דפלילו מוצר לא יכול
לקנות בחוקה השודה, אלא אוראה דמליהא
קטן, שאין חושש בני אדרם בקנית המיצר כי
אם בקנית השדרה, החוויל במצר – דרכך ביה
בSED. בירוי – צורין מוקען על הקדר. ובמה –
הו יפי להזרה, ובנדת הפתה – דרך בינתה בכותל שנגנדה, דשם רואה יותר לנין. אבל במקום
זה – דאמ תמאי לומר והחזקק בשדה לא קנה
המצר – התם הינו טעמא שאין המיצר ציר
מן השדרה, ואין זוק לו כלל. אבל המיצר
משועבד הוא לשודה לשומרה, כמו שהאפסר לשמור את הבעהמה, ואמרין בקדושים (שמ) תדע, אילו מכר לו עשר הבעמות בshall של שמייהיך באפסרי
והאיד מיצר נמי אפסרא דארעה ורואה, וכמי שמייהיך בשודת דמי. או דלא האיד להזרה קאי – המיצר למגוון, ולא דמל לאפסר של הבעות בדוראין מי גודו
ביה, האכ לא אנדרו ביה, וה פנים מות – והפנמי יש לו דרישת הדגל על החיצון, יצאת לרשות הדרבים דרכ עלי. פנימי לא קנה – אכן פנימי שמייהיך –
חזקקה של. היב ריסמין: לקנות או ואת החיצון קנה שתיקון. קנאות את החיצון – לדרכ, אך החזק בפנימי – אף פנימי לא קנה. בתקון שמייהיך –
בעלמא ודרישת הדלותה. אבל בניה כל שזוא – לא קני. המוציא פלטני – בוני, ואין חסר כלום, ואן לו מה לדוחש בית השודה חזקה. גולדים לא גרשין, סיור – טה
געול וגדר. דרישת העמotta דלותה. אבל – הוי יפי להזרה, ובנדת הפתה – דרך בינתה בכותל שנגנדה, דשם רואה יותר לנין. אבל במקום בעין,
א"ו מלטה – דלקמן, אמר לנו רב שת מודעתו. ואנדרינו לעיינין מפונטיא – והאיד עינינו להביא לנו רואה לדרכיו מפונטיא דלקמן. הצע מפעית – ושבב שמ על הקרען בכביס
הgor – קנה. והיעיל – ודינו געל לו מנעל רדייש. ואגב שיפא דולביש מאור בדיעלה. והוא ריבוי ריבוי ריבוי קנא – לקסימה
מפרש: מי הגביה למי. אמר רב כי שמעון ב' – למקרימה מפרש. מי אמור – הגביה דקאמור ונגן, מי הגביה דקאמור ונגן, מי הגביה למי, ומאי מקהודה ליה רב כי שמעון י' מדברים שמשמעה משלוטה משליטה משליטה משליטה משליטה משליטה משליטה משליטה
כמה. הגביה העבר לרבו – בוגון שזואה ציריך להגבהה זו, בוגון להעלתו למטעו – קאו לעבד בהגבהה זו, והשרי שמש לרבו שננטוך עלי. והיינו דומיא דהצעע בנכסי הגור, דכין
שנסמך ונשען בשכיבתו על הקרען קנא. הגביה רבו לו לא קנא – דלא שייכא הגביה כי אם במשלתי, שכן דרך להגבהה בני אדרם. לא תחא חזקה – דהגעיל והלביש והריחין
הפשיט, גוזלה מהגביהה רב לעבד, וקנה רב לעבד. שחיי הגביהה ומורה היא, דקומה אפילו ברשות מורה, מה שאין כן במשיכה ומורה, וגם קונה ברשות הדברים ובسمתאות.
דשרא

48 אופן אינו חזקה: אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוחה, הבונה פלטני
 49 – ארמוניות גורלים בוכשי תיר, ובא אמר והעמד ליהן – לא רמנונת
 50 דלותה, זה שהעמיד דלותה קנה את הנכשים. ופרש, מאי פלא
 51 – מה הטעם שהשוני קנה ולא הראשון, משום דקפא – הראשון,
 52 שבנה את הארכוניות, לבני בעלה הוא לאפיך – רך הפרק לבנים
 53 וסדרם זה על זה, ולא עשה כןן של געליה או גדרה המשביח
 54 את הרכען, שחרי גם אחר שבנה את הארכוניות אפשר להיכנס
 55 למקום.

56 הגמרא מביא אופן נוסף של חזקה: אמר רב דימי בר יוסף אמר
 57 רבי אליעזר, המצא פלטני – ארמוניות בגיןים בגבוי תיר שמתה, ואין
 58 מה לדוש ולבונת דהס שיהא חזקה כדי ל�נותם, וסדר בונן סייד
 59 אחדר, או ציר בהם ביר אחדר – ציר בהם ציר החוקק בקייר, קאי.
 60 מבררת הגמרא: ובטה ציר לסייד או לביר כדי ל�נותן. מшибה
 61 הגמרא: אמר רב יוסף, אםה על אלה. אמר רב הילא, ואיתו אמרה
 62 על אלה ציר לחיות גאנדר – מולן הפתת, שם הוא מעשה השובב,
 63 בין שנואה יותר לנו.

64 הגמרא מביא אופן נוסף של חזקה: אמר רב עמרם, האי מילתא –
 65 הדבר של להן אמר אין – אמר לנו רב ששת מדעתו, ואנתרנינו עיגין
 66 – והאי את עינינו, כלומה, הוכיח את דבריו, מפתניתא –
 67 מביריתא. והדבר שאמר רב ששת הווא, שהמצע מפעות – הפורס
 68 סדריים בגבוי תיר ושבב עליהם על הרכען, בין שנונה גוף מנכסי הגרא, הרי זו חזקה.
 69 שאין זה תיקון בקרען, בין עיגין – והאי את עינינו
 70 ממשיך רב עמרם לבאר: ואנתרנינו עיגין – והאי את עינינו
 71 בראשית מפתניתא – מביריתא, מאי היא – מאיו בראשית הוכיח
 72 ואית, דגנאי, כייד קונים עבר בעניין בתקחת, נעל לו העבר את
 73 מנעלן, שישמש אותו בוה, או התיר – פתחו לו מנעלן, או שעוליך
 74 את בלו אחדרו לבת תפארת, וכן אם הפשיטו מבגדיהם, וכן אם
 75 הרחצין, או כבבו בשמן, או גדרו, וכן אם הלבישו, וכן אם הנעלין
 76 את מנעליהם, וכן אם הנביהו, קאיו, שיטמיים אלו הם חזקת האידין
 77 בעבדה, ואף בא, מה שהשתמש בקרען וחזקה ל�נותן.

78 ממשicha הביבריאת: אמר רבינו שבעון, לא תהא חזקה שקונים בה
 79 עבר גודלה מתגנחתה, שחרי תיר בתקחת קניין חזק היא, שהרי קונה בכל
 80 פקום אפילו ברשות מוכра, ולכן ודי שהעבד נקה אף בהגבלה.
 81 שואלת הגמרא: מאי קאמער – מה אמר תנא קמא 'הגבירו קנא'
 82 מי הגביה למי, ומה השיב לו רבי שמעון שהגביה קנה, הלא גם
 83 תנא קמא אמר כך. משבה הגמרא: כי קאמער – כך אמר תנא
 84 קמא, הבהיר העבר לרבע, בגין שהרי צריך לעלות למיטה, קאו
 85 בהגבלה וזקנונו בקנינו חזקה, שחרי שמש את רבה, אך אם הנגניה רבו
 86 לו – לעבר, כדי ל�נותו בקנינו הגבלה, לא קאיו, שאין הגבלה קונה
 87 אלא מטלין שהדרך להגביה, ואני הדרך להגביה בני אדם.
 88 ועל כך אמר רבינו שטעון, לא תהא חזקה של הנעל הלביש וכורצאי
 89 בו גודלה מתגנחתה של הרב את העבר, שהגבלה חמורה היא,
 90 שחרי קונה בכל פקום, אפילו ברשות מוכра, ועל כן קונה היא גם
 91 ומסירה, וגם קונה ברשות הרבים ובמסמطا, את העבר.

92 הגמרא מבארת דין נוסף בחזקה בנקסי הגרא: אמר רב ירמיה ביראה
 93 – ומוקם ששמו ביראי אמר רב יהודה, האי מאן

94 ואם החזיק באחת כדי ל�נות אותה ואת חברתה, אותה שהחזק
 1 בה קאי, אך את חברתה לא קאי, בין שהמצר מפסיק בינהם,
 2 והחזק באחת אינה חזקה בחברתה.
 3 ואם החזיק באחת רק כדי ל�נות את חברתה, מלבד שלא קנא
 4 בין שלא החזיק בה, אף אותה השדה שהחזק בה לא קאי, בין
 5 שאין אדם קונה אלא מಡעתו.
 6 הגמרא מביאה ספק בענין קניית שתי שדות ומיצר בינהם: ביע
 7 – שאלה רבי זעיר, אם החזיק באחת מהן – מה השדרה שהמצר מפסיק
 8 בינהם, כדי ל�נות אותה ואת חברתה, فهو – מה הדרין,
 9 האם קונה את כלם לא. וצדדי הספק, מי אפלני – האם נאמר
 10 שצער דראען עד הוא – מצער השודה אחד המצרי וגה חזק
 11 בשדה יוביל ל�נות גם את המצרי, ובין שהמצר טהור אף לשניה,
 12 חשב אף כחלק מודשניה, וקאי – וקונה בכר גם את המצרי וגה את
 13 השדה הסמכה, או דלא – או שנאמר, דהאי לחויה קאי ותאי
 14 לחויה קאי – החזק עומד לעצמו והשדה עומדת לעצמה, ואינם
 15 נידונים בקרען אחד, ואינו קונה אותו בקניית השדה, ואף את
 16 השדה הסמכה אינו קונה. ומסקנת הגמרא, פיקו – תעמוד
 17 השאלת בספק.
 18 הגמרא מביא ספק נוסף בזה: ביע – שאלה רבי אליעזר, אם החזיק
 19 בפער שבין השדות כדי ל�נות את שתחן, فهو – מה הדרין, האם
 20 קונה אותו לא. וצדדי הספק, מי אומין – האם נאמר, שאף אם
 21 נאמר بشדוחזק בשדה לא קנה את המצרי, היינו מושם שהמצר
 22 אין ציר לשדה, ואין בקניית השדה פגעה בעבותה המצרים, ולכן
 23 חזקה בשדה אינה נחשבת לחזקה במצרים, אך בשמיחוק במצרים, בין
 24 דהאי מצר אפסרא דראען הוא – מצער והשומר את השדרה כאפשר
 25 השומר את הבמה, ומשועבד לשדה לשומרה, ובשكونה את
 26 המצער פוגע בעבותה השדה, וקאי – ולכן בשמיחוק למצרים הרוי
 27 גם חזקה בשדות וקונה אותן, או דלא – או שנאמר, דהאי לחויה
 28 קאי ותאי לחויה קאי – החזק עומד לעצמו והשדה עומדת
 29 לעצמה, ואינו קונה את השדים בחוקתו במצרים. ומסקנת הגמרא,
 30 פיקו – תעמוד השאלה בספק.

31 אגב שתבהיר דין חזקה בשדה אחת כדי ל�נות את חברתה,
 32 מבארת הגמרא דין חזקה בבית אחד כדי ל�נות את החניין:
 33 נחמן אמר רבה בר אבון, שני ביטים של גור שמי שחו זה לפנים
 34 מות, וכדי להגעה לפניהם ציריך לעבר דרך הירצין, יש לפניהם
 35 כוכות לצאת דרך החיצין לרשות רודבים, אם החזיק בቤת הירצין
 36 כדי ל�נותו, קאיו. ואם החזיק בו כדי ל�נותו אותו ואת הפנימי, רך
 37 את החיצין קאי, אך את הפנימי לא קאי, בין שאין שכן בחיצין כל
 38 שיביות לפנימי. ואם החזיק בחיצין כדי ל�נותו רק את הפנימי,
 39 מלבד שלא קנה את הפנימי, אף את החיצין נמי לא קאי, שחרי לא
 40 התבכוין ל�נותו.
 41 אם החזיק בפנימי כדי ל�נותו, קאיו. ואם החזיק בפנימי כדי ל�נות
 42 אותו ואת החיצין, קנה שנחן, בין שהפנימי יש דרך בחיצין לצאת
 43 לשות הרבים, וכן בו הוא גם קני בחיצין. אך אם החזיק בפנימי
 44 כדי ל�נות רק את החיצין, אף את הפנימי לא קאי, בין שלא
 45 התבכוין ל�נותו ומילא גם את החיצין איו קונה.
 46 הגמרא מביא איה איזה אונן נחשב חזקה ל�נות את נכס הגר, ואיזה

אגרות קודש

[ושוון פורים, ה'תשלי"ג]

...בمعنى לשאלתו – כל אחד מקיים צדקה רוחנית על ידי הפצת היהדות התורה ומצוותי.

ברכה להסתדרות טוביה כולל ועיקר שידוך טוב.

מוגבהת השפיל מעט את גובהה, באופן שאיזור זה יהא בגובה
שווה, **ונאצָא גַּנְגָּא** – ובמקום שהקרקע נמוכה השפיל מהגובה
שסבירה, באופן שאיזור זה יהיה שווה, ולא השוה את כל הקרקע,
אדערתא דבי דרי – ודאי שדעתו לזרוק עשיית גון במקומות
שהשוה, ואני קונה בקר.

הגמרה מביאה אופן נספח: **אמיר שמואל**, האי פאן דפתח מיא
דאערתא – מי שפתח פתח בגדר שיבנוס מים מוהנה, **אדערתא דאייעא**
– אם עשה זאת כדי שיחיו בקרקע מים להשקייה, **קני – קונה**
בקר. אך **אדערתא דכונו** – אם עשה זאת כדי לזרוק את הדגים
שבמים, לא **קני – איןנו** קונה.

שואלה הגمراה: **חבי דמי** – איך יודעים אם כוונתו להשקיות או
לזרוד דגים. מшибה הגمراה: **פתח הרוי בבי**, חד **קעניל וחד מפק** –
אם פתח שני פתחים, אחד שבונסו הרים, ואחד בגדרו שיצאו,
אדערתא דכונו – ודאי שכוונתו רק לזרוד דגים. אך **חד בבא – אם**
פתח רק פתח אחד לבניית הרים, אף שם הדגים ניעודים, **אדערתא**
דאערתא – יש לומר שכוונתו להשקייה את הקרקע, ורקונה בזה.
הגמרה מביאה מעשה שצעריך להזוז בשדה אופן הרואי **ההייא**
איויתא דאכללה דיקלא **בתפשיהא תליפר שנין** – היהת אשפה
שהשמשה בדקל של גור שמת, אופן שלקטה ענפים רק מצד
אחד להאכיל לבהמותה, משך שלוש עשרה שנים, **אתה ההורא –**
הגיע אודם אחד, **רפיק תחתיה פורתא** – חפר מעט תחת הדרקל כדי
לknutho ומועל בחפיריה ולאילן בחורישה המועלית לזרעה, **אתא**
לקמיה דלווי – הגיע לפני לי, ואמריו לה **קמיה דמר עוקבא – ויש**
אומרים, שהגע ליפוי מר עוקבא, כדי לתבע שתפסיק לחתה
ענפים מהדרקל, בין שוכבה בה, **אוקמיה ביריה –** ואכן העמיד לי או
מר עוקבא את הדרקל בידו.

אתה קא צווחה קמיה – הגיע האשפה שאכלה מהדרקל כבר שלוש
עשרה שנים, וצעקה לפני על שלוחו לה את מת מה שימושה
שנים רבות. **אמיר לה לו או מר עוקבא, פאי עעיבך לך** – מה עשה
לך, **דלא איזוקת בוטחוקי איינשי** – שלא החזק בדקל לתולעתו,
כפי שמחזיקים כדי ל��ות, שחרי אכלת רק מצד אחד.

הגמרה מביאה אופן נספח של חזקה: **אמיר רב, האיר – המצעין צויה**
של חזחה או עוף **גנבי תיר**, **קונה** את הנכסים. ומבררת הגمراה:
שלא אמר ואת רב בפירושו, אלא לומדים ואמר רב **לא קני**
לננחתה דבי רב – שרב לא קונה את הגינה הסמוכה לבית מorderו
שהיתה של גור שמת, **אלא בצורתא –** בכר שציר בכותל שלה
צורת בעל חיה.

הגמרה ממשיבת לדון בדיני קניין בנכסי הגירה: **אייטמר, שרה של גור**
שםת **הטסויימיט בעמאריה** – שמוסמת בגבוליה על ידי שביבלים
מספרידים בין השותות, **אמיר רב הויא אמיר רב, פאן שחכש ביה**
מכוש אדר – חפר בה חפיראה אחת, **קנעה בולת**, בין שהשביבלים
מוביכיים על מה שבניהם שהוא שורה אחת, **ושמואל אמיר,** לא **קנעה**
אלא בקום מפבשו בלבר, מושם שהזקה בחלק מועט בשדה מועיל
לknuthot את כליה רק כשקיים המוכר מעות כנגד כליה, אבל בנכסי
הגר שקונה בלא מעות, צריך קניין בכל חלק שרוצה לknuthot.

דישרא ליפתא בי פiley דיאערתא דנער – מי שזורע לפת בתרוך נקעים
שברקע הגירה, ולא הוא חפר אותם, וכך לא ביססה בעפר, לא **הו**
– **איינו חזקה** לknuthot, שהרי לא עשה שם תיקון בקרקע, ומפרש,
פאי פיעפא – מה הטעם שוריעת הלפת אינה חזקה, הלא אחר
шибירישו הזרעים הי הם משבחים את הקרקע, מושם **דאערתא ד**
דאערתא (ובזמן שורען לא **הו שבח** – לא השיבה בקרקע, השתח
דקא שבח – עבשו בגדול הלפת והשיבתה הקרקע, מפייא **קנא**
שבח – מעכמיה השביהו, ואני קונה על ידי זה.)
הגמרה מביאה מכמה אופנים שהועשה פעולה בקרקע כדי
לknuthot, פעמים שknowה ופעמים שלא, שתלו לשם מה עשה זאת:
אמיר שמואל, האי פאן דפתח דיקלא – מי שקצת ענפים מעין דקל,
בדי להחיק בקרקע, אם עשה זאת **אדערתא דיקלא** – כדי להשביה
את הדקל, שבענפיו מושבים אני גוד בראוי, **קני –** קונה את
הקרקע. אך אם עשה זאת **אילעטא דתיזטא** – כדי להאבל את
הענפים להחמותו, לא **קני –** אינו אף את הדקל.
שואלה הגمراה: **חבי דמי** – איך יודעים אם כוונתו להשביה את
הדרקל או להאבל להחמותו. מшибה הגمراה: **שקל רבבי זוברי –**
ומהאי ייסא – אם לך ענפים מצד זה ומצד זה, יש לומר מר שbowנו
אדערתא דיקלא – להשביה את הדרקל, אך אם לך בולא מחד ייסא
– כל הענפים רק מצד אחד, **אדערתא דתיזטא –** ודאי שדעתו רק
לזרוק בהמותה, **לא קני –** ואני קונה.
הגמרה מביאה אופן נספח: **אמיר שמואל**, האי פאן דפתח מיא
שניקה את הדשה מקישים ושבבים רעים, אם עשה זאת **אדערתא**
דאערתא – להשביה את הדרקל שתחזקה נזהה וחירשה, **קני –** קונה
בזה. אך אם עשה זאת **אילעטא דיבגי –** כדי לקחת את הקישים
להдолקה, **לא קני –** ואני קונה.
שואלה הגمراה: **חבי דמי** – איך יודעים אם כוונתו ליפות את
הקרקע או להולקה. מшибה הגمراה: **שקל רבבי זוברי –** אם
ЛОוק גם את העשבים הגדולים וגם את הקטנים, **אדערתא דאערתא –**
יש תלות שכונתו ליפות את הדרקל. אך **שקל רבבי זוברי ושבק זוברי –**
אם לך את הגדולים והשאר את הקטנים, **אילעטא דיבגי –**
ודאי שדעתו להдолקה, שהרי ליקט רק את הגדולים הראים
לשיפה, ואני קונה.
הגמרה מביאה אופן נספח: **אמיר שמואל**, האי פאן דאטקל דיקלא
– מי שלקח תקלות מהקרקע, והולקה שלא להחירשה, **קני –** קונה בה.
גבוזים ונמכבים, ובכך היא נהזה להחירשה, **אילעטא דאערתא –** אם
עשה זאת **אדערתא דבי דרי –** כדי לעשות בקרקע לא **קני –**
איינו קונה בכה, מושם שהקרקע עומדת לחירשה, ואחר שיעשה
גון יצטרך לנפותו לזרוק החירשה, ובכך שמכין אותה לגרון
מקלקל אותה.
שואלה הגمراה: **חבי דמי** – איך יודעים אם כוונתו ליפות את
הקרקע לחירשה או לעשות גרון. מшибה הגمراה: **שקל מוליא**
ושדרא **גננא** – אם לך קרע גבוזה והשlica בבור, והשוה בה
את פני הדרקל, **אדערתא דאייעא –** יש לומר שכונתו ליפות את
הקרקע לחירשה. אך **מוליא –** אם במקום שהקרקע

אגרות קודש

[ادر'יך אדר שני, היתשל"ג]

בمعنى לשאלותיו:

א) סדר בלימוד ותפלה וכו' – עצצת הרה"ח וכו' והר"ן שי נעמאנוו.

ב) בוגע לשידוך – עצצת ידידים יראי שמי שעל אתר.

ג) עובדות "ופרצת" – כהנחותו עד עתה, בהתייעצות עם הרב שמואל שי איזמאנוו. והי יצילו.

בבא בתרא. חזקת הבתים – פרק שלישי דף ניד עמוד א – מותוך מהדורות "aben ישראל – (שיטיינזולץ)"

רנג

רישוי

ארעთא דבריב לא קני – ואך על פי שמתקן הקרען. וכן פשח דילקלא אדרעתא דחויתא,
אף על פי שחדול מיתקן בברך. דילעלס לא קני אל אם כנ' מותכין לknotta.
בדאמרין לעיל, לknotta את חבירתה – אף אותה לא קנה. כיון שלא מתכוון לknotta.
וביבמות פרק ר' בן גמליאל" (גב), אמר: הא להה זדונה – לעודר בנכסי הנגר וכשבור
שלו זו, ולא קנה. וב' הפרה" (בבא קמא מס' ב) אמר: ר' בן גמליאל" (גב), אמר: זדונה
אמר והמיחוק שטרוא – אדרעתא דארעתא הוא מוחיק.
רמיחוק בשטרוא – ובארעא הא לא אוחזק, ושטרוא נמי לא קנה –
דלאו דעתיה אשטרוא, או דלמא דעתיה נמי
אשרוא, ואן להקשות: דאך על גב דאן דעתיה
בומו חערו חדער מותורת ד איתרבוי דהא
הרבער קונה לו שלאל מדערתו – היינו שאנו ידע
אם הו אוד בוצרה, ואם היה יודע – והה רצעה
לקנות. אבל אם יידע ואן מתכוון לknotta – לא
קני, ואם התאר: עבאי באלו או בהולן שנ, דתנן
ב"אלו מעזיות" (באמה מעזיות כה ב' הר' אל'ו
שה, ומפני שיוביל למורר דציבי). ואמר שטואל:
לא קנא לא להה חערו וש' למורר: דדרבר שאן
זהה שטואל – לא קנא חערו שלאל מדערעה.
מוליא מבוליא כת' – קשחה הרב רבינו יצחק
דאורייל'יש: משמע שרצין קרע שוה
לחירישה יורה מולדישיא, ואן סהדי דרלישא צrix
הרבה יורה השה והולק מה שפרט נמי בקוננס
דאמס עשה אדרעתא דגוזן קבעו קני, הabi ידען
אי עבר אדרעתא דגוזן קבעו או אינן קבעו? היה
מספריש, דבי רדי דרכא – דהו לעהמיש שם
בהתומת, כמו אובי דרי חישבנא (שבת הל' א)
דליך (ג), תנן הדועמתה בהמה לא קני, ורבינו
שם השיב לו שהה הו שדים במוריגים, ולא הוא
צרכין להשות קרע כלך.
ושאינה

אמיר לה: פאי אעדר לה, דלא איזוקת פרמיהוק
איינש. אמר רב: ה策 צורה בנכסי הנגר – קנה; ר' רב אלא
בצורה. איזטמר: שרה המסויימת במצירה – אמר רב הונא אמר רב: פיו שתקביש
ביה מכויש אחד – קנה בולח; שטואל אמר: לא קנה אלא מקום מכויש בולח.
ושאינה

שודא ליפתא כי פיל' – שורע לפת בהוק נקעים של קרע הגה, ולא כיסה עפר ולא
עשה כלום, כי אם זיקת הלפת בתוך החירץ – לא היו חזה, שחויר לא עשה שום
תיקון בקרע. והשלבת רודע בקרע איןו מעשה, אלא אם כן רודע ואחריך מבסחה. ואך
על פוגולת גזרה בקרע-dom ולבור – מAMILIA הוא ודקשה. ולא דמי לופק
בזה פורה. דמעשה קעיבד בגין הקרע.
ומשביח הקרע מיד בחוריה זו. וכן צמד לה
מייא דאמון לעיל – הרי משקה את השדה.
ומנגב את הקרע. אבל הא – מאן קעבידי?
ובאלילת הלפת נמי איננה חזקה, דאלילת פירוט
אננו קונה, ולא הויא חזקה לknotta, שחויר שום
עשה בליקת הפירות ולא באכלהם שום
היחסון בקרע, שהוא נלעט גדר ופוץ. וגם
לא הרצין מעזיות בכיסי הגה, והחומר קיימתי
גנבו מן הקרע, ומסמושא ליה קרע בעדר
לבך. והבי נמי מילרין לנקן בשמעתך נה, אַ
וחרי אבלת פירוט דבכיסי תיזו לך – לעין
החוק ששל שנים, להזמין קרע מים, והוא
שלש שנים, להזמין קרע מים, והוא
לא קנא – בולח לביבי לknotta קרע מים, כדי
קרע שנטקייה בסיס ברשר ובחוקה דעל גוד
לא הויא חזקה. פיל' – כמו פילאי. דפשא
דילקל – כמו "יפחסין" (איכה ז) – נוטל מן
וונצא בונצא – אדרעתא דבי דרי. ואמר שטואל: האי
מן דפתח מיא אדרעתא – קני,
אדרעתא דבוי דרי – לא קני. הבי דמי? שקל
מוליא ושדרא בונצא – אדרעתא דארעא, מוליא במוליא
וונצא בונצא – אדרעתא דבי דרי. ואמר שטואל: האי
מן דפתח מיא אדרעתא – קני,
אדרעתא דבוכו – לא קני. הבי דמי?فتح ורי
בבאי, חד מעיל וחד מפיק – אדרעתא דבוכו, חד
דחויתא – אדרעתא דארעא. ת Hera רפיק תותה
בהתפישא תלפר שניין, אהא הוהא רפיק תותה
פרותא; אהא לקפהה דלווי, ואקמי לה קפהה דמר
עוקבא, אוקמייה בירית. אהאי קא צווחא קפהה,
אמיר לה: פאי אעדר לה, דלא איזוקת פרמיהוק
תומכון – לא הויא חזקה, ובוחיק שלא מדרעת
dimi. כי קאמו מתובין אני לknotta בליך וו'
– הויא הו כי שייחול בשוק ואומר ווועצה אני
להוחזק בשדה פלאיג, ודביבר בא מעשה לא
הוויא חזקה. דתרתי בעין, שעיטה תיקון בקרע
בידים, ובאותו ייקון יהא מותכין לשם תיקון,
כדי להוחזק, היב דמי – מנא ידען אי אדרעתא דילקל – אם מכל עדין
לייט, באן מעט ובאן מעט – אדרעתא דילקל. שכן מנגג לשעות, דבי גוונא הוא דaicaca למיימר
כל אדם אדרעתה לחזוק מתובין, וכל הכא דaicaca למיקני מכיס, ביליה מהר גיסא – אמרין אדרעתה למיימר
וזוא אדרעתה לחזוק לחזר מכיס, דלאילן לא דיש. האי מאן דובי ויביא – מכביד ומטהדר את השדה מוקסימים ועשבים רעשים. אדרעתא דציבי
– ללקט עצים לשוווך – לא קני, דכל ליקוט פירוט לא קני. שקל דרכו ווטרי – איכא למיתיל אל אדרעתא דילקל
הזרואן לרשייה מלקט. דאלקלל תילקל – מסיר המכשפות ומושה פוי הקרע, שתהה והלקה ולא חשל המוריה ותשבר. קני – דמי דרי – גורן לדוש שם הבוואת.
כיכון דקרע לה הזריה שעמד ולא לגוזן, ואך לאחר שיזולקו לגוזן וחיבוט שטוח – אינן כי אם קלוק, ואין והההה
כיב אס מקלקל, וכבל תיקון שטוח – אינן אלא קלוק, ומערקה לא מתוקן הזה. ולא דמי לנעל וגדר רפק בה פורה, והשאota מיס – שכבל דברים הלו און סוף להסתור.
אבל גוון זה – סופו לקלקל ולסתור, דיעיר אדרעתא להזריה קימא. אבל אם ריצה לעשות שטוח – נראוב בעניינן דקמי. מוליא בוליא
= גומא. שקל מוליא ושדרא בונצא אדרעתא – לקח חתול והשליך בונצא, נמצע שהשווה כל הקרע – איכא למיטר דלהרוש עשה, שלא חתוב המוריה. מוליא בוליא
ונצא בונצא – הילח והזריב במוקמו והשפילה, ונגונט גבוחו סביבתו לעצידן. שליא זיא וקוף כלך. וכן נצא בונצא – שפי הגומא השפל וגורר לא מעצביתו, ונשיטה הגומא החלקה
– הרוי הנומנות בלבד והתלים לבך, והויר יש באן מקומות מקומות הילקם כל אחד לבך. אדרעתא דבי דרי – ראיו הוא להחבט הילו בון בנכסי
הגה, בגין מותכין בין מכבה, ואחותון שחילק. רצחתי מא – שיבטנו בשודה. רצח תרי בגין – אווד לאגד הנדר ליבסט המים, ואחד לעיד שנוי לאצט. אדרעתא דבורו – לעיד
דיגים נתכין, ולא להשkontה השודה. דאי להשkontה השודה מתכין – וזה לו לעשות פתח אחד ויתעכטם שם המים, ובם הרגים ידו נצעוניים שם מאליה. בתחשיא – כידאמון
לעיל, דפשה דילקל אדרעתה דחויתא, בולח מודג גיסא. רפק תותה פורה – דהוינט עדר החתת האילן, דמניגין ליה בדורש לוזעה. דהמיחוק אינש – אדרעתא דילקל,
דדינוי מהאי גיסא ומהאי ייסא. ה策 צורה – צורה חיה או עוף. בנכסי הנגר – בכתלי הבית. אבל סוד וכור דאמו ליל (ג), אמר: ג'ינו צורה בירתה,
אלא צירום בעלמא מעשה צעצעים ופורום. אבל צורה חיה או עוף – השובה, ודי באחד, ולא בגין אמנה, ולא בגין הפתחה. דיב לא קנה לאגניא דיב רב – ג'ינה הסמוכה
לבית מדרשו, וויתחה של גור, ומאה, וקנאה רב בפרק שעודה להזריך בה. ומכללא דיך מעשה איתמיהך דרב, המסויימת במצירה – שיש לה מצר אברע וויתחה.
ביזון שבחייה בה – חOPER במרוא מוכש אוחד – האכה אוחד בפרק – נקעה בולח, והוינט רפק בה פורה. ובין קרע שעמד בהזרישא, אבל בבית לא הויא חזקה. ולא שא מבר
ולא שנא נכסי הגר – קנה בולח. לא קנה אלא מקום מכויש בולח – ודוקא נכסי הגה. אבל מבר ובלז, ואילו עשר שודות בעשר מדינות, והחויק באחת מדן – קנה
בכל, כדמור שטואל בפרק קמא וקודשין, וכבדירישת לעיל (ג). ובחר פוגותה הכלתא ברב, דוחה רב נחמן עדר בעדר כוותה והחויק באחת מדן – קנה
ויאניא

רנה

32 ד'ורא דרשותא, בישראל דובן ארכא – שקנה קרקע בכיסף מעובדר
 33 בזבבים, ועדין לא הגיע השטר לידי ישראל, ואהא ישאל
 34 אהרניא רפק בא פורתא – ובא ישראל אחר והחזק בה על ידי
 35 חפירה מועטת, אטה קומפה דרב זיהה – בא הקונה לפני רב
 36 יהודיה, שברוב הדינין היה דין לפיו מה שמעם משומואל רב,
 37 אוקפה בירא דשני – והעמיד רב יהודיה את הקרקע ביד השני
 38 שהחזק בה, ומוכח מעשה זה משומואל סובר שהשני שהחזק
 39 בקרקע, וכבה בה אף שלא קיבל שטר.
 40 אמר ליה אבי יוסק, דורא דרשותא קאמברת – האם מה למעשה
 41 שהיה בדורא דרשותא אמרת להbias ראייה, הרי תחט באני מטמבר
 42 הו – שנות טומנים הו, בולומר שבעליהם היו מתמנים את
 43 עצםם, ואיזו גוטייה לא הוו ישב טקא למילא – שהם עצםם
 44 לא היו משלימים את מס הקרקע למילר, ולכלא אמר מאן דהיב
 45 טסקא לבול איעא – והמלך אמר שرك מי שמשלים את מס הקרקע
 46וכל את פרותיה, ואם כן לבעלים לא היה כח למוכר את הקרקע
 47 לאחרים, ולכן העמיד רב יהודיה את הקרקע ביד השני שהחזק בה
 48 על מנת לשלם מס למילך אף שאין לו שטר, אבל אין להובייה
 49 מעשה זה שאף אם מכר הנכרי קרקע שבאה לו בירושה
 50 מאבותיו ושבচחו למכורה) סובר משומואל שיכבה בה החזוק, כיון
 51 שמנדי המבלמות אין לקנות קרקע אלא בשטר.
 52 הגמור מכיאה מעשה נוסף בנכרי שembr קרקע לישראל בכיסף
 53 ובא ישאל אחר והחזק בה בזמנ שערני לא הגיע השטר ליד
 54 הקונה: רב חונא זבן איעא עוזב בזבבים – קנה קרקע מנכרי בכיסף
 55 ועודין לא הגיע השטר לידי, אטה יישראל אחר רפק בא פורתא –
 56 ובא ישראל אחר והחזק בה על ידי חפירה מועטת, אטה לךמיה
 57 דרב נחמן – בא מהחזק בחפירה לפני רב נחמן, אוקפה ביריה –
 58 והעמיד רב נחמן את הקרקע בידי, אמר ליה רב חונא לר' נחמן
 59 פאי דעתק – מפני מה היתה דעתך לדעתך כן, האם משומ שנקן
 60 סובר משומואל, ואמר שטיאל נכבי עוזב בזבבים הרי הוא במדבר,
 61 וכל חפוץיך בזח זכתה,

MBERת הגمرا: ואשאינה מסויימת במאירה – ואם אין השדה
 2 מסומנת בגבוליה, אלא פתוחה לשודו שסבירה, עדר בפה עריך
 3 לחופר כדי לknות את כללה לשיטת רב. מшибה הגمرا: אמר רב
 4 פפא, בראייל פיעיא דשורי – בשיירשו צמד שורדים שורה אחת
 5 בשדה בגין ממורה, וחדר – ויחזרו להרשות שתי שורות על פני כל השדה
 6 ממערב למזרח, ונמצאו שורש השורש בצד השדה
 7 לארכח או לרבחה, ומכוון שורש והחזק בצד מרואה ועד
 8 סופה, קנה את כל השדה.
 9 קנן הנכרי הוא רק בכיסף, ובשנותן לו הקונה מעות, מסתלקת
 10 בעלות הנכרי מהחפץ. הגمرا דנה מה דין מעתה שembr הנכרי קרקע
 11 לישראל, ולאחר שנתן הקונה מעות החזק בהם אחר: אמר רב
 12 יהודיה אמר שטיאל, נכבי עוזב בזבבים שembrים לישראל בכיסף,
 13 ועודין לא החזק בהם הקונה, הרי הוא במדבר – בהפרק, ובכל
 14 מהחיק בזח – כל ישראל אחר שעשה בהם קנן מועט והחזק
 15 בהם, זכה בזח. פאי מטמא – מה הטעם בדין זה. מושום שעוזב
 16 בזבבים מפי מטו זווי ליריה – מיד שבהוא מעות הקונה לדיין,
 17 אפטלק ליה – נסתלקה בעלותו ואינו יכול לחזור בו מה מכיה
 18 בין שנכסי נקנים בקנן בסוף בלבד, והקונה והמלך לא קני אותם
 19 עד דטמי שטיא ליריה – עד שיבוא שטר המכר לדוד לא לישראל
 20 שעוגלים לבתו שטרו, הלא – כיון שאין לא לנכרי לאל לישראל, لكن הרי הוא
 21 בעלות עליהם כל מין שלא בא השטר ליד ישראל, רק בזח
 22 במדבר, ואל חפוץיך בזח זכה בזח.
 23 אבוי מקשה על דין של משומואל מדין אחר שאמר משומואל: אמר
 24 ליה אכבי לר' יוסף, מי אמר שטיאל הקי – וכיvr אמר שטיאל
 25 שהחומיין קאהה بلا שקיביל מן חוויד בזבבים שטר, והאמיר
 26 שטיאל, דיאן מלכובטא דינא – דין המלכות הוא דין גמור, ולכלא
 27 אמר לא ליקוי ארעא אל באינרטא – והמלך אמר שלא יקנו קרקע
 28 אלא בשטר מכיה, וכן הדין היה שיכנה אותה הקונה הראישן
 29 בשיבוא השטר לידי.
 30 אמר ליה רב יוסף לאבוי, אנא לא ידענא – אני יודע לתרץ את
 דברי שטיאל, אבל עובדא היה – מעשה כוה היה שטיאל במקום שטיא
 31

агорות קודש

ב"ה, כ"ח אדר ראשון תש"ג

ברוקליין

שלום וברכה!

הרחה"ח איי"א נו"ג קו"מוייה יוסף שמחה שי

להעיר כדלהל:

1) פשוט שצ"ל הגהיה טובה שם על אתר בנוגע: 1) התוכן והוא עיקר מוכחה. וכן 2) בנוגע
 לסגנון וכיו"ב.

2) כיוון שמתעכבר – יו"ל שלא בבייחד"פ דכחוב"ד.

3) השם כמו כאן אבל בהדגשה "הכולל כפר חב"ד ונחלת הר חב"ד".

4) אם לא יתעכבר עיז"ז – יבררו ויצרפו גם הכלול תוי"א.

5) בנוגע לההערות הוא כנ"ל, עיקר – מוכחת הגהה קפדיית על אתר ושיהיו אחרים אין
 בנוגע לנגלה והן בנוגע לחסידות. וכ"ל.

ברכת כת"ס,

עליה, ומוכיח שגם עברו מס ה משתעדבים קרקעתו למילר, ואם כן אין תתקיים רשות בכור בקרקע. אלא מה איתך לך למילר – אלא מה יש לך לומר bahwa שלא הוקשה לנו ממס זה, ר'הבר ספקא ומית – שנtan האב את מס ה الكرקע בתחלת השנה ואחר כך ממת, שבאupon זה מתקיים רשות בכור כיון שכבר היו הנכסים בראשות האב קודם מיתה, הכא נמי דירוב פראט ופית – גם במס הגולגולת יש לך לומר שתתקיים בשנתן האב מס זה קודם שמית וכבר היה מוחזק בנכסיו.

הגמרה דנה אם ההלהה כרב הונא בריה דרב יהושע: אמר רב אשיש, אמר לוי הונא בר נתן, שאילגינו לסתיר דרבא – שאלתי את כתבי השטרות אצל רכבה ואמר לו, תלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע. לא – אמר אנס אין הלהלה כו, והתאם לאוקומי מלתיה הווא דאמר – שם השיבו סופרי רבא שהלהלה במותו, רק משום שרצוי לקיים את השטרות שתכתבו בשמכרו עבדי המלך קרקעם שלא שלמדו עליהם את מס הגולגולת, ושתקיים המכירה על ידי השטרות.

הגמרה מביאה עוד דינין שאמר רב אשי לעניין השלום מיס: ועוד אמר רב אשיש, פרקota – אדם בטול שאינו עסק במלאכה ובylimוד, וברבך הדומעigel לעולם, מפייע מרא – ציריך לסייע בתשלום המס שמוסטל על בני העיר מושחת שהוא לא שילם, אף שאינו עשה ריחוך בעיר. ותני מולי – דין זה אינה, אלא האצילהה מרא – בשחצילהו בני העיר סוכום את המס שתבעו ממנו, בגין שקבב המלך על בני העיר סוכום מיס לשנה, וגבו עבדי המלך מכל דודם לפאי אומד דעם, ומאים וזה גבו הרבה, אך מושחת אמרו להם בני העיר שאין לו מונע, הפחוינו מהליך והתילו על בני העיר, שבזה ציריך לשלם לחם כיון שהם הצללוו. אבל אנדרקי – עבדי המלך שתובעיהם מכל אחד את חלקו במס, ולא תבעו מאים זה רושמיא היא – סייעו אוורו מושחים שיחלו לו, ולכן אינו ציריך לשלם לבני העיר, ואף שמוסטל עליהם לשלם חלקו.

הגמרה לעיל (ג) הביאה את דין של רב אשי בשתי שdotot של ג' ומיציר אחד ביןיה, שאם החזיק באחת מזון ונתקוץ לנכות גם את חברתה, לא קנה את חברתה. הגמורה מביאה דין נסוף שאמר רב אשיש בעניין זה: אמר רב אשיש אמר רב נתן, הפкар – שביל העשי להפריד בין השdotot, וווחצב – אילן או שעב שונוק רק מהקרקע שבגנגו, מפיטקין גאנטש היפר אם היה אחד מהם בין שני שדיותיהם שאם החזיק באחת מזון, לא קנה את החברה. אבל לעניין פאה וטומאה שיתפרשר עניין להלן, לא.

הגמרה מביאה את דעת רבנן שחולק על רב אשיש כי איתא (בշבאות) רבנן מארץ ישראל לבבל אמר רב נתן פמי יוחנן, שמפסיקים אפללו לעניין פאה וטומאה.

נאמר בתורה (ויקרא ט) יבקערכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדר לקצ'ר' וגוו, והוינו שבקצירת שדה ציר של לא לקטור מעט תבואה בסוף השנה, ולהניחה לעניין. הגמורה מבארת מה עניין הפסקת מיזיר וחציב לגבי פאה. מבררת הגמונא: פאה מאי היא – מה חדש לנו דין הפסקה של מיזיר וחציב לגבי פאה. מшибה הגמורה: דתנן – שניינו במסנה (פה פ"מ), ואילו מפסיקין בין השdotot ואיפלו זה של איש אחד לעניין פאה, והוינו שאם נמצאו אחד מדברים אלו ביןיהם, ציריך להניחה פאה בכל אחת מהשdotot בפני עצמן, הפעל – קרקע קשה מלאה אבניים ואינה רואיה לזרעה, והחלילית – מקום שמתבקעים בו מי גשםים,

אם כן, לעיבוד לי מיר באידך דשומאל – פסוק לי כדיין אחר שאמר שמוסאל, דאמר שמוסאל לעיל (ג), שהמחיק בנכסיו הגור על ידי חפירה מעוטה, לא קנה אלא מקום מפישו – חפירתו בלבד, ולפי זה קנה השמי רך את מקום חפירתו, שהרי החזיק בהפרק שהוא נכסיו הגור.

אמר ליה רב נחמן לרבי הונא, ביהאי – בהלכה זו, אנן (בשםותין) (בשםותין) סברא לי – אני סובר במשמעותו, דאמר רב הונא רב (שם), ב'יוון שיביש ב' מפוש אחה, קנה פולה, ולכן לא פסקתי לך בשומאל בזה.

הגמרה מביאה שיטות אמראים שפסקו בשומאל: שלח רב הונא בר אבון, יישאל שלחה – קנה ששה מעבר בזבכים בכיס, ובא שישראל אחר והזוקק בה שעדרין לא הגיע השטר ליד הקונה, אין מוצאים אותה מידי של שני, וכבררי שמוסאל לעיל (ג). וכן היה רבי אבון ורבי איליא ובל רפטוניו שני ברכיה.

הגמרה מביאה עוד דינין שאמר שמוסאל בענין דיניא דמלוכתא דיניא: אמר רבנה, העי תלת מיל – שלושה דברים אלה, אישתען לי – אמר לי יעוקנו בר תמייה ריש גולות – ראש הגלות, משפטה לדשומאל, א. דיניא ומילוכותא דיא – דין המלכות הוא דין גמור. ב. ואירסורה דיפריא – חזקת הפרטים בקרקע הם עד ארבעין שני – שמדין המלכות אם החזיקו בה ארבעים שנה, היא הוכחה שהפרקע שליהם ולא גזיל אותה.

ג. ותני ורורוי – עשירים בעלי קרקעות, שהיו קונים מעברי המלך את קרקעות עני העיר שלא שלמו עליהם מיס, זכינו ביבין – למפקא – אם קנו קרקע על מנת לשלם עליה מיס, זכינו ביבין – קנו אותה, ולא יכול בעל הקרקע להוציאיה מידם כשריצה לשלם את המס, שמיון המלכות מי שמשלים את המס הוא יושב בקרקע. אמרת הגמורה: והען מולי לטקסא – דין זה אינו אלא בשמכרו את הקרקע מוחמתם שלא שלם בעל הקרקע את המס שמוסטל עליה. אבל לרבנן – אם מכروا מושום שלא שלם את המס הגולגולת מידם. פאי בעמא – מה הדעתם של ריבנן על הקרקע את המס שמוסאל עלייה. דגבני פגע – והוא תשלום שמוסטל על ראשו של המלך קרקע להוציאיה מידם. ולא עבור קרקע, ולכן אין גובה המלך בחילוק זה. משום שפרא, אקלרקה – אוthon, אלא יתפשוudo עד שללים, או יברוח מהעייה.

רב הונא בריה דרב הונע' חלק ואפר, שאפלו שעורי דרכא – שעורים תלושים שמנוחים בצד, והוא הדין כל מטלליה. משענפערדי לררא – משתעדבים למס הגולגולת, וכל שכן קרקעותינו, ולכן אף במס זה אם מכروا עבדי המלך את הקרקע שלא שלם, אין יכול בעל הקרקע להוציאיה מיד הקונה. מוקהה הגמורה: אמר רב אשיש, אמר רב נתן, קש – ונתקהש – ביה אמר, אם בן בפליל באוותה מלכות את רוויית בון הפליל, השמקבל בנכסי אביו פי שנין (דברים כ, י), שהרי אם מת אביו קודם ששלים את המס של שנה זו לא יטול פי שנין, דתנן ליה ראי, בגין שבל נכסיו האב משועבדים למלך והוא בגבויים כבר, נמצא שם רוקאים לבודא לאב שישלים, והדרין הוא שאין הקבר נטול פי שנין גנבס שرك ראי לבודא לאביה, בבעמוץ – כמו שנוטל מנכסים שכבר מוחזקים אצל.

mortz rab ashish: אמר ליה רב אשיש להונא בר נתן, אי היב, אפללו שפרא – יקשה לאומר גם במס המוטל על הקרקע, שהרי אמרו לעיל לדברי הכל, שאין מוציאים קרקע מהליך בשמכרו אותה עבידי המלך מוחמת שהבעליהם לא שלמו את המס המוטל

אגרות קודש

[כ"ג אדר שני, היתשלויות]

בمعنى המכ"ה מיום [כ"ג אדר ב'] אודות הצעת שידוך כו'

– במס הסיבה שהמדובר שי רוק ע"ע אינה נוגע לעניינה, והוא שומר תומ"ץ בחיה יומם,

תתענין בהחצעה.

בבא בתרא. חזקת הבתים – פרק שלישי דף נה עמוד א – מותך מהדורות "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"

רנו
רישוי

אם כן בטלת ירושת בנו – בשלמא מכל אדם שיש עליו חובת אשה ובעל חוב, אף על פי שנכסים משועבדין להן – מכל מקום אין ירושת בנו הבהיר, משום ומלה ואשה מהסרה גוביאנה, וצרכי אדריכטה ואברותה ושומה. אבל למם והמלך – אפילו קרכע שוה אף זה משועבדה לדבר מועט. והקרוקעות עירן הן של המלך, וכן כבר הוא מוחקה, ולא מהסרי גובייאנה. ריבינו יצחק ורבינו רם.

אנדרסקי פירוש: כתבי שטרות המלך.
דיסקס הוא שער, כדאמר ב'הגהו בתרא' (בבא קמא בב, ב), הא מאן ניקיט דיסקס מבית דין הנורול, ובפרק 'השלוח' (גיטין לו, א) מעיקרה מבאי אפקינו – בדיסקס, דרכ

לייעדר לי מרד איזיך דשומאל – בין דבשומאל סבירא לך, ולא ליקני אל החוזה פרורת דפרק, והוא לא מצי למימונו לעבד לי מרד באיזיך דשומאל אדר אמר דינא דמלבותה דינא, ולא ליקני אל באשר. בין דבשומאל דינא דבשומאל אמרה להחיה נכסים הגור הרי זה כմדבר – על ברוך זוקק אתה להרץ דלא תקש שמואל אדרשומאל, וכדרפרישת לעיל, אין מוציאין כי – בשומואל.

בן יו' בוטשוי כי – כל זה שליח רב הנו
בר אבן, דינא דמלבותה דינא – ב'הגנול

קמא (בבא קמא קג, ב) אמר: וזה דוד דקלילו
ידיקל וגשי גושי וערין עלייה, אדריאס
דיפטאי ארבען שני – חזקת פרטאים ארבעים
שנים היא על ידי דינא דמלבותה. אכן על גב

далא כי איןיש אלא בשטה, מידה, אם החזיק בה גוי אבעבש שבטעים, ובא ישראל ונכח ממנה

זה קני גמור, ולא יכול ישראל אחר לומר שליל היא שגולחה גוי ממנה. וכך על גב דאמוןין (בא בחרוא לה, בא ברואל הבא

מחמת הגור הרי הוא בגין, ואך לו חזקה אלא

בחוזה טטרא שברואל לאי – הכא יש לו חזקה.

או, נמי, אתה לא אשומעין דאך על גב

בשבאר מקומות דזיא חזקה בفوותה אדרבעים

שנים, אדריא דמלבותה הוא שם כן, חני והרוי

– בעלי נחלות העשירים קונים מעובדי המלך

שדרת עני העיר, שאן בובליל ליקן דטסקא

למלך, וזה פרעון את המס, ומהזיקן בקרענות

שביל המס. שכן דינא דמלבותה: דמאן דיריב

טסקא יכול עריא, כדאמר לעיל, וביניהם

במי – מה שקוין החקע מעובדי המלך

שבשל המס שנונטנס – מכון קים, דינא

דמלבותה דינא. ואם יחוו בעלים וראשונים, או

יתעשהו, יאמרו לאחזר המס לנוו הדורי –

לא יוביל לעערע על הני והרוי ביל, ודזיניזו

ובני, וחורי – על שמ חלה שקרוי והרוא לנקון, בפרק 'המוכר את הבית' (סא, ב) ואמר ליה 'ז'ירא' – אפלו בוטני ופרטי. והトルת לתל מייל, קמייה – דינא דמלבותה

דינא, ובאריסטא דפרטי, והני והרוי שתוילין ביני דמלבותה דינא – חני תלת. והי – דזיניזו ובני – אי ובין לטסקא, בשביב הטרקע שעלא תננו הבעלים. אבל

לברנא – בשביב בסוף גולגולתא שלא מטלטן – לא הו זבini, דאן והני זבini קרטע לבובת הטרקע בשביב מוס הראס, כי אם בשביב

מס הטרקע. אקרקפתא דברנא מנת – או יתפשחו עד שיתן מליא, או ירחש מן העיר. ורק מלאת גמרא אדריא לה, אפלו שעיר דברא – שכבר נחלשו מן הטרקע ומונחן

בכדו, וכבל שן קרקע עצמה. ולא שנא זבini, דהכי הו דינא דמלבותה. שעיר דברא – כלומר, כל מטלטן שי שי בעולם משועבדין

למלך בשביב מס ראשו. והיכא דלא פרע – נתחיב כל אשר לה,ומי שיקנה מעובדי המלך בין מטלטן – זביניזו ובני, אם כן – אפלו שעיר דברא משתעבדי

לברנא, היכי יתקיים דוכתוב (דברים בא) 'בכל אשר ימעצץ לרי' הרי באotta הממלכות בטלה ירושת בו הכהר. דבר מלמן האב, אם מות ולא פרע עדין קרוא דשנה זו –

זהו להה מומנוו וראי, דינא מוחזק בו כל כי אם המלך, שעבודה המלך עדריך משאר שעבודין ובגדוי. ומיהו, לאו אוטקפתא מעיליאתא הוא, דaicא למיורו: אין הci נמי, בתעל

ותבעל לשם, ובשאר מקומות יתקיים. דשבקה לкра דאייר וڌוקי ומוקי אנפשיה. אי הי אפלו טסקא נמי – רב אשוי הו זביניזו עלה דאמירמר

הci – אפלו כי אמירין ערעה לטסקא אשתעבדא לדברי הכל – אם כן בטלת הטרקע השנה ומיה, דעד סוף השנה אינה משועבדת למילך עוז, והזה להה מוחזק, ויטול בה בכרו פ' שינס. הכא נמי וכו'. ולא היא התם – לית הלכתא ברב הנו

בריה דרב דיזוש, דלא שתחבידי לא קרקע ולא מטלטן לברנא, ואיך בון לברנא – לא הו זביניזו ובני, דברנא אקפתח דרבגא מנת. ואיך דרבא מילאיו: אין הci נמי,

הנו – לאוקומי מתייחס בע, לקים מעשיהם ושורות שבתוכו לרברנא, כדי שיחזק והשווות קיימן, ומיהו, שלא

בדין נכתבו השורות נמכרו והקקעת, והדרוי ובני. פירבת – אדם בטל מלמאה ומולדיך ומדרך אוין, ואין עסוק בשומו של עולם כל, ואיך

על פ' שהוא אינו עשרה רוחה בעיר. בגין שמלך רגיל ליקוח מובלט – עבדי המלך היזו הוביעים מטה – גבון דריב טסקא

של אותה שנה בתחלת השנה ומיה, דעד סוף השנה אינה משועבדת למילך עוז, והזה להה מוחזק, ויטול בה בכרו פ' שינס. הכא נמי וכו'. ולא היא התם – לית הלכתא ברב הנו

בריה דרי שהזיה להה ליה לין – פורה, דיסיעתא דשומאי הוא שמהלכו. בגין שמלך רגיל לאו כבוי בטלת הטרקע, ואינו שברביד עלידים

על עליון שאן לו מומנו, ומוחזק בר נרבה מס שלזון והביבדי עליון. בגין שמלך רגיל ליקוח מובלט לשנה, ובאו להבעו כל אוור כי אונדו בערעה עד שעלה גיבים להשבען

מס הקזוב, והו שואלן להו יותר מודאי, והם הפטצחו ופטרווח, ומה שפחחו מהה – יגבן השאר. אבל אנדרא – ממונין של מלך הרגילין לגבונ מבל בית ובית מבל אוש ואיש

עד שעלה החשבן לטס הקצוב, ושבחוו לה, אז לא רצוי לא לשלוא לו כלום בשביב שהוא בטל ולבוון דיו שאנן לו מומנו, ובגו כל המס מבל השאר. אך על פ' שהברידי עלידים

המס כדי שהזיה להה ליה לין – פורה, דיסיעתא דשומאי הוא שמהלכו. בגין שדרת של גו, ומור אוד ביניין, החזיק באחת מזון – לא קהה את הביריה, אלא

האי דוחזוק ביה לבדו קנה, כדראמו רבי ייסי בר חניא לעיל בשמעתא. והוא דוחזק אם מער, אבל יש כל שטוע בינוים – מפסיק, חבב – והוא אלין או עשב שבו תיחם

ירושע את אץ ישראל, לפ' שירוד וונק בגנוד, ואינו יונק לא מכאן לא מכאן, כדאמר (ביצה ה, ב) החזבא מקטע רגילו ררשעים. משמיגין גובל עיון, וזה אונדו משוג בבל אחר.

אבל לעני פאה או מומואה לא – הו הפסק, לחשנן שתי שדרות, האיל וומហון ולה, דמן תורה אין מצר מפליג קרקע המוחזרת להחיה שמי

פאות ומיהו, לבגי חזקה די לנו אם יקנה ממכbast אוור שדרה אורה, דהא אפלו בשודה אורה איכא למאן דאמר לא קהה אל מא מקום מוכש, ושל שבן בשתי שדרות – לדבר הבל לא

קנה אלא מה שוחזק, וסביר באעלמא הוא, דוחזק מעיליאתא בעין שיזוק בכל השדרות. פאה ומומואה – למוקה מופש מא נפקא מינה בץ' שדרה אורה לשוטרים. אפלו לאפה ולטמאה

– דמאי שנא מוחזק, פאה מאי רואי לוריעת, וחשלויה – קבוצת מי גשימים. ב'הננס צאן לזר' (בבא קמא סא, א) מאי שלולית, אמר רב יהודה אמר שמוואל: מוקם שוללן מי גשימים

שם. רב ביבי אמר רבי יוחנן: אמרת הגים המוחלתת של לאגפיה.

בבא בתרא. חזקת הבתים – פרק שלישי דף נה עמוד ב – מותך מהדורות "aben ישראל – (שטיינגלץ)"

רישוי

דרך הרבים – שששרה אמנה רוחנית, דרך החידר ארבע אמותו, ולא זו אף זו" קתני.
שביל הרים – שהולכין שם רבים ברגליהם, אבל דרך הרבים – מקום הילוך העגלות
והסוסים. וכולה לא זו אף זו" קתני. הקובע בין בימות החמה – ואפי' בימות הגשםים,
שאן רגילים להלך בבקעה, מהלכן שם. טומאה מאה היא
— מא הפסיק שיר בשורה לעצן טומאה? דתנן
בר – ואילבו רבי אליעזר הוא דשיך הפסק,
בדופרש ואילו. בימות הנשימים – היה רשות
החידר לטומאה. וספיקה טמא, שחויר אין
מהלכין בה בני אדם, שלא לקלול והורייה.
הלכתי לפוקם הלו – נגנשתי בבקעה זו.
וחכמים טממים – דסוק סוף מה לי שרה את
מה לי שי שרות – חדא ספיקא זיה, שנא
הLER ערד הקבר ברשות – שמי לא הלך –
טומאה מאוי הו? דתנן: הגננס לבקעה בימות
הנשימים וטומאה בשדה פלוניות, ואמר: "הלהתי
לפוקום הלו ועינו יורע אם גננסתי לאוות' מקרים
ואם לאו" – רבי אליעזר מפוזר, וחכמים מטמאין,
שרהה רבי אליעזר אומר: ספק ביאה – מהו,
ספק מגע טומאה – טמא. אבל לשbeta – לא.
רבא אמר: אפי'לו לענין שבת; דתנן: הזיא
חצוי בורגרת לרשות הרבים והזיה, וחזר והזיא
חצוי בורגרת אחרת, בהעלם אחר – חיזיב, בשיין
העלמות – פטור; רבי יוסי אומר: בהעלם אחר
ברשות

ביתים וטומאה באחת מהן, ואין ידע באיה
מהן נבס – ספק באיה הוא, וחויר. ואילכא מאר בניתים – ספק מגע איבך ולא ספק
באיה, אבל שבת – לא חיה הפסק. והוא רבי יוחנן רוקח אה
וטומאה, אבל שבת – לא חיה הפסק. מי פסיק מازר וחובב בין שני רשות הרבים,
והוציא חצי גורגרת זהה ואחרך כרך החזיא גוצ' גורגרת בשני – חיזיב, דאפי'לו לרבי
יוסי דטרפ בשני רשות, ואין חמוץ מפסיק לנו לשני רשות. בסמכת שבת תנן:
הוציאיא איכילין חיב בגורגרת, ודשבת מלאת מושבת אורה הויה, לא שבתא
הוציאיא דבר חישוב בפחות מגורגרת, בחעלם אחד חיב – שלא נודע לו בניתים
שהוא שבת, דידיעה מוחלקת.

ברשות

דרך היחד ודרך הרבים – בירושלמי פריך: האםאי איצטירק למיתני דרך הרבים? כיון
dotana דרך היחד מפסיק, כל שכן דרך הרבים ושינוי: מושום סיפא נטניין, דתני
כל שכן שביל הרבים. אלא אתא לא שימושין
הכל מפסיק לודעים, ואין מפסיק לאילנות אל גדר בו, וכא משמען לא דפלוי דרך הרבים
לא מפסיק לאילו, ומפרש נמי מאה תנא שביל הרבים, כיון להניא שביל הרבים –
ושמשום אילו דרך הרבים לא צרכ' למיתנייה – כיון
דאשומען דאפי'לו דרך הרבים לא מפסיק לאילו,
כל שכן שביל הרבים. אלא אתא לא שימושין
שביל הרבים ממי בעין שיה קבע בימות
ההומה ובימות הגשםים. והשתה איצטירק למיתני
בלילה שביל היחד – לא שימושין דמפייס –
לරעים אף על גב דגורי מפלחה, דרך הרבים –
אשומען דלא מפסיק לאילו, ודרך היחד –
אשומען דלא בעין קבעו, שביל הרבים –
אשומען דבעין קבעו. ואין להקשלה דלא ליטני
שביל הרבים. ואנו ידענו דבעין קבעו, מודען
דרך היחד. די לא בעי – לא ליטני דרך היחד
אל ליטני שביל הרבים, והיו רבווא טפי, או
איבכא, דלא ליטני דרך היחד ובאג' ידענו דלא
בעין קבעו, מודען שביל הרבים ולא תנא דרך
היחד היו רבווא טפי. והוא לאו לאו תני
תרחיו – לא הה דענו מניido מפסיק טפי
דרך היחד הרבה טפי, ושwil הרבים בקי' בה
רבים. רבי אליעזר מטהר – ריבינו שמואל מאי פירש ופליג, דברי אליעזר חsb' לה
ספק ספיקא, ובין לא חшиб לה לאו ספיקא אה'ת רישי פירש בפרק חרוא דבערודה
זה (ע), או דאייר' בשדה מלאה טומאה. ופליג, רובי אליעזר סבר אף על גב לדיליכא
אל לא חדא ספיקא, בין דיליכא ספק מגע אלא ספק ביאה – מהו טומאו טומאו.
טומואה מוסווה גמורין, ובגי סוטה הוי ספק מגע ולא ספק ביאה, ודואין (נטהרו)
ונציך להוויא נטהרו, ובמונחים נטהרו, בין דאין כאן אל ספיקא אה'ת, וסוגיא
ודעבה רה מוכחת בפירש רשי', דרכי אליעזר מטהר אפללו בספיקא אה'ת. דקאמר:
כבר ביאה אליילו לענין שבתא, אמי'ו – כרבי אליעזר מטהר אפללו בספיקא שר'. מבאן –
עובד רה בההדרה, ודוקא בפומבדיתא, ובפומבדיתא רוחן גנבי ישראלי נינזו לא מזען למימון דשרא שמואל
בשיא טהרה. פירשו: דמעטן רוח גנבי ישראלי נינזו לא מזען למימון דשרא שמואל
בישרא אבא לעיל בענין דפומבדיתא, ודוקא בפומבדיתא רוחן גנבי ישראלי
הדים רה, כדאמירין לעיל (מל), א': תא אווי לך רמאי' דפומבדיתא, ואמרין (חולין קב), א': שאני והטה, בין דאיכא דפהיה
לשס מומנא הוה ליה ספק ספיקא. פירשו: ספק גנבי גומי ישראלי, ואם המכבי למור גוים – אמרו לא גב דיליכא
משמע למאיה ההוה בעי לאוקמי דרב' אליעזר סכלא דעתך לא פתרו לשם מומנא, וזהו קשה מההוא פלומוס
משם הדוי ספק ביאה אם באו גוים וליאו. מזיה, סכלא דעתך לא פתרו לשם מומנא אי משם
דסביר רב' אליעזר דסר ספק ביאה טהרה, אי משם רוח דארכו בהדי דפלומוס ישראלי נינזו. פירשו: ספק ביאה מגע הוא ומגע: בין דפוחה חיבתו טובא – אמרו
עדועה דומונגה פח, וכספק ביאה דמי, ואף על גב דהילין אדרעתה דומונגה הוי ספק מגע
לרבנן. פירש רשי' התם: גנבי נחדען לא הו רדייעם או רוח גוים או רוח שריאים, שרוי אפללו
אליעזר דשרא אס רוח ישראלי הם אם הדוי רוח גוים. הילך, אף על גב דאיכא למימר דאותו אפללו
בין דפוחה חיבתו טובא, ודומכח מילא דלשם מומן באו ולא מנכי. דחו בבלשת שנכנסה לעיר בשעת מלחהה, דרכני, והוא על גב דספק מגע
זהו, בין דומכחא מילא לאלקלא – כספק באיה דמי. ומהו, קשה לרביבו תם לשני הפירושים: דבסמכת טהרת (פרק שיש בשנה ד) מוכח דרבנן ממאן אפללו בספק ספיקא,
תנן: כל שאחה יכול לרבות ספיקות וספקי ספיקות, ברשות היחד – טהור, כיעד' בר, ואחרך כרך החננס בעקבה בימות הגשםים דמייה' הכא.
ומייה', ההוא דבערודה וזה נבל לפרש בשיטת רשי', דרכי אליעזר שר' שרי אפללו בספק ספיקא, בין
נסר שריא ספיקא. ורבינו שם מפרש: דפליג, דרבנן מטמא אפללו בכמה ספיקות, מושם דמן הרין אפללו בשורה דטמא –
ואם כן מה לי חדא ספיקא מה לי תרי ספיק, הדא אפללו חדא ספיקא וההו, וחודא חדא ספיקא טמא. ואתי
ספר ההוא דפומבדיתא, דמשמען אפללו בספק פיקא לא שר אל לרב' אליעזר דקאו. ובההיא עובדה דההדרה לא גורס ריבינו תם "לא", שאני והטה' בר, דלאי גורס ממשמע
דמודו רבנן דבספק ספיקא שר', ורובי אליעזר שר' אפללו בספקא אה'ת. אל מא מפרש ריבינו תם: במאן – כרבי אליעזר שר' ביאה ספק מגע
הוא ולא דוקא ספק מגע אממו. דארכא ספק ביאה הויה, דארכא אוחת קרי ספק מגע. דספק ביאה דרבי
אליעזר הינו ספק ספיקא. והבי פריך: וזה ספיקא אה'ת הויה, ואפללו לרבי אליעזר לא שר' ביאה ספק אה'ת
ויש לומר: דבכמה דוכתי מומנה בסמכת טהרת כרכי אליעזר כרכי אליעזר דר' נסך קמ' נהג' אסורי בספק ספיקא?
בפרק בתרא דבערודה וזה ע, רשותא לרבי אליעזר כרכי אליעזר דר' גרטסן "בר' אליעזר". דאי רבי אליעזר – הדוי בעי למינור
בסדר טהרות היא **העלם** אחד חיב – אפללו בשתי רשותות. ותניא: ואמר ר' בא בפרק "המוחזיא זי" (שบท פ, א): הוחזיא חצי גורגרת וגונייה, והעבירה דרך
עליה – חיב, מה צרך דרך עלה? הא לא בעי דבבא לא לשחות זורה, אפללו רשותות זורה ולומר: דודאי בלא דרך זורה, וזה דנטך דרך עלה – לא שימושין דאם העבירה תריך
שלשה לחצי גורגרת ומונחת – הדיבר, אף על גב דלא הי תריך שלשה לקלוקע. והקשה ריבינו בגנאל: לרבי יוסי דשתי רשותות, אמראי פטר? והאמיר בפרק "הboneh" (שם ק, ב): בתב' אות אה'ת
בטבria ואות אה'ת בעצפי – חיב, מוחסור קירבה לאו במוחסור מעשה דמי. ולרבינו יצחק נאה דלאו פידבא היא, דלא דמי, וההם
הרבים – פטור, אבל אם ברשותות אות אה'ת קלה, אפללו הולקה והוחזיא לשתי רשותות – חיב, ומוחזר קירבה לאו במוחסור מעשה דמי. אבל הכה – שם המלאכה היא הוזאה, ובוחזיא לשתי רשותות – אכתי לא גמורה הוזאה עד שירבקם.
אבל

שודאי נכנס לבקעה, הרי הוא רק ספק אחד, האם הילך למקום
הකבר והאהיל עליו ונטמא, אם לאו, ומה שהשודות מוחלות איננו
מוסיף ספק, משום שבלב הקבעה היא כשדה אחת.

ובשיטת רבי אליעזר נחלקו רב אשי ורבנן דעת רבי יהונתן כישש
חצוב או מיציר בין השודות שבבקעה, שלרב/api אין מפסיקים מיציר
וחצוב בגיןין, ואף רבי אליעזר יטמא בה, שהרי הן כשדה אחת
שים בה קבר, והוא ורדי נכנס לשם, אלא שספק אם האhil על
הකבר אם לאו, ואם כן הוא רק ספק אחד וספק מען. אבל לרבי
משמעותים מיציר וחצוב בגיןין והן שחי שdotot, ונראה בויה לרבי
אליעזר ספק ביאיה וטהור, בין שיש כאן שחי שdotot, ואין מיציר
אם נכנס לשדה שיש בה קבר ויש בכאן ספק ספיקא.

הגמרא מביאה שבא נחلك על רבי יהונתן האם מיציר וחייב
משמעותים לעניין שבת, ובemo שיתבאר להלן: מדיקת הגمراה מהה
שאמר ריבנן בשם רבי יהונתן (עליל ע"א) אפלו לפאה וטומאה, שהרא
סובר שמייציר וחצוב מפסיקים דווקא לעניין נכסוי הגור, פאה וטומאה,
אבל לשכט – לעניין שיפסיקו מיציר וחצוב בין שחי רשותות לעניין
שבת, לא ר' בא חולק ואמר, שאפלו לעניין שfat שfat מפסיקים, ותתבואר
מחולקם הללו.

אותה מל"ט מלואות שנאסרו בשבת, היא הוצאה מרשות לרשות
(שבת עג) ואמרו במסנה (שם ע) שישורו הוצאה מהחייבת בדברי
מאכל הוא בගיגורתו, והיינו כתאנא יבשה. הגمراה מביאה
ברייתא שנחלקו בה רבנן ורבי יוסי בעניין נחلك רבא על רבי יהונתן
שבשת מרשות לרשות, ובשיטת רבי יוסי נחلك רבא על רבי יהונתן
לגביה הפסקת מיציר וחצוב: ר' גנאי בבריתא (שם פ"ג), שאם אדם שכח
שבת היום, והוציא דבר מאכל בשיעור חצי ר' יונתן ור' יהונתן חצוי
מהשייר שמתחייב בו מרשות החידר לרשות רביבים, והעיטה שם,
ותוך והוציא לשרות הרביבים חצי ר' יונתן אחרית של דבר מאכל,
הדרין הוא שאם היו שתי הוצאות בטעלים אחד – בשכחה אחת,
שלא נזכר בין הוצאותיו שלום שבת. קייב חטא, בין שלא
היתה כאן ידיעת האיסור שמחולקת בין הוצאות, והרי הוא
כמושג גורגת שלימה בכת אחטה מרשות לרשות. אך אם הוציא
את שני החיצאים בשני העלמות, והיינו שאחרי הוצאת חצוי
הגיגורת הראשונה נזכר שבת היום, וחזור וכודם שחויציא
את ח齊ה השני, פטור, בין שידיעת האיסור בין הוצאות מוחלות
ביהם, והרי הן כתני שגנות. ר' יוסי חולק ואמר, שבטעלים
אחד

וריך תרקרים – מקום להילוך הסוטים והעגלוות שרחכו שש עשרה
אמות, וריך ניחיד – מקום כזה שרחבו ארבע אמות, ושביל הרים
– מקום צר להילוך אנשים ברגליהם, ורבים הולכים בו, ושביל
ניחיד – מקום צר שחולק בו איש אחד לשדהו, הקבוץ – שרגלים
ללכת בשbulkים אלו בקביעות בין בימות ההחפה ובין בימות
החשמים, בין שאין זורעים וחורשים שם, ואין חשש שיתקללו
ההורעים.

הדברים שנשנו משנה זו מפסיקים בין השdotot, לחיבת פאה על כל
אותה ואלה. ונחלקו רב אשי ורבנן דעת רבי יהונתן אם גם מיציר
וחצוב מפסיקים לעניין פאה כמו לעניין חזקה בנכס הגר, רב אשי
אמר שאינם מפסיקים, בין שהשdotot סמכותם ולזה, ואין מיציר
וחצוב חשובים הפסקה בין שתי שdotot מהחרבות כדי להיבין שתוי
פאות. אך לעניין חזקה מפסיקים, בין שஸברא צריך להזוויק בהן
בחזקה מעלה ללא שום דבר מהמלחק אונן, שהרי אפלו בשדה
אותה נחلك שמואל ואמר (עליל נד) שאם חפר בה חפירה מועטה
כדי לנקות את כללה, לא קנה אלא את מקום החפירה, כל שכן
בשיעור הפסקה כל שהיא בוגר וחצוב, שעריך לעשוות קניין בכל
אות לדברי הכל. וריבנן אמר שמשמעותם, בין שאין מוחליך בין
פאה לחזקה בנכס הגר, ובemo שבחזקה הם הפסק, אף לעניין פאה
הם הפסק.

הגמרה מבארת מה לעניין הפסקת מיציר וחצוב לגבי טומאה. מבררת
הגמרה: טומאה פאי היא – מה מחדשת לנו הפסקת מיציר וחצוב
לגביה הגمراה: ר' גנאי במשנה (טהרות פ"ז מ"ד) הגבננס
לבקעה – מקום שיש בו הרבה שdotot זרועות אז, ואין ריבים מוחלים בו
ברשות היהודים בין קלקול הזרעים, טומאה – וידוע שיש קבר בשלוח לוליות
שבבקעה, ואפלו הנכסן, ודאי קלקתי לטיקום תלו – לבקעה, ואינו
יוציא אם נכסני לאוינו מוקם – לשדה שיש בה קבר ואם לאו, רבי
אליעזר מטהר ותקנים מטהרין, ויבוראו טעמיים להלן.

הגמרה מבארת את טumo של רבי אליעזר: שהה ר' אליעזר אומר
(טהרות פ"ז מ"ד) ספק ביאיה – אם הספק הוא האם בא למקומות
הטומאה, מחזיקים אותו בתורת מטהר, בין שיש כאן ספק ספיקא/
א. האם נכנס כלל למקומות הטומאה. ב. אף אם נכנס לשם, האם
גע שם בטומאה. ובספק ספיקא דנים לקולא. ספק מען טומאה –
אם ר' ספק אחד, וספק טומאה ברשות היהוד טמא. ספק מען טומאה –
כאן ר' ספק אם גע שם בטומאה, והדרין הוא שטמא. בין שיש
שמטמאים גם בספק אם בא למקומות הטומאה סוברים, שמאחר

אגרות קודש

ב"ה, י"ז אדר ב', היטשל'ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר ברוך שי
אלוף משנה בהט

שלום וברכה!

בנעם קיבלתי פיש ממנו על ידי הרר שי שהביא גם כן מכתבו בקשה ברכה, שייקרא על
ציוון כי מוחיך אדמוני' בעת רצון.

והשם יתברך יملא משאלות לבבו לטובה בכל העניינים שכותב, ומתווך מנוחה יצלה בתפקידו
האחראי ויינצל כל אפשרות לטובת הפרט ולטובות הכלל גם יחד.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות.

א.

הוד ב"ק אדמו"ר מראנא ורבנא שניואר זלמן – אדמו"ר הוזקן – בעל התניא והשו"ע

- 1 מז. אור של כבשן בתקלת שרפת הלבנים אין מברכים עליו שאו אינו עשי להאריך אבל אחר שנשרפה
- 2 אן עשי להאריך ומברכים עלייהם:

חלק ב סימן רחץ דין נר הבדיקה סעיף טז

ביאורי הלכה

מו) ומברכים עליו - לאחר שריפת האבניים, מדליקים שוב אור בפי כבשן להשלמת המלאכה, ורגילים להשתמש
לאורו.⁷⁴

ציוני והוספות

(74) ע"פ ריש"י ברכות נג, א ד"ה בסוף, ועוד ראשונים. ללימוד מכאן להקל באש של כיריים או תנור שנتابארה
ומשם שכוונת הדלקה הייתה גם להשתמש לאורו, ואין בסעיף הקודם.

שולחן ערוך רבנו הוזקן הלכות פסח – לפि לוח "רב יומי"

כב במקומות שדרך הטוחנים לרוחץ החטים קודם הטחינה יש להוהיר להמון עם שלא יקחו חטים מבעל הרחחים לפי שהוא לוקח מדורות חטים מכל חטים הננתנים אצלו כל השנה ומוכרו לאחרים:

כג שקיים שנונותים בהם קמח כל השנה אם רוצה ליתן בהם קמח של פסח לא די להם בכיבוס בצונן אלא צריכין כיבוס בחמץ עם אפר וחביתה (פירוש הכותות שהכובס מכיה על הגדרים בשעת לביסתן) לפי שהקמח הדבוק בשק נעשה בכך ע"י מים צוננים ומתדקך יותר בשק ואינו נפרד ממנו ואפילו יכובسنכו כמה פעמים בצונן עד שיכובسنכו בחמץ עם אפר וחביתה וכן מפה שהיתה מונחת על שק של קמח אפילו של פסח אם רוצה לאכול עליה בפסח לא די לה בנייעור ולא בכיבוס בצונן אלא צריך לכובסה בחמץ עם אפר וחביתה:

כד וקודם הכיבוס צריך להתריר כל התפירות שבקבוצות השקים וכן התפירות שבאיירמא שעיל שפטו ואם מטולאים צריך להתריר כל התפירות שבטלאים קודם הכיבוס שהקמח שבתוכו התפירות אינו יוצא על ידי כיבוס ואפילו שקיים חדשים שננתן בהם פעם אחת קמח של פסח אם רוצה לכלבם צריך להתריר כל התפירות שביהם קודם הכיבוס, ומכל-מקום בדיעבד אפילו שקיים ישנים שלא התריר התפירות שביהם קודם הכיבוס וננתן בהם קמח של פסח יש להתריר הקמח לפסח:

כה וכל זה מעיקර הרין אבל מצوها מן המובהך למי שאפשר לו שיקנה לו שקיים החדש לפסח כי רוחוק הדבר שלא יהיה משחו בכך ובוק באחד מנקי השק אחר הכיבוס:

1 יט וכל זה בשעת הדחק אבל שלא בשעת הדחק ישראל קדושים ונוהgin להחמיר אפילו במצב של כל ימי הפסח לשמר אותו משעת טחינה ואילך ולא ליקח כמה מן השוק אפילו בדרך המותר בשעת הדחק.

2 אבל החטים של מצח מזוה טוב להחמיר אם אפשר לשמרם משעת קצירה ואילך שלא יפלו עליהם מים לפוי שיש

3 אמרים שמדובר סופרים אין אדם יוצא ידי חוכתו בפסח אלא במקרה ישראאל מחימוץ מתחילה שעלה שהיתה רואה לה בא לידי חמוץ דהינו מיד בתליית השבלים מהמחובר שאז אם היו נופלים עליהם מים חמוץ אין אבל בעודם במחובר אינם באים לידי חמוץ אם הם צריכים לקרקע כמו שנtabאר בס"י תס"ז):

כ מותר לטלות את החטים דהינו שבולין אותן קודם הטחינה לפי שכל זמן שבולין אותן וועסוקין בהם בידים אינם באים לידי חמוץ שהחטים הם קשים ואינם ממהרים להחמיר ומיד אחר גמר הלתихה צריך לטחנן שלא יהיה להם שהות להחמיר אבל אסור לטלות את השערדים ושבולות שועל ושפון שהם רכים ומהרים להחמיר ויש לחוש שמא יבואו לידי חמוץ בשעת הלתיחה:

כא וכל זה מדינא דגמר אבל הגאנונים אסרו כל לתיחה אפילו של חטים לפי שאין לנו בקיין לטלותיפה שלא יבואו לידי חמוץ בשעת הלתיחה ועוד שמא ישחו מעט אחר גמר הלתיחה קודם הטחינה ויבואו לידי חמוץ ומכל-מקום לא אסרו אלא באכילה אבל מותר להשות החטים הלותדים רק שייזהר לטחנן מיד אחר הלתיחה אבל אם לא טחנן מיד אלא שהו בלחולו המים שעלייהם הילוך מיל אסור להשותם כמו שיתבאר בס"י תס"ז עיין

שם: 28

שנחבאר למעלה אלא שנגעו להחמיר ולנקום וקודם לו יומן לא חל עליו חותם מנהג זה כמו שלא חל עדין כל תקנות חכמים שתקנו בגלל הפסח כמו שנחבאר בס"י תל"ען] ואף בתוך ל' יומן אם הוא שעת החק שאי אפשר בכל נקר הרחחים וגם אי אפשר להמתין עד שהיה אפשר לנקרם כי הוא סמור לפסח מעמידין על עיקר הדין ומותר לטוחן בלי ניקור הרחחים אם טוחן קודם הפסח ומכל-מקומות טוב לייזהרא לאפותת כל המצוות קודם הפסח מטעם שנחבאר למעלה:

לב ציריך ליזהרא שלא יטחנו [קומה] לפסח בבית הרחחים בשעה שטוחניין בו תבואה לתורה אף על פי שטוחניין אותה ברוחים אחרות רוחק מהרחחים שרצוים לטוחן בהם סמוך לפסח, מכל-מקום האבק שלה פורה ומחערב בكمח של פסח כיוון שנייהם בבית אחד. במא דברים אמרוים כדיודע לנו שאוთה תבואה היא לתורה אבל אם אין הדבר ידוע בכירור הנגעו להקל אם טוחנן קודם הפסח שהרי אף אם אותה התבואה היא לתורה ונגערב האבק שלה בكمח של פסח אין אישור בדיעד שהרי נתבטל בס' קודם הפסח ואינו חזוז וניעור בפסח:

לג אנשי מעשה המדקדקים במצוות ריגליןليلך בעצםם אל מקום הרחחים לראותם הם בעצםם תחינת קמיהם שכן הוא בכל המצוות מצווה בו יותר מבשלוחו וכך היו נוהgan גודלי חכמי הגמרא:

חלק ג סימן תנג דיני החטאים וטהינותם למצות:

א אין אדם יוצא ידי חובתו בפסח לא בפת של סובין (פירוש קליפה הנושרת מן החטה בשעת כתישתת) ולא בפת של מורסן (פי' קליפה דקה הנשارة בנפה אחר יציאת הקmach מותוכה) לפי שאיןן קוריים לחם לעניין חלה (כמו שנחבאר ביו"ד סימן שכ"ד) והتورה אמרה שבעת ימים תאכל עליו מצותיהם וגוי וلهן הוא אומר והיה באכלם מלחים הארץ וגוי' ומפי השמועה למדו לחם לגזירה שהוא שאין אדם יוצא ידי חובתו בפסח אלא בפת הקורי לחם לעניין חלה:

ב אבל מותר לישות את הקmach עם הסובין ומהדורן שבו וויצא בו ידי חובתו שהרי עיסקה זו חיבת בחהלה מושבנה בה כשיעור חילתה הדמיינית עשרון אבל אם הפריש את הסובין או את המורסן מן הקmach והזרו וערבו בתוכו ולש ממנה עיסקה כיוון שעיסקה זו אינה חיובת בחהלה אלא אם כן יש בה כשיעור חילה בלבד מן הסובין או המורסן אין יוצא ידי חובת מצה אלא אם כןأكل קצת בלבד מן הסובין או מן המורסן דהינו שאין הסובין או המורסן מצטרפין לכזאת מצה כמו שאין מצטרפין לעשرون לעניין חלה:

ג מתווך שהוצרכו חכמים לומר שאין יוצאין בפת סובין לפי שאינה קוריה לחם, מכאן אתה למד מד השסובין יולין לבוא לידי חימוץ שכיבו או במים שהרי אין יוצאין אלא בפת שיכול לבוא לידי חימוץ במה דברים אמרוים בסובין שהוא קליפה מהחתה עצמה אבל קליפה מקש שקורין ספרי"ר אין בא לידי חימוץ:

כו צריך למהר לטוחן החטאים יומן או יומיים קודם הלישה הדינו שאם אפשר לו לראות שהיא שהות ב' ימים בין הטחינה להלישה ואם אי אפשר לו לראות בינם לביןם שהות ב' ימים ישתדל שהיא שהות בינם לבין לילה שהלילה מקרו ראות ולפחות תהא מפסקת בינם ליתנת לילה העיטה השנתן הקmach שהיה רותח ורוח בשתע הטחינה אבל בו ביום שנותן עדין הוא רותח ואם יلوש אותו בו ביום הרי הוא מחמם את המים ועל ידי כן העיטה נוחה להחמיר ואפילו נתן בערך פסח אסור לישות אותו בו ביום שנותן אין לאסור העיטה לפסח ולש אותו בו ביום שנותן יתיר העיטה שיעסוק בה בזירות יותר וישראל נהיטה מחייב דהינו שייעסוק בה בזירות יותר מאשר עיסות:

כז כשמוליכין השקים שיש בהן קmach מן הרחחים או משאר מקום אסור להניחם על גבי סוס או חמור שאין עליו אוכף או עור עב תחת השקים לפי שהקmach מתהמם בגין הבהמה כשםונח על גבה ממש ועל ידי כן הוא מחה להחמיר בשעת הלישה ועוד שרגילות הבהמות הוא להזיע תחת כובד המשא ויש להסתפק שמא זעתה הבהמה היא מחמצת כמו מים, מכל-מקום אם עבר ונתן השקים על גבי גופו הבהמה ממש אין לאסור הקmach לפסח לפי שהדעת נוטה שזיעת הבהמה היא דומה לזעת אדם שנייה מחמצת כמו שיתבאר בס"י חס"ו ומכל-מקום צריך שיהיה שהות יומן או יומיים בין הולכה זו להלישה לקרו את הקmach שנותחם מגוף הבהמה:

כח יש ליזהר לכתחלה במקום שאפשר שלא להניח הרבה שקים עם קmach זה ע"ג זה שלא יתחמו הקmach שבشكדים התחרותים מחמת כובד משא שקים העליונים שעלייהם ואם עבר והניחם יתין יומן או יומיים קודם הלישה כמו שנחבאר וכן טוב ליזהר לכתחלה שלא לישב על שק שיש בו קmach של פסח שלא יתחמו הקmach מחמת כובד ישיכתו:

כט נהגו כל ישראל לנקר הרחחים קודם שיטחנו בהם קmach של פסח לפי שלפעמים טחנו בהם תבואה לתורה לסתולת, וכל-שכנן במדיניות אלו שכל השנה טוחניין בהם שעורים חמוץים (שקורין מאל"ז) בעודם חיים קצר ונבדקים מאד ברוחים:

ל ונוהgan כל ישראל לנקר הרחחים קודם שיטחנו שנחן בrhoחמים לאחר שנקרו אותם אין אוכליין אותו בפסח (שהושווין שמא לא נקרו אותם היטב ונשאר דבוק בהם מעט קmach חמוץ ונעverb מהם לתוכך וזה הרាងן, לפיכך) מצעניין אותו עד לאחר הפסח או אוכליין אותו קודם הפסח ועכשו שנגגו לכשות (סביר) הרחחים בגד פשתן אחר הניקור יש להתייר גם הקmach הרាងן לפסח:

לא וכל זה כשתוחן בתוך ל' יומן שלפני הפסח אבל כשתוחן קודם ל' יומן יש להתריר לטוחן בלי ניקור הרחחים שהרי מעיקר הדין לא היה צריך לנקרם אף בתוך ל' יומן שאף אם יתעורר מעט חמצץ לתוכך הקmach של פסח הרי הוא מתבטל בתוכו בס' קודם הפסח ואינו חזוז וניעור בפסח לדברי הכל אם אופה ממנה המצוות קודם הפסח כמו

הרבה ממנה בענין שאכל כזית בלבד מן המורسن שבה דכיוון
שאיתנה רואיה לאכילת הרועים אינה קרויה לחם כלל
ופטורה מן הchèלה וכן עיקר:

ט אין אדם יוצא ידי חובתו אלא במצבו שלו שנאמר כאן
לחם ונאמר להלן והוא באכלכם מליחם הארץ
וגור' מה להלן אין אדם חייב להפריש הלה אלא כשמגולל
עיסח שלו אבל לא של חבריו אף כאן אין יוצא ידי חובתו
אל באשלו אבל לא בשל חבריו אלא אם כן ננתנו לו במתנה
שאו נעשה שלו ממש אבל אם (אכל מצח של חבריו שלא
מדעתו ואין צורך לומר אם) גולה לחבריו ואכללה לא יצא
שהרי אם בא הנגול לתבעו אותו ממננו חייב להחזיר לה
ואינו יכול לפטור את עצמו בדברים בעל כרחו של הנגול
מצאתה שאינה שלו:

י במה דברים אמרוים כשהוזל מצח אבל אם גזל קמה
ועשאה מצח ואכללה יצא שהרי אם בא הנגול לתבעו את
המצח אין חייב ליתנה לו אלא משולם לו דמי קמחו ונפטר
מןנו ואעפ"פ שהמצח נשית מקmachו, מכל-מקום כבר קנה
הגוזל את הגזילה על ידי שינוי מעשה שעשה בה הדיני
עשה מקמח פת וועל ידי כן נעשית כשלו ממש ודמים
בלבד הוא שחייב להנגול לפיקד יוצא בו ידי חובתו.

ומכל-מקום (לכתחלה אין לו עצאת בו ידי חובתו מטעם
שנתבאר בסימן י"א ואם אין לו מצח אחרת על-כל-פנים)
לא יברך עליו אפילו גול קמח או חטים מנכרי דכיוון שלו
ידי עבריה באה לידי מצח זו אין זה מברך אלא מנאץ
שנראה כمبرך על עבריה שנזדמנה לידי).

במה דברים אמרוים בגוזל עצמו אבל אם נתן מצח זו
לאחרים מותרים לברכך עליה שהרי לא עיי' עבריה באה
מצח זו לידם (ש)כיוון שכבר קנה הגוזל בשינויו קודם
שנתנה להם:

יא אבל אם גול מצח וננתנה לאחרים אין יוצאיין בה אלא
אם כן נתייאש ממנה הנגול קודם שנתנה להם הגוזל
שאו נקנית היא להם בירוש ושינוי רשות (פירוש מרשות
הגוזל לרשותם) ומותרים הם אז לברכך עליה שהרי לא עיי'
עבריה באה מצח זוolidם שכבר נתיאש הנגול ממנה קודם
שבאה לידיים.

ואם לאחר שנתנה הגוזל להם במתנה גמורה החזירו אותה
לו ונתנו לו במתנה גמורה מותר לו לצאת בה ידי חובתו
ולברך עליה שעכשיין אין המצח באה לידי עבריה:

יב מי שהוציא מצח מרשות היחיד לרשות הרבים או
מרשות הרבים לרשות היחיד בלבד ט"ז שחל להיות
בשבת מותר לו לצאת בה ידי חובתו ולברך עליה אין זו
מצח הבאה בעבירה כיון שהיתה שלו קודם שהוציאה או
הכניסה נמצאת שלא באה מצח זו לידי עיי' עבריה אלא
שהוא עשרה בה עבריה אבל היא לא העשית בעבירה ולא
באה לידי עלי' עדי עבריה שעשה הוא:

יג כהשרבבה בני אדם אופין מצח של מצח בתנור אחד
טוב שאמור כל אחד מהם כל מי שהגיע מצטי לידי
הרי היא נתונה לו במתנה לפי שיש לחוש טהרה יתחלפו
מןנה בטלה דעתו אצל כל אדם ואין יוצאיין בה אפילו אכל

ד יוצא אדם ידי חובתו במצב העשויה מסוימת נקייה אפילו
היא יפה במצבו של שלמה אף על פי שהכתוב קרואו
לחם עוני הרי כבר רבבה התורה מצח מצח הרבה פעמים
לרכובות אפילו במצבו של שלמה א"כ מה תלמוד לומר לחם
עוני פרט למצח שנעשה עשייה בידיו אדם כגן שעירב בה
יין או שמן או דבש או שאר כל המשקין כמו שיתברא
בسمין תס"ב:

ה וכן אם עשה גלוסקא גדולה כמו ששית האיפה והיא
נקראת אשישה והוא דרך חישבות וגדולה הרי זו מצח
עשירה ואני יוצא בה לפיקד טוב ליזהר שלא לעשות המצח
של מצוחה ורחה יותר מדאי שלא נראה עין אשישה:
ו וכן אם חلط הקמח ברותחין קודם הלישה ואח"כ לש
אותו ועשה ממנה עיסח שבילתו עבה ואפאה בתנור כמו
שאר פת אינו יוצא בה דכיוון שחלטה ברותחין הרי זו מצח
עשירה (שכן דרך העשורים לחלוות הקמח כדי לבננו) אבל
אם לאחר שנהלט הקמח עשה ממנה עיסח שבילתה רכה
ואפאה בתנור יוצא בה הוואיל ובילתה רכה אין זו מצח
עשירה.

ו כל זה במצבה של מצוחה אבל שאר המצוחות בין שביליתן
רכה ובין שביליתן עבה לאחר שנהלט הקמח ברותחין אין
בקrk כלום ואני כאן חשב חימוץ לומר שמא כבר נתחמץ
הקמח כשהיה בתוך הרותחין קודם שהתחילה לעסוק בה
בידים בלישה ועריכה שבו שנותבשל שוב אינה באה לידי חימוץ
את הקמח קודם וכיוון שנותבשל שוב אינה באה לידי חימוץ
לעולם אף לאחר שנחו הרותחין מרותחיהם כמו שדבר
האפני אינו בא לידי חימוץ לעולם כמו שיתברא בס"י תס"ג:
ז וכל זה מדינא דגמרא אבל הגאנום אסרו לנו כל מין
חוליטה ברותחין לפי שאנו בקיין בחילית הרותחין
ויש לחוש שמא לא יורתה את המים יפה יפה.

ו אם נפלת חתיכת עיסח של מצח לתוך הרותחין שבקדירה
אף על פי שהוציאה מיד הרי כל מה שבקדירה אסור
באכילה אבל מותר בהנהה או להשוו עד לאחר הפסח אם
יש שם ס' כנגד העיסח שאין אנו מחמירין כל rk בחיליתה
לאסור במשהו אפילו בהנהה או להשווו ודוי שאסורי
באכילה:

ח עיסח שעושין בשכיל הכלבים של הרועים אם נחכו
בעשייתה גם בשכיל אכילת אדם כגן היה בדרתו
שגם הרועים יכלו ממנה כשרציו יוצאיין בה בפסח אם
נסמרה מהימוץ אפילו הוא פת קיבר אבל אם לא עשה
אל באכילת הכלבים בלבד שלא היה בדרתו שיאכלו
הרועים ממנה אין יוצאיין בה ואפלו נועשת מסוימת נקייה
והרי היא רואיה לאכילת כל אדם והוא חייבת בחלה,
מכל-מקום הרי לא נשמרה מהימוץ לשם מצח מצח אלא
לשם הכלבים.

יג ואמורים שאם אינה רואיה לאכילת הרועים כגן שעירב
בזה מושנן הבהה אפילו אם היה בדרתו גם הרועים יאכלו
מןנה בטלה דעתו אצל כל אדם ואין יוצאיין בה אפילו אכל

טו כשם שאין אדם יוצא במצבה שאינו שלו כך אין אדם
1 יוצאה במרור שהוא שלו שנאמר על מצות ומרורים וגורו
2 הוקשו זה לזה לכל הלבותיהם וגם עכשו בזמן הזה שמצוות
3 אכילת מרור אינה אלא מזכרי סופרים כמו שתיבא בע"ס
4 תע"ה מכל מקום כל מה שתקנו חכמים תיקנו עין של
5 תורה:
6 חלק ג סימן תנך באיזו מצה אינו יוצא ידי חובתו:
7

מצת של זה לזה ואין אדם יוצא אלא במצבה שלו וכן טוב
1 לומר בשעת הטעינה כשטווחנן הרבה ביחד שלפעמים
2 מתחלף הkowski ויצא בה ידי חובתו לכחה
3 מנת שיאכלנה ויחזר לו מצה אחרת ונמצא מצה זו היא
4 יד אם שאל מצה מהביבו יצא לה מעתה ביחסו לכחה
5 שהרי לא השאלת לו על מנת שיחזירנה לו אלא על
6 מנת שיאכלנה ויחזר לו מצה אחרת ונמצא מצה זו היא
7 שלו ממש לכל דבר (עיין סי' תס"א):

תורה או פרשת כי-חشا – הפרשה החסידית

29 הימים ואת הטוב, ואת הממות ואת הרע – "ובחרת"
30 בחים [...] – לאחבה את ה' אלהיך [...] כי הוא חייך וגוי"
31 (דברים ל טב).

32 כי בכל דבר בעולמי זה יש גשמיות ורוחניות.
33 ורוחניות וחיות אלחי הוא "חיים וטוב", והגשמיות
34 הוא "מוות ורע" שהוא בלה ונפסד. ומהו יראה האדם,
35 שבסם שהשמיות כל דבר בטל לנבי הרכוניות
36 הרכוניות וכן בדים עצמו הנה הגוף טבל ובטל לגבי
37 רוחניות וחיות שבבו, لكن אהוב את חי נפשו במאוד
38 מאור, בן ויתר מבן יש לאחוב את ה' באשר
39 יסתכל בעין שכלו בראש חושית "כי הוא חייך" ממש,
40 שהוא מקור וחיה חיים.

41 וזה ענין "וכל צבא השמיים לך משתחים" (נחמיה ט,
42 ובמאמר ר' של שהחמה שוקעת במערב ומשתרה
43 לקביה; וכן כל הנמלאות, בעבר שרים ומושגים חיים
44 וקיים החיים ומחייה אותם ומקיימים).

45 והוא ראה נתתי לפניו וגוי: שזה יראה האדם
46 לעינים בראייה חישית. שדרי רואה חיותו וקיומו, וכן
47 רואה ההשתוויה של צבא השמיים, ועל ידי זה יבא
48 למדרגת "אהבת את ה' אלהיך בכל לבך" (דברים ה ח)
49 – בשני יצירך, שאפילו העיר הרוא נבעך ובטל נגיד
50 אהבת ה'. וכן שאמור ר' ל' "בטל רצונך מפני רצונו"
51 – פירוש: לפי אהבה זו הבאה מחלוקת ראייה חישית בזו
52 אין עורך אליה ולא נמצאת דוגמתה כל בעיניהם
53 גשמיים. ובמאמר: "מי ידרמה לך וכי ישווה לך וכי יערכך
54 לך".

55 ובcheinת ראייה זו עירך להיות נצחות ותמידית. וכי
56 שאינו מסתכל בזה תמיד, עליו נאמר (קהלת ב יד):
57 "והבשיל בחושך הולך". מהדשאיין: "החכם עיניו
58 בראשו" – שיזהה תמיד לניגוד עיניו חיותו וקיומו מאור

שמואלו תחת לראי

1 "שמואלו תחת לראי" ויכינו תחבקני" (שיר השירים ב, ו)
2 הנה בעין העולמות, בן דרך השם לבני ישראל עם
3 קרובו: בשמתוור למעלה ביחסת "שמואל דוחה"
4 מלחמת מעשה התהותנים – ויהי להם למושיע, ונורם
5 שאדרבה על ידי זה יהיה להם נשיאות ראש.
6 וזה (שמעות לי יב): "כי תשא את ראש בני ישראל
7 לפקדיהם":

8 פירוש: על ידי איזה פקידה שיפקד עליהם לרעה
9 חסירושלם, וככלשון ר' ל': "אין לך כל פקידה שאין בה
10 מעון העגל", הנה על ידי זה אדרבה "תשא את ראש
11 בני ישראל". ביחסת "שמואל דוחה" אינה דחיה
12 לגמורי חסירושלם אלא "וימין מקרבתה". וזהו וימינו
13 תחבקני" אשר "כי יפול לא יוטל" תסירושלים.

14 ולחייב ענין זה בעבודת ה': בתיב בראשית כה, כב)
15 "הקל קול יעקב" – ב' פעמים קול – אחד בלא וא"ו אחד
16 בוא"ו, כי ב' קולות הם – אחד לזרה, אחד לתפלה.
17 והנה פעם אמרה: ד"תלמידו תורה בנגד בולן", ופעם
18 הפליגו מאי בשבח מעלת התפלה ושהייא בנגד
19 הAKERנות. אך שישים אמת, כי גם חלקיים בענינים:
20 שהחפלה היא ביחסת מלמטה-למעלה, והתורה היא
21 ביחסת מלמעלה-למטה.

22 ובאור ענין זה: כי הנה ענין החקלה היא קיים המצות
23 – קריית שמע – "ואהבתת וגוי" (ברברים ו ה), כמו שנטבאר
24 במקומות אחרים. ועל-דרך זה תקו נם בן כל סדר התפלה
25 קודם קריית-שמע, כדי שיקבל עלייו בקריית-שמע
26 "ואהבת" באמות. וכמו שיתבאר לkapen.
27 והנה, הדרך המביאה את האדם לידי אהבה זו, היא
28 מה שכתב דברים ל טו: "ראה נתתי לפניו

3. "[...] פול לא יוטל פי ה' טומך [...] (מהללים לה, כד)]

4. "[ה]ארם וראה לענין וו' וראה [...] (שמואל א' טה, ז)]

1. "[...] בני ישראל עם קרובו" (מהללים מה, ז)]

2. "[ויהי [...] מושיע]" (ישעיהו סג, ח)

41 תופסים מקום לפני חיות אלהות השורה בתוכם,
 42 והמשכו והתפשטו החיות שבחם הוא הוא האומר
 43 והעשה בהם ברכונו אין מוגע.

44 ולבן כתיב בהגר (בראשית טז, יט): "וַתִּקְרָא שֵׁם ה' הַדּוֹבֵר
 45 אֶלָּה", והוא המלאך שדבר עמה. וכן במלאים שבאו
 46 אצל אברהם כתיב (בראשית יח, י): "וַיֹּאמֶר שׁוב אֲשֶׁר
 47 אָלֵיךְ", ובשליחותו של מקום אמר לו בן, באלו אמר
 48 הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו. ולהיינו לפי שאין
 49 תופסים מקום נגד חיות אלהות המדבר בהם, ואין רק
 50 מעבר שעיל ידיהם יומשך הרبور והפעלה למטה.
 51 והמשכה והשפעה זו היא דרך השתלשות, כמו
 52 שבתוב (ישעיהו ג, י): "וְקָרָא וְהִזְמִין דָּין", אלא שבלשון מקרה
 53 ותרגומו: "ומקבלין דין מן דין". אלא שבלשון מקרה
 54 נאמר אל המשפיעים - שקווא וממשיך שפע זה לזה
 55 ובלשון תרגום נאמר על המקובל - בחינת נתקבא.

56 והנה, מצד החיות לא שיר לומר על הקדוש ברוך
 57 הוא שהוא קדוש ומובדל, ממשמע שיש עוד דבר ונפרד
 58 ויש זולתו, אלא שהוא קדוש ומובדל ממשנו. ובאמת
 59 אומרים: "אייה מקום בבודו כי?" בmeno שנותבאר במקום אחר.

60 עד שנמשך החיות למיטה לשראל המלובשים בגוף
 61 הגשמי, שהוא דבר נפרד וניש בפניהם, וכ Cheshe
 62 ומסתיר קדושת החיות. ואנו על ידי אתרותא-דلتתא
 63 בביטול גופו הגשמי לגבי הרוחניות ומקור החיות שבונ
 64 בהגלוות אור ה' למיטה בינה שאומרם "ברוך אתה וכו'".
 65 ומהר הגוף שיר לומר אליו יתרברך שהוא קדוש ומובדל.

66 ולבן גם המלאכים אומרים "קדוש וגוי", שהארה
 67 והמשכה זו ישראלי ממשיכים למיטה עברה דרך
 68 המלאכים. וגו', פעמים קדוש בנגד ג' צמעונים שיש
 69 דרך כלל, עד שיומשך ויתפשט למיטה הארץ זו להיות
 70 נקרא בשם "ה צבאות" (שמואל א', יא. ועוד), שבכל אלו
 71 העצומים הוא קדוש ומובדל.

72 והנה, הארץ והמשכה שמתפשט למיטה בישראל
 73 לבטל הגוף אליו יתרברך, יש לו יתרון על האור וחיות
 74 המותפשט במלאים, ביתרונו אור הבה מן החשך⁸, שיש
 75 לה תוספת אורה ושםהו שגם הגוף נעשה מרובה
 76 לייחדו יתרברך.

77 ולבן אומרים: "ה אלתני" - שלנו מפש:
 78 במו על-דריך-משל האדם מתפרק את עצמו בשלו
 79 אף בבחינת רגל שבוי, מה-שאיין בשל אחרים אינו
 80 מותפרק אפילו ביד שהיא חסובה יותר, בין שאין שלו.

1 אין-סוף בדור-הוא, ובכח תהיה אהבת ה'יה תקעה
 2 בלבו תמיד, ותהיה נפשו קשורה באליהם חיים קשר
 3 נפלא וחזק, לעד ולעולם עולמים.

4 וזה עניין "חילא דתיזבטה יתר ותדריר"⁵ הנזכר בזוהר
 5 הקדוש לתקון פגם הברית:

6 כי ברית הוא ענן התקשות, ובקדושה הוא ענן
 7 התקשות נפשו בשרשיו ותויתו. ובהפק - זה לעומת
 8 זה - הוא ההתקשות בתאות עולם-זהות ותעוגנות בני
 9 אדם. וכך תיקון הוא להפק לו מהפוך להפוך מן
 10 הקצה אל הקצה ממש, לדבקה נפשו בשרשיו ותויתו
 11 הנמשך ממנה יתרברך שהוא אל ח' וק'ם, בבחינת ברית
 12 המקשר וממשיך החיות מבחן 'סובב כל עולם' להיות
 13 'מלך כל עולם', להחיות נפש כל ח' ורוח כל בשר
 14 איש⁶, שתיה דבקות אמות ותמיד,

15 וזה "יתיר ותדריר" - ולא די בכך שהוא מעורר את
 16 האהבה בשעת התפללה וביצוא בוזה, ואחר קר חולפת
 17 ועוברת - בדכתיב (הילים קמה, יי): "קרוב ה' לכל קוראי
 18 לכל אשר יקראו באתם", ו"שפת אמת תפון לעדר
 19 (משל יב, ט) בתייב, מה שאיין בן "עד ארגעה כו"⁷ (שם):

20 והנה, בבחינת ראייה חשאית זו המביאה לידי אהבה זו,
 21 נמשך לישראל מלמעלה, במו שבחות (כירה ט, יד): "וה'
 22 עליהם יראה ויצא בברך חצ'ו", זה הוא המשכה והארה
 23 שמאיר ובא לישראל להיות "עליהם יראה", לראות
 24 באור ה', תוי החיים יתרברך, בראשיה ולדקה בז'

25 ועל דרך זה תקנו לנו פני קריית-שמען כל סדר התפללה
 26 ובברכות השחר "ברוך אתה כו" - שענו מבקשים שיאיר
 27 לנו אור החיים בהתגלות, כדי שיקבל עליון בקריית-שמען
 28 מצות "ואהבתת" באתם. וזהו "קיוה אלהינו" (דברים י, ד).

29 כי הנה אמרו ר'': "גדולים ישראל יותר ממלאכים
 30 שמנחותינו לזרם קדוש" עד שישראל אומרים למיטה".
 31 ולכאורה אין מובן - שהיה יתרון זה לאדם ביחסו
 32 בעולם-הזה מלובש בגוף גשמי, ואין לך אדם שאין
 33 נופלים לו מחשבות זרות, על-כל פנינים מהשכה שהיא
 34 זהה אליו לפי ערך, הגדול לפי גודלו והקוץ לפי קטנות
 35 והמלאכים - "בולם עמודים ברום עולם", מופשטים
 36 מחוץ הגוף הגשמי, "וכולם עושים באימה ובראה
 37 רצון קומ'" מרו ימי בראשית בלי שום ביטול והפסק
 38 אפילו רגע אחר?

39 אך הנה המלאכים אין אומרים קדוש' מצד עצםם,
 40 רק מצד החיות המותפשט ונמשך בהם. רק שהם אינם

5. וכח נתשכח – יונר ותדריר?

6. "אָשָׁר בִּידו נָפַל כָּל חַי וְרוּחַ כָּל בָּשָׂר אַיִל" (איוב יב, י)

כפי "גדרה תשובה שמקربת את הגאולה". ומما³⁹ הוא לשון רבוי – הרבה יותר מפדי מדרתו. כי אהבת ⁴⁰
בכל לבך ובכל נפשך", הוא נושא מהתפשות גילאי ⁴¹
אליהו⁴² הושוכן בתקותנו, שאין אלא זו והארה ⁴³
 בלבד. כמו שפטות (ויריה ט, יד): "ויצא כברק חצץ", שאיןו ⁴⁴
 אלא מוחשבה אחת בלבד. כמו שפטות (תהלים לג, טו): ⁴⁵
 היוצר יחד לכם וגוי".

ועל דרך משל: בשם שמוחשבה אחת אינה נחשבת ⁴⁶
 לכלום ללב מיהו ועצמותו של האדם – שכול לחשוב ⁴⁷
 מוחשבות אין קץ ומספר, אך על אחות-כבוד וכמה שאין ⁴⁸
 המחשיבה זו נחשבת לכלום נגד עצמותו יתרבר. כי ⁴⁹
 אתה הוא קודם שנברא הולם, ואתה הוא כ"ז.¹² ו"אני ⁵⁰
 הוי"ה לא שניתי" (מלאכי ג, וא) וכל ימות עולם-הזה, ⁵¹
 ועולם-הבא, ונגיד ענן התחתון והעלון, ימות המשית, ⁵²
 ותחיית המתים אין נחשב אצלו אלא ברגע קטן. כמו ⁵³
 שתתבאר במקומך אחר.

וזו היא עבורה ניאוץ הנשמה המתפשט ומתרבש ⁵⁴
 בגוף הגשמי. כי לא כל הנשמה בולה מתלבשת בתוך ⁵⁵
 הגוף, רק נצוץ והארה ממנה בלבד, ועקרה ושרשה ⁵⁶
 נשארא למללה בהינתן מקומות. וונצוץ המתפשט למיטה ⁵⁷
 נקרא רgel לגבי בהינה עליונה שלמעלה, שנקרו בаницת ⁵⁸
 ראש.

מה שאייר בаницת "בכל מארך" הוא בаницת עבדות ⁵⁹
 עיקר הנשמה, בаницת הראש שבה. והוא ביטול הנפש ⁶⁰
 במיציאות ממש, להשתפר אל תיק אביה¹³ ממש, מצד ⁶¹
 מיהו ועצמותו שהוא רם ונשא לאין קץ, ולא שיד'¹⁴ ⁶²
 עליו לאמר מצד עצמו לא ממלא בטל עולם' ולא סובב ⁶³
 בטל עולם' – שאיןו בגדיר עולם' בטל. וכן שתתבאר ⁶⁴
 במקומות אחרים:

והנה, הוויה לבחינת אהבה רבה ועצומה זו הוא ⁶⁵
 הבעל-תשובה, פי לחיות שהיה בהפה, וחייתה נפשו ⁶⁶
 בארץ ציה ועיפ" (תהלים ס, ט), "ויעזקו אל הוייה וגוי"¹⁴ ⁶⁷
 (שמואל א, י, אוי תגלה אהבה רבה ועצומה זו לחיות ⁶⁸
 בבלות נפשו ממש).

וזהו "ופרעה הקريب" (שמות יד, י), וממו רז"ל: ⁶⁹
 "שהקريب את لكم ישראלי לאביהם שבשים". ⁷⁰
 וכן נקרא בаницת אהבה זו מאדר, כאמור רז"ל: " ⁷¹
 והנה טוב' (בראשית א, לא) זה מלאך הרים; מאדר (שם) ⁷²

בר דגה הארה והמשכה זו, אף שהיא רק זו והארה ¹
 בעלמא שירדה מטה, והיא בаницת רגל לעיקר ²
 האור של מעלה, שאינה יכולה להתפשט בטור הגוף – ³
 שאותו האור נקרא בаницת ראש לגבי זה – מבל' מוקם: ⁴
 "הנה אלהינו זה"⁹ – ממש שלנה.

בדכתיב (רבirim י, א): "בניים אתם לה אלהיכם". ⁵
 וברא פרעא דאבא", שנעשה במו בаницת רגל לגבי ⁶
 האור – שהוא עצמית אחד. וכך אמרו רז"ל: "בטל ⁷
 רצונך מפני רצונו", דהיינו בаницת היהיות בаницת רגל אצל ⁸
 הקדוש ברוך הוא, ולהיות בטל עצמו ולעשות רצונו – ⁹
 שבמו שהרגל בטל לגבי האדם, שלכל אשר ייחפות ¹⁰
 יטנו¹⁰ ואין לה רצון ותפץ אחר בטל. ¹¹
 וזה שאמורים בתחילת ברכות השחר "הנותן לשבי ¹²
 בינה להבhin בין יום ובין לילה": ¹³
 כי ה欽וערות בаницת אהבה והארה שבא לאדם ¹⁴
 אינם مصدر עצם, כי אם שבא לו מלמעלה על ידי ¹⁵
 בаницת "שבור" רוחנית שיש למעלה, שהוא הבהיר בין ¹⁶
 יום ובין לילה", דהיינו בין חסדים לגבורות על ידי ¹⁷
 המשכת בינה-עלאה. וכן על דרור זה בלא שאר הברכות, ¹⁸
 וכל סדר התפלה למתבונן בהם ומשbill על דבר ¹⁹
 ימצא.¹¹

אך כדי להמשיך לו אהבה שבא לו מלמעלה צרך ²⁰
 מתחילה לביש את הגוף ולהכיניו ולהשפיל במרירות, ²¹
 כמו שתתבאר במקומך אחר, בדכתיב (תהלים לד, ט): "קרוב ה' ²²
 לנשבי לך, ואת דכאו רוח יושיע". וכי בכרד שימשך בаницת ²³
 הוי"ה לבנית אלהים שלנו, צרכי מתחילה לעשות ²⁴
 זבח אלהים" שדרך החוא נ麝 בаницת הוי"ה.

והנה בטל זה נקרא אתערות-ידלתה מלמעלה ²⁵
 למעלה, והוא ענן התפלה. אבל ענן התורה היא ²⁶
 בаницת מלמעלה-ילמעלה. והוא בаницת "ובכל נפש"¹² ²⁷
(דברים ה, ח). דהיינו, שיום שיתפשת בכל בוחות הנפש ²⁸
 במוחשبة דבר ומיisha. ונקרו אתערות-ידעלא – ²⁹
 שעיל דידי זה מעורר למעלה בаницת חכמו ורצונו, ³⁰
 ולא בחכמה ידיעא", שהتورה היא חכמו ורצונו ³¹
 יתברך אלא שמלובשת בענינים גשיים. וזה ענן ³²
 קורא בתורה "במו שתתבאר במקומות אחרים": ³³

"ובכל מארך" הוא ענן התשובה:³⁴

13. "בבהלפתך נפלס אל חייך אמ'תם" (איכה ב, ט).

14. "ויאמרו קטענו כי עוננו את ה... ועננה הצעינו מיד איזעטן

ונעבק" (שמואל א, ט).

9. "הנה אלהינו זה" (ישעיה כה, ט).

10. "ונל כל אשלר וקוף וטוף" (משל ב, א).

11. "ונעפיל על ذבר ימץ טוב" (שם ט, כג).

12. וואתָה הָזָה? אַחֲרֵי פְּנֵיכֶם הַשׁוֹלָטִים

25

וְאֶחָתֶת".
פרשה "וְהִיה אֵם שָׁמֹועַ" (בראשית יא, יג) מופיע בפה (שם,
טו): "הַשְׁמַרְיוּ לְכֶם וּגּוֹ". ולזה אומרם "אשר קדשנו
במוציאתך", כמו שנתקbaar במקומות אחר.

וזהו (שמות ט, יח): "וְהַר סִינִי עַשְׁן פּוֹלֹז מִפְנֵי אֲשֶׁר יָרַד
עַלְיוֹ ה' בָּאָשׁ":

"וְהַר סִינִי" אמרו ר' ל': "שירדה שנאה להעובי"
בוכבים ומולות¹⁷, שהוא בחינת הרע, שעיל זה נאמר
(תחים קלט, כב): "תכלית שנאה שנאותם", ומואס ברע –
נמשך מפני כי "ירד ה' עליי", שירד והמשיך למטה
באש", כמו שכתוב בבראשית לג, ט: "מיימינו אש רת למו",
והוא לחול על ראש רשעים¹⁸; "בהמס דונג מפני אש
יאבדו ונגו".

ועל-דרישה הם כל המוצאות, הן בسور מרע' הן
ביעשה טוב. וצקה בגנד כולם, כי "צדקה תרומים גוי"
(משל לי, לד), להיות בחינת חבק שלא יفرد ולא ישוב
אחר, רק להיות עמו פנים בפנים, כמו שכתוב (במדבר
ה, כה): "יאר הויה פניו אליך וגוי" כמו שנתקbaar במקומות
אחר.

וזהו (שמות ל, יב): "וַיִּתְנוּ אִישׁ בְּפִרְנָפְשׂוֹ [...] בְּפִקְדָּן
אֹתָם": בלאויר איש יפקד ויחסר פגם האות שליהם, אזי
התיקון הוא על ידי צדקה, שעיל ידי זה מקשר ומעלה
נפשו ליהו"¹⁹:

נתן להזריד את כל הדירושים בתורה או לרפרשת השביע החסידית
docs.com/LikuteyTorah

18. [+] "הַנָּה סְנֻתָּה ה' חִזְקָה יִצְאָה וְשָׁעַר מִתְחֹזֶל עַל רָאשׁ רַפְעָנִים" יוחל (ירכתיו כט, יט).

19. [+]"פְּנִים מִפְנֵי אַלְקִים" (מהלט טה, יג).
20. ענין מה שנתקbaar במקומות אחר, על פסוק "פשׁא או אֶת רָאשׁ כִּי
לְגַלְגַּלְתָּם".

זה מלאך הפטות – שעיל ידי זה יתרבה ויתגדל תשוקת
האהבה ביחס לשאת ויתר עז, ויסוף אומץ דבקות:

וזהו "שְׁמַאֲלוֹ תְּחַת לְרָאשֵׁי":
שעל ידי בחינת "שְׁמַאֲלָה דָוָחָה" שהיה בו מתחלה, על
בן ירים ראש²⁰, ומונשא בבחינת עבودת הראש של
הנשמה פנ"ל. וזה עניין מעלה הזהב על הבספּ הנקבר
ב"לקוטי אמרים".

ונתנו שוב' שאחר זה, הוא בחינת "וַיִּמְנַי
תְּחַבְּקִי":

שימינו הם תורה ומצוות, בחינת חסד ומימים שירדים –
משמעותם גבולה למקומות נמוך. והם מתחבקין את הארים –
בדרכם שמחבק הארים את חבירו מאחוריו ואינו מניחו
ליפול, אף על-דרישת משל, התורה ומצוות הם יורדים
לבחינת אחוריים, להתלבש בענינים גשמיים, להאחו
את הארים שלא יפול בשפונגה אחר תפלה לעסקיין.
ויהי "סור מרע ועשה טוב" (מהלט לד, ט).

והם יורדים ממקומות גבולה: ציצית; קבלת-עולם
מלכות-שמים; ואربع פרשיות של תלpun בוגר חכמה
ובינה, וחסדי-גבורה של הקדוש ברוך-הוא:
פרשה ראשונה (שמות יג, ב) – "קדש לי כל בכור" –
רמז לחכמה.

פרשה שנייה (שם, יד) – "ויהי כי ישאלך בנה [...] מוה
אתה?" – שהוא עניין התבוננות – "דקימא לשאלת"²¹.

פרשת שמע (בראשית ה, ד) מופיע בפה (שם, ח)

15. [+]"עַל פָּנֵי יְהִים וְרַאשׁ" (מהלט קי, ז). "עַל פָּנֵי יְהִים וְרַאשׁ עַל אָזְבִּי" שם
כו, יג]

16. [+]"שׁאָז גְּדוּלָה עַיְנָקָם וְרָאָז מִבְּרָא אַלְהָה" (ישעיהו מ, כ). כי א'לה
הוא לאש נזוץ, ומי והוא לאש נסיך – 'קדוקמא לשאלה': מי הוא זה
ואיזה? – פלא נזע נזע (לקוטי תורה פקודי ד, ג. על פי היקומת ההזהר)

17. [+]"זָאוֹת קְשֻׁרִים" (שבת פט, א)

●
ב.

הוד כ"ק אדמו"ר מרנא ורבנא דובער – אדמו"ר האמצעי

שער תשובה

בחיי ברכות דש"ע אין הנשמה אלקית רק בבחיה" ביטול
במציאות שהוא רק בחיה כל מוכן עז' וזה הביטול
האמיתי להכילה ולקבל גילוי אור הויה"הadam העליון
הנמשך בחיה חוליות בבחיה השתווהה שלו עניין

(לד) ובו תדבעון הנה אחר ואותו תעבודו בחיה" ברכאן
דצלותה אמר וכו תדבעון שהוא סוד נפילת
אפים שאחר ש"ע שהוא מעלה מבה"י הביטול
במציאות דש"ע וגם מעלה ממש"ג שבק"ש כי הנה

יובן זה בדוגמה קרובה יותר והוא מהשתומות השכל דמשפייע כשםקתה התלמיד וסותרו למורי כמו אשתומם כשעה כו' הנזכר בגמרא שזהו ביטול עצמותו שלiscal הראשון לגמרי ועדיין לא בא להמצאת אוורscal עליון יותר כל רק שנתבטל מהשגתscal הראשון בלבד אבל אה"כ ישוב לו המשכה חדשה מקורהscal השכל עניין סברא ושכל עליון יותר יובטל בו ביטול ודיבוק אמרית שלא כביטול הראשון שאנו רק ביטולscal השכל ולא ביטול ודיבוק בשכל עליון יותר כל שנקרהscal המשך וזה פטור מן התפללה וכן כל מי שתורתו אומנתו כו' ולא ביטול ודיבוק והתכלות בעליון בלבד עצמו הראשון כו' וד"ל. וכשה"ג ממש וכדוגמא זו בכל עולשעה לגבי עילתו יש ב' מני ביטול הללו א' הפשטה עצמה בתחלתה והב' ביטולו והתכלותו בעליתו ממש והיוור דמיון אמרית מגשימותו דזוק עד שהיה לעפר ממש מהירושה לכ"ז הוא כמו רקבון הגערין דחטה בארץ שהופשט הצומה שבבו ואחר כך יעללה ויבטל בכך הצומה שבארץ יוכלו בו ממש ואז יכול להמשיך כה הצמיה בו מחדש בתוס' מרווחה כו' וד"ל. והנה מג' משלים אלו מובן עכ"פ שביטול הראשון מישות העולש הוא הגורם להיות ביטול הב' שהוא עליתו והתכלותו בעליתו ממש וכך יובן בכל עליות העולמו' כמו הנשומות ומלאכים מיד' חדש ושבת כדיועה הנה אמר בס' הבהיר שיש עמוד בין ג"ע התחתון לעליון שתחלת מתבטלים בעמוד זה בבח"י הפשטה ישותם שבג"ע התחתון ואח"כ עולי' בביטול והתכלות במדרגה דג"ע העליון ואם לא העמוד שמתבטלים מעצמות הראשון לא היו יכולם ליכל ולהתכל באור דג"ע העליון כו' וכך הוא גם בעילת הנשומות לגן עדן התחתון ע"י נהר דינור שטובלין בו תחלת שmpsיט גשמיות הראשון לגמרי מכל וכל ומציינו במלאכי' שירוד'י' למ"ט' ועלין אה"כ שצרכיסים לבוא ת החלה בנهر דינור זה לבטל חיזו דהאי עולם שנטבלשו בהגשתה וכן הנפש בעולתה לג"ע תחלת התבול בנה"ד לבטל כל הרוחרים דמה' ודברו כו' וכל אשר נתגשמה במדות ושכל ורצו' בדברים גשמי' ואז תוכל לעליות לג"ע וליכל באור זיו השכינה שבג"ע כו' וכן גם המלאכי' שיזוא'י' בשיר מכלagi האבלות בחומר גופם שהוא מרוח ואש ממוגן כו') ואח"כ מתקללי' בשיר שני שהוא עלייתם והתכלותם במקור חוצבם ברוח אלקים ממש וכמ"ש והיה מיד' חדש כו' יבא כל בשיר להשתחות פ"י השתחוואה זו היא בח"י ביטול במציאות מעצמות' הראשון בלבד ואח"כ נכללים ומתאחדים ברוח אלקים מקור חוצבם כענין לאשתבא בגופה דמלכא ממש שזהו מיכאל כה"ג מקריב נשמות כו' וד"ל:

שער התפילה. אחריו ה"א תלכו. מג"פ

גונטרס קטען בענין בחירה

הקב"ה מתפלל כו' ובצלם אלקים עשה לאדם התחתון הנה בכרייתו מקבל בנפשו הארת אי"ן דהוי"ה אחר בירור נר"ג שבמוחו ולבא בשני אופנים דאי"ח וא"י כנ"ל אבל אין זה דביבות והתכלות אמיתית לאשתבא בגופה דמלכא ממש כמו בהפilton אפים שעלה זה אמר ובו תדקון ממש וכמ"ש אליך ה' נפשיasha ממש וכמ"ש רשב"י בחד קטריא אתקרטRNA כו' וע"כ דנפ"א ובין ש"ע וק"ש שהוא ג"כ במס"נ וביטול במציאות ממש הנה יש להקדים מ"ש במ"א ע"פ והאיש משתאה לה מהריש כו' דכל לו מושתאה וגם מהריש שזהו עניין ש"ע ונפ"א משתאה בש"ע ומהריש בנפ"א כו' להיות כי הפ"י دمشתה ל' שממן כמו אשותם כשעה חזא והוא בחו' ביטול במציאות ממש שהופשט לגמרי מכל וכל מעמדו ומצבו הראשון ולא נשאר לגמרי בו בחו' מהות דבר מה כמו כאשר אשותם בשכלו וודעתו שאין נתקב עליו לגמרי ולא יכול לכזין דבריו כלל וכל מעוצם ההשתומות כשממון במדבר שאין בו כלום אך עדיין אין זה רק ביטול עצמותו לגמרי אבל לא נתקב עדיין בנסיבות האור העליון הימנו רק שבTEL מעצמותו בלבד כמו עד"מ הידע מאיש בן כפר שלא ראה נימוסי הוד גדלות מלכות שכשראה יוצא מעדתו ומתיבל לגמרי עד שלא נשאר בו כה לעמוד ועכ"ז אין זה רק ביטול עצמותו לגמרי עדיין אבל לא השיג מאומה ממש במאות ועצמות הנימוסי מלוכה ואוצרות kali יקר וכל גדולת המלך כי רק מפני קתנותו בערך בעבודת האדמה בכל המחרישה כו' דבר גדולה זאת עליון ביור מערכו ולא יכולנו עכ' יתבטל למציאות הראשוןammen אה"כ דזוק ישב אל דעתו להציג בנסיבות המהות ועצמות מעת פרטיהם אז כלה אור נפשו אליהם ויתדק בדיבוק עצמו בלי יכול להفرد נפשו ולא השבע עינו כו' עד שכלה נפשו ממש וכו' ונמצא יש ביטול שני אחר הראשון שביטול הראשון לא היה ורק בבח"י הפשטה כל עצמותו ומקוםו שניזוזו מגניו מנו לגמרי ועדיין לא קרב בנפשו זהה כלל למאות ועצם גדולת המלך ורק אה"כ כאשר תשוב רוחו אליו להתבונן בנסיבות יתבטל שם ביטול עצמו בדיבוק תמיד זהו עיקר הביטול שבTEL ונכלל בעליון הימנו ממש והוא לאחדים בלי' ימצא במאות בפ"ע משא"כ בביטול ראשון שנתבטל רק עצמותו לא נכלל עדיין בעליון ומילא הוא בבח"י מהות נפרד רק שהוא בביטול כו' וד"ל. ובאופן אחר

ג.

הוד כ"ק אדמו"ר מרנא ורבנה מנהם מענדל – אדמו"ר ה'צמץ צדק'

מאמרי הצ"צ תרי"ד-תרט"ו

mbach"i ואיזו שהוא הקול אוזי העולמות בבח"י נפרד",
וזהו מ"ש אותונינו לא ראיינו בגלות, כי לע"ל כתבי
וראו כלبشر כי פי ה' דבר שהו היחיד קול ודיבור
והיה' בגילוי בח"י ביטול בכל הנבראי', וזה קוב"ה
בגלותא אסתלק לעילא לעילא, וזה כדANTA הסתלק
מניהו אשთארו כוללו כגוף אלא נשמתא זה עניין
הסתלקות האורות מהכלים וזה הכל נק' בח"י ריחוק,
אבל המגביה לשבת היינו ר"ת וסוף התיבה י"ה
שלמעלה מבח"י ו"ה, ולשבת היינו כמ"ש לא תוהו
בראה לשבת יצרה והפ"י הוא להולד בנים שזהו תוס'
וירבוי ויחוד פנוי' כידע בשביב הולדה, וזה יחווד
פנימי' או"א כי בשביב בריאות העולם' הוא יהוד
היצוני' או"א אבל בשביב הולדת הנשות הוא יהוד
פנימי' כידעו וזהו תוס' ריבורי אורות, וזהו מחמת שהוא
בגלות הפירוד ואיזו מה"א צריך להיות הגילוי מבח"י
גבואה היינו בח"י י"ה ומילא ה"י היהוד ו"ה ויהי'
גילוי אלקר' למטה בנבראי', וזהו הפ"י המגביה מבח"י
גבואה בח"י י"ה לשבת תוס' אורות למטה כי דזוקא מה
שהוא יותר גבואה אפשר להמשך למטה מטה, ועוד פ"י
לשבת בח"י ישיבה כי למשל כשהאדם עומדת הוא גבואה
וכשהוא יושב הוא משפיל א"ע כך למעלה לשבת הוא
ענין השפלת וירידה למטה מבח"י מגביה', וב' הפ"י
הכל א', ואח"כ המשפלי לראות בשמות וארץ וזהו
כמ"ש עין בעין יראו.

מי כה' אלקט

וזהו עניין מי כה' אלקינו המגביה לשבת המשפלי
לראות בשמות וארץ כי לכארה מהו המעללה
מה שהוא מגביה כי זהו בח"י ריחוק וכתי' למה ה'
תעמוד ברוחוק וכתי' אל תרחק ממוני, אך העניין כי בח"י
רחוק הוא כמ"ש מי ממוקה באלים ואроз' מי ממוק'
באלמים בח"י אלם וכמ"ש נאלמתי דומיה וכמ"ש
כרחן לפני גוזז' נאלמה, והפ"י הוא כי הדיבור בгалות
בחי' הסטר אלקר' נק' אלם בלבד, כי בדיור יש
קול ודיבור שהוא הברת אוטוי' אבל אם הברת
האוטוי' הוא בעלי קול זהו בח"י אלם, ולמעלה זהו בח"י
פירוד בין ואיזו של שם הו"י ובין בח"י ה"א כי ה"א
הוא בה' בראם שם בח"י ה' מוצאות הפה שהן
האוטוי' שנבראו בהן שמות וארץ והואיזו הוא בח"י
קול שבධיבור וזהו יחווד ואיזו ה"א שהקהל הוא מהבל
לב וזהו המדרות שבלב ולמעלה נקר' ואיזו היינו ואיזו
מדות וכשהדיבור בгалות היינו בעולמו' הוא
פירוד בין ואיזו לה"א, היינו שהחיה שבעולמו' הוא
רק מבח"י אוטוי' שהוא בח"י ה"א והאוטוי' הם נפרד'
ובח"י דומים מילא הנבראי' ג'כ' בבח"י פירוד ויש
ודבר בפ"ע, וזהו מ"ש כרחל לפני גוזז' נאלמה
שהאוטוי' הם מושלים לשערות וכשהשערות הם
פרדדים ואינם יונקים מהמוח כשגוזז' אוטם אין בהם
חיות כלל ואינם צומחים כה' האוטוי' כשהם בעלי קול
והם בח"י אלם הם נפרד', ולמעלה כשה"א אין מקובל

ה.

הוד כ"ק אדמו"ר מרנא ורבנה שמואל – אדמו"ר מוהר"ש

תורת שמואל – תרל"ב

כמנין ימות החמה, אך צ"ל למה דזוקא ביצ"מ ה"י צ"ל
דזוקא החיבור דב' מניין ימים.
אך יובן בהקדים מ"ש כי שם ומגן הו' אלקים
דכמו שהשמש מאירה אורה מלמעלם"ט בריבובי
אור, ומairaה מטה בגין מונע ועל כל דבר
בושא, שלא יתכן לומר שעיל דבר גדול מairaה יותר
ועל דבר קטן מairaה פחות, אלא שמאירה אורה
בושא אם לא שיש דבר המגביל ומונע, אך זהו דזוקא
ביום, אבל בלילה היא הולכת תחת כדור הארץ,
ומ"מ מairaה ע"י הלבנה, אך הוא בהעלם כי כדי

ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אליהם משכו
וקחו לכם צאן כו'. וצ"ל הלא תיבת משכו הוא
מיותר שהעיקר הוא הצעוי של וקחו, ובזהר מפרש
משכו יומין עילאיין ביוםין תחאיין, היינו לחבר אותם,
ותיבת משכו עללה ששס"ו כמנין ימות החמה הם ששס"ה ומשכו הו'
יוםין עילאיין, ומה שיותה החמה הם ששס"ה ומשכו הו'
שס"ו היינו כמו קודם הנסירה שהיתה חוה א'
מצלעותיו וא"א להיות אבר בלבד גיד, ושרש ההמשכה
הוא מוקום גבואה מאר שהוא קודם הנסירה, אך
החינוך הוא מיוםין עילאיין ליוםין תחאיין שהוא ששס"ה

ונמצא שמאירה בעולם אוור אחר ולא אוור השימוש,
או אף"ל שמאירה אוור השימוש בדרך או"ח שמהכאות
השימוש בלבנה נעשה או"ח (הנק' בל"א ווידער
שאיין).

ויקרא משה ג' משבכו וקוזו

בפס"ד, ש"ק פ' בא, תרל"ב

1 שתאייר ותשפייע בלבנה הוא ע"י ריבוי צמצומים
2 ואח"כ מתעלם האוור בלבנה והלבנה מעלה ומסתרת
3 אוורה למגרי עד שנעשה מהות אחר, ומה שהלבנה
4 מאירה לארץ ולדרים הוא לאחר העלה אוור השימוש

๕.

הוד ב"ק אדמור"ר מרבנא ורבנא שלום דובער – אדמור"ר מוהרש"ב

שיעורים בהמשך המאמרים – תערכ"ב

עצמה היא על משחו מוגבל, אבל חושב המחשבה -
הינו, הקדמון' הוא בלתי מוגבל.

דברים שהborrow הוא קדמון כך מוחשבתו של borrow על
הูลמות קדומה בו' ובמו שנתבאר במקום אהדר⁹⁴,
שההמשל לאדם קדמון' הוא האדם הראשון, שהוא יצר
כפיו של הקדוש-ברוך-הוא ממש. והינו, שגפו נברא
ישירות מהקדוש-ברוך-הוא, וכך, למרות שגם הוא כבר
בחינת 'אדם' הוא מובל' משאר האנשים, כיוון שם
נבראו מבשר ודם ואילו הוא יצר כפיו של הקדוש ברוך
הוא.

וכך במשל, אף שהמחשבה עצמה היא על דבר
המוגבל, כיוון שליטתה במוחשבתו של קדמון שההוא
בחינת אין סוף, גם במחשבה עצמה יש בחינת אין סוף.
ועל כן כל המדיניות שבו - באדם קדמון' - הכל הוא
בחינת אין סוף בו', כיוון שמדרגת 'אדם קדמון' היא
המחשבה הקדומה של borrow, יש במחשבה זו גם כן
ענן של אין סוף ממש, בשונה מהמחשובות שבאים אחר
כך שהם כבר עניין של תולדה ובול.

והמשל זהה בדרך אפשר: אדם שמתעורר ברצון עצמי
לבנות בית (כידוע שהרצון לבית הוא מצד עצמות
האדם), ולאחר מכן מתעורר ברצונות נוספים לחומר
בנייה, פעעים וכדומה על מנת למש את בניית הבית.
הרצון הקדום לבנית הבית היא מעוצמות נפשו של
האדם, והפרטים שבאים אחר כך הם כבר המשך
ותולדה של רצונות מוגבלים.

על פי הסבר זה, מבאר הרבי נ"ע את הצורך ברצוונות
פרטים: ובבידי שיחיה עשר ספירות דאצילות הוא על
ידי הבתר, שזה רצון פרטיו לעולם מוגבל, ולא רק רצון

1 אמנים בכללות המדיניות של אצילות, בראיה ויצירת
2 הכללים, בוחינת מחשבה הקדומה 'אדם קדמון' ובוחינת
3 בתור דאצילות הוא עניין מחשבה ודברו בו' - כפי
4 שהtabar, שבמחשבה 'אדם קדמון' יש רק מחשבה
5 והסכמה ואין עדין רצון ממש, ואילו כתור דאצילות הוא
6 כבר המשכה ממש אל דבר הזולות).
7 ומසכם הרב נ"ע את הווצה מכל הנ"ל: וזה העניין
8 והסיבה למה שצורך להיות בחינת רצון נם לאחר שכבר
9 עליה הכל בוחינת מחשבה הקדומה 'אדם קדמון', ולא
10 מספיק המקיף הכללי של עולם 'אדם קדמון', אלא צרך
11 מקיף פרטיו לכל עולם ועולם, לפי שככל זה - המקיף של
12 'אדם קדמון' - הוא בוחינת מחשבה ורצון נעלם בו',
13 וצורך להיות אחר כך רצון גליו בו'.

14 ועוד סיבה לכך שצורך מקיפים פרטיים ולא מספיק
15 המקיף הכללי של 'אדם קדמון' יש לומר דתנה 'אדם
16 קדמון' הוא בחינת אין סוף אך לא אין סוף אמיתי, אלא
17 אין סוף שבערך האצילות ובמו שכתוב בעז חיים שעדר
18 סדר האצילות ריש פרק א⁹⁵.

19 והענין הוא - כיצד אפשר לפреш שעולם 'אדם קדמון'
20 נקרא אין סוף - דעת היותו - 'אדם קדמון' - בוחינת
21 אדם שהוא מראה על בחינת גבול הרי הוא גם בוחינת
22 קדמן בו', הינו, שיש בו ממש שהוא קדמן הרי הוא
23 גבול. ולכוארה, כיצד ניתן לומר שהוא קדמן הרי הוא
24 לאחר הצימות, ובמה זה שונה מעולם האצילות הנקרה
25 'אדם העליון' ולא "אדם קדמון" ?

26 והיינו הפירוש הוא, ש'אדם קדמון' והוא בוחינת המחשבה
27 שלילה באין סוף קדמון לכל הקромים בו', יש את
28 המחשבה עצמה ויש את חושב המחשבה, המחשבה

נס שזה קדום אצילות גם רומו אדם זה בפ' פקודי דס"ז במאמר
אר"ש אורי מorth דב בצלותן לעילא כר' י"ת והכלין כר' כולהו איקרין אין
סוף עכ"ל. כי זה האדם כלו מייס וככלון נקרא אין סוף בערך עולם
האצילות של ממשה דומנו.

94. ראה מה שנתבאר בעניין זה בפרק זה, ומה שצוטט שם
מדရוש"ג' מני אדם".

93. וזה לשונו שם (מחילת שער ג): והואונה כל האין סוף ב"ה
מקיף את כל השלומות וגס והוא מוקף ווות ומלחש בתוכם נד סוף עולם
האצילות ואינו נגע ודבק וולתי בשולם אצילות לבדוק לא בב"ע וכן
משם ולמטה ישנה מוחותם ויקראו ב"ע אך בוחינת המקיף דבוק ונגע
בכל הד' אב"ע ותחולתה משתלשל ממנו באמצעות אדם קדמן המכ
בתיקון תני' ע' דקל"ב. ובוחינת היותו שניות לאין סוף נק' אדם דבריה

ב'אדם קדמון' יש גילוי לעצמו בלבד ואין יציאה והזזה רצונה. ועל כן צריך להיות מקיפים פרטיים שביהם יש רצון ממש והמשכת העצם לעולמות והנבראים. רצונות' מהשบท 'אדם קדמון' נקראת אין סוף ביחס לאצלות, ולכן כל פרטי הנבראים שם הם בבחינת אין סוף, ולכן גם צריך להיות מקיפים פרטיים בשבייל שהייה אפשר להאצל בחינות פרטיות מוגדרות ומוגבלות ממש. קיצורה. והdoneam למעלה הוא דממחשה הדרומה 'אדם קדמון' הוא בחינת ההסכם בעצמותו עדין, ומה נמשך רצון גליו להיות התהווות האצלות (ובנפש עליידי ההסכם יבוא לבחינת דעת הנעלם שembrichת התגלוות הרצון והשכל) והוא עניין קדר וקדוש, גליו לעצמו, גליו להזלה, והוא עניין בתור דאצלות, ועוד 'אדם קדמון' הוא בחינת אין סוף עדין ובכדי שהייה אצלות הוא על ידי אמצעית הבהיר.

שבת פרשת נצבים

יש בו בחינת אין סוף כמו הרצון של 'אדם קדמון', ובנודע שהחבר הוא מומוצע בין אין סוף אל האצלות כיון שהרצון הוא בחינת מושיע המחבר, שעליידי התעוורנות הרצון נעשית שיוכות לדבר שאליו התעוור הרצון. והינוי בבחינת הבהיר, הוא מה שעלה ברצוינו יתברך להיות עשר ספרות בו.

לסים אפשר לומר, כי ישנו שלושה ביאורים לכך שצורך את המקיפים הפרטאים - כמו המكيف של אצלות - ולא ניתן להסתפק במקיף הכללי של 'אדם קדמון': במחשבת 'אדם קדמון' כל העולמות הן בהשוואה ואין חילוק בין אצלות לעשייה, וזה גופא מצד שני דברים, מצד הגילוי שמאיר ב'אדם קדמון' שווה בכלום ומצד העולמות שהם שם במצבות בלתי ניכרת, ולצורך ההתחלקות בין העולמות צריך להיות רצון פרטי לכל עולם וועלם (כפי שהתבאר במאמר הקודם).

מחשבת 'אדם קדמון' היא הסכמה בלבד שראוי לרצות (ונקראת 'מחשבה קרה') אך אין היא רצון ממש. כאמור,

הוד כ"ק אדמו"ר מרבנא ורבנא יוסף יצחק – אדמו"ר מוהריי"ץ

ספר המאמרים קונטראיסים חלק א

התבוננות של "דעת תחתון", שלמטה יש ולמעלה אין, מביאה ליראה תחתה. התבוננות של "דעת עליון", שלמעלה יש ולמטה אין, מביאה ליראה עילאה, ביטול למציאות.

ההתקבוננות ה"ל, רכל עניין ההתבוננות היא מההארה היוצנית בלבד, וכברך פרט הגה "יראו מה' כל הארץ" היא היראה הבאה מההתבוננות בעקבות הדעת בהשגת פרטיה, וככלות שניגינם הם רק בבחינת יראה טפאה, ולגן נאמר בכם מה', לשון מפניהם, שטורה על קאה ובולשון נסתר, אבל דעת עליון הוא שלמעלה יה יש ולמטה אין, שאין סוף ברוך הוא הוא יש אמת, ולמטה אין – רכל לא קמיה כלל חסיבי, ועל ידי ההתבוננות וההרגש, דרך דרך העיר", אין סוף הוא יש האמת, ונעשה בבחינת ביטול במציאות לגמרי, והיא בבחינת יראה עלאה אשר תורה היא פרקמה ליראה זו, וכמו שכתוב "וינצונו ה' את כל החקים קאלה ליראה" וכו', וכתיב "יראו את ה' קדשו", "את" ה' הוא שטפל ובטל לשם הנו". והוא בבחינת יראה עילאה, והיא בקדשו דוקא, "אשר קדשנו במצויקו", והינו שעל ידי תורה ומצוות באים לבחינת יראה זו.

שבת קודש פרשת משפטים, פרשת שקלים (ז' וצ"ד)

והענין הוא, דהגה איתה במפנה דאבות (פרק ג) "אם אין חכמה אין יראה ואם אין יראה אין חכמה", ואיך להבין דלפי זה הרי אי אפשר להתחיל, כי מאיה עבורה יתחיל. אף ענן הוא, דהגה יש ב' מני יראה, יראה פפהה' ויראה עצה", דהגה כל עניין היראה בא על ידי ההתבוננות דוקא, בפרש קרב הפגיד ממעוריטש נשמה עין בענן ואהבת כו'. ויש ב' מני ההתבוננות, התבוננות המבאה יראה פפהה וההתבוננות המבאה יראה עילאה, דהגה כתיב "כי אל דעתו הוין", בבחינת דעת פרקון ו דעת עליון, דעת פרקון הוא שלמטה יש ולמעלה אין, דהתבוננות היא מאין לש, דהאמת היא דקחdash בטובו בכל יום פheid מעשה בראשית כנ"ל, אבל הוא אפילו מאין לש כנ"ל, וכשמדובר בזיה באהה יראה, אבל יראה סבאה [מצה] היא בבחינת יראה פפהה, וכמו שכתוב ביראה סבאה ק"ה הארץ" וכו', וכתיב "כפי הוא אמר זיה", שזיהו

ספר השיחות – ה"ש"ת-ה"ש"א בלה"ק

ש"פ חוקת, בסעודת היום¹

א. כמה שנים – משנת תר"ט עד תרי"ד – ארך הסכוסר בין בני תרי גיסי המחותנים, הود כ"ק איזמו"ר רבנו ה"צمح צדק" וכ"ק איזמו"ר הרה"צ ר' יעקב ישראל (מטשעראקס) אודות מקום מושבו של הود כ"ק איזמו"ר הר' יוסף יצחק. ה"צمح צדק" חוץ כי מושבו היה בלובאוויטש והר' יעקב ישראל חוץ שיתישב באחת הערים בוואהלין ויהיה לנשיא, לרביו.

ב. פתגם החסידים, הרב² מפחד מרעם שאף פעם לא שמע אותו, יותר מאשר מפני הקיסר ושותרו.

ג. הוד כ"ק איזמו"ר "צمح צדק" אמר באסיפה³ בשנת תרי"ג לפני השרים: יעקב אבינו אמר⁴ אשר ללחתי מיד האמורី בחרבו ובקשת – בצלותי ובעוואותי. בזמן הבית היו בני ישראל חרב וקשת להל מלוחמות. בגלות לכה מהם הש"ית את החרב והקשת של מלחמה, אבל את החרב והקשת של צלותא ובעוותא השאיר להם, ואדרבה החרב והקשת של ברzel.

ד. באסיפה אמר לפניו השרים: بما שהלפי ישראלי בחרו בו כרב, נתונים הם לו כוח הרבבים, כשאלפי ישראל נתונים את כוחותיהם הרוחניים, את כוחות הנשמה שלהם, נעשים לנשיא. ולנשיא צריכה להיות מסירות נפש על קיום התורה והמצוות.

ה. מסירות נפש היא כמו שאברהם אבינו מסר את נפשו, לא כהרן שחיכה במסירות נפשו לראות מה יהיה עם אברהם, אם יינצל.

ו. הרבה קנסות הטילו על הוד כ"ק איזמו"ר ה"צمح צדק" על דבריו ונאמיו, באסיפה הרבנים בשנת תרי"ג, נגד שורי הממשלה בענייני הדת וספריו הדת, כמספר בזמנים שונים, והקנסות נמשכו שנים רבות.

ז. בשנת תרי"ד גורה הממשלה: א) להקים בתים ספר עבור ילדי בני ישראל. ב) הוד כ"ק איזמו"ר ה"צمح צדק" היה נשיא הכבוד של כל בתים הספר ליהודיים ברוסיה הלבנה. ג) לייסד בית ספר בלבוואוויטש. ד) להכricht את הוד כ"ק איזמו"ר

(4) בראשית מה, כב. וראה תרגום אונקלוס שם.

(5) בנו של הרה"ק ר' מנחם נהום בן איזמו"ר האמצעי. חתנו של הצע"צ.

(1) מירמנו של כ"ק מוח'ח איזמו"ר.

(2) הכוונה על איזמו"ר הצמח צדק.

(3) בפרטיות ע"ד האסיפה ראה בקונטרס: הצמח צדק ותנוועת ההשכלה."

בעת ההיא – סיפור הר' פנחס לבנו הר' לוי יצחק – היו מספרים במדינתנו שרוב היליטאים – אפילו החסידים – הם מכת הפירושים עוסקים בתעניות וסיגופים והולכים ברוחוב במסווה על פניהם שלא ביטו חוץ לד' אמות. ואף שראיתי את הרבי של היליטאים, אבל אין זה ראה על החסידים. כשהבננו ללבין ראיتي שהחסידים הם אנשים ממש, ומהם אנשים מלאים שמחה רבה, והיה הדבר מוקשה לי שאלתה את האדמו"ר: החסידים שלהם הם לומדים ויראי אלקים, יודעים הרבה דברי חסידות לפי שלמדו ועסקו בכך בגיעה מרובה, אבל מאין באה להם השמחה, שהם בשמחה גדולה? השיב האדמו"ר: שמחת החסידים היא מאור האמת, יודעים איך צריכים להיות, יודעים עד כמה אינם כראוי. אמרתי: כיון שיעודים עד כמה אינם כראוי, מה היא איפוא השמחה? השיב האדמו"ר: ידיעת המחללה היא כבר מחצית הרפואה, ומכאן באה השמחה, שיעודים איך לרפא את המחללה.

ש"פ זוקט, בסעודת זיקות

באوروוטש היו שם כמה חסידי צ'רנוביל מקושרי כ"ק אוזמו"ר מוה"ר יעקב ישראל, וביניהם היו זקנים מופלגים שזכו בנעוריהם להיות מהסדי כ"ק אוזמו"ר הרה"ק ר' מרדכי מצ'רנוביל והכירוהו בפני קדשו.

טז. אחד מהחסידי הורנסטייפול סיפר לכ"ק אוזמו"ר מוה"ר יוסף יצחק שאביו החסיד היה ממקושרי כ"ק אוזמו"ר הר' מנחם נחום מצ'רנוביל, וכמה פעמים שמע מהוד כ"ק הר' מנחם נחום בגודל שבחו של הود כ"ק רבנו הזקן, תהליכי ספרו הקדוש, לקוטי אמרים, ומארמי הקדושים שהיו מגיעים לוואלהין מזמן לזמן.

יז. בין מאמרי חסידות חב"ד שהגיעו לוואלהין היה המאמר וארא – שהוא נקרא "דער פרומער וארא"⁶. המאמר עשה רושם גדול במרחבי וואלהין. יה. כשהנסתלק הרה"ק הר' מנחם נחום, התקשר ר' פנחס – אביו של ר' לוי יצחק המספר – אל הרה"ק ר' מרדכי ונעשה ממקורבו הגדולים, וכשהשתדרן הרה"ק ר' מרדכי עם כ"ק אדמו"ר האמצעי והגיע זמן החתונה, היה ר' פנחס בין אלה שנשענו עמו הרה"ק הר' מרדכי לחתונתו בעיר זל賓ן.

(6) נדפס בטוראה אור הנדפס בלבוב תרי"א.

אגרות קודש

ב"ה ה' ז' כסלו רפ"ב
שלום וברכה.

השי נחמי" דכתבי בי אני די' תהיא נא אזני' קשבת אל תפלה עבדך ועל תפלה עבדיך החפצים ליראה את שמק והצלicha נא לעבדך היום ותנהו לרחמים. והנה כללות עניין ההצלחה הוא דבר שלמעלה מדרך הטעב, שהועז מזל, כמו שקורין איש מוצלח, בר מזל, גליק בלע"ז. ופירש בפרדס בעה"כ ערך מזל שנקי כת"יר והטעם כי הוא המשפיע כו' להיות בחיי זו למעלה מבחין שלכל, שראשיתה במדורי החכ' משא"כ מזל הוא למעלה משכל והוא בחיי כתרא. אמרם בדור"ל מצינו 9 מחלוקת בדבר, ר' חנינא אומר מזל מוחכים (לפי המזל היא החכ' כדאמר דבחכמה נהיר וחכ'ם, רשי"י) מזל מעשיר, ויש מזל לישראל (שאין תפלה וצדקה משנה את המזל, רשי"י), ר' יוחנן אמר אין מזל לישראל (דע"י תפלה וזכות משתנה מזל לטובה, רשי"י). וכי' רבינו הגדול פי' אין מזל לישראל, שבחי' אין הוא המזל דישראל, וא"כ הוא כמר וכמר, דיש מזל לישראל,

הראשון אשר ביקש ופועל את ההצלחה מאות האלקים הי אליעזר עבד אברהם מבואר עניינו בא[ו]רכ בטוראה, אשר נקרה בזה ברכו אברהם אדונו כאמור ויאמר אליו כי ישלח מלאכו אתך והצליח דרכך, וכן התפאר בזה באמרו והוו הצליח דרכי.

השני יוסף שנקי איש מצליח, ואיי בילקוט גבר קפוי (מדלאג), שדילג מגדולה לגודלה ונתעלה בעילוי אחר עילוי, וזה כי כל אשר הוא עושה די' מצליח בידו.

השלישי שאול שברכו שמואל, ואמר לו וצלחה عليك רוח די' כי ונחפכת לאיש אחר. הרבי שלמה דכתבי בי תחת דוד אביו ויצלח, וישמעו אליו כל ישראל. החמימי' חזקי' דכתבי בי ויצלח יחזקיהו בכל מעשה.

זיו"ע), וההצלחה היא בזו, דכל מה שהוא עושה בקביעו'
41 עתוי לTORAH ועובדת התפלה (לפי"ע) וקיים המצוות
42 והזהירות (באמת לא מצד החיצונית והרגילות, כי"א
43 באמת ממש כו'), די מצליח בידו.
44

45 ובכללות ענין זה מצינו ששعة עובדות חלוקות שהם ו' הניל', הא' היא מי שהוא בבח' עבד, עבד אברהם אנסי,
46 דברם הוא שכל הנעלם מכל רעיון, עבד אנסי לקיים
47 ולעשות כפי גזירת האדון ית' ויתעל', וזה בכחו לבקש את
48 ההצלחה, והוא גם פועל צאת מאיין האדון, להיות
49 בעבודתו אמנה.
50

51 הב' הוא בעל נשמה בעצם (כלומר נשמה כללית).
הגי מי שדרכו במותו והצנע, ונחבא אל הכלים.
52 דהכוונה בזו דאך שהוא מבعلي דעה רחבה יודע ומשיג
53 טוב ועם זה הוא בתכלי הביטול לדבר שאינו מושג
54 ונתפס בשכל כל. ולאחר שבידיעתו בא לידי ידיעה כזו
55 שהוא אינו יודע מאומה, והעיקר היא ההשפעה והgiloi
56 מלמעלה, הנה בזו נעשה kali כי תצליח גם עליו או רעליו,
57 להיות כל עניינו מצליחים.
58

59 הד' מה שהנקודה בא בירושה, והוא מטעצם בזו בכל
60 לבו, ומטא מס' בכל כח נפשו לחפש במעולה ראוי להצלחה
61 אלקית.

62 הה' بعد החזקת התורה בכח חזק, וכמבואר
בשנהדרין צ"ד ב' ארין'ן חובל על של סנחריב מפני שמננו
63 של חזקיהו כו', ואין בילוקוט (رمز תתקלא"ד) ולזבולון אמר
64 שמו זבולון כו', והלא ישכר גדול מזבולון, אלא עיי'
65 שה' זבולון פורש לים ויוצא לפראקמטיא ובא ונונן לתוך
66 פיו של יששכר (שם נבונים וועסקי' בתורה) לפיכך נתן
67 לו (יששכר לזבולון) שכר בעמלו.
68

69 והוא بعد התחזקות ומס' ג בנין בית ד' (במועד אשר
70 ציוה ד'), ולהיותו מוסר כל אשר לו בגוף ומאדו בגלל
71 רצון ד' זוכה להצלחה בלתי מוגבלת, וככדי בילוקוט
72 (תקלא"ה) נכשל אדם בדבר שהוא חייב בה מיתה בידי
73 שמים מה יעשה וחיה, יתעסק בתורה כו', אם אינו יודע
74 ל��נות ולשנות מה יעשה וחיה,ילך ויתמנה כו' גבאי של
75 צדקה והוא נצל.

76 ואל אלקים ד' צבאות נזון התורה, אשר יעד והבטיח
לכל עושי טוב להיות בעורם, הוא הנזון הצלחה אושר
77 ועושר בלי גבול, מציאותן חן וחסד ענייני כל, לכל ההולכים
78 בדרכי התורה והמצווה בחיבת הקדש כאמור.
79

าง'ק מורהי"ץ ברך יד

1 אמנים מזל זה הוא בח' אין. ובאיור עניינו הוא כדפי
2 בפרק"ס שער אם א"ס הוא הכתיר פ"ז כי הבינה שכתר
3 נקרה מזל שהוא בחינת המשפעת שכתר, ומוזיל להם
4 שפע, ע"כ דבבחי' כתר יש בו ב' מדרי', דהוא הממוצע וכל
5 ממוצע כולל מב' מדרי', בח' העליונה שבו הוא מעלה
6 מעלה מגדר השפעת השכל, וzhou בח' מזל, מה שנוזל ונוטף,
7 ראש ומקור לבח' של, וzhou בח' מזל, מה שנוזל ונוטף,
8 אמנים זה עצמו הוא בח' אין לפי שהוא מעלה מעלה
9 עדין מבח' של. וזהו והחכי' מאין נמצא תמצוא, דמציאות
10 החכי' שהוא ראשית השכל הוא מאין שהוא בח' כתר.
11 והנה ההצלחה שזו מה שתלו依 במזל, פי' במלعلا מון
12 השכל, הוא גם במשמעות, בכל הענייני ביתר ובדה,
13 דארז'יל (פסחים נ"ד ב הובא באג'יק סי' כ"ב) שאין אדם
14 יודע במה משתמש כו', וככמו שריאינו במושח בכמה בעלי
15 הצלחה, דכאשר הם עושים איזה דבר, אף שascal אונשי
16 אין לו מקום כלל, מ"מ לפ"ג גודל הצלחתן מעשה הדבר
17 הוא מעלה ביותר,ומי שמתהכם בהתוצאות יתרה
18 וועשה הכל בסדר מסודר ובדעת יתרה ואין מועליל,
19 וכמ"ש וגם לא לנובנים עשר, רק הכל תלוי במזל
והצלחה שלמעלה מן השכל.

20 ובגמרה (ע"ז י"ט ב') אריב'יל דבר זה כתוב בתורה
21 ושינוי בנביאים ומשולש בכתובים, כל העוסק בתורה נCSIו
22 מצלייחן לו. דהנה כתוי כי טוב סחרה, דעתין המסתור הוא
23 מה שמאפרים כסף וזהב רב בריבוי עסקים, ולשעה הרי
24 מוצאים מרשותו לגמרי בפייזר רב פה ושם, והכוונה היא
25 להשכטר ולהרוויח וכל אשר ירבה לפזר גם בהוצאה
26 שכיריים ופקידים הנה הכל הוא לכונה אחת דמפזר ונוסף
27 עוד רוחים גדולים ועוצמי'. וההצלחה היא בזו בהשגת
28 האנשי' הדורשי', ועוד זאת דגם הבלתי ראוי נעשה ראוי
29 וטוב, וכן בעצם העסקי' ההצלחה היא דכל אשר עשה,
30 גם דברי' הבלתי מובנים ומוסגי' בשכל אנושי, ולפי האמת
31 גם המובן בשכל אנושי אינו אמת ומכoon לאmittato של
32 דבר, כי מי זה יחכם לראות את הנולד ביום כי יבוא, אלא
33 שהוא עשה על דעתו ותבונתו וה' מצילich לו [מבלין] אשר
34 יודע כלל מאין בא עזרו וישועתו, ביתו ונהלו יפרוץ
35 ובמאד עד בליך ד'.
36

37 והנה כמו שהוא בחומריות העסקים במשמעותו וקנין כן
38 הוא גם בעבודה הרוחנית, אשר יש שעניינו מצלחים,
39 דירידת הנשמה בגוף היא ג"כ עסק ומשמעות (כמבואר בד"ה
40 אם כס' תלוה, של כי איזומו'ר זוקלקלה"ה נג'ים

בָּנָו: וְקַדְשָׁת אֶתְמָיו וְהִי קָדֵש קָדָשִׁים כֹּל הַגָּע בָּהֶם יִקְרַשׁ: וְאַתְּ אֱהָרֶן וְאַתְּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּרַבֵּר לְאמֹר שֶׁמְנֻ מְשֻׁחַת קָדֵש הָיָה וְהִי לְלִדְרֹתְיכֶם: וְעַל־בָּשָׂר אֶרְטָם לֹא יִסְךְ וּמְתַפְּגַתָּה לֹא תַעֲשֶׂו בָּמָהוּ קָדֵש הָיָה קָדֵש יְהִי לְכֶם: אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח בָּמָהוּ וְאֲשֶׁר יִתְּזַמֵּן עַל־זָר וּנְכָרֵת מִעְמָיו: ס וְיֹאמְרָה הָיָה מִמְנָו עַל־זָר וּנְכָרֵת מִעְמָיו: ס וְיֹאמְרָה הָיָה אֶל־מֹשֶׁה קְח־לְךָ סְפִים נְטִיף וְשַׁתְּלַת וְחַלְבָנָה סְפִים וְלַבָּנָה וְכָה בְּרֵבֶר יְהִי: ח וְעַשְׂתָּה קְטָרָת רְקַח מִעְשָׂה רְוֹקֵח מִמְלָח מִהְוָר קָדֵש: וְשַׁחַקְתָּ מִפְנָה הַדָּק וְגַתְתָּה מִפְנָה לְפָנֵי הַעֲדָת בָּאָהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אוּנֵד לְךָ שָׁמָה קָדֵש קָדָשִׁים תְּהִיא לְכֶם: ח וְתַקְטַרָת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּמִתְּבָנָתָה לֹא תַעֲשֶׂו לְכֶם קָדֵש תְּהִיא לְךָ לְיְהָה: ח אִישׁ אֲשֶׁר־יִעָשָׂה כְּמוֹה לְחַרְתָּה בָּה וּנְכָרֵת מִעְמָיו: ס לֹא וַיֹּאמֶר יְהָה אֶל־מֹשֶׁה לְאָמֹר: ד רָאָה קְנָאָתִי בְּשָׁם בְּצַלְאָל בְּזֹאוּרִי בְּזֹיחָור לְמַטָּה יְהָה: ג וְאַמְלָא אָתוֹ רָוח אֱלֹהִים בְּחַכְמָה וּבְתִבְונָה וּבְדִעָת וּבְכָל־מְלָאכָה: ד לְחַשֵּׁב מִחְשָׁבָת לְעָשׂוֹת בְּזֹהֶב וּבְכַפֵּת וּבְנָחָת: ה וּבְחַרְשָׁת אָבִן לְמַלְאָת וּבְחַרְשָׁת עֵץ לְעָשׂוֹת בְּכָל־מְלָאכָה: וְאַנְּיִ הָנֵה נְתַתִּי אֶת אַהֲלֵיָב בְּזֹאַחִיסְמָךְ לְמַטָּה־הָדוֹן וּבְלֵב בְּלִחְכָם־לְבָב נְתַתִּי חִכְמָה וְעָשָׂו אֶת בְּלִאָשֶׁר צִוִּיתְךָ: יְאַתָּה אָהֶל מוֹעֵד וְאַתְּ אֱהָרֶן לְעָלָת וְאַתְּ הַכְּפָרָת אֲשֶׁר עָלָיו וְאַתְּ בְּלִבְלֵי הַאֲהָל: ח וְאַתְּ הַשְׁלָחָן וְאַתְּ בְּלֵי וְאַתְּ הַמְנָרָה הַשְׁחָרָה וְאַתְּ בְּלֵי־בְּלֵיהֶן וְאַתְּ מַזְבֵּחַ הַקְּטָרָת: ט וְאַתְּ מַזְבֵּחַ הַעֲלָה וְאַתְּ בְּלֵי־בְּלֵיהֶן וְאַתְּ בְּלֵי־בְּלֵי וְאַתְּ הַכְּבָיוֹר וְאַתְּ־בְּנֵו: וְאַתְּ בְּנֵי הַשְׂרָד וְאַתְּ בְּנֵי הַלְּקָדֶש לְאֱהָרֶן הַפְּתָנוֹ וְאַתְּ־בְּנֵי בְּנֵו לְכָהָן: וְאַתְּ שְׁמַן הַמְשָׁחָה וְאַתְּ־קְטָרָת הַסְּפִים לְקָדֶש בְּכָל

פרשת תשא

ל וַיֹּאמֶר יְהָה אֶל־מֹשֶׁה לְאָמֹר: כ בַּי תְּשָׁא אַתְּ־רָאש בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְפִקְדֵיכֶם וְנַתְנוּ אִישׁ בְּפִרְנָשָׁת לְיהָה בְּפִקְדֵיכֶם וְאַיִלְלָה בְּהָם גַּנְגָּר בְּפִקְדֵיכֶם: יְהָה וְיַתְנוּ בְּלִיהָעָל עַל־הַפְּקָדִים מִחְצִית הַשְׁקָל בְּשְׁקָל הַקְּדָשׁ עַשְׂרִים גְּרָה הַשְׁקָל מִחְצִית הַשְׁקָל תְּרוּמָה לְיהָה: (ט) כ בְּלִיהָעָל עַל־הַפְּקָדִים מִבְּנָה עַשְׂרִים שָׁנָה וּמְעָלָה וַיְתַנוּ תְּרוּמָה יְהָה: שְׁהָעָשָׂר לְאִירְבָּה וְתַדְלֵל לֹא יִמְעַט מִמְחַצִּית הַשְׁקָל לְתַת אַתְּ־תְּרוּמָה יְהָה לְכָפֶר עַל־גַּפְשָׁתיכֶם: ט וְלַקְחָתָ אַתְּ־כָּסֶף הַפְּפָלִים מֵאַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגַתְתָּה עַל־עֲבָדָת אָהֶל מוֹעֵד וְתַהֲרֵה לְכָפֶר עַל־גַּפְשָׁתיכֶם: פ (ישא) ז וַיֹּאמֶר יְהָה אֶל־מֹשֶׁה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְיַתְנוּ יְהָה אֲלִימָה לְאָמֹר: ח וְעַשְׂתָּה בְּיוֹר נְחַשָּׁת וּבְנֵו נְחַשָּׁת לְרֹחֶצָה וְגַתְתָּה אֲתָה בֵּין־אָהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְגַתְתָּה שָׁמָה מִים: ט וּרְחָצָו אֱהָרֶן וּבְנֵיו מִמְנָה אֲתִידִיכֶם וְאַתִּירְגִּילִיכֶם: ג בְּבָאָם אֲלִיָּהָל מוֹעֵד יְרֹחֶצִים וְלֹא יִמְתֹּו אָוְבָנָשֶׁת אֲלִי הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֶת לְהַקְטִיר אֲשָׁה לְיהָה: ט וּרְחָצָו דִּירִים וּרְגָלִים וְלֹא יִמְתֹּו וְחִתָּה לְתַמְתִּיק עַולְמָל לוֹ וְלֹוְרָעָו לְדֹרְתָם: פ ט בְּנֵיתָה כְּדַיְמָתָה יְהָה אֶל־מֹשֶׁה רָאָש מִרְדָּוָל חַמְשָׁ מֵאֹת וּקְנָמוֹ־בְּשָׁם מִחְצִיתוֹ חַמְשִׁים וּמִמְאֹתִים וּמִמְאֹתִים וּקְנָה־בְּשָׁם חַמְשִׁים וּמִמְאֹתִים: ט וְקָדָה חַמְשָׁ מֵאֹת בְּשָׁם הַקְּדָשׁ וְשְׁמַן זִית הַיּוֹן: ח וְעַשְׂתָּה אֲתָה שְׁמַן מִשְׁחַת־קָדֶש לְרֹקֵח מִרְקָחָת מִעְשָׂה רְקַח שְׁמַן מִשְׁחַת־קָדֶש יְהָה: ט וּמִשְׁחַת בָּו אֲתָה־אָהֶל מוֹעֵד וְאַתְּ אָרוֹן וְאַתְּ־הַעֲדָת: ט וְאַתְּ־הַשְׁלָחָן וְאַתְּ־בְּלֵי־בְּלֵי וְאַתְּ־הַמְנָרָה וְאַתְּ־בְּלֵי־בְּלֵיהֶן וְאַתְּ־מַזְבֵּחַ וְאַתְּ־בְּלֵי־בְּלֵיהֶן וְאַתְּ־הַכְּבָיוֹר וְאַתְּ־

ויעשו עגל מפכה ויאמרו אלה אל-ה' ישראל אשר העליך הארץ מצרים: וירא אהרן ובן מזבח לפניו ויקרא אהרן ויאמר תעלה ליהוה מחר: וישבמו ממחרת ויעלו עלת וינשׁו שלמים וישב העם לאכל ושות ויקמו לצחיק: פ וידבר יהוה אל-משה לדידך כי שחת עמד אשר העלית הארץ מצרים: סרו מחר מזיהרך אשר צויתם עשו להם עגל מפכה ושתחוilo ויזבחוilo ויאמרו אלה אל-ה' ישראל אשר העליך הארץ מצרים: ויאמר יהוה אל-משה ראות את-העם הזה והנה עמ-קנאה-ערף הוא: ועתה הניחה לי ויחראפי בהם ואכלם ואעשה אותה לנו: גודל: ויתהלך משה את-פני יהוה אלהיו ויאמר למה יהול יתרה אפל בעפּך אשר חוץאת מארץ מצרים בכל גודל וביד חוכה: ז למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם להרג אתם בהרים ולכליותם מעל פנוי האדמה שוב מחרון אפס והנחתם על-הרעה לעמך: ז וכדר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם פה ותרפר אליהם ארפה את-ירעבם בכווצי השמיים וכלהארץ הזאת אשר אמרתי אתן לורעכם ונחלו לעלם: ז ונחתם היה על-הרעה אשר דבר לעשوت לעמו: פ וויפן וירד משה מזיהר ושני לחת העדרת בידו לחת בתבים משני עברייהם מזה ומזה הם בתבים: ט ולהחת מעשה אליהם הפה והמקטב מכתב אל-ה' היא חרות על-הלהות: ז ושם יהושע את-קויל העם ברעה ויאמר אל-משה קול מלחתה במתחנה: ח ויאמר אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה קול ענות אני שמע: ט ויהי כאשר קרב אל-המחנה וירא את-העגל ומחלת

אשר-ציתך יעשה: פ ויאמר יהוה אל-משה לאמר: ז ואתה דבר אל-בני ישראל לאמר אף את-שבתת תשמרו כי אוות הוא בין ובינוכם לדרכם לידעתי כי אני יהוה מקדשכם ושמרתם את-השבת כי קדש הוא לכם מחלליה מוות יופת פְלִיעָשָׂה בְּמַלְאָכָה ונברתה הנפש והוא מקריב עמי: ט ששת ימים יעשה מלאכה ובינום השביעי שבת שבתון קרש להוה כל-העשה מלאכה ביום השבת מוות יומת: ט ושמרו בני-ישראל את-השבת לעשوت את-השבת לדרכם ברית עולם: י בין ובין בני ישראל אותן הוא לעלם כי-ששת ימים עשה יהוה את-הששים ואת-

הארץ ובינום השביעי שבת וינפש: ס

נקודות מшибות קודש ~ (גיטוט שיחות לא נמ' 132)

זה יתנו... מהഴית השקל (ל. י) נטינה זו מחדירה בנומן את הפקודה שאנו אלא מחייבת, ואני לו שלמות בלי הפחתה השניה - סקב"ה. וכיודע, שהקב"ה וכונסת ישראל הם שני' חזאים', שבכל אחד מהם הוא 'פלג גוף' בគ'ול (כי הנסמה היא 'ח'לק אלקקה מועל'). וכתרות הרבה הפגיד על הפסוק 'עשה לך שפי חוץות': חוץות - חזאי צורות.athy חוץות - הקב"ה וכונסת ישראל, שבמידה כס צורה שלמה.

שי ה יתנו אל-משה בבלחו לדבר אותו בחר סני שני לחת העדרת לחת אכו בתבים באצבע אליהם: לב וירא העם כי בשש משה לדרת מזיהר ויקח כל העם על-אהרן ויאמרו אליו קום ועשה לנו אליהם אשר ילכו לפנינו כריזה | משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה-היה לו: ד ויאמר אליהם אהרן פרקו נומי הוהב אשר באוני נשים נשים ובנים ובנותיכם ובהיו אלו: ג ויתפרק כל-העם את-גומי הוהב אשר באוניהם ויביאו אל-אהרן: ד ויהי מילם ויצר אותו בחרט

הו ויגף יהוה את-העם על אשר עשו אתי העגל אשר עשה אהרן: ס לנו «�ידבר יהוה אל-משה לך עלה מזה אתה והעם אשר העלית מארץ מצרים אל-הארץ אשר נשבעת לאותם ליצחק ולייעקב לאמר לו רעך אתה: ושלחתי לפניך מלמד ונגרשתי אתה הפנני הארץ והחתוי והפרוי החוי והיבוקי: ואל-בירה ובית חלב ודבש כי לא עלה בקרבה כי עם-קشا-ערל אתה פונ-אבלך בירך: וישמע העם את-הדבר הרע הזה ויתאבל ולא-שות איש עדיו עליו: ויאמר יהוה אל-משה אמר אל-בנין-ישראל אתם עם-קشا-ערף רגע אחד עלה בקרבה וכלייך ועתה הורד עדיך מעליך ואדעה מה עשאה לך: ויתנצלו בני ישראל את-עדיכם מחר חורב: ומשה יקה את-האכל וגטה-לו: מתחין למתחנה הרתקן מז-המתחנה וקרא לו אכל מזער ותיה כל-בקש יהוה יצא אל-אכל מזער אשר מחוין למתחנה: והיה בצעאת משה אל-האכל יקימו כל-העם ונצבו איש פורת אהלו וhabito אחריו משה עד-פאו האלה: והיה בבא משה האלה ירד עמוד הענן ועמד פורת האהיל ורבך עם-משה: וראה כל-העם את-עמור הענן עמד פורת האהיל וקם כל-העם והשתחוו איש פורת אהלו: «�ידבר יהוה אל-משה פנים אל-פנים כאשר דבר איש אל-רעשו ושב אל-המתחנה ומשרתו יהושע בנינו נער לא ימוש מותך האהיל: פ

~ נקודות מшибות קדרש ~ (שירת ש"פ תשא תנש"א)

שגי לוחות העדות (לא, יח)

לחות כתיב, שמי שמיון שנות (יש"י)

כלומר: מלוך השני, שבו מופיעות מילים לא-תעשה, איןנו נחות בערכו מהלום קראשון, הפליל מכות עשה (וגם

ויחר-אף משה וישליך מיד את-הלהת וישבר אתם תחת החר: «ויהי אתה העגל אשר עשה וישרף באש ויטחן עד אשר-דק וויל על-פני הרים ותשך את-בני ישראל: »ויאמר משה אל-אהרן מה-עשה לך העם הזה כי-הבא את-אהרן גולח: כו ויאמר אהרן אל-יירח אף ארני אתה יתעת את-העם כי ברע הוא: »ויאמרו לי עשה לנו אליהם אשר ילכו לפנינו ביריה | משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה-היה לו: »ויאמר להם למי זהב הרפרקו ויתנו-לוי ואשלכהו באש ויצא העגל הזה: »וירא משה את-העם כי פרע היא בירעה אהרן לשמיצה בקמיהם: »ויעמד משה בשער המתחנה ויאמר מי ליהוה אליו ויאספו אליו כל-בני לוי: »ויאמר להם בה אמר יהוה אלהי ישראל שמו איש-חובב על-ירכו עברו ושיבו משער לשער במתחנה והרנו איש-את-היו ואיש את-דרחו ואיש את-קרבו: »ויעשו בני-לוי בברר משה ויפל מז-העם ביום ההוא בשלשת אלפי איש: »ויאמר משה מלאו ידים היום להזה כי איש בבנו ובאחו ולתת עליכם היום ברכה: »ויהי מחרת ויאמר משה אל-העם את-תאטם חטא-תם חטא גולח ועתה עלה אל-יהוה אויל אכפירה بعد חטא-תם: לא וישב משה אל-יהוה ויאמר אנא חטא העם הזה חטא גולח ויעשו להם אלהי זהב: »ועתה אם תשא חטא-תם ואם-אין מותני נא מפפרק אשר בתבת: »ויאמר יהוה אל-משה מי אשר חטא-לוי אמרנו מספרי: « ועתה לך | נחה אתה העם אל אשר-דברתוי לך הנעה מלאכי לך לפניך ובו-ים פקדוי ופקדתי עליהם חטא-תם:

נוקודות מישיות קודש ~ (ספר השיוות תשמ"ח א נמ' 299) וראית את אחורי ובפני לא יראו (לו, כב) לאזורה קיה צרי לומר לך "בראית את אחורי", ווסף הפסוק מופיע. ווש לומר, שבקשותו של משה נתמלה במקצת על-כל-פניהם: הוא אכן זכה לראות גם "פנוי", אבל רק בדרך השגת השליליה – לא יראו. זה הראתו בפתחו: "בראית את אחורי ובפני (תזקה לראות הן את "אחורי" והן את "פנוי") לא יראו (אבל ראית פנוי תראה רק באfon של השגת השליליה).

חמשם ליד ~ ויאמר יהוה אל-משה פסל-לך שנירלחות אֶבְנִים בָּרָא שָׂנִים וְכַתְבָתִי עַל-הַלְּחָת אֲתִ-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הֵוֹ עַל-הַלְּחָת הַרְאָשָׁנִים אֲשֶׁר שְׁבָרָת: וְיָהִי נָכֹן לְבָקָר וְעַלְית בְּכָל אַלְתָּר סִינִי וְנָצַב לֵי שֵׁם עַל-רָאשׁ הַהְרָה: וְאִישׁ לְאִיעָלָה עַמְּךָ וְגַם-אִישׁ אֲלִירָא בְּכָל הַהְרָה גַּם-הָאָזָן וְהַבָּקָר אֲלִירָעָן אַל-מַזְלָה הַהְרָה: וַיַּפְסֵל שְׁנִיר-לְחָת אֶבְנִים בָּרָא שָׂנִים וַיִּשְׁבַּם מִשְׁה בְּבָקָר וְיַעַל אַלְתָּר סִינִי בְּאֲשֶׁר צָה יְהוָה אָתָּה וַיַּקְהֵל בָּיוֹ שְׁנִי לְחָת אֶבְנִים: וַיַּרְדֵּב יְהוָה בְּעַזְןָו וַיִּתְיצַב עַמְּךָ שֵׁם וַיַּקְרֵא בְּשָׁם יְהוָה: וַיַּעֲלֵר יְהוָה עַל-פָּנָיו וַיַּקְרֵא יְהוָה וְיָהִי אֶל רְחוֹם וְחַנוֹן אַרְךָ אֶפְוִים וְרַב-תַּסְדֵּר וְאַמְתָּה: נִצְרַח סְדָל לְאַלְפִים נִשְׁאָעָן וְפִשְׁעָר וְחַטָּאת וְנִקְהָה לֹא יַגְהֵה פְּקָד | עַזְן אֶבְוֹת עַל-בָּנִים וְעַל-בָּנִי בְּנֵים עַל-שְׁלִשִּׁים וְעַל-רְבִיעִים: חִוְמָה מִשְׁה וַיַּקְרֵב אֶרְצָה וְיִשְׁתַּחַוו: ט וַיֹּאמֶר אַמְּנָא מִצְאָתִי חַן בְּעַזְנֵיךְ אָוְנִי וְלֹא-נָא אָדָנִי בְּקָרְבָּנוּ בַּי עַמִּיקְשָׁה-עָרָף הוּא וְסִלְחָת לְעַזְנוּ וְלְחַטָּאתֵנוּ וְנִחְלְתֵנוּ:

נוקודות מישיות קודש ~ (פרק טו שיוות יה נמ' 39)

פסל לך (לו, א)

הפסלה היה שולחן, וממש נעה שר משה הרבה (רש"י) עשרתו של משה הימה תוכחה של תוכתו (שחמי עקר מהחצב היה לשם עשות להחות הקבירה), וכנינו שגנהה לו מתקבצה גשםית כדי שיכל ללמד בהרכבה. ומספר על רבנו-תם, שבזמנים ידועים הגימ לפניו בעת הלמוד על כל זה הוכים כדי לפעול ברכבת הדעת.

"לא יתבה לך" ו"לא תטה" הם הסעפות של מצות עשה, "אנכי"). שכן, גם קיום מצות לא-תעשה, העדר העשיה ושלילה, הוא ענן חיובי: חברו הארץ עם הקב"ה (מצווה מלשון צוחה וחبور).

שלישי כי יאמר משה אל-יהוה ראה אתה אמר אליו העל אתהם הוה ואתת לא הזרעתי את אשר-תשלח עמי ואתת אמרת ידעתי בשם וגו' מצאת חן בעניין: ועתה אמר מצאתי חן בעניך הזרעתי נא את-דרך ואדריך למן אמצעיך בעניך וראה כי עמך הנגיד היה: ד ויאמר פני ילבו והנתתי לך: ויאמר אלו אמ' אין פניך הלוים אל-תעלנו מזה: ט ובמהו | ודע אפוא כי מצאת חן בעניך אני ועמד הלוא בלבתך עמנו ונפלנו אני ועמד מפל-העם אשר על-פנוי האדמה: פ

נוקודות מישיות קודש ~ (פרק טו שיוות יה נמ' 347)

אם אין פניך הלוים אל-תעלנו מזה (לו, ט) מבלאר בחסידות, שבמבחן לא היה האש של מעלה ברמות אריה, הינו פנוי אריה אל בימין, כי משה לא רצה במלאה, אלא עתצא אש מלפני ה'. וזה מחייב לפרש רשי' כאן: "על ידי מלאך אל פעלנו מזה". אבל בזוהר ח'ג' לב, ב) נאמר "ופתא אש, זא אוריאיל . . . ואתחזין קאריה". ויש לומר, שזהו לפי פרוש פרוגום יונתן: אל פעלנו מזה בפניהם של זעם.

רביעי ויאמר יהוה אל-משה גם אֲתִ-הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דָבְרָת עֲשָׂה קִימְצָאת חַן בְּעַזְנִי ואדריך בשם: ט ויאמר הראני נא את-כברך: ט ויאמר אני אעכבר בְּלִטוּבִי עַל-פָנִיךְ וְקַרְאוּתִי בְּשָׁם יְהוָה לְפָנִיךְ וְחַנְתִּי אֲתִ-אֲשֶׁר אָחָן וְרַחֲמָתִי אֲתִ-אֲשֶׁר אָרָחָם: ד ויאמר לא תוכל לראות את-פנוי כי לא-יראני הארץ והי: ט ויאמר יהוה הנה מקום אני ונאכבה עלי-הצור: כ ויהי בעבר בכדי ושמתיך בונקרת הארץ ושפטיך בפי עלייך עד-ערבי: ט וחסותי את-כפי וראית את-אחריו ופנוי לא יראו: פ

**ארםתך תבִיא בַּיְהוָה אֱלֹהֵיךְ לְאַתְבָשֶׁל גָּדוֹ
בְּחַלֵב אָמוֹ: פ**

– נקודות מישיות קודש ~ (427 נס' השוואות התשנ"ב בעמ' 427)

שלש פעמים בשנה (לה, כ)
כל דבר מתחלק בשלשה:رأس, תוך, סוף. ובכללות, זה
ענן תורה – יסוד הכל והתקלה הכל; עולם – בראת
העולם והעכודה בו; ג אלה – גור ושלם הכל. לפ זה יש
לromo: פסח – גלו מלמעלה, "התבואה מתקברת בבלולה".
שבועות – עבוזת האדם, "בכור קציר חיטים". ספנות –
שלמות העכודה, "חג האסיף", אסיפה כל ישראל ואסיפה
כל נצונות הקדשה בעית הגאלה.

שבע כו ויאמר יהוה אל-משה כתבי לך את
הדברים האלה כי על-פי הדברים האלה
ברתי אתך ברית ואות-ישראל: כו ויהי שם
עם-יהוה ארבעים יום ואربعים לילה לחם לא
אכל ומים לא שתה וכותב על-להחת את
דברי הברית עשרה הדברים: כו ויהי ברדת
משה מתר סני ושני לחת העדר ביד-משה
ברתו מזחאר ומשה לא ידע כי קנו עור
פניו ברבבו אותו: וירא אהרן וכל-בני ישראל
את-משה והנה קרו עור פניו ויראו מגשת
אליו: ויקרא אליהם משה וישבו אליו אהרן
וכל-הנשאים בעדרה וידבר משה אליהם:
כ ואחרינו נגשו כל-בני ישראל ויצום את
כל-אשר דבר יהוה אותו בהר סיני: כו וכל
משה מדבר אתם ויתן על-פניו מסה: כ ובכל
משה לפניו יהוה לדבר אותו יסיר את-המסה
עד-צאתו ויצא ודבר אל-בנוי ישראל את אשר
יצוה: כ וראו בני-ישראל את-פנוי משה כי קנו
עור פניו משה והשיב משה את-המסה על-
פניו עד-באו לדבר אותו: סס

כל"ט פסוקים, חננא"ל סמן.

שׁ ויאמר הנֵה אֲנֵנִי פִרְתָ בְרִית נֶגֶד כָל-עַמֶךְ
אֲשֶׁר נֶפְלָאת אֲשֶׁר לְאַנְגָרָאו בְכָל-הָאָרֶץ
וּבְכָל-הָגָיִם וּרְאֵה כָל-הָעָם אֲשֶׁר אַתָּה בְּקָרְבָנו
אֲתִיכְמַעְשָׂה יְהוָה כִּי נֹרֵא הוּא אֲשֶׁר אַנְנֵי עָשָׂה
עַמְךָ: כ שְׁמַרְלָאֵךְ אַתָּה אֲשֶׁר אֲנֵנִי מִצְוֵד הַיּוֹם
הַנֵּנִי גַּרְשֵׁ מִפְנֵיד אֲתִה-אָמָרִי וְהַבְּנֵנִי וְהַחֲתֵי
וְהַפְּרֵי וְהַחֲיֵי וְהַבְּקֵסִי: כ הַשְּׁמֵר לְדִ פּוֹתְכָרָת
בְּרִית לְיֹשֵׁב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בְּאַלְיָה פָּנִי
וְהַיָּה לְמַזְקֵשׁ בְּקָרְבָךְ: כ כִּי אֲתִיכְמַזְחַטְמָת תַּצְנִין
וְאֲתִיכְמַצְבָּתָם תַּשְׁבְּרוּן וְאֲתִאָשְׁרוּ תַּכְרְתוֹן:
כ כִּי לֹא תַשְׁתַחֲוו לְאָל אֶחָר כִּי יְהוָה קָנָא שָׁמוֹ
אֵל קָנָא הוּא: כ פּוֹתְכָרָת בְּרִית לְיֹשֵׁב הָאָרֶץ
וְוְנוּ | אֲחָרֵי אֱלֹהֵיכֶם וּזְבַחוּ לְאֱלֹהֵיכֶם וְקָרָא לְךָ
וְאֲכַלְתָם מַזְבֵחָו: כ וְלַקְחַת מִבְנַתְיו לְבָנִיךְ וְוָנָן
בְּנַתְיו אַחֲרֵי אֱלֹהֵיכֶן וְהַנוּ אֲתִיכְבִּינִךְ אֲחָרֵי
אֱלֹהֵיכֶן: כ אֱלֹהֵי מִסְכָה לֹא תַעֲשֵׂה-לְךָ: כ אֲתִ
תְּגַה הַמְצֻוֹת תִּשְׁמַר שְׁבָעַת יְמִים תָאכַל מִצּוֹת
אֲשֶׁר צוֹיְתָךְ לְמַזְעֵד תְּדַשְׁ הַאֲבִיךְ כִּי בְּחִדְשָׁ
הַאֲבִיב יֵצֵא מִפְצִירִים: כ פָּלְפָטָר רְחֵם לִי
וּכְלִמְקָנֵל תּוֹכֵר פְטָר שׂוֹר וְשָׁה: כ וּפְטָר חִמּוֹל
תְּפִדָה בְשָׁה וְאַמְלָא תְּפִדָה וּעֲרֵפָתוֹ בְּלִ בְּכָרָ
בְּנִינֵל תְּפִדָה וְלְאִירָא פְנֵי רִיקָם: כ שְׁשַׁת יְמִים
תְּעֵבָר וּבְיּוֹם הַשְׁבִיעִי תְּשִׁבְתָ בְּחַרְישׁ וּבְקָצֵיר
תְּשִׁבְתָה: כ וְתְּגַה הָאָסִיף תְּקוֹפַת הַשְׁנָה: כ שְׁלַש
חַטִּים וְחַג הַשְׁבִיעִי תְּשִׁבְתָה לֹא בְּכָורי קָצֵיר
פְעָמִים בְשָׁנָה יְרָא בְּלִזְבוֹרֶךְ אֲתִיכְפִנְיֵה אָרֶן |
יהוה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: כ בְּיַאֲוֹרֵש גַּם מִפְנֵיד
וְהַרְחַבְתִי אֲתִגְבָּלָךְ וְלְאַיְחַמְךְ אִיש אֲתִאָרֶץ
בְּעַלְתָךְ לְרֹאֹת אֲתִפְנֵי יהוה אֱלֹהֵיךְ שְׁלַש
פְעָמִים בְשָׁנָה: כ לְאַתְשַׁתְתַם עַל-חִמּוֹן דְּסִזְבָּרִי
וְלְאַיְלָן לְבָקֵר זְבַח תְּגַה הַפְּסֵח: כ רִאשְׁתַבְכּוֹרִי

וְאַסְפֵּר | אִישׁ טָהוֹר אֶת אֲפֵר הַפְּרָה וְהַעַמֵּד
מְחוּזָן לְמִחְנָה בָּمְקוּם טָהוֹר הַחִתָּה לְעָלָת
בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמַיִּינָה נְדָה חַטָּאת הַוָּא:
וּכְבָס הַאֲסֵף אֶת-אֲפֵר הַפְּרָה אֶת-בְּגָדָיו וְטָמָא
עַד-הָעָרָב וְהַיָּתָה לְבָנִי יִשְׂרָאֵל וְלֹגֶר הַגָּר
בְּתוֹכָם לְחַקְתָּעָלָם: «הַנְּגָע בְּמַתְּלַכְּגָשׁ
אַדְם וְטָמָא שְׁבָעַת יְמִים: כִּי-הִיא וְתַחְטָא-בָּנָי
בַּיּוֹם הַשְׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְׁבִיעִי יִטְהָר וְאַם-לֹא
וְתַחְטָא בַּיּוֹם הַשְׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְׁבִיעִי לֹא יִטְהָר:
כִּי-כָל-הַנְּגָע בְּמַתְּלַכְּגָשׁ הַאַדְם אֲשֶׁר-יְמֹות וְלֹא
וְתַחְטָא אֶת-מִשְׁבָּן יְהוָה טָמָא וְנִכְרְתָה הַגְּנָשׁ
הַהוּא מִיְשְׂרָאֵל בַּיּוֹם נְדָה לְאַיּוֹר עַלְיוֹן טָמָא
יְהוָה עוֹד טָמָתוֹ בָּו: «זֹאת הַתּוֹרָה אֶת-
כְּרִيمָות בָּאָהָל בְּלַהֲבָא אֶל-הָאָהָל וּבְלַא-אָשָׁר
בָּאָהָל וְטָמָא שְׁבָעַת יְמִים: ט וְכָל בְּלַי פָּתָה
אָשָׁר אַיִל-צָמִיד פְּתִיל עַלְיוֹן טָמָא הוּא: ט וְכָל
אֲשֶׁר-יָגַע עַל-פָּנֵי הַשְׁדָה בְּחַלְל-חַרְבָּן אוֹ בְּמַתְּ
אֲרֵבָעַם אַדְם אוֹ בְּקָר וְטָמָא שְׁבָעַת יְמִים:
וְלֹקַחוּ לְפָנָם מַעַפֵּר שְׁרֵפָת הַחַטָּאת וְנִתְןּוּ עַלְיוֹן
מִים חִים אֶל-בְּלֵי: חִילְקָח אֹזֶב וְטַבֵּל בְּמִים
אִישׁ טָהוֹר וְהַזָּה עַל-הָאָהָל וּעַל-בְּלַהֲבָא
וּעַל-הַגְּפָשׁות אֲשֶׁר הַיּוֹשָׁם וּעַל-הַנְּגָע בְּעַצְם
אוֹ בְּחַלְל אוֹ בְּמַתְּ אֶזְבָּר: ט וְהַזָּה הַטָּהוֹר
עַל-הַטְמֵא בַּיּוֹם הַשְׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְׁבִיעִי וְחַטָּאוֹ
בַּיּוֹם הַשְׁבִיעִי וּכְבָס בְּגָדָיו וְרַחַץ בְּמִים וְטַהֵר
בְּעָרָב: «וְאַיִש אֲשֶׁר-יְטָמָא וְלֹא וְתַחְטָא וְנִכְרְתָה
הַגְּנָשׁ הַהוּא מִטוֹּזֵךְ הַקְּהָל בַּיּוֹם מִקְדָּשׁ הַהָּה
טָמָא מִי נְדָה לְאַיּוֹר עַלְיוֹן טָמָא הוּא: ט וְהַיָּתָה
לְהָם לְחַקְתָּעָלָם וּמִזְהָ מִרְחָנָדָה יְכָבֵס בְּגָדָיו
וּהַנְּגָע בְּמַיִּינָה יְטָמָא עַד-הָעָרָב: ט וְכָל
אֲשֶׁר-יָגַע בְּפָנֵי הַטָּמָא יְטָמָא וְהַגְּנָשׁ הַגְּנָתָה
בְּמִים וְרַחַץ בְּשָׂרוֹ בְּמִים וְטָמָא עַד-הָעָרָב:

הַטָּמָא עַד-הָעָרָב: פ

חציו קידוש

וְתַגְדֵּל וּוְתַקְדִּשׁ שְׁמוֹ רֶבֶא. אַמְّה בְּעַלְמָא דַי בְּרָא
כְּרֻוּתָה וּוְמַלְךָ מַלְכוּתָה, וְזִימָה פּוּרְקָנָה
וַיַּקְרֵב מִשְׁיחָה. אַמְּה בְּחִיכָּן וּבְוּמִיכָּן וּבְחִי דְּכָל בֵּית
יִשְׂרָאֵל, בְּעַנְלָא וּבְעַמְוָן קָרִיב וְאָמָרָ אַמְּן: אַמְּן וְהַשְּׁמָה
רְבָא מַבְדֵּל לְעַלְמָי עַלְמָיָה. תְּהִבָּה, וִישְׁתַבָּח, וְרַפָּאָה,
וַיַּתְרַגְּמָם, וַיִּתְגַּשְּׁא, וַיִּתְהַדֵּר, וַיִּתְעַלֵּה, וַיִּתְהַלֵּל, שְׁמָה
דָּקְרָא בְּרִיךְ הוּא. אַמְּה לְעַלְאָ מַן בְּלַבְלָה וִישְׁרָתָה,
פְּשַׁבְחָתָה וְנִמְמָתָה, דָּמְמִין בְּעַלְמָא, וְאָמָרָ אַמְּן: אַמְּן

♦ ♦ ♦

~ נקודות ממשיות קורדש ~ (ספר השיחות התשנ"ב בעמ' 433)

וְהַגָּה קָרְבָּן עֹזְר פָּנִי (لد', ל)
יְדוּעָה הַקְּשָׁא, מַדּוֹעַ לֹא זָכָה מִשָּׁה לְכָךְ בְּלוֹחוֹת
קְרָאשָׁנוֹת. וְנַשׁ לְזָמָר, רְתָבָה בְּלוֹחוֹת קְרָאשָׁנוֹת נִתְנָנוּ עַשְׂרָת
הַדְּבָרִות בְּלִבְדֵּי, וְאַלְוִי בְּלוֹחוֹת הַאֲתָרוֹנוֹת נִתְנָנוּ גַּם הַלְּכוֹת,
מַדְרָשָׁ וְאַגְּדָות, "פְּעָלּוּמָות חַכְמָה כְּפָלִים לְתוֹשִׁיחָה" (שם וְרָב
רִיש פָמ"ה). לְכָן נִתְוֹסֵף גַם בְּמִשָּׁה, קָמַבְל הַלְּחוֹת, קָרְבָּן עֹזְר
פָנִי, עַל-הַקְרֵב "חַכְמָת אַדְם פָּאֵר פָנִי".

מִפְטַח יְמִין וְזִוְּבָר וְהַזָּה אֶל-מִשָּׁה וְאֶל-אַהֲרֹן
לְאָמָר: «זֹאת חַקְתָּעָלָת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה
לְאָמָר דָבָר | אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְרְבוּ אֶל-יְדֵי פֶּרֶה
אֲדָרָמָה תִּמְיָה אֲשֶׁר אַיִל-בָּהָל מָוֵם אֲשֶׁר לֹא
עַלְהָ עַלְלָה עַל: וְנִתְמַמֵּת אֶת-ה אֶל-אַלְעֹזֵר הַפְּתָחָן
וְהַזָּעִיא אֶת-ה אֶל-מְחוּזָן לְמִחְנָה וְשִׁתְמַת אֶת-ה
לְפָנָיו: וְלֹקַח אֶל-עֹזֵר הַפְּתָחָן מִדְמָה בְּאַצְפָּנוּ
וְהַזָּה אֶל-גָּבֵחַ פָּנֵי אֶחָל-מְוֹעֵד מִדְמָה שְׁבָע
פָּעָם: הַשְּׁרֵפָת אֶת-הַפְּרָה לְעִינֵינוּ אֶת-עָרָה
וְאֶת-בְּשָׂרָה וְאֶת-דְמָה עַל-פְּרָשָׁה יִשְׁרָף: וְלֹקַח
הַפְּתָחָן עַזְעַז אָרוֹן וְאֹזֶב וְשָׁנִי תּוֹלְעָת וְהַשְׁלִיךְ
אֶל-תְּתָזֵד שְׁרֵפָת הַפְּרָה: וְכָבֵס בְּגָדָיו הַפְּתָחָן
וְרַחַץ בְּשָׂרוֹ בְּמִים וְאַחֲר יָבָא אֶל-הַמְּחָנָה וְטָמָא
הַפְּתָחָן עַד-הָעָרָב: וְהַשְׁרֵפָת אֶת-ה יְכָבֵס בְּגָדָיו:
בְּמִים וְרַחַץ בְּשָׂרוֹ בְּמִים וְטָמָא עַד-הָעָרָב:

בעת הגבהת הספר תורה ואמירות זו את התורה – אין מנהגנו להראות באצבע. * מנהגנו: מגביה הספר תורה ולאחרי שומרה אותה לקולח חורן ומניהה על הבימה וגוללה עצמו. ואו יושב על הספסל ואחר כורך המפה (= חוגר באבנט ועוטף במעיל). * כשמגביהין הספר תורה להראות הכתב לעם, כל אדם ישתדל לקרב עצמו לבימה כדי שיוכל לקרוא מה שכתוב בספר תורה בעת הגבהת הספר תורה, ויאמר:

וזאת התורה, אשר שם משה לפנינו יישראלי:

عزيزיתים היא למוחקים בה, והמקה מאשר. דבריה דרכינעם, וכלניתיתה שלום. אריך ימים בימינה, בשמאלה עשר וכבוד. כי חפץ למען ארךון, יגדיל תורה ונידיר:

מדיקים לגולל הספר תורה נגד התפר, שמקום התפר יהיה באמצעות הספר תורה מבחוין. * האבנט חוגרים בתחילת שליש התחתון של הספר תורה.

לא תחיל המפטיר להפטיר עד שיגמור הגולל לגולל הספר תורה, כדי שגם הגולל יוכל להבין ולשmeno ממנו, שחובה היא על הכל לשמעו ההפטירה כמו הפרשה שבספר תורה.

ברכת ההפטירה לפניה

ברוך אתה ייְ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אָשֵר בָּחָר בְּנֵבִיאִים טוֹבִים וַעֲצָה בְּדִבְרֵיהֶם הנאים באמתך ברוך אתה ייְ הבוחר בתורה ובמשה עבדו ובישראל עמו ובנביאי האמת וצדקה:

תובה הוא על הכל לשמעו ההפטירה כמו הפרשה שבספר תורה. לפיכך, לא יקראו שנים ההפטירה כאחד בקורס רם שני קולות אין נשמעים, ויש נהגים מטעם הידוע להם, שלא לסמוק על שמיעה בלבד, אלא הם בעצםם קורין ההפטירה. וושאמעין הברכות מפי המפטיר. מכל מקום, צריכים ליזהר שלא יקראו בקורס רם אלא בначת (מלה עם המפטיר). שולחן ערוך אדרמור הזקן, חלק ב סימן רפף סעיף יא

עתרת מרימים

תובן הביבאה היא נחמה לישראל מזקי דבריויה אל לאמור: עתה בא לפרש דבריו, מה שאמר בתקלה וחכמי עולם אמר, שרמו פוה שנאלת בורש לא תרלה גנחות, ולמה גלט וחוור וקצתם? אמר. יי בנו-אדם בית ירושאל ישבים על-אדמותם בניהם שמי ויטמאו אותה ברכם ובעלילותם בטמאת הנאה היהת דרכם לפניו שעיל ידי זה היא מרותה מבעלה, צפתיו שיטהור מטהומתם ואשוב אלהם: ייח ואשפך חמתו עליהם על הרם בעבורם דס השם אשר-שפכו על-הארץ ובגוליהם טפואה שעיל שניות מקוא הארץ את ישבה: יט ואקץ אולם בנוים מן הנאים ויזרו בארץות גטיל ברכם ובעלילותם מעשיהם שפטתים טפואה: יט ואפין אתם בגוים ויזרו בארץות ברכם שי לモרא
(ו) היהת דרכם לפנינו, היהת דרכם טמאה לנו עד להרחקם. (ב) ניכוא, לפי פשותו מוסכ על "בית ישראל" שנאמר לעיל, שהוא לשון יהוד. ומורשע, הקב"ה בא עפיהם בנולה, אמר לו-הם וגנו, ומה חihil, אמר איביהם עליהם "עם ה' אלה ומארציו צואו", ולא היהת יכול בירוי להניל אותן ואת ארץ.

הפטירה לפרש פרה לкриיה בציורו ולשנים מקרא ואחד תרגום ביחסו פרק לו:

לו טו זיהי דברי-יהוה אל לאמור:
ו בנו-אדם בית ישראל ישבים על-
אדמותם ויטמאי אותה ברכם
ובעלילותם בטמאת הנאה היהת דרכם
חמותי עליהם על-הדם אשר-שפכו על-הארץ ובגוליהם
טפואה: ט ואפין אתם בגוים ויזרו בארץות ברכם

שי למורה

עטרת מרים

כב) אני עוזה, את הטעשה שאושע אתכם. כד) ולקחתית אתכם מן הגוים וגוי, וזה אקרש את שמי.כו) אתה לך האבן, הכל החקוק והקשה כאבן, לך בשר, לך נגנו ווד בקש. בז) ואתה רוחו אתה בקרבתם, כלומר, אחותו לכם רוח נבואה בח) ותוירם לך לעם, לשמר מוצאים.

אהיה לכם לאלהים, לשור לך
והחייש אתכם. לא) ונקטתם בפיעים, ותקוטטו על עצםכם,
לופת, לך אשינו מושדים באלו.

כעלילותם שפטתיהם: כ ויבוא אל-
הנזום אשר-באו שם ויחללו את-שם
קדשו אמר לך עם-יהזה אלה

ומארצו יראו: כ ואחמל על-שם קדשי אשר חללו בית
ישראל בוגדים אשר-באו שמה: כ לכן אמר לבית-ישראל בפה
אמר אדני יהוה לא למענכם אני עשה בית ישראל כי
אם-לשם-קדשי אשר חללו בוגדים אשר-אתכם שם:
כ וקדשתי את-שמי הגדול המחהל בוגדים אשר חללו
בתוכם וידעו הגוים כי-אני יהוה נאם אדני יהוה בתקני
בכם לענייהם: כ ולקחתית אתכם מ-הגוים וקצתית אתכם
מפל-הארצות והבאתי אתכם אל-אדמותכם: כה וזרקתי
עליכם מים טהורים וטהרתם מפל טמאותיכם ומפל
גולויכם אטהר אתכם: כו ונתקתי לכם לברך ושורה חרש
אתון בקרבתם והסרתי את-לב האבן מبشرכם ונתקתי לכם
לב בשר: כ ואות-רווחי אתון בקרבתם ועשיתי את אשר-בחקי
תילבו ומשפטתי תשמרו ועשיהם: כה וישבתם בארץ אשר
נתתי לאבttיכם והייתם לי לעם ואני אהיה לכם לאלהים:
כט והושעתני אתכם מפל טמאותיכם וקראתי אל-הדן
והרביתך אתו ולא-אתון עליכם רעב: ל והרביתך את-פרי העין
וتنובת השדה למן אשר לא תקחו עוד חרפת רעב בוגדים:
לא זכרתם את-דריכיכם הרעים ומעליכם אשר לא-טובי
ונקטתם בפניכם על עונתיכם ועל תועבותיכם: ככ לא
למענכם אני-עשה נאם אדני יהוה יודע לכם בושו והפלמו
שפה ורבה ולא-אתון עליכם רעב: ל והרביתך את-פרי העין ותנובת השדה למן אשר לא תקחו לא ישלו עוד חרפת רעב בוגדים כ
פאו לא יקרו לכם פסי לך, בשארם יצא מארץ לארץ אחרת בעבור הרעב הוא חפה: לא זכרתם ובאשר תפכו את-דריכיכם הרעים ומעליכם

ב ויבוא אל-הנזום אשר-באו שם ויחללו את-שם קדשי אמר
לכם כי הנזום בהם אמרו כללים הנה עמי-יהזה אלה ומארצנו יוציא כי
אין לו יכול להשאים הארץ: כ ואחמל על-שם קדשי אשר חללו
אשר נת hollow על ד בות ישראל בוגדים אשר-באו שמה: ככ לן
אמר לוי-ישראל בפה אמר
אדני יהוה לא למענכם אני
עשה בית ישראל להוציאם מארץ
העמים ולמכבים אל רצם כי אב
לשם-קדשו אשר חללו בוגדים בוגדים
אשר-באם שם: כ מענה
וקדשתי אקדים אה-שמי החפוץ
המחליל בוגדים אשר חללו
ברתכם ודרשו הגוים פרעוני
יהזה נאם אדני יהוה בתקני
בכם לענייהם: כר ומי הוא
סקוריש ולקחתית אתכם מוגרנום
וקצתית אתכם מפל-הארצות
והבאתי אתכם אל-אדמותכם
בזה אקרש שמי: כה וזרקתי
עליכם מים טהורים בו קראו ט
אפר פה זרעה וטהרתם מפל
טמאותיכם ומפל-גלויכם
אשתר אתכם: כו ונתקתי לכם
לב חרש בשפע ורוח תרשה
לגביל דבר האל וברך בגאות אמו
בקרכבכם והסרתי את-לב האבן
בל החקוק והקשה אמא מברכם
ונתקתי לכם לב בשר לב גבוע ווד
ברשות: כו ואות-רווחי רוח מקיש
אתון בקרבתם ועל דד השאה
השבה ורוח בקרש תקפל טבע אמר
ושיתתי את אשר-בחקי תלבי
כח וישבתם בארץ אשר נתקתי
לאבttיכם והייתם לי לעם
להאמון כי לאפדור מצוה: ואני
אורה לכם לאלהים לשור לכם
ולחויש ארכם: בט והושעתני
ארוח אתכם מפל טמאותיכם
שיטים וזיתים להאמון בו כי עיר
לכם להזוה עתרים מים וקראתי
אל-הדן והרביתך אוזו אצה
שפה ורבה ולא-אתון עליכם רעב: ל והרביתך את-פרי העין כ
פאו לא יקרו לכם פסי לך, בשארם יצא מארץ לארץ אחרת בעבור הרעב הוא חפה: לא זכרתם ובאשר תפכו את-דריכיכם הרעים ומעליכם

שי למורה

לד) הנשאה, אשר תורחה שומקה עד עכשוו. הלווא, מהאת. כמו שייאמר בלשון זכר "איש הלאה" (בראשית כד.ט). לה) במצוות ישוב, נהי מיישבות באניות ובמנדרלים בחומות.

מִדְרָכֵיכם בֵּית יִשְׂרָאֵל: לג' א' אמר אָדָנִי יְהוָה בַּיּוֹם טָהֹרִי אֶתֶּכֶם מִכָּל עֲונָנוֹתֵיכם וְהַשְׁבָתִי אֶת-הָעָרִים וְגַבְנֵנוּ הַחֲרֹבּוֹת: לד' הָאָרֶץ הַנְּשָׁמָה תַּעֲבֹר תְּחַת אֲשֶׁר הִתְהַגֵּד שְׁמָמָה לְעֵינֵי כָּל-עוֹבֵר: לה' וְאַמְרוּ הָאָרֶץ הַלְּלוֹ הַנְּשָׁמָה הִתְהַגֵּד פְּנוּעָה וְהָעָרִים הַחֲרֹבּוֹת וְהַנְּשָׁמָות וְתַנְהַרְסּוֹת בְּצֻוֹרֹת יִשְׁבוּ: לו' וְיַדְעֻוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאַרְזָה סְכִינּוֹתֵיכם כי' אָנָי יְהוָה בְּנִיתִי הַנְּהָרָסּוֹת נְטַעַתִּי הַנְּשָׁמָה אָנָי יְהוָה דָּבָרִי וְעַשְׂיוֹתִי:

כל-עוֹבֵר: לה' העוברים רוך בס' יתפcho ואמרו הפה הארץ הלו הנסמה היה עתה בגין תפוחה בערו והערים החרבות ותנשות ונהרסות בצרות ישבו גתישבו באשיות: לו' וידעו הגוים אשר ישארז סכינותיכם יבשו לדעת כי' אָנָי יְהוָה בְּנִיתִי הַנְּהָרָסּוֹת נְטַעַתִּי הַנְּשָׁמָה ועשיה הדבר במקה אָנָי יְהוָה דָּבָרִי וְעַשְׂיוֹתִי אָנָי הוא המופר שפנ' יהוה, ואני הוא העושה הדבר:

לאחר שמשים ההפטרה יאמר המפטיר ברכות אלו

בָּרוּךְ אַתָּה יי', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, צור בְּלִי הַדָּרוֹת, הָאל הַנְּאָמֵן הָאֹמֵר וְעוֹשֶׂה, הַמִּדְבָּר וּמִקְּרָב, שְׁבָל דְּבָרָיו אֶמֶת וְצִדְקָה: נָאָמֵן, אַתָּה הוּא יי' אֱלֹהֵינוּ וּנְאָמֵנים דְּבָרִיךְ, וְדָבָר אֶחָד מִדְבָּרִיךְ אֶחָד לֹא יִשּׁוּב רַיקָם, כי' אל מֶלֶךְ נָאָמֵן וּרְחַמֵּן אַתָּה בָּרוּךְ אַתָּה יי', הָאל הַנְּאָמֵן בְּכָל דְּבָרָיו: רְחִם, עַל צִיּוֹן כי' היא בית חיינו, וְלֹעֲלוּבָת נְפֵשׁ תֹּשִׁיעַ וְתַשְׁמַח בְּמִהְרָה בִּימֵינו.

בָּרוּךְ אַתָּה יי', מִשְׁמֶחֶת צִיּוֹן בְּבִנְיָה:

שְׁמַחְנוּ, יי' אֱלֹהֵינוּ, בְּאָלִיהוּ הַגְּבִיא עֲבָדֵךְ, וּבְמַלְכּוֹת בֵּית דָוד מֶשִׁיחָה, בְּמִהְרָה יָבוֹא וַיָּגֵל לְבָנֵינוּ, עַל בְּסָאוֹ לֹא יִשְׁבֵּר, וְלֹא יִנְחַלֵּי עוֹד אֶחָרִים אֶת כְּבוֹדוֹ. כי בְּשֵׁם קָדְשֶׁךְ נְשַׁבָּעָת לוֹ, שְׁלֹא יִכְהַגֵּר לְעוֹלָם וְעד: בָּרוּךְ אַתָּה יי', מְגַן דָוד:

על הַתּוֹרָה, ועל הַעֲבֹדָה ועל הַגְּבִיאים ועל יוֹם הַשְׁבָת הַזֹּה, שְׁנָתָת לְנוּ יי' אֱלֹהֵינוּ לְקָדְשָׁה וּלְמִנוֹחָה, לְכָבֵד וּלְתִפְאָרָת. על הַפָּל, יי' אֱלֹהֵינוּ אַנְחָנוּ מְזֻדִים לָהּ, וּמְבָרְכִים אֹתָהּ. וְתַבְרַךְ שְׁמֶך בְּכָל חַי תִּמְדֵד לְעוֹלָם וְעד: בָּרוּךְ אַתָּה יי', מִקְדָשׁ הַשְׁבָת:

שי למורה

כא) אהם פסחים, מהר היה אשר פעם גיטה לזר ימיין ופעם על צד שמאל. על שתי הפעמים, על שתי הפבחות. פעם אחריו ה' ופעם אחריו הבעל. ולא ענו העם אותו דבר, שלא הוא יודעים להבהיר. כב) נותרתי נגיא לה' לברדי, כי מאה קבאים שהחפאי עבוריו לא היו רודעים להם.

המוכר שתרבם בכרו וניעשו ראשונה. **(ב)** אשר נתן להם, שהיה הפעם עצמת מדם כדי שלא יקרב לעובדה רורה, ובראה לו מחת בכפו של אלה, אמר לו, לך, בשיניכם יתקרש הקב"ה. יופחו על המזבח אשר עשה, לדלון על פהיהם אשר עשה אהאב או שעשאו, וזה היה מדרכי עבדותם. **(ב)** כי אלהים הוא, הרי אתם אומרים שהוא אלהים. כי שית, שמא יש לו דבר עם יעצמי עבשו. וכי שי, שמא פיגין ורודף הוא עבשו במלתאות. כי דרכ לך, שמא הוא ברוך רוחקת. **(ב)** ויתגדרו, שratio בשרם. במלשנתם, בפי שחיה מנהג. **(בט)** ויתנפאו, עשו את עצם כאלו נזירים בגבורה שחרד האש. ואין קשׁב, שאין מי שיקשב להם, כי אין אללה. **(ל)** גשם אל, והראו שאין

אָנֹי אָשָׁה | אֲתִיחֶר הַאָחֵר וְנַתְּנֵי עַל-הַעֲצִים וְאָשׁ לֹא אָשִׁים:
בְּדַר וְקָרְאָתֶם בְּשֵׁם אֱלֹהִיכֶם וְאָנָי אֲקָרָא בְּשֵׁם יְהוָה וְתִיהְיָה הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר-יָעַנֶּה בְּאֵשׁ הוּא הָאֱלֹהִים וַיַּעֲנֵן בְּלִיהָעֵם וַיֹּאמְרוּ טוֹב הַדָּבָר:
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנַבְיאִי הַבָּעֵל בְּחָרוּ לְכֶם הַפָּר הַאַחֲר וַיַּעֲשׂוּ רָאשָׁנָה
כַּי אַתֶּם הַרְבִּים וְקָרָאוּ בְּשֵׁם אֱלֹהִיכֶם וְאָשׁ לֹא תְשִׁימָוּ כִּי יִקְחֶנֶּה
אֲתִיחֶר אֲשֶׁר-נָתַן לְהֶם וַיַּעֲשׂוּ וְקָרָאוּ בְּשֵׁם הַבָּעֵל מִהַּבְּקָר וְעַד
הַצָּהָרים לְאָמֵר הַבָּעֵל עֲגָנוּ וְאַיִן קֹול וְאַיִן עֲגָה וַיַּפְסֹחַ עַל-הַמּוֹבֵח אֲשֶׁר
עָשָׂה: כִּי וַיַּהַי בָּאֶזְרִים וַיַּחֲתַל בָּהֶם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר קָרָאוּ בְּקוֹל גָּדוֹל
בְּרִאָלֹהִים הוּא בִּשְׁיחָה וּבִשְׁיגָה לוֹ וּבִדְרָךְ לוֹ אָוְלִי יִשְׁן הָיא וַיַּקְרֵן:
וַיֹּאמֶר בְּקוֹל גָּדוֹל וַיַּגְדְּדוּ כְּמַשְׁפְּלָטָם בְּחֶרְבּוֹת וְכָלָמִים עַד-שְׁפָךְ

ברורך, ולמרות הפקודים לא ישבמו ולא קראו בקהל גדול אולם ישן הוא ויקץ מיטתו: בח זיקראן בקהל גודל שמעו לדברי אלהו, עם כי אמר בהחול ולען ויתרגדרו

עטרת מרימ

ב' וישלח אחר אבא בכל-בני ישראל כל-ישראל בא מיאלוקם אבל הבניים לא באו לנו וינקבי' אות-הבניים אל-הר הרכבל שלא בטובם: בא זיגש אל-רו' אל-בל-העם ויאמר עד-קומי אתם פסחים על-שתי הטעפים בהר גזה אשר פעם נגבה עלי-מיין, פעם על-שמען, עד מה תזרנו נוטם

במה שבודים אם יהו האלהים
לכו אהורי ואמ-הבעל לכון
אהורי וילא עני העם אthon דבר:
ובו ואמר אלהו אל-השם יש
לכם ורשות כי אין נותרתי נבייא
ליהוה לנבוי כי מאה הימים אשר
החכמים עברית לא היו ידועים להם
לקרבו ויבחרו להם ה費ר האחד
המוכבר נינוחהו והתקוויהם לארכים
שייחו מהעקים ובין ווישמו על
העצים ואש לא ישמו ואני
עשוה את ה費ר האחד שאנו
לבדי ונחתה על העצים ואש לא
אשים כדר וקראות ראשונה בשם
אל-היכם ואני אקרא בשם יהוה
והיה האלהם אשר ענה באש
על ידי הורשת האש הוא האלהים
ויען כל-העם ויאמרו טוב הדבר
בי הם ניו מופקים נגמה ורוצי לעמוד
על הירור: בה ואמר אלהו
לנביאי הבעל בחרו לכם ה費ר
האחד מפוכך ויעשו ראשונה כי
אתם הרבים וקראו בשם
אל-היכם ואש לא תשמי
בו נזקחו את ה費ר אשר נתנו
לهم ויעשו וקראו בשם הבעל
מהבקר ועד הארץם לאמול
הבעל עגנו ואני קול ואני ענה
ויפסחו על המזבח רוש על הופם
והו והיה מחר עבדות אשר עשה:
בו ולו באתרים וויהת ברם
אל-היכו ואמר קראו בקהל-קדול
הלא קראי אל-הים הוא אבל עדין לא
שמע בירשיך וכירשיג לא מדבר הוא
כעת עם פי וכידך לו או אויל הוא

שי למורה

מערים שם כערמה ברbara. וירפא את מזבח ה' החרום, בנה מטבח וחוּרֶב לישראל שיחרר מזבח ה' עליה על כלם ויתנור בפחים. שיחרר הרים ובטל שמו והכפרתו מפני כל אשורה השבטים פרוש אחר, שיחרר שם מזבח שנבנה שאלו בפלחה, ומליי ישאל הרשו את כל המבוֹחָת ותְּמִימָה שגעשו לשם שמם, ובנה

אליזו ותתקן את המזבח שהיה הרים.

(ב') בביה סאותם ווע, בשער מקום וויערט שטמי בג'יעקב להעדי כבאים רכיבים, להנידיל הגב, מבאר להלן, והוא שפח של פאה אפה על חמשים אפה. (ד') וויצק, וויפכו. שני, שכו פעם שנייה. שליש, שפכו פעם שלישי. (ה') ענני ד' ענני עני בחזרה האש, ענני אסראך בוניה כבאים ווינדר. וויל, אפרה, עני באש ובאים כבאים. בחזרה האש על מזבח ובוניה כבאים, ענני לאויריו מעשה כבאים כבאים. הסבב את לבם אהוניות, אסבב את לבם אהוניות, לאונוט מעד עז עשי, שעיל ווינדר את הצעים ווינטה אה-הפר ווישם על-הצעים: העזה ישבו סביב למזבח: לאונדר את הצעים ווינטה אה-הפר ווישם על-הצעים: על פניהם, להשתתוח לה.

ל' ואמר מלאו ארבעה כדים מים וויצו על-העללה ועל-הצעים ויאמר שננו ווישנו ויאמר שננו שפכו פעם שנייה ווישנו וניאמר שלשו שפכו פעם שלישית ווישלשו: לה ווילכו הפלים סביב למזבח סביב מקום פשערכו ועם אס-התעללה מלאותה מלאותה תמןנה ממנה לו וויתר. בעלותה תמןנה ממנה העבר וגש אליזו הכביא להתפלל ואמר היה אליזו אברם זיגתק וישראל הימים יודע כאשר פדר האש קראיתה אלהים בישואל וכאשר חלמתי לבשר לעתיד לא אמש כי אם היה העשנו וויש עבד וברבר עשתי את כל-הדברים האלה: שהקברתי בנטה בשעה אשר הפטה: לו עני יודע עני בהרור דאס-הכנית: לה ותפל איש-העללה ותאכל את-העללה ואות-הצעים ואות-העפר וא-הטמים אשר-בתעללה לחכה: לט וירא כל-העם ויפלו על-פניהם ויאמרו יהוה הוא האלים יהוה הוא האלים ואחרנית בסיס היה הקבר אליך את לבם אשר היה עד הטע אהוניות, להטנו מזבח: לח ותפל איש-העללה ואכל תחלה איש-העללה ותאכל תחלה איש-העללה בפיה לחה ושרה הפל, מלוק בלשון, והם עד שלא נשאר בתעללה שום חותם: לט וירא כל-העם

ויפלו על-פניהם ויאמרו יהוה הוא האלים יהוה הוא האלים:

אחרנית בסיס היה הקבר אליך את לבם אשר היה עד הטע אהוניות, להטנו מזבח: לח ותפל איש-העללה ואכל תחלה איש-העללה ותאכל תחלה איש-העללה בפיה לחה ושרה הפל, מלוק בלשון, והם עד שלא נשאר בתעללה שום חותם: לט וירא כל-העם ויפלו על-פניהם להשתוחות לח' ייאמרו יהוה הוא האלים יהוה הוא האלים:

גם כאשר נמצאים בזמן של הרחבה כו', יכול וצריך להיות עניין המסירות-נפש בוגע ללימוד התורה.

ממאמר פרשת כי תשא ה'תשכ"ז

גם כאשר יוצא לרוחוב ל'ויאל סטריט", ונמצא במעמד ומצו ב"אתם המעת מכל העמים", שה"רוב" הם אינס-יהודים, הנה גם שם יוכור שהקדושים-boruch הוא משגיח בהשכח פרטית.

משיחת פורים ה'תשכ"ט

“את-המשבחן את-אהלו ואות-מכסהו את-קרסיו ואתי-קרישיו את-בריתךו את-עמךיו ואתי ארניו: כ-את-הארון ואת-בקריו את-הכפרת ואת-פרכת המשבח: כ-את-השלוחן ואת-בקריו ואת-כבל-בליו ואת-לחם הפנים: כ-אות-מנורת המאור ואת-ככליה ואת-יגרתיה ואת-שמונ הפואר: ש-ו-אות-זובחה הקטורת ואת-בקריו ואת-שמונ ש-ו-אות-זובחה הקטורת ואת-קטרת הפסמים ואת-מיסך הפתחה המשחחה ואת-קטרת הפסמים ואת-מיסך הפתחה לפתחה המשבחן: ש-אות-זובחה העלה ואת-מכבר הענחת אש-רילו את-בקריו ואת-כבל-בליו את-הכבר ואת-כנו: את-כלע החצר את-עמךיו ואת-ארניה ואת-מיסך שער החצר: כ-אות-יתרת המשבחן ואת-יתרת החצר ואת-ימיתריהם: ש-אות-בגורי השדר לשרת בקדש את-בגורי הקדרש לאחרון הפחן ואת-בגורי בנו לכהן: כ-ו-זיאו כל-עדת בני-ישראל מלפני משה:

קריאת התורה למנהת שבת-קודש
 לה ויקהל משה את-כבל-עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה יהוה לעשת אתם: כ-ששנת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהוה לכם קדרש שבת שבתון ליהוה כל-העשה בו מלאכה יומת: כ-לא-תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת: פ (ז) ויאמר משה אל-כבל-עדת בני-ישראל לאמר זה הדבר אשר-צוה יהוה לאמר: ה-כח מאתכם תרומה אשר-צוה יהוה כל נדיב לפניו יביאה את-תרומה יהוה זהב וכסף ונחשת: ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועינים: וערות אילם מאדמים וערות תחשים ועצי שיטים: ח-ושמן למאור ובשימים לשמן המשחחה ולקטרת הפסמים: כ-ואבניהם-שהם ואבניהם מלאים לאפוד ולחשן: וכל-חכמים-לב בכם יבוא ויעשו את כל-אשר צוה יהוה: (ישאל)

אגרות קודש

ביה, יי'ב אדר ב', היטשל"ג
 ברוקלין, נ.י.

למר ומרת נתן דוד ודבורה שיחיו רביינו ביז

שלום וברכה!

הנני לאשר קבלת מכתבו מכ"ח אדר א', והנני מודה לו עבור הבשורה הטובה שעבר הבדיקה בהצלחה. ויהי רצון שgem להבא יברשו אך טוב.

ובפרט שנמצאים אנו בחודש אדר שנצווינו בו להרבות בשמחה, ומכיון שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו הרי בודאי שהוא נותן ומוזמין עניים טובים לשםם, ובפרט ששבנה זו, שנת עיבור, יש לנו שני חדיי אדר, לומר שם "מרבין בשמחה" צריך להיות בכפליים. ולא עוד, אלא שכיוון שהמצווי בא מה' אלקים אמרת, הרי המדבר הוא בשמחה אמייתית, בלי עניינים המבלבלים.

ובעמדנו לפני ערב פורים, שהוא היום-טוב של אדר, לモטור להציג שאחות הנקדות של פורים הוא ענן של קירוב הלבבות, שהוא אחד מטעמי משלו מנות איש לרעהו, מבואר בטעמי המצוות. ואין לך דבר המقارب לבבותبني ישראל אליו לרעחו ולאביהם שבשימים תורה ומצוות. ואם בכל השנה יכולה עליינו להפיץ היהדות ולבשסה, על אחת כמה וכמה בימים אלו. ובודאי לדוכותני האריכות למותר.

ויהי רצון שיעשו האמור מתווך שמחה ומתווך הוספה בתורה ובמצוותי ובהתאמ לדברי המגילה - ליהודים הייתה אורה ושמחה ושותן ויקר, ודרשו חכמיינו ז"ל אורה זו תורה וכו'.

בכבוד ובברכת ימי פורים שמחים ומאירים.

לוח זמנים לשבת פרשת כיתשה בעיר שונות בעולם

זמןנו יומם ראשון ויום שבת

(ח) = שעון חורף (ק) = שעון קיץ

שבט	יציאת שבט	כניסת שבט	צאת הכוכבים			שקיעה			סוף זמן תפילה	סוף זמן קריית שמע			זירה			מדינה ועיר
			א	ש	א	ש	א	ש		א	ש	א	ש	א	ש	
			א	ש	א	ש	א	ש		א	ש	א	ש	א	ש	
18:27	17:30	18:17	18:13	17:51	17:47	09:48	09:52	08:46	08:51	08:12	08:17	05:47	05:55			באר שבע (ח)
18:27	17:22	18:16	18:12	17:53	17:49	09:48	09:51	08:45	08:50	08:11	08:16	05:46	05:54			חיפה (ח)
18:25	17:13	18:15	18:11	17:54	17:50	09:47	09:50	08:44	08:49	08:11	08:15	05:46	05:53			ירושלים (ח)
18:27	17:30	18:17	18:13	17:51	17:47	09:49	09:52	08:46	08:51	08:12	08:17	05:47	05:55			תל אביב (ח)
18:51	17:45	18:38	18:29	18:04	17:56	10:03	10:08	09:00	09:07	08:16	08:23	06:02	06:14			אוסטרליה, מלבורן (ק)
20:14	19:20	20:03	20:12	19:36	19:45	11:26	11:25	10:22	10:20	09:46	09:43	07:21	07:15			אוקראינה, אודסה (ח)
18:52	17:48	18:39	18:31	18:07	17:59	10:05	10:10	09:03	09:09	08:20	08:27	06:04	06:16			אוקראינה, דונז'יק (ח)
18:25	17:19	18:12	18:03	17:39	17:30	09:37	09:42	08:35	08:42	07:50	07:58	05:36	05:48			אוקראינה, דニיפרו-פודולסק (ח)
18:36	17:30	18:23	18:14	17:50	17:41	09:48	09:53	08:46	08:53	08:01	08:08	05:47	05:59			אוקראינה, צ'יטומיר (ח)
19:03	17:56	18:50	18:40	18:15	18:05	10:13	10:19	09:11	09:19	08:25	08:33	06:13	06:26			אוקראינה, צ'יטומיר (ח)
18:56	17:48	18:42	18:33	18:08	17:58	10:06	10:11	09:04	09:11	08:17	08:25	06:05	06:18			אוקראינה, קייב (ח)
19:17	18:16	19:05	18:57	18:35	18:27	10:31	10:36	09:29	09:35	08:47	08:54	06:30	06:41			איטליה, מילאנו (ח)
18:56	18:08	18:47	18:49	18:25	18:27	10:21	10:23	09:18	09:20	08:50	08:52	06:19	06:20			אקוואדורי, קיטו (ח)
19:45	18:52	19:34	19:42	19:08	19:16	10:59	10:59	09:56	09:55	09:21	09:19	06:55	06:51			ארגנטינה, בואנוס איירס (ח)
20:40	19:43	20:29	20:39	20:00	20:10	11:51	11:49	10:47	10:45	10:09	10:06	07:46	07:39			ארגנטינה, בריולוציה (ח)
19:56	18:58	19:45	19:39	19:17	19:11	11:14	11:18	10:12	10:17	09:34	09:40	07:13	07:22			ארה"ב, בולטימורו (ק)
19:47	18:47	19:35	19:29	19:06	19:00	11:03	11:08	10:01	10:07	09:23	09:28	07:02	07:12			ארה"ב, ברוקלין (ק)
19:47	18:47	19:36	19:29	19:07	19:00	11:04	11:08	10:02	10:07	09:23	09:29	07:03	07:12			ארה"ב, ג'ס' סייטי (ק)
20:24	19:23	20:12	20:05	19:42	19:36	11:40	11:44	10:37	10:43	09:58	10:04	07:38	07:49			ארה"ב, דטרויט (ק)
20:07	19:14	19:57	19:53	19:33	19:29	11:29	11:32	10:26	10:31	09:53	09:58	07:27	07:34			ארה"ב, האוסטון (ק)
19:39	18:44	19:29	19:24	19:02	18:58	10:59	11:03	09:57	10:02	09:22	09:27	06:58	07:06			ארה"ב, לוס אנג'לס (ק)
20:05	19:13	19:56	19:53	19:32	19:29	11:28	11:31	10:26	10:30	09:54	09:58	07:27	07:33			ארה"ב, מיאמי (ק)
19:43	18:43	19:31	19:25	19:02	18:55	10:59	11:04	09:57	10:03	09:18	09:24	06:58	07:08			ארה"ב, ניו הייבן (ק)
20:11	19:11	19:59	19:53	19:30	19:24	11:28	11:32	10:25	10:31	09:47	09:53	07:26	07:36			ארה"ב, פיטסבורג (ק)
19:42	18:42	19:30	19:24	19:01	18:54	10:58	11:03	09:56	10:02	09:16	09:23	06:57	07:07			ארה"ב, שיקגו (ק)
19:17	18:27	19:08	19:12	18:45	18:49	10:39	10:40	09:36	09:37	09:07	09:07	06:36	06:35			בוליביה, לה-פס (ח)
19:41	18:33	19:28	19:17	18:52	18:42	10:50	10:56	09:48	09:56	09:01	09:09	06:49	07:03			בלגיה, אנטוורפן (ח)
19:41	18:33	19:27	19:17	18:52	18:42	10:51	10:56	09:48	09:56	09:01	09:09	06:50	07:03			בלגיה, בריסל (ח)
18:53	18:07	18:43	18:49	18:24	18:29	10:13	10:13	09:10	09:10	08:39	08:38	06:10	06:07			ברזיל, סאו פאולו (ח)
18:41	17:50	18:31	18:37	18:07	18:13	10:01	10:01	08:58	08:58	08:27	08:27	05:58	05:55			ברזיל, ריו דה-ז'ניירו (ח)
19:00	17:55	18:46	18:36	18:12	18:02	10:08	10:14	09:06	09:14	08:18	08:26	06:07	06:21			בריטניה, לנדון (ח)
19:11	18:02	18:56	18:45	18:19	18:08	10:17	10:23	09:15	09:23	08:24	08:33	06:16	06:30			בריטניה, מנצ'סטר (ח)
19:07	17:58	18:53	18:42	18:18	18:07	10:15	10:20	09:12	09:20	08:23	08:32	06:14	06:28			גרמניה, ברלין (ח)
19:23	18:16	19:10	19:00	18:35	18:26	10:33	10:39	09:31	09:38	08:45	08:53	06:32	06:45			גרמניה, פרנקפורט (ח)
18:55	18:10	18:45	18:51	18:27	18:33	10:13	10:13	09:10	09:10	08:39	08:38	06:10	06:07			דרום אפריקה, יוהנסבורג (ח)
19:21	18:31	19:12	19:11	18:49	18:47	10:46	10:49	09:44	09:47	09:13	09:17	06:44	06:49			הוזו, מומבאי (ח)
19:17	18:27	19:08	19:07	18:45	18:44	10:42	10:45	09:40	09:43	09:10	09:13	06:40	06:45			הוזו, פונה (ח)
18:39	17:34	18:26	18:18	17:54	17:45	09:52	09:57	08:49	08:56	08:06	08:13	05:51	06:03			הונגראיה, בודפשט (ח)
18:51	17:51	18:40	18:33	18:10	18:04	10:08	10:13	09:06	09:12	08:27	08:33	06:07	06:17			טוקיו, איסטנבול (ח)
19:14	18:16	19:03	18:57	18:35	18:29	10:33	10:37	09:31	09:36	08:54	08:59	06:32	06:41			יוזון, אוטנה (ח)
19:00	17:55	18:47	18:38	18:14	18:06	10:13	10:18	09:10	09:17	08:27	08:34	06:12	06:24			מולדובה, קישינב (ח)

לוח זמנים לשבת פרשת כי-תשא בערים שונות בעולם

זמןנו יום ראשון ויום שבת

(ח) = שעון חורף (ק) = שעון קיץ

שבט	יציאת שבט	כניסת שבט	צאת הכוכבים			שקיעה			סוף זמן תפילה	סוף זמן קריית שמע			זירה			מדינה ועיר
			א	ש	א	ש	א	ש		מג"א	אדמו"ז		א	ש	א	
			א	ש	א	ש	א	ש		א	ש	א	ש	א	ש	
19:19	18:28	19:10	19:08	18:46	18:45	10:43	10:46	09:41	09:44	09:10	09:14	06:41	06:46			מקסיקו, מקסיקו סיטי (ח)
19:30	18:30	19:17	19:29	18:46	18:57	10:34	10:33	09:31	09:28	08:49	08:45	06:29	06:21			ניו-זילנד, קרייסטצ'רץ' (ח)
18:49	17:55	18:39	18:35	18:14	18:11	10:11	10:15	09:09	09:13	08:37	08:41	06:10	06:17			נפאל, קטמנדו (ח)
19:47	18:58	19:38	19:39	19:16	19:17	11:12	11:13	10:09	10:11	09:41	09:42	07:09	07:11			סינגפור, סינגפור (ח)
18:36	17:26	18:22	18:11	17:46	17:35	09:44	09:50	08:42	08:50	07:53	08:01	05:43	05:57			פולין, ורשה (ח)
18:51	18:03	18:43	18:46	18:20	18:24	10:15	10:16	09:12	09:13	08:43	08:44	06:12	06:12			פרא, לימה (ח)
19:35	18:31	19:22	19:14	18:51	18:43	10:49	10:53	09:46	09:53	09:04	09:11	06:48	06:59			צפרפת, פריז (ח)
19:47	18:43	19:34	19:25	19:02	18:53	10:59	11:04	09:56	10:03	09:11	09:19	06:58	07:10			צפרפת, פריז (ח)
18:38	17:50	18:29	18:30	18:07	18:08	10:03	10:05	09:01	09:03	08:32	08:34	06:01	06:04			קלומביה, בוגוטה (ח)
20:10	19:11	19:58	19:51	19:30	19:23	11:25	11:30	10:23	10:29	09:42	09:49	07:24	07:35			קנדה, טורונטו (ק)
19:48	18:46	19:36	19:28	19:06	18:58	11:02	11:07	10:00	10:06	09:18	09:24	07:01	07:12			קנדה, מונטריאול (ק)
19:33	18:37	19:22	19:17	18:56	18:51	10:53	10:57	09:51	09:56	09:16	09:21	06:52	07:00			קפריסן, לירנקה (ק)
20:00	18:46	19:44	19:33	19:06	18:54	11:04	11:11	10:02	10:11	09:10	09:19	07:04	07:19			חוואטיה, ליובאוטוש (ח)
19:34	18:22	19:19	19:06	18:42	18:30	10:38	10:44	09:36	09:44	08:42	08:51	06:37	06:53			חוואטיה, מוסקבה (ח)
19:16	18:12	19:03	18:55	18:31	18:22	10:29	10:34	09:27	09:34	08:43	08:51	06:28	06:40			חוואטיה, רוסטוב על-הדון (ח)
19:21	18:21	19:08	19:00	18:40	18:31	10:34	10:39	09:32	09:38	08:48	08:55	06:33	06:45			שוודיה, ציריך (ח)
19:00	18:11	18:52	18:51	18:29	18:28	10:26	10:28	09:23	09:26	08:54	08:57	06:24	06:28			תאיילנד, בנגקוק (ח)

סדר מצות הדלקת נרות לשבת קודש

מצווה זו שייכת גם לבנות ישראל, ועד לילדה קטנה ... אפילו אם היא בת שנה וכבר מתחילה לדבר ויכולת להדלק ולברך ... ביחד עם אחותה, ועל אחת כמה וכמה אמה שמಡליקת לאחריהן, כדי שתוכל לעזור להן בהדלקת הנר. תורת מנחם תשמ"ט חלק ד' עמ' 378

ריש להסביר גם על בניית קטנות שהגיעו לחינוך, שגם תדלקנה נרות שבת וחג, כאמור כמה פעמים. ואפילו אם הדבר מוטל בספק, אם היא כבר הגיעה לחינוך או לא - גם אז כדאי שיאיר מזלה שבוע קודם או כמה ימים קודם ! משיחת יג' תשנ"ט תש"מ סכ"ח – הטעוננדויות תש"מ ח"א עמ' 162

זמן הדלקת הנרות הוא כפי המתפרק בכל מקום ומקום על ידי הגוף המוסמכיים - אסור בשום אופן להדלקן לאחר מכן וזה.

מנגן הטוב של בניו ישראל ... להפריש לצדקה לפני הדלקת הנרות – כמובן כאשר הדלקת הנרות היא ביום חול. אסור לטלטל ח"ו את קופת הצדקה לאחר הדלקה וכן צרכים להניחה לנחתילה [=לפני כניסה השבת ולפני הדלקה] במקום שתישאר שם עד לאחרי הבדלה.

mdlיקים את הנרות ואחריו כן מברכיהם:

ברוך אתה ייְ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אָשֶׁר קִדְשָׁנוּ בְמַצּוֹתֵינוּ וַצְוֹנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שְׁבָת קָדְשָׁךְ :

תפלת הדרך

צריך לאומרה כשהחוויק בדרך חוץ לעיר ביום ראשון כנסוע מביתו, וטוב לומר מעומד אם אפשר בקל. ובשאר הימים שמתעכבר בדרך עד שבוט לביתו יאמר אותה בכל בוקר אפלו במילון ויחזור ברוך אתה שומע תפלה בלי הוכרת שם: יהי רצון מלפניך יי' אליהו אבותינו, שהוליכנו לשלוּם ותצעירנו לשלוּם ותדריכנו לשלוּם ותסמכנו לשלוּם, וגיגינו למבחן חפצינו לחיים ולשמחה ולשלוּם, (אם דעתו לחזור מיד אמר ותחוירנו לשלוּם), ותשללנו מפה כל-אוב ואורב ולסתום והיות רעות בךך ומכל-פורענות המתרגשות ובאות לעולם. ותשלח ברכה בכל-מעשה רינו, ותתגניathan להן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעניינו כל-רויאנו, ותגמלנו חסדים טובים ותשמע קול תפלה לנו כי אתה שומע תפלה בפה: ברוך אתה יי', שומע תפלה:

לזכות

לוי שי הלוי בן חנה

וזוגתו אולגה שרה בת תמר

וויוצאי חלצייהם

צבי ובעלה דוד הלוי אליעזרוב

שלום יצחק הלוי וזוגתו אורלי

רות ובעלה אפרים הלוי ילייזרוב

זבולון הלוי וזוגתו רות

חגי ובעלה גבריאל סופייב

שמעי' הלוי וזוגתו מוריאל

אילת ובעלה גدعון יעקובסון

יהושע הלוי ואור אבנר הלוי שיחיו

לביב

ניתן להשיג שיחות קודש ומאמרי דא"ח אלו

פקם: 3 9606108

ת.ד. 373 כפר חב"ד 60840 ישראל -

E-mail: Israel@DvarMalchus.Org USA@DvarMalchus.Org

להרשמה ומנוונים: 3 9601001 (972)

להורדת הקבצים:

Internet: www.DvarMalchus.Org

www.otzar770.com * www.lahak.org * www.Chasidut.TV

Dvar Malchus
Issue # 00569
12/03/2017

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

הערות ותיקונים ניתן לשולח ל:

E-mail: chazak@zahav.net.il - www.chazak.co.il

P.P.
שלום
1949
תל אביב

הורידו את יישומו
דבר מלכות
מחנות היישומים
לרב פולא